Omelie . bti gg'i ewangli alioꝝ mrezas
videat' dat' p dnm Jacobu de pyotrkow
Omelie bti gregorii et tituli alligati

Opus opificis opus dator hinc
Ut stet opus fer opus calamum lege sis in fautor

Tytuli librorum in hoc volumine contentorum ordine continuo

Primo Omelie beati Gregorii
Item de inquisitione hereticorum et er-
rore valdensium et multa
Item compendium moralium continens
in se tota biblia excepto li-
bro psalmorum etc
Item Anselmus de meditatione cordis
Item bonus sermo
Item Contemplatio devoti bernardi
abbatis clarevallis de passione Christi
Item Speculum humane salvationis
Item Remedia luxurie septem
Et qualiter bona mea tenetur habentibus
ostendere aut quorum etc
Item tractatulus optimus de peccatis
mortalibus et venialibus et speciebus
sive filiabus carnis eorum et extractus
de 3o libro compendii theologie veritatis
Item de humilitate confessoris et reminiscen-
tia ut quis sit iniuriatus etc
Item de tonis
Item notabilia tamen modo predicandi
De cautele predicatorum
Item nota quare in illis sunt diversa membra
corporalia etc
Item interrogationes circa confessionem
Et de 4or virtutibus cardinalibus
Et de Alexandro quomodo se opponunt peccatis
Et quomodo septem canonica opponuntur
4or modis Et quomodo 4or sunt fines di-
scendi et docendi etc
Item Hugo de domo conscientie vel quorum
aliquos
Item Hugo de sancto victore de virtute
orandi Item Soliloquia hugonis
Item meditationes bone de venite vel
quorum aliquos ymago eterne vite
Item Augustinus de dormientibus fidei
Item Augustinus [illegible] opinum
Item Augustinus ~~[illegible]~~ sana disciplina alias de bono disciplinae
Item Augustinus de conflictu virtutum et viciorum
Item ypocrates
Item Augustinus de vita christiana
Item
Item pastoralis beati Gregorii etc

2a cura

Excellens sensibile corrumpit sensum

Varia
Homilie Bti Gregorii et alia

N. Inv. 1356.

ynlaros hyc

nyd

Novembre

Novembris

Nonas

Idus

Decembris

Nonas

Incipit prologus [illegible] omelias

Reverendissimo et sanctissimo fratri domino cecco Gregorius servus servorum dei. Inter sacra
missarum sollempnia ex hiis que dicebus [illegible] ex more est solet sancti evangelii
per lectiones exponi. quod quidem dictatu exposito assistenti plebi est pronunciatum
recitata; quidam eorum [illegible] locutus sum. atque [illegible]
concepta est. ex [illegible] sancti studio fructus [illegible] ad oportunum [illegible]
[illegible] emendacione producem[illegible] quos [illegible] quibusdam [illegible]
[illegible] qui [illegible] plenius [illegible]
[illegible] ductus est [illegible] ut [illegible] adyab. [illegible]
[illegible] exponi [illegible] lecta [illegible]
[illegible] emendatos [illegible] ordine [illegible]
[illegible] totidem que [illegible] singulis [illegible]
[illegible] quedam [illegible] forte sunt [illegible] perloguntur [illegible]
[illegible] forte [illegible] monet [illegible]
[illegible] ab acceptoribus adfixe [illegible]
[illegible] sub dubie[illegible]
[illegible] in [illegible] eos [illegible]
[illegible] et eas de [illegible]
[illegible] emendatos remansisse agnoscat. [illegible] studii
[illegible] emendacione [illegible] sermo
[illegible] ut si qui forte [illegible] inveniantur in
[illegible] que emendate [illegible] rogo [illegible] nolens [illegible]
[illegible] a sentencie [illegible] signis [illegible]
[illegible] ut sit mea [illegible] famosus in [illegible]
tor [illegible] ego sum tu [illegible] sectabar [illegible]

In illo tempore dixit Jhesus discipulis suis Erunt signa in sole et luna et stellis.	Secundum lucam prima
In illo tempore assumpsit Jhesus xii discipulos suos secreto et ait illis	Secundum lucam secunda
In illo tempore loquente Jhesu ad turbas ecce mater eius et fratres	Secundum matheum tertia
In illo tempore assumpsit Jhesus xii discipulos suos per [illegible]	Secundum matheum iiii.
In illo tempore ambulans Jhesus secus mare galilee [illegible]	Secundum matheum quinta
In illo tempore cum audisset Johannes in vinculis opera Christi	Matheum sexta secundum
In illo tempore miserunt Judei ab Jerosolimis	Secundum Johannem septima
In illo tempore exiit edictum a Cesare augusto	Secundum lucam octava
In illo tempore dixit Jhesus discipulis suis parabolam hanc simile est regnum	Secundum matheum nona
In illo tempore cum turbe [illegible] incideret	Secundum matheum x.
In illo tempore dixit Jhesus discipulis suis simile est regnum celorum thesauro	Secundum matheum xi
In illo tempore dixit Jhesus [illegible] simile est regnum celorum x virginibus	Secundum matheum xii
In illo tempore dixit Jhesus discipulis suis Homo quidam erat dives [illegible]	Secundum lucam xiii
In illo tempore dixit Jhesus discipulis suis Ego sum pastor bonus	Secundum Johannem xiiii.
In illo tempore dixit Jhesus discipulis suis parabolam hanc [illegible]	Secundum lucam quindecima
In illo tempore ductus est Jhesus in desertum [illegible]	Secundum matheum xvi
In illo tempore designavit dominus et alios lxx duos	Secundum lucam xvii
In illo tempore dixit Jhesus [illegible]	Secundum Johannem xviii
In illo tempore dixit Jhesus discipulis suis simile est regnum celorum homini [illegible]	Secundum matheum xviiii
Anno quintodecimo imperii Tyberii cesaris [illegible]	Secundum lucam xx
In illo tempore dixit Jhesus discipulis suis Erunt signa in sole et luna et stellis	Secundum lucam prima omelia

[illegible] profusione sonitus maris et fluctuum arescentibus hominibus pre timore
et expectacione que supervenient in universo orbi. [illegible]

Dominus ac redemptor noster [illegible] paratos nos invenire desiderans [illegible]
[illegible] que mala sequantur denunciat ut nos [illegible] amore [illegible]
[illegible] passiones [illegible] ut [illegible]

metuere nolumus vicinum eius iudicium vel percussionibus attriti timeamus. Huic etenim lectioni sancti evangelii quam modo vestra fraternitas audivit paulo superius dominus premisit dicens: Exurget gens contra gentem et regnum adversus regnum et erunt terre motus magni per loca et pestilentie et fames. Et quibusdam interpositis hoc quod modo audistis adiunxit: Et erunt signa in sole et luna et stellis et in terris pressura gentium pre confusione sonitus maris et fluctuum. Ex quibus profecto omnibus alia iam facta cernimus alia e proximo venire formidamus. Nam gentem super gentem exsurgere earumque pressuram terris insistere plus iam in nostris [temporibus] cernimus quam in codicibus legimus. Quod terre motus urbes innumeras subruit ex aliis mundi partibus scitis quam frequenter audivimus. Pestilentias sine cessatione patimur. Signa vero in sole et luna et stellis adhuc aperte minime videmus. Sed quia et hec non longe sint ex ipsa iam aeris mutatione colligimus. Quamvis priusquam Italia gentili gladio ferienda traderetur igneas in celo acies vidimus et ipsum qui postea humani generis fusus est sanguinem coruscantem. Confusio autem maris et fluctuum necdum nova exorta est. Sed cum multa iam prenuntiata completa sint dubium non est quod sequantur et pauca que restant quia sequentium rerum certitudo est preteritarum exhibitio. Hec fratres nos karissimi ideo dicimus ut ad cautele studium vestre mentes evigilent ne securitate torpeant ne ignorantia langueant sed semper eas et timor sollicitet et in bono opere sollicitudo confirmet pensantes hoc quod redemptoris nostri voce subiungitur: Arescentibus hominibus pre timore et expectatione que supervenient universo orbi. Nam virtutes celorum movebuntur. Quid enim virtutes celorum dominus nisi angelos archangelos thronos dominationes principatus et potestates appellat? Que in adventu districti iudicis nostris tunc oculis visibiliter apparebunt ut districte tunc a nobis exigant hoc quod nos modo invisibilis conditor equanimiter portat. Ubi et subditur: Et tunc videbunt filium hominis venientem in nubibus cum potestate magna et maiestate. Ac si aperte diceretur: In potestate et maiestate visuri sunt quem in humilitate positum audire noluerunt ut virtutem eius tanto tunc districtius sentiant quanto nunc cervicem cordis ad eius patientiam non inclinant. Sed quia hec contra reprobos dicta sunt mox ad electorum consolationem verba vertuntur. Nam subditur: His autem fieri incipientibus respicite et levate capita vestra quoniam appropinquat redemptio vestra. Ac si aperte veritas electos suos admoneat dicens: Cum plage mundi crebrescunt cum terror iudicii virtutibus commotis ostenditur levate capita vestra id est exhilarate corda quia dum finitur mundus cui amici non estis prope fit redemptio quam quesistis. In scriptura etenim sacra sepe caput pro mente ponitur quia sicut capite membra reguntur ita cogitationes mente disponuntur. Levare itaque capita est mentes nostras ad gaudia patrie celestis erigere. Qui ergo deum diligunt ex mundi fine gaudere atque hilarescere iubentur quia videlicet eum quem amant mox inveniunt dum transit is quem non amaverunt. Absit enim [ut] fidelis quisque qui deum videre desiderat de mundi percussionibus lugeat quem finiri eisdem suis percussionibus non ignorat. Scriptum namque est: Qui enim voluerit amicus esse seculi huius inimicus dei constituitur. Qui ergo appropinquante mundi fine non gaudet amicum se illius esse testatur atque per hoc inimicus dei esse convincitur. Sed absit hoc a fidelium cordibus absit ab his qui esse aliam [vitam] per fidem credunt et eam per operationem diligunt. Ex mundi enim destructione lugere est eorum qui radices cordis in eius amore plantaverunt qui sequentem vitam non querunt qui illam neque esse suspicantur. Nos autem qui celestis patrie gaudia eterna cognovimus festinare ad eadem quantocius debemus. Optandum nobis est citius pergere atque ad illam via breviori pervenire. Quibus enim malis mundus non urgetur? Que nos tristitia que adversitas non angustat? Quid est vita mortalis nisi via? Et quale sit fratres mei perpendite in labore vie lassescere et tamen eandem viam nolle finiri. Quia autem calcari mundus et despici debeat redemptor noster provida comparatione manifestat cum protinus adiungit: Videte ficulneam et omnes arbores cum producunt iam ex se fructum scitis quia prope est estas. Ita et vos cum videritis hec fi-

scitote quoniam prope est regnum dei. Ac si aperte dicat quia sicut ex fructu arborum vicina
estas agnoscitur ita ex ruina mundi prope esse cognoscitur regnum dei. Quibus profecto verbis
ostenditur quia fructus mundi ruina est. Ad hoc enim crescit ut cadat, ad hoc germinat ut que-
cumque germinaverit cladibus consumat. Regnum autem dei estati comparatur quia tunc mero-
ris nostri nubila transeunt et vite dies eterni solis claritate fulgescunt. Que
omnia sub magna certitudine confirmantur cum sententia protinus subiungitur que dicitur:
Amen dico vobis quia non preteribit generatio hec donec omnia fiant. Celum et terra transibunt
verba autem mea non transibunt. Nichil enim in rerum natura celo et terra durabilius
et nichil in rerum natura tam velociter quam sermo transit. Verba autem quousque imperfecta sunt
verba non sunt; cum vero perfecta fuerint omnino iam non sunt quia nec perfici nisi transeundo
non possunt. Ait ergo: Celum et terra transibunt verba autem mea non transibunt. Ac si aperte
dicat: Omne quod apud nos durabile est et sine mutatione durabile ad eternitatem
non est, et omne quod apud me transire cernitur fixum et sine transitu tenetur quia sine im-
mutabilitate manentes sententias exprimit meus sermo qui transit. Ecce fratres iam cerni-
mus quod audiebamus. Novis cotidie et crebrescentibus malis mundus urgetur. Ex
illa plebe innumera quanti remanseritis aspicitis et tamen adhuc cotidie flagella urgent,
repentini casus opprimunt, nove nos et improvise clades affligunt. Sicut enim in iuven-
tute viget corpus, forte et incolume manet pectus, torosa cervix, plena sunt brachia, in an-
nis autem senilibus statura curvatur, cervix exsiccata deponitur, frequentibus suspiriis
pectus urgetur, virtus deficit, loquentis verba anhelitus intercidit. Nam etsi langu-
or desit, plerumque sensibus ipsa sua salus egritudo est: ita mundus in annis prioribus
velut in iuventute viguit, ad propagandam humani generis prolem robustus fuit, sa-
lute corporum viridis, opulentia rerum pinguis; at nunc ipsa senectute deprimitur
et quasi ad vicinam mortem molestiis crescentibus urgetur. Nolite ergo fratres mundum diligere
quem videtis diu stare non posse. Precepta apostolica in animo ponite quibus nos
ammonet dicens: Nolite diligere mundum neque ea que in mundo sunt. Quia si quis
diligit mundum non est caritas patris in eo. Nudius tercius fratres agnovistis quod sub-
ito turbine annosa arbusta eruta, destructe domus atque ecclesie a fundamen-
tis everse sunt. Quanti ad vesperum sani atque incolumes acturos se in crastinum ali-
quid putabant et tamen nocte eadem repentina morte defuncti sunt in laqueo rui-
ne deprehensi. Sed considerandum nobis est quod ad hec agenda invisibilis iudex venti
tenuissimi spiritum movit, unius procelle nubis excitavit et terram subruit, casura
tot edificiorum fundamenta concussit. Quid ergo iudex iste facturus est cum per semetipsum veni-
et et in ultionem peccatorum ira eius exarserit, si portari non potest cum nos per tenuissimam
nubem ferit? Ad ire eius presentiam que caro subsistit, si ventum movit et terram subru-
it, concitavit aera et tot edificia stravit? Hanc districtionem venturi iudicis Paulus
considerans ait: Horrendum est incidere in manus dei viventis. Hanc psalmista exprimens ait:
Deus manifeste veniet, deus noster, et non silebit. Ignis in conspectu eius ardebit
et in circuitu eius tempestas valida. Districtionem quippe tante iusticie tempestas
ignisque comitantur quia tempestas examinat quos ignis exurit. Illum ergo diem
fratres karissimi ante oculos ponite et quidquid grave modo creditur in eius comparatione leviga-
tur. De illo enim die per prophetam dicitur: Iuxta est dies domini magnus iuxta et velox nimis.
Vox diei domini amara tribulabitur ibi fortis. Dies ire dies illa dies tribulationis
et angustie dies calamitatis et miserie dies tenebrarum et caliginis dies nebule et
turbinis dies tube et clangoris. De hac die dominus iterum per prophetam dicit: Adhuc semel et
ego movebo non solum terram sed et celum. Ecce ut prediximus aerem movit et ter-
ra non subsistit: quis ergo ferat cum celum moverit? Quid autem terrores quos cer-
nimus nisi sequentis ire precones dicimus? Unde et considerare necesse est quia ab illa tribulatione
ultima tantum sunt tribulationes iste dissimiles quantum a potentia iudicis persona preconis distat.

quadr. Ihesu quod dicit sicut [illegible] toto corde cogitate vitam corrigite mores mutate mala temptamenta resistite [illegible] perpetrata autem fletibus punite [illegible] celum [illegible] tanto securiores [illegible] quanto [illegible] districtum [illegible] timendo prevenimus. Amen. [illegible]

Dnica ij pme pas

In illo tempore Assumpsit Ihesus duodecim discipulos suos et ait illis: Ecce ascendimus Ierusalem et consummabuntur omnia que scripta sunt per prophetas de filio hominis etc.

Luce 18 [illegible]

Redemptor noster previdens ex passione sua discipulorum animos perturbandos eis longe ante et passionis eius penam et resurrectionis sue gloriam predicit ut cum morientem sicut predictum est cernerent et resurrecturum non dubitarent. Sed quia carnales adhuc discipuli nullo modo capere valebant verba misterii venit ad miraculum. Cecus ante eorum oculos lumen recepit ut qui celestis misterii verba non caperent eos ad fidem celestia facta solidarent. Sed miracula domini et salvatoris nostri sic accipienda sunt fratres carissimi ut et in veritate credantur facta et tamen per significationem nobis aliquid innuant. Opera quippe eius et per potenciam aliud ostendunt et per misterium aliud loquuntur. Ecce enim quis iuxta historiam cecus iste fuerit ignoramus, sed tamen quid per misterium significet novimus. Cecum quippe est genus humanum quod in parente primo a paradisi gaudiis expulsum claritatem superne lucis ignorans dampnationis sue tenebras patitur. Sed tamen per redemptoris nostri presenciam illuminatur ut interne lucis gaudia iam per desiderium videat atque in via vite boni operis gressus ponat. Notandum vero est quod cum Ihesus Ierico appropinquare dicitur, cecus illuminatur. Ierico quippe luna interpretatur; luna autem in sacro eloquio pro defectu carnis ponitur, quia dum menstruis momentis decrescit defectum nostre mortalitatis designat. Dum igitur conditor noster appropinquat Ierico, cecus ad lumen redit, quia dum divinitas defectum nostre carnis suscepit, humanum genus lumen quod amiserat recepit. Unde enim Deus humana patitur, inde homo ad divina sublevatur. Qui videlicet cecus recte et iuxta viam sedere et mendicans describitur. Ipsa enim veritas dicit: Ego sum via. Qui ergo eterne lucis claritatem nescit cecus est. Sed si iam in redemptore credit, iuxta viam sedet. Si autem iam credit sed ut eternam lucem recipiat rogare dissimulat atque a precibus cessat, cecus quidem iuxta viam sedet sed minime mendicat. Si vero et credit et orat, cecus iuxta viam sedet et mendicat. Quisquis ergo cecitatis sue tenebras agnoscit, quisquis hoc quod sibi deest lumen eternitatis intelligit, clamet medullis cordis, clamet vocibus mentis dicens: Ihesu fili David miserere mei. Sed quid clamanti ceco subiungitur audiamus. Et qui preibant increpabant eum ut taceret. Quid autem designant isti qui Ihesum venientem precedunt nisi desideriorum carnalium turbas tumultusque viciorum, qui priusquam Ihesus ad cor nostrum veniat temptationibus suis cogitationem nostram dissipant et voces cordis in oratione perturbant? Sepe namque dum converti ad Dominum post perpetrata vicia volumus, dum contra hec eadem que perpetravimus exorare nitimur, occurrunt cordi fantasmata peccatorum que fecimus, mentis nostre aciem reverberant, confundunt animum et vocem nostre deprecationis premunt. Qui preibant ergo increpabant eum ut taceret, quia priusquam Ihesus ad cor veniat, mala que fecimus cogitationi nostre suis ymaginibus illisa in ipsa nos nostra oratione conturbant. Sed quid ad hec illuminandus cecus fecit audiamus. Sequitur: Ipse vero multo magis clamabat: Fili David miserere mei. Ecce quem turba increpabat ut taceret magis ac magis clamabat, quia quanto graviori tumultu cogitationum carnalium premimur, tanto orationi insistere ardencius debemus. Contradicit turba ne clamemus, quia peccatorum nostrorum fantasmata plerumque et in oratione patimur. Sed nimirum necesse est ut vox cordis nostri quanto durius repellitur, tanto valencius insistat, quatenus cogitationis illicite tumultum superet atque ad pias aures Domini nimietate sua erumpat. Puto ut unusquisque in se recognoscat quod dicimus, quia dum ab hoc mundo animum ad Deum mutamus, dum ad orationis opus convertimur, ipsa que prius delectabiliter gessimus importuna postea et gravia in oratione tolleramus.

dix cor cogitac[ionibus] variis seu desideriis a b[e]atis cord[e] abierit vix cor fantasma
ta p[ro]miscere confusa supant. Ex racione in a[n]i[m]a ... visionis ...
te istius signum ... et ... sub d[omi]no. Ostans autem ... ad ipse ...
Ecce stat qui ... quer[ebat] ... adhuc ... fantasmata ...
tum ... visione ... Qua[n]do ... visione ...
... cor de ... et ... regitur ...
... et aliud ... nobis ... intelligi ... illius utiliter
posset ... audiunt ... corporis ...
... est ... ubi ...
... ad ... mutabilitas non e
... est ... est non ...
atque ... mutac[io] ... est ... non ...
... est ... non ... non ...
... audiunt ... non solu[m] ... noticia
nec ... est ... nobis ... Et non
... et tibi ... faciam ... q[ui] ...
... et ... et ...
... et ... nos ... celestis ...
... adoracione nos ... et ... ut cor ad ...
nobis ... Ecce ... non
oportet ... et ... ut videam ... ecce ... et ...
... quid ... cor ...
... non ... Iam ... ad ...
... non ... in ... nocte ...
... quia ... non ... fides
... fides ... fecit.
est ... non posset
... cogitac[ionem] ... non ... cogitac[ionem] est ...
... est ... et ...
... non ... anima
... non ... videbatur
... invisibilia ... dubita ...
Ex invisibili ... visibilem ... et ... invisibilis ... dubita ...
... auditum ... et ... et ...
... ecce ... et ...
eum ... et ... qui ... intelligit ... videt autem non ...
... recognit ... vos ... ecce
... in ... non ... vi
... ecce ... ecce ... ecce ...
... et ... sequi ... ecce ... Et ...
... et ... mortuos tuos sepelire mortuos suos ... ecce ...
... et ... et ... me sequatur ...
... ecce ... et ... Ecce ... et ...
... ut ... ecce ... et ... noluit ...
... ecce ... et ...
... elegit ... et ... qui ... et ...
... ad ... mundo noluit ... tollant
... alapas ... et ... corpus ...
... et ... dedit ...
ita ... ecce ... deus ... et ...

si avaricia fuit secuta in superbia homo extollitur in videre facilius ac deserit libidinis
se immundicia polluit per superbiam ad ea que mundi sunt rapitur ... in quo reddit
sequi contempnit. Dum ipse affectus ablatus si gaudet delectatio quam appetit cum
dux suus vitium amaritudinis ondit; et econtra quod actus pravitatis que fecimus
ostendimus quod tribulationibus videre per istud comitari adveniat. Ceterum ... adolescet
vita nostra ad Deum amarescat ipsa ne ceterum amaritudine fiet vindicta.
Per fletus itaque ad gaudium ducimur veritate pollicente attestante que ait: Beati
qui lugent quoniam ipsi consolabuntur. A fletu non pergaudium veniunt ... eadem voce
veritate attestante que ait: Ve vobis qui ridetis nunc quoniam lugebitis et flebitis.
Cum ergo retributionis gaudium in perceptione querimus prius ... amaritudinis te
neamus. Sic fit ut non solum vita nostra ... proficiat sed hec ipsa nostra conversatio
ad laudem Dei et alios accendat. Unde illic subditur: Et omnis plebs ut vidit
dedit laudem Deo. Qui vivit cum patre.

In illo tempore: Loquente Ihesu ad turbas ecce mater eius et fratres stabant foris que- iii
rentes loqui ei. Et reliqua. Omelia beati Gregorii pape de eadem lectione. Omelia
Sancti evangelii fratres karissimi lectio brevis est sed magnis misteriorum ponderibus gravida.
Ihesus enim conditor et redemptor noster matrem nosse se dissimulat et que sit mater eius qui sint pro-
pinqui non per cognationem carnis sed per coniunctionem spiritus designat dicens: Que est mater mea et qui sunt
fratres mei? Quicumque fecerit voluntatem patris mei qui in celis est ipse meus frater et soror et mater est.
Quibus verbis quid aliud innuit nisi quod de gentilitate multos suis membris adiungit et ex gen-
tilitate collegit et iudeam ex qua genitus est non agnoscit. Unde et mater eius quasi non agnita foris stare dicitur
quia videlicet synagoga ideo ab auctore suo non recognoscitur quia legis observantiam
tenens spiritalem intellectum perdidit et se ad custodiam littere foris fixit. Sed cum is qui
nostrum patris fecerit frater et soror Domini dicitur ... qui ad fidem colligitur mirum nobis
non est. Mirandum vero valde est quomodo et mater dicatur. Fideles quippe discipulos suos nomine dignatus
est dicere fratres. Item in ... quis ergo frater Domini fieri ad fidem veniendo potuit que-
rendum est quomodo et mater esse possit. Sed sciendum nobis est quia qui Christi frater et soror est credendo mater
efficitur predicando. Quasi enim parit Dominum quem cordi audientis infuderit et mater
eius efficitur si per eius vocem amor Domini in proximi mente generatur. Ad quam rem nobis
confirmandam adest beata Felicitas cuius hodie natalicia celebramus que credendo
extitit ancilla Christi et predicando facta est mater Christi. Septem quippe filios sicut in gestis
eius emendatioribus legitur post se timuit carnaliter vivos relinquere sicut carnales paren-
tes solent metuere ne mortuos premittant. In persecutionis enim labore deprehensa filio-
rum corda in amore superne patrie predicando roboravit et parturivit spiritu quos carne
pepererat ut predicatione pareret Deo quos carne pepererat mundo. Considerate fratres karissimi
in femineo corpore virile pectus. Ad mortem stetit imperterrita. Amittere se in filiis lumen veritatis
timuit si non amitteret orbata. Numquid ergo hanc feminam non martirem sed plus quam martirem
dixerim? Certe Dominus cum de Iohanne loqueretur dixit: Quid existis in desertum videre? Prophetam? Utique
dico vobis et plus quam prophetam. Et Iohannes requisitus respondit: Non sum propheta. Quia enim se
plus quam prophetam noverat se prophetam negabat. Qui ideo plus quam propheta dicitur quia prophete
est officium futura predicere non etiam ostendere. Unde Iohannes plus quam propheta est quia quem verbo dixit di-
gito ostendit. Hanc ergo feminam martirem sed plus quam martirem dixerim que septem pignoribus
ad regnum Dei premissis mortua totiens ante se est ad penam prima veniens sed ad mortem pervenit octava.
Aspexit mater et cruciata et intrepida filiorum mortem et spei gaudium adhibuit dolori na-
ture. Timuit viventibus gavisa est morientibus. Optavit nullum post se relinquere ne si quem
haberet superstitem non posset habere consortem. Nemo ergo fratres karissimi existimet
quod eius cor in morientibus filiis carnalis affectus minime pulsaret. Neque enim filios
quos carnem suam noverat sine dolore poterat morientes videre sed erat intra

amoris ordinatior que dolere viderat carnis sub passione sed [illegible] oportet
[illegible] et alius terrenis et duceret quos non [illegible] cum si plenissime [illegible]
nota nostrum [illegible] pati potuissent sed in martyrium [illegible] caelestis voluit pro virtute [illegible]
[illegible] ad gloriam resultat [illegible]
[illegible] nos quoque ad gaudium que
[illegible]
[illegible] felicitatis
filios suos [illegible] quos genuit [illegible]
[illegible] extinctis [illegible]
[illegible] est desiderabili [illegible]
[illegible]
[illegible] honoris sui [illegible]
[illegible] fortasse [illegible]
[illegible]
[illegible] filiis [illegible]
[illegible] felicitas [illegible]
[illegible] considerenius [illegible]
considerenius nos qui membris corporis viri esse cernimur in eius comparatione quid sumus
[illegible] aliquid boni [illegible] sed si unius contra nos levissimus sermo
[illegible] confusi resilimus
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] desiderabiliter videamus
[illegible] precipiens eis et dicens: In viam gentium ne

Omelia iiij

In illo tempore misit ihesus xij discipulos suos [illegible] abieritis et in civitates samaritanorum ne intraveritis sed potius ite ad oves que perierunt domus israel. Et reliqua. **Omelia b. gregorii pape de eadem lectione**

Cum constet omnibus fratres karissimi quia redemptor noster in mundum pro redemptione gentium venerit quoniam cotidie samaritanos conspicimus ad fidem vocari quid est quod ipse duodecim discipulos ad predicandum mittens dicit: In viam gentium ne abieritis et in civitates samaritanorum ne intraveritis sed potius ite ad oves que perierunt domus israel nisi quod ex ipso fine colligimus quia prius soli iudee voluit postmodum vero cunctis gentibus predicari ut dum illa vocata converti renueret sancti predicatores ad vocationem gentium per ordinem venirent quatenus redemptoris nostri predicatio a suis repulsa gentiles populos quasi [illegible] quereret et quod iudee fiebat in testimonium hoc gentibus [illegible] erant enim qui deinde vocandi non essent [illegible] nota dicendo [illegible]

et postea quam multa credidisse et tunc praedicante apostolo gentibus [illegible] animisse [illegible]
praesentibus concordat et iste sancto quintus praedicatoribus [illegible] [illegible] [illegible] cor-
dibus eorum [illegible] dicit non dixit quod asyna [illegible] credit [illegible] quo-
rum praesentibus quod [illegible] quia tunc nulla causa qui salutem non causa
tunc nulla causa qui non dei adiutorio reparari merebantur. dubitari quoque non
te medico a quo sed [illegible] praecepto [illegible] subesse quia suscitari [illegible]
non merebantur minime est fides sermonis ut in omnium quod agunt omnipotentis
dei super nos occulta consilia timeamus. Nec dum nos mira [illegible] suscitat [illegible]
senectute non renovat [illegible] iam iudex terribilis disponit [illegible]. [illegible]
quod [illegible] ad [illegible] videte [illegible] dei quod terribilis in consiliis super filios
hominum. videt namque quod alius natum [illegible] alius [illegible] [illegible]
[illegible] et quod alias [illegible] dominus dicto [illegible] quod [illegible]
non potuit et [illegible] solum investigabilem sed et [illegible] suis sententiis
inflexibilem videt terribilem in consiliis [illegible] [illegible] [illegible] praedica-
toribus quid [illegible] [illegible]. [illegible] praedicante dicentes quod adpropin-
quabit regnum dei [illegible] fides [illegible] [illegible] [illegible] mundus clamat
[illegible] illius voces sed [illegible] tot [illegible] praedicatoribus agitet
[illegible] accidit [illegible] regnum quod [illegible] sequi [illegible] [illegible] fo
[illegible] [illegible] est iste omnis [illegible] quod [illegible] non est [illegible]
cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fugere et qui [illegible]
dilexat [illegible] [illegible] accidente [illegible] [illegible] mundus [illegible] nos
[illegible] amando amplectimur [illegible] [illegible] quod [illegible] nos
[illegible] [illegible] illius [illegible] quos [illegible] passionibus amor [illegible] [illegible] est quod
[illegible] tu destruxit omnia [illegible] animum [illegible] ab eius dilectione
[illegible] [illegible] [illegible] difficilem [illegible] quod tunc praedicante [illegible] regnum invisibili
[illegible] [illegible] [illegible] regni [illegible] [illegible] reducta sunt
[illegible] [illegible] omnis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nova facerent
praedicatoribus sanctis miracula ut fide [illegible] [illegible] [illegible]
qui nova praedicaret [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] moz
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] vita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vita [illegible] qui invisibiliter [illegible] [illegible] ad salutem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] visibilibus miraculis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] miracula [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] invisibilium [illegible] quod [illegible]
[illegible] ut corda audientium ad [illegible] invisibilium [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sinistra miraculum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui
[illegible] signa [illegible] sunt non fidelibus sed infidelibus [illegible] praedicator [illegible] qui
a [illegible] [illegible] dormitante [illegible] defunctum [illegible] atque [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dissentia
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] publii [illegible] febribus [illegible] vexatum orando
[illegible] infidelibus [illegible] [illegible] [illegible] praedicationis [illegible] [illegible]
sanavit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non verba [illegible] sed medicinali arte [illegible]
[illegible] [illegible] stomachi [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] modico vino utere propter stomachum et frequentes tuas infirmitates [illegible] in
[illegible] [illegible] mortuum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

laborat quia nimirum ille sanctae praedicationis miraculum [illegible] qui adhuc infideles
erant non credebant [illegible] quod exterior praedicatio extenderet sunt ad intima [illegible] conti-
nuaret. Exhortatio autem fidelis spiritualis exhibenda, foris signa non fuerant quam
salubriter nutrius inuehat. Sed concessa potestate praedicationis et concessis virtutibus mi-
raculis quae redemptor noster subiungat dicens: Gratis accepistis, gratis
date. Praevidebat namque nonnullos hoc ipsum donum acceptum spiritus in usum ne-
gotiationis inflectere et miraculorum signa ad avaritiae obsequium declinare.
Hinc est enim quod Simon magus per impositionem manus edita miracula aspiciens pretio donum
spiritus sancti percipere voluit, scilicet ut deterius venderet quod male emisset. Hinc est quod
redemptor noster flagello de resticulis facto cathedras evertit vende-
ntium columbas. Columbas quippe vendere est impositionem manus qua spiritus sanctus
accipitur ad pretium dare. Sed sunt nonnulli qui quidem nummorum
praemia ex ordinatione non accipiunt et tamen pro humana gratia sacros ordines lar-
giuntur atque de largitate eadem laudis solummodo retributionem quaerunt. Hi ni-
mirum quod gratis acceptum est gratis non tribuunt quia de impenso officio sanctitatis nummum
expetunt. Unde bene cum iustum virum describeret propheta ait: Qui excutit manus suas
a munere, sed adiunxit ab omni, quia aliud est munus a manu, aliud munus ab obse-
quio, aliud munus a lingua. Munus quippe ab obsequio est subiectio indebite impensa,
munus a manu pecunia, munus a lingua favor. Qui ergo sacros ordines tri-
buit tunc ab omni munere manus excutit quando in divinis rebus non solum nullam
pecuniam sed et humanam non quaerit laudem. Sed vos fratres karissimi quos secularis habitus
tenet, tam quaestuosa et gloriosa [illegible] admoneo ut cuncta quae agitis
[illegible] gratis agite. Nolite operis [illegible] in deo retributorem quaerere [illegible]
[illegible] velocitate deficit. Sancte [illegible] quod [illegible]
[illegible] impendere publico [illegible]
[illegible] videat ut [illegible] retributoris [illegible] publico [illegible]
[illegible] ne desistat [illegible] cottidie [illegible] cottidie
[illegible] pro [illegible] nutiatur.
[illegible] corpus pascat [illegible] non negetis. Si qui enim [illegible]
[illegible] possessor [illegible]
[illegible] tollat. Ecce ablatorum flamma
fugit [illegible] si quid [illegible] tollat
[illegible] videbant [illegible]
[illegible] si nobis tamen aliquid deus
[illegible] si quid fugientes tollimus [illegible]
[illegible] nobis [illegible] Ecce enim quippe omnia [illegible]
[illegible] fugiunt ad [illegible]
[illegible] actibus [illegible]

d. v. In illo tempore ambulans Iesus iuxta mare Galileae vidit // Omelia // Supra eandem
duos fratres Symonem qui vocatur Petrus et Andream fratrem eius mitte-
ntes retia in mare, erant enim piscatores. Et reliqua. Omelia beati Gregorii pape.

Audistis fratres karissimi quia ad unius iussionis vocem Petrus et Andreas relictis
retibus secuti sunt redemptorem. Nulla vero hunc facere adhuc miracula viderant,
nihil ab eo de praemio aeternae retributionis audierant, et tamen ad unum Domini praeceptum hoc quod
possidere videbantur obliti sunt. Quanta nos eius miracula videmus, quot flagellis af-
fligimur, quantis minarum asperitatibus deterremur, et tamen vocantem sequi contempnimus. In

celi etiam sedem quam despiciebat eos amorem. Jam in igne fidei collegit gratiam sub di-
ditione mundi gloriam solitudinem et in minus omnibus concupiscentiis destructi sunt dico
mundum principe deiiciunt et superba mentes in amore fratres deserere
quod totum perdit vita. Ergo fratres karissimi quia verbis auditis dictum sermonis quod ab
amore primi sequi non propter affectum in vocibus emendamur. Sed fortassis
aliquis tacitis secum cogitationibus dicat: Ad vocem dominicam utrique iste piscator quid
aut quantum dimisit qui pene nichil habuit. Sed hac in re fratres karissimi affectum debe-
mus potius pensare quam censum. Multum reliquit qui sibi nil retinuit. Multum reliquit
qui quamlibet parum totum deseruit. Certe nos et habita cum amore possidemus et ea que
minime habemus ex desiderio querimus. Multum ergo Petrus et Andreas dimisit quando
uterque et desideria habendi dereliquit. Multum dimisit qui cum re possessa et concupi-
scentiis renuntiavit. A sequentibus ergo tanta dimissa sunt quanta a non sequentibus concupisci
potuerunt. Nemo ergo cum quosdam conspicit multa reliquisse apud semetipsum dicat:
Imitari huius mundi contemptores volo sed quod relinquam non habeo. Multa fratres
relinquitis si desideriis terrenis renuntiatis. Exteriora enim nostra domino quamlibet parva
sufficiunt. Cor namque et non substantiam pensat nec perpendit quantum in eius sacrificio sed ex
quanto offeratur. Nam si exteriorem substantiam perpendamus ecce sancti negotiatores nostri perpe-
tuam angelorum vitam datis retibus et navi sunt mercati. Estimationem quippe precii non ha-
bet sed tamen regnum dei tantum valet quantum habes. Valuit namque Zacheo dimidium
substantie quia dimidium aliud quod iniuste abstulit restituendo in quadruplum
reservavit. Valuit Petro et Andree dimissis retibus et navi. Valuit vidue duobus
minutis. Valuit alteri calice aque frigide. Regnum itaque dei ut diximus tantum valet
quantum habes. Pensate ergo fratres quid vilius cum emitur quid carius cum possidetur. Sed
fortassis nec calix aque frigide suppetit qui egenti prebeatur. Etiam tunc certum nobis pro-
mittit eloquium divinum. Redemptore etenim nato celi cives ostensi sunt qui clamarent Gloria
in excelsis deo et in terra pax hominibus bone voluntatis. Ante dei namque oculos numquam est vacua
manus a munere si archa cordis repleta fuerit bone voluntatis. Hinc etenim psalmista dicit:
In me sunt deus vota tua que reddam laudationes tibi. Ac si aperte dicat: Et si exte-
rius munera offerenda non habeo in memetipso tamen invenio quod in ara tue laudis impono quia
qui nostra datione non pasceris oblatione cordis melius placaris. Nichil quippe offertur deo
ditius bona voluntate. Voluntas autem bona est sic adversa alterius sicut nostra pertimescere sic
de prosperitate proximi sicut de nostro profectu gratulari aliena damna nostra credere aliena lucra nostra
reputare amicum non propter mundum sed propter deum diligere inimicum et amando tolerare nul-
li quod pati non vis facere nulli quod tibi iuste impendi desideras negare necessitati proxi-
mi iuxta vires concurrere sed prodesse et ultra vires velle. Quid ergo isto holocausto lo-
cupletius quando per hoc quod deo immolat in ara cordis anima semetipsam mactat.
Sed hoc bone voluntatis sacrificium numquam plene persolvitur nisi mundi cupiditas perfecte
deseratur. Nam quicquid in eo concupiscimus hoc nimirum proximis invidemus
quia deesse nobis estimamus quod alter assequitur. Et quia semper invidet a bona voluntate discordat
videlicet quia quisquis adhuc mundum concupiscit non potest proximos
mox ut mente cepit illa discedere ... nisi hunc ... appetere nisi sine necessitate
diligere studuerint ... in amore nil unquam appetere ... Hinc Ysaias ... ait Qui sunt isti qui ut nubes
appetitu possidere ... per Ysaiam ... qui ut nubes volant et quasi columbe ad fenestras suas ...
volant et quasi columbe ad fenestras suas ... celestibus appropinquare ... ... et quos attentius ... tangi
... sancta predicatio et sublimis vita suspenderat ... volantes ... appellat
Fenestre autem nostre sunt oculi quia per eos anima conspicit quod exterius concupiscit. Colum-

pa

6 ix

... non fugit et est caritate amicitia sollicitus aliorum quasi columbe que ad fenestras eius
qui ad ea que celestia sunt considerat requiruntur desiderio anhelat. Karissimi ergo fratres karissimi
ubi audite apud nos celebramus ... comminus ... mundat me
... solempnitas ... que terrena sunt
relicta ... ad eternum ... relinquere ... saltem
non ... accedit ... caritatis in ani
mo ... ut ... negotia ... abala
... ad ... pertineat.

Omelia vj

Cum autem audisset Iohannes in vinculis opera Christi mittens duos de discipulis suis
ait illi: Tu es qui venturus es an alium expectamus? et reliqua. Omelia beati Gregorii
Querendum nobis est fratres karissimi Iohannes propheta et plus quam propheta qui venientem ad iordanis
baptisma dominum ostendit dicens: Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi
qui considerans humilitatem suam et divinitatis eius potentiam, consideravit dicens: qui de terra
est de terra loquitur qui autem de celo venit super omnes est. Cur in carcere positus
mittens discipulos suos requirit: Tu es qui venturus es an alium expectamus? tanquam si ignoraret
quem ostenderat et an ipse sit nesciat quem ipse esse prophetando baptizando ostendendo clamaverat.
Sed hec questio citius solvitur si geste rei tempus et ordo pensetur. Ad iorda
nis enim fluenta positus quia ipse redemptor mundi esset asseruit missus vero in carcerem
an ipse veniat requirit non quia ipsum esse redemptorem dubitat sed querit ut sciat
an is qui per se in mundum venerat per se etiam ad inferni claustra descendat. Quem enim preveniendo
mundo nuntiaverat hunc moriendo ad inferos preibat. Ait ergo: Tu es qui ven
turus es an alium expectamus? ac si aperte dicat: Sicut pro hominibus nasci dignatus
es an et pro hominibus ad inferos descendere digneris insinua ut qui nativitatis tue precursor
exstiti mortis etiam precursor fiam et venturum te inferno nuntiem quem iam venisse mundo nuntiavi.
Sed questus dominus enumeratis potentie sue miraculis
... respondit dicens: Ceci vident claudi ambulant
leprosi mundantur surdi audiunt mortui resurgunt pauperes evangelizantur
et beatus est qui non fuerit scandalizatus in me. Visis tot signis tantisque virtutibus
non scandalizari quisquam potuit sed admirari. Sed infidelium mens grave in
illo scandalum pertulit cum eum post tot miracula morientem vidit. Unde paulus dicit:
Nos autem predicamus Christum crucifixum Iudeis quidem scandalum gentibus autem stultitiam.
Stultum quippe hominibus visum est ut pro hominibus auctor vite moreretur et inde contra eum
homo scandalum sumpsit unde ei amplius debitor fieri debuit. Nam tanto dignius deus
ab hominibus honorandus est quanto pro hominibus et indigna suscepit. Quid est ergo dicere: beatus
qui non fuerit scandalizatus in me, nisi aperta voce abiectionem mortis sue humilitatemque signare?
ac si aperte dicat: Mira quidem facio sed abiecta perpeti non dedignor. Quia ergo mori
endo te subsequor cavendum valde est hominibus ne in me mortem despiciant qui signa venerantur.
Sed dimissis Iohannis discipulis quid de eodem Iohanne turbis dicat audiamus:
Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatam? Quod videlicet non asserendo
sed negando intulit. Arundinem quippe mox ut aura contigerit in partem alteram flectit.
Et quid per arundinem nisi carnalis animus designatur qui mox ut favore vel detractione
tangitur statim in partem quamlibet inclinatur. Si enim ab humano ore aura favoris flaverit hila
rescit extollitur totumque se quasi ad gratiam inflectit. Sed si inde ventus detractionis
eruperit unde aura laudis veniebat mox hunc quasi in partem alteram ad vim furo
ris inclinat. Sed arundo vento agitata Iohannes non erat quem nec blandum gra
tia reddebat nec cuiuslibet asperitas iratum faciebat nec prospera hunc erigere nec adversa noverant inclinare.
Arundo ergo vento agitata non erat quem a status sui rectitudine nulla rerum
varietas inflectebat. Discamus ergo fratres karissimi arundo vento agitata non esse

solidemus animum inter auras linguarum positum, stet inflexibilis status mentis; nulla nos detractio ad iracundiam provocet, atque ad remissionem inutilis gratie nullus favor inclinet; non nos prospera elevent, non adversa perturbent, ut qui in soliditate fidei figimur, nequaquam rerum transeuncium mutabilitate moveamur. Adhuc autem de eius expositione subiungitur: Sed quid existis videre? hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt. Camelorum enim pilis contextis vestitus Iohannes fuisse describitur. Et quid est dicere: Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt, nisi aperta sententia demonstrare quia non celesti sed terreno regno militant hii qui pro deo pati aspera fugiunt, sed solis exterioribus dediti presentis vite mollitiem et delectationem querunt. Nemo ergo existimet in fluxu atque studio preciosarum vestium peccatum deesse, quia si hoc culpa non esset, nullo modo Iohannem dominus de vestimenti sui asperitate laudasset. Si hoc culpa non esset, nequaquam Petrus apostolus per epistolam feminas a preciosarum vestium appetitu compesceret dicens: Non in veste preciosa. Pensate ergo que sit culpa hoc etiam viros appetere, a quo curavit pastor ecclesie etiam feminas prohibere. Quamvis hoc quod Iohannes non esse vestitus mollibus dicitur, potest et aliter intelligi. Ipse quippe mollibus vestitus non fuit, quia vitam peccancium non blandimentis fovit, sed vigore aspere invectionis increpavit dicens: Genimina viperarum, quis vos demonstravit fugere a ventura ira? Unde Salomon dicit: Verba sapientum quasi stimuli et sicut clavi in altum defixi. Clavis quippe atque stimulis sapientum verba comparantur, quia culpas delinquencium nesciunt palpare sed pungere. Sed quid existis in desertum videre? prophetam? Etiam dico vobis, et plus quam prophetam. Prophete quippe ministerium est ventura predicere, non etiam demonstrare. Iohannes ergo plus quam propheta est, quia eum quem precurrendo prophetavit, etiam ostendendo monstrabat. Sed quia arundo vento agitata esse denegatur, quia non vestitus mollibus dicitur, quia prophetie nomen tamen impar esse perhibetur, tamen quid digne dici possit audiamus. Sequitur: Hic est de quo scriptum est: Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui preparabit viam tuam ante te. Quod enim grece angelus, hoc latine nuncius dicitur. Recte ergo qui nunciare supernum iudicem mittitur, angelus vocatur, ut dignitatem servet in nomine quam explet in operatione. Altum quidem nomen est, si vita nomine inferior non est. Utinam fratres non ad iudicium dicamus (?): Omnes enim qui sacerdocii nomine censentur, angeli vocantur, propheta attestante qui ait: Labia sacerdotis custodiunt scientiam, et legem requirent ex ore eius, quia angelus domini exercituum est. Sed ad hanc altitudinem nominis et vos, si vultis, potestis pervenire. Nam unusquisque vestrum, in quantum sufficit, in quantum gratiam superne aspirationis accepit, si a pravitate proximum revocat, si exhortari ad bonum operandum curat, si eternum regnum vel supplicium erranti denunciat, cum verba sancte annunciationis impendit, profecto angelus existit. Et nemo dicat: Admonere non sufficio, exhortari ydoneus non sum. Quantum potes exhibe, ne male servatum quod acceperis in tormentis exigaris. Nunquid plus quam unum talentum acceperat, qui hoc abscondere magis studuit quam erogare? In tabernaculo quippe dei non solum phiale, sed domino precipiente etiam ciati facti sunt. Per phialas quippe exuberans doctrina, per ciatos vero parva atque angusta scientia designatur. Alius doctrina veritatis plenus audiencium mentes inebriat: per hoc ergo quod dicit, profecto phialam porrigit. Alius quod sentit explere non valet, sed quia hoc utcunque denunciat, profecto per ciatum gustum prebet. Vos itaque in tabernaculo dei, id est in sancta ecclesia positi, si per sapiencie doctrinam ministrare phialas minime potestis, in quantum vobis ex divina largitate sufficit, proximis vestris ciatos boni verbi date. In quantum vos profecisse pensatis, etiam alios trahite. In via dei socios habere desiderate. Si quis vestrum, fratres, ad forum aut fortasse ad balneum pergit, quem ociosum esse considerat, ut secum veniat invitat. Ipsa ergo terrena actio vobis conveniat, et si ad deum tenditis, curate ne ad deum soli veniatis. Hinc enim scriptum est: Qui audit dicat: Veni, ut qui iam in corde vocem superni amoris accepit, foras et proximis vocem exhortationis

x pati

delectacio

Malachie 1°

ris

Tigr:)

reddat. Et fortasse quamvis indigenti elemosinam porrigat, non tamen minus est quod tacens retinet qui linguam, quia potius est eum ubi pabulo victuram in perpetuum mentem reficere, quam ventrem moriture carnis terreno pane satiare. Nolite ergo, fratres, proximis vestris elemosinam verbi subtrahere. Ab otiosis sermonibus parcite, inutiliter loqui declinate. Quantum lingua inutilitatis tacuit(?) verba non defluunt, cum iudex dicat: Omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines reddent rationem de eo in die iudicii. Otiosum quippe verbum est quod aut utilitate rectitudinis aut ratione iuste necessitatis caret. Otiosa ergo colloquia ad edificationis studium vertite. Quam celeriter huius vite tempora fugiant considerate, quam districtus iudex veniat attendite. Hunc ante oculos cordis vestri ponite, hunc proximorum vestrorum mentibus intimate, ut quantum vires sufficiunt, si annuntiare eum non negligitis, cum eo etiam vos nuntii vocari valeatis.

Omelia vii — Iohannis

In illo tempore: Miserunt Iudei ab Ierosolimis sacerdotes et levitas ad Iohannem ut interrogarent eum: Tu quis es? Et confessus est et non negavit, et confessus est quia non sum ego Christus. Et reliqua. Omelia beati Gregorii pape de eadem lectione.

Ex huius nobis lectionis verbis, fratres karissimi, Iohannis humilitas commendatur, qui cum tante virtutis esset ut Christus credi potuisset, elegit solide subsistere in se, ne humana opinione raperetur inaniter super se. Nam confessus est et non negavit, confessus est quia non sum ego Christus. Sed qui dixit Non sum, negavit plane quod non erat, sed non negavit quod erat, ut veritatem loquens eius membrum fieret cuius nomen fallaciter non usurparet. Dum ergo non vult appetere nomen Christi, factus est membrum Christi, quia dum infirmitatem suam studuit humiliter agnoscere, illius celsitudinem meruit veraciter obtinere. Sed cum ex oratione alia redemptoris nostri sententia ad memoriam reducatur, ex huius nobis lectionis verbis questio valde generatur. Alio quippe in loco requisitus a discipulis Dominus de Helie adventu respondit: Helyas iam venit, et non cognoverunt eum, sed fecerunt in eo quecumque voluerunt. Et si vultis scire, Iohannes ipse est Helias. Requisitus autem Iohannes dicit: Non sum Helyas. Quid est hoc, fratres karissimi, quia quod veritas affirmat, hoc propheta veritatis negat? Valde namque inter se diversa sunt: Ipse est, et Non sum. Quomodo ergo propheta veritatis est, si eiusdem veritatis sermonibus concors non est? Sed si subtiliter veritas ipsa requiratur, hoc quod inter se contrarium sonat quomodo contrarium non sit invenitur. Ad Zachariam namque de missione Iohannis angelus ait: Ipse precedet ante illum in spiritu et virtute Helie. Qui idcirco venturus in spiritu et virtute Helie dicitur, quia sicut Helyas secundum Domini adventum preveniet, ita Iohannes prevenit primum. Sicut enim ille precursor venturus est iudicis, ita iste precursor factus est redemptoris. Iohannes igitur in spiritu Helias erat, in persona Helyas non erat. Quod ergo Dominus fatetur de spiritu, hoc Iohannes denegat de persona. Quia nimirum sic erat ut et discipulis Dominus spiritualem de Iohanne sententiam diceret, et Iohannes turbis carnalibus non de spiritu suo sed de corpore responderet. Contrarium ergo videtur esse quod Iohannes sonuit, sed tamen a veritatis tramite non recessit. Nam cum et prophetam se negat, quia videlicet non solum redemptorem predicere sed etiam demonstrare poterat. Sed iam narratio quid dicat subiungit: Dixerunt ergo ei: Tu quis es, ut responsum demus his qui miserunt nos? Quid dicis de te ipso? Ait: Ego vox clamantis in deserto. Scitis, fratres karissimi, quia unigenitus Filius Verbum Patris vocatur, Iohanne attestante qui ait: In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum. Et ex ipsa vestra locutione cognoscitis quia prius vox sonat ut verbum postmodum possit audiri. Iohannes ergo vocem se esse asserit, quia Verbum precedit. Adventum itaque dominicum precurrens vox dicitur, quia per eius ministerium Patris Verbum ab hominibus auditur. Qui in deserto clamat, quia derelicte ac destitute Iudee solacium redemptoris annuntiat. Quid autem clamet insinuat, cum subiungit: Dirigite viam Domini, sicut dixit Ysaias propheta. Viam Domini ad cor dirigit qui veritatis precepta humiliter audit; viam Domini ad cor dirigit qui ad preceptum vitam preparat. Unde scriptum est: Si quis diligit me, sermonem meum servabit, et Pater meus diliget eum, et ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus. Quisquis ergo superbit mente, quisquis avaricie estibus anhelat, quisquis se luxurie inquinationibus polluit, cordis hostium contra veritatem claudit, et ne ad se Dominus veniat, claustra animi seris viciorum damnat. Sed adhuc qui missi fuerant perscrutantur: Quid ergo baptizas si tu non es Christus neque Helias neque propheta? Quod non studio cognoscende veritatis sed malitia exercende emulationis dicitur, evangelista tacite innotuit, qui subiungit dicens: Et qui missi

fierat eam expressionis. Ac si aperte diceret. Inter hec de suis actibus requirunt qui
doctrinam nesciunt querere sed inutile et quisque status et pensa mente requisita atque
sine studio non inveniatur. In Iohannes et adversa in iudicio predicationem vindicat mite
Iam primus adiungit: Ego baptizo in aqua, medius autem vestrum stetit quem vos nescitis.
Iohannes non spiritu sed aqua baptizat quia peccata solvere non valens baptizatorum corpora per aquam
lavat sed tamen mentem per veniam non lavat. Cur ergo baptizat qui peccata per baptisma non rela-
xat nisi ut precursionis sue ordinem servans qui nasciturum nascendo prevenerat bap-
tizaturum quoque Dominum baptizando preveniret et qui predicando factus est precursor Christi baptizando etiam
precursor imitatione sacramenti. Inter hec misterium nostri redemptoris annuntians hunc
in medio hominum stetisse asserit et nesciri quia per carnem veniens Dominus et visibilis extitit cor-
pore et invisibilis maiestate. De quo et subditur: Qui post me venit ante me factus est. Ante
me enim factus est acsi dicat antepositus. Post me ergo venit quia postmodum natus. Ante
me autem factus est quia michi prelatus est. Sed hec paulo superius dicentes prelationis
eius causas aperuit cum subiunxit: Quia prior me erat. Acsi aperte diceret: Hunc me et
nascendo superat quem nativitatis sue tempora non angustant. Nam qui per matrem
in tempore nascitur sine tempore ex patre generatur. Cui quante reverentie humilitatem debeat subdendo ma-
nifestat. Cuius non sum dignus ut solvam corrigiam calciamenti. Mos apud veteres fuit
ut si quis eam que sibi competeret accipere uxorem nollet, ille ei calciamentum solveret qui ad
hanc sponsus iure propinquitatis veniret. Quid igitur inter homines Christus nisi sancte Eccle-
sie sponsus apparuit? De quo et idem Iohannes dicit: Qui habet sponsam sponsus est. Sed quia Iohannem homines esse Christum pu-
taverunt, quod idem Iohannes negat, recte se indignum ad solvendam corrigiam calciamenti eius esse
denuntiat, ac si aperte dicat: Ego redemptoris nostri vestigia denudare non
valeo, quia sponsi nomen immerito non usurpo. Quod tamen intelligi et aliter potest. Quis enim
nesciat quod calciamenta ex mortuis animalibus fiunt? Incarnatus vero Dominus veniens quasi cal-
ceatus apparuit, quia in divinitate sua morticina nostre corruptionis assumpsit. Unde et per
prophetam dicit: In Idumeam extendam calciamentum meum. Per Idumeam quippe gentilitas de-
signatur, per calciamentum vero mortalitas assumpta signatur. In Idumeam ergo Dominus cal-
ciamentum suum extendere asserit quia dum per carnem gentilibus innotuit quasi calciata ad
nos divinitas venit. Sed huius incarnationis misterium humanus oculus penetrare non
sufficit. Investigari enim nullatenus potest quomodo corporatur Verbum, quomodo summus et vivi-
ficator spiritus intra uterum matris animatur, quomodo is qui initium non habet et exi-
stit et concipitur. Corrigia ergo calciamenti est ligatura misterii. Iohannes itaque solvere corrigiam
calciamenti eius non valet quia incarnationis eius misterium nec ipse investigare sufficit qui
#R hanc per prophetie spiritum agnovit. Quid est ergo dicere non sum dignus solvere corrigiam calcia-
menti eius, nisi aperte et humiliter suam ignorantiam profiteri? Acsi aperte diceret: Quid mirum si
michi ille prelatus est, quem post me quidem natum considero sed nativitatis eius misterium non appre-
hendo? Ecce Iohannes prophetie spiritu impletus mira scientia emicat et tamen quid de se ignoret
indicat. Qua in re, fratres karissimi, pensandum est et cum magna consideratione cogitandum quomodo sancti viri
ut in se virtutem humilitatis custodiant, cum mira quedam sciunt, ingerere sue menti student
ea que nesciunt, ut dum ex alia parte infirmitatem suam considerant, ex ea parte qua perfecti sunt
mens eorum non se extollat. Scientia etenim virtus est, humilitas custos virtutis.
Restat ergo ut mens humilitatis tota se perpendat, quatenus illud bonum quod scientie virtute congregat
humilitatis custodia servet. Cum bona, fratres, agitis, semper ad memoriam mala acta revocate, ut dum
caute culpa conspicitur, numquam de bono opere animus incaute letetur. Proximos vero nostros
magis quam nos estimemus, eos etiam quos nobis inferiores cernimus, quia quid agant
occulte nescitis. Magnus quidem... studeat
aliquis ... non ...
... sed ... etenim ...
prudentes sint ...

Saul dicitur cum esses parvulus in oculis tuis caput te constitui in tribubus israel. Quasi aperte
dicat Cum tu te parvulum consideres ego pre ceteris magnum feci. Quia vero nunc te co-
sideras magnum ante me parvus estimaris. Econtra David cum regni sui potentiam cor-
am archa federis domini saltando despiceret dixit ludam et vilior fiam plus quam
factus sum et ero humilis in oculis meis. Quem enim non extolleret ora leonum frangere ursorum
brachia dissipare despectis prioribus fratribus eligi reprobato rege ad regni guberna-
cula ungi timendum cunctis uno lapide goliam sternere a rege proposita extinctis allophi-
lis numerosa preputia reportare regnum promissum accipere cunctumque israeliticum popu-
lum nulla contradictione possidere. Et tamen in cunctis se despicit qui in suis oculis se
[illegible] Cum [illegible] et tam fortia agens despectus in propriis oculis videt se
[illegible] fuit qui in ore [illegible] Et si quibus
[illegible] Quia [illegible]
sed quia [illegible] Et inde
aliquis sic [illegible]
operis [illegible] superiores sed quibus ad [illegible] celestis aspira-
tione [illegible] exemplum proponitis [illegible]
intelligatis Quod ipse nobis prestare dignetur qui vivit et regnat.

Quiedm In illo tempore Exiit edictum a cesare augusto ut describeretur universus orbis.
Hec descriptio prima facta est a preside syrie cyrino Et ibant omnes ut profiterentur
singuli in suam civitatem
Et reliqua Omelia b. gregorii pape de eadem lectione.

Quia largiente domino missarum sollempnia ter hodie celebraturi sumus loqui diu de
evangelica lectione non possumus. Sed nos aliquid vel breviter dicere de ipsa redemptoris nostri
nativitate compellit. Quid est quod nascituro domino mundus describitur nisi hoc quod
aperte monstratur quia ille veniebat in carne qui electos suos ascriberet in eternitate.
Quo contra de reprobis per prophetam dicitur Deleantur de libro viventium et cum iustis non scribantur.
Qui bene etiam in bethleem nascitur. Bethleem quippe domus panis interpretatur. Ipse namque est
qui ait Ego sum panis vivus qui de celo descendi. Locus ergo in quo dominus nascitur domus
panis antea vocatus est quia futurum profecto erat ut ibi per materiam carnis appareret
qui electorum mentes interna satietate reficeret. Qui non in parentum domo sed in via
nascitur ut profecto ostenderet quia per humanitatem quam assumpserat quasi in alieno nascebatur. Alienum dico
non secundum potestatem sed secundum naturam. Nam de potestate eius scriptum est In propria venit.
In natura etenim sua ante tempora natus est in nostra venit ex tempore. Quia ergo eternus
manens temporalis apparuit alienum est ubi descendit. Et quia per prophetam dicitur omnis
caro fenum factus homo deus fenum nostrum vertit in frumentum qui de semetipso ait nisi
granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit ipsum solum manet. Unde et natus
in presepio reclinatur ut fideles omnes videlicet sancta animalia carnis sue frumen-
to reficeret ne ab eterne intelligentie pabulo ieiuna remanerent. Quid
est quod pastoribus vigilantibus angelus apparet eosque dei claritas circumfulsit nisi
quod illi pre ceteris videre sublimia merentur qui fidelibus gregibus preesse sollicite
sciunt. Dumque ipsi pie super gregem vigilant divina super eos gratia largius corus-
cat. Regem natum angelus nuntiat eiusque vocibus angelorum chori concinunt et congau-
dentes clamant Gloria in altissimis deo et in terra pax hominibus bone volun-
tatis. Prius quippe quam redemptor noster per carnem nasceretur discordiam cum angelis ha-
buimus a quorum claritate atque munditia per prime culpe meritum per cotidiana de-
licta longe distabamus. Quia enim peccando extranei eramus a deo extraneos
nos a suo consortio deputabant angeli cives dei. Sed quia nos cognovimus
regem nostrum recognoverunt nos angeli cives suos. Quia enim celi rex terram
nostre carnis assumpsit infirmitatem nostram illa iam angelica celsitudo non despicit.

Ad pacem nostram angeli redeunt intentionem prioris discordie postponunt et quos in[firmos] abiectosque despexerant iam ut socios venerantur. Hinc est enim quod Loth et Iosue angelos adorant nec tamen adorare prohibentur. Iohannes vero in Apocalypsi angelum adorare voluit sed idem angelus ne se debeat adorare compescuit dicens: Vide ne feceris; conservus enim tuus sum et fratrum tuorum. Quid est autem quod ante Redemptoris nostri adventum angeli ab hominibus adorantur et tacent postmodum vero adorari refugiunt, nisi quod naturam nostram quam prius despexerant postmodum vero hanc super se assumptam conspiciunt, substratam sibi videre pertimescunt? Nec iam sub se velut infirmam contempnere ausi sunt quam super se videlicet in celi rege venerantur. Nec habere dedignati sunt hominem socium qui super se adorant hominem Deum. Curemus ergo fratres karissimi ne nos ulla immundicia polluat quia in eterna prescientia et Dei cives et angelis eius equales sumus. Vendicemus moribus dignitatem nostram; nulla nos luxuria inquinet, nulla turpis cogitatio accuset, nulla malitia mentem mordeat, non invidie rubigo consumat, non elatio inflet, non ambitio per terrena oblectamenta dilaniet, non ira inflammet. Dii enim vocati sunt homines. Defende ergo o homo contra vitia honorem Dei quia propter te factus est Deus homo qui cum Patre in unitate Spiritus sancti vivit et regnat Deus per omnia secula seculorum. Amen. ¶

Apoc. 22° [illegible]

In illo t. dixit Ihesus discipulis suis parabolam hanc. Homo quidam peregre proficiscens vocavit servos suos et tradidit illis bona sua. Et uni dedit quinque talenta alii autem duo alii vero unum unicuique secundum propriam virtutem et profectus est statim ~~reliqua~~ Omelia ix

Omelia b. Gregorii pape de eadem lectione ¶

Lectio sancti evangelii fratres karissimi sollicite considerare nos admonet ne nos qui plus ceteris in hoc mundo accepisse aliquid cernimur ab auctore mundi inde gravius iudicemur. Cum enim augentur dona rationes etiam crescunt donorum. Tanto ergo esse humilior atque ad serviendum promptior quisque debet ex munere quanto se obligatiorem esse conspicit in reddenda ratione. Ecce homo qui peregre proficiscens servos suos vocat eisque ad negotium talenta partitur. Post multum vero temporis positurus rationem revertitur bene operantes pro apportato lucro remunerat servum vero a bono opere torpentem dampnat. Quis itaque iste homo qui peregre proficiscitur nisi redemptor noster qui in ea carne quam assumpserat abiit in celum. Carnis enim eius proprius locus terra est que quasi ad peregrinandum ducitur dum per redemptorem nostrum in celo collocatur. Sed homo qui peregre proficiscens servis suis bona sua tradidit quia fidelibus suis spiritualia dona concessit. Et uni quinque talenta alii duo alii vero unum commisit. Quinque enim talenta sunt quinque corporis sensus videlicet visus auditus gustus odoratus et tactus. Quinque ergo talentis donum quinque sensuum id est exteriorum scientia exprimitur. Duobus vero intellectus et operatio designatur. Unius autem talenti nomine intellectus tantummodo designatur. Sed is qui quinque talenta acceperat alia quinque lucratus est. Quia sunt nonnulli qui etsi interna ac mistica penetrare nesciunt pro intentione tamen superne patrie docent recta quos possunt de ipsis exterioribus que acceperunt dumque se a carnis petulancia et terrenarum rerum ambitu atque a visibilium voluptate custodiunt ab his etiam alios admonendo compescunt. Et sunt nonnulli qui quasi duobus talentis ditati intellectum atque operationem percipiunt subtilia de internis intelligunt mira operantur. Cumque et operando et intelligendo aliis predicat quasi duplicatum de negotio lucrum reportat. Bene autem duo [illegible] referuntur [illegible]. Sed is qui unum talentum acceperat abiens fodit in terram et abscondit pecuniam domini sui. Talentum in terra abscondere est acceptum ingenium terrenis actibus implicare lucrum spirituale non querere cor a terrenis cogitationibus numquam levare. Sunt enim nonnulli qui donum intelligentie perceperunt sed tamen sola que carnis sunt sapiunt. De quibus per prophetam dicitur: Sapientes sunt ut faciant mala, bene autem facere nescierunt. Sed dominus qui talenta dedit rationem positurus redit quia

nunc per spiritualia dona et bona discrete iudicio multa cogitat quid accepit ac
ceperit consideret et que sibi de acceptis reputet pensat. Servus qui geminata ta-
lenta in duplicata dicto laudatur domini et ad eternam remuneracionem perducitur cum ei voce be-
nigna dicitur Euge serve bone et fidelis intra in gaudium domini tui. Pauca quippe
sunt bona omnia presentis vite quamlibet multa videantur. Sed tunc fidelis servus super mul-
ta constituitur cum devicta omnis corrupcionis molestia de eternis gaudiis in
illa celesti sede gloriatur. Tunc ad domini sui gaudium perfecte intromittitur cum in patria eterna
assumptus atque angelorum cetibus admixtus sic interius gaudet de munere vocacio-
nis ut iam exterius non doleat de corrupcione. Servus autem qui operari de talento
noluit ad dominum cum verbis excusacionis redit dicens Domine scio quia homo durus es me-
tis ubi non seminasti et congregas ubi non sparsisti et timens abii et abscondi talentum
tuum in terra ecce habes quod tuum est. Notandum quod inutilis servus durum dominum vocat cui ta-
men [illegible] desinit dissimulat et timuisse se dicit aliud talentum [illegible]
non solum tamen debuerat ut non [illegible] sub lucro ad dominum reportaret. Sunt etenim plerique
in ecclesia quorum iste servus ymaginem tenet qui meliores vias aggre-
di metuunt et tamen iacere in ocio corporis non pertimescunt. Cumque se peccatores con-
siderant sanctitatis vias arripere trepidant et remanere in suis iniquitatibus non formidant. Exi a
Quorum Petrus adhuc infirmus typum tenuit cum in miraculo piscium dixit
me Domine quia ego homo peccator sum. Si enim te peccatorem consideras oportet ut a te Dominum non
repellas. Qui idcirco melioris vite vias et iter vite [illegible] appetere de arte non
[illegible] fatentur quia infirmos se esse considerant et peccatores se esse fatentur et Dominum repellunt
cum quo sanctificari debuerant fugiunt et nec in peccato consistere [illegible] non habent
dum [illegible] timet Dominus respondit serve male et piger sciebas
quia meto ubi non semino et congrego ubi non sparsi oportuit ergo te dare pecuniam meam
nummulariis et ego veniens recepissem utique quod meum est cum usura. Ex verbis
suis servus constringitur cum Dominus dicit Meto ubi non semino et congrego ubi non sparsi de
si aperte dicat si ut tu asseris et hoc exquiro quod non dedi quanto magis a
te exquiro quod ad erogandum dedi. Oportuit ergo te dare pecuniam meam
nummulariis et veniens recepissem utique quod meum est cum usura. Pecuniam
dare nummulariis est ei scientiam predicacionis impendere qui hanc valeant
et actibus et verbis exercere. Sed sicut nostrum periculum cernitis si dominicam pecuniam teneamus
ita vestrum fratres karissimi sollicite pensate quia a vobis cum usuris exigitur quod auditis.
In usura quippe exigitur ut id quod datum est reddatur. Cum ergo [illegible] reddat quod accepit
[illegible] et illud superaddit quod acceptum non est. Pensate igitur fratres karissimi qua de
[illegible] acceperit ubi pecunia usuras solvit et timete ne plus quam audistis et aliter
[illegible] exaliis collegetis [illegible] distinctis
[illegible] audistis [illegible] ex aliis collectis talenti districtis
[illegible] quia verbis predicatoris [illegible] considerare [illegible]
[illegible] audiamus Tollite ab eo talentum et date ei qui habet
x talenta. Oportunum valde videbatur ut ei potius daretur qui duo quam qui
quinque talenta acceperat dari. Illi enim dari debuit qui minus
habebat quam qui plus habuit. Sicut superius diximus per quinque talenta
[illegible] exteriorum scientia designatur per duo autem intellectus et operacio
[illegible] qui duo quam qui quinque talenta percepit [illegible] quinque
exteriorum ministracione meruit [illegible]
talentum quo intellectum significari diximus illi dari debuit qui bene exteriora que ac-
ceperat ministravit. Quod cottidie in sancta ecclesia cernimus quia plerique dum bene ministrant ex-
teriora que acceperunt per adiunctam sibi graciam ad interiorem quoque intelligenciam perducuntur
ut et ministrare de interna intelligencia polleant qui exteriora fideliter ministraverant.
[illegible] mox subdit Omni enim habenti dabitur et habundabit
ei autem qui non habet et quod videtur habere auferetur ab eo. Quisquis

caritate habet et donat aliud ... [illegible]

[illegible]

263 [illegible]

[illegible]

q^a 20 Cum natus esset Iesus in Bethleem Iude in diebus Herodis regis ecce magi ab oriente venerunt Ierosolimam dicentes ubi est qui natus est rex Iudeorum vidimus enim stellam eius in oriente et venimus adorare eum. Mathei ij. Dm x

Sicut ex lectione evangelii ... audistis ... [illegible]

[illegible]

hunc sol lucis sue radios abscondit. Hunc saxa cognovit et parietes quia tempore mortis eius scis-
sa sunt. Infernus cognovit quia hos quos continebat mortuos reddidit. Et
tamen quem deum omnia insensibilia elementa senserunt adhuc infidelium iudeorum
corda deum esse minime cognoscunt et duriora saxis scindi ad penitendum
nolunt. Eumque confiteri abnegant quem elementa ut diximus aut signis aut scissi-
onibus deum clamabant. Qui ad cumulum dampnacionis sue eum quem nascitu-
rum lege presciunt [illegible] et non solum quia nasceretur noverunt sed et ubi nasce-
retur. Nam ab herode requisiti locum nativitatis eius exprimunt quem ex scripture au-
ctoritate didicerunt. Testimonium proferunt quod bethleem honoratur nativitate novi du-
cis ut eorum scientia et illis fieret ad testimonium dampnationis et nobis ad ad-
iutorium credulitatis. Quos bene ysaac cum iacob filium suum benediceret desig-
navit. Qui caligans oculis et prophetans in presenti filium non vidit cui tamen multa in
posterum previdit quia nimirum iudaicus populus prophetie spiritu plenus et oculis cecus eum de quo
multa in posterum predixit in presenti positum non agnovit. Sed nato rege cognito
herodes ad callida argumenta convertitur et ne terreno regno privaretur requi-
ri ubi puer inveniretur postulat adorare se velle simulat ut hunc si inve-
nire posset extingueret. Sed quid est humana malitia contra consilium divini.
Scriptum namque est non est sapientia non est prudentia non est consilium contra dominum. Nam et
que apparuit magos stella perduxit natum regem reperiunt munera deferunt et
ne ad herodem redeant admonentur sicque fit ut ihesum quem querit
herodes invenire non possit. Cuius persona quid aliud quam ypocritarum figuram qui du(m)
ficte querunt invenire dominum numquam merentur. Sed inter hec sciendum est quod priscilla-
niste heretici nasci unumquemque hominem sub constitutionibus stellarum putant et hoc in ad-
iutorium sui erroris assumunt quod nova stella exiit cum dominus in carne appa-
ruit cuius fuisse fatum eandem que apparuit stellam putant. Sed si evangelii verba pen-
samus quibus de eadem stella dicitur usque dum veniens staret supra ubi erat puer
non puer ad stellam sed stella ad puerum cucurrit et si dici liceat non stel-
la fatum pueri sed fatum stelle is qui apparuit puer fuit. Sed absit a fidelium cordi-
bus ut esse aliquid fatum dicant. Vitam quippe hominum solus hanc conditor qui creavit
administrat. Neque enim propter stellas homo sed stelle propter hominem facte sunt. Et si stella fatum
hominis dicitur ipsis suis ministeriis subesse homo perhibetur. Certe cum iacob de
utero egrediens prioris fratris plantam manu teneret prior perfecte nequaquam egredi po-
tuit nisi et subsequens inchoasset et tamen cum uno tempore eodemque momento utrum-
que mater ediderit non una utriusque vite qualitas fuit. Sed ad hec mathe-
matici solent respondere quod vim constellationis habeant puncta temporis. Quibus
dicendum quod magna est mora nativitatis. Si ergo in momento mutatur punctum et constellatio permutatur
necesse est tot dicant fata quot sunt membra nascentis. Solent etiam mathematici dicere
quod quisquis in signo aquarii nascitur in hac vita piscatoris ministerium sortiatur. Piscato-
res vero ut fertur getulia non habet. Quis ergo dicat quod nemo illic in stella aquarii nasca-
tur ubi piscatores omnino non sunt. Et certe ipsi quos signo libre asserunt trapezitas
[illegible] gentes [illegible] penitus ignorant trapezitarum officium [illegible] est
[illegible] Ipsi quoque [illegible]
[illegible] signum [illegible] eodemque mo-
menti hora et tempore ex simili constellatione nascitur et regum filius uno eodemque
sydere cum filius natus ad regnum proficit servus qui secum fuerat genitus in ser-
vitute moritur. Hec de stella breviter diximus ne mathematicorum stultitiam
indiscussam preterisse videamur. Magi non aurum thus et mirram deferunt. Aurum
quippe regi congruit thus vero in sacrificiis ponebatur mirra autem mortuorum

corpora dicit. Et nemo magis quam adorat et misit in iustis atque innumeris predicat anno
regem Christum deum immo mortalem. Dicit nemo nouisti Christum qui sicut deum credunt
sed utique regnare negant credunt tamen pro eo ei Christus offerunt sed offert ei Christum nolunt
Et scit nouisti qui sicut regem confitentur sed deum negant thus uero ei aurum offerunt sed of-
ferre thus nolunt Et sunt nolunt Christum et deum et regem fatentur sed assumpsisse carnem
mortalem negant thus mirram ei aurum et thus offerunt sed offerre mirram assumpte mor-
talitatis nolunt Nos autem tria vero offeramus ei aurum ut sicut ubique regnantem fa-
teamur offeramus thus ut credamus quod is qui temporaliter apparuit deus ante tempora extitit
offeramus mirram ut eum quem credimus sua divinitate impassibilem credamus et in nostra
fuisse carne mortalem. Aurum thus et mirra et aliter intelligi possunt. Au-
ro namque sapientia designatur Salomone attestante qui ait Thesaurus desiderabilis
requiescit in ore sapientis. Thure autem quod deo incenditur virtus orationis expri-
mitur attestante psalmista Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. Per mirram vero carnis
nostre mortificatio figuratur unde sancta ecclesia de suis operariis usque ad mortem pro deo certan-
tibus dicit Manus mee distillaverunt mirram. Nato ergo regi aurum offerimus si
in conspectu illius claritate superne sapientie resplendemus. Thus offerimus si cogitationes
carnis per sancta orationis studia in ara cordis incendimus ut suave aliquid per
celeste desiderium deo olere valeamus. Mirram offerimus si carnis vitia per abstinentiam mor-
tificamus. Per mirram namque ut diximus agitur ne mortua caro putrescat. Mortua
namque carne putrescere est hoc mortale corpus fluxui luxurie deservire sicut de qui-
busdam per prophetam dicitur Computruerunt iumenta in stercore suo. Iumenta namque in stercore suo pu-
trescere est carnales homines in fetore luxurie vitam finire. Mirram igitur offerimus deo quando hoc
mortale corpus a luxurie putredine per continentie condimentum custodimus. Magnum
nobis aliquid magi innuunt quod in regionem suam per aliam viam reuertuntur. In eo
namque quod admoniti faciunt nobis profecto innuunt quid faciamus. Regio quippe nostra pa-
radysus est ad quam Ihesu cognito redire per viam qua venimus prohibemur. A regione
enim nostra superbiendo inobediendo visibilia sequendo cibum vetitum gustando dis-
cessimus. Sed ad eam necesse est ut flendo obediendo visibilia contempnendo atque appeti-
tum carnis refrenando redeamus. Per aliam viam ad regionem nostram redimus quoniam
qui a paradysi gaudiis per delectamenta discessimus ad hec per lamenta revocamur. Unde ne-
cesse est fratres karissimi ut semper pavidi semper suspecti ponentes ante oculos cordis hinc
culpas operis illinc extremi iudicii districtionem. Pensemus quam districtus iudex ve-
niet qui iudicium minatur et latet terrores peccatoribus intendat et tamen adhuc sustinet
et ideo venire citius differt ut minus inveniat quos condempnet. Puniamus fletibus
culpas et eius presentiam sicut psalmista dicit preveniamus in confessione. Nulla nos fal-
lat decipiat leticia seducat. Prope namque est iudex qui dicit
Ve vobis qui nunc ridetis quia lugebitis et flebitis. Hinc rursum Salomon dicit Risus do-
lore miscebitur et extrema gaudii luctus occupat. Hinc rursum dicit Risum reputavi er-
rorem et gaudio dixi quid frustra deciperis. Hinc iterum dicit Cor sapientum ubi tristicia est
et cor stultorum ubi leticia. Pertimescamus igitur precepta dei si celebramus veraciter sollempnitatem
dei. Gratum namque deo sacrificium est afflictio contra peccatum sicut testatur ait Sacrificium deo
spiritus contribulatus. Percepta namque veniam baptismatis per peccatum carnalitatis vitam
immisimus. Scelera committimus que lavacrum baptismatis fecimus lavari que per baptisma vitam
unius vita baptismi lavari non possunt. Per aliam viam ad regionem nostram per lamenta
reperientes qui per carnalia delectamenta discessimus iterum nostris amaritudinibus
redeamus. Ad superna dignetur. Dominica XI post Pentecosten
Tunc dixit Ihesus discipulis suis: Simile est regnum celorum thesauro abscondito in agro
quem qui invenit homo abscondit et pre gaudio illius vadit et vendit universa que habet

et emit agrum illum. et reliqua.

Celorum regnum fratres karissimi ideo terrenis rebus simile dicitur ut ex hiis que animus novit surgat ad incognita quae non novit, ut exemplo visibilium se ad invisibilia rapiat et per ea que usu didicit quasi confricatus incalescat ut per hoc quod scit notum diligere discat et incognita amare. Ecce enim celorum regnum thesauro abscondito in agro comparatur quem qui invenit homo abscondit et pre gaudio illius vadit et vendit universa que habet et emit agrum illum. Qua in re hoc quoque notandum est quod inventus thesaurus absconditur ut servetur, quia studium celestis desiderii a malignis spiritibus custodire non sufficit qui hoc ab humanis laudibus non abscondit. In presenti etenim vita quasi in via sumus qua ad patriam tendimus. Maligni autem spiritus iter nostrum quasi quidam latrunculi obsident. Depredari ergo desiderat qui thesaurum publice in via portat. Hoc autem dico non ut proximi nostri opera nostra non videant cum scriptum sit: Videant opera vestra bona et glorificent patrem vestrum qui in celis est, sed ut per hoc quod agimus laudes exterius non queramus. Sit autem sic opus in publico quatenus intentio maneat in occulto, ut et de bono opere proximis prebeamus exemplum et tamen per intentionem qua soli deo placere querimus semper optemus secretum. Thesaurus autem celeste est desiderium, ager vero in quo thesaurus absconditur disciplina celestis studii. Quem profecto agrum venditis omnibus comparat qui voluptatibus carnis renuntians cuncta sua terrena desideria per disciplinam celestis custodie calcat, ut nichil iam quod caro blanditur libeat, nichil quod carnalem vitam trucidat spiritus perhorrescat. Rursum celorum regnum negociatori homini simile dicitur qui bonas margaritas querit sed invenit preciosam. Qui inventa margarita omnia vendens emit, quia celestis vite dulcedinem in quantum possibilitas admittit perfecte cognoverit, ea que in terris amaverat libenter cuncta derelinquit. In comparatione eius vilescunt omnia, deserit habita, congregata dispergit, inardescit in celestibus animus, nichil in terrenis libet, deforme conspicitur quicquid de terrene rei placebat specie, quia sola preciose margarite claritas fulget in mente. De quo amore recte per Salomonem dicitur: Fortis est ut mors dilectio. Quia videlicet sicut mors corpus interimit sic ab amore rerum corporalium eterne vite dilectio occidit. Nam quem perfecte absorbuerit quasi insensibilem foris desideriis reddit. Neque enim hec sancta mulier cuius hodie natalicia celebramus mori pro deo potuisset ad corpus si prius a terrenis rebus desideriis mortua non fuisset in mente. Erectus namque in summa virtute animus tormenta despexit, premia contempsit. Armatos reges et presides ducta stetit, feriente robustior, iudicante sublimior. Quid nos hec inter barbati et debiles dicimus qui ire ad celeste regnum puellas per ferrum videmus, quos ira superat, superbia inflat, elatio perturbat, luxuria inquinat. Qui si adipisci regnum celorum per bella persecutionum non possumus, hoc ipsum nobis erubescendum sit quod dominum nolumus sequi in pace regni. Ecce nulli nunc hoc tempore dicit deus pro me morere, sed solummodo illicita desideria occide. Qui ergo in pace carnis desideria nolumus occidere, quando in bello pro domino ipsam carnem daremus. Rursum simile est regnum celorum sagene misse in mare et ex omni genere piscium congreganti. Que cum impleta esset educentes et secus litus sedentes elegerunt bonos in vasa sua, malos autem foras miserunt. Sancta ecclesia sagene misse comparatur quia et piscatoribus est commissa et per eam quisque ad eternum regnum a presentis seculi fluctibus trahitur ne in eterne mortis profundo mergatur. Que ex omni genere piscium congregat quia ad remissionem peccatorum vocat sapientes et fatuos, liberos et servos, pauperes et divites, fortes et infirmos. Unde et per psalmistam deo dicitur: Ad te omnis caro veniet. Que sagena tunc omnino repletur cum in fine suo humani generis summa concluditur. Quam educunt et secus litus sedent, quia sicut mare seculum ita seculi finem significat litus maris. In quo scilicet fine boni pisces in vasis eliguntur, mali autem proiciuntur foras, quia et electus quisque in tabernacula eterna recipitur et interni luce regni perdita

ad exteriores tenebras reprobi proicientur. Nunc enim bonos malosque communiter quasi permixtos
pisces fidei sagena continet, sed litus indicat quid sancta ecclesia trahebat. Et quidem
pisces capti qui sunt mutari non possunt, nos autem mali capimur sed in bonitate
permutamur. Cogitemus ergo in captione ne dividamur in litore. Ecce quod [illegible] est
[illegible] hodierne sollempnitatis [illegible] ne modo [illegible]
[illegible] esse contingat. Quandoque multi dicturus est qui a [illegible] mentis et animi
ab electorum societate separatur, qui tenebrescit a luce [illegible]
ne [illegible] et [illegible] gaudere [illegible] sub [illegible] capit [illegible] Sic erit in consummatione
seculi. Exibunt angeli et separabunt malos de medio iustorum et mittent
eos in caminum ignis. Ibi erit fletus et stridor dentium. Hec, fratres karissimi,
timenda magis quam exponenda sunt. Aperta enim nunc tormenta peccantium dic-
ta sunt ne quis ad ignorantie sue excusationem recurrat, si quid de eterno supp-
licio obscure diceretur. [illegible] Intellexistis hec omnia? Dicunt ei: Eti-
am. Atque in conclusione subiungit: Ideo omnis scriba doctus in regno ce-
lorum similis est homini patrifamilias qui profert de thesauro suo nova et vetera.
Si per nova et vetera que dicuntur utrumque testamentum accipimus, Abraham doctum fuis-
se denegamus, qui nova et vetera testamenti etsi facta novit, verba minime sapuit.
Moysen quoque docto patrifamilias comparare non possumus, quia etsi testamentum vetus pro-
tulit, novi testamenti dicta nescivit. [illegible]
[illegible] Sed ideo quam [illegible] dicit omnis scriba doctus in regno celorum similis est
patrifamilias, intelligi [illegible] de his qui in [illegible] sunt, sed de his qui in
ecclesia esse potuerunt loquebatur. [illegible] nova et vetera profert [illegible]
[illegible] potest
[illegible]
[illegible]
[illegible] regni [illegible]
[illegible]
[illegible] Prudens
de regni similitudine [illegible] post
[illegible] atque in conclusione [illegible]
[illegible] Ideo doctus scriba in regno celorum similis est patrifamilias proferenti de
thesauro suo nova et vetera, ac si aperte dicat: Ille igitur vere doctus predicator est
qui et nova scit proferre de suavitate regni et vetera dicere de terrore supplicii, ut
vel pene terreant quos premia non invitant. Audiat unusquisque de regno quod amet,
audiat de supplicio quod timeat, ut torpentem animum et terrenis inherentem, si amor
ad regnum non trahit, vel timor impellat. Ecce enim de gehenna dicitur:
Ibi erit fletus et stridor dentium. Quia ergo presentia gaudia secuntur perpetua lamenta,
fratres karissimi, fugite si illic flere formidatis. Nemo enim potest et
hic gaudere cum seculo et illic regnare cum Domino. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] In illo tempore dixit Jesus discipulis suis. Et cetera. Simile est regnum
celorum x virginibus que accipientes lampadas suas exierunt obviam sponso
et sponse. Et reliqua. Omelia xij [illegible]

Sepe vos fratres karissimi admoneo prava opera fugere, mundi huius inquinationem de-
vitare. Sed hodierna sancti evangelii lectione compellor dicere ut etiam que agitis
cum magna cautela timeatis, ne per hoc quod a vobis recte geritur favor aut gratia huma-
na requiratur, ne appetitus laudis subrepat, et quod foris ostenditur intus a mercede

credentium. Patet cum redemptoris voce regnum celorum simile dicitur x virginibus que
omnes dicuntur virgines et in beatitudinis ianua non omnes recepte quia earum
quedam dum de virginitate sua gloriam foris expetunt in vasis suis oleum habere noluerunt. Sed primo
querendum nobis est quid sit celorum regnum vel cur x virginibus comparatur que et virgines
prudentes et fatue dicuntur. Dum enim celorum regnum constet quod reproborum nullus in-
greditur et fatuis virginibus cur simile esse perhibetur. Sed sciendum est quod sepe in sacro
eloquio regnum celorum presentis temporis ecclesia dicitur. De quo in alio loco dominus dicit: Mittet
filius hominis angelos suos et colligent de regno eius omnia scandala. Nec
enim in illo regno beatitudinis in quo pax summa est inveniri scandala poterunt
que colligantur. Et rursum dicit: Qui ergo solverit unum de mandatis istis minimis
et docuerit sic homines minimus vocabitur in regno celorum. Qui autem fecerit et docuerit sic magnus
vocabitur in regno celorum. Mandatum quippe solvit et docet qui hoc quod ipse voce predi-
dicat vivendo non implet. Sed ad regnum eterne beatitudinis pervenire non valet
qui non vult opere implere quod docet. Quomodo ergo ibi minimus vocabitur qui adhuc illuc minime
tendere permittitur. Quid utique per hanc sententiam nisi ecclesia presens celorum regnum di-
citur in qua doctor qui mandatum solvit minimus vocatur quia cuius vita despicitur
restat ut et predicatio contempnatur. Quinque autem corporis sensibus unusquisque subsistit. Gemina-
tus autem quinarius denarium perficit. Et quia ex utroque sexu fidelium multitudo
in collecta est ecclesia, x virginibus similis denunciatur. Que quia mali cum bonis
et reprobi cum electis admixti sunt recte similis virginibus prudentibus et fatuis
esse perhibetur. Sunt namque plerique continentes qui ab appetitu se exteriorum custo-
diunt et spe ad interiora rapiuntur carnem macerant et toto desiderio ad supernam
patriam anhelant eterna premia expetunt pro laboribus suis recipere laudes humanas
nos nolunt hominum gloriam suam non in ore hominum ponunt sed intra conscientiam conte-
gunt. Et sunt plerique qui corpus per abstinentiam affligunt sed de ipsa sua abstinentia
humanos favores expetunt doctrine insistunt indigentibus multa largiuntur. Ergo fatue
profecto sunt virgines quia solam laudem transitoriam retributionem querunt. Unde apte subditur:
Quinque fatue non sumpserunt oleum secum, prudentes vero acceperunt oleum in
vasis cum lampadibus. Per oleum nitor glorie designatur. Vasa autem nostra sunt cor-
da in quibus ferimus cuncta que cogitamus. Prudentes igitur oleum in vasis suis habent quando nito-
rem glorie intra conscientiam retinent, Paulo attestante qui ait: Gloria nostra hec est testimonium
conscientie. Fatue autem virgines oleum non sumunt secum quia gloriam intra conscientiam non
habent dum hanc ab ore proximorum querunt. Notandum vero est quod omnes lampades ha-
bent sed omnes oleum non habent quia plerumque reprobi bona opera cum electis et reprobi
ostendunt. Sed soli ad sponsum cum oleo veniunt qui de his que foris exercent in-
tus gloriam querunt. Unde et per psalmistam de sancta electorum ecclesia dicitur: Omnis gloria eius filie re-
gis ab intus. Mora autem faciente sponso dormitaverunt omnes et dormierunt.
Quia dum veniente iudice ad extremum iudicium differtur electi et reprobi in mortis sopo-
re dormiunt. Dormire enim mori est. Ante sompnum vero dormitare est ante mortem a salu-
te languescere quia per pondus egritudinis pervenitur ad sompnum mortis. Media autem
nocte clamor factus est: Ecce sponsus venit. Exite obviam ei. Media nocte clamor factus est, sponso
si clamor media nocte fit quia sic iudicii dies subripit ut previderi non va-
leat. Quapropter scriptum est: Dies domini sicut fur ita in nocte veniet. Tunc
omnes virgines surgunt quia electi et reprobi a sompno sue mortis excitantur et
lampades ornant quia secum sua numerant opera pro quibus eternam recipere beatitudinem
expectant. Sed lampades fatuarum virginum extinguntur quia earum opera que clara homi-
nibus foris apparuerunt in adventu iudicis intus obscurantur et a deo retributionem
non inveniunt quia pro eis receperunt ab hominibus laudes quas amaverunt. Quid
est autem quod tunc a prudentibus oleum petunt nisi quod in adventu iudicis cum se intus

conspicit

[Iudicis pius]

iudicandum venit testis [illegible] quia et si aspectu [illegible] decipit proximus [illegible]
tamen nos [illegible] sic agere [illegible] dicat de [illegible] nostris quibus quid audistis et
quae videtis [illegible] videt dicetis. Respondere non sufficit nobis et nobis. In
illo enim die quo etiam [illegible] in pace [illegible] quae fecistis loquor [illegible] testis
nimium [illegible] sufficiet [illegible] proximos [illegible]
subdit [illegible] advocatos et [illegible] [illegible] [illegible] adulatores
[illegible] qui eum acceperit [illegible] laudibus [illegible] gloriae [illegible] non
dicit [illegible] oleo [illegible] dicit [illegible] peccatoris non [illegible] capitis mei [illegible]
[illegible] appellatione [illegible] oleum [illegible] peccatoris [illegible]
[illegible] favor adulantis [illegible]
[illegible] proximus [illegible] venit [illegible]
non [illegible] cordis testis est. Hunc diem [illegible] ad [illegible]
[illegible] causa est [illegible] cordis [illegible] quid admirationis
sit quod dixit [illegible] ad [illegible]
[illegible] qui [illegible] suo [illegible]
[illegible] dixit [illegible] non [illegible]
[illegible] dicitur [illegible] admirandi [illegible]
[illegible] angeli archangeli principatus et [illegible] obstupescunt.
Pensate [illegible] ad
[illegible] non erit [illegible] angelorum [illegible] culo [illegible]
[illegible] quis [illegible] cum [illegible]
[illegible] non valet [illegible] Hunc diem [illegible] dies [illegible] dies
dies [illegible] et angustiae dies calamitatis et miseriae dies tenebrarum et caliginis dies
nebulae et turbinis dies tubae et clangoris. Pensate [illegible] dies
super corda [illegible] quid [illegible] nunc [illegible] tot [illegible] non
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible]
in [illegible] gaudet [illegible] quid [illegible]
[illegible] deus [illegible] amoris [illegible]
[illegible] fugientibus [illegible] fugientibus [illegible]
[illegible] sed [illegible] civitatem [illegible] venit [illegible]
[illegible] venit [illegible] Paulus dicit: Ecce nunc tempus acceptabile,
ecce nunc dies salutis [illegible] ait: Remitte [illegible] meum [illegible]
est [illegible] [illegible] dicens [illegible] audit [illegible]
[illegible] qui [illegible] est [illegible] subdit: Novissime
venit reliquae virgines dicentes: Domine domine aperi nobis. At ille respondens ait: Amen
dico vobis, nescio vos. [illegible] non [illegible] qui [illegible]
dicit [illegible] [illegible] regni [illegible]
venit [illegible] dicit [illegible] [illegible]
[illegible] qui [illegible] [illegible] meas
neglexistis. Ego quoque in interitu vestro ridebo et subsannabo cum vobis quod timebatis
evenerit, cum irruerit repentina calamitas et interitus quasi tempestas ingruerit,
quando venerit super vos tribulatio et angustia. Tunc invocabunt me et non exaudiam; mane
consurgent et non invenient me. [illegible] [illegible]
[illegible] dicentes: Domine domine aperi nobis [illegible]
[illegible] quos deus [illegible] quos non suos [illegible]
[illegible] non agnoscat [illegible]
[illegible] vigilate itaque quia nescitis diem neque horam. [illegible] deus [illegible]
[illegible] aliud [illegible] ad [illegible]
[illegible] sed qui [illegible] venit [illegible] non [illegible]

Denique quomodo dice debemus timeo quia nichil possumus providere. Ecce sunt tempus, dies in qua
loquimur ad inducias iustamus accepimus. Et tamen nullus questionem facere conversamus
Nos salutem missam non perfecimus sed et que deflere augemus. Ac si aliquas egritudines
tudo corripiat si signa egritudinis sentimus Dominus demittat inducias vivendi quibus
mus ut peccata defleamus et eas cum nichil? ista desideriis petimus quas acceptas
non per mentis servimus Nos frequenter confessio quod si ite cadere velit cautus ubi considera
conte illius vehementer misereatur. Quidam nobilis et valde potens nomine Chry-
saurius fuit qui lingua rustica presbiter nobis valde valde potens
tis plenus vitiis quantum rebus superbie tumore inflatus carnis sue voluptatibus subdi-
tus in acquirendis rebus avaritie facibus accensus. Sed cum tot mala Domi-
nus finire decrevisset corporis molestia tactus est. Qui cum iam ad exitum venisset
eadem hora qua iam de corpore erat egressurus apertis oculis vidit teterrimos et nigerrimos spiritus coram se assiste-
re et vehementer imminere ut ad inferni claustra se raperent. Cepit tremere et pallescere
sudare et magnis vocibus inducias petere filiumque suum nomine Maximum quem ego
iam monachus monachum vidi nimiis et turbatis clamoribus vocare dicens Maxime curre
nichil tibi aliquid mali feci in fide tua me suscipe. Turbatus mox Maximus af-
fuit lugens et perstrepens familia convenit. Ipsos autem quos ille importabiliter tole-
rabat spiritus malignos videre non poterant sed eorum presentiam in confusione et
pallore ac tremore illius qui trahebatur videbat. Pavore autem tetre eorum ymagi-
nis huc atque illuc versabatur in lectulo iacebat in sinistro latere aspectum eorum ferre
non poterat vertebatur ad parietem ibi aderant. Cumque constrictus nimis relaxari se iam posse
se desperaret cepit magnis vocibus clamare dicens Inducias vel usque mane inducias
vel usque mane. Sed cum hec clamaret in ipsis suis vocibus de habitaculo sue
carnis evulsus est. De quo nimirum constat quia pro nobis non pro se ista vidit
nobis proficiat quos adhuc divina patientia longanimiter expectat. Nam illi terrores
spiritus cum morte inducias et dilatione petivisse quid profuit qui et easdem inducias quas
petivit non accepit. Nos ergo fratres karissimi nos sollicite ista cogitemus
vacuum quia preterit et ut qui ad bona agenda nunc accipimus tempus de car
ne. Mementote quia in evangelio dicitur Orate ne fiat fuga vestra hieme vel sabbato
gis quomodo datum ambulare legimus sabbato non licet hyemis ergo ad ambu-
landum impedimento est quia gressus ambulantium torpor frigoris astringit. Ac
si aperte dicat videte ne quando peccata
ut fiat fuga vestra hieme vel sabbato. Ac si aperte dicat videte quo fugere licet modo
vestra fugere cum iam non licet ambulare. Illud ergo tempus quo fugere licet modo
debemus cogitare cum licet. Illa quoque hora extremi exitus semper incedat, contra de peccato
nis admonitio cum metus ad dies sponte unde quia dicit vigilate itaque quia
nescitis diem neque horam. Dominica ... prime post xiii Sint lumbi vestri precincti et lucerne ardentes in manibus vestris
In illo tempore dixit Jesus discipulis suis Sint lumbi vestri precincti et lucerne ardentes in manibus vestris et vos
similes hominibus expectantibus dominum suum quando revertatur a nuptiis ut cum venerit et pulsaverit confestim aperiant ei. Et reliqua. Omelia beati Gregorii pape
Sancti evangelii fratres karissimi apertum est vobis lectio recitata. Sed ne aliquibus ipsa
eius planities alta fortasse videatur eam sub brevitate transcurrimus quatenus eius
expositio ita nescientibus fiat cognita ut tamen scientibus non sit onerosa. Quia
enim luxuria in viris in lumbis in feminis vero in umbilico testante Domino qui de diabolo
ad beatum Job loquitur dicens Virtus eius in lumbis eius et fortitudo illius in umbilico
ventris eius. Apparatus (?) sex ... lumbos ... luxuriam designat cum Dominus dicit
Sint lumbi vestri precincti. Lumbos enim precingimus cum carnis luxuriam per continen-
tiam coartamus. Sed quia minus est mala non agere nisi quis studeat et bonis
operibus insudare protinus additur Et lucerne ardentes in manibus vestris. Lucernas
quippe ardentes in manibus tenemus cum per bona opera proximis nostris lucis

exempla monstramus. De quibus profecto operibus dicit: Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona et glorificent patrem vestrum qui in celis est. Duo autem sunt que iubentur, et lumbos restringere et lucernas tenere, ut munditia castitatis sit in corpore et lumen veritatis in operatione. Redemptori etenim nostro unum sine altero nequaquam placere potest, si aut is qui bona agit adhuc luxurie inquinamenta non deserit, aut is qui castitate preminet necdum se per bona opera exercet. Nec castitas ergo magna est sine bono opere, nec opus bonum est aliquod sine castitate. Sed si utrumque agitur, restat ut quisquis ille est spe ad supernam patriam tendat, et nequaquam se a vitiis pro mundi huius honestate contineat, sed eternam(?) ... operationis non intendat, nec per bona opera presentis mundi gloriam querere, sed totam spem in Redemptoris sui adventu constituat. Unde et subditur: Et vos similes hominibus expectantibus dominum suum quando revertatur a nuptiis. Dominus quippe abiit, cum resurgens a mortuis et ascendens ad celum supernis angelorum agminibus se copulavit, qui nunc recitur(?) a nobis, iam per iudicium manifestatur. Unde et subditur: Ut cum venerit et pulsaverit confestim aperiant ei. Venit quippe Dominus cum ad iudicium properat; pulsat vero cum iam per egritudinis molestias esse mortem vicinam designat. Cui confestim aperimus, si hunc cum amore suscipimus. Aperire etenim iudici pulsanti non vult, qui exire de corpore trepidat, et videre eum quem contempsisse se meminit iudicem formidat. Qui autem de sua spe et operatione securus est, pulsanti confestim aperit, quia letus iudicem sustinet, et cum tempus propinque mortis advenerit, de gloria retributionis hilarescit. Unde et subditur: Beati sunt servi illi quos cum venerit dominus invenerit vigilantes. Vigilat qui ad aspectum veri luminis mentis oculos apertos tenet; vigilat qui servat operando quod credidit; vigilat qui a se torporis et negligentie tenebras repellit. Hinc etenim Paulus dicit: Evigilate iusti et nolite peccare. Hinc rursus ait: Hora est iam nos de sompno surgere. Rō xiij Sed quid vigilantibus promittat audiamus: Amen dico vobis quod precinget se et faciet illos discumbere et transiens ministrabit illis. Precinget se, id est ad retributionem preparabit. Faciet illos discumbere, id est in eterna quiete foveri. Discumbere quippe nostrum in regno quiescere est. Unde alias Dominus dicit: Venient et recumbent cum Abraham, Ysaac et Iacob. Transiens autem Dominus ministrat, quia lucis sue illustratione nos satiat. Transiens vero dicitur, cum de iudicio ad regnum redit. Vel certe Dominus nobis post iudicium transit, quia ab humanitatis forma in divinitatis sue contemplatione nos elevat. Et transire eius est in contemplationem sue claritatis nos ducere, cum eum quem in humanitate in iudicio videmus, etiam in divinitate post iudicium videmus. Sed cum reprobi formam humanitatis tantum videant, quia scriptum est: Videbunt in quem transfixerunt, tolletur impius ne videat gloriam Dei. Sed quid si prima vigilia negligentes existunt? Prima quippe vigilia primevum tempus est, id est pueritia. Sed nequaquam desperandum est et a bono opere cessandum vel ... sic patientiam in finibus(?) Dominus subdit: Et si venerit in secunda vigilia et si in tertia vigilia venerit et ita invenerit, beati sunt servi illi. Prima quippe vigilia primevum tempus est, id est pueritia. Secunda adolescentia vel iuventus, que auctoritate sacri eloquii unum sunt, dicente Salomone: Letare iuvenis in adolescentia tua. Ec̄i xi a Tertia autem senectus accipitur. Qui ergo vigilare noluit, custodiat vel secundam, ut qui a pravitatibus suis in pueritia non evigilavit, ad vias vitae saltem in iuventute evigilet. Et qui vigilare in secunda vigilia noluit, tertie vigilie remedia non amittat, ut qui in iuventute ad vias vite non evigilat, saltem in senectute resipiscat. Pensate, fratres, quam clementer divina pietas expectat ... Non est itaque quod homo excusationis inveniat. Deus deserentes(?) ... expectat et contemptus(?) se revocat. Multa de tempore suo suscipit et tamen revertentibus premia promittit.

Sed nemo hec cum longanimi[tate] negligat quia tanto districtior instabit iudi-
cio quanto ... [illegible] ... patientiam ante iudicium prolongavit ... [illegible]
Paulus dicit ignoras quia benignitas dei ad penitentiam te adducit. Secundum duri-
tiam autem tuam et cor impenitens thesaurizas tibi iram in die ire et revelationis
iusti iudicii dei. Hinc psalmista ait: Deus iudex iustus et patiens fortis et lon-
ganimis ... [illegible] ... longanimis ... prius sustinuit ut quos iudices ... [illegible]
[illegible] ... districte iudicabit ... [illegible]
sapiente dicitur altissimus enim est patiens redditor. Patiens enim redditor
dicitur ... [illegible] ... ut ... tollat
[illegible]

[illegible]

Dominica xiii prime partis

In illo tempore dixit Jhesus discipulis suis: Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis. Mercennarius autem et qui non est pastor, cuius non sunt oves proprie, videt lupum venientem et dimittit oves et fugit, et lupus rapit et dispergit oves. Mercennarius autem fugit quia mercennarius est et non pertinet ad eum de ovibus. Ego sum pastor bonus et cognosco meas et cognoscunt me mee. Sicut novit me pater et ego agnosco patrem, et animam meam pono pro ovibus meis. Et alias oves habeo que non sunt ex hoc ovili, et illas oportet me adducere, et vocem meam audient, et fiet unum ovile et unus pastor. Ex [illegible] Dominice [illegible]

Audistis fratres karissimi ex lectione evangelica eruditionem vestram, audistis et periculum nostrum. Ecce enim is qui non ex accidenti dono sed essentialiter bonus est dicit: Ego sum bonus pastor, atque eiusdem bonitatis formam quam nos imitemur adiungit

Jhesus

dicens Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis. Fecit dominus quod monuit, ostendit
quod iussit. animam suam pro ovibus suis posuit. Et mutatum [illegible] est omnis caro fenum
et quia fenum agri herba est. Bonus pastor animam suam pro ovibus suis ponit ut in sacramento
corpus suum et sanguinem verteret et oves quas redimerat carnis sue alimento satiaret.
Ostensa nobis est de contemptu mortis via quam sequamur. Apposita forma cui imprimamur.
Primum nobis est exteriora nostra misericorditer ovibus eius impendere. postremum vero si ne-
cesse sit et mortem etiam pro eisdem ovibus ministrare. A primo autem hoc minimo per-
venitur ad postremum maius. Sed cum incomparabiliter longe sit melior anima qua vivi-
mus quam terrena substantia quam exterius possidemus. qui non dat ovibus substantiam suam
quomodo pro hiis daturus est animam suam. Et sunt nonnulli qui dum plus terrenam sub-
stantiam quam oves diligunt merito pastoris nomen perdunt. De quibus protinus subditur.
Mercennarius autem et qui non est pastor cuius non sunt oves proprie videt lupum
venientem et dimittit oves et fugit. Non pastor sed mercennarius vocatur
qui non pro amore intimo oves dominicas sed ad temporales mercedes pa-
scit. Mercennarius quippe est qui locum pastoris tenet sed lucra animarum non
querit. terrenis commodis inhiat honore prelationis gaudet temporalibus lucris pas-
citur impensa sibi ab hominibus reverentia letatur. Iste sunt etenim mercedes merce-
narii ut pro eo quod in regimine laborat hic quod querit inveniat et ab hereditate gre-
gis in posterum alienus existat. Utrum vero pastor sit an mercennarius cognosci
veraciter non potest si occasio necessitatis deest. Tranquillitatis enim tempore plerumque ad gregis
custodiam sic et verus pastor sicut et mercennarius stat. Sed lupus veniens indicat
quo quisque animo super gregis custodiam stabat. Lupus etenim super oves venit cum quilibet
iniustus et raptor fideles quosque atque humiles opprimit. Sed is qui pastor
esse videbatur et non erat relinquit oves et fugit quia dum sibi periculum ab eo metuit re-
sistere eius iniustitie non presumit. Fugit autem non mutando locum sed subtrahendo so-
latium. Fugit quia iniustitiam vidit et tacuit. Fugit quia se sub silentio abscondit. Qui-
bus bene per prophetam dicitur. Non ascendistis ex adverso neque opposuistis murum pro domo
Israel ut staretis in prelio in die domini. Ex adverso quippe ascendere est quibuslibet pote-
statibus prave agentibus rationis libere voce obviare. Et in die domini pro domo Israel in
prelio stamus ac murum opponimus si fideles et innocentes contra perversorum iniustitiam
ex iustitie auctoritate vindicamus. Quod quia mercennarius non facit cum venientem lupum viderit
fugit. Sed est alius lupus qui sine cessatione cotidie non corpora sed mentes dilani-
at malignus videlicet spiritus qui caulas fidelium insidians circuit et mortes animarum querit.
De quo lupo mox subditur. Et lupus rapit et dispergit oves. Lupus venit et mercennarius
fugit quia malignus spiritus mentes fidelium in temptatione dilaniat et is qui
locum pastoris tenet curam sollicitudinis non habet. Anime pereunt et ipse de terrenis
commodis letatur. Lupus rapit et dispergit oves cum alium ad luxuriam pertrahit et alium
in avaritiam accendit alium in superbiam erigit alium per iracundiam dividit hunc
invidia stimulat illum in fallacia supplantat. Quasi ergo gregem lupus dissipat
cum fidelium populos diabolus per temptationes necat. Sed contra hec mercennarius nullo ze-
lo accenditur nullo fervore dilectionis excitatur quia dum sola exteriora commoda requirit inte-
riora gregis dampna negligenter patitur. Unde et mox adiungitur. Mercennarius
autem fugit quia mercennarius est et non pertinet ad eum de ovibus. Sola ergo causa
est ut mercennarius fugiat quia mercennarius est. Ac si aperte diceretur.
Stare in periculo non potest ovium qui in eo quod ovibus preest non oves diligit sed
lucrum terrenum querit. Dum enim honorem amplectitur dum temporalibus commodis letatur op-
ponere se contra periculum trepidat ne hoc quod diligit amittat. Sed cum redemptor
noster mercennarii vitia ficti pastoris innuerit iterum formam cui debeamus
imprimi ostendit dicens. Ego sum pastor bonus atque subiunxit. Et cognosco o-
ves meas et cognoscunt me mee et cognosco meas ac si diceret diligo et cog-

sequuntur me. Ac si aperte dicat: diligentes obsequuntur. Qui enim veritatem non diligit
adhuc minime cognovit. Sed, fratres carissimi, quia audistis periculum nostrum, pensate in
verbis dominicis et periculum vestrum. Videte si oves eius estis, videte si eum cognoscitis,
videte si lumen veritatis percipitis. Percipitis autem dico non per fidem, sed per amorem. Percipitis
dico non per credulitatem, sed per operationem. Nam isdem ipse qui hec loquitur Iohannes evangelista
testatur dicens: Qui dicit se nosse Deum et mandata eius non custodit, mendax est.
Unde in hoc loco protinus Dominus subdit: Sicut novit me Pater et ego agnosco Patrem, et
animam meam pono pro ovibus meis. Ac si aperte dicat: In hoc constat quia et cognosco Pa-
trem et agnoscor a Patre, quia animam meam pono pro ovibus meis; id est, ea caritate qua pro ovibus mo-
rior, quantum Patrem diligam ostendo. Rursum vero quia non solum Iudeam sed et gentili-
tatem redimere venerat, adiungit: Et alias oves habeo que non sunt ex hoc o-
vili, et illas oportet me adducere, et vocem meam audient, et fiet unum ovile et unus
pastor. Redemptionem nostram qui ex gentili populo venimus Dominus aspexerat, cum se addu-
cere et alias oves dicebat. Hoc cottidie, fratres, aspicimus, hoc reconciliatis gentibus cottidie
videmus. Quasi enim ex duobus gregibus unum ovile efficit, quia Iudaicum et gentilem populum in
sua fide coniungit, Paulo attestante qui ait: Ipse est pax nostra, qui fecit utraque unum.
Dum enim ad eternam vitam ex utraque natione simplices eligit, ad ovile proprium
oves deducit. De quibus profecto ovibus rursus dicit: Oves mee vocem meam audi-
unt, et ego cognosco eas, et sequuntur me, et ego vitam eternam do eis. De quibus et pa-
ulo superius dicit: Per me si quis introierit salvabitur, et ingredietur et egredietur, et pascua
inveniet. Ingredietur quippe ad fidem, egredietur vero a fide ad speciem, a credulitate ad con-
templationem; pascua autem inveniet in eterna refectione. Oves ergo eius pascua inve-
niunt, quia quisquis illum corde simplici sequitur, eterne viriditatis pabulo nu-
tritur. Que autem istarum ovium pascua sunt, nisi eterna gaudia semper virentis paradisi? Pascua
namque electorum sunt vultus presens Dei, qui dum sine defectu conspicitur, sine fine mens vi-
te cibo saciatur. In istis pascuis de certitudine satietatis leti sunt qui iam vitam eternam (?)
voluptatis corporalis ... [illegible]. Ibi ymnidicus angelorum chorus, ibi societas super-
norum civium, ibi dulcis solempnitas a peregrinationis huius tristi labore rede-
untium, ibi providi prophetarum chori, ibi iudex apostolorum numerus, ibi innumerabilium martyrum
victor exercitus tanto illic letior quanto hic durius afflictus, ibi confessorum constantia
premii sui perceptione consolata, ibi fideles viri quos a virilitatis sue robore non
... [illegible] ... potuit, ibi sancte mulieres que cum seculo sexum vicerunt,
ibi pueri qui hic annos suos moribus transcenderunt, ibi senes quos hic etas de-
bilis reddidit et virtus operis non reliquit. Queramus ergo, fratres, hec pascua in
quibus cum tantorum civium solempnitate gaudeamus. Ipsa nos letantium festivitas in-
vitet. Certe si ubi populus nundinas celebraret, si ad alicuius ecclesie dedicatio-
nem conveniretur solempnitatis, concurrere festinaremus omnes, simul inveniri me esse
conaretur, unusquisque satageret quam se damno afflictum crederet si solempnitatem communis leti-
tie non videret. Ecce in celestibus electorum civium letitia agitur, in assumptione (?) desidero
et non ab amore eternitatis tepescimus, in nullo desiderio ardemus,
in superni ... [illegible] ... nos privamur gaudiis et leti sumus. Accendamus
ergo animum, fratres, recalescat fides in id quod credidit, inardescat ad superna nostra de-
sideria, et sic amare iam ire est. Ab interne solempnitatis gaudio nulla nos adversitas
revocet, quia et si quis ad locum propositum ire desiderat, eius desiderium quelibet via asperitas non
immutat. Nulla nos adversitas revocet, prosperitas nulla blandiens
seducat, quia stultus viator est qui in itinere amena prata conspiciens obliviscitur quo
tendebat. Toto ergo desiderio ad supernam patriam animus anhelet, nil in hoc mundo ap-
petat quod constat quia citius relinquat, ut si celestis pastoris veraciter oves sumus,
quia nunc delectatione non figimur, ut illic eternis pascuis in per-
ventione saciemur.

Dnica xv p. pent.

ps. Luca x v.

In illo tempore dixit Jesus turbis similitudinem hanc. Exiit qui seminat seminare se-
men suum. Et dum seminat aliud cecidit secus viam et conculcatum est et volucres
celi comederunt illud. Et reliqua.
Lectio sancti evangelii quam modo fratres karissimi audistis expositione non indiget sed
admonitione. Quam enim per semetipsam veritas exposuit hanc discutere
humana fragilitas non presumit. Sed est quod sollicite in hac ipsa expositione domini-
ca pensare debeatis. Quia si nos vobis semine verbum, agrum mundum, volucres de-
monia, spinas divitias significare diceremus, ad credendum nobis mens for-
sitan vestra dubitaret. Unde idem dominus per semetipsum dignatus est exponere
quod dicebat, ut sciatis rerum significationes querere in hiis et que per semetipsum
noluit explanare. Exponendo ergo quod dixit figurate se loqui innotuit, quatenus
certos nos redderet cum vobis nostra fragilitas verborum illius figuras aperiret. Quis enim
michi unquam crederet si spinas divitias interpretari voluissem, maxime cum ille pun-
gant iste delectent. Et tamen spine sunt quia cogitationum suarum punctionibus mentem
lacerant et cum usque ad peccatum pertrahunt quasi inflicto vulnere cruentant. Quas bene in
hoc loco alio evangelista testante nequaquam dominus divitias sed fallaces divitias appel-
lat. Fallaces enim sunt que nobiscum diu permanere non possunt; fallaces sunt que mentis
nostre inopiam non expellunt. Sole autem divitie vere sunt que nos virtutibus divites
faciunt. Si ergo fratres veri divites esse cupitis veras divitias amate. Si culmen veri
honoris queritis ad celeste regnum tendite. Si gloriam dignitatum diligitis in illa super-
na angelorum curia ascribi festinate. Verba dei que auribus percipitis mente retine-
te. Cibus enim mentis est sermo divinus et quasi acceptus cibus stomacho languen-
te reicitur quando auditus sermo in ventre memorie non tenetur. Sed quisquis alimen-
ta non retinet huius profecto vita desperatur. Eterne ergo mortis periculum formidate si ci-
bum quidem sancte exhortationis accipitis sed verba vite id est alimenta iustitie in memoria non
retinetis. Ecce transit omne quod agitis et ad extremum iudicium sine intermissione momentis omnibus
nolentes volentesque properatis. Cur ergo amatur quod relinquitur. Cur illud quod pervenitur negligitur. Memento-
te quod dicitur: Qui habet aures audiendi audiat. Omnes enim qui tunc aderant aures
corporis habebant. Sed qui cunctis aures habentibus: Si quis habet aures audiendi audiat dicit,
aures procul dubio cordis requirebat. Curate ergo ut acceptus sermo in aure cordis re-
maneat. Curate ergo ne semen iuxta viam cadat, ne malignus spiritus veniat et a me-
moria verbum tollat. Curate ne petrosa terra semen excipiat et fructum boni ope-
ris sine perseverantie radicibus mittat. Multis enim placet quod audiunt et boni operis
initia proponunt sed mox ut fatigari adversitatibus ceperint inchoata relinquunt.
Petrosa ergo terra humorem non habuit que hoc quod germinaverat ad fructum perseverantie non
perduxit. Multi namque verbum contra avaritiam audiunt et eandem avaritiam detestantur, rerum
omnium contemptum laudant. Sed mox ut viderit animus quod concupiscat oblitus est quod lau-
dabat. Multi cum verbum contra luxuriam audiunt pollutiones carnis non solum perpetrare non
appetunt sed et perpetratas erubescunt. Sed mox ut carnis species eorum oculis apparue-
rit sic ad desiderium rapitur acsi adversus hec nichil sit actum, et ad eadem desideria deli-
berata et dampnata agit que quidem commisisse se meminit ut in ipsa dampnavit. Sepe
et contra culpas compungimur et tamen post fletum ad culpas redimus. Sic Balaam filiorum Israel populi
tabernacula contemplatus flevit et eisdem se similem fieri in morte deposcens dicens: Moriatur
anima mea morte iustorum et fiant novissima mea horum similia. Sed mox ut hora compunc-
tionis transiit in avaritie nequitiam exarsit. Nam pro promissis muneribus in eius populi
mortem consilium dedit cuius morti se fieri similem optaverat, et oblitus est quod plora-
verat cum extinguere noluit quod per avaritiam ardebat. // Notandum vero est quod exponens do-
minus dicit quod sollicitudines et voluptates et divitie suffocant verbum. Suffocant enim quia
importunis cogitationibus suis guttur mentis strangulant et dum bonum desiderium in-
trare ad cor non sinunt quasi aditum flatus vitalis necant. Notandum et quod duo sunt que
divitiis iungit sollicitudines videlicet et voluptates, que profecto et premunt mentem et oppri-

unt et perfluerit resolvitur. Eos enim divitie possessores suos et afflictos et lubri-
cos faciunt. Eos quidem voluptatibus inveniunt per earum afflictione alio quidem
tempore per custodie sue sollicitudinem affligunt atque alio per abundantiam voluptatibus emo-
lliunt. Terra autem bona fructum per patientiam reddit quia nulla sunt bona que agimus
si non equanimiter et proximorum mala tolleramus. Quanto enim quisque altius pro-
fecerit tanto in hoc mundo invenit quod durius portet quia cum a presentis seculi amore mentis nostre dilec-
tio deficit eiusdem seculi adversitas crescit. Hinc est enim quod plerosque cernimus et bona
agere et tamen sub gravi tribulationum fasce desudare. Terrena namque desideria fugiunt
et tamen flagellis durioribus fatigantur. Sed iuxta vocem domini fructum per patientiam red-
dunt quia cum humiliter flagella suscipiunt post flagella ad requiem sublimiter suscipiun-
Exem tur. Sic uva calcibus tunditur et in vini saporem liquatur. Sic oliva contusionibus
expressa amurcam suam deserit et in olei liquore pinguescit. Sic per trituram aree a pale-
is grana separantur et ad horreum purgata perveniunt. Quisquis ergo appetit plene vitia
vincere studeat humiliter purgationis sue flagella tollerare ut tanto post ad iudi-
cem mundior veniat quanto nunc eius rubiginem ignis tribulationis purgat. In
ea porticu que euntibus ad ecclesiam beati Clementis est pervia fuit quidam Ser-
vulus nomine quem multi vestrum mecum noverunt rebus pauper meritis dives quem longa
egritudo dissolverat. Nam a primeva etate usque ad finem vite paraliticus iacebat.
Quid dicam quia stare non poterat qui numquam in lecto suo surgere vel ad sedendum valebat
numquam manum suam ad os ducere numquam se potuit ad latus aliud declinare.
Huic ad serviendum mater cum fratre aderat et quidquid ex elemosina potuisset hoc eorum
manibus pauperibus erogabat. Nequaquam litteras noverat sed scripture sacre sibimet co-
dices emerat et religiosos quosque in hospitalitate suscipiens hos coram se legere
sine intermissione faciebat. Factumque est ut in quantum ad mensuram propriam pertinet plene
sacram scripturam disceret cum sicut dixi litteras funditus ignoraret. Studebat in dolore semper
gratias agere hymnis deo et laudibus diebus ac noctibus vacare. Sed cum iam tempus esset
ut tanta eius patientia remunerari debuisset membrorum dolor ad vitalia rediit. Cum-
que se iam morti proximum agnovit peregrinos viros atque in hospitalitate susceptos ad-
monuit ut surgerent atque cum eo psalmos pro expectatione exitus sui decanta-
rent. Cumque cum eis et ipse moriens psalleret voces psallentium repente compescuit cum
terrore magni clamoris dicens Tacete numquid auditis quante resonant laudes in ce-
lo. Cumque ad easdem laudes quas intus audierat aurem cordis intenderet sancta illa a-
nima carne illa soluta est. Sed exeunte illa tanta illic fragrantia o-
doris aspersa est ut omnes qui illic aderant inestimabili suavitate replerentur ita ut per
hoc patenter agnoscerent quod eam in celo laudes suscepissent. Cui rei monachus noster interfuit
qui nunc usque vivit et cum magno fletu attestari solet quod quousque corpus eius sepulture
traderetur ab eorum naribus odoris illius fragrantia non recessit. Ecce quo fine ex hac
vita exiit qui in hac vita flagella equanimiter tolleravit. Iuxta ergo dominicam vocem bo-
na terra fructum per patientiam reddidit que exarata disciplina vomere ad remunera-
tionis segetem pervenit. Sed rogo vos fratres attendite quo excusationis argumen-
to in illo districto iudicio habituri sumus nos qui ab opere bono torpentes et res et
manus accepimus si precepta domini exequimur et hic manibus implevit. Numquid
nos dominus tunc apostolos ostendet qui ad regnum secum turbas fidelium predicando traxerunt no-
ne et nos martires exhibebit qui ad celestem patriam sanguinem fundendo pervenerunt.
Quid tunc dicturi sumus cum istum de quo locuti sumus similiter viderimus cui longus
langor brachia tenuit sed tamen a bono opere non ligavit. Hec vobis fratres agite
hec vos ad studium boni operis instigate ut cum bonos nobis modo ad imitandum propo- math xvi
nimus eorum consortes esse valeatis. ¶ Omelia xvi prime partis

Iesus ductus est in desertum a spiritu ut temptaretur a dyabolo. Et cum ieiunasset qua-
qr lo dragınta diebus et quadraginta noctibus postea esuriit. Et accedens temptator

Dixit ei si filius dei es dic ut lapides isti panes fiant etc. **Omelia beati gregorii pape**

Dubitari a quibusdam solet a quo spiritu sit ihesus in desertum ductus propter hoc quod subditur assumpsit
eum dyabolus in sanctam civitatem et rursum assumpsit eum in montem excelsum valde. Sed vere
et absque ulla questione convenienter accipitur ut a sancto spiritu in desertum ductus esse cre-
datur ut illuc eum suus spiritus duceret ubi hunc ad temptandum spiritus malignus inveniret.
Sed ecce cum dicitur deus homo vel in excelsum montem vel in sanctam civitatem a dyabolo assumptus esse re-
fugit mens humane hoc audire aures expavescunt. Qui tamen non esse incredibilia ista
cognoscimus si in illo et alia facta pensamus. Certe iniquorum omnium dyabolus caput est et huius capitis
membra sunt omnes iniqui. An non membrum dyaboli pylatus fuit. An non membra dyaboli iu-
dei persequentes et milites crucifigentes fuerunt. Quid ergo mirum si se ab illo permisit
in montem duci a quo se pertulit et a membris illius crucifigi. Non est ergo indignum redemp-
tori nostro deo quod temptari voluit qui venerat occidi. Iustum quippe erat ut sic tempta-
tiones nostras suis temptationibus vinceret sicut mortem nostram venerat sua morte supera-
re. Sed sciendum est nobis quia tribus modis temptatio agitur suggestione delectatione
consensu. Et nos cum temptamur plerumque in delectationem aut etiam in consensum labimur quia de car-
nis peccato propagati in nobis ipsis etiam gerimus unde certamina toleramus. Deus vero qui in
utero virginis incarnatus est in mundum sine peccato venerat nil contradictionis in semetipso tol-
erabat. Temptari ergo per suggestionem potuit sed eius mentem peccati delectatio non
momordit. Atque ideo omnis dyabolica illa temptatio foris non intus fuit. Sed si ipsum ordinem
temptationis eius aspicimus pensemus quanta magnitudine nos a temptatione liberamur. Antiquus
hostis contra primum hominem parentem nostrum in tribus se temptationibus erexit quia hunc scilicet gula vana
gloria et avaritia temptavit. Sed temptando superavit quia eum per consensum sibi subdidit. Ex gu-
la quippe temptavit cum cibum ligni vetiti ostendit atque ad comedendum suasit. Ex va-
na autem gloria temptavit cum diceret eritis sicut dii. Ex profectu avaritie temptavit cum di-
ceret scientes bonum et malum. Avaritia enim non solum pecunie est sed et altitudinis.
Recte enim avaritia dicitur cum supra modum sublimitas ambitur. Si enim non ad avaritiam
honoris rapina pertineret nequaquam paulus de unigenito dei filio diceret
Non rapinam arbitratus est esse se equalem deo. In hoc ergo dyabolus parentem nostrum ad super-
biam traxit quod eum ad avaritiam sublimitatis excitavit. Sed quibus modis primum
hominem stravit eisdem modis a secundo homine temptato succubuit. Per gulam quippe te-
mptat cum dicit dic ut lapides isti panes fiant. Per vanam gloriam temptat cum dicit
si filius dei es mitte te deorsum. Per sublimitatis avaritiam temptat cum regna
omnia mundi ostendit dicens hec omnia tibi dabo si cadens adoraveris me. Sed et
eisdem modis a secundo homine vincitur quibus primum hominem se vicisse gloriabatur ut a nostris
cordibus ipso aditu captus exeat quo nos aditu ingressus tenebat. Sed est
et aliud fratres karissimi quod in hac temptatione dominica considerare debemus quia temptatus a dyabolo
dominus sacri eloquii precepta respondit. Qui eo verbo quo erat temptatorem suum mergere in
abyssum poterat virtutem sue potentie non ostendit sola divine scripture precepta edidit quatenus
nobis sue patientie prebet exemplum ut quotiens a pravis hominibus aliquid patimur
ad doctrinam excitemur potius quam ad vindictam. Pensate quanta est patientia dei quanta
impatientia nostra. Nos si iniuriis aut aliqua lesione provocamur furore permoti aut quan-
tum possumus nos ipsos ulciscimur aut quod non possumus facere minamur. Ecce adversi-
tatem dyaboli dominus pertulit et nichil ei nisi mansuetudinis verba respondit. Portat quod pu-
nire poterat ut hoc in laude eius excresceret altius si hostem suum non extinguendo sed inte-
rim patiendo superaret. Notandum nobis quod subditur quia recedente dyabolo angeli ministrabant
ei. Quid hic aliud quam unius persone utraque natura ostenditur quia et homo est quem dyabolus tempt-
tat et idem ipse deus est cui ab angelis ministratur. Cognoscamus igitur in eo naturam
nostram quia nisi hunc dyabolus hominem cerneret non temptaret. Adoremus in illo divinitatem suam quia
nisi super omnia deus existeret ei nullo modo angeli ministrarent. Sed quia lectio hec diebus
quadragesime hic convenit nos quadraginta dierum abstinentiam in redemptore nostro
audivimus quia quadragesime tempus inchoamus discutiendum nobis est cur hec ab-
stinentia per quadraginta dierum numerum custoditur. Moyses enim ut legem acciperet se

Marginal notes (right margin): //madat (?) / Omelia (?)

eisdem diebus ieiunavit Helyas idest xl diebus ac noctibus abstinuit. Ipse autem auc-
tor hominum ad homines veniens in quadraginta diebus nullum omnino alimentum sump-
sit. Nos quoque in quantum possumus annuo quadragesimo tempore carnem nostram per abstinen-
ciam affligere conamur. Cur igitur in abstinencia quadragenarius numerus custodi-
tur nisi quia virtus decalogi per libros quatuor sancti ewangelii impletur. Denarius etenim qua-
ter ductus in quadragenarium surgit quia tunc decalogi mandata perficimus cum
per eos iiii libros sancti ewangelii custodimus. Ex qua re sentiri aliud potest. In hoc enim
mortali corpore ex quatuor elementis subsistimus et per voluptates eiusdem corporis preceptis divinis
contraimus. Precepta autem divina per decalogum sunt accepta. Quia ergo per carnis desideria
decalogi desideria contempsimus dignum est ut eandem carnem quater decies affligamus.
Omnis dies huius quadragesime tempus est et aliud quod potest dici. Supputati enim die
usque ad paschales ~~gaudium~~ solempnitatis gaudia sex ebdomade veniunt quarum videlicet
dies quadraginta duo sunt. Ex quibus dum sex dies dominici ab abstinencia subtrahuntur
non plus in abstinencia quam triginta sex remanent. Dum vero per trecentos et sexaginta
quinque dies annus ducitur, nos autem per triginta et sex dies affligimur, quasi anni nostri deo
decimas damus ut qui nobismetipsis per acceptum annum vivimus auctori nostro nos
in eius decimis per abstinenciam mortificemus. Unde fratres karissimi sicut offerre in lege
iubemini decimas rerum ita ei offerre contendite et decimas dierum. Unusquisque igitur quantum
vires suppetunt carnem maceret eiusque desideria affligat concupiscencias turpes interfi-
ciat ut iuxta vocem Pauli hostia viva fiat. Hostia quippe mactatur et vivit cum homo
ab hac vita non deficit et tamen se a carnalibus desideriis occidit. Caro nos
ad culpam traxit afflicta reducat ad veniam. Auctor etenim mortis nostre per
fructum ligni vetiti precepta transgressus est. Qui ergo a paradisi gaudiis per
cibum cecidimus ad hec quantum possumus per abstinenciam resurgamus. Sed nemo abstinen-
ciam tantum solam esse credat posse sufficere cum per prophetam dominus dicat Nonne hoc est magis — Ysa. 58
ieiunium quod elegi? Frange esurienti panem tuum et egenos vagosque induc
in domum tuam. Cum videris nudum operi eum et carnem tuam ne despexeris. Illud ergo ieiunium
deus approbat quod ad eius oculos manus elemosinarum levat quod cum proxi-
mi dileccione agitur quod pietate conditur. Hoc quod tibi subtrahis alteri largire ut unde tua caro
affligitur inde egentis proximi caro reparetur. Hinc enim per prophetam dominus dicit Cum
ieiunaretis et plangeretis numquid ieiunium ieiunastis mihi? Et cum comederetis et biberetis
numquid non vobismetipsis comedistis et vobismetipsis bibistis? Sibi enim quisque co-
medit et bibit qui alimenta corporis que sunt communia dona conditoris sine
indigentibus percipit, et sibi quisque ieiunat si ea que ad tempus subtrahit non — Iohel 2°
pauperibus tribuit sed ventri postmodum offerenda custodit. Hinc per Iohel dicitur
Sanctificate ieiunium. Ieiunium quippe sanctificare est adiunctis bonis operibus aliis dig-
nam deo abstinenciam carnis ostendere. Cessent ergo ire, sopiantur iurgia. Incassum
enim caro atteritur si a pravis suis voluptatibus animus non refrenatur cum per prophetam
dominus dicat Ecce in die ieiunii vestri invenitur voluntas vestra. Ecce ad lites et
contenciones ieiunatis et percutitis pugno impie et omnes debitores vestros repe-
titis. Notandum quod ait omnes debitores vestros repetitis. Non enim qui a de-
bitore suo hoc quod dedit repetit aliquid iniustum facit, sed dignum est ut quis-
quis se in penitencia macerat et hoc quod iuste competit restringat. Sic ergo sic nobis
afflictis et penitentibus a deo dimittitur quod iniuste egimus si pro amore illius
et hoc quod nobis iuste competit relaxemus. Ipso adiuvante.

Dominica ii. In illo tempore designavit dominus et alios septuaginta duos et misit illos
binos ante faciem suam in omnem civitatem et locum quo erat ipse venturus. Luce x
Dominus et salvator noster Ihesus Christus fratres karissimi aliquando nos sermonibus aliquando rebus

operibus admonet. Ipsa etenim eius facta precepta sunt quia dum aliquid tacitus facit quid
agere debeamus innotescit. Ecce enim binos in predicationem discipulos mittit quia duo sunt
precepta caritatis dei videlicet amor et proximi et minus quam inter duos haberi caritas non
potest. Nemo enim proprie ad semetipsum caritatem habere dicitur sed dilectio in alterum tendit ut esse cari-
tas possit. Binos ad predicandum discipulos mittit quatenus hoc nobis tacitus innuat quia
qui caritatem erga alium non habet predicationis officium suscipere nullatenus debet. Bene autem
dicitur quia misit eos ante faciem suam in omnem civitatem et locum quo erat ipse venturus. Pre-
dicatores enim suos dominus sequitur quia predicatio prevenit et tunc ad mentis nostre habitaculum
dominus venit quando verba exhortationis precurrunt atque per hec veritas in mente suscipi-
tur. Hinc namque eisdem predicatoribus ysaias dicit Parate viam domini rectas facite semitas dei
nostri. Hinc psalmista ait Iter facite ei qui ascendit super occasum. Super occasum dominus
namque ascendit quia unde in passione occubuit inde maiorem suam gloriam resurgendo
manifestavit. Super occasum vero ascendit qui mortem quam pertulit resurgendo calca-
vit. Ei ergo qui ascendit super occasum iter facimus cum nos eius gloriam mentibus
predicamus ut eas ipse postveniens amoris sui presentia illustret. Messis autem pre-
dicatoribus quid dicat audiamus. Messis quidem multa operarii autem pauci. Roga-
te autem dominum messis ut mittat operarios in messem suam. Ad messem multam operarii
pauci sunt quod sine gravi merore loqui non possumus quia etsi sunt qui bona audiant de-
sunt qui dicant. Ecce mundus sacerdotibus plenus est sed tamen in messe dei rarus
valde invenitur operator quia officium sacerdotale accepimus sed opus officii non im-
plemus. Sed pensate fratres mei pensate quod dicitur Rogate dominum messis ut mittat opera-
rios in messem suam. Vos pro nobis petite ut digna vobis operari valeamus ne
ab exhortatione lingua torpeat ne postquam predicationis locum suscepimus apud iustum
iudicem nos taciturnitas accuset. Sepe enim pro sua nequitia pre-
dicantium lingua perstringitur. Sepe vero ex culpa subiectorum agitur ut eis qui pre-
sunt predicationis sermo subtrahatur. Ex sua quippe nequitia predicantis lingua re-
stringitur sicut psalmista ait Peccatori autem dixit deus quare tu enarras iusticias meas. Ex
vicio subiectorum vox predicantium prohibetur sicut ad ezechielem dominus dicit Lingua
tuam adherere faciam palato tuo et eris mutus nec quasi vir obiurgans quia domus
exasperans est. Ac si aperte dicat ideo tibi predicationis sermo tollitur quia dum me
in suis actibus plebs exasperat non est digna cui exhortatio veritatis fiat. Ex
cuius ergo vicio predicatoris sermo subtrahatur non facile agnoscitur quia nostra taciturnitas pa-
storis aliquando sibi aut subiectis nocet certissime scitur. Sed utinam si ad predicatio-
nis virtutem non sufficimus loci nostri officium in innocentia vite teneamus. Nam subditur
Ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. Multi autem cum regiminis iura susci-
piunt ad lacerandos subditos inardescunt terrorem potestatis exhibent et quibus prodes-
se debuerant nocent. Et quia caritatis viscera non habent domini videri appetunt patres se minime
agnoscunt locum humilitatis in elationem dominationis immutant et si quando extrinsecus blandiuntur
intrinsecus seviunt. De quibus veritas alias dicit Veniunt ad vos in vestimentis o-
vium intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Contra que omnia considerandum est nobis
quod sicut agni inter lupos mittimur ut sensum servantes innocentie morsum malicie
non habeamus. Qui enim locum predicationis accipit malum inferre non debet sed tolerare
ut ex ipsa sua mansuetudine iram sevientium mitiget et peccatorum vulnera ipse in aliis
afflictionibus vulnera sanet. Quem et si quando zelus rectitudinis exigit ut erga sub-
iectos seviat furor ipse sit de amore non de crudelitate quatenus et iura disciplinae
foris exhibeat et intus paterna pietate diligat quos foris quasi insequendo castigat. Pre-
tunc bene rector exhibet cum subiectos diligere per amorem perfectum nescit cum nulla que sunt
mundi appetit cum terrene cupiditatis oneribus nequaquam mentis colla submittit sub

quidē

dicit solite portare sacculum neque peram neque calciamenta et neminem per viam saluta-
veritis. Praedicator enim tantam in deo debet habere fiduciam ut presentis vite sumptus quam-
vis non provideat tamen sibi hos non deesse certissime sciat ne dum mens eius oc-
cupatur ad temporalia minus aliis provideat eterna. Et neminem per viam salutaveritis
concedit ut sublata sollicitudine in itinere praedicationis pergere debeat. Ostendit autem
si quis verba et [illegible] ducit intelligi in sacculo pecunia clausa est pecunia vero
clausa est sapientia occulta. Qui ergo [illegible] sed hic erogatione proximo negligit quia
in sacculo pecuniam tenet et sicut est sapientia abscondita et thesaurus
invisus absconditus occultis quae utilitas in utrisque. Peram vero portare et onus seculi quod
[illegible] loca in mortuorum exemplis operum. Sequitur: Et neminem per viam salutaveritis
[illegible] dignum non est ut omnis sedeant negociorum [illegible] non dicit sed eius
[illegible] debemus ad praedicationem celestem ne [illegible] debemus scientiarum operum exe-
[illegible] ne [illegible] quod per mortuis pellibus cedat imminere gentium et omnino q
[illegible] sicut [illegible] [illegible] nam cum alios talia fecisse videant se
[illegible] licet putant [illegible] quod aliud [illegible] pedes suos ex mortuorum [illegible]
[illegible] pellibus [illegible] Quia nimirum qui salutat in via ex occasione salutat itineris
non ex studio optandae salutis. Qui ergo non amore eterne patrie sed pre-
miorum ambitu salutem audientibus praedicat quasi in itinere salutat quia ex occasione
et non ex intentione salutem audientibus praedicat. Sequitur: In quamcumque domum intraveritis primum
dicite pax huic domui et si ibi fuerit filius pacis requiescet super eum pax
vestra sin autem ad vos revertetur. Pax quae ab ore praedicantis offertur aut requiescet
si in ea filius pacis fuerit aut ad eundem praedicatorem revertitur. Erit autem quisquam
praedestinatus ad vitam et celeste verbum sequitur quod audit aut si nullus audire voluerit ipse
praedicator sine fructu non erit quia ad eum pax revertitur quoniam ei a domino pro labore
sui operis recompensabitur. Ecce autem qui peram et sacculum portari prohibuit sumptus et ali-
menta ex eadem praedicatione concedit. Nam sequitur: In eadem autem domo manete ede-
ntes et bibentes quae apud illos sunt dignus est operarius mercede sua. Si pax nostra
recipitur dignum est ut in eadem domo maneamus edentes et bibentes quae apud illos
sunt ut ab eis terrena stipendia accipiamus quibus praemia patriae celestis offerimus
Unde et Paulus hoc ipsum pro minimo suscipiens dicit: Si nos vobis spiritualia seminavimus
magnum est si nos carnalia vestra metamus. Et notandum est quod subdit: Dignus est operarius
mercede sua quia iam de mercede sunt ipsa alimenta sustentationis ut hic merces
de labore praedicationis inchoetur quae illic de veritatis visione perficitur. Qua in re
considerandum est quod uni nostro operi duae merces debentur una in via altera in patria una
quae nos in labore sustentat alia quae nos in resurrectione remunerat. Merces ergo
quae in presenti recipitur hoc in nobis debet agere ut ad sequentem mercedem robustius tendatur
[illegible] per dilectionem non [illegible] praedicare debemus ut alii [illegible] mercedem recipiunt [illegible]
eam [illegible] recipere debemus ut praedicare sufficiant. Sunt [illegible] praedicant ut hic [illegible]
de [illegible] mercede recipiunt [illegible] sicut Paulus dubio mercede se privavit. Sunt qui
[illegible] quae dicit Paulus placere hominibus [illegible] ut dum placere [illegible] verba non [illegible]
[illegible] veniat ut [illegible] [illegible] praedicatorum [illegible] ne [illegible] voce per ma-
[illegible] Paulus [illegible] mercede [illegible] quae superius
suscipit [illegible] Sed quod nos sine dolore non possumus quod nos [illegible]
agimus [illegible] et mercede [illegible] operam nequaquam [illegible] finem [illegible] sic [illegible]
in [illegible] papirus sed [illegible] praedicatione [illegible]
percipimus [illegible] sit [illegible] mercede [illegible] Ecce [illegible]
[illegible] sed quid paradis [illegible]

vite necessitates

et domui

stipendium sumimus quo predicantes pro peccatis fideles oblationes accipimus et tamen contra peccata ea-
dem vel orationis studio vel predicationis ut dignum est non insudamus. Vix peccata aliena
aperta voce reprehendimus et adhuc quod gravius est aliquando si persona in hoc mundo
potens sit eius fortasse etiam mala laudamus ne si adversum [illegible]
munus subtrahat quod prebebat. Sed debemus sine cessatione meminisse quod de quibus-
Osee dam scriptum est: Peccata populi mei comedent. Curant peccata populi comede-
re nisi quia peccata delinquentium fovent ne temporalia stipendia amittant. Sed et nos
qui ex oblatione fidelium vivimus quam illi pro suis peccatis obtulerunt si comedi-
mus et tacemus peccata eorum procul dubio manducamus. Pensemus ergo quanti criminis sit coram
deo omnis peccatorum pretium manducare et nil contra peccata predicando agere. Audiamus quomodo
beatus Iob voce dicit: Si adversum me terra mea clamat et cum ipsa sulci eius
deflent, si fructus eius comedi absque pecunia. Terra etenim contra possessorem
suum clamat cum contra pastorem suum iuste ecclesia murmurat. Cuius si sulci deflent
si corda audientium que predecessorum sunt patrum predicationis vomere et vigore
increpationis exarata videntur aliquid quod lugeant de vita pastoris. Cuius vero fruc-
tus sic possessor comedit si pecunia non manducat quod districtus erogat talen-
tum verbi nec ad rapinam [illegible] de ecclesia stipendium sumit alimenti. Tunc enim ter-
ra nostra cum pecunia fructus comedimus quando sumentes ecclesie subsidium im-
pendimus predicationis laborem [illegible]
nem [illegible] Unde considerandum nobis est ut [illegible]
quis intellectum sufflat interior vetus [illegible] et dulcedinem regni suscepte e-
cclesie in [illegible] recedat. Et qui vult eadem exhortationis voce non sufficit
simul cunctos ammonere debemus singulos in secreto privatis allocutionibus
edificare exhortatione simplici fructum in filiorum suorum cordibus querere debemus.
Nam pensare [illegible] quod ad apostolos dicitur et per apostolos nobis: Vos estis sal terre [illegible]
tes predicando debemus. Vos qui pastores estis pensate quia dei animalia pascitis
de quibus per prophetam dicitur: Animalia tua habitabunt in ea. Et sepe videmus
quod petra salis brutis animalibus ponitur ut eadem petra salis lambere debeant et meliorari.
Sic inter bruta animalia petra salis debet esse sacerdos in populis. Curare namque sacerdotem
necesse est quid singulis dicat unumquemque qualiter moneat ut quisquis sacerdoti iungitur
quasi ex salis tactu eterne vite sapore condiatur. Sal etenim terre non sumus si corda
audientium non condimus. Quod condimentum profecto ille veraciter proximo impendit qui predica-
tionis verbum non subtrahit. Sed tunc vere aliis recta predicamus si dicta rebus ostendimus, si nos
ipsi divino amore compungimur, si cotidiane vite que sine culpa nequaquam ducitur peccat-
is [illegible] maculas lacrimis lavamus. Tunc autem de nobis vere compungimur si studio-
se patrum precedentium facta pensamus ut ex consideratione illorum gloria in nostris oculis vita nostra
sordescat. Tunc vere compungimur cum precepta dei studiose perscrutamur et per hec proficere
ipsi contendimus per que iam profecisse novimus quos veneramur. Hinc enim est quod de Moyse
Exo 33 scriptum: Ponit et labrum eneum in quo lavarent Aaron et filii eius cum ingrederen-
tur sancta sanctorum. Quod fecit de speculis mulierum que excubabant in hostio tabernaculi. Labrum
eneum quippe erexit Moyses in quo sacerdotes lavare debeant per quod utique pre-
cepit ut nos munditia ad penetranda secreta dei inducant ne sit indignus
Hoc vero labrum de speculis mulierum fecit que ad tabernaculi hostium inde-
sinenter excubabant. Specula quippe mulierum sunt precepta dei in quibus sancte anime
se aspiciunt et si que eis sint feditatis macule deprehendunt cogitationum vi-
tia corrigunt et quasi reverentes vultus nec [illegible] imaginem componunt quia

dum precepti divini solicite attendimus [illegible] periculum vel [illegible] celesti nostro placeat vel
quod displiceat agnoscit. Unde cum domini habitaculum sit eternum tabernaculum ingredi presume-
re quisque possit. Sed ad tam [illegible] tabernaculi [illegible] quod [illegible] et cum
ipsum [illegible] caritas [illegible] amore [illegible] continuo [illegible] eternitatis [illegible]
Moyses qui labium sacerdotis defectus [illegible] fecit quia lex domini [illegible]
tionis peccatorum nostrorum maculis [illegible] domini [illegible] sine [illegible] placa-
re [illegible] nobis [illegible] propter [illegible] diligit [illegible] domini [illegible]
[illegible] maculas [illegible] videmus [illegible] maculas [illegible] dolore con-
[illegible] sacerdotes [illegible] speciem(?) [illegible]
nec tamen de nobis [illegible] affectum [illegible] nostrorum [illegible] zelemus [illegible]
[illegible] affectum ne tamen [illegible] non [illegible] Unde enim
[illegible] si amittes [illegible] relinquis proximos [illegible] si amittes
vel zelatores proximos relinquimus [illegible] In [illegible] tabernaculi
[illegible] officii [illegible] cantas [illegible] dei et proximi amore
[illegible] Ille autem [illegible] diligit qui proximum diligit [illegible] auctorem [illegible]
[illegible] et proximi [illegible]
est nobis ut sit [illegible] zelus [illegible] proximorum [illegible]
[illegible] discretionis [illegible] mansuetudinis. Ita etenim sacerdos [illegible]
quod debet esse [illegible] et [illegible] sed [illegible] mitiganda est [illegible]
[illegible] quos corrigimus et corrige quos [illegible] si [illegible] desunt
[illegible] mansuetudine [illegible] sacerdos non sit [illegible] est quod in templi [illegible]
in basibus templi [illegible] leones et boves et cherubin [illegible] sunt cheru-
bin quod est plenitudo scientie. Quid est quod in basibus templi nec leones sine bubus nec bo-
ves sine leonibus sunt. Quid enim aliud designant bases templi nisi sacerdotes [illegible]
[illegible] regimine [illegible] super [illegible]
In basibus quod cherubin [illegible] nisi ut sacerdotum [illegible] plenitudo [illegible]
[illegible] Per leones autem [illegible] per boves autem [illegible] mansuetudinis [illegible]
[illegible] Itaque in basibus nec leones sine bubus nec boves sine leonibus [illegible]
sacerdotalis pectoris [illegible] custodiat [illegible] mansue-[illegible] mansuetudo
[illegible] mansuetudine ne forte dissoluta sit zelus discretionis [illegible] Sed
ista [illegible] loquimur [illegible] factis [illegible] Nobis enim
sacerdotibus [illegible] loquor [illegible] ordinatores agimus
[illegible] et de alienis [illegible] peccati [illegible]
[illegible] non [illegible] attendistis
[illegible] sacerdotes [illegible] redemptor [illegible]
[illegible] vendentium columbas evertit et numularios [illegible] effudit. Quid enim sunt ca-
thedras vendentium columbas [illegible]
[illegible] columbas vendunt nisi qui [illegible] positione [illegible]
[illegible] spiritus sanctus [illegible] datur. Columba quoque [illegible]
[illegible] spiritus sanctus accipit [illegible] Sed redemptor noster [illegible] cathedras
vendentium columbas evertit [illegible] negotiatorum sacerdotum destruit. [illegible]
[illegible] sacerdotes [illegible]
[illegible] simoniace [illegible] Cathedras vendentium columbas
[illegible] ordinibus [illegible] Cathedras [illegible]
[illegible] qui [illegible] sacerdotes [illegible]
[illegible] Et quidem [illegible] pastorum [illegible]
[illegible] pastores [illegible] conspicit [illegible]
[illegible] non erubescunt [illegible] dies ille

p[ro] vitiis

in loco est quo pastor appellatur et unusquisque ... in publicum de ovili exit. Et qui
non pro vitiis subditorum vapulat, tunc pro vitiis malas fomes ... ipse
dampnatur. Unde Jesus ingressus in templum ipse cum flagello de funiculis fecit et de domo
Dei pellens negotiatores eiecit et cathedras vendentium columbas evertit.
Crimina subditorum quando ... pastores feriunt, sed pastorum ... personam
ipsam ferit. Ecce non negari potest quod placet agit ... non est minus
est cum tacendo quaeque se non potest celare quae negando non potest fallere. Est et
aliud fratres karissimi quod in vita pastorum nimis affligit, sed ... in memoria
sua videtur. Fortasse quod assero nec quisquam ... eius barbarici timo-
ris compulsus valde in terris ... ad exteriora enim negotia
delapsi sumus. Et aliud ex honore suscepimus atque aliud officio actionis ex-
hibemus. Ministerium praedicationis relinquimus et ad poenam nostram ut video episco-
pi vocamur qui honoris nomen non virtutem tenemus. Relinquunt namque Deum hi qui no-
bis commissi sunt et tacemus. In pravis actionibus iacent et correptionis manum non
extendimus. Cotidie per multas nequitias pereunt et eos ad infernum tendere negligenter
videmus. Sed quomodo nos vitam corrigere valeamus alienam si negligimus
nostram? Curis enim saecularibus intenti tanto insensibiliores intus efficimur quanto in
his quae foris sunt studiosiores videmur. Usu quippe terrenae occupationis a caelesti
desiderio obdurescit animus, et dum ipso suo usu durus efficitur per ea quae mundi sunt ad
ea mollescere non valet quae pertinent ad caritatem Dei. Unde bene sancta ecclesia de membris
suis infirmantibus dicit: Posuerunt me custodem in vineis, vineam meam non cu-
stodivi. Vineae quippe nostrae actiones sunt quas usu cotidiani laboris exco-
limus. Sed custodes in vineis positi nostram vineam non custodimus quia dum
extraneis actionibus implicamur ministerium nostrae actionis negligimus. Nullum
puto fratres karissimi ab aliis maius praeiudicium quam a sacerdotibus tolerat Deus, quando
eos quos ad aliorum correctionem posuit dare de se exempla pravitatis cernit, quando ipsi
peccamus qui compescere peccata debuimus. Plerumque, quod est gravius, sacerdotes qui propria
dare debuerant etiam aliena diripiunt. Plerumque si quos humiliter, si quos continen- [margin: et conti...]
ter vivere conspiciunt irrident. Considerate quid de gregibus agatur quando lupi pa-
stores fiunt. Hi custodiam gregis suscipiunt qui insidiari gregi dominico non metuunt,
contra quos Dei greges custodiri debuerant. Nulla animarum lucra quaerimus, ad no-
stra cotidie studia vacamus, terrena concupiscimus, humanam gloriam intenta mente
captamus. Et quia eo ipso quo ceteris praelati sumus ad agenda quaelibet licentiam habemus,
susceptae benedictionis ministerium vertimus ad ambitionis argumentum. Dei causam re-
linquimus, ad terrena negotia vacamus, locum sanctitatis accepimus et terrenis actibus im-
plicamur. Impletum in nobis est profecto quod scriptum est: Et erit sicut populus sic sacerdos. Sa-
cerdos enim non distat a populo quando nullo vitae suae merito vulgi transcendit actionem. Ie-
remias ... deplorans dicit: Quomodo obscu-
ratum est aurum, mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuarii in capite omnium
platearum. Aurum ... obscuratum est quia sacerdotum vita ... clara
... mutatus est color optimus ... lapides
... abiecta ... dignitatis ... destructionis lapides
... sanctuarii ... sacerdotes ... sanctorum
... nos sumus
... lapides sanctuarii qui apparere debueramus in secreto Dei ... terrenis actibus ... Sed dispersi sunt lapides sanctuarii
foris ... esse debuerant
in capite omnium platearum ... est ... non sit
ad ... negotia ... exteriora quaeque exhibent sa-
cerdotes ... ministrare ...

stricte simplices pro sanctitate. Nunc enim quia nonnulli prelati ad terrena [illegible]
studium simplices prelatis sunt tunc religiosi quique tacita mente [illegible]
et soli prelatis sed tamen prelatorum dispersi sunt quia per desiderium terrenum
opera peragunt etiam de religiosis subditi curam [illegible] quaerunt. Incipite ergo
prelatorum dispersi sunt quia iam non ministerium operis sed honorari nomine volunt dignitatis
quae sanctitatis merito aut [illegible] gloria [illegible] aspiciunt quibus cotidie persuasionibus in
[illegible] plus [illegible] in vita propria peccata agere. Ecce de pietate [illegible]
[illegible] ecce ac monasteria in solitudine agri redacta sunt. Sed nos pro
dolor populi auctores mortis existimus quorum debuimus esse duces ad vitam. Ex
nostro enim peccato populi turba prostrata est quia nobis facientibus nostra negligentia ad vitam erudita
non est. Quid autem animas hominum nisi cibum Domini dixerim quae ad hoc conditae sunt ut in
eius corpus transeant id est in augmentum ecclesiae concrescant. Sed huius cibi condimentum nos
esse debuimus. Sic enim Paulus superius praemissus est [illegible] discipulis dicitur: Vos e-
stis sal terrae. Si ergo cibus Dei populus fidelis est condimentum cibi sacerdotes esse debuerunt. Sed
quia nos ab usu orationis et eruditionis sancte usu cessavimus sal infatuatum est
[illegible] peccatis atque ideo a creatore non sunt. Unde exigente fatui-
tate nostra minime conditur. Pensemus quis unquam per linguam nostram conversus [illegible]
de prava sua operatione nostra increpatione correptus paenitentiam egit. Quis luxuriam de
nostra eruditione deseruit, quis avaritiam, quis superbiam declinavit. Pen-
semus quod lucrum Deo fecimus qui accepto talento ab eo ad negotiandum missi sumus.
Tunc enim dicit: Negotiamini dum venio. Ecce iam venit, ecce de nostro negotio lucrum quaerit. Quod
lucrum animarum ex nostra negotiatione monstrabimus? Quot eius conspectui
animarum manipulos de praedicationis nostrae segete illaturi sumus? Ponamus
ante oculos nostros illum districtionis diem quo iudex veniet et rationem cum servis
suis qui talenta tradidit ponet. Ecce in maiestate terribilis inter angelorum atque
archangelorum choros videbitur. In illo tanto examine electorum omnium et reproborum
multitudo deducitur et unusquisque quid sit operatus ostenditur. Ibi Petrus cum Iudaea co-
versa quam post se traxit apparebit. Ibi Paulus conversum ut ita dixerim mundum ducens.
Ibi Andreas post se Achaiam. Ibi Iohannes Asiam, Thomas Indiam in conspectu sui
[illegible] ducet. Ibi omnes dominici gregis arietes cum animarum lucris apparebunt
qui sanctis suis praedicationibus Deo post se subditum gregem trahunt. Cum ergo tot
pastores cum gregibus suis ante aeterni pastoris oculos venerint quid nos miseri
dicturi sumus qui ad Dominum nostrum post negotium vacui redimus, qui pastoris nomen
habuimus et oves quas ex nutrimento nostro debeamus ostendere non habemus. Hic pastores
vocati sumus et ibi gregem non ducimus. Ecce [illegible] si nos negleximus omnipotens
[illegible] oves suas nullomodo. Nam [illegible] per Ezechielem prophetam
[illegible] omnes quos praedestinavit ad vitam flagellorum et compunctionis stimulis erudit.
Et per nos quidem fideles ad sanctum baptisma veniunt, nostris precibus benedicuntur, et per impo-
sitionem manuum a nobis spiritum sanctum percipiunt atque ipsi ad regnum caeleste per-
veniunt. Et ecce nos per negligentiam nostram deorsum tendimus. Ingrediuntur electi sacerdo-
tum manibus expiati caelestem patriam et sacerdotes ipsi per vitam reprobam ad in-
ferni supplicia festinant. Cui ergo rei similes dixerim sacerdotes malos
nisi aquae baptismatis quae peccata baptizatorum diluens illos ad caeleste regnum mittit et
ipsa in cloacas descendit. Timeamus haec fratres karissimi. Conveniat actionem
[illegible] cotidie relaxatione cogitemus [illegible]
[illegible] obligata remaneat [illegible] cotidie alios salvet. Conside-
remus si cessatione quid sumus [illegible]

facturi nobiscum rationes quos cum nunc in directione eius et de eis agere curam nostri ut non negligamus curam proximorum ut quos ad nos inuitat ex nitore lingue sale conditum. Cum uero castitatis peritum et celibem uidemus admonendus est ut coniugio restringere studeat in quantum sunt quos per hoc quod licet dissimulat superare quod non licet. Cum coniugatum uidemus admonendus est ut sic concedat curam seculi ne postponat amorem Dei sic placeat uoluntati coniugis ut non displiceat conditori. Cum clericum uidemus admonendus est quatenus sic uiuat ut exemplum uite secularibus prebeat ne si quid illa in se reprehendit ex eius uita ipsa religionis estimacio grauetur. Cum monachum uidemus admonendus est ut reuerentiam habitus sui in actu locutione in cogitatione sua semper consideret ea que mundi sunt perfecte deserat et quod ostendit humanis oculis habitu hoc ante Dei oculos moribus precedat. Si sanctus iam in statu suo est admonendus ut crescat. Si adhuc in iniquis est admonendus ut se corrigat quatenus quisquis se ad sacerdotem iunxit sale sermonis illius reddatur. Hec fratres nobiscum sollicite cogitate hec proximis uestris impendite omnipotenti Deo fructum de negotio quod accepistis parate. Sed ista que dicimus melius apud vos orando quam loquendo obtinemus. Oremus. Deus qui nos pastores in populo uocare uoluisti presta quesumus ut hoc quod humano ore dicimur in tuis oculis esse ualeamus. [illegible] Jo xviij

In illo tempore dixit Iesus turbis Iudeorum quis ex uobis arguet me de peccato si ueritatem dico quare non creditis michi qui ex Deo est uerba Dei audit et reliqua. Omelia beati Gregorii pape.

Pensate fratres karissimi mansuetudinem Dei. Relaxare peccata uenerat et dicebat quis ex uobis arguet me de peccato. Non dedignatur ex ratione se ostendere non esse peccatorem qui ex uirtute diuinitatis poterat peccatores iustificare. Sed terribile est ualde quod subditur. Qui est ex Deo uerba Dei audit. Propterea uos non auditis quia ex Deo non estis. Si enim ipse uerba Dei audit qui ex Deo est et audire uerba Dei non potest quisquis ex eo non est interroget se unusquisque si uerba Dei in aure cordis percipit et intelliget unde sit. Celestem patriam desiderare ueritas iubet carnis desideria conteri mundi gloriam declinare aliena non appetere propria largiri. Pensate ergo apud uos unusquisque si hec uox Dei in cordis uestri aure conualuit et cognoscitis si ex Deo sitis. Nam sunt nonnulli qui precepta Dei nec aure corporis percipere dignantur. Et sunt nonnulli qui hec quidem corporis aure percipiunt sed nullo ea mentis desiderio complectuntur. Et sunt nonnulli qui libenter uerba Dei suscipiunt ita ut etiam fletibus compungantur sed post lacrimarum tempus ad iniquitatem redeunt. Hii profecto uerba Dei non audiunt quia hec exercere in opere contempnunt. Vitam ergo uestram fratres karissimi ante mentis oculos reuocate et alta consideratione pertimescite hoc quod ore ueritatis sonat. Propterea uos non auditis quia ex Deo non estis. Sed hoc quod de reprobis ueritas loquitur ipsi hoc de semetipsis reprobi suis operibus ostendunt. Nam sequitur. Responderunt igitur Iudei et dixerunt ei nonne bene dicimus nos quia Samaritanus es tu et demonium habes. Accepta autem tanta contumelia quid Dominus respondeat audiamus. Ego demonium non habeo sed honorifico patrem meum et uos inhonorastis me. Quia enim Samaritanus interpretatur custos et ipse ueraciter custos est de quo psalmista ait nisi Dominus custodierit ciuitatem in uanum uigilat qui custodit eam et cui per Ysaiam dicitur custos quid de nocte. Unde noluit Dominus respondere Samaritanus non sum sed ego demonium non habeo. Duo quippe ei illata fuerant unum negauit aliud tacendo consensit. Custos namque humani generis uenerat et si se Samaritanum non diceret esse se custodem negaret. Sed tacuit quod recognouit et patienter repulit quod fallaciter audiuit dicens ego demonium non habeo. In quibus uerbis quid aliud nisi superbia nostra confunditur. Que si exagitata uel leuiter fuerit atrociores iniurias reddit quam acceptas facit et minatur que potest minari et que facere non potest. Ecce iniuriam suscipiens Deus non irascitur non contumeliosa uerba respondit. Karissimi si

eius de ista dicentibus vnde noluisset deus nos hec eius viri [illegible] dicere que impleti
deo omnia sensisset tamen prius de deo loqui nequaquam posset. Sed accepta in initio et [illegible]
[illegible] vitas noluit neminem dixisse vitam sed prius ostendit veritatem [illegible]
dixisse videtur. Ego quitte quod nobis [illegible] ut eo quo quia [illegible]
defectu [illegible] [illegible] corporis et [illegible] [illegible] ne in [illegible] nisi corporis
[illegible] [illegible] [illegible] furoris. Sed quia [illegible] zelo [illegible] apostolus [illegible]
dehonestet [illegible] nos dominus per [illegible] prebuit exemplum qui ait. Sed ego
non [illegible] premium meum et vos inhonorastis me. Sed quia nos ad ista faciendum
sit [illegible] admonet nos exemplo [illegible]. Ego autem non quero gloriam
meam est qui querat et iudicet. [illegible] scriptum est [illegible] deus
filio et [illegible] ad imitacionem gloriam suam non [illegible] [illegible] [illegible] pius
sui [illegible] ut nos [illegible] [illegible] quod nos [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] non solum
[illegible] [illegible] [illegible] sed augeri. Ne suo exemplo dominus nos admonet
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ipse dicit di
qui [illegible] deus. Hec [illegible] predicacionis [illegible] [illegible] [illegible] non videbat
[illegible] [illegible] dicto nobis si quis [illegible] meum [illegible] mortem non videbit
in eternum. Sed sicut [illegible] est [illegible] ut meliores et [illegible] [illegible] ita [illegible]
[illegible] [illegible] fuit [illegible] accepit predicacionem [illegible] dicit [illegible]
[illegible] [illegible] deus. Hec [illegible] [illegible] eterne mortis [illegible] [illegible] mortem
[illegible] [illegible] deus. [illegible] eum [illegible] mortis [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non videbat [illegible] sola morte [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible] [illegible] est et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] mortem videbit in eternum [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] qui [illegible] [illegible]. Sed apud nos [illegible] [illegible] qui
[illegible] [illegible] [illegible] famulos [illegible] venerunt. Et [illegible] [illegible] [illegible] dominus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] angelos hospi
[illegible] die [illegible] abraham [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] est [illegible]. Sed [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
dicentes [illegible] annos nondum habes et abraham [illegible] [illegible] [illegible]
redemptor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
dicens Amen amen dico vobis antequam abraham fieret ego sum [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
dicit [illegible] abraham ego sum [illegible] abraham ego sum [illegible] [illegible] ego sum
qui sum et dicitis filiis israel qui est misit me ad vos [illegible] ergo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potuit [illegible] [illegible] et recedere [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Sed
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non valentes ad lapides [illegible]
in [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lapidare
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Ihesus autem abscondit se et exivit de templo
[illegible] est [illegible] [illegible] persecutores suos dominus se abscondendo de
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] noluisset [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Sed qui pati venerat [illegible]
[illegible] [illegible] nolebat [illegible] [illegible] passionis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ego sum [illegible]
[illegible] voce [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in terram [illegible] [illegible] [illegible] potuit

manifeste lapidantium non abscondendo evadere. Cur abscondit se, nisi quia mediator Dei et hominum
factus, Redemptor noster, nobis verbo aliter loquitur, aliter exemplo. Quid autem nobis hoc
exemplo loquitur, nisi ut et cum resistere possimus, iram superbientium humiliter declinemus?
Unde et per Paulum dicitur: Date locum irae. Pensandum quanta humilitas, quod ad iram pronum fit, deleat ipse
dat. Si iram eos nascentium abscondendo se declinavit Deus, Nemo ergo se ex
acceptis contumeliis in iniuriis erigat, nemo iniurias contumeliis reddat. In
imitatione Dei etenim gloriosius est contumelias tacendo fugere quam respondendo superare.
Sed contra haec superbia dicit: Turpe est ut acceptas iniurias taceas. Quis enim
quis contingit ex contumeliis accipiens et tacens non putabit ex impotentia contumelias
sed tunc agnoscas. Sed cum vox ista de corde mentis ex impotentia nascatur, nisi ex terrenis
cogitationibus? Quam gloriam quaerimus, quae placere ei qui nos de caelo instruit non
continuit? Accepta contumelia meditemur vocem Dei: Ego gloriam meam non quaero,
est qui quaerat et iudicet. Quid autem quod de Domino scriptum est: Jesus autem abscondit
se, intelligi aliter potest. Veritas quippe verbis praedicationis suae eum Judaea
deridebat, derisores ex praedicatione sua fecit, qui usque ad interfectionem per-
venit. Et qui abscondendo Dominus se significat, nisi quia eis ipsa veritas abscondit,
qui eius verba sequi contempnunt? Ea quippe quae mentes humiles veritas fugit, que
Sunt et quam multi sunt hodie qui videntur Judaeis detestari, quod praedicatorem
Dominum audire noluerunt, tamen illos ipsos arguunt fuisse ad fidem tardos, qui se
ad opera praecepta Domini audiunt, in actu cogitant, sed praeceptis voluptatibus suis
veniunt. Ecce vocantur et redire nolunt. Ecce premunt, et eius patientiam dissimu-
lant. Dominus quippe ostendit pretii sui, ut unusquisque de peccato ad Dei patientiam
pertimescat. Nec pie ... defunctus, veritas ... nunquam possit.

In illo tempore dixit Jesus discipulis suis parabolam hanc: Simile est regnum caelorum ¶ Omelia XIX
homini patrifamilias, qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam.
In explanatione sunt multa ad loquendum, fratres karissimi, quae ... Omelia beati Gregorii
postulat lectio quae volo si possum sub brevitate perstringere, ne vos et extensa processio
et prolixa expositio videatur onerare. Regnum caelorum patrifamilias simile dicitur, qui ad exco-
lendam vineam suam operarios conducit. Quis vero patrisfamilias similitudinem rectius
tenet quam Conditor noster, qui regit quos condidit, et electos suos sic in hoc mundo
possidet quasi subiectos dominus in domo? Qui habet vineam, universalem scilicet Ecclesiam, quae
ab Abel iusto usque ad ultimum electum qui in fine mundi nasciturus est, quot sanctos protulit,
quasi tot palmites misit. Iste itaque paterfamilias ad excolendam vineam suam ma-
ne, hora tertia, sexta, nona et undecima operarios conducit, quia a mundi huius in-
itio usque in finem ad erudiendam plebem fidelium praedicatores congregare non
destitit. Mane etenim mundi fuit ab Adam usque ad Noe, hora vero tertia a Noe usque
ad Abraham, sexta quoque ab Abraham usque ad Moysen, nona autem a Moy-
se usque ad adventum Domini, undecima autem ab adventu Domini usque ad finem
mundi. In qua praedicatores sancti apostoli missi sunt, qui mercedem plenam accipi-
unt tarde venientes. Ad erudiendam ergo Domini plebem, sive ad excolen-
dam vineam suam, nullo tempore destitit operarios suos mittere, quia et prius per patres,
et postmodum per legis doctores, deinde per prophetas, ad extremum vero per apostolos plebis suae
mores excoluit, quasi per operarios in vineae cultura laboravit. Quamvis in quolibet
modulo vel mensura quisquis cum fide recta bonae actionis exstitit, huius vineae
operarius fuit. Operator ergo mane, hora tertia, sexta et nona antiquus ille et Hebrae-
us populus designatur, qui in electis suis ab ipso mundi exordio dum recta fide
Deum studuit colere, quasi non destitit in vineae cultura laborare. Ad undecimam

non gentiles vocantur quibus et dicitur: Quid hic statis tota die ociosi? Qui enim per tam
longo mundi tempore pro vita sua laborare neglexerunt quasi tota die ociosi stabant. Sed
pensate fratres quid inquisiti respondeant. Dicunt enim: Quia nemo nos conduxit. Nullus
quippe ad eos patriarcha nullus propheta venerat. Et quid est dicere: Ad laborem nos ne-
mo conduxit nisi vite nobis vias nullus predicavit? Quid ergo nos a bono opere
cessantes in nostra excusatione dicturi sumus qui pene a matris utero
ad fidem venimus qui verba vite ab ipsis cunabulis audivimus qui ab uberi-
bus sancte ecclesie potum superne predicationis sumpsimus cum lacte carnis. Possumus vero
et easdem diversitates horarum et ad unumquemque hominem per etatum momenta distinguere. Mane
quippe intellectus nostri pueritia est. Hora autem tercia adolescentia intelligi potest quia quasi iam sol in
altum proficit dum calor etatis crescit. Sexta vero iuventus est quia velut in centro sol figi-
tur dum in ea plenitudo roboris solidatur. Nona autem senectus intelligitur in qua velut sol
ab alto axe descendit quia etas a calore iuventutis deficit. Undecima vero hora
est que decrepita vel veterana dicitur. Unde greci valde seniores non gerontes sed
presbiteros appellant ut plus quam senes esse insinuent quos provectiores vocant. Quia
ergo ad vitam bonam alius in pueritia alius in adolescentia alius in iuventute alius
in senectute alius in decrepita etate perducitur quasi diversis horis operarii ad vineam
vocantur. Mores ergo vestros fratres aspicite et si iam dei operarii estis videte.
Pensate unusquisque quid agat et considerat si in domini vinea laboret. Nam qui in hac vi-
ta ea que sua sunt querit adhuc ad domini vineam non venit. Illi namque domino
laborant qui non sua sed dominica lucra cogitant qui zelo caritatis studio pietatis
inserviunt animarum lucra facere satagunt alios secum ad vitam perducere festinant.
Nam qui sibi vivit qui carnis sue voluptatibus pascitur recte ociosus redarguitur
quia fructum divini operis non sectatur. Qui vero usque ad etatem ultimam deo vivere
neglexit quasi usque ad undecimam ociosus stetit. Unde recte usque ad undecimam
torpentibus dicitur: Quid hic statis tota die ociosi? Ac si aperte dicat: Et si deo in pu-
ericia et iuventute vivere noluistis saltem in ultima etate resipiscite et ad vite
vias quamvis iam laboraturi non multum venite. Et tales ergo paterfamili-
as vocat et plerumque ante remunerantur quia prius ad regnum de corpore exeunt quam
hi qui a pueritia vocati esse videbantur. An non undecima venit latro qui et si non
[illegible] sero [illegible] qui deum in cruce confessus et pene cum
sententie [illegible] spiritum exhalavit vite. A novissimo autem denarium paterfamilias reddere incipit
quia ad paradisi gaudium prius latronem quam petrum perduxit. Quam multi patres ante legem quam
multi sub lege fuerunt et tamen hi qui in domini adventu vocati sunt ad celorum regnum sine aliqua
tarditate pervenerunt. Eundem ergo denarium accipiunt qui laboraverunt ad undecimam
[illegible] expetiverunt toto desiderio qui laboraverunt ad primam quia equalem vite eterne
retribucionem sortiti sunt cum his qui a mundi initio vocati fuerant hi qui in mundi
fine ad dominum venerunt. Unde et hi qui laborem precesserant murmurantes dicunt: Hi
novissimi una hora fecerunt et pares illos nobis fecisti qui portavimus pondus di-
ei et estus. Pondus diei et estus portaverunt hi quos a mundi initio quia diu hic vivere contigit
necesse fuit ut longiora carnis tempora tolerarent. Unicuique enim pondus
diei et estus est per longioris vite tempora carnis sue calore fatigari. Sed
queri potest quomodo murmurasse dicti sunt qui saltem ad regnum sero vocantur. Celorum et-
enim regnum nullus murmurans accipit nullus qui accipit murmurare potest. Sed quia
antiqui patres usque ad adventum domini quamlibet iuste vixerint ducti ad regnum
non sunt nisi ille descenderet qui paradisi claustra hominibus interpositione sue mortis

exprimit contra ipso murmurasse est quia et recte pro percipiendo regno vixerunt et tamen diu ad per
cipiendum regnum dilati sunt. Quos enim post perpetrata peccata nisi in inferni locis quiescere
fuerit fatemur. Et ipso laborasse sunt in vinea et murmurasse. Nos vero qui post
mediatoris adventum accipimus denarium quia post laborem nostrum ad gaudium regni
pervenimus. Nos autem qui ad undecimam venimus post laborem non murmuramus et de
narium accipimus quia post mediatoris adventum in hunc mundum venientes ad
regnum ducimur mox ut de corpore eximus et id sine mora percipimus quod antiqui
patres cum magna percipere dilatione meruerunt. Unde et isdem paterfamilias dicit
Volo et huic novissimo dare sicut et tibi. Et quia ipsa regni perceptio eius ex
bonitate voluntatis est recte subiungit: Aut non licet mihi facere quod volo. Stulta enim
questio est hominis contra bonitatem dei. Conquerendum quippe esset si non daret
quod deberet sed non si daret quod non deberet. Unde et apte subditur: An oculus tu
us nequam est quia ego bonus sum. Nemo autem se de opere nemo de tempore extollat
cum hac expleta sententia veritas clamet: Sic erunt novissimi primi et
primi novissimi. Ecce enim etsi iam scimus que vel quanta bona egimus adhuc
supernus iudex qua subtilitate examinet ignoramus. Et quidem gaude
dum summopere cuique est in regno dei esse vel ultimum. Sed post
hec terribile est valde quod subditur: Multi autem sunt vocati pauci vero elec
ti. Quia ad fidem plures veniunt et ad celeste regnum pauci perducuntur.
Ecce enim ad hodiernam festivitatem quam multi convenimus ecclesie parietes implemus
sed tamen quis sciat quam pauci sunt qui in illo electorum dei grege numerentur.
Ecce enim vox omnium Christum clamat sed vita omnium non clamat. Plerique deum voci
bus sequuntur moribus fugiunt. Hinc etenim ad Titum Paulus dicit: Confite
tur se nosse deum factis autem negant. Hinc Jacobus ait: Fides sine operibus
ociosa est. Hinc psalmista ait dominus: Annuntiavi et locutus sum multiplicati sunt
super numerum. Vocante deo super numerum multiplicantur fideles quia nonnunquam et
hii ad fidem venerunt qui ad electorum numerum non pertingunt. Hic enim fidelibus per
professionem admixti sunt sed propter vitam reprobam illic numerari in sorte fidelium
non merentur. Hoc ovile sancte ecclesie edos cum agnis recipit sed attestan
te evangelio cum iudex venerit bonos a malis separat sicut pastor segregat
oves ab edis. Neque etenim possunt qui hic carnis sue voluptatibus serviunt
illic in ovium grege numerari. Illic eos a parte sinistra iudex separat qui
se hic super cornua elationis extollunt. Regnum celorum percipere nequeunt
qui hic et celesti fide praediti toto desiderio terrena querunt. Et multos
tales nunc in ecclesia fratres cernitis sed eos imitari non debetis neque despe
rare debetis. Quid enim sit hodie aspicitis sed quid futurum sit cras nescimus.
Sepe enim qui retro post nos venire videbatur celeritate operis nos antecedit et vix
preterimus quos heri tenere videbamur. Ecce enim Stephanus pro fide moritur
et Saulus vestimenta lapidantium servabat. Omnium igitur manibus ipse lapidavit
qui ad lapidandum omnes expeditos reddidit et tamen eundem ipsum in sancta ecclesia
laboribus antecessit et quem persequendo martirem fecit. Duo ergo sunt que sollicita conside
ratione pensare debemus. Quia enim multi vocati pauci vero electi sunt primum est ut de se
quisque presumere non debeat quia etsi iam ad fidem vocatus est utrum perhenni regno
dignus sit nescit. Secundum vero est ut unusquisque proximum quem fortasse iacere in
vitiis conspicit desperare non audeat quia divine misericordie divitias ignorat.
Ecce enim si nos peccatores esse confitemur omnes
omnipotentis dei misericordiam ...

beatorum martyrum Johannis et Pauli ecclesiam situm est frater quidam ad [illegible] iuvenis devote su-
sceptus sed iste devocionis conversacionis habitum ad monasterium frater suus ex eodem patre et
matre genitus de corpore non corde secutus est. Erat valde conversacionis mala
et spiritui detestabilis in monasterio ut hospes habitabat et in [illegible] vita moribus
fugiens recedere a monasterii habitacione non poterat eo quod nec ubi ageret vel unde
viveret non habebat. Erat eius pravitas cunctis honerosa sed eum omnes equa-
nimiter pro fratris amore tollerabant. Erat enim superbus et turbidus si quid [illegible]
se [illegible] vita nesciebat. Irridebat si quis illi habitum sancte conversacionis [illegible]
isset atque cum habitu seculari se vivebat in monasterio verbis levis mutabilis et
actibus instabilis in ceteris [illegible] veste et moribus accione dissipatus. Hic
autem anno iam elapso huius monasterii pestilencie clade percussus est. Cum ad
extremum veniens urgeri cepit ut animam redderet [illegible] corpus ex parte premor-
tuum ut talis virtus in solo pectore et lingua remaneret. Fratres adorant omnes se
exitum igitur deo [illegible] oracione tuebantur. At ille subito ad devorandum
se draconi [illegible] magnis cepit vocibus clamare dicens: recedite et
ecce draconi datus sum ad devorandum qui propter vestram presenciam devorare me non
potest [illegible] moras [illegible] date ei locum ut devorare me liceat. Cumque
eum fratres ut signo crucis se imprimeret amonerent respondebat voce qua po-
terat dicens: volo me signare sed non possum quia squamis draconis premor. Et
spuma oris eius faciem meam linivit guttur eius ore meum suffocatum est. Et
ecce ab eo mea brachia comprimuntur qui iam caput meum in suo ore absorbuit.
Cumque ille pallens et tremens et moriens diceret cepit fratres vehemencius ora-
cionibus insistere et oppressum draconis presencia suis precibus adiuvare. Tunc repen-
te liberatus magnis cepit clamoribus clamare dicens: deo gracias. Ecce discessit
ecce exiit ante oraciones vestras fugit draco qui me ad devorandum acce-
perat. Mox autem servire se deo et esse monachum devovit atque ab illo tempore
usque febribus premitur doloribus fatigatur. Morti quidem subtractus est sed
adhuc plenius vite restitutus non est. Ex tunc longis et diutinis inquietu-
dinibus pressus est longo languore fatigatur et durum cor eius ignis purgacionis
[illegible] ut prava [illegible]
[illegible] dei [illegible]
[illegible] morte [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] adiutor meus [illegible] deus [illegible]
[illegible]
adiutorem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] medullis cordis [illegible]
[illegible] omnes devotis [illegible] fuit

Cap. xx In illo tempore anno quintodecimo imperii Tyberii cesaris presidente Poncio Pylato

iudea tetrarcha autem galylee herode philippo autem fratre eius tetrarcha yturee et traconitidis regionis et lysania abiline tetrarcha sub principibus sacerdotum anna et caypha factum est verbum domini super iohannem zacharie filium in deserto. Et

Redemptoris nostri precursor quo tempore verbum predicationis acceperit memorato romane reipublice principe et iudee regibus designatur dicens. Anno quintodecimo imperii tyberii cesaris procurante poncio pylato iudeam tetrarcha autem galylee herode philippo autem fratre eius tetrarcha yturee et traconitidis regionis et lysania abyline tetrarcha sub principibus sacerdotum anna et caypha. factum est verbum domini super iohannem zacharie filium in deserto. Quia enim illum predicaturus veniebat qui ex iudea quosdam et multos ex gentibus redempturus erat per reges gentium et principes iudeorum predicationis eius tempora designantur. Quia autem gentilitas congreganda erat et iudea pro culpa perfidie dispergenda ipsa quoque descriptio terreni principatus ostendit quia in romana republica unus prefuisse describitur et in iudee regno per quartam partem plurimi principabantur. Voce etenim redemptoris dicitur. Omne regnum in se divisum desolabitur. Liquet igitur quia ad finem regni iudea pervenerat que tot regibus divisa subiacebat. Apte quoque non solum quibus regibus sed quibus etiam sacerdotibus actum sit demonstratur ut quia iohannes baptista illum predicaret qui simul rex et sacerdos existeret lucas evangelista predicationis eius tempora per regnum et sacerdotium designavit. Et venit in omnem regionem iordanis predicans baptismum penitencie in remissionem peccatorum. Cunctis legentibus liquet quia iohannes baptismum penitencie non solum predicavit verum etiam quibusdam dedit sed tamen baptismum suum in remissionem peccatorum dare non potuit. Remissio autem peccatorum in solo nobis baptismate christi tribuitur. Notandum itaque quod dicitur predicans baptismum penitencie in remissionem peccatorum quia baptismum quod peccata solveret quia dare non poterat predicabat ut sicut incarnatum verbum patris preveniebat verbo predicationis ita baptismum penitencie quo peccata solvuntur preveniret suo baptismate quo peccata solvi non possunt, et quia eius sermo precurrebat presentiam redemptoris ipsum quoque eius baptisma precedendo fieret umbra veritatis. Sequitur sicut scriptum est in libro sermonum ysaie prophete. Vox clamantis in deserto parate viam domini rectas facite semitas eius. Ipse vero iohannes baptista requisitus quis esset respondit dicens. Ego vox clamantis in deserto. Qui idcirco vox a propheta vocatus est quia verbum precurrebat. Quid autem clamaret aperitur cum subditur. Parate viam domini rectas facite semitas eius. Omnis qui fidem rectam et bona opera predicat quid aliud quam venienti domino ad corda audientium viam parat ut hec vis gratie penetret lumen veritatis illustret ut rectas deo semitas faciat dum mundas in animo cogitationes per sermonem bone predicationis format. Omnis vallis implebitur et omnis mons et collis humiliabitur. Quid hoc loco vallium nomine nisi humiles quid montium et collium nisi superbi homines designantur. In adventu quippe redemptoris valles implete montes et colles humiliati sunt quia iuxta eius vocem. Omnis qui se exaltat humiliabitur et qui se humiliat exaltabitur. Vallis etenim impleta crescit mons autem et collis humiliatus decrescit quia nimirum in fide mediatoris dei et hominum hominis christi ihesu et gentilitas plenitudinem gratie accepit et iudea per errorem perfidie hoc unde tumebat perdidit. Omnis enim vallis implebitur quia corda humilium sacre doctrine eloquio virtutum gratia implebuntur iuxta quod scriptum est. Qui emittit fontes in convallibus. Et rursum dicitur. Et valles habundabunt frumento. A montibus quippe aqua dilabitur quia superbas mentes veritatis doctrina deserit. Sed fontes in convallibus surgunt quia mentes humilium verbum predicationis accipiunt. Iam videmus iam valles frumento habundare conspicimus quia illorum mentes pabulo veritatis impletas esse conspicimus qui mites ac simplices huic mundo despectabiles esse videbantur. Iam ...

... iohannis baptiste ... sanctitate perditum ... venerati ... singulariter celsitudinem ... [illegible]

suis diebus [illegible] domini [illegible] videre [illegible] putabat
esse Christum [illegible] sit [illegible] Et existimante autem populo et cogitantibus omnibus in cordibus suis de
Johanne ne forte ipse esset Christus quem [illegible] dicentes numquid Christus es tu [illegible] sed cum
iste Johannes [illegible] vallis esset et repletus [illegible] spiritu non sufficit [illegible]
dixit venit fortior me post me cuius non sum dignus solvere corrigiam calciamenti eius
Et rursum ait qui habet sponsam sponsus est amicus autem sponsi qui stat et audit
eum gaudio gaudet propter vocem sponsi hoc ergo gaudium meum impletum est illum oportet crescere me
autem minui [illegible] talis esset ut Christus esse crederet non
solum Christum non esse se iudicat sed et corrigiam calciamenti eius solvere id est [illegible]
eius ministerium [illegible] non se dignum exhibuit esse eius esse sponsa [illegible]
bant qui [illegible] Christus esset existimabat Sed ait qui habet sponsam sponsus est ac si dice-
ret sponsus ego non sum sed amicus sponsi [illegible] propter vocem suam sed [illegible] sponsi gau-
det [illegible] non [illegible] letabatur in corde quia [illegible] audiebat loquens
de se [illegible] non [illegible] audiebat intus [illegible] loquentem foris [illegible]
sed [illegible] veritatis vocem audiebat [illegible]
[illegible] impletum dicit [illegible] vocem gaudet plenum gaudium non [illegible]
[illegible] Illum oportet crescere me autem minui Hinc quidem nobis est in-
[illegible] quo [illegible] minimus est Johannes [illegible] Johannes [illegible]
[illegible] ab omni [illegible] esse Christum putabat [illegible] publi-
[illegible] Eum non Christum [illegible]
[illegible] credebat [illegible] Christus qui [illegible] agnitus
esse credebat Sed cum [illegible] Christus [illegible]
et Johannes qui Christus esse credebatur [illegible] esse [illegible] et [illegible]
[illegible] dixit Illum oportet crescere me autem minui [illegible]
[illegible] qui agnitus est [illegible] Johannes [illegible]
[illegible] Johannes [illegible]
[illegible]
[illegible] omnis [illegible] et colles humiliabuntur et [illegible] domini [illegible]
[illegible] corda [illegible] replevit Et erunt prava in directa et aspera in
[illegible] corda [illegible]
[illegible] planis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Et videbit omnis caro salutare dei quia omnis caro [illegible]
non valebat [illegible] Et videbit omnis caro salutare dei [illegible]
[illegible] salutare dei id est Christum in [illegible] omnis caro [illegible] iudicii diem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ia peccatum quantum pusillum male consuetudinis nobilitatum dicit quod nobis
faciendum sit ut fugiamus a ventura ira intelligamus. Singulis vero notandum est
quod amicus sponsi non solum fructus penitentie sed dignos penitentie fructus
facientesque fructus dignos penitentie admonet esse faciendos. Aliud namque est
fructum facere aliud dignum fructum penitentie facere. Ut enim secundum dignos penitentie fruc-
tus loquamur sciendum est quia quisquis illicita nulla commisit huic iu-
re conceditur ut licitis utatur sicque opera pietatis faciat ut si voluerit ea que
mundi sunt non relinquat. At si quis in fornicationis aut fortasse quod est gra-
vius in adulterii lapsus est tanto a se licita debeat abscidere quanto se me-
minit illicita perpetrasse. Neque enim par fructus boni operis esse debet eius qui
minus et eius qui amplius deliquit aut eius qui in nullis et eius qui in qui-
busdam facinoribus cecidit. Per hoc ergo quod dicitur facite fructus dignos penitentie uni-
uscuiusque conscientia convenitur ut tanto maiora querat bonorum operum lucra per
penitentiam quanto graviora sibi intulit dampna per culpam. Sed Iudei de generis nobilitate glori-
antes idcirco se agnoscere peccatores nolebant quia de semine Abrahe descende-
rant. Quibus recte dicitur et ne ceperitis dicere patrem habemus Abraham. Dico enim
vobis quod potens est deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahe. Quid
enim lapides nisi corda gentilium fuerunt ad intelligendum deum omnipotentem insensibilia? Sicut
quibusdam Iudeis dicitur auferam cor lapideum de carne vestra. Nec inmerito lapid-
um nomine gentes signate sunt que lapides coluerunt. Unde scriptum est similes illis fiant
qui faciunt ea et omnes qui confidunt in eis. De quibus nimirum lapidibus filii Ab-
rahe suscitati sunt quia dum dura corda gentilium in Abrahe semine id est Christo cre-
diderunt eius filii facti sunt cuius semini sunt uniti. Unde iisdem gentilibus per eg-
regium predicatorem dicitur: Si autem vos Christi ergo semen Abrahe estis. Si igitur nos per fidem
in Abrahe semen iam sumus, Iudei per perfidiam Abrahe filii esse desierunt
Hinc etiam dicit Ezechiel propheta: si fuerint tres viri isti in medio eius vivo ego dicit
Dominus, Noe Daniel et Iob, si fuerint in medio eius ... liberabunt animas
suas, quia filios et filias non liberabunt sed ipsi iustitia sua liberabunt. Et notandum quod boni filii non
... sunt ... Et intuendum quod boni filii non ... parentibus ... non ... ad ... salvare
malorum ... penitentia filiorum ... Sed ... in ...
Iam enim securis ad radicem arborum posita est. Omnis enim arbor
que non facit fructum bonum excidetur et in ignem mittetur. Arbor huius mundi est universum
genus humanum. Securis vero est redemptor noster qui velut ex manubrio et fer-
ro tenetur ex humanitate sed incidit ex divinitate. Que videlicet securis iam ad radicem arboris
posita est quia etsi per patientiam expectat videtur tamen quid factura est. Omnis enim arbor non faci-
ens fructum bonum excidetur et in ignem mittetur quia unusquisque perversus pa-
ratam citius gehenne concremationem invenit qui hic fructum boni operis
facere contempnit. Et notandum quod securim non iuxta ramos positam sed ad radi-
cem dicit. Cum enim malorum filii tolluntur quid aliud quam rami infructuose ar-
boris abscinduntur? Cum vero tota progenies simul cum parente tollitur infructuosa arbor
a radice abscisa est ... salubres subesset
... beati Iohannis baptiste verbis constat quod audientium corda turbata sunt ...
... Et interrogabant eum turbe dicentes quid ergo faciemus ... consi-
lium ... querebat ... respondens autem dicebat ... qui habet duas tunicas
det non habenti ... proximus est
necessarium ... fructus dignos penitentie ... non solum exteriora

quod et minus notissima [illegible] de eleemosina [illegible] sed [illegible] de necessaria [illegible] est
quod caritas [illegible] quam [illegible] enim lege scriptum est diliges proximum tuum sicut te ipsum [illegible] qui non [illegible] necessaria
et ea que sunt necessaria [illegible] secundo de dividende [illegible] proprio [illegible]
[illegible] preceptum quod est de [illegible] dici non potest [illegible]
In [illegible] et [illegible] qui accipit et [illegible] qui dedit [illegible]
[illegible] est quod [illegible] ad dignos [illegible] ipsa [illegible]
[illegible] pauperis [illegible] date eleemosinam et ecce omnia
munda sunt vobis [illegible] date et dabitur vobis [illegible] scriptum est [illegible]
[illegible] aquam et eleemosina [illegible] conclude eleemosinam
in sinu pauperis et [illegible] orabit pro te [illegible] innocente filium [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] est [illegible] in [illegible]
[illegible] recipit [illegible] accipit
[illegible] qui recipit iusti [illegible] iusti [illegible] accipiet [illegible] non
[illegible] accipiet [illegible] de iusto sed [illegible]
[illegible] aliud est enim [illegible]
[illegible] de iusto [illegible] est enim [illegible] accipiet [illegible]
[illegible] qui [illegible] non [illegible]
[illegible] iustus est et [illegible]
[illegible] tanto [illegible]
[illegible] et fortasse [illegible] non [illegible]
[illegible]
[illegible] adiuvit [illegible]
[illegible] plenius est [illegible] eget [illegible] est [illegible]
[illegible] accipiet [illegible]
[illegible] dedit [illegible] accipiet [illegible] adiuvit
[illegible] plenius non [illegible]
[illegible] est enim [illegible]
[illegible] attingentes [illegible] nos [illegible]
[illegible] cooperatores [illegible] enim [illegible] quanta
[illegible] cooperator [illegible] sunt [illegible]
[illegible] qui [illegible]
[illegible] pauperibus [illegible]
[illegible] dicit [illegible]
[illegible] solitudine [illegible]
[illegible] ut videat
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] cogitet et [illegible]
[illegible] quas [illegible] dedit [illegible]
[illegible] ferebat [illegible] non placebat [illegible]
[illegible] sue [illegible] magno [illegible]
[illegible] magni odoris est [illegible]
[illegible] accipimus [illegible] remissione [illegible]
[illegible]

p peccatum hominum p penitencia multiplicata. Sed cedri significatione hii qui virtutes etiam
exhibent in sua operatione qui dicere cum paulo valent: Christi bonus odor sumus deo.
quorum corda ita celestis amore solidata sunt ut ea ad terrena actus putredo
nulla corrumpat. Per spinam vero signati sunt viri doctrine spiritalis qui dum deprehensis ac
correptis vitiis disserunt et in eterna supplicia innuunt vel celestis regni gaudia promittunt
corda audientium pungunt sicque mente dolore compunctionis perforatur ab
corporis oculis quasi quedam sanguinis lacrime decurrant. Myrtus vero temperative virtutis
est ita ut dissoluta membra temperando constringat. Quid itaque per myrtum nisi
hii signati sunt qui afflictionibus proximorum compatiuntur eorumque tribulationem per compassio-
nem temperant. Unde scriptum est: qui consolatur nos in omni tribulatione nostra ut possimus
et ipsi consolari eos qui in omni pressura sunt. Quia dum afflictis proximis verba per se
consolationis ferunt eos per illius ad statum rectitudinis restringunt ut immoderata se
tribulatione desperatione solvantur. Quos autem per olivam nisi misericordes accipimus quia
grece eleos misericordia vocatur et quasi olive liquor ante omnipotentis dei oculos misericordie [illegible]
lucet. Cui adiungit permissionem dicens: ponam in deserto abietem ulmum et buxum
simul. Quia per abietem que valde excrescendo ad excelsa sustollitur nisi signati sunt
qui quamvis terram adhuc incolunt corporum contemplatione celestia contemplantur
et quasi terrestrem statum adhuc mentibus corporis consurgunt et contemplando tamen in excelsa verticem mentis
et quasi nascendo de terra consurgunt et contemplando quasi terrenis adhuc
tollunt. Et qui proximum non celestium mentes excepisse sunt que dum terrenis adhuc
tenus ipsum intus non habitantium spiritalium fructum ferunt. Sed et si fructum proferunt ulmus non fert
omnibus scimus non fructum spiritalium fructum ferunt. Sed et si fructum proferunt ulmus non fert
portare tamen cum fructu solet quia et seculares viri [illegible] statum cetera dum
spiritalium virtutum dona non habent [illegible] sanctos viros donis spiritalibus plenos
portant. Buxus autem quos
sua largitate portant. Per ulmum quia in terrenis [illegible] aliud quam fructum non habet viriditate habet
alios designat qui ad altiora non proficere quamvis fructum non valent [illegible]
et eos qui in terrenis statum eorum adhuc excitat [illegible] opera fere non valent [illegible]
tamen fidelium eorum seculares fidem [illegible] tenentur. Postquam
omnia ante subiungit: ut videant et sciant et recogitent et intelligant quod [illegible]
cum ceteris [illegible] posuit ut quia [illegible] a proximo o dote spiritalium virtutum [illegible]
quasi recte in dilectione non torpeat. Sed ad donorum celestium desideria ignescat
[illegible] compunctionis [illegible] conceptu is
Addit spinam posuit ut [illegible] predicationis [illegible] compungere vel
Addit myrtum posuit
tamen ut quis [illegible] corda [illegible] predicationis [illegible] proximi [illegible] temperamentum
ut qui tardiore tribulationis [illegible] proferat. Addit
consolationis accepit [illegible] consolationis temperamentum [illegible] discat quemadmodum debe-
at indigenti proximo [illegible] misereri. Addit abietem posuit ut quis [illegible]
contemplationis eius agnitione [illegible] contemplandaque celestia [illegible] alios [illegible]
accendat. Addit ulmum posuit ut quis [illegible] cum qui fructu virtutum fructus
spiritualium non valens sustentat [illegible] eos qui spiritalibus donis pleni sunt sustentat
[illegible] celestium donorum [illegible]
[illegible] valet [illegible] Addit buxum posuit ut qui [illegible]
quos [illegible] non valens sustentando ferat. Addit [illegible]
[illegible] adhuc [illegible] non [illegible] ut videat et sciat et intelligat
[illegible] diversis [illegible] ceterum [illegible]
et recogitet [illegible] ante subiungit [illegible] in terrestrium [illegible]
[illegible] ordine [illegible] est ut omnes simul [illegible]
[illegible] viri diversa qualitate [illegible] ordine [illegible] simul [illegible]
[illegible] nos [illegible] ulmum [illegible] arbusta [illegible] evagati
[illegible] Addit itaque [illegible] recipit [illegible]
[illegible] ulmus non [illegible] in
[illegible] Quia si fructus ulmus non [illegible] ad mag-
[illegible] que [illegible] aliene. Quia non ad mag

nos ergo Johannes amonet dicens Facite ergo fructus dignos penitentie Et iterum sic qui habet duas tunicas det non habenti et qui habet escas similiter faciat Jam potes ter dici intelligi quod ex penitentia dicit A diebus Johannis baptiste usque nunc celorum regnum vim patitur et violenti rapiunt illud Hec siquidem verba sunt nobis magne con[illegible] [illegible] quod nobis et qua vim pati regnum celorum possit ergo cum celo violentia [illegible] quomodo est si pati vim regnum celorum potest. Cur eciam vim a diebus Johannis baptiste et non ante pertulit Sed cum lex diceret Si quis hec vel illa fecerit morte moriatur liquet cunctis legentibus quia peccatores quosque [illegible] severitate pertulit non autem per penitentiam ad vitam reduxit Cum vero Johannes baptista redemptoris gratiam [illegible] penitentiam predicat ut peccator qui mortuus erat per culpam [illegible] per penitenciam vivat Ex eo a diebus Johannis baptiste regnum celorum vim patitur. Quid est enim regnum celorum nisi locus iustorum Solis enim iustis celestis patrie premia debentur ut humiles casti mites atque misericordes ad gaudia superna perveniant Cum vero quis vel superbia tumidus vel carnis sordibus pollutus vel iracundia accensus vel [illegible] impius post culpas ad penitentiam redit et vitam eternam percipit quasi locum alienum peccator intrat. A diebus ergo Johannis baptiste regnum celorum vim patitur et violenti rapiunt illud quia penitenciam peccatoribus indixit quid aliud quam regnum celorum si violentiam docuit. Recogitemus ergo mala que fecimus et nos metipsos assiduis lamentis atteramus [illegible] hereditatem iustorum quam non tenuimus per vitam rapiamus per penitenciam. Vult autem a nobis omnipotens deus talem violenciam perpeti nam regnum celorum rapi voluit nostris fletibus quod nostris meritis non debetur [illegible] titudinis mala nostra maiorum [illegible] [illegible] [illegible] stat magis [illegible] [illegible] venie [illegible] venialis qui non [illegible] unde [illegible] [illegible] venialis confessione Cogitate [illegible] cogitate [illegible] [illegible] in omnibus [illegible] misericordia [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sufficiat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] electos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] misit ut [illegible] toto corde ad eum [illegible] [illegible] reddet eis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fructibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sanatos [illegible] [illegible] [illegible]

In illo tempore Maria Magdalene et Maria Jacobi et Salome	Secundum Marcum ij°
In illo tempore Una sabbati Maria Magdalena	Secundum Johannem
In illo tempore Duo ex discipulis ibant in castellum	Secundum Lucam iij°
In illo tempore Manifestavit se iterum Jesus discipulis ad mare	Secundum Johannem iiij°
In illo tempore Maria stabat ad monumentum foris	Secundum Johannem v°
In illo tempore Dixit Jesus Petro Simon Johannis	Secundum Johannem vj°
In illo tempore Hoc est preceptum meum ut diligatis	Secundum Johannem vij°
In illo tempore Erat quidam regulus cuius filius infirmabatur	Secundum Johannem viij°
In illo tempore Recumbentibus xj discipulis apparuit	Secundum Marcum ix°
In illo tempore Si quis diligit me sermonem meum	Secundum Johannem x°
In illo tempore Arborem fici habebat quidam plantatam	Secundum Lucam xj°
In illo tempore Si quis vult post me venire	Secundum Lucam xij°
In illo tempore Rogabat Jesum quidam phariseus	Secundum Lucam xiij°

Fin[illegible]

Mr. xvj° ¢ In illo tempore Maria Magdalene et Maria Jacobi — Secundum Marcum xvj° — Omelia prima 2e partis
et Salome emerunt aromata ut venientes
ungerent Jhesum. Et valde mane una sabbatorum veniunt ad monumentum orto
iam sole. Et reliqua. Omelia Gregorii pape decadem lectionis

Multis vobis lectionibus fratres karissimi per dictatum loqui consuevi. Sed quia
lassescente stomacho ea que dictavero legere non possum quosdam vestrum
minus libenter audientes intueor. Unde nunc a memetipso exigere contra morem nitor
ut inter sacra missarum solempnia lectionem sancti evangelii non dictando sed
colloquendo edisseram. Sicque excipiatur ut loquimur. Quia allocutionis
vox corda torpentia plus excitat quam lectio et quasi quadam manu sol-
licitudinis ut evigilent pulsat. Et quidem ad hoc opus me sufficere posse
non video sed tamen imperfectionem quod minus denegat caritas ministrat. Cogito
namque qui dixit Aperi os tuum et ego adimplebo illud. Bonum quippe opus nobis ab
voluntate est et perficere ex adjutorio est. Dat loquendi ausum et
resurrectionis dominice tanta solempnitas. Valde enim indignum est ut eo
die lingua carnis taceat quo vere caro resurrexit.
Audistis fratres karissimi quod sancte mulieres que Dominum fuerant secute
cum aromatibus ad monumentum venerunt et ei quem viventem dilexerant etiam mortuo
studio humanitatis obsequuntur. Sed res gesta aliquid in sancta ecclesia signat gerendum. Sic
quippe necesse est ut audiamus que facta sunt quatenus cogitemus etiam que nobis sint ex
eorum imitatione facienda. Et nos ergo in eum qui est mortuus credentes si o-
dore virtutum referti cum opinione bonorum operum Dominum querimus ad monumentum profecto
illius cum aromatibus venimus. Ille autem mulieres angelos vident que cum aromatibus
venerunt quia videlicet ille mentes supernos cives aspiciunt que cum virtutum odori-
bus ad Dominum per sancta desideria proficiscuntur. Notandum vero nobis est quidnam sit quod
in dextris sedere angelus cernitur. Quid namque per sinistram nisi vita presens quid vero per
dexteram nisi perpetua vita signatur? Unde in Canticis canticorum scriptum est Leva eius sub capite meo et dextera illius
amplexabitur me. Quia ergo Redemptor noster iam presentis vite corruptionem transierat recte
angelus qui nuntiare perhennem eius vitam venerat in dextera sedebat.
Qui stola candida coopertus apparuit quia festivitatis nostre gaudia nuntiavit.
Candor etenim vestis splendorem nostre denuntiat solempnitatis. Nostre dicamus
an sue? Sed ut fateamur verius et sue dicamus et nostre. Illa quippe Redemptoris
nostri resurrectio et nostra festivitas fuit quia nos ad immortalitatem reduxit et an-
gelorum festivitas extitit quia nos revocando ad celestia eorum numerum im-
plevit. In sua ergo ac nostra festivitate angelus in albis vestibus apparuit quia
dum nos per resurrectionem dominicam ad superna reducimur celestis patrie dampna repa-
rantur. Sed quid venientes feminas angelus affatur audiamus. Nolite expa-

nostre. Vnde si apte dicat. Pauca talis qui non amat adventum sponsi
sui, peius est talis qui terrenis desideriis fessi ad consortium societatis per
tingere posse desperant. Vos autem nolite timere quia scio quod ihesum queritis
[illegible] angelum [illegible] dicens ait. Erat autem aspectus eius sicut
fulgur et vestimenta eius sicut nix. In fulgure enim terror timoris est, in nive autem bla
ndimentum candoris. Quia vero omnipotens deus et terribilis est peccatoribus et blandus in
stis, recte testis resurrectionis eius angelus in fulgure vultus et in candore habitus demon
stratur [illegible] terreret reprobos et mulceret pios. Vnde et recte quia ipse populum per desertum
[illegible] in die. In igne et
[illegible] columpna ignis in nocte et columpna nubis [illegible] in die. [illegible] non vita in
eum terror est in nube autem visionis lenis blandimentum [illegible] paulus dicit [illegible]
[illegible] vita peccatoribus et iustis peccatoribus paulus [illegible] monstrata est et
[illegible] In die igitur [illegible] columpna [illegible] monstrata est et
[illegible] est deus et blandus iustis et terribilis apparebit in
nocte [illegible] [illegible] illos non
[illegible] Istos [illegible] venientes [illegible] dimiserat. Illos non
[illegible] iusticie districtionem [illegible] quod angelus [illegible]
Ihesum queritis nazarenum. [illegible] salvatorique
[illegible] non [illegible] ut [illegible] Nazarenum. Et etiam
[illegible] de quo ihesum deum sit manifeste. Nazarenum. Et etiam
[illegible] subdit crucifixum. Atque addit. Surrexit non est hic. [illegible] est
[illegible] sed ite
dicite [illegible] qui [illegible] dicere presentia [illegible]
dicite discipulis eius et Petro quia precedet vos in Galileam. [illegible] nobis
est [illegible] discipulis Petrus designatur. Deinde [illegible] si [illegible] angelus non
[illegible] non [illegible] qui [illegible] negaverat venire [illegible] non au
[illegible] [illegible] nob
det [illegible] ne desperet ex negatione [illegible]
est [illegible] magne [illegible]
[illegible] negationis [illegible] pastor ecclesie [illegible] culpa dis
[illegible] qui futurus erat pastor [illegible] culpa dis
[illegible] aliis misereri deberet [illegible] tolleret. Vnde [illegible]
ut [illegible] dixit vobis. Galy
[illegible] vos in galyleam ibi eum videbitis sicut dixit vobis [illegible]
[illegible] resurrectionis [illegible] ad [illegible] corruptionis
resurrectoris a morte ad vitam [illegible] ad gloriam [illegible] resurrectionis
[illegible] in galilea [illegible] vide [illegible] resurrectionis
[illegible] ad vitam [illegible]
eius [illegible] videbimus si nos [illegible] ad vitam [illegible] [illegible] mor
[illegible] in [illegible] vide [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] loquimur [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] resurrectionis [illegible] medi
[illegible] mortis [illegible] resurrectionis [illegible] mo
[illegible] vitam et [illegible] mo
[illegible] nobis [illegible] resurrectionis
[illegible] promissionibus
[illegible] est [illegible] resurrexit ex
[illegible] exemplo quod nobis promisit [illegible] Sed forte [illegible] dicit

Non [illegible] Deo [illegible] [illegible] [illegible]

Jam ille resurrexit qui et deus erat et homo qui morte non potuit [illegible]
quod ignorabat naturam adiunctam deitatis sue maiestatem sue resurrectionis exemplum nobis
sufficere voluit et solus illo tempore mortuus est et tunc solus minime surrexit.
Nam scriptum est: Multa corpora sanctorum qui dormierant surrexerunt. Ablata sunt ergo omnia
argumenta perfidie. Ne quis enim dicat sperare debet non debet homo quod in carne sua
exhibuit homo deus. Ecce enim cum deo homines surrexisse cognoscimus et quos puros
homines fuisse non dubitamus. Si ergo membra redemptoris nostri sumus presu-
mamus in nobis quod constat in capite. Si nimis nos abiectos sperare desperamus
membris eius ultima [illegible] superioribus audivimus. Ecce enim ad
memoriam redit quod crucifixo dei filio iudei insultantes dicebant: Si rex Israel
est descendat de cruce et credimus ei. Qui si tunc de cruce descenderet nimirum
insultantibus cedens virtutem nobis pacientie non demonstraret. Sed expectavit paulu-
lum, toleravit opprobria, irrisiones sustinuit, servavit pacienciam, distulit ad-
miracionem, et qui de cruce descendere noluit de sepulcro surrexit. Plus igitur fuit
de sepulcro surgere quam de cruce descendere. Plus fuit mortem resurgendo destru-
ere quam vitam descendendo servare. Sed cum iudei hunc ad insultaciones suas de
cruce descendere minime cernerent, cum morientem viderent eum se vicisse cre-
diderunt, nomen illius se quasi extinxisse gavisi sunt. Sed ecce de morte nomen eius
per mundum crevit ex qua hoc infidelis turba extinxisse se credidit, et quem gaudebat
occisum dolet mortuum, quia hunc ad suam gloriam cognoscit pervenisse per penam. Quod
Sampson bene in libro iudicum Sampson illius facta significant qui cum Gazam civitatem philistinorum
fuisset ingressus, philistei ingressum eius protinus cognoscentes civitatem repente obsi-
dionibus cinxerunt, custodes deputaverunt et Sampson fortissimum se iam con-
prehendisse gavisi sunt. Sed quid Sampson fecerit agnovimus. Media nocte portas
civitatis abstulit et montis verticem ascendit. Quem fratres karissimi quem hoc in facto
nisi redemptorem nostrum Sampson ille significat? Quid Gaza civitas nisi infernum designat?
Quid per philisteos nisi iudeorum perfidia demonstratur? Qui cum mortuum dominum
viderent eiusque corpus in sepulcro iam positum custodes illico deputaverunt et eum
qui auctor vite claruerat inferni claustris retentum sicut Sampson in Ga-
za se deprehendisse letati sunt. Sampson vero media nocte non solum
exiit sed etiam portas tulit, quia redemptor noster ante lucem resurgens non solum liber
de inferno exiit sed ipsa etiam inferni claustra destruxit. Portas tulit et montis
verticem subiit, quia resurgendo claustra inferni abstulit et ascendendo celorum reg-
na penetravit. Hanc ergo resurrectionis eius gloriam que prius
demonstrata est signo et postmodum patuit toto ex mente diligamus, pro eius
amore moriamur. Ecce enim in resurrectione auctoris nostri ministros eius angelos cives
nostros agnovimus. Ad horum ergo civium illam frequentare sollempnitatem festinemus, et si
adhuc per visionem non possumus desiderio et mente iungamur. Transeamus a vi-
ciis ad virtutes ut redemptorem nostrum in galilea videre mereamur. Adiuvet
nos omnipotens deus ad istud desiderium nostrum qui pro nobis morte dedit unigenitum
1o filium suum dominum nostrum Jesum Christum qui cum eo vivit et regnat deus in unitate

Johannis 20o [illegible]
Sabbato in albis pasche

In illo tempore Una sabbati Maria Magdalene venit mane cum adhuc tenebre
essent ad monumentum et vidit lapidem sublatum. Omelia Gregorii pape. Secundum Johannem 20 capitulo. Omc [illegible]
Fratres karissimi longa molestia stomachus. Dum in medietate orationis lectionis evan[gelice]

loqui expositores ꝯsueuerunt. Uox vacce ipsa accusatoris virtute succumbit. Et quia
ad altius audiendum non valeo loqui, fateor me tamen misticos excussisse. Sed quia
[illegible] nunc [illegible] requisitionis. Audiui namque si misticis prodesse nequeo
[illegible] 7 si ꝯpunxisse peccatorem in [illegible] mentes non possum, nunquam
[illegible] debeo ad arcana naturę reducere. Sicut enim quos debeo sic non valeo
[illegible] eos [illegible] [illegible] [illegible] ferentem habentem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] superius [illegible] 7 si [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
audistis valde [illegible] historia est aperta. Sed eius nobis sunt misteria
a publicum requirenda. Quid ergo [illegible] adiunxit tibi cecurrit. Et admonet
In hoc [illegible] non [illegible] [illegible] misticis requirentis signet intelligentia
[illegible] cum auctorem omnium quem [illegible] videbat mortuum querebat in monumento. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] venit ad [illegible] tunc admonet. [illegible]
eius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ... petris [illegible] [illegible]
tinus 7 iohannes. [illegible] autem duo sunt ... iohannes praecurrit [illegible] petro 7 uenit
prior ad monumentum 7 ingredi non presumpsit. Uenit [illegible] posterior petrus 7 intrauit. Quid fratres
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] iohannes 7 [illegible] [illegible]
sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quid [illegible] synagoga
[illegible] [illegible] ecclesia designat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] synagoga
[illegible] ecclesia significatur [illegible] [illegible] [illegible] prior est synagoga quam
ecclesia gentium ad [illegible] [illegible] prior est [illegible] gentium quam synagoga [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ecclesia gentium [illegible] iohannes synagoga iudeorum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] synagoga [illegible] [illegible] synagoga prior ad mo-
numentum [illegible] [illegible] [illegible] legis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] passionis [illegible] [illegible] [illegible] in mortuum noluit. Uidit iohannes po-
sita linteamina [illegible] [illegible] [illegible] synagoga 7 si [illegible] [illegible] sacramenta cog-
nouit [illegible] ad fidem passionis domini [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 7 [illegible] [illegible] hominem [illegible] [illegible] [illegible] mor-
talem [illegible] [illegible] noluit. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
stetit. [illegible] [illegible] [illegible] petrus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] mediatorem dei 7 hominum hominem [illegible] [illegible] 7 [illegible] [illegible]
7 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] linteamina posita 7 sudarium quod fuerat super caput
eius non cum linteaminibus positum sed separatim inuolutum in unum locum. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum linteaminibus non inuenitur in monumento. [illegible] quia
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] est quod non solum separatim sed 7 inuolutum inuenitur in uno loco [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] deus non est [illegible] [illegible] est 7 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

atq[ue] immutabil[ite]r p[er]manet sed cu[m] iste calor esse de[n]u[n]ciat cu[m] du[m]mas ho[min]um i[n]fir-
mitates p[er]t[ra]nsiu[m] [illegible] d[icitu]r calor a[n]i[m]i sp[irit]u[a]lis Deus aut[em] [illegible]
calefecit ex ... i[n] s[ummi]tate hic calore passionis cu[m] d[omi]n[u]s redux vi-
d[omi]nit cu[m] ue[n]iret noluit q[ui]a cu[m] videbat ta[n]ie morte de digni fuit
de morte[m] ex d[omi]n[u]s [et] gemmas aut redderet eis ni te d[omi]n[u]s ... nec
op[er]a miran fuit [et] dabis eis sanu[m] cordis calore[m] cum ... cu[m] pre-
dicatoris [illegible] cor corda penetret d[omi]n[u]s passionis cuius calore de-
digni fuit q[ui] eu[n]de[m] calore[m] illius p[re]se[n]cia te[n]u[er]unt ... ad [illegible]
cuius verba no[n] p[er]mittit quo cu[m] calore n[ost]ro ad morte[m] videri[n]t [illegible]
aut nos n[on] [illegible] id est d[omi]n[u]s ... [illegible] ... ut
corpor[um] calor[is] ... signat quo[m]o[do] electos om[ne]s ... ei[us]
[illegible] ... om[ne]s ... redemptionis
m[ortuu]s [illegible] passio ... passio d[omi]ni iu[n]cta est cu[m] ... nos
nos ... tollam[us] [illegible] noluit ad ... nemi[ni]
[illegible] ... qui venerit ad d[omi]n[u]m ... Post
... passus est ... posteriori ... qui ... venerat ...
fides est q[ui]a ... fide ... paulo ...
qui ... videt et
... fides ... d[omi]n[u]s resurre-
xat q[ui] querebat ... adfuit ... ad d[omi]n[u]m ...
... cu[m] ... amor[is]
resurge[n]s ... q[ui]a vidit ... et ...
dit ... d[omi]n[u]m ...
... cord[is] ... ut que
... animi ... merore ...
... ten[er]at eu[m]
... q[ui]a querebat ... de-
10 ... solle[m]pni[ta]s ... nobi-
... solle[m]pni[tate] ... solle[m]pni[tate]s ... cete-
ras cu[m] ... [illegible] ...
t[em]p[or]e d[omi]nice ... festivitas ... solle[m]pnitas solle[m]pni[ta]tu[m] ... Et hac
... solle[m]pnitate exemplu[m] nob[is] resurrectionis datu[m] est ... celestis pa-
te ... electi ...
... ad paradysi amenitate[m]
... passione[m] ... resurrectione sua d[omi]n[u]s ...
... o[mn]ia ... o[mn]ia ... dec-
lectio ... reliquit ... abstulit ... electa ... que
cu[m] ... fideles quos ... supplicijs debitos ...
d[omi]n[u]s resurgens ... illos ... rapuit quos suos
... Osee ... ero mors tua o mors ero osee 13
Osee xiii morsus tuus inferne ...
eo ...
... morte mors ...
... mors ...
... electis ...

primo eo mortis sue tamen ipse per subtilitatis minus te excepto cuiusque ... Unde
est quod ista solempnitas quia in ea transiit destruxit et diminuavit regni
telestis agnus. In qua mira subtilius non levis requirit egregius predi-
tor intelligendis quid deceat estimacione demittat. Autem pascha
nomen innotescitur est x° Exi. et pascha numquam est transitus nobis est quod
de pascha lex loquitur ut indagemus subtilius cum de ea dicta inveniant
Moyses quaestio ait sumet de sanguine agni et ponet super utrumque postem
et super liminaribus domorum in quibus comedet illum et edent carnes nocte illa as-
sas igni et azimos panes cum lactucis agrestibus. Non comedetis ex eo cru-
dum quid nec coctum aqua sed assum tantum igni. Caput cum pedibus et intestinis
vorabitis nec remanebit ex eo quicquam usque mane. Et si quid residuum
fuerit igni comburetis. Sic et addit. Sic enim comedetis illum renes vestros acci-
getis calciamenta habebitis in pedibus tenentes baculos in manibus et comedetis fe-
stinantes. Unde ut tanta magnitudo nobis edisita appareat si fuerat mi-
stica reputacione discussa. Primus itaque sit sanguis agni in nostrum credi-
cendo sed bibendo dedicastis. Primus sanguis super utrumque postem accipitur
qui non solum ore corporis sed et ore cordis hauritur. Utrumque enim postem agni sang-
guine ponimus cum sacramentum passionis illius cum ore ad redempcionem sumi-
mus et admiracione et [illegible] mente cogitat. Nam qui sic redempcionis sue sanguine
recipit ut imitari passionem eius nec dubitat in uno poste sanguine posuit
Unde et in superliminaribus domorum ponendus est. Unde cum sancta domos nostras
mentes nostras accipimus in quibus per cogitacionem [illegible] superliminare
est ipsa intencio que preminet accioni. Qui ergo intencionem cogitacionis sue ad
imitacionem divine passionis dirigit in superliminari domus agni sanguinem posu-
it. Vel ecce domus nostre ipsa sunt corpora in quibus quamdiu vivimus habitamus. Et in super-
liminari domus agni sanguinem ponimus quia crucem passionis illius in fronte
portamus. Deinde adiungit agno subdens. Et edent carnes nocte illa assas igni
in nocte quippe agnum comedimus quia in sacramento dominicum corpus accipimus
qui adhuc a bonis recentibus nostris non videmus. Unde cum carnes ag-
ni assas debet comedi. Dissolvunt carnes quas aqua coxerit quas
in assa desit coquit ignis in aqua. Agnum itaque agni in igni
nos igni coquit cum cocta solidaverat carnes ita quod agni in igne
corpus quia tu ipsa vi passionis illius ad resurrectionem intellectum reddidit
atque ad incorrupcionem ex morte solidavit. Unde cum ex morte surgit
vere carnes illius ab igne durantur. Unde per psalmistam ait: Aruit tamquam testa virtus mea. Sed et
tus. Unde namque est testa cum igne non molle lutum. Sed cum igne agi-
tur. Unde utique est testa que mollitur prius per vim ignis ex carne ab igne
ut solidetur virtus quia quidem passionis eius ad utilitatem incorrupcionis ceterum. Sed solvi redemptoris nostri
passionis ad utilitatem incorrupcionis venit. Sed [illegible] ii eis per se opera
tota sancta adducta solempnitate mitis non sufficit ii eis sic et solo opera
ipsa sic per sanguinem illius ore et rei [illegible]
mandatum. Unde cum per desiderium agnum illius ore ... Et azimos pa-
nes cum lactucis agrestibus panes qui sine fermento comedit qui
recta opera sine corrupcione vane glorie exercet qui mandatum misericordie
et opera sine corrupcione vane glorie [illegible]
mixtione peccati coniunctionibus ne perire dimittat quod quia recte dispensat [illegible]
tatis fructum bonum sue accioni misericordie quibus per hec notare premeditacionem

dns dicebat venite ad bethel et impie agite atque prevaricamini et sacrificate
de fermentato laudem. De fermentato namque laudem immolat qui deo sacrificium
deceptionis parat. Lactuce vero agrestes valde amare sunt. Carnes ergo ag-
ni cum lactucis agrestibus sunt edende ut cum corpus redemptoris accipimus
nos pro peccatis nostris in fletibus affligamus quatenus ipsa amaritudo penitencie abster-
gat a mentis stomacho perverse humorem vite. Unde et subditur: Non come-
detis ex eo crudum quid nec coctum aqua. Ecce nos ipsa verba historie ab
intellectu historico repellunt. Numquid fratres karissimi israeliticus ille populus in egypto con-
stitutus comedere agnum crudum consueverat ut ei lex dicat non comedetis ex
eo crudum quid nec coctum aqua. Sed quod agnum [illegible] designat [illegible]
aque [illegible] noto [illegible] dulcedines [illegible]
agni carnes [illegible] cogitacionis [illegible]
[illegible] subtilius cogitacionis [illegible]
to [illegible] Sed agni carnes [illegible] edenda est [illegible] aqua cocta quia redemptorem
neque purus homo est estimandus neque [illegible]
potuit cogitandus. Omnis qui redemptorem nostrum [illegible]
ille aliud quam agni coctas carnes comedit [illegible]
eius [illegible] noluit. Omnis [illegible] cognicionis eius [illegible]
[illegible] carnes agni aqua [illegible]
[illegible] eius [illegible]
[illegible] solempnitate celebre desiderat agnum [illegible] aqua coquat
nec crudum comedat ut neque [illegible]
[illegible] Sed assas igni [illegible]
[illegible] comedat ut [illegible] omnia [illegible]
[illegible] Capud cum pedibus et intestinis vorabitis [illegible] redemptor noster
[illegible] alpha et omega deus videlicet [illegible] Capud agni [illegible] est
[illegible] pedes vero agni [illegible] est vestigium [illegible]
[illegible]
[illegible] verba [illegible]
[illegible] Quid [illegible] eius [illegible]
verba atque mystica [illegible] non [illegible]
[illegible] Non remanebit ex eo quicquam usque mane [illegible] eius [illegible]
sollicitudine discucienda [illegible] dies resurrectionis [illegible]
[illegible] nocte omnia [illegible] opaciendo [illegible]
[illegible] est difficile [illegible] sacro eloquio possit intelligi [illegible] eius mysterii
[illegible] Quicquid autem remanserit igni comburetis [illegible] ex agno remanet
[illegible] ignecomburimus [illegible] intelligere [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] sit pascha [illegible]
agnos [illegible] comedetis [illegible]
[illegible]
[illegible] libidinis [illegible]
[illegible]
Job 40 [illegible] pascha

precedit [illegible] acutos [illegible] ut qui sollempnia resurrectionis atque incarna-
tionis agit corruptioni iam penitus nulli subiaceat voluptates carnis
aliquatenus restringat. Nec enim cognovit que sit sollempnitas incarna-
tionis qui adhuc per instinctum corruptioni subiaceat. Hec quibusdam
dicta sint sed porta angusta est que ducit ad vitam. Et sicut multi iam
[illegible] [illegible] adhuc subdit. [illegible] [illegible] pedibus. Quid
[illegible] ante pedes mortuorum [illegible]
[illegible] pedes nostri [illegible] mortui [illegible] ex quorum [illegible]
calciamenta [illegible] pedes munimus [illegible] qui sunt mortui [illegible]
bus nostris munimus pedes ... antiquos patres qui nos ad eternam patriam pre-
cesserunt quorum [illegible] munimus pedes [illegible] calciamenta [illegible]
bus [illegible] est mortuorum [illegible] [illegible] apostoli [illegible] custodi-
re. Tantes baculos in manibus [illegible] pastorale curam
[illegible] [illegible] [illegible] postmodum baculos te-
[illegible] [illegible] quibus [illegible] [illegible]
nec [illegible] debemus pastoralem curam [illegible] desideriis mentibus [illegible]
[illegible] Nota fratres nota quod
[illegible] festivitates [illegible] dei [illegible] redemptoris celestis pa-
tris festivitates. Magna nobis data dei [illegible] festivitatem
te gaudium [illegible] festivitatem [illegible] sancte [illegible] festivitas
[illegible] [illegible] ad sollempnitatem
[illegible] festivitatis [illegible] pascha [illegible] ad sollempnitatem
festis [illegible] [illegible]
Nemo moras ad appetenda studia [illegible] sed [illegible] ne
[illegible] ad amorem dei [illegible] admuniat
[illegible] [illegible] ad amorem dei [illegible]
[illegible] [illegible] qui vivit et regnat

hic ultra 29°

In illo tempore duo ex discipulis ibant in castellum quod erat in spacio stadiorum sexa-
ginta ab Jerusalem nomine Emaus. Et ipsi loquebantur ad invicem de omnibus que acciderant. Et reliqua.

Quia multis vobis lectionibus per dictatum loqui consuevi [illegible]
hesternis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per singula verba discutere
[illegible] [illegible] [illegible]
ne [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sed
[illegible] fidem [illegible] de his [illegible]
de se loquentibus dominus apparuit. Sed eis speciem quam recognoscerent non ostendit.
Hoc ergo egit dominus foris in oculis corporis quod apud ipsos agebatur intus in oculis cordis.
Ipsi namque apud semetipsos intus et amabant et dubitabant. Eis autem
dominus foris et presens aderat et quis esset non ostendebat. De se ergo loquentibus pre-
sentiam exhibuit sed de se dubitantibus cognitionis sue speciem abscondit.
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a fide [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Probandi autem erant si hi qui eum [illegible]
[illegible] [illegible] diligerent saltem peregrinum amare potuissent. Sed quia a ca-
ritate [illegible] potuerat hi cum quibus veritas gradiebatur eum ad hospi-
tium [illegible] peregrinum vocant. Cur autem [illegible] sit [illegible]
[illegible] [illegible] peregrini ad hospitium [illegible] sed [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non

cognoverunt in fractione panis. Qui ergo audiendo precepta dei illuminati non sunt
faciendo illuminati sunt, quia scriptum est: non enim auditores legis iusti sunt apud deum
sed factores legis iustificabuntur. Quisquis ergo vult audita intelligere festinet
ea que iam audire potuit opere implere. Ecce dominus non est cognitus dum lo
queretur, et dignatus est cognosci dum pascitur. Hospitalitatem ergo fratres karissimi
diligite, caritatis opera amate. Hinc etenim paulus dicit: Caritas fraternitatis
maneat in vobis, et hospitalitatem nolite oblivisci. Per hanc enim placuerunt
quidam angelis hospitio receptis. Hinc et petrus ait: Hospitales invicem sine murmuratione.
Hinc ipsa veritas dicit: Hospes fui et suscepistis me. Res in nostra [illegible]
valde et seniorum nostrorum nobis relatione tradita. Quidam paterfamilias cum tota domo

de hospitalitate

sua magno hospitalitatis studio serviebat. Cumque cotidie ad mensam suam peregrinos susciperet,
quadam die peregrinus quidam inter alios venit, ad mensam ductus est. Cumque
paterfamilias ex humilitatis consuetudine aquam vellet in eius manibus fundere, con
versus urceum accepit, sed repente eum in cuius manibus aquam fundere voluerat non
invenit. Cumque hoc factum secum ipse miraretur, eadem nocte ei dominus per visionem dixit:
Ceteris diebus me in membris meis, hesterno autem die me in memetipso suscepisti. Ecce
in iudicium veniens dicit: Quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis.
Ecce ante iudicium cum per membra sua suscipitur, susceptores suos et per semetipsum
requirit. Et tamen nos ad hospitalitatis gratiam pigri sumus. Pensate, fratres, quanta
hospitalitatis virtus sit. Ad mensas vestras Christum suscipite, ut vos ab eo suscipi
possitis ad convivia eterna valeatis. Prebete modo peregrino Christo hospitium, ut vos in
iudicio non quasi peregrinos nesciat, sed ut proprios recipiat ad regnum, prestante
domino nostro ihesu christo qui cum patre et spiritu sancto vivit. ¶

Ioh. 21 — Ihesus [illegible]

In illo tempore manifestavit se iterum ihesus discipulis suis ad mare tyberiadis. Omelia
Manifestavit autem sic. Erant simul symon petrus et thomas qui dicitur
didimus et nathanael qui erat a chana galilee et filii zebedei et alii
ex discipulis eius duo. Et reliqua. Omelia beati gregorii pape.

Lectio sancti evangelii que modo in auribus vestris lecta est, fratres, magna questione animum
pulsat, sed pulsatione sua vim discretionis indicat. Queri etenim potest
cur petrus qui piscator ante conversionem fuit, post conversionem ad piscationem
rediit. Et cum veritas dicat: Nemo mittens manum suam in aratrum et aspiciens
retro aptus est regno dei, cur repetiit quod dereliquit? Sed si virtus discretionis
inspicitur, citius videtur quia nimirum negotium quod ante conversionem sine peccato ex
titit, hoc etiam post conversionem repetere culpa non fuit. Nam piscatorem petrum, matheum
vero theloniarium scimus, et post conversionem suam ad piscationem petrus rediit, mat
theus vero ad thelonei negotium non resedit, quia aliud est victum per pisca
tionem querere, aliud autem thelonei lucris pecunias augere. Sunt enim pleraque
negotia que sine peccatis exhiberi aut vix aut nullatenus possunt.
Que ergo ad peccatum implicant, ad hec necesse est ut post conversionem animus non recurrat.
Queri etiam potest cur discipulis in mari laborantibus post resurrectionem suam dominus
in littore stetit, qui ante resurrectionem suam coram discipulis in fluctibus maris am
bulavit. Cuius rei ratio citius agnoscitur, si ipsa que tunc inerat causa penseta[tur].
Quid enim mare nisi presens seculum designat, quod se causarum tumultibus et undis
vite corruptibilis illidit? Quid per soliditatem littoris nisi illa perpetuitas
quietis eterne figuratur? Quia ergo discipuli adhuc fluctibus mortalis vite inerant,
in mari laborabant; quia autem redemptor noster iam corruptionem carnis excesserat,
post resurrectionem suam in littore stabat. Ac si ipsum resurrectionis sue misterium rebus

discipulis loquens dicens. Iam vobis in mari non appareo qui vobiscum in perturbacionis
fluctibus non sum. Unde et quod alio loco [illegible] sicut eisdem discipulis dicit: Hec locutus sum vobis a
quo locutus sum vobis cum adhuc essem vobiscum. Nempe cum illis tunc non erat
quibus presens corporaliter apparebat. Sed tamen se esse cum ipsis denegabat a quorum
mortali corpore tamen immortalitate distabat. Unde dicit [illegible] cum ipsis fuisse
tamen non se esse cum ipsis quia hec sibi corporis condicio cum adhuc erant navigantibus
esse se tamen in littore demonstrat. Sequitur: Et ait discipulis piscatoribus in magna
difficultate [illegible] admiracionis magis sublimitatis. Tunc
preterea dixit: Mittite in dexteram navigii rete et invenietis. Ubi isto [illegible]
[illegible] quod dominus misit ut ad piscandum [illegible] mittentem cum passionem
[illegible] piscacio [illegible] in pace et resurgeret. Quando mittite rete
ad piscandum [illegible] in dexteram cum sinistram mitti debuisset non iubet.
Postea dicit discipulis mittite rete in dexteram navis. Illa piscacio ecclesie
[illegible] sicut nunc [illegible] iusta autem et nulli [illegible]
non sunt [illegible] bonos dextere et malos sinistre significavit. Illa
que piscacio [illegible] pro [illegible] mitti rete debeat non iubet [illegible]
designat que bonos sinistre [illegible] eligit quos [illegible].
Per quos eligere [illegible] piscacio [illegible] dexte-
ram missa est pro [illegible] glorie [illegible] electorum [illegible]
git que designat [illegible] Illa piscacio [illegible] rete
rupit quia [illegible] ad confessionem fidei et cum electis reprobi [illegible]
qui [illegible] sciderunt. Ista piscacio et nulli pisces et
magni capiuntur et rete non rumpitur quia [illegible] electorum [illegible]
[illegible] in pace [illegible] dissensionibus [illegible]. Captis autem
magnis piscibus ascendit petrus et traxit rete in terram. Iam [illegible]
[illegible] ad [illegible] quod est [illegible] rete [illegible] ad eternam [illegible]
[illegible] Symon Iohannis amas me pasce oves meas [illegible]
[illegible] est [illegible] predicator [illegible]
[illegible] plenum piscibus
[illegible] fluctibus separat [illegible] ad solidum littoris [illegible]
petrus ad terram ducit [illegible] pisces [illegible] oris [illegible]
[illegible] stabilitatem [illegible] pace fidelibus ostendit [illegible]
[illegible] signis [illegible] amore [illegible]
[illegible] misi [illegible]
te fidei pisces ad litus [illegible] magnis piscibus [illegible] ple-
te [illegible] centum quinquaginta tribus [illegible]
[illegible] centum [illegible] quinquaginta [illegible] tanta profunditas [illegible]
[illegible] non [illegible] nos [illegible] tanti [illegible]
[illegible] plena [illegible]
[illegible] Ysa. xi
[illegible] operacionis [illegible]
multiplicatis fidelibus [illegible] replevit [illegible] Sed
[illegible] fortitudinis [illegible] pietatis [illegible] replevit [illegible]
[illegible] opera [illegible] fide [illegible] agnoscit ut [illegible] et filium [illegible]
[illegible] unius [illegible] septe-

que superius diximus in nouo testamento. [illegible] datum fuit decem in [illegible]
precepta. omnis [illegible] et operatio per vii spiritus plene [illegible]. [illegible]
[illegible] decem et septem [illegible] quinquaginta [illegible]
[illegible] non [illegible] testamento [illegible] annus quinquagesimus
iubileus [illegible] est [illegible] ab omni operatione
quiescet. [illegible] requies [illegible] est [illegible] quidem [illegible] eius [illegible]
[illegible] dimissionis [illegible] requies non est [illegible] quinquaginta et
unus [illegible] quinquaginta tres [illegible] omnis [illegible] operatio in fide
[illegible] exhibet [illegible] septem et decem ter [illegible] quinqua-
ginta [illegible] [illegible]
in [illegible] quinquaginta [illegible]
[illegible] quinquaginta [illegible]
[illegible] Post [illegible] tot pisces [illegible]
[illegible] electos suos [illegible] designaret. In [illegible]
[illegible] euangelista [illegible] nos [illegible] uigilanter debeamus in
[illegible] dominus [illegible] piscem assum [illegible]
[illegible] In [illegible] panem et assum pisces
[illegible] est [illegible] piscem et fauum mellis [illegible].
[illegible] signat [illegible] pisce asso [illegible] dei et hominis
passum. Ipse enim [illegible] agnus [illegible] noluit [illegible]
mortem [illegible] tribulatione assatus est tempore passionis sue. Sed qui piscem
assum [illegible] passionis fauum mellis nobis [illegible]
[illegible] Qui in pisce asso figurari noluit tribulationem passionis suorum
[illegible] panem [illegible] fauum [illegible]
[illegible] in terra est [illegible] in terra est [illegible] [illegible] non
[illegible] piscem [illegible] panem [illegible] piscis potuit
[illegible] panem nos [illegible] qui ait Ego sum panis uiuus qui
de celo descendi. Assum piscem [illegible] panem [illegible] nobis [illegible]
et passionem [illegible] refecit [illegible]

[illegible] uigilanter

[illegible] nobis [illegible]
[illegible] ut [illegible] nobis [illegible]
[illegible] piscis assi [illegible] fauum noluit [illegible] illos [illegible]
[illegible] tribulationes [illegible] amorem [illegible]
[illegible] assum piscem fauum [illegible]
[illegible] uera [illegible] Conuenit [illegible]
[illegible] Petrus [illegible] et Thomas [illegible] filii
[illegible] septem [illegible]
et [illegible] memoratum [illegible] septem [illegible]
[illegible] septiformis gratia spiritus sancti [illegible]
[illegible] Septem [illegible] omnes [illegible]
[illegible] designant [illegible]
[illegible] septem [illegible] studio [illegible]
[illegible] spiritus sancti [illegible]
[illegible] amor non [illegible]
[illegible] non [illegible] alias [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible]

enim quo finito prandio ante tempus ad refectionem superne et celestis cene convenientes
ad agni prandium sed ad cenam vocati. Hec vero cena [illegible] iuncto
exprimitur tamen septem dies ad hec memorari [illegible] ut diximus [illegible]
refectio que recreat quam plenam nunc septiformis in amore spiritus [illegible]
[illegible] nobis fieri agite [illegible] repleri [illegible] desiderate quod nobis
[illegible] possit exprimi [illegible] pensate si [illegible] plenum [illegible]
[illegible] ad illud minimum pervenientes [illegible] est quod nunc
spiritus [illegible] refectionem [illegible]
[illegible] paulus dicit si quis spiritum [illegible] non [illegible] est eius
Videlicet quidem [illegible] possessionis est iste spiritus amoris [illegible]
quod [illegible] ita usque ad
[illegible] pensate [illegible]
sit iste spiritus Christi [illegible] qui facit amicos et inimicos diligi. [illegible]
[illegible] de spiritu [illegible] celestibus [illegible]
[illegible] possessiones [illegible]
[illegible] paulus [illegible]
[illegible] possessoris [illegible] dixi [illegible]
spiritum [illegible] non est [illegible]
[illegible] possessio [illegible] nos [illegible]
[illegible] cotidie [illegible] desideri
[illegible]
[illegible] consolator nos [illegible] videt
[illegible] Non omnino [illegible]
[illegible] quae restat [illegible]
[illegible] desideria [illegible]
[illegible] per Ihesum Christum dominum nostrum.

Om[eli]a v. In illo tempore Maria stabat ad monumentum foris plorans. Dum ergo fleret inclinavit Jo. 6
se et prospexit in monumentum et vidit duos angelos in albis sedentes unum ad ca-
put et unum ad pedes ubi positum fuerat corpus Ihesu. Et reliqua. **Omelia beati Gregorii pape.**
Maria Magdalene que fuerat in civitate peccatrix amando veritatem lavit lacri-
mis maculas criminis et vox veritatis impletur qua dicitur: Dimissa sunt ei peccata multa quia
dilexit multum. Que enim prius frigida peccando remanserat postmodum amando
fortiter ardebat. Nam postquam venit ad monumentum ibique corpus dominicum non invenit
sublatum credidit atque discipulis nuntiavit. Qui venientes viderunt atque ita es-
se ut mulier dixerat crediderunt. Et de eis protinus scriptum est: Abierunt ergo discipuli
ad semetipsos. Ac deinde subiungitur: Maria autem stabat ad monumentum foris plo-
rans. Qua in re pensandum est huius mulieris mentem quanta vis amoris accen-
derat que a monumento domini etiam discipulis recedentibus non recedebat. Exquirebat quem
non invenerat, flebat inquirendo et amoris sui igne succensa eius quem ablatum cre-
didit ardebat desiderio. Unde contigit ut eum sola tunc videret que remansit ut
quereret. Quia nimirum virtus boni operis perseverantia est. Et voce veritatis
dicitur: Qui autem perseveraverit usque in finem hic salvus erit. Et precepto legis cauda
hostie in sacrificio iubetur offerri. In cauda quippe finis est corporis. Et ille bene immo-
lat qui sacrificium boni operis usque ad finem debite perducit actionis.
Hinc Joseph inter ceteros fratres talarem tunicam habuisse describitur. Tunica
quippe talaris usque est opus bonum usque ad consummationem. Maria autem dum fleret,

clamavit se et prosecuta est invenire. Ceterum non tantum licet cum viderat ac tam sibi blandi-
diri inniteret. Quid est quod sic titubat tam iterum inde desiderat. Sed ama-
ti semel accepisse non sufficit quia nec amoris ardorem multiplicat in-
quisitionis. Quaesivit quidem prius et nunc iterum proponit ut quaereret
eum et exigit ut inveniret. Attamen est ut desideria dilecti esset ita ac-
cenderet apparet quod invenisset. Sunt ceterum quod de eo de sponsa canti-
cis dicitur: In lectulo meo per noctes quaesivi quem diligit anima mea, quae-
sivi illum et non inveni. Surgam et circuibo civitatem per vicos et plateas quae-
ram quem diligit anima mea. Quae de sponsi incarnationis ingeminat dicens:
Quaesivi illum et non inveni. Sed quia divinum non elongat si inquisitio
non desistit adiungit: Invenerunt me vigiles qui custodiunt civitatem.
Num quem diligit anima mea vidistis? Paululum cum pertransissem eos inveni quem
diligit anima mea. Dilectum namque in lectulo quaerimus quando aliquantulum re-
quie temporis nostri desiderio suspiramus. Per noctes quaerimus quia et si etiam in illa
mens vigilat tamen adhuc oculus caligat. Sed qui dilectum suum non invenit
restat ut surgat civitatem circuat, sanctam scilicet electorum ecclesiam mente et inquisitio-
ne percurrat per vicos et plateas quaerit, per angusta et lata gradientes aspi-
ciat ut si qui in eis inveniuntur eorum vestigia exquirat. Quia sunt non-
nulli et vitae saecularis qui admixtum aliquid habeant de actione virtutis.
Quaerentes autem nos vigiles inveniunt qui custodiunt civitatem, quia sancti patres
qui ecclesiae statum custodiunt bonis actibus nostris occurrunt ut suo verbo vel
scripto nos doceant. Quos cum paululum pertransimus invenimus quem diligimus, quia
redemptor noster etsi secundum humanitatem homo inter homines, tamen super homines fuit.
Cum igitur transierint vigiles dilectus invenitur, quia cum prophetas et apostolos inspicimus, ec-
conspicimus illum qui natura Deus est esse super homines, considerando prius quam in
venientibus quilibet ut per haec invenitur fruitionis teneat. Post eum desideria ut
per dilectionem est ut si autem dilectione desistit desideria non fuerit
hoc amore exsistit quibus quidem ad unitatem pertingere potuit. Sunt utique quod ait:
Concupivit anima mea ad desiderandum qui veniet et apparebo ante faciem Dei. Sunt nos
amorem dicens: Ante faciem eius. Propheta ait: Anima mea desideravit
te in nocte, sed et spiritus meus in praecordiis meis de mane vigilabo ad te. Sunt
civitatem circuit et contemplatur dicit de Vulnerata caritate ego sum. In superiori quippe
est ut generationem medicam pertingat ad salutem quae post eum eius desiderium
est. Ut vulneris amoris patitur ipsorum. Sunt ei mox ait: Anima mea liquefacta est
ut dilectus locutus est. Mens namque hominis concupiscens sui sponsi non quaerit
ut dilecti locutus. Namque hominis mentis interior liquefacta est, ardentius eo de-
tis mille dura est quia sive intellectu sive in rigida. Ac si ardentiam quod de
sidero coepit ad speciem quem diligit liquefacta per ignem amoris tunc sit
desiderio cupiit inlicere ista cuncta quae placebant. Nam est quod quanto dilectorem
liberat et quae prius delectabat animum sunt post modum vilescunt omnia simul
eius mesticia solius quo adusque adsit quem desiderium non affuerit
movet meos lux ipsa studio etiam alique igne mente de quo agnoscitur
et corporis et sanctis animi quia auri more per quae sunt sponsum perdidit primo de
clarificat et vilitatis quae sit amicitia quae se admovet per prosequat iterum in
clamat mentibus quod fructum eius amoris in ea igne ... minat opus

inquisitionis. Deinde vidit duos angelos in albis sedentes unum ad caput et
unum ad pedes ubi positum fuerat corpus Ihesu. Quid est quod in loco dominici corporis duo
angeli videntur unus ad caput et unus ad pedes sedens nisi quod latina lingua an-
gelus nuncius dicitur. Et ille ex passione sua nunciandus erat qui et deus erat
ante secula et homo in fine seculorum. Quasi ad caput sedet angelus cum per apostolum dicitur
In principio erat verbum et verbum erat apud deum et deus erat verbum. Et quasi ad pedes sedet
angelus cum dicit verbum caro factum est et habitavit in nobis. Possumus et per duos ange-
los duo testamenta cognoscere unum prius et aliud sequens. Qui angeli videlicet per locum
dominici corporis sibimet sociantur quia nimirum utraque testamenta dum pari sensu incarna-
tum et mortuum ac surrexisse dominum nunciant quasi testamentum prius ad caput et testamentum posterius
ad pedes sedet. Unde et duo cherubin que propiciatorium tegunt se mutuo
respiciunt versis vultibus in propiciatorium. Cherubin quippe plenitudo scientie dicitur et
quid per duo cherubin nisi utraque testamenta significantur. Quid vero per propiciatorium nisi incarnatus
dominus designatur? De quo Iohannes dicit: Ipse est enim propiciatio peccatis nostris. Et dum
testamentum vetus hoc faciendum denunciat quod testamentum novum de domino factum clamat quasi utraque
cherubin se invicem aspiciunt dum vultus in propiciatorium vertunt quia dum inter se in-
carnatum positum dominum vident a suo aspectu non discrepant que dispensationis
eius misterium concorditer narrant. Dicunt angeli Marie dicentes: Mulier quid
ploras. Dicit eis: Quia tulerunt dominum meum et nescio ubi posuerunt. Ipsa namque
sacri eloquii que nobis lacrimas amoris excitant eas de lacrimis consolantur
dum nobis spem redemptionis nostre promittunt. Sed notandum nobis est in ista
re quod mulier non dicit tulerunt corpus domini mei sed tulerunt dominum. Usus namque sacre lo-
quutionis est ut aliquando ex parte totum aliquando vero ex toto partem significet. Ex parte enim signi-
ficatur totum sicut de Iacob filiis scriptum est: Quia descendit Iacob in egyptum in anima-
bus septuaginta. Neque enim anime in egyptum sine corporibus descenderunt sed per solam
animam totus homo signatur quia ex parte totum exprimitur et solum dominicum corpus [illegible]
iacuerat et Maria non corpus domini sed sublatum dominum querebat ut ex toto designaret
partem. Hec cum dixisset conversa est retrorsum et vidit Ihesum stantem et nesciebat
quia Ihesus est. Notandum quod Maria que adhuc de resurrectione domini dubitabat
retrorsum conversa est ut videret Ihesum quia videlicet per eandem dubitationem quasi tergum
domini faciei ~~[illegible]~~ in se ... quem resurrexisse minime credebat. Sed quia amabat
et dubitabat videbat et non cognoscebat eum quem illi et amor ostenderat et
dubietas abscondebat. Cuius adhuc ignorantia exprimitur cum subiungitur: et
nesciebat quia Ihesus est. Dicit ei: Mulier quid ploras? Quem queris? Interrogatur de
doloris causa ut augeatur desiderium quatenus cum nominaret quem quereret in amore
eius estuaret. Illa existimans quia ortulanus esset dicit ei: Domine si tu sus-
tulisti eum dicito michi et ubi posuisti eum et ego eum tollam. Forsitan non er-
ravit mulier errabat que Ihesum ortulanum credidit. An non ei spiritualiter ortulanus
erat qui in eius pectore per amoris sui semina virtutum virentia plantabat.
Sed quid est quod viso eo quem ortulanum credidit cui necdum dixerat quem
quereret, ait: Domine si tu sustulisti eum dicito michi. Quasi enim iam dixisset ex
cuius desiderio plangeret eum dicit quem non dixerat. Sed vis amoris hoc agere solet
in animo ut quem ipse semper cogitat nullum alium ignorare credat. Recte et hec mulier
quem querit non dicit et tamen dicit si tu sustulisti eum quia alteri non putat incognitum quem ipsa
continuo planctu plangit desiderio. Dicit ei Ihesus: Maria. Postquam eam communi vocabulo

et sexu appellavit et agnitus non est nisi ex nomine. Ac si aperte diceret: et recog-
nosce eum a quo recognosceris. Perfecto quippe viro dicitur: Novi te ex nomine. Quia homo com-
munis omnium nostrum nobis est, Moysi vero proprium est. Tamen idem dicitur ex nomine sciat.
Ac si aperte dominus diceret: Non te generaliter ut ceteros, sed specialiter scio. Maria quoque quia
nominatim vocatur, recognoscit auctorem atque eum protinus rabboni, id est magistrum, vocat.
Et ipse erat qui quaerebatur exterius, et ipse qui eam interius ut quaereret docebat.
Jam non ab euangelista quid mulier fecerit, sed ex eo innuitur quod audivit.
Dicit ei: Noli me tangere, nondum enim ascendi ad patrem meum. In quibus itaque verbis ostenditur
quod Maria voluit amplecti eius vestigia quae recognoverat, sed ei magister dicit:
Noli me tangere. Non quod dominus post resurrectionem tactum renuerit feminarum, cum de illis
ad sepulchrum pergentibus scriptum sit: accesserunt et tenuerunt pedes eius. Sed cur tangi non
debeat ratio quoque additur cum subditur: Nondum enim ascendi ad patrem meum. In cor-
de etenim nostro tunc ascendit ad patrem cum aequalis creditur patri. Nam qui ...
eum aequalem patri non credit, adhuc illius in pectore ad patrem non ascendit. Ille vero
[illegible] tangit qui [illegible] filium coaeternum credit. In corde etenim Pauli iam
ad patrem ascenderat cum ipse Paulus [illegible] ...
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
tus est et [illegible] ... Vade autem ad fratres meos
et dic eis: Ascendo ad patrem meum et patrem vestrum, ad deum meum et deum vestrum.
Cum meum diceret et vestrum, cur non communiter diceret nostrum? Sed distincte loquens
[illegible] ... Ascendo ad patrem
[illegible] ... ad deum meum
[illegible] ...
[illegible] ...
[illegible] ...
[illegible] ...
mulier Maria Magdalena nuntians discipulis quia vidi dominum et haec dixit
mihi. [illegible] ...
[illegible] ...
[illegible] ...
[illegible] ...
[illegible] ...
[illegible] ...
[illegible] ... sicut et ... ex eodem
[illegible] ... euangelice ...
[illegible] ... resurrectionis eius ...

confidimus. Cum enim a morte voluit surgere in ira domini contra infideles surgere
te remanet cum eius quod in psalmo dicit de torrente in via bibit propterea exaltabit
caput. Significatio ista que ab ipso vidi vivo torrente mortis consistit atque sed
de isto torrente dominus in via bibit quia morte transitum gustavit atque ideo
exaltavit caput quia quod moriendo in sepulchro posuit surgendo super ange-
los elevavit et in eternum hostem eternum percussit unde semper stetisse
manus in manus [illegible] promisit. Parte domino beato Job dicatur do-
minus. Unus capies leviathan hamo. Perforata quia ad hamum corpus
dicitur esca, id est devorator [illegible] quomodo designat quem dominus fecit humanitatem [illegible]
in [illegible] fodit mortalitatem [illegible] tulit. Enim predicationis est [illegible]
[illegible] manavit dominus se [illegible] pessima [illegible] multiplicitate [illegible]
nes eius [illegible] confessione conmunitate. In hamo autem aculeus occultatur
fuit ergo [illegible] hamo cepit quem ad mortem illius unigeniti filium
[illegible] nisi [illegible] passibilis videri posset [illegible] leo serpens iste
[illegible] cor. 18 [illegible] memordit divinitas illum aculeus per-
foravit. Primo [illegible] cum [illegible] domini cognitionis sed de cognitione sicut
ad dubia [illegible] qui fuit passibilem vidit. [illegible] hamo [illegible]
tes [illegible] dominum illa [illegible] carnis patuit quod devorator [illegible]
et divinitatis passionis [illegible] latuit [illegible]. In hamo omnis [illegible]
[illegible] est [illegible] dominum illo [illegible] aculeus di-
[illegible] ibi [illegible] divinitas que [illegible] devoratore [illegible] ibi divinitas
que [illegible] ibi [illegible] quem captoris [illegible] infigeret. In hamo
[illegible] est quia [illegible] momordit et quos [illegible] tenebat
mortales [illegible] in quo non fuit mortem [illegible] immortalem [illegible]
sit. [illegible] est quod [illegible] ipsa [illegible] loqui [illegible] ille [illegible]
morti non debebat occubuit. Hinc est quod nos [illegible] adiuta [illegible]
[illegible] ad [illegible] descendit. [illegible]
ea que [illegible] suppliciationis sic [illegible]
[illegible] redderit [illegible] sanctibus [illegible]
[illegible] Job nunc [illegible] armil-
la perforabis maxillam eius. Armilla [illegible] constringit [illegible]
[illegible] armilla [illegible] designat [illegible] leviathan [illegible]
[illegible] perforat [illegible] nos [illegible] que [illegible] adhuc [illegible]
Armilla divinitas maxillam leviathan perforat [illegible] potentia sit
[illegible] antiqui hostis [illegible] ut [illegible] et quos [illegible]
[illegible] qui [illegible] ad [illegible] redierunt [illegible]
[illegible] sepius maxilla eius [illegible] perforata non [illegible]
[illegible] tenuit [illegible] tenuit [illegible]
[illegible] redijt
leviathan [illegible] aliquando [illegible] perforatam maxillam sic amisit per-
[illegible] maxille [illegible] ore subtracti sunt qui [illegible]
nequitie [illegible] redierunt [illegible] leviathan [illegible]
[illegible] redempto
et [illegible] debitores [illegible] leviathan [illegible]

Job 40

Job 40

persistebant sed abiit et ad gloriam recessit qui se a peccatoribus non abstulit quoniam maxil-
lam ei inter electos dedi(t) nec tamen perforavit ut salutem per morsum fugiat qui
iecerit (?) primus Adam nolunt ne mordeat. Ubi quoque hinc nobis ocultus (?) suppetit me-
dicina quod ad credentem homini precepta non perceret et tamen peccati dedit veniam nec
desperet aliquis etenim ex peccatis per malicie ei (?) ... delectacione peccati lenitatis ... descendus (?)
et caput eius et tamen si ad caput eius filicem desperet veniam si pe(ccator) ... fugeat (?) ad ...
fortitudinem maxilla eius et inimicum per eam cuidat. Ad desperacionem ... cui dicitur hec
ipsa de sua loquitur mala de quibus ... de peccatis suis fortiter voluit obstinacione dicebat
Iudas qui vero accepta ... et ... confitentes ... qui ... Pet(rus)
lacrimis lavit ... cordis et ... ad redemptoris vestigia venit ... que
... dereliquit eciam ... ad pedes ... ubique dominicum ... audie-
bat venienti ad sepulcrum ... querebat ... quem mortuum ...
... ubique apostolis ... vide-
licet ... rudita ... fides ... affuit te-
non ... qui nobis ... signo ad ... Amici ...
sunt eos quos ... Nunc ... Petro ...
... in ... ad ... modo ...
... fortasse ... fide lapsus est ...
qui ... negaverat ... Saulum ...
... latronem ... mortis ...
... penitendo ... alius ... angelis ...
... Zacheum qui si ... abstulit ... reddidit alius
libidinibus ... Mariam
quem amore ... amoris ...
... quos ... ait ... obtinuit.
Mala igitur displicere ... feliciter ... obliviscatur ... deus quoniam ...
... paratus est ... nos ad ...
quanti ... sanctorum ... Itaque ... pastoris
nostre ... filii ... filii ...
... mira ... sapientie ... dei ...
plangendi ... redemptor noster ... fletus vestros
eterne consolationis gaudio ... qui vivit et regnat.

Cum esset sero die illo una sabbatorum et fores essent clause ubi erant discipuli
congregati propter metum Iudeorum venit Iesus et stetit in medio eorum et dixit eis pax vobis
Et reliqua.

Prima lectionis huius evangelice questio animum pulsat quomodo post resurrectionem
corpus dominicum verum fuit quod clausis ianuis ad discipulos ingredi potuit. Sed
sciendum nobis est quod divina operatio si ratione comprehenditur non est admirabilis
nec fides habet meritum cui humana racio prebet experimentum. Sed hec ipsa redemptoris nostri
opera que ex semetipsis nequaquam comprehendi possunt ex operacione alia pensanda
sunt ut in rebus mirabilibus fidem prebeant facta mirabiliora. Illud enim corpus domini
intravit ad discipulos ianuis clausis quod videlicet ad humanos oculos per nativitatem suam clau-
so exivit utero virginis. Quid mirum si post resurrectionem suam in eternum iam victurus clausis

ianuis intrat qui moriturus venire non aperto utero virginis exivit. Beda [illegible]
ad id corporis quod videri poterat fides intuentium dubitabat ostendit eis postmodum manus et
latus palpanda. tetigit corporis exhibuit quod clausis ianuis intravit. [illegible] re
duo miracula [illegible] vero [illegible] ea [illegible] videt. [illegible]
corpus suum incorruptibile et palpabile demonstravit. [illegible] et corpus [illegible]
palpari et palpari non potest quod non corrupti [illegible] incorruptibile et deprehen-
[illegible] corpus palpabile corpus exhibuit ut monstraret corpus
[illegible] ad [illegible] palpabile efficeret ad fidem [illegible] corpus [illegible] et
palpabile demonstravit ut presto [illegible] ostendit corpus suum et eiusdem nature
et alterius glorie. Dixit eis pax vobis. Sicut misit me pater et ego mitto vos. id est
sicut misit me pater deus deum et ego mitto vos homines [illegible] filium misit quia
sic misit me pater [illegible] et ego mitto vos [illegible] venire ad pas-
sionem predestinatione [illegible] ad pas-
sionem noluit [illegible] quod ad passionem misit electos ut apostolos
[illegible] non [illegible] gaudium [illegible] sit [illegible] missus est ad passionem [illegible]
tit [illegible] filius [illegible] ad passionem mittit ita [illegible]
[illegible] ad passionem mittit [illegible] Ita quod sicut misit me
pater et ego mitto vos [illegible] diligo vos [illegible]
[illegible] diligit [illegible] ad tollenda passiones [illegible]
[illegible] posset intelligi. [illegible] filius [illegible]
[illegible] quia [illegible] filio
non [illegible] est [illegible] filius [illegible] venerit [illegible]
quod ego mitto vos [illegible] debet intelligi [illegible]
[illegible] qui [illegible] est [illegible] mis-
sio [illegible] processio est [illegible] procedit [illegible] quia
[illegible] filius non [illegible] Hec cum dixisset in
sufflavit et dixit eis Accipite spiritum sanctum. [illegible] nobis est quod est spiritus
sanctus [illegible] semel dedit [illegible] et celo semel [illegible] cum
[illegible] loco datus est spiritus sanctus apostolis [illegible]
[illegible] de celo venientes [illegible] demonstravit [illegible]
[illegible] de celo [illegible] quod duo sunt precepta caritatis [illegible] vide-
licet dei et dilectio proximi [illegible] ut diligat proximum de celo datur
spiritus ut diligat deus [illegible] est caritas et duo sunt precepta [illegible]
spiritus et duo data [illegible] de celo [illegible]
[illegible] amore [illegible] debeat ad amorem dei [illegible]
dicit [illegible] non diligit [illegible] deum quem non videt quomodo potest diligere et
[illegible] ad fidem [illegible] da-
[illegible] datus est [illegible] datus
[illegible] de [illegible]
[illegible] Ieronimus [illegible]
[illegible] erat [illegible]
[illegible]
[illegible] dedit qui [illegible]
[illegible] oleum [illegible]

[illegible] ut ipse [illegible] insufflatione spiritus [illegible] victoris emanavit
de [illegible] apostolo [illegible] diabolo [illegible] de
[illegible] dominationis demonicae [illegible] spiritus [illegible] et quid
nos gratia libertatis [illegible] demonicae dominationis iugum [illegible] Paulo
attestante qui ait: Ubi spiritus domini ibi libertas. Et [illegible] est quod
spiritus [illegible] dominatione [illegible]
[illegible] pater [illegible] ut [illegible] peccatis
[illegible] dicens: Quorum remiseritis peccata re-
mittuntur eis, et quorum retinueritis retenta sunt. Libet intueri illi discipuli ad tanta
humilitatis onera vocati ad quod culmen gloriae sint perducti. Ecce non solum de semet-
ipsis securi sunt, sed etiam alienae obligationis potestatem relaxationis ac-
cipiunt, principatumque superni iudicii sortiuntur, ut vice Dei quibusdam peccata re-
tineant, quibusdam relaxent. Sic eos a Deo decebat erigi, qui tantum pro Deo
consenserant humiliari. Ecce qui districtum Dei iudicium metuunt, animarum iu-
dices fiunt, et alios damnant vel liberant, qui semetipsos damnari metu-
ebant. Horum profecto nunc in ecclesia episcopi locum tenent. Ligandi atque solvendi auc-
toritatem suscipiunt qui gradum regiminis sortiuntur. Grandis honor, sed grave pon-
dus istius est honoris. Durum quippe est ut qui nescit tenere moderamina
vitae suae, iudex fiat alienae vitae. Et plerumque contingit ut iudicii locum
teneat cuius ad locum vita minime concordat, ac saepe agitur ut vel damnet immeri-
tos vel alios ipse ligatus absolvat. Saepe in solvendis ac ligandis subditis
suae voluntatis motus, non autem causarum merita sequitur. Unde fit ut ipsa ligandi at-
que solvendi potestate se privet qui hanc pro suis voluntatibus et non pro subditorum
moribus exercet. Saepe fit ut erga quemlibet proximum ex odio vel gratia moveatur pastor.
Iudicare autem digne de subditis nequeunt qui in subditorum causis sua vel
odia vel gratiam sequuntur. Unde recte per prophetam dicitur: Mortificabant animas quae non mo-
riuntur, et vivificabant animas quae non vivunt. Non morientem quippe mortifi-
cat qui iustum damnat, et non victurum vivificare nititur qui reum a supp-
licio absolvere conatur. Causae ergo pensandae sunt, et tunc ligandi atque solve-
ndi potestas exercenda. Videndum est quae culpa, vel quae sit poenitentia secuta post
culpam, ut quos omnipotens Deus per compunctionis gratiam visitat, illos pastoris
sententia absolvat. Tunc enim vera est absolutio praesidentis, cum interni arbi-
trium sequitur iudicis. Quod bene quatriduani mortui resuscitatio illa significat,
quae videlicet demonstrat quia prius mortuum Dominus vocavit et vivificavit, di-
cens: Lazare, veni foras. Et postmodum is qui vivus egressus fuerat a discipulis
solutus est, sicut scriptum est: Cumque egressus esset qui fuerat ligatus institis, tunc dixit discipulis:
Solvite eum et sinite abire. Ecce illum discipuli iam viventem solvunt, quem ma-
gister resuscitaverat mortuum. Si enim discipuli Lazarum mortuum solverent, fetorem
magis ostenderent quam virtutem. Ex qua consideratione intuendum est quod illos nos de-
bemus per pastoralem auctoritatem solvere quos auctorem nostrum cognoscimus per resuscitan-
tem gratiam vivificare. Quae nimirum vivificatio ante operationem rectitudinis
in ipsa iam cogitationis confessione cognoscitur. Unde et ipsi mortuo Lazaro nequa-
quam dicitur: Revivisce, sed Veni foras. Unusquisque enim peccator dum culpam suam intra
conscientiam abscondit, introrsus latet, in suis penetralibus occultatur. Sed
mortuus venit foras cum peccator nequitias suas sponte confitetur. Lazaro ergo

veni foras ac si aperte cuilibet mortuo in culpa diceretur cur reatum tuum intra
conscienciam tuam abscondis foras iam per confessionem egredere qui apud te interius per
negacionem lates. Veniat itaque mortuus foras id est culpam fateatur peccator. Venientem
vero foras solvant discipuli ut pastores ecclesie ei penam debeant amovere
quam meruit qui non erubuit confiteri quod fecit. Hec de solucionis ordine breviter
dixerim ut sub magno moderamine pastores ecclesie vel solvere studeant vel
ligare. Sed utrum iuste an iniuste obliget pastor pastoris tamen sentencia gre-
gi timenda est ne is qui subest et cum iniuste forsitan obligatur ipsam ob-
ligacionis sue sentenciam ex alia culpa mereatur. Pastor ergo vel absolvere indiscrete
timeat vel ligare. Is autem qui sub manu pastoris est ligari timeat vel
iniuste nec pastoris sui iudicium temere reprehendat ne etsi iniuste ligatus
est ex ipsa tumide reprehensionis superbia culpa que non erat fiat. Sed quia hec breviter
per excessum diximus ad exposicionis ordinem redeamus. Thomas
autem unus ex duodecim qui dicitur Didimus non erat cum eis quando venit Ihesus. Iste unus
discipulus defuit reversus quod gestum est audivit audita credere renuit. Venit
iterum dominus et non credenti discipulo latus palpandum prebuit manus ostendit
et ostensa suorum cicatrice vulnerum infidelitatis illius vulnus sanavit. Quid
fratres karissimi quid inter hec animadvertitis? Numquid casu gestum creditis ut electus
ille discipulus tunc deesset. Post autem veniens audiret audiens dubitaret du-
bitans palparet palpans crederet? Non hoc casu sed divina dispensacione ge-
stum est. Egit namque miro modo superna clemencia ut discipulus dubitans dum in
suo magistro vulnera palparet carnis in nobis vulnera sanaret infidelitatis.
Plus enim nobis Thome infidelitas ad fidem quam fides credencium discipulorum profuit
quia dum ille ad fidem palpando reducitur nostra mens omni dubitacione postposita in
fide solidatur. Sic quippe discipulum post resurrectionem suam dubitare permisit nec tamen in dubi-
tacione deseruit sicut ante nativitatem suam habere Mariam sponsam voluit que tamen ad eius
nupcias non pervenit. Nam ita factus est discipulus dubitans et palpans testis
vere resurrectionis sicut sponsus matris fuerat custos integerrime virginitatis. Palpavit
autem et exclamavit Dominus meus et Deus meus. Dicit ei Ihesus Quia vidisti me
credidisti. Cum Paulus dicat Est enim fides sperandarum substancia rerum argu-
mentum non apparencium profecto liquet quia fides illarum rerum argumentum est que
apparere non possunt. Que enim apparent iam fidem non habent sed agnicionem.
Dum ergo vidit Thomas dum palpavit cur ei dicitur Quia vidisti me credidi-
sti? Sed aliud vidit aliud credidit. A mortali quippe homine divinitas videri
non potuit. Hominem ergo vidit et deum confessus est dicens Dominus meus
et Deus meus. Videndo ergo credidit qui considerando verum hominem hunc deum
quem videre non poterat exclamavit. Letificat valde quod sequitur: Beati qui non
viderunt et crediderunt. In qua nimirum sentencia nos specialiter signati sumus qui eum
quem carne non vidimus mente retinemus. Nos signati sumus sed si
fidem nostram operibus sequimur. Ille etenim vere credit qui exercet operando quod credit.
E contra de his qui fidem nomine tenus retinent Paulus dicit Qui confitentur
se nosse deum factis autem negant. Hinc Iacobus ait Fides sine operibus
mortua est. Hinc ad beatum Iob de antiquo hoste generis humani dominus
dicit Absorbebit fluvium et non mirabitur et habet fiduciam quod influat Iordanis

b

ios omnes Ecce cum [illegible] designatum in [illegible] quibus fluctus [illegible]
absortum a sinu defluit et que a priore usque ad [illegible]
quo recepit Ecce [illegible] baptizator [illegible] designata [illegible]
in Iordane [illegible] baptizatus [illegible]
Iordanis [illegible] baptizaret.
Antiquus hostis [illegible] flumen absorbuit quia ante originem
usque ad redemptionis adventum vix pauci electi [illegible] dentibus [illegible]
malicie [illegible] sed absorbebit flumen [illegible]
[illegible] infideles rapuit. Et quod valde est gravi-
dit [illegible] Iordanis in os eius quia [illegible] infideles [illegible]
quia ante originem [illegible] adhuc se posse suscipere fideles presumit
Nam ore pestifere persuasionis eos cotidie devorat quibus a confessione
fidei reproba vita discordat. Hoc igitur fratres karissimi tota intentione pertime-
scite [illegible] apud nos sollicita mente cogitate. Ecce paschalis solempni-
[illegible] est nobis [illegible] adveniet festa [illegible]
Insuper [illegible] festiva celebrant [illegible] solem-
nitatibus [illegible] ne absentia solempnitatis [illegible]
festis [illegible] festis angelorum [illegible] solempnitate
solempnitatis [illegible] ut ad illa [illegible]
[illegible] ad illius [illegible] memo-
[illegible] gaudii [illegible] gaudia [illegible]
in celestem [illegible] gaudii
[illegible] vita [illegible] qui [illegible] re-
surrexit a morte [illegible]
[illegible] cum angelis cum archangelis cum [illegible]
[illegible] ardentibus cum [illegible]
in suo obsequio [illegible]
[illegible]
[illegible] est ne timeat [illegible] nos ad
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] fortasse [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ego [illegible]
[illegible]
[illegible] cogitandum est [illegible]
[illegible] qui [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] carne et ossa [illegible] sit
[illegible] dictum [illegible] qui agit ut eter-
nis animae [illegible] est deo reparare quod
fuit [illegible] explere [illegible]
omnia [illegible] mirabilius [illegible] est [illegible]
existentibus [illegible]
[illegible] operationibus [illegible]
[illegible] cogitationibus [illegible] quia [illegible]
[illegible] sicut in [illegible]
sensus latet [illegible] est arboris [illegible]
[illegible] arboris [illegible] magnitudine cogite [illegible] que
[illegible]
[illegible] sensus latet fortitudo ligni [illegible]
[illegible] sensus [illegible] viriditas foliorum [illegible]
[illegible] sensus [illegible] est [illegible]
[illegible] viriditas
foliorum [illegible] sensus [illegible]
[illegible] radix [illegible]
[illegible] sensus latet in semine
[illegible] capillos [illegible] ligni
[illegible] arboris [illegible] semine [illegible]
[illegible] animi [illegible] questiones
[illegible]
[illegible]
[illegible] cogitate [illegible]
[illegible] vitas [illegible]
[illegible] desidia que [illegible] fugito [illegible]
[illegible] dei [illegible] meditatore dei et homi-
[illegible] Dominica viij post P[entecosten]

In illo tempore dixit Jesus discipulis suis: Hoc est preceptum meum ut diligatis invicem sicut dile-
xi vos. Majorem hac dilectionem nemo habet quam ut animam suam ponat quis pro
amicis suis. Et reliqua. Joh[ann]is xv°

Dum cuncta sacre eloquia dominicis plena sint preceptis, quid est quod de dilec-
tione quasi de singulari mandato dominus dicit: Hoc est preceptum meum ut di-
ligatis invicem, nisi quia omne mandatum de sola dilectione est, et omnia unum preceptum
sunt. Quia quicquid precipitur in sola caritate solidatur. Ut enim multi arboris rami ex
una radice prodeunt, sic multe virtutes ex una caritate generantur. Nec habet aliquid
viriditatis ramus boni operis si non manet in radice caritatis. Precepta ergo dominica et
multa et unum sunt: multa per diversitatem operis, unum in radice dilectionis.
[illegible] tenenda sit [illegible] qui [illegible]
[illegible] amicos [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

quod precepit dominus [illegible] dilectionem obedire [illegible] et proximum diligere et
in illa summa dilectionis prima non assecuti qui amore suum non [illegible]
sit sed eterna [illegible] dominus [illegible] est preceptum meum ut dili-
gatis invicem [illegible] sicut dilexi vos ac si aperte diceret. Ad quem ama-
te ad quod amavi [illegible] est quod amicus
hostis [illegible] nobis
proximum [illegible] qui [illegible] que diligimus [illegible] quis
hostis [illegible] ut [illegible] tollat [illegible] nobis [illegible]
[illegible] par-
[illegible] amittimus [illegible] quia [illegible] diligimus [illegible]
[illegible] amici dilectio [illegible] qui [illegible] est
si odio [illegible] est [illegible] quid [illegible]
[illegible] raptorem [illegible] vigilem [illegible]
[illegible] raptor [illegible] est [illegible]
[illegible] diligi qui [illegible] est quia [illegible]
[illegible] suis [illegible] dilectionis [illegible]
[illegible] faciunt [illegible] inimicos di-
ligat [illegible] inimicos diligit [illegible]
[illegible] summa [illegible] Maiorem hac dilectionem ne-
mo habet ut animam suam ponat quis pro amicis suis. [illegible]
[illegible] nobis [illegible]
quia [illegible] diligendo [illegible] amici sunt qui
[illegible] nos [illegible] ad mortem [illegible]
[illegible] sicut [illegible]
[illegible] diligimus inimicos [illegible]
[illegible] clausit [illegible]
[illegible] Iohannes Baptista [illegible]
[illegible] non dat [illegible]
[illegible] non [illegible]
qui [illegible] est [illegible]
[illegible]
[illegible] Vos amici mei estis [illegible] est [illegible]
[illegible] sed amici [illegible] est [illegible]
[illegible] audistis [illegible] ac si aperte diceret [illegible]
[illegible] nobis [illegible] ea que [illegible] facitis ac si aperte diceret [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] nobis [illegible]
[illegible] Iam [illegible] delectat sed [illegible]
[illegible] ac si diceret Iam vos [illegible]
nos [illegible]
[illegible] amicos [illegible]
[illegible] Iam non dicam vos servos sed amicos quia ser-
vus nescit quid faciat dominus eius. Vos autem dixi amicos quia omnia que-
cumque audivi a patre meo [illegible] nota [illegible] sunt [illegible]

ri gaudia eterne vite. Nulla festa etiam pre [illegible] cottidie in cibis passi
ritorum sui amoris spiritui dei eius audita celestia [illegible] amatarum no
mine et amore ipse noticia et omnia que nos eis fecerat extremis desideriis
inuitati amoris summi [illegible] ardebant. Istos nunc amicos dei affatur
dicebat. Michi autem nimis honorificati sunt amici tui deus. Amicitia quoque
animi [illegible] nomine [illegible] quod post [illegible] elegit electos dei amici sibi [illegible] a mundo
separatos [illegible] in via datur celestibus nomine dei miratus amicos dei dicit
Michi autem nimis honorificati sunt amici tui deus et talis sit alios causas honori
ficati nobis summa [illegible] quicunque illos ad [illegible] nimis confortatus est principatus
eorum. Ecce electi dei carnem domat spiritum roborat demonibus repugnant vici
tibus [illegible] instat presentia despiciunt. Celestium [illegible] in nocte in omnibus [illegible]
cunt carnem in morte diligunt atque adimplet preceptorum [illegible] pertingit. [illegible]
affectu requirit [illegible] qui confortatus est principatus eorum. Ecce electi dei
carnem domat spiritum roborat demonibus repugnant viciis [illegible] instat presentia despi
ciunt. In ipsa ista passione qua occiderunt in morte carnis videte quia tunc
fuit [illegible] quia confortatus est principatus eorum. Sed sic magni
pauci forsitan sit [illegible] Dinumerabo eos et super arenam multiplicabuntur.
Totum videt fides [illegible] martiribus plenus est. Iam [illegible] qui nide
mus non fuimus [illegible] testes [illegible] nobis quoniam innumerabiles super arenam
multiplicati sunt quia christi sunt amici [illegible] non fuit. Sed quis quos adhuc
[illegible] inuenerunt [illegible] autem quia preceptum
super se [illegible] ad [illegible] et subditum.
Non vos me elegistis sed ego elegi vos et posui vos ut eatis et fructum affe
ratis. Posui ad [illegible] ut eatis volentes filii afferatis operando. Ratio
enim volentes dixi quia nolle aliquid [illegible] non est. [illegible] filii
afferre debeat [illegible] filius ut maneat. Omne quod [illegible] laboretis
in [illegible] ad mortem sufficit. Mors [illegible] filii in laborio ab
scidit. Quia eo petit [illegible] post mortem [illegible]
[illegible] filius [illegible] non [illegible] retributo [illegible]
[illegible] apud eius [illegible]
[illegible] filius [illegible]
[illegible] a morte [illegible]
[illegible] filius dei testatur [illegible] qui dicit Cum dederit dilectis suis
sompnum: Hec est hereditas domini. Omnis qui dormit in morte [illegible] hereditatem.
Cum dederit dilectis suis sompnum ecce est hereditas domini quia electi dei postquam
[illegible] ad mortem tunc [illegible] hereditate. Et [illegible] ut [illegible] peticit
[illegible] morte det nobis. Ecce [illegible] morte det
nobis. [illegible] alibi [illegible] dicit [illegible]
dabit nobis. [illegible] filius
[illegible] dat nobis [illegible] est quod paulus ter dominum rogauit et [illegible]
non meruit sed dictum est illi Sufficit tibi gratia mea. Nam virtus in [illegible]
[illegible] [illegible]
non accepit quod [illegible] est quod [illegible]

nos filii dat nobis pater si auferri a se angelum sathane petiit apostolus in nomine
filii et tamen quia petiit non accepit. Sed quia nomen filii est ihesus et ihesus salvator nostri et saluta
ris dei. Ille ergo nomine salvatoris petit qui id petit quod ad veram salutem pertinet.
Nam sicud quis non expedit petit non nomine ihesu petit in filii et eius de apostolis ad ge
neratibus suis dicit. Ipse nos non petit quod nescimus non desiderare dicere non
petit si fuerimus non congnoscit sequi requirere eterne salutis hic est quod experientia
cauditur quod si liberet acceptet ei non proderat ad salutem. Recte inde dicitur
tum quod multi ad sepulchra martyrum inclinatis genua flectunt pectus tundunt
noctes orationibus et confessionibus emittunt faciem lacrimis rigant sed perate
qui potenciones vitiis videte si non ipsi petit fide si gaudium eterne salu
tis postulant. Iudeorum enim filium ipsum non querunt si iterum templo ipsi me
renter orationes. Ecce alius orationis querit uxorem alius petit villam
alius postulat vestem alius dari sibi deprecatur alimentum. Et quidem cum hec
similiter ab omnipotenti deo petenda sint si meminisse tamen debemus quod commendato
eius deberet deprecationis mei accepimus. Reatus ergo petentium dum iusticie remis et sed
cum ea dicere deprecationis mei accepimus non est orare si tu non in
omnia addiderit vobis. Et si itaque ab ihesu petere non est errare si tamen non in
nomine petatur. Sed ad ihesu quod est hinc alius postulat mortem inimici eius
quod gladio persequi non potest persequitur oratione. Et inimicus adhuc vivit qui maledicit
et ipse qui maledicitur de morte alius reus tenetur. Iubet autem deus
ut diligat inimicum et tamen rogat deum ut occidat inimicum. Recte quod fit
ut diligat inimicum et tamen rogat deum ut occidat inimicum. Recte ergo fit
rogat in ipsis suis precibus contra conditorem pugnat. Unde et sub figura iude de filio
eius ipse oratio eius in peccato est illa petitio que pro sibi ipse qui peti
cionis suum vitalis dicitur. Sed sit tamen adversum deum dimitte si quod thetis uoz dilectorum vris
tenuit non remissionis expetens audimus si enim tertio testatur ut peccatoribus
fieri veniam remissionis expetens audimus. Si vero testatur reconsignatis offendisse pecca
tum ut rite tu iudam et ditois sui nostri ihesu expugnationem offendisse pecca
tum abtortione dicit peccatoribus dicens. Si ipsi assistunt per se laudes et orationes
sunt aborone. Si moyses et samuel steterint coram me non est anima mea ad populum istum
et si moyses et samuel steterint coram me non est anima mea ad populum istum
Recte enim quod in comparationem hoc pacto dicitur moyses et samuel ad me
dum deducerent quorum iam obtinendi virtus ordine dum in ipsis possent
credere dicitur. Ac si aperte dicat. Nec illos audio quos pro merito
petitionis sue multum non repulit. Recte quod est quod moyses et samuel tales pro
tectionis sue virtutem non repulit. Recte quod est quod moyses et samuel tales pro
eis postulataque preferunt. Hii quod duo tamen tantum tuta testantur sicut
primus sanus sequitur orasse. Unus a pasta persequentibus petiit et cum plebs pro
delictis dum depeta ad conpositionem... petiit ut exoraret
tolebat. Ipse dum deprecatus ab principatum debet et tamen petiit ut oraret
sit ipse fati dicens absit a me hoc peccatum in domino quoniam cessem orare pro
vobis. Di moyses et samuel steterint coram me non est anima mea ad populum
istum. Ac si aperte dicat. Nec illos modo, quamvis eiciebam quos in magne ex
tantis virtutibus orare et primus usque ut liceat orationis est celsitudo
caritas. Et tunc quisque recte potest ad impetrandum eius dum inspectionem exiret
inimici odio sustinet. Sed cum plerumque per charitatem amicum nostrum et primum ora
mus et suadimus primum pro recepto sed venia tantum contendat amore. Sola sepe
nimis quidem nostris orationis impedimus. Sed habet apostoli vox potius fidem. Quod prescite
excitantur.

[illegible] et tamen ne [illegible] tunc. Sed certius inde
[illegible] quod considerat [illegible] multum postulat qui peccato contrario non
orat. Sed certe in hunc modum nobis deliquit [illegible] inimicus fecit
[illegible] fecit quod est contrarie debita esset tamen si retinenda nobis delicta non
esset. Addiccionis certum in peccato nobis [illegible] ponitur et hoc omnis de
[illegible] iudex est quod addiccionis precum autem quod posuit dictionem sicut
dicens dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris
Secunda quare fuerit [illegible] qui addiccionis [illegible] hec pro operandi
fecit dicit quod non fallentes dicimus dimitte nobis debita nostra sicut et nos
dimittimus debitoribus nostris et nos [illegible] ligamus
[illegible] fortasse hac dictionem [illegible] et addiccionis in qua
quod ponit non [illegible] atque [illegible] se [illegible] dicit. Tercio quod memoriam est
ipsa [illegible] oratio quod Quarto quod agendum est nobis sic [illegible] assensum ipse
[illegible] in corde [illegible] Considerat omnes deus ex
gratia [illegible] iniquitatibus [illegible] contento
te quod [illegible] dimittite et dimittetur nobis. Hec debemus nobis et nos debe
mus dimittere quod debemus nobis [illegible] quod debemus a nobis. Christi ad hec
[illegible] remittit et [illegible] quod [illegible] et tamen remitta. Adiunius tamen
[illegible] qui ad celeste regnum [illegible] morte [illegible] Nos si
[illegible] ad
[illegible] corde [illegible] et q
[illegible] Amen

Erat quidam regulus cuius filius infirmabatur Capharnaum. Hic
cum audisset quia Ihesus adveniret a iudea in galileam abiit ad eum et
rogabat eum ut descenderet et sanaret filium eius et cetera. Omelia VIII Iohannis 4o viij

Lectio sancti evangelii quam modo fratres audistis expositione non indiget
sed ne hanc taciti preterisse videamur exhortando potius quam exponendo in
ea aliquid loquamur. Hoc autem [nobis] solummodo video esse requirendum. Cur is
qui ad salutem petendam venerat [audivit]. Nisi signa et prodigia videritis non creditis
Qui enim salutem querebat filio procul dubio credebat. Neque enim ab eo quereret
salutem quem non crederet salvatorem. Quare ergo dicitur nisi signa et prodigia videritis
non creditis qui ante credidit quam signa videret. Sed mementote quid petiit et aper
te cognoscetis quia in fide dubitavit. Poposcit namque ut descenderet et sanaret
filium eius. Corporalem ergo presenciam domini querebat qui per spiritum nusquam deerat. Minus
itaque in illum credidit quem non putavit posse salutem dare nisi presens esset
et corpore. Si enim perfecte credidisset procul dubio sciret quia non esset locus ubi non esset deus.
Ex magna ergo parte diffisus est qui virtutem non dedit maiestati sed presencie
corporali. Salutem itaque filio petiit et tamen in fide dubitavit quia eum ad quem
venerat et potentem ad curandum credidit et tamen morienti filio absentem esse putavit.
Sed dominus qui rogatur ut vadat quia non desit ubi invitatur indicat.
Solo iussu salutem reddidit qui solo nutu omnia creavit. Qua in re
nobis solerter intuendum est quod sicut evangelista altero teste didicimus centurio ad

Cum venit dicens domine puer meus iacet paraliticus domi et male torquetur, ab Ihesu protinus audivit: Ego veniam et curabo eum. Quid est quod a regulo rogatus ut ad eius filium veniret, corporaliter ire recusat, ad servum vero centurionis non invitatus ire se corporaliter non recusat? Reguli filio per corporalem presentiam non est dignatus adesse, centurionis servo non dedignatur occurrere. Quid est hoc nisi quod superbia nostra retunditur, qui in hominibus non naturam qua ad ymaginem dei facti sunt, sed divicias et honores veneramur? Cumque pensamus que circa eos sunt, profecto negligimus pensare quod sunt. Redemptor vero noster ut ostenderet quia que alta sunt hominum sanctis despicienda, et que despecta sunt hominum despicienda non sunt, ad filium reguli ire noluit, ad servum centurionis ire paratus fuit. Increpata est ergo superbia nostra que nescit pensare homines propter homines; sola ut diximus que circumstant hominibus pensat, naturam non aspicit, honorem dei in hominibus non agnoscit. Ecce non vult ire filius dei ad filium reguli, et tamen paratus est venire ad salutem servi. Certe si nos alicuius servus rogaret ut ad eum ire deberemus, protinus nobis nostra superbia in cogitatione tacita responderet dicens: Non eas, quia temetipsum degeneras, honor tuus despicitur, locus tuus vilescit. Ecce de celo venit qui servo occurrere in terra non despicit, et tamen humiliari de terra contempnimus, qui de terra sumus. Quid ergo apud deum vilius quid est despectius quam servare honorem apud homines et interni testis oculos non timere? Unde ipse dominus dicit: Vos estis qui ~~coram~~ vos iustificatis coram hominibus, dominus autem novit corda vestra, quia quod hominibus altum est abhominabile est apud deum. Notate fratres, notate quod dicitur: quia quod hominibus altum est, abhominabile est apud deum. Si enim cogitatio cordis nostri tanto apud deum ima est ~~[struck]~~ quanto hominibus alta est apud deum cogitatio cordis nostri tanto apud deum ima est. Si quid boni gerimus, ulla nos nostra inflet operacio; non rerum habundancia despiciamus. Si quibuslibet bonis affluentibus intus intumescimus, deo despecti sumus. Unde et psalmista de humilibus dicit: Custodiens parvulos dominus. Parvulos humiles appellat, postquam subiungit: Humiliatus sum et liberavit me. Hec cogitate fratres, hec cogitate, tota mente servet(?) adiuvit. Humiliatus sum et liberavit me. Hec cogitate fratres, hec cogitate; nolite in vobis humana bona venerari, sed ipse deum honorate in hominibus. Nolite proximos vestros despicere, quibus commissi non estis quod facti sunt ad ymaginem dei. Nam qui se adhuc propter res tantum apud nosmetipsos, premus in corde non intumescatis. Nolite ergo in vobis temporis transitorius extollit, nescit in proximo veniam quod manet. Nolite ergo in vobis imperpensare(?) quid sitis. Ecce mundus qui diligitur fugit. Sancti isti ad quorum tumbam consistimus florentem mundum mentis despectu calcaverunt. Erat vita longa, salus continua, opulentia in rebus, fecunditas in propagine, tranquillitas in diuturna pace, et tamen cum in seipso floreret, iam in eorum cordibus mundus aruerat. Ecce iam mundus in seipso aruit, et adhuc in cordibus nostris floret. Ubique mors, ubique luctus, ubique desolacio; undique percutimur, undique amaritudinibus replemur, et tamen ceca mente carnalis concupiscencie ipsas eius amaritudines amamus, fugientem sequimur, labenti inheremus. Et quia labentem retinere non possumus, cum ipso labimur quem cadentem retinemus. Aliquando nos mundus delectacione sua tenuit; nunc tantis plagis plenus est, ut ipse nos mundus iam mittat ad deum. Pensate ergo quia nulla sunt que temporaliter currunt. Finis temporalium rerum indicat quam nichil sit quod transire potuit. Casus rerum indicat quia res transiens et tunc prope nichil fuit cum stare videretur. Hec ergo fratres karissimi sollicita consideracione pensate, in eternitatis amore

si quis ad ymaginem dei facti sunt

Nota

confugite ut dum terrena omnia adipisci contempnit perveniat ad gloriam quam per fidem tenetis
per ihesum christum dominum nostrum qui vivit et regnat deus cum patre in unitate spiritus sancti deus per omnia secula seculorum amen

In illo tempore Recumbentibus xi discipulis apparuit illis ihesus et exprobravit — Omelia ix
incredulitatem eorum et duritiam cordis quia his qui viderant eum resurrexisse non cre-
Quod discipuli dominicam resurrectionem tarde credide- | diderunt. Et reliqua.
runt non tam illorum infirmitas quam nostra ut ita dicam futura firmitas fuit Ipsa
namque resurrectio illis dubitantibus per multa argumenta monstrata est que dum nos le-
gentes agnoscimus quid aliud quam de illorum dubitatione solidamur Minus enim mihi maria magda-
lena prestitit que citius credidit quam thomas qui diu dubitavit Ille enim dubitando vulnerum
cicatrices tetigit et de nostro pectore dubietatis vulnus amputavit Ad insinuandam quoque veri-
tatem dominice resurrectionis notandum nobis est quod lucas refert dicens Convescens eis precepit ne ab iero-
solimis discederent Et post pauca Videntibus illis elevatus est et nubes suscepit eum ab oculis
eorum Notate verba signate misteria Convescens elevatus est Comedit et ascendit ut videlicet
per effectum comestionis veritas pateret carnis Marcus vero priusquam dominus celum ascenderet eum
de cordis atque infidelitatis duritia increpasse discipulos memorat Qua in re quid aliud conside-
randum nobis est nisi quod ideo dominus tunc discipulos increpavit cum corporaliter reliquit ut verba
que recedens diceret in corde audientium artius impressa remanerent Increpata igitur duritia
quid admonendo dicat audiamus Euntes in mundum universum predicate evangelium omni creature Nunquid
fratres mei sanctum evangelium vel insensatis rebus vel brutis animalibus fuerat predicandum ut de eo discipulis
dicatur predicate evangelium omni creature Sed omnis creature nomine homo signatur Sunt namque lapides sed
non sentiunt nec vivunt Sunt herbe et arbusta vivunt quidem sed non sentiunt vivunt dico
non per animam sed per viriditatem quia et paulus dicit Insipiens tu quod seminas non vivificatur nisi
prius moriatur vivunt ergo quod moriuntur ut vivificentur Lapides itaque sunt sed non vivunt Arbusta
autem sunt vivunt sed non sentiunt Bruta vero animalia sunt vivunt sentiunt et non discernunt
Angeli etiam sunt vivunt sentiunt et discernunt Omnis autem creature aliquid habet homo
Habet namque commune esse cum lapidibus vivere cum arboribus sentire cum animalibus intelligere cum an-
gelis Si igitur commune habet aliquid cum omni creatura homo iuxta aliquid omnis creatura homo Omni ergo crea-
ture predicatur evangelium cum soli homini predicatur quia ille videlicet docetur propter quem in terra omnia per quandam
similitudinem aliena non sunt Potest etiam omnis creature nomine omnis natio gentium designa-
ri Ante etenim dictum fuerat In viam gentium ne abieritis Nunc autem dicitur predicate omni creature
ut scilicet prius a iudea apostolorum predicatio repulsa tunc nobis in adiutorium fieret cum hanc illa ad dampnationis
sue testimonium superba repulisset Sed cum discipulos ad predicandum veritas mittit
quid aliud in mundo facit nisi quod semen spargit Et pauca grana mittit in semine ut
multarum messium fruges recipiat ex nostra fide Neque enim in universo mundo tanta fidelium
messis surgeret si de manu domini venerabilia grana illa electa predicatorum non venis-
sent Sequitur Qui crediderit et baptizatus fuerit salvus erit qui vero non crediderit condempnabitur
Fortassis unusquisque apud semetipsum dicat Ego iam credidi salvus ero Verum dicit
si fidem operibus tenet Vera etenim fides est que in hoc quod verbis dicit moribus non contradicit Hinc
est enim quod de quibusdam falsis fidelibus paulus dicit Qui confitentur se nosse deum factis
autem negant Hinc iohannes ait Qui dicit se nosse deum et mandata eius non custodit
mendax est Quod cum ita sit fidei nostre veritatem in vite nostre consideratione debemus agnoscere Tunc
enim veraciter fideles sumus si quod verbis promittimus operibus implemus In die quippe baptis-
matis omnibus nos antiqui hostis operibus atque pompis omnibus abrenuntiare promisimus

Itaque unusquisque vestrum consideret, sua ante mentis oculos reducat, consideret si fidem post
baptismum quam ante baptismum spoponderit teneat, certe ideo quia fidelis est gaudeat. Sed et ecce
perspicit nunc se fuisse ad exercenda prava opera ad concupiscendas mundi pompas de illa=
perversus est. Doleamus si iam plangere scit quod erravit ante misericordem. Nam qui iudice
net ille fallax habebitur quia adveniente veritate conteritur etiam postquam meruit quod operte deinde su-
libenter manum praecavam suscipit ipse suo medico hoc quod erramus abscondit. Signa autem eos
qui crediderint haec sequentur. In nomine meo demonia eicient, linguis loquentur novis,
serpentes tollent et si mortiferum quid biberint non eos nocebit. Super egros manus impo=
nent et bene habebunt. Numquid nam, fratres mei, quia ista signa non facitis minus creditis?
Sed haec necessaria in exordio ecclesie fuerunt. Ut enim ad fidem crescat miraculis fuit
nutrienda, quia et nos cum arbusta plantamus tamdiu eis aquam fundimus quousque
ea in terra convaluisse videamus; at si semel radicem fixerint irrigatio cessabit. Hinc
1. Cor. 14 — est enim quod Paulus dicit: Lingue in signo sunt non fidelibus sed infidelibus. Ante haec nobis de his
signis atque virtutibus que adhuc subtilius considerare debemus. Sancta quippe ecclesia
Spiritualiter — cotidie spiritualiter facit quod tunc per apostolos corporaliter faciebat. Nam sacerdotes eius
cum per exorcismi gratiam manum credentibus imponunt et habitare malignos spiritus in eorum
mente contradicunt, quid aliud faciunt nisi demonia eiciunt? Et fideles quique qui iam vite veteris
secularia verba derelinquunt, sancta autem mysteria insonant, conditoris sui laudes et potentiam pre- presentium
valent narrare, quid aliud faciunt nisi novis linguis loquuntur? Qui dum bonis suis
exhortationibus malitiam de alienis cordibus auferunt, serpentes tollunt. Et dum
pestiferas suasiones audiunt, sed tamen ad operationem pravam minime pertrahuntur, morti=
ferum quidem est quod bibunt, sed non eos nocebit. Qui quotiens proximos suos in bono
opere infirmari conspiciunt, dum eos tota virtute adiuvant et exemplo sue operationis illorum
vitam roborant qui in propria actione titubat, quid aliud faciunt nisi super egros manus
imponunt et bene habebunt? Que nimirum miracula tanto maiora sunt quanto spiritualia,
tanto maiora sunt quanto per haec non corpora sed anime suscitantur. Haec itaque signa
fratres karissimi auctore deo si vultis vos facietis. Ex illis enim exterioribus signis obti=
neri vita ab habentibus non valet. Nam corporalia illa miracula ostendunt aliquando
sanctitatem, non autem faciunt; haec vero spiritualia que aguntur in mente vite virtutem non os=
tendunt sed faciunt. Illa habere et mali possunt; istis autem perfrui nisi boni non possunt.
Mt. 7 — Unde quibusdam Veritas dicit: Multi dicent mihi in illa die: Domine, Domine, nonne in nomine
tuo prophetavimus et in nomine tuo demonia eiecimus et in nomine tuo virtutes multas
fecimus? Et tunc confitebor illis, quia nunquam novi vos. Discedite a me omnes qui operamini
iniquitatem. Nolite ergo, fratres karissimi, amare signa que possunt cum reprobis bonis habere
communia, sed haec que modo diximus caritatis atque pietatis opera amate, que tanto se=
curiora sunt quanto et occulta, et de quibus apud dominum eo maior fit retributio quo apud
homines minor erit gloria. Sequitur. Et dominus quidem Jhesus postquam locutus est eis assumptus
4 Reg. 2 — est in celum et sedet a dextris dei. In veteri testamento cognovimus quod Helyas sit
raptus in celum, sed aliud est aereum celum et aliud ethereum. Celum itaque aereum terre
proximum, unde et aves celi dicimus quia eas in aere volitare videmus. In celum itaque
aereum Helyas sublevatus est ut in secretam quandam regionem terre repente du=
ceretur, ubi in magna iam carnis et spiritus quiete viveret quousque ad finem mundi

redderet et mortis debitum solveret. Ille vero mortem distulit
non evasit. Redemptor autem noster quia non distulit superavit eamque
resurgendo consumpsit et resurrectionis sue gloriam ascendendo
declaravit. Notandum quoque est quod Helias in curru legitur ascendisse
ut videlicet aperte monstraretur quia homo purus adiutorio egebat
alieno. Per angelos quippe ista facta sunt et ostensa adiumenta quia nec ad celum quidem ae-
reum per se ascendere poterat quem nature sue infirmitas gravabat. Redemptor autem noster non
curru non angelis sublevatus legitur quia is qui fecerat omnia nimirum sua virtute super
omnia ferebatur. Illuc etenim revertebatur ubi erat et inde redibat ubi remanebat
quia cum per humilitatem suam ascenderet in celum per divinitatem suam et terram pariter continebat
et celum. Sicut autem Ioseph a fratribus venditus venditionem nostri Redemptoris figuravit
sic Enoch translatus atque ad celum aereum Helyas sublevatus ascensionem dominicam
designaverunt. Ascensionis ergo sue dominus prenuntios et testes habuit unum ante legem alium
sub lege ut quandoque veniret ipse qui veraciter celos penetrare potuisset. Unde et ipse
ordo in eorum utroque sublevatione per quedam incrementa distinguitur. Nam Enoch
translatus Helias vero ad celum sublevatus esse memoratur ut veniret postmodum
qui nec translatus nec sublevatus celum ethereum sua virtute penetraret. Qui nobis
in se credentibus carnis quoque munditiam largiretur et sub eo per incrementa temporum
virginitatis castitas cresceret. In ipsa quoque eorum translatione qua ascensionem dominicam
videntur figurasse designaverunt et ipsos sequi ad celum ubi ipse ascendit dominus ostendit. Nam
Enoch quidem uxorem et filios habuit Helyas vero neque uxorem neque filios habuisse legitur. Pen-
sate quo per incrementa crevit munditia castitatis quod et per translatos famulos et per ascendentem
dominum in persona patenter ostenditur. Translatus est namque Enoch et per coitum genitus et per coitum
generans. Raptus est Helyas et per coitum genitus sed iam non per coitum generans. Assumptus vero est
dominus neque per coitum genitus neque per coitum generans. Considerandum nobis est quod Marcus ait
sedet a dextris dei et Stephanus ait video celos apertos et filium hominis stantem a dextris
dei. Quid est quod Marcus hunc sedentem Stephanus vero stantem videre testatur. Sed scitis fra-
tres quia sedere iudicantis est stare vero pugnantis vel adiuvantis. Quia igitur Redemptor
noster assumptus in celum et nunc omnia iudicat et ad extremum iudex omnium veniet hunc
post assumptionem Marcus sedere describit quia post ascensionis sue gloriam in fine iudex vide-
bitur. Stephanus vero in labore certaminis positus stantem vidit quem adiutorem habuit quia
ut iste in terra persecutorum infidelitatem vinceret pro illo de celo illius gratia pugnavit.
Sequitur. Illi autem profecti predicaverunt ubique domino cooperante et sermonem confirmante
signis sequentibus. Quid in his considerandum est quid memorie commendandum nisi quod pre-
ceptum obedientia obedientiam vero signa secuta sunt. Sed quia auctore deo breviter lectionem
circa exponendo transcurrimus restat ut aliquid de ipsa tante sollempnitatis considera-
tione dicamus. Hoc autem nobis primum querendum est quid nam sit quod nato domino apparuerunt an-
geli et tamen non leguntur in albis vestibus apparuisse ascendente domino vero missi angeli in albis
leguntur vestibus apparuisse. Sic enim scriptum est videntibus illis elevatus est et nubes
suscepit eum ab oculis eorum. Cumque intuerentur in celum euntem ecce duo viri astite-
runt iuxta illos in vestibus albis. In albis autem vestibus gaudium et sollempnitas mentis

ondit. Quid est ergo quod nato domino non in albis vestibus, ascendente autem domino in albis vestibus apparent, nisi quod magna solempnitas tunc angelis facta est cum celum deus homo penetravit. Quia nascente domino videbatur divinitas humiliata, ascendente vero domino humanitas est exaltata. Albe etenim vestes exaltationi magis congruunt quam humiliationi. In assumptione ergo eius angeli in albis vestibus videri debuerunt, quia qui in nativitate sua apparuit deus humilis, in ascensione sua ostensus est homo sublimis. Sed hoc nobis magnopere, fratres karissimi, in hac sollempnitate pensandum est, quia deletum est hodierna die cyrographum dampnationis nostre, mutata est sententia corruptionis nostre. Illa enim natura cui dictum est: Terra es et in terram ibis, hodie in celum ivit. Pro hac ipsa namque carnis nostre sublevatione per figuram beatus Iob dominum avem vocat. Quia enim ascensionis eius misterium Iudea non intelligere conspexit, de infidelitate eius beatus Iob sententiam protulit dicens: Semitam ignoravit avis. Avis enim recte appellatus est quia corpus carneum ad ethera libravit. Cuius avis semitam ignoravit quisquis eum ad celum ascendisse non credidit. De hac sollempnitate per psalmistam dicitur: Elevata est magnificentia tua super celos. De hac ergo rursus ait: Ascendit deus in iubilatione et dominus in voce tube. De hac iterum dicit: Ascendens in altum captivam duxit captivitatem, dedit dona hominibus. Ascendens quippe in altum captivam duxit captivitatem, qui corruptionem nostram virtute sue incorruptionis absorbuit. Dedit vero dona hominibus, quia misso desuper spiritu alii sermonem sapientie, alii sermonem scientie, alii gratiam virtutum, alii gratiam curationum, alii genera linguarum, alii interpretationem sermonum tribuit. Dedit ergo dona hominibus. De hac gloria ascensionis eius etiam Abacuc ait: Elevatus est sol et luna stetit in ordine suo. Quis enim solis nomine nisi dominus, et quis lune nomine nisi ecclesia designatur? Quousque enim dominus ad celos ascendit, sancta eius ecclesia adversa mundi omnimodo formidavit. At postquam eius ascensione roborata est, aperte predicavit quod occulte credidit. Elevatus est sol et luna stetit in ordine suo, quia cum dominus celos peteret, sancta eius ecclesia in auctoritate predicationis excrevit. Hinc rursum ecclesie voce per Salomonem dicitur: Ecce iste venit saliens in montibus et transiliens colles. Considerabat namque tantarum operum culmina et ait: Ecce iste venit saliens in montibus. Veniendo quippe ad redemptionem nostram quosdam, ut ita dixerim, saltus dedit. Vultis, fratres karissimi, ipsos eius saltus agnoscere? De celo venit in uterum, de utero venit in presepio, de presepio venit in crucem, de cruce venit in sepulchrum, de sepulchro venit in celum. Ecce ut nos post se currere faceret, quosdam pro nobis saltus manifestata per carnem veritas dedit, quia exultavit ut gygas ad currendam viam, ut nos ei ex corde diceremus: Trahe me post te, curremus in odorem unguentorum tuorum. Unde, fratres karissimi, oportet ut illuc sequamur corde ubi eum corpore ascendisse credimus. Desideria terrena fugiamus, nil nos iam delectet in infimis, qui patrem habemus in celis. Et hoc nobis magnopere pensandum est, quia is qui placidus ascendit terribilis redibit, et quicquid nobis cum mansuetudine precepit, hoc a nobis cum districtione exiget. Nemo ergo indulta penitentie tempora parvipendat, nemo curam sui dum valet agere negligat, quia redemptor noster tanto tunc in iudicium districtior veniet, quanto nobis ante iudicium magna pietate prerogavit. Hec itaque vobiscum, fratres, agite, hec in mente sedula cogitatione versate. Quamvis adhuc rerum perturbationibus animus fluctuet, iam tamen spei vestre anchoram in eternam patriam figite, intentionem mentis in vera luce solidate. Ecce ad celum ascendisse dominum audivimus. Hoc ergo servemus in meditatione quod credimus. Et si adhuc hic tenemur infirmitate corporis, sequamur tamen eum passibus amoris. Non autem deserit desiderium nostrum ipse qui dedit, Ihesus Christus dominus noster, qui vivit et regnat in unitate spiritus sancti deus per omnia secula seculorum.

sec. Iohem

Jo xiiii°

In illo tempore dixit Ihesus discipulis suis: Si quis diligit me sermonem meum servabit, et pater meus diliget eum, et ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus. Et reliqua. Omelia beati Gregorii pape.

Omelia

Libet fratres karissimi verba lectionis sub brevitate transcurrere ut post diutius liceat in contempla-
tione tante solempnitatis immorari Hodie namque spiritus sanctus repentino sonitu super dis-
cipulos venit mentes carnalium in sui amore permutavit et foris apparentibus linguis
igneis intus facta sunt corda flammancia quia dum deum in ignis visione susceperunt per amo-
rem suaviter arserunt Ipse namque spiritus sanctus amor est unde et iohannes dicit deus caritas est qui er-
go mente integra deum desiderat profecto iam habet quem amat Neque enim quisquam deum posset
diligere si eum quem diligit non haberet Sed unusquisque vestrum requiratur an diligat deum
tota fiducia et secura mente respondet diligo In ipso autem lectionis exordio audistis quid veritas
dicit Si quis diligit me sermonem meum servabit probatio ergo dilectionis exhibicio operis est Hinc
in epistola sua idem iohannes dicit quia qui dicit diligo deum et mandata eius non custodit
mendax est Vere deum diligimus si ad mandata eius a nostris nos voluptatibus coartamus Nam qui ad-
huc per illicita desideria defluit profecto deum non amat quia ei in sua voluntate contradicit
Et pater meus diliget eum et ad eum veniemus et apud eum mansionem faciemus Pensate fratres karissimi
quanta sit sollempnitas habere in cordis hospicio adventum dei Certe si domum vestram quisquam dives ac
potens amicus intraret omni festinancia domus tota mundaretur ne quid fortasse esset quod oculos
intrantis amici offenderet Tergat ergo sordes pravi operis qui deo preparat domum mentis Sed vi-
dete quid veritas dicat Veniemus et mansionem apud eum faciemus In quorundam enim corda venit et
mansionem non facit quia per compunctionem quidem dei respectum percipiunt sed temptacionis tempore
hoc ipsum quod compuncti fuerant obliviscuntur sicque ad perpetranda peccata redeunt ac si hec minime plan-
xissent Qui vero deum vere diligit et eius mandata custodit in eius corde dominus venit et
mansionem facit quia sic eum divinitatis amor penetrat ut ab hoc amore temptacionis
tempore non recedat Ille ergo vere amat cuius videlicet mentem delectatio prava consensu non superat
Nam tanto quisque a superno amore disiungitur quanto inferius delectatur Unde et adhuc sub-
ditur Qui non diligit me sermones meos non servat Ad vosmetipsos ergo fratres karissimi in-
trorsus redite si deum vere amatis exquirite Nec tamen quisquam sibi sufficere credat quicquid
sibi animus sine operis attestacione responderit De dilectione conditoris lingua mens et vita
requiratur Numquam est dei amor ociosus operatur etenim magna si est si vero operari renuit
amor non est Et sermonem quem audistis non est meus sed eius qui misit me patris Scitis
fratres karissimi quia ipse qui loquitur unigenitus filius verbum est patris et ideo sermo quem loquitur filius
non est filii sed patris quia ipse filius verbum est patris et ideo sermo quem loquitur Hec locutus sum vobis
apud vos manens Quando non manet apud eos quos ascensurus deserere promittit de quibus dicitur Ecce
ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummacionem seculi Sed verbum incarnatum et manet
et recedit Recedit corpore manet divinitate Apud eos ergo tunc mansisse perhibetur quia qui in-
visibili semper potencia preerat corporali visione recedebat Paraclitus autem spiritus sanctus quem
mittet pater in nomine meo ille vos docebit omnia et suggeret vobis omnia quecunque dixero
vobis Nostis plurimi fratres mei quod greca locucione paraclitus advocatus dicitur vel consolator Qui
ideo advocatus dicitur quia pro errore delinquencium apud iusticiam patris intervenit qui unius
est substancie cum patre et filio exorare pro delinquentibus perhibetur quia eos quos repleverit exo-
rantes facit Unde per paulum dicitur Ipse enim spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabi-
libus Minor vero est qui postulat quam qui postulatur Quomodo ergo spiritus postulare dicitur qui minor
non est Sed ipse spiritus postulat qui ad postulandum eos quos repleverit inflammat Con-
solator autem idem spiritus vocatur quia de peccati perpetracione merentibus dum spem venie preparat
ab afflictione tristicie mentem levat De quo recte promittitur Ipse vos docebit omnia quia
nisi idem spiritus cordi audientis assit ociosus est sermo doctoris Nemo ergo docenti
homini tribuat quod ex ore docentis intelligit quia nisi intus sit qui doceat doctoris
lingua exterius in vacuum laborat Ecce unius loquentis voce omnes pariter auditis

net in pre sensu audire vocis percipitur. Cum ergo vox dispar non sit cur in cordibus audiencium
dispar est vocis intelligencia nisi quia preter vocem loquentis communiter admonentem est
magister interior qui de vocis intelligencia quosdam specialiter docet. De hac unctione spiritus
1 Jo. 2 rursum per Johannem dicitur: Sicut unctio eius docet vos de omnibus. Per vocem ergo non instruitur cum mens
per spiritum non ungitur. Per vocem ergo non instruitur. Sed cur ista dicimus hominibus loquentibus qui et ipse conditor
non ad eruditionem hominis loquitur, si eidem homini etiam per spiritum non loquitur. Cayn non loquitur prius quam
fratricidium opere perpetravit, audivit: Peccasti, quiesce. Sed quia culpis suis exigentibus vocem admo-
nitionis est non unctionem per audire verba dei potuit set servare contempsit. Requirendum vo-
bis est cur de eodem spiritu dicatur: suggeret vobis omnia. Nisi suggerere soleat ad memoriam
nostram. Sed quia suggerere aliquando dicimus subministrare invisibilis spiritus suggerere dicitur non
quia nobis scienciam ab ymo conferat sed ab occulto. Pacem meam relinquo vobis, pacem meam do
vobis. Hic relinquo illic do. Sequentibus relinquo, pervenientibus do. Karissimi fratres si verbi
verba patris lectionis sub brevitate discussimus, nunc in contemplatione tante sollempnitatis ani-
mum tendimus. Sed quia ex lectione evangelica verba et actuum apostolorum lectio recitata est, ergo aliquid
mentis nostre contemplationis trahamus. Audistis enim etenim quod spiritus sanctus super discipulos in igneis lingu-
is apparuit omniumque etiam linguarum dedit etc. Hoc miraculo designatur nisi quia sancta ecclesia eodem
spiritu repleta omnium gentium voce erat locutura. Qui vero turrim post diluvium edificare conati sunt commu-
nem unius lingwe perdiderunt intellectum; in hiis autem qui deum diligenter metuebant lingwe omnes
unite sunt. Hic ergo humilitas virtute meruit, illic superbia confusionem. Sed querendum nobis
est cur spiritus sanctus patri et filio coeternus in igne apparuit, cur in igne simul et lingwis, cur ali-
quando in columba aliquando vero in lingwa igne demonstratur, cur super unigenitum filium apparuit in columbe
specie, super discipulos in igne, ita ut neque super dominum veniret in igne, neque super discipulos mon-
straretur in columba. Per quatuor itaque hec quomodo possimus solvendo recedamus. Patri namque
et filio coeternus spiritus in igne monstratur, quia incorporeus atque ineffabilis ignis est deus
attestante paulo: Deus noster ignis consumens est. Deus quippe ignis dicitur quia per hunc peccatorum
rubigo consumitur. De hoc igne veritas dicit: Ignem veni mittere in terram et quid volo
nisi ut ardeat. Terra enim vocata sunt corda terrena que dum in se infima semper sibi cogitationes
congerunt a malignis spiritibus conculcantur. Sed ignem dominus in terram misit, cum afflatu sancti
spiritus cor carnalium incendit. Et terra ardet cum cor carnale in suis pravis voluptatibus frigidum
relinquit concupiscencias presentis seculi incenditur ad amorem dei. Bene ergo in igne apparuit spiritus
quia ab omni corde quod replet torporis frigoris excutit et hoc desiderio sue eternitatis
accendit. In lingwis autem monstratus est quia isdem spiritus coeternus est filio
qui habet cognacionem maximam lingwa cum verbo. Verbum quippe patris est filius. Et quia
unius est spiritus et verbi substantia, isdem spiritus monstrari debuit in lingwa. Vel certe quia per lingwam
procedit verbum in lingwis apparuit spiritus, quia quisquis sancto spiritu tangitur dei verbum id est uni-
genitum filium confitetur, et negare verbum dei non valet quia iam sanctus spiritus lingwam habet.
Vel certe in lingwis igneis apparuit spiritus quia omnes quos replet ardentes pariter et loquentes
facit. Lingwas igneas doctores habent quia dum deum amandum predicant corda audiencium in-
flammant. Nam otiosus sermo docentis est si prebere non valet incendium amoris. Hoc
doctrine incendium ab ipso veritatis ore conceperant qui dicebant: Nonne cor nostrum ardens ex
erat in nobis dum loqueretur in via et aperiret nobis scripturas. Ex audito quippe sermone
inardescit animus, torporis frigus recedit, fit mens in superno desiderio anxia, a concu-
piscenciis terrenis aliena. Amor verus qui hanc replet in fletibus cruciat. Sed.

Dedimus tali ardore cruciatur ipsius sui cruciatibus pascitur audire talibus praecepta caelestia et
quod mandatis instruitur quasi tot facibus inflammatur et quae torpebat per desideria ar-
det pro modo verba vero per Moysen dicitur In dextera eius ignea lex Sinistra quippe reprobi
qui ad sinistram ponendi sunt dextera autem Dei appellantur omnes electi In dextera autem lex ignea
est quia electi mandata caelestia nequaquam frigido corde audiunt sed ad haec amoris intimi
facibus inardescunt Sermo ad aures ducitur et mens eorum sibimet irata ex intimae dulce-
dinis flamma concrematur In columba vero sanctus spiritus in igne monstratur quia omnes quos
repleverit simplices et ardentes facit simplices puritate ardentes aemulatione Neque
etenim placet aut simplicitas sine zelo aut zelus sine simplicitate Hinc ipsa Veritas dicit
Estote prudentes sicut serpentes et simplices sicut columbae Qua in re notandum est quod disci-
pulos suos nec de columba sine serpente nec de serpente sine columba voluit Dominus admo-
nere quatenus et columbae simplicitatem astutia serpentis accenderet et serpentis astutiam columbae
simplicitas temperaret Hinc Paulus ait Nolite pueri effici sensibus Ecce prudentiam
serpentis audivimus nunc de simplicitate columbae amoneamur Sed malitia parvuli esto-
te Hinc de beato Iob dicitur Erat vir simplex et rectus Quae enim est aut rectitudo sine simplicitate
aut quae simplicitas sine rectitudine Quia ergo et rectitudinem docet iste spiritus et sim-
plicitatem et in igne monstrari debuit et in columba quatenus omne cor quod eius gratia tangitur
et mansuetudinis lenitate tranquillum et zelo iustitiae accensum fiat Sed Domino vero apparendum
nobis est ait in ipso redemptore nostro mediatore Dei et hominum per columbam apparuit in disci-
pulos vero per ignem Certe unigenitus filius iudex est generis humani Sed quis eius iusti-
tiam ferret si priusquam nos per mansuetudinem colligeret culpas nostras per zelum rectitudinis
examinare voluisset Homo ergo pro hominibus factus mitem se hominibus praebuit Noluit peccatores
prius ferire sed colligere Prius voluit mansuete colligere ut haberet quos postmodum in iudicio
salvaret In columba ergo apparere super eum spiritus debuit qui non veniebat ut peccata iam per
zelum percuteret sed adhuc per mansuetudinem tolleraret At contra super discipulos in igne debuit
spiritus sanctus demonstrari ut hii qui erant simpliciter homines atque ideo peccatores contra
semetipsos spiritalis fervor accenderet et peccata quibus Deus per mansuetudinem portaret par-
ceret ipsi in se per penitentiam puniret Nec ipsi quippe esse poterant sine peccato qui adhaerebant
caelesti magistro Iohanne attestante qui ait Si dixerimus quia peccatum non habemus nos ipsos
seducimus et veritas in nobis non est In igne ergo in hominibus venit in columba vero apparuit
in Domino quia peccata quae pie Dominus per mansuetudinem tolerat nos debemus per zelum recti-
tudinis continue conspicere et ardore paenitentiae cremare Igitur per columbam spiritus in redemptore
monstratus est per ignem vero hominibus quia quanto nobis iudicis sua est severitas temperata
tanto ergo se debet fieri nostra infirmitatis accensio Ornatior itaque pro portione expleta ratione
ad dona eiusdem spiritus contemplanda transeamus De isto quippe scriptum est Spiritus eius orna-
vit caelos Ornamenta enim caelorum virtutes sunt praedicantium Quae videlicet ornamenta Paulus
enumerat dicens Alii datur per spiritum sermo sapientiae alii sermo scientiae secundum eundem spiritum alii
fides in eodem spiritu alii gratia sanitatum in uno spiritu alii operatio virtutum alii prophetia alii di-
scretio spirituum alii genera linguarum alii interpretatio sermonum Haec autem omnia operatur unus
atque idem spiritus dividens singulis prout vult Quot ergo bona sunt praedicantium tot sunt
ornamenta caelorum Hinc rursum scriptum est Verbo Domini caeli firmati sunt et spiritu oris eius omnis
virtus eorum Verbum enim Domini filius est Patris Sed eosdem caelos videlicet sanctos apostolos ut tota simul
sancta Trinitas ostendatur operata repente de sancti Spiritus divinitate adiungitur et spiritu oris eius omnis
virtus eorum Caelorum ergo virtus de spiritu sumpta est quia mundi huius potestatibus contraire non

presumerent in eos sancti spiritus fortitudo se diffudisset. Et quales doctores sancte ecclesie ante adventum huius
spiritus fuerint scimus, et post adventum illius cuius sint fortitudinis sancti conspicimus. Certe ipse iste
pastor ecclesie ad cuius sacratissimum corpus sedemus quante debilitatis quanteque fortitudinis ante
adventum spiritus fuit, ancilla hostiaria requisita dicat. Ubi una enim mulieris voce percus-
sus dum mori timuit vitam negavit. Pensandum vero est quod comprehensus Petrus negavit
in terra quem suspensus latro confessus est in cruce. Sed vir iste tante formidinis qua-
lis post adventum spiritus existat audiamus. Fit conventus magistratuum atque seniorum, cesis
denunciatur apostolis ne in nomine Ihesu loqui debeant. Petrus magna auctoritate respondit:
Obedire oportet deo magis quam hominibus. Et rursus: Si iustum est in conspectu dei vos potius
audire quam deum, iudicate. Non enim possumus que audivimus et vidimus non loqui. Et illi quidem
ibant gaudentes a conspectu concilii quoniam digni habiti sunt pro nomine Ihesu contumeliam pati. Ecce
gaudet Petrus in verberibus qui ante timebat in verbis, et qui prius ancille voce requisitus
post adventum spiritus sancti vires principum cesus spernit. Libet oculos fidei in virtute huius opificis
No | attollere atque sparsim atque patres testamenti novi et veteris considerare. Ecce apertis eis
oculis fidei David Amos Danielem Petrum Paulum Matheum intueor et spiritus iste sanctus qualis
sit artifex considerare volo, sed in ipsa mea consideratione deficio. Implet namque citharedum
puerum et psalmistam facit. Implet pastorem armentarium sicomoros vellicantem et prophetam
facit. Implet abstinentem puerum et senum iudicem facit. Implet piscatorem et predicatorem
facit. Implet publicanum et evangelistam facit. O qualis est artifex iste spiritus. Nulla ad discen-
|| Implet persecutorem et predicatorem gentium facit | dum mora agitur in omne quod voluerit. Mox ut tetigit mentem docet, solum quod tetigisse docu-
isse est. Nam humanum animum subito illustrat immutat, abnegat hunc repente quod erat,
exhibet repente quod non erat. Pensemus sanctos predicatores nostros quales hodierna die reperit,
nota | quales fecit. Certe qui in una [illegible] pro metu Iudeorum residebat natio sive singuli lin- | natio sive
guam noverant et tamen nec in ipsa lingua quam noverant aperte de Christo loqui presumebant. Venit
spiritus sanctus et in ore eorum per diversitatem linguarum docuit, in mente autem ex auctoritate ro-
boravit. Ceperunt et in aliena Christum loqui qui prius de illo in sua lingua loqui
metuebant. Inflammati etenim corde despexerunt tormenta corporis que ante metuebant.
Vicit vim carnalis formidinis amor conditoris, et qui prius suis adversariis succumbebat
formidine eius, iam preerat auctoritate. Causa ergo tante celsitudinis eos culmine erexit quia
aliud divini iuris quod mentes terrenorum hominum celum fecit. Pensate fratres karissimi post incar-
nationem unigeniti filii qualis sit hodierna sollempnitas de adventu spiritus sancti. Sicut enim
illa ita hec quoque est honorabilis. In illa quippe deus in se permanens suscepit hominem,
in ista vero homines venientem desuper susceperunt deum. In illa deus naturaliter factus est homo, in
ista homines facti sunt per adoptionem dii. Si ergo carnales remanere nolumus, hunc fratres karissimi
vivificantem spiritum amemus. Sed quia caro spiritum nescit, dicit fortasse carnalis cogitationis
aliquis: quomodo diligere valeo quem ignoro? Et nos concedimus quia mens visibili-
bus intenta videre nescit invisibilia. Nulla enim nisi visibilia cogitat, ea etiam cum non
cernit ymagines intrinsecus ad se trahit. Dumque in ymaginibus corporeis iacet, surgere
ad incorporea non valet. Unde fit ut tanto deterius creatorem nesciat, quanto in cogitatione
sua familiarius corpoream creaturam portat. Sed tamen deum videre non possumus, habemus aliquid
iter fuit | per quod agamus, ubi ~~[illegible]~~ quo ad eum nostre intelligentie oculus veniat. Certe quem videre
in se nullo modo valemus, hunc in suis famulis videre vel possumus cernentes dum mira co-
spiciamus agere etiam nobis sit in eorum mentibus dum habitare. Iure autem corporea arbores.

corporalibus visum trahamus. Nemo etenim nostrum orientem solem inspectum illius intendendo valet con-
spicere quia tensi in eius radios oculi reverberantur. Sed sole illustratos montes aspicimus
et quia iam sol ortus est videmus. Quia ergo solem iustitie in seipso videre non possumus
illustratos montes claritate illius videamus, sanctos videlicet apostolos qui virtutibus eminent miraculis
coruscant quos nati solis claritas perfudit et cum in seipso sit invisibilis per eos nobis quasi per
illustratos montes se visibilem prebuit. Virtus enim divinitatis in se quasi sol in celo est, virtus
divinitatis in hominibus sol in terra. Solem ergo iustitie intueamur in terra quem videre non
possumus in celo. Sit dominus in offenso pede operis per hunc in terra quem dum ad illum intuendum
cordis oculos et in celum levemus. Sed in offenso pede iter nostrum in terra agitur. Si deus ac
proximus integra mente diligitur ut deus vere sine proximo nec proximus vere diligitur sine deo. Hinc
est quod sicut in alio sermone iam diximus idem spiritus sanctus legitur discipulis datus prius
a domino in terra degente (paupere) postmodum a domino celo presidente. In terra datur quippe spiritus ut di-
ligatur proximus, e celo vero ut diligatur deus. Sed cur prius in terra postmodum e celo nisi quod pa-
tenter datur intelligi quia iuxta Iohannis vocem qui fratrem suum non diligit quem videt, deum
quem non videt quomodo potest diligere. Diligamus proximum fratres, amemus eum qui iuxta nos
est ut pervenire valeamus ad amorem illius qui super nos est. Meditetur mens in proximo quod
exhibeat deo ut perfecte mereatur gaudere in deo cum proximo. Tunc ad illam superne frequentie
letitiam pervenimus de qua nunc sancti spiritus pignus accepimus. Ad istum finem toto amore ten-
damus in quo sine fine letabimur. Ibi supernorum civium societas certa, ibi solempnitas
certa, ibi requies secura, ibi pax vera data est que nobis iam tunc non relinquitur. Sed datur per dominum
nostrum ihesum christum qui vivit et regnat cum patre deus in unitate spiritus sancti per omnia secula seculorum. Amen.

[Ho]milia xi — xi — particula — Luc[e] — am[en] ff

In illo tempore dixit ihesus turbis similitudinem hanc: Arborem fici habebat quidam pla-
tatam in vinea sua et venit querens fructum in illa et non invenit etc.

Dominus ac redemptor noster per evangelium suum aliquando verbis loquitur aliquando rebus, aliquando aliud
verbis atque aliud rebus, aliquando autem hoc verbis quod et rebus. Duas etenim res ex evangelio fratres au-
distis: ficulneam infructuosam et mulierem curvam, et utrique rei est pietas impensa.
Illud autem dixit per similitudinem, istud egit per exhibitionem. Sed hoc significat ficulnea
infructuosa quod mulier inclinata, et ficulnea reservata quod mulier erecta. Dominus vinee tribus ve-
nit ad ficulneam et fructum minime invenit et mulier que erecta est decem et octo annis curvata om-
nia hec autem decem et octo annorum numero signatur quod tribus dominus vinee ad infructuosam fi-
culneam venisse perhibetur. Quia ergo pretitendo summatim tota perstrinximus nunc per-
lectionis ordine singula disseramus. Arborem fici habebat quidam plantatam in vinea sua et
venit querens fructum in illa et non invenit. Cuius arbor fici nisi humana natura signat
quod mulier inclinata, quam eandem naturam significando denuntiat. Que et bene plantata est
sicut ficus et bene creata sicut mulier. Sed in culpa sua sponte lapsa neque fructum servabat
operationis neque statum rectitudinis. Ad peccatum quippe ex voluntate corruens quia fructum
obedientie ferre noluit statum rectitudinis amisit. Que ad dei similitudinem condita
dum in sua dignitate non perstitit quod plantata vel creata fuerat servare contempsit. Tribus
dominus vinee ad ficulneam venit quia nature humane ante legem, sub lege, sub gratia ex-
pectando, ammonendo, visitando requisivit. Dixit ad cultorem vinee: Ecce anni
tres sunt ex quo venio fructum querens in ficulnea hac et non invenio. Venit ante
legem quia per naturalem intellectum quod unusquisque exemplo sui cognosceret
erga proximum agere debuisset innotuit. Venit in lege quia per preceptum docuit. Venit
post legem per gratiam quia pietatis sue presentiam exhibendo monstravit. Sed tamen in tribus

annis se fructum non invenisse conqueritur quia quorundam pravorum mentes nec inspirata lex
naturalis corrigit nec precepta erudiunt nec miracula eius incarnationis convertunt. Sed quid vero
per cultore ficulnee nisi prepositorum ordo exprimitur qui dum presunt ecclesie domini vi-
nee curam gerunt. Huius enim vinee primus cultor Petrus apostolus extitit. Hunc nos indigni
sequimur in quantum predicando docendo precipiendo increpando laboramus. Sed tamen mag-
no iam timore audiendum est quod cultori vinee de infructuosa arbore dicitur Succide
ergo eam ut quid etiam terram occupat. Unusquisque quod suo modo iuxta quantitatem loci vite presentis
tenet si fructum bone operationis non exhibet velud infructuosa arbor terram occupat quia
in eo loco in quo ipse est et aliis operandi occasionem negat. Sed in hoc seculo potens
quilibet si fructum non habet bone operationis etiam impedimentum prestat ceteris quia quicumque sub
ipso sunt exemplo pravitatis illius quasi umbra pressionis premuntur. Stat desuper arbor infruc-
tuosa et subter terra sterilis iacet. Infructuose arboris desuper umbra densatur et solis gra-
dius ad terram descendere nequaquam permittitur quia dum subiecti quilibet patroni perversi per-
versa eius conspiciunt ipsi quoque infructuosi remanentes veritatis lumine privantur et pressi umbra
calore solis non accipiunt quia mente remanent a Deo frigidi. Ubi in hoc seculo male pregn-
ant. Sed de hac persona quolibet et potente pene iam requisito dicendum non est. Postquam enim se pro di-
xit querendum postremo est cur et alios privat. Unde et verbis eiusdem vinee cultori Dominus di-
xit ut quid etiam terram occupat. Terram quippe occupat qui mentes alienas gravat. Terram
occupat qui locum quem tenet in operibus bonis non exercet. Sed tamen iterum est prelatis deprecati-
onem cultor vinee quid dicat audiamus Domine dimitte illam et hoc anno usque dum fodiam circa
illam. Quid est circa illam fodere nisi infructuosas mentes increpare. Omnis quippe fossa in
imo est et omnis increpacio dum mente sibi demonstrat humiliat. Quotiens ergo de pecca-
to suo aliquem corripimus quasi ex cultura debita circa infructuosam arborem fodimus post
fossionem vero quid dicat audiamus Et mittam cophinum stercoris. Quid nisi memoria
peccatorum. Peccata etenim carnis stercora vocantur. Unde et per prophetam dicitur Computruerunt
iumenta in stercore suo. Iumenta quippe in stercore suo putrescere est carnales quasi
in fetore luxurie vitam finire. Nos itaque quotiens carnalem mentem de suis peccatis in-
crepamus quotiens ad eius memoriam vitia ante acta reducimus quasi infructuose
arbori cophinum stercoris versamus ut malorum que egit recolat et ad compunctionis
gratiam quasi de fetore pinguescat. Mittit ergo cophinum stercoris ad radicem arboris quando
pravitatis sue conscientiam tangit memoria castigationis. Cumque se per penam ad lamenta
mens excitat atque ad bone operacionis gratiam reformat quasi a tactu stercoris redit
ad fecunditatem operis radix cordis. Plangit quod fecisse se meminit displicet quale
fuisse se recolit intentionem contra se dirigit atque ad meliora animum accendit. Ex fe-
tore igitur ad fructum revivisciat arbor quia de consideratione peccati ad bona se opera re-
suscitat animus. Et sunt plerique qui increpaciones audiunt et tamen ad penitentiam redire con-
temnunt et infructuosi in hoc seculo virides stant. Sed audiamus quod ficulnee cultor
adiungat Si quidem fecerit fructum. Sin autem in futuro succides eam. Quia profecto qui hic
non vult ad fecunditatem pinguescere per increpationem ille cadit unde iam surgere per penitentiam
non valet et infructuosus succidetur quamvis hic sine fructu viridis stare videatur. Erat autem docens
in synagoga sabbatis. Et ecce mulier que habebat spiritum infirmitatis annis decem
et octo. Paulo ante iam diximus quia hec cunctis admonens Deum ad infructuosam
ficulneam quam decem et octo annorum inclinata mulier signat. Sexto enim die homo

factus est atque eodem sexto die opera domini cuncta perfecta sunt. Senarius autem numerus in trigonum
ductus decem et octo fiunt. Quia ergo homo qui sexto die factus est perfecta opera habere noluit sed
ante legem sub lege atque in exordio gratie infirmus exstitit decem et octo annis inclinata
fuit. Et erat inclinata nec omnino poterat sursum respicere. Omnis peccator terrena cogitans
celestia non requirens sursum respicere non valet quia dum desideria inferiora sequitur a mentis
sue rectitudine curvatur et hoc semper videt quod sine cessatione cogitat. Ad corda vestra karissimi
fratres redite quod habetis omnibus in cogitationibus vestris volvitis aspicite. alius de honoribus
alius de pecunia alius de prediorum ambitu cogitat. Cuncta hec in imo sunt et cum mens
talibus implicatur a statu sue rectitudinis flectitur et quia ad celeste desiderium non adsur-
git quasi mulier inclinata sursum respicere nequaquam potest. Sequitur. Quam cum videret Ihesus vocavit
eam ad se et ait illi. Mulier dimissa es ab infirmitate tua. Et imposuit illi manus et con-
festim erecta est. Vocavit et erexit quia illuminavit et adiuvit. Vocat sed non erigit cum
quidem per eius gratiam illuminamur sed exigentibus nostris meritis adiuvari non possumus. Ple-
rumque etenim videmus que agenda sunt sed hec opere non implemus. nitimur et infirmamur. mens
rectitudinis iudicium sed ad hoc opus fortitudo succumbit quia iniunctum iam de pena peccati est
ut ex dono quidem possit bonum aspici sed tamen ab eo quod aspicitur contingat per meritum re-
pelli. Usitata etenim culpa obligat mentem ut nequaquam surgere possit ad rectitudinem.
Conatur et labitur quia ubi sponte diu perstitit ibi et cum noluerit coacta cadit. Bene de
hac incurvatione ex typo humani generis per psalmistam dicitur. Incurvatus sum et humiliatus
sum usquequaque. Contemplatur quippe quod ad superna luce condita homo conditus fuerat
sed peccatis exigentibus foras missus mentis sue tenebras portat superna non appetit
in imis intendit celestia nequaquam desiderat terrena sepe in animo versat et hoc quod de
suo genere doluit in se ipso exclamavit dicens Incurvatus sum et humiliatus sum us-
quequaque. Contemplationem namque celestium perderet si sola carnis necessaria homo cogitaret
incurvatus et humiliatus esset sed non usquequaque non esset. Sed quia a supernis cogitationibus
non solum necessitas deicit sed et voluptas illicita sternit non solum incurvatus sed usque-
quaque incurvatus est. Hinc et alius propheta de immundis spiritibus dicit qui dixerunt anime
tue incurvare ut transeamus. Erecta quippe stat anima cum superna desiderat et nequaquam
flectitur ad yma sed maligni spiritus cum hanc in sua rectitudine stare conspiciunt per eam
transire non possunt transire namque illorum est immittere illi desideria corrupta. dicunt ergo incurvare ut
transeamus quia si ipsa se ad yma appetenda non deicit contra illam illorum pravitas illatus
convalescit et transire per eam nequeunt quia se rigidam in superna intentione per-
manere sentiunt. Nos ergo fratres karissimi nos vera malignis in nobis spiritibus dum cum terre-
na concupiscimus tamen ad temporalia appetenda curvamur. Pudeat ergo terrena concupiscere
et dorsa mentium ascendentibus adversariis prebere. Terra quippe intuetur qui curvus est
et quo primo sit receptus non meminit qui yma querit. Hinc et per Moysen dici-
tur qui gibbosus fuerit nequaquam ad sacerdotium provehitur. et quotquot Christi sanguine re-
dempti sumus membra eiusdem summi sacerdotis efficimur. Unde nobis per Petrum dicitur
Vos autem genus electum regale sacerdotium. Sed qui gibbum tollerat yma semper intue-
tur a sacerdotio ergo repellitur quia quisquis solis terrenis intentus est ipse sibi testis est quod
membrum summi sacerdotis non est. Hinc rursum pisces qui pinnulas non habent
ab esu filiis Israel prohibentur. Pisces quippe qui pinnulas cum squamis habent saltare

saltus etiam super aquas solent. Quid ergo per piscatores pisces nisi electe anime signantur que perfecte sole in celestis etiam corporis tundunt que modo virtutum pennis fulte saltus dare per celeste desiderium sciunt ut supra per contemplationem appetant summa, in se ipsis iterum ex mortalitatis relabantur. Si ergo iam bona patrie celestis agnoscimus displiceat nobis fratres karissimi quod sumus. Ponat ante oculos mens nostra [illegible] et arbor infructuosa. Reminiscamur malorum que fecimus, mittamus ad radicem cordis cophinum stercoris ut hic in recordacionis fructum pinguescat hoc quod mente nobis per penitentiam fetebit. Et si virtutum summa operari non possimus ipse Deus ingaudet lamento in [illegible] exordia incohamus placebimus qui iniusta que fecimus punimus. Non mora erit in fletibus quia terget citius descendentes lacrimas et ad gaudia mansura pervenire faciunt.

Omelia Luce — In illo tempore dixit Ihesus discipulis suis: Si quis vult post me venire abneget semetipsum et tollat crucem suam cottidie et sequatur me. Et reliqua. — secundum Matheum, Omelia XI [illegible]

Quia dominus ac redemptor noster novus homo venit in mundum nova precepta dedit mundo. Vite etenim nostre veteri in vitiis enutrite contrarietatem opposuit novitatis sue. Quid enim vetus quid carnalis homo noverat nisi sua retinere, aliena rapere si posset, concupiscere si rapere non posset. Sed celestis medicus singulis quibusque vitiis obviantia adhibet medicamenta. Nam sicut arte medicine calida frigidis et frigida calidis curantur, ita dominus noster contraria opposuit medicamenta peccatis ut lubricis continentiam, tenacibus largitatem, iracundis mansuetudinem, elatis preciperet humilitatem. Certe cum se sequentibus nova mandata proponeret dixit: Nisi quis renuntiaverit omnibus que possidet non potest meus esse discipulus. Ac si aperte dicat: Qui per vitam veterem aliena concupiscitis per nove conversationis studium vestra largimini. Quid vero in hac lectione dicat audiamus: Qui vult post me venire abneget semetipsum. Ibi dicitur ut abnegemus nostra, hic dicitur ut abnegemus nos. Et fortasse laboriosum non est homini relinquere sua, sed valde laboriosum est relinquere semetipsum. Minus quippe est abnegare quod habet, valde autem multum est abnegare quod est. Ad se autem nobis venientibus dominus precepit ut renuntiemus nostris, quia quique ad fidei agonem venimus luctamen contra malignos spiritus sumimus. Nichil autem maligni spiritus in hoc mundo proprium possident. Nudi ergo cum nudis luctari debemus. Nam si vestitus quisque cum nudo luctatur citius ad terram deicitur quia habet unde teneatur. Quid enim terrena sunt omnia nisi quedam corporis indumenta? Qui ergo contra diabolum ad certamen properat vestimenta abiciat ne succumbat. Nichil in hoc mundo amando possideat, nullas rerum labentium delectationes requirat, ne unde ad contegendum se utitur inde ad casum teneatur. Nec tamen sufficit nostra relinquere, nisi relinquamus et nos. Quid est ergo dicitur relinquamus et nos? Si enim nos metipsos relinquimus, quo imus extra nos? Vel quis est qui vadit si se deserit? Sed aliud sumus per peccatum lapsi, aliud per naturam conditi, aliud quod fecimus, aliud ad quod facti sumus. Relinquamus nosmetipsos quales peccando nos fecimus et maneamus nos ipsi quales per gratiam facti sumus. Ecce enim qui superbus fuit si ad Christum conversus humilis factus est semetipsum reliquit. Si luxuriosus quisque ad continentiam vitam mutavit abnegavit utique quod fuit. Si avarus quisque ambire iam desinit et largiri didicit qui prius aliena rapiebat procul dubio semetipsum reliquit. Ipse quidem est per naturam, sed non est ipse per malitiam. Hinc enim scriptum est: Verte impios et non erunt. Conversi namque impii non erunt, non quia omnino non erunt in essentia, sed soli erunt in impietatis culpa. Tunc ergo nosmetipsos relinquimus, tunc nos metipsos abnegamus cum vitamus

per prauitatem fuimus et ad hoc mittimur quod per nouitatem uocamur. Pensemus quo se Paulus abne-
gauerat qui dicebat Viuo autem iam non ego. Extinctus quippe fuerat seuus ille persecutor et
viuere ceperat pius predicator. Si enim ipse esset, pius profecto non esset. Sed qui se viuere dene-
gat, dicat unde est quod sancta verba per doctrinam veritatis clamat. Viuo ait. Viuit vero in
me Christus. Ac si aperte dicat. Ego quidem a memetipso extinctus sum, quia carnaliter non vi-
uo. Dicat ergo veritas, dicat. Si quis vult post me venire abneget semetipsum, quia nisi
quis a semetipso deficiat, ad eum qui super eum est non appropinquat, nec valet apprehendere quod ultra
ipsum est, si nescierit mactare quod est. Sic olera plantata transponuntur ut proficiant, atque ita
ut de suo loco eradicentur ut crescant. Sic enim semina terre admixtione deficiunt ut
in reparatione sui generis verius assurgant. Unde enim videtur perdidisse quod erat, inde acci-
pit hoc apparere quod non erat. Sed quia quis se a vitiis abnegat, exquirende ei virtutes
sunt in quibus crescat. Nam cum dictum est, qui vult post me venire abneget semet-
ipsum, protinus additur, tollat crucem suam cotidie et sequatur me. Duobus etenim modis crux
tollitur, cum aut per abstinentiam afficitur corpus, aut per compassionem proximi affligitur
animus. Pensemus qualiter utroque modo Paulus crucem suam tulerat qui dicebat.
Castigo corpus meum et in servitutem redigo, ne forte aliis predicans ipse reprobus effi-
ciar. Ecce in afflictione corporis audiuimus crucem carnis, audiamus nunc in compassionem
proximi crucem mentis. Ait enim. Quis infirmatur et ego non infirmor, quis scandalizatur et
ego non uror. Perfectus quippe predicator, ut exemplum daret abstinentie, crucem portabat
in corpore. Et quia in se trahebat dispendia infirmitatis aliene, crucem portabat in
mente. Sed quia ipsis virtutibus quedam vitia iuncta sunt, dicendum nobis est quod vitium
abstinentia carnis et quod obsiderat compassionem mentis. Sepe namque abstine-
ntiam carnis non numquam vana gloria obsidet, quia dum tenuitas in corpore, dum pallor
in vultu respicitur, virtus patefacta laudatur, et tanto se festinans foras fundit, Deum
quanto ad humanos oculos per ostensum pallorem exit. Et plerumque fit ut quod causa Dei
agi creditur, pro solis humanis fauoribus agatur. Quod bene Simon ille significat qui
in itinere crucem Domini in angaria portauit. Aliena quippe honera in anga-
ria que plantantem corpus affligunt portat. Quem ergo per Simonem designat nisi ab-
stinentes et arrogantes, qui per abstinentiam quidem carnem affligunt, sed fructum ab-
stinentie intus non requirunt. Crucem ergo Domini in angaria Simon portauit, quia cum
opus ad bonum ex bona voluntate non exhibet, rem nisi sine fructu perdere operatur. Unde
idem Simon crucem portauit sed non moritur, quia abstinentes et arrogantes per abstine-
ntiam quidem corpus affligunt, sed per desiderium glorie viuunt. Compassionem vero animi
plerumque latenter obsidet falsa pietas, ut hanc non numquam usque ad defendendum
vitia pertrahat. Nam ad culpas quis inclinari non debeat compassione ... Compassio
quippe homini et rectitudo vitiis debetur, in uno eodem homine diligamus bonum quod factus
est et persequamur malum quod fecit, ne dum culpas incaute remittimus iam non per caritatem
compati, sed per negligentiam condescendisse videamur. Sequitur. Qui enim voluerit animam
suam saluam facere perdet eam. Et qui perdiderit animam suam propter me saluam faciet eam.
Hic dicitur fideli, qui voluerit animam suam saluam facere perdet eam, et qui perdiderit animam
suam propter me inueniet eam. Ac si agricole dicatur. Frumentum si seruas perdis, si seminas
renouas. Quis enim nesciat quod frumentum cum in semine mittitur perit ab oculis, in terra
deficit. Sed unde putrescit in puluere, inde virescit in renouatione. Causa vero sancta ecclesia aliud

tempus hēt pstionis atq ad psecutionis receptor in ipa eius tpa distingwit in precept
Nam psecutoris tpe ponendū est anima patris ante tpe ei que amplius comitti possit frange
da sunt desideria terrena vix in die dr̄ Quid enim pficit homo si lucret totum mundū se ante
pdat et detrimētū sui faciat Cum psecutio ab adiscētibus de est valde vigilantius cor custo
diendum est Nam patris tpe qualiter vnde liber eciā ambire eme pfecto animal bn co
pescat si ipe status ambientis sollicite consideret Nam cum instet ad colligendū qui no
state pt ipe qui colligit Cum si ergo sum quisq consideret et cognoscat ḡ posse sufficere
pna que hēt sz fortissime metuit ne minus vite inc suptus desit longū vita desideria
intercepet via breuis Antiquissimi multū portauit cū mo est quo pgit plerumq at et anian
mus vincimus sz adhuc obstat q vias tendimus minores tenemus custodia per
fectionis Nam sepe labencia cuncta despicimus sz eā adhuc humane vendere usum
pedimur ut certitudine qua sumus in mente no dum consprie valemus in vote et amico
dei facem ad iusticie defensione negligimus quo humanas faces ꝯ iusticia verem
Et hinc quoq vulnera egrum subiugitur medicamentū eā dns dicit Qui enim Vom me
erubuerit et meos sermones huc filius hominis erubescet cū venit in maiestate
sua et patris et scorum anglorum Ore ꝯ apud se inue dicit homines nos ia dnm ꝯ sermones
eius no erubescimus quia apud eius vote psitent Cunctis ego video ꝯ in hac plebe
xpiana sunt nonnulli qui xpm ia confitent quia cunctos vanos ee aspiciunt Nam sino
me xpi in tantū hodie eccā no eet tot pfessores xpi sta eccā no haberet Non ergo ad
pbatione fidei vox sufficit pfessionis qua defendit a inuidia pfessio gñalitatis
Est tū ubi se quisq interroget ut in confessione xpi se vaciter pbz sz no ia nomē
eius erubescat sz plena vtute metus humanū pudore subsidit certe exm psecucio
ius tpe erubescere potuit fideles subponitis demittet dedignitatibus eā increduli
in tpe erubescere patit fideles subponitis ... ꝯ ius psecutoribus desit Est aliud ubi orta
affligi patris ant tpe quia talia hēt ꝯ ius psecutoribus desit Est aliud ubi orta
nobis venent sepe a pximis despici dedignamur iniurias vbis tollerare si contin
git virginū fortissime cū pximo erubescimus iporeos satisfacere Cor quippe carnale dū
hius vite gl̄am querit humilitate respuit Et plerumq ipe homo qui nascit dig
cordiam sit reconciliari appetit sz ire ad satisfaciendū porerubescit Pensemus
sta virtute ut videamus quo iaceat ire piritas actiones Si enim membra sumus
capitis sumus imitari eū cū concertum debemus Quid namq ad ire erudicionē
eorum paulus egregius pdicator dicit Pro xpo legacione fungimur tanq̄ deo exhor
tante p nos obsecramus pro xpo reconciliamini deo Ecce inter nos et deum discor
diam peccando fecimus et cū ad nos deus suos legatos por misit ut nos qui q
peccauimus ad pace dei rogati veniamus Erubescat ergo humana supbia confundat
quisq si no satisfaciat por pximo qui post culpas nras et ei reconciliari debemus
et ipe qui offensus est legatis intervenientibus obsecrabat deus Sequit dico enim vo
bis vere sunt hic aliqui stantes qui no gustabunt mortē donec videant regnum dei Regnū
dei sperat hinc no semp in statu eloquio ventura regnū dicit sz no nunq̄ pns
ecclā vocari vñ scriptum est mittet filius hominis anglos suos et colligent de
regno eius omnia scandala In illo quippe regno no erunt scandala ubi pfecto
reprobi no admittent Uno dē ꝯ collighit q hoc loco regnū dei pns eccā
vocari Et quia no nulli ex discipulis usq a deo in corpore victuri erant ut eccā
dei constructā conspicerent et contra mundi huius gl̄am erectā consolatoria pmissione dicit

Sunt quidam de hic stantibus qui non gustabunt mortem donec videant regnum dei. Quia tanta
dure subeunde mortis precepta erant quia necessarium fuit ut adhuc subito promissione vei-
ret eos. Quod si subtiliter attendimus quanta dispensatione pietatis agatur agnoscimus. Disci-
pulis enim rudibus de presenti vita aliquid promittendum fuit ut possint robustius in futurum
solidari. Sic israelitico populo ex egypti terra liberato repromissionis terram promittit et in-
vocandus erat ad dona celestia terrenis promissionibus suadetur. Cur hoc nisi ut dum esset
aliquid in proximo quod perciperet illud iam fidelius crederet quod de longinquo audire potuisset. Car-
nalis etenim populus si presentia non acciperet magna non crederet. Operator deus qui largiendo terre-
na suadet ad celestia ut percipiendo quod videret sperare disceret quod minime videbat et tanto
solidior de invisibilibus videret fieret quanto enim ad spei certitudinem visibilia promis-
sa sentiret. Unde recte quoque per psalmistam dicitur: Dedit eis regiones gentium et labores
populorum possiderunt ut custodiant iustificationes eius et legem eius requirant. Sic ergo hoc
loco rudibus discipulis vitas loquens videndum regnum dei promittit in terra ut ab hoc
ab eis fidelius in celo presumatur. Ex ipso itaque regno quod iam videmus in mundo esse sub-
limatum speremus regnum quod in celo credimus percipiendum. Nam sunt non nulli qui sanctitatis
nomine censentur sed [illegible] nobiscum fide esse sola visibilia estimant invisibilia non appetunt
que utique esse suspicantur. Ad sanctorum martyrum corpora consistimus fratres mei. Numquid ipsi carnem suam
in morte dederent nisi eis certissime constitisset esse vitam pro qua mori debuissent. Ecce qui
ita crediderunt miraculis coruscant. Ad extincta namque corpora eorum viventes egri veniunt
et sanantur, periuri veniunt et a demonio vexantur, demoniaci veniunt et liberantur. Quo ergo
vivunt illic ubi vivunt si in tot miraculis vivunt hic ubi mortui sunt. Carissimi fratres
dico breve verbo sed non parva merito quod religiose quibusdam senioribus narrantibus nobis
agnovimus. Gothorum tempore matrona quedam fuit valde religiosa que ad horum martyrum
ecclesiam crebro veniebat. Quadam autem die dum ex more adorandum venisset egredi-
ens duos stantes sub peregrino habitu monachos invenit, peregrinos credidit, largi-
ri aliquid eis elemosine precepit. Sed prius quam eius erogator eis ad largiendam elemo-
sinam appropinquasset adstiterunt illi vicinius et dixerunt: Tu nos visitas modo, nos te
in die iudicii requiremus et quicquid possumus prestabimus. Et hoc dicto ab oculis eius ablati sunt.
Territa illa adorandum rediit, se sepius in lacrimis prolixius effudit, et facta est post hec tan-
to instantior in prece quanto certior de promissione. Si autem iuxta Pauli vocem est fides
sperandarum substantia rerum argumentum non apparentium, nequaquam iam dicimus ut beatam
vitam credatis quia ecce ipsi in illa vivunt humanis obtutibus visibiliter putantur. Quod
enim videri potest melius dicitur sciri quam credi. Venturam ergo vitam nos dominus magis
voluit scire quam credere qui eos quos invisibiliter recepit apud se vivere
nobis et visibiliter ostendit. Hoc ergo fratres karissimi in causa vestri operamini quam in dis-
tricto iudicio hos patronos facite hos in die tanti terroris illius defensores
adhibete. Certe si apud quemdam magnum iudicem causa quelibet vestra esset die crasti-
no ventilanda totus hodiernus dies in cogitationibus duceretur. Patronum vestra
firmitas quereret magnis precibus ageret ut apud tantum iudicem sibi defensor veni-
ret. Ecce districtus iudex Ihesus venturus est timendi illius angelorum archange-
lorum quod concilii terror adhibetur. In illo conventu causa distruitur nostra et tamen nos
patronos modo non querimus quos tunc defensores habeamus. Assunt defensores nostri

sed iniquos rogari nolunt atque ita ut dictum querunt ut querantur hos adiutores inter-
cessionis querite hos protectores vestros in iudicio quia ne puniri peccatores debeant rogari
volt et ipse qui iudicat unum et tam longo tempore comminatur iram et tamen misericordiam expectat Sic
autem et nos iram eius resonat ut nullo modo negligentes reddat Sic pietatem iram prohibet
ut nos iram in desperationem non provocat quatenus et si metuentes presumimus presumentes metuimus
et metuentes speramus et regnum tuum adepturi sumus Per eundem qui vivit et regnat deus. Dominica xvi — sec. Lucam

Luc. vij. — In illo tempore Rogabat Ihesum quidam de phariseis ut manducaret cum illo et ingressus — ō 33
domum pharisei discubuit Et reliqua.

Cogitanti mihi de Marie penitencia flere magis libet quam aliquid dicere Cuius enim vel saxeum
pectus ille huius peccatricis lacrime ad exemplum penitendi non emolliant Considera-
vit namque quid fecit et noluit moderari quid faceret Super convivantes ingressa est non iussa
venit inter epulas lacrimas obtulit Discite quo dolore ardet que flere et inter epulas
non erubescit Hanc vero quam Lucas peccatricem mulierem Iohannes Mariam nominat illam esse Mariam
credimus de qua Marcus septem demonia eiecta fuisse testatur Et quid per septem demonia nisi
universa peccata designantur Quia enim septem diebus omne hoc tempus comprehenditur recte septenario
numero universitas figuratur Septem ergo demonia Maria habuit que universis viciis plena fuit
Sed ecce quia turpitudinis sue maculas aspexit lavandas ad fontem misericordie cucurrit convivantes
non erubuit Nam quia semetipsam graviter erubescebat intus nichil esse credidit quod vere-
cundaretur foras Quid ergo miramur fratres Mariam venientem an dominum suscipientem Suscipi-
entem dicam an trahentem Dicam melius trahentem et suscipientem quia nimirum ipse eam
per misericordiam traxit intus qui per mansuetudinem suscepit foras Sed iam textum sancti ewangelii per-
currentes ipsum quoque ordinem quo venerit sanandam videamus Attulit alabastrum
unguenti et stans secus pedes Ihesu lacrimis cepit rigare pedes eius et capillis capitis
sui tergebat et osculabatur pedes eius et unguento ungebat Liquet fratres quod illicitis
actibus prius mulier intenta unguentum sibi pro odore sue carnis adhibuit Quod ergo turpiter
sibi exhibuerat hoc iam deo laudabiliter offerebat Oculis terrena concupierat sed hos iam
per penitentiam conterens flebat Capillos ad compositionem vultus exhibuerat sed iam capillis la-
crimas tergebat Ore superba dixerat sed pedes domini osculans hoc in redemptoris sui vesti-
gia figebat Quot ergo Maria in se habuit oblectamenta tot de se invenit holocausta
Convertit ad virtutum numerum numerum criminum ut totum serviret deo in penitentia quidquid ex se deum
contempserat in culpa Sed hec phariseus intuens despicit et non solum venientem peccatricem
mulierem sed etiam suscipientem dominum reprehendit dicens intra se Hic si esset propheta sciret utique
que et qualis est mulier que tangit eum quia peccatrix est Ecce phariseus vere apud se
superbus et fallaciter iustus egram reprehendit de egritudine medicum de subvencione
et quia ipse quoque de elacionis vulnere egrotabat ignorabat Inter duos autem egros me-
dicus aderat sed unus eger in febre integrum sensum tenebat alter vero in febre
carnis et sensum perdiderat mentis Illa quippe flebat quod perpetraverat phariseus
autem falsa iusticia elatus vim sue infirmitatis exaggerabat In egritudine
ergo et sensum perdiderat qui falsa iusticia hoc ipsum quoque quod ad salute longe esset
ignorabat Sed inter hec nos gemitus cogit quod quosdam nostri ordinis viros intueri
qui sacerdotali officio praediti si quid fortasse iuste exterius egerunt protinus
subiectos despiciunt et peccatores quosque in plebe positos dedignantur eosque compati
culpa sua confitentibus nolunt ac velud pharisei more a peccatrice muliere tangi

despiciunt. Quae profecto mulier si ad pedes pharisei venisset, nimirum calcibus repulsa disce-
deret. Inquinari enim se alieno peccato crederet. Sed quia hunc falsa sua iusticia replebat,
de alieno peccato egrotabat. Unde necesse semper est ut cum peccatores quosque corripimus,
nosmetipsos prius in illorum calamitate defleamus, quia fortasse in similibus aut lapsi
sumus aut labi possumus, si lapsi non sumus. Et si censura magisterii debet semper virtu-
te discipline vicia persequi, sed tamen ut sollicite discernamus quia districtionem debemus
viciis, compassionem nature. Nam si est feriendus peccator, nutriendus est proximus. Cum vero iam
per penitenciam percutit ipse quod fecit, iam noster proximus peccator non est, quia cum dei se iusticia contra
se dirigit et hic in se punit quod iusticia divina reprehendit. Sed iam ipse superbus et arrogans
qua sua condempnatur audiamus. De duobus quippe ei debitoribus parabola opponitur,
in quorum unus minus, alter amplius debet, et utroque debito dimisso, quis amplius
largitorem debiti diligat interrogatur. Quibus verbis ille protinus respondit: Ille plus
diligit cui plus dimittitur. Qua in re notandum est quia dum sua sententia phariseus
convincitur, quasi freneticus funem portat ex quo ligetur. Enumerantur ei bona peccatricis, enu-
merantur falsi iusti mala, cum dicitur: Intravi domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti; hec
autem lacrimis rigavit pedes meos et capillis suis tersit. Osculum mihi non dedisti; hec
autem ex quo intravi non cessavit osculari pedes meos. Oleo caput meum non
unxisti; hec autem unguento unxit pedes meos. Post enumeracionem vero subinfertur
sententia: Propter quod dico tibi, remittuntur ei peccata multa, quia dilexit multum. Quid ergo, fratres mei,
quid dilectionem credimus nisi ignem, et quid culpam nisi rubiginem? Unde nunc dicitur: Remittuntur ei
peccata multa quia dilexit multum, ac si aperte diceretur: Incendit plene peccati ru-
biginem, que arsit valide per amoris ignem. Tanto namque amplius peccati rubigo
consumitur, quanto peccatoris cor magno caritatis igne concrematur. Ecce eadem que
ad medicum venerat egra sanata est, sed de salute eius adhuc alii egrotant. Nam simul
discumbentes coeperunt intra se dicere: Quis est hic qui et peccata dimittit?
Sed celestis medicus egros non respicit, quos et de medicamento fieri deteriores
videt. Eam vero quam sanaverat, propietatis sue sententia confirmat, dicens: Fides tua te salvam
fecit, vade in pace. Fides etenim salvam fecit, quia hoc quod petiit posse se accipere
non dubitavit. Sed ipsam quoque spei certitudinem iam ab illo acceperat, a quo
per spem eciam salutem querebat. In pace autem ire precipitur, ut a veritatis itinere in
viam scandali ulterius non declinet. Unde et per Zachariam dicitur: Ad dirigendos pedes
nostros in viam pacis. Ut enim gressus nostros in viam pacis dirigimus, cum per id actionum
iter pergimus in quo ab auctore nostri gracia non discordamus. Hec, fratres karissimi,
hystorica exposicione transcurrimus. Nunc si placet eadem que dicta sunt mystice [illegible]
disseramus. Quid namque phariseus de falsa iusticia presumens nisi iudaicum populum,
que peccatrix mulier ad vestigia domini veniens et plorans nisi conversam gentilitatem
designat? Que cum alabastro venit, unguentum fudit, retro secus pedes stetit,
lacrimis pedes rigavit et capillis tersit, eosdem quoque quos infundebat et ter-
gebat pedes osculari non desiit. Nos ergo nos illa mulier expressit, si toto corde
ad dominum post peccata redeamus, si eius penitencie luctus imitemur. Quid namque unguento
nisi odor bone opinionis exprimitur? Unde et Paulus dicit: Christi bonus odor sumus

mystice

Sed more solito dicimus quia ita opera agimus quibus opinionis bone odore etiam respergimus
quid in domini corpore nisi unguentum fundimus. Sed secus mulier pedes stetit. Contra pedes
enim domini stetimus cum in peccatis positi eius itineribus renitebamur. Sed si ad veram penitentiam
post peccata convertimur iam retro secus pedes stamus quia eius vestigia sequimur quem impu-
gnabamus. Lacrimis mulier pedes rigat. Quod nos quoque veraciter agimus si quibuslibet
ultimis membris domini per compassionis affectum inclinemur si sanctis eius in tribulatione
compatimur si eorum tristitiam nostram putamus. Capillis mulier pedes quos irrigaverat
tersit. Capilli quippe superfluunt corpori. Et quid habundans terrena substantia nisi capillorum
specimen tenet. Que dum ad usum necessitatis superfluunt et abscisa non sentit. Capil-
lis ergo pedes domini tergimus quando sanctis eius quibus ex caritate compatimur et ex hiis que
nobis superfluunt miseremur ut sit mens quoque compassione doleat ut et larga manus
affectum doloris ostendat. Rigat namque lacrimis redemptoris pedes sed capillis suis
non tergit qui utcumque proximorum dolori compatitur sed tamen eis ex hiis que sibi sup-
perfluunt non miseretur. Plorat et non tergit qui verba doloris tribuit sed non ministrando
que desunt vim doloris minime abscidit. Osculatur mulier pedes quos tergit.
Quod nos quoque plene agimus si studiose diligimus quos ex largitate continemus
ne gravis nobis sit necessitas proximi ne ipsa eius indigentia que sustentatur
fiat onerosa et cum manus necessaria tribuit animus a dilectione non torpescat. Potest
quoque per pedes ipsum misterium incarnationis eius intelligi per quod divinitas terram
tetigit quia carnem suscepit. Verbum caro factum est habitavit in nobis. Osculamur ergo
redemptoris pedes cum misterium incarnationis eius ex toto corde diligimus. Unguento pedes
ungimus cum ipsam humanitatem ex passione sacri eloquii bona opinione predicamus.
Sed hec phariseus videns invidet quia cum iudaicus populus gentilitati deum predicari con-
spicit sua apud se malicia tabescit. Sed redemptor sancta eius mulieris que bona gen-
tilitatis enumerat ut in quo malo iaceat agnoscat. Ita sic phariseus tendit ut
per eum sit dominus perfidus ille populus ostendatur. Intravi in domum tuam aquam pedibus
meis non dedisti hec autem lacrimis rigavit pedes meos. Aqua quippe extra nos
est lacrimarum humor intra nos. Quia vero infidelis ille populus nec ea que extra se erant
unquam pro domino tribuit conversa autem gentilitas res non solum suam verum sed et sanguinem fudit.
Osculum mihi non dedisti hec autem ex quo intravi non cessavit osculari pedes meos. Osculum
quippe dilectionis est signum. Et infidelis ille populus deo osculum non dedit quia ex caritate
eum amare noluit cui ex timore serviunt. Vocata autem gentilitas redemptoris sui ve-
stigia osculari omnino cessat quia in eius amore continuo suspirat. Unde et sponse voce
de eodem redemptore suo in canticis canticorum dicitur. Osculetur me osculo oris sui. Osculum recte
conditoris sui desiderat qui se ei per obsequium pro amore parat. Oleo caput meum non
unxisti. Si pedes domini misterium incarnationis eius accipimus congrue per caput illius ipsa
divinitas designatur. Unde et per Paulum dicitur Caput Christi deus. Iudeus quippe et non ipse qui in homine
credere incarnatum populus fatebatur. Sed phariseo dicitur Oleo caput meum non unxisti quia
ipsam divinitatis quoque potentiam quam se incarnatum populus credere spondet digna laude
predicare neglexit. Hec autem unguento unxit pedes meos quia dum incarnationis eius
misterium gentilitas credidit summa laude etiam eius ima predicavit. Sed iam redemp-
tor noster ut enumerata bona ostendat per summam subdit propter quod dico tibi remittuntur

ei pctā multa qm dilex multū At si apte di-
cat Et si dimī e valde q cogit humilit in
amoris igne quo z dura ɔsumat libz z
mēb ɔstitucione tāte pietatis itueri pctā
tās mlier sepa sz pniter et estimatoe vitas
ap se fuat q eis adulatō sub tāta distribu
tōe emiat Ad pharisei prandiū dns distribe
bat sz ap penitēte mliere met epulis de
lectabat ap pharisei vitas pascebat foris
ap pctāte mliere sz ousa pascebat intus
vn z ei sctā etā q sb spe humili cernoin q-
rit i cant ca° dr Indica mi q dilig aia
mea ubi pascas ubi cubas i meridie Cernu
rin quippe humilis dns appellat' ms assupta
carne antiquor filius patri servicior vo
i meridie estus ardescit z umbrosū locū
humilis quit q estus no afficit In illis
g° cordib dns requiescit q amor pntis
scli no incēdit q tamis desideria no con
rut q intespi sius amoietatibs i huius mu
di ɔcupis no ardescunt z hinc z manē dr
Sponsa s supucie ite z v al ob t umbrosa
g° loca i meridie ad pascēdū humilis
iquirit q talibs mētibs dos pasta q per-
receptū que tēpalite corpalibs desideris no
urunt plus g° pnites mli pascebat itus
q phariseus dnm pascebat foris q abcs
in tāltū qm humilis receptor nr ad illius
mēte venat q ps victoz igne pune um-
bra tēpabat pensas qnte pietatis sint
pctāte mliere no solu admitte sz ei etia
ad tangēdū pedes pbere Considēm° g°
gram misericordie dei z dapnemus mltitu
dine reatus mi Ecce peccores videt z sus
tinet z resipistēs tollerat z in p anglm
cottidie clementer vocat Cofessionem
nostram exprimis corde desiderat z iusta que
delinquimus relaxat Temperat nob distric-
tione legis mia redeptoris In illa quippe scrip-
tū est Si qs ho hr ul id fecit morte mo-
riatur si qs h ul illa fecit lapidibs ob
ruat Apparuit ɔditor z redeptor nr i car-
ne ɔfessioni peccatorū no penā sz vitā pro
mittit mulierē sua vulnera cofitētem
suscepit z sana dimittit Inflexit g°
ad mia districtā legis q qs misera illa:-
dapnat ipe misericorditer libat hinc quoq

hn in lege scriptu e qua manus moysi erant
graves sumētes igit lapidē posuerunt
subter eū quo sedit Aaron aut z hur sus
tentabat manus eius Moyses quippe se-
dit in lapide cu lex regēmit i etia Moses
Et eade lex manus graves hnt q peccantes
quosque no misericorditer ptulit sz uā
districtōe pcussit Aaron vo mons for-
titudis hur at ignis interptatur Quid itaque
iste mons fortitudis signat ni redep
tore nrm de quo p pphetam dr Erit i
nouissimis diebs pparatus mons domus dni
in vertice montiū Aut quis p ignē ni sps
scus signatur De quo iste redeptor ne-
dr Igne veni mitte in terra Aaron
g° z hur graves manus moysi sustinent
atque sustētado leviores reddunt quia
mediator dei z homn cu igne sps sci
veniens mādata legis gravia que dum
litteralit tenebantur portari no poterant tol-
lerabiliora nob pspiritalem itelligētia
ondit Quasi eni manus moysi leves
reddidit q pondus mādatoz legis ad
virtute cofessiois retorsit hinc est q nobis
scriptus nūc pmissione innuit cu per
pphetam dr Nolo mortē peccatoris sz ut
ɔvertat z vivat hinc iterum sub mace spe
vinuiq pctāti anime dr Si dimiserit
vir uxorē sua z illa recedens duxerit viru
aliu nunq ad eā revertet ultra nunqd non
polluta z ɔtaminata erit mulier illa Tu aūt
fornicata es cu amatoribs multis tn rever
tere ad me dicit dns Ecce paradigma
fornicantis mulieris dedit ondit q post pollutio-
nē recipi no possit Oz hr ipm paradi-
gma q ptulit manu vincit cu dicit for
nicate mliere neququā recipi posse z tn
ipe fornicate aīaz ut recipiat exspectat
pensate frs pondus tāte pietatis
dic q fieri no pt z demostrat q hr ipe
fieri z ɔ more pt Ecce vocat z qs i qui-
natos denunciat hos z amplecti querit
a quibs despectū ee se quit Nemo g° ta
le tēpus pdat nemo oblatū re-
mediū dne pietatis abiciat Ecce su-
pna benignitas aūsos nos revocat.
z nob revitētibs sue clementie sinū
pat hns quisqz g° pensat q° debito

Ge xviii
a e 3

constringitur quia illum Deus expectat ut accepto
ex aspernit. Quem in morte permanere non vult
redeat qui stare toto tempore potuit saltem post lapsum
surgat. Quanto nos amore conditor noster ex-
pectat insinuat tibi per prophetam dicens: Attendi et
auscultavi, nemo quod bonum est loquitur, nemo est
qui recogitet in corde suo et dicat: Quid feci?
Certe miseri debuimus mala cogitare, sed que
cogitare recta noluimus ecce adhuc sustinet
ut recogitemus. Videte ergo pietatis sinum,
considerate nobis aperte misericordie gremium, quod male cogi-
tantes perdidit hii recogitantes querit. Ad nos
igitur fratres karissimi, ad vos oculos mentis reducite
et penitentis mulieris peccatricis in exemplum vobis imi-
tacionis auferte. Quicquid vos in adolescentia
quicquid in iuventute deliquisse meminit
deflete. Amemus iam redemptoris nostri vestigia
que peccando contempsimus. Ecce ut diximus
ad recipiendos nos ad superne pietatis sinus
aperitur, ut in maculosa in nobis vita contemnitur.
Perhibet quod indignacionem nostram non horrescamus in bene
in munditie torrentes recipientes nos Deus
clementer amplectitur, quia peccatorum vitam ei esse
indignam non putat quam fletibus lavat, in Christo Iesu
domino nostro qui vivit. Omelia xxxiiij

secundum Luce xv. In illo tempore accesserunt ad Ihesum publicani
et peccatores ut audirent illum. Et
murmurabant pharisei et scribe dicentes quia
hic peccatores recipit et manducat cum illis.
Et reliqua. Omelia beati Gregorii pape de eadem.

in quadragesima xiiij Estivum tempus quod corpori meo valde con-
trarium est loqui me dudum de expositione
evangelii longa mora intercurrente prohibuit.
Sed numquid quia lingua tacuit ardere caritas
cessavit? Hoc etenim dico quod apud se utrumque unus-
quisque cognoscit. Plerumque caritas quibus-
dam occupationibus impedita et intus flagrat
in corde et tamen non ostenditur in opere, quia et sol in
nube tegitur non videtur in terra et tamen ardet in celo.
Sic est occupata caritas solet et intus vim
sui ardoris exercet et foris flammas operis
non ostendit. Sed quia ad loquendum tempus
rediit vestra me studia accendit ut in
tanto amplius loqui libeat quanto hoc
vestre mentes desiderabilius expectant.
Audistis in lectione evangelica fratres mei quia
peccatores et publicani accesserunt ad redemp-
torem nostrum et non solum ad colloquendum sed etiam
ad convescendum recepti sunt. Quod videntes

pharisei dedignati sunt. Ex qua re colligite quia
vera iusticia compassionem habet, falsa iusticia
dedignacionem, quamvis et iusti soleant recte pecca-
toribus indignari. Sed aliud est quod agitur typo super-
bie aliud quod zelo discipline. Dedignantur etenim
sed non dedignantes, desperant sed non desperantes,
persecutionem commovent sed amantes, quia etsi foris
increpationes per disciplinam exaggerant, intus
tamen dulcedinem per caritatem servant. Preponunt sibi
in animo ipsos plerumque quos corrigunt, et melio-
res estimant eos quosque quos iudicant. Quod videlicet
agentes et per disciplinam subditos et per humilitatem
custodiunt semetipsos. At contra hii qui de falsa iusti-
cia superbire solent ceteros quosque despiciunt,
nulla infirmantibus misericordia condescendunt, et quo se pecca-
tores esse non credunt eo deterius peccatores fiunt.
De quorum profecto numero pharisei exstiterunt
qui diiudicantes Dominum quod peccatores susciperet
arenti corde ipsum fontem misericordie reprehendebant.
Sed quia egri erant ita ut egros se esse nescirent,
quatenus quod erant cognoscerent celestis eos medicus
blandis fomentis curat, benignum paradigma
obicit et in eorum corde vulneris tumorem premit.
Ait namque: Quis ex vobis homo qui habet centum oves
et si perdiderit unam ex illis nonne dimittit no-
naginta novem in deserto et vadit ad illam que
perierat. Ecce mira dispensatione pietatis simi-
litudinem vitalis dedit, quam et ipse homo in se recog-
nosceret et tamen hec specialiter ad ipsum auctorem
hominum pertineret. Quia enim centenarius perfectus
est numerus, ipse centum oves habuit cum sanctorum angelorum
substantiam et hominum possedit. Sed una ovis tunc pe-
riit quando peccando homo pascua vite dereliquit.
Dimisit autem nonaginta novem oves in deserto
quia illos summos angelorum choros reliquit in celo.
Cur autem celum desertum vocatur nisi quod desertum
derelictum dicitur? Tunc autem celum homo deseruit
cum peccavit. In deserto autem nonaginta novem oves
remanserant quando in terra Dominus unam querebat, quia
rationalis creature numerus angelorum videlicet et hominum
que ad videndum Deum condita erat pereunte
homine erat imminutus. Et ut perfecta
summa ovium integraretur in celo, homo perditus
querebatur in terra. Nam quod hic evangelista dicit in deserto,
alius dicit in montibus, ut significaret in excelsis,
quia nimirum oves que non perierant in subli-
mibus stabant. Et cum invenerit ovem imponit
in humeros suos gaudens. Ovem in humeros
suos imposuit quia humanam naturam suscipiens

peccatricem ipse portavit. Et veniens domum con-
vocat amicos et vicinos suos dicens eis: Con-
gratulamini mihi quia inveni ovem quae perierat. Inventa ove
ad domum redit, quia pastor noster per pretium san-
guinis reparato homine ad regnum caeleste redit.
Ibi amicos et vicinos invenit, illos videlicet choros
angelorum qui amici eius sunt quia voluntatem eius
continue in sua stabilitate custodiunt. Vicini
quoque eius sunt quia claritate visionis illius sua
assiduitate perfruuntur. Et notandum quod non dicit
congratulamini inventae ovi sed mihi, quia videlicet eius est gau-
dium vita nostra, et cum nos ad caelum reducimur solem-
nitatem illius laetitiae implemus. Dico vobis quod ita
gaudium erit in caelo super uno peccatore pae-
nitentiam agente quam super nonaginta novem
iustis qui non indigent paenitentia. Considerandum
nobis est, fratres mei, cur dominus plus de conversis
peccatoribus quam de stantibus iustis in caelo gaudium
esse fateatur, nisi quod ipsi per cotidianam visionis
experimentum novimus, quia plerumque hii qui nullis se
oppressos peccatorum molibus sciunt stant quidem
in via iustitiae, nulla illicita perpetrant, sed tamen ad
caelestem patriam anxie non anhelant, tantoque
sibi in rebus licitis usum praebent quanto se per-
petrasse illicita nulla meminerunt, et plerumque pi-
gri remanent ad exercenda bona praecipua,
quia valde sibi securi sunt quod nulla commiserint
mala graviora. At contra nonnumquam hii qui se aliqua
illicita egisse meminerunt, ex ipso suo dolo-
re compuncti inardescunt ad amorem dei, seseque
in magnis virtutibus exercent, cuncta diffici-
lia sancti certaminis appetunt, omnia mundi derelinquunt,
honores fugiunt, acceptis contumeliis laetantur, et
flagrant desiderio, ad caelestem patriam anhelant,
et quia errasse a deo se considerant, damna praecedentia
lucris sequentibus recompensant. Maius ergo de
peccatore converso quam de stante iusto gaudium
fit in caelo, quia et dux in proelio plus eum militem
diligit qui post fugam reversus hostem fortiter
premit quam illum qui numquam terga praebuit et numquam
aliquid fortiter fecit. Sic et agricola illam am-
plius terram amat quae post spinas uberes fruc-
tus profert quam eam quae numquam spinas habuit et
numquam fertilem messem producit. Sed inter haec
sciendum est quia sunt plerique iusti in quorum
vita tantum est gaudium ut eis quaelibet peccatorum
paenitentia praeponi nullatenus possit. Nam multi nullorum
sunt malorum conscii et tamen tanti ardoris afflic-
tione se exerunt ac si peccatis omnibus angustentur,
cuncta etiam licita despiciunt, ad despectum mundi

sublimiter accedunt, licere sibi nolunt omne quod li-
cet, bona se amputant etiam concessa, contempnunt vi-
sibilia, invisibilibus accendunt, lamentis gau-
dent, in cunctis semetipsos humiliant, et sicut
nonnulli peccata operum, sic ipsi peccata cogitationum de-
plorant. Quid itaque istos nisi iustos dixerim
et paenitentes, qui se et in paenitentia de peccato cogitationis
humiliant et recti semper in opere perseverant?
Hinc ergo colligendum est quantum deo gaudium
faciat quando humiliter plangit iniustus, si in caelo
fiat gaudium quando hoc quod male gessit per paenitentiam
dampnat iustus. Sequitur: Aut quae mulier habens
dragmas decem et si perdiderit dragmam unam,
nonne accendit lucernam et evertit domum et quaerit
diligenter donec inveniat dragmam quam
perdiderit? Qui significatur per pastorem ipse et per mulie-
rem. Ipse enim deus, ipse et dei sapientia. Et quia
imago exprimitur in dragma, mulier dragmam
perdidit quando homo qui conditus ad imaginem
dei fuerat peccando a similitudine sui conditoris
recessit. Sed accendit mulier lucernam, quia sapientia
dei apparuit in humanitate. Lucerna quippe
lumen in testa est, lumen vero in testa est divi-
nitas in carne. De qua videlicet testa sui corporis
sed ipsa sapientia dixit: Exaruit velud testa virtus
mea. Quia enim testa igne solidatur, eius virtus
sicut testa exaruit, quia assumptam carnem ad re-
surrectionis gloriam ex passionis tribulatione ro-
boravit. Accensa autem lucerna evertit domum,
quia mox ut eius divinitas in carne cla-
ruit, omnis se nostra conscientia concussit. Domus
namque evertitur, cum consideratione reatus sui huma-
na conscientia perturbatur. Cui eversionis primo non
disturbaverit ab eo quod in malis conditionibus legitur
emundatur, quia nimirum prima mens si non
prius perturbatur, ab assuetis vitiis non
emundatur. Eversa ergo domo invenitur dragma,
quia cum perturbatur conscientia, reparatur in homine
similitudo conditoris. Et cum invenerit convocat
amicas et vicinas dicens: Congratulamini mihi
quia inveni dragmam quam perdideram. Quae
amicae vel vicinae nisi illae potestates caelestes
sunt iam supernae, quae tanto supernae sa-
pientiae iuxta sunt quanto ei per gratiam continuae
visionis appropinquant. Sed inter haec nequaquam
relinquere negligenter debemus, cur ista
mulier per quam dei sapientia significatur decem drag-
mas habuisse perhibetur, ex quibus unam per-
didit, quam cum quaereret invenit. Angelorum

quippe rationem. Nam ad cognoscendum se conditorem condidit quia dum conspicere ad eternitatem voluit ea procul dubio ad suam similitudinem creavit. Decem vero dragmas habuit mulier quia novem sunt ordines angelorum. Sed ut impleretur electorum numerus homo decimus est creatus qui a conditore suo nec post culpam periit quia hunc eterna sapientia per carnem miraculis coruscans ex lumine teste reparavit. Novem vero ordines angelorum diximus quia videlicet testante sacro eloquio scimus angelos, archangelos, virtutes, potestates, principatus, dominationes, thronos, cherubim atque seraphim. Esse namque angelos et archangelos pene omnes sacri eloquii pagine testantur. Cherubim vero atque et seraphim sepe ut notum est libri prophetarum loquuntur. Quatuor quoque nomina ordinum Paulus apostolus ad Ephesios scribens enumerat dicens: supra omnem principatum et potestatem et virtutem et dominationem. Rursum ad Colossenses scribens ait: sive throni sive dominationes sive principatus sive potestates. Dominationes vero principatus ac potestates iam ad Ephesios loquens descripserat, sed ea quoque Colossensibus dicturus premisit thronos de quibus nec dum quicquam fuerat Ephesiis locutus. Dum illis quatuor que ad Ephesios dixit id est principatibus et potestatibus virtutibus atque dominationibus coniunguntur throni, quinque sunt ordines qui specialiter exprimuntur. Quibus dum angeli archangeli cherubim atque seraphim adiuncta sunt, procul dubio novem esse inveniuntur ordines angelorum. Unde et ipsi angelo qui primus est conditus per prophetam dicitur: Tu signaculum similitudinis plenus sapientia et perfectus decore in deliciis paradisi dei fuisti. Ubi notandum quod non ad similitudinem dei factus sed signaculum similitudinis dicitur ut quo in eo subtilior est natura eo in illo ymago dei similius insinuetur expressa. Quo in loco mox subditur: Omnis lapis preciosus operimentum tuum, sardius, topasius et iaspis, crisolitus, onix et berillus, saphirus, carbunculus et smaragdus. Ecce novem dixit nomina lapidum quia profecto novem sunt ordines angelorum. Quibus nimirum ordinibus ille primus angelus ideo ornatus et opertus extitit quia dum cunctis angelorum agminibus prelatus est ex

eorum comparatione clarior fuit. Sed cur istos persistentium angelorum choros enumerando perstringimus, si non eorum quoque ministeria subtiliter exprimamus? Greca etenim lingua angeli nuntii, archangeli vero summi nuntii vocantur. Et sciendum quod angelorum vocabulum nomen est officii non nature. Nam sancti illi celestis patrie spiritus semper quidem sunt spiritus sed semper angeli vocari nequaquam possunt quia tunc solum sunt angeli cum per eos aliqua nuntiantur. Unde et per psalmistam dicitur: Qui facit angelos suos spiritus. Ac si patenter dicat: Quia eos quos semper habet spiritus etiam cum voluerit angelos facit. Hi autem qui minima nuntiant angeli, qui vero summa annuntiant archangeli vocantur. Hinc est enim quod ad Mariam virginem non quilibet angelus sed Gabriel archangelus mittitur. Ad hoc quippe ministerium summum angelum venire dignum fuerat qui summum omnium nuntiabat. Qui idcirco etiam privatis nominibus censentur ut signetur per vocabula et in operatione quid valeant. Neque enim in illa sancta civitate quam de visione omnipotentis dei plena scientia perficit idcirco propria nomina sortiuntur ne eorum persone sine nominibus sciri non possunt, sed cum ad nos aliquid ministraturi veniunt apud nos et nomina a ministeriis trahunt. Michael namque quis ut deus, Gabriel autem fortitudo dei, Raphael vero dicitur medicina dei. Et quotiens mire virtutis aliquid agitur Michael mitti perhibetur ut ex ipso actu et nomine detur intelligi quia nullus potest facere quod facere prevalet deus. Unde et ille antiquus hostis qui esse deo similis per superbiam concupivit dicens: In celum conscendam et super astra celi exaltabo solium meum, sedebo in monte testamenti in lateribus aquilonis, ascendam super altitudinem nubium, similis ero altissimo; dum in fine mundi in sua virtute relinquetur extremo merito perimendus cum michaele archangelo preliaturus esse perhibetur, sicut per Iohannem dicitur: Factum est prelium cum michaele archangelo, ut qui se ad dei similitudinem superbus extulerat per michaelem peremptus discat quia ad dei similitudinem per superbiam nullus exsurgat. Ad Mariam quoque Gabriel mittitur qui dei fortitudo nominatur. Illum quippe nuntiare veniebat qui ad debellandas aereas potestates humilis apparere dignatus est, de quo per prophetam dicitur: Tollite portas

de angel.

principes vestras et elevamini porte eternales et introibit rex glorie.
Quis est iste rex glorie? Dominus fortis et potens, dominus potens in prelio.
Et rursum: Dominus virtutum ipse est rex glorie. Per
dei ergo fortitudinem nunciandus erat qui virtutum
dominus et potens in prelio contra potestates aere=
as ad bella veniebat. Raphael quoque in=
terpretatur ut diximus medicina dei, quia videlicet dum
tobie oculos quasi per officium curationis tetigit ceci=
tatis eius tenebras tersit. Qui ergo dum
ad curandum mittitur, dignum videlicet fuit ut
dei medicina vocaretur. Sed quia angelorum
nomina interpretando perstrinximus, superest nunc ut
ipsa officiorum vocabula breviter expri=
mamus. Virtutes etenim sunt illi nimirum spiritus
per quos miracula et signa frequentius fiunt.
Potestates vocantur hi qui et hoc potentius in suo
ordine perceperunt, ut eorum ditioni vir=
tutes adverse subiecte sint, quorum potestate re=
frenantur ne corda hominum tantum temptare preva=
leant quantum volunt. Principatus vocantur
hi qui ipsis bonis quoque angelorum spiritibus
presunt, qui subiectis aliis dum que sunt
agenda disponunt, eis ad explenda divina
ministeria principantur. Dominationes autem vocantur que
et potestates principatuum dissimilitudine altitudinis
transcendunt. Nam principari est inter reliquos
priorem existere, dominari vero est subiectos quosque
possidere. Ea vero angelorum agmina que mira po=
tentia preeminent, pro eo quod eis cetera ad obedien=
dum subiecta sunt, dominationes vocantur. Thro=
ni quoque illa agmina sunt vocata quibus
ad exercendum iudicium semper omnipotens deus pre=
sidet. Quia enim thronos latino eloquio se=
des dicimus, throni dei dicti sunt hi qui tanta
divinitatis gratia replentur ut in eis dominus
sedeat et per eos sua iudicia decernat. Unde
et per psalmistam dicitur: Sedes super thronos qui iudicas
equitatem. Cherubim quoque plenitudo scientie
dicitur. Et sublimiora illa agmina ideo cheru=
bim vocata sunt quia tanto perfectiore scientia plena
sunt quanto claritatem dei vicinius contemplantur,
ut secundum modum creature ea sciant plene
omnia quo visioni conditoris sui per meritum
dignitatis appropinquant. Seraphim et illa
sanctorum spirituum agmina vocantur que ex sin=
gulari propinquitate conditoris sui incomparabili
amore ardent. Seraphim quoque ardentes

vel incendentes vocantur. Que quia ideo
coniuncta sunt ut inter hec et deum nulli alii
spiritus intersint, tanto magis ardent quanto
hunc vicinius vident. Quorum profecto
flamma amor est, quia quo subtilius clarita=
tem eius aspiciunt eo validius in eius
amore flammescunt. Sed quid prodest nos de
angelicis spiritibus ista perstringere si non stu=
deamus hec et ad nos profectus congrua
consideratione derivare? Quia enim superna
illa civitas ex angelis et hominibus constat, ad quam
tantum credimus humanum genus ascendere
quantos illic contigit electos angelos rema=
nsisse, sicut scriptum est: Statuit terminos gentium   Deut. 32
secundum numerum angelorum dei, debemus et nos
aliquid ex illis distinctionibus supernorum civi=
um ad usum nostre conversationis trahere
nosque ipsos ad incrementa virtutum bo=
nis studiis inflammare. Quia enim tanta
illuc ascensura creditur multitudo hominum
quanta multitudo remansit angelorum, supe=
rest ut ipsi quoque homines qui ad celestem patriam
redeunt ex eis agminibus aliquid illuc reverten=
tes imitentur. Distincte namque conversationes
hominum singulorum agminum ordinibus congru=
unt, ut in eorum sorte per conversationis simi=
litudinem deputentur. Nam sunt plerique
qui parva capiunt, sed tamen hec eadem
parva pie annuntiare fratribus non desistunt.
Isti itaque in angelorum numerum currunt. Et sunt
nonnulli qui divine largitatis munere refecti
secretorum celestium summa et capere prevalent
et nuntiare. Quo ergo isti nisi inter angelorum   arch
numerum deputantur? Et sunt alii qui mira
faciunt signa et valenter operantur. Quo
ergo isti nisi ad supernarum virtutum sortem et
numerum congruunt? Et sunt nonnulli qui acceptis
virtutibus de obsessis corporibus malignos
spiritus fugant eosque virtute orationis et
vi accepte potestatis eiciunt. Quo nimirum
isti meritum suum nisi inter potestatum celestium
numerum sortiuntur? Et sunt nonnulli qui accep=
tis virtutibus et electorum hominum merita tran=
scendunt, cunctisque et bonis meliores sunt,
electis quoque fratribus principantur. Quo
ergo isti sortem suam nisi inter principatuum
numeros acceperunt? Et sunt nonnulli qui

P°

sit in se ipsos in ipsos cunctis vitiis omnibus que desideriis dominantur ut ipso iure mundicie dii inter homines vocentur. Unde ad moysen dicitur Ecce constitui te deum pharaonis. Quid ergo isti nisi inter numeros dominationum currunt quos ita cuncta subiecta sunt. Sunt nonnulli qui dum se ipsos vigilanti cura dominantur dum se sollicita intentione discutiunt divino timori semper inherentes hoc in munere virtutis accipiunt quod iudicare recte et alios possint. Quorum profecto mentibus dum divina contemplatio presto est in his velud in throno suo dominus presidens aliorum facta examinat et cuncta mirabiliter de sua sede dispensat. Quid ergo isti nisi throni sui conditoris sunt vel quo in numero supernarum sedium ascribuntur per quos dum sancta ecclesia regitur plerumque de suis infirmis actibus etiam electi iudicantur. Et sunt nonnulli qui tanta dei ac proximi dilectione pleni sunt ut cherubim iure nominentur. Quia enim ut prefati sumus cherubim plenitudo scientie dicitur et paulo dicente didicimus plenitudo legis est caritas, omnes qui dei et proximi caritate ceteris amplius pleni sunt meritorum suorum sortem inter cherubim numeros perceperunt. Et sunt nonnulli qui superne contemplationis facibus accensi in conditoris sui solo desiderio anhelant nichil iam in hoc mundo cupiunt solo eternitatis amore pascuntur terrena quoque abiciunt cuncta temporalia mente transcendunt amant et ardent atque in ipso ardore requiescunt amando ardent loquendo et alios accendunt et quos verbo tangunt ardere protinus in dei amore faciunt. Quid ergo istos nisi seraphim dixerim quorum cor in ignem conversum lucet et urit quia et mentis oculos ad superna illuminat et compunctionis fletibus vitiorum rubiginem purgant. Qui ergo ita ad amorem sui conditoris inflammati sunt quo nisi inter seraphim numerum sorte sue vocationis acceperunt. Sed hec fratres karissimi me loquente introrsus vos ad vosmetipsos reducite secretorum vestrorum merita cogitationesque discutite. Videte si quid iam boni vobiscum agitis videte si in numero horum agminum que breviter tangendo perstrinximus sortem vestre vocationis invenistis. Ve autem anime que in se de his bonis que enumeravimus minime aliquid recognoscit.

Eique adhuc deterius ve imminet si et privatam se donis intelligit et nequaquam gemit. Quisquis ergo talis est fratres mei gemendus est valde quia non gemit. Pensemus ergo accepti dona muneris et vivere qui possumus ad amorem tante sortis anhelemus. Qui in se donorum gratiam minime recognoscit gemat. Qui vero in se minora recognoscit maiora aliis non invideat quia et superne ille distinctiones beatorum spirituum ita sunt condite ut alie aliis sint prelate. Fertur vero dyonisius ariopagita antiquus videlicet et venerabilis pater dicere quod ex minoribus angelorum agminibus foras ad explendum ministerium vel visibiliter vel invisibiliter mittuntur. Nam superiora illa agmina ab intimis nequaquam recedunt quia ea que preeminent usum exterioris ministerii nequaquam habent. Cui rei illud videtur esse contrarium quod ysaias dicit: Volavit ad me unus de seraphim et in manu eius calculus quem forcipe tulerat de altari et tetigit os meum. Sed in hac prophete sententia vult intelligi quia hi spiritus qui mittuntur eorum vocabulum percipiunt quorum officia gerunt. Nam angelus qui carbonem ab altari ut peccata locutionis incenderet de altari angelus carbone portat seraphim vocatur. Quod mirandum dicitur. Hunc autem sensum et illud credo non inconvenienter explicari quod per danielem dicitur: Milia milium ministrabant ei et decies centena milia assistebant ei. Aliud namque est ministrare aliud assistere quia ministrant deo qui et ad nos nunciando exeunt. Assistunt vero qui sic contemplatione intima perfruuntur ut ad explenda foras opera minime mittantur. Sed quia in scripturis sacris quedam per cherubim quedam vero per seraphim agi dicimus utrum ad se hec faciant an per subiecta agmina agant quod sit dictum in eo quod a maioribus veniunt maiora vocabula sortiuntur nos affirmare nolumus quod aperto testimonio non probamus. Hoc tamen certissime scimus quia ad explendum de supernis ministerium alii spiritus alios mittunt zacharia testante qui ait: Ecce angelus qui loquebatur in me egrediebatur et alius angelus egrediebatur in occursum eius et dixit ad eum: Curre loquere ad puerum istum dicens absque muro habitabitur iherusalem. Dum enim angelus ad angelum

dicit audire et loqui dubium non est quod alios
alium mittunt. Minora vero sunt que admittuntur,
maiora que mittunt. Sed hoc quoque de ipsis
agminibus que mittuntur certum tenemus quod et cum
ad nos veniunt sic exterius implent ministerium
ut tamen nunquam desint interius per contemplacionem.
Et mittuntur igitur et assistunt, quia et si circum-
scriptus est angelicus spiritus summus tamen spiritus
ipse qui deus est circumscriptus non est. Angeli
itaque et missi ante ipsum sunt quia quolibet missi ve-
niant intra ipsum currunt. Sciendum quo-
que est quod plerumque ipsi beatorum spirituum ordines
vicinorum sunt ordinum vocabulis signati. Thro-
nos etenim, id est sedes dei, specialiter beatorum
spirituum ordinem diximus, et tamen per psalmistam dicitur:
Qui sedes super cherubin, appare. Quia videlicet in ipsis
distinctionibus agminum cherubin thronis
iuncti sunt, et super cherubin deus sedere
in agminis equalitate perhibetur. Sic quippe
in illa summa civitate specialia quedam
singulorum sunt ut tamen sint communia omnium,
et quod in se quisque ex parte habet, hoc in alio ordine
totum possidet. Sed idcirco uno eodem quo vocabulo
communiter non censentur, ut ille ordo vocari
proprio uniuscuiusque rei nomine debeat, qui
hanc in munere plenius accepit. Seraphim
namque incendium diximus, et tamen in amore con-
ditoris sui simul omnes ardent. Cherubin ple-
nitudo sciencie, et tamen quis ibi aliquid nescit, ubi
ipsum omnes simul fontem sciencie deum vident? Thro-
ni quoque illa agmina quibus conditor presidet
vocantur. Sed beatus esse quis potest, nisi creator suus
eius menti presideat? Hec ergo que ex parte ab omnibus
habentur, eis in proprio nomine data sunt qui hec in munere
plenius acceperunt. Nam et si qua illic sunt que
alii habent ut haberi ab aliis nequaquam possit,
sicut speciali nomine dominaciones et principatus vo-
cantur, cuncta ibi singulorum sunt quia ibi per carita-
tem spiritus ab alio in aliis habentur. Sed ecce dum
celestium civium secreta rimamur, ab expositio-
nis nostre ordine longe digressi sumus. Sus-
piremus ergo ad eos de quibus loquimur, sed redeamus
ad nos. Meminisse etenim debemus quia caro
sumus. Taceamus interim de secretis celi, sed ante
conditoris nostri oculos manu penitencie tergamus
maculas pulveris nostri. Ecce ipsa divina misericordia po-
llicetur dicens: Gaudium erit in celo super uno
peccatore penitenciam agente, et tamen per prophetam dominus dicit:

In quacumque die iustus peccaverit omnes Ez. 18
iusticie eius in oblivione erunt. Ecce a me
pensemus si possumus dispensacionis superne
pietatis. Stantibus si ceciderint minatur
penam, lapsis vero ut surgere valeant promittit
misericordiam. Illos terret ne presumant in bonis,
istos refovet ne desperent in malis. Iustus
es, iram pertimesce ne corruas; peccator es, pre-
sume de misericordia ut surgas. Ecce iam lapsi sumus,
stare nequaquam valuimus, in pravis desideriis
iacemus. Sed qui nos rectos condidit adhuc
exspectat et provocat ut surgamus. Sinum
sue pietatis aperit, nosque ad se recipere
per penitenciam querit. Sed penitenciam digne agere
non possumus nisi modum quoque eiusdem
penitencie cognoscamus. Penitenciam quippe agere
est et perpetrata mala plangere et plangenda
non perpetrare. Nam qui sic alia deplorat ut
tamen alia committat, adhuc penitenciam agere
aut ignorat aut dissimulat. Quid enim
prodest si peccata luxurie quis defleat, et tamen
adhuc avaricie estibus anhelat? Aut
quid prodest si ire culpas iam lugeat, et tamen ad-
huc invidie facibus tabescat? Sed nimis est
valde quod dicimus, ut qui peccata deplorat
deploranda minime committat, et qui plangit
vitium perpetrare vitia timeat. Nam cogi-
tandum summopere est ut qui se illicita me-
minit commisisse, a quibusdam licitis stude-
at abstinere, quatenus per hec conditori suo sa-
tisfaciat, ut qui commisit prohibita contemnere
ipse a se debeat et concessa, et se reprehen-
dat in minimis que se meminit in maximis
deliquisse. Minima sunt que loquor, si hec
expleri eloquii testimoniis non assumo. Ecce
certe veteris testamenti alienam uxorem
concupisci prohibetur, a rege vero ferire in bello
militibus vel deserti acies non penaliter
necatur. Et tamen novimus quod David cum alienam conie-
ctionem concupiscens aliena coniuge concu-
pivit et abstulit, dignus culpa digna verbera
sunt secuta, et malum quod perpetravit per peni-
tenciam correxit. Qui tamen longe post, cum
hostium cuneos sederet, aquam bibere
debet Bethlemitica cisterna concupiscens
voluit. Cuius electi milites inter catervas
adversancium medias erumpentes aquam quam
rex desideraverat illesi detulerunt. Sed
vir flagellis eruditus semetipsum in
periculo aquam desiderasse reprehendit. Cuius

P8

fundes duo liberaverunt sicut illic scriptum est
liberavit eadem. Insatiatum quippe dominus est
sicut aqua consita est quia culpa accipere mac-
tavit per primam reprehensionis sue. Nam quia
quondam concupiscere aliena uxore nequaquam
timuit post et quod aliquid compisset expavit.
Nam enim se illicita perpetrasse meminerat
tot semper in rigidis et aliatis ab se
nebat. Sic agimus per primam ut ea que commi-
simus perfecte deploremus pensemus supernas
divitias conditoris nostri. Peccare nos videt
et permittit qui nos ante culpam prohibuit et post
culpam expectare ad veniam non desistit.
Ecce ipse nos quem despeximus vocat. A
ipso ab illo sumus et tamen non audit. Unde bene per
ysaiam dicitur: Erunt oculi tui videntes precepto-
rem tuum et aures tue audient vocem post
tergum monentis. Quasi in faciem homo est monitus
qui ad iusticiam conditus precepta rectitudinis
accepit. Sed cum hec ille precepta contempsit
quasi conditori suo dorsum mentis in faciem de-
dit. Nos adhuc vocare non cessat. Cum dorsum
in faciem dedimus tamen verba despeximus tamen
precepta calcavimus. Sed stamus post tergum
nos adhuc revocat quia et videt quod despicit
et tamen precepta clamavit per patientiam ex-
pectavit. Pensate ergo fratres karissimi si cuilibet
vestrum loquenti famulus suus subito sup-
biret et terga in faciem mitteret unquam non
contemptus dominus superbia eius feriret. Volnera
districte animadversionis infligeret. Ecce
nos peccando auctori nostro terga in faciem
dedimus et tamen sustinet superbe aversos benigne
revocat et qui ferire nos aversantes po-
tuit ut revertamur munera promittit. Ta-
ta ergo conditoris nostri una duritia nostri re-
atus emolliat et hoc qui malum quod fecit
expiari perpessus potuit saltem expectatus

erubescat. Rem brevem refero quam viro
venerabili Maximiano tunc patre monasterii
mei nunc autem Syracusano episcopo narrante
cognovi. Sit itaque si solempniter audi-
tis caritati vestre non breviter suffragatri
credo. Nostris namque temporibus Victorinus quidam
exstitit qui alio quoque nomine Emilianus
appellatus est non inopis substantie in
mediocritate vite. Sed quia plerumque regnat

in rerum opulentia carnis culpa, in quoddam
facinore lapsus est quod debuisset valde pertimescere.
At de fine mortis immanitate cogitans reatus
sui consideratione compunctus erexit se contra se
mundi huius omnia relinquit monasterium petiit.
In quo nimirum monasterio tante humilitatis
tanteque districtionis exstitit ut cuncti fratres qui
illic ad amore divinitatis convenerant sua
cogerentur vitam despicere dum illum primam vi-
deret. Studuit namque toto mentis annisu cru-
cifige carnem voluptates propias frangere furtivas
orationes querere cottidianis se lacrimis lavare de-
spectum sui appetere oblata a fratribus veneratione
metuere. Itaque nocturnas fratrum vigilias preve-
nire consueverat et quia mons in quo monasterium
situm est ex uno latere in secretiori parte promine-
bat illuc consuetudinem fecerat ante vigilias
egredi ut se cottidie in fletu penitentie quanto
secretius tanto liberius mactaret. Con-
templabatur namque districtionem venturi iudicis
sui et eidem iudici concordans puniebat lacri-
mis reatum sui facinoris. Quadam vero nocte
abbas monasterii vigilans hunc latenter egre-
dientem intuitus lento pede foras secutus est.
Cumque in secretiori montis latere cerneret in
oratione prostratum expectare voluit quando surgeret
ut ipsam quoque longanimitatem orationis eius
exploraret. Tunc subito lux celitus emissa
super eum fusa est qui in oratione prostratus iacebat
tantaque se illo in loco claritas sparsit ut tota
pars illius regionis ex eadem luce claresceret.
Quam abbas ut vidit intremuit et fugit.
Cumque post longum hore spatium iste frater ad mona-
sterium rediisset abbas eius ut discerneret an super
se effusionem tanti luminis agnovisset requi-
rens studuit dicens ubi fuisti. At ille latere se cre-
dens in monasterio se esse respondit. Quo negante
abbas compulsus est dicere quod vidisset. At ille videns
se esse deprehensum hoc quoque quod abbatem latuit ape-
ruit dicens: Quando lucem super me vidisti de celo de-
scendit vox pariter et venit: Dimissum est
peccatum tuum. Et quidem omnipotens Deus peccatum eius
potuit tacendo relaxare sed loquendo per vocem
radiando per lumen exemplo sue nobis misericordie voluit
ad penitentiam corda contriti. Pensate fratres karissimi ex
persecutore sancti de celo prosunt de celo

alloquitur. Ecce nostris quoque nostris temporibus peccator et penitentes vocem de celestibus audiunt. Illic dictum est: Quid me persequeris? Iste meruit audire: Dimissum est peccatum tuum. Longe enim inferior meritis peccator penitens iste quam Paulus, sed quia adhuc hic in re de Paulo loquimur incredulitatis nece anhelante(?) audivit dicere, quia Paulus propter superbiam vocem increpationis, iste vero propter humilitatem vocem consolationis audivit. Hunc quia humilitas prostraverat divina pietas erigebat, illum quia superbia erexerat divina severitas humiliabat. Habete ergo fiduciam fratres mei de misericordia conditoris nostri. Recogitate que fecimus, pensate largitatem superne pietatis. Accipite et admissa in iudice dominum adhuc expectat(?) ... veniente. Considerantes igitur quam gravis sit peccatum vestrum, nolite negligere; considerantes vero quam pronus sit, nolite desperare. Prebet apud dominum hominem fiduciam. Deus homo est nobis spes magna penitentibus, quia advocatus noster factus est iudex noster, qui vivit et regnat cum patre in unitate spiritus sancti deus. c/ Ome xxv

In illo tempore dixit Jesus discipulis suis: Cum audieritis prelia et seditiones, nolite terreri; oportet primum hec fieri, sed non statim finis. Et reliqua. Ome b. gg. ppe

Dominus ac redemptor noster perituri mundi precurrentia mala denuntiat, ut eo minus perturbent venientia quo sunt prescita. Minus enim iacula feriunt que previdentur, et nos tollerabilius mala mundi suscipimus si contra hec per prescientie clipeum munimur. Ecce enim dicit: Cum audieritis prelia et seditiones, nolite terreri; oportet primum hec fieri, sed non statim finis. Pensanda sunt verba redemptoris nostri, per que nos intus aliud extus passuros denuntiat. Bella quippe ad hostes pertinent, seditiones ad cives. Ut ergo nos indicet intus extusque perturbari, aliud nos fatetur ab hostibus aliud a fratribus perpeti. Sed istis malis prevenientibus quia non statim finis sequatur adiungit: Surget gens contra gentem et regnum adversus regnum, et terre motus magni erunt per loca, pestilentie et fames, terroresque de celo et tempestates. Atque post subdit: Et erunt signa magna. Ultima tribulatio multis tribulationibus prevenitur, et per crebra mala que preveniunt indicantur mala perpetua que subsequentur. Et ideo post bella et seditiones non statim finis, quia multa mala debent preire ut malum valeant sine fine nuntiare. Sed cum tot signa perturbationis dicta sunt, oportet ut eorum considerationem breviter perstringamus, quia necesse est ut alia e celo, alia e terra, alia ab elementis, alia ab hominibus patiamur. Ait enim: Surget gens contra gentem, ecce perturbatio hominum. Erunt terre motus magni per loca, ecce respectus ire desuper. Erunt pestilentie, ecce inequalitas corporum. Erunt fames, ecce sterilitas terre. Terroresque de celo et tempestates, ecce inequalitas aeris. Quia ergo omnia consummanda sunt, ante consummationem omnia perturbantur, et qui in cunctis deliquimus in cunctis ferimur, ut impleatur quod dictum est: Pugnabit pro eo orbis terrarum contra insensatos. Omnia namque que ad usum vite accepimus ad usum convertimus culpe; sed cuncta que ad usum pietatis inflexionis ad usum nobis vertuntur ultionis. Tranquillitate quippe humane pacis ad usum vertimus vane securitatis peregrinationem terre pro habitatione dileximus patrie, salutem corporum vertimus in usum viciorum, ubertatem habundantie non ad necessitatem carnis sed ad perversitatem intersimus(?) voluptatis. Ipsa serena blandimenta aeris ad amorem nobis servire coegimus terrene delectationis. Iure ergo restat ut simul nos omnia feriant que simul nos omnia vitiis nostris mala subiecta prebebant, ut quot prius in mundo incolumes habuimus gaudia tot de ipso postmodum cogamur sentire tormenta. Notandum vero quod dicitur: Terrores de celo et tempestates. In tempestates hyemales venire ex ordine temporum solent, tunc hoc loco tempestates venire in predicatione signo predicuntur(?), nisi quod tales tempestates denovo venire denuntiat que nequaquam ordinem temporum servant. Que enim ordinate veniunt signa non sunt, sed tempestates in signo sunt que ipsa quoque tempora statuta confundunt. Et nos nos quoque iam experti sumus, quia estivum tempus omne conversum in plurimis hyemalibus videmus. Cum autem cuncta hec non dementia(?) ferentur sunt, sed de mundi merito patientes(?) priores homini permittuntur, tunc vero(?) Sed ante hec omnia iniicient manus suas nobis inimici et persequentur et tradent vos in synagogis ducentes ad

reges et presides propter nomen meum. Ac si
aperte dicat: Prius corda hominum et post elemen-
ta turbabuntur, ut cum rerum ordo confunditur
ex qua retribucione veniat demonstretur.
Nam cum mens finis mundi ex ipso suo ordine
pendeat, persecutores in quosque innocentes
qui digne puniuntur illis opprimat innote-
scit. Nam subditur: Ducentes ad reges et pre-
sides propter nomen meum, continget autem vobis
in testimonium. In testimonium videlicet eorum vel
eorum qui aut vivendo non imitantur, per-
sequendo mortem inferunt aut videndo
non imitantur. Mors quippe iustorum bonis
in adiutorium est, malis autem in testimonium,
ut inde perversi sine excusacione pereant unde
electi exemplum capiunt salutis ut vivant. Sed
auditis tot terroribus turbari poterant
infirmorum corda, atque ideo consolacio adiungi-
tur. Protinus subinfertur: Ponite ergo in cordi-
bus vestris non premeditari quemadmodum res-
pondeatis. Ego enim dabo vobis os et sapien-
tiam cui non poterunt resistere et contradicere omnes adver-
sarii vestri. Ac si aperte membris suis infirman-
tibus dicat: Nolite terreri, nolite pertime-
scere. Vos ad certamen acceditis, sed ego pro-
elior; vos verba editis, sed ego sum qui loquor.
Sequitur: Trademini autem a parentibus et fratribus
et cognatis et amicis, et morte afficient
ex vobis. Minore dolore mala ingerunt que
ab extraneis inferuntur. Plus vero in nobis
ea tormenta seviunt que ab illis patimur
de quorum mentibus presumebamus, quia cum
dampna corporis mala nos cruciant amisse
caritatis. Hinc est enim quod de Iuda traditore
suo per prophetam Dominus dicit: Et quidem si inimi-
cus meus maledixisset mihi, sustinuissem
utique. Et si his qui oderat me super me
magna locutus fuisset, abscondissem me
utique ab eo. Tu vero homo unanimis, dux
meus et notus meus, qui simul mecum
dulces capiebas cibos; in domo Dei am-
bulavimus cum consensu. Et rursum: Homo
pacis mee in quo speravi, qui edebat panes meos, ampliavit
super me supplantationem. Ac si aperte de tra-
ditore suo Dominus dicat: Transgressionem
eius tanto gravius pertuli quanto hanc ab
eo quem meum esse videbar sensi. Omnes ergo
electi, quia summi capitis membra sunt, caput quoque
suum in passionibus sequuntur, ut ipsos adversarios
in sua morte senciant de quorum vita presume-
bant, et tanto eis crescat meritum operis quanto
eis virtutis lucrum proficit ex alieno dampno
caritatis. Sed quia dura sunt que predicuntur de afflic-
tione mortis, protinus consolacio de gaudio
resurrectionis cum dicitur: Capillus de capite vestro non
peribit. Scimus fratres quia caro incisa dolet, ca-
pillus incisus non dolet. Ait ergo martiribus suis:
Capillus de capite vestro non peribit. Videlicet aperte dicens:
Cur timetis ne pereat quod incisum dolet, quando
et illud in vobis perire nequeat quod incisum non dolet?
Sequitur: In paciencia vestra possidebitis animas
vestras. Ideo possessio anime in virtute paciencie po-
nitur, quia radix omnium custosque virtutum paciencia
est. Per pacienciam vero possidemus animas nostras,
quia dum nobismetipsis dominari incipimus, hoc
ipsum possidere incipimus quod sumus. Paciencia vero est
aliena mala equanimiter perpeti, contra eum
quoque qui mala irrogat nullo dolore mor-
deri. Nam qui sic proximi mala portat ut tamen
tacitus doleat et tempus digne retribucionis
querat, pacienciam non exhibet sed ostendit. Scriptum
quippe est: Caritas paciens est, benigna est. Pa-
ciens namque est ut aliena mala toleret, be-
nigna est ut et ipsos quos portat amet. Hinc
namque per semetipsam veritas dicit: Diligite inimi-
cos vestros, benefacite his qui oderunt vos, orate
pro persequentibus et calumpniantibus vos. Virtus
namque est coram hominibus adversarios tolerare,
sed virtus coram Deo diligere, quia hoc solum Deus sa-
crificium accipit quod ante oculos eius in altari boni
operis flamma caritatis incendit. Sciendum
vero est quod plerumque nos pacientes esse videmur quia
mala retribuere non possumus. Sed qui ideo
mala non retribuit quia nequaquam valet, procul du-
bio ut prediximus paciens non est, quia paciencia non est
in ostensione sed in corde. Per paciencie autem ipsa vir-
tutum nutrix doctrina dispensatur. Scriptum
quippe est: Doctrina viri per pacienciam noscitur.
Tanto ergo minus quisque ostenditur doctus quanto
convincitur minus paciens. Neque enim valet
veraciter bona docendo impendere si vivendo
nescit equanimiter aliena mala tollerare.
Quanto enim culmine virtus paciencie polleat.

Rursum Salomon indicat dicens Patiens melior est viro forti et qui dominatur animo suo expugnatore urbium. Minor vero victoria est urbem expugnare quia extra sunt que vincuntur. Maius autem est quod per patientiam vincitur quia ipse animus se superat et semetipsum sibimet ipsi subicit quando eum patientia in humilitate tolerantie sternit. Sciendum vero est quod plerumque evenire patientibus solet ut eo quidem tempore quo adversa patiuntur vel contumelias audiunt nullo dolore pulsentur et sic patientiam exhibeant ut custodire et cordis innocentiam timeant. Sed cum post paululum hec ipsa que pertulerint ad memoriam revocant igne vehementissimi doloris inflammantur argumenta ultionis inquirunt et mansuetudinem quam tolerantes habuerunt retractione sua semetipsos iniquitates pervertunt. Callidus namque est adversarius belli contra duos movet unum videlicet inflammans ut contumelias prior inferat alterum vero provocans ut contumelias lesus reddat. Sed quia cum ille victor extiterit quo ad perferendas contumelias commovit is illum acrius dolet quem ad reddendas iniurias commovere non potuit. Unde fit ut eo se virtute totum erigat quo contumelias fortiter pertulisse consideret. Et tunc apto tempore mentem recedens in secreta cogitatione deceptionis tempus inquirit. Et quem in publico bello perdidit ad exhibendas occultas insidias exardescit. Quietis namque vel tempore ad victorem animum redit et vel damna rerum vel iniurie iaculationem ad memoriam reducit cuncta que sibi illata sunt vehementer exaggerans fuisse intolerabilia ostendit et inquietantem animum tanto furore conturbat ut plerumque vir patiens illa se communiter tolerasse et post victoriam captivus erubescat seque non reddidisse contumelias doleat et deteriora rependere si occasio prebeatur querat. Cui ergo hii sunt similes nisi hiis qui per fortitudinem in campo victores sunt sed per negligentiam postmodum intra urbis claustra capiuntur. Cui ergo isti sunt similes nisi hiis quos irruens gravis languor a vita non subtrahit sed leniter veniens reiterata febris occidit. Ille ergo veraciter patientiam servat qui ad tempus aliena mala sine dolore tollerat et hec tamen retentans pertulisse se talia :-

Constat nec bonum patientie quietis tempore perdit qui in perturbationibus custodit. Sed quia natalem martyrum hodierna die colimus fratres mei nequaquam nos virtutem patientie estimare debemus. Si enim adiuvante nos Domino virtutem patientie servare contendimus et in pace ecclesie viventes et in palmam martyrii tenemus. Duo quippe sunt martyrii genera unum in publico aliud in mente simul et actione. Itaque et martyres possumus esse si nullo ferro percutimur. Mori quippe a persequente martyrium in aperto est opere ferre vero contumelias odientem diligere martyrium est in occulta meditatione. Nam quia duo sunt martyrii genera unum in occulto opere aliud in publico testatur veritas que Zebedei filios requirit dicens Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum. Cui cum protinus responderent Possumus illico Dominus indicit dicens Calicem quidem meum bibetis. Quid enim per calicem nisi dolorem passionis accipimus. De quo et alias dicit Pater si fieri potest transeat a me calix iste. Et Zebedei filii id est Iacobus et Iohannes non utique per martyrium occubuerunt et tamen quia calicem biberent audivit. Iohannes namque nequaquam per martyrium vitam finivit sed tamen martyr extitit quia passionem quam non suscepit in corpore servavit in mente. Et nos ergo hoc exemplo sine ferro esse martyres possumus si patientiam veraciter in animo custodimus. Non ab re arbitror fratres karissimi si vobis unum quem servare patientiam ad edificationem loquor. Fuit quidam diebus nostris Stephanus nomine presbiter monasterii iuxta Reatine urbis menia constitutus vir valde sanctus patientie virtute singularis et superpositus multi qui illum noverunt et eius vitam vel obitum narrant. Erat autem hic lingua rustica sed docta vita. Hic pro amore superne patrie cuncta despexerat possidere aliquid in hoc mundo fugiebat tumultus devitabat. Horum crebrius atque prolixioribus orationibus intentus erat. Virtus patientie in eo tantum vehementer creverat ut eum amicum sibi crederet qui sibi iniurie aliquid irrogasset. Reddebat gratias contumeliis si quid in ipsa sua inopia ei raptum fuisset q7

illatum hoc maximum lucrum putabat omnes suos adversarios in aliquo quasi adiutores existimabat. Hunc tamen dies mortis eius egredi de corpore urgeret convenerunt multi ut tam sancte anime de hoc mundo recedenti suas mentes commendarent. Cumque circa lectum illius hii qui convenerant assisterent, omnes alii corporis oculis ingredientes angelos viderunt, sed dicere aliquid nullomodo potuerunt. Alii omnino nil viderunt, sed omnes qui aderant ita vehementissimus timor perculit ut nullus egrediente illa sancta anima illic stare potuisset. Et qui hos viderunt et hii qui omnino nil viderant uno omnes timore perculsi fugerunt, nullusque illic assistere illo moriente potuit. Pensate ergo fratres qualiter tunc deus terreat quando districtus iudex venturus est, si sic assistentes terruit qui gratis remuneraturus venit. Aut qualiter timeri valet cum videri potuit, si sic metus pertransiens stravit qui videri non potuit. Ecce fratres karissimi sancta illa et incussa patientia pater ad quantum hunc retributionis culmine erexit, qui hunc suus creditor mitis reddit, de quo nobis tanta gloria in die eius exitus et foris innotuit. Similibus hunc evectus in suis viribus sanctam quem ac testibus corporis quoque oculis a bonis spiritibus constat esse susceptum. Nullo hic gladio percussus occubuit et tamen coronam patientie quam in mente habuit in egressione percepit. Probamus cotidie verum esse quod ante nos dictum est quia sancta ecclesia electorum floribus plena habet in pace lilia, in bello rosas. Attendendum praeterea est quod tribus modis virtus patientie solet exerceri. Alia namque sunt que a deo, alia que ab antiquo hoste, alia que a proximo sustinemus. A proximo namque persecutiones, dampna et contumelias, ab antiquo autem adversario temptamenta, a deo autem flagella tolleramus. In omnibus tribus hiis modis vigilanti oculo semetipsam debet mens circumspicere, ne aut mala proximi pertrahatur ad retributionem mali, nec a temptamenta adversarii seducatur ad delectationem vel consensum iniquitatis, ne contra flagella opificis ad excessum prorumpat murmurationis. Perfecte enim adversarius vincitur quando mens nostra et inter temptamenta eius a delectatione atque consensu, et inter contumelias proximi custoditur ab odio, et inter flagella dei a pressura murmurationis. Neque agentes hec retribui nobis putamus bona requiramus. Nam pro labore patientie bona speranda sunt. Videlicet ut tunc premium nostri laboris incipiat quando omnis labor funditus cessat. Unde et per prophetam dicitur: Non in finem erit oblivio pauperis, patientia pauperum non peribit in finem. Tunc enim patientia pauperum cernitur cum nichil pro illa in hac vita humilibus recompensatur. Sed patientia pauperum in finem non peribit, quia tunc eius gloria percipitur cum simul omnia laboriosa terminantur. Servate ergo fratres in mente patientiam, atque in rebus exercete in operatione. Nullum verbum ad odium proximi contumeliosa verba commoveat, nulla perituras rerum dampna perturbent. Si enim sensu mente magna dampna pertimescitis, dampna rerum transeuntium gravia non putabitis; si eterne retributionis gloriam aspicitis, de temporali iniuria non doletis. Tollerate ergo adversarios vestros, sed ut fratres diligite quos tolleratis. Eterna premia pro dampnis temporalibus querite, ut quamquam vestrum fuisse viribus hanc implere posse confidat, sed obtinete precibus ut ipse hanc qui imperat prestet, et scimus quia petentes libenter audiet qui hoc petere largiri cum iubet in animo pulsat, in operatione opitulatur, in temptatione protegit. ¶ s. luce

In illo tempore dixit Iesus discipulis suis similitudinem hanc: Homo quidam fecit cenam magnam et vocavit multos. Et misit servum suum hora cene dicere invitatis ut venirent quia iam parata sunt omnia. Et reliqua. Omelia beati Gregorii pape. omelia 36 d. 55 xvi

Hoc distare fratres karissimi inter delicias corporis et cordis solet quod corporales delicie cum non habentur grave in se desiderium accendunt, cum vero avide eduntur comedentem protinus in fastidium per satietatem vertunt. At contra spiritales delicie cum non habentur in fastidio sunt, cum vero habentur in desiderio, tantoque a comedente amplius esuriuntur quanto et ab esuriente amplius comeduntur. In illis appetitus placet, experientia displicet; in istis appetitus vilis est, et experientia magis placet. In illis appetitus saturitatem, saturitas fastidium generat; in istis autem appetitus saturitatem, saturitas appetitum parit. Augent enim spiritales delicie desiderium in mente dum satiant, quia quanto magis earum sapor percipitur, eo amplius cognoscitur quod avidius ametur. Et idcirco non

hic te amari non potest quia eius sapor ignora-
tur. Quis enim amare valeat quod ignorat? Propterea
nos psalmista ammonens dicens: Gustate et videte quoniam
suavis est dominus, ac si aperte dicat: Suavitatem eius
non cognoscitis si hanc minime gustatis. Sed ci-
bum vite ex palato cordis tangite ut pro-
bantes eius dulcedinem amare valeatis.
Has autem homo delicias tunc amisit cum in
paradyso peccavit. Extra exiit cum os a cibo
eterne dulcedinis clausit. Unde nos quoque na-
ti in huius peregrinationis erumpna qui huc fasti-
diosi venimus nescimus quid desiderare de-
beamus, tantoque se amplius fastidii nostri
morbus exaggerat quanto magis ab esu
illius dulcedinis animus elongatur. Et eo iam inter-
nas delicias non appetit quo eas comedere
diu longe quod desuevit. Fastidio ergo nostro ta-
bescimus et longa inedie peste fatigamur.
Et quia gustare intus nolumus paratam dulce-
dinem, amamus foris miseri famem nostram. Sed
superna nos pietas nec deserentes se deserit.
Contemptas enim illas ad memoriam nostre delicias
revocat, eas quoque nobis proponit. Per promissionem
torporem excutit atque ut fastidium nostrum re-
pellere debeamus invitat. Nam homo quidam
fecit cenam magnam et vocavit multos. Quis est
iste homo nisi ille de quo per prophetam dicitur: Et homo
est et quis cognoscet eum? Qui fecit cenam magnam quia
satietatem nobis dulcedinis interne paravit. Qui
vocavit multos sed pauci veniunt quia nonnumquam ipsi
qui ei per fidem subiecti sunt eterno eius convi-
vio male vivendo contradicunt. Misit autem servum
suum hora cene dicere invitatis ut venirent.
Quid hora cene nisi finis est mundi? In quo
nimirum nos sumus sicut Paulus dicit:
Nos in quos fines seculorum devenerunt. Si ergo ho-
ra iam cene est cum vocamur, tanto minus debe-
mus excusare a convivio dei quanto iam appropin-
quasse terminum finem seculi cernimus. Quo nos impe-
samus quia nihil est quod restat, eo debemus per-
timescere ne tempus gratie quod prestitum est pereat. Id-
circo autem hoc convivium dei non prandium sed cena
nominatur, quia post prandium cena restat, post
cenam vero nullum convivium restat. Et quia eternum
dei convivium nobis in extremo preparabitur, rectum fuit
ut hoc non prandium sed cena vocaretur. Sed quid per hunc

servum qui a patrefamilias ad invitandum mitti-
tur nisi predicatorum ordo signatur? De quorum videlicet ordine
quamvis adhuc indigni existimus, quamvis pecca-
torum nostrorum ponderibus pregravamur, et nos tamen
in istis diebus sumus, et cum de edificatione vestra
vobis aliquid loquor, hoc est quod ago. Servus enim
sum summi patrisfamilias. Cum vos ammoneo
ad contemptum seculi, invitare venio ad cenam
dei. Nemo me propter me in hoc loco despiciat,
et si ad invitandum dignus nequaquam appareo, sed
tamen magne sunt delicie quas promitto. Sepe
fratres mei solet evenire quod dico, ut persona
potens familiarem habeat despectum, cumque per eum
suis forte vel extraneis aliquid renuntiari man-
dat, non despicitur persona loquentis servi quia
servatur in corde reverentia mittentis domini.
Mittentis enim pensant qui audiunt per quem, sed
quid vel a quo audiant. Ita ergo fratres vos
agite, et si nos forsitan digne despicitis,
in mente tamen vestra vocantis domini reverentiam ser-
vate. Convive fieri summi patrisfamilias
libenter obedite. Corda vestra discutite atque
ab eis mortale fastidium pellite. Ad pellendum
namque fastidium nostrum iam parata sunt omnia.
Sed si adhuc carnales estis fortasse epulas car-
nales estis fortasse epulas carnales ignoratis.
Ecce ipse carnales epule in spiritale vobis alimen-
tum converse sunt. Ad abstergendum namque mentis
vestre fastidium in cena dei ille nobis singularis
agnus occisus est. Sed quid agimus quod hoc quod subin-
gitur adhuc fieri a multis videmus: Et ce-
perunt simul omnes excusare. Offert deus
quod rogari debuit; non rogatus dari vult quod
vix sperari poterat ut dignaretur largiri. Po-
stulatus et tamen contempnitur. Paratas deli-
cias refectionis eterne denuntiat, et tamen simul omnes
excusant. Ponamus ante oculos mentis mi-
nima ut possimus digne pensare maio-
ra. Si quispiam potens ad invitandum que-
libet pauperem mitteret, quid ergo rogo fratres
quid pauper ille fecisset nisi de eadem sua invi-
tatione gauderet, vocem humilem redderet, ve-
stem mutaret, ne quotius festinaret ne
prior se ad potentis convivium alter occurreret.
Hoc ergo dives invitat et pauper occurrere festinat

ad dei inuitationem conuenimus et excusamus. Sed ecce
exprimatur hec inter possumus quod sunt cordi-
bus uestris incidat. Occulte enim fortasse uestris cogita-
tionibus dicunt: Excusare nolumus. Ad id enim
superne refectionis conuiuium et uocari et peruenire
gratulamur. Loquentes uobis talia mentes
uestre uerum dicunt, si non plus terrena quam
celestia diligunt, si non amplius rebus
corporalibus quam spiritualibus occupantur. Un-
de quoque ipsa excusantium causa subiungitur,
cum protinus subinfertur: Primus dixit: Villam
emi et necesse habeo exire et videre illam. Rogo te,
habe me excusatum. Quid per villam nisi terrena
substantia designatur? Exiit ergo videre villam qui
sola exteriora cogitat propter substantiam. Alter
dixit: Iuga boum emi quinque et eo probare
illa. Rogo te, habe me excusatum. Quid in
quinque iugis boum nisi quinque sensus corporis
accipimus? Qui recte quoque iuga boum vo-
cati sunt, quia in utroque sexu geminantur. Qui
videlicet corporales sensus quia interna comprehen-
dere nesciunt, sed sola exteriora cognoscunt
et deserentes intima que extra sunt tangunt,
recte per eos curiositas designatur,
que dum alienam querit vitam discutere, semper
sua intima nescius perdit, exteriora
cogitare. Grave namque curiositatis est vici-
um, que dum cuiuslibet mentem ad investigandam
vitam proximi exterius ducit, semper ei sua
intima abscondit, ut aliena sciens se
nesciat; et curiosi animus quanto peritus fuerit
alieni meriti, tanto fiat ignarus sui. Propter-
hoc namque et de his verbis idem quinque iugis
boum dicitur: Eo probare illa. Rogo te, habe me
excusatum. Ipsa enim excusantis verba ab hu-
militatis significatione non discrepat. Cum dicit
comprobare, quia videlicet aliquando probatio vel
ad curiositatem pertinet. Sed notandum quod et is qui
per villam et is qui propter iuga boum se ad ce-
nam sui invitatoris excusat, humilitatis verba
premisit dicens: Rogo te, habe me excu-
satum. Dum enim dicit rogo te et tamen venire
contempnit, humilitas sonat in voce, superbia
in actione. Et ecce hec dum dicimus, pravus
quisque cum audit nec tamen ea que dum
dicit agere despicit. Nam cum cuilibet
perverse agenti dicimus: converte, deum sequere,
mundum relinque, ubi nunc ad divinam

cenam vocamus. Sed cum respondit: Ora pro me, quia peccator
sum, hoc facere non possum, quid aliud agit nisi rogat et
excusat? Dicens namque peccator sum, humilitatem
insinuat; subiungens autem contra non possum,
superbiam demonstrat. Rogando ergo excusat, quia
et humilitatem prendit in voce et superbiam exercet
in actione. Alius ait: Dixit: Uxorem duxi et
ideo non possum venire. Quid per uxorem nisi vo-
luptas carnis accipitur? Nam quamvis bonum
sit coniugium atque ad propagandam sobolem
providentia divina sit constitutum, nonnulli tamen non
per hoc fecunditatem prolis, sed desideria expetunt vo-
luptatis; et ideo per rem iustam significari potest non
incongrue res iniusta. Ad cenam nos ergo cum
vigil summus paterfamilias invitat, sed dum alius
avaritie, alius curiositati, voluptati carnis
est deditus, nimirum reprobi simul omnes excusant,
quia dum hunc terrena cura occupat, illum alie-
ni actus sollicita cogitatio devastat, alterius
mentem voluptas carnis inquinat, fastidiosus nimirum
quisque ad eterne vite epulas non festinat. Se-
quitur: Reversus servus nuntiavit hec domino suo.
Tunc iratus paterfamilias dixit servo suo: Exi
cito in plateas et vicos civitatis et pauperes
ac debiles, cecos et claudos introduc huc.
Ecce qui terrene substantie plus iusto incubabat, ve-
nire ad divinam cenam recusat; qui labori
curiositatis insudat, pertinentem vite alimentum fa-
stidit; qui carnalibus desideriis inservit, cenam
ergo venire superbi renuunt, pauperes eliguntur.
Cur hoc? Nisi quia iuxta Pauli vocem infirma mundi
eligit deus ut fortia confundat. Sed notandum
est nobis quomodo describantur qui ad cenam agni
vocantur et veniunt: pauperes et debiles. Debi-
les dicuntur qui iudicio suo apud semetipsos
infirmi sunt. Nam pauperes et quasi fortes sunt
qui et positi in paupertate superbi sunt. Ceci vero
sunt qui nullum ingenii lumen habent. Claudi
quoque sunt qui rectos gressus in operatione non habent.
Sed dum morum vitia in membrorum debilitate
designantur, profecto liquet quia sicut illi pecca-
tores fuerunt qui vocati venire noluerunt,
ita hii quoque peccatores sunt qui invitantur et
veniunt. Sed peccatores superbi respuuntur et pecca-
tores humiles eliguntur. Hos itaque eligit deus
quos despicit mundus, quia plerumque ipsa de-
spectio hominem revocat ad semetipsum. Hi enim
qui prodigum relinquit et perspice quid preparat prodige

expendit post[quam] esurire cepit in se reuersus
dixit Quanti mercenarii in domo patris mei
habundant panibus longe quippe a se discesserat
qui peccabat et si non esurisset [iter]um ipsum minime
rediisset quia postquam in terrenis rebus indiguit
tunc cogitare cepit quid de spiritalibus amisit Paupe-
res ad debiles ceci et claudi uocantur et ueniunt
quia infirmi quique atque in hoc mundo despecti
plerumque tanto celerius uocem dei audiunt quanto
et in hoc mundo non habent ubi delectentur Quod
bene amalechitarum puer ille egyptius designat
qui amalechitis precedentibus atque currentibus
eger remansit in uia fame sitique aruit quem
dauid inuenit et cibo potuque pascens quasi ductorem
sibi assumpsit ... dominatores a-
malechitas cepit et eos quos se debilem relin-
quebat in magna fortitudine pressit Amale-
chite quippe lambentes uocati sunt et quid per lam-
bentes nisi mentes secularium designantur que
terrena cuncta ambiendo quasi lambunt dum
solum temporalibus delectantur Quod enim plus lam-
bens perdit facit dum terrena diligentes lucri
de alienis rapinis exaggerat Et puer e-
gyptius eger in uia relinquitur quia peccator qui-
que dum infirmari ab huius mundi statu cepit
mox secularibus mentibus in despectu uenit quem
tamen dauid inuenit eique cibum potumque prebet
quia manu fortis dominus abiecta mundi non despi-
cit et plerumque eos qui sequi mundum minime ua-
lentes quasi in uia remanent ad amorem gratie
conuertit eisque ubi sui cibum potumque porrigit
et quasi ductores quos in uia eligit duces suos etiam predica-
tores facit Dum enim Christum predicatorum cordibus
inserunt quasi dauid super hostes ducunt Qui
dominatores amalechitas uelud dauid gla-
dio feriunt quia superbos quosque qui se in mundo
despexerant dum uirtute percusserint Puer
uero egyptius qui in uia remanserat amale-
chitas interficit quia plerumque ipsi mentes se-
cularium predicantes superant qui prius eis secu-
laribus in hoc mundo currere non ualebat Quos
deductus ad terrena parentibus quasi puer subin-
gat audiamus Dic sunt et qui inpasti et absti-
nentes sunt Multi tales ad terrena ueniunt dispecta
conuerti sunt sed multitudo que conuersionis
corpore credidit locum superni conuiuii non in-
pleuit intrant iam frequentia uocatorum sed
adhuc locus uacat in regno ubi suscipi

debeat Undo sitas gentium bis et idem suo
dicit Exi in uias et sepes et compelle intrare
ut impleatur domus mea Cum de uicis
et plateis ad cenam quos dominus inuitat illum
utique populum designat qui terrene legis
subiurbana conuersatione nouerat Cum uero
conuiuas suos colligi ex uiis et sepibus pre-
cepit in uirum agrestem populum colligere idem
gentilem quia dicit Exultabunt lingua
siluarum a facie domini quia uenit lingua
enim silue gentes uocate sunt quia infi-
delitate sua torte et infructuose semper
fuerunt Cum ergo ex illo usu agresti conuersi sunt
ad cenam ducitur qui ex sepibus uenerunt
Notandum uero quod in hac inuitatione ...... non di-
citur Sed compelle intrare Alii enim uocantur et ue-
niunt conterunt Alii uocantur et ueniunt Alii
autem nequaquam dicitur quia uocantur et ueniunt contep-
nunt sed compelluntur ut intrent Vocantur et ueniunt
contempnunt qui donum quidem intellectus accipiunt
sed eundem intellectum operibus non sequuntur Vocantur
et ueniunt qui acceptum intellectus gratiam operan-
do perficiunt Quidam uero sic uocantur ut etiam
compellantur Nam sunt nonnulli qui bona fa-
cienda intelligunt sed hec facere desistunt uident
que agere debeant sed hec ex desiderio non se-
quuntur Hos ut superius diximus plerumque con-
tingit ut eos intentionibus desideriis suis mun-
di huius aduersitas feriat apprehendere temporalem
gloriam conentur et nequeant et dum per alta pe-
lagi quasi ad gloriosiores curas huius secularia na-
uigare proponunt semper aduersis flatibus
ad interiora sine littora repellantur Cumque se fru-
gi in desideriis suis abundante mundo con-
spiciunt quid de se auctori suo debeant conue-
mortuntur ita ut ad eum erubescentes re-
deant qui eum superbientes pro mundi amore
deserebant Sepe namque non ulli ad temporalem
gloriam per frigore uolentes aut longa egritu-
dine tabescunt ut afflicti nimis corde
aut pressi grauibus rapinis affliguntur et
in mundi dolore uincit quia nil confidere
de eius uoluptate debuerint seque ipsos
in suis desideriis reprehendentes ad deum
corda conuertunt De hiis quippe per prophetam
dicitur Ecce ego sepiam uias tuas spinis et
sepiam eam maceria et semitas non inueniet cap. 2°

et sequitur amatores suos et non apprehendet
eos queret et non inveniet eos et dicet va-
dam et revertar ad virum meum priorem quia bene
michi erat tunc magis quam nunc. Vir huius anime
fidelis anime deus est quia sibi vel ei est commissa per
fidem. Sed illa que commissa deo fuerat iam
adhuc se immundis spiritibus in operatione sub-
sternit mundi gloriam querit carnali de-
lectatione pascitur exquisitis voluptatibus
nutritur. Sed plerumque operante deo talem iam mi-
sericorditer respicit et eius voluptatibus
amaritudines permiscet. Unde dicit ego sepiam
vias tuas spinis. Vie etenim nostre spinis sep-
te sunt cum in hoc mundo quod male cupimus
dolorem punctionis invenimus et sepiam eas ma-
ceria et semitas suas non inveniet. Vie nostre
maceria sepiuntur cum desideriis nostris dum
in hoc mundo obiectiones resistunt et semi-
tas nostras invenire non possumus quia hoc quod
male querimus adipisci prohibemur. Et sequitur
amatores suos et non apprehendet eos querit
et non inveniet eos quia maligni spiritus quibus
in suis desideriis anima subdidit ad desi-
deriorum suorum effectum minime comprehendit.
Sed dehinc salubri adversitate quam multitas
vastatur adiungit cum subdit et dicit vadam
et revertar ad virum meum priorem quia bene
erat michi tunc magis quam nunc. Postquam vero vi-
as suas spinis septas invenit postquam
amatores suos apprehendere non valet ad a-
morem priorem viri redit quia plerumque postquam
in hoc mundo non possumus obtinere quod vo-
lumus postquam intervenimus desideriis de im-
possibilitate lassamur tunc ad mentem deum
rediturus tunc placere incipit qui displi-
cebat et eius mandata nobis amara fuerant prece-
pta repente dulcescunt in memoria et peccatri-
trix anima que adultera est conculcata esse
nec tamen apto opere potuit discerni esse fidelis
coniux. Cum ergo huius mundi adversitatibus
fracti ad dei amorem redeunt atque a pravis
vite desideriis se corrigunt. Quid isti fratres
karissimi nisi compelluntur intrare. Sed valde ti-
menda est similia que prius sub misericor-
dia. Intenta hec cordis aure percipite et an-
mei in quantum peccatores fratres mei in quantum
nisi [?] dominum mei intenta hec aure cordis
percipite ut tanto eam minus sentiatis ex-

anime quanto nunc audistis formidolosius in
prosperitate. Ait enim Dico autem vobis quia nemo
virorum illorum qui vocati sunt gustabit cenam meam gus-
tabunt. Ecce vocat per se vocat per angelos
vocat per patriarchas vocat per prophetas vocat
per apostolos vocat per pastores vocat etiam nos
vocat plerumque per miracula vocat plerumque
per flagella vocat aliquando per huius mundi pro-
spera vocat aliquando per adversa. Nemo contem-
pnat ne dum vocatus excusat cum voluerit intro-
ire non valeat audire quod sapientia per Salomonem
dicit. Tunc vocabunt me et non exaudiam. Ma-
ne consurgent et non invenient me. Hinc est
enim quod fatue virgines tarde venientes cla-
mant domine domine aperi nobis. Sed iam eis aditus
querentibus clauditur cum dicitur Amen dico vobis
nescio vos. Quod nos nunc licet fratres karissimi
non relinquere omnia debemus curas mundi
postponere saltem eius desideriis in hora [?] sed
sicut paulus dicta sunt admonere vos volo ut
relinquatis omnia sed non possumus. Si ergo cuncta
relinquere mundi non potestis sic tenete que
huius mundi sunt ut tamen per ea non teneamini
in mundo ut terrena res possideatur et non
possideat ut sub mentis vestre sit dicione quod
habetis ne si in eo amor terrenarum rerum amore
mentis arcubus suis magis ipsa possideatur. Sit
ergo res temporalis in usu eterna in desiderio sit
res temporalis in itinere desideretur eterna in pervento
ne quasi ex latere respiciatur quicquid in hoc mundo
agitur. Animos autem tendat mentis oculus dum
tota intentione illa conspiciunt atque pervenimus
extirpentur funditus vitia non solum ab ac-
tu operis sed etiam a cogitatione cordis evulsa.
Non vos voluptas carnis non sollicitudo
curiositatis non estus ambitionis a dominica
cena prepediat sed ipsa quoque que honesta in
mundo agimus quasi cognoscitis mentis latere tan-
gamus ut terrena quibus sit non corpori ser-
viant que cordi minime obsistant. Ideo ergo
fratres audemus nobis dicere ut omnia relinquatis
si sit temporalia gestis ut tota mente ad eterna
gaudia tendatis sed tamen si vultis omnia etiam
retinendo relinquatis. Sic etenim paulus apostolus
dicit. Tempus breve est reliquum est ut qui habent

sz tn si vultis omia eciam retinendo relinquatis

uxores tamquam non habentes sint et qui flent tamquam
non flentes et qui gaudent tamquam non gaudentes
et qui emunt tamquam non ementes et qui utuntur
mundo tamquam non utantur. Preterit enim figura
huius mundi. Uxorem namque habet sed quasi non habeat
qui sic scit debita carnis exsolvere et tamen per eam
mundo tota mente cognoscat non inherere. Nam
tunc idem rursum egregius predicator dicit qui
habet uxorem cogitat que sunt huius mundi quomodo
placeat uxori. Ille uxorem habet sed quasi non habeat
qui sic providet placere coniugi ut tamen non displi-
ceat conditori. Flet quoque sed tamquam non fleat
qui sic de temporibus bonis hylarescit ut tamen per-
petua tormenta considerat et inde per mentem gau-
dio sublevat quem continuo pondere premeditati timo-
ris premat. Emunt autem sed non quasi possidentes et ad
usum terrena comparant et tamen tamen cogita-
tione providet quod hec cuncta relinquet. Mundo
quoque utuntur sed quasi non utuntur qui et necessaria cunc-
ta extrinsecus ad vite sue ministerium redigit et tamen
eadem non sinit sue menti dominari ut subiecta
foris serviant et numquam intentionem animi ad alia
tendentis frangant. Omnes igitur tales sunt
per affectu eis terrena omnia non ad desiderium sed ad
usum assunt quia rebus quibus necessitate utuntur
sed nichil habere in pectore cupiunt de ipsis quoque re-
bus huius cottidie merentes querunt et plus
gaudent bono opere quam bona possessione. Atque ne
hec aliquibus ipsa difficilia esse videantur. Rem
de persona refero quam multi vestrum noverunt quam
habet ante triennium in ista urbe a personis fi-
delibus didici. Namque prope in eadem civitate
Theophanius comes fuit vir misericordie actibus
deditus bonis operibus intentus hospitalitati
precipue studens. Gerendi comitatus actibus oc-
cupatus agebat terrena et temporalia sed ut post
exitus eius claruit magis ex debito quam
ex intentione. Nam cum appropinquante morte
eius tempore gravissima aeris tempestas obsisteret
ne ad sepeliendum duci potuisset coniunx co-
niux sua cum fletu vehementissime requireret
dicens quid faciam quomodo te ad sepeliendum edu-
cio que hostium domus huius egredi per nimia
tempestate non possum. Tunc ille respondit Noli
mulier flere quia mox ut ego defunctus fuero
aeris serenitas redit. Cuius protinus et vocem
et morte serenitas est secuta. Cuius manus
ac pedes podagre humore tumescentes

et ipsi in vulneribus scisi et perfluenti sanie pa-
tebant. Sed cum corpus illius ex more ad lavan-
dum fuisset detectum ita manus pedesque
illius sani reperti sunt ac si numquam vulnus
ulli habuissent. Ductus itaque ac sepultus
est eiusque coniugi visum est ut quarto die in se-
pulchro illius marmor quod suppositum fuerat
mutari debuisset. Quod dum marmor corpori eius
suppositum fuisset ablatum tanta ex eius
corpore flagrantia miri odoris emanavit
ac si pro putredine carnis illius per ulcera vulnerum
aromata ferbuisset. Hec igitur ut dixi in
eminentius exposui ostendere posse nonnullos ut se-
cularem habitum gerere et secularem animum non habere.
Quos enim tales necessitas in mundo ligat
ut ex omni parte extra mundum ambulare non possunt
sic debent ea que mundi sunt tenere ut
tamen eis nesciant compendio(?) succumbere.
Hec ergo cogitate et cum relinquere cuncta que
mundi sunt non potestis exteriora hic exte-
rius agite sed ardenter intus ad eterna fe-
stinate. Nichil sit quod desiderium mentis
retardet. Nullius vos rei in hoc mundo de-
lectatio implicet. Si bonum diligitur mens
in bonis actibus id est in melioribus de-
lectetur. Si malum metuitur eterna animo propo-
nantur ut dum illic et quod conspicit et amplius
quod diligat et amplius quod pertimescat hic
animus non hereat. Ad hec agenda habemus
mediatorem dei et hominum adiutorem nostrum per
quem citius cuncta obtinebimus si ad illum
vero amore flagramus qui vivit.

In illo tempore dixit Ihesus turbis Si quis ve- secundum Lucam c. 14
nit ad me et non odit patrem suum Luce
et matrem et uxorem et filios et fratres et sorores ad-
huc autem et animam suam non potest meus esse
discipulus. ~~Et reliqua~~ Omelia beati Gregorii pape d 33 xvii

Si consideremus fratres karissimi que et quanta sunt
que nobis promittuntur in celis vilescunt
animo omnia que habentur in terris. Terrena
namque substantia superne felicitati comparata pondus
est non subsidium. Temporalis vita eterne vite
comparata mors est potius dicenda quam vita. Ipse
enim cottidianus defectus corruptionis
quid est aliud quam quedam prolixitas mortis. Que
autem lingua valet dicere vel quis intellectus
capere sufficit illa superne civitatis quanta sint

gaudia angelorum choris interesse cum beatissimis spiritibus glorie conditoris assistere presentem dei vultum cernere incircumscriptum lumen videre nullo mortis metu affici incorruptionis perpetue munere letari Sed ad hec audita inardescit animus iam illic cupit assistere ubi se speravit sine fine gaudere Sed ad magna premia perveniri non potest nisi per magnos labores Unde et paulus egregius predicator dicit Nemo coronabitur nisi qui legitime certaverit Delectet igitur mentem magnitudo premiorum sed non deterreat certamen laborum Unde ad se venientibus veritas dicit Si quis venit ad me et non odit patrem suum et matrem et uxorem et filios et fratres et sorores adhuc autem et animam suam non potest meus esse discipulus Sed percunctari libet parentes quomodo et carnaliter propinquos precipimur odisse qui iubemur et inimicos diligere Et certe de uxore veritas dicit Quod deus coniunxit homo non separet Et paulus ait Viri diligite uxores vestras sicut et Christus dilexit ecclesiam Ecce discipulus uxorem diligendam predicat cum magister dicat Qui uxorem non odit non potest meus esse discipulus Numquid aliud iudex nuntiat aliud preco clamat An simul et odisse possumus et diligere Sed si vim precepti pensamus utrumque agere per discretionem valemus ut et eos qui nobis carnis cognatione coniuncti sunt et quos proximos novimus diligamus et quos adversarios in via dei patimur odiendo et fugiendo nesciamus Quasi enim per odium diligitur qui carnaliter sapiens dum prava nobis suggerit non auditur Ut autem dominus demonstraret hoc erga proximum odium non de inaffectione procedere sed de caritate addidit protinus dicens adhuc autem et animam suam Odisse itaque precipimur proximos odisse et animam nostram Constat ergo quia amando debet odisse proximum qui sic eum odit sicut semetipsum Tunc etenim bene animam nostram odimus cum eius carnalibus desideriis non acquiescimus cum eius appetitum frangimus et eius voluptatibus reluctamur Que enim contempta ad melius ducitur quasi per odium amatur Sic sic nimirum exhibere proximis nostris odium discretione debemus ut in eis et diligamus quod sunt et habeamus odio quod in dei itinere nobis obsistunt Certe dum paulus ierosolimam pergeret propheta agabus zona illius apprehensa suos sibi pedes alligavit dicens Virum cuius hec zona est sic alligabunt iudei in ierusalem Sed is qui animam suam perfecte oderat quia dicebat Ego non solum alligari sed et mori in ierusalem paratus sum pro nomine domini nostri ihesu christi nec facio animam meam preciosiorem quam me Ecce quo animam suam amando oderat vivo odiens amabat quam cupiebat per christum morti tradere ut hanc ad vitam de peccati morte suscitaret Ab hac ergo discretione odii intelligamus formam ad odium proximi amet quilibet mundo ad inimicos sed in via dei contrarios non ametur tanquam propinquus Quisquis enim iam eterna concupiscit in ea que aggreditur causa dei sine patrem sine matrem sine uxorem sine filios sine cognatos sine semetipsum fieri debet ut eo verius cognoscat deum quo in eius causa neminem recognoscit Multum namque est quod carnalis affectus intentionem mentis obnubilat eiusque aciem obscurat Quod tamen necesse non sit si eos perimendo teneamus Amandi ergo sunt proximi impendenda caritas omnibus et propinquis et extraneis nec tamen per eandem caritatem a dei amore flectendum Scimus autem cum de terra philistinorum archa domini ad terram israeliticam rediret plaustro superimposita est et vacce plaustro subiecte sunt que fete fuisse memorantur quarum filios clauserunt domi Et scriptum est Ibant in directum vacce per viam que ducit bethsamis uno itinere gradiebantur pergentes et mugientes et non declinabant neque ad dexteram neque ad sinistram Quid vacce nisi fideles quosque in ecclesia designantur qui dum sacri eloquii precepta considerant quasi superimpositam domini archam portant De quibus hoc etiam notandum est quod fete fuisse memorantur quia sunt plerique qui in via dei intrinsecus positi carnalibus affectibus ligantur sed non declinant a recto itinere qui archam dei portant in mente Ecce etenim vacce bethsamis pergunt bethsamis quippe dicitur domus solis Et propheta ait Vobis qui timetis dominum orietur sol iustitie Si igitur ad eternum solis habitationem tendimus dignum profecto est ut de dei itinere pro carnalibus affectibus non declinemus Tota enim virtute pensandum est quod vacce dei plaustro supposite pergunt et gemunt dant ab intimis gemitibus et tamen de itinere non deflectunt gressum Sic nimirum predicatores

sunt sic fideles quique ex inter fratrum ceteris de-
bent ut compaciantur proximis per caritatem et
ti de via dei non exorbitet propter compassionem
hoc ipm vero autem dominum qualiter exhiberi
debeat vitiis subdendo manifestat dicens
Qui non baiulat crucem suam et venit post me
non potest meus esse discipulus Crux quippe
a cruciatu dicitur Et duobus modis crucem domini
baiolamus cum aut per abstinentiam carnem affli-
gimus aut per compassionem proximi necessitatem
illius nostram putamus Qui enim dolorem exhibet
in aliena necessitate crucem portat in mente
Sciendum vero est quod sunt non nulli qui carnis
per abstinentiam non pro deo sed pro inani gloria exhi-
bent Sunt et plerique qui compassionem proximo
non spiritualiter sed carnaliter impendunt et ei non
ad virtutem sed quasi miserando ad culpas favent hii
itaque crucem quidem videntur ferre sed dominum non se-
quuntur Unde recte hec eadem veritas dicit Qui non
baiolat crucem suam et venit post me non potest meus
esse discipulus Baiolare etenim crucem post domi-
num ire est vel carnis abstinentia vel compassione
proximo pro studio eterne dulcedinis exhibere Nam
quisquis hec propter temporalem intentionem exhibet crucem
quidem baiolat sed ire post dominum recusat Quia vero
sublimia precepta data sunt protinus comparatio edi-
ficande sublimitatis adiungitur cum dicitur Quis
enim ex vobis volens turrim edificare non prius se-
dens computat sumptus necessarios qui sunt si
habeat ad perficiendum ne postea quam posuerit
fundamentum et non potuerit perficere omnes qui vide-
rint illum incipiant illudere ei dicentes quia
hic homo cepit edificare et non potuit consu-
mmare Omne quod agimus prevenire per studium
considerationis debeamus Ecce enim iuxta veritatis
vocem qui turrim edificat prius edificii
sumptus parat Si ergo humilitatis turrim con-
struere cupimus prius nos preparare ad adversi-
tates seculi debemus Hoc enim inter terrenum et
celeste edificium distat quod terrenum edificium ex-
pensas colligendo construitur celeste vero edi-
ficium expensas dispergendo construitur Ad il-
lud sumptus facimus si non habita colligamus ad istud
sumptus facimus si et habita relinquamus Istos sump-
tus dives habere ille noluit qui multas posse-
ssiones possidens magistrum requisivit dicens
Magister bone quid faciens vitam eternam possi-
debo Qui cum precepta relinquendo omnia audisset

tristis abscessit et inde est angustatus unde
exterius fuit latior in possessione Eternam
enim qui habere vitam amabat sumptus dissitudi-
nis tenendo ad eternam patriam habere noluit sump-
tus humilitatis Considerandum vero quod dicitur omnes
qui viderint incipient illudere ei quia iuxta
pauli vocem spectaculum facti sumus mundo et
angelis et hominibus et in omne quod agimus consi-
derare occultos nostros adversarios debemus
qui semper nostris operibus insistunt et ex nostro de-
fectu gratulantur Quos psalmista intuens ait
deus meus in te confido non erubescam neque ir-
rideant me inimici mei In bonis enim operibus intenti
inter cetera malignos spiritus sollicite cogitemus
atque contra ipsos perfecte vigilemus ipsos irriso-
res patimur quos ad malum persuasores habe-
mus Sed quia destruendo edificio comparatio da-
ta est nunc ex minori ad maius similitudo
subditur ut rebus minimis maiora pensentur
Nam sequitur Aut quis rex iturus committere
bellum adversum alium regem non sedens
prius cogitat si possit cum decem milibus
occurrere ei qui cum viginti milibus venit ad
se alioquin adhuc illo longe agente lega-
tionem mittens rogat ea que pacis sunt Rex
contra regem ex equo venit ad prelium et tamen si se
perpendit non posse sufficere legationem mittit
et ea que pacis sunt postulat Quibus ergo
nos lacrimis sperare veniam debemus qui in illo
tremendo examine cum rege nostro ex equo
ad iudicium non venimus quos nimirum conditio
infirmitatis et causa inferiores exhibet Sed fortasse
iam mali operis culpas abscidimus iam prava quoque
opera declinamus Numquid ad reddendam rationem
cogitationes nunc sufficimus Nam cum xx mili-
bus venire dicitur is quem nunc sufficit
ipse qui cum decem milibus venit Decem milia
quippe ad xx milia simplum ad duplum
sunt Nos autem si multum proficimus vix exteriora
nostra opera in certitudine pensamus Nam et si ia
luxuria carnis abscisa est tamen adhuc a corde
studium abscisum non est Ille autem qui ad iudici-
um venit exteriora simul et interiora iudicat
facta pariter et cogitationes pensat Cum du-
plo ergo contra simplum venit quia nos
vix in solo opere paratos simul de opere et cogi-
tatione discutit Quid ergo agendum est fratres
nisi ut dum nos in simplo contra illum in duplum

Nota

illius suffragari non posse conspicimus. Dum ad
hunc longe est legationem mittimus rogemus
ea que pacis sunt. Longe enim est deus quia ad
hunc prius per iudicium non videtur. Mittamus ad hunc
legationem lacrimas nostras, mittamus opera misericordie,
mactemus in eius ara hostias placationis. Cog=
noscamus nos cum eo in iudicio non posse conten=
dere. Pensemus virtutem eius fortitudinis, ro=
gemus ea que pacis sunt. Hec enim legatio
que regem venientem placat. Pensate fratres
quam benignum sit quod qui suo adventu nos
valet opprimere tardat venire. Mittamus ad
hunc ut diximus legationem nostram, oblatam cum
lacrimis et benignitate mentis sacri altaris
hostia suffragatur quia is qui in se surgens
a mortuis iam non moritur adhuc per hanc
in suo misterio pro nobis iterum patitur. Nam quo=
tiens ei sua hostiam sue passionis offerimus
totiens nobis ad absolutionem nostram passionem
illius reparamus. Multos vestrum fratres
karissimi cognovisse hoc quod volo ad me=
moriam vestram narrando revocare. Non
longe a nostris fertur temporibus factum ut quidam
ab hostibus captus longe transductus est. Cumque
diu teneretur in vinculis cum uxor sua eum ex ea=
dem captivitate non recipit extinctum pu=
tavit. Pro quo velud iam mortuo hostias eb=
domadis singulis curabat offerre. Cumque
totiens oblata fuisset hostia pro anime eius
absolutione. Nam longo post tempore reversus
amicis valde sue indicavit uxori quod die=
bus certis ebdomadis singulis eius vincula
solvebantur. Cuius videlicet dies eius uxor atque
horas discutiens tunc eum recognovit abso=
lutum cum pro eo sacrificium meminit erat oblatum.
Hinc ergo fratres karissimi certa consideratione colligite
oblata a nobis sacra hostia quantum in nobis solvere
valeat ligaturas cordis, si oblata ab altero
potuit in altero solvere vincula corporis. Mul=
ti nostrum fratres karissimi Cassium Narniensis urbis
episcopum noverunt. Cui mos erat cotidianas
deo hostias offerre ita ut pene nullus dies
vite eius abscederet quo non omnipotenti
deo hostiam placationis immolaret. Cuius cum
sacrificio valde concordabat vita. Nam
cuncta que habebat in elemosinis tribuebat. Cum
ad horam offerendi sacrificii venisset velud
totum in lacrimis defluens semetipsum cum magna
cordis contritione mactabat. Cuius vitam et conversationem
a quodam venerabili viro diacono qui ab eo
fuit nutritus referente cognovi. Agebat enim
quod quadam nocte eius presbitero per visionem dominus asti=
tit dicens: Vade, dic episcopo: Age quod agis, operare quod
operaris, non cesset pes tuus, non cesset manus
tua; natale apostolorum venies ad me et retribuo tibi
mercedem tuam. Surrexit presbiter, sed quia ex vi=
cino iam apostolorum natalicius dies imminebat,
tam propinqui temporis diem intimare episcopo per=
timuit. Alia nocte dominus rediit eumque pro inobe=
dientia vehementer increpavit atque eandem
iussionem sua verba repetivit. Tunc presbiter sur=
rexit ut pergeret, sed rursus infirmitatis cor=
poris impedimento fractus imminente revelatio=
nis ad amonitionem quoque iterate iussionis obau=
dire pergere et que viderat manifestare neglexit.
Sed quia magna mansuetudine contempta gra=
vior maior sequi solet ira, venienti visione ter=
tia dominus apparens iam verbis addidit verbe=
ra et tam districta cede mactatus est ut eo duri=
tiam cordis emollissent vulnera corporis. Sur=
rexit igitur eundem convenire properavit ad
episcopum. Cumque ita ex more beati Iuvenalis martyris
sepulchrum ad offerendum sacrificium consisteret
recepit secretum a circumstantibus petiit seque eius
pedibus prostravit. Cumque eum flentem episcopus
vix ad se levare potuit, lacrimarum causas
cognoscere studuit. Ille vero relatus ordine
visionis prius vestimento exuitur et deno=
lato tergum plagis corporis ut ita dicam tes=
tes vitales et ante monstravit quantum a madi=
sione distentionis membra illius accepta verbera
livore inflicto sulcaverant. Quo episcopus viso
exhorruit et quis sibi talia facere
presumpsisset ut magne obstupescens vocibus
inquisivit. At ille vidit hec se pro ipso sus=
tinuisse percussum. Convenit cum tremore animatus
sed ulla presbiter mansuetudinis eius morans addi=
cens secretum revelationis apperuit ei quam vi=
sionis dictam per ea que audierat verba nar=
ravit dicens: Age quod agis, operare quod opera=
ris, non cesset manus tua, non cesset pes
tuus; natale apostolorum venies ad me et re=
tribuam tibi mercedem tuam. Quibus auditis

eptus modo se in magna cordis contritione
p[er]cutit et qui oblaturus sacrificium ad horam
terciam venerat hic p[ro] extense orationis ma-
gnitudine ad horam nonam usq[ue] protelavit atq[ue]
ex illo magis magisq[ue] q[uod] ei auctum sit lucri
pietatis sue q[uod] est tam fortis inope qua-
tus commune quippe qui illum tempore debitor
fuerat ex p[er]missione iam cepit habere debi-
torem hunc autem consuetudo fuerat annis sin-
gulis natalicio ap[osto]lorum die roma venire
Ita q[uod] exhinc revelacione suspectus venire
in[terim] more noluit Eodem ergo tempore sollicitus
sunt secundo quoq[ue] anno vel tercio in mortis
sue expectatione suspensus contritus et quanto si-
mul qui desp[er]are iam de vitalem revelacionis
poterat si verbis sacerdotem liberi non fecisset
Cum ecce anno septimo usq[ue] ad expectati
natalis sancti vigilias incolumis p[er]venit
sed vehemens hunc in vigiliis calor attigit atq[ue] ipso
die natalicio filiis suis se expectantibus mis-
sarum sollempnia implere se posse renunciavit
Illi vero quia decemus erat p[re]ter egressione
suspecti sunt ad eum omnes venerunt se se:
unanimiter astringentes ut die eodem
nequaquam acquiesceret missarum sollempnia cele-
brare nisi prius apud deum ipse antistes
suus intercessor accederet Tunc ille compulsus
in episcopi oratorio missas fecit et manibus sua
corpus dominicum signans pacemq[ue] omnibus tribuit
Cum cuncto misterio oblato sacrificio peracto
ad lectum rediit ibiq[ue] tactus dum sacerdotes
suos ac ministros cum spectasse se cerneret
quasi ultimum vale dicens depredicando eos vicio
caritatis amonebat et quanta debuissent
inter se concordia vivere p[re]dicabat Cum
subito inter ipsa sacre exhortacionis verba voce
terribili clamavit dicens hora est Moxq[ue]
assistentibus ipsi suis manibus linthen dedit
quod ex more morientium sibi ante faciem tenere
devote tenens emisit spiritum Sic itaq[ue] sacra illa ani-
ma ad gaudia eterna perveniens a carnis corrup-
tione soluta est Sciendum fratres karissimi quem bo-
nitate in morte sua invitabit enim quem in
vita sua fuerat contemplatus dicens cum hora
e de corpore exeunt quod ihesus patri omnibus in
divinis consumatum est et inclinato capite tra-
didit spiritum Deo gratias domine ex parte hic agit

famulus ex voto ecce cottidiane ho-
stie illa cum elemosinis et lacrimis missa
ligacio quanta cum rege veniente gracie
pacem fecit Relinquat ergo omnia quod pot-
quis aut relinquere omnia non potest tamen adhuc
longe est legacionem mittat lacrimas elemo-
sinam hostiam innocentem offerat Vult enim
placari patribus qui scit quod portare non pos-
sit iratus quod adhuc mora fiat venire
legacione pacis suspicet venisset namq[ue]
si vellet et inimicos suos adversarios contri-
disset Sed et quasi terribilis veniat et dicat
et tamen adveniendum tardat qui non vult in-
venire quos puniat reatus nobis contempnen-
tes nobis dimittat inter dicens Sic ex vo-
bis omnis qui non dimittat omnibus que
possidet non potest esse meus discipulus Et tamen
spirituale salutis remedium confert quod quod prius
non potest ferri post consulate pacis vult legi-
tom placari Conato ergo fratres karissimi lacrimis
peccata maculas elemosinis tergite sacris
hostiis expiate nolite presidere in que
adhuc possidemus minime relinquentes spem
in solo redemptore figite ad eterna premia
mente transite Si enim nichil in hoc mundo ama-
do possideatis cuncta possidendo cuncta relin-
quitis Ipse nobis gaudia desiderata con-
cedat qui nobis eterne pacis remedia con-
tulit dominus noster ihesus christus qui vivit ¶ xviij s[ecundu]m math
In illo tempore dicebat ihesus turbis pa-
rabolam hanc Simile factum est regnum mt 22
celorum homini regi qui fecit nupcias filio
suo Et misit servos suos vocare invita-
tos et nolebant venire Et reliqua ¶ o 38
Sextum lectionis evangelice fratres karissimi
volo si possum sub brevitate:
transcurrere ut in fine eius valeam
ad loquendum largius vacare Sed querendum
prius est an hec apud matheum ipsa sit lectio
que apud lucam sub appellatione cene describi-
tur Et quedam sunt non ulla que sibi dissona esse
videantur quia hic prandium illic cena me-
moratur hic qui ad nupcias sine digna vesti-
bus intrat repulsus est illic nullus qui
intrasse dicitur repulsus esse p[er]hibetur Unde ex-
re vere colligitur quia et hic per nupcias prandium
cena et illic per cenam eternum et ultimum convivium

designatur quia ad hanc nonnulli conveniunt
et ad id quod semel intravit ulterius non exi-
bit. At si quis forte contendat hanc eam-
dem lectionem ego melius puto salva fide ali-
quo intellectu tractare quam contentionibus deservire
quia et intelligi congrue potest quia et de prandio
eo qui in veste nupciali non venerat complicatur
tamen Matheus dixit. Quamvis vero prandium cena
post hunc autem prandium dicitur recessus hominis intel-
ligentie obsistit quia tamen ad horam nonam apud
antiquos cottidie prandium fieret ipsum quo-
que prandium cena vocabatur. Sepe autem iam dixisse
me memini quod plerumque in sacro eloquio regnum
celorum presens ecclesia nominatur. Congregatio quippe
iustorum regnum celorum dicitur. Quia enim per prophetam
dominus dicit Celum michi sedes est. Et Salomon
ait anima iusti sedes est sapientie. Paulus et
dicit Christum dei virtutem et dei sapientiam. Liquido
colligere debemus quia si Christus dei sapientia est anima
autem iusti sedes est sapientie dum celum dicitur
sedes dei celum ergo est anima iusti. Hinc per
psalmistam de sanctis predicatoribus dicitur. Celi enarra-
runt gloriam dei. Regnum ergo celorum est eccle-
sia iustorum quia dum eorum corda in terra nil ambi-
unt per hoc quod ad superna suspirant iam in eis
dominus quasi in celestibus regnat. Dicatur ergo simile
est regnum celorum homini regi qui fecit nup-
tias filio suo. Iam intelligit caritas vestra
quis est iste regis filii pater. Ille nimirum cui
psalmista ait Deus iudicium tuum regi da et ius-
ticiam tuam filio regis. Qui fecit nuptias filio suo.
Tunc enim deus pater deo filio nuptias fe-
cit quando hunc in utero virginis humane nature
coniunxit quando deum ante secula fieri voluit
hominem in fine seculorum. Sed quia ex duabus
personis solet fieri ista coniunctio absit hoc
ab intellectibus nostris ut personam dei et hominis
redemptoris nostri Ihesu Christi ex duabus personis
credamus unitam. Ex duabus quippe atque
in duabus hunc naturis existere dicimus sed ex
duabus personis compositum credi ut nephas
vitamus. Apertius ergo et securius dici potest quia in hoc
pater regi filio nuptias fecit quo per incar-
nationis misterium ei sanctam ecclesiam sociavit
uterus autem genitricis virginis huius sponsi
thalamus fuit. Unde per psalmistam dicitur. In sole posuit
thabernaculum suum et ipse tamquam sponsus procedens de thalamo suo.
Tamquam sponsus quippe de thalamo suo pro-
cessit quia ad coniungendam sibi ecclesiam incarnatus
deus de incorrupto virginis utero exivit. Mi-
sit ergo servos suos ut ad istas nuptias ami-
cos invitaret. Misit semel misit iterum quia incarna-
cionis dominice predicatores et prius prophetas et postmo-
dum apostolos misit. Bis itaque servos ad in-
vitandum misit quia incarnationem unige-
niti et per prophetas dixit futuram et per apostolos nunci-
avit factam. Sed quia hii qui prius invitati fuerunt
ad nuptiarum convivium venire noluerunt in
secunda invitatione iam dicitur. Ecce prandium meum
paravi tauri mei et altilia occisa sunt et omnia
parata. Quid in tauris vel altilibus fratres karissimi
nisi novi ac veteris testamenti patres accipimus.
Quia enim vulgo loquor et ipsa me necesse
est verba eadem lectionis explanare. Altilia
enim saginata dicuntur dictum ab eo quod est alere
altilia quasi alitilia vocamus. Cum vero in lege scrip-
tum sit diliges amicum tuum et odio habebis in-
imicum tuum accepta tunc iustis licentia fuerat
ut dei suosque adversarios quanta possent vir-
tute comprimerent eosque iure gladii ferirent
quod in novo procul dubio testamento compescitur
cum per semetipsam veritas predicat dicens diligite (luce 6)
inimicos vestros benefacite hiis qui oderunt vos.
Quid ergo per tauros nisi patres testamenti veteris
significantur. Nam dum ex permissione legis
acceperant quatenus adversarios suos odii retribu-
tione percuterent ut ita dicam quasi quidam tauri erant
qui inimicos suos virtute corporis cornu ferie-
bant. Quid vero per altilia nisi patres testamenti
novi signantur. Qui dum gratiam pinguedinis
interne percipiunt a terrenis desideriis inte-
rius ad sublimia contemplationis sue penna sub-
levantur. In ymo quippe cogitationem ponere
quid est aliud quam quedam ariditas mentis. Qui-
a autem intellectum celestium per sancta desideria de su-
premo delectationis intime cibo pascunt quasi lar-
giori alimento pinguescunt. Hac enim pingue-
dine saginatum psalmista se conspexerat cum dicebat
Sicut adipe et pinguedine repleatur anima
mea. Quia ergo predicatores dominice incarnationis

Xpc in [illegible]

missi predicatores a bonis fidelibus et primo prophete et
postmodum sancti apostoli pertulerunt iniurias et
venire nolentibus dicitur: Tauri mei et altilia
occisa sunt et omnia parata, ac si aperte diceret:
patrum precedentium mores aspicite et reme-
dia vite vestre cogitate. Notandum vero quod in priori
invitatione nil de tauris et de altilibus dicitur,
in secunda autem iam tauri et altilia mac-
tata memorantur, quia omnipotens deus cum verba
eius audire nolumus adiungit exempla ut omne
quod impossibile credimus tanto nobis ad supe-
randum fiat facilius quanto per hoc transisse in
alios audimus. Sequitur: Illi autem neglexe-
runt et abierunt alius in villam suam, alius
vero ad negotiationem suam. In villa ire est labo-
ri terreno immoderate incumbere, in negotia-
tionem vero ire est actionum secularium lucris in-
hiare. Quia enim alius intentus labori ter-
reno, alius vero mundi huius actionibus deditus
dominice incarnationis mysterium pensare et
secundum id vivere dissimulat, quasi ad villam vel
negotium pergens ad regis nuptias venire
recusat, et plerumque quod est gravius nonnulli vo-
cantis gratiam non solum respuunt sed etiam
persequuntur. Unde et subdit: Reliqui vero tenue-
runt servos eius et contumeliis affectos
occiderunt. Sed rex ista cognoscens missis
exercitibus suis perdidit homicidas illos et civi-
tatem illorum succendit. Homicidas perdidit
quia persecutores interemit; civitatem illorum
igne succendit quia illorum non solum anime sed
caro quoque in qua habitaverant eterna gehenne
flamma cruciantur. Missis autem exercitibus extin-
xisse homicidas dicitur, quia in hominibus omne iu-
dicium per angelos exhibet. Quid namque sunt illa
angelorum agmina nisi exercitus regis nostri? Unde et
idem dominus Sabbaoth dicitur. Sabbaoth quippe
exercituum interpretatur. Ad persecutores ergo ad vindican-
dos suos exercitum mittit quia ultionem
per angelos suos exercet. Cuius vindicte potentia
tunc presentes non audiebant, nos autem cernimus.
Ubi sunt enim illi superbi martirum persecutores?
Ubi illi qui contra persecutorem sui conditorem terri-
tem colla erexerant et deliciis mundi gloria
mortifera tumebant? Ecce iam mors martirum
floret in mente viventium, et hii qui contra illos de
crudelitate sua gloriati sunt nec quidem ad memoriam
minime veniunt vel de numero mortuorum rebus
ergo recognoscimus quod in parabolis audivimus.
Sed is qui invitatus se contempni conspicit re-
gis filii sui nuptias vacuas non habebit; ad
alios mittit, quia etsi apud aliquos labo-
rat verbum dei quandoque tamen sermo dei inventus
est ubi requiescat. Unde et subdit: Tunc
ait servis suis: Nuptie quidem parate sunt,
sed qui invitati erant non fuerunt digni. Ite
ergo ad exitus viarum et quoscumque inveneritis
vocate ad nuptias. Sed in scriptura sacra vias ac-
tiones accipimus et exitus viarum intelligi-
mus defectus actionum, quia illi plerumque facile ad
deum veniunt quos in terrenis actibus
prospera nulla comitantur. Sequitur: Et egressi ser-
vi eius in vias congregaverunt omnes quos
invenerunt malos et bonos, et implete sunt
nuptie discumbentium. Ecce iam ipsa qualitate
convivantium aperte ostenditur quia per has regis
nuptias presens ecclesia designatur, in qua mali
cum bonis conveniunt. Permixta quippe est
diversitate filiorum, quia sic omnes ad fidem
generat ut tamen omnes per immutationem vite ad li-
bertatem spiritalis gratie culpis exigentibus
non perducat. Quousque namque hic vivimus neces-
se est ut viam presentis seculi permixti agamus.
Tunc autem discernimur cum pervenimus. Boni
enim soli nusquam sunt nisi in celo, et mali nusquam
sunt nisi in inferno. Hec autem vita que inter
celum et infernum sita est sicut in medio
subsistit ita utriusque partis cives communiter
recipit. Quos tamen sancta ecclesia et nunc indiscre-
te suscipit et postmodum in egressione dis-
cernit. Si igitur boni estis quamdiu in hac
vita subsistitis equanimiter tolerate
malos. Nam quisquis malos non tolerat
ipse sibi testis per intolerantiam suam est quia
bonus non est. Abel enim esse renuit quem
Cayn malitia non exercet. Sic in area
grana sub paleis premuntur, sic flores inter
spinas oriuntur, et rosa que redolet crescit
cum spina que pungit. Duos quippe filios
habuit primus homo, unus eorum electus,
alter reprobus fuit; tres filios Archa
Noe continuit, sed ex hiis duo electi sunt et
unus reprobus fuit. Duos Abraham filios

habuit sed unus electus alter vero reprobus fuit. Duos ysaac filios habuit sed unus electus alter vero reprobatus. Duodecim filios habuit yacob sed eorum unus per innocentiam venditus est, alii vero per malitiam fuerunt venditores fratris. Duodecim apostoli sunt electi sed unus eis admixtus est qui reprobaret, xi qui reprobarentur. Septem sunt diacones ab apostolis ordinati sed sex in fide recta permanentibus unus exstitit auctor erroris. Insinuat ergo ecclesia nec mali esse sine bonis nec boni sine malis esse possunt. Antiqua itaque tempora fratres karissimi ad mentem reducite et vos ad malorum tolerantiam roborate. Sicut enim filii electorum summa repetit nocte e ut per eorum ecclesia gradiuntur. Bonus enim non fuit qui malos tolerare recusavit. Hinc namque est quod de semetipso beatus iob asserit dicens: Frater fui draconum et socius struthionum. Hinc per salomonem sponsi voce sancta ecclesia dicitur: Sicut lilium inter spinas sic amica mea inter filias. Hinc ad ezechielem dominus dicit: Fili hominis increduli et subversores sunt tecum et cum scorpionibus habitas. Hinc beatum loth petrus vita glorificat dicens: Et iustum loth oppressum a nefandorum iniuria et eripuit; aspectu enim et auditu iustus erat habitans apud eos qui de die in diem animam iusti iniquis operibus cruciabant. Hinc paulus discipulorum vitam laudat et roborat dicens: In medio nationis prave et perverse inter quos lucetis sicut luminaria in mundo verbum vite continentes. Hinc Johannes pergami ecclesie testatur dicens: Scio ubi habitas ubi sedes est sathane et tenes nomen meum et non negasti fidem meam. Ecce fratres karissimi pene omnia percurrendo cognoscimus quia bonus non fuit qui malos perpetui non probavit. Ut enim ita loquar ferrum nostre anime nequaquam pervenit ad subtilitatem acuminis si hoc non eraserit aliene lima pravitatis. Terrere autem vos non debet quod in ecclesia multi mali et pauci sunt boni quia et arca illa diluvii que huius ecclesie typum gessit et ampla in inferioribus et angusta in superioribus fuit que in summitate etiam sui ad unius mensuram cubiti excrevit. Inferius quippe quadrupedia atque reptilia superius vero aves et homines habuisse credenda est. Ibi lata exstitit ubi bestias habuit, ibi angusta ubi homines servavit, quia nimirum sancta ecclesia in carnalibus ampla est, in spiritualibus angusta est. Ubi enim tollerat bestiales hominum mores illic latius sinum laxat; ubi autem eos habet qui spirituali ratione suffulti sunt illic quoque ad summum ducitur, sed tamen quia pauci, sibi angustatur. Lata quippe est via que ducit ad perditionem et multi sunt qui vadunt per eam, et angusta est que ducit ad vitam et pauci sunt qui inveniunt eam. [struck] Sed autem usque arca illa coangustatur in summis quousque ad mensuram unius cubiti perducitur, quia sancta ecclesia quanto superiores quique sunt tanto pauciores, qui in summo ad illum perducitur qui solus homo in hominibus et sine alterius comparatione natus est sanctus, quia nullus potest vere sanctus esse sicut passer unicus in edificio. Tanto ergo magis mali tollerandi sunt quanto et amplius habundant, quia et in aree tritura paucitas est granorum que servantur horreis et quantitas acervi palearum qui ignibus comburuntur. Sed iam quia largiente domino nuptialem domum intrastis, sollicite etiam intra vos sollerter fratres karissimi respicite ne aliquis de mentis vestre habitu rex ingrediens reprehendat. Cum magno enim cordis timore pensandum est quod protinus subditur: Intravit autem rex ut videret discumbentes et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali. Quid fratres karissimi per vestem nuptialem [struck] putamus? Si enim vestem nuptialem baptisma vel fidem dicimus, quis sine baptismate et fide has nuptias intravit? Foris enim ipso foris est quia nec dum credidit. Quid ergo debemus intelligere nuptialem vestem nisi caritatem? Intrat enim ad nuptias sed cum nuptiali veste non intrat qui in sancta ecclesia existens fidem habet sed caritatem non habet. Recte enim caritas nuptialis vestis vocatur quia hanc ipse conditor in habuit dum ad sociandae sibi ecclesie [blotted] nuptias venit. Sola quippe dilectione dei actum est ut eius unigenitus mentes sibi electorum hominum uniret. Unde et Johannes dicit: Sic enim deus dilexit mundum ut filium suum unigenitum daret pro nobis. Qui ergo per caritatem venit ad homines [struck] caritatem innotuit vestem esse nuptialem. Omnis ergo in sancta ecclesia positus deo credidit iam ad nuptias intravit sed cum nuptiali veste non venit

[Margin notes: x; scilicet invidia; Ezech. 2; 2 petri 2; [illegible]; Philip. 2; ducitur; Hom.]

Si caritatis gratiam non custodivit. Et iste fra-
tres si quis ad carnales nuptias esset invi-
tatus vestem mutaret congaudere se sponso et
sponse ex ipso sui habitus decore ostenderet
inter gaudentes et festa celebrantes de-
spectis vestibus apparere erubesceret. Nos
ad Dei nuptias venimus et cordis vestem mu-
tare dissimulamus. Congaudent angeli cum ad
celum assumuntur electi. Quia ergo mente hec
spiritalia festa agimus qui nuptiale veste
id est caritate que sola nos sponsos exhibebat non
Item // Sciendum vero est quia sicut in duobus lig-
nis superiori videlicet et inferiori vestis texitur
ita in duobus preceptis caritas habetur in dilectione
Dei scilicet et proximi. Scriptum quippe est Diliges Dominum
Deum tuum ex toto corde tuo et ex tota ani-
ma tua et tota virtute tua et proximum sicut te-
ipsum. Qua in re notandum est quod in dilectione proximi
mensura ponitur amoris cum dicitur Diliges pro-
ximum sicut teipsum. Dei autem dilectio nulla
mensura coangustatur cum dicitur Diliges Dominum De-
um tuum ex toto corde tuo et ex tota anima
tua et ex tota virtute tua. Non enim iubetur
quisque quantum diligat sed ex quanto cum dicitur
ex toto. Nam ille veraciter Deum diligit qui
sibi de se nichil relinquit. Duo ergo necesse est
ut caritatis precepta custodiat quisquis habere
in nuptiis vestem nuptialem contendit. Hinc
est enim quod apud Ezechielem prophetam porta
civitatis in monte constituta vestibulum
duobus cubitis mensuratur quia nimirum acces-
sus nobis celestis civitatis non panditur
si in hac ecclesia que pro eo quod foris est vestibulum
dicitur Dei et proximi dilectio teneatur. Hinc est quod cor-
tinis tabernaculi intexi coccus bis tinc-
tus iubetur. Vos estis fratres mei vos estis
cortine tabernaculi qui per fidem in vestris
cordibus secreta celestia velatis. Sed corti-
ne tabernaculi bis tinctus coccus debet
inesse. Coccus quippe speciem ignis tenet.
Quid vero est caritas nisi ignis. Sed ipsa caritas
esse bistincta debet ut prius tingatur per amo-
rem Dei tingatur et secundo per amorem
proximi. Qui enim sic amat Deum ut pro con-
templatione illius negligat proximum coccus
quidem est sed bistinctus non est. Rursum quisquis
amat proximum ut tunc contemplatione Dei per eius
amorem relinquatur coccus est sed bistinctus
non est. Ut ergo caritas vere bistincta coc-
cus esse valeat et ad amorem se Dei et pro-
ximi attendat quatenus ex compassione proximi
contemplationem relinquat Dei nec plus quam
debet in hoc contemplationis Dei compassio-
nem abiciat proximi. Omnis itaque homo
inter homines vivens sic ad eum anhelet
quem desiderat ut tamen hunc non relinquat
cum quo currebat et sic huic adiutorium ferat
ut ab illo nullatenus torpeat ad quem festinabat.
Sciendum quoque est quod ipsa dilectio proximi duo-
bus preceptis subdividitur. Cum quidam sapiens
dicit omne quod tibi odis fieri vide ne ipse al-
teri feceris. Et per semetipsam Veritas dicit.
Que vultis ut faciant vobis homines et vos
eadem facite illis. Si enim et quod impendi nobis
vere volumus aliis impendimus et quod nobis fieri no-
lumus hoc aliis facere ipsi devitamus caritas
nostra illesa servatur. Sed nemo cum quempiam
diligit hinc se protinus caritatem habere putet nisi
prius ipsam vim sue dilectionis examinet.
Nam quisquis quemlibet amat sed propter Deum
non amat caritatem non habet sed habere se putat.
Caritas autem vera est cum et in Deo diligitur amicus
et propter Deum diligitur inimicus. Ille enim
propter Deum diligit eos quos diligit qui
etiam et eos diligit a quibus non diligitur. Pro-
bari enim caritas solet per solam odii adversi-
tatem. Unde et per semetipsam Dominus dicit Diligite
inimicos vestros benefacite his qui vos ode-
runt. Ille ergo securus amat qui propter De-
um et illum amat a quo se intelligit non
amari. Quia igitur sunt hec alta sunt hec et mul-
tis ad exhibendum difficilia sed tamen ipsa est
vestis nuptialis. Quisquis ergo hanc recumbens
in nuptiis non habet iam sollicitus metuat
ingrediente rege quia mittitur foras. Ecce en-
im intravit rex ad nuptias ut videret
discumbentes et vidit ibi hominem non vestitum
veste nuptiali. Nos sumus fratres qui in nuptiis
discumbimus ubi qui iam fide in ecclesia venimus
qui scripture pane et epulis pascimur quia gaudetis

deos etiam et gaudemus. Considerate ergo si
in veste nuptiali ad has nuptias venistis,
cogitationes vestras sollicita inquisitione discu-
tite. De singulis rebus cordium vestrorum trutinate,
si contra iam odium nullum habetis, si nullius felicita-
te aliena nulla vos invidie face succenditis,
si per occultam malitiam nemini nocere festinetis.
Ecce rex ad nuptias ingreditur et cordis nostri
habitum contemplatur, atque ei quem caritate vesti-
tum non invenit protinus iratus dicit: Ami-
ce, quomodo huc intrasti non habens vestem nuptia-
lem? Mirandum valde est, fratres karissimi, quod hunc
et amicum vocat et reprobat, ac si apertius di-
cat: Amice et non amice: amice per fidem, sed non
amice per operationem. At ille obmutuit, quia, quod
dici sine gemitu non potest, in illa districtione
ultime increpationis omne argumentum cessat
excusationis, quippe quia ille foris increpat
qui testis conscientie intus animum accusat. Sed
inter hec sciendum quia quisquis habet vestem
virtutis habet, sed tamen ad hunc perfecte non habet, ad
portam regis ingressum desperare de venia non
debet, quia ipse quoque spem nobis per psalmistam
tribuens dicit: Imperfectum meum viderunt o-
culi tui, et in libro tuo omnes scribentur. Sed
quia pauca hec increpationis habentes et insur-
mentibus diximus, ad ea que hac omnino
non habet verba vertamus etc. Tunc rex dixit mi-
nistris: Ligatis pedibus et manibus mittite eum
in tenebras exteriores, ibi erit fletus et
stridor dentium. Ligantur tunc pedes et manus
per districtionem sententie, qui modo a pravis operibus
ligari noluerunt per meliorationem vite; illos
tunc ligat pena quos modo a bonis operibus
ligavit culpa. Pedes enim qui visitare egrum
noluerunt, manus que nil indigentibus tribu-
erunt, a bono opere iam ex voluntate ligate sunt.
Qui ergo nunc sponte ligantur vicio, tunc in
supplicio ligantur inviti. Bene autem dicitur quia
exteriores tenebras proiciatur. Interiores quippe
dicimus tenebras cecitatem cordis, ex-
teriores vero tenebras eternam damnationem. Tunc
vero damnatus quisque non in interiores sed exte-
riores tenebras mittitur, quia illic invitus proicitur
in noctem damnationis qui hic sponte cecidit
in cecitatem cordis. Ibi fletus et stridor den-
tium esse perhibetur, ut illic dentes strideant
qui hic de edacitate gaudebant; illic oculi de-
fleant qui hic per illicitas concupiscentias versabantur;
quatinus singula queque membra supplicio subiace-
ant que hic singulis quibusque vitiis subiec-
ta serviebant. Et repulso uno in quo videlicet omne
malorum corpus exprimitur, generalis protinus
sententia subinfertur qua dicitur: Multi autem sunt
vocati, pauci vero electi. Tremendum valde est, fra-
tres karissimi, quod audivimus. Ecce nos iam omnes
vocati per fidem ad celestis regis nuptias
venimus, incarnationis eius misterium credimus et con-
fitemur, divini verbi epulas sumimus, sed futuro
die iudicii est rex intraturus. Est quod vocati
sumus novimus, si sumus electi nescimus. Tanto
ergo necesse est ut unusquisque nostrum in humilitate
se deprimat quanto si sit electus ignorat. Alio-
rum corda bona nec incipiunt, nonnulli vero que
incipiunt minime perficiunt. Alter vero pene
totam vitam suam ducere in pravitate conspicitur,
sed iuxta finem vite a pravitate sua per districtionem
penitentie lamenta revocatur. Alter electam vitam
videtur ducere et tamen hunc contingit ad erroris
nequitiam iuxta finem vite ducere. Alius bonum
inchoat, melius consummat; alius in malis
actibus a prima etate se deicit et in eisdem
operibus semper se peius deiciens consummat. Tanto
ergo sibi unusquisque sollicite metuat quanto
ignorat quid restat, quia, quod sepe dicendum est
et sine oblivione retinendum, Multi sunt
vocati, pauci vero electi. Sed quia nonnullorum mentes in-
dicentium plus exempla fidelium quam doctorum verba
convertunt, volo vobis aliquid exemplo dicere quod
corda vestra tanto formidolosius audiant
quanto eos hoc de propinquo sonat. Nec pro eis
res longe in gestis dicimus, sed eas de quibus
testes existunt eisque interfuisse se referunt
memoramus. Pater meus tres sorores habuit, Exemplum
que cuncte sacre virgines fuerunt, quarum
una Tarsilla, alia Gordiana, alia Emiliana di-
cebatur. Uno omnes ardore conversi, uno eodemque
tempore sacrate, sub districtione regulari degentes
in domo propria socialem vitam ducebant. Cumque
essent diu in hac conversatione, cepit cotidia-
nis incrementis in amore conditoris sui

Tarsilla et Emiliana singulari studio et cum solo habitu esset
corpore cotidie animo ad eterna crescerent, Gordiane animus coepit a calore amoris intimi
per cotidiana detrimenta tabescere et paulisper ad
huius seculi amorem redire. Crebro autem Tarsilla
dicere Emiliane sorori sue in magno gemitu
solebat: Video Gordianam sororem nostram de nostra
sorte non esse. Perpendo enim quod foris defluit, et
cor ad quod proposuit non custodit. Quam tamen
blanda cotidie redargutione corripere atque
a levitate morum ad gravitatem sui habitus re-
formare curabant. Que quidem repente inter ipsa verba correptio-
nis gravitatem vultus assumebat, sed mox ut correptio-
nis hora transisset, transiebat protinus et superduc-
ta gravitas honestatis, moxque ad levia verba
redibat, puellarum gaudebat societate lay-
carum, quarum persona valde onerosa ei erat que necdum
huic mundo dedita non erat. Quadam vero nocte
Tarsille amite mee, que inter sorores
suas virtute continue orationis, afflictionis stu-
diose abstinentie, singularis gravitate vite ve-
nerabilis in honore et culmine sanctitatis ex-
creverat, sicut ipsa narravit, per visionem ata-
vus meus Felix huius Romane ecclesie antistes
apparuit, eique mansionem perpetue claritatis osten-
dit, dicens: Veni, quia in hac lucis mansione
te suscipio. Que subsequenti mox febre cor-
repta ad diem pervenit vocationis. Et sicut no-
bilibus feminis virisque morientibus multi conve-
niunt qui eorum proximos consolentur, eadem hora
exitus eius multi viri ac femine eius lectum
circumsteterunt, inter quas ~~[struck through]~~ quoque
mater mea affuit. Cum subito sursum illa re-
spiciens Ihesum venientem vidit, et cum magna
animadversione coepit circumstantibus clamare,
dicens: Recedite, recedite, Ihesus venit. Cumque
in eum intenderet quem videbat, sancta illa anima
carne soluta est, tantaque subito fragrantia
miri odoris aspersa est, ut ipsa quoque suavitas
cunctis ostenderet illuc auctorem suavitatis
venisse. Cumque corpus eius ex more mortu-
orum ad lavandum esset nudatum, longe orationis usu
in cubitis eius et in genibus camelorum more
inventa est obdurata cutis excrevisse, et quod
vivens eius spiritus pergit caro mortua testabatur.
Hec autem gesta sunt ante dominici natalis
diem. Quo transacto mox Emiliane sorori sue

Ex[emplum]

per visitationem nocturne visionis apparuit, dicens:
Veni, ut quia natalem Domini sine te feci, sanctum
Theophanie diem tecum faciam. Cui illa pro-
tinus de sorore sua Gordiana salute solli-
cita respondit: Et si sola venio, sororem nostram Gordia-
nam cui dimitto? Cui si afferebat, iterum tristi
vultu dixit: Veni, Gordiana soror nostra inter
laycas deputata est. Quam visionem mox mo-
lestia corporis est secuta, atque ita ut dictum fu-
erat ante diem Epiphanie molestia
ingravescente defuncta est. Gordiana autem
mox ut solam remansisse se reperit, eius pra-
vitas excrevit, et quod prius latuit in desiderio
cogitationis, hoc postea effectus prave actionis ex-
titit. Nam oblita divini timoris, oblita pu-
doris et reverentie, oblita consecrationis, conduc-
torem agrorum suorum postmodum maritum duxit.
Ecce omnes tres uno prius ardore converse sunt,
sed non omnes uno eodemque studio permanserunt,
quia iuxta dominicam vocem multi sunt vocati, pauci
vero electi. Hec autem dixi ne quis iam in bono opere
positus sibi vires boni operis tribuat, ne
quis de bona virtute confidat, quia et si iam
novit hodie qualis sit, adhuc tamen quid
futurus sit nescit. Nemo ergo de suis operibus ea
securus gaudeat, qui adhuc in huius vite
incertitudine quis se finis sequatur ignorat.
Sed quia retuli que nos ex divina misericordia perita
mea corda consolentur, quiddam in sermone alio iam
dixisse memini, sed vos necessario adiungo. Ante
biennium frater quidam in monasterio meo quod
iuxta beatorum martyrum Iohannis et Pauli ecclesiam situm
est, gratia conversationis venit, qui diu regulariter
protractus, quandoque susceptus est. Hunc frater
suus non ad monasterium conversationis studio
sed carnali amore secutus est. Is autem qui
ad conversionem venerat, mire spirituali amore val-
de pollebat. At vero frater illius longe a vita
eius ac moribus discrepabat. Vivebat
tamen in monasterio necessitate potius quam voluntate.
Et cum in cunctis actibus perversus existeret,
pro fratre suo ab omnibus equanimiter tolle-
rabatur. Erat enim levis eloquio, pravus
actione, cultus vestibus, moribus incultus.
Ferre vero non poterat si quis ei aliquid de sancti habitus
~~[struck through]~~ conversatione loqueretur. Sancta autem fue-
rat vita illius cunctis fratribus visu gravis

Ex[emplum]

ps

[...] ut dictum est pro fratris sui gratia tolerabi-
liter approbabat valde si quis ei aliquid de spirituali-
bus sive correptione loqueretur bona non solum
facere sed etiam audire non poterat. Numquam se ad
sancte conversionis habitum venire iuratus irascendo
deridendo testabatur. In hac autem pestilentia
que nuper huius urbis populi magna ex parte con-
sumpsit percussus in inguine est perductus ad
mortem. Cumque extremum spiritum ageret convenerunt
fratres ut egressum illius orando protegerent.
Iam corpus eius ab extrema parte premor-
tuum in solo tantummodo pectore vitalis adhuc ca-
lor anhelabat. Cuncti autem fratres tanto pro eo
enixius ceperunt orare quanto eum iam videbant
sub celeritate discedere. Cum repente cepit
eisdem fratribus assistentibus a nisu quo poterat
clamare et orationes eorum interrumpere dicens: Rece-
dite recedite ecce draconi ad devorandum
datus sum qui propter vestram presentiam me devo-
rare non potest. Caput meum in suo ore iam absor-
buit. Date locum ut me non amplius cruciet
sed faciat quod facturus est. Si ei ad devorandum
datus sum quare propter vos moras patior? Cui
fratres ceperunt ei dicere: Quid est quod loqueris fra-
ter? signum tibi sancte crucis imprime. Respondebat ille
ut potuit dicens: Volo me signare sed non
possum quia a dracone premor. Cumque hoc fratres
audissent prostrati in terram cum lacrimis cepe-
runt pro illius ereptione vehementius orare.
Et ecce subito cepit melioratus eger quibus
valebat vocibus exultare dicens: Gratias ago
deo. Ecce draco qui me ad devorandum accepe-
rat fugit orationibus vestris expulsus est sta-
re non potuit. Pro peccatis meis exigentibus
mo intercedite quia converti paratus sum et se-
cularem vitam funditus relinquere. Homo
ergo qui sicut dictum est ab extrema parte pre-
mortuus reservatus ad vitam toto ad deum
corde conversus est longis et continuis in con-
versione eadem flagellis eruditus atque in
paucos dies excrescente corporis molestia
defunctus est qui iam dracone moriens non
vidit quia illum per cordis mutationem vicit. Et
de fratris mei germana Gordiana quam supra dixi a
sancta monialis habitus excellentia corruit
ad penam et sic hic de quo ista narravimus
ab ipso articulo mortis rediit ad eternam

vitam. Nemo ergo sciat quid de se in occultis
dei iudiciis agatur. Quia multi sunt vocati
pauci vero electi. Quia quod nulli de se certum est — certi
electione restat ut omnes trepident de
de sua actione formident omnes in sola dei
misericordia gaudeant nullus de suis viribus presumat
et qui presumat fiducia maior ille fuit qui in se
signatus est assimile [...] — s. Matth.

Luc

In illo tempore cum appropinquaret Iesus
Ierusalem videns civitatem flevit super illam
dicens: quia si cognovisses et tu. Et reliqua. Omelia XIX — xix

Lectionem brevem sancti evangelii
breviter si possum sermone volo percur-
rere ut illius vita prolixior debeat immorari qui
sunt ex paucis multa cogitare. Quod fle-
te domino illa urbis eversio subverso describitur
que a Vespesiano et Tito romanis principi-
bus facta est. Illius qui historiam eversionis
eiusdem legit ignorat. Quia venient dies
et circumdabunt te inimici tui vallo et circumdabunt
te et coangustiabunt te undique. Ad terram pro-
sternent te et filios tuos qui in te sunt
hic quoque additur: et non relinquent in te
lapidem super lapidem et iam ipsa eiusdem
civitatis transmigratio testatur quia dum nunc i-
n eo loco constructa est ubi extra portam fue-
rat dominus crucifixus prior illa civitas ut di-
citur funditus eversa est. Cui ex qua culpa eu-
sionis sue pena fuit illata subiungitur
Eo quod non cognoveris tempus visitationis tue. Cre-
ator quippe omnium per incarnationis sue my-
sterium hanc visitare dignatus fuerat sed ipsa timo-
ris et amoris illius recordata non est. Un-
de etiam per prophetam increpatione cordis humani
aves celi ad testimonium deducuntur cum dici-
tur milvus in celo cognovit tempus suum. turtur
et hirundo et ciconia custodierunt tempus ad-
ventus sui. populus autem meus non cogno-
vit iudicium domini. Orandum pius est quod
sit quod dicitur: videns civitatem flevit super
illam dicens: quia si cognovisses et tu. Fle-
vit etenim redemptor noster ruinam perfide civ-
itatis quam ipsa sibi venturam non cognoscebat.
Cui recte flens dominus dicit: quia
si cognovisses et tu. subaudis fleres quia
modo que nescis communiter exultas vel et

subditur. Et quidem in hac die tua que ad pacem
tibi. Cum enim terrenis voluptatibus se dedit
ventura mala non prospicit. In die sua que ad
pacem ei esse poterant habebat. Cum vero bona presen-
cia ad pacem habuit manifestat cum subditur
Nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Si
enim a cordis eius oculis mala que imminebant
abscondita non essent leta in prosperitatibus
non fuisset. Unde mox etiam penam que de Roma-
nis sit principibus imminebat adiunxit.
est que describit quid dominus fecit, subditur
Et ingressus cepit templum eicere vendentes
et ementes dicens illis scriptum est domus mea domus
orationis est, vos autem fecistis illam speluncam latro-
num. Qui enim narravit mala ventura repenti-
nus templum ingressus est ut de illo vendentes
et ementes eiceret, profecto innotuit quia ruina
populi maxime ex culpa sacerdotum fuit. Eversio-
nem quippe describens vendentes in templo et
ementes feriens in ipso effectu sui operis oste-
ndit unde radix perditionis oriretur. Aut
cetera alio tempore didicimus in templo columbe
vendebantur. Et quid per columbas nisi spiritus sanctus
accipitur. Et vendentes et ementes e templo
eliminat quia vel eos qui per impositionem manuum
tribuunt vel eos qui spiritum sanctum emunt
dampnat. De quo templo mox subditur. Domus
mea domus orationis est vos autem fecistis illam
speluncam latronum. Qui enim ad accipienda munera
in templo residebat profecto quibusdam non dan-
tibus lesiones exquirerent dubium non erat.
Domus ergo orationis spelunca latronum facta fuerat
quia ad hoc in templo assistere noverant ut
aut non dantes munera perderent corporaliter
persequi aut dantes spiritaliter necarent.
Anima vero redemptor noster predicatoribus ubi ne
indignus et ingratus subtrahit postquam
discipline vigorem exercendo perversos re-
munit domum moris gratie ostendit quam subditur
Erat docens cotidie in templo. Hec nimirum hy-
storia breviter tractando transcurrimus,
sed quia cuncta iam verba nominis atque custodes
sua in melius commutata quia expulsos
latrones a templo atque iam ipsum templum esse
scimus, debemus ex rebus exterioribus interior-
sum aliquam similitudinem trahere atque ex ipsis
eversis parietibus morum ruinam timere.

Videns enim civitatem flevit super illam dicens
Quia si cognovisses et tu. Hoc semel egit
in peritura civitate eversionem nuntians. Hoc cot-
tidie redemptor noster per electos suos agere
in ecclesia non cessat cum quosdam ex bona
vita ad mores reprobos pervenisse cognoscit.
Plangit enim eos qui nesciunt cur plan-
gantur. Quia iuxta Salomonis verba letantur
cum male fecerint et exultant in rebus pessi-
mis. Qui si dampnationem suam que eis imminet
agnovissent, semetipsos cum lacrimis electorum pla-
gerent. Bene autem perverse anime forma que
subditur convenit. Et quidem in hac die tua
que ad pacem tibi, nunc autem abscondita sunt ab
oculis tuis. Quasi hic diem habet anima perversa
que transitorio gaudet in tempore. Cui ea que
adsunt ad pacem sunt, quia dum ex rebus temporalibus
letatur, dum honoribus extollitur, dum in carnis
voluptate resolvitur, dum nulla venture pene
formidine terretur, pacem habet in die sua,
que grave dampnationis sue scandalum
habebit aliena. Ibi enim affligenda est ubi
iusti letabuntur, et cuncta que modo ei ad pacem
sunt, tunc in amaritudinem conversa veniunt,
quia rixari secum incipit cur dampnationem
quam pati nunc expavit non prospexerit
malis sequentibus oculos mentis clausit.
Unde ei dicitur. Nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis.
Perversa quippe anima rebus presentibus dedita
et carnis voluptatibus resoluta abscon-
dit sibi mala sequentia, quia previdere futura
refugit que presentem leticiam perturbet, cumque
in presentis vite oblectatione se deserit, quid
ad quam clausis oculis ad ignem vadit? Un-
de scriptum est. In die bonorum ne imme-
mor sis malorum. Unde per Paulum dicitur. Qui
gaudent tamquam non gaudentes sint,
quia et si qua est presentis temporis adesse leti-
cia, ut numquam amaritudo sequentis iudi-
cii recedat a memoria. Unde et ani-
ma dominice ultionis timore transfigitur
quanto minus presens leticia tanto perpetua sub-
sequens erit. Hinc namque scriptum est.
Beatus homo qui semper est pavidus.
Qui vero mentis est dure corruet in
malum. Sequentia enim iudicii tanto

tur districtior portabit quanto nunc et nunc
culpas minime timet. Sequitur. Quia venient
in te dies et circumdabunt te inimici tui vallo.
Quam enim nequiores sunt habitatores anime maiores
inimici quam maligni spiritus qui hanc a corpore
exeuntem obsident quam in carnis amore
pollutam deceptoriis delectationibus fouerunt.
Quam vallo circumdant quia ante mentis eius ocu-
los reductis iniquitatibus quas perpetrauit hanc
ad societatem sue damnationis trahentes
coartant ut in ipsa iam extremitate vite depre-
hensa et quibus hostibus circumclusa sit vi-
deat et tamen euadendi aditum inuenire non
possit quia operari bona non licet que tunc
licuit agere contempsit. De quibus apte
quod sequitur intelligi valet. Circumdabunt
te inimici tui vallo et coangustabunt te un-
dique. Maligni spiritus undique animam angustiant
quam non solum operis verum locutionis atque
insuper cogitationis iniquitates replicant
ut que prius se per multa dilatauit in scele-
re ad extremum de omnibus angustetur in retribu-
tione. Et ad terram prosternent te et filios tu-
os qui in te sunt. Tunc anima peccatrix ter-
ram se esse cognoscit. Terra quam ad terram prosternitur cum caro que
vitam suam credidit redire in puluerem
cogitur. Tunc in morte filii illius cadunt
cum cogitationes illicite que modo ex illa pro-
deunt in extrema vite ultione dissipantur
sicut scriptum est. In illa die peribunt omnes co-
gitationes eorum. Que scilicet cogitationes co-
gitationes etiam per lapides significate valent
intelligi. Et non relinquent in te lapi-
dem. Sequitur. Et non relinquent in te lapi-
dem super lapidem. Peruersa etenim mens cum
peruerse cogitationi adhuc peruersiorem
addiderit quid aliud quam lapidem super lapidem ponit.
Sed in destructa ciuitate super lapidem lapis
non relinquitur quia cum ad ultionem anima ducitur
omnis ab illa cogitationum suarum constructio
dissipatur. Que cur hec patiatur adiungitur.
Eo quod non cognoueris tempus visitationis
tue. Pluribus namque modis omnipotens Deus malam ani-
mam visitare consueuit. Nam assidue
hanc visitat precepto aliquando autem flagel-
lo aliquando vero miraculo ut et vera que nes-
ciebat audiat et tamen adhuc superbiens
atque contempnens aut dolore compuncta re-

deat aut beneficiis deuicta malum quod fecerat
erubescat. Sed quia visitationis sue tempus
minime cognoscit illis in extremo vite in-
imicis traditur cum quibus in eterna
damnatione perpetue societatis religatur.
Sicut scriptum est. Cum vadis cum aduersario
tuo ad principem in via da operam liberari
ab illo ne forte tradat te ad iudicem
et iudex tradat te exactori et exactor
tradat te in carcerem. Aduersarius quippe
noster in via est Dei sermo contrarius nostris carna-
libus desideriis in presenti vita. A quo ipse
liberatur qui preceptis eius humiliter sub-
ditur. Alioquin aduersarius iudici et iudex
tradet eum exactori quia ex sermone Dei con-
temptor reus peccator tenebitur in extremo
iudicio. Quem iudex exactori tradet quia
hunc maligno spiritui ad ultionem trahen-
dum permittit ut compulsa anima ipse ad penam
a corpore exigatur que ei ad culpam sponte
consensit. Exactor mittet in carcerem
quia per malignum spiritum in inferno retruditur
quousque dies iudicii veniat ex quo in
inferni ignibus simul ipse crucietur. Templo-
rum ingressus precipue ciuitatis quia nos ad peneta-
lia anime similitudine trahimus, primus sub-
ditur. Et ingressus in templum cepit eicere
vendentes et ementes de illo. Quod enim templum
Dei in ciuitate est ita in plebe fideli vita
religiosorum. Et sepe nonnulli religionis
habitum sumunt et dum perfectionem ordinum locum
percipiunt sacre religionis officium in commercium
terrene negotiationis trahunt. Vendentes
quippe in templo sunt qui hoc quod quibusdam
iure competit ad premium largiuntur. Justi-
tiam enim vendere est hanc pro premii acceptione
seruare. Ementes vero in templo sunt qui hoc quod iuste ho-
norem persoluere proximo quod iussi sunt noluerunt dum quod re-
inere debita facere contempnunt dato premio
premio emunt peccatum. Quibus bene dicitur domus
mea domus orationis est vos autem fecistis illam
speluncam latronum quia nimirum peruersi ho-
mines locum religionis tenent ibi malitie
sue gladiis occidunt ubi viuificare
proximos orationis sue intercessione debue-
runt. Templum quoque et domus Dei est ipsa
mens atque conscientia fidelium que si qua in lesione

p[ro]ximi p[er]vsas cogitacões p[ro]fert q[ui] i[n] spelunca
latrones resident et simplices gradientes in=
terficiant qui in eos qui in illo rei sunt lesiores
gladios defigunt. Gen[ti]us eni[m] i[n]fidelium ia[m] no[n]
domus orationis s[ed] spelunca latro[num] est qui relicta
i[n]nocentia et simplicitate p[ro]ximitatis illius contra
agere b[e]n[e] valeat p[ro]ximis nocere. Sed quia cot[idie]
p[re]cepta h[abe]t o[mn]ia ubi receptoris n[ost]ri p[er]
sacras paginas i[n]desinenter instruunt nunc
usq[ue] h[oc] agit[ur] q[uo]d s[e]c[u]ndu[m] fuisse p[er]hibet[ur] cu[m] dicit[ur]
Et erat docens cotidie in templo. D[omi]n[u]s eni[m] cu[m]
mente fidelium ad cavenda mala subtiliter
erudit cotidie vita sua in templo. Sed sic
d[omi]n[u]s nobis e[st] quia vitari ubi n[on] aliter cum
d[omi]n[u]s s[ed] c[on]sim[i]l[ite]r formidolose et indesinenter
aspicimus m[od]o h[abe]t q[uod] p[ro] q[ui]ete su[m]pserit d[icit]
In omnibus operibus tuis memorare novissima
tua et in et[er]nu[m] no[n] peccabis. Pensare quippe cot=
tidie debemus q[uod] eum[dem] vocem receptoris
n[ost]ri audimus. Et quidem si sciat d[omi]n[u]s tua qua
ad pacem tibi nu[n]c aut absco[n]dita sunt ab oculis
tuis. D[omi]n[u]s eni[m] d[e]sp[er]ans mox [ex]sup[er]net et ad
h[oc] m[od]i[cu]m eius exit i[n] p[ro]missione retribu=
tione ultionis ultime. Ecce quieta t[em]p[or]is serenitas
videtur debemus pensare malum q[uod] sequi[tur] po=
sitiones gemeres vitare et que co=
misimus peccata indesinenter aspicere aspicientes
flere flentes abstergere. Nulla nos p[ro]spe=
ritas transitorie letitie dissolvat n[ec] metus
m[ente] oculos ea que sunt transitoria observat
ne tenens ad ignem ducat. Si eni[m] d[e]sp[er]itate
pensetur tunc sit penitere iam p[ro]p[ri]u[m] q[uod] ex ore
vitatis cognoscit[ur] cu[m] negligentia et futura no[n]
p[ro]spicientia d[icit]. Et quidem si sciat d[omi]n[u]s tua que
ad pacem tibi nu[n]c aut absco[n]dita sunt ab oculis
tuis. Nam cogitandum valde e[st] q[uam] t[ra]n[sitoriu]m erit no=
bis terribilis hora mortis resolucionis q[ui] pavor
metus q[ua]ta tunc o[mn]i[u]m malorum memoria q[ue]
oblivio transacte felicitatis que formido et co=
siderationis m[er]itus i[n]nui d[e]p[ro] ac de nob[is] tempo=
ribus ad delectationem debi[tu]m q[uod] cu[n]ctis simul tem=
poralibus no[n] valet transire q[uod] imminet quod
et h[oc] funditus finit[ur] q[uo]d diligit[ur] et id incipit
ubi dolor nu[n]q[uam] finit[ur]. Tunc maligni sp[irit]us
egrediente a[n]i[m]a sua opa req[ui]runt[ur] tunc ma=
la que suaserunt replicant ut secu[m] ad tor=

mentu[m] trahant. Sed cur h[oc] p[re]missa solu[m]mo[do] a[n]i[m]a
d[icit]um[us] cu[m] ad electos quoq[ue] egredientes veniat
et sunt i[n] illos si p[re]valeant aliq[uid] req[ui]rat. Unus at
in hominibus extitit qui an[te] passione[m] suam
libera voce dixit. Iam no[n] multa loquar vo=
biscu[m] venit eni[m] p[ri]nceps mundi huius et in me
no[n] h[ab]et q[ui]cq[uam]. Co[n]tra eni[m] hunc mortale[m] homine[m]
vidit suu[m] i[n] illo mundi p[ri]nceps aliq[uid] invenire
se posse credidit. Sed sine ullo peccato a mundi
corrupcione exiit qui sine peccato ad mundum
venit h[oc] de se coti[die] mundi p[ri]ncipe nec petrus
dic[er]e p[re]su[m]psit qui audire meruit q[uo]dcu[m]q[ue] li=
gaveris sup[er] terra[m] ligata erunt et in celis et
q[uo]dcu[m]q[ue] solveris sup[er] terra[m] soluta erit et in celis
h[oc] nec paulus dic[er]e p[re]su[m]psit qui p[ri]us q[uam]
mortis debitum solveret ad celi tertiu[m] secre=
tu[m] p[er]venit h[oc] n[ec] iohannes ausus e[st] dic[er]e qui
p[ro] amore p[ri]cipuo in receptoris sui pectore
in cena d[omi]ni recubuit. Nam cu[m] p[ro]pheta dicat
Ecce eni[m] i[n] iniquitatibus conceptus su[m] et i[n] delic=
tis peperit me m[ate]r mea sine culpa i[n] mun=
do esse no[n] potuit qui i[n] mundu[m] cu[m] culpa venit.
Hinc namq[ue] iterum p[ro]pheta ait. Non iustificabit[ur]
in conspectu tuo o[mn]is vivens. Hinc salomon
ait. Non e[st] h[om]o iustus i[n] t[er]ra q[ui] faciat bonu[m]
et no[n] peccet. Hinc iohannes dicit. Si dixim[us]
q[uia] peccatu[m] no[n] habemus ipsi nos seducimus et
veritas no[n] e[st] i[n] nob[is]. Hinc iacobus ait. In mul=
tis omnes offendimus. Constat eni[m] q[uod] omnes
q[ui] de carnis delectacõe concepti sunt i[n] corp[or]e
p[ro]cul dubio vel actione vel locucione vel co=
gitacione aliq[uid] suu[m] p[ri]nceps huius mundi habent
s[ed] id[e]o illos vel p[ro] se rap[er]e vel p[ro]p[ri]us tenere no[n]
potuit q[ui]a eos ille a debitis suis eripuit
qui p[ro] nob[is] sine debito mortis debitum sol=
vit ut nos in subiunre hostis n[ost]ri debi=
ta n[ost]ra no[n] teneant q[uod] p[ro] nob[is] mediator dei
et ho[mi]n[u]m homo x[pistu]s ih[es]us nichil ex debito re=
ddidit q[uod] no[n] debebat. Cu[m] eni[m] p[ro] nobis
morte carnis i[n]debite reddidit nos a
debita a[n]i[m]e morte liberavit. Ait ergo venit
eni[m] p[ri]nceps mundi huius et i[n] me no[n] h[ab]et
q[ui]cq[uam]. Q[uo]d vn[de] cu[m] tam[en] nob[is] et e[st] tam magnus cot=
tidie fletibus cogitandu[m] q[uonia]m sem[per] quia t[er]ri=
biles sua i[n] nob[is] opa req[ui]rens i[n] die n[ost]ri ex=
itus p[ri]nceps huius mundi veniat. Si eum ad
deu[m] carne moriente venit et in illo aliquid

quesiuit in quo inuenire nil potuit. Quid
itaque nos miseri dicturi qui acti sumus
in uita multa commisimus que redemptori aduer-
sario et multa sua in nobis inuenienti dice-
mus nisi quod nobis solum est unum refugium solida
spes quia unum cum illo facti sumus in quo prin-
ceps mundi huius et suum aliquid requisiuit et in-
uenire minime potuit. Solus enim inter mor-
tuos liber. Et a peccatorum seruitute naturali soluimur
quia ei qui uere liber est unimur. Constat namque
nec negare possumus scriptura teste fatemur quod
princeps mundi huius habet in nobis multa, sed
tamen mortis nostre tempore iam nos rapere non valet
quia eius membra effecti sumus in quo non habet
quicquam. Sed quid prodest quod eidem redemptori nostro
per fidem iungimur si ab eo moribus disiungimur.
Ipse etenim dicit: Non omnis qui dicit michi
Domine Domine intrabit in regnum celorum. Recto
opera ergo opera ergo fidei uestre ingesta sint ut
mala que ferimus per cotidiana lamenta di-
luamus, uisitatis magis nequitias purgemus
ab amore dei et proximi nostri opera surgent.
Nulla que possimus fratribus impendere bo-
na contempnamus. Neque enim aliter redemptoris
nostri membra efficimur nisi inherendo deo et con-
patiendo proximo. Sed quia ad amorem dei
et proximi plerumque corda audientium plus
exempla quam uerba excitant, caritati uestre in
medio quod is qui presens est fidelis mecum epi-
scopus Deodatus Ymbrica (?) prouincia exor-
tus in memoria sua terra Lycaonie solet nar-
rare miraculum. Ait enim quia in eadem
Martyrius nomine uite ualde uenerabilis
monachus fuit qui e suo monasterio
uisitationis gratia ad monasterium tendebat
cui spiritalis pater preerat. Pergens itaque lepro-
sum quendam qui densis uulneribus elephan-
tinus morbus per membra feruidat inuenit
in uia uolentem ad suum hospitium redire et
pre lassitudine non ualentem. Ipsa uero in uie
se habebat hic prohibebat hospitium quo iste
Martyrius monachus ire festinabat. Vir
autem dei compassus leprosi lassitudini mi-
sertus pallium quo uestiebatur mira pro-
tinus precit et expandit ac desuper
leprosum imposuit atque suo pallio undi-
que constrictum super humeros leuauit secumque

redemptorem detulit. Cumque iam monasterii foribus
propinquaret spiritalis pater eiusdem monasterii ma-
gnis clamare uocibus cepit: Currite et ia-
nuas monasterii aperite quia frater Martyrius ueit
dominum portans. Statim uero ut Martyrius ad
monasterii aditum peruenit is qui leprosus esse
uidebatur de collo eius exiliens et in ea specie
apparens qua recognosci ab omnibus solet
redemptor humani generis deus homo Christus
Ihesus ad celum illo aspiciente rediit et ascen-
dens ait: Martyri tu me non erubuisti super
terram, ego te non erubescam super celos. Cumque
uir mox ut est monasterium ingressus ei pater
monasterii dixit: Frater Martyri ubi est quem
portabas? Cui ille respondit dicens: Ego si scis-
sem quis esset pedes illius tenuisse. Tunc
iste Martyrius narrabat quia tenens
portasset pondus ei minime sensisset. Hec
mirum quo enim pondus sentire potuit qui
portantem portabat. Qua in re pensandum
est quantum fraterna compassio ualeat quantum nos
oporteat deo minime uiscera coniungit. Inde enim
ei qui est super omnia propinquamus in nos per
compassionem proximi et sub nos inclinamus depo-
nimus. In rebus corporalibus nemo alium tan-
git nisi qui dedit. In rebus uero spiritalibus contin-
git quia quanto plus per compassionem attra-
himus tanto altius uerius propinquimus. Sed
et ante redemptori generis humani ad edifica-
tionem nostram minime sufficit quod in domino medi-
to domum se exhibuit. Iam dominus secreto
uiri exhibens fratribus meis in secreto misi et
ante medium hoc misere ondere quod deuiss
ut uos demonstraret quia qui quis nunc bona
opera indigentibus exhibet ei hec specialiter impe-
dit cuius hec amore exhibuit et tanto se
plus quisque maiore mercede recipit quantum
ut contempsit qui amplius despicitur
uidetur. Quis enim in humana carne abiectius
carne leprosi que tumescentibus uulneribus
tenditur et exhalantibus fetoribus impletur.
Sed ecce in specie leprosi apparuit et is qui est reue-
rendus super omnia uideri despectus in sua
omnia dedignatus non est. Cur hoc nisi ut
nos semper tardiores admoneret ut quisquis

ei qui in caelo est exprimet. Assumpta humilitate in terra et compati etiam abiectis et despicabilibus fratribus non renuisset. Loqui caritati vestrae sub brevitate debueram, sed quia non est in hora via eius debitores sumus, retinere non possumus quae disponit ipse de quo loquimur. Quinta. Dominica XX

Ewangelium Luc XVI°

In illo tempore dixit Ihesus discipulis suis: Homo quidam erat dives et induebatur purpura et bysso et epulabatur cotidie splendide. Et reliqua. Omelia beati Gregorii pape.

3 ss vo

In verbis sacri eloquii, fratres karissimi, prius servanda est veritas historiae, et postmodum requirenda spiritalis intelligentia allegoriae. Tunc namque allegoriae fructus suaviter capitur, cum prius per historiam veritatis radice solidatur. Sed quia nonnumquam allegoria fidem aedificat, et historia moralitatem, nos qui auctore deo iam fidelibus loquimur non ab re credimus si ipsum loquendi ordinem postponamus. Quia et quae fidei sunt tenetis, prius de allegoria aliquid breviter audire debeatis, et quae nobis de moralitate historiae valde est necessarium, hoc in expositionis vestrae ordine servetur extremum, quia ea plerumque solent melius recoli quae contigit postremo audiri. Sensus ergo allegoricos sub brevitate transcurrimus, ut ad moralitatis latitudinem citius venire valeamus. Homo quidam erat dives qui induebatur purpura et bysso et epulabatur cotidie splendide. Quem, fratres karissimi, quem divitem iste qui induebatur purpura et bysso et epulabatur cotidie splendide nisi iudaycum populum signat, qui cultum vitae exterius habuit, qui acceptae legis deliciis ad nitorem usus est, non ad utilitatem? Quem vero Lazarus ulceribus plenus nisi gentilem populum figuraliter exprimit? Qui dum conversus ad deum peccata sua confiteri non erubuit, huic vulnus in cute fuit. In cutis quippe vulnere virus a visceribus trahitur et foris erumpit. Quid est ergo peccatorum confessio nisi quaedam vulnerum ruptio? Quia peccati virus salubriter aperitur in confessione, quod pestifere latebat in mente. Vulnera enim cutis in superficie trahunt humorem. Peccata confitendo quid aliud agimus nisi quod malum quod in nobis latebat aperimus. Sed Lazarus vulneratus cupiebat saturari de micis quae cadebant de mensa divitis, et nemo illi dabat, quia gentilem quemque ad cognitionem legis admittere superbus ille populus despiciebat. Qui dum doctrina legis non ad caritatem habuit sed ad elationem, quasi de acceptis opibus tumuit, et quia ei verba defluebant de scientia, quasi micae cadebant de mensa. Sed contra iacentis pauperis vulnera lingebant canes. Nonnumquam solent in sacro eloquio per canes praedicatores intelligi. Canum etenim lingua vulnus dum lingit sanat, quia et doctores sancti dum in confessione peccati nos instruunt, quasi vulnus mentis per linguam tangunt, et quia nos loquendo a peccatis eripiunt, quasi tangendo vulnera ad salutem reducunt. Quia enim canum nomine praedicatorum lingua signatur, dicitur per prophetam: Lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso. Ex inimicis quippe infidelibus sancti praedicatores electi sunt, qui in assertione veritatis contra fures latronesque venientes magnos ut ita dicam latratus pro deo dederunt. Unde contra quosdam reprobatos dicitur: Canes muti non valentes latrare. Quia igitur praedicatores sancti peccata carpunt in confessione peccatorum vero aperiunt dicentes: Confitemini alterutrum peccata vestra et orate pro invicem ut salvemini. Vulnera Lazari canes lingunt. Sancti etenim doctores dum gentilium confessiones accipiunt mentium vulnera saluti restituunt. Unde et bene Lazarus interpretatur adiutus quia ipsi sunt a te ... iuvat quorum vulnera per linguae correptionem mundat. Potest etiam et per linguae adulationem canum lingua signari. Adulantibus enim vulnera nostra lingere est quod plerumque solet et ipsa mala quae nos in nobis reprehendimus in verbo favoris laudare. Contigit vero ut moreretur dives qui induebatur purpura; sepultus est in inferno. In sinu vero Abrahae Lazarus ab angelis deductus est. Quid sinus Abrahae nisi secreta requies signat patris, de qua veritas dicit: Multi venient ab oriente et occidente et recumbent cum Abraham et Ysaac et Iacob in regno celorum; filii autem regni eicientur in tenebras exteriores. Ille autem qui purpura indutus fuit

Filii regis vocant(ur) q(ui) de longinquo ad mediu(m)
lazaru(m) oculos leuat q(uia) du(m) sup(er)b(ia) dapnatio(n)is
sue supplicia infideles i(n) imo sunt fideles
quoq(ue) an(te) die(m) iudicii sup(er) se credere
attendunt quoru(m) post gaudia conte(m)plari
ualeat ... prout longe ab e q(uia) co(n)spiciunt
quia illuc p(ro) merito no(n) attingunt. In ling=
ua aut(em) amplius ardere ondit(ur) cu(m) dicit
Mitte lazaru(m) ut intingat ext(re)mu(m) digiti
sui in aqua ut refrigeret lingua(m) mea(m)
quia crucior i(n) hac flama q(uia) infideles
(pro)pius ubi legis in ore tenuit que op(er)e
s(er)uare co(n)te(m)psit. Ibi (er)go magis ardebat
ubi se ondit scire q(uod) facere noluit q(ui)a
p(ro)pter h(oc) de doctis (et) negligentib(us) p(er) salo=
mone(m) d(icitu)r om(n)is labor ho(min)is in ore eius (sed)
a(n)i(m)a illius no(n) i(m)plebit(ur). Bene q(uia) q(uo)q(ue) h(abe)t
(pro)ximos laborare ut sciat loq(ui) q(uo)d debe=
bat ab ipso refectore sue fame mente va=
cua remanet. Ab extremo digiti se tangi de=
siderat q(ui)a eius suppliciis diuca optat opa=
tem ... ul ultima p(ar)ticipatio(n)e ... e=
q(uia) in hac vita bona recepit q(uonia)m eos
sui gaudium felicitate transitoria h(abe)re
putauit h(un)c etiam p(ro)uit (et) ip(s)i bona
nec tu(n)c hec in recompe(n)satione recipe
q(uia) du(m) meliora ... appetit com
mercio quelib(et) bona cu(m) suis desiderio
e(st)imant bona mu(n)di videntur. Hi s(unt) de
(pro)pheta qui regni diuitus ... q(uia) obs=
cur... fulciebat(ur) ... ad ueritate
bona ee co(n)spiciat(ur) h(ic) tu(n)c singulari(ter) bono
i(n)terior e(st)imabat dicens michi aut(em)
adherere deo bonu(m) e(st). Int(er) hec vo no(n)=
dum est q(uod) dicit(ur) Memento fili ecce em
abraham filiu(m) vocat que(m) tu(m) a tormento
no(n) liberat q(ui)a infideles h(u)i(us) (pro)pheti p(re)ce=
dentes patres fideles q(ui)a multos a s(an)c(t)a
fide deviasse co(n)siderat eos nulla tor to=
passione a tormentis eripuit quos tu(n)c
p(at)ronus filios recognoscunt. In torm=
tis aut(em) diues po(ti)us quoq(ue) fr(atr)es se h(abe)re
(pro)hibet q(ui)a sup(er)bus ip(s)e vndaycus
plus q(uam) ex magna p(ar)te iam dapnatus
sequaces suos quos sup(er) terra(m) reliquit
q(uo)q(ue) moysi libros c(ar)naliter intellig(er)es

ul quoq(ue) sensib(us) corp(or)is de ditos no(n) int=
(er)minatio (er)go i(n) suos fr(atr)es quos reliquerat eo
p(er)mit qui eos ad sp(irit)ualem intelligentia(m)
no(n) assurgere i(n)ferno positus gemit
petit ut ad eos lazarus mittatur d(i)c(itu)r
q(ui)a moysen (et) (pro)ph(et)as h(ab)ent (sed) ait q(ui)a
no(n) credunt n(isi) quis ex mortuis resurrexit
credet. Certe de moysen vitas dicit si
crederetis moysi crederetis (et) m(ich)i de me eni(m)
ille scripsit. Impletur (er)go q(uod) p(er) abrahe respo=
nsio(n)e(m) d(icitu)r ex mortuis eni(m) d(omi)n(u)s resurrexit
(sed) vndaycus ille p(o)p(u)lus qui moysi credere
noluit ei eciam qui resurrexit credere
co(n)te(m)psit. Cumq(ue) moysi uerba sp(irit)ualiter
intellige(re) co(n)te(m)psit ad eu(m) de quo moyses
locutus fuerat no(n) peruenit. Hec fr(atr)es k(arissi)mi
nos p(ro) indaginibus allegorie misteriis
succincte discussisse sufficiat. Nunc ad
tuenda(m) latius rei geste moralitatem
a(n)i(m)a reu(er)tat(ur). Homo q(ui)da(m) erat diues qui
induebat(ur) purpura (et) bysso (et) epulabat(ur)
cottidie splendide (et) erat quida(m) mendicus
no(m)i(n)e lazarus qui iacebat an(te) ianuam
eius ulcerib(us) plenus. Nonnulli putant pre=
cepta veteris testamenti districtiora q(uam)
nou(i) (sed) h(ii) minus p(er)spicua co(n)sideratione
falluntur. In illo eni(m) no(n) tenacia (sed) rapina
mulctat(ur) ibi res in iuste sublata restitu=
tione quadrupla punit(ur). Hic aut(em) diues
iste no(n) abstulisse aliena rep(re)hendit(ur) (sed) p(ro)p(ri)a
no(n) dedisse nec d(icitu)r q(uod) vi quempia(m) oppressit
(sed) q(ui)a in acceptis reb(us) extulit se. Hinc
(er)go su(m)mo ope colligendu(m) est qua pena
mulctandus sit q(ui) aliena diripit si im(m)is(ericors)
ni dapnatione percutit(ur) q(ui) p(ro)p(ri)a no(n) largitur.
Nemo itaq(ue) se tutu(m) se existimet dicens
Ecce aliena no(n) rapio (sed) concessis licenter
rebus fruor q(ui)a diues iste no(n) ideo pu=
nitus e(st) q(ui)a aliena abstulit (sed) q(ui)a accep=
tis rebus semetip(su)m male dereliquit. Hoc (e)t(iam)
fuit q(uod) hunc i(n)ferno tradidit q(uia) h(ab)uit in
sua felicitate timidus fuit q(uia) p(ro)pt(er)
dona ad nimia(m) arroga(n)tia(m) inflexit q(uia)
visceru(m) pietatis ignorauit q(uia) peccata sua
redimere eciam cu(m) sibi habundaret p(re)cio
noluit. Et sunt nonnulli qui cultu(m) subtiliu(m)

vestim non putat esse peccatum. Quod si vz culpa
non esset, nequaquam sermo dei tam vigilanter
exprimeret quod dives qui torquebatur apud inferos
bysso et purpura indutus fuisset. Nemo quippe
vestimenta precipua nisi ad inanem gloriam que-
rit, vz ut honorabilior ceteris esse videatur.
Nam quod pro sola inani gloria vestimentum preciosum
queritur, res ipsa testatur, quia nemo vult
ibi preciosis vestibus indui ubi ab aliis non
possit videri. Quanta culpa pessimus melius
etiam ex diverso colligere quia si abiectio vilis
indumenti virtus non esset, evangelista vigilanter
de Iohanne non diceret: erat indutus pilis came-
lorum. Ez notandum nobis magnopere est in bre-
vitatis de superbo divite et humili paupere quantus
sit ordo narrationis. Ecce enim dicitur: homo quidam
erat dives, et protinus subinfertur: et erat quidam
mendicus nomine Lazarus. Certe in populo plus
solent nomina divitum quam pauperum sciri. Quid
est ergo quod dominus de paupere et divite verba faciens
nomen pauperis dicit et nomen divitis non
dicit, nisi quod deus humiles novit atque ap-
probat, et superbos ignorat? Unde et quibusdam de
de miraculorum virtute superbientibus in fi-
ne dicturus est: Nescio vos unde sitis; disce-
dite a me omnes qui operamini iniquitatem. At contra
Moysi dicitur: Novi te ex nomine. Ait ergo de divi-
te: homo quidam; ait de paupere egeno: nomine
Lazarus. Ac si aperte dicat: humilem pauperem
scio, superbum divitem nescio. Illum cognitum per
approbationem habeo, hunc per iudicium reprobationis
ignoro. Pensandum vero nobis est etiam con-
ditor noster omnia quanta consideratione dispen-
sat. Una etenim res non pro una re agitur. Ecce
erat plenus ulceribus mendicus Lazarus
ante ianuam divitis iacet. Quanta re una dominus
duo iudicia expleverit. Habuisset enim for-
sitan aliquam excusationem dives, si Lazarus
pauper et ulcerosus ante ianuam eius non
iacuisset, si remotus fuisset, si eius in-
opia non esset oculis importuna. Si longe esset
dives ab oculis ulterius si pauperis mino-
rem tolerasset temptationem pauper
sed dum egenum et vulneratum ante ianuam divitis
et deliciis affluentis posuit, in una eadem re

re expensione pauperis non miserenti diviti
cumulum damnationis intulit, et rursum
ex visione divitis temptatum cottidie pau-
perem probavit. Quantas namque hunc egenum
et vulneribus obsessum temptationes credimus
in sua cogitatione tolerasse, cum ipse egeret
pane et non haberet et salutem, atque ante se
divitem cerneret salutem et delicias habere,
cum voluptate se dolore et frigore affici,
illum gaudere conspiceret bysso et purpura
vestiri, se deprimi vulneribus, illum de fluen-
tibus acceptis rebus se egere, illum nolle largiri.
Quantum putamus, fratres, tumultum tunc in corde
pauperis temptationis fuit, cum
certe potuit ad penam sufficere paupertas,
etiam sanus fuisset; et rursum sufficeret egri-
tudo, et si subsidium adesset. Sed ut probaretur
pauper amplius, simul hunc paupertas et
egritudo tabescebat, atque insuper incedebat
incedente divite obsequentibus [illegible]
stipari, et se in infirmitate et inopia a nullo visi-
tari. Nam quod nemo ad visitandum ei accede-
ret, testantur canes qui libere vulnera
lingebant. Ex una ergo re duo iudicia
exhibuit omnipotens deus, dum Lazarum pauperem
ante ianuam divitis iacere permisit, et ut
dives impius damnationis sibi augeret
ultionem, et temptatus pauper cresceret
ad remunerationem. Conspiciebat cottidie
cui non misereretur, videbat iste de quo pro-
baretur. Duo in terris corda, sed unus desuper
inspector, qui et hunc temptando exercebat
ad gloriam, et illum tolerando exspectabat
ad penam. Nam sequitur: Factum est ut mo-
reretur Lazarus et portaretur ab an-
gelis in sinum Abrahe. Mortuus est autem
et dives et sepultus est in inferno. Ecce
nimirum dives cui in hac vita misereri
noluit, in suo iam supplicio positus pro-
in querit. Nam et sequitur: Elevans
oculos cum esset in tormentis, vidit
Abraham a longe et Lazarum in sinu eius.
Et ipse clamans dixit: Pater Abraham,
miserere mei et mitte Lazarum ut
intingat extremum digiti sui in aquam
ut refrigeret linguam meam quia crucior.

in hac flamma. O quanta est subtilitas iudiciorum Dei, o quam districte agitur bonorum actuum malorumque retributio. Certe superius dictum est quia in hac vita Lazarus cadentes micas de mensa divitis quaerebat et nemo illi dabat. Nunc de supplicio divitis dicitur quia de extremo digito Lazari distillari aquam in ore suo concupiscit. Hinc ergo, fratres, colligite quanta sit districtio severitatis Dei. Dives enim iste qui vulnerato pauperi in mense sue vel minima dare noluit, in inferno positus usque ad minima quaerendo pervenit. Nam guttam aquae petiit qui micas panis Lazaro negavit. Sed notandum valde est quare sit quod dives in igne positus linguam suam refrigerari petiit. Mos quippe est sacri eloquii ut aliquid aliud dicat, sed ex eodem aliud innuat. Cupidus autem hunc superbum divitem dum nos loquacitati vacantem dicit, sed superflue comminatur. Neque hoc de eloquacitate narrant, sed in elatione temperantia de ebrietate pertransisse. Sed quia habundancia in conviviis loquacitas solet, is qui male conviviatus dicitur apud infernum gravius in lingua ardere perhibetur. Poena namque male conviviantibus similatur culpa loquacitatis, post loquacitatem vero lubricitas sequitur. Nam quia ebrietate ludus sequatur, testatur sacra scriptura quae ait: Sedit populus manducare et bibere et surrexerunt ludere. Sed corpus ad lusum moveatur, corpus ad iocos animum lingua movetur. Lingua eius ergo quia in tormentis dives linguam suam refrigerari postulat, in eo quod conviviantibus de loquacitate perstrinxit, per magis retributionis iustitiam in lingua atrocius ardebat. Sed tamen quam metuendum valde est pensandum hic quod ei per Abrahe responsionem dicitur: Fili, recordare quia recepisti bona in vita tua et Lazarus similiter mala. Nunc hic consolatur, tu vero cruciaris. Ista, fratres, sententia pavore potius indiget quam expositione.

Nam si qui estis qui in hoc mundo exteriora bona aliqua accepistis, ipsum ut ita dixerim donum exterius pertimescere debetis, ne vobis pro quibuscumque actibus recompensatio sit data, ne vos iudex qui hic bona exteriora restituit attributione boni intimi repellat, ne honor hic vel divitiae non ad adiumentum virtutis sed remuneratio sint laboris. Ecce enim dum dicitur: Recepisti bona in vita tua, indicatur et dives iste aliquod boni habuisse ex quo in hac vita bona reciperet. Rursumque dum de Lazaro dicitur quia recepit mala, profecto monstratur et Lazarus habuisse malum aliquod quod purgaretur. Sed mala Lazari purgavit ignis inopiae, et bona divitis remuneravit felicitas transeuntis vitae. Illum paupertas afflixit et tersit, istum abundantia remuneravit et repulit. Quicumque ergo bene in hoc saeculo habetis, cum vos bona egisse recolitis, valde de ipsis pertimescite, ne concessa vobis prosperitas eorundem remuneratio sit bonorum. Et cum quoslibet pauperes nonnulla reprehensibilia perpetrare conspicitis, nolite despicere, nolite desperare, quia fortasse quos superfluitas tenuissimae pravitatis inquinat, caminus paupertatis purgat. De vobis omnino pertimescite quia nonnulla et male acta prospera vita secuta est. De illis vero sollicite pensate quia eorum vitam magistra paupertas cruciat quousque ad vitae rectitudinem perducat. Sequitur: Et in his omnibus inter nos et vos chaos magnum firmatum est, ut hi qui volunt ad nos transire non possint neque hinc illuc transmeare. Quod in re valde quaerendum est quomodo dicatur: Hi qui volunt ad nos transire non possunt. Quod enim qui in inferno sunt ad beatorum sortem transire cupiunt dubium non est. Qui vero beatitudinis sorte suscepti sunt, quo pacto dicitur quod transire ad eos qui in inferno cruciantur volunt? Sed sicut transire reprobi ad electos cupiunt, id est a suppliciis suorum afflictione migrare, ita ad afflictos atque in tormentis positos transire iustorum est mente per misericordiam velle et liberare. Sed qui volunt de beatorum sede ad afflictos atque in tormentis positos transire non possunt, quia iustorum animae etiam si misericordia velint, ita tunc omnino non possunt quia iustorum animae

quamvis sive nunc bonitate maneant habeant iam tunc
auctoris sui iustitie coniuncti tanta rectitu-
dine stringuntur ut nulla ad reprobos compassione
moveantur. Ipsi quippe iudici concordant-
er inherent et eos quos eripere non possunt nec
ex misericordia condescendunt quia tunc illos tanto a se
videbunt extraneos quanto et ab eo quem diligunt
auctore suo conspiciunt repulsos. Nec im-
pii ergo ad beatorum sortem transeunt quia damna-
tione perpetua constringuntur nec iusti ad reprobos
transire possunt quia erecti iam per iustitiam iudici-
is nullo modo eis aliqua compassione miserentur.
Sed postquam ardenti diviti de se spes collecta est
animus eius ad propinquos quos reliquerat re-
currit quia reproborum mentem pena sua quan-
doque inutiliter erudit ad caritatem ita ut tunc
etiam suos spiritaliter diligat qui hic dum
peccata diligeret nec se amabat. Unde mox dicit
Rogo ergo te pater ut mittas eum in domum
patris mei. Habeo enim quinque fratres ut testetur
illis ne et ipsi veniant in locum hunc tormentorum.
Qua in re notandum est ardenti diviti quanta ad
supplicium cumulantur. Ad penam namque sua ei et co-
gnitio servatur et memoria. Cognoscit enim La-
zarum quem despexit fratrum quoque suorum meminit
quos reliquit. Perfecta ei quippe ultio de
paupere non esset si hunc in retributione non cog-
nosceret et perfecta pena in igne non esset si non
hoc quod ipse patitur etiam suis timeret. Ut ergo
peccatores in supplicio amplius puniantur et
eorum vident gloriam quos contempserunt et illorum
etiam pena torquentur quos inutiliter amaverunt.
Credendum vero est quod ante retributionem extremi iu-
dicii iniusti quosdam iustos conspiciunt ut
eos videntes in gaudio non solum de suo sup-
plicio sed etiam de illorum bono crucientur. Iusti
vero in tormentis semper intuentur iniustos ut
hinc eorum gaudium crescat quia malum conspici-
unt quod Dei misericordia evaserunt tantoque maiores
ereptori suo gratias referunt quanto videt in
aliis quod ipsi perpeti si essent derelicti potuerunt.
Nec illam tante beatitudinis claritatem apud iu-
storum animum fuscat aspecta pena reproborum
quia ubi iam compassio miserie non erit minu-
ere procul dubio beatorum letitiam non valebit.
Quid autem mirum si dum iusti iniustorum tormenta

conspiciunt hoc eis eveniat in obsequio gau-
diorum quod et in pictura niger color substerni-
tur ut albus vel rubeus clarior videatur.
Sic tamen est tanta bonis sua gaudia cre-
scunt quanto coram oculis damnatorum mala
subter vident que evaserunt. Et quamvis eis
sua gaudia ad perfruendum plene sufficiant
mala tamen reproborum absque dubio semper
aspiciunt quia qui claritatem sui creatoris
videt nichil in creatura agitur quod videri non
possit. Peccati autem diviti ut Lazarus mit-
tatur Abraham protinus respondet Habent Moysen
et prophetas audiant illos. Sed qui Dei verba despe-
xerat hec audire non posse sequaces existima-
bat unde et respondit dicens Non pater Abraham sed si quis
ad eos ex mortuis ierit credent. Cui mox
veraci sententia dicitur Si Moysen et prophetas non
audiunt neque si quis ex mortuis surrexerit
credent ei. Quia nimirum qui verba legis despici-
unt redemptoris precepta qui ex mortuis sur-
rexit quanto subtiliora sunt tanto hec dif-
ficilius implebunt. Cuius est enim quod per le-
gem dicitur quia hic quod dedit per dominum iubet. Illa
enim dari decimas precepit redemptor no-
ster his qui perfectionem sequuntur omnia dimitti iu-
bet. Illa peccata carnis resecat redemptor
noster illicitas etiam cogitationes damnat. Si ergo
Moysen et prophetas non audiunt neque si quis
ex mortuis resurrexit credent ei quia qui vi-
liora legis precepta negligunt Salvatoris
nostri mandatis altioribus obedire quando conva-
lescunt. Et nimirum constat quod eius implere
dicta renuunt ei procul dubio credere renuunt.
Hec nos de ipsa rei geste consideratione di-
xisse sufficiat. Sed nos fratres karissimi et
requiem Lazari et penam divitis cognoscen-
tes sollerter agite culparum vestrarum inter-
cessores querite atque advocatos vobis
in die iudicii pauperes procurate. Multos
etenim Lazaros modo habetis ante ianuas vestras
iacentes atque his indigent que vobis
iam saturatis cottidie de mensa cadunt. Verba
sacre lectionis debent nos instruere ad imple-
ta mandata pietatis. Cottidie Lazarum si que-
rimus invenimus cottidie Lazarum et si non

quemcumque enim. Ecce inoportune se pauperes
offerunt rogant nos qui tunc pro nobis in-
tercessores veniant. Certe nos eos ro-
gare debemus et tamen rogamur. Videte si ne-
gare debemus quod petimus qui protectores sunt.
Nolite ergo nunc tempora perdere, nolite accep-
ta remedia dissimulare. Tamquam quos sibi. Hic
multos abiectos aspicitis et si qua repre-
hensibilia esse eorum videantur nolite despi-
cere quia fortasse quos morum infirmitas
vulnerat medicina paupertatis curat. Quorum
si qua sunt alia que debeant reprehendi
hec si vultis ad usum vestre mercedis inflectitis
ut ex ipsis eorum viciis cumulentur vobis incre-
menta pietatis quia panem debitis pariter et ver-
bum et verbum pane reficientes cum verbo corre-
ctionis et duo a vobis alimenta percipiat qui
unum querebat dum et exterius verbo et interius
pascitur eloquio. Pauper vero reprehensibilis si
cernitur moneri debet et despici non debet.
Si vero reprehensibilis non est venerari summo-
pere sicut intercessor debet. Sed ecce multos cer-
nimus quorum tamen merita nescimus. Omnes ergo
venerandi sunt tantoque necesse est ut te
humiliari debeas quanto quis sit Christi ignoras.
exemplum Rem breviter refero quam bene hii qui presto sunt et
presbiter meus Speciosus novit. Eodem tempore
quo monasterium petii anus quedam Redempta
nomine in sanctimoniali habitu constituta in urbe
hac iuxta beate Marie semper virginis ecclesiam ma-
nebat. Hec illius Herundinis discipula fue-
rat que magnis virtutibus pollens super
Prenestinos montes vitam heremiticam du-
xisse ferebatur. Huic due in eodem habitu discipule
adherebant una nomine Romula et altera
que nunc adhuc superest quam quidem facie scio
sed nomine nescio. Tres itaque hee uno habitaculo
commorantes morum quidem divitiis plenam
sed tamen rebus pauperem vitam ducebant. Hec autem
quam prefatus sum Romula alias quas predixi
condisciplam suam magnis vite meritis
anteibat. Erat quippe mire patientie summe
obedientie custos oris sui ad studium sile-
ntii studiosa valde ad continue orationis usum.

Sed quia plerumque hii quos iam perfectos homines
estimant adhuc ante oculos summi opificis
aliquid imperfectionis habent sic sepe sepe imperiti
homines necdum perfecte sculpta sigilla conspi-
cimus et tamen iam quasi perfecta laudamus iam que ad-
huc artifex considerat et limat laudari
iam audit et tamen ea tundendo meliorare non desinit.
Hec quam predixi Romula ea quam Greco vocabulo
medici paralisim vocant molestia corporali
percussa est multisque annis in lectulo decubans
pene iacebat omnium membrorum officio destitu-
ta nec tamen eadem hec eius mentem ad impa-
tientiam flagella perduxerant. Nam ipsa eius
detrimenta membrorum facta fuerant incrementa
virtutum quia quanto sollicitius ad usum ora-
tionis subvenerat quanto et aliud quodlibet agere
nequaquam valebat. Nocte igitur quadam eandem
Redemptam quam prefatus sum que utrasque disci-
pulas suas filiarum loco nutriebat vocavit
dicens: Mater veni, mater veni. Que mox
cum alia condiscipula surrexit sicut utroque re-
ferentibus et multis res eadem claruit et
ego quoque in eodem tempore agnovi. Cumque
noctis medio lectulo iacentis assisterent
subito celitus lux emissa omne illius cellu-
le spatium implevit et splendor tante cla-
ritatis emicuit ut corda assistentium inef-
fabili timore perstringeret atque ut post ipse
referebant omne in eis corpus obriguisset
et in subito stupore remaneret. Cepit namque
quasi cuiusdam magne multitudinis ingredi-
entis sonitus audiri hostium cellule con-
cuti ac si ingredientium turba premeretur
atque ut dicebant ingredientium multitudinem
sentiebant sed nimietate timoris et luminis
videre non poterant quia earum oculos pavor
depresserat et ipsa tanti luminis claritas rever-
berabat. Quam lucem protinus miri odoris
est fragrantia subsecuta ita ut earum animum
quia lux emissa terruerat odoris suavitas
refoveret. Sed cum vim claritatis illius
ferre non possent cepit eadem Romula as-
sistentem et trementem Redemptam suorum morum
magistram blanda voce consolari dicens

2a

Noli timere mater non morior modo. Cumque hoc crebro diceret paulatim lux que fuerat emissa subtracta est. Sed is qui subsecutus odor remansit sicque dies secundus et tertius transiit ut aspersa flagrantia odoris maneret. Nocte ergo quarta eandem suam vocavit magistram qua veniente viaticum petiit et accepit. Nondum vero eadem Redempta vel alia eius discipula a lecto egrotantis abscesserant et ecce subito in platea ante eiusdem cellule hostium duo chori psallentium constiterunt et sic se discernebant sexus ex vocibus. Decreverunt psalmodie cantus dicebant viri et femine succinebant. Cumque ante fores celle exhiberentur celestes exequie sancta illa anima carne soluta est que ad celum ducta quanto chori psallentium altius ascendebant tanto cepit psalmodia lenius audiri quousque eiusdem psalmodie sonus et odoris suavitas elongata finiretur. Hec ergo quamdiu vixit in corpore quis illi fuit in honore? Quis digna eam duxit omnibus que despecta videbatur? Quis ad illam accedere quis illam videre dignaretur? Sed latebat in sterquilinio margarita dei. Sterquilinium fratres hic ipsam corruptibilitatem corporis appello sterquilinium abiectionem paupertatis nomino. Assumpta est margarita que iacebat in sterquilinio et posita est in celestis regni ornamento; iam inter supernos cives emicat, iam inter ignitos illos lapides eterni dyadematis coruscat. O vos qui divites in hoc mundo aut esse creditis aut estis conferte si potestis falsas divicias vestras veris diviciis Romule. Vos in hoc itinere mundi cuncta amissuri possidetis; illa nil quesivit in itinere et omnia invenit in plenitudine. Vos leta vitam ducitis tristem mortem timetis; illa tristem vitam pertulit ad leta vite pervenit. Vos ad tempus queritis obsequia hominum; illa despecta ab hominibus invenit socios choros angelorum. Discite ergo fratres temporalia cuncta despicere, discite honorem transeuntem contempnere, eternam gloriam amare. Honorate quos pauperes cernitis et quos foris conspicitis despectos intus arbitramini amicos dei. Cum his

participamini que habetis ut cum dignentur vobis participari que habent. Pensate quod per egregium doctorem gentium dicitur: In hoc tempore vestra habundancia illorum inopiam suppleat ut et illorum habundancia vestre inopie sit supplementum. Pensate quod ipsa veritas dicit: Quamdiu fecistis uni de hiis fratribus meis minimis mihi fecistis. Retribuendum ergo pigritamini? Et quod hic conceditis intra porrigatis sedenti in celo datis. Sed hoc operetur in vestris auribus loquitur ipse in vestris mentibus loquatur qui vivit et regnat cum patre in unitate spiritus sancti deus per omnia secula seculorum.

Expliciunt Omelie beati Gregorii pape et sunt numero quadraginta :-

Qualiter sit homo ad ymaginem dei creatus :-

Ut beatus Augustinus in libro suo ad Orosium dicit quod non solum sermone ut alia produxit opera sed consilio sancte trinitatis et opere maiestatis creatus est homo ad ymaginem et similitudinem suam ipse creator omnium eum creavit quod nulli alie creature donavit. Que ymago diligentius interioris hominis nobilitate consideranda. Primo quidem sicut unus deus semper ubique totus est omnia vivificans movens et gubernans sicut apostolus confirmat dicens In eo vivimus movemur et sumus. Sic anima in corpore suo ubique tota viget vivificans illud movens et gubernans. Nec in maioribus sui corporis membris maior et in minoribus minor sed in minimis tota et in maioribus tota. Et hec est ymago unitatis omnipotentis dei quam anima habet in se. Et alia similiter trinitatis in ea quod ad ymaginem sui creator eam ... trinitatis tres habet dignitates in se, intellectum voluntatem et memoriam. Quod quidem in evangelio ... verbis designatur cum dicitur Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo ex tota anima tua ex tota mente tua ... ita sicut ex patre generatur filius et ex patre filioque procedit spiritus sanctus. Ita ex intellectu generatur voluntas et ex hiis duobus procedit memoria. Et sicut pater deus filius deus spiritus sanctus deus est non tamen tres dii sed unus deus habens tres personas. Ita anima intellectus anima memoria anima voluntas non tamen tres anime in uno corpore sed una anima habens tres dignitates. Atque in hiis tribus ymaginem sui creatoris gerit. Et huic

Quomodo homo creatus ad ymaginem dei secundum beatum Augustinum ad Orosium

Tempore qua passus est dominus Ihesus
Christus octavius erat Tyberii cesaris qui
nichil adhuc de passione et resurrectione
eius a Ierosolimis audierat. Cum
iam per omnem locum divulgatum fuis-
set quod Christus in veritate a mortuis resurrexisset
et videntibus cunctis discipulis suis ascendisset
ad celos et post x dies spiritum sanctum ante
promisit discipulis eius et locuti fuissent
cum gentium linguis atque promissum
inductum missi fuissent predicare et bapti-
zare omnes gentes credentes in eum. Sed et
de ceteris mirabilibus que fecerat an-
te mortem suam et que plurima etiam
et dona post quam surrexit a mortuis
Tyberius cesar ... audiebat
narrantibus sibi de ... per ... pilatus
romani misisset epistolam ad ipsum tan-
tum et ipsum faceret de hiis omnibus
que audierat. Iudicabat enim in
ipsum conditione Tyberius ce-
sar in passione ... quod ... iniungimus
tamen et certius de eo scire volebat. Deinde
disponuit nuncios per diversas partes
regni sui ad iudices et presides lo-
corum ut diligenter inquirerent aliquem
... in arte medicine
experientissimum qui eum posset curare
de infirmitate qua ... cum ... sed
nocte ac ... ad eum per ...
magis dolore urgebatur ... per
te ... et ... medicorum
... et ... infirmitate
cruciabatur. Tunc Tyberius cesar sum-
mis medicaminibus et ungentis ...
... semper servebat ... ipsum
et dum nullus ei prestaret nullam medicinam
misit ad ... volusianum ... ...
suum qui erat princeps ...
... dolorem ... ...
... Tyberius cesar ad ...
per ... modis similiter legatos
... rei publice ... de ... ...
in ... qui in ... ...
... et ... doloribus in-
... et omnia ... ...
ta fecit quod ... ... est

quecumque desiderat anima tua tuo iudicio
adimplebo. Festina ergo nunc et per ...
... militatum est in ...
... nomine ... et ...
qui ... mortuos ... illu-
minare leprosos mundare atque ...
... sermone solo verbo sanare.
Tunc volusianus ... ...
mit ad cesarem dicens optima est
... ...
qui ... dixit omnia ... esse plurimi
... et ... ego dico quod si deus est
salvare ... nos ... tibi ... mittere
... ... et gubernare
rem publicam. Tunc ... festinavit
... volusianus ... domini
... fecit ... ...
... assumptis secum militibus qui
... ... ascendit. Interea
Tyberius cesar magis urgebatur dolore
in pectori loco ... usque ad mortem.
Igitur volusianus ... Ierosolimam
... ... et mensibus
... tempestate. ...
... ...
omnes ... ...
... ... quam
ante ... advenisset. Tunc pyla-
tus ... volusianus ... militibus
et ... ...
... pylatus cum magna solli-
citudine dixit ... ...
... ...
... ... volusianus nos
in nomine ... ...
... ... cesare ...
... ...
... ... dominus meus ... ...
cesaris ... ... rei publice. sed
... ... morbo ...
tenetur ... ...
... ... et medica-
mentis medicorum ... ...
... ... per ... ...
... nos ... ...
... ... nos ihesum
quem audivimus ... ... medica-
mentis et herbarum ... ...
... ...
... solo verbo et ... ... dicit.

Pylatus uero hec audiens et stupens ingem-
uit dicens. Hec cum relata essent ad Ce-
zarem [illegible] est et dum [illegible] si-
lui eo [illegible] fuc[illegible] declarabat
ista quedam que [illegible] de dyscipulis eius
[illegible] exposuit [illegible] cesare [illegible]
conuiuiis pylatum [illegible]
dixit ad pylatum. Ego puto qui qui-
[illegible] dedisti mihi [illegible] desiderat inde
cezar quod crucifigi permisisti [illegible] magi-
streat. Confusus itaque est pylatus
[illegible] sui [illegible]
de [illegible] Sic tu voluisti [illegible] ad pylat-
um dixit ei [illegible] quod dum ce-
[illegible] assistit quo [illegible] cum
morte dampnari et [illegible] diuinitati
cezaris nolui eum crucifigi. Dicit ei py-
latus iudeorum [illegible] non potem
quod regem se dicebat [illegible] dixit
miles [illegible] cui prius [illegible] fuerat dixit
ad [illegible] beati
amplius [illegible] vidi illum resurgentem
a mortuis [illegible]
[illegible]
cum [illegible] ioseph qui eum sepeliuit.
Statim [illegible] misit [illegible]
[illegible] ad se ioseph [illegible]
[illegible] dixit ei. [illegible]
[illegible] in hac urbe in hora [illegible]
[illegible] dicit [illegible]
[illegible]
si [illegible] deus sicut quod deus [illegible]
[illegible] et si [illegible] surrexit a mortuis
quod a [illegible] accepimus de
[illegible]. Respondit ioseph et dixit ei
ne ego eum sepeliui [illegible] cum mo-
numento meo nouo. Postea uidi
cum [illegible] suscitat
a mortuis et [illegible] in monte oliueti
atque [illegible] discipulos suos dixit ei
[illegible]
a [illegible] mortuos [illegible]
[illegible] mortuos su-
scitabat. Quibus auditis stupefactus
pylatus valde et ingemiscens
misit [illegible] ad [illegible]
[illegible]

Et [illegible] in [illegible]
[illegible] venit ad [illegible]
[illegible] ioseph simul [illegible]
qui dixerunt nos eum vidimus [illegible]
[illegible]. [illegible] fuit in
[illegible]
[illegible] et [illegible] doctor [illegible]
[illegible]
sua [illegible] non [illegible]
sit pylatum in carcerem. Reclusus itaque
pylatus [illegible] custodiri [illegible]
[illegible] audita multa [illegible]
[illegible] testaui
[illegible] Ergo [illegible]
sunt [illegible] nobis [illegible]
[illegible] publi-
cam [illegible] misit [illegible]
ut [illegible] pylati recluderentur
carcerem et [illegible] militum suorum
[illegible] pylatum [illegible]
[illegible] clamans dicebat [illegible]
[illegible]. In [illegible] publice [illegible]
non [illegible] domino tuo cezari [illegible]
et [illegible] crucifigi permi-
sisti quod omnis [illegible] fuisse
[illegible] pylatus et dixit [illegible]
[illegible] sanguinis [illegible] ego
[illegible]
[illegible] et principes sacerdotum et
[illegible] dicebant
[illegible] cezaris [illegible] si eum
dimisisses [illegible]
[illegible] ut crucifigeretur
non solum sacerdotes sed etiam [illegible]
plebs uniuersa iudeorum [illegible]
[illegible] crucifigerem. Dicit
ei [illegible] quo [illegible]
[illegible] dixisti [illegible]
[illegible] omnis et [illegible]
[illegible] domino cezari [illegible]
[illegible] dixit [illegible]
pylate [illegible] flagellis
castigate eum [illegible]
[illegible] crucifige [illegible]
[illegible] pylatus iudeorum [illegible]
timui et [illegible] voluntati eo-
rum eum crucifigendum dimisi.

ypocrita lavi manus coram iudeis ut nocentem me esse audiens lavi manus meas coram omnibus dicens Innocens ego sum a sanguine iusti huius vos videritis. Et videntes omnes dicentes Sanguis eius super nos et super filios nostros. Tunc Volusianus cum gemitu cepit exorare dicens Tu cum desiderio cum dimittere debuisti. Exinde cepit Volusianus cum magno desiderio querere ut aliquam similitudinem eius agnosceret. Et ecce quidam miles veterius nomine delator venit ad Volusianum et dixit ei Ante 68 annos qui cepit ihesus quedam mulier habuit ipse fluxum sanguinis que ut multi dicunt dixit quod ipse ihesus tetigerit et curata est adeo cum discipulis [illegible] ab ea [illegible] ut absterget sibi sudorem faciei sue quo accepto dum infacie [illegible] ad [illegible] tota signa vultus sui imo depinxit quod dixit quod cum illi mulieri [illegible] diligit adorandum quod cum [illegible] dixit ei Volusianus Iudica in nomine mulieris [illegible] cuius [illegible] Tunc precepit Volusianus pilato ut mulierem adduci mulierem. Erat autem tunc temporis apud tyrum [illegible] putata fuisse. Dixit ei Volusianus magister [illegible] et [illegible] inter videntes audivi quod nos [illegible] et [illegible] et declarare mihi dignus ymaginem ihesu [illegible] magni [illegible] tibi [illegible] donavit. Negavit itaque mulier [illegible] ut [illegible] ab illa [illegible] Tunc [illegible] Volusianus [illegible] [illegible] cum [illegible] ut [illegible] Et ita afflicta Volusianus cum [illegible] multitudine militum [illegible] [illegible] domus [illegible] condita [illegible] ymago domini cum Volusianum [illegible] itaque Volusianus [illegible]

dum [illegible] statim adoravit et dixit [illegible] te [illegible] [illegible] domine dei [illegible] Tunc Volusianus dixit ad pilatum [illegible] [illegible] malum et dignus [illegible] [illegible] Cesare [illegible] nos morti [illegible] Tunc itaque militibus [illegible] arma [illegible] manibus [illegible] pilato [illegible] et [illegible] cum [illegible] domini [illegible] Post [illegible] ipsum [illegible] romam cum pilato et militibus suis. Factum est [illegible] est tyberio cesari [illegible] Volusianus [illegible] statim cum [illegible] cesarem adoravit primus [illegible] et narravit omnia que [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] facie [illegible] Dixit ei tyberius cesar [illegible] [illegible] r[illegible] Volusianus dixit [illegible] [illegible] [illegible] tyberius cesar furore [illegible] super [illegible] in [illegible] Tunc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Gallus [illegible] imperatoris qui post tyberium successit in regnum. Et [illegible] gallus [illegible] ut [illegible] Volusianus [illegible] dixit ad tyberium cesarem cognoscere [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] ymaginem [illegible] Tunc [illegible] statim [illegible] [illegible] ymaginem domini [illegible] [illegible] statim adoravit [illegible] Credo in te [illegible] [illegible] solo [illegible]

[illegible] qui me ... mitigasti ... salutare ... sit ... et ... cordis ... omnia que audivimus ... statim sanus factus est ... [illegible]

[illegible]

palacio suo apud Romam ... regnante domino nostro Ihesu Christo ... [illegible]

Explicit gesta salvatoris domini nostri Ihesu Christi

Quidam rex magnus Hyspanie paganus ... et multos thesauros ... [illegible]

[illegible]

Hoc scriptum est ex summa De summa trinitate et fide katholica li. ii. q. c. fides z c. t. fides

Trinitas est trinum unitas. Fides est virtus qua
ea que ad fundamentum religionis pertinet recte
firmiter credimus. Fides dicitur assensus quo quis fide
confidenter dei promissum expectat. Que est fides ka-
tholica. Fides katholica est collectio articulorum quam
ecclesia tenet et docet ecclesia, puta in symbolo scilicet credo
et quicumque vult salvus esse. Et grece catholica sonat
latine universalis vel generalis. Fides ergo dicitur catholica
quia generaliter ad fideles extenditur universos. Arti-
culus est indivisibilis veritas de deo, arctans nos ad creden-
dum quod sunt scilicet unitas et trinitas veritatis credende.
Sunt autem secundum quosdam xii articuli in symbolo a-
postolorum distincti, qui signati fuerunt per xii panes
qui recentes et calidi super mensam propositionis ponneba-
tur. Levitici xxiiii. Item per xii lapides quos portaverunt
xii viri electi de xii tribubus israel de alveo iorda-
nis Josue iiii°. Per xii viros apostoli, lapides sunt
articuli fidei quos apostoli portaverunt de deo divinitate
et humanitate sicut prior. et dam. id est de deo et hore scilicet v-
num de patre. sex de filio. quinque de spiritu sancto, qui dur-
issimi lapides sunt firmissimum fidei fundamentum
Et ponitur in loco castrorum id est in ecclesia que est ut ca-
strorum acies ordinata. Primus articulus pertinet

Petrus — ad deitatem scilicet Credo in deum patrem omnipotentem creatorem celi et terre hunc a-
signat Petrus. 2us articulus est Et in ihesum christum filium eius uni-
Andreas — cum dominum nostrum. Hic pertinet ad filium dei. Alii quinque qui
Jacobus — sequuntur pertinent ad humanitatem filii, primus qui conceptus est de
Johannes — spiritu sancto natus ex maria virgine. 2us passus sub pontio pilato cru-
Philippus — cifixus mortuus et sepultus est. 3us descendit ad inferna. 4us tercia die
Bartholomeus — resurrexit a mortuis. 5us ascendit ad celos sedet ad dexte-
ram dei patris omnipotentis inde venturus est iudicare vivos et mortuos. Alii quinque pertinent ad
Matheus — spiritum sanctum. 1us credo in spiritum sanctum sanctam ecclesiam catholicam.
Credere enim debemus quod spiritus ipse sanctus sit et quod ecclesia sancta
Thomas — sit ab eo. 2us sanctorum communionem id est unionem membrorum
Jacobus — in corpore ecclesie ad caput et ad invicem, sicut spiritus hominis
unit membra in corpore humano, cuius unionis signum
est divini corporis sacramentum. 3us articulus est peccatorum
Simon — remissionem. Credere enim debemus remissionem peccatorum in ecclesia
per baptismum et penitentiam et alia sacramenta. Isti ad deitatem per-
tinent spiritus sancti adeo et bonitatis pertinent commendacio
tam in corpore quam in anima, quoniam ad remuneracionem corporis
Thadeus — pertinet 4us articulus scilicet carnis resurrectionem, ad remuneracionem
Mathias — vero anime pertinet quintus scilicet vitam eternam. Et ideo qui
omnia illa quis in fide catholica, ita quod adhereret intra-
vim intelligat in alio adiuvando articulum ad pertinere.
Ulterius notandum quod preter articulos multa sunt appendicia
que non articuli sed particuli dicuntur, ut angelos creatos
esse a deo, et dominum datorem esse novi et veteris testamenti.
Item sciendum quod non omnia credenda dicuntur articuli, quia
secundum quosdam non sunt articuli nisi sint de deo. Sunt autem
quedam antecedentia ad fidem ut que sunt de iure naturali composita in
decalogo que tenemur credere, quia supponuntur a fide ut quod
cuiuslibet mandati precepta sunt post mortem, non credere
autem id quod est suppositum fidei est infidelitas, et ideo
infidelis iudicatur qui non credit ea. Sequitur quod non
ad infidelitatem sunt duplicata, quedam enim sunt connexa ad
articulos ut deum esse verum incarnatum et deum esse compo-
tentem et huiusmodi, quedam autem non sunt connexa ad articulos
specialiter tamen tenemur ea credere quia composita sunt a spiritu sancto
et dictata ab ecclesia, ut antichristum esse futurum, tamen semper
attendatur prout connexa sunt ad ipsum articulum. Sanctam ecclesiam
catholicam et contra articulos fidei impugnat infide-
lium disputaciones dissensiones contradicciones et earum

eorundem articulorum improbabilitates qui impugnat divine
et incredulitatis operum. Item obumbraciones sensus corpo-
ris vel interioris contra veritatem dei, et quia illas ergo impugna-
cionis mens humana indiget fidei armatura. Causa
institucionis symbolorum prima fuit hec scilicet instructio
fidelium et extirpacio heretice pravitatis. Extra de summa
trinitate et fide katholica c. Damnamus. Et hec est finalis causa. Efficiens
duplex prima et secundaria, principalis causa fuit spiritus sanctus, secunda
vero apostoli et alii sancti patres. Act. ii. Repleti sunt loquebantur
linguis. Materialis causa fuit sacra scriptura sive veritas prima
que est deus. Ioh. xiiii. Ego sum via veritas et vita. Formalis cau-
sa fuit unio sive concordia cordium in veritate fidei. Ioh.
Observacionis fides unius dum in ihesum christo ut dispersi
dicitur omnes. Decebat ergo ut fideles qui colligen-
dum sunt ex omni parte, cum differrent nacione moribus et linguis
et aliis multis modis in una fide intelligencia et regula con-
cordarent et manerent Eph. iiii. Et non quod symbolum
apostolorum sufficiebat in statu primitive ecclesie quando nulli
erant heretici vel pauci sed increscentibus heresibus
et pravis expositoribus contra fidem, necesse fuit ut fidem
catholicam muniret expositoribus articulorum, et ideo fuerunt
cetera symbola instituta, ad supplendum et exponen-
dum et ad hereses confutandum. Symbolum apostolorum factum
fuit ad instructionem ecclesie quando erat adhuc novella.
Symbolum vero nicenum post ortas hereses ad explana-
cionem primi et ad explanacionem quarundam heresum exortarum
et maxime contra illos qui dicebant non esse tribuendam adora-
cionem spiritu sancto, unde in nicenum multum exponit ibi, et
Tercium scilicet quicumque vult factum fuit contra alios hereses et ma-
xime contra illos qui credunt contra incarnacionem filii et veritatem mo-
rum. Quartum non symbolum scilicet Firmiter credimus
factum fuit contra diversos errores qui emerserant in diversis
nacionibus et regionibus contra fidem, propter quod plures in eo articuli
quam in prioribus continentur. Non duobus modis aberra-
tur a fide scilicet universali et particulari. In universali quando non credit
vera esse fidem quam tenet ecclesia catholica quando pertinaciter
non credit aut discredit contra eius doctrinam credere. In particulari
si uni ex articulis non assentit vel si alicui pertinaciter
dissentit. Cause errorum sunt octo. Prima est ignorancia
inepte et incapacitas intellectus humani, propter quod aliquid non esse
credunt quod quod eorum non capit intellectus. Sed errat, quia
deus posuit limites et terminos humano intellectui, quos et quantum
quanta capiat capacitate sua naturali, multa sunt que sunt se-
creta cui et quibus voluerit revelanda. Ecclesiastici iii°. Ubi
dimisit deus mensura fidei. Ro. xii. 2a causa est
aversio intellectus a ceteris que credenda sunt et conversio ad errores
quidam enim sunt avertunt errores suos ut gratia eis noluit
audire. Prov. xviii°. Sicut enim non videt hoc post tergum
sunt nec sine intuitu, sic non intellectus intelligit ea a
quibus se avertit. Et ideo quia noluit audire voces docto-
rum quibus posset advocari fidem, ideo necesse eius
si remanet in erroribus suis. Tercia causa est
talitas et intellectus consciencie erronee qui videndum hoc vi-
sus non videt pisto qui videt ab aliis sicut infideles et
indocti non capiunt que credenda sunt propter spiritualitatem et propter
superficiem et subtilitatem intellectus illorum. Quarta elon-
gacio et distancia sive impericia et in contactu in rebus
credendis, qui enim nolunt accomodari, surgere non sunt
ad spiritualia pervenire. i Cor. ii. Animalis homo non percipit ea que
dei sunt. Quinta stulticia sive superbia que aliquis voluit
intelligere ultra naturalem vim, quod est pertinere capi non potest sicut
si aliquis visu humano vellet videre quod non aliquo visu potest
videri aut manum attingere altitudinem longe superiorem emi-
nentem. Hec superbia est velud inflacio faciei interioris.
Aug. Tumor meus separabar a te et nimis inflata
facies claudebat oculos meos. Ubi prius dicit causa superbo
oculo veritas non videtur pura. Prov. xiii. Inter superbos semper iurgia sunt, quia sunt heretici

Petrus

Andreas

Jacobus

Johannes

Philippus

Bartholomeus

Matheus

Thomas

Jacobus

Simon

Thadeus

Mathias

arrogans est, quia superbia facit hereticum non ignoran-
tia. xxiiii. q. iii. dixit apostolus. ¶ Sexta causa est in quantum per sca-
lam quam per scalam gradus ascendit approbata et ita
desinente scala humanus ingenium comparabiliter alterius altius ascen-
denda adeo ulterius ascendit eo quod solas probatio-
nes quas per scalam que illuc attingat ascendere oportuat.
Septima est negligentia quia homo ad interim non curat ad
recte credendum. fides enim donum dei est gratuitum et id
ab ipso petendum. Marci ix. Credo domine adiuva incredulitatem
meam. ¶ Octava est obstaculum peccati quod sine gratia viam
obcludit. Eneida [illegible] immunditia operum propter quam ob-
rectu mentis lumine sed veritatis ascendere repellitur. Job xxiiii.
Ipsi sunt rebelles luminis. ¶ Affectus enim in ordinata est
velud limpido interior oculi trahens intellectum ad
contra fidei ut tenor in ordinatus vel amor vel odium. proverbiorum
non recipit stultus verba prudentie nisi ea dixeris que versantur in corde eius.
¶ Non quod error per se non est dampnabilis sed pertinacia
in eadem et negligentia sive pertinacia voluntatis voluntatis
a veritate recedit et ab errore recedere et querendi et quamvis sufficientis veritatis inquisitione
ex parte nolunt intendere ut hic agitur. Ergo si quis de-
inde in errore inedendus est erudiendus ac corrigendus
tanquam vulneratus a serpente. Seductor non potentia dampnatus
est gladio et igne tanquam serpens. Attendendum quod
fides non habet laude nisi non spem retributionis eterne
sua voluntate et amore teneatur, non error dampnatus
nisi teneatur volendo approbando defendendo vel etiam negli-
endo, quia non dicitur negligens ad quam fidem et totis viribus
ab erroribus et ignorantiis debet cavere quod in talibus dampnabile
nabile est decipi et posse decipi tepiditas et negli-
gentia circa fidem. Glosa et nota quod pertinacia constituit
commota contumacia contemptu. ¶ Non confirmatio fidei
et testimoniis miraculorum quia fidem insuperabiliter committat quia
ut habetur Hebreorum. vi. Quia christus et apostoli non cordium in-
articulis fidei nisi miraculorum testimonio proquerebatur, quod miracula
sunt opera solius dei. ¶ Nota de hereticis contra [illegible] facto
domini. Testimonium miraculorum quesierunt inedes, donec dese-
ruerunt fidem ipsam. ¶ Miracula dicuntur omnes sine o-
peraciones mirandas insolitas cursui contra nature contrarias
ut illuminationes cecorum et suscitationes mortuorum. et
quod apud infideles non sunt propter infidelitatem et maliciam
eorum. Marci vi. c. Romanorum c. Et si error. Patet ergo quod ecclesia
catholica soli deo credit sive orbat per miracula sive
per revelationes sive per sacre scripture testimonia. ¶ Item per hoc quod
per omnia victoriam et salutarem, quia ipse est fidei dator doctor
testificator et approbator quia ipse est deus. Cognitio et patet
quod omnis secta contra sive contraria articulis fidei, secta
perditionis est et erroris. ¶ Item per quod infideles sunt omni
apud deum quod quamdiu sunt sunt mortui nec se ipsos sunt nec
alios adiuvare. ¶ Non primum fideliter credenda est
vita eterna pena non est non eternam dampnatio perpetua
quare nullus se recepisse ergo hoc quod esse, quia hoc in homo vivendo
est sicut rectus in via et tanquam viator tendens ad pa-
triam. ¶ Item sicut eger sub cura medici, nunc igitur
medico credendum. ¶ Et non quod quidam sunt ut Hugo de quorum
fides est fidei in credendo, quia fides est lapidum et lignorum de
beneficiis sit ei sola convictione fidem tenent. ¶ Item de hoc
est fides assimulata, quia sicut convictione assimul generatur
prope deum sunt ypocrite sicut et huiusmodi, quia fidem et respicit
deum quia convictione sive usurarii. ¶ Alii sunt qui cum
fidem tenent et infidelitatem odio persequantur in vita sua,
alii sunt qui credunt et non confitentur. Jacobi ii. veritatem
quos per fidem demones in credendo. ¶ Nolite mirari si hereticale-
a vadunt ad supplicium vel igne quia dyabolus obscurat corda
eorum sicut iudeos suspendunt se et magis mirandum est quod misit
in cor eius ut traderet christum in mortem propter quod suspendit se. ¶ Item
mirari quomodo adhuc peccant secundum sacros posteros suos et in mi-
seria victimos cadit ergo in sanctis martiribus pietas que in ge-
neris contra nullius in iustitia operatur.

Sub qua forma iuret de heresi infamatus.
Ego talis iuro super sancta dei evangelia quod ego stabo et obe-
diam mandatis ecclesie et vestris domini episcopi et dicam plenam
et puram veritatem tam de me quam de aliis vivis et mor-
tuis de quibus occasione fidei fuero interrogatus per vos vel
per alium auctoritate vestra. Et si aliquid non fuero interrogatus et
hiis que ad inquisitionem pertinent non celabo veritatem et predicta
faciam bona fide, remotis odio et amore, prece ac precio, gratia
et timore et omni commodo et incommodo quod inde possit inde
aliquid evenire et omni pactione qua possem ab hiis dicendis
retardari vel impediri. Sub quibus fiat interrogatio.
Si vidit vel cognovit aliquem hereticum quamcumque nomine
censeatur et quando et ubi et quo et quem et quotiens et quem pro
et quem vel cum quo vidit cum illis. Si predicationem vel
collationem vel orationem sive lectionem vel monitionem sive exhor-
tationem vel confessionem sive communionem hereticorum interfuit.
Si errores eorum audivit ab eis vel ab aliis. Si cre-
didit vel adhuc credit vel alii approbant. Si credebat eos
esse bonos homines vel adhuc credit et quamdiu credidit
et si eos appellant bonos vel audivit eos ab aliis
sic appellari. Si credit persecutores eorum persequendo
eos peccare vel si credidit unquam. Si reprehendit
vel arguit coram ipso vel coram aliquibus publi-
ce vel occulte episcopum et inquisitores qui persequebantur eos
vel si alii coram eo. Si dixit alii quod vellet animam
suam esse ubi est anima alicuius qui fuerat propter heresim condempna-
tus. Si osculavit cineres combustorum propter heresim. Habuit
Et si scit aliquem qui habuerit vel tenuerit capilli-
quiis. Si habet vel habuit libros hereticorum et specialiter si
evangelia vel epistolas psalmos vel orationes aliquas vulgari
secundum morem Valdensium. Si induxit vel monuit
aliquem ad credentiam vel ad actus hereticorum, vel si fuit
ad hoc ab aliquo inductus, et a quo et quando et ubi et quem. Si
dedit eis consilium auxilium vel favorem vel defensionem
facto vel verbo. Si visitavit eos vel eis dedit elemosinam vel
ducatum. Si recepit eos in domo vel si celavit vel
sustinuit vel si scit quis hoc fecit, et quotiens. Si captos
propter heresim liberavit vel ad liberandum eos de carcere eorum
dedit consilium auxilium vel favorem. Si scit sepulturam
alicuius heretici in cimiterio vel alibi. Si dedit eis
pacem vel recepit ab eis. Si eorum officio interfuit in die
cene. Si panem benedictum ab eis recepit vel bibit cum
eis. Si dedit vel misit eis aliquid vel si scit quis fecit.
Si recepit eorum elogia vel eis fecit dona. Si recepit
eorum deposita vel aliquid deposuerit apud eos. In-
quiratur de loco de tempore de parentibus et aliis circumstanciis
studiose. ¶ Item a quibus migrat in quibus erraverunt
et si errores predicaverunt vel docuerunt. ¶ Item qui audive-
runt sua predicatione sive doctrina. ¶ Item qui sunt de consor-
tio morum eorum. ¶ Item qui sunt eorum receptatores. ¶ Item
qui benefactores. ¶ Item qui credentes. ¶ Item qui miseru-
erunt tempore ipsorum. ¶ Item qui receperunt ipsum ad consortium
pacis ipsorum. ¶ Hec de hereticis ingrediendis.
Similiter fiant interrogationes super ydolatriis
sive maleficiis. Si fecit aliquid quod ad cultum demonum
pertinet vel si fecit fieri vel si scit quis fecit. Si scit
experimentum speculi, ensis, unguis, spere vel ma-
nubrii eburnei vel de invocatione demonum [illegible]-
biis super aliquibus herbis vel avibus vel aliis ca-
usis. Si fecit aliquod experimentum pro amore mulieris
vel hominis vel pro odio ira et discordia aliquorum vel
pro inveniendis furtis vel thesauris vel pro gratia et hono-
ribus vel divitiis vel favoribus. Si fecit experimen-
tum carticis vel si fecit aliquod sacrificium ad haben-
dum responsum demonum. Si fecit experimentum in aqua
vel in igne vel in cratibus vel ad plumbum. Si de
capite vel alia parte hominis mortui vel vivi, vel de
illorum vestibus vel capillis fecit ad propter odium

vel amorem. Si de sagio (?) videat vel mulieris scripserit ad/ Si in hostia vel alibi. Si in intestinis animalium vel spatulis vel manibus hominum considerant futura. Si observaverit dies egyptiacos credens eos esse infaustos ad aliquid incipiendum et habendum. Si in kalendis Januarii propter annum novum fecerit auguria etc. Si observaverit menses et tempora et horas diei et cursus lune aut solis cursum vel etatem credens dies horas vel puncta vel tempora aliqua fortunata vel infortunata ad aliquid faciendum incipiendum vel obmittendum/ vel edificia inchoandi etc. Si in virtutem literarum vel punctorum vel figurarum sive quarumcumque signorum/ vocum vel caracterum inquirunt de morte vel vita alicuius vel de aliquibus futuris eventibus vel aliis. Si observavit sompniola scripta falso intitulata nomine Danielis. Si dixit carmina in collectionibus herbarum etc. Item si fatavit vel fatari fecerit infantem/ vel si aliquam personam ad hoc consulit/ vel si fecerit parare mensam [illegible] vel lunaribus [illegible] Si observant auguria avium in volatu vel voce vel permutatione vel alia [illegible] credens ea esse causas vel infortunia eorum in die vel nocte vel anno. Si observant inventionem aliquam credens quod hoc sit fecunditatis vel habundancie/ vel inventione ferri acus oboli vel lupi vel quodcumque sit super [illegible] credens ea esse causas fortunii vel infortunii. Si observavit constellationes credens quod secundum cursus siderum nascentium mores actus et eventus nostri [illegible]. Si fecerit experimentum de ossibus comburendis. Si credidit talibus. Si invitat ad domum [illegible] vel si [illegible] ad interrogandum. Si de corpore Christi vel crismate aqua benedicta vel aliquo alio sacro fecerit experimentum. Si fecerit experimentum caracterum scriptorum in quacumque pelle vel pomo vel alio fructu/ vel in anulo etc. Si fecerit [illegible] in [illegible] vel aliis animalibus etc. Item si fuerit [illegible] et quotiens et quam [illegible] et si [illegible] inde [illegible]. Si fuerit pena [illegible] et si [illegible] Si fuerit lapsus [illegible] Si [illegible] aliqui [illegible] in aliquo peccatorum.

Hec sunt in quibus errant valdenses — Nota

Dicunt primo quod ecclesia romana non est ecclesia Dei sed congregatio malorum. Secundo quod deus papa non potest solvere peccata nec ligare nec indulgentias facere. Tercio quod omnia officia ecclesiastica sancta sunt missa et cetera post [illegible] et aliorum sacramentorum non sunt secundum deum/ nec debet homo venire ad ecclesiam. Quarto quod tres tantum sunt ordines ecclesie vel presbiteratus episcopatus et dyaconatus. Alii dicunt non sunt in ecclesia [illegible] Quinto quod sancti et ymaginibus non debemus supplicare vel venerari quod peccatum est nec coram altaribus et ymaginibus luminaria ponere candelas nec oblaciones afferre. Sexto quod nullus sacerdos non potest conficere eucaristiam. Septimo quod peccata [illegible] non debet confiteri [illegible]. Octavo quod [illegible] sunt [illegible]. Nono quod pueri malorum parentum/ sive baptizati vel non dampnati sunt propter peccata parentum/ sive salvati propter opera parentum baptizati vel non baptizati. Decimo de purgatorio quod nullum est. Undecimo de vindicta vel de [illegible] vel iusticia non facienda. Duodecimo de iuramento in nullo casu faciendo. Tercio decimo quod dicta doctorum non sunt credenda nisi ad libitum eorum. Quarto decimo quod dampnant decreta sanctorum patrum dicentes quod sunt [illegible] Quinto decimo quod ecclesia dei defecit atque [illegible] [illegible] propter [illegible] quod accepit a Constantino imperatore. Sextodecimo quod [illegible] et [illegible] non [illegible] Septimodecimo quod quilibet [illegible] non sit conficere eucaristiam. Octavodecimo quod [illegible] et [illegible] non [illegible] Decimonono quod uxor potest discedere a viro ipso nolente et e contrario. Vicesimo quod nullus potest salvari in aliquo ordine nec [illegible] nisi [illegible] eorum secta et errore etc. qui error ab ecclesia sancta condempnatur etc.

Quid sit fides

Fides secundum apostolum est substantia rerum sperandarum argumentum non apparentium. In hac diffinitione fides dicitur substantia id est fundamentum spiritualis edificationis fundatum quod est gratia et gloria. Spiritualiter fides facit aliqualiter res sperandas in nobis subsistere per gratiam nunc et in futuro per gloriam vel ideo fides dicitur fundamentum gratie vel glorie [illegible] secundum [illegible] virtutum. Sunt duo non [illegible] rerum sperandarum dicit quod fides per assensum facit in nobis subsistere res sperandas. Argumentum dicitur quia arguens [illegible] quia fides in [illegible] ad [illegible] ea que non apparent propter quod dicitur fides [illegible] probat de non apparentibus [illegible] et non [illegible] Non apparentium dicitur quia fides sua luce et virtute manifestat ea que non apparent tam preterita quam presentia et futura/ preterita quidem quia secundum apostolum fide intelligimus [illegible] presentia [illegible] Augustinus [illegible] ad [illegible] posse et non intelligere non posse/ futura [illegible] mortuorum etc.

Quid sit spes

Spes est certa expectatio future beatitudinis ex dei gratia et meritis [illegible] In hac diffinitione non [illegible] certitudo [illegible] plene [illegible] certitudo [illegible] vel [illegible] formidine [illegible] Et expectatio [illegible] gratia et non [illegible] quia [illegible] non sit [illegible] Item [illegible] ad non est spes [illegible] In [illegible] diffinitione diffinit motus spei et virtus [illegible] spei diffinitur sic: Spes est audacia mentis de largitate dei concepta [illegible] vitam eternam per bona opera. Inter fidem et spem [illegible] fides est de preteritis et futuris/ spes autem de futuris tantum/ fides est de bonis et malis spes de bonis tantum/ fides est de bonis [illegible] spes autem de bonis [illegible] Convenit tamen in hoc quod tam fides quam spes [illegible] Certitudo spei [illegible] omnis [illegible] humilitate/ [illegible] multorum et [illegible] eorum

Quid sit caritas

Caritas sic diffinitur [illegible] in libro de vita activa et contemplativa. Caritas est ut in videtur recta voluntas ab omnibus terrenis ac presentibus prorsus aversa iuncta deo inseparabiliter et unita igne quodam spiritus sancti [illegible] et ad quem refert [illegible] in quantum [illegible] [illegible] nescia/ nullo vitio mutabilis obnoxia [illegible] [illegible] dilige [illegible] affectionum omnium potissima/ [illegible] contemplationis avida/ in omnibus [illegible] summa actionum bonarum/ salus morum/ finis celestium [illegible] mors criminum/ vita virtutum/ virtus pugnantium/ palma victorum/ [illegible] arma/ [illegible] bonorum/ [illegible] fructuosa in [illegible] leta in [illegible] gloriosa in [illegible] victoriosa in martiribus/ [illegible] in [illegible] quod [illegible] est [illegible] Nota quod [illegible] [illegible] quibus [illegible] Prima est caritas secunda [illegible] tercia humilitas quarta obediencia quinta paciencia sexta fides [illegible] Caritas de puro corde [illegible] Nota [illegible] Est [illegible] [illegible] [illegible] contemplacio [illegible] [illegible] Caritas proximi/ Contemptum mundi amorem dei [illegible]

Quid sit abstinentia

Gregorius in [illegible] abstinentia est [illegible] et [illegible] non [illegible] alias [illegible] prohibebat. Idem abstinens est [illegible] non [illegible] ut [illegible] non mellis/ non [illegible] esse ut [illegible] non [illegible] ut [illegible] non [illegible] ut [illegible] [illegible] nimis [illegible] Nota [illegible] sola apud deum est libertas non [illegible] apud deum nobilitas clarum esse virtutibus. Idem

Ille apud deum prestancior non quod nobilitas generis
vel dignitas seculi sed quod devocio fidei et sancta vita com-
mendat. Crisostomus. Malumus esse [illegible] gloria clarificari
quam declaratus genere [illegible] nasci. Ipse quod prodest ge-
neracio clara quem mores pravi sordidant. Sunt enim quorum
illi generacio vilis quem mores adornant. Ipse enim separa-
vit ab omnibus bonis omnes qui de parentela sua nobili-
gloriantur. Et non profuit cham quod fuit filius noe. Nonne per-
atus est de medio filiorum qui secundum carnem sic fuerat
natus secundum carnem factus est servus.

Augustinus super 1o psalmi In psalterio decacordo psallam tibi. Et
ponit decem beneficia. Primum quod te deus creavit. 2m quod
ymagine sua insignivit. 3m quod [illegible] [illegible] pre
dignitate angelicam nobilitavit. 4m quod per proprium sanguinem
nos ab eterna morte liberavit. 5m quod nobis per [illegible]
sua spem immortalitatis contulit. 6m quod nobis in pura
specie alimento corporis et sanguinis sui reficere voluit.
7m quod in nostras [illegible] laqueis tam misericorditer
preservavit. 8m quod multos [illegible] peccatorum lapsos tam pie
per graciam conservavit. 9m quod multos bonos sic per graciam
confortavit quod [illegible] [illegible] perseverancie peccandi.
Decimum quod deus ita indesinenter saluti nostre providet ut
omnis divinas miseraciones [illegible] se revoluti videlicet potest
quod si unus [illegible] esset sicut deus nichil agit quam quod saluti eius in-
tendat. Beda 1o [illegible] [illegible] [illegible] proponens [illegible]

Chaldeus puer centum annorum. Dicit Chaldeum caput tre-
mens et curvatum corpus tremulum et cor [illegible] caniti-
es in vertice et [illegible] in [illegible] facies rugosa et
lingua [illegible] actus [illegible] et fides ficta [illegible]
ligans et [illegible] claudicans labium pendens et [illegible]
detrahens vires debiles et vita flebilis dies [illegible]
res et fructus [illegible] amici multi et [illegible] Bernardus

Augustinus ad comitem. [illegible] et [illegible] mori [illegible] [illegible] mala
in nos [illegible] et hoc miserabile [illegible] fuge [illegible]
[illegible] [illegible] carne mortuus in sepulcro [illegible]
[illegible] violentus [illegible] neminem calumpniatur nemine
opprimit non videt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
carnis fervet non [illegible] [illegible] magis ac magis [illegible]
[illegible] accendit [illegible] odiorum flamma inardescit non pote-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adulatur [illegible] [illegible] [illegible]
raptat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gent
[illegible] in auro argento sive pallio [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] potentum [illegible] [illegible] delectatur non
[illegible] in iniuriis fatigatur [illegible] [illegible] superbia inflatur non ambicio
[illegible] [illegible] [illegible] non vana gloria [illegible] iactat [illegible] [illegible]
sive armille [illegible] [illegible] false divicie [illegible] [illegible]
[illegible] non radices [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] amorem mutat non pulcherrima [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
tollit non gaudia [illegible] delectat non [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] vanitas non
[illegible] malignitas non mobile in stabilem [illegible] [illegible]
[illegible] vite [illegible] [illegible] Et [illegible] [illegible] [illegible]
cellam ut intelligat [illegible] tua dulcissima [illegible]
[illegible] carne mortuus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pos-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corpore [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] mortificare et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et in iusticia et [illegible] [illegible] [illegible]
laudibus delectemur nec detractoribus aures libenter
[illegible] nec adulatoribus credamus nec discordes [illegible]
[illegible] sed magis eos [illegible] valemus ad concordiam provocamus
[illegible] [illegible] [illegible] pedes qui ad pacem [illegible] [illegible]
carnales id est carnaliter viventes [illegible] [illegible] apostolus dicit
si secundum carnem vixeritis moriemini. [illegible] id est secundum carnem vivit
qui [illegible] se [illegible] vivit id est [illegible] [illegible] dormit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] et ubi [illegible] manducat
et bibit [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] videt et [illegible] [illegible]
postremo [illegible] naribus [illegible] sit [illegible] [illegible] tactui
blandum [illegible] [illegible] delectat [illegible] corpori [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lata et
[illegible] carnaliter [illegible] delectatur in vestimentis pul-
cherrimis et equitibus et armis [illegible] [illegible] et [illegible]
et qui sic vivit non secundum deum sed carnaliter vivit.

Hugo in libro de vanitate mundi dicit. [illegible] [illegible] [illegible] *De miseria generatorum*
[illegible] qui corporis et [illegible] labor [illegible] molestias [illegible]
infantes [illegible] et [illegible] [illegible] miserias [illegible] magis
[illegible] sit [illegible] [illegible] nutrire disciplina
[illegible] et [illegible] informare [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] delectaciones amisisse se [illegible] qua tot [illegible]
cura et labor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
vellet certe in [illegible] magis flendum quam gaude-
dum [illegible] fore cognoscent [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mo-
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] ut addi-
tam laboris et doloris [illegible] [illegible]

[illegible] Si passio christi ad memoriam reducatur nichil *De passione ihesu christi*
tam durum quod non tollerat. [illegible] similes sua non sen-
tit [illegible] [illegible] militis vulnera intuetur. Bernardus [illegible]
vehementi amplexu amplexatus es me domine in
cruce ubi fluxit aqua de latere sanguis manavit de
corde [illegible] [illegible] a corpore. Idem. Respice fidelis
anima [illegible] [illegible] pendentem capitis inclinacionem
ad osculum brachiorum extensionem ad amplexandum
lateris apercionem ad [illegible] tocius corporis [illegible]
[illegible] ad me redempcionis effectum. Idem. Respice fi-
delis anima in faciem christi tui et videbis [illegible] corpus
flagellatum latus sauciatum capite [illegible] ve-
[illegible] pedibus confossis manibus perfossis vulnere
[illegible] a capite usque ad pedes [illegible] [illegible]
et non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corde. Idem.
qui ad fletum non [illegible] qui ad eius amorem
non excitatur qui ad eius mortem non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] durior [illegible] [illegible] sepulchro. Cassiodorus.
[illegible] una forma [illegible] imposuit deus mundi
ut ipse panis esuriret fons vite sitiret virtus
infirmaretur indeficiens vita moreretur. Idem.
[illegible] denique maior [illegible] [illegible] [illegible] nobis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Bernardus. O dulcissime ihesu dulcem
te [illegible] dulcia [illegible] [illegible] dulcis in [illegible] dulcis
in facie dulcis in nomine dulcior in opere dulcissimus
[illegible] in dimissione [illegible] dulcis [illegible] [illegible] mel et
lac sub lingua tua dulcis in facie [illegible] [illegible]
forma pre filiis hominum [illegible] [illegible] vultu angelorum
dulcis in nomine [illegible] oleum effusum nomen tuum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nos [illegible] salvos
fieri. Dulcis in opere [illegible] absolvit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] errantem [illegible] re-
conciliavit reum. Dulcissimus in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] debuit
facere tibi et non fecit. Bernardus. [illegible] ihesu [illegible] sangui-
[illegible] fuit [illegible] in quo benedicta membra [illegible]
[illegible] et [illegible] in [illegible] [illegible] ut ea movere non pos-
ses [illegible] [illegible] et [illegible] ut [illegible] membra [illegible]
[illegible] sanguis [illegible]. Idem. [illegible] ihesu [illegible] re-
[illegible] angelorum gloria [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] in [illegible] [illegible] salus [illegible] fla-
gellatur [illegible] [illegible] moritur [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible]. Idem. O bone ihesu [illegible] dulce
[illegible] [illegible] [illegible] dulce erit gaudere [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] longe [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de latere
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corpore [illegible]. Bernardus. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] recordabor [illegible] [illegible] [illegible]
in operibus [illegible] [illegible] miseracionum non fuit [illegible] [illegible] vis-
cera [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Idem.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vulnera [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] memoria.

[illegible] in bono

Nota quod mentalis puritas requirit continuum proficiendi desiderium. Bernardus [illegible]: In via dei stare retrocedere est. Unde Augustinus: Summa perfectio vite religiosis est ut quamvis aliquis homo in hac vita proficiat semper se putet procul esse quod querat. Cuius causam assignat Leo papa: Nam qui estimat se ad hoc pervenisse quod cupit, non reperit quesita sed in inquisitione deficit. Ex quibus evidenter convincitur error illorum qui dicunt quod homo in presenti vita potest tantum culmen perfectionis attingere quod amplius in gratia et caritate proficere non possit. [illegible] a veritate [illegible] perfectorum [illegible] non fuit finita [illegible] et omnes [illegible] et errone[illegible]. Nam perfectio gratie in Christo fuit [illegible] condi[illegible] [illegible] et ideo sicut omnis lux recepta in [illegible] non adequat lucem solarem, ita nec omnis perfectio gratuita omnium hominum potest adequari perfectioni gratie Christi. Et [illegible] quantum sit [illegible] ad salutem semper in hac vita proficere, possumus [illegible] quod [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] putamus in eis [illegible] orationibus [illegible] nostris [illegible] continue [illegible] quod continuus profectus [illegible] ad desiderium non [illegible] adoperatio [illegible] patet [illegible] in hac vita [illegible] et [illegible] dicit cotidie cum propheta [illegible]: Dixi nunc cepi [illegible] continuendi [illegible] incipiet [illegible] [illegible] perfectorum summa [illegible] ut se numquam perfectos esse credat ne ibi desistat ubi in [illegible] perfectam deponit appetitum. Et non [illegible] perfecti [illegible] Inmiles [illegible] quod continuus profectus [illegible] in desiderio non [illegible] operis [illegible]. Et de tali [illegible] mentali fundata [illegible] perficiendi desiderio potest intelligi illud [illegible] Iustorum semita quasi lux splendens procedit [illegible] crescit [illegible] et [illegible] usque ad perfectam diem [illegible] et [illegible] perpetualem perseverantiam.

[illegible] perseverantia

Unde perseverantia [illegible] et unica filia summi regis, finis virtutum [illegible] consummatio [illegible] bonum [illegible] sine qua nemo videbit deum. [illegible] perseverantia ut [illegible] pugnat victoriam, nec palmam victor [illegible] ipsa enim est [illegible] nutrix ad meritum, mediatrix ad premium, soror pacis, [illegible] filia, amica pacis, [illegible] nobis [illegible] [illegible] pugnacium. Tolle perseverantiam nec obsequium mercedem habet, nec beneficium gratiam, nec laudem fortitudo. [illegible] civitas reddit [illegible] civitati [illegible] dicitur quod perseveraverit in finem hic salvus erit.

De indiscretione

[illegible] de rapina offert holocaustum qui nimia egestate aut [illegible] penuria corpus suum affligit. Augustinus: Qui in discrete corpus suum affligit, deo sacrificium [illegible] [illegible] affectum [illegible] [illegible] cor suum tantum [illegible] quod opus agere non valet, ut adiuvet [illegible] discretionis ignorat. [illegible] vos orare ad [illegible]

[illegible] de predestinatione dei

Nota predestinatio dei falli non potest [illegible] possit [illegible] et [illegible] peccare volo et nichil [illegible] facere quod si deus [illegible] me salvandum salvabor [illegible] si ut condempnandum [illegible] condempnabor quod [illegible] ab eterno [illegible] quod [illegible] in tempore [illegible] eternitatis [illegible] et deus potest [illegible] condempnare [illegible] predestinate [illegible] in [illegible] instanti in quo [illegible] manet [illegible] preterito et futuro quod totum tempus [illegible] est et [illegible] alicui predestinare vel condempnare [illegible] in instanti eternitatis [illegible] ab eterno [illegible] est deus eternum [illegible] corpore [illegible] tempore [illegible] in tempore [illegible] [illegible] eternitatis [illegible] predestinavit et [illegible] ab eterno [illegible] vel [illegible] ab eterno [illegible] omnium eternum [illegible] corpore [illegible] tempore [illegible] preteritum et futurum.

Hec cogitare debemus

Nota sex sunt que cogitare debemus: de deo ut delectemur in eo; de morte filii eius ut pro ipso sustineamus; de hora incerta ut simus parati; de die iudicii in qua racionem reddituri sumus; de tormentis inferni ut timeamus; de vita eterna ut ipsam desideremus. Nota hec sunt virtutes [illegible] non [illegible] videri: custodia cordis, memoria mortis et iudicii, penarum eternarum timor, [illegible] memoria [illegible] [illegible] et demonum. Nota [illegible] hoc [illegible] agitatus [illegible] bonum [illegible] in [illegible] invenitur deus.

Nota quatuor sunt nuncii qui desuper mittuntur cottidie quod nobis [illegible] ut desperamus amare et operari bona: primus est veritas, 2us iusticia, 3us misericordia, 4us caritas. [illegible] hec quatuor virtutes sunt nuncii nuntiantes nobis [illegible] in corda nostra [illegible] qui dicit [illegible] 2a veritas et iusticia [illegible] eius. Et in alio loco: Iusticia [illegible] ambulabit et ponet [illegible] 3o misericordia et veritas [illegible] [illegible] 4o [illegible] precedet [illegible].

Nota [illegible] [illegible] que hominem [illegible] faciunt [illegible] sobrius [illegible] rectus [illegible] primus [illegible] tria [illegible] inspice [illegible] primum est moderata [illegible] 2um [illegible] disciplina [illegible] 3um [illegible] motum [illegible]

Nota [illegible] in quodam sermone [illegible] qui vult placere deo primo et principaliter opera sua disponat videlicet ut liceant, deceant et expediant. Liceat ut non sint contra statuta et canones [illegible] patrum. Deceat ut non agat contra precepta dei [illegible] affirmativa [illegible] negativa. [illegible] expediant ut non operetur contra precepta [illegible]. 2o ut moderet [illegible] [illegible] verax et [illegible]. 3o ut sit mundus corde et principaliter in [illegible] potentiis [illegible] voluntate, intellectu et memoria. Voluntate ut velit quod [illegible] voluit et docuit [illegible] ut sit humilis in conversacione, stabilis in fide, verax in verbis, iustus in factis. In intellectu ut intelligat [illegible] errorem et non sapiat plus quam oportet. In memoria ut numquam obliviscatur [illegible] beneficiorum dei. [illegible] regulet ista tria in [illegible] voluntatem ut [illegible] est affectum et cogitacionem. Affectum in istis septem [illegible] spe, [illegible] gaudio, odio, dolore, pudore et amore. Cogitacionem ut [illegible] cogitet [illegible] [illegible] puro corde [illegible] contrito corde confitendo [illegible] summa diligencia sibi [illegible]. 2o ut cogitet frequenter de illis que sunt incitativa ad amorem dei et proximi. 3o de penis [illegible] que incutiunt timorem quo incipit [illegible] 4o de gaudiis eternis quibus [illegible] ad appetendum celestia atque eterna.

Nota [illegible] incassum agit bonum [illegible] ante [illegible] deficiat, quod frustra velociter currit qui prius quam ad metas venit deficit.

[illegible] perseverantia

Nota [illegible] augustia [illegible] venacio [illegible] non voluntas [illegible]

Nota [illegible] in [illegible] [illegible] ibi fiat voluntas tua [illegible] voluntas [illegible] quod [illegible] et fecit et docuit: humilitas in conversacione, stabilitas in fide, verecundia [illegible] verbis, in factis iusticia, in operibus misericordia, in moribus disciplina, iniuriam facere non nosse, [illegible] posse tollerare, cum fratribus pacem tenere, deum toto corde diligere et amare [illegible] quod [illegible] timere [illegible] nichil [illegible] [illegible].

Nota [illegible] [illegible] castitas in deliciis, humilitas in diviciis, pietas in negociis, [illegible] [illegible] in hoc mundo. Unde Augustinus: [illegible] est in [illegible] nequicia.

ca. 50

Genes' hʒ 50 capitula

Sex[1] phibet[2] peccant[3] · abel[4] enoch[5] archa[6]
fit[7] intrant · Egredit[8] dormit[9] variant[10]
turris[11] · it abram[12] · loth[13] · reges[14] · credit[15]
fuga[16] · circumcisio[17] · visus[18] · Sulphur[19] · rex[20]
gaue · Parit[21] · offert[22] · sara[23] · rebecca[24] · Post
geminos[25] · puteis[26] · benedicit[27] · scala[28] · soro[29]
res · Virgas[30] · abscedit[31] · luctatur[32] · mu[33]
nera · Dyna[34] · Bennoni[35] · gens esau[36] ·
vendunt[37] · thamar[38] · rapina[39] · tres tres[40] ·
Preficit[41] · veniunt[42] · redeunt[43] · p9 trisat[44] ·
noscunt[45] · Omne gen9[46] · quintam[47] · languet[48] ·
benedicto[49] · ioseph[50]

Exodus hʒ 40 capitula

Premit[1] et timuit[2] · rubus[3] · ing3 synai[4] ·
mags tingit[5] · Adonay[6] · flumen[7] · corrupto[8] ·
grando[9] · locusta[10] · Postulat[11] · occidit[12]
tulit ossa[13] · ruunt[14] · canit[15] · manhu[16] · Petra[17]
vetro[18] · Synay[19] · decal[20] · seruum[21] · furta[22] · ter anno[23]
Ascendunt[24] · tollant[25] · facies[26] · altare[27] · sacerdos[28]
Consecrat[29] · incensat[30] · beseel[31] · d9[32] · flent[33]
tabule post[34] · Narrat[35] · dant[36] · cherub[37] · tecto[38]
ria · purpura[39] · nudes[40]

Summe xxvii

Leuitic9 hʒ 27 ca

Hostia[1] · si sacra[2] · si pacifer[3] · inscia[4] · linquis[5]
Contremat[6] · et mactat[7] · sacrat[8] · offert[9] ·
nadab[10] · edenda[11] · Partus[12] · lepra[13] · piana[14]
fluxus[15] · caper[16] · adde cruorem[17] · Turpia[18] ·
de fanes[19] · phitonicus[20] · uxor[21] · edentes[22] · festaque[23]
blasphem9[24] · iubile9[25] · dabo[26] · votum[27]

Liber numi hʒ 36 ca

Enumerat[1] · figunt[2] · levi[3] · portat[4] · aqua[5]
zeli · Nō bibat[6] · crevit[7] · lucerne[8] · phase[9]
tubam[10] · Porri[11] · pfusa[12] · bis sex[13] · flent[14] ·
lingua[15] · Chore Dathan[16] · Virga[17] · tubant[18] ·

19 fi tans	20 Hor	21 serpens	22 asinam	23 benedixit
22 Stella	24 phegor	26 numerant	27 nate	28 iuge · 29 bina
30 Rota	31 Mors madian	32 gath	33 mansio	34 termini
35 opida	36 nubant			

Deutronomius habet 34

1 Explanat	2 Reg og	3	4 morior	5 decal · 6 iussa
7 strabones	8 Dipsas	9 ne dicas	10 corde	fur
11 pedite	12 fundes	13 Fictor	14 edent	15 mutuum
16 solempna	17 rex	18 phitones	19 Urbes	20 ad bel
lum	21 medetur	22 virginitatis		23 Sopno
24 libellus	25 spuet	26 offert	27 amen	28 eruptione
29 firmat	30 vocat	31 docet	32 aud	33 beat · 34 hic mors

Josue 24

1 Conforta	2 vaas	3 iordanis	4 lapides	
5 cultri	6 urbs cadit	7 achor	8 hay	9 gabao · 10 sol

11 reges	12 reges	13 Dimisit	14 caleph	15 axa	16 ioseph
17 manasses	18 sylo	19 septe	20 Urbes confugii		21 levi
22 redeunt	23 monet	24 hinc mors			

Judicum 21

1 Judas	2 flent	3 aioth	4 barach	5 carmen
6 gedeon	7 lambunt	8 zebee	9 rampnus	
10 yair	11 iepte	12 Sebolech	13 sampson	14 leo
15 vulpes	16 inde ruina	17 michas	18 lachis	
19 levites	20 vota	21 chori		

Ruth habet 4

1 Rut fugit	2 spicas legit	3 accedit	4 pit obed

Primus liber Regum habet 31 capitula

1 Anna	2 caro	3 dormit	4 mors	5 mures
6 munera	7 corda	8 ius	9 sa	10 sorte
11 boves	12 plenit	13 offert	14 mel	15 agat
16 unguit	17 funda	18 gener	19 pellem	20 flent

geth zyph clamidis Nabal vox

mulier satrapis puer simt mors

Planct' zazahel abner ysboseth

vngit oza Tron' subintrat syba

barbes bersabe natan Thamar

tyth mices pedibus semei thus gren

Claudi abela vessa canna non pess

3 regn 22

Dona sedet peryt cibus yram

fabrica ... Orat posuit saba thamos

scorpio sciss[illegible] Elya delevit zambri

Duo ligna baal Jesabel

Benadab naboth de sanguine lingunt

4 regn 24

Ignis sal fossas oleum naaman constituit regina iugum tribus annis

comederunt Calcant infundit ieu

perimit attalia ioas pervnte

tardus phul athas osee rapitur

scindit flet manasses iosias

Primus paralipomenon habet 29 capitula

phase translato cecat

Reges sedat david yabes agarem

Levi geth bernoy custodes sunt aqua

grand' Oza pin' psaltat psallunt natan

hinc adedezer Rasit bella sathan any

iniato fortes In cythar' vellis principes

2 paralipomenon habet 36 capitula

inotat vngunt Nocte viri

maria physalis archa cadit ... Complet

148.

Egyptus abya zara prinpi benadab iosaphat (12–17)

Corinna (?) pepit oculos fratres othosias (18–22)

Ioiada zacharias amasias ozias ioathan (23–27)

Achas ezechias destruxerunt decimas dat (28–31)

Egrotat manasses iosias nechao transfert (32–36)

Primus Esdre 10

Precipit ascendit fundant sedet prophetant (1–5)

Darius artharxerses redeunt oratio eiciunt (6–10)

Neemie affluxiones 13 capitula

Flet uenit portas opus agunt complet ... (1–7)

Legit penitent signat pars cantica (8–12)

Esdre 2a 13

Pascha parat moritur (1–3)

ioachim migrant seruierunt accusant (4–7)

prohibent tres postulat ostenta misit (8–12)

Fundat accedunt querunt inuenta inueniuntur (12–18)

Confirmat tradidit scriptum constas iubilate (18–22)

Thobias 14 c

Aux ... gisber diuortia lege (23–26)

Dat cecus pauper docet (1–4)

ponit uxor laus rogat (5–10)

Liber Iudith 14

uisum raphael confessio claudit (11–14)

Forat holofernes subiicit (1–3)

clamant achior dux soluunt (4–6)

obsedit Iudith arguit orat (7–9)

adornat nuntiat ingreditur (10–12)

caput aufert ... (13–16)

Hester 6

Respuit hester amon benedicit (1–4)

Iob

epistola ... (5–7)

Ueritas (1)

peussit maledixit ... stultus (2–5)

[illegible glosses]

6 Enea 7 milias 8 baldach 9 fecit 10 ordo

[illegible glosses]

11 sophat 12 fine 13 tace 16 breues 17 eliphaz

[illegible glosses]

15 ventosa 16 sepulcri 18 baldach 19 latrones

[illegible glosses]

20 sophar 21 ducunt 22 eliphaz 23 nolo

[illegible glosses]

22 bone 24 baldach 26 [illegible] 27 cor 28 [illegible] 29

[illegible glosses]

30 luto 31 fedus 32 tres 33 helyu 32 regnare

[illegible glosses]

34 sursum 36 addes 37 era 38 quis 39 hebitu

[illegible glosses]

40 behemoth 41 [illegible]

Proverbiorum habet 31 capitula.

[illegible glosses]

1 Predicat 2 extranea 3 melior 4 [illegible]

[illegible glosses]

5 bibe 6 sex sunt 7 Garrula 8 possedit

[illegible glosses]

9 septem 10 stertit 11 simulator 12 [illegible]

[illegible glosses]

13 volt 14 cor 15 mens 16 parum

[illegible glosses]

17 cum 18 turris 19 Torquens 20 [illegible]

[illegible glosses]

21 regis 22 nomen 23 cultrum 24 piger 25 aufer

[illegible glosses]

26 Stulto 27 lac 28 pandus 29 profert 30 tria

[illegible glosses]

31 sunt vniuersum

Ecclesiastes habet 12. ecclesiastes 12

1 Flumina

[illegible glosses]

2 plantam 3 tempus 2 duo 4 sophia 6 centum

[illegible glosses]

7 luctus 8 lucet 9 aues 10 musice

Canticum canticorum habet octo. canticum 8

1 Osculo 2 flos

[illegible glosses]

3 nocte 4 fons 4 mel 6 grex 7 palma

[illegible glosses]

8 parua

Liber Sapientie habet 19 capitula. Sapientie 19

1 Spiritus 2 impedit

[illegible glosses]

3 Fulgebunt 4 castraque 5 stabunt 6 Iudicium

[illegible glosses]

7 plorans 8 vomit 9 seruos 10 dedit illi

[illegible glosses]

11 Pondere 12 amor est 13 speciosior est

[illegible glosses]

14 benedictum 15 ydola 16 nutristi 17 premunt

[illegible glosses]

18 redibus 19 ira

Ecclesiasticus continet 51 capitula. ecclesiasticus 51

Radix 1 sta 2 antiquo 3 contra 4 mansuet9 5

amic9 6 genitri 7 uxam 8 novo9 9 omnis 10

apis 11 benefacta 12 digno 13 no tardat 14

timet 15 omnis 16 famis 17 arene 18 Risus 19

Bona 20 fuge 21 piger 22 aufer 23 alma 24 non 25

Pars bona 26 mutat 27 sepi 28 tus 29 miserere 30

Addabit 31 loquere 32 contra 33

Spes 35 munera 36 signa 37 tacta 38 damedico

Bona 39 obde munita 40 mors 41 ro simpli 42

tes 43 diem 44 laudes 45 moyses 46 yosue 47

Natan 48 helias 49 yosias 49 symeon 40

Isayas gignet 64

michi 61 lignum

Bos 1 mons 2

stat 3 septem 4 ve 5 sanctus 6 virgo 7

libe 8 parvulus 9 assur 10 flos 11 usus 12

omnis 13 cadit 14 astris 15 moab 15 agam 16

damasci 17 tussinne 18 egipti 19 nudus 20

deserti 21 vallis 22 tyrus 23 secretum 24

aufert 25 urbs 26 gladio 27 lapide 28 signat9 29

erit lux 30 ydola 31 sedebit 32 regem 33

milum 34 deus ipse 35 rapare 36

percussit 37 canit 38 ondit 39 tribus 40

olivum 41 lignum 42 serve me 43 lima 44

tyro 45 naboa 46 transi 47 frons 48

manibus 49 genas 40 veient 41 surge 42

lepro 43 eternam 44 me 45 iuxta 46

instus 47 fos 48 onaca 49 surge 60 clausis 61

ym 64

Jeremias 52

splendor edom talos videbit nova terra
62 63 64 65

Olla duo virgo michi ibo
1 2 3 4 5

vias thophet ossa mors [illegible] tu
6 7 8 9 10 11

tecu lumbos quasi ve michi
12 13 14 15

pecc[illegible] lingue vota tent[illegible] nervos
16 17 18 19 20

misit ioachim ve Juda ficus
21 22 23 24

calicem capit fac vidit fregit [illegible]
25 26 27 28 29

Sebe rachel ager et bona brach[illegible]
30 31 32 33 34

rechab scribit torta lacu capit
35 36 37 38 39

et manet interit orat intrabit libat
40 41 42 43 44

baruch p9 nechao [illegible] Moab
45 46 47 48

ad amo babilon cecidit nabuzardan
49 50 51 52

Trenorum Jeremie quinque capitula

Quomodo appetit ego vir color [illegible]
1 2 3 4 5

Baruch 6

Plorabat [illegible] audi visus igne [illegible]
1 2 3 4 5 6

Ezechiel 48

Vultus sta comede dormit
1 2 3 4

radet minatur Concludit
5 6 7

Fodit repus cherubs desecta
8 9 10 11

emigrat falsiloqui ve vitis [illegible]
12 13 14 15 16

vine grandis via
17 18

leoque senes gladi[illegible] conflat mulieres
19 20 21 22 23

Uxor amon tyrus [illegible] lapides
24 25 26 27 28

pharao[illegible] frangit descendit plangit
29 30 31 32

speculator oves [illegible] aqua [illegible]
33 34 35 36 37

Ios got mors magog [illegible] extra
38 39 40

Templum clausa paret [illegible]
41 42 43 44

post aqua nomen
47 48

Daniel continet 12 capitula

152

Stant referat tamit arbor manus

orat abhorret post cyrum gabel vir

ves michael mulier bel. Ope Tres

tamit coperta tacet manu tria totum

8t tuba nobibet vitis puer angele mors

Johel quinque

vos Quatuor extirpat

remanent spe omnes Amos nove Quadri

Scelus strident conlat non plenit eque

prudens. Recetis stat muro pomacq

Abdias 1

sanitem Tegat mi fit & eit fil

Jonas 4

Postionas cetus

Micheas septem

gnitur solet ipe Clamat ite

pelle eris bethanem tibi paste

Naum tria capitula

Frangor gei porte vastat minime tota

Disputat & visum sebit post alta Abacuk 3

Sophonias tria

prellit Magna dies fer pe reis

Aggeus 2

inbilans instans Edificat templum

Zacharias propheta quatuordecim capitula

monet ora zorobabel te

Mirta fabri zathan ebda volat

quadriga sabbit Pax asini plurima

Malachias quatuor ca

pan flent frames from

Est nomen magnum pactum mittet

Primus Machabeorum 16

Ostes mathathias

Seron lysias thimotheus Eleazar

Nycanor bachides Fedus

alexander Demetrius ionathas

2 machabeorum 14

tripho symoneque iohannes

Tygris zarcha flagra yaso anthiochus

caro septem iudas rex moit pugnat dat

machabeo

lesia doctras dragmas eupator frans

Matheus ewangelista 28 habet capitula

alchimi mors nicanoris

Natus adoratur lotus temptat

beat orat doginq palus vocat

eligit laudat fata visit post enigma

rapuit septem claves decor fid

Questio denarius pueri minimismata

veve prelia mulium tenat

patitur et resurgit

Marcus ewangelista 16 habet capitula

Predicat

extursat sociat puerdia porci

Saltat nolo te ut frondes fullo

camelus sterpmt cra dno dolor

Ewangelista Luce 24 continet capitula

azima passio vita

Concipiunt puer unda docet

lavant duodeni flet yarus

vulpes bini digito bona multa

includata bonum reliquis bis so lep

iudex zacheus septe sit plura

Ewangelium Iohannis habet 21 capitula

pascha quam more pax Verbum

mutat nycodemus et ydria motus

Grum panis festum stat adultera cecus

ovile feret libra pedes via

vitis flebitis orat Jhesus moit

154

Epla pauli ad romanos continet 16 capitula

surrexit manifestat

Gentes iudeos utrosque precium

sui mors non moritur legi qui nos

adoptio corde tamen membra iniquitatis

Epla p[ri]a ad corinthios continet 16

olus quemque infantes

Cisinata perfectos erat stulte

pascha rapaces omnes sunt mihi

bonis os temptatio teneam si lignis

2a cor[inthios] continet 13

Pueri ministri vos vigilate

Gloria domini tabule vasis nova

tpt gaudeo penitentia metz tres ego

Ad galatas 6

visio stabit Misit

edebat habere filius frater tales

Ad ephesios 6

Constitues tunes flecto dedit

ad philippenses 4or

Ossibus spectat

accepit arma

Ad colocenses continet 4or

Pacificans

et conviva corona

p[ri]a thessalonicenses continet 5

neque quisque tales sit in omni

forma vestre bona eius pax

2a ad thessalonicenses 3

p[ri]ma ad thymotheum 6

pensis ipse quosdam

pietas

Primus adam domini

2a ad thymotheum 4

peperit orient

Certus

Ad tytum 3

miles erunt iusta prime nos

Ad philomonem 1

Epla ad hebreos continet 13

fuge servo

Pergo sentit

[illegible]

3 2 5 6 1 8
Hodie viuus sibi unxium Rex fuit

[illegible]

10 11 12 13
Omnis umbra fides castigat Hemus

Actus aplorum 28

[illegible]

1 2 3 4 5 6
Sorte sonus salit ora fraus septem

[illegible]

7 8 9 10 11
Lapidat Philippus paulus vas disceptat

[illegible]

12 13 14 15
et Herodes Ceteris tharnos gingens

[illegible]

16 17 18 19
Spes quest athenis Sostenen ephesi

[illegible]

20 21 22 23 24
rediuiuus zona flagellis Iudeo felix

Epla canonica sti Jacobi 5 capitula

[illegible]

25 26 27 28
festus agrippas roma cum spes

[illegible]

1 2 3 4
Profert tu credis lingua mirabilis

Prima petri continet 4 capitula

[illegible]

1 2 3 4
Agni subiecti si quis et no

[illegible]

1 2
mutua vigilate

2a pet continet tria

1
Filii mei

Epla Canonica Johis prima continet 5 capitula

[illegible]

2 3
octauo karissimi inde

[illegible]

1 2 3 4
Quod fuit ex nobis scimus perfecta

2a Johis unum

[illegible]

1
tres sunt

Electe Gaio Judas

Epla Jude de apostis

[illegible]

1 2
archangelus enoch

Apocalipsis 22

1
Septem

[illegible]

2 3 4 5 6
bis bine tres sedes solium septimum

[illegible]

7 8 9 10
Milia tonitrua puteum cum tonitrua

[illegible]

11 12 13 14 15
testes pugna due cantant phialas

[illegible]

16 17 18 19
plagas meretricis flebunt ad cenam

[illegible]

20 21 22
surgunt sponsus venio iam

Utile lex utile res ignorata necesse est

Explicit compendium metricum continens

inse totam Bibliam Excepto libro

psalmorum Deo gracias

Et quelibet dictio reperitur materiam cuiusque
capituli cuiuslibet libri Et aliquando due dictiones
reperiunt materiam cuiusque capituli ut bene
patet inuenti Deo gracias

Domine, iubente filio tuo Christo perfecti
estote sicut pater vester celestis est perfectus
et apostolo exhortante ut ad perfectionem feramur.
Nos dimittimus et ad perfectiorem tendere videmur. Certes
autem sine ductore errare possemus. Optime ergo
consuluit nobis in eo vite Christi, deus meus, qui
unigenitum tuum nobis in ductorem tradere
es dignatus, ut nobis viam et facultatem
vivendi ostenderet. Ut dicit Crisostomus: In hoc enim confidere ut
sequerentur perfectionis testimonio perhibuisti dicens: Hic
est filius meus dilectus in quo michi bene complacui,
ipsum audite. Perfecti ut faciant voluntatem tuam
quoddam compendium huius perfectionis breviter nobis
et plenius ponderose nobis ostendit dicens: Si
quis vult venire post me, abneget semetipsum
et tollat crucem suam et sequatur me. In quibus enim verbis ostendit
paucitatem perfectorum libertate arbitrii eum sequi vo-
lentium. Ipse tamen vult esse in ductor in via huius
perfectionis medium et finem, et quia ratione sit ...
vitandum cedere aut singula suis locis prebuit.
Paucitatem perfectorum in unius domine meus quod dicis
Si quis; quod dicis vere, meus. Si quis enim co-
gitet vult post me venire et esse hoc deus meus
nisi ex quo [illegible] corporis et pusillanimitatis eo ...
animum suum pleique ad credendum sursum conferre no-
lunt et perfectionis viam attemptare non audent ...
Causa autem pusillanimitatis maxime ex nimio
timore propter peccata preterita et quod nimis respiciunt
etiam sequi propria mala propter naturalia et nimis
timent imperfectiora quod statim se non sentiunt perfici
et cotidianum lapsus et quod tuam nimiam
considerant bonitatem ... et alios re-
spiciunt nec audent attemptare viam perfectionis
immo et ipsos incipientes sepe iam deficiunt
ut potest se posse desperant. Sed pro nimius
timor propter peccata preterita non debet impedire
quia si ... [illegible] ... bonum
perfectionis ... bonitatem tuam cognoscendi
et amandi atque laudandi et Rogando vero quod
... in dampna sint ... quod es meum
eterna penam ... eterna beatitudinem
propter ... sine amore et laude tui ex
pendimus creatoris; prima duo ad hominem
pertinet ... non ad tuum dampnum deus meus
pertinere videtur. Cum hec exinde bita nobis et
iniuria tua tua in morte deputatos
et videre, dignaris adhuc in fidelite quia
ad te debemus ut dampna mea dissimulare
et moris omnibus in ... ut laudem tuam
tua negligentia saltem in quo residuo mi
... supplemus. Quantum est domine dissimulare
timore pene propter amorem tuum cum etiam
eternam pati meruissemus et propter honorem
tuum Cum propter desiderium beatitudinis tunc minime
possimus ... laudis tue primum quesimus
te laudare qui es regnum dei ut dicit in evangelio
regnum dei intra vos est et hec addicit ... nobis
ex superabundantia. Da nobis domine karitatem non
querentem que sua sunt sed que tua. Ut non cogat
timor pene sed trahat potius vel amor
tue beatitudinis procedens. Quod propter et dicis non
sufficiunt nobis ad laudandum te tue bonitatis
extirpat omnem timorem et sic pusillanimitatem
timor non vincit perfectorum certe et nos
quoque ... primus minorem ne ad perfectionem
debere tendere audeamus, quia ad eam non
sufficimus pervenire. Sed hunc vero deo ...
... quod cum tu misisti nos eterne ... posti

quod estis eterne debemus. Dixisti enim Venite
venite ad me et qui non habet pretium properate et emite
absque omni commutatione vinum et lac. Vinum
et domine quod ... et lac ... et lac vini de
consolatione absque ulla commutatione debemus emere
nisi quod tibi sufficit quod in tuo par sit quod
debemus tibi dare ... et hec ipsum quod
damus tuum est. Tercium Inducit et pusillanimitatem
quod indignos nos videmus eo quod peccavimus quod
utique verum est. Quia si homo mille annis
serviret deo et fecisset non mereretur ex eo
digno diuitius diem esse in regno celorum.
Sed domine non debemus considerare tuam magni-
tudinem sed tua laudem. Cuius bonitas
omnem extirpat. Quartum pusillanimitatem et
facit nos quod nimia impedimenta videmus.
Sed domine si audacter te sequi promi-
ssit debemus hoc quod ausi quod quod nos retar-
dat ... quod non non ausi. Si
tua voluntatem debemus portare debemus
Stultitia enim mea sepe putat ea esse im-
pedimenta que tua ordinata sapientia ad meum
ordinavit. Quintum tarde quod non statim se-
cundum nos proficere. Sed domine sepe differs
quod petimus ut et magis exercet appetitum
ideo vis differre quod nobis dare. Sextum, ut
aucto desiderio habundancius possimus dare. Sextum
quod retrahit nos sunt cotidiani nostri
defectus. Sed contra hec est remedium ut
semper deputemus aliquam horam diei ad
examinandum nos. Quantum debemus nos
in maioribus et excitioribus et quod quod in debemus quod
nobis sit utile ad perfectionem laborare
firmissime proponamus et defectus quoscumque
recte studeamus. Non autem terreat nos
si forte umquam aliqua die contra potentiam non
facimus quod non minus proponamus quia
longe facilius redicet ad te qui ex in-
firmitate facit contra propositum quod qui firmi-
tatem dissimulans se non proposuit emendare
immo quoque maior est ei pena quod culpa
et bonitas tua malis tuis ... venit
nec sepe defectus nostros faciens ad
augmentum habilitatis prodesse ut sicut
sit quod septies in die cadit iustus et fortior
resurgit. Septimo pusillanimitatem nos
facit quod tua non perpendimus bonitatem
enim ubi locutum non debemus te cognoscere
quod dives es in examinando. Sed quod presentem
benignissimam quod ... orem fas
quod nec sit nobis ... bonitate
tua in infinitum prior es ad exaudien-
dum quod nec est quod nos ... ad ro-
gandum. Da dulcissime domine ut non
simus pusillanimes sed magnanimes et
te sequi sunt promptius maxime si quia
non est in nobis ... quod post
te gygante qui exultasti ad currendam
viam tue non possumus hoc ... renuerem
debemus quod post te clamare possumus. Trahe
me post te et clamorem meum audi
et exaudiet auris tua.

Secundo innuis libertatem arbitrii
te sequi volentium in via perfectionis
cum dicas Si quis vult quia hoc
relinquis bone voluntati sed nunquid
peccata sed prater tibi dare respondisti

ut omnis pietas sit adeo. Cum ergo homo tabi-
tota te siue sequi vult et non potest pre equi-
no id respuasti et pietatem in pectus ut
non possit sed ut magis admiretur et lau-
det nostris ab ipsa bonitatibus tue quod eadem
in nobis tu facis contra sint et accepta et
indignis cadentia procedet ita quod calicem aque
frigide non dimittet absque mercede et ipse mirabi-
liter voluntatem quam adeo liberam pro tua
similitudine fecisti quod cogi non possit. Celestis
et aliis nobis nos ad vitam beatam et
perfectionis alliciter studuisti. Unum enim mirabar
domine quod ad nos descendens humanitus tibi
ita mirabiliter venire nisi quod nos ad perfectionem
amoris sic promovere volebas ut dum visi-
bilem deum cognoscimus per hunc in invisibilium amo-
rem rapiamur. Cum ergo dignus erit ut
filius dei pro eo morte pateretur quis unquam
meruit tuo corpore et sanguine refici nisi quod
tu deus meus ihesus ostendisti ardentem
amorem tuum nos ut saltem cognoscamus et
multitudine tam mirabilium beneficiorum tuorum
admirantia dilectorum attendens cor nostrum
incapax amoris tui redigeres. In mirabilia
sunt michi domine beneficia tua quibus vehe-
menter excitas ut possimus ardentius te sequi
velimus maiore quam prius et immo si sic
dicere liceret cogeret voluntatem nimium tue
consideratio bonitatis ex qua omnia bona
creata procedunt. Cum autem parum corporis
est et corporis non dum dicere qui sapit eos spiritu
cogitare sic meditari potest dicere ideo ac
primo assimilat in mentem suam, ergo quam
licitabilis perfectam et dilecta sua spiritualis cogitatio
quod illi corpori sit coniuncta in unigenitura aut
in illa omnium perfectorum intentio que unquam
digna cum potest cogitare sed quod bona
quod dilecta quam patiens quod misericors quod
sapiens quod [illegible] quod fidelis quod pia
quam verax quod iusta quod humilis, excel-
lentiorque et sublimatam in domino in omnis eminus
que unquam sunt mundum subierunt in
[illegible] nunc et cum tua maiestate cogitavit
ergo cogitur quod cum in virtutibus et filiis crea-
toris quam causas ad filium suam fecit et per gra-
tiam se ad creatorem ut cum que in
cum perfecto potuit in venire in intuendo in-
finita cogitet et immensa et eterna ce-
nam et sic quam invisibilia dei per ea
que facta sunt conspiciat et intellecta sunt e-
quidem [illegible] modo meditatione dicere
domine quod qui sollicite se meditatur
te domine fonte bonum dulcedinis tue
[illegible] maior est omnibus beneficiis
tuis tanto magis afficiat volentem [illegible]
ut sequi ardeat [illegible] tua ad laudem
bonitatis tue nos informet. Sequitur quod
christus est ductor noster

Tercio enim se dicit nostrum ductorem
et institutorem cum [illegible] venire post
me [illegible] [illegible] [illegible] se-
quentes [illegible] procedit [illegible] [illegible] iuxta
te. [illegible] [illegible] [illegible] post te quod tu es pre-
cipuus in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
domine [illegible] venite et videte [illegible]
[illegible] post me ut quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

qui laborat et oneratus est et ego reficiam vos
ut bonitatem tuam [illegible] et [illegible] tuam suave
sit quod qui suscepit posse [illegible] portare
ad gloriam patris tui. Demum dicens venite be-
nedicti patris mei. Tu sis domine et fidelissimus
benefactor tuus [illegible] post se nobis et eo tu
dicis venite et videte et post [illegible] venit ad
benedictionem posse. Venientes ad se vocat ut
reficiant ne deficiat [illegible] assistet ad
requiem. Sed tu requiem non habebimus nocte
ac die dicentes sanctus sanctus sanctus [illegible]
absistes domine omnium [illegible] ab [illegible]
[illegible] et ita non erit [illegible] ulterius neque luctus.
Sed domine quomodo possit esse non video pro cor-
pore anima mea que [illegible] corporis [illegible] quam
sit afflictio nostre et non laudare posse
te tu et ipsa afflictio afflictorum [illegible]
[illegible] quod [illegible] affligi pro eo quod non potest lau-
dare immo omnia que [illegible] ad laudem tuam
cogitare loqui vel agere potest afflicto [illegible] [illegible]
quod [illegible] indigna se reputat et [illegible] in [illegible] potest
[illegible] vel [illegible] Sed [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sit in satiabili afflictione
[illegible] tua quod [illegible] in [illegible]
apparuit ei bonitas tua cum utique videat
ad plenum eam non posse laudare. Si forte
dicis michi domine quod habet [illegible] [illegible]
eius quod posse cognosceret bonum [illegible] et illam
tam in [illegible] quod ea plene non poterit [illegible]
creatam laudare. [illegible] credo quod debet [illegible]
[illegible] [illegible] tamen ad [illegible] [illegible] esset [illegible]
non posse laudare in alio [illegible] [illegible] eius
[illegible] quod tunc [illegible] [illegible] additum esset [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] domine credo quod eius pena
[illegible] et [illegible] quod habet [illegible] ibi
in [illegible] [illegible] [illegible] pallio [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] longe super [illegible]
sicut dixisti qui plorabitis et flebitis vos
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod habet [illegible]
[illegible] habet [illegible] non potest [illegible] non [illegible]
omnia disponis in numero in pondere et mensura
quod tunc non erit [illegible] [illegible] apparuerit
nobis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
post ipsum venire quod [illegible] nobis.

Post [illegible] nobis [illegible] [illegible] qua
[illegible] post ipsum venire cum [illegible] abneget
semetipsum. [illegible] [illegible] [illegible]
vult sequi [illegible] [illegible] [illegible] post ut ab
[illegible] [illegible] [illegible] abnegare nos
[illegible] [illegible] [illegible] sola sufficit [illegible]
[illegible] ut fateatur se [illegible] [illegible]
primo quod tu domine nos creasti sed [illegible] nichil
in nobis est quod tu non creaveris [illegible] [illegible]
omnia bona [illegible] tua sunt quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nos abnegamus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et modico tempore spacio [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod nos [illegible] 2a
morte [illegible] tua morte preciosissima re-
demisti [illegible] mortuus [illegible] ut qui
vivunt iam non sibi vivant sed ei qui pro ipsis
mortuus est ut dicit vas tuum electum

quo sicut omnes et tales redemisti sic omnes et conti(nue) tui sunt. Cum quo sumus uti esse restituat tibi illum promissum sanguinem quem pro eo fudisti.
2a Tercio quia nos a cunctis omnibus hostibus tuis et aduersis a te preteritis adinuicem defendisti. Prius quia ante diu recessisses a principe et principe subtracta precario mito non debebamus esse. Sicque nos hostes sine defensore rapuissent ad sua voluntatis debuissent in eterna supplicia detrusisse. Nunc vero ex superhabundanti bonitate nos defendisses ab ipso et ad primam restaurasses et propterea habet cum peculiaris sumus tui sumus quia ab hoste sunt facti. Tui sunt quecumque pena eterna largus diabolus de manu et ideo nichil est auferre dicit ex eo quod vel te donare non tradidit vel si tradiderat est excutere. Quarto quia tu eternus morte nos pro nobis meruisses tu nos redemisti ad vitam ea dicitur. Cum ergo tu non volueris nos perire abnegare debemus quia eternaliter mortui non sumus.
4a Quinto quia ea de bonitate quia nos creasti et nos ne in nichilum redigamur quo cum quasi subsistere valemus in te confirmatos. Sexto est securius. Cum
6 cum totum se abnegat ut tu eum habeas quod potest ut te valeat quis vel est ut tibi adsit si vel ipse habet vel sui amittere timens semper securus est quod tunc est confirmatus si minuet quia pene in sui vel igneus perfectionis paruus timor affligit. Eorum qui vacui sunt se non timet pro eis quia se abnegat. Si non tu eum conuinces et ad penas mittere velles nos tu dicere in bonitate sentiunt. Paratus sustinere que velles ut dicitur tuum in facto. Cum per eam sua non placet. Dicit dominus se abnegare quod intelligat. Decimo non tamen debet nos magis cruce mittere sicut ut est mea recepcionis qui primus
x natus es nobis et filius datus es nobis. Quando das te tocius nobis in cibum et talem dabis te in premium et in mercedem maxima premia dare. Quod dignum potuit esse talitus et beneficiis tuis quid debitum dignum potuimus dare eam tantum aliquid preter nos penitus abnegare et te dare non dilexisse dicitur. Cum si se putat meliorem quam te debeat se respuet tunc quare melior est quam ipse habet. Tales sicud sumus nos pro me debemus abnegare semetipsum. Ymmo dicit iam tocius dicere salvo verbo tuo quod nos semetipsum habeat abnegare. Cum non enim se abnegare sibi qui magis alique in te bonitatis dicit iste verbo omnibus maioribus creaturis tua vel talis estimas vel certos in se ad minus superiorem sit si adhuc ab hoc cedat et illas se tibi ... non acceptat. Dicit vero dicit ut me abnegerem. Ymmo quod in vobis quod ... non levius debemus autem hunc beneficio ab eternum redditum complere ut non solum nos sed magna reddamus scilicet vel alia fortuna et creaturas.

Sequitur de bonis naturalibus. Naturalia sunt que omnibus in omnibus hominibus administrat quedam in anima omnium ut intellectus et affectus quedam in corpore veluti anima ut quinque sensus exteriores. In corpore quo intellectum sensum et linguas. Primum quod vitam nos agnitione ipse dat vitam et eterna dum enim homo sine suo vivit ut alios videre noluit. Sed ... sensus quasi irrationabiliter apprehendit. Sicut dicitur

usque. Sicut ipsum. Quarum nisi vos videtis sapiens esse stultus fiat ut sit sapiens. Si hunc te stultum reputaveris non quod tunc vigilans sapiam ante sine actus apprehendere posset. Omnia ubi humilitas ibi sapientia. Paruulus est credit clericus indicasse in illis his diebus tunc esset. Sed demasquo affirmant de sapientia ponendum merum voluntatis. Volunt dicere et maxime in oratione quam omni ordine mea sua debemus ponere vocem. Ymmo sua voluntas sicut a te venit sic est mea utilitas. Sepe autem videtur expositum quod non credimus dum volentem esse quia nos ... et ita ab nunc ea magis quam sufficit dicat cum exceptissimus cum tantus specialiter Augustinus. Optimus tuus ille minister est qui hoc non tunc audire desiderat quod ipse voluit sed hoc velle quod a te audierit. Sic in his duobus id est intellectum et affectum et cunctis sensus exteriores reddimus mortificandos ab omnibus et ad tuum obsequium convertendos. Iam aliquando bonum debemus propter quod nobis sunt abnegare debemus scilicet vendere bonis. Sed possunt fortuna que dare possumus temporalia et amicos habet cum omnia cal... nec impediat tuum amorem. Quamuis eum te amat quod non propter te amat ut dicit tunc Augustinus. Valde debet homini diligere ut diligere modica tamen ... ne ei liceat te amare. Cum autem nos nimius amor ... quod temporalia quod cogit se velamine caritatis ... quod sepe est putat homo caritate esse quod dilectio est. Quam dulce est suauis mihi ... ... homo quod omnis vinculis suis ligatur in ... quod fuit absolutus. Sic totum cor meum debemus tuo amori quod quod aliud de eo damus tibi subtrahimus. Cum est ut omnia que fortune nobis offert diligenda sive res temporales sive amicos nobis ... abnegemus propter restitucionem sunt. Omnia scilicet vel ... in fortem sunt penitus refundere debemus ut ... videbis ascendas Sed tibi aquo omne donum perfectum proficuus restituas. Si omnia que in his tribus scilicet bonis naturalibus fortune et gratuitis in vobis ... abnegamus nobis nos tibi ... duximus complebimus restitucionis et hoc sit nobis ... bene perfecte sic nosmetipsos penitus abnegare. Sed quomodo mutare debet.

Dimittas consideracionem qualis mens perfectionis sit nobis propositum ut ambules propterea scilicet ut crucem meam tollas. Cum autem crucitatum dicitur. Dicit. Si decem tua tum primum dicitur. Sed opto, scilicet hoc intelligens qui nescit. Cum ingratum suaue est et bonum tuum leve in se sunt quasi bonum et suave esse sensus tunc sit in nobis. Collat dico autem tamen esse crucifixum cordis quod obstat hoc debemus quod non sumus in fideles et fuerunt tunc in crucifixo tuo et laudem tua ut debemus habet ... hoc cogitandum. Laudamus. Ipsum quamquam perfectum ... tum eum crucem ... utrum cum humiliam ut debemus habet perfectionem crucis ... quod non tamen amamus et laudamus.

quantum tua bonitas exigit. Hec est subli-
mitas. Ideo sumus tam fideles ut debemus.
Hec est latitudo quia nos semper laudare tua
copiose ex cunctis et assiduitate tuos visus.
Hec est longitudo. Ad profundum autem humilitatis
cogit nos primo ipsa cognicio. Quia enim
ad humilitatem hominis est cognoscere semetipsum
maxime si recordatur in creatione hominis an-
tiquitas quod nique ex [illegible] in conspectu tuo
domine meus qui tamen te in nobis fideles
es quod ipsius nobis contulisti. Ipsa dicte
et ceteram tua etiam humiliant ut debentis
eas largire pati. Quanto maior gratia de te per-
sunt tanto magis vide est enim plus humi-
liari quod tanto nequius esset de te participans.
Quo tu eternitatis largitus beneficia cognitionis
bene, bene quanto benignius de illo tacito ideo
sumus debere sentire cogor. Item de sensus
cotidianum humiliat eos qui sublimes in
laude tua sumus ymmo magis recordemur
tu principales. Quo tu cotidie prior es
ad indulgendum tanto plus humiliat eo
tuam delinquere honoris. Et pondus gracie
humiliat et deprimit tu desideramus gra-
tuitam sumus. Item quod tu perfecte preter eum
humiliatos es per tales domine deus meus.
Et quod tamen dominum tue omnem extendis
humilitas. cui si nobis assistat non bene
humiliabimur. Item quod adeo fecisti sumus
ut non amore non laude vel aliquo vide-
re bonitatem possimus valde autem nos mira
e profunditas humiliat. Ad tuam sublimitatem
quia quanto quis se cognoscat inferiorem tanto
magis gratiam et beneficiis tuis et quanto in-
ferior tanto magis laudat et quam maxime
gratias maxime te laudabit. Da igitur nobis
domine habere caritatem et humilitatem et quam-
quam per ea vita adimplere non possimus humiliari
ut sic beati nos quam permaneamus. Seq-
tur de sublimitate c. viii. [illegible]

Sublimitas vero est qualiter pro eo quod te
adimplere amare non possumus et lau-
dare quod ea tui amoris beatus Au-
gustinus ait quis illius nescio suffi-
ciat capere. Si ergo gratias amare volumus
nobis [illegible] quod in te amore tuo loquimur.
Si primum quis plena dabit. Quanto
plena primitur tanto magis gratias amare
iuveris. Si amare volumus eos qui nos
amant quanto nos eque tibi quam amat. Si
ex spiritu et desideramus ut qui exorgat
nobis amare nonne tuus deus meus
qui tanta crebro pessas et meditans. Ideo
sum magis duces fili probe in cor tuum
ymmo et sepe repulsus [illegible] [illegible] in-
[illegible]. Si vero ergo indicamus [illegible]
amore tuo. quia tanta fecisti pro nobis
cum non sit [illegible] te quod tot et
tanta fecisti pro nobis. Si vero considerans
passiones tuas [illegible] tuam probe
[illegible] ponisti ut totam [illegible]
possides [illegible]. Insufficientes sunt domine quod
nos te amare cupiunt [illegible] tue
tuo precio bonitatem quod qui [illegible] non
intelligunt non tibi sed sue [illegible] [illegible]
[illegible] dilectionis exhibitio est opus
[illegible] [illegible] se sua [illegible] ad dilectionem tuam

ut sic te habeamus. Sic semper sende te
habere virtutem maxime quia in te est sicut pro
spiramus in te ipsa spirans. ut hec tibi
dicte virtus ut omnem affectionum suam
tue presentet. Verum autem quatuor affectiones
nostre omnes ad te redeant pro [illegible]
dolor spes et timor. Per duas sunt [illegible]
et [illegible]. Sed alie due ita fiunt. Sed ergo
domine conforte deus affectiones nostras ut de
omnibus que tibi adversa sunt timeas et
doleas et que tibi bona de hiis gaudeas
et speres. Omnes alias affectiones de nostris
cordibus effugares. Iste nostras. Hic est
hominis quod preter has et viles affectiones veniret
utique et si non fuerint has quatuor affectiones se fore
queret excitatas quam aliquis motus sentiret
quo tu enim expectes domine solus nosti. Si
enim origine motum nostrorum diligens ad
internus semper in beneficiis ex hoc quod putamus
te venit et sepe illo impedimento quo tre-
mimus prominere. Sed super hec nos [illegible]
ita sicut te debemus cognitione pure. Hec cogit nos
in omnibus cogitationibus verbis factis et motibus
nostris esse submodamine disciplice. Quo-
niam habet sponsa in honeste se habere sponso
suo presentem ymmo ipsius nescit in placere
et [illegible] consilio et amorem ut in omnibus
sum tua possimus habere bonorum. Quo autem ipsius
e placere nescimus semper servamus costias habemus
sic se et ad minus utilis per maximam necesse
in gessit videndum. 13º. Sed et genuine serviens
nobis. Omnia vera opera operando vel sustine-
tando ne te desinamus vel pariter vel quantum
modo ita magis partita dicit vim sed partem
quod in tuo servicio expendatur. Primo sed super
tueris et custodies nos ab omni malo sed
sancte per nos in diligunt deus nos ab
stringere ab omnibus que nos prohibeant in tuo servicio
Secundo sicut largitas tua nunquam
cessat in dando ita nunquam deus voluntate
deficere in orando. Sexto sicut super hec homines
in relegando in magis deinde de suis nostris
tu vero qui stant pro culpa beneficiis postulet
qui enim cor hominis distortum [illegible] quomodo
e alienum multo est pronius ad lenitas et ad
quarendum continens scilicet consolacio est quod si
tu aperit te esse vero non differenda igitur pro cuius
redicem operatus est nos deinde ad te tribue
Secundo autem te laudare deinde ut debemus
iste in prius super omnem est. Da nobis domine toto
defensione ad amandum et laudandum te
et pro eo quod digne non possumus sufficiat et sic
nobis tollendo sit vero [illegible]. Et

Latitudo autem vero est fidelitas super extranea
et dilatatus ut hominem omnem servant
tue laudi ac servicio. Et
Hec maxime facit hominem quem cogitationes ut
quod qui si vel aliquibus spiritualibus sine desideret [torve]
et eos humiles quarumvis videant in hoc
et tota ad laudem tuam desiderat. Vero vero cum
maxime felicitans vero in oratione consistit eo
substantiandum est quare de oratione quod volunt exaudi

166.

Debet enim oratio supplicis ardentis fidelis humilis perseverantis et confidentis. Supplicet utique que sunt expedientia tue laudi et proximorum saluti. Si non quibusdam dubitamus utrum expediant, sicut salus corporis et similia, que quandoque non est quicquam profecisse propter peccata nostra semper subiectione est orandum si tibi est placitum et honestum. Ardentis scilicet devote vel admirabiliter ut sic videamus quod orandum sit sentiendum et hoc attente intendere, ut corde vero petamus non alienis sed propriis verbis corde vel ore. Quia utrumque utile et auscultans humiliter, ut non de vestro merito sed tua clementia confidamus. Quamvis enim peccata dimiseris et quamquam ad te venire concedas, tamen non semper debemus reputare quales nos peccatis fecimus perversos et nisi boni sed malos prius fare possimus. Fidelis ut in oratione officias nos ad carentiam omnis consuetudinis que ad virtutis utilitatem, ad patientiam omnis pene ... valeret propter adiutorium ut in exauditione mi desiderii laudis tue actio attollat. Sed domine quam celebrior sit offensio ... tamen tuus adhereamus et si numquam me volueris exaudire perseverans ut numquam cessare proponamus desiderium omni quod est laudabilia et honestum. Si quando nobis vel in nostris superveniat nativitas quamvis peccat intentione possimus orare tamen aliqualis cum omni fidelitate qua possimus petita orabimus et deinceps tue voluntati nostrum desiderium committemus. Spem tamen primam fidelitatis et si non tactu tamen in bonum retinemus. Confidentie ut possimus in fide vel hesitatis. Sunt autem que confirmant nos tue confidentie bonitatis. Prima quod omne iustum desiderium inducis et ad quod dares si nolles exaudire. 2a quod non ad magis utilia sed ad tuam gloriam petimus exaudiri vel sit perfectus ad te auferre volumus sed tuam gloriam augeri. 3a quod maiora quam petimus fecisti maiora nos ut ea ... incibus confidamus. Omnia enim que petere possumus minora sunt quam quod dignatus pro nobis es incarnatus et passus. 4ta quod ea facile est apud te in maximis sicut quod in minimis exaudisti. 5ta adhuc nos per promissionem tue confidentie bonitatis. 6ta quod intercessorem apud te habemus Ihesum Christum et omnes sanctos. 7a quod dilectos habemus dilectos. Si enim modica dilectio quam habemus ad te adhuc ut nos tue bonitati libenter parare velimus quod de illa inestimabili dilectione presumimus aliquid fidelioris vellemus apparere quod tu si tales nos esse volueris quod oratione confidentia habemus michilominus tamen ... quod dignum ... eorum ... homines ad tuam laudem perfectum non possumus et amplecti et superare ... latitudo.

Consurgendo autem ... domine ... confessionem ut quamvis confidimus ... te iocundum te in omnino tua laudare et in abysso tue dulcedinis absorbi tamen non reddat nos portare ... tuum si in missa bona ... hat pro tue laudis augmento laudo enim magnum es domine si recon ...

libenter in propria ubi sis securus ab omni malo et ubi tecum domine quod volo. Sed in domine ut numquam te puniendo sis sepeliat clamantis et punisse humiliter vite ut an vestium deserendo vel saltem deponi de cruce quod ate fuerit hoc mandatum sed neque hoc desiderare ut tamen tu facias me deponi sed quod malum propter te penitus in me quod tamen sit hic facti me absconditum sepelire. Sed enim domine non descendisti de cruce vel etiam te deponi permisisti voluntas quod sic affligeris pro augmento tue laudis et longitudine. Si quis vult venire post me abneget semetipsum et tollat crucem suam et sequatur. Item habent committere tuscat primum tue passionis. Sed nos tollens domine tu portabis.

Requiem autem passionis in perseverantiam in voluntate quod pro paradisi in minus eo quod dicitur tollat cottidie. Sicut enim hoc dicit prius quod tu iussisti crucem deponere bonum eam non tollis. Quamvis autem perseveravit usque tu eum deponas hic in laudem tue in sepulchrum ingrediens ... ut omnes in hoc verbo intelligere possimus quod sicut quantumcumque propria laude cottidie autem cadit. Ita quoque cottidie tolle debemus laudis tue desiderium resumendo. Crux enim quanto diutius iacet tanto difficilius tollitur.

Opera non intentione in bona ista sit ambulandum in minus vel ... dicitur. Sequere me quod tamen defectu corporis quod in te possumus intelligere quod nulla non sempiterna portamus crucem. Sed etiam suspendere se itaque in tempore corporis sint secunda. Sequi scilicet te non tamen effectu bonorum operum sed et intentione cordis ut non semper consideramus quibus operibus nos processus qua intentione feceris et in hoc te sequi studeamus. Inveniemus autem quod omnibus cogitationibus verbis et factis tuis principaliter quesivit gloriam patris tue. Tu igitur domine Ihesu dirige intentionem nostram ut in omnibus gloriam eius queramus et tua nos abnegatione perfectum sublimem latitudinem et longitudinem tue portando et inea perseverando ad laudem et gloriam tuam. Qui cum patre et spiritu sancto vivis et regnas per omnia secula seculorum. Amen.

Incipit anshelmus de mensurace sancte crucis.

Si quis vult post me venire abneget semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me. Primo aliena ne rapiat vel illis in hijet ne ... rapiat. Sed Augustinus ne rapiamus bona proximi tui quod rapit ... ista et perdit animam. ... ... vel non ... fuerit. ... xxxiiij. De qui perdit ... nolite ... vii ... 2o ... concupiscens rem proximi tui non servum non ancillam non bovem vel omnia que illius sunt. 2o sua res suas sed eas subdendo ut pauperibus erogando ... in rebus et non me rebus submisse convertor. Item patrem et matrem ne eos diligat plusquam deum vel gratia dei ut parentibus suis ... amat patrem aut matrem plusquam me

no est medicinis 3o se i. carnalia desideria
ad Gal. 5 qui sunt Christi carnem suam crucifixerunt
cum viciis et concupiscenciis s. cum viciis operum
et corporis s. desideriorum. Item ad Ro. 8. Si
spiritu facta carnis mortificaveritis vivetis.
ad Gal. 5o spiritu ambulate et desideria carnis
non perficietis. Job 10 [illegible]
[illegible] visitacio tua custodivit spiritum
meum [illegible] ut bona nostra sollicite
custodiamus scientes nescimus nos [illegible] bona
opera agere et ab ipsis nos [illegible] custo
dire [illegible] bona [illegible] deceptus erat
phariseus Luc. 18 [illegible] sicut ceteri
[illegible] semetipsum voluntatem suam propriam ab
[illegible] per obedienciam subiciendo [illegible]
subiectione dei [illegible] 16o et sic ba
[illegible] ad Saul [illegible] melior est obediencia
quam victima et auscultare magis quam offerre
adipem [illegible] peccatum enim ariolandi
nolle obedire et quasi scelus ydolatrie nolle
acquiescere [illegible] ut [illegible] me abiecit
[illegible] fiat [illegible] q. d.
[illegible] me [illegible] se despiciat [illegible]
[illegible] voluntatem meam [illegible] sua
[illegible] consistit s. in
abnegacione proprie voluntatis [illegible]
In imitacione salvatoris [illegible]
[illegible] et abstinencie [illegible] ut
[illegible] est quod quelibet opera
sua [illegible] ad summam et ad
[illegible] et [illegible]
[illegible] et ad laudem dei [illegible] ut [illegible]
[illegible] actiones suas in deum [illegible]
[illegible] membrorum et motuum
[illegible] omnia bona
opera [illegible] ut confiteatur
et confiteatur deum omnia opera sua [illegible]
[illegible] quod quelibet dei [illegible]
[illegible] ipse [illegible] semper ei
placeat [illegible] ut deo filiis [illegible]
[illegible] dilectione [illegible] ut [illegible] homo [illegible]
[illegible] est aut [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] ut homo nil appetat [illegible]
[illegible] ut voluntatem suam [illegible]
[illegible] ut assiduus sit [illegible]
[illegible] et ut deum [illegible]
et se [illegible] cohibeat [illegible]
[illegible] est [illegible] suam sub
[illegible] et [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] est [illegible] et omnibus
bonis [illegible] ubi [illegible] vellet
[illegible] abbacia [illegible]
et [illegible]
[illegible]
[illegible]
homo nil [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] non [illegible]
et [illegible] se homo clamat [illegible]
[illegible] 20 ut [illegible]

[illegible] abbacia [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] videat. Nam cum primus est [illegible]
[illegible] quod forte sit [illegible] et totum [illegible]
religiosis [illegible] legere orare ieiu
nare et male comedere [illegible] in capitulo
et [illegible] leve est et [illegible]
non [illegible] et [illegible] est [illegible] supponit
manum suam et sublevat totum [illegible]
Sicut [illegible] duobus [illegible] imponit
[illegible] totum [illegible] leve
[illegible] residuum. Sicut et [illegible]
primus [illegible] omnes [illegible] et manibus
suis sustentat [illegible] quod totum portent
[illegible] ponit manum [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] apud te [illegible] et [illegible]
[illegible] Ego [illegible] tibi [illegible] portabo [illegible]
[illegible] diligam te domine
[illegible] mea [illegible] 3a ut [illegible] separacionis ti
mor [illegible] si [illegible] est
modico [illegible] sua [illegible] qui in
[illegible] et [illegible]
manu ad [illegible] ut evadat [illegible]
[illegible] et quis non sustinet [illegible]
[illegible] ut [illegible] suspendium [illegible]
[illegible] manus tua [illegible] et
affectus [illegible] operare non ad [illegible]
ut [illegible] ut opus co
sistit apud inferos quos si non [illegible] in speciali
[illegible] laboriosum [illegible] est
[illegible] qui [illegible] sapientia [illegible]
[illegible] ut ipse [illegible] non
[illegible] et ne [illegible]
nimiis ieiuniis afflictionibus [illegible]
aliis laboribus [illegible] venis et
homo nimius [illegible]
[illegible] ab absalone ut veniret [illegible]
[illegible] noli fili [illegible] forte [illegible]
te [illegible] quare [illegible] accidit [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] et si [illegible] que omnia
[illegible] Sic eligere
ut homo [illegible] non [illegible]
[illegible] omnia [illegible]
veniret ad absalon [illegible] in morte [illegible]
[illegible]
[illegible] non [illegible] non [illegible]
[illegible] clamavit [illegible]
Joab et [illegible] eius [illegible]
[illegible] absalon et [illegible]
[illegible] et [illegible] non in [illegible]
[illegible] per [illegible]
[illegible] est ut diligenciis [illegible]
[illegible] dragmas x et perdidit unam
[illegible] que amisit [illegible]
[illegible] sollicita [illegible]
[illegible] in [illegible] meo [illegible]
solet fabri [illegible]
aqua ut plus ardeat et [illegible]
[illegible] cogitacionum
[illegible] et [illegible] ut
[illegible] caritas [illegible]
plus fuit [illegible] non poterunt

[illegible] absalon filius [illegible]
ad mortem Joab [illegible]
[illegible] ut [illegible] absalonem et noluit [illegible]

exinanivit ... Ipse enim diabolus de supernis
sedibus celestem nobis fabricat coronam, quando
nos ipsos coronas efficit, ut sit quasi ..
ysa. Eris corona glorie in manu domini et
diadema in manu dei tui. Insufflat enim super
cogitationes bonas tuas, super operas bonas
praedicationes. Job ... alitus eius prunas ardere
facit. Aque afflictio est suggestionum in ...
... ... excoctor ... Unde dominus
ysa. ... Ecce ego creavi fabrum sufflantem
in igne prunas et proferentem vas in opus suum
non in veniet dominus, ut querit, qui ubi quo
... in ... et ... me et non invenietis, et
in ... ... venire
... quod ei dixit ... ad eos quos
ipse ... regredebat ... Nonne vos odistis
me et eiecistis de domo patris mei et nunc
venistis ad me ... compulsi ... in
... mortis. ... apiens interpretatur
et est ... de qua ... apparuit illis ...
... suo in ... quidam ... usurpavit ...
... ... clamans ... qui apparet
et claudit et nemo ... si nimis ...
... domini de quibus ... defferent in ...
... dies coram ... et quo ... non in ...
herodis ubi magi non invenerunt ...
cognatos et notos ubi ... sua in
venire noluit ... templo cordis ubi eum
Symeon in ulnas accepit ... venit in spiritu
in templum ... ... habebat eum hospi
tem ... ... Symeon qui statim
... ... ei quod ipsum in
2 6 venire et ubi in templo et quod ...
qui ... ... venerat ... ea est
ut ... suscipiatur. Sicut solent ...
... ... de longinquis peregrinatoribus re
... ... facere et quanto plus ...
quis tanto plus ... ...
... in ... similitudinem longitatis apparentis
... ...
... ... enim ... saciata calcabit favum
... ... esuriens et ... amara sunt
... Job ... ne ... nolebat ...
... ... angustia cibi mei sunt
2 1 ... ea ... ut ... custodiat. xxii
... Clamat ... ...
... quibus ... ...
venit dominus ... filius mortis est vos qui
non custodistis dominum ... ... Canticorum 3
... ... custodi diligenter
2 8 9 ... qui ... sibi se ... qui
... ... ut ... amoris ...
... ... ut potum ...
... ... subtrahit ... filio
ut solidiorem cibum ... et hoc est quod
Jo 16 dixit: nisi ego abiero paraclitus non veniet ad
... ... consolacio et non
... dari admittentibus alienam.

Incipit contemplacio domini Bernhardi abbatis
clare vallis

Sepenes in die laudem dixi tibi. ...
... me ut aliquo modo con
templarer in passione domini tui

monstrarem tibi super septem horas diei: quia semper
omnia hec dicebas te desiderare, ut posses
frequentare horum memoriam, ... qui ...
multa noluit pati ... eius amore et
admiracione ... ... brevius
et melius potui ... que devotissime
postulasti non omnino exponendo, sed multas
... ... exponendas et ...
endas reliqui. ... enim contemplatio
et spiritualis ... ... se in multa
... ... et carnalis ... facit
... ... scias quod si ...
... que super omnes ... est ...
... in omni studio ... te abstinere
a cibo delicato et potu ... moderato ad
... ... Oportet etiam
ut caveas ... et ...
... et inepta. Non enim ... ... qui
... ... in ...
... ... et ... ...
... ... ut ... ... consolatio
... corporali ... et delectacione car
nali seu consolacione ... ...
... diligencia ... ... non ...
... consolacio carnis et contemplacio
dominice passionis ... ... nova
... ... enim ... ut ... cogi
... in contemplacione tua te putem ac
si tunc ... ... fuisse ... passus
fuit. ... ... in ...
et ... ac si ... tunc coram oculis
tuis ... ... ipse dominus
... ... sicut ... et ...
tua ... et ... ... quod ego
teneo ... ...
... domino meo ihesu xpo

Adoramus te xpe ihesu ...
... ...
... ...
... ... excelsis
respice ... ... laudis
... ...
qua ... adhuc ... ... tu
... ...
... ... Carnis
... dulcore ... ... apposuisti
super nos ... ... et ...
et ... tu es filius dei ... ...
spiritu ... ...
... ... ab ... nostre ...
... ... tu ... ...
... qui ... ...
... ... non ...
... ... in ...
... ... panis ... ...
... ...
... ... non po
... ...
... ...
... ... in medio
doctorum ... et interrogas illos se
... ... ubi ... ...
... ad ... ad ... ...
... forma ... ...

in salute plebis tue Et primo quidem ut poma
sibus assistatis inter peccatores a summo tuo Johe
bapti voluisti Inde in desertum spiritu ductum
dies egressus quadraginta dierum ieiunium et temptaciones
et temptamenta dyaboli es perpessus Deinde ve
nisti ad omnes que predicauit demum ipse re
gnum dei annuncians gratis exhibens summa
pie salutem eorum construebat Sed obstinatio
est insipiens cor eorum et prauitas huiusmodi in
finitas contumelijs te diuine maiestatis afferunt
dicentes non est hic homo a deo In principe
demoniorum eicit demonia demonium habet seducit
turbas vorax est potator vini amicus pub
licanorum et peccatorum hijs et similibus blasphemijs
et aliquibus es lapidibus te impetentes Ihesu
bone paciencie sustinuisti et tandem nouissime
nisi sanguinem tuum a discipulo tuo xxx ar
genteis sic appreciati Cum ergo cenam dispo
neres seu venias instituisti conuiuio per
magnificum quo preciosum corpus et sanguinem
tuum ministrasti Et te perfidi fid proditoris tui
perfidia non latebat ipso cena coram ipso
ipsemet sceleris proditoris maledictos pedes
tuos sanctis manibus tu dignator celi
terre dignatus es lauare Sed quod mansuetudo
tue erat domine quod perfidum illum recta fronte
detegere noluisti sed leniter commonuisti Hinc
sublevatis oculis in celum orans nobis
remissionem peccatorum atque iustificationem et clarifi
cationem diuinam et vnionem impetrasti Et in
capite tuum thronis diaconibus quod timida
tremuisti tremendis cogitationibus ignominiose passionis
tue inenarrabiliter mortem tue dubitarem
et omnia que super te ventura erant quod
precia per imaginationem presentialiter nunc sepe
tuus recurrentibus anxietatis et cor tuum inef
fabilem contristauit Anima tua ineffabiliter
contristabatur et omnia viscera tua tremefacta
velut mortuus es effectus O dulcissime
Ihesu tercia ergo vice fiunt tres cum discipulis
tuis monte Syon usque ad montem oliueti ad
predium Gethsemani in ortum transisti et ibi
tibi dum imponis amplius cepisti pauere
quod in amicis tuum discipulos non es desti
tuus passionis duces Tristis est anima mea
usque ad mortem Et iam paululum progressus
procidisti in faciem tuam orans Vnde ex ymaginatione
amarissime mortis cor tuum fatigatum
et medulla omnium ossium omnia ulterius tua
cum viribus totius corporis contremuerunt Omni
tui pectoris et omnis bene et membra
corporis tui mouebantur sed cum ossibus
consumpta sunt ita vehementer ut de omnibus membris
et poris sanctissimi corporis tui sanguinis sudor
emanaret in terram decurrens quod omnem
totum irrigabat orationem Ibi factus in
agonia prolixius orabas Tu domine creator
angelorum ab angelo dignatus es confortari
Quanta domine Ihesu vim hic tamen vehementes
essencia et tam anxia supplicatione angu
stia. Ideo patri tuo voluntatem sacri
tuam obtulisti et nichil in vitam protulisti
nisi quod domine arbitrarer quod hoc obs. consolatione
in fine orationis tue mortem suscepisti ut
et maioris certitudinem constanciam stimulos
haberemus O desiderabilis Ihesu hic discipulos
quod morte ab vigilando Item ad orationem
festinas flexis genibus primum nunciantem

Voluisti ut sicut vindicta innocentem? quod ipsis mater
super eos niuem ex huius fulgebatque antisthe super se
inuicem et multitudinem in defensionem deus stultitiam ego
cognoui me dominus et ne am vitam ac mee et
pietati pater si possibile est transeat hic calix a me
verum tamen non sicut ego volo sed sicut tu Post hec iam
regressus ad discipulos prima nocte qui celebrabant
tum ut autor eius quieti et probitate homo
tamen fuit ut leo ascendebat omnis malignantium
ad mortem es quesitus Dominus noster Iudas omnibus
viribus destinatur quo (se)niorum veniunt pedibus sub
sistens quo omnem irruerit et morte accusacio
ponere hinc sistit et singulorum maliciosorum cordium quod
te pessima volu(n)tas persimilisti Et in amore tue
salutis dedignatus eius vultum placide ob mare
quod proximus ad pacie(ntiam) sunt species suauissimus
tuus reuelarent ouilis tui domine Ego sum fructu
hos abire et cetera proficisse Inde osculum tu in
tuinis fidelitatis abnominationis benignis dedicatus
et quod tamen facti cordis qui fuit ingenti ge
mitu et dolore valeat cogitatio qualiter tu
benedicte Ihesu reficientem mee consideracioni tue ab
omnibus acriter delictis quod affectu assit secundum
compatientis et in misericordia trahens ulcerum
omnia Deinde sanctissimum corpus tuum contingere po
terunt sine persona sine presentia a re
rtis deceptus decorum Theribus? Ita que pedibus
sine re quid in peccatoribus Interim sepius es
collisus atque sepius super te asser conuincentes?
et confluentes dure opprimebant et premebant
sacro pectori tuum cor tuum omnia que membra
sanctissima perfusus vacuis nudatus cum ac
vinis. sicque omnia membra tua de bona
iam tanto lassata quam vix vix valebat
inniti Deinde tu dulcis lacrimas tue
et membris tuis intimissime effundebat super
omnia membra tua tempore nec potius
quod vinctus deductus es ad Annam. alapas dans blas
phemias colaphis et pectari ... ut tibi
tu (ma)nibus abstraheres et ponens capillos
tuos et barbam decorem sanctissimum
es tuo scelerissimus sputus omnibus ac in
dignis usque adeo stomachi replens in
fabilem nauseam tibi fetidis vnicum que
tabat tibi et defunctum salma ex ore tuo
sanctissimo proferebat et sic humiliter in vijs quod
hiis primo diabolus maledicta vnde ponitur ex
cogitante ceterum dignatus es afficere omnibus
iniuria humana fragilitas sordibus Tu spe
ciosum et vere clarissimis tibi tu mandes in
fijs palacijs sedes et pharisei conspicimini
vijs tuis velut modo clamabat ut satiari
posset penis tuis usque in dominum autem:
Deinde humiliorem es ponitur. Omni et fedo
amor et eamdem ac mee acuissem Ihesu
gratie illic et quod indigna sicut et hanc alibi a
petra gerere perculisti ubi tu vide pro debito
corporis tui peperisset quod non specialibus plagis
et thorrenti durissime laccissent Cum a rubi
culites dolos tuos sordidos parum sortissime
ligabat brachia tua regim et terrentes
crudeliter refectos alligabat Item quod omnis
compage in modica nos membra tuorum dissol
uebantur Deinde ex inmani membrorum in inhabi
et in angustiorum tormentis deceptis ... indebi
tis turbis cuspide cruciato facies lesso

silens. Et quam exanime corruit anima stantem quibus mendacia sua contra te proferebat et faciem tuam imperialem sputis turpibus lacerabat. Cuius etiam colaphis collum pugnis baculisque tundebant multipliciter [illegible] cum dicerent quis [illegible] te percussit flectentes genua. Caput tuum reverendum domine [illegible] cuncti capite flagello adhibebat. Hinc minabat te angelo ad angustiam [illegible] pellebat. Adauctis contumeliis et suppliciis [illegible] tota nocte illa te domine maiestatis [illegible] molestabat. Deinde mane facto iterum cum eadem [illegible] ductus ad domum Caiphe ubi omnes contumelias et iniurias denuo es perpessus. Hoc adaucto quod [illegible] tunc [illegible] doloris gladius pertransibat. [illegible] duplicabat. Ipse vero [illegible] sicut ad [illegible] simul [illegible] et super modum [illegible] cumulabat. Atque sic iterum [illegible] penis et opprobriis in [illegible] Pylato [illegible] es putatus ubi iudicandus astitisti tu qui ad iudicandum celum et terram ad discernendum [illegible] tuum et ibi [illegible] iudices. Tu dominus et rex angelorum es [illegible]. Hinc ad Herodem contumeliose missus et ab ipso in alba veste derisus remissus es ad Pylatum [illegible] Herodes [illegible] flagellari contumelia te [illegible] affectus. Quam Pylatus [illegible] astans inclinato capite [illegible] agnus mansuetissimus patientissime sustinuisti. Et hinc [illegible] ad statuam [illegible] es ligatus quod sanguis de venis tuis distillabat. Et acrime flagellatus [illegible] corporis [illegible] flagellorum cum cruore et sanguine adhibebat a planta pedis usque ad verticem. Hic spinea corona cum lapidibus [illegible] capiti tuo impresse mille punctis sanguinem [illegible] tua regia diffundebat. Deinde [illegible] sputationibus et illusionibus ceterisque suppliciis [illegible] malefactorem [illegible] patibulum [illegible] exanime [illegible] baiulare compellebat [illegible] contumelias [illegible] pertulisti [illegible] non valerem pondere [illegible] ut [illegible] impellebat et pedibus [illegible] super te [illegible] pugnis et [illegible] lacerantes [illegible] lutum et lapides [illegible] et sic iudaei [illegible] penis [illegible] male [illegible] es pugnis [illegible] tibiis et [illegible] suppliciis [illegible] es [illegible] omnes lassaret [illegible] plus in [illegible] bat. Hic acrime [illegible] clavis dure es affixus. Ubi

cum turpibus [illegible] salvatorem negarent [illegible] felle et [illegible] mixtum [illegible]. Hoc [illegible] ecce filius tuus [illegible] ecce mater tua. Heloy heloy lamazabatani [illegible]. Pater in manus tuas commendo [illegible] consummatum est. Inclinato capite [illegible] tuum [illegible] et exanime [illegible] corporis lancea aperto latere sanguinem et aquam profudisti in mei redemptionem. Hinc cum filius [illegible] exanime [illegible] et de cruce depositus [illegible] condignus es ac aromatibus conditus [illegible] sepulchro [illegible] es [illegible] amen.

Recordare(?) [illegible] et in gemitibus [illegible] ex corde [illegible] anima mea [illegible] obstinata [illegible] anima mea recolli [illegible] effunde [illegible] creatorem tuum [illegible] pro tua salute [illegible] passione sub [illegible]. Ecce [illegible] domini mei dei [illegible] heu heu et millesies heu ego homo [illegible]. Eya anima mea [illegible] cordis [illegible] et attende quis sit iste qui [illegible] ihesus [illegible] spinea corona [illegible] clamabat [illegible] qualis est hic qui [illegible] dominus ihesus salvator tuus [illegible] filius dei deus et homo qui solus [illegible] sine macula [illegible] formosus [illegible] angelorum [illegible]

tuo precioso esse ut ... tua a nob[is]
z ... facit & i celestib[us] Respice sic pr-
sup hac i mandata ... magn[us]
pontifex ... puer tuus d[omi]n[u]s ihesus p
patris ... placabilis ...
vox ... ihesu clamat ad te
... Respice d[omi]ne sancte p[ate]r i facie[m] eius q[ui]
fact[us] e[st] obediens usq[ue] ad morte[m] ut re-
... cicatrices eius ...

[illegible]

... Sequitur exhortacio b[ea]ti b[er]n[ardi] ad ...

O ... magna ... cordis ...
desiderio ... tue ... quib[us]
redemisti me ...

[illegible]

appellasti. Tu quia de nocte hec omnia et
singula debet tractare anima mea. Sed
tu amantissime ihesu miserere mei qui solus
nosti tepiditatem meam.

Ad primam

O sol
eterne ascende nunc eminentem cordis ut
illuminem compuncta mente cogitare valeam
momentum [illegible] tue [illegible] misericordie
ea que passus es hora prima cum te ad
pylatum adduxerunt et contra [illegible] iniurys
afficerunt. Tunc in accusabaris de subversione
gentis de commotione universi. de [illegible]
[illegible] de usurpatione regie [illegible] de blasphe-
mia divine maiestatis. O tu quam compassione
debet hec omnia recolere anima mea. quia
et pylatus tu eet obstrictus [illegible] sicut
te [illegible] totum [illegible] et [illegible]
[illegible] conabatur liberare te quia innocentem
declaratione Tunc dixit nichil dignum morte
actum ei Iudicii mutatione. Qui misit te ad
herodem ut sic liberaret te dessensit [illegible]
[illegible] Tunc dixit nichil in venio reos de
hys [illegible] tum clamant. Latius [illegible] quia
sciebat quod dignum erat ut magis peccatum
[illegible] quod placare voluit. sic [illegible]
quia [illegible] scripta quod volebat te dimittere
flagellatione [illegible] ut sic [illegible]
penis tuis non sufficerent te delinis ad
condempnationem qui corde eius [illegible]
[illegible] In moter sic ergo [illegible]
[illegible]

Ad tertiam

O ihesu qui illos
clamores eorum sine gemitu cordis potest co-
gitare qui [illegible] te ad mortem co-
[illegible] voces exaltantes [illegible]
[illegible] crucifige crucifige [illegible]
sanguis tuus super se [illegible] Iudei
[illegible] et [illegible] [illegible]
hys omnibus [illegible] vitium pilatum
[illegible] te eis Ecce tunc gloriose ihesu xpe
ubi omne genu flectitur celestium terrestrium
et infernorum usque ad [illegible] humiliatus per [illegible]
[illegible] exaltatione maiestatis tua [illegible]
sicut patuit tunc qui [illegible] te
tradiderunt in [illegible] tunc ubi [illegible]
militum [illegible] te [illegible]
atrociter flagellaverunt spinea corona coronaverunt
sceptro arundineo percusserunt. Veste purpurea
illuserunt flectentes genua derisierunt pal-
mas in faciem dederunt vultum conspuerunt
ut [illegible] tuam portares [illegible]
O tu quam humiliter [illegible] debet
cogitare anima mea. O tu piissime con-
solator miserere mei qui solus nosti
indigentias meas.

Ad sextam

Da ope
et mentis [illegible] in [illegible] pectoris
[illegible] crucifixionis tue acerbissime cu-
[illegible] compassione [illegible] ut valeam cruciatum
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] oculis cordis mei illam [illegible]
crucifixionis tue [illegible] erat
[illegible] corpus passionis [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible]
doloris illius que [illegible] sciebat hec
crucifixionis tue Tunc [illegible] gladius dolorum
pertransivit animam eius qui videbat dolores
tuos tam vehementissimos et propter passionem
compassionem et [illegible] passionum
[illegible] vehementem ex corpore tui fissione
[illegible] distensione doloris [illegible]
[illegible] [illegible]
et doloris [illegible] Et sciebat quod [illegible]
[illegible] et [illegible] nos
comparabat [illegible] cognoscebat eo
passione [illegible] [illegible]
Compatiebatur [illegible] Petro ne
[illegible] pennam [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] cruciamina et sciebat te
[illegible] [illegible] dico
[illegible] cognoscebat tuos [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
honorem Iusticiam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] filios
[illegible] filios dei [illegible] Attende
nunc anima mea et tota devotione cogita
fortissima [illegible] salvatoris tui qui
passus est [illegible] in cruce pendens et
[illegible] [illegible] [illegible]
totum te effudit in [illegible] et
gratias ago tibi domine ihesu xpe pro hu-
miliatione tua qua humiliatus est in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
vini [illegible] ac felle mixti potatione
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Impositione derisione [illegible]
[illegible] delusione Iudeorum [illegible]
[illegible] Oportet dulcedinem bonitatis
tue nos [illegible] [illegible] Et ex
tue passionis [illegible] tue [illegible]
Et ex [illegible] [illegible] et ex [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] oratione O quam
indignum et [illegible] [illegible]
[illegible] tue [illegible]
[illegible] humilis [illegible]
superbo Ve [illegible] domine [illegible] cogitare
non potest [illegible] non sapit sibi quod
humilibus dulcissimum est.

Ad nonam

O pastor eterne ovem [illegible] ubi pascis
ubi [illegible] est [illegible]
ut sic altissimo possim [illegible] mortis
tue sic devota mente tractare. ut possim
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et
in [illegible] [illegible] septima [illegible]
[illegible] [illegible] magna clamasti
[illegible] mundum liberasti te [illegible]
caput inclinasti Centurionem [illegible]
in fide Ioseph ad sepeliendum corpus tuum
[illegible] O lux [illegible] ihesu qui
te nobis [illegible] non cessas et [illegible]
[illegible] omnium creaturarum [illegible] te
[illegible] Sol obscuratus est terra tre-
muit et petre scisse sunt. monumenta
aperta sunt. multorum corpora sanctorum surrexerunt
velum templi scissum est. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] anima mea [illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible] O mors

mortuos vivificant 2 corpa 2 spirit' Rq
tis ergo dne ihu recordat de memoria mea
recordacio mortis tue que ipa valet
mi ad psperitatem mundi contempnendam. Qr
mens sol obscuratus est ad mentis lasci
niam contundam qr terra tremuit ad
cordis duriciam emolliendam. quia
petre scisse sunt ad mortis seviciam am
plectendam. qr monumenta apta st
ad vivus celestem acquirendam. qr multa
corpa scorum surrexerunt ad capiendam
vitam nobilitatis. quia velum templi
scissum est. ad agnitam humilitatis prelat
quia plenus confusus est. O misericordissime
deus fac me sentire in affectione quam
michi fecisti in passione i cognitione
Sed heu dne non cum i gemitu quo admo
dum gravissimo recontem dolor meus filius
est sicut dolor tuus. dolorosissima enim
erat passio tua 2 ex passione compassione
vehementissima. et qu cum adipm suplicavi
2 ad lacium consortem crudelissima quum
ad omnia membra principalia 2 eciam
ad omnes potencias aie mortifera
quum ad dimissione corpus 2 aie prouocata
quod multa nulla scitur excitavit sunt ad
iniquitates tui Satisfecisti quia pecto mundi
satis fecisti morte tua consumcasti qr
iniuria crucis cruasti homo enim i cardiaco
voluit ee deus 2 tu scitus es homo
homo elevatus est ad libidinem 2 tu
passus es acerbissima passione. homo
erectus est in presumptionem. tu passus es
ignominiosissima passione: homo in
fecit pecto suo totum genus humanum 2
tu passus es crudelissima passionem
homo pecto infecit anima 2 corpus 2
tu humilis passio in corpe 2 compassione
in corde Sit ergo dne fasciculus mirre
memoria mortis tue iugiter i corde meo
2 mi ubi cognitione 2 affectione continue
comorem ipa. in memoria mortis tue
e in ablucio delictorum vivificacio
mortuorum. gratificacio dispensorum. inflamacio
amorum. recreacio anxitorum. attraccio
miserorum. conservacio sanitatum. mortificacio
ac vincio desideriorum. cruciacio miserorum
... passionum. O ergo tota corpus
dulcedine .. oia debet recordacione
aia mea. Et tu dne misere qui solus
nosti i opciam meam. **Ad vesperas**
Te nobis dne cum devocione mis. cogitac
... pt ... non ei doleo et no littoris
... fuit crudelissimi corporis tui examine
usque ad vesperam custodivit Ad nudum
latus tui te perdurare conferret 2
in ubi idem fuit bellem te mortuum
i venit. Tu nudo latus tuu lancea ap
peruerunt 2 cor tuu ... i nullam
uis diligens vulneraverunt. Tu nudo sang
mi e re ... ac registracione
mee effuderunt. Tu nudo e ... animam
... pro crucifixione ... tu super se ... patibulo

i solum sodium Redimi de se tua ps
illas devotissimas que gesserunt te sepelire
ut earum imitacione 2 sanctissima intercessio
ne te ... 2 ad devotiones ... meo se
cum colligere possum ex unus septem
psone q erebat ad deponendum te de cruce
2 ad sepeliendum viz Joseph Nicodem
Johes ewangelista Maria tua mater Maria
magdalena Maria Jacobi 2 salomee
O cum quanta devocione corpus tuu de cruce
deposuit membra tua dne divinalue
sanguine se comparavit. lacrimas fuderunt
oscula multiplicaverunt 2 i structa tue
passionis collegerunt Sed tu aia mea
sequere vestigia eorum recollige ea 2 repone
i armariolo cordis 2 i medullis af
fectionis tue. que sunt clavi lancea
flagella spongia arundo 2 corona Consi
dere dne deus istre tue illa com bus. vul
nerum tuorum. ut sunt remedium pecca
torum duo i pedibus 2 duo i manibus
fossione clavorum. quinti i late ...
e plancie perforacione Sextum i capite
perforacione corone i spinatione Septimum in
toto corpore flagellacionem 2 ut nichil
remaneat devoci ... tue quia st
vehementes sanguinacionis aie mee de car
gitate tua colligat aia mea devocione
sua illas septem effusiones sanguinis de
corpore tuo salvacio mea Et tu aia
sionis flagellacionis i sudore ... cona
cione pedum perforacione manuum crucifixio
ne lateris aparcione Illuminator cordium
deus ihu xpe da ... nudo mi. quo
vincit mortem 2 tu qui habebas morte
imperio. cum in cruce mea ... pugnasti
qr supasti superbia caput i clinando hu
morum cum brachia hostes apleas
expandas Avariciam fugisti peritis. qui dex
terum levari ... te 2 cum dans
aspera blasphemas os claudendo Ire
impas dotelas pati sic abic ... ellus
arcibuerunt. flagella subire ... ne
luxuria valeat sevire Pacietum
aceti 2 fellis crudelem fugas blandum Ihu
qui sic pellis hostes expugnacio ...
das bellis finem via pax sit in fa
nore tui corpis sacri quod positum est
sepulchro Romam enim in scripturis
sagiens tribus medicina. sacrum ...
co in te cenu. nunc illumcionis me
principium O cum quam reverencia 2 timo
re contemplari debet ... oia aia mea
Et tu dne misere qui solus nosti
i ... mea **Ad completorium:**
O mnipotens 2 misericors deus ihu xpe tocie
michi pecori si non sum dignus passe
illis tuis intercessione ... in illis sanctis
amatoribus tuis saltem valeam devo

fixe tue de rupe cordis mei sepulchre
tibi excide in quo maceratum ab omni in
quinamento custodire et ite te deponere
unguento devotionis unge. Sindone te
involve tu devotione sepelire et quidem
lapidem ad volvere ut te numquam possim
amittere. O nimia domine ihesu christe tuum
tanto luctu et gemitu condicione posses
quotocius debere. Quo illi homicide de
inde post mortem tuam tibi detraxerunt
et discipulos tuos infamaverunt. Iudei
de se eicerunt Ioseph incarceraverunt custo
diam adhibuerunt milites corrupe
runt et veritatem agnitam negaverunt.
Et tu domine ut nobis ostendes quod volun
tarie infirmitatem mortis susceperis in
eadem infirmitate invicta corporis tue
ostendisti quod et tue latenter vastasti
et sathanam alligasti infernum spoliasti
demones humiliasti mortuos susci
tasti patriarchas liberasti liberatos glorifi
casti. Confidens de dono nunc tue
domine ihesu christe animis tue illo tempore per
turbacionem discipulorum tuorum hesitacionem
amicorum tuorum deinde gestacionem po
stea divisione demonum humili
acionem sanctorum angelorum visitacionem omnium
sanctorum exultacionem. Accedat et luculenter
aspirat anima mea anime tue descendentem
ad lymbum potencie corporis in sepulcro
iacentis resurrectionem personam invi
sibilem permanentem de morte victoriam
reuectionem sufficienciam mihi copiam
et quietem ad eternam gloriam. Amen.

Explicit contemplacio devota beati abbatis
Clare Vallis

Primum argumentum spiritualis vite est cum amicitia
sentire incomodum spiritus sicut corporis / in
tantum dolere et tam cito desiderare et fu
gere loca et homines ubi potest offendi in
spiritu sicut in corpore. Aliud argumentum est quod
tam bene sapiat cibus spiritualis sicut
corporalis et in vite negligat tam bene
distincte tam ordinate sumat et non
in fervore tantum modo appetitum. Aliud est quod
quam diligens sit de curis spiritus sicut corporis
quia gracia excitat vel amicos vel inimicos quam
diligens sit de medicina spiritus sicut corporis
utile est ad vitam spiritualem fugere carnale co
modum et appetere carnale incomodum. Hoc
primum aufert carnalia desideria secundum confirmat
in gracia. Item de confessione quod homo non potest per se hoc
aufert presumpcionem. Et quod omnia potest per ihesum
christum hoc aufert desperacionem. Item quod sicut quid
utilis est et fieri potuisset et potest hoc aufert
timorem et confert utilitatem. Et quod de universit

omne malum quod misit et exigit omne bonum
quod omisit et omnem graciam neglectam hoc
aufert nostrum timorem. Item attende quod omne
bonum ad quod datur hoc aufert confusionem et
securus fit amore. Et attende quod omne ma
lum tamquam ad quod vincere ad bonum primum
permittere hoc confert pacem. Dyabolus
enim aufert temptacione serenitatem
et claritatem confert pacem cordis animum
contemplacionis donum spe in perfectionis / amo
rem filii ... incunabula / amo
rem sive confessionis / puritatem intencionis
frequentia devote confessionis. Gemina
memoria mortis sequitur. Nisi timor
suam custodiam sui continue desider
prestat / et primo cessare attemptat / ut
tuetur in ... par incedit deceptor
postea succedit ... quod de me
ingenuitas presto / deinde ab homi
et salute ... postea surrexit
sua compassio / nisi ... mentis
differtur confessio superveniunt mortis
accidentia / cessat custodia sui / perfici
desiderium tepescit / fugit timor
succedit presumpcio vel desperatio. Sic
nunquam alliquos dyabolus abatur quos
dyabolus temptat nicolaum ut de ... obli
vistratur intelligencia aut verum non
cognoscat vel alio devertat / volun
tatem ne bonum velit / liberum arbi
trium ne bonum vel melius vel optimum
eligat / vel ne omnia corrigenda
corrigat / concupiscentiam ut ardorem faciat
vindictas ut extinguat / sed
temptat in affectionibus ne tanto sicut vel bonum
appetat vel malum timeat / ne de honore
dei vel proximi salute gaudeat
vel de contumelia dei vel in iniuria
proximi doleat / ne iusticiam diligat
vel iniustum odiat vel iusticiam eius
deserat. Vehementer et conatur nullum in
errorem ducere ne simplicem vero in
eligat aut ne bonum melius vel optimum
deinde aliquid faciat / et tunc in possibi
est affectum ordinate ... sequi. Scitur
affectum sine spe parte / studet ut tam
aliud in ordinate afficiatur / etiam
intellectus subsequitur ... affectui
placet vel displicet displicet bonum indi
cet et honestum / et si ... ei
non esset ... iudicat affectus
pacem sine anime possessio ...
sine ... fuit in missio
sua ... exaudiens per
unum ... voluerit ... congruo
clamavit ... si de aliquo ...
... fit. ... vel palea ...
... moveret ... non

[illegible] estimate se peccatum. Si non moritur
de pena gravi[illegible] [illegible] si pro moritur
gracia [illegible] ut [illegible] bonorum
[illegible] sunt que [illegible] in
[illegible] papie [illegible] que pot. b. aug.
[illegible] ista [illegible] ait [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] se
[illegible] in voce [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] petere re-
missionem [illegible] expresse [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et possit [illegible]

Anshelmus dat [illegible] ammonicionem mo-
rituri ut scire possit [illegible] de mundo
[illegible] ab[illegible] [illegible]
[illegible] si in [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] posse velit. Et [illegible]
que pot. Anshelmus dicens: Frater, moreris
[illegible] sit [illegible] videre
[illegible] [illegible] in fide
christiana moriens, respondeat: Letor. Item
[illegible] moriens in [illegible]
[illegible] professionis sue, respondeat
etc. Item fateris te non tam bene
vixisse ut debuisses, respondeat: Fateor.
Item penitet te etc. Et volunt[ate]
[illegible] si tempus [illegible] etc.
Item credis quod pro te mortuus sit dominus
noster Jhesus Christus filius dei etc. Item age
ergo [illegible] etc. Item credis quod sal-
vari non posses nisi per mortem eius etc.
Dum [illegible] in sinum [illegible] du-
m superest vita anima [illegible]
sola morte Christi totam fiduciam tuam
constitue, in nulla alia re fiduciam
habeas, huic morti te totum committe,
hac morte totum te contege, ac morte
totum te involve. Et si dominus voluerit
te iudicare, dic: Domine, mortem domini
nostri Jhesu Christi obicio inter me et iudicium
tuum, aliter tecum non contendo. Et si dixerit
[illegible] [illegible] dic: Mor-
tem domini nostri Jhesu Christi pono inter me
et mala mea merita, ipsiusque [illegible]
offero pro merito meo quod debuissem
habere nec habeo. Et iterum dic: Domine, mor-
tem domini nostri Jhesu Christi pono inter me
et iram tuam. Deinde dicat ter: In
manus tuas domine commendo spiritum meum. Redemisti
[illegible] domine deus veritatis.
Et astantes respondeant: Amen.
Explicit [illegible] Anshelmi [illegible]
[illegible] folio [illegible]

170.

Incipit prohemium cuiusdam nove compilacionis
Cuius nomen et titulus est speculum humane salvacionis
Expediens videtur et utile quod primo in hoc prohemio exponatur
De quibus materiis et historiis in quolibet capitulo dicatur
Et qui diligenter hoc capitulum perstudiuerit
De facili quasi totum librum perse intelligere poterit
¶ In primo capitulo agitur de casu luciferi et suorum sociorum
De formacione ade et eve et de dignitate eorum
¶ In secundo capitulo agitur de precepti transgressione
De hominis eieccione et posteritatis huius prolongacione
In predictis duobus capitulis patet nostra perdicio
In aliis capitulis sequentibus patet nostra reconciliacio
Sed non dum quod in singulis capitulis modus iste servatur
Quod de novo testamento primo una historia recitatur
Postea de veteri testamento tres historie applicantur
Que istam videlicet prefigurasse comprobantur
¶ In tercio capitulo incipit quasi inicium nostre salutis
Ubi agitur de concepcione et sanctificacione beate virginis
Cum non deus genus humanum capime decrevisset
Congruum fuit ut virum de qua nasceretur premisisset
Istud prefiguratum fuit per regem asuere et eius filiam
Per ortum signatum in orto concluso et per stellam balaam
Assueri mosterium et eius filia sua tyrum regem generavit
Ioachim deum et eius filia gigneret qui christum portaret
Et conclusa in utero matris sunt sancte sanctificata
Per quam hoc tamen per mariam stellam reparatam
¶ In quarto capitulo agitur de beate virginis nativitate
Que figurata fuit per virgam egressam de radice iesse
Per clausam portam quam ezechiel dominus demonstravit
Et templum salomonis quod domino edificavit
Maria non ortum habuit de radice iesse
Quam dominus preordinavit portam et templum suum esse
¶ In quinto capitulo agitur quomodo maria fuit in templum oblata
Et hec oblacio fuit olim in tribus figuris demonstrata
Per mensam solis in sabulo que fuit oblata in templo solis in indis
Hec maria fuit oblata in templo veri solis eternalis
Item per filiam iepte que fuit oblata domino licet indiscrete   x° 22/21
Sed maria oblata fuit domino vive et perfecte
Item portum... suspensibilem de quo virgia perpetue primam sua
Ita maria in templo domino oblata semper contemplari in spiritu ardebat
¶ In vi° capitulo agitur quomodo maria fuit viro desponsata
Et hec desponsacio fuit in tribus figuris prefigurata
Per virginem saram raguelis filiam que septem viris fuit tradita
Et tamen munda semper mansit ab omni concupiscencia
Item per turrim baris fortissimam que dicebatur baris
Quam duo custodes defendere poterant a cunctis morbis

2° Re 23
3° Re 10

Item per turrim david in qua mille clipei dependebant
Nam mille virtutes et multo plures in maria resplendebant
¶ In vii° capitulo agitur quomodo maria fuit impregnata
Et hec impregnacio fuit olim in tribus demonstrata
Primo in rubo ardente et vellus rore madens prefigurat
Et virgo rebecca que nuncium abrahe et camelos potavit
¶ In viii° capitulo agitur de nativitate ihesu christi
Et tres figure sunt que designant nativitatem istam
Videlicet virga pincerne pharaonis et virga aaron que floruit
Et cum virgo cum puero quam sibilla in circulo solis vidit
¶ In ix° capitulo agitur de epiphania domini
Et hanc figurat stellam quam videbant tres magi   & hec i ...
Item tres fortes qui attulerant aquam de bethleem regi
Item et salomon in throno suo eburneo preparatur // david ...
¶ In x° capitulo agitur quomodo venit ad templum domini virgo maria
Et presentavit ibi filium suum ihesum christum quod vocat sophia
Hoc figurabat archa testamenti quam fecit beseleel // samuel
Et candelabrum templi aureum et oblatus domino puer
¶ In xi° capitulo agitur quomodo ydola egipti omnia corruerunt
Cum maria et ioseph cum puero ihesu egiptum intraverunt
Hoc prefiguratum per ymaginem virginis cum puero   quam fecit i ...
Et per vaticinium ieremie quod factum fuit in egipto
Item per coronam pharaonis quam puer moyses confregit
Et per lapidem sine manibus de monte abscisum qui statuam
in pulverem redegit   Dan 3°
¶ In xii° capitulo agitur quomodo fuit christus baptizatus
Et iste baptismus fuit per mare eneum prefiguratus   3° Re
Et per naaman leprosum in iordane mundatum   4° Re
Et per iordanem filios israel transeuntes siccatum   Josue
¶ In xiii° capitulo agitur quomodo dyabolus christum temptavit
Et quomodo christus eum in gula superbia et avaricia superavit
Primam figuravit victoria olim danielis
Qui interfecit draconem et destruxit bel
Secundam prefiguravit david qui goliam devicit
Terciam idem david qui leonem et ursum interfecit
¶ In xiiii° capitulo agitur quomodo christus recepit magdalenam penitentem
Et quomodo paratus est recipere quemlibet penitere volentem
Et hoc patet per manassem qui super numerum arene maris peccavit
Cuius dominus penitenciam recepit et de captivitate liberavit
Item in prodigo filio quem pater suus misericorditer recepit
Et in rege david quem post homicidium et adulterium penitere cogit
¶ In xv° capitulo agitur quomodo christus in die palmarum flevit
Quando receptus fuit et quomodo mercatores de templo
Primum figuratum fuit in lamentacione ieremie // eiecit
Secundum in honore david post victoriam golie
Tercium in flagello quo heliodorus procubuit

Que ppp(ost)olim t(em)pli flagell(o) de(us) valde vapulat(ur)
¶ In xxi° c(apitul)o ag(itu)r de cena d(omi)ni sacrosa(n)cta
Cui(us) sac(ramen)tu(m) olim fu(it) figuratu(m) p(er) mana
H(ec) (et) agn(us) paschal(is) p(re)cedebat
Et melchisedech q(ui) abrahe pane (et) vi(n)u(m) offerebat
¶ In xxii° c(apitul)o ag(itu)r q(uomod)o xpc hostes suos p(ro)strauit
Qd figurat sa(m)son q(ui) mille viros cu(m) ma(n)dibula necauit
It(em) sa(m)gar q(ui) cu(m) vom(er)e occid(i)t sexce(n)tos
Et dd q(ui) vno impetu occidit octingetos
¶ In xxiii° c(apitul)o ag(itu)r q(uomod)o iudas ost(en)d(it) d(omi)n(u)m tradebat
Et q(uomod)o sibi (et) toti(us) mali p(ro) bono reddebat
Q(uod) figurata s(unt) p(er) ioab q(ui) amasa(m) dolose osculabat(ur)
Et p(er) rege(m) saul q(ui) dd p(ro) b(e)n(e)ficijs p(er)seq(ue)bat(ur)
It(em) (et) kaym malign(us) p(re)figurauit
Q(ui) fr(atr)e(m) suu(m) s(ed) (et) fraudule(n)ter necauit
¶ In xxiv° c(apitul)o ag(itu)r q(uomod)o xpc fu(it) velatus
Deris(us) consput(us) alliis(que) colaphisatus
Q(ui) d(e)solare vituli (con)flatili (pro)figurauit
Q(ui) hur ip(s)is (con)dicere sp(u)t(is) suffocauerunt
It(em) cham q(ui) p(at)re(m) suu(m) inique derisit
Et gens philistin q(ui) sa(m)sone (ex)cecauit (et) illusit
¶ In xxv° c(apitul)o ag(itu)r q(uomod)o xpc fu(it) flagellat(us)
H(oc) p(re)figurat achior ad arbore(m) ligat(us)
It(em) lamech q(uem) due vxores affligerunt
Ita due gentes xpc flagellauerunt
Gens paganor(um) tradidit eu(m) v(er)g(is) (et) flagell(is)
Gens iudeor(um) p(er)cuss(it) eu(m) obprobrijs (et) pessimis linguis
It(em) (et) p(re)figurat iob q(uem) sathan p(er)cuss(it) vlceribus
Et vxor sua vi(s) (con)tumeliosi (et) obprobrijs
¶ In xxvi° c(apitul)o ag(itu)r q(uomod)o xpc fu(it) spinis coronat(us)
Consput(us) derisus (et) multiplic(iter) dehonestat(us)
Et q(uod) zorobabel a papome (con)cubina (com)posuit
Q(uod) regi cuidam (con)tumeliam (ex)hibuit
It(em) p(er) semei q(ui) reg(em) dd maledix(it)
Et p(er)iecit eu(m) pulueres lutu(m) ligna lapides iecit
H(oc) (et) ammon rex amaniciar(um) p(re)figurat
Q(ui) nuncios dd (pro) pace missos t(ur)pit(er) dehonestat
¶ In xxvii° c(apitul)o ag(itu)r q(uomod)o xpc educt(us) (est) c(ru)ce baiulans
Et h(oc) figurat ysaac ligna sua portans
It(em) h(er)es vinee q(ui) de vinea sua (est) eiect(us)
Et a colonis vinee (pro)fide (et) iniq(ue) (est) i(n)terfect(us)
H(oc) (et) p(er) botru(m) i(d) i(n) vectibile p(re)figurabat
Q(uem) a duob(us) viris d(e) t(er)ra p(ro)missio(n)is i(n) desert(um) portabat
Ita xpc a duob(us) p(o)p(u)lis de vita (est) educt(us) (et) eiectus
Et i(n) monte caluarie morte t(ur)pissima i(n)fect(us)
¶ In xxviii° c(apitul)o ag(itu)r q(uomod)o xpc c(ru)ci affigebat(ur)
Et q(uomod)o ip(s)e p(ro) crucifixoribus p(at)rem dep(re)cabatur

Hoc tubal musice art(is) inventor p(re)figurat
Qui fabricante tubalcayn dulces tonos captau(it)
Ita xpc i(n) fabrica(cio)ne sue crucifixionis
Cantat p(at)ri suo cantic(um) dulcissime or(ati)o(n)is
Tam dulcis (et) ta(m) suauis erat d(e)o i(st)a melodia
Q(uod) gaud(et) erat de salute ho(m)i(nu)m tota milicia
Crucifixores (et) h(oc) ysaias p(re)figurat
Quem rex manasses serra lignea secari mandau(it)
Itaq(ue) rex moab qui imolauit fili(u)m obtulit eu(m)
Vt dd liberaret ab obsidione ciuitatem suam
¶ In xxix° c(apitul)o tres figure contine(n)t(ur)
Q(ue) passione(m) (et) morte(m) xpi p(re)figurasse videt(ur)
P(ri)ma (est) arbor q(ua)m rex nabu(chodonosor) vidit
Qua(m) vigil idem angelus p(re)cidi iussit
Germe(n) radicu(m) ei(us) in t(er)ra mitte d(omi)n(u)s dicebat
Q(uod) lic(et) xpc occidet(ur) tu(n)c a morte resurrecturus erat
S(ecun)do morte(m) xpi rex codr(us) pulchre p(re)figurat
Q(ui) se ip(su)m p(ro) p(o)p(u)lo suo in morte donat
T(er)cia eleazar q(ui) in morte sua bestia necat(ur)
Ita xpc morte sua morte(m) n(ost)ram mortificat
¶ In xxx c(apitul)o a(gitur) quo(modo) xpc (et) p(os)t morte(m) fu(it) derisus
Hic (et)i(am) in morte fuat multipli(citer) illus(us)
Hoc p(re)figurat d(e) micol q(ue) rege(m) dd derisit
Illa saul q(ui) coram archa d(omi)ni i(n) cytara lusit
Et (et) p(os)t(qua)m crucifixor(es) eu(m) deridere no(n) cessauit
Q(ui) (et)i(am) subsannado i(n)udat(us) sauri(us) (com)parauit
I(n)sup(er) (et) p(er) in absalone qui t(ri)b(us) la(n)ceis (est) t(ra)nsfix(us)
Et p(er) h(o)c ab armiger(is) ioab gladijs (est) t(ra)nsfixus
Ita xpc t(ri)b(us) doloribus erat cruciat(us)
Et p(er) h(o)c gladijs t(ra)nsi(tu)m lignare (est) mactat(us)
Ita a milit(e) xpc rursu(m) crucifig(itur)
Sicut i(n) ep(istu)la pauli p(ro)batu(m) i(n)ueni(tur)
Tales rex evilmorodoch iniquus figurat
Q(ui) corp(us) p(at)ris sui defuncti (ex)humanau(it)
Et i(d) i(n) cc(c) p(ar)tes secuit (et) di(m)isit
Et trecent(is) volucrib(us) deuorandu(m) dispersit
¶ In xxxi c(apitul)o a(gitur) de luctu (et) dolore b(ea)te v(ir)gi(ni)s
Q(ue) p(re)figurat(us) fu(it) olim in t(ri)b(us) figuris
Figurat(us) fu(it) i(n) iacob q(ui) i(n) (con)solabili(ter) luxit
Qu(ando) tunica(m) filij sui laceratam (et) cruentatam respexit
It(em) dolore(m) matr(is) p(re)figurat ada(m) (et) eua
Q(ui) cent(um) annis luxerunt p(ro)p(te)r filij sui pena
It(em) noemi (con)orbata filijs pulchra noluit vocari
S(ed) mala (et) amara voluit apellari
¶ In xxxii c(apitul)o a(gitur) q(uomod)o corp(us) d(omi)ni (est) sepultu(m)
Et de dolore matris ei(us) iuxta sepulcr(um)
Et h(oc) p(er) rege(m) dd olim p(re)figurabat(ur)
Qui feretr(um) abner cu(m) luctu (et) fletu seq(ue)bat(ur)
It(em) p(er) ioseph qui i(n) cisterna i(n) deserto (est) miss(us)
Et p(er) iona qui in mari a ceto (est) deglutit(us)
¶ In xxxiii c(apitul)o a(gitur) q(uomod)o xpc i(n)fernu(m) intrauit
Et s(an)c(t)os p(at)res tu(m) desid(er)ato (ex)pectantes letificat
Hoc p(er) p(ro)angelu(m) q(ui) tres pueros i(n) camino no(n) refrigerat
Et p(er) abacuk qui daniele(m) i(n) lacu leonu(m) cibauit
It(em) p(er) p(ro)strutiones q(ui) cu(m) sangui(n)e vermiculi
Liberauit pullu(m) sui(m) de inclusione vitri

In xxix c a quo xps dyabolum superavit
Et hoc olim ille robustus banaias prefiguravit
Qui ad leonem in cisternam descendebat
Et eum baculo suo contundens interficiebat
Istud et patet per sampsonem qui leonem laceravit
Et per aioth qui regem qui rege eglon pinguissimum perforavit
In xxx c a quomodo et maria dyabolum superavit
Et nos tamquam mater nostra de adversario nostro vindicat
Quia in quantum xpc tolleravit per multiplicem passionem
Maria mater eius sit tolleravit per intimam compassionem
Sic ergo xpc superat dyabolum per suam passionem
Ita maria superat eum per maternam compassionem
Istud figuratum fuit per Judith que olofernem decollavit
Et per iael que sysaram per timpora clavo perforavit
Item per reginam thamar que caput tyri abscidit
Et in utrem plenum sanguine humano misit
Satia te modo sanguine quem sitisti
De quo in vita tua numquam saciari potuisti
In xxxi c a quomodo xpc sanctos de inferno liberat
Et hoc olim erectio filiorum israel de egypto figurat
Item abraham quem dominus liberat de ur caldeorum
Et loth quem dominus liberat de subversione sodomorum
In xxxii c a quomodo xps resurrexit
Et hoc patet per sampsonem qui portas gaze destruxit
Item per ionam qui post triduum exiit de ventre ceti
Et per lapidem reprobatum qui factus est in caput anguli
In xxxiii c a quomodo xpc in celos ascendit
Et hoc est scala quam videns iacob olim ponebat
Item per dragma ovis que inventa in domum reportabatur
Et helias qui per currum igneum in paradisum auferebatur
In xxxiiii c a de spiritus sancti missione
Et de diversarum linguarum sancta collatione
Istud prefiguratum fuit in turri ubi prima lingua fuit variata
Et in monte syna ubi quinquagesima die lex est data
Item superhabundancia olei quod excrevit
Et omnia vasa vacua paupercule vidue implevit
In xxxv c a de luctu marie post xpi ascensionem
Quam figurat anna post filii recessionem
Item patet per mulierem que dragmam perditam cum dolore quesivit
Et per micol que pro sponso suo ablato luxit
In xxxvi c a quomodo xpc mariam in celum assumpsit
Et hoc patet per david qui archam in domum suam reduxit
Item per signum magnum quod apparuit in celo
Et per matrem salomonis que locatur ad dextram suam in throno
In xxxvii c a quomodo maria deum pro mundo placat
Sicut dominus beato dominico in quadam visione monstrabat
Cum dominus offensus contra mundum tres lanceas vibrabat
Et beata virgo se interponens iram eius mitigabat
Istud patet per abigail que iram david contra nabal placavit
Et per mulierem thecuitem que absalonem patri reconciliavit
Item per mulierem sapientem in urbe abela
Que in pugnatorem ioab se sapienter amovit a bella
In xxxviii c a quomodo maria in protectione (?) excipit
Nos ab ira dei a laqueis dyaboli et a dolo mundi nos protegit
Quod patet per tharbis que urbem saba a moyse defensavit
Et per mulierem in thebes que abimalech excerebravit

Tercium patet per micol que david per fenestram dimisit
Et ipsum ab insidiis hostis sui saulis eripuit
In xxxix c a quomodo xpc ostendit patri suo vulnera
Et quomodo maria filio pectus et ubera
Propter quod pro nobis miseris peccatoribus
Et quod inde quod negari non potest talibus petitoribus
Hoc patet per antypatrem qui cicatrices suas cesari monstrat
Eodem per hester que regem asuerum pro iudeis interpellavit
In xl c a de districto iudicio extremo
Quod figurat parabola quidam nobilis homo
Qui tendens bona sua suis abiit in longinquam regionem
Et accepto regno rediit ponens eos ad racionem
Item per decem virgines que fatuis oleum negaverunt
Quia tunc nec dari nec vendi oleum misericordie dampnatis prebebunt
Item patet per mane thechel phares excavatores
Que figurat numerationem appensionem divisionem
Iudicium enim istud consummabitur per numerum et appensionem
Et consummabitur per bonorum et malorum divisionem
In xli c a de horribili pena dampnatorum
Quam figurat david in necem inimicorum suorum
Quosdam cultris dimisit quosdam serra
Quosdam per tribulas et carpenta necavit ferrata
Istud et gedeon in urbe socchoth ponebat
Cum seniores suos spinis et tribulis discerpsit
Sic item prefiguraverunt egipcii et rex pharao
Quos dominus omnes conclusit in mari rubro
Ita ad ultimum dampnati cum lucifero
Omnes simul concludentur in inferno
In xlii c a de beatorum ~~gloria~~ gaudio et gloria
Quam habebunt sine fine in dei corporali presencia
Primus figura potest salomonis gloria contulisse
Quia nullum legimus in tanta gloria vixisse
Secunda figura gaudii potest convivium asueri esse
Quia nullum legimus tam longum et tam solempne convivium
Tercia figura potest accipi in conviviis iob
Quia nullum legimus tam continua convivia fecisse et tot
In xliii c a quomodo penas dampnatorum evadamus
Et quomodo gloriam perpetuam valeamus
Si desideramus gaudia promereri et penas evitare
Debemus xpm imitari suam crucem cum eo portare
Quibus ac modis xpc in portando crucem imitatur
In eodem c° per exemplum bina declaratur
In xliiii c a de vii doloribus quos pertulit maria
Pro dilecto filio suo ihesu xpo que est vera sophia
In xlv c a de vii gaudiis eius gloriose virginis
Et sic terminantur capitula huius libri et voluminis
Pro deo preceptum de contentis huius libri compilavi
Et pro pauperibus predicatoribus apponere curavi
Quod si forte nequiverint totum librum comparare
Si sciunt historias possunt ex ipso predicare
Qui ad iusticiam erudiunt multos — Daniel
Fulgebunt quasi stelle in perpetuas eternitates
Sic est quasi in eruditores multorum de cum libris compilacie
In quo legentes possunt aliquid erudicionis capere (?)
In presenti ac vita melliflua homines (?) ec.

Nota divinum creatorem suum et ipsa conditorem nosse
Hanc conditionem possunt literati habere ex scripturis
Rudes autem erudiri debent in libris laicorum id est in picturis
Ergo ad gloriam dei et eruditionem indoctorum
Cum dei adiutorio decrevi compilare librum laicorum
Ut ibi clericus quam laicus possit doctrinam dare
Hac ego illi faciliter quedam doctrine elucidare
Intendo autem primum declarare casum Luciferi et angelorum
Deinde lapsum primorum parentum et posterorum suorum
Postea qualiter deus nos per incarnationem suam liberavit
Et quomodo deus olim incarnationem suam figuravit
Notandum autem quod in hoc opusculo varie historie tanguntur
Que non de verbo ad verbum totaliter exprimuntur
Nam doctor non quasi de hystoria exponere tenetur
Nisi quod ad suum propositum pertinere videtur
Ut autem ista melius et lucidius videantur
Una similitudo sive parabola talis audiatur
Abbatia quedam quondam magnam ecclesiam in se habebat (pante) tebat
Que propter altitudinem loci paradisi et ex surpal opor
Ergo precipua officiales ad ipsam convenerunt
Et singuli quod suo officio congruebat elegerunt
Magister fabrorum in silvis truncum abscidit
Quem sibi ad suam fabricandum aptum vidit
Magister sutorum corticem elegit
Quod pro corio suo parando in pulverem redegit
Magister porcorum glandes sibi adoptavit
Quibus porcellos suos saginare cogitavit
Magister edificatorum elegit sibi sapientem structum
Ut in carpentariam ligna adtractum
Magister piscatorum elegit sibi curvaturas
Ut inde faceret navium incurvaturas
Magister molendinorum radices effodiebat
Quas pro sui fundamentis molendinis competere videbat
Magister pistorum ramos in unum congessit
De quibus postea fornacem calefecit
Sacrista frondes virides deportant
Et cum eis in festivitate ecclesiam separavit (tectu)
Scriptor librorum carpsit gallas sine poma forte
De quibus sibi preparavit atramentum
Magister cellarii sibi quedam particulas composuit
De quibus ansas et alia vasa fieri voluit
Ad ultimum magister coquorum fragmenta colligebat
Hec cum diligentia ad ignem coquine deferebat
Nemo quoque illorum id assumebat
Nisi suo officio competere videbat
Id quod unicuique pro officio suo valebat
Et aliud proprie non bene congruebat
Isto modo in hystoria exponenda tenetur
Sed quod doctor colligit quod proprio proposito congruum videtur
Eundem modum in hoc opusculo servabo
Particulas hystorie in sensu congruum meo curtabo
Totam hystoriam per omnia nolo recitare
Ne legentibus et audientibus tedium videar generare

Notandum est quod quiescent et venera
Sacra scriptura est tanquam mollis cera
Hec mixta ante sigilli impressionem
Capit in se signum et forme dispositionem
Ut si forte leonem continet ipsum sigillum
Cera mollis statim impressa in dispositione capit illum
Et si forte ad sigillum aquila continebit
Eadem cera illi impressa speciem aquile habebit
Sic eadem res aliquando significat diabolum aliquando christum
Hec invenire debemus scripture modum istum
Nam sunt diverse aliquando res vel persone actiones
Diverse possunt habere significationes
Cum enim david rex adulterium et homicidium perpetravit
Non christum sed diabolum tunc prefigurat
Cum autem cives suos amabat et ipsis bene faciebat
Non diaboli sed christi figuram tenebat
Nec est inconveniens quod per iniquum christus designetur
Nam tunc in persona non vel actus competens invenitur
Quamvis enim absolon patrem suum iniquum persequebatur
Tamen christus per eum propter aliquas similitudines designatur
Non ideo quod absolon iniquitatem contra patrem suum agebat
Sed quod pulcherrimus fuit et in arbore suspensus erat
Christus enim erat speciosus forma pre filiis hominum
Et in arbore crucis suspensus emisit spiritum
Sampson quandam civitatem hostium ingressus intravit
Et nocte ibi cum meretrice dormivit
Et inimici eius portas civitatis clauserunt
Et mane ipsum interficere intenderunt
Sampson autem in media nocte de sompno surgebat
Et portas urbis tollens secum eas deferebat
Quamvis Sampson cum ista meretrice peccabat
Tamen dominum nostrum ihesum christum prefigurabat
Non ideo quod cum meretrice ista concumbebat
Sed quia media nocte de sompno surgebat
Et portas urbis confringebat
Sic christus medio noctis de sompno mortis surrexit
Et portas inferni destruens captivos secum vexit
Hec nobilia idcirco introduxi et annotavi
Nam studentibus in hac scriptura utilia esse indicavi
Et si forte studentes in hoc libello talia inveniant
Prima modo exponendi eis esse non mirentur
O bone ihesu da michi ut in hoc libello tibi placeam
Proximos edificem et me tecum in patria amen

Sequitur textus speculi humane salvationis

Incipit primum capitulum huius libri bonum et utile

De casu luciferi et de casu hominis et eius reparacione

Incipit speculum humane salvacionis
In quo patet casus hominis et modus reparacionis
In hoc speculo potest homo considerare
Quam ob causam creator omnium decrevit hominem creare
Potest etiam homo videre quomodo per dyaboli fraudem sit deceptus
Et quomodo per misericordiam dei est reformatus
Lucifer erexit se contra creatorem suum dominum eternum
Et in ictu oculi de excelso celorum precipitatus est in infernum
Et ob hanc causam decrevit deus humanum genus creare
Ut per ipsum possit casum luciferi et sociorum eius restaurare
Ideo propterea dyabolus homini invidebat et insidiabatur
Et ad precepti transgressionem eum inducere nitebatur
Unde quandam speciem serpentis genus sibi dyabolus eligebat
Qui tunc erectus gradiebatur et caput virgineum habebat
In hunc fraudulosus deceptor et mille artifex intrabat
Et per os eius loquens verba deceptoria mulieri narrabat
Temptavit autem mulierem tanquam minus providam
Reputans prudentem et cautum esse virum adam
Accessit autem ad mulierem solam sine viro existentem
Quam solam facilius decepit dyabolus quam socios habentem
Decepit itaque dyabolus matrem nostram evam
Inducens super omne genus humanum mortem perennem
Notandum autem quod vir in agro damasceno est formatus
Et adhuc non in paradisum voluptatis est translatus
Mulier autem in paradiso est formata
Et a costa viri dormientis parata
Deus quodammodo ipsam super virum honoravit
Quia eam in loco voluptatis plasmavit
Non fecit eam sicut virum de limo terre
Sed de osse nobilis viri ade et de eius carne
Non est facta de pede ne a viro despiceretur
Nec de capite ne super virum dominaretur
Facta est autem de latere maritali
Et data est viro pro consorte et socia collaterali
Que si in honore sibi collato humiliter perstitisset
Nunquam a viro molestiam aliquam sustinuisset
Sed quia dyabolo credens deo voluit assimilari
A viro meruit affligi pro delicto et molestari
Mulier non credidisset dyabolo non mentitus
Sed vir consensit mulieri licet invitus
Mulier instetit viro ut secum fructum manducaret
Qui tamen dilexit eam ut crederet ne eam molestaret
Salomon propter amorem mulierum ydola adoravit
Non tamen ea deos vel deum esse putavit
Sic adam propter amorem mulieris secum comedebat
Non tamen se sicut deum posse fieri credebat
Mulier autem plus quam vir peccavit
Quia se sicut deum posse fieri estimavit

Aliud etiam peccatum grande superaddebat
Quia virum blande ad peccandum attrahebat
Licet in textu biblie aperte non inveniatur
Tamen certum est quod verbis blandis ei adulabatur
Vir adverte qualis et quanta est fraus mulierum
Caveat a muliere blanda ne defraudetur
Respice ad corpus maximum id est fortissimum sampsone
Respice david virum secundum cor dei et sapientissimum salomonem
Si tales et tantos decepit ars mulierum
Quomodo tutus est ut talis et tantus a muliere securus eis
Virum adam quem dyabolus temptare non audebat
Hunc mulier audacter dyabolo defraudare presumebat
Dyabolus itaque mulierem defraudabat
Mulier non virum et omnes posteriores condempnabat
Nam si homo in mandato dei perseverasset
Nunquam penam neque mortem aliquam gustasset
Nullam sustineret debilitatem vel lassitudinem
Nullam sentiret infirmitatem vel egritudinem
Sine fletu sine merrore et labore homo nasceretur
Sine angustia gemitu et dolore mater pareret
Non novisset luctum nec aliquam tribulacionem
Non sustineret verecundiam nec aliquam confusionem
Aures eius nunquam obsurdescerent
Et dentes eius nunquam obstupescerent
Oculi eius nunquam caligarent
Et pedes eius nunquam claudicarent
Nec flumina nec fontes eum submersissent
Nec ignis nec estus solis eum combussissent
Nulla bestia nulla avis ipsum infestaret
Nullus aer nulla aura eum molestaret
Nunquam homines mutue se lites habuissent
Sed tanquam fratres se mutuo dilexissent
Subiecta esset homini omnis terrena creatura
Semper in gaudio viveret sine cura
Et cum deo creatori suo placuisset
Cum corpore et anima ipsum in celum assumpsisset
Nullus autem homo presumat investigare
Cur deus hominem quem sciebat casurum voluit creare
Cur et ipsos angelos creare volebat
Quorum casum certissime prognoscebat
Et quare cor pharaonis regis volebat indurare
Cor autem male magdalene ad penitentiam mollificare
Cur petro ter se neganti penitentiam immisit
Iudam autem in suo peccato desperare permisit
Cur uni latroni gratiam conversionis inspiravit
Et socio suo similem gratiam dare non curavit
Cur unum peccatorem trahat et alium non trahat
Nullus quantumcumque prudens investigare presumat
Hec enim dei opera et hiis similia
Humanis ingeniis sunt inscrutabilia
Huiusmodi questionem paulus breviter solvere videtur
Quemcumque vult indurat deus et cui vult miseretur

Nota capitulum secundum de vilificacione hominis

In precedentibus audivimus quomodo deus hominem honoravit
Consequenter audiamus quomodo se ipsum homo vilificavit
Homo cum in honore fuit non intellexit
Factus est et contra deum creatorem suum se erexit
Ideo eiectus est de paradiso voluptatis
In hanc vallem miserie et paupertatis
Propendit impensum dei honorem
Et invenit tribulationem et dolorem
Exivit paradisum locum gaudiosum et amenum
Et intravit locum doloribus et adversitatibus plenum
Intravit mundum fraudulosum et mendacem
Multa bona promittentem et in omnibus mendacem fallacem
Promittit enim mundus homini longam vitam dare
Sed veniente morte non valet ad punctum prolongare
Promittit homini diuturnam sanitatem
Et inducit corpori et anime perpetuam infirmitatem
Promittit homini multas divitias et magnos honores
Sed in fine dat homini putredinem et fetorem
Et licet aliquando dat homini bona mundana
Tamen omnia sunt instabilia et vana
Nam homini vitam non possunt prolongare
Nec a morte penitus sufficiunt defensare
In extrema necessitate nullum prestant homini iuvamen
Sed ipso tribuunt corpori vilissimum linthiamen
Mundus ergo iste videtur esse tamquam sambucus
Cuius flos est pulcher sed amarus fructus
Sic pulchra videtur mundi delectatio
Sed fructus eius est eterna dampnatio
Mundus iude traditori convenienter comparatur
Qui christum osculo dolose decipiebat
Tale signum mundus dat devotis
Quale iudas dedit ihesu christo hostibus
Sic osculatur fuero divitias et honores dando
Ipse est tenete eternaliter cruciando
Verumtamen divitie non sunt per se ad dampnationem
Sed multis prosunt ad eternam salvationem
Dixit enim daniel nabuchodonosor regi
Peccata tua elemosinis redime via salutis dando ei
Rex enim potentes non abiicit cum ipse sit potens
Si vis divitiis sicut thobias dixit filium suum docens
Si multum tibi fuerit habundanter tribue
Si modicum fuerit etiam illud impertire stude
Divitie non dampnant homines sed amor earum
Nec vestis coinquinat hominem sed indiscretus usus earum
Nec est pulchra vestis peccatum si cor est de deo datum
Rex quidem vestiri potest secundum proprium suum statum
Quem deus voluit esse regem non debet indui sacco
Et quem deus ordinavit rusticum esse non querit uti serico
Quilibet ergo utatur rebus secundum statum et congruum
Caveat tamen diligentissime ne faciat excessum
In omni enim re debitus modus est servandus
Excessus cum magna diligentia tamen est cavendus
Mundus ergo qui nos invitat ad talia instando
Vincere debemus eum debitum usum et modum servando
Hanc impugnationem homo a mundo non sustinuisset
Si in paradiso voluptatis permansisset

In paradiso fuisset homo sine omni infestatione
Sic vixisset homo iuste cum bonis sine vexatione
Nec insidiaretur ei suus antiquus inimicus
Nec defraudaret eum intimus suus falsus amicus
Nec molestaret eum minima musca vel culex
Nec lederet eum minimus vermiculus vel pulex
Et modo a sathana et elementis impugnatur
Nunc gravi caloris sive frigoris cruciatur
Terra stimulat eum tribulis spinis et sentibus
Bestie terre lacerant eum cornibus et dentibus
Aqua involvit eum fluctibus et procellis
Pirrate aquarum invadunt eum rapinis et bellis
Aer inficit eum pestilencia et corruptione
Incendiarii irrumpunt eum vastorum ignium invasione
Ignis redigit carnem et ossa eius in cinerem
Fumus ignis inducit oculis eius caliginem
In paradiso nullus homo fuisset alterius inimicus
Sed nunc inter mille vix reperitur amicus
Si dives est homo habet divitias et honores
Multos videtur habere amicos et favores
Si statim cum incipit eorum auxilio indigere
Vix unum amicum experitur habere
Verus amicus comprobatur in articulo necessitatis
Qui non attendit plagam neque periculum adversitatis
Qui se et sua pro amicis exponere non veretur
Quam magna caritas habere perhibetur
Sed clementissimus deus maiorem caritatem habuit
Qui se et sua pro inimicissimis in pro nobis exposuit
Eramus enim inimici dei et perpetuo carceri adiudicati
Sed per suam mortem sumus gratuito liberati
Oportebat enim nos omnes carcerem inferni ingredi
De quo non poteramus aliquo adiutorio eripi
Tandem misertus est deus totius consolationis
Clemencie respexit statum nostre dampnationis
Et decrevit nos per semetipsum liberare
Unde ei placuit signum nobis prelativa dare
Sicut columba inclusis in archa deferebat
Quod per manum dei futuram inclusis in lybo pendebat
Qui non solum hiis qui erant in archa promittebat
Sed toti mundo signum salutis in olea promissum dabat
Et hoc premonstratur deus in multis figuris
Sicut patet studioso lectori in divinis scripturis
O bone ihesu doce nos ut sacras scripturas doceamus
Et tua in eis caritatis ad nos intelligere valeamus amen

Capitulum 2m de [illegible] male

Quomodo nostre redemptionis fuit despondeamus
Postea de annunciatione male audiamus
Quomodo enim venia datur de incarnatione
Naturalium fuit ut predixit nuncius pregnatione
Sed ut facilius et lucidius intelligatur
Una parabola prime scribenda audiatur
Homo quidam ab ierusalem in iericho descendebat — Luce 10
Et in desertum veniens in latrones incidebat
Qui eum spoliaverunt et vulneraverunt
Et semivivum relinquentes abierunt

Veniens autem sacerdos et levita ... ipsum pertransibat
Quia vulnera eius sanare nequibant
Tandem samaritanus illi appropinquabat
Et miro modo vulnera eius sanabat
Et nisi samaritanus ille advenisset
Nunquam sauciatus ille sanatus fuisset
In hac parabola genus humanum plane designatur
Quod de paradiso voluptatis in hoc desertum exiebat
Qui spoliatus est bonis et gratuitis sibi a deo datis
Et vulneratus est vulnere peccati mortalis
Qui multo tempore sine remedio semivivus iacebat
Quia in anima mortuus erat licet corpore vivebat
Quem nec sacerdos nec levita sanare potuerunt
Quia nec circumcisio nec prima homines ad patriam reduxerunt
Tandem samaritanus hodie appropinquabat
Et sauciati vulnera misericorditer sanabat
Samaritanus custos interpretatur
Per quem iste Christus noster designatur
Et nisi custos ille in hunc mundum venisset
Nunquam homo in vitam eternam intrasset
Laudemus et benedicamus dominum nostrum Ihesum Christum
Qui venit in hunc mundum sanare semivivum istum
Cum etiam filius dei in hunc mundum venire satagebat
Aliquem de quo nasceretur premittere disponebat
Misit quoque angelum qui conceptionem eius nunciavit
Et sanctificationem eius in utero matris intimavit
Hec est beatissima virgo maria
Per quam venit humanitati sanatio sanctio pia
Quod et deus in multis figuris premonstravit
Et gratiam eius multipliciter insinuavit
Rex astyages visionem mirabilem videbat
Qui videbat de ventre filie sue vitem pulcherrimam crescebat
Que frondibus et foliis se amenissime dilatabat
Et fructus proferens totum regnum suum obumbrabat
Dum esset ei per interpretatores hec visio gerat
Ut videlicet de filia sua rex magnus nasciturus erat
Que filia postea hunc cirum regem generavit
Qui filios israel de captivitate liberavit
Hec est litteralis huius visionis significatio
Sed alia est mistica eius prefiguratio
Astiagi monstratum est quod filia sua cirum regem generaret
Ioachim monstratum est quod filia sua christum regem portaret
Cirus rex liberavit filios israel de captivitate babilonica
Et christus rex liberat nos de captivitate dyabolica
Filia quoque regis astiagis figurat mariam
Que protulit mundo vitam veram et piam
Benedicta sis tu summi regis filia
Flos candens et nitens sicut candida lilia
Benedicta sit tue conceptionis annunciatio
Per quam ortum habuit nostre captivitatis liberatio
Benedictus sit deus pater qui te nobis destinavit
Benedictus sit dei filius qui te matrem adoptavit
Benedictus sit spiritus sanctus qui te intus sanctificavit
Benedicti sint utrique parentes qui te mundo generaverunt
Hanc beatissimam filiam et salomon precinebat
Que in utero matris sue sanctificari debebat.

Nam ortum conclusum eam in canticis nominabat
Et fonti signato et sigillato eam comparabat
Quia tamen mirum adhuc in utero conclusam sciebat
Spiritus sanctus ei sanctificationem infundebat
Et sigillo sancte trinitatis sic eam signabat
Quia in eam nunquam aliqua contaminatio intrabat
O maria tuus venter ortus omnium deliciarum
Et fons indeficiens scaturientium aquarum
Ex quo scilicet nobis omnia necessaria fundebat — Num 22
Deus per os balaam ortum eius premittebat
Promisit namque quod de iacob orietur stella
Per quam figuratur maria futura dei cella
Balaam populo israhelitico maledicere cogitabat
Sed spiritus sanctus maledictionem in benedictionem commutabat
Per quod et spiritus sanctus figuraliter ostendebat
Quod nostra maledictio in benedictionem converti debebat
Et hoc fieri mediante quadam puella
Cuius ortum prefigurabat in quadam stella
Hec est sanctissima maria vera stella maris
Fluctuantium conductrix et adiutrix singularis
Sine hac stella non possumus hoc periculosum mare transire
Nec ad portum celestis patrie pervenire
Magnum deus ortum marie per stellam precinebat
Qua nos ad celeste premium inducere disponebat
Gratias agamus deo qui dedit nobis hanc maris stellam
Per quam effugere possimus huius maris periculosam procellam
O peccator quicunque peccasti noli desperare
Sed hanc benedictam stellam attente contemplare
In dubiis in periculis et necessitatibus ipsam intuere
Ipsa dirigit ipsa protegit ipsa perducit vere
Hanc stellam theophilus respexit
Et ipsa eum pie ad portum salutis suscepit
O bone ihesu da nobis hanc stellam contemplari
Ut a cunctis periculis per ipsam mereamur liberari Amen

Capitulum Quartum de nativitate benedicte virginis

In precedenti capitulo audivimus de beate virginis annunciatione
Consequenter audiamus de ipsius ortu sive generatione
Progenies marie processum habuit de stirpe yesse patris david
De quo ysaias propheta plenarie vaticinavit
Prophetia cuius sic legitur hec esse
Egredietur virga de radice yesse — ysa 2
Flos de radice eius ascendet
Super quem septiformis gratia requiescet
Hec virga est maria fecundata per celestem rorem
Que produxit nobis dominum amenissimum florem
In hoc flore inveniuntur septem medicamina bona
Per que signantur sancti spiritus vii dona
In hoc flore inveniuntur tactus odor fructus
Color folia succus et gustus
Hec septem egritudinibus anime sunt valde medicinalia
Contra septem peccata mortalia
Tactus huius floris hoc timor superbie opponatur
Et dono timoris ad cognitiones sui humiliatur
Quia non cogitat quomodo ... lucifer propter superbie tumorem
Humiliat se et capit habere dei timorem
Si enim deus altificatos et angelos noluit superbia sustinere
Multo minus vult homines superbientes penitus habere

Ipi hebant gras vn̄ q̄dam potant gloriari
Et hꝫ p̄ut sumos hō de quo potant (potuit) eleuari
Odor huius flor̄ dulcia i mūdicordis mollificat
Et dono pietatis ad ꝯpassioēꝫ afflictoꝝ dilatat
Mundus n̄ ad nllius ꝯpassioēꝫ ꝯmouet
Unus at si afflicto ꝯpatit̄ ⁊ misꝫt
Ut g° suscipit deoꝫ i exempla sui saluatoris
Omis ꝯpassiuus est afflictis i oibꝫ hor̄
Exemplo dn̄i nr̄i ihū xp̄i flet cū flentibꝫ
Et ꝯpatit̄ ta i cor̄ q̄ i aīa pacientibus
Fructu huius flor̄ verpania huius flor̄ me rmonet
Et dono sc̄e hō decent̄ ꝯu̾sari cū hoīb; edocet̄
Hō natu d⁹ nllam hꝫ mcr̄ distoēꝫ
Et io nescit bona ⁊ decente ꝯu̾satoēꝫ
Domi sc̄e masuetu ē ⁊ suaue
Et doꝫ bn̄ ꝯu̾sari in domo nacōis p̄ue
Ut g° huius flor̄ fructu .i. xp̄i opa voluit imitari
Ex ip̄is opibꝫ distat cū hoībꝫ bn̄ ꝯu̾sari debite
Colore huius flor̄ p alijs attidie ꝯpulsat̄
Et dono fortitudis .i. ad abstinēdm̄ hō corrobat̄
Nulla n̄ sent̄ pena n̄c vet̄ laboꝫ
Ut mtinet̄ huius flor̄ .i. crifixi coloꝫ (aīat̄)
Si em̄ elephas aspectu sagnis mrie adpugnādm̄
Mlto mag̾ hō aspctu sagnis xp̄i ad laboꝫ fortificat̄
Ut g° deuote ip̄ius ros̄m coloꝫ huius flor̄
Silaiter ꝯpat̄ ⁊ sustinet oibꝫ hor̄
Folijs huius flor̄ ydropis auacie ꝯfugat̄
Et p donm̄ ꝯsili sit̄ p̄cuniaꝝ refrenat̄
Folia huius floris sūt v̄ba xp̄i ⁊ ei⁹ doctina
Que ꝯsul̾ ꝯtēpne tpalia q̄re diuina
Auarus hat doctna diligit studꝫ r̄tinere
Sic spm̄ ꝯsilij in se p̄hibet̄ habere
Et ttūs no ciiat tpalia ꝯgg̾are
Sicut hꝫ pat⁹ indigētibꝫ mistrare
Semi huius flor̄ rplecōe gulcoꝯpmit̄
Et dono itt̄cs sēꝯ ꝯgtōis arnit̄
Gut⁹ n̄ hꝫ coloꝫ vride q̄ visu clarificat
Et donm̄ itt̄cs sens⁹ ad cogicoēꝫ celesti ill̄mat
Gulos⁹ n̄ no ꝯgnosc̄t celestia s̾m trrestia
Hꝫ donm̄ itt̄cs doꝫ p trrestria ꝯgnosc̄e celestia
Ut si videm⁹ claꝝ solem et delectabiles floꝫ
Cogitam⁹ claꝝ ⁊ delecta̾bꝫ ee illoꝝ datorem
Gustu huius flor̄ delectacōe luxurie carcat̄
Et dono spc̄ .i. sapide sc̄e aīa delectat̄
Cm̄ n̄ gustante sp̄s sc̄a dulcedinē
Omēꝫ delectacōeꝫ carnis reputat ꝯcūitu̾
Sic n̄ gustato melle n̄ sap̄t palato cib⁹ malus
Sic gustato sp̄u sc̄o desip̄it oīs voluptas carnal̄
Q̄ bona mlta do dulcedis tue dn̄e
Q̄ abscondisti timētibꝫ te
Pꝫ q̄ i v̄ga iesse vn̄ maria fit orta
Ꝫ q̄ floꝫ p dnyx̄ pꝫ i clausa porta
Clausa porta i sp̄u ezechiel videbat
Q̄ nūq̄ apiri debebat.

Unus solus p eā clausa volebat trāsire
In q° meo m⁹ eius pturitoīs mire
Intelligat h̾ qui pt
Nō sicut nos nascim̄ ita xp̄s nat⁹ ē
Nō ē mri aprire porta ⁊ trāsire
Hꝫ mirabilit̄ ē vde p clausa porta me
Salomo ā dno tēplū edificauit
In q° misterie ortu bte maria p̄figat̄
Templū salois hūit p̄micia triā
P q̄ signat̄ t̄plex ancila i maria
P̄ma ē vgi̾m q̄ vgi̾tem p̄mo vouit
2a ē martir q̄ martir i aīa fuit
Hūit demq̄ ancola p̄dicatoꝝ ⁊ doctoꝝ
Que ē euangelistaꝝ doctrix ⁊ aploꝝ
Templū erat ꝯstructū de marmore cādido
Et ornatū int̾ius et⁹ auro mūdissimo
Sic maria erat cādida mūdissime castitatis
Et ornata i tūp̾c⁹ auro p̾fecti ssime caritatis
Q̄ p̾ pl̾chra ē casta ꝯnato cū caritate
Q̄ p̾ pl̾chra ē maria ornata caritate pīt ⁊ castitate
In teplo erat scala p̄ q̄ sursū ascēdebat̄
In maria erat diuinitas p̄ q̄ nos ascensū ad celū pabat
O bone ihū da nob mrit̄ tue sc̄issime matris
Sursū ascēd̄e ad gl̾am dei patris amen

Quintū de p̄sentacōe bndicte v̾gis

Nota preti[?] cā audiuim⁹ q° bta v̾g° fuit nata
Spec̄r audiam⁹ q° i teplo fuit dno oblata
Cm̄ ꝯtriennia eēt parentes eā ad teplū attulerunt
Et vt dno suiꝫ ⁊ vitas distat pontifici tradiderunt
Cui⁹ oblatō p mensā sol in sabulo p̄figabat̄
De q̄ p̄ticula histoie breuit̄ audiat̄
Piscatores quida retbe sua i mare p̾ciecerunt
Et tam mirabili mensā aurea extraxerunt
Mensa illa erat tota de auro puro ⁊ mltū p̄ciosa
Et videbat̄ oīm oculis mirim̄ spciosa
Ibidē i littore maris ꝯstā teplū erat edificatū
Et i honoꝫ solis q̄ gētes illa colunt dedicatū
Ad teplū illud mensa illa ē deportata
Et ipi soli tāq̄ do q̄ colebat oblata
Mensa illa p toto mūdo vocata ē h̾c vocabulo
Q̄ ꝯmuniter dicebat̄ mensa sol in sabulo
Sabulū eni arenosa t̾ra apellat̄
Et ibi teplū solis i arenoso loco habebat̄
P mensā g° solis maria pulchra ē figata
Que v̾o soli .i. summo do ē oblata
Mensa solis oblata ē i teplo solis materialis
Maria ē oblata i teplo veri solis etualis
Mensa solis mlti ac magni affectabant videre
Marie ortū tā angli q̄ hoīes desiderabant
Mensa sol̄ sc̄a sc̄a fuit de materia purissima
Maria fuit mēte ⁊ corpore mūdissima
Pulcherrime maria p mensā ē figurata
Que p̄ea celest̄ escam nob ē collata
Nā ip̄a filiū dei ihm xp̄m nob generauit
Q̄ nos suo corp̾e ⁊ sagne oēs refocillauit

Benedicta sit vere beatissima mensa
per quam collata est nobis esca tam salubris et tam immensa
Benedicti sint parentes qui eam genuerunt
Et eam puram parvulam domino deo obtulerunt
In veteri testamento nullum legimus filiam suam deo obtulisse
nisi Jephte quem legitur eam ymmolasse et occidisse
Jephte obtulit filiam suam deo sed in discrimine et nove
Joachim et Anna obtulerunt filiam suam viventem et perfectam
Ipsi vero filiam suam non ymmolaverunt nec occiderunt
Sed vivam ut domino vivo deserviret obtulerunt
Jephte fecit votum quod a sanctis doctoribus vituperatur
Maria fecit votum quod tam a deo quam ab angelis collaudatur
Filia Jephte deflevit quod virgo mori debebat
Maria per votum virginitatis gratiam inveniebat
Illa deflevit quod nullam prolem post se relinquebat
Dolens quod de sua posteritate nullus nasciturus erat
Et ipsa miseriam sue virginitatis deflevit
Set Maria felix et felicissima filium invenit
Filia Jephte oblata est post victoriam pugnationis
Maria oblata est ante victoriam pro victorie collatione
Filia Jephte oblata est pro victoria hostium temporalium
Maria facta est victoria hostium infernalium
Illa dispositione oblata est deo postea finem recepit
Maria per oblationem suam per dominum finivit
Evaluit ad dominum firmiter et quia vita amplexabatur
Sicut in orto illo quasi suspensibilis deus erat prefigurabatur
Quam rex preparavit uxori sue in alta structura platani
De quo per fenestram sua priorem de longe contemplari desiderant
Per quod contemplativa vita Marie designatur
Que per eam celeste contemplacione nitebatur
Ita omni tempore contemplationi et devotioni erat intenta
Nunquam otiosa nunquam feriata est inventa
Sed ante omnia devotioni
Sed ad contemplationi et orationi devotissime se dabat
Sed lectioni et orationi se diligentissime occupabat
Psalmodia et versibus hymnis et canticis iubilando psallebat
Sepius morose et devotione dulcissime
Psalmi cum omni ... in remissione dominum exorabat
Septimanas de adventu Christi secundum legem non cessabat
Quod in scripturis de incarnatione Christi inveniebat
Hoc ostendendo et amplexando dulciter relegebat
Cum cetere virgines ad ipsam conveniebant
Ipsa sola in templo domini esse affectabat
Ipsa manebat et ipsa sedebat
Ipsa legendo et relegendo psallebat
Que in templo domini lavanda ipsa lavabat
Et que mundanda erant ipsa mundabat
Nunquam dormitabat nunquam dormire consuevit
Nisi quando naturalis legittima necessitas exegit
Sed licet dormiret vel dormitaret eius corpus
Tamen semper interior eius vigilabat animus
Et hoc est quod Salomon in eius persona meditatur
Ego dormio et cor meum semper vigilat
Tam prudenter tam humiliter tam devote se habebat
Quod vita ipsius cunctis exemplum vivendi prebebat

Sermo eius valde erat discretus et rarus
Semper dulcis et suavis et nunquam amarus
Nullum pauperem nullum debilem despiciebat
Dulciter omnes salutabat et dulciter respondebat
Ultra quam dici potest humilis erat mitis et devota
Tamquam omnibus virtutibus et dei dotibus decorata tota
Libros prophetarum et sacras scripturas optime intelligebat
Ut potest quia ipse doctor populum informabat
Nunquam in terram ... oculum ut infixe aspexit
Nunquam erecte numquam collum portabat erectum
Oculos interdum deflexos inter homines habebat
Sed cor semper erectum in celum gerebat
O quam bonum quam laudabile potest dici scribi vel tractari
Hec est beatissima virgo que recepit ...
O bone Jhesu da nobis in hoc seculo semper eam laudare
Ut tecum et secum in eternum mereamur habitare

Sermo de desponsatione Marie:

Superiori sermone audivimus quomodo Maria est oblata
Consequenter audiamus quomodo et quare fuerat viro desponsata
Cur deus matrem suam voluit viro desponsari
Decem et octo rationes possunt assignari
Primo ne presumeretur concepisse per peccatum
Et tamquam fornicatrix iudicio condempnaretur
Secundo ut viro solatio et ministerio foveretur
Et quocumque pergeret non solitaria vaga videretur
Tertio ne dyabolo maternitas Christi investigaretur
Et virginem se deum concepisse consideraret
Quarto ut Maria per patrem suum ... honoraretur
Quia plus marito suo quam alicui alteri crederetur
Quinto ut series genealogie per virum texeretur
Et genealogia Christi ad Joseph Marie produceretur
Quos in scriptura et genealogia ducere non ... adversos
Sed tantum ... desponsatos ... coniuges
Sexto ut matrimonium sanctum probaret et approbaret
Et cultus sanctus in ecclesia dominus ostenderet
Septimo ut virginitati in matrimonio servare liceret
Si utrique coniugum votum et placitum teneret
Octavo ut coniugati de salute sua sperarent
Et virgines cum electis a se desperatis cogitarent
Omnes status in ... dominus ad ... reducebat
Et omnes sua virgo et desponsata vidua erat
Omnibus ac statibus ... approbaret
Tamen se dicens magna sic viderentur
Matrimonium ... votum ... approbare
Si tamen debitum ... debitum ... creare
Melior est ut matrimonio castitas vidualis
Sed optima est ... excellit munditia virginalis
Matrimonio debetur fructus tricesimus
Viduis sexagesimus virginibus centesimus
... phylosophus ... dicto
... argumento ... professionis ... autem
Tractat Marie conjugio ... videre ... ...

Luna est lucidior sed sol lucidissimus
Dulcis [illegible] a stella que clarus [illegible]
Dulcior [illegible] amenitas paradisi quam dulcissima celi
Eminens est [illegible] optime dignitas
Quod per hoc in [illegible] sine mentis integritas
Tamen non virginitatem servat carne et mente
Non habet aureolam virginum in carne
Hunc autem mente virgo et non sit virgo corpore
Non perdit aureolam sed [illegible] imminuta
Habet autem aureolam per mentis virginitatem
Insuper primitus per professionem violenter est ablata
Aureola autem perdita per mentis corruptionem
Recuperare potest nisi [illegible] per confessionem
Tunc autem cum voluptate violatur
Illius aureola nulla contritione reparatur
Maria autem fuit virgo in desponsatione [illegible]
Tamen [illegible] virgo in eternum permansisse [illegible]
Et hoc dici potuit quod Sara Raguelis filia
Que septem maritis nupta ab omni corruptione servata
[illegible] fuit desponsata
Et tu virgo permansisti integra et immaculata
Quanto magis potuit [illegible] sponsus hic
Et tu virgo immaculata in eternum permansisti
Si Sara a septem viris custodiri [illegible]
Quanto magis [illegible] non custodiret [illegible]
[illegible] Joseph [illegible] appropinquabat videbat
Splendorem quendam divinum a vultu [illegible]
Et ideo numquam faciem eius intueri audebat
Nisi forte hoc casu aliquo accidebat
Tobias et Sarra [illegible] castitatem servaverunt
Maria et Joseph toto tempore vite sue virginitatem servaverunt
Joseph virgo erat [illegible]
Et divino nutu Marie tanquam custos associatus
Non quod Maria ipsius custodia egeret
Sed ut [illegible] suspicionem [illegible] custodie
Ipsa enim [illegible] custodie [illegible]
Que [illegible] hostili [illegible] custodiebat
Fuit enim duobus custodibus [illegible]
Et aliis duobus custodibus [illegible]
Maria [illegible] virgo [illegible] turris
Comparatur turri cuius [illegible] erat [illegible]
Que defendi poterat ab omnibus hostibus
Duobus [illegible] custodibus [illegible] custodiebatur
Tam fortissima et [illegible] fuit Maria
Eius [illegible] custos erat deus vera sophia
Que [illegible]
Et nunquam [illegible] hostem [illegible]
Maria [illegible] turri David comparatur [illegible]
Que mille clipeis erat munita
Clipei sunt virtutes [illegible]
[illegible] munita erat [illegible] gloria
[illegible] erat munita [illegible] fortia

Et sic superabat omnes temptationes et omnia peccata
Joseph [illegible] temptationes et peccata repellebat
Sed [illegible] radios [illegible] videbat
Tamen Maria virgo [illegible] pulcherrima erat
Tamen nunquam ab aliquo male concupisci poterat
Quia virtus quedam divina [illegible] procedebat
Que [illegible] concupiscentias [illegible] extinguebat
Cedrus [illegible] odore suo fugat serpentes
Sic Maria [illegible] sua depellit malas concupiscentias
Cypressus in vinea florente nequit serpentes [illegible]
Sic Maria nulla concupiscentia potuit appropinquare
Hoc Christe [illegible] nostras concupiscentias [illegible]
Et corda nostra dono tuo clementer [illegible] reple

Septimum de impregnatione [illegible]

Iam preteritis capitulis audivimus de Marie desponsatione
Presenti audiamus de ipsius mirabili impregnatione
Cum [illegible] Maria iam esset Joseph desponsata
Ad domum parentum in Nazareth est [illegible]
Interim autem et Joseph [illegible] nuptiarum intendebat
Ipso nesciente per spiritum sanctum Maria concipiebat
Non est suspicandum quod angelus invenit eam [illegible]
Cum solus deo placuit et [illegible] omnibus [illegible]
Ipsa non [illegible] divina solo [illegible]
[illegible] Thamar cum viro familiariter [illegible]
Sed tamen Sara filia Raguel [illegible] viro desiderabat
Et tamen Judith solitaria manens ieiuniis [illegible]
[illegible] Joseph [illegible]
Et tunc [illegible]
Impossibile est [illegible] fornicationem [illegible]
[illegible]
Non erat commessatrix non potatrix non [illegible]
Non [illegible] non saltatrix non [illegible]
Publica loca semper vitabat et quantum potuit fugiebat
Solitariam vitam contemplativam amplectabatur et diligebat
Omnia mundana solacia et gaudia aspernabat
Tantum in rebus divinis et celestibus delectabatur
[illegible] sua in templo domini manebat
Ubi cum nullo viro aliquid [illegible]
Et [illegible] ad domum parentum [illegible]
[illegible] in cubiculo clausa in orationibus perseverabat
[illegible]
[illegible] nunquam alicui [illegible] dedit occasionem
Forsan in ea completum est [illegible]
Forsan in ea impletum est [illegible]
Ecce virgo concipiet et pariet filium
Hec est forte illa de qua [illegible] Jacob puella
[illegible] Balaam [illegible] stella
In quo [illegible]
Quod filius dei nasci de virgine debebat
Hec virgo [illegible] virgo [illegible] esse
Que [illegible] de radice [illegible] Jesse
Forsan hec est illa virgo de qua [illegible] nascetur
[illegible] filius Jesse nasciturus prophetatur

Mundus autem nescius debebat sanctissima virgo praestimari
Ideo castissimus Joseph erat sponsus matris Christi
Non sum ergo dignus cum tali virgine habitare
Quia per eam expedit in contemplatione impeditur esse
Et ne forte aliqua sinistra suspicio in populo oriatur
Oportet ut occulte et valde caute dimittatur
Joseph indignum se reputans timuit cum Maria habitare
Sicut Johannes qui non fuit ausus Christum baptizare
Centurio rogavit Christum ne sub tectum suum intraret
Petrus rogavit eum ut de navi sua exiret
Mulier Sunamitis timuit cohabitationem Helie
Sicut Joseph cohabitationem matris Dei male
Cum ergo Joseph Mariam accipere trepidaret
Missus est angelus Domini qui mentem eius solidaret
Et dixit ei virginem dimittendam non esse
Et non ab homine sed a spiritu sancto concepisse
Maria autem concepit tamen inviolabilis et tamen incorrupta
Sicut Moysi in rubo ardenti praeostensum
Rubus sustinuit ignem et non perdidit viriditatem
Maria concepit filium et non amisit virginitatem
Dominus ipse habitavit in ipso rubo ardente
Et idem Deus habitavit in Maria quomodo venire
Deus descendit in rubum ut educeret Iudaeos de Egypto
Descendit in Mariam ut eriperet nos ab inferno
Descendit Deus in rubum propter Iudaeorum liberationem
Descendit in Mariam propter nostram omnium redemptionem
Cum autem incarnari volebat
Mariam solam pro omnibus mulieribus mundi eligebat
Judic 6 Et hoc fuit in vellere Gedeonis praefiguratum
Quod caelesti rore legitur esse madidatum
Solum enim vellus caelestem rorem capiebat
Et tota terra circumiacens sicca manebat
Ita Maria sola divino rore replebatur
Et in toto mundo nulla alia digna inveniebatur
Multe enim filie congregaverunt divitias
Maria autem sola supergressa est universas
Dant Gedeon ut signum Dei in vellere daretur
Si in per eum filios Israel ab hostibus suis liberaret
Repleto ergo vellere signum erat liberationis
Concepto Maria signum extitit nostrae redemptionis
Vellus ergo Gedeonis est benedicta virgo Maria
De quo vellere fecit tunicam sibi vera sophia
Qua vestiri voluit tunica nostre humanitatis
Ut nos vestiret veste perpetue iocunditatis
Vellus Gedeonis suscepit rorem sine lane lesione
Maria concepit filium sine carnis corruptione
Gedeon expressit rorem et concham implevit
Maria enixa est filium qui totum mundum gratia replevit
Erat autem conceptio Mariae facta per annunciationem Gabrielis
Quae figurata est in servo Abrahe et Rebecca Bathuelis
Abraham misit Eleazar servum suum pro virgine querere
Quam filium suum Isaac sponsam deberet habere
Rebecca autem nuncio Abrahe petenti potum tribuebat
Et ideo eam filio domini sui in sponsam eligebat
Sic pater caelestis misit in mundum archangelum Gabrielem
Qui filio suo quaereret filiam in matrem

Virgine

Gabriel ad virginem de castissima Maria venit
Quae de potu idest incarnatione sua genus humanum dedit
Rebecca non solum nuncium sed et camelos potavit
Maria tam angelis quam hominibus vitae fonte propinavit
O bone Jesu da nobis tuam incarnationem ita venerari
Ut poculo fontis vitae in aeternum mereamur satiari

Octavum de nativitate Christi capitulum

In praeterito capitulo audivimus de Christi conceptione
Nunc audiamus de ipsius humana generatione
Hanc generationem non solum angeli videre desiderabant
Sed et patres sancti desiderantes expectabant et clamabant
Emitte agnum tuum dominatorem terrae
Emitte lucem et veritatem tuam Deus aeterne
Ostende nobis faciem tuam et salvi erimus
Ostende filium tuum quem desideramus et quaerimus
Utinam disrumperes caelos et descenderes
Ut nos de captivitate dyaboli defenderes
Domine inclina caelos tuos et descende
Ad liberandum nos dexteram maiestatis tuae extende
Memento miserationum tuarum antiquarum
Veni et eripe nos de potestate tenebrarum
Veni Domine cito festina et noli tardare
Relaxa facinora plebis tuae et incarnare
Nullus angelus nullus homo sufficit nos liberare
Libera nos tu pie Domine qui dignatus es nos creare
Misertus quoque primis desideriis assumpsit humanitatem
Ut destrueret hominis dyabolicam captivitatem
Qui olim dixit penitet me fecisse hominem
Factus est homo ut liberaret captivum hominem
Et praefiguratum hoc fuit in pincerna Pharaonis Gen 40
Qui in carcere positus vidit sompnium suae liberationis
Videbatur sibi quod coram se vitis de terra excrescebat
Quae in se tres propagines sive tres ramos habebat
Vitis excreta uvas non protulit in momento statim
Sed incepit florere et uvas producere paulatim
Captivus et ciphum Pharaonis manu tenebat
Et uvas in eum exprimens poculum Pharaoni offerebat
Post hoc audivit huius sompnii interpretationem
Quod post tres dies obtineret liberationem
Ista fuit huius sompnii litteralis expositio
Sed alia est mistica eius mistica praefiguratio
Ante salvatoris nostri humanam nativitatem
Sustinuit humanum genus miserabilem captivitatem
Tandem vitis id est virgo de terra id est de Maria excrescebat
Quae tres propagines id est tres res mirabiles in se habebat
Habuit namque Christus in se carnem animam et deitatem
Quae destruxerunt nostram captivitatem
Vel tres propagines sunt tres personae sanctae trinitatis
Quae liberaverunt nos de carcere dyabolicae potestatis
Non tamen statim post ortum humanum genus est liberatum
Sed quando vinum passionis suae in ciphum caelestem est oblatum
Et postquam hoc vinum in passione est expressum
Genus humanum de captivitate est egressum
Hoc vinum regem caelestem ita inebriavit
Quod omnes offensas humano generi liberaliter relaxavit.

Hoc eciam dum deus misericordie reliquit
Et pro cottidiana oblacione sub sacramento instituit
Ut in sua die regi celesti pro mundi offensa offeratur
Et ita non esset in quo deus a mundo non offendatur
Benedicta sit salvatoris nostri clemencia divina
A qua data est nobis tam salubris medicina
Benedicta sit sanctissima virgo maria
Ex qua processit tam saluberrima vitis et tam pia
Cum enim christus nasceretur vinee engadi floruerunt
Et vinum pro vite figuratum venisse ostenderunt
Benedicta sit ihesu christi salvatoris nostri nativitas
De qua orta est angelis et hominibus tanta utilitas
Per ipsam enim est homo de captivitate dyaboli liberatus
Et per ipsam est lapsus angelorum reparatus
Ecce audivimus nativitatis christi utilitatem
Audiamus eciam nativitatis modum et qualitatem
Modus figuratus est in virga aaron amigdalina
Que floruit et fructificavit virtute divina
Sicut enim illa virga mirabiliter contra naturam germinavit
Ita maria supra ordinem nature mirabiliter filium generavit
Virga aaron protulit fructum sine plantacione
Ita maria genuit filium sine virili commixtione
Virga florens aaron signum sacerdocio monstravit
Maria pariens magnum nobis sacerdotem portavit
In testa amigdalinum dulcis nucleus latebat // erat
In testa carnis christi dulcissima divinitas abscondita //
In virga aaron invenimus frondium viriditatem
Florum suavitatem et fructuum ubertatem
Sic maria habuit viriditatem virginitatis
Suavitatem pietatis et ubertatem perpetue sanctitatis
Non solum autem christus ortum suum iudeis prenunciavit
Sed et paganis patefacere non renuit
Non enim pro iudeis tantum veniebat
Sed omnes salvos facere intendebat
Erat illo tempore octavianus qui toti orbi dominabatur
Et ille a romanis tamquam deus reputabatur
Ipse autem sibillam prophetissam consulebat
Si in mundo aliquis eo maior futurus erat
Eodem die quo christus in iudea nascebatur
Sibilla rome circulum aureum circa solem contemplabatur
In circulo virgo pulcherrima residebat
Que puerum speciosissimum in gremio gerebat
Quod illa cesari octaviano monstravit
Et regem potenciorem ipso natum esse intimavit
O quam potens est iste rex regum et dominus dominatorum
Qui humanum genus liberavit de captivitate demoniorum
Potenciam huius regis cesar augustus formidavit
Et ab hominibus deus vocari et reputari recusavit
O bone ihesu da nobis ita tuam honorare nativitatem
Ut non incidamus iterato dyaboli captivitatem

Nonum de adventu magorum

In precedenti capitulo audivimus de christi generacione
Consequenter audiamus de magorum oblacione
Eodem die quo christus in iudea fuit natus
Ortus eius tribus magis in oriente est nunciatus
Videbant namque stellam novam in qua puer apparebat
Et super caput eius crux aurea splendebat — Crux Christi in passione
Audierunt vocem quandam dicentem sibi
Ite in iudeam et novum regem natum invenietis ibi
Tres igitur isti festinanter in iudeam pergebant
Et regi celi nato sua munera offerebant
Hii tres magi per tres robustos figurati fuerunt — 2° Re 23
Qui regi david aquam de cisterna bethlehem attulerunt
Istorum robustorum virtus et audacia multum commendatur
Sic magorum adventus et oblacio valde approbatur
Tres robusti exercitum inimicorum non timuerunt
Sed viriliter castra eorum irrumpentes aquam hauserunt
Sic tres magi potenciam herodis non formidaverunt
Sed audacter in iudeam intrantes de novo rege interrogaverunt
Caspar melchior balthasar nomina sunt magorum
Abisay sobacai banaias nomina robustorum
Tres robusti perrexerunt bethlehem pro aqua cisterne
Tres magi venerunt bethlehem pro aqua gracie eterne
Tres robusti hauserunt aquam de cisterna terrestri
Tres magi susceperunt aquam gracie de pincerna celesti
Figurabat quoque illa bethlehemitica cisterna
Quod in bethlehem nasciturus erat celestis pincerna
Qui propinaret aquam gracie omni se sicienti
Et daret aquam vite gratis precium non habenti
David rex aquam allatam domino pro graciarum accione offerebat
Gaudens et exultans quod tam robustos viros habebat
Christus autem rex celi gloriose gaudebat et exultabat
Cum adventus magorum conversionem gencium figurabat
David rex videtur sitisse non aquam sed suorum virtutem
Christus perhibetur sitisse nostram conversionem et salutem
Tres robusti bethlehem / magi de oriente brevi hora / tempore pervenerunt
Si queritur quomodo tantum spacium tam cito potuerunt transmeare
Dicendum quod christo nato non erat impossibile hoc dare
Qui enim duxit abakuk de iudea subito in babilonem
Cito perducere potuit magos de oriente in iudeorum regionem
Venientes igitur magi in bethlehem coram puero procidebant
Aurum thus et mirram ei offerebant
Figura huius novi regis et eius oblacionis
Innuitata fuit olim in regno regis salomonis — 3° Re 10
Salomon rex licet puer esset tamen sapientissimus fuit
Christus puer factus non minus sapiens quam ante extitit
Salomon rex residebat in throno de ebore mundissimo
Qui vestitus erat auro optimo et purissimo
Universi reges terre regem salomonem videre desiderabant
Et ei munera preciosissima et carissima portabant
Sed regina saba tanta et talia munera ei offerebat — 3° Re 10
Cuncta prius in regno illo numquam visa erant
Thronus veri salomonis est beatissima virgo maria
In quo residebat ihesus christus vera sophia
Thronus iste factus erat de nobilissimo thesauro
De ebore videlicet candido et fulvo nimis auro /

Ebur ppt sui candorem et frigiditatem
Designat virginalis mundicie castitatem
Ebur antiquum capit colorem rubeum
Sic antiqua et longa castitas reputat martirium
Aurum quod in valore suo precellit omne metallum
Significat karitatem que mater est omnium virtutum
Maria quasi domus eburnea propter virginalem castitatem
Et auro vestita propter eius sanctissimam karitatem
Et pulchre virginitati coniungitur karitas
Nam sine karitate coram deo nichil reputatur virginitas
Et sicut fur non timet lampadem non ardentem
Sic dyabolus non timet virginem karitatem non habentem
Tronus salomonis super tres gradus erat exaltatus
Et maria supercellit trium sexus status
Supercellit in statu patriarcharum prophetarum apostolorum
Statum quoque martirum confessorum atque virginum
Vel sex gradus thronus salomonis habebat
Nam post sex etates mundi maria nata erat
Duodecim super sex gradus thronum exornabant
Nam xii apostoli marie tamquam regine celi ministrabant
Vel xii leunculi thronum decorauerunt
Nam xii patriarche progenitores marie fuerunt
Duos leones magnos thronus habebat
Nam duas tabulas preceptorum maria corde et opere retinebat
Summitas ipsius throni erat rotunda
Nam maria erat sine angulo sordium et tota munda
Due manus sedile hinc inde tenebant
Nam pater et spiritus sanctus numquam a matre filii recedebant
Hic est thronus verus quem rex salomon sibi fecerat
Et in omnibus regnis mundi tale opus non erat
Magi qui venientes aspexerunt numquam talia
Qui puero tali viderunt congrua et non alia
Aurum nam propter sui nobilitatem munus est regale
Per quod ostendebant puerum regem esse et deceret tale
Thus autem oblacio erat sacerdotalis
Et puer iste erat sacerdos cui numquam fuit equalis
Cum mirra solebat antiquitus corpora mortuorum condire
Et christus sacerdos rex voluit pro salute nostra mortem subire
Nos autem debemus christo offerre aurum dilectionis
Eo quod pro nostra dilectione subiit penam amare passionis
Thus deuote laudis et gratiarum actionem
Et mirram compassionis pro mortis eius recordacionem
Hoc ihesu da nobis ita te diligere et tibi condolere
Ut te in celis perhenniter mereamur videre Amen

Decimum de purificatione marie

Imperatrix celorum audiuimus quomodo christus fuit a magis adoratus
Consequenter audiamus quomodo in templo fuit domino presentatus
Quadragesima die post eius natiuitatem
Peregit virgo beata purificationis sue solempnitatem
Licet ipsa non haberet necesse de purificatione
Nam conceperat filium sine virili commixtione
Voluit tamen purificari ut preciperent virtuti legis exequeretur
Ne preuaricatrix legis esse presumeretur
Preuaricatrix legis ipsa numquam erat
Nam omnia que legis erant diligentissime tenebat
Quapropter ipsa per archam testamenti est prefigurata
In qua inclusa erant omnia legis mandata
In archa enim erant due lapidee tabule moysi
In quibus erant scripta decem precepta dei
Que propter legentium et audientium utilitatem annotabo
Et breui quadam glosula ipsa elucidabo x precepta
Primum est deos alienos non adorabis
Idest verum deum colas et super omnia nichil amabis
Secundum est non assumes in vanum nomen dei tui / nomen sui
Idest non blasphemabis non iurabis indebite pro nichilo
Tercium est memento ut diem sabbati sanctifices
Ut scilicet in eo non peraces mortalia et opera illiciata vites
Quartum est honora parentes tuos ipsis debite obediendo
Necessaria ministrando et animabus eorum impendendo
Quintum est ne occides non opere negligencia cogitacione
Consilio consensu malo exemplo nec aliqua occasione
Sextum est videlicet non mechaberis cogitando operando
Nec in mundicia ulla fornicacionem aliquam sustinendo
Septimum est non furaberis aliena modo quolibet attrahendo
Nec aliena in vita domino suo ex iniusta retinendo
Octauum est non falsum testimonium contra proximum tuum dicas
Idest omne mendacium et dolum et detractiones deuites
Nonum est domum vel agrum proximi tui non debes desiderare
Tali videlicet mente quod velles ea cum suo dampno adoptare
Decimum est uxorem seruum vel ancillam proximi tui non concupisces
Per res immobiles istas et mobiles intelligas
Quando ultra precepta in nullo videntur discrepare
Nisi quod res immobiles et mobiles voluit designare
Omnia ipsa mandata maria diligenter obseruabat
Et ideo archa testamenti ipsam figaliter prefigurabat
Archa testamenti et librum legis id est deuteronomium continebat
Et maria libros sacre scripture libenter legebat et audiebat
In archa etiam erat virga aaron que quondam floruit
Et maria floruit et fructum fecit et virginitatem suam protulit
Archa et urnam auream cum manna continebat
Et maria verum manna celi nobis afferebat
Archa testamenti de ligno sethim imputribili erat facta
Et maria in puluerem vel in putredinem numquam est redacta
Archa quatuor circulos aureos in lateribus habebat
Et maria quatuor virtutes cardinales in se gerebat
Que sunt temperancia prudencia fortitudo iusticia
Que sunt omnium virtutum radices et inicia
Archa habebat duos vectes aureos quibus portabatur
Per quos duplex karitas videlicet dei et proximi in maria designatur
Archa etiam intus et foris deaurata erat
Maria intus et foris virtutibus resplendebat
Insuper ipsa pulchre figurata est in candelabro aureo xx
Quod lucebat ierosolimis in domini templo
Super quod septem lampades ardentes stabant
Que vii opera misericordie in maria figurabant
Que sunt in ista esurientem potare sitientem
Vestire nudum et colligere hospicium non habentem
Infirmos visitare et victos captiuos vel liberare
Mortuos sepelire et necessaria funeralia ministrare
Nullus dubitet opera misericordie in maria plenarie fuisse
Quam nouimus pie karitate virginem misericordie perfectionem exercuisse
Quando nunc nunc totius opera misericordie non adimpleret

Pro nostro candelabrum divino igne succensum non lucet
Ipsa enim est candelabrum et ipsa est lucerna
Ipsa est lampas ardens accensum luce superna
Ipsa tota splendens est et tota luminosa
Ipsa aurora rutilans et magis sole radiosa
Ipsa lux et splendor super omnia astra celorum
Ipsa est luna que noctem fugat mundi et lux angelorum
Hoc candelabrum et eius candelam honoramus
Nos in festo purificationis cum accensas baiulamus
Maria enim Domino candelam in sua purificatione offerebat
Quam Symeon lumen ad revelationem gentium prenunciabat
Christus Marie filius est accensa candela
Propter triplices materias que inveniuntur ~~accensa~~ in ea
Sunt enim in candela ignis licinium et cera
Et in Christo erant caro et anima et divinitas vera
Hec candela pro humano genere Deo est oblata
Per quam nox tenebrarum nostrarum est illuminata
Oblatio huius dulcissime et gloriose candele
Quondam figurata fuerat in puero Samuele
Anna uxor Elchane sterilis existens prolem non habebat
Et pro puero Domino exorans lacrimas ubertim fundebat
Anne quoque filii Deus contra morem nature filium donavit
Marie Deus super cursum nature filium inspiravit
Anna filium suum Samuelem vocatum obtulit eum Domino Deo
Maria filium suum Ihesum appellatum eum obtulit patri suo vero
Anna obtulit filium qui Iudeos erat propugnaturus
Maria obtulit filium qui mundum erat protecturus
Filius Anne postea a Iudeis est refutatus
Filius Marie a Iudeis est morte turpissima condempnatus
Et hoc est quod Symeon Marie prophetando predicebat
Quod gladius filii sui ipsius animam pertransire debebat
O bone Ihesu da nobis purificationem tuam ita venerari
Ut in templo celesti mereamur manibus angelorum presentari

Undecimum capitulum. De fuga Christi in Egyptum

In precedenti capitulo audivimus quomodo Christus est oblatus
Nunc audiamus quomodo in Egyptum est fugatus
Cum enim rex Herodes quereret occidere Christum
Joseph premonitus ab angelo fugit cum eo in Egyptum
Statim cum Christus Maria et Joseph Egyptum intraverunt
Omnia ydola Egypti et statue corruerunt
Et hoc quondam Jeremias Egyptiis prophetaverat
Cum in Egyptum per captivitatem ductus fuerat
Qui cum Egyptii suam prophetiam audivissent
Sciscitabantur ab eo si aliqua in Egypto mirabilia futura essent
Qui dixit eis quod in futuro quedam virgo esset paritura
Et tunc omnes dii et omnia ydola Egypti essent ruitura
Egyptii ergo puerum in potestatem diis suis indicaverunt
Et quia hec sic evenerit exhiberent ut recognoverunt
Ymaginem quoque virginis cum puero pulcherrime sculpebat
Et hic divinos honores maximos summo modo exhibebat
Interrogati ergo a Ptolomeo cur hoc agerent
Dixerunt quod hanc prophetiam adhuc implendam fore expectarent
Hec autem prophetia quam prophetavit sanctus iste propheta
Modo quando Christus cum matre sua intravit Egyptum est impleta

Nam omnia ydola Egypti et statue corruerunt
Et virginem sicut predixit fuerat peperisse indicaverunt
Hoc Deus est prefiguratum fuerat in Moyse et Pharaone
In confractione sui Hamonis corone
Pharao enim rex Egypti coronam regalem habebat
In qua ymago dei Hamonis artificialiter sculpta erat
Vaticinatum est Egyptiis quod de Iudeis quidam puer nasceretur
Per quem populus Iudaicus liberaretur et Egyptus destrueretur
Precepit ergo Pharao ut Iudei pueros suos in flumen proicerent
Ut sic illum quem timebat perire intimerent
Amram autem et Jochabed convenerunt se abstinere proposuerunt
Nam malebant carere liberis quam adnecare partum
Receperunt autem rursum adeo ut se cohabitarent
Nam puerum quem Egyptii timuerunt ipsi generarent
Concepit ergo Jochabed et peperit pulcherrimum filium
Et abscondit eum tribus mensibus intra suum domicilium
Cum autem diutius eum occultare non valebat
In fiscella eum includens in flumine exponebat
Eadem hora filia Pharaonis iuxta flumen deambulabat
Et puerum ipsum inveniens sibi in filium adoptabat
Quem ipsa Moysen vocatum fecit educari
Et postea dum eum regi Pharaoni adduceret presentari
Cui Pharao alludens coronam suam imponebat
Quam ipse puer ad terram proiciens confringebat
Quod videns quidam pontifex ydolorum exclamavit
Hic est puer quem nobis occidendum Deus innuit
Cumque evaginato gladio ipsum occidere voluisset
Dixerunt quidam quod puer per insipientiam fecisset
In cuius rei argumentum carbones vivos ei quidam offerebat
De quibus puer mittens unum in os suum proiciebat
Salvatus est ergo Moyses mirum dictu et vixit
Et postea totum populum de servitute egyptiaca eduxit
Sed quid enarranda sunt de puero isto
Figuravit per totum quod evenit puero Ihesu Christo
Rex Pharao Iudeos pueros suos submergere coegit
Et ut primum Moysen perimeret submergentes perthegit
Ita rex Herodes omnes pueros in Bethleem occidi mandavit
Nam puerum Ihesum perire cum eis occidere affectavit
Moyses mirabiliter salvatus est a nece Pharaonis
Sic Christus mirabiliter a gladio Herodis
Moyses natus est ut filios Israel educeret de Egypto
Christus hoc fecit ut eriperet nos de inferno
Moyses dei Egypti regis coronam confregit
Christus omnia ydola Egypti ad nichilum redegit
Hanc ruinam ydolorum iam statua precedebat
Quam rex Nabuchodonosor in sompnio videbat Dan 3°
Cuius statue caput et collum erant ex auro
Brachia vero ipsius et pectus erant ex argento
Venter autem ymaginis femoraque erant ex ere
Tibia autem ipsius videbantur materias ferri habere
Pedum autem quedam pars erat fictilis et terrena
Quedam autem pars eorum videbatur esse ferrea
De monte autem quidam lapis sine manibus est abscisus
Et in pedes ipsius ymaginis sive ydoli est allisus
Contrivit eam et in pulverem omnino redegit
Et postea idem lapis in montem maximum crevit

Lapis iste figurat filium Dei Ihesum Christum
Qui pro salute generis humani venit in mundum istum
Lapis abscisus est de monte sine manibus
Et Christus natus est de Maria sine tactibus maritalibus
Lapis iste scilicet Christus veniens in Egipto omnia ydola
Sive enea erant sive argentea
Terrea et gemmea et post terrea ferrea
Confregit et fictilia id est omnia que erant terrea
Deus iste materie erant in predicta ymagine sive statua
Et omnia ydola corruerunt de quacumque erant materia
Lapis iste contrita statua in montem magnum excrevit
Quia destructa ydolatria fides Christi per totum mundum inolevit
Vel crescebat contrita statua et magnus est factus
Quia hostis Herodes qui ad nichilum est redactus
Ipse autem Iudeos in Iudea tristabat
Statu et spiritu Deo et hominibus proficiebat
Et tandem crevit in montem celestem tantum
Quod sua immensitate replevit celum et mundum
Et qui ascendit in montem Domini istum
Nisi innocens manibus et mundo corde hic videbit Christum
Non accipiet benedictionem a Domino
Et misericordiam a Deo salutari suo
Hoc vero da nobis ut mundo corde [illegible]
Et in monte Domini ascendentes te sine fine videamus

Duodecimum de baptismo Domini

Postquam audivimus quomodo Christus in Egiptum est fugatus
Consequenter audiamus quomodo in Iordane a Iohanne est baptizatus
Cum enim Christus tricesimum etatis sue annum inchoaret
Venit in Iordanem ut eum Iohannes baptizaret
Non autem filius Dei vivi baptismo non indigebat
Sed pro salute generis humani baptizari volebat
Ut per tactum sue sacratissime carnis aquis daret virtutem
Ut in eis baptizatus et mundatus regnum celorum intret
Et istud in mari eneo quod est in lavatorio erat olim prefiguratum
Quod ante introitum templi Salomonis fuit collocatum
Sacerdotes vero Domini qui templum Domini ingressuri erant
In hoc lavatorio se lavare necesse habebant
Ita omnes qui intrare volunt celeste Domini templum
Necesse habent ut prius laventur per baptismum
Nota Notandum autem quod triplex est baptismus
Videlicet fluminis sanguinis et flaminis
Baptismus fluminis baptizatur per aque mersionem
Baptismus sanguinis per martirii passionem
Baptismus flaminis id est spiritus sancti hoc baptizatur
Si non habet baptismum et contritus baptismo moriatur
Si autem supervixerit non sufficit ei solum propositum
Nisi susceperit ab aliquo saltem aque baptismum
Baptismus ergo aque sive fluminis est summe necessarius
Templum Domini celeste ingredi volentibus
Baptismus ergo fluminis debet fieri in pura aqua
Non in vino non in lacte nec in aliqua materia alia
Quia eneum sive lavatorium factum erat ex ere
In quo confluxerunt artifices qui metalla componere
Ita in qualibet lingua possunt verba baptismi pronunciari
Sed tamen servata forma verborum debet pronunciari

Quilibet et hoc potest conferre baptismum
Si intendit id est facere quod ecclesia instituit faciendum
Quondam boves eneum mare portaverunt
Quia baptismum Christi xii apostoli per totum mundum dilataverunt
Nec pretermittendum est quod hoc lavatorium sive mare eneum
Circumtectum et ornatum non fuit speculis mulierum
Ut ingressuri templum se speculantur et viderent
Si aliquas maculas seu immundicias haberent
Per hoc significabat quod baptizandus requirunt consciencie perspectorem
Vera displicencia et cordis contritione
Unde Iohannes Baptista quibusdam phariseis predicabat
Quos ad baptismum accedere sine contritione videbat
Genimina viperarum quomodo iram futuri iudicii effugietis
Si videlicet per baptismum suscepistis et contritionem non habetis
Qui autem suscepit baptismum cum cordis contritione
Mundatur ab omni peccatorum suorum perditione
Istud est quondam prefiguratum fuit in Naaman Syro
Qui leprosus erat et mundatus est in Iordane modo miro
Naaman erat gentilis et ignorabat Deum
Et tamen venit per curam ad prophetam Dei Eliseum
Et iussu autem Elisei septies in Iordane lavabat
Et statim ab omni lepra sua mundabatur
Heliseus per septenam aque Iordanis lotionem
Significat vii mortalium peccatorum ablutionem
Caro Naaman per Iordanem facta est ut caro parvuli
Ita peccatores per baptismum efficiuntur mundi sicut pueri
Et si statim antequam iterum peccaverint morerentur
Sine omni impedimento regnum celorum ingrederentur
Et hoc innuitur in eo quod celum apertum fuit super Christum
Cum suscepit in Iordane a Iohanne baptismum
Cuique ergo regnum celorum intrare voluerit
Non intrat nisi prius ut Dominus est baptizatus fuerit
Istud est olim prefiguratum fuit in transitu Iordanis
Quando filii Israel terram intraverunt promissionis
Prius enim in Iordane figuraliter baptismum susceperunt
Quam terram eis promissam intraverunt
Sic oportet omnes per lavacrum baptismi transire
Qui desiderant ad eternam terram promissionis pervenire
Archa Domini in medio Iordanis portabatur et ibi stabat
Donec totus populus cum pecoribus suis transmeabat
Aqua vero que erat in superiori parte arche non processit
Sed instar montis maximi se super se congessit
Aqua autem a parte inferiori in mare defluebat
Et inferior alveus Iordanis siccus permanebat
Tulit autem populus xii lapides de Iordanis alveo
Et fecerunt cumulum in littore pro memoriali perpetuo
Quondam lapides de littore in alveum importaverunt
Et in loco ubi archa steterat cumulum fecerunt
Sic quoque omnes alveum Iordanis sicco pede transibat
Et postea flumen Iordanis ad pristinum statum redibat
Archa testamenti que in medio Iordanis stabat
Christum qui in Iordane baptizatus est prefigurabat
In archa erat virga Aaron que quondam floruerat
Et Christus per florem illius virge figuratus erat
In archa et manna celi panis erat
Et Christus est panis vivus qui de celo descendebat
In archa erat Deuteronomius liber legis

Et iste deus ipse est qui dedit legem iudeis
In archa continebantur domini precepta decem
Iam iste deus qui dedit precepta instituit baptisma
Archa de lignis sethim imputribilibus facta fuit
Et xpus licet moreretur et sepeliretur non tamen computruit
Archa erat lignea et tamen intus et extra auro polita
Et xpus erat dives tam in morte quam in vita pro unita
Duodecim lapides testimoniales xij sunt apostoli
Et porte terrarum testificati sunt baptismum xpi
O bone ihesu da nobis baptismum tuum ita venerari
Ut tecum mereamur in perpetua gloria commorari Amen

Capitulum xiij de temptacione xristi le

In precedenti audivimus quomodo xpus a iohanne fuit baptisatus
Nunc audiamus quomodo a dyabolo fuit triplicater temptatus
Post baptismum ductus est ihesus in desertum a spiritu
Et ihesus intravit desertum ex proprio suo instinctu
Non est sic intelligendum quod duxit eum portando
Sicut angelus portavit abacuc in babilonem
Sic et non dyabolus duxit eum super templum
Sed ut facilius intelligatur videamus per exemplum
Hic enim duxit non de loco portando per baiulare
Aliquando enim ponitur inductione vel inductivum significare
Moyses duxit filios israel de egipto
Non quod sequitur quod baiulavit eos in dorso
Sic dyabolus xpum non portando ducendo baiulavit
Sed in forma hominis ei apparens verbis blandis secum ire persuasit
Xpus autem qui pro nobis temptaciones sustinere volebat
Sibi consensit et secum templum et montem ascendebat
Voluit enim xpus temptari pro nostra instruccione
Ut ostenderet neminem posse vivere in mundo sine temptacione
Si enim xpus filius dei a dyabolo temptari voluit
Nullus purus homo sine temptacione vivere posset
Et si forsan homo ab una temptacione liberatur
Statim alia a demonibus ei preparatur
Nunc autem xpus non est temptatus ab uno vicio sed tribus
Nam demones temptant nos viciis multiplicibus
Et si deus sua et angelorum custodia non dedisset
Nullus hominum temptaciones demonum evadere posset
Nam sicut radius solis plenus videtur esse pulveribus
Ita mundus iste plenus est demonibus
Et ideo si aliquem per temptaciones cecidisse videmus
Continuo corde et spiritu debemus
Non statim debemus eum condempnare vel publicare
Sed pocius peccatum eius celare et excusare
Si autem non poterimus excusare factum peccatoris
Excusemus tamen prout poterimus eius intencionem
Si autem tale sit quod nequaquam poterimus excusare
Sed debemus intra nos ingemiscere et cogitare
Quantum plures deterius et ipse cecidisses
Si deus per graciam non te custodivisset
Notandum autem quod temptator xpo fuit tria vicia
Et sunt gula superbia avaricia
Cum enim deus xl diebus et xl noctibus ieiunasset
Suspicatus est sathanas quod famelicus esset
Solet autem dyabolus temptare per illud peccatum

Ad quod videt vel animat eum magis inclinatum
Cum igitur ipsum famelicum esse animaduertit
Cogitabat apud se ut de gula eum temptaret
Temptator primo hominem per gulam invadit
Nam in trassat[illegible] quod abstinens in peccatum vadit
Unde primos parentes de gula primo temptavit
Et ad comedendum fructum prohibitum instigavit
Frustra igitur contra alia vicia nititur aliquis repugnare
Nisi prius gulam et inmoderanciam discat refrenare
Xpus igitur dyabolum in temptacione gule superavit
Et hoc quondam daniel in ydolo bel et dracone prefigurat
In babilone ydolum bel pro deo colebatur
Quod multum comedere et multum bibere dicebatur
Cottidie ei offerebantur panes xij mensurarum
Sex amphore vini et carnes xl ovium coctarum
Sacerdotes autem ydoli per via subterranea noctibus intraverunt
Uxores et liberos secum adducentes hec omnia consumpserunt
Horum vestigia pedum daniel per cineres invenit
Et de licencia regis bel destruens illos interemit
Ibidem et in spelunca draco quidam latitabat
Quem tota gens ista tamquam deum estimabat
Et statutis diebus sacerdos suus cibum ei offerebat
Quem ille gratanter accipiens se ibi permanebat
Daniel autem massam de pice adipe et pilis confecit
Et de licencia dominorum ea in os draconis proiecit
Qua cum comedisset draco statim est ruptus
Et sic uterque devorator per danielem est destructus
Daniel igitur qui istos voratores et gulosos annichilat
Xpum qui temptacionem gule vicit prefigurat
Xpus etiam superavit dyabolum in temptacione superbie
Et hoc figuratum fuit olim in david et necem golie
Golias superbissime de fortitudine sua se iactabat
Et nullum sibi similem inter omnes filios israel estimabat
David autem eum cum funda ad terram proiecit
Et suo gladio cum dei adiutorio eum interfecit
Golias iste gigas superbus tenet figuram luciferi
Qui in regno celorum affectavit similis deo fieri
David autem pastor qui hunc superbum gigantem peremit
Xpus est qui temptaciones superbie viriliter superavit
Temptaciones superbie diverse sunt et ubique valde generales
Nam regnant non tamen inter seculares sed et inter claustrales
Sepe enim quod nulla vicia vincere possunt
Inanis gloria et appetitus laudis humane corrumpunt
Sepe enim sub veste vilissima latitat mens elata
Sicut purpura imperatoris deaurata
Tercio xpus in temptacione avaricie dyabolum superavit
Hoc et david in necem leonis et ursi prefiguravit
Leo enim et ursus quietem avaricia prefigurabat
Nam auferendo de ove rapina perpetrabat
David autem ovem suam eripiens raptorem interfecit
Et xpus superata temptacione avaricie sathanam a se vicit
Devicto autem sathana accesserunt ad eum angeli
Et tamquam victori et triumphanti ministrabant ei
Si ipse pugna decertavit quod dyabolum triumphavit
Ministerio et convivio sociorum angelorum dignus est
O bone ihesu da nobis in cunctis temptacionibus triumphare
Ut tecum mereamur in perhenni gloria exultare etc

Capitulum xiiij^m de curacione marie magdalene

In precedenti capitulo audivimus quomodo dyabolus xpm temptavit
In isto audiamus quomodo xpus mariam magdalenam curavit
Cum ihesus tricesimum annum inciperet et esset baptisatus
Et statim post baptismum a dyabolo est temptatus
Postea cepit ipse populum baptisare et eis predicare
Exemplo et doctrina viam salutis monstrare
In principio sue predicacionis emisit hunc dulcem sonum
Penitenciam agite appropinquavit enim regnum celorum
Cum adventum sui nunc audivit talem sermonem

Fidelis sermo et omni acceptione dignus
Quia per penitenciam intrat regnum celorum peccator malignus
Istud apparuit in peccatrice magdalena
Que fuit vij demoniis i. peccatis mortalibus plena
Que eiecta fuit ab ea per contricionem et penitenciam
Et ipsa misericordiam consecuta est dei clemenciam
Nullus ergo peccator de clemencia dei desperare
Quia deus promptus est cunctis penitentibus peccata relaxare
Ipse semper penitentes ad regnum celorum invocat
Sed cum adventus nulli penitenti fieri poterat
2 Par. 33 Et istud per regem manassen olim prefiguravit
Qui per penitenciam de captivitate in regnum revocavit
Manasses infinitis peccatis offenderat deum
Prophetas suos occiderat et inclitum ysaiam eciam
Tot prophetas ipsum arguentes cruciavit
Ut plateas urbis sanguine prophetarum cruentavit
Sanctum prophetam ysaiam quia ipsum de sceleribus suis redarguit
Cum serra lignea per medium dissecari fecit
Tandem pro multis sceleribus ab hostibus est captivatus
Et in exilium deductus carceri deputatus
Cum quo esset in carcere cepit penitenciam habere
Et ex toto corde commissa scelera deflere
Oravit quoque deum profusis lacrimis clamans
Peccavi nimis domine super numerum arene maris
Et iam non sum dignus videre celi celsitudinem
Pre iniquitatum mearum multitudine
Propter tuam clementissime deus misericordiam
Et malum coram te feci et iniquitatem perpetravi
Misertus dominus est ei sua clemencia
Et misericorditer acceptavit ipsius penitenciam
Quia de carcere et de captivitate ipsum liberavit
Et in regnum suum scilicet urbem revocavit
Per hunc manassen peccator malignus designatur
Qui sine timore peccat deum non curare probatur
Prophetas deum ipsum arguentes occiderat
Cum predicatores et doctores eos audire recusat
Et quando in tempore pertenditur in peccato mortali
Tamen deum probatur esse in captivitate dyaboli
Si autem ex toto corde suo egit penitenciam
Deus paratus est ei succurrere per suam clemenciam
Hoc deus et innuit per quandam parabolam
Quam predixit de filio prodigo secundum lucam
Luce 7

Recedens a patre suo abiit in regionem longinquam
Et ibi luxuriose consumpsit omnem suam substanciam
Et tunc incipiens egere ad quandam villam veniebat
Et uni civi adherens porcos illius pascebat
Filius iste prodigus peccatorem signat
Qui a suo patre celeste recedit quando mortale peccat
Et tunc in regione longinqua est iste filius malus
Quia secundum prophetam longe est a peccatoribus salus
Et tunc luxuriose consumit suam substanciam
Cum sensus suos et vires expendit in malicia
Et tunc adheret uni civi et pascit porcos
Quia scelelibus suis immundos pascit dyabolos alias
Post hec filius prodigus pervenit ad inopiam famis
Qui cupiebat implere ventrem suum siliquis
Tunc ad se reversus penitenciam agere incipiebat
Quia penuria et necessitas ipsum compellebat
In hoc possumus notare salvatoris clemenciam
Qui et peccatores compellit agere penitenciam
Ipsorum enim salutem magis querit et diligit
Quam ipsimet quibus ut nos se allicit
Quandoque enim allicit per internam inspiraciones
Aliquando attrahit per salutiferas predicaciones
Quandoque et allicit per beneficiorum largiciones
Quandoque non compellit per flagellaciones
Ipso enim filius prodigus compellebatur
Quia inopia fame ad patrem suum revertebatur
Videns autem eum pater a longe occurrebat
Et in amplexum et in oscula eius ruebat
Sic deus occurrit penitenti cum gracia preveniendo
Et recipit eum per clemenciam omnia scelera dimittendo
Presens est olim prefiguratum fuit in rege david 2 Re. 12
Qui adulterium et homicidium in uria perpetravit
Cum quo redargutus a nathan peccatum dixit
Paratus erat prius deus ut statim dimitteret
Quam cito dixit peccavi statim nathan respondit
Deus transtulit peccatum tuum i. dimisit
O quam magna est pietas tua domine et quam ineffabilis
Quia nullum penitentem tuis unquam condicionis despicis
Tu recepisti petrum paulum thomam et mattheum
Achab manassen latronem acthior et zacheum
Ninivitas samaritanam raab mulierem adulteram
Theophilum gilbertum taydem et mariam egipciacam
Eunuchum simeon cornelium ezechiam
Magdalenam longinum et moysi sororem mariam
Ideo et per vanitatem peccatorum nostrorum desperemus
Quia diversos testes divine misericordie habemus
O bone ihesu concede nobis veram et perfectam penitenciam
Per quam pervenire mereamur ad tuam mellifluam presenciam

Capitulum xv^m de die palmarum

In precedenti capitulo audivimus quomodo conversio magdalene est facta
Quare an. cap. tractatur in die palmarum sit peracta
In ista autem die tria nobilia principaliter contigerunt
Que olim per tres figuras premonstrata fuerunt
Videns enim civitatem urbem ihesus flevit
Cum laudibus susceptus fuit mercantes de templo eiecit

Primo notandum est quod Christus videns civitatem flebat
Compaciens civitati de miseria que illi imminebat
Hic fletus domini et salvatoris nostri iam prefiguratus
Fuit olim in lamentacionibus Ieremie prefiguratus
Qui deflebat desolacionem Ierusalem factam per Babilonios
Ita Christus deflebat desolacionem eius futuram per Romanos
Sic et nos proximis nostris cum compassione flere debemus
Quando proximos nostros afflictos vel affligendos videmus
Plus enim est compati afflicto quam bona temporalia erogare
Nam compaciens afflicto videtur de se ipso sibi dare
Compati debemus etiam malefactoribus nostris quam amicis
Exemplo Christi qui compassus est pro suis inimicis
Qui scit afflictis compati corde et misereri
Impossibile est illum misericordiam et graciam dei non mereri
Secundo notandum est quod populus Christo cum laudibus obviavit
8 Et hoc olim prefiguratum fuit per regem David
Cui populus post cedem Golie cum laudibus obviaverat
Et canticum laudis in honore ipsius decantabat
In quo cantico ipsum David regi Sauli preferebant
Nam Sauli mille et David x milia attribuebat
David dominum nostrum Ihesum Christum prefigurabat
Qui Goliam id est dyabolum adversarium nostrum superavit
Iste verus David id est Christus in die palmarum
Honoratus fuit multipliciter in occursu hebreorum
Quidam osanna filio David acclamabat
Quidam benedictus qui venit in nomine domini pronunciabat
Quidam eum regem Israel esse asserebant
Quidam eum salvatorem mundi continebat
Quidam cum floribus quidam cum palmis ei occurrerunt
Quidam vestimenta sua in via prosternerunt
Ierusalem visio pacis interpretatur
Per quam fidelis anima spiritualiter designatur
Ad quam salvator noster cotidie paratus est venire
Et nos ei in occursu procedere debemus
Laudes domino clamorosis vocibus decantamus
Cum in confessione peccata nostra cum gemitibus recitamus
Ramos palmarum adducimus si manibus portamus
Si corpora nostra in satisfactione disciplinis castigamus
Vestimenta nostra in via ad honorem dei prosternimus
Si temporalia nostra erogamus pauperibus
Cum floribus domino occurrimus et ipsum honoramus
Si nunc corporibus et animis bonis virtutibus insudamus
Ipsum Ihesum qui venit in nomine domini benedicimus
Si in prosperitatis nobis collatis devote grates agimus
Regem eum et dominum nostrum esse protestamur
Si opera nostra cum timore et reverencia operamur
Tercio notandum est quod Christus flagellum de funiculis fecit
Et ipso vendentes et ementes de templo eiecit
Mensas subvertit nummulariorum et effudit es eorum
Nam hic erant usurarii et collubiste phariseorum
Hec autem flagellacio domini iam recitata
Olim fuit in Eliodoro prefigurata
Rex enim Seleucus misit principem suum Eliodorum
Ut veniret in Ierusalem et ibi spoliaret domum templi
Cumque audacter intrasset templum manu armata
Statim contra eum ira dei est provocata
Et in primis ei apparuit quidam equus horribilis
Et qui sedebat super eum armatus erat et terribilis

Pedibus autem Eliodoro priores calces immisit
Et ipsum deiectum fremebundus ad terram collisit
Affuerunt et alii duo robustissimi adolescentes
Eliodorum flagellis usque ad mortem percucientes
Post hoc sedens equus et duo adolescentes disparuerunt
Et Eliodorum flagellatum tamquam mortuum reliquerunt
Sed sanavit eum summus pontifex Oniam et revixit
Et rediens ad dominum suum silencium dixit
Si habes rex aliquem hostem cuius mortem affectas
Eum ad spoliandum templum in Ierusalem mittas
Eliodorus flagellatus fuit propter templi spoliacionem
Isti flagellati fuerunt propter usure palliacionem
Usurarii enim posuerunt in templo collubistas et nummularios
Qui volentibus offerre mutuo dabant denarios
Et quia in mota lege usuras accipere non debebant
Collibia tamen id est munuscula parva recipiebant
Ficos nuces uvas poma vocabant collibia
Amigdala pullos anseres ovibus et similia
Sic usuras fraudulenter sub pallio tegebant
Verba domini in Ezechiele scripta non attendebant
Usuram et superhabundanciam non accipias
Confratres [illegible] vir hec diligenti animo in memoria retineatis
Sed [illegible]
Et fraudulenter similiter usure palliaciones fiunt
Qui mutuum non dat preter spem lucri dilectionis
Sed propter munera favores servicia vel promociones
Hii peccant contra verbum domini non perdentes
Mutuum date nihil inde sperantes
Ecce dominus de templo suo expellet
Et radicem eorum de terra viventium evellet
Studeamus ergo templum dei et domum eius cultu venerari
Si nolumus a domino flagello perpetuo flagellari
Relinquamus ergo usuras et omnes species usure
Ne expellamur a domino de templo glorie future
Hoc nobis dare velit totaliter custodire
Ut in eternum templum glorie eternaliter intrare

xvj. De cena et sacramento eukaristie

Superiori capitulo audivimus de palmarum die
Presenti audiamus de cena et sacramento eukaristie
Appropinquante tempore quo Christus voluit subire passionem
Dereliquit pro memoriali perpetuo in futurum passionis commemoracionem
Et ut nobis suam dulcissimam dilectionem demonstraret
Voluit quod hec ut se ipsum nobis in cibum daret
Iste enim in manna celi fuit prefiguratus
Quod filiis Israel in deserto de celo est donatum
Magnam dilectionem deus ostendit mittendo contulisse
Sed infinities nobis magis ostendit contulisse
Illis enim mittebat manna panem celi videlicet materialem et temporalem
Nobis autem contulit panem supersubstancialem et eternalem
Manna dicebatur panis celi nec tamen fuit in celo celi
Sed erat creatum ab aere in celo aereo
Noster autem salvator noster est panis celi et verus
Qui de vero celo descendit filius et verus
Iudeis quoque pro figura celi panis venit
Nobis autem non figuram sed veritatem celi panis contulit
Omnia enim completa fuerunt in manna figuraliter demonstrata
Que in sacramento eukaristie credantur fuit consummata
Manna celi valde mirabilis nec esse videbatur
Et in radio solis liquefiebat et ad ignem indurabat
Ita eukaristia in cordibus vanis liquefit et evanescit

In cordibus non igitur perdurat et abscondi nescit
Qualiter non sumunt eukaristiam ad suam dampnationem
Boni autem ad divinam et perpetuam consolationem
Cum quondam descendit manna descendebat similiter et ros celi
Sic sumentibus condignis cum eukaristia similiter confertur gratia dei
Manna erat album et ad modum nimis candidum
Sic quod sumitur quod communicans debet esse purus et mundus
Manna habuit in se omne delectamentum ciborum terrestrium
Et eukaristia habet in se delectamentum cibi celestis
Hoc autem delectamentum non sentitur in sacramenti masticatione
Sed in suis meditationibus et celestium contemplatione
Quilibet manne in ore saporem prout quilibet desiderabat gustabat
Quia dulcedini eius nullus sapor huius mundi assimilatur
Qui hanc dulcedinem perfecte semel gustaret
Hec delectamenta totius seculi absinthium reputaret
Petrus hanc dulcedinem in monte Thabor gustaverat
Statim tabernacula ibi facere et perpetuo ibi manere affectaverat
Accepit autem mane quisque ut mane cum ortus sol erat
Et singuli pro quolibet die de communi ad mensuram gomor colligebant
Contigit autem interdum quod aliqui plus colligerunt
Sed cum ad propria redibant non plus quam ad mensuram gomor habuerunt
Aliqui et illi qui plenam mensuram colligere non poterunt
Cum ad propria redirent plenam mensuram invenerunt
Sic communicans qui plures hostias recepit
Non plus habet quam ille qui unam tantum accepit
Similiter et ille qui particulam hostie suscipit
Non habet minus quam ille qui integram vel plures suscipit
Exo. 12. Cena domini et prefigurata fuit in agno paschali
Qui feria quinta cum pascere annuatim solebat manducari
Quem dominus primo precepit filiis Israel manducare
Cum decrevit eos de captivitate egyptiaca liberare
Ita Christus sacramentum eukaristie tunc primum instituit
Quando nos de captivitate dyaboli eripere voluit
Cum autem filii Israel agnum paschalem manducabant
Accincti erant baculos in manibus tenebant et stabant
Ita communicantes debent esse succincti per mentis et corporis castitatem
Et tenere baculos in manibus per recte fidei firmitatem
Debent et erecti stare in bona vita quam inchoaverunt
Et non se iterum in lutum ponere de quo iam surrexerunt
Agnus edebatur cum lactucis agrestibus que sunt amare
Sic nos debemus corpus domini cum amara contritione manducare
Qui comedebat agnum tenebatur pedes suos calceare
Et per pedes solemus spiritualia desideria designare
Communicantes ergo pedes suos calceare tenentur
Cavendo ne desideria eorum sorde aliqua maculentur
Agnus paschalis non fuit coctus aqua sed assatus igne
Et communicantes debent esse igniti caritate ut manducent digne
Hoc eukaristie sub specie panis et vini donavit
Hoc olim Melchisedech rex et sacerdos prefiguravit
Gen. 14. Cum reges terre in qua Habraham habitabat vastaverunt
Et multa spolia et Loth cum multis captivis abduxerunt
Abraham autem cum suis eos insequebatur
Et percuciens eos cum captivis ad propria revertebatur
Occurrit autem ei Melchisedech offerens ei panem et vinum
In prefiguratione huius sacramenti divini
Melchisedech erat rex et sacerdos dei altissimi
Et gerebat figuram domini nostri Ihesu Christi
Christus enim rex est qui omnia regna creavit

Ipse etiam est sacerdos qui primam missam celebravit
Melchisedech rex et sacerdos panem et vinum obtulit
Christus sub specie panis et vini hoc sacramentum instituit
Unde propter hoc secundum ordinem Melchisedech appellatur
Quia hoc sacramentum in oblatione Melchisedech prefiguratum
Melchisedech erat sacerdos et etiam princeps regalis
In quo pulchre figurabatur dignitas sacerdotalis
Sacerdotes enim habent potestatem super principes imperiales regales
Quia in dignitate precellunt omnes principes imperiales
Precellunt in potestate patriarchas et prophetas
Et in quadam virtute ipsas angelicas
Sacerdotes enim sacramentum conficiunt quod angeli facere nequeunt
Quod patriarche neque prophete olim facere potuerunt
Per Mariam olim filius dei semel incarnabatur
Per sacerdotes autem sepius panis in carnem transmutatur
Sacerdotes ergo propter sacramentum debemus honorare
Quos Christus confectores sui sacramenti dignatus est ordinare
O bone Ihesu da nobis tuum sacramentum ita venerari
Ut a te numquam mereamur in perpetuum separari Amen

Capitulum xvii de tradicione Ihesu Christi :

Ipsis tunc annis quo Christus eukaristiam instauravit
Tam cito Christus hostibus suis occurrens se exposuit
Cum quod Iudas proprius cum aliis satan [illegible]
Abiit ut faceret hostium suorum congregationem
Quanta erat Christi benignitas et clementia
Quanta erat Iude malignitas et dementia
Quem Christus participatione sui corporis et sanguinis cibavit
Et ipse de traditione ipsius in corde suo tractavit
Quamvis sciebat omnia noluit eum prodere nec sacramentum negare
In quo voluit sacerdotibus formam quamdam dare
Sacerdotes scientes aliquem cum mortali peccato ad communionem accedere
Non debent negare ne videantur eum prodere
Abiit ergo Iudas ut inimicos sibi congregaret
Christus autem ivit ad locum quem sciebat Iudas ut eum ibi expectaret
Venerunt ergo armati cum gladiis et fustibus
Querentes eum in tenebris cum laternis et facibus
Christus autem absque armis in occursum eorum ivit
Et quem quererent cum omni mansuetudine quesivit
Illi autem tamquam ignorantes coram eo astiterunt
Et Ihesum Nazarenum querere responderunt
Christus autem mitissimus et dulcissimus dabat eis responsum
Dicens humili voce et benigno modo Ego sum
Quo audito omnes retrorsum abierunt
Et tamquam mortui omnes coram eo in terram corruerunt
Quid dementissimi quid prodest vobis tanta multitudo
Qui vultis capere iacentes in minutissimo verbo uno
Quid prosunt vobis vestra milia et [illegible]
Quorum prostravit verbo uno tanta milia
Quid prodest vobis armatura tam terribilis
Que uno verbo prostrata probatur esse inutilis
Nonne videtis Christum solum potentiorem vobis omnibus esse
Et si vellet vos omnes interficere posse
Quomodo posset preparare terram sub pedibus vestris aperiri
Et vos omnes vivos tamquam Dathan et Abiron deglutiri
Et posset ignem et sulphur super vos facere pluere
Et tamquam Sodomam et Gomorram consumere
Et posset per angelos celi vos omnes delere

Sicut olim delevit totum mundum fere
Possit vos tamen uxorem loth in lapidis statuam mutare
Vel tamen egiptios diversis plagis molestare
Possit vos omnes gente in pulverem cinerem
Sicut exercitum sennacherib centum 80 quinque milia hominum
Vel possit vos omnes interficere per mortem subitaneam
Sicut olim interfecit filios michol et omnium
Vel possit vos omnes interficere per angelicum gladium
Sicut per david occidit maximum populum
Vel possit vos omnes in pestem dyabolo dare
Sicut septem viros thobie dedit occidere (?) sare
Vel possit ignem mittere qui consumet vos
Sicut chore cum suis et ducentos quinquaginta
Vel possit in vos mittere ignitos serpentes
Sicut olim in peregrinos vos (?) ter (?) gradientes
Vel possit vos disperge per in missos leones
Sicut olim in samaria tempore salmanazar colones
Vel possit vos dilacerare per rapidorum ursorum dentes
Sicut olim vel pueros elisei irridentes
Possit vos tamen eliodorum flagellare et conculcare
Vel tamen antiochum putrefacere et vermibus necare
Possit vos percutere per subitam lepram
Sicut olim percussit yesi et sororem moysi mariam
Vel possit percutere cecitate et avarisia
Sicut per eliseo percussus fuit exercitus de syria
Vel possit virum cuius brachium arida facere et induere
Sicut olim fecit regi yeroboam in bethel iuxta altare
Vel possit omnia arma vestra consumere debitis vermium
Sicut consumpsit in exercitu syriorum omnes cordas arcuum
Omnia hec et similia possit si vellet se defendere
Sed noluit in admodum vos opprimere
Sed magis fecit ut ostendat se voluntarie mortem sustinere
Et si vellet virtuti non possent eum capere nec tenere
Cuius gratia christus ostendit suam victoriam et potentiam
Debebat resurgendi et se capiendi licentiam
Victoria hostium christi in veritate
Fuit olim in sampsone et sangar et david prefigurata
Sampson cum mandibula asini stravit mille viros
Et sangar cum vomere interfecit sexcentos
Si iste admiratio dicitur tot hostes prostraverunt
Non est mirum quod coram christo omnes hostes eius corruerunt
Sepius vel david tenerrimus ligni vermiculus dicebatur
Qui octingentos uno impetu occidit
Vermiculus ligni dum tangitur mollissimus videtur
Sed cum tangit durissimum lignum perforare prohibetur
Sic david cum esset mitissimus nullus eo mitior
Sed in medio et contra hostes suos erat nullus eo durior
Sic christus in hoc mundo erat mitissimus et pacientissimus
In medio autem contra hostes suos erat districtissimus
Quia pugnabat autem mansuete et incessit inermis
Et sustinuit ut vellet tractaretur tamquam vermis
Et sustinuit hoc videtur querulose deplangere in psalmo
Ubi dicitur ego sum vermis et non homo
Quia agitur quod non tamen vermis sed vermiculus ligni
Quia in ligno se occidere eum maligni
Convenienter et tenerrimus appellatur

Quia caro sua tenerrima et nobilissima fuisse probatur
Et quanto caro sua erat mollior et tenerior
Tanto passio sua erat gravior et asperior
Et o quam intueris ad omnes transeuntes per viam
Attendat et videat si umquam viderit similem penam
O bone ihesu da nobis tuam amaram penam ita videre
Ut tecum in eterna in celesti patria vivere et gaudere

Capitulum xviii de dolosa salutacione :·

In precedenti capitulo audivimus quomodo christus hostes suos prostravit
Nunc audiamus quomodo eum iudas in dolo salutavit
Iudas salvatoris nostri traditor dedit iudeis osculi signum
Quod numquam super mortem nimis est malignum
Osculum enim quod convenit esse signum dilectionis
Hoc numquam iudas mutavit in signum traditionis
Sua iniqua salutacio in qua christo dolose fuit porrecta
Olim fuit in ioab et amasa prefigurata
Ioab enim amasam salutans mite dolose fratrem vocabat
Et iudas christum salutans in iniqua salutacione magistrum appellabat
Ioab dextera manu mentum amase quasi osculans tenebat
Et sinistra gladium educens ipsum perimebat
Sic iudas qui dextera manu mentum christi dicitur tenuisse
Quia legitur et ave rabbi blande dixisse
Simul etiam vero sinistra gladium evaginasse et ipsum perfodisse
Quia legitur insidias per blandiciis vis occultasse
O iuda qui es iam quod salvatorem tuum perdidisti
Quid enim tibi mali fecit quod sic adversus eum agere voluisti
Ipse te preponebat apostolorum honore et dignitate
Et tu exposuisti in eum totam malignitatem
Ipse te super hos discipulos elegit in apostolum
Et tu exhibuisti te sibi per omnibus fallacissimum
Ipse te cognominavit inter suos specialissimos xii discipulos
Et tu reliquisti eum et accessisti ad suos inimicos
Ipse te ad secreta sua suscepit cum aliis apostolis
Et tu ipsa secreta consiliaque eius cum suis hostibus
Ipse te sibi sanctio et sibi pecunie dispensatorem misit
Et quicquid voluisti ipso providente nichil tibi defuit
Tu autem ut fur in nocte tuis et tibi provideres
Misisti eum tradere pro modica quantitate pecunie
Ipse tibi contulit audaciam ut infirmos curares
Et tu cogitasti ut eum inimicis fraudes et ligares
Ipse tibi dedit potestatem super ejectionem demoniorum
Et tu tradidisti eum in manus inimicorum
Ipse te fecit bursiferum et procuratorem
Tu autem fecisti te furem dolosum et traditorem
Ipse te constituit super sua et suos procuratorem
Tibi et suis per nos commoditatem collocavit
Tu voluntatem tuam contra deum posuisti debitam
Cur ergo dominum tuum fraudulenter pro pecunia vendere
Tu sustinuisti colloquio domini tui quod volebas
Cur ergo eum fugere duos cum debebas
Ipse te dignatus est sacratissimo suo corpore cibare
Et tu non abhorruisti suum corpus iudeis in mortem dare
Ipse te potavit sui sacratissimi sanguinis nectare
Et tu non timuisti sanguinem eius fundere et tradere
Ipse non vilescebat tibi ministrare et pedes tuos lavare
Et tu non verebaris eum cum fraudulenta salutatione
Ipse tibi suum mellifluum os ad osculandum non negavit
Et tu cor tuum a sua malicia prestavit

Eciam cum in dolo salutares ipse te vocavit amicum
Et tamen non est adversum a malo cor tuum iniquum
Ipse lavacrum tuum Petro et aliis apostolis preferre noluit
Cum scivit quod te occidi oporteret hoc prevenire voluit
In lege scriptum erat dente pro dente oculum pro oculo
Numquam tamen licitum fuit reddere malum pro malo
Sed tu iniquissime michi malum pro bono reddidisti
Quod talem et tantum benefactorem tuum tradidisti
Filii et complices tui michi et malum pro bono reddiderunt
Qui salvatorem suum in ligno suspenderunt
Hoc quondam et vos michi olim Saul prefiguravit
Qui genero suo David malum pro bono reddere non cessavit
David suus erat gener, Saul dederat filiam suam in uxorem
Et tamen Saul machinatur eius interemptionem
Et filius Dei assumpsit ex vestro genere naturam
Et vos congregastis ad interficiendum eum armaturam
David hostem Saul videlicet Goliam superavit
Et Saul sibi tamquam hosti suo insidias mortis machinavit
Et de Pharaone et omnes inimicos vestros sepius devicit
Et vos insania mea vita sibi tamquam inimico gradiuntur
David spiritum malignum plerumque a Saule fugavit
Et ipse ad fodiendum eum lanceam suam vibravit
Et salvator vester vos a multis ydolatriis sepius revocavit
Nunc autem vesania vestra in mortem eius conspiravit
David autem egrediebatur et regrediebatur ad imperium regis
Tamen ipse rex Saul aspiravit ad necem eius
Et Christus pabula vestrorum corporum et viam vite vos docuit
Et vos quesistis eum occidere qui vobis profuit et numquam nocuit
David dolores Saul cytharizando mitigavit
Et tamen ille ipsi David dolorem et mortem inferre affectavit
Et et Christus languidos vestros sanavit et mortuos suscitavit
Et concilium vestrum ad occidendum eum se armavit
Vos ergo estis filii Kayn qui fratri suo sine causa invidit
Et nichil mali sibi fecerat et tamen ipsum occidit
Munera que obtulit Abel grata fuerunt apud Deum
Et hec causa erat sibi tanti odii sufficiens quod occidit eum
Sic Christus quia gratus erat celis et acceptus apud Deum
Ideo dixistis si dimittimus eum sic omnes credent in eum
Et si omnes credent in eum quid oberit
Nonne omnia sunt vera et salvifica que docet
Kayn eduxit fratrem suum foras verbis blandis
Et eductum interfecit verberibus nephandis
Sic et Iudas verbis blandis Christum salutavit
Et hostibus suis dolose interficiendum presentavit
Kayn interfecit suum uterinum fratrem
Iudas et Iudei occiderunt Christum patrem suum et fratrem
Pater omnium est quia nos omnes creavit
Frater est quia humanam naturam sibi adaptavit
O bone Ihesu qui dignatus es fieri noster frater
Miserere nostri et protege nos sicut clementissimus pater

Capitulum xix^m de blasphemia ihesu christi:

In preterito capitulo audivimus quomodo Christus fuit traditus et osculatus
Nunc audiamus quomodo consputus delusus fuit et velatus
Cumque cohortes Christum apprehenderent et ligarent
Contigit ut Petrus cuidam servo auriculam amputaret
Statim Ihesus benignitate sua ibidem [illegible]
Et auriculam eius tangens subito sanavit
Duxerunt autem eum ad domum primum Anne
Qui erat socer summi pontificis videlicet Cayphe
Cumque Annas Christum de sua doctrina interrogaret
Dixit quod ab aliis qui audierant eam investigaret
Ipse enim in angulis docere non solebat
Sed in templo et synagoga ubi totus populus conveniebat
Statim unus servorum manum suam levabat
Et alapam maximam in maxillam suam dabat
Iste creditur fuisse ille servus videlicet Malchus
Cuius auriculam modicum ante sanaverat Christus
Christus autem se non vindicabat nec repugnabat
Sed eam cum mansuetudine humiliter sustinebat
O fratres si vos talem alapam sustinuissetis
Et si possetis quantum Christus potuit quid fecissetis
Forsan eum per evaginato gladio transfodissetis
Vel cum Helia ignem de celo super eum misissetis
Non sic faciendum est fratres credite Christo docente
Qui te percusserit in una maxilla prebe ei et alteram
Duxerunt ergo Iudei Ihesum ligatum de domo Anne
Et perduxerunt cum multis contumeliis ad domum Cayphe
Ibi congregati sunt seniores populi ut concilium inirent
Unde contra Ihesum causam et occasiones mortis invenirent
Omnia autem que adversus eum confingere potuerunt
Propter insufficientiam et dissonantiam mendosa fuerunt
Tandem adiuravit eum Cayphas per Deum ut eis diceret
Si ipse Christus filius Dei vivi esset
Cumque adiuratus se filium Dei fateretur
Dixerunt omnes quod iuste propter hoc morti adiudicaretur
Velaverunt ergo oculos eius quodam velamine
Et maculaverunt faciem eius multo sputamine
Dederunt quoque ei alapas dicentes quod prophetizaret
Et quis esset qui eum percuteret enarraret
Omnes contumelias quas excogitare potuerunt
Hec illi nequissimi Iudei sua ira fecerunt
Hec contumelia cum desperatione et cum prophanie
Duravit in domo Cayphe tota nocte usque mane
O quanta erat salvatoris mansuetudo et paciencia
O quanta erat Iudeorum sevicia et insipiencia
Oculos qui cuncta conspiciunt velaverunt
Et eum qui cuncta scit prophetare se nescire putaverunt
Faciem illam delectabilem in quam angeli prospicere desiderant
Sputis suis immundissimis maculare non timebant
Manus illas ligare presumpserunt
Que manus in principio celum et terram plasmaverunt
Illum prophetizare cum derisione dicebant
A quo prophete olim virtutem prophetandi habebant
Illum contingebat per velamen oculorum excecare
Qui olim dignatus est eos per columpnam ignis illuminare
Faciem eius non sunt veriti sputis suis conspuere
Qui olim operuit eos per columpnam nubis ab estu meridie
Iudei isti qui faciem Christi sputis suis maculaverunt
Per ydolatras antiquitus conflatiles prefigurati sunt
Cumque filii Israel deos alienos sibi facere volebant
Aaron et Hur male ipsis resistebant
Tunc illi indignati in Hur irruerunt
Et in eum conspuentes ipsum sputis suffocaverunt
Illi indignabantur Hur quia eorum ydolatrie resistebat
Pharisei indignabantur Christo quia eorum errores reprehendebat
Isti et Iudei qui Christum sputamine deriserunt
Olim per Cham filium Noe prefigurati sunt
Cham quem multo debuisset patrem suum honorasse
Legitur eum nequiter derisisse et subsannasse
Et Iudei debuissent Christum multa reverencia exhibuisse
Sed perhibentur post dolorem eum inhonorasse et delusisse
Et quamvis Noe perhibetur esse derisus a proprio filio
Tamen multo inhonestior videtur Christi derisio

Noe derisus fuit in tabernaculo ubi nullus videbat
Christus derisus fuit in domo pontificis ubi multitudo erat
Noe derisus fuit nesciens et dormiens
Christus derisus est vigilans et omnia videns et audiens
Noe derisus est ab uno solummodo filio
Christus autem a multis et a toto collegio
Noe habuit duos filios sibi condolentes
Christus nullos habuit sibi in aliquo compatientes
Proh dolor et iudei qui Christum sibi deluserunt
Olim in Philistinis hostibus Sampsonis figuratum fuit
Philistim captivaverunt et excecaverunt Sampsonem
Et illudentes ei fecerunt eum in delusionem
Sampson amisit suam magnam fortitudinem
Venit figuram Christi per quandam similitudinem
Sampson quadam vice voluntarie se ligari permittebat
Sic Christus audiens ligari et derideri volebat
Quadam autem alia vice quando Sampsoni placuit
Tunc se de inimicis suis horribiliter vindicavit
Ita in fine seculi de inimicis Christus facturus est
Cum ipse in maiestate et potestate ad iudicandum veniet
Talem vindictam tunc contra inimicos suos facturus est
Quam nulla scriptura nulla lingua explicare potest
Tunc mallent inimici eius omnem penam sustinere
Quam faciem tam irati iudicis et vindicis videre
Tunc enim dicet eis ite maledicti in ignem eternum
Nobis autem dicet venite benedicti suscipite premium sempiternum
O bone Ihesu da nobis hic ita placide finire
Ut tuam benedictam vocem tunc mereamur audire

xx^m Quomodo dominus Ihesus fuit ad columpnam ligatus

In precedenti capitulo audivimus quomodo Christus fuit illusus et velatus
Nunc audiamus quomodo fuit ad columpnam ligatus
Cumque tota nocte fuissent eum in derisum
Mane facto duxerunt eum ad Pilati presidis iudicium
Cumque Pilatus de accusatione contra eum quereret
Dixerunt quod malefactor et seductor populi esset
Et quod seduxisset omnem populum non solum in Iudea
Sed in patria sua hoc est in Galilea
Audiens autem Pylatus quod homo Galileus erat
Misit eum ad Herodem quia ad iudicium eius pertinebat
Illa die Pylatus et Herodes facti sunt amici
Qui ante fuerant adinvicem inimici
Herodes Christum non viderat sed multa de eo loqui audierat
Et ideo de adventu ipsius multum gavisus erat
Ipsum enim magum vel incantatorem esse estimabat
Et aliqua miracula ab eo videre affectabat
Cumque Herodes de multis eum interrogaret
Ipse sustinuit ita quod nullum responsum ei daret
Quod videns Herodes estimabat eum insipientem vel fatuum esse
Et illusit ei induens eum per derisionem alba veste
Et sic remisit eum ad iudicium Pilati presidis
Dicens se non invenisse in eo aliquam causam mortis
Herodes nesciens quod presagiret veste alba eum induebat
Quia spiritus sanctus hec agens innocentiam Christi ostendebat
Sicut et per Caypham prophetiam insinuavit mortis Christi expedientiam
Ita et per Herodem declaravit ipsius innocentiam
Pylatus autem interrogavit iudeos si aliquam causam haberent
Propter quam ipsum ad mortem condempnare valerent
Tunc illi tres causas contra ipsum composuerunt
Et eas in medium presentes coram omnibus dixerunt

Primo dixerunt se templum dei quod manu factum dissipare
Et post triduum aliud non manu factum reedificare
Secundo quod tributum non esset dandum cesari romanorum
Tertio affirmabat se regem esse iudeorum
Primas duas causas Pylatus frivolas reputavit
De tertia autem eum diligenter interrogavit
Tunc enim regnum iudeorum romano imperio subiacebat
Et quod iudea tunc tempore nullum regem nisi cesarem habebat
Pylatus autem a cesare super iudeam constitutus erat
Quapropter quod aliquis se regem iudeorum diceret audire non poterat
Ihesus autem regnum suum de hoc mundo non esse narravit
Quo audito Pylatus de accusatione iudicium cessavit
Pylatus igitur cogitavit quomodo furorem iudeorum posset mitigare
Et videbat sibi expediens quod faceret eum flagellari
Et ut illi obprobrio saciati a morte eius cessarent
Ne ipsum in insufficiente iudicio iudicarent
Milites igitur Pilati Ihesum flagellabant
Et pecunia phariseorum corrupti eum solito plus verberabant
Et hec flagellatio prefigurata fuit per Achior principem
Quem famuli Olofernis ligaverunt ad arborem
Achior ligatus fuit per Olofernis satellites
Christus ligatus fuit ad columpnam per Pilati milites
Achior / Christus ligatus fuit pro veritate quam dixerat / predixerat
Achior ligabatur quia voluit Olofernis loqui cum paciencia
Christus ligatus est quia reprehendit iudeos cum displicencia
Achior / Christus flagellatus est quia gloriam dei magnificavit / nomen patris sui manifestavit
Notandum autem quod due gentes Christum flagellaverunt
Et he per duas uxores Lamech prefigurate fuerunt
Que uxores Lamech appellabantur Sella et Ada
Due gentes fuerunt gentilitas et synagoga
Sella et Ada maritum suum verbis et verberibus afflixerunt
Gentilitas et synagoga salvatorem suum flagellaverunt
Gentilitas flagellavit eum verberibus et corpore
Synagoga flagellavit eum linguis et verbis
Et hec flagellatio in Christo duobus modis perfecta
Olim fuit in flagellatione beati Iob prefigurata
Beatus Iob flagellatus fuit duobus modis
Sathana verberavit eum verberibus et uxor verbis
De flagellis sathane sustinuit dolorem in carne
De flagello lingue habuit tristiciam in corde
Non suffecerat dyabolo quod flagellabat carnem exterius
Nisi et instigaret uxorem quod cruciaret cor interius
Sic non suffecerat iudeis quod Christus cedebatur flagellis
Nisi et ipsi affligerent eum acutissimis verbis
Explanata usque consummationem in beato Iob finitus non erat
Sed in carne Christi nichil inconcussum remanebat
Et quanto caro Christi erat tenerior et nobilior
Tanto fuit dolor ipsius amarior et asperior
O homo recogita quanta sustinuit Christus propter te passionem
Et ne ingratus tradas animam tuam in perdicionem
Attende si unquam similem penam vidisti vel audivisti
Qualis fuit passio domini nostri Ihesu Christi
Attende quanta ardore Christus habuit dilectionem
Qui tantam penam pro nostra salute sustinuit passionem
Considera quantum sit tu versa vice pro ipso sustinuisti
Quantam gratitudinem et quantum famulatum ei reddidisti
Et bonum quod facis cunctis diebus vite tue
Non correspondet minime sanguinis gutte sue
Noli igitur murmurare si contingit te modicam sustinere
Sed pacienter Ihesu Christo cordis intellectualibus intuere

Amaritudine una cum sanguine Christi commisce
Et videbitur tibi quaecumque sustinueris esse dulce
Sustine in hac vita modicam flagellationem
Ut in futuro effugias perpetuam damnationem
Postula a domino ut in hoc saeculo ita corripiaris
Ut post mortem regnum dei sine poena ingredi merearis
O bone Jesu in hac vita nos paterne flagella
Ut post mortem absque purgatorio gustemus caelica mella

XXI capitulum de spinea coronatione Christi

In praecedenti capitulo audivimus quomodo Christus fuit flagellatus
Consequenter audiamus quomodo fuit spinis coronatus
Pilatus praecepit militibus ut Jesum flagellarent
Sed Judaei dederunt eis munera ut eum plus solito verberarent
Consuetudo in lege erat ad minus quadraginta verbera dari
Sed Judaei procuraverunt super Jesum verbera multiplicari
et Sed non sufficiebat eis ut ultra debitum flagellaretur
Sed excogitaverunt novam poenam ut spinis coronaretur
Et ut ipsum subsannatorie tamquam regem adorarent
Et ut insignia regalia videlicet purpuram et sceptrum darent
Consuetudo fuit malefactores aliquando flagellari
Sed non erat mos legis homines debere spinis coronari
Unde iniqui Judaei inventores novarum malitiarum
Quanta sustinebunt nova genera poenarum
Qui non excogitaverunt novorum malorum machinamenta
Recipient in futuro nova et inaudita tormenta
Consimiliter quod numquam finiet eis durare
Et multum addetur quia poena eorum numquam finietur
Cum autem Jesum flagellassent non eum vestierunt
Sed chlamyde coccinea sine spina eum circumdederunt
Purpura conveniens erat omni signo regali
Et in derisione induerunt eum pallio tali
Quoniam regale insignium est aurea ~~diadema~~ diadema
Loco cuius imponebant ei spinea corona
Quoniam regale insignium est aureum sceptrum
Loco eius dederunt in dextram eius sceptrum arundineum
Honor regis quondam erat ut flexis genibus veneraretur
Et ideo flexis genibus tamquam regem salutabant
Consuetum est offerri regibus regalia munera
Pro quibus dederunt ei alapas et sputamina
Percutiebant et caput eius arundine
Imprimentes ei acutissimos aculeos coronae spineae
O pessimi Judaei cum rege gloriae tam crudeliter tractastis
Et beneficia sua vobis exhibita non recogitastis
Ipse in arvo acutos scopulos pro pedibus vestris complanavit
Et crudelius vestri caput eius acutis spinis perforavit
Et ipse pretiosa exhibuit calciamenta vestris pedibus
Et vos spinetum exhibuistis suo capiti eius
Ipse conservavit vestes vestras quadraginta annis sine corruptione
Et vos spoliastis eum vestibus suis cum derisione
Ipse flagellavit propter vos Pharaonem et Aegyptum
Et vos sine aliqua culpa flagellastis ipsum
Ipse per Moysen propter vos confregit coronam regis Aegypti
Et vos de spinis imposuistis coronam eius capiti
Ipse omnes reges terrae coram vobis humiliavit
Et ingratitudo vestra ipsum tamquam regem despicabilem adornavit
Ipse vos honoravit super omnium gentium nationes
Et vos inhonorastis eum per multiplices illusiones
Ipse similiter vicit hostes vestros unus mille persequendo
Et solum per duos decem milia fugando
Quo persequebatur unus mille et duo decem milia
Nisi quia deus voluit ideo fuit ita
Et quod deus confusionem vestram solum ipsum repulisset
Nisi deus in potestatem vestram ipsum tradidisset
Haec autem intentio quae Christo in coronatione est illata
Olim fuit in Apemen concubina regis praefigurata
Apemen coronam regalem de capite regis accepit
Et capiti suo in praesentia ipsius regis imposuit
Ita synagoga Christum corona sua id est honore debito spoliavit
Et ipsum corona spinea in sua contumelia coronavit
Apemen regi alapas palmis suis dedit in maxilla
Quas rex sustinens libenter non indignabatur quod illa
Ita rex caeli sustinuit a Judaeis alapas et colaphos
Et tamen Christus non ostendit contra indignationem quam eos
Rex iste concubinam suam in tantum amavit
Quod omnia mala sibi illata patienter consulte tolleravit
Christus synagogam multo plus dilexisse comprobatur
Quia tamen in tanta patientia patiebatur
Talem patientiam quondam rex David olim praefiguravit
Qui ab inimico Semei tanta mala patienter tollerabat
Semei proiciebat super David lapides ligna et lutum
Sic synagoga proiecit in Christum palmas spinas et sputum
Semei David virum sanguinum et virum Belial vocavit
Synagoga Christum seductorem et maleficum appellavit
Abisai voluit Semei occidisse sed David prohibuit
Angeli occidissent Judaeos sed Christus ipse non permisit
Christus non venit in mundum propter nos mortem pati
Ut nos reconciliaret per suum sanguinem deo patri
Ideo non venit in mundum ut aliquos interficeret
Sed ut pacem et concordiam inter deum et homines efficeret
Ipse autem a Judaeis non est pacifice tractatus
Sed tantum derisionibus ab eis est inhonoratus
Quod typum ipsius praefiguraverunt olim nuntii regis David
Quos Amon rex Amonitarum turpiter dehonestavit
Qui venerant pacem inter deum et homines reformare
Quam infra quinque milia annorum nemo potuit reformare
Gentiles in formatione pacis effuderunt sanguinem
Ut eo firmius fierent quod ipse fecit pacem
Judaei autem consueverunt effundere aquam
Christus autem effudit cum sanguine quoque aquam
Gentiles fundunt sanguinem animalis Judaei aquam fluminis
Christus autem effudit sanguinem et aquam sui sacratissimi corporis
O bone Jesu doce nos hanc pacem ita firmare
Ut tecum mereamur in aeterna pace habitare amen

Capitulum XXII de baiulatione crucis

In praecedenti capitulo audivimus de Christi coronatione
Consequenter audiamus de crucis ipsius baiulatione
Cum Jesus esset flagellatus illusus et coronatus
Eduxit eum Pilatus populo ostendens qualis esset tractatus
Hoc ideo fecit ut saltem tot contumeliis et afflictione
Essent contenti et cessarent ab eius infestatione
Illi autem tamquam rabidi canes in eum frenduerunt
Et crucifige crucifige eum omnes clamaverunt
Cupiens autem eum Pilatus de manibus eorum liberare
Dixit se velle ipsis unum captivum liberum dare
Tunc illi petierunt sibi dari Barrabam latronem
Jesum autem postulaverunt tradi ad patibuli suspensionem
O pessimi Judaei cur non permisistis Jesum liberum dimitti
Qui liberavit vos de captivitate Babilonis et Aegypti
Videns autem Pilatus quod non proficeret sed magis tumultus fieret
Lavit manus ut per hoc innocentem se a sanguine Jesu ostenderet

Hoc agebat etc.

Hoc agebat contra Pylatum Christus sanctus
Innuens quod ihesus moriturus esset innocens et iustus
Uxor autem Pylati dixit quod de ihesu multa propter visa pertulisset
Et ipsum dimittendum dixit eo quod iustus esset
Hoc faciebat dyabolus cupiens impedire Christi passionem
Ut sic impediret humani generis redemptionem
Et quamquam Pylatus tamen videtur quod Christi liberationi institisset
Putatur totum consilium dyaboli sicut uxor sua fecisse
Dyabolus enim per eos nitebatur impedire nostram redemptionem
Sicut olim per Adam et Evam fecit nostram dampnationem
Dyabolus non videns suos priores in lymbo exultare
Cognoscebat quod Christus per suam passionem vellet eos liberare
Magnopere proinde passionem Christi impedire instabat
Et ipsum per familiam suam et per feminam magis instigabat
O quam deceptorius stimulus dyaboli est fraus blanda
Per quam tam blande simulat virtutes ad mala perpetranda
Milites ergo Pylati Christum veste purpurea exuerunt
Et vestibus suis quibus spoliatus fuerat reinduerunt
Imposuerunt autem humeris suis crucem portandam
Et hoc etiam fecerunt ad maiorem ipsius contumeliam
Lignum enim patibuli tunc temporis maledictum credebatur
Propter hoc milites Pylati non nisi ipsum portare volebant
Crux ergo que tunc reputabatur maledicta et ignominiosa
Per passionem Christi facta est benedicta et gloriosa
Ergo tunc erat patibulum furum et supplicium latronum
Modo depingitur in frontibus principum regum et imperatorum
Et in qua tunc malefici fortitudine dyaboli suspendebantur
Per eam nunc demones puniuntur et fugantur
Hec autem baiulatio crucis ihesu Christi iam narrata
Olim fuit in ysaac filio Habrahe prefigurata
Ysaac namque ligna sacrificii humeris afferebat
In quibus eum pater suus ymmolare intendebat
Sic Christus sacrificii humeris crucis patibulum baiulabat
In quo eum gens iudeorum suspendere affectabat
Ysaac autem per admonitionem angeli a morte est liberatus
Et aries in dumis pendens loco ipsius est ymmolatus
Christo autem nec aries nec aliqua creatura parcebat
Sed ipse solus omnia sustinuit et pro nobis ymmolabatur
Ysaac audiens quod per patrem eum domino ymmolare volebat
Voluntarium se ad obediendum ei dicebat
Sic filius dei patri suo celesti usque ad mortem obedivit
Et se ad omnia patris imperia voluntarium exhibuit
Nam pater et filius et spiritus sanctus misterium consilii habebant
Et deus se nostre pro salute generis humani mittere disponebat
Cum quod pater diceret quem mittam et quis ibit ex nobis
Respondit filius ecce ego mitte me qui sum patris
Vade mi fili in mundum et cum hominibus conversare ibi
Et patienter sustine quicquid applicatum fuerit tibi
Missus ergo filius dei venit conversatus est in iudea
Et non pepercerunt ei sed crudeliter interfectus est ab ea
Istud insinuavit nobis in quadam parabola
Cum predicando iudeis talem figuram proposuit eis de vinea
Homo quidam plantavit vineam et eam circumsepsit torcularium
Et extruens in ea turrim colonis commisit et torcular
Tempore autem fructuum misit servos qui fructus colligebant
Sed illi nuncios apprehendentes tenebant et interficiebant
Quod audiens dominus misit alios servos plures prioribus
Sed illi fecerunt sicut fecerant primis
Novissimum autem misit eis unicum filium suum
Si forte vererentur occidere illum
Sed coloni apprehendentes de vinea eiecerunt

Et acrius eum quam servos interfecerunt
Per vineam ista figuratur iudea sive plebs iudaica
Per sepem murus velum et angelorum custodia
Per turrim autem significatur templum salomonis
Per torcular altare holocausti et oblationis
Servi missi prophete domini fuerunt
Quos illi diversis modis afflixerunt et interfecerunt
Ysaiam serrabant ieremiam lapidabant
Ezechielem excerebrabant amos clavo perforabant
Tandem misit unicum filium suum ihesum Christum
Et acrius quam aliquos alios interfecerunt ipsum
Patibulum suum humeris suis imposuerunt
Et eicientes eum de vinea id est de urbe interfecerunt
Duo autem populi erant qui ihesum ad occidendum convenerunt
Videlicet iudei qui corde et gentiles qui opere hoc fecerunt
Isti enim per duos portatores prefigurati fuerant
Qui botrum de terra promissionis ad desertum deferebant
Per botrum prefiguratur filius dei ihesus Christus
Quem per hos duos populos de urbe in locum calvarie eductus
Botrum illum portabant filii israel terre promisse bonitatem
Per doctrinam Christi possumus nos considerare celi suavitatem
Ubi o bone ihesu nos dulcedinem vite eterne ita considerare
Ut tecum in ea maneamus in perpetuum conregnare Amen

Capitulum xxiiij^um de crucifixione domini ihesu Christi

In precedenti capitulo audivimus quomodo Christus crucem baiulavit
Nunc audiamus quomodo pro crucifixoribus suis exoravit
Tota nocte et die illusionibus et passionibus tam fatigatus erat
Ut illam gravem crucem portare non valebat
Tunc angariaverunt quendam videlicet symonem cyrenensem
Ut adiuvaret ihesum baiulare suam crucem
Cum autem venissent ad montem calvarie et viderent eum fatigatum
Dederunt ei acetum felle mixtum et vinum mirratum
Sed potum maliciam iudeorum Christus cognoscebat
Sicut olim per psalmistam de ipsis prophetatum fuerat
Accipientes autem milites crucem et posuerunt super terram
Et ligantes ihesum extenderunt eum super ipsam
Unam autem manum clavo cruci affixerunt
Et aliam funibus trahentes ad aliud foramen extenderunt
Unam cum affixissent pedes sic funibus extendebant
Et uno clavo ambos cruci affigebant
Hanc extensionem david dixit in psalmo et dicit de ea
Foderunt manus meas et pedes dinumeraverunt omnia ossa mea
Cum autem ihesus pateretur tam crudelissimam acerbitatem
Ostendit eis suam clementissimam karitatem
Nam pro illis patrem suum celestem exoravit
Et nobis exemplum diligendi inimicos donavit
Nam enim inimicos diligimus et pro eis exoramus
Filios dei et fratres Christi nos esse demonstramus
Christus enim docuit ut inimicos nostros amemus
Ut filii patris qui in celis est esse possemus
Non est magnum amare benefactores et amicos
Sed maximum est diligere persecutores et inimicos
Milites ergo Christum super terram cruci affixerunt
Et post hoc vivum cum cruce in altum levaverunt
Hoc autem quod Christo in crucifixione est prestita
Fuit in iubal et tubalcayn filiis lameth prefigurata
Iubal et tubalcayn filii lameth fuerunt
Qui inventores ferrarie artis et musice extiterunt
Nam enim tubalcayn cum malleis sonum faciebat
Iubal ex sonitu malleorum melodiam inveniebat
Dulcem ergo melodiam et malleorum fabricationem
Comparamus Christi orationem et crucifixorum malleationem

Dum enim crucifixores ihesum ad crucem fabricabant
Hic dulcissimam melodiam pro ipsis patri decantabat
Dicens pater dimitte illis quia nesciunt quid faciunt
Ignorant enim quod filius tuus sum qui me crucifigunt
Si enim iudei et gentiles filium dei agnovissent
Nunquam regem glorie crucifixissent
Tante autem dulcedinis erat hec dulcissima melodia
Quod eadem hora conversi sunt hominum tria milia
Hec inde per inventorem artis fabrice prefigurata fuit
Quia ipsi hunc modum crucifigendi primo invenerunt
Non enim erat mirum quod hoc deo cum clavis anecteretur
Sed ut funibus suspenderetur donec moreretur
Bene et inventor melodie ihesum christum prefigurabat
Quia ipse primus erat qui talem melodiam decantabat
Christus non solum crucifixoribus suis condonavit
Sed pro totius mundi salute patrem suum flagitavit
Et quamvis olim multi prophete talium oraverunt
Tamen nec preces nec per sacrificia exauditi sunt
Christus autem oravit cum lacrimis et cum clamore valido
Et exauditus pro sua reverencia id est quod petiit impetrando
Hac figura crucifixionis ysaias prefiguravit
Quem gens iudaica nimis inhumaniter mactavit
Iudei enim cum serra lignea ipsum per medium secabant
Et per hoc mortem christi futuram quicient prefigurabant
Iudei cum serra lignea christum per medium diviserunt
Quia animam eius et corpus per mortem ab invicem separaverunt
Nimis autem animam et carnem ab invicem dividebant
Nunquam tamen deitatem a neutro eorum dividere valebant
Deitas enim a carne mortua non fuit separata
Nec ab anima sua fuit aliquatenus segregata
Deus enim filium suum in morte derelinquere noluit
Licet eum in morte pro nobis tradere voluit
Quam immensa dilectione nos pater celestis diligebat
Qui tam dilectum filium suum pro nobis in mortem tradebat
O inestimabilis dilectio divine karitatis
Ut filium suum daret pro filiis iniquitatis
Quis unquam vidit simile vel quis audivit tale
Et quis sufficit hanc dilectionem ad plenum enarrare
Hec autem dilectio dei patris erat tam immensa
Olim fuit in rege moab ostensa
Civitas moab regis fuit ab hostibus circumvallata
Et gens in civitate defecit fame et siti attenuata
Rex autem cives suos intantum amabat
Quod primogenitum filium pro eis super muros ymmolabat
Pater celestis isto modo prefiguratur
Et per cives humanum genus designatur
Civitas ista obsessa erat ab exercitu demoniorum
Ante adventum christi plus quam quinque milibus annorum
Et omnes cives in tantum debilitati erant
Quod per se hanc seditionem dissolvere non valebant
Tandem pater misericordiarum et deus totius consolationis
Pie respexit angustias nostre obsidionis
Et in tantum dilexit nos ut filium suum in mortem daret
Ut sic ab obsidione dyabolica nos liberaret
Rex moab ymmolavit filium suum pro civibus et amicis
Sed deus dedit filium suum in mortem pro suis inimicis
Ergo quid est quod possimus ei pro tanta dilectione retribuere
Nisi quod studeamus ex toto corde eum vicissim diligere
O bone ihesu concede nobis ut in hoc seculo ita te diligamus
Ut tecum in futuro in perpetuum maneamus Amen

xxiii^us Quomodo mors christi fuit prefigurata

Superiori capitulo audivimus quomodo christus in cruce oravit
Consequenter audiamus quibus figuris mortem suam prefiguravit
Rex nabuchodonosor per sompnium arborem magnam videbat
Que ad celum se extendens ramos per mundum exponebat
Hec arbor ipsum regem nabuchodonosor designabat
Quod mistice christum regem prefigurabat
Cuius potestas super omnes celos exaltabatur
Et per totum orbem super omnem partem mundi dilatabatur
Omnes bestie subtus eam et volucres in ea morabantur
Et omnes de fructibus eius vescebantur et nutriebantur
Et per hoc satis quiescent innuebatur
Quod omnis creatura per ipsum sustentatur
Et ecce angelus descendens iussit arborem succidi
Per quod figurabatur quod christus debuit crucifigi
Dixit quod omnes rami eius essent amputandi
Innuens quod omnes discipuli essent ab eo separandi
Addidit et omnia folia arboris esse excucienda
Innuens omnia documenta a iudeis esse contempnanda
Adiecit et quod omnis fructus arboris deberet dispergi
Innuens quod omnia opera christi a iudeis deberent vilipendi
Item dixit quod omnes bestie et volucres ab ea fugere deberent
Quia nec homines nec angeli christo auxilium prestare deberent
Addidit quod licet arbor illa esset succidenda
Tamen radix eius ad regerminandum in terra esset dimittenda
Per quod innuebatur quod licet christus esset moriturus
Tamen non esset in morte permansurus sed resurrecturus
Adiecit quod nabuchodonosor quod arbor ad terram pertendebat
Vinculis ferreis et eneis ligari debebat
Per quod innuebatur quod christus esset ad columpnam ligandus
Et clavis ferreis patibulo crucis affigendus
Addidit quod idem rex deberet rore celi tingi et madidari
Innuens ad terram cum mundo extra homines debere morari
Per hoc figurabatur quod christus extra urbem deberet crucifigi
Et rore celi tingi id est proprio cruore perfundi
Adiecit quod idem rex tanquam bestia esset habendus
Innuens quod christus felle et aceto esset potandus
Addidit angelus quod cor eius ab humano deberet immutari
Et cor bestie pro corde hominis deberet ei dari
Per hoc innuebatur quod iudei ihesum non tanquam hominem tractarent
Sed tanquam vermem et fedum conspuerent et conculcarent
Nec ipsi iudei tanquam homines se ei exhiberent
Sed tanquam bestie contra ipsum dentibus striderent
Adiecit quod super predictum regem septem tempora essent mutanda
Quia passio christi per septem horas canonicas est prolonganda
Addidit quod hoc quod esset decretum in sententia vigilum id est angelorum
Et hoc est sermo et petitio sanctorum
Per hoc innuebatur quod mors christi ab angelis et sanctis optata erat
Quia per ipsam angelorum restauratio et sanctorum liberatio fieri debebat
Adiecit quod eundem regem deberet ad noticiam omnium
Quod deus excelsus dominatur super omnia regna hominum
In quo innuebatur quod per predicatores christi et suorum
Agnosceret mundus dominum verum omnium sanctorum
Addidit quod deus posset dare regnum cui homini vellet
Et quod super id hominem humillimum constitueret
Per hoc innuebatur quod christus esset humillimus hominum
Et ideo deus constituerit eum regem omnium
Sic ideo patet quomodo per arborem istam prefigurabatur christus
Qui ex perordinatione sui patris est pro nobis crucifixus

Et haec omnis passio Christi fuit a patre caelesti praeordinata
Tamen non invite sed voluntarie est ab ipso acceptata
Hoc Codrus rex Graecorum olim praefiguravit
Qui pro suis civibus liberandis sponte mortem acceptavit
Civitas enim Athenarum obsessa erat
Et per nullius offensionem liberari poterat
Tunc praedictus rex consuluit deum suum Apollinem
Si per aliquem modum posset liberare civitatem
Et quamvis paganus esset et non cognosceret deum
Tamen istud recepit per Apollinis responsionem
Quod tunc civitas nullo modo posset liberari
Nisi oporteret ipsum ab hostibus occidi et mactari
Qui mox diligens cives suos qui erant intra urbem
Exivit de urbe volens pro eis subire mortem
Hostes autem hoc scientes nolebant ei in aliquo nocere
Cupientes potius civitatem quam ipsius mortem habere
Quo audito et experto rex ad civitatem rediit
Et vestes regias ponens et vilibus induens iterum exiit
Statim hostes in eum irruentes ipsum interfecerunt
Quia ipsum regem esse in simili habitu non cognoverunt
Cum autem viderent regem mortuum de capitulo urbis desperaverunt
Et ab impugnatione cessantes ad propria redierunt
Sic Christus nos dilexit ut se in mortem sponte daret
Ut nos a daemonum obsidione liberaret
Induit autem se carne humana quasi veste vili
Quia in veste regali i. in divinitate non posset occidi
Si enim mundi Christum regem gloriae cognovissent
Nunquam eum sic illusissent nec occidissent
Et non solum Christus obsidionem nostrae civitatis dissipavit
Sed et mortem sua morte nostram destruxit et necavit
Machabe. Et hoc fuit olim per Eleazarum Machabaeum praefiguratum 1 mach 6
Qui se morti exposuit ut perimeret elephantem loricatum
Cum enim exercitus Antiochi contra filios Israel bellavit
Eleazar accurrens elephantem cum lancea perforavit
Qui sauciatus vulnere mortifero cecidit
Et super corpus suum cadens ipsum oppressit
Fortis impegit in fortem et ambo corruerunt
Sic Eleazar et elephantem et ambo mortui fuerunt
Ita Christus fortis mortem invasit fortem
Et per mortem suam nostram mortificavit mortem
O bone Jesu qui per mortem tuam dignatus es nos liberare
Fac nos post hanc vitam tecum habitare Amen

Capitulum xxvi^m quo Christus fuit derisus:

In praecedenti capitulo audivimus quomodo Christus fuit ab ipsis iniquissimis Judaeis occisus
Consequenter audiamus quomodo fuit post mortem derisus
Non enim sufficiebat Judaeis quod Christum dominum innocentem occiderant
Sed etiam post mortem huiusmodi deriserunt
Istud olim Michol filia Saulis praefiguravit
Quae regem David virum suum derisit et subsannavit
David ad laudem dei cytharizando subsiliebat
Sed Michol per fenestram prospiciens deridebat
Non sufficiebat ei quod infra cytharizationem eum deriserat
Nisi et deluderet ipsum postquam eum dimiserat
Tanquam minus gloriosum ipsum appellavit
Et nudatum scurris contumeliose comparavit
Sic synagoga Christum plus quam scurram dehonestavit
Cum Barrabam praeferens ipsum inter latrones computavit
David cytharizando praefiguravit Christum
Qui sicut cordas in cythara sic in cruce extendebat ipsum
Quam dulcem melodiam haec cythara decantavit
Quando cum lacrimis et clamore valido pro nobis oravit
Quando latroni pro poenitentia paradisum promisit
Quando matrem discipulo et discipulum matri commisit
Quando dixit se pro nostra salute sitire
Et consummatum esse quod pro nobis debuit subire
Quando heli heli lamasabacthani exclamabat
Et spiritum suum patri suo commendabat
Infra hanc cytharizationem synagoga ipsum subsannavit
Et postquam emisit spiritum subsannare non cessavit
Illud etiam fuit olim in Absalone praeostensum
Quem legimus pulcherrimum esse et in arbore suspensum
Quem videns quidam suspensum venit ad Joab et hoc dixit
Qui veniens tres lanceas in corpus eius fixit
In hoc non fuerunt contenti armigeri Joab qui affuerunt
Sed et gladiis ipsum crudelissime invaserunt
Per Absalonem significatur speciosus forma prae filiis hominum Christus
Qui in corde tribus lanceis i. tribus doloribus est transfixus
Primum fuit ex sua propria poenarum magnitudine
Secundum ex dilectae matris suae amaritudine
Tertium dolorem pro perditis damnandis sustinuit
Quibus sua amara passione non prodesse praescivit
Et quamvis Christus confixus fuit tantis doloribus
Tamen sic hodie mali invaserunt eum quasi armigeri suis gladiis
Hoc modo omnes voluntarii peccatores invadunt Christum
Qui sponte peccando iterum crucifigunt ipsum
Isti olim praefigurati fuerunt per Evilmerodach regem
Qui desaevit in suum mortuum et sepultum patrem
Corpus patris de sepulchro effossum in trecentas partes divisit
Et trecentis vulturibus ad devorandum distribuit
Ita mali christiani in patrem suum mortuum peius scilicet Christum desaeviunt
Qui voluntarie peccando ipsum iterato crucifigunt
Plus enim peccant qui offendunt Christum regnantem in divinitate — Nota bene
Quam qui crucifixerunt eum conversantem in humanitate
Ipsum scilicet crucifixum videntur iterum et rursus vulnerare
Qui sine timore peccant vel qui praesumunt se de peccato iactare
Crucem Christo ad crucifigendum eum probantur comparare
Qui ad peccandum mala conantur consilia vel consilia praestare
Torque Christo ad imponendam baiulandam in pane probantur
Qui poenam divinae ordinationis abnuere videntur
In faciem Christo probantur despective conspuere
Qui non agunt gratias deo pro nobis datis munere
A tergo Christum probantur colaphis verberare
Qui proximum post tergum nituntur diffamare
Faciem autem Christo probantur alapis contundere
Qui proximum suum in praesentia sua praesumunt confundere
Caput Christo probantur vulnerare spinis
Qui ecclesias nituntur invadere iniuriis et rapinis
Oculos domini sua conspiratione conantur velare
Qui malum pro bono nituntur reddere dare vel mutuare
Vestimenta Christo probantur sibi dividere
Qui res pauperum suorum praesumunt distribuere
Dominum Jesum Christum cum Juda dolose corde osculantur
Qui proximo suo fraudulenter adulantur
Qui proximo suo promittunt quod non intendunt facere
Dominum cum Judaeis videntur deridere et subsannare
Dominum cum Juda probantur dolose salutare
Qui pro laude humana nituntur orare vel eleemosynam dare
Loculos Christi cum Juda sua portare probantur
Qui decimas et commissa ad publicum et furantur
Pedes Christo probantur clavis ferreis perforare
Qui magis theatra et tabernas quam templa solent visitare
Crucem cum Simone Cyrenaeo portare comprobantur
Qui non voluntarie sed quasi coacti bonum operantur
Clavos Christo probantur fabricare

Qui mutuo proximos nituntur discordiam seminare
Illi porrigunt subsannationem cum sinistro latrone
Qui ficte confitentur et commentantur in confessione
Cum Iuda comprobantur semetipsos suspendere
Qui nolunt veram penitentiam et satisfactioni intendere
Manus Christi probentur cum funibus colligare
Qui non credit Deo quod possit necessaria sua dare
Manus domini videtur configere et vulnerare
Qui de bonis a Deo sibi datis non vult elemosinas erogare
Illi cum Iuda pro temporali pecunia comprobantur vendere
Qui bona sua pro vana gloria studet expendere
Vinum mirratum comprobatur domino exhibere
Qui heresis sub pallio veritatis studet docere
Acetum mixtum felle probentur domino propinare
Qui de malis aliis presumunt domino pacificare
Illi cum Iuda dolosum osculum Christo exhibent
Cum tamen mortalibus peccatis accedere ad corpus domini non verentur
O bone Ihesu da nobis tuo sacramento ita uti
Ut ante mortem nostram a peccatis separari Amen:

xxvi^m de virginis marie intima passione:

In precedenti capitulo audivimus Christi passionem
Consequenter audiamus dulcissime matris eius dolorem
Quem salvator noster in passione tollerabit
Affuit Maria et secum omnia per compassionem comportavit
Tunc impletum est quod prophetavit ei Symeon iustus
Dicens tuam ipsius animam pertransibit gladius
Dolorem quem Maria in passione filii sui tollerabit
Jacob in tollerantia mortis filii sui Joseph prefiguravit
Jacob Joseph super omnes filios diligebat
Et invidia fratrum ipsum inficere videbat
Fecit autem Jacob filio Joseph tunicam polimitam
Variis coloribus et picturis artificialiter politam
Quem cum misisset pater ad fratres ubi greges pascebant
Illi apprehenderunt eum interficere volebant
Sed mutato consilio ipsum Ismaelitis vendiderunt
Et tunicam eius laceratam sanguine edi asperserunt
Et mittentes eam portabant et dicebant patri
Ut videret si esset tunica filii sui
Quam videns pater scidit vestimenta sua et cepit flere
Quod devoratum filium suum dicebat pessime fere
Quod audientes filii eius ad ipsum conveniebant
Et ipsum in luctu suo consolari satagebant
Ipse autem consolationes eorum minime attendit
Et nullas consolationes volens accipere sic dixit
Descendam lugens filium meum ad infernum
Maria noluit consolari in hac vita in eternum
Sic Maria ad filium suum lugens in infernum descendisset
Et secum utique penas sustinuisset si possibile fuisset
Amarius quam fratres Christum Maria planxit et dixit
Quia filii sui tunicam id est carnem laceratam conspexit
Tunica Joseph fuit sanguine edi cruentata
Sed tunica Christi fuit proprio sanguine madidata
Et non aliqua devoravit fera pessima
Hoc est invidia Iudeorum iniquissima
Jacob ex dolore suo scidit vestes exteriores
Maria autem scidit vestes suas id est vires interiores
Omnes filii Jacob ad ipsum congregati sunt
Et tamen dolorem eius delinire non potuerunt
Et si totus mundus ad Mariam congregatus fuisset
Ipsa tamen sine filio nullam consolationem accepisset
Jacob duodecim filios habuit de amissione unius tamen doluit
Quanto magis Maria que unicum habuit eundem amisit

Iste et dolor Marie tam immensus fuit prefiguratus
Cum Abel a maligno Cayn est mactatus
De ipsius interfectione Adam et Eva valde doluerunt
Et eius mortem centum annis deplanxerunt
Et quamvis dolor eorum videtur magnus fuisse
Tamen dolor Marie comprobatur maior extitisse
Quanto enim res que diligitur est carior
Tanto dolor de amissione eius est maior
Nunquam erat amor maior quam inter Mariam et natum
Et nullus dolor in terra eius dolori Marie equatur
Dolor Ade et Eve legitur multum diu durasse
Quia legitur centum annis in luctu perseverasse
Si sic Christus per tempus multorum annorum in morte permansisset
Maria nunquam in eo tempore a luctu et merore cessasset
Cum enim Joseph corpus Christi deponeret de cruce
Affuit Maria ut eum inter brachia sua attolleret
Tunc fasciculus mirre inter ubera sua commorabatur
Sicut in canticis canticorum de ipsa cantatur
O quam amarus iste fasciculus mirre fuit in corde Marie
Habet tollerando penas quas sustinuit Christus tota nocte et tota die
Quanto vinum dulcius et nobilius esse probatur
Tanto fit acrius et acrius cum transmutatur
Sic quanto amor Marie ad filium erat dulcior
Tanto dolor eius in passione filii erat amarior
Quam Maria fuit olim per Noemi prefigurata
Que propter mortem filiorum suorum multum fuit amaricata
Dicens nolite me vocare Noemi quod est pulchra
Sed vocate me Mara quod est amara
Quia valde me omnipotens amaritudine replevit
Hoc dixit quando orbationem duorum filiorum suorum deflevit
Convenienter autem Maria per Noemi est designata
Quia non erat solum uno sed duobus filiis orbata
Unum filium habuit per carnalem generationem
Alium autem in morte adoptaverat per gratiam
Uterque carnalis filius Marie erat Christus
Adoptivus autem universum humanum genus
Carnalis filius mortuus erat morte temporali
Adoptivus autem mortuus erat morte spirituali
In passione enim Christi totum genus humanum fidem reliquerat
Et in omnibus nisi in ea mortuus erat
Propterea Maria magnam amaritudinem sustinuit
Maria utrumque intimo cordis affectu diligebat
Et quamvis filium suum tanquam se ipsam et plusquam se diligebat
Tamen ei placuit ut per mortem suam nos liberaret
Placuit enim dulcissime matri nostre ipsum tradi
Ut nos morte perpetua eruat et sempiternaliter
Et hoc possumus perpendere quantum Maria nos diligebat
Quia dilectum filium suum pro nobis mori affectabat
Quia enim una res pro alia datur vel commutatur
Res que accipitur plus cara videtur quam illa que datur
Vide ergo quod magis nos quam suum filium diligebat
Quia potius ipsum tradi quam nos condempnari volebat
Et hoc possumus perpendere quantum pater celestis nos diligebat
Quia unigenitum filium suum pro nobis in mortem dabat
Ambo ergo tam pater quam mater nos amaverunt
Et ut nos toto corde eos amemus bene meruerunt
O bone Ihesu da nobis hanc dilectionem ita cogitare
Ut tecum mereamur in celis eternaliter exultare

Capitulum xxvii^m de Christi sepultura:

In precedenti capitulo audivimus quomodo Christus de cruce est depositus
Consequenter audiamus quomodo fuit sepultus
Joseph et Nicodemus corpus in sindone involverunt
Et cum diversis aromatibus in monumentum posuerunt
Maria cum miserabili planctu et lamentatione
Cum luctu et multarum lacrimarum effusione
Nulla lingua sufficit eius dolorem enarrare
Nec aliqua mens sufficit eius afflictionem excogitare
Ipsa enim tota nocte et die planctu se fatigabat
Cum vix exequias filii sui ad sepulchrum prosequebat
Tot osculis et amplexibus corpus filii constringebat
Et omnibus plus de compassione querulose dicebat
O qualem impietatem impiissimi iudei exercuere
In hac tam pulchra et delectabili muliere
In tantum planxit luxit gemuit et ploravit
Quod alios ad compatiendum et plorandum provocavit
Quis non tam beatissime matri non compateretur
Quis ad tantarum penarum effusiones non emolliretur
Nunc manus filii nunc pedes deosculabat
Nunc collum eius nunc latera stringendo amplexabat
Nunc pectus ipsius pungnis percutiebat et tundebat
Nunc manus cum effusione lacrimarum constringebat
Nunc intuebat vulnera filii sui cum oculis suis
Nunc oculis currit super pectus eius nunc super os
Nimius bestiale cor habere videtur
Qui tantis lacrimis et lamentationibus non compatitur
Bestialis porcus porco clamanti commovetur
Et quis tam beatissime matri non miseretur
Sic compassus est et flevit cum Maria Magdalena
Et quis non fleret cum virgine tam amena
Delphini dicuntur mortuis suis compati et eos sepelire
Et quomodo potest homo planctum matris sine dolore audire
Dolorem quem Maria in sepultura filii sui toleravit
Olim David in obsequiis Abner prefiguravit
Abner a Ioab fraudulenter interfectus erat
Cuius interfectorem rex David sequens feretrum deflebat
Et non solum super exequias eius plorabat
Sed et alios ad plorandum invitabat
Scindite inquit vestimenta vestra et plangite
Num ignoratis quia princeps maximus in Israel occisus est hodie
Quam maximus princeps in Israel Christus occisus erat
Cui omnis creatura compassionem exhibebat
Sol subtraxit radios suos ne eius ipsius videret
Aer obscuratus est ut nuditas eius non videretur
Terra tremuit ut crucifixores terrerentur
Templi velum scissum est ut prophecie apparerent
Petre scindebantur et signum magnum dabant
Quia cum discipuli tacuerunt lapides exclamabant
Monumenta aperta sunt ut mortui resurgerent
Et potentiam huius principis mundo notescerent
Multi enim resurgentes hominibus apparuerunt
Et potentiam mortui principis manifestarunt
Dyabolus in simulacro coram ante pedes nutabat
Deus ille est quem omnis creatura venerabatur
Philosophi attendentes videntes solem obscurari
Dixerunt deum nature in angustiis esse et pati
Edificaverunt ergo altare ignoto deo
Qui manifestandus erat futuro seculo
Huius ergo principis exequias deplangamus
Et corda nostra intima passione scindamus

Sepulturam Christi et filii Iacob prefiguraverunt
Qui fratrem suum Ioseph in cisternam miserunt
Filii Iacob fratrem suum usque ad mortem oderunt
Ita iudei fratrem suum Christum gratis odio habuerunt
Filii Iacob fratrem suum pro xxx denariis a iuda vendebat
Iudei Christum pro xxx argenteis a iuda emebant
Filii Iacob tunicam fratris sui dilaceraverunt
Iudei carnem Christi virgis flagellis spinis clavis violaverunt
Tunica Ioseph non sensit aliquam penam vel dolorem
Sed caro Christi in omnibus membris sustinuit passionem
Tunica Ioseph talaris usque ad talos descendebat
Et in Christo usque ad talos nulla sanitas erat
Filii Iacob tunicam Ioseph sanguine edi conspergebant
Sed iudei tunicam Christi proprio eius sanguine perfundebant
Filii Iacob fratrem suum nimis turbaverunt
Sed iudei male tractantes maiorem iniuriam intulerunt
Ioseph fratribus suis quod in eo deliquerant relaxavit
Et Christus pro crucifixoribus patrem suum exoravit
Ioseph a fratribus venditus factus est dominus Egypti
Christus a iudeis crucifixus factus est dominus celi et mundi
Filii Iacob fratrem suum postea adoraverunt
Et multi iudei postquam viderunt in Christum crediderunt
Jacob audiens filium suum vivere multum gaudebat
Maria videns Christum resurrexisse multum gaudium habebat
Ioseph filius accrescens vel augmentum interpretatur
Et fides Christi de die in diem crevit et iam ubique dilatatur
Sepulturam Christi olim Ionas prefiguravit
Quem proiectum de navi in mare cetus devoravit
Ionas fuit per tres dies et noctes in ceto
Ita Christus erat usque ad tertium diem in monumento
Nunc autem historia Ione salvatorem exprimit
In capitulo de resurrectione manifestatur
O bone Ihesu da nobis tuam sepulturam ita venerari
Ut tecum mereamur in perpetuum venerari Amen

xxviii. De liberatione animarum de lymbo

In precedenti capitulo audivimus quomodo Ioseph Christum sepelivit
Consequenter audiamus quomodo Christus infernum introivit
Hora nona qua Christus animam in cruce emittebat
Statim anima coniuncta deitati ad inferna descendebat
Est autem quadruplex infernus sive quatuor loca infernorum	Nota
Infernus damnatorum puerorum purgandorum et sanctorum
In inferno damnatorum est fumus et ignis inextinguibilis
Aspectus demonum et horror terribilis
Vermes corrodentes et tenebre palpabiles
Frigus inenarrabile et fetores intollerabiles
Continua inedia et fremens miseria maledictionis
Fuga mortis et desperatio redemptionis
Semper sunt in molestia nec umquam moriuntur
Semper pene innovantur et nunquam finiuntur
Ad istum infernum Christus numquam descendebat
Nec aliquas animas de ipso redimebat
Super istum infernum est locus qui dicitur infernus puerorum
Innocentium videlicet et non baptizatorum
Ibi non est pena sensus sed tamen pena dampni
Et gaudium habent magnum de bonitate sed magni
Magnitudo gaudii istorum puerorum
Excellit magnitudinem gaudii omnium mundanorum
Gaudent de hoc quod creatorem suum peccando non offenderunt

Et quia de inferno damnatorum est sermo coeptus(?)
Ubi autem de quo factus sit Deus novit nullus potest scire
Nec eius doctorum sufficit diffinire
Super hunc locum est infernus purgandorum
In illo est diversitas penarum et multorum dolorum
Varia secundum peccatorum qualitatem et quantitatem
Recipit quilibet ibi purgationis penalitatem
Pena istorum potest mitigari per celebrationes missarum
Per orationes ieiunia et collationes elemosinarum
Per indulgencias et eius acceptationem
Et per alienae penitentiae assumptionem
Pena purgatorii non potest verbis explicari
Quia nulla pena in mundo potest illi comparari
Sicut differt ignis verus ab igne qui solet depingi
Sic differt ignis purgatorii ab igne materiali
Super hunc locum infernus patrum esse comprobatur
Qui alio nomine sinus Abrahe vel limbus appellatur
Hunc infernum omnes sancti olim intraverunt
Qui ante incarnationem Christi mortui sunt
Ad istum infernum Christus descendit et intravit
Et omnes qui in ipso erant potenter inde liberavit
Primo in inferno fuit anima Christi ab hora sue expirationis
Usque ad horam sue gloriose resurrectionis
Notandum autem quod licet anima Christi fuerit a corpore separata
Tamen deitas neque ab anima neque a corpore fuit segregata
In limbo erat deitas unita anime a corpore separate
In sepulchro erat deitas unita carni mortificate
Quam Christus limbum intravit sancti divinitatem viderunt
Et gaudium celi magnum ibidem habuerunt
Sicut ubi est papa ibi est romana curia
Sic ubi erat divinitas ibi erant celi gaudia
Unde dixit Christus latroni cum adhuc penderet in patibulo
Amen dico tibi hodie mecum eris in paradiso
Hoc de paradiso terrestri non est exponendum
Sed de contemplatione deitatis est intelligendum
Anima enim latronis cum anima Christi limbum ingrediebatur
Et ipsam divinitatem cum aliis sanctis contemplabatur
Et tunc viderunt sancti Christum presentem sibi omnes clamabant
Advenisti desiderabilis quem nostra suspiria vocabant
Istud prefiguratum est in tribus pueris in fornace Babilonis
Dan 3 Ubi ad ingressum angeli ignis versus est in suavitatem roris
Si presencia angeli potuit pueros in medio ignis refrigerare
Quanto magis potuit Christus sanctos in inferno letificare
Rex enim dominus ad confortationem puerorum in fornace mittebat
Prefigurat quod ipse ad consolandum patres infernum intrare volebat
Sicut in fornace Babilonis fuerunt pueri
In limbo non erant nisi innocentes et puri
Qui nisi dum plenariam satisfactionem decedebant
In purgatorio purgabantur et tunc in limbum ascendebant
Istud prefiguratum fuit per Danielem in lacu leonum
Dan 14 Cui dominus misit per Abacuk prandium
Daniel missus fuit in lacum leonum a Babiloniis
Ut consumeretur a septem famelicis leonibus
Dominus autem illesum eum custodivit
Et per angelum suum refectionem ei misit
Sic dominus patres in limbo a demonibus defensavit
Et ipse tandem veniens divina refectione ipsos pavit
Lacus Babilonis designat infernum
Septem autem leones numerum omnium demonum

Numerus demonum solet perscribi per septem demonia
Quia demones impugnant homines per septem mortalia peccata
Horum peccatorum mortalium nomina sunt superbia avaricia
Luxuria invidia gula ira et accidia
Ista sunt tela demonorum et arma dyabolica
Quibus impediunt devotos et muniunt castra infernalia
Quamvis autem infernus multis armis adversariorum munitus erat
Tamen Christus passione sua facile confringebat Jn sol[illegible] Reg et 3 Reg 6
Istud olim in structione Babilonis prefiguratum fuerat
Cuius pullum rex Salomon in vase vitreo concluserat
Struthio cupiens liberare de inclusione pullum
Abiit in desertum et attulit inde quendam vermiculum
Quem comprimens super vitrum sanguinem effundebat exprimebat
Et per tactum sanguinis vitrum per medium scindebat
Sic cum sanguis Christi in passione eius est expressus
Infernus tanquam vitrum est confractus et ipse liber est egressus
O bone Jesu dignare nos ab inferno custodire
Et fac nos ad tua premia feliciter pervenire Amen

XXIX^m quomodo Christus superavit dyabolum in limbo

In precedenti capitulo audivimus quomodo Christus patres liberavit
Hic audiamus quomodo principem infernalem superavit
Christus ideo homo factus est quia dyabolum superare volebat
Et hoc quadam vice verbis per quandam similitudinem comprobabat
Cum fortis armatus id est dyabolus custodit atrium suum id est limbum
In pace sunt omnia que possidet quod de patribus est intelligendum
Si autem fortior eo id est Christus supervenerit
Universa arma sua ei aufert et eum alligabit
Dyabolus ante incarnationem Christi tam fortiter armatus erat
Quod in toto orbe nullus homo contra atrium suum confligere poterat
Sic autem quod non timuit hoc dixit et hoc explevit
Atrium suum intravit et ipsum potenter sua devicit
Istud olim Banaias per figuram premonstravit 2 Reg 23
Qui ad leonem in cisternam intrans cum virga sua ipsum prostravit
Sic Christus intravit ad dyabolum ad cisternam id est ad infernum
Et per virgam et baculum id est per sanctam crucem prostravit ipsum
Et hec est quod David propheta olim in psalmo pretenderat
Virga tua et baculus tuus ipsa me consolata sunt
Virga hec non sumitur pro baculo quod homo ambulans portat
Ut per eum sustentet et a canibus se defendat
Crux Christi est baculus per quem sustentamur ne cadamus
Per quem et canes infernales a nobis depellamus
Per hunc baculum Christus leonem infernalem prostravit
Et eundem baculum nobis ad resistendum dyabolo donavit
Attendite fratres quantum tenemur sanctam crucem honorare
Per quam possumus hostes nostros scilicet demones superare
Sicut per lignum paradisi dyabolus decipiens homines mactavit
Ita per lignum crucis Christus contra dyabolum triumphavit
Sanctam crucem multum tenemur honorare
Quia de ipso sanguine signata est et consecrata(?)
In cruce olim potentes dyaboli id est malefici suspendebantur
Et per eam nunc demones puniuntur et fugantur
Per crucem olim numerus damnatorum augebatur
Et per eam nunc numerus beatorum augmentatur
Per crucem olim homines mortificabantur
Et per eam nunc mortui suscitantur et regni celorum vivant
Per crucem olim augebatur quoddam gaudium damnatorum
Et per eam nunc multiplicatur leticia angelorum
Per crucem olim maligni propter sua crimina dampnabantur
Per eam nunc crimina misericorditer relaxantur
Crux olim propter sua vilitatem statuebatur in monte Calvarie
Sed nunc propter sanctitatem suam constituitur in altaribus ecclesie

Crux olim cuilibet persone ignominia tanta videbatur
Modo propter suam gloriam a principibus et regibus adoratur
Fortem dyabolum quem totus mundus non potuit superare
Modo unus puer per signum sancte crucis potest fugare
Hanc potestatem contulit nobis ille bellator fortis
Qui per eam vicit dyabolum et destruxit portas mortis
Victoria ista olim prefigurata fuit per Sampsonem [Judicum 14]
Qui in vineis Engadi dilaceravit leonem
Per fortissimum Sampsonem Christus fortissimus designatur
Per quem infernalis leo id est dyabolus potentia sua privabatur
Sampson proposuit ut desponsaret sibi uxorem
Et in itinere interfecit obvium sibi leonem
Sic filius Dei de celo venit in hunc mundum
Ut cum natura humana contraheret matrimonium
Sampson duxit in uxorem mulierem Cananeam
Filius Dei ut scies nacionem elegit sibi Judeam
Uxor Cananea Sampsonem dolose defraudavit
Sic et Judea Christum fraudulenter tractavit
Sampson segetes et vineas hostium suorum succendit
Et contra eos pugnans ab ipsis se defendit
Sic Christus de Judeis se postremum vindicavit
Cum per exercitum Romanorum Judeam devastavit
Sampson quem prefiguravit Christum fortissimum
Qui superavit leonem infernalem inimicum nostrum
Eciam Abioth Aioth olim Christum prefiguravit
Qui Eglon pinguissimum hostem filiorum Israel gladio perforavit
Eglon rex crassus et pinguissimus nimis erat
Et in pugnando Judea filios Israel opprimebat
Aioth autem cogitavit quomodo ipsum trucidaret
Et filios Israel ab impugnacione eius liberaret
Accessit quadam die ad eum in atrium suum ubi rex residebat
Et gladium sinistra manu in ventre eius immittebat
Et reliquens gladium in eius ventre fugit et evasit
Et sic filios Israel a tali inimico liberavit
Eglon propter suam pinguissimum et amplum ventrem
Signat dyabolum amplissimum ventrem habentem
Qui pinguissimus dicitur eo quod omnes homines deglutivit
Nam totum genus humanum in ventre eius intravit
Tandem dominus noster Ihesus Christus ventrem eius perforavit
Cum portas inferni gladio sue passionis penetravit
Dyabolus superavit hominem per dulcem pomi gustacionem
Et ideo Christus superavit dyabolum per amarissimam passionem
Et in hoc dedit nobis dominus exemplum quomodo sit pugnandum
Nam contra dyabolum et vicia virtutibus est certandum
Sicut enim in egritudinibus contraria contrariis curantur
Sic in pugna dyaboli vicia virtutibus superantur
Nec enim coronatur nisi qui legittime certaverit
Et nemo certare potest nisi hostes habuerit
Vult autem deus ut homines sustineant impugnaciones
Ut per hoc in celo augeant eorum retribuciones
Permittit enim dominus ut eciam boni in sompnis temptentur
Ut eciam eorum dormiendo premia augeantur
Quanto autem majora et plura habuerit homo certamina
Tanto majora et plura recipiet premia
Obsecremus igitur dominum quod dyabolum et vicia ita superare
Ut apud ipsum mereamur corona perpetua coronari. Amen

xxx De victoria Marie contra hostem malignum

Imperii capitulo audivimus quomodo Christus vicit dyabolum per passionem
Hoc capitulo audiemus quomodo Maria vicit eundem per compassionem
Omnia que Christus in passione sua tollerabat
Hec Maria per maternam compassionem secum portabat
Clavi qui transfixerunt pedes filii sui et manus
Per compassionem transfixerunt sanctissimum matris pectus
Et lancea que latus filii sui mortui perforavit
Per compassionem cor matris eius dolentis penetravit
Flagella spinarum qui caput eius perpunxerunt
Per compassionem cor genitricis eius vulneraverunt
Gladius acutissimarum liguarum quas Christus audivit
Per compassionem intima matris eius pertransivit
Et sicut Christus superavit dyabolum per suam passionem
Ita et superavit eum Maria per maternam compassionem
Armis passionis Christi Maria se armavit
Cum contra dyabolum ad pugnandum se preparavit
Hoc enim prefigurabatur per Judith que restitit Olofferni [Capitulo tercio Judith]
Quia ipsa se opposuit dyabolo principi inferni
Judith induit se vestibus jocunditatis
Et ornavit caput suum mitra et pedes sandaliis
Maria vestivit se tunica filii sui inconsutili
Et superinduit se pallio derisionis eius duplici
Unum erat album in quo Christus ab Herode deridebatur
Aliud coccineum id est rubicundum in quo a militibus illudebatur
Et bene Maria pallio albo et rubicundo induebatur
Quia dilectus filius eius candidus et rubicundus dicebatur [canticorum]
Tota eius passio comparatur fasciculo mirre
Quam amicari deus mirre vocat diligenter audire
Dolores et penalitates quas Maria diligenter collegit
Et per compassionem fasciculum mirre ex ipsis composuit
Hunc fasciculum per tempus inter ubera sua collocavit
Et cum tali armatura contra hostes nostros dimicavit
In hoc fasciculo mirre erant omnia simul colligata
Que passio filio suo in passione fuerunt illata
Gladii fustes lancee et arma quibus capiebatur
Lucerne ardentes et facule quibus in orto querebatur
Tristicia pavor et tremor et trina oracio
Sudor sanguineus et angeli confortacio
Quod tribus ore et tono uno omnes prostravit
Et restitutos eis vires se capiendum presentavit
Cognitionis signum et osculum malignum
Dolosa salutacio et responsum eius benignum
Crudelis eius captivacio et vinculorum ligacio
Auricule reformacio et discipulorum fugacio
Sindonis relictio a dilecto suo Johanne
Festinacio Judeorum et consultacio Anne interrogacio
Alapa servi pontificis et mansueta eius responsio
Trina negacio Petri et cunctorum confusio
Nova judicum turbacio quibus est ductus et acusatus
Annas Cayphas Herodes Poncius Pilatus
Columpna virge flagella sputa arundo et funiculi
Crux clavi lancea malleus corona et tabula tituli
Alape colaphi obprobria blasphemia et derisio
Velamen oculorum prophetia et vestimentorum divisio
Vestis super tunicam et vestis alba in dumentum
Tribunal Judeorum lotio manuum et purpureum vestimentum
Sompnium uxoris Pilati et liberacio Barrabe homicide
Tumultus et clamor Judeorum geminantium crucifige
Bibicio et acetum felle amaricatum
Arundo cum spongia ysopus et vinum mirratum
Oracio eius clamor latronis et latronis acceptacio
Commendacio eius in cruce et discipuli Johannis commendacio
Conservacio eius lancea Longini cum ipsius illuminacione
Effusio sanguinis et aque continuo cum sua perfusione

Obscuracio solis, terre motus, scissio veli, petrarum,
Ruina partis templi, apercio sepulchrorum et mox aliarum
Triginta argentei quibus erat Christus venditus et emptus
Desperacio Jude qui non est ad penitenciam receptus
Hiis et aliis penalitatibus Maria se armavit
Et tanquam propugnatrix contra hostem nostrum decertavit et triumphavit
Tunc impletum est in ipsa prenunciatum olym figuraliter
Et quedam prophetia dicta patre scripture
Super aspidem et basiliscum tu Maria ambulabis
Leonem et draconem, id est sathanam, conculcabis
Et tu sathana insidiaberis calcaneo eius homines impugnando impediendo
Ipsa conteret caput tuum per compassionem te superando
Hanc olym Jahel uxor Aber cynei prefiguravit (Judic. 4°)
Que Sysaram per tympora clavo ferreo perfodit
Sysara erat princeps milicie Jabin regis
Et vastavit filios Israel violencia inmensa eis
Tandem a Jahel clavo per tympora est perforatus
Et populus Israel ab eius infestacione est liberatus
Sic Maria clavis sue compassionis hostem nostrum perforavit
Et eius potestate qua superbus fuit spoliavit
Regina Thamari et Mariam prefiguravit (In scol. hystoria post libros regum)
Que Tyrum crudelissimum homicidam decollavit
Qui tam assiduabat ad hominum interfectionem
Et non poterat saciari per quamvis sanguinis effusionem
Omnibus gravabat et omnia regna invadebat
Nulli parcebat omnes quos potuit sanguinem effundebat
Tandem regina Thamari ipsum decollavit capiens
Et caput in utrem plenum sanguine humano proiciens ait
Saciare sanguine humano quem semper sitisti
Quo in vita tua nunquam saciari potuisti
Sic dyabolus qui ab inicio homicida erat
Nunquam hominum dampnacione saciari poterat
Sed regina celi ipsum compassione filii sui superavit
Et eterna dampnacione quod nos gravaret ipsum saciavit
O bone Jhesu fac nos tuo adiutorio ita dyabolum superare
Ut in eternum mereamur in tua gloria exultare. Amen.

Capitulum xxxi^m de captivitate (liberatione) hominis:

In precedenti capitulo audivimus quomodo dyabolus est superatus
Consequenter audiamus quomodo homo de carcere est liberatus
In die pasche quando Christus in terra resurrexit
Statim anima eius unita deitati infernum intravit
Non ut quidam putant usque ad noctem dominicam expectabat
Sed statim ad consolandum incarceratos festinabat
Si enim posset quis amicum suum hodie liberare
Iniquum esset usque ad diem crastinum expectare
Sic ergo fidelissimus amicus noster non expectavit
Sed statim peracta passione suos in carcere visitavit
Et in hoc dedit nobis exemplum quod si possumus animabus subvenire
Si protrahimus suffragia non videtur animabus expedire
Gravissime enim et cum tedio expectacione gravantur
Qui tam intollerabilibus penis cruciantur
Quidam faciunt suis amicis per xxx dies missas celebrari
Hoc bonum est sed utilius esset animabus illis primo die consolari
Quam per xxx dies ibi expectare valde et amare
Et istud intelligatur de aliis suffragiis animarum
Festinemus ergo animabus quantocius animabus in purgatorio subvenire
Quia hec festinacione plus placet eis expedire
Christus autem non statim patres eodem die liberavit
Sed ibi cum eis manens ipsos sua dulci presencia letificavit
Mane autem nocte dominica quando a morte resurrexit

Tunc eos de captivitate dyaboli eduxit et erexit
Hec autem captivitas dyaboli erat prefigurata
Olym fuit in captivitate egipciaca prefigurata (Exo.)
Filii Israel captivacione in Egipto [illegible] opprimebantur
Et ad dominum pro liberacione lacrimabiliter vociferabant
Quibus autem dominus apparuit Moysi in rubo ardente
Igne pleno et tamen integro et viridi permanente
Misit autem dominus Moysen ad Pharaonem
Et fecit per eum filios Israel captivitate sua liberari
Ita genus humanum per principem tenebrarum detinebatur
Et ad dominum pro sua redempcione multipliciter clamabat
Deus in adiutorium meum intende
Domine inclina celos tuos et descende
Libera me quia egenus et pauper sum
Et nichil habeo quo me liberare possim
Emitte manum tuam per quod liberer
Emitte agnum tuum cuius victima reconcilier
Emitte lucem tuam ut tenebre anime irradientur
Emitte veritatem tuam ut prophete tui fideles inveniantur
Hiis et aliis multis modis homo ad dominum clamabat
Et dominus misit eis ipsum hoc modo liberabat
Descendit in rubum ardentem sine rubi lesione
Hoc est in virginem Mariam sine virginitatis amissione
Dominus plagavit Pharaonem et omnem suam gentem
Et eduxit filios Israel in terram melle et lacte fluentem (manantem)
Ita Christus plagavit dyabolum et omnem suam congregacionem
Et eduxit suos de inferno ad eternam refectionem
Ibi pascuntur lacte hoc est dulci aspectu humanitatis
Et melle hoc est mellisflua contemplacione divinitatis
Dominus volens Judeos liberare precepit agnum ymolari
Sic Christus qui nos voluit liberare fecit se ipsum crucifigi
Hanc et liberacionem hominis deus prefiguravit (Gen.)
Cum primo Abraham de Ur Caldeorum liberavit
Caldei hunc ignem pro deo colebant (Ur)
Et cum Habraham renueret ipsum in ignem proiecerunt
Deus autem verum quem ipse coluit et adoravit
De igne Caldeorum ipsum misericorditer liberavit
Sicut autem deus Abraham conservavit in igne sine combustione
Ita suos conservavit in inferno sine omni lesione
Et sicut deus Habraham eripuit et patrem multarum gencium fecit
Ita patres de inferno redimens cetibus angelorum coniunxit
Hanc et redempcionem hominis deus prefiguravit
Cum Loth cum suis de subversione Sodome liberavit (Gen. 19)
De Sodomis tamen boni liberati sunt
Mali autem omnes igne et sulphure interierunt
Sic deus bonos de lymbo patrum redemit
Sed qui in inferno dampnatorum erant nullum eripuit
Unde ergo dicitur dominus confregit infernum
Et quis est qui potuit resistere ipsum
Non est fractus sed qui captivi ipsum invenerunt
Nunquam erunt erepti sed semper sine fine ibi erunt
O pie deus digneris nos ab illo inferno custodire
Et in hac vita purgare in corde et punire
Hic tua flagella et plagas nobis inferas
Ut nos a perpetuis flagellacionibus eripias
Sed non amas [illegible] te velle castigare
Rogamus ergo piissime deus ut digneris nos sic curare
Quatenus nos cum adversitatibus ad te venire
Quam per prosperitates eternaliter interire
Si autem in flagellis impacientes fuimus non attendas
Si nolimus nolumus tamen nos per flagella salvare intendas

Fragiles enim sumus et sine ruina non possumus sistere
Sed tu piissime domine dignare nobis misericorditer peccata indulgere
Notandum autem quod deus praecepit Loth in montes ascendere
Nec retrospicere sed ad ascendendum intendere
Sic homo quem deus propiciando de peccatis eripit
Non debet respicere per delectationem ad peccata quae reliquit
Sed de virtute in virtutem continuo sursum ascendere
Et satisfaciendo bonis operibus humiliter intendere
Uxor Loth respiciens retro versa est in lapidem
Et ferae deserti et bestiae lambunt eandem
Sic homo per recidivationem tamquam lapis indurat
Et a bestiis infernalibus lambitur et temptatur
Quapropter montem virtutum ascendamus ut salvemur
Et non respiciamus retro per recidivationem ne dampnemur
O bone Jesu doce nos ascendere et caelestia sic amare
Ut tecum in monte sancto tuo mereamur in perpetuum habitare.

Capitulum XXXII de Christi resurrectione:

In praecedenti capitulo audivimus de hominis redemptione
Consequenter audiamus de gloriosa Christi resurrectione
Sciendum autem quod sepulchrum domini est cavatum in petra (Se dni)
Et videtur esse tamquam duplex camera parva
Cum homo primo intrat invenit priorem cameram
Quae excavata est in petra iacente non infra sed supra terram
Et habet circa VII vel VIII pedes tam in longum quam in latum
Et in altum quantum potest homo extendere manum
Ex ista camera intratur per unum hostium in aliam
Quae habet fere eandem longitudinem latitudinem et altitudinem
Et quando homo ingreditur per parvulum hostium praefatum
Ad dextram videt locum ubi corpus Jesu fuit collocatum
Et est tamquam scamnum latitudinis trium pedum
Et longitudine se extendit de uno pariete ad alterum
Altitudo praefati scamni habet fere pedem et dimidium
Et non est concavum quia corpus non erat intus sed supra positum
Quidam peregrini hoc scamnum sepulchrum appellant
Sed nos totam petram cum ambabus cameris vocamus
Hostium monumenti grandi lapide erat obfirmatum
Et sigillis Judaeorum communitum et signatum
Sepulto enim domino Judaei sigilla sua lapidi apposuerunt
Et propter metum ne furaretur corpus lapidem signaverunt
Insuper paganos milites mercede et pretio conducebant
Et eos ad custodiendum sepulchrum ibi ponebant
Christus autem clauso hostio et salvis sigillis exivit
Quia corpus glorificatum ipsum lapidem pertransivit
Post hoc angelus domini in forma hominis de caelo descendit
Et videntibus custodibus lapidem de hostio revolvit
Cuius facies sicut fulgur et vestes albae erant
Terra tremuit et custodes territi velut mortui iacebant
Cum autem vires recepissent ad Judaeos redierunt
Et omnia quae facta fuerunt ipsis per ordinem narraverunt
Illi autem inito consilio dederunt ipsis pecuniam copiosam
Ut divulgarent ubique de se famam mendosam
Et dicerent ipsis dormientibus corpus esse furatum
Et hoc tam civibus quam custodibus est ubique divulgatum
Iudic 16 Notandum autem quod Christus suam gloriosam resurrectionem
Olim praefiguravit per fortissimum Sampsonem
Sampson civitatem inimicorum suorum intravit
Et in ea nocte manens ibidem dormivit
Inimici autem eius portas civitatis clauserunt
Et ipsum mane interficere disposuerunt
Sampson autem media nocte a somno surgebat
Et portam cum postibus et vectibus deferebat
Sic Christus nocte hostium hoc est infernum potenter intravit
Et ibi corpus ad mediam noctem dormire dici [illegible]
Media autem nocte destructo inferno ad corpus rediit
Et sic Christus qui mortuus fuerat resurrexit
Multa autem corpora sanctorum cum ipso resurrexerunt
Et intrantes civitatem sanctam multis apparuerunt
Non est putandum quod in passione corpora resurrexerunt
Sed illa die sepulchra solummodo aperta fuerunt
Christus primogenitus mortuorum surrexit primo
Et tunc corpora sanctorum surrexerunt cum eo
Et illi Christo ascendente cum eo sic ascenderunt
Non est credendum hiis qui dicunt quod iterum obierunt
Christi resurrectionem suam per Jonam figuravit
Et in ventre ceti per triduum vivum conservavit (Jone primo)
Jonas erat in navi quae tempestatibus iactabatur
Et mortem omnium qui in ipsa erant minabatur
Tunc dixit Jonas nautis ut ipsum in mare iactarent
Et sic tempestates maris et pericula cessarent
Quem cum iactassent statim eum cetus deglutivit
Et post triduum ipsum de ore vivum in terram emisit
Periculosum mare mundum istum designat
In quo olim homo periculum aeternae mortis patiebatur
Christus autem fecit sponte se in mare mortificari
Ut posset homo a periculo aeternae mortis liberari
Deus autem eum incorruptum conservavit
Et tertia die ipsum a mortuis resuscitavit
Haec Christi resurrectionis etiam praefigurata
Fuit per lapidem quem reprobaverunt aedificantes figurata (In sco. h 3 . R. et ps)
Temporibus Salomonis cum templum domini aedificaretur
Contigit ut quidam lapis mirabilis ibi inveniretur
Aedificantes nullum locum aptum ei invenire poterant
Eumque pluries cum magno labore attemptaverunt
Aut fuit nimis longus aut nimis spissus
Aut nimis brevis aut nimis dimissus
Quapropter indignati aedificantes eum abiciebant
Et omnes eum lapidem reprobatum proprio nomine dicebant
Consummato autem templo lapis angularis ponendus erat
Qui inter se duos parietes conjungere et totum complere debebat
Sed non est inventus lapis qui posset illi loco aptari
Unde quod non sufficiebant aedificantes admirari
Recordati autem quod reprobaverunt lapidem adduxerunt
Et ipsum aptissimum pro angulari lapide invenerunt
Ad tam mirum grandem omnes stupebant
Et ad magnum futurum per hoc designari dicebant
Quod erat lapis reprobatus in sua passione
Sed factus est lapis angularis in sua resurrectione
Tunc impleta est illa prophetia magni
Lapidem quem reprobaverunt aedificantes hic factus est in caput anguli
A domino factum est istud et est mirabile in oculis nostris
[illegible] cantat [illegible] in festo resurrectionis
Lapis iste duos parietes in templo sibi coadunavit
Quia Christus de populo gentili et iudaico unam ecclesiam aedificavit
In hoc aedificio pro cemento usus est suo sanguine
Pro lapidibus autem usus est suo sanctissimo corpore
O bone Jesu praesta nobis ut in tua ecclesia ita vivamus
Ut in templo tuo caelesti in aeternum maneamus amen

Capitulum XXXIII de ascensione Christi:

In praecedenti capitulo audivimus de gloriosa Christi resurrectione
Consequenter audiamus de admirabili eius ascensione
Christus resurgens a mortuis non statim ascendit
Sed XL diebus manens pluries se ostendit
Quadragesima die se discipulis suis demonstravit
Et ipsis videntibus in nube candida caelos penetravit

Discipuli autem stabant et post ipsum in celum aspexerunt
Et ecce duo angeli in vestibus albis iuxta eos steterunt
Et dixerunt ihesum sic ad iudicium debere venire
Sicut admodum eum in celum videbant ire
Ascensio domini olim in scala fuit prefigurata
Gen 28 Quam patriarche iacob in sompnis fuit monstrata
Que una extremitate celum et alia terram tangebat
Et multitudo angelorum per eam descendebat et ascendebat
Sic christus de celo descendit et reascendit
Cum celestia et terrestria pacificare voluit
Oportebat enim quod mediator deus et homo esset
Quia aliter pacem inter deum et hominem reformare non posset
Deus enim altissimus est et homo infimus est
Et ideo christus inter celum et terram scala fiebat
Per quam ascendunt angeli per illam graciam nobis apportando
Et reascendunt animas nostras in celum reportando
Numquam talis scala in mundo facta fuit
Et ideo numquam aliqua anima in celum ascendere potuit
Videas sit quam brevissima et utilissima scala
Per quam pacificata est dissensio tam longa et tam mala
Hanc et ascensionem in celum christus figuravit
Luc 18 Cum parabolam de ove perdita et inventa predicavit
Dixit enim quod quidam qui de centum ovibus unam amisit
Et dimittens xcix in deserto ad querendam illam iuit
Quam cum invenisset multum congaudebat
Et in humeros suos ponens in domum suam portabat
Convocans quoque amicos suos gaudium suum illis indicavit
Et eos ad congaudendum sibi pollite congaudendum invitavit
Per istum hominem deus est designatus
Qui centum oves habere est dignatus
Centum oves fuerunt una et nonaginta nove
Per hoc debemus intelligere novem choros angelorum et hominem
Homo fuit una ovis perdita cum erraret et periit
Cum homo mandatum dei transgressus eterna morte incurrit
Deus autem novem choros angelorum in celo dimisit
Et veniens in hunc mundum hominem perditum quesivit
Per xxxiii annos quesivit et in tantum se fatigavit
Quod toto corpore suo sudor sanguis emanavit
Unde hoc quesitum etiam in cruce capiebat
Et cum tanto dolore et tam longo tempore quesierat
Inventum autem super humeros suos posuit et portavit
Cum crucem quam in humeris suis quesierat baiulavit
Attende homo quod non solum quesivit fatigationem in querendo
Sed et usque ad mortem laboravit te in celum ferendo
Amicos suos ad congaudendum sibi invitavit
Cum in celum ascendit et cives celi convalescificavit
Hoc si cupis deum et cives celi etiam letificare
Studeas vitam tuam et tua acta emendare
Lacrime enim peccatorum reddunt gaudium
Dum vera fit omnipotenti deo et sanctorum
Vera confessio peccatorum et devota oratio
Sunt deo et sanctis cythara cum sympnonia et cythara
Panem desiderabilem desiderabilem deo et sanctis exhibemus
Cum voluntatem eius facimus et mandata dei implemus
Et etiam ferculum deo et sanctis exhibemus insuper
Insuper quibus bonorum operum omnes mutuas exercitamus
Fercula dei et sanctorum aromatibus conduntur
Cum bona opera nostra cum discretione perficiuntur
Hec et alia signa christi ascensionis salvatoris prefigurata
4 Reg 2 Olim fuerunt in translatione helie prefigurata
Helias propheta helias legislator dei in mediam predicavit
Et curru igneo cum equis igneis invisus ascendit et in aera ... evolavit
Ipse quod sustinuit a malis magnas persecutiones
Sed apud deum meruit in paradisum translationem
Ita ipse christus in media ... vitam docuit
Et post hoc audivis multas persecutiones sustinuit
Et deus illum super omnes celos exaltavit
Et nobis quod est super omne nomen illi donavit
Ut in nomine ihesu omne genu flectatur
Et omnis lingua in gloria dei patris esse confiteatur
Unde hoc quantas christus sustinuit persecutiones et quanta passiones
Prius quam venit ad summam celestem exultationem
Sic oportebat christum pati et ita in gloriam suam intrare
Quia talis numquam nos oportet per ... ascendentes collocare
Et quia ipse multum petivit magnas sustinuit passiones
Et nos propter regnum dei nostrum sustinemus modicam tribulationem
Et ut modicum est quod hic sustinemus
Respectu eterni premii quod in futuro recipiemus
Si minimum minima est quanta ipsa sit celorum premiorum
Tot ergo esset comparare ad vestra ... premiorum
Si totum gaudium mundi usque stelle et pluvia multiplicaret
Adhuc minimum in respectu minimi gaudii celi reputaret
Si celum et terra et firmamentum esset pergamenum
Magis minimum gaudium non possent scribere ad plenum
Si omnes aque maris incaustum essent et totum consumentur
Numquam minimum gaudium celi ad plenum describeret
Si omnia ligna herbe et omnia essent calami scriptorum
Non sufficerent describere minimum gaudium electorum
Si omnes homines et omnes create predicatores essent
Dulcedinem dei et celi enarrare non possent
Si quis pulvis terre esset millesies clarior sole
Tenebre essent in divine claritatis comparacione
O bone ihesu da nos ad illud tuum aspirare
Ut tecum mereamur ibi in perpetuum habitare Amen

Capitulum xxxiiii de festo penthecostes

In precedenti capitulo audivimus de christi ascensione
Nunc audiamus de spiritus sancti missione
Cum tempus christi passionis appropinquavit
Ipse discipulos suos multis sermonibus confortavit
Predixit eis suam passionem et iterum
Ascensionem et spiritus sancti missionem
Expedit inquit vobis sum et ad patrem ibo
Ideo turbari cor vestrum non debet quia redibo
Vado in celum parare vobis locum
Et tunc veniam et accipiam vos ad meipsum
Vos estis qui mecum in temptationibus meis permansistis
Et ideo in regno meo mecum edere et bibere meruistis
Manete in dilectione mea et ego in vobis manebo
Et si per corporalem absentiam abiero tamen per divinitatem presens ero
Sicut palmes non potest ferre fructum nisi manserit in vite
Sic nec vos potestis aliquid facere nisi manseritis in me
Ego sum vitis et vos palmites estis
Sine me nichil boni facere potestis
Vos autem palmites et ego sum vitis vera
Pater meus celestis vinitor et agricola
Omnem palmitem non ferentem fructum amputabit
Et in ignem inferni eternaliter iactabit
Palmitem autem facientem fructum purgabit
Et sic maiorem fructum portabit
Mundus quidem gaudebit vos autem contristabimini
Sed tristicia vestra vertetur in gaudium quo non privabimini
Mulier cum parit tristiciam habet
Cum peperit filium omnis tristicia oblivioni tradetur
Et vos ergo nunc quidem tristiciam patiemini
Sed in futuro omnis tristicie obliviscemini

Sed quia hec de passione mea vobis locutus sum
Tristicia implevit et replevit cor vestrum
Dico tamen quod expedit vobis ut ego ad patrem vadam
Et alium paraclitum hoc est spiritum sanctum vobis mittam
Si enim non abiero paraclitus non veniet ad vos
Si autem abiero mittam eum ad vos
Cum autem veniet ille omnem veritatem vos docebit
Et tunc cor vestrum de ipsius consolatione gaudebit
Ipse vos de omnibus informabit
Et que ventura sunt ipse vobis annunciabit
Hijs et alijs multis verbis discipulos consolabatur
Et spiritum sanctum sibi mittere pollicebatur
Cum autem ascenderet precepit eis ut in ierusalem redirent
Usque spiritum sanctum paraclitum acciperent — residerent
Omnes qui de monte oliveti in civitatem redierunt
Et in quodam cenaculo simul in oratione perseveraverunt
In die autem pentecostes circa diei horam
Audita est super cenaculum vox venti valde sonora
In tantum sonora quod per totam civitatem audiebatur
Et totus populus pre nimio stupore illuc congregabatur
Viderunt super capita omnium quasi linguas igneas
Hoc est flammam ignis ad modum lingue longam
Iudei in illo tempore in diversis regionibus dispersi fuerant
Et tunc ordinante deo de qualibet regione aliqui convenerant
Ipsi audierunt eos loquentes varijs linguis
Prout spiritus sanctus dabat eloqui illis
Singuli linguas in quibus nati erant audiebant
Et nimis admirabantur super hoc et stupebant
Quidam autem de tam evidenti miraculo dubitaverunt
Et ipsos musto plenos et ebrios esse dixerunt
Petrus autem surgens dixit eos adhuc ieiunare
Quia erat hora tercia et ad bibendum nimis mane
Addiditque quod prophecia esset impleta
Iohel 2° Effusionem spiritus sancti predixerat iohel propheta
Quod servi et ancille domini spiritum sanctum essent accepturi
Et aliqui prophetie diversis linguis locuturi
Hec verba iohelis ista die implebantur
Quia tunc multi quasi viri varijs linguis loquebantur
Mirabilis deus mirabilem potentiam suam ostendit
Sicut considerare potest qui opera sua diligenter attendit
In turri babel unam linguam in diversas mutavit
Hodie intelligentiam omnium linguarum vnicuique donavit
Et quomodo unum et idem miraculum facere potuisset
Si tunc divisionem diversarum linguarum non fecisset
In eo quod quod tunc diversas linguas dedit
Gen xi Miraculum istud quasi prefiguratum premonstravit
Et sicut tunc per linguas confudit edificantes turrim babel
Ita nunc per linguas confudit inimicos suos in israel
Iudei enim multum confusi fuerunt
Cum tam inenarrabile miraculum audierunt
[...]itici 23 Festum pentecostes quod nunc peragitur ab ecclesia
[...] 28 Olim prefiguraliter peragebat synagoga
Quinquagesima die postquam iudei de egipto exierant
Legem scriptam in monte synai a domino perceperunt
Ita quinquagesima die postquam nos sumus de inferno liberati
Receperunt discipuli gratiam spiritus sancti
Lex ergo que tunc iudeis data fuit figurata fuit
Christiani autem eam in veritate receperunt
iiij Reg 4° Istud etiam prefiguratum fuit in superhabundancia olei
Quod datum est paupercule vidue per heliseum
Heliseus enim motus super paupertatem vidue
Impertivit ei admodum maximam olei habundanciam

Vidua autem nichil nisi modicum olei habebat
Et hoc intantum augebat quod omnia vasa que habuit implebat
Paupercula ista designabat sanctam matrem ecclesiam
Que ablato sponso suo desolata videbatur tanquam vidua
Et dominus misericordia motus dedit ei olei habundanciam
Hoc est sancti spiritus graciam et linguarum intelligenciam
Ora ut dignetur nobis huius olei elargiri
Ut in extremo inveniamur in tua gratia in eternum Amen

xxxv capitulum De compassione virginis post ascensionem

In precedenti capitulo audivimus de sancti spiritus missione
Consequenter audiamus de beate virginis post ascensionem compassione
Post ascensionem domini beata virgo in ierusalem habitavit
Omnia loca filij sui que attingere potuit devote visitavit
Et pro nimietate amoris singula osculabatur
Cum genuflexionibus et orationibus venerabatur
Multa lacrimarum effusione ipsa loca irrigabat
Cum mellifluam passionem filij sui recogitabat
Visitavit in nazareth locum conceptionis
In bethleheme locum nativitatis et adorationis
In monte thabor locum transfigurationis
In ierusalem singula loca commemorationis et passionis
Visitavit montem syon ubi pedes discipulorum lavit
Et sacramentum eukaristie primitus instauravit
Villam gethsemani ubi in oratione sanguinem sudavit
Ubi eum iudas tradidit et turba captivavit
Domum anne ubi primo fuit perductus
Ubi alapam sustinuit et in multis est accusatus
Domum cayphe ubi fuit conspuitus et velatus
Illusus alapis cesus et colaphisatus
Domum herodis ubi fuit pro despectione alba veste indutus
Ab herode et exercitu suo despectus et illusus
Pretorium pilati ubi fuit false accusatus
Flagellis cesus et corona spinea coronatus
Locum gabatha qui etiam lithostratus consuevit appellari
Ubi pilatus condempnavit illum sedens pro tribunali
Viam illam et semitam sepius cum luctu peragrabat
Per quam christus baiulans crucem ad mortem ducebatur
Item locum calvarie qui golgota dicebatur
Ubi crucifixus aceto felle potabatur
Ortum ioseph abarimathia ubi erat sepultus
Et montem oliveti ubi scandens in celum est assumptus
Item sepulcrum ac alia loca ubi predicabat
Et loca ubi post resurrectionem suis apparuerat
Omnia hec loca et plura alia cum lacrimis visitavit
Et absentiam filij sui lamentabiliter deploravit
Lugere et dolere quam gaudere ipsa maluit
Quod dum mellifluam presentiam filij sui caruit
Iste dolor et luctus gloriose virginis marie — prima figura
Olim prefiguratus fuit in anna uxore thobie
Que post absentiam filij sui tantum luxit et flevit — Thobie x°
Ut consolari noluit donec filius suus rediit
Omnes vias ubi erat spes redeundi circuivit
Et montes ascendens in occursum eius prospexit — Thobie xj°
Presentiam filij sui divicias esse computavit — Thobie x°
Et eo presente paupertatem suam esse sufficientem affirmavit
Sic maria semper in luctu perseveravit
Et omnes vias filij sui prout potuit perambulavit
Presentiam filij sui super omnes divicias computavit
Et eo presente paupertatem suam [illegible] estimavit
[illegible] et dolor marie in evangelio notatur

2a figura
Flebat [illegible] lacrimis ... dicebat
Heu me fili mi ut quid te misimus peregrinari lumen oculorum nostrorum
baculum senectutis nostre solacium vite nostre spes posteritatis [illegible]
[illegible] in te uno habentes [illegible]
[illegible] Thobie x°

Luce xv.

Ubi parabola de muliere querente dragmam recitatur
Que habens x dragmas unam amisit
Et accendens lucernam eam diligenter quesivit
Et cum invenisset eam gavisa est et congratulabat
Et vicinas suas ad congratulandum sibi invitabat
Per hanc mulierem virgo maria designatur
Que in hoc mundo decem dragmas habuisse comprobatur
De quibus videtur unam aliqualiter amisisse
Et alias novem semper sibi retinuisse
Nove dragme sunt presencia spirituum beatorum
Que semper ad eam veniebant de novem choris angelorum
Decima fuit presencia humanitatis salvatoris
Quam amisit quodammodo in die ascensionis
Hanc vero diligenter multis annis quesivit
Quia omnia loca filii sui cum luctu circuivit
Quam tandem invenit eam in sua assumpcione assumpcione
Quia dotata est eterna sibi fruicione
Lucerna qua ipsa eam quesivit accendit
Per quam designatur bonum exemplum quod ostendit
Ista quesivit eius semper tanquam lucerna ardebat
Et cunctis exemplum bonorum et sancte vite ostendebat
Docet quomodo loca debemus christi eius perambulare
Et passiones suas recolendo fervent deplorare
Quod si nequimus ea perambulare corporaliter
Perambulemus saltem ea devoto corde spiritualiter
Dolor virginis marie iam prefiguratus
Erat fuit olim in micol sponsa david prefiguratus
Quam saul pater eius abstulit sponso suo david
Et alteri viro cui nomen phaltihel desponsavit
Phaltihel vir iustus et bonus eam non cognoscebat
Quia eam legitimam uxorem david esse sciebat
Ipsa autem semper in luctu et merore perseveravit
Donec reducta est ad sponsum suum regem david
Sicut corporaliter debebat virgine maria
Cuius sponsus erat filius dei racio sophia
De cuius absencia ipsa in tantum dolebat
Quod semper in luctu semper in merore permanebat
Tanto ardore maria istum sponsum diligebat
Quod pre nimio ardore amoris languescebat
Et hoc est quod ipsa dicit in Canticis canticorum
Insinuans suorum ardorem desideriorum

Cantici 5°

Filie iherusalem nunciate [illegible] dilecto filio meo
Quia amore langueo quem ad ipsum gero
Magnus dolor est mihi absencia filii
Sed maior sponse absencia sponsi
Marie autem dolor videtur fuisse maximus
Propter absenciam eius qui erat sponsus et filius
Deus nos faciat hec ita recogitare
Ut tecum et secum nos eternam possemus habitare Amen

Capitulum xxxvi de assumpcione marie :-

Hucusque de virginis conversacione loquimur de eius felici assumpcione
Quantum maria supervixit post christi ascensionem
Dicitur non habemus certam determinacionem
Quidam dicunt xii annos et non plus
Sed xxiiii dicit dominus Epiphanius
Et quia istud tempus determinatum non habemus
Hic hoc pertransire et dicere audemus
Quod si tunc una hora supervixisset
Nimio desiderio filii sui visu fuisset
Iacob enim [illegible] annos cum fruitur et laboravit
Reputavit paucos dies pre magnitudine amoris
Sic maria absencia filii sui [illegible] horam

Hugo in 2° de ... Et Augustinus Difficile est ymmo impossibile ut quis presentibus fruatur bonis et futuris, ut hic ventrem et illic mentem impleat, ut de deliciis ad delicias transeat, ut in celo et in terra appareat gloriosus.

Pre magnitudine amoris reputavit longam moram
Sic enim desideranti brevis mora longa videtur
Et pro illo quod desideratur labores graves non videntur
Tanto amore maria presenciam filii sui desideravit
Quod omnes labores huius vite penitus nichil reputavit
Quod autem dominus eam in mundo tam diu relinquebat
Hoc pro consolacione discipulorum suorum faciebat
Et ut quilibet hoc per hoc factum consideraret
Quod per multas tribulaciones regnum celorum intrare oporteret
Respice mariam et eius filium
Quante sibi passiones et miserie eis contigerunt
Respice apostolos et omnes amicos christi
Quantas et quantas tribulaciones sustinuerunt isti
Respice istam inter natos mulierum maiorem
Et hoc recogitando levius feres tuas tribulaciones
Noli putes sine tribulacione posse coronari
Quo modo deus matrem suam permisit tam diu contristari
Peracto igitur in hac miseria longo exilio
Assumpta est maria a suo dilectissimo filio
Hec assumpcio beate virginis fuit olim prefigurata
Cum archa domini in domum regis david est translata
Rex david tunc archam domini gaudens cytharizavit
Et eam cum magno iubilo in domum suam portavit
In archa illa olim manna continebatur
Et quo venit per eam beata virgo designatur
Quia panem celestem ipsa mundo generavit
Id est christum qui suo sacramento nos cibavit
Archa de lignis sethim imputribilibus erat facta
Figurans quod maria non est in putredinem redacta
Licet scriptura non dicat tamen credi secure potest
Quod maria cum corpore et anima est assumpta ut dicit sed potest
Non est credendum quod maria mortua non fuerit
Sed mortua est omnino caro eius non putruit
Sed anima coniuncta est corpori mortuo iterato
Et ita assumpta est in celum corpore glorificato
Rex david qui coram archa domini saltando cytharizavit
Regem celi et terre condelicie christum prefiguravit
Credendum est enim quod christus matrem suam sic personaliter occurebat
Et cum magno iubilo in domum suam introducebat
Nimis dulciter ostendit matrem suam dilectissimam esse ostendatur
Et mellifluis amplexibus regis habitis amplexatur
Quod videntes angeli admirantes ita stupebant
Et pre admiracione ad invicem querentes dicebant
Que est ista que ascendit de deserto deliciis affluens
Innixa super dilectum filium suum tamquam sponsa blandiens
Ad quem respondit maria sponsa filii dei vera
Inveni quem quesivit anima mea
Tenebo eum nunc nunquam dimittam eum
Tamquam sponsum tamquam filium tamquam patrem meum
Osculetur me osculo oris sui
Ut possem perpetua eius dulcedine frui
Leva eius sub capite meo
Ut possem perhenniter letari cum eo
Et dextera eius semper amplexabit me
Quia presencia sua quam me nunquam repellit a se
Secundum autem quod assumpcio marie iam prefata
Erat fuit olim iohanni in pathmos in insula premonstrata
Signum enim magnum in celo apparebat
Mulier quedam admirabile in celo ascendebat
Taliter que sole circumamicta erat
Quod maria tunc dotata dominum in celum ascendebat

Marginalia: 3 figura; 1 Regum 18; et 2° Regum 3. — Canticorum 8° — i. quinquennium — Genesis 29° — 1 figura — 2° Regum 6. — et 1 Paralipomenon — Cantici 8° — Canticum 3° — Cantici 1° — Cantici 8° et ultimo — 2a figura — Apocalipsis 12

Luna sub pedibus eius esse videbatur
Per quam ecclesia sanctitas communiter Marie designatur
Luna mutabilis est et non semper persistit plena
Et designat mundum istum et omnia terrena
Que Maria contempnens sub pedibus calcavit
Et ad celestia ubi omnia stabilia sunt anhelavit
Corona enim mulier in capite suo habebat
Que in se stellas xii continebat
Corona convenit esse honoris signum
Et signat quod gloria regni dignum
Per duodecim stellas apostoli omnes intelliguntur
Qui in decessu Marie omnes affuisse creduntur
Mulieri sunt date ad volandum due ale
Quia mater assumpta Maria tam corporale quam animale
3 fa · 3 R 2 Mundum et quam festivitas huius sancte assumptionis
Olim prefigurata fuit in matre regis Salomonis
Salomon namque rex in throno suo residebat
Et matrem suam thronum ad dexteram suam poni iubebat
In quo ipsam iuxta se honorifice collocavit
Pollicens non esse ut aliquid denegare audeat
Sic Christus matrem suam ad dexteram collocavit
Et quidquid ab eo petierit sibi non denegabit
O Maria exora pro nobis tuum dilectissimum filium
Ut nos firmat ad se post huius calamitatis exilium
Ubi tecum exaudi nunc tua clemente pro nobis
Et prestat ut in celum conveniamus vobis.

xxxvii Quomodo est mediatrix inter deum et homines:

In precedenti capitulo audivimus quomodo beata virgo assumpta fuit
In presenti audiamus quomodo ipsa mediatrix nostra existat
Et quomodo iram dei contra mundum placare non cessat
Et peccatores suis piis interventionibus deo reconciliat
Mundus enim totus positus est in maligno
Creatorem suum non venerans honore condigno
Omnes enim vitia et peccata precellunt
Superbia avaritia luxuria dominantur   prima fig[ura]
Hiis tribus vitiis mundus repletus esse videtur
Et varius et diversis in generis in omnibus habetur
Quidam enim fugiunt luxuriam tenentes castitatem
Et sordidantur per avaritiae cupiditatem
Quidam fugiunt avaritiam tenentes paupertatem
Et tamen maculantur per superbie vanitatem
Quidam fugiunt superbiam tenentes castitatem et humilitatem
Et tamen peccant per luxuriam vel paupertatem
Quidam licet non luxuriantur facto et operatione
Tamen luxuriantur cogitatione et locutione
Casti volunt esse et tamen de carnalibus confabulantur
Mundum et in visu carnalium delectantur
Quidam licet non superbiant per amictum exterius
Sunt tamen appetitu honoris laudis interius
Quidam detestantur avaritiam eligentes paupertatem
Qui tamen multa appetunt et habent super suam necessitatem
Quidam volunt esse pauperes sed sine defectu
Quidam volunt esse humiles sed sine despectu
Superbia quoque luxuria et avaritia
Omnium peccatorum et malorum sunt initia
Superbia eiecit angelum de celo summo   Ysa 14
Gen 3 Hominem de paradiso Nabuchodonosor de regno   Dan 4
Judith Avaritia Achior et Naboth lapidavit   3 R 21
Ananiam et Saphiram subitanea morte necavit   Act 5
Gen 6 Luxuria totum mundum fere per aquam submersit
Gen 19 Sodomam et Gomorram per ignem subvertit
et Saphiram

Quotidie irritatur deus contra mundum per ista
Sed placat iram eius mediatrix nostra virgo Maria
Quod autem Maria inter deum et homines mediatrix existat   prima figura
Hoc deus per frequentes visiones mundo innotuit
Sanctus enim Dominicus in visione et in somno quodam attentato
Deus dominus christus et sessio patris domino
Vidit significando deum manum dexteram elevasse
Et tres lanceas contra mundum irato vultu vibrasse
Statim benedictissima Maria mediatrix astabat
Et in sanctis multis interventionibus iram eius mitigabat
Duos pugiles fortissimos deo offerebat
Qui ad conversionem peccatorum per mundum mittere valebat
Unus eorum erat dominus pater fratrum predicatorum
Alter vero Franciscus pater fratrum minorum
Quod autem virgo Maria nostra mediatrix sit a deo
Hoc olim per tres figuras prefiguratum fuerat
Primo per Abigail uxorem Nabal stulti de Carmelo   1 R 25 · 1 fa
Que placavit regem David sedavit eius furoris zelo
Stultus namque iste per suam stultitiam
Provocavit contra se regis David inimicitiam
Stultorum infinitus est numerus   Propter difficultatem corriguntur stulti et infinitus est numerus Eccl. 1o
Hoc enim dicit sapiens de huius mundi peccatoribus
Que enim maior potest inveniri stultitia
Quam pro vilissimo peccato vendere regni celestis
Et faciunt huius mundi peccatores stulti
Sequorum minus heu hodie reperiuntur multi
Nonne ergo stulti et stultissimi sunt
Qui plasmatori et factori suo contradicunt
Ve nimio contradicit qui contradicit factori suo
Testa de Samiis terre et de vilissimo luto
Stultum esse si testa luti contradicet suo figulo
Sic stultissimi sunt qui contradicunt factori suo
Tales stultos vero deus sepe in furore sue occideret
Si nostra vera Abigail id est Maria iram eius non placaret
Secunda et prima mulier sapiens Tecuites prefiguravit   2 R 14 · 2 fa
Que Absalone fratricida patri suo David reconciliavit
Per istum fratricida videlicet Absalone
Intelligimus hic toto voluntarius peccator
Quia non quod deum audacter peccat fratricida dicitur
Et fratrem suum id est animam rursus crucifigere nititur
Postquam Absalon ausus est fratrem suum necare
Ausus tamen potuit in terra promissionis habitare
In Gessur id est in terra gentilium est commoratus
Quousque per mulierem Tecuitem est patri suo reconciliatus
Sic peccator per mortale peccatum perpetratum
Relinquit id est terram eterne promissionis de terra miseriorum
Quousque reconciliet eum per mulierem Tecuitem
Id est per Mariam matrem suam et nostram adiutricem
Quod benedictissima mediatrix nostra prefigurata   2 R 20 · 3 fa
Tertia fuit per mulierem sapientem in Abela prefigurata
Siba filius Bochri erexit se contra David regem suum
Et contradicens ei urbe Abelam intravit
Quapropter Ioab princeps militie David urbem obsedit
Et propter Sibam ipsam urbem evertere proposuit
Fuit quidem in ea mulier sapiens que per suam prudentiam
Furorem principis convertit in clementiam
Capitis eius consilio cives ipsius Sibe amputaverunt
Et exinde iram pacientes liberati fuerunt
Siba qui contra regem se erigebat vitium superbie designat
Quod in Abela urbe id est in anima peccatoris intrat
Et princeps militie celestis contra eam indignabatur
Donec per mulierem sapientem id est Mariam reconciliatur

206.

Deniq9 consilio debet ho caput sube i supbie amputare
Ut sic possit grām principis supni iterū recupare
O bone ihū doce nos ista taliter vitare
Ut tecū in phenni glā mereamur habitare Amen

xxxviii^m

Tempr ca. au. quō maria ē nra mediatrix
Nu^c au. quō eciā ē nra defensatrix
Defendit n nos a dei vindicta z ab eius indignacione
A dyabolica temptacione z mundi infestacione
Iracundiam n xpisti sinit a dei indignacione
In sco regū ... xo. i. 1 fia Quod figuratū ē in tharbis filia regis saba z moyse
Moyses cū exercitu in dorum urbe saba obsedit
Nec erat aliquis qui hanc obsidionem defendere potuit
Tharbis autem filia regis in eadem urbe habitavit
Que urbem ab obsidione hac tu liberavit
Moyses erat amabilis z pulcher aspectu
Quem filia regis contemplabat de muro arduo aspectu
Et in tantum pulchritudo moysi ei complacebat
Quod eum sponsum se habere desideranter suspirabat
Tandem patri suo desiderium suum aperuit
Et se moysen pro capte civitatis diligere asseruit
Dat moysi filiam z cum ea pacem amicitiam
Placuit hoc regi z complevit filie voluntatem
Et sic tandem consilio tharbis z eius consilio
Liberata est menia z dissoluta est obsidio
Per pulchrum moysen z amabilem deus designatur
ps° xl° Qui in psalmo speciosus forma pre filiis hominum predicatur
Iste provocatus fuit ad vindicandum contra mundum
Pro transgressione ade z enormitate parentum
Quapropter cum exercitu egiptorum i demonum mundum vallavit 3 fia
Ancilla duo c. Et hec obsidio plus quam v milibus annorum duravit
... Et nullus inventus est in mundo qui ad hoc sufficeret
Ut iram dei placaret z obsidionem dissolveret
Tandem eius filia regis ad amavit i maria
Et mitigavit iram eius sua intercessione pia
Maria est defendit nos contra demonum temptaciones
Eorumq et dyabolicas impugnaciones
Hec defensatrix nostra valde nobis est necessaria
Quia pugna dyabolica multiplex est z varia
Quosdam n impugnat per tumorem superbie
3 regum Dan... Sicut patet in iesabel balthasar z olofernes Judith xvi°
Quosdam temptat per odium z livorem i invidie
Gen 4° i reg 18° Sicut patet in chayn saul z filiis iacob patriarche Gen 37a°
2 reg 15° Quosdam temptat de vindicta sicut patet in semei
2 reg 13° In absalone / Jacobo z iohe filiis zebedei Luc 9°
Quosdam temptat per irreverenciam z inobedienciam
num 16° Sicut patet in dathan z abiron chore et cham
Quosdam temptat per mendacitatem z diffidenciam
Sicut patet in achab achas z ieroboam
Quosdam ad danda mala consilia instigat
2 reg 16° Sicut patet in achitophel balaam z ionadab
Quosdam temptat de infidelitate z perfidia
Sicut patet in chayn tryphone z iuda
Quosdam temptat de humani sanguinis effusione
Sicut patet in cyro manasse anthiocho z herode
Quosdam temptat de spe vite increpande
Sicut patet in abimalech iuda z saule dyabolus
Hiis z aliis multis variis nos modis impugnat
Sed defensatrix nostra maria nos protegit z expugnat
2 fia Quam precipue iam tunc i^a mulier prefiguravit
Hec turrim thebes ab impugnacione abimalech liberavit
Judic 9 Quando tunc abimalech super turrim ascendebat

Quos abimalech cum turri succendere volebat
Mulier autem quedam molle de ore suo iactavit
Et caput abimalech tangens ipsum excerebravit
Abimalech dolens se amittere consilium
Desperans de vita dixit ad armigerum suum
Evagina gladium meum z interfice me
Ne videar interfectus a muliere
Abimalech iste superbus dyabolum designat
Qui constitutos in turri i in ecclesia impugnat
Sed defensatrix nostra mater dei maria
Protegit nos ab insidiis dyabolicis protectione pia
Et non solum defendit nos ab insidiis dyabolicis
Sed et protegit a temptacionibus huius mundi
Et hoc preteritis nobis est multum necessaria
Quia temptamenta mundi multa sunt z varia
Quosdam autem temptat mundus per appetitum dominandi
Per superbiam z desiderium divicias congregandi
Quosdam temptat per vanam gloriam z laudem humanam
Sicut patet per amon ezechiam z herodem agrippam
Quosdam temptat per avaritiam furtum z spoliam
Sicut patet in iesi achor z eliodorum
Quosdam temptat in mundo per luxuriam z fornicacionem
Sicut patet per sampson z amon per david z salomonem
Alios temptat per stultiloquium z blasphemiam
Sicut patet per rabsaces sennacherib z ieroboam
Quosdam per contradictiones querelas z detractiones
Sicut per maliciam moysi patet z thobie z iob uxores
Has temptaciones mundi vincere z evadere poterimus
Si propugnatricem nostram mariam toto corde diligemus
Istud olim prefiguratum est in david
Quem filia saulis regis toto corde adamavit
Quapropter ipsa ab insidiis apparitorum ipsum eripuit
Et per fenestram dimissum libere abire dimisit
Sic facit maria suis amatoribus
Succurens eis in omnibus eorum necessitatibus
Demonum quoque z hominum dei fautrices
Nos eam adiutricem z piam mediatricem
Ut ipsa nos defendat a malis in hoc seculo
Et impetret pro nobis filium suum in celo
O bone ihesu exaudi mariam pro nobis orantem
Et adiuva eam contra hostes pugnantem

xxxix

Tempore ca. au. quomodo maria est nostra mediatrix
Et quomodo in omnibus angustiis est nostra defensatrix
Nunc audiamus quomodo xpistus ostendit patri suo vulnera
Et quomodo maria ostendit filio pectus z ubera
Christus non solum defendit pro nobis de celo in infernum
Ita vasit et i celum interpellat pro nobis i sempiternum
Et ideo si peccavimus desperare non debemus
Quia fidelem advocatum apud deum habemus
Hic autem xpistus vulnera cicatrices patri monstrare volebat
Et olim per quendam figuram ostensum erat
Antipater miles strenuus delatus fuit cesari iulio
Quod infidelis et inutilis esset romano imperio
Antipater i^c se coram iulio i^c aliis i^c petitori assistebat
Et ei cicatrices vulnerum suorum coram omnibus ostendebat
Dixit quod non opus esset verbis excusare
Ubi cicatrices videret eius fidelitatem attestare
Respondens cesar eius excusaciones approbabat
Et eum fidelem militem z strenuum affirmabat
Pulchre xpistus per figuram huius antipatrem
Qui pro nobis stat cum suum patrem
Et cicatrices suis ostendit se militem strenuum fuisse

Hec de glosa. Ecce alicuius pratis medicina quinque per eius dimisit ... ad deum confidunt ... crudelis erat ... videtis fuimus ... et ... regnavit ... medicina ... potest medico ... corpore ... putrido ... medicina ... sit ... medicina non possit curari. Si ergo operam medicaris ... peccatis ut ... deceptus ... hoc ... propter gratia

Et mandatum patris eius fuit fideliter miles complevisse
Numquam deus tam fidelem militem non cessat honorare
Et quicumque peccaverit paratus est ei dare
Christus fidelis et strenuus miles erat
Et in ... suis ostendebat
ysa 63 Cuius indumenta eius erant sanguinolenta
Sicut vinum calcantium vestimenta
Et quaerebant angeli quare indumentum eius esset rubrum
Sicut in torculari vinum calcantium
Quia ipse in torculari passionis solus calcavit
Et de omnibus gentibus vir secum non fuisse
Et non dixit quod nullus virorum secum fuerit
Quia tamen sola virgo Maria secum permanserat
Quilibet fidelis Christi est miles more Alemannico
Ubi in creatione militis solet dari ictus in collo
Sic miles Christus non tamen suscepit colaphum unum
Sed colaphorum et alaparum quasi infinitum numerum
Dextrarius eius erat asinus die palmarum
Campus belli in quo pugnabat erat mons Calvariae
Hasta eius fuit Longini militis lancea
Corona de acutissimis spinis erat eius galea
Signum sive ornamentum galeae fuit titulus tabellae
Calcaria eius erant ligamenta et funiculi
Patibulum crucis fuit pro clipeo vel scuto
Pectoralibus vestibus de clavo ferreo ...
Lorica sua qua totum corpus tegebatur
Erat cutis sua que in flagellatione totaliter patebat
Gladius suus erat sua doctrina quam docebat
Pro cultellis manuum duos clavos fixos habebat
Armiger eius erat beatissima virgo Maria
Quae arma eius omnia gerebat compassione pia
Sicut enim armiger consuevit in bello domino fideliter assistere
Ita armigera beata Maria in passione sua fideliter affuit
Vexillum predicti militis Christi erat duorum colorum
Nam in parte erat candidum et in parte rubicundum
Erat enim signum ex albo et rubeo quo indutus erat ab Herode
Et tunica in qua illusus fuit in coronatione
Et predictis armis miles iste tam fideliter pugnavit
Quod per mortem suam omnes inimicos nostros superavit
Post quam cum triumpho victoriosus in celum ascendit
Et patri suo cicatrices vulnerum pro nobis ostendit
Si quis ergo peccavit licet innumerabiliter tamen non diffidat
Sed in istum fidelissimum intercessorem confidat
Si in patrem vel spiritum sanctum peccavimus
Christus potest nos reconciliare ideo non diffidamus
Et si peccavimus in filium in humanitatem
Habemus advocatam fidelem quae interpellat pro nobis apud ipsum
Christus ostendit patri cicatrices vulnerum quae toleravit
Maria ostendit ubera filio quibus eum lactavit
Sicut ergo Christus competenter potest antistes appellari
Ita Maria competenter potest antistita nuncupari
O fidelissime antistes et o fidelissima antistita
Qui summe nostra est pro nobis misericordia vestra
Quomodo potest esse ibi aliqua abnegatio
Ubi tam dulcissima est supplicatio
Quomodo non potest pater petitionem filii admonere
Cum videt pro mandato suo tales cicatrices habere
Quomodo posset talis filius matri aliquid negare
Quam ... se in mutuo tangi se ipsam carere
Nulli dubium quin deus ... exaudiat Mariam
Quam prae omnibus mortalibus constituit caeli reginam
2 Re Istud prefiguratum olim fuit in rege Assuero
Hester 5 Qui dixit ad reginam Hester postquam incaluisset mero
Pete a me quodcumque volueris

Et dimidium regni mei petens impetrabis
Hic illa petiit populum suum ab iniquo Aman defendi
Quem rex praecepit statim in patibulo suspendi
Hester enim de gente iudaeorum paupercula puella erat
Et rex eam prae omnibus diligens reginam constituerat
Iam deus prae omnibus virginibus elegit Mariam
Et ipsam caeli constituit et fecit reginam
Et per eius intercessionem nostrum hostem condempnavit
Et ipsi Mariae dimidium regni sui donavit
Deus enim regnum suum in duas partes divisit
Unam partem sibi retinuit et aliam Mariae commisit
Due partes regni celestis sunt iustitia et misericordia
Pro iustitia minatur nobis deus in qua penam fugerit beata Maria
Ob hoc virgo exora pro nobis clementer tuum puerum
Et exaudi pro nobis supplicationes tuarum miserum

Capitulum xl[m] de districto iudicio:

Impius ... quod Christus non cessat pro nobis orare
Quia certum quam districte velit in iudicio iudicare
Et hoc Christus in quadam parabola proponebat
Cum in hoc mundo predicando turbas docebat
Homo nobilis abiit in regionem longinquam volens
Accipere sibi regnum et iterato redire
Cum predixit servis suis decem mnas ut lucrarentur
Et quod redderet cum lucra ei redderent
Abiit igitur illuc et accepto regno rediit
Et ab unoquoque mnam suam cum lucro petiit
Qui multum acquisierat illum multum remunerabat
Qui autem minus illi mercedem minorem donabat
Ille vero qui mnam sine lucro restituit
Non meruit sed hoc pluries neglexerunt punivit
Hoc modo Christus in die iudicii iudicabit
Quando secundum quantitatem lucri omnem creaturam remunerabit
Qui autem nichil fecit non solum nichil accipiet
Sed et sua neglectione in inferno perpetuo luget
Non enim sufficit in hoc quod homo peccata dimittat
Sed oportet ut et bona opera faciat
Austerus iudex metet ubi non seminavit
Quia et a paganis quaerit bona opera quibus numquam predicavit
Quanto magis christianis vult bona opera extorquere
Quibus tot salutaria documenta dignatus est exhibere
Christus enim praebebit vulnera passionis amara
Ut videat quanta pro eis sustinuit tormenta
Omnia enim arma Christi contra peccatores stabunt
Et omnia vulnera eius super eos in dampnum clamabunt
Omnis creatura ad pugnandum contra eos se armabit
Et omnia elementa contra ipsum querulabunt
Terra querulabit quod ipsum portavit et fructibus pavit
Et ipse sicut arbor inutilis ipsam in utiliter occupavit
Ignis querulabit quod calorem et lumen ei prebebat
Et ipse virtutem luminis creatorem suum cognoscere nolebat
Aer querulabit quod ad spiraminem suum semper fuit paratus
Et ipse de tanto beneficio fuit deo ingratus
Aqua querulabit quod ipsum potavit et piscibus saciavit
Et ipse creatori suo sine re gratias agere recusavit
Angelus suus querulabit quod ipsum custodivit
Et ipse ipsum et suum peccata committere non timuit
Quanto magis quam ... a peccatoribus ... et ...
Nec ullus erit advocatus nec advocata
Piissimus Ihesus quam mortem pro peccatoribus suscepit
Nunc de interitu et dampnatione eorum ridebit
Daemones omnia peccata quae unquam occulta denudabunt

Et angeli omnia bona neglecta ibi recitabunt
Christus qui nunc piissimus est tam districte iudicabit
Quod nec prece nec precio aliquo lacrimas sentenciam immutabit
Unam animam dampnati non liberare valerent
Si sancta maria et omnes sancti sanguine flerent
Severitas districti iudicij in V verbis demonstratur
Mt 25 Que sunt in ewangelio quadam parabola recitatur
Prudentes virgines fatuis oleum dare noluerunt
Quo innuitur quod sancti dampnatis in nullo condolebunt
Oleum misericordie ipsis omnino dare negabunt
Et de vindicta in eis sancti letabuntur et exultabunt
Prudentes virgines fatuas subsannabant et deridebant
Cum eas ad vendentes olei ire videbant
Ita sancti tunc dampnatos videbunt illudere
Et eos ad vendentes olei mittent qui velint dicere
Vos vendidistis eterna gaudia pro voluntate vana
Ite nunc ad vendentes et emite vobis alia
Omnes elemosine et bona que aliquando fecistis
Pro laude humana et vana gloria vendidistis
Quid prodest vobis nunc vana gloria vestra
Ubi est nunc placencia et laus humana
Videte nunc quantum valet vobis bonum quod vendidistis
Et quantum proficiunt vobis omnia transitoria que recepistis
Cum autem fatue in prudentibus misericordiam non inveniebant
Ceperunt sponsum misericordiam querebant et eis aperire petebant
Nullam eis misericordiam aput ipsum invenerunt
Sed amen dico vobis nescio vos ab ipso audierunt
Ita continget in die iudicij impiis peccatoribus
Qui non invenient misericordiam aput deum nec sanctos eius
Modus et iudicium in prima figura prefiguratum erat scriptura
Dan 5° Quod manus domini contra regem balthasar scribebat
Mane thetel phares in pariete scribebat
Quod numero dimenso appenso interpretatur
Iudicium in die tractabitur numerum et appensionem
Et considerabit pro bonorum et malorum perpetua dimensione
Deus in fine meritorum omnium complicibus iudicabit
Tam omnia mala opera et verba numerabit
Omnes et cogitaciones tonatus et egressus ipse dicabit
De tempore nobis impenso quomodo est expensum sic desiderabit
Ipse et omnia munera dona que recepimus
Qualiter expendimus et quo modo et quamdiu possedimus
Omnia hec pondera que nunc in mundo tunc in statera appendet
Et cuius valoris sint coram omnibus ostendet
Tunc tanti ponderis erit obulus pauperculi hominis
Sicut mille talenta auri pape vel imperatoris
Plus ponderabit unum pater noster dictum cum devocione
Quam integrum psalterium cum tedio et sine attencione
Ad ultimum autem phares hoc est diviso consequetur
Quia numerus dampnatorum a consorcio bonorum dividetur
Tunc ibunt dampnati cum demonibus in eternum infernum
Boni autem intrabunt in gaudium domini sui sempiternum
Ad quod perducere dignetur ihesus christus rex celorum
Qui cum patre et spiritu sancto est benedictus in secula seculorum amen

Capitulum De remuneracione bonorum et malorum

[illegible] est de extrema examinacione
Consequenter autem de bonorum et malorum remuneracione
Deus vero clementissimus est in collacione beneficiorum
Sed in futuro iustissimus erit in retribucione suppliciorum
Unicuique secundum quod sibi meruit vel demeruit anima et corpore
Ideo in futuro punietur vel remunerabitur in utroque
Corpora cum animabus suis reunientur
Et sic remunerabuntur vel sic punientur
Corpora malorum resurgunt deformia et passibilia
Corpora vero bonorum resurget pulchra et impassibilia
Cum tanta deformitate corpus dampnati resurget
Quod tamen nemo vel posse videre abhorrescet
Quanto sunt dampna malorum abhominabiliora
Tanto erunt corpora deformiora
Et quanto sunt iustorum merita pluria et maiora
Tanto erunt corpora eorum pulchra et clariora
Corpus minimi pueri qui in celo fuerit
Septemplicatum sole clarius erit
Si alius sit in decuplo sanctior
Illius corpus in decuplo erit clarior
Si alius centies eo sanctior fuerit
Illius corpus centies clarius erit
Si alius sit millesies sanctior
Illius corpus millesies erit in se clarior
Et sicut christus infinities est omnibus sanctis sanctior
Ita est infinities omnibus sanctis clarior
Corpora sanctorum in futura vita glorificabuntur
Et quatuor dotibus a domino dotabuntur
Prima dos est claritas secunda impassibilitas
Tercia subtilitas quarta agilitas
Has quatuor dotes iam prefigurata
Sunt quodam in corpore christi prefigurate
Claritatem ostendit in sua transfiguracione Mt 16
Cum facies eius resplenduit clarior sole
Subtilitatem ostendit in sua nativitate
Cum natus fuit de matre salva virginitate Mt 1 Luce
Agilitatem tunc demonstravit
Cum super undas maris siccis pedibus ambulavit
Impassibilitatem quodammodo in cena ostendit
Cum corpus suum discipulis manducandum dedit
Sic et sanctorum dotabuntur triplici dote
Videlicet cognicione dilectione et comprehensione
Anime autem malorum et corpora non dotabuntur
Sed sine intermissione eternaliter cruciabuntur
Sicut non peccaverunt quamdiu sunt extra
Ita adeo punientur in inferno in sempiternum
Dampnati numquam habebunt de peccato suo veram penitenciam
Et ideo numquam mutabitur penitencias illius sentencia
Tam magna et inenarrabilis est pena inferni
Quod nulla pena huius mundi potest ei comparari
Omnia tormenta que martiribus sunt illata
Nichil sunt penis infernalibus comparata
Ysaias fuit serratus ieremias fuit lapidatus
Amos per tempora transfixus ezechias excerebratus
Paulus ter virgis cesus semel lapidatus
Quinquies quadragenas una minus accepit et flagellat
Sanctus iacobus martir qui dicitur intercisus
Membratim fuit cesus et novacula cutis dimisus
Bartholomeus fuit excoriatus
Petrus apostolus est crucifixus laurencius assatus
Et si hec omnia non possunt singula tormenta martirum enumerari
Tamen omnia non possunt minime pene infernali comparari
Omnia ista tormenta sunt transitoria et parva
Sed tormenta dampnatorum sunt infinita et perpetua
Ardent in igne qui numquam extinguetur
Et rodentur verme qui numquam morietur
Vermis iste non est putandus materialis

Omnia ibi non est / omnia malis
Vermis consciencie et remorsus continue
Qui mordebit animas dampnatorum sine fine
Ibi est aspectus demonum terribilis
Frigus et stridor dencium fames et sitis
Clamor et horror / timor et tremor
Vincula et carcer sulphur et fetor
Invidia et maledictio fumus et tenebre
Pudor et confusio lamentacio et lacrime
Desperacio redempcionis et omnis consolacionis
Nulla intermissio continue punicionis
Unde dicitur contra dampnatos iam dampnatorum
Fuit olim in sicilia et urbe albanas prefigurata
Phalaris tyrannus urbis reos suos horrendissime puniuit
Cui quidam parrauit quidam artifex inebratum dimisit
Quandam superfecit ferratam carpentam bustive
Quemdam per tibias discerpens fecit mentire
Iesus et prefiguratum fuit in viris socoth et gedeone
In quibus se vindicavit gedeon pena despectionis
Illi viri socoth quondam vice gedeone deridebant
Et ipse se non statim vindicans ad tempus dissimulabat
Postquam rediens despectores suos horrendissime puniuit
Nam spinis et tribulis ipsos discerpsit et contrivit
Sic christus suis despectoribus .i. peccatoribus faciet
Quomodo non statim se vindicat sed in posterum eos punit
Dicitur. Non spiciens quod parata sunt tormenta despicientibus
Et mallei percucientes stultorum corporibus
Iesus et prefigurauerunt egipcii et pharao
Quos dominus omnes conclusit simul in mari rubro
Sic dampnati cum demonibus et lucifero
Ad ultimum omnes simul claudentur in inferno
Ob hoc Ihesu per tuam amarissimam passionem
Longe fac a nobis illam miseriam conclusionem

Capitulum xliii^m de gaudiis beatorum

Impletum capitulum ante de pena dampnatorum
Consequitur capitulum de gaudiis beatorum
Gaudia beatorum sunt tam multa quod nequeunt numerari
Tam intensa et tam magna sunt quod nequeunt mensurari
Tam ineffabilia sunt quod nequeunt enarrari
Tam desiderabilia sunt quod nequeunt terminari
Gaudia que deus diligentibus se preparavit
Oculus non vidit nec auris audivit nec cor cogitavit
Ibi est omnis pulchritudo et amenitas obiectum visui
Ibi est omnis armonia melodia resonans auditui
Ibi — est delectamentum sufficiens olfactui
— omnis suavitas delicias prebens tactui
— omnis dulcedo influens gustui
— persuavissimum fomitum odor nutrui
Ibi cognoscimus dei patris clemenciam potenciam
Filii sapienciam spiritus sancti benignissimam clemenciam
Ibi est — omnium bonorum continua affluencia
— omnium malorum omnimoda absencia
— requies eterna sine labore
— pax et securitas sine terrore
Ibi demonum nulla est insidie neque impugnacio
Ibi neque mundi neque carnis est temptacio
Ibi est — sapiencia et sciencia sine ignorancia
— amicicia et caritas sine invidencia
— sanitas perpetua sine egritudine
— fortitudo stabilis sine lassitudine
— vita perpetua et claritas sine nubilo
— leticia perpetua integra in iubilo
— pulchritudo et decor sine deformitate

Ibi est agilitas et velocitas sine tarditate
Ibi erunt et divicie sine defectu
Ibi est gloria et magnificencia sine despectu
Ibi — est status iuventutis qui numquam marcessit
— et vita perhennis que cursum terminum nescit
— Longevitas mathusale vix punctus videtur
— Fortitudo sampsonis debilis reputaretur
— Velocitas azahel est morosa tarditas
— Sanitas aleti est mortalis infirmitas
— Deformitas videtur pulchritudo absalonis
— Sciencia reputabitur sciencie quondam salomonis
— Consilium iethro achitofel est fatuitas
— Sciencia aristotilis et philosophorum est rusticitas
— Artificis optimi tubalcaym et noema
Bezeleel et eliab arguerentur dementia
Ibi cithara david et musica iubal est absurditas
Ibi manna et vinum factum in chana galilee essent acetum
Ibi — Paradisus ade et terra promissionis est desertum
— Delicie cresi et tota mundi videntur absinthium
— Regnum octaviani carcer et exilium videntur
— Thesauri cresi et assuerie paupertas reputantur
— eris omnibus ditior et potencior creso et augusto
Cyro nabuchodonosor balthasar et alexandro
Ibi eris forcior sampsone sangar et abisay
David et samaa benaia et zobaym
Ibi eris pulchrior absalone ioseph et moyse
Iudith susanna rebecca sara rachele
Ibi eris longevior enoch elya et mathusale
Et velocior azahele chusi ... et polo
Ibi eris sapiencior salomone et augustino
Gregorio ambrosio ieronimo et thoma de aquino
Ibi clarius contemplaberis deum quam petrus iohannes et iacobus
Ezechiel moyses ysaias et stephanus
Figuram huius eterne glorie prebet gloria salomonis ex 3o Reg. ca. x
Nam nullum legimus in tanta gloria extitisse
Nullum in ... tam ... deliciis
Nullum legimus in tantis fuisse diviciis
Regina saba audita eius fama venit ierusalem
Et visa eius mirabili gloria pre stupore dixit 3 Reg. x
Maior est gloria tua quam rumor quem audivi
Et probavi quod media pars dicte non michi nunciata fuit
Ita fatebitur anima cum ad celestem gloriam pervenerit
Quod media pars eius nec millesima ei narrata fuit
Quam inspirata desiderabat videre faciem salomonis
Et hec eum prefigurasse videtur faciem salvatoris
Visio divinitatis est gaudium celi
Consistit in aspectu eius iocundissime faciei
Melius esset esse in inferno et deum videre
Quam regnare in celo et eius mellifluam presenciam carere
Alii omnes in inferno nullam sentirent penam
Si viderent eius faciem delectabilem et amenam
Secunda figura huius glorie prebet convivium assueri esse Hester primo
Nam nullum legimus tam sollempne convivium fecisse
Ad quod convivium non solum magnates vocabantur
Sed omnes populi tam viri quam femine invitabantur
Sic deus fecit grande convivium et omnes vocavit ad se
Venite ad me qui concupiscitis me
Convivium assueri centum octoginta diebus duravit
Sed istud perpetue durabit quod christus nobis preparavit
Tercia figura prebet convivium in conviviis filiorum iob Iob primo
Nam legimus tam continua convivia fecisse tot
Septem erant filii et singuli suo die convivium preparabant

Et vocantes tres sorores suas cottidie conuiuebant
Ista conuiuia mistificant celeste iocunditatem
Per circuitum septem dierum perpetuam eternitatem
Septem filii sunt esse qua septem etatum
Tres filie angelice virtutes trium ierarchiarum
Omnes conueniunt in mutua missione per conuiuia
Omnes erunt per in sempiterna leticia
Obsecro te per tuam benignissimam bonitatem
Perduc nos ad illam perpetuam iocunditatem

xliiij In precedentibus autem de intollerabili pena dampnatorum
Et de ineffabili gaudio et premio beatorum
Compertum audiamus qualiter penam dampnatorum euadamus
Et ad gloriam beatorum feliciter peruenire valeamus
Et ad eternam gloriam beatorum desiderat peruenire
Tunc debet diligere et deo ex toto corde seruire
Et quanto seruicium eius debet esse deo gracius et acceptius
In eo deo debet seruire feruencius et diligencius
Quondam quidam deuotus in cellula sua residebat
Et deo de toto corde seruire satagebat
Hic orabat dominum continue et deuotis precibus
Ut ei reuelaret quod seruicium ei esset acceptius
Quadam vice vidit dominum ihesum ad se venientem
Et magnam crucem dorso baiulantem et dicentem
Proposuisti in animo accepcius quod seruicium prestare
Et si iuues me crucem meam portare
Et nunc oro michi domine mi dilectissime doce me
Quibus modis debeam crucem tuam tecum baiulare
In corde meo domine per recordacionem et compassionem
Et in ore per crebram et deuotam graciarum actionem
In auribus per penarum feruentem audicionem
In corpore partis tue assiduam castigacionem
Ut sic eternam penam dampnatorum euadere valeamus
Et ad perpetuam gloriam beatorum feliciter perueniamus
Saluatori meo corde ore et opere gracias agamus
Et ad honorem passionis eius has oraciones dicamus
Gracias ago tibi benedicte domine mi ihesu christe
Quia tu es deus meus et saluator meus vere
Qui hora diei vespertina dilectionem tuam michi ostendisti
Cum in exemplum perfectissime humilitatis prebuisti
Tu dilectissime domine pedes discipulorum tuorum lauisti
Et pedes proditoris tui abluere et tergere non spreuisti
Rogo te domine per hanc humilitatem superhabundantissimam
Ut repellas a me omnem superbiam et arrogantiam
Infunde cordi meo veram et perfectam humilitatem
Per quam ascendere possim sursum ad celestem sublimitatem
O dulcissime domine quam tibi libenter gracias dicerem
Si facerem et si dignus essem et si sufficerem
Pro tua ineffabili et inestimabili dilectione
Quam michi exhibuisti in tua sanctissima communione
Corpus tuum sanctum michi misero in cibum dedisti
Et sanguinem tuum preciosum michi indigno in potum contulisti
Quis sufficit tam immensam dilectionem enarrare
Quis sufficit pro tantis beneficiis tibi digne respondere
Si darem milies corpus meum totidem morti
Pro minimis beneficiis tuis quasi nichil facerem
Per hanc ineffabilem dilectionem te dulcissime domine oro
Per hanc stupendam beneficia te piissime ihesu rogo

Ut in hora mortis mee tuum sacramentum michi subueniat
Et ad tuam mellifluam presenciam me feliciter perducat
Quod nobis omnibus prestare dignetur dominus noster ihesus christus
Qui cum patre et spiritu sancto est in perpetuum benedictus Amen
Gracias ago tibi benedicte domine mi ihesu christe
Quia tu es deus meus et saluator meus vere
Qui hora completorii dilectionem tuam michi ostendisti
Cum pro me contremuisti et sanguinis sudorem effudisti
Ad locum illum accessisti sponte et voluntarie
Ubi inimici tui volebant te capere et ligare
Benignissimam mansuetudinem tuam ibidem demonstrasti
Cum proditori tuo os tuum ad osculandum non negasti
Iudicibus quibus ostendisti sepissime magnam dilectionem
Ceperunt te et ligauerunt te tamquam furem et latronem
Discipuli tui qui dixerant velle tecum ire in mortem
Omnes fugierunt a te cum viderunt hostium cohortem
Tu dilectissime domine solus inter hostes tuos remansisti
Nullum adiutorem nullum defensorem habuisti
Cum gladiis et fustibus lucernis et facibus te ceperunt
Cum multis contumeliis et iniuriis ante pontificem presentauerunt
Ille te de doctrina tua et de discipulis tuis interrogauit
Quia doctrinam tuam et discipulorum reprehendere affectauit
Sed tu domine pie cum omni mansuetudine ei respondisti
Et alapam a ministro eius tibi datam humiliter sustinuisti
Dulcissime domine per sanguineum sudorem te rogo
Per captiuitatem tuam et vincula tua te exoro
Ut absoluas me a vinculis omnium delictorum meorum
Et perducas me post hoc exilium ad gaudium beatorum
Quod nobis omnibus prestare dignetur dominus noster ihesus christus
Qui cum patre et spiritu sancto est in perpetuum benedictus
Gracias ago tibi etc. Quia tu es etc. per omnia supra
Qui hora matutina dilectionem tuam michi ostendisti
Cum pro me in domo caiphe illudi voluisti
Ibi principes et seniores ipsi congregati sunt
Et contra te mala et testimonia quesierunt
Sed nullam causam mortis iustam in te inuenire potuerunt
Quia omnia eorum testimonia insufficiencia erant
Tunc caiphas coniurauit te si filius dei viui esses
Et cum te filium dei confessus fuisses
Tunc iustam mortis causam esse in te iudicauerunt
Et reum esse mortis omnes qui te condempnauerunt
Faciem amabilem et gloriosam velauerunt
Colaphis et alapis multis modis tunc te verberauerunt
Dixerunt quod deberes prophetare
Et quis esset qui te percussisset enarrare
Faciem tuam delectabilem in quam desiderant angeli prospicere
Non sunt veriti maculare suo nephando sputamine
Oculos tuos lucidiores sole quasi cecata conspuerunt
Obumbrare velare et contectare nisi sunt
O dulcissime domine rogo te per velamine oculorum tuorum
Per contumeliam colaphorum et alaparum et sputorum
Ut dimittas michi contumelias criminum meorum
Et post exilium huius perpetuum conspectum oculorum tuorum
Quod nobis prestare etc. Qui cum patre etc. Sequitur capitulum
Gracias etc. Qui hora diei prima dilectionem tuam michi ostendisti
Cum pro me ab herode et exercitu suo illudi voluisti
Cum non procul nocte in domo caiphe esses illusus
Mane sero ad presidem pilatum es perductus
Cum audiret te hominem esse galileum
Misit te ad herodem quod in dicione talium non prebebat ad
Herodes gauisus est sperans a te videre aliquod signum

Ira putabat te de nigromantia et maligni
plebs iudaica captans vocem Herodi te accusabat
Et rex Herodes multis sermonibus te interrogabat
Sed tu non omnino verbum ei respondere voluisti
Quia eius maliciam interiorem cognovisti
Et ideo induit te veste alba per derisum et contumeliam
Tamquam insanum mitis tibi et illusit cum sua familia
Post illusiones remisit te ad pilatum iudicem
Et tunc facti sunt inimici invicem reconciliati
Et omnia sustinuisti pie domine cum paciencia nimia
Non pro tuis culpis sed pro mea scelera et etiam
Pro hiis contumeliis rogo domine tua benigna clemencia
Quod me confortes in omnibus tribulacionibus vel in pacienciam
Ut in hac contra adversitates viriliter valeam colluctare
Et tecum in regno tuo in perpetuum merear regnare

Tercias est Christe hora diei 3a dilectionem tuam in omnibus
Cum pro me clavari spinis et flagellari voluisti
Tamquam malefici te ad columpnam ligaverunt
Dorsum et flagellis te tam diu cruciaverunt te percusserunt
Quod in toto corpore tuo sanitas non erat
Et sanguis tuus preciosus de corpore rivulatim effluebat
Coronam de acutissimis spinis plectebant
Et capiti tuo loco diadematis imponebant
Veste coccinea pro pallio regali te induerunt
Arundinem pro sceptro regio in dextra tua dederunt
Et coram te genua flectentes te salutabant
Et per subsannacionem regem iudeorum te vocabant
Caput tuum venerandum arundine percuciebant
Colaphis et alapis te percuciebant et cedebant
Sputis eorum tua facies admirabilis maculabatur
Tamquam leprosus aspectu horribilis videbaris
O dulcissime Ihesu rogo te per crudelissimam flagellacionem
Et exoro te per tuam amarissimam coronacionem
Ut me ita digneris flagellare
Ut in futuro flagellis iracundie non merear vapulare
Ut in flagella acerbi purgatorii non veniam
Sed sine omni flagellacione ad eternam gloriam perveniam

Sextas est Christe hora diei 6ta dilectionem tuam ostendisti
Cum pro me morti adiudicari et crucifigi voluisti
Post multas accusaciones pilatus manus suas lavit
Et te ipsum eis suspendendum sentenciavit
Crucem tuis humeris baiulandam imponebant
Et hoc ad maiorem contumeliam tibi faciebant
Simpliciter te precedentes funibus extraxerunt
Et manus et pedes tuos clavis ferreis affixerunt
Postquam in altum cum cruce te erexerunt
Et dulcis subsannacionibus et cachinnis deriserunt
Ibi pie domine dilectionem tuam [illegible] tuam ostendisti
Cum pro crucifixoribus tuis supplicans patri exorasti
Post hoc dulcissime Ihesu alia pena interna sustinuisti
Cum matrem tuam [illegible] beatissimam inspexisti
Ad ampliandam contumeliam tuam duos latrones adduxerunt
Et te in medio eorum tamquam [illegible] suspendebant
Quorum uni in necessitate misericordiam tuam ostendisti
Cum in extremo [illegible] remisisti et paradisum promisisti
O dulcissime domine rogo te per sanctissimam suspensionem te datam
Et exoro te per acerbam penam in cruce tibi illatam
Ut me ab horribili [illegible] sinistrorum eripias
Et cum collegio devotorum [illegible] me in [illegible]
[illegible] est Christe cum patre et Amen

Nonas est Christe hora diei 9a dilectionem tuam ostendisti
Cum pro me in crucis patibulo mortuus fuisti
Tamen tunc nimis miseranda plorasti
Cum heli heli lamazabathani dixisti
Deus meus deus meus ut quid me dereliquisti me
Et tamen deus tuus numquam fuit separatus a te
Deinde dulcissime mi domine dixisti sicio
Et dabant tibi vinum mirratum aceto et felle mixto
Et dulcis irrisionibus blasphemaverunt
Verba que potuerunt contumelias tibi intulerunt
Post hoc dulcissime Ihesu consummatum est dixisti
Et spiritum tuum patri tuo commendas mortuus fuisti
Tunc latus tuum lancea perfoderunt
De quo sanguis et aqua in medicamentum nostrum effluxerunt
Videntes tunc compati et condolere videbantur
Sol obscuratus est et petre scindebantur
Terre motus factus est et monumenta aperta sunt
Et multa sanctorum corpora post resurreccionem tuam sic resurrexerunt
O pie domine rogo te per mortem tuam amarissimam
Quod infundas in me tuam graciam benignissimam
Ut in te valeam te diligere et tibi servire
Ut post hoc exilium ad electorum gloriam merear pervenire:

Capitulum xlviij de vij tristiciis marie

Inprimis autem de septemplici gracie accione
Est domino ihesu christo domino debemus pro sua passione
Convertamur autem ad [illegible] et orationes mellifluas
Que dicende sunt beate virgini pro suas vij tristicias
Sicut enim domino est gratum sua pena et passionem recordari
Ita et gratum est beate virgini suas tristicias meditari
Fuit quidam in ordine fratrum predicatorum erat
Qui dominum ihesum christum et matrem eius intime diligebat
Hunc meditaciones crebro considerabat [illegible] penas
Et tam dulcissime matris eius dolores et tristicias
Hec in oracionibus suis dominum eflagitabat assidue
Ut de penalitatibus suis daret ad sentire
Tandem dominus suis piis peticionibus acquievit
Et aliquatenus pro tunc sue passionis ei patefecit
Visum sibi fuit quod manus eius extenderent et pedes
Et cum magno dolore clavis ferreis transfigerentur
Postea continuo corde rogavit beatam virginem
Ut de suis tristiciis et patefaceret in corde aliqualiter
Visum est quod ei quidam gladius acutissimus adveniret
Et cor eius cum maiori dolore pertransiret
Et sic 1c per hanc meditacionem et gracie acciones
Meruit divinam revelacionem et eternam consolacionem
Quapropter legamus devote libenter psalmos gracie acciones
Et sine gloriosissime matri marie frequentes salutaciones
Ut in hac vita ab omni mala liberari tristicia
Et in futura vita perpetua per frui leticia Amen

Ave maria mater dei pia celestis imperatrix
Cum es virgo digna tristicia in hac vita clemens consolatrix
Obsecro te piissima domina per tuas tristicias
Quas in hac vita perpessa es multas et varias
Ut mihi misero subvenire digneris in quibus tribulacionibus
Et consolari non animas in tua vilissima consolacione
[illegible] et multe fuerunt tue tristicie et dolores
Cum septem fuerunt principales et maiores
Prima tristicia dulcissima domina tua tunc fuisti
Cum prophetiam simeonis in templo domini audivisti

Cum magno gaudio et leticia ad templum veniebas
Cum magno dolore et tristicia de templo recedebas
Nam offerendo filium tuum tanto patri magnam leticiam habebas
Sed iam ibidem subito gaudium versa est in magnam tristiciam
Dum igitur iustus Simeon tristes rumores tibi nunciavit
Cum tibi de gladio dolorum filii tui prophetizavit
Qui tuam sanctissimam pertransibat tuam sacratissimam animam – tristicia
De quibus verbis quam concepisti in corde tuo non modicam
Intencionem huius comprehendere prophetie intelligebas
Et de ipsa deinceps tristicias in corde gerebas
Per hanc tristiciam mater clementissima rogo te
Ora tuum dilectum filium dominum Ihesum Christum
Ut me per suam acerbissimam passionem
Perducat post hoc exilium ad eterna consolaciones. Amen
2 Secunda tristicia mater dulcissima tua fuisti
Cum cum filio tuo dilecto in Egiptum fugisti
Rex Herodes filium tuum te quaerens interficere cogitabat
Et hoc angelus domini Ioseph in sompnis nunciabat
Surge inquit et accipe puerum tuum et matrem eius et fuge in
futurum est enim ut Herodes querat puerum ad perdendum eum / Egiptum
Tunc virgo mitissima animam tuam vulneravit
Et cordi tuo virgineo magnam tristiciam intulerunt
Nunc oportebat te cognatos et notos et patriam delinquere
Et nocturno tempore pedestrem ad terram paganorum fugere
Herodes autem querebat filium tuum occidere cum tanta invidia
Quod occidit propter eum centum quadraginta quatuor milia
Tu clementissima domina ad terram veniebas
Ubi nec cognatos nec amicos neque notos habebas
Magnam ibi inediam et penuriam sustinuisti
Frigus et estum filio tuo et contemptum et cruciatum consististi
Hanc peregrinacionem et tristiciam multis annis tollerasti
Et defuncto Herode cum filio tuo et Ioseph repatriasti
Per hanc tristiciam mater clementissima rogo te
Ora dilectum filium tuum dominum nostrum Ihesum Christum
Ut in hac peregrinacione ab omni malo me custodiat
Et post hoc exilium ad celestem patriam me perducat. Amen
Tercia tristicia mater dilectissima tua fuisti
Cum filium tuum tuum dilectum duodenem amisisti
Cum enim filius tuus dilectissimus in etate annorum duodecim
Iret tecum Ierusalem ad diem festum pasche in templum
Cumque festivitas iam peracta et completa erat
Tu redibas et ipse te nesciente in templo manebat
Sed hoc non percipiebat pia mater ex tua negligencia
Sed ordinante et disponente divina providencia
Tu putabas puerum esse cum Ioseph cum viris et
Ioseph autem putabat eum tecum esse in turba mulierum
Viri enim ibant soli ad festum et mulieres sole
Pueri autem ex placito suo ire poterant utrobique
Cum autem de templo per unam dietam recessisses
Et filium tuum cum Ioseph patre suo putativo non invenisses
Qualis dolor et quanta in mente tristicia tunc invasit te
Difficile est cor compatientis dificilius est enarrare
Usque in diem tercium cum tu magna tristicia quesivisti
Donec eum in templo in medio doctorum sedentem invenisti
Per hanc tristiciam mater clementissima rogo te
Ora dilectum filium tuum dominum nostrum Ihesum Christum
Ut doceat me in hac vita eum diligere quod post
Ut ipsum in celesti templo feliciter merear invenire. Amen

Quartam tristiciam mater dulcissima tu sustinuisti
Cum dilectum filium tuum dominum et capi audivisti
Per Iudam deductus multa et magna turba sepius convenerant
Et gentiles et iudei multi in aliis modis lesi convenerant
Pariter congregati qui eum cum gladiis et fustibus ceperunt
Et tamquam furem et latronem eum ceperunt et ligaverunt
Discipuli enim quasi proditores timentes ne secum
Ipsum infideliter et fraudulenter postposuerunt relinquebant
Discipuli autem qui se velle mori cum ipso dixerant
Ipsum solum relinquentes vos ab eo fugiebant
Filius autem tuus postquam ad iudices est perductus
Et multis contumeliis verbis et verberibus est affectus
De platea in plateam et de domo in domum ipse trahebatur
Ad capiendum et spuitorum iniuriam non tenebat
Ista et alia tristicia pia virgo tua fuisti
Cum tota et tanta amaritudine de filio tuo audivisti
Omnia que nulla mens potest plenius excogitare
Nec aliqua lingua ad plenum sufficit enarrare
Per hanc maximam tristiciam mater clementissima rogo te
Ora dilectum filium tuum dominum nostrum Ihesum Christum
Ut pro captivitate sua et ligaminibus vinculis suorum
Me absolvat a vinculis omnium delictorum meorum
Quinta tristicia tua mater dulcissima fuisti
Cum dilectum filium tuum in cruce pendere vidisti
Et tu ei nullum solacium nec auxilium prestare valebas
Cum ipsum in cruce multiplicibus penis videbas
Tu vidisti eum pendere nudum sine velamine
Et non sinebaris nuditatem eius pallio tuo contegere
Tu audiebas eum sitim suam querulose vocare
Et non sinebaris ei unam aque guttam ad potandum prestare
Tu videbas caput eius inclinari et sine reclinatorio dependere
Et non sinebaris in tuis manibus tuis tenere
Tu videbas maledictos ipsum deridere et blasphemare
Et non valebas iniurias eius aliquatenus vindicare
Tu audiebas quod patri suo commendabat spiritum
Et non sinebaris tu omni fidelitati adesse
Nec sinebat impius captivos accedere
Ut in obitu suo inter manus oculos suos clausisses
In nullo penitus ei aliquid succurrere potuisti
Et tanto maiorem tristiciam in corde sustinuisti
Per hanc quintam tristiciam mater piissima rogo te
Ora dilectum filium tuum dominum nostrum Ihesum Christum
Ut in extrema hora quando spiritum emiserit
Et post hanc miseriam ad vitam eternam perducat
Sexta tristicia mater dulcissima tu fuisti
Cum mortuum filium tuum de cruce suscepisti
Cum ipsum brachiis tuis mitissima virgo Maria
Mortuum et lividum posuit Ioseph ab Arimathia
Quem omni dulcedine et leticia virtutum portaveras
Iam tu ipsum mortuum cum magna tristicia portabas
Dolor conturbacionis et gemitus in corde tuo congregabatur
Et tristicia tua tanto magis ac magis cumulabatur
Quanto prius pia mater luctus tuus et planctus
O qualis erat dulcis virgo tuus planctus et ululatus
Quam modicam quietem et consolacionem domina clemens habuisti
Quando ipsum dilectum filium tuum defunctum vidisti
Tanta fuit pia mater tristicia et dolor
Ut libenter pro filio tuo vel cum eo subiisses passionem
Die noctuque exclamasti, plorasti et flevisti
Quod dominum melliflua presencia filii tui caruisti
O quam durum cor et lapideum esse videtur
Cum tue tristicie tam immense non patitur

Per hanc tuam septimam leticiam mater clementissima rogo te
Per dilectissimum filium tuum dominum nostrum Ihesum Christum pro me
Ut michi in omnibus tribulacionibus meis subveniat
Et in hora mortis mee animam meam feliciter suscipiat

Septimum leticiam mater dulcissima te gavisi
Cum post ascensionem filii tui tam diu in hoc seculo viveres
Corpore tantum eras spiritu in celo peregrinabas
Quam diu melliflua presencia filii tui carebas
Quanto desiderio videre eum ad te afectabas
Quanto tedio adventum eius expectabas
Cuius dulcissima presencia tam diu carere poteras
Cum vero in mente desiderio eius ardebas et sibi grandia portabas
Quanto ipsum pro via eius crebro rogitabas
Quam violata peccatis et virgineo tuo lacte pavias
Quantis laboribus filii tui loca perambulabas
Quibus et quantis osculis et amplexibus singula gustabas
Pia in loca devotissime visitare solebas
In quibus filium tuum conceptum natum et mortuum sciebas
Ubi fuerat crucifixus captus ligatus et flagellatus
Flagellatus coronatus mortuus sepultus et assumptus
Hec loca et alia plura tu in magna leticia perlustrabas
Et ita in dolore et gaudio spiritu xxiiij annis perseverabas
Per hanc septimam leticiam mater clementissima rogo te
Per dilectum filium tuum dominum nostrum Ihesum Christum pro me
Ut dignetur me clementer a penis liberare et leticia
Et perducat ubi eterna merear perfrui leticia Amen.

Hic incipiunt de vij gaudiis beate virginis

Inpetravit alio anno de beate virginis vij leticiis
Consequenter audias de septem eius gaudiis
Gaudia beate virginis debes devote honorare
Ut ipsa dignetur nos in omnibus tribulacionibus letificare
Quod acceptum sit hoc obsequium beate virgini patet
In quodam sacerdote beate virgini devoto fuit premiatum
Qui solitus erat gaudia beate virginis crebro recogitare
Et oracionibus et canticis prout potuit ipsam honorare
Hic quadam tempore egritudine correptus cepit infirmari
Et precor recogitans cepit animo gravari
Heu me nichil misero quid dicam et quid respondebo
Cum ad examine districti iudicis pervenero
Ubi exigetur a me racio omnium operum meorum
Omnium verborum et cogitacionum et neglectuarum
Et ecce ex improviso mater mea ad me apparebat
Que leto vultu et hilari ore eum consolans dicebat
Gaude fili mi dilecte gaude et noli gravari
Tu enim in extrema morte te admirari
Obsequium valde gratum sepius michi prestitisti
Eo quod gaudiis meis honorem tam crebro exhibuisti
Gaudium non est in magnum et quod gaudia mea recitat
Cum dicantur et audiuntur et recogitantur
Et quia tu devote crebro honorasti mea gaudia
Ego honorabo te et perducam ad eterna solacia
Quapropter debes gaudia mariae libenter honorare
Et sequentes oraciones lege fervenciter et dedicare

Gaude maria mater christi pia domina in deliciis
Omnis gaudiis non fuit tanta cunctis filiis beata filia
Omnis tua gaudia ullus homo non sufficiat enarrare
Cum ista alia sicut ago spaciale vix honorare

Primum gaudium fuit incomparabile super modum magnum
Cum nunciavit te deus per gabrielem suum archangelum
Quod ipse te super omnes mulieres huius mundi dilexit elegisset
Et de te humanam naturam assumere decrevisset
Consensisti quam tua tua ancilla quod consensum mario prebebat
Tunc castissimus uterus filium dei carne concipiebat
Ergo tuus sanctissimus uterus per archam federis figurabat
Et tua sanctissima anima per urnam auream designatur
In archa prima et in urna celi manna conservabat
Intra penes uterus et christi dei et homo gaudebat
Designatur et prima virga arida que floruit per aaron
Designatur vellus quod replevit per ymbrem gedeon
Virga aaron floruit quia naturam spiritali dono dei
Tu in impregnata fuisti super naturam de spiritu sancto
Solum vellus repletum est rore tota terra sicca manente
Tu sola repleta es de filio nulla alia digna existente
Per hoc primum gaudium mater dulcissima rogo te
Per dilectum filium tuum dominum nostrum Ihesum Christum pro me
Ut in hora mortis mee dignetur animam meam letificare
Et a morte secunda scilicet perpetua in tanta feliciter conservare Amen

Gaude maria mater christi pia que per solem designaris
Tua dulcis gaudiis et deliciis plena comprobaris
Secundum gaudium mater dulcissima te gavisi
Cum gesta tua elizabeth dulcibus amplexibus tenebatur
Cum in faucibus ihesus pre gaudio in utero exultavit
Et anima tua sanctissima dominum in iubilo sanctificavit
Et tunc tuus castissimus in domo parentis tuo exultavit
Quod tua viderant natum novum dominum in gaudio clamant
Uterus tuus castissimus vasis balsami similis erat
In quo deus unguentum suum celeste vivus intus tenebat
Tu es rubus igne plenus sine violacione combustione
Quia gravida fuisti sine virginitatis amissione
Tu ortus aromatum et deliciarum ortus conclusus
Sicut clarigerarius deus erat tuus et homo
Te abigail prima sunamitis virgo casta prebebat
Que rege david gremio suo fovit et intacta permanebat
Sic tu regem celi ex visceribus in gremio tuo fovisti
Et tu virgo in maculata et intacta permansisti
Preter vaticinia ...
Et in magno gaudio magnificat canticum dedisti
Per hoc secundum gaudium mater sanctissima rogo te / Ora etc.
Ut te visceribus quod genuit in tuo castissimo utero
Ut me secum participem faciat in regno perpetuo Amen

Gaude maria mater christi pia flores virga iesse
Cum ut paradisus omnium deliciarum probaris esse
Tercium gaudium mater purissima tu gavisi
Cum dilectum filium tuum clausa et intacta peperisti
Quod figuratum fuit in clausa porta demonstrata ezechieli
Et in monte incidi eius mistice revelatum est danieli
Dominus solus porta clausa et inconfracta pertransivit
Et tuus uterus in ortu eius clausus virginitatis non amisit
De monte precisus absque manibus est lapis sine manibus
Et corpore natus est sine tactibus maritalibus
Sicut radius per vitrum transit vitrum sine lesione vitri
Ita natus est corpore tuo sine virginitatis corrupcione
Quale et quantum gaudium mater dulcissima te gavisi
Cum tam delectabilem faciem filii tui conspexisti
Cum in medio gaudio deo delectatissima gaudebas
Cum osculo tam mellifluo puero ubera tua prebebas

O quam dulcissimis amplexibus tu dilectum filium tuum constringebas
Cum non ab aliquo homine sed a solo deo concepisse te sciebas
O quam suavissimis osculis et quam dulcissime ipsum osculabaris
Qui fuit et est dilectissimus tuus unicus et tua peculiaris
Per hoc tercium gaudium mater clementissima rogo te o domina dilecta
Ut me perducat post hanc vitam ad supernam patriam
Ut ibi delectabilem faciem suam sine fine videam
Gaude maria mater fulgida stella maris
Que tota gaudiosa et tota radiosa existebas
Quartum gaudium mater amantissima tunc habuisti
Cum laudabile testimonium virgineum de filio audivisti
Quod tres te providentes deum et regem esse credebant
Et mistica munera aurum thus et mirram ei offerebant
In eo quod aurum ipso prebebant et ipsum adorabant
Eum regem et virum ipsum esse demonstrabant
Oblacio thuris ad sacerdotes pertinere solebat
Et hec oblacio filium tuum sacerdotem futurum pretendebat
Cum mirra solebat antiquitus corpora mortuorum condire
Que innuebat quod filius tuus debet mortem pro nobis subire
Oblacio auri munus regale esse solebat
Et hec oblacio filium tuum regem regum esse ostendebat
Rex iste videlicet xpistus usus est pro throno regali
Tuo sanctissimo et castissimo utero virginali quoniam
Quem quondam o pia thronus ille eburneus pretendebat
In quo salomon rex sapientissimus residere solebat
In eo est tu sine felle et vere tota bona
In eo angelorum et electorum omnium gloria et corona
Per hoc gaudium te o domina dilecta ut mecum amen
Gaude maria mater o pia sine spina rosa
Que es ex regali progenie et tota generosa
Quintum gaudium mater amenissima tu habuisti
Cum dilectum filium tuum in templo cum gaudio optulisti
Cum magno gaudio exivisti de urbe nativitatis bethleem
Cum magno processisti ad urbem oblacionis in ierusalem
Cum magno gaudio templum domini introisti
filium tuum deo obtulisti
Obtulisti eum deo ... domino summo
Cum precium eius esse sciebas et nullum alium in mundo
O quam ineffabile gaudium cordi tuo hoc erat
Quod filius tuus tam nobilem et tam potentem precium habebat
Senex ille symeon quem diu cum gaudio et desiderio expectabat
Eo cum ipso gaudio ulnis anime non affectavit
Anna prophetissa et adhuc gaudium gaudio addebat
Cum magno gaudio filium tuum laudabat et benedice-
bat quod adorant eum laudabat et magnificabat
Et tecum ipse cum magno gaudio et iubilo exultabat
O quale et quantum gaudium mater dulcissima tu habuisti
Cum talem et tantum filium precio tali et tanto obtulisti
Per hoc quintum gaudium mater dulcissima rogo te o domina dilecta
Ut me in omnibus angustiis meis digneris consolari
Et ne umquam ... in eternum separari amen
Gaude maria mater o pia omnium delectabilis
Tota pulchra et amena et tota desiderabilis
Sextum gaudium mater castissima tu habuisti
Cum filium quem amiseras et quesieras in templo invenisti
Cum tu invenisses humilis et subditus erat
Et summus deus tibi matri subditus non despiciebat obedire
Tu virgo purissima tanta castitate pollebas
[illegible]

Tu de leone fortissimo agnum mansuetum fecisti
Tu aquilam quam nemo domare poterat domuisti
Tu vinxisti et ligasti fortissimum sampsonem
Tu vicisti et superasti sapientissimum salomonem
Tu pellicanum solitudinis vero solitaria cepisti
Tu salamandram ignis inhabitatorem igne ardente cepisti
Tu pantheram acerrimam vero mitissima mitigasti
Tu elephantem maximum vero humilia subiugasti
Tu fecisti iuvenem feminam vincere et altissimum
Ad te fecit venire de celo saltu altissimum
Quando de te filius altissimi voluit incarnari
Et tamquam puer infans sic humiliter subiugari
Per hoc sextum gaudium mater mea rogo te o domina dilecta
Ut corda nostra in isto seculo ita subiugari
Ut tecum in futuro nunquam merear separari amen
Gaude maria mater o pia regina celorum
Septimum gaudium tuum excedit sensus et corda hominum
Quod tu regina potentissima in extremo habuisti
Cum tu corpore et anima in celum assumpta fuisti
Cum te filius tuus in throno secum collocavit
Et corona regni sui perpetua felicitate coronavit
Hoc olim prefiguratum est per fontem qui parvulus
Crevit et manavit et factus est in flumine maximum
Sicut enim rex asuerus humilem hester exaltavit
Ita te humilem rex celestis extulit et amavit
Te et ita abigayl prudens olim pretendebat
Quam propter sua prudencia rex david sibi in sponsam assumebat
Ita rex celestis elegit te et assumpsit in sponsam et amicam
In matrem et in sociam in consortem et in reginam
Te et mater salomonis Bersabee prefiguravit
Cui rex salomon thronum ad dexteram suam collocavit
Ita rex celorum te matrem suam honoravit
Et ad dexteram suam in throno suo te locavit
O domina felicissima quam ineffabile gaudium habuisti
Cum corpore et anima in gaudium perpetuum intrasti
Per ineffabilia tua gaudia virgo graciosa rogo te
Ora dilectum filium tuum regem celestem pro me
Ut post hoc exilium perducat me ad celum regni sui
Ut sine fine merear gaudio perpetuo perfrui
Quod nobis omnibus prestare dignetur deus noster ihesus xpistus
Qui cum patre et spiritu sancto in perpetuum benedictus amen

Explicit speculum humane
salvacionis scriptum prage
per manus Jacobi de Petzko-
ma Pragensis Studentis:
Anno domini Millesimo ccc
nonagesimo Quinto
in vigilia sancti Valentini

Hec remedia ponit fr. W. in libro pro reformacione nouiciorum
Item formula de recepcione hominis in ordine [illegible]

De remediis luxurie sequitur:

Remedia contra luxuriam sunt vii sine quibus continencia non diu potest esse tuta. Primum est ut cor sollicite et femina[rum] [illegible] familiaritates deuitet. Ecc. Auerte [illegible] faciem tuam a muliere compta. Greg. Quam [illegible] continencie habitaculum cum feminis non [illegible] quia diu vitalis calor viuit in corpore nemo presumat ignem concupiscencie in se penitus extinctum esse. Et sepe vir carbo extinctus modica scintilla operatus si tangit comburitur. Vidimus quando duos carbones coadunamus afflat donec eos incendat. Job. Halitus eius prunas ardere facit. Ignis est in igne iehennali. Carbo si solus relinquitur extinguitur si cum alio comunctus calorem [illegible] accendit. Bern. Cum femina semper esse et feminam non cognoscere magis puto quam mortuos suscitare. Quod minus est quam non potest quod maius est quo credam tibi. Aug. Primo incauta familiaritas occultat laqueos carnalis temptacionis. Reputans quod desistent amicicia dilectionis sentient inde stimulos peccati donec per longam familiaritatem et incautam securitatem amborum ita conflati et conglutinati fiunt in amore quod si sentiat inde in munere temptacionis peccatum nesciat resistere nec abiciende separari viribus spiritualibus ita debilitatus in eis quod nemo nemini valet sibimet vel tantum facere quod euellat se de laqueo nec alterum in tantum constrictum quod repute se perfidum si deserat eum et capitulo conquirit alterius voluntati voluptati et preceps infinitum in omne peccatum. Bernardus Sampson fortissimus qui multas sepe hostium acies strauerat et alios de vinculis erumpat confidens de viribus suis ligatus amore Dalide defecit et usque ad mortem captiuus est. Dum nulla daret ei requiem quousque plene cor suum exposuit et hostibus aditum sic aperuit capiendi se et ligandi et excecandi et in carcerem molendinum faciendi et de se risum hostibus faciendi. Hec aut omnia in fine fiunt sed mox et sepius ad correccionem manum.

2. Secundum est vitare comporcium et ciuitatem conuersacionem ne eorum exemplo ad similia prouocentur. Prim. Cum se iungit fornicariis eit nequior [illegible] ... amici seniorum efficiunt filios eius. Primi sunt non [illegible] et cognitacio hominis ad malum et ideo similis alter [illegible] illorum ad id quod appetit eius sensus carnalis. Dum non erubescit viciosus fieri vel videri. Ergo peccatores impleuit sue quorum consorcium non solum ad [illegible] personis et vir [illegible] trahit ad peccatum et laudat peccator in desideriis anime sue. Ecc. Hic est ita qui fortiores religiose studia spiritualia deserunt et ad comitatem negocia plurimi desiderunt. Sed mala conforitas diu quibus vero alios imitari siue quod necesse est ipsi cum quibus conuiuit conuersacio pudorem timeat ad libertas gaudet sunt [illegible] occupacionem et [illegible] sordes apud homines agendi quod libet et si non liceat. Ecc. Omnes declinauerunt [illegible] apud homines et qui cum lupis vult esse oportet eum cum ipsis vlulare.

// [illegible]

Expugnat racio non tam pascha caro.
Ocia si tollis periere cupidinis artes.

Tercium est corpus non delicate seruare vel nutrire. Terra enim corporis nostri que per primam maledictionem spinas et tribulos vitiorum in nos generauit si superfluis fuerit impinguata deliciis tanta erit spinarum densitas quod semen diuini verbi in nos penitus suffocatur. Ecc. Qui delicate nutrit seruum suum inuenietur sua postea illum sentiet gaudentem. Bern. Sufficit diei malicia sua. Sic concupiscencia [illegible] qui si ceperit accipe irritamentum ab hiis que [illegible] sinapis bellum adunatur eius oblectamenta sine dubio conuertuntur et ita preualent continencia quod duo resistunt omni continencie innata concupiscencia carnis et prouocatio voluptas delicatorum. Apostolus ad Thimotheum: Vidua que in deliciis viuit viuens mortua est quia si vivit corpus mortuus mortua est spiritum. Eze. Hec fuit iniquitas Sodome sororis tue superbia saturitas panis habundancia et ocium. Item Corinthios Apostolus ait ad Cor. Castigo corpus meum et in seruitutem redigo ne forte aliis predicans ipse reprobus efficiar. Hostem suum armat qui carnem suam fouet deliciis vel [illegible] debite sustentacionis quod aut hostem prestat est nocens.

Quartum est ocium fugere quod precipuus est atque inimicus [illegible] vel inimicus occupatus non ab vno demone impugnatur. Ociosus autem in multis demonibus vastatur. Bern. Ocium non temptacio mala et cogitacionum malarum sentina est ocium. Sentina quia latenter intrat in nauem et crescit donec nauis mergatur. Ita per ocium cogitaciones et concupiscencie multiplicant donec nauis cordis eius submerges in peccato. Preterea in monasteriis religionum nostrarum pauci stabiles religiosi sunt respectu antiquorum in Egipto in quibus quinque vel tercenti vel ducenti morabantur sub vno gubernatore quiete viuentes magis quam nunc apud nos possunt decem vel pauciores obediencia et concordia gubernari. Illi de laboribus manuum suarum sustentari et ita prediam et redditus amplos non requirebant. Et erant tot collegentes victum contenti nec superbia flua desiderantes nec mendicantes nec euagantes nec adulantes palpancia donatores sed de suis laboribus se et multos debiles et pauperes sustentando et labori manuum intenti remotis viciis et variis desideriis non permittebant ut de nec quibus imperare [illegible] reposuit acquisita et elaborata. Sed sicut semetipsos pro abnegauerant et alterius imperio subiecerant ita et omnia quod habebat et quod non strepitum clamoris nec [illegible] proprie voluntatis arbitrium agebat sed in summo silencio et quiete admitti abbatis et gubernatoris suorum. Id ipsum deuocionis non solum non impediebant per operis instancia sed et plurimum promouebant cum in pacto cotidiano statuto opere labore vel [illegible] tempore vel lectione vel ordine soleat compendere. Et id stabiles et perfecti in omni virtute erant quod ad tempus bonis operibus et virtutum studiis compendebat. Nec nouicie et anxie turpentes nec prouolute suauioribus sed superiorem [illegible] regulas a sanctis patribus institutas sed propter instituciones ad omnia compendenda et virtutes reputandas. Ocia quod si tollas perire cupidinis artes non solum in vitando ocium sed et occupacioni. Ocium est quod nulla vtilitas quod [illegible] intendere et prouidendo ocio occupari sectandi [illegible] qui aut sit agendum requirere de remediis accidie. Ho. Eternum in [illegible] experiet [illegible] tempore possis [illegible] religiosus sume vel id opus quod tunc ei incumbit optimo modo perfice siue orando siue laborando vel ad faciendo.

Quintum est oculos abiliciter custodire quod sunt quasi fenestre anime per quas mors peccati intrat quasi fur.

vel corruptor castitatis mee. Dum non custodivit David oculos respexit uxorem Urie et eam concupivit et id concupitum in mente recepit. Sic Eva vidit lignum quod esset pulcrum visu aspectu quoque delectabile concupivit et comedit. Hec non impedit intuen[illegible] si licet concupiscant. Sic Amon sororem suam Thamar. Sicut alii multi et puellarum cernenda sunt ne Samson per ea mortiferam corruptionis artem Dyna que curiositate egressa est videre mulieres regionis illius corrupta est. Trenorum. Oculus meus depredatus est animam meam in cunctis filiabus urbis mee. Ergo Job ait: Pepigi fedus cum oculis meis ut non cogitarem de virgine. Sic boni religiosi recludunt se in cellis et in monasteriis quasi in sepulchris ne vel ipsi concupiscant mundum vel concupiscantur. Quanto non vides et audis varias mundi res tanto affectus tuus ad ea concupiscenda frigidior erit et minus cogitabis ea. Et econtrario frequenter cum secularibus conversaris magis pulvere seculi aspergeris quo tandem insensibiliter paulatim mens tenebrescit et affectus fit crudus et spiritualia et mores insensuales in molendino non pulverulentum fieri impossibile est. ¶

6. Sextum est interius reprimere cogitationes pravas et affectiones. Hii sunt hostes domestici inimici quibus frangitur urbs mentis hostibus redditur si non eum peniteat. Sapientie: Perverse cogitationes separant a deo. Mathei: De corde exeunt cogitationes male adulteria et cetera. Hec quod inquinant hominem. Nulla potior municio sufficit ad custodiam urbis ubi domestici proditores fuerint. Ita nulla custodia forinseca castitatis sufficit sine custodia interna cogitationum et affectuum. Sic custodia frugum [illegible] qui corpore vita perdit. Castitas honeste matronis non solum prava opera sed et suspecta luxurie fugiunt [illegible] [illegible] in famam [illegible] castitatis et honestas [illegible] multum in furore zelotipie [illegible] inflammari sic et anima religiosi [illegible] desponsata [illegible] et votum castitatis luxurie pravitatem suggestionem non recipiat vel retineat in corde quod deus intuetur. Jeremie: Usquequo morabuntur in te cogitationes noxie. ¶

a Septimum est fervens studium orationis vel devotionis. Sapientie: Scivi quia aliter non possum esse continens nisi deus det adii dominum et oravi et dixi [illegible] [illegible] mens. Quia nisi dominus custodierit civitatem frustra vigilat qui custodit eam. Et ideo dicitur quod [illegible] quia sine ipsius auxilio nichil facere possumus nec nos gratia ipsius perpugnat in nobis igne concupiscentie. Ignis orationis ardens qui elevat mentem sursum et ad deum [illegible] affectus [illegible] desideria extinguit et intellectum illuminat et ad deum infundit [illegible] [illegible] quidam horror peccati et detestatio voluptatis carnis. Voluntas devota melioratur et roborat contra temptationes ut ipse temptationes debilitet et facilius devincantur. [illegible] cum Moyses manus in monte elevaret ad deum vincebat Israel cum non deponeret eas et dimitteret vincebat Amalech. Moyses est religiosus devotus [illegible] Amalech temptatio carnis. Quam Moyses [illegible] affectum et mentem [illegible] ad deum hostes succumbit temptationis. Quam ad terrena remittitur hostis roboratur. ¶ ¶ Nota bene

Nota quomodo vita nostra debemus quibus hominibus [illegible] quidam occultare [illegible] mala nostra aliis aperire alia celare. Bona nostra ad que tenemur [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] voto astringimur debemus [illegible] ut [illegible] [illegible] castitatis obedientiam virtutum et [illegible] [illegible] quia homines in nobis non vident cum [illegible] nos ad ea teneri

scandalizabitur et reputabunt nos simulatores. Unde dicitur: Luceat lux vestra coram hominibus. Alia non bona nostra occultare debemus que spontanee [illegible] ut [illegible] devotionis vel que possent nos singulares [illegible] parere ut singulares abstinencia vigilie et orationes et alia ad que non tenemur de quibus dominus docet in sermone [illegible] in monte: Beati pauperes spiritu et cetera vel [illegible] mala nostra abscondere debemus ne quod scandalizent de nobis et simulat [illegible] imitari nos in similibus. Unde [illegible] peccat qui aperte peccat quia et alios offendit et proximo foveam fodit quod incidat per malum exemplum. Si autem culpa nostra sponte mala sed culpa malicia [illegible] [illegible] de nobis et non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] patiamur sicut Christus tacuit in passione de multis [illegible] accusatus. Unde [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non credetis et cetera. Alia mala aperire unde debemus scilicet in confessione privata de privatis [illegible] [illegible] ut in visitationibus et [illegible] [illegible] [illegible] que male non debemus erubescere confiteri et defensionem [illegible] ne quod [illegible] [illegible] nos [illegible] [illegible] nos. Si autem in bono opere vana gloria pulsat nos non acquiescamus ei. [illegible] bonum opus [illegible] tamen maiore [illegible] sit utile et [illegible] Sepe non putamus nos laudari [illegible] [illegible] forte alii non advertunt. [illegible] sicut nos non [illegible] [illegible] homines et nos [illegible] [illegible] [illegible] ipsi attendunt [illegible] faciamus. Alii non despiciunt nos [illegible] [illegible] laudet magis [illegible] [illegible] nos aperte laude [illegible] [illegible] [illegible] et si forte adulentur nobis [illegible] sicut est consuetudo [illegible] hominibus ad placitum [illegible] loqui. [illegible] [illegible] fugiat [illegible] vane glorie non tamen [illegible] fortiter pugnare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] abige [illegible] [illegible] flabello [illegible] ¶

Augustinus: Dilige deum ex toto corde id est toto intellectu sine errore tota anima id est tota voluntate sine contradictione et tota mente id est tota memoria sine oblivione. Item: Ex toto corde id est cogitatione tota anima id est affectione tota mente id est omni [illegible] [illegible] [illegible] dilectio dei exprimit ut nichil remaneat in homine quod non dilectioni subdat. ¶ [illegible] si enim [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tene [illegible] [illegible] [illegible] ¶ Crisostomus: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] doctrina [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nutrit et non solum malos [illegible] et bonos ad malum [illegible] ¶ Augustinus: [illegible] [illegible] impossibile ut [illegible] [illegible] [illegible] bonis et futuris [illegible] ventrem [illegible] [illegible] impleat [illegible] deliciis [illegible] ad [illegible] [illegible] in celo et in terra appareat gloriosus. Ille [illegible] Apostolus ait: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Augustinus [illegible] o altitudo divitiarum et cetera. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquis quo fit [illegible] [illegible] quo fit melior [illegible] ¶

[illegible] ponit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Iste est tractatulus qui est in 3° li° Compendij Theologice veritatis

Incipit tractatulus de peccatis mortalibus et venialibus et de speciebus sive filiabus eorundem:

Quid sit peccatum secundum rem. Tenendum est quod peccatum quod non est substantia nec res aliqua sed defectus et corruptela. Et peccatum dicitur nichil propter tria. Primo propter defectum quia peccatum non est aliqua res naturalis sed corruptio boni. 2° propter effectum quia peccatum anichilat hominem et deficere facit a vero esse. 3° propter despectum quia vilem facit hominem et indignum premio. Quid sit peccatum secundum nomen. Peccatum habet multa nomina. Vocatur macula et hoc quia ymaginem dei deformat. Item reatus quia ad eternam penam obligat. Item pollutio et hoc quantum ad cogitationem contractam ex terrena delectatione. Item vocatur pena et hoc quantum respicit peccatum primi hominis in quo ita natura fuit corrupta. Item

[illegible]

vnum peccatum nascatur ab alio hoc sic apparet. Superbia quia
sicut omnes precellere volet sic nullus ei equatur et per consequens nasca-
tur invidia. Invidus non quia deficit nascitur ei odium videt
eos per consequens nascitur ira. Sed ira cum non potest se vindicare tri-
status. Ideo contra nascitur accidia. Accidia non consolacionem
querens facit avariciam. Avaricia non quia in temporalibus habundat
potest magis exercere gulam. Gula non propter ventris
replecionem deficit sed inflammat ad libidinem et ita generat
luxuriam. Item bona que fuit in fructuosa reddit et
et quantum ad mundo et quantum ad primum. Sicut ramus passus
ab arbore non profert fructum sed arescit et habilitatur adi-
cendum. De talibus dicitur Deut. 32 Malediccio ex fructibus
et egrediens super cathedram materialem ad occidendum quia talis opus
non est meritoria, ymmo dicit Aug. sicut talis signat se esse
mortificatum potius in se diabolum quem occidunt qui in
in eis peccatum habitat. Item ex homine infernum facit quia
quia in pectore est ignis avaricie, fetor luxurie, tenebre
ignorancie, vermis consciencie, sitis concupiscencie, demones peccatorum.
Et homo homines tandem vacuum relinquit. Gen. terra
erat inanis et vacua. Et multo quia mundo adhren-
tes fugiunt velut arena eo quod relinquit forte vite
et vena aque viventem ac paludibus similes fie-
ant. Item fallendo decipit sicut lignum putridum
de nocte lucens, et sicut esca in hamo piscem decipit.
Item stultos homines demonstrat, quia peccando quod sub opp-
rimendo onera imponit et lingua super dorsum suum tre-
menda colligit. Et illi sunt qui cum proximo tor-
quebit. Aug. stultus est in tali statu vivere in quo quis
non audet mori. Secundum quod peccatum in morte generat
tedium, quia in morte generat hoc solacio visibilium que
dilexit sed absque potuit aut rebus line vite corpore
corpore quod nunquam in tali forma accipietur, ymmo vellet
sicut sicut quod per diminucionem pertransit corrosum vermi-
bus quia stupebit anima peccatoris cum corpus suum videbit.
Debet ideo clamat peccator in morte cum videbit de-
monum consorcium adesse parentum adverse. Tren. Om-
nia eius apprehenderunt eam inter angustias. Postremo
videndum quomodo peccatum punit homines post mortem. Habet
enim confusionem corporum dampnatorum. Ysa. revelabo
pudenda tua in faciem tuam. Item exprobracionem au-
diet. Mt. Quoniam non etc. Item requie et luce privabitur.
Mt. ligatis manibus et pedibus etc. Unum non valebit ei om-
nibus in te Regum etiam et corporum etc. Item suffragys e-
terne non gaudebit. Ysa. Vermis eorum non morietur et ignis
eorum non extinguetur. Item in infernum precipitabit. Apo.
de lapide molari quem precipit angelus. Apoc. dicens hic
impetu mittet Babilon in infernum adeo et sanctis et
omnibus bonis separabit. Mt. Ite maledicti in ignem eternum.
Item aditum penitendi claudet. Jer. transiit estas finita
est messis. Item omnes spes vite peribit. Job non videbit
ultra peritatem ut portet ignis et incendium super talis
aut clamat per aquam defonsa super divine vite. Sicut
vinc peccatum nos in peccato continuat in peccato moriendi
sic quod multiplicat nos peccatum ipsum defendi et dispo-
sicionem quia gloriam fine in novacie numquam reparabit.

Sicut enim corrupta virgo deleta virgo non erit
ita semel peccasse numquam se non peccasse gaude-
bit. Item sicut medici expertis audiunt dicta post sanacionem
vulneris semper manebit cicatrix. Item qui semel furatur semper
fur dicitur. Item domus eius domus destabilitata post diem de-
cetero. Item symon quem dominus a lepra mundavit post emun-
dacionem tamen semper vocabatur symon leprosus. Item templum
quod reedificatum fuit post destruccionem primum nullo fuit
sic impulchrius templo priori. Item ad penam tem-
poralem obligat. Unde non exibit in donec reddat
novissimum quadrantem. Item regnum celorum non videbit
donec legimus secundum scripta in pena peccatorum tam
mortalium quam venialium que in presenti soluta non sunt super
ipsum cremetur. Item aquila retardat. Ubi figu-
ra est in absalon qui postquam per reconciliabatur mo-
ratur duobus annis quod faciem non vidit dicta tam
dum differt quod aquila quousque fiat ut cum maculam
post eum in baptismo. Item tempus amissum et primum
quod sub agere potuit numquam recuperabit. Jer. que vendidit
ad quod non redidit numquam veniet. Item obscurat quo-
nam et hoc peccatorum quam vidimus quam ipsum occasionem
ut significatur in tobia, et per hec eum quem in vita erat
Aug. Oculis egri odiosa est lux sicut noctuis
et vespertilionibus. Ad hoc non de quodam ceco quem
dominus illuminavit non tamen statim perfecte videt sed videt
homines primo quasi arbores ambulantes. Item asininis
dit tepidum. Sicut in pede vulneratus et sanatus
claudicat, et arbor mota de loco suo ad vitam
tas amittit. Unde dicitur est homini proprium, spinas et tribu-
los germinabit etc. Eadem est de operacione super
peccatis tum reddidit. Item fastidium homini generat. Unde
Exo. Anima nostra nauseat super absolucione levissimum.
Aug. palato non sano pena est panis qui sano est
suavis. Idem dixit sepe plus valebat mali-
mollitum quam bonum insolitum. Item ad bonum operan-
dum impedit. Gen. uxor Loth respiciens retro
versa est in statuam salis quod sic statim fit aliter
Item in dolore pariet filios sed bonorum operum. Item
ad resistendum temptacionibus debilitat. Judicum Sap-
son post crinium abscisionem amisit vires et arbor
lepra procurante auctoritatus decidit. Item fervorem
minuit caritatis. Sicut eclipsis solis dum primo
noctem tercio quam modico tempore sub radiorum solis
pubescit. Reg. Abisag Sunamitis et cooperiebatur vesti-
bus non calefiebat. Et aqua calorem ignis aut
minuit aut extinguit. Item dolorem et timorem semper
infligit desperatio, dolorem quidem quia certus est de sua
tua culpa. Timorem ac quando mortis et de vera
Aug. penitens semper doleat et de dolore gaudeat
et non semper doluisse doleat. Item peccatum corrumpit
partes liberi arbitrii in agendo et sustinendo. In
agendo quia non potest semper facere que est ut unde
quod nos. In sustinendo ac quod gratiam stabilem in
hac vita non potest suscipere. Item corrumpit rationem du-
plicat sed quantum ad discrecionem iudicii inter bonum
et malum. Item quantum ad deliberacionem consilii

inter expediens et inexpediens. Item circa affectus
duplicatur scilicet in ordine et in modo quod nec superflue continue-
tur nec superflue moderatur. Peccatum nos inficit scilicet ipsum
facientem [illegible] peccatum mentis [illegible]. Item hos
qui sunt in purgatorio quos non possunt peccatores iu-
vare et tamen efficiunt ac si essent in gratia. Item ipsos
mortis dampnatos et hoc per modum [illegible] quanto enim plures
sunt in inferno tanto maior horror et pena. Fal-
lit enim in inferno ista regula: gaudium est miseris so-
cios habere penarum. Item nos salvatos et hoc per modum
subtractionis vel [illegible] et societate glorificatorum
hec gaudium accidentale. Denique nos ipsis [illegible]
bus tum propter quod actus eorum quos demones [illegible]
in illo qui peccatum perpetrat. Tum propter quod aliquis exemplo
malo corrumpit et scandalizat. Multa similiter
eveniunt hoc exemplo quod in peccatum aliquos [illegible]
revocat [illegible] est quod homo sit impoten-
cior ad resurgendum. Hebreorum: Impossibile est eos qui
semel illuminati sunt et cetera. [illegible] est quod victus ad impugnan-
dum fortificatur. Augustinus: [illegible] plus non valebat
malum consuetum quam bonum inconsuetum. [illegible] quod culpa sit
difficilior ad remittendum. Ieremie: [illegible]
iterans vias tuas [illegible]
tardius sanatur. [illegible] est quod deus sit difficilior ad
placandum. Item [illegible] qui ad primam peccatorum
[illegible] eorum posito quod starent in [illegible]
[illegible] peccatum [illegible] est
quod diabolus est difficilior ad expellendum. Luce: tunc
assumet septem spiritus nequiores se et ingressi habi-
tant ibi et fiunt novissima hominis illius peiora prioribus.

Secundo de corruptione speciei modi et ordinis. Unde no-
ta quod bonitas naturalis comparata ad actum quod speciem
facit secundum speciem; secundum comparata ad opus quod modifi-
cat secundum modus; comparata non ad finem scilicet ad deum
ad quem ordinatur secundum ordo. Alio corruptio speciei
est displicentia [illegible] ad deum [illegible]
Corruptio vero modi est diminucio [illegible]
virtualis sine infirmacio potencie [illegible]
est quod anima non sustentatur cibo spirituali gustando quam
suavis est dominus. Corruptio autem ordinis est [illegible]
aspectus et affectus et intellectus deorsum est [illegible]
nalem statum. [illegible] quod sunt qui cupido [illegible]
sursum sunt ad deum in naturali statu et ordine sunt. [illegible]
[illegible]
[illegible] Peccando autem voluntas [illegible] ut non
deberet [illegible] scilicet a deo principio et a deo fine
ut videlicet omnia que habet a deo principio referat et ad deum
finem. Cum vero de [illegible] attendit et ponit alium
finem quam deum curvus est. Item privacio modi est excessus
voluntatis scilicet cum [illegible] ad [illegible] voluntatis [illegible]. Item pri-
vatio ordinis est [illegible] voluntatis a deo et conversio ipsius
ad creaturam. Item aliter creatura rationalis est a primo
bono secundum triplicem causam [illegible] scilicet efficientem for-
malem et finalem. Et [illegible] natura est agere opera sua a deo
et secundum deum et propter deum et hoc secundum modum ordinem et spe-
ciem [illegible] Inspicitur autem [illegible] eadem natura creata

demerito sed fuit potuit despicere in suis actibus ut
scilicet operaciones sue non essent a deo [illegible] hic
autem est peccatum ipsius speciei modi et ordinis corruptum. De peccato
originali secundum [illegible]. Expedito de peccato in genere dicendum est de
peccato in specie. Et primo de originali, post hoc de actuali. Licet
igitur anima non sit ex traduce tamen originalis culpa ab anima ade
transit ad animas posterorum mediante carne per concupiscentiam cor-
ruptam, ita quod sicut ab anima peccante infecta fuit caro
ade et per eam effecta ad libidinem, ita seminata caro [illegible]
infectionem [illegible] animam. Ex quo patet quod peccatum originale sit
in carne et in anima, sed in carne materialiter et originaliter, in
anima vero formaliter et tamen in [illegible] cum sola anima susceptibilis est
virtutis et vicii. [illegible] sicut dictum est ex coniunctione ipsius ad
corpus corruptum [illegible] foeda-
tur et maculatur, talis autem infectio anime non solum est pena sed etiam
culpa. Ipsa vero culpa que macula est delet in baptismo.
[illegible] que fomes appellatur sive peccandi pronitas remanet
post baptismum. Hic non [illegible] culpa in baptismo quantum ad
reatum dampnationis eterne et tamen remanet ipsa pena quan-
tum ad actum et motum concupiscencie [illegible]
[illegible] pugnandum. Non enim extinguitur per gratiam [illegible] aliquo
homine [illegible] in qua fuit extincta in
conceptione filii per gratiam singularem. [illegible] quod persona
corrumpit naturam et [illegible] natura corrupta corrumpit personam. Unde
per peccatum primi hominis corrupta est humana natura [illegible] natura
sic corrupta corrumpit alias personas. [illegible]
corruptione est [illegible] corruptio non [illegible]
[illegible] ab carne alterum. Denique [illegible]
[illegible] infectio anime [illegible] eam creando infundat
et uniat cum carne infecta, quam ordinatissimum fuit quod
humana natura ita [illegible] quod corrupta propagaretur et quod [illegible]
[illegible] Unde sicut in generacione servatus est ordo speciei et
in propagacione ordo nature, servari debuit in punicione servari de-
buit ordo iusticie et ita patet quod non est contra divinam iusticiam
et equitatem. Si ad posteros culpa transfunditur, pena
transmittitur. [illegible] est quod originalis culpe transfusio non
est a deo [illegible] peccato. Et hoc est
quod ait Augustinus quod peccatum originale non transmittitur ad posteros
propagacione sed libidine. Sicut enim conditus est homo ut spiritus
[illegible] corpori et corpus subiceret spiritui [illegible] obediret
suo conditori. Et ergo [illegible] spiritus non obedivit deo, iusto iu-
dicio corpus incepit ei rebellare. Si enim stetisset corpus
spiritui obediens [illegible] et ad posteros transmitteret. [illegible]
adam peccante [illegible] rebellis [illegible] quod [illegible] ad
posteros transmittatur et quod [illegible] primarie
eis corporibus animam infundat. Et hec patet quare est peccatum o-
riginale in filio [illegible] intelligas in genere [illegible]
[illegible] non per [illegible] natum filium [illegible]
[illegible] corporis [illegible]
pena mortis et pena carencie dei visionis et amissionis
celestis glorie non solum in adultis verum et in parvulis non bap-
tizatis qui pena mitissima inter ceteros puniuntur quod solam
penam dampni habent sed non pena sensus. Originale peccatum [illegible]
curatur per baptismum [illegible] ab eo [illegible]
est transmittitur [illegible] peccatum originale. [illegible] videmus quod
[illegible] generant filium [illegible] Et [illegible] medium

sciat⁹ ꝑorat gm̄ ad palea et h̄ ē ro q̄ ho
grat sitim n̄ h̄m q̄ tractꝰ i mete ē h̄m q̄ cor-
ruptꝰ est in carne n̄ h̄m q̄ spūalis h̄ h̄m q̄ car-
nalis ¶ De pctō originali h̄m noīa Origi^le pcc̄m
h̄ multa noīa ⁊ h̄c multiplici roē h̄m n. q̄ pccm̄
originale ꝑpat ad aciam vocat infirmitas q̄a
reddit aīaz ipotente respondi motib⁹ Itē se-
ditas q̄ ꝑ ipm̄ aīa maculat Itē pnitas ꝑ ꝯti-
nuā i trīacōez appetitꝰ ad malū Itē corrupcō
q̄ dicit ad nichilū .i. ad pcc̄m Itē viciū q̄ ē
diminucō bonoꝝ opeꝝ nāliū Itē languor n̄e
q̄ dicat in nā corrupta ¶ h̄t ⁊ noīa h̄m q̄
ꝑpat ad corꝰ q̄ vocat lex carnis eo q̄ lege
dīna carni sit inflictū Itē lex membꝛoꝝ q̄
monet organa ad opa ꝯcupie Itē tyrannꝰ ꝑ
violēcā dnacōez q̄ violentam in ipa ꝯcupiscā
Itē fomes q̄ sicut ignis fouet ignē sic ꝑ ipm̄ fo-
net pccm̄ i carne h̄m actū nutricem ⁊ ꝯiuantez
Itē stimulꝰ carnis q̄ stimulat carnē ad pmos
motꝰ ⁊ aīm ad ꝯsensum ¶ h̄t q̄ noīa pnt ꝯpa-
rat ad actꝰ delectabiles h̄m h̄c vocat ꝯcupia q̄
sonat vicinū i potencia put ē in adultis Itē ꝯcu-
pia q̄ sonat viciū i pmo put ē i parvolis ¶ h̄z ⁊
noīa h̄m q̄ ꝑpat ad pm̄ hoīem aq° ꝯhit sic vo-
cat pccm̄ origi^le qd est carencia debite iusticie ¶
De pmis motibus Cū pcc̄m aᵈ est actū aᵈ ꝯcē
ipm̄ pcc̄m actuale frequēt a pmis motib⁹ h̄z orit
vn̄ sā dn̄ q̄ i statu inocēcie monebat sensualitas
n̄ h̄m motꝰ roīs .i. statu hoīe nō potēāt n̄ pote-
rat in eo eē pcc̄m ⁊ veiale venit at q̄ sensuali-
tas roī repugnat ideo q̄ pmis motꝰ nāte ꝯ
mitte ꝯꝯd pcc̄m veiale pmi motꝰ ⁊ si pccā
rit ⁊ singlatim pnt declinar oēs tn̄ ullo° pnt
caueri q̄ sic pnt pccā q̄ sit ⁊ pene pcā ideō in
to dicit veialia q̄ h̄c ipo digna sit venia ¶ pꝰ
motꝰ sic describit Est motꝰ sensualitꝰ h̄m ipulsū
fomitꝰ ipetuose tēdēs ad fruicōez creature de-
lectabilis Dupx motꝰ distingit ꝯnt pcc̄m spectat ad
pntem matiā sꝫ pmo pꝰ qui est nālis ⁊ s° pꝰ
qui est sensualitꝰ Cū g° loqm̄ de pmis motib⁹
q̄ pnt pccā intelli^dm ē de 2° pmis q̄ p° pmi nō
pnt pccā cū sit nāles ⁊ eo genꝰ mortꝭ qd p̄z
ꝑ hoc q̄ tales nō sequīt ymaginacōez h̄ solu° na-
turā ꝯtīnꝰ actionꝭ Motꝰ at 2° pmi pnt pccā q̄a
pnt actꝰ i ordiāti ꝯne mortꝭ qd p̄z ꝑ h̄c q̄ tales
motꝰ pnt sensualitꝰ q̄ subiacent domino volū
voluntas at est pcc̄m moralium sic h̄z in metha^ce
h̄ic est q̄ ibi genꝰ mortꝭ incipit vbi pmo dn̄m
volūtꝭ ivenit h̄c at ē in sensualitate Omis g°
ꝑ roēz ꝑ statum sit in sensualitate pcc̄m n̄ tn̄ h̄c est
mortale h̄ tn̄° veiale q̄ tūc volūtas n̄ h̄z do-
miniū ꝯpletū sic pmos motꝰ qui pnt sensualitꝰ
ut i illis actib⁹ qui exipio volūtꝭ ꝑcednt Et
cū volūtas motꝰ sensualitꝰ pre i pedire potat ⁊ io
sit pcc̄m veiale Pmi q̄ motꝰ idcō sensualitꝰ ascribū-
tur q̄ talū motuū pn̄m est sensualitas ⁊ fom-

des ꝯ° q̄ pmi motꝰ h̄m ꝑ sīa sit pccā veialia tri-
plici roē p° q̄ monet ad illicitū 2° q̄ sit q̄da°
voluntarij nō h̄m se h̄ q̄ ut dam ē n̄ i pedimt a
volūtate vl ⁊ ꝑ ꝯphensiōez pcedente 3° ꝑ delta-
cōez annexam Cū n̄ aīa ꝑ delectacōez ꝯiūgit
mate obtenebrat ⁊ peyorat sic q̄n ꝯiungit deo
illumīat ⁊ meliorat ¶ Nō q̄ ho pronior ē ad
malū q̄ ad bonū ⁊ h̄c mltꝭ de causis p° q̄ sic dt
Aplꝭ corpꝰ qd corrupit agrauat aīaz trahes sꝫ
illam ad malū ⁊ nō sic exiens ad bonū 2° q̄ sic
dt Augꝰ plus valet malū i volitū q̄ bonū i solitū
3° q̄ nālit ē facilius descendē q̄ ascendē et
magꝭ onꝰ trahit deorsū q̄ dextram sursū 4° q̄
motus ad malū pnus ē h̄ finis btutꝭ abscē ē
delectabi^le at ꝯphensū ꝑ h̄m vl ymaginacōez q̄ de-
lectate monet ꝯcupiaz 5° q̄ plures circumstancie
requirunt ad bonū q̄ ad malū 6° q̄ tenemur
adiuuanꝰ pcc̄m q̄ ad nichilū 7° q̄ fomes ꝯmo-
net ad malū ꝑmit nos est gra nō q̄ quēlibet
ꝯo nos est 8° q̄ vires aīe sit actie ad
diligendum tpalia h̄ passiue ⁊ matiales ad eā
q̄ sūe ⁊ glīe q̄ n̄ pnt h̄re btutes ꝑ modū acq-
sicis h̄ ꝑ modū recepcoīs Vn̄ ⁊ malū possum⁹
face ꝑ nos h̄ bonū nō possum⁹ sn̄ gra adiute ¶
De morosa delectacōe ⁊ ꝯsensu i pcc̄m Nō delta°
cacōs morosa i morte pcc̄m ē h̄z mltas morosa
n̄ q̄n ꝯ ꝯsensu tn̄ n̄ ante h̄t mora tpis h̄
ꝯsensus h̄a dn̄ q̄ si delectacō ꝑsistit citra ꝯsensum vei-
ale pcc̄m est Si i nō pcedit ꝯsensus ultꝰ q̄ w^t
nutꝰ i delectacōe voluptari n̄ tn̄ in opꝰ wt
pcede tūc in ꝯ ꝯsensꝰ ē mt̄ mortalia ꝯpu-
tandꝰ qd maxie intelli^dm ē in pccāis carna-
libus Vn̄ i ꝯ ꝯsensꝰ i illecebra dupx est
q̄ ꝯsensꝰ i illecebra ab i subtꝰ nō sit h̄abunda
delectacōez h̄ ex sola corrupcōe roīs q̄ pce-
dit appetitꝰ sensualit Iⁿ p° motu tūc ꝯsensus
dr surrepcō ⁊ ē pcc̄m veiale Aliꝰ ē ꝯsensꝰ in
delectacōe motuū q̄ ē ex delectacōe roīs ⁊ est
mortale pccm̄ ut dam ē Sicut ꝯsistit cū
delectacōe q̄ fit ꝑ roēs diuinas h̄c n̄ q̄ oīne
lege dī ꝓhibitū ꝯ vitādū tūc dr eē pcc̄m in
supior pte roīs Adh̄c pcedit ꝯsensus ulꝰ
q̄n̄ i opꝰ ꝯppo^t ꝯsumac tūc volūtas ꝑ facto
ꝯputat Etiā si facultas desit ꝑ sīa opꝰ
ipm̄ Si nō sit ꝯsensꝰ ⁊ opꝰ i h̄ꝯs q̄ dīna lege
sit ꝓhibita pcc̄m morle ē ꝯiuātum ¶ Ex pdcīs
Nota collige q̄ delectacō dupx est sꝫ nālis ⁊ vo-
luntaria In delectacōe pmie nāli n̄ ē nutū nc
dementū voluntaria nō dupx est q̄ alia est
i causa a i causa q̄ i cāoē ē bo est dr q̄
ꝑ ꝯ amor fui dī ⁊ dē s. q̄ ꝯ N° at i causa ē
dupx ē q̄ em ē pccm̄ ⁊ bo ē h̄z si sumit
delectacō ꝑ opacōe roīs n̄ ꝯpassiōe dcꝯ ꝑs de-
lectasti me dne i facta tua Oncedā ē ꝯ dn̄
Et sic dupx est q̄ ē ꝯ dn̄ ⁊ at dn̄ ⁊ h̄ ē pcc̄m

veniale quod quandoque dicitur est non tamen dicitur esse ancida
quod dicitur et semper dicitur vel eque et hoc est peccatum mortale
De peccato veniali. non peccatum veniale minor est culpa et pena
in parvulis post baptismum primo surgunt venialia post hec
mortalia. Veniale ut patet est ut ait Augustinus quod homo
nunc usque ad veniam corrective mortis non comitat
sed penam meretur et de facili indulgetur. Peccatum ve
niale per se a voluntate aliquo modo monente vel permittente
vel prohibente. Peccatum aliquod dicitur veniale tribus mo
dis. primo ex genere sic verbum otiosum est veniale. 2º ex eventu
secundum quod peccatum de mortali fit veniale. 3º ex causa ut
quando fit quod ex infirmitate vel ignorantia quod licet
quandoque sit mortalia tamen dicuntur venialia sive remissi
bilia in comparatione ad peccatum quod fit ex certa malitia
quod est irremissibile. Causa dicitur quod peccatum veniale nunquam potest
mortale fieri et hoc neque quantum ad actum neque quantum
ad maliciam. Ratio huius est quia nulla res potest mutare
speciem suam. peccatum autem mortale et veniale sunt diverse
species peccati. verumtamen actus qui prius dicitur est veniale
potest fieri mortale 3ºr modis. primo ex consensu et quod
fit ex consensu ad fit ad rem certam. Causa si sit consensus
erronea. Et huius est ratio quia ad impletum duo sunt scilicet
aliquod et quod aliquod penes quod peccatum meditatur peccatum quando
aliquod ad quod forte et quod aliquod adcedat quod materiale
omnibus levare calamum de terra videatur leve vel
indifferens. tamen quando consensu fit est peccatum quia semper
bonum incommutabile et ita fit aliquod creatore. 2º
ex complacentia. unde Augustinus nullum peccatum adeo veniale
quod non fiat mortale dum placeat. 3º ex dispo
sitione quia per frequentem lapsum in venialia disponitur homo
ad mortale et hoc Rich sic mitt. id Gregorius vita
si gaudia vide ne obruaris arena. Ho. dicitur
de peccatis minimis sepe venitur ad magna. sicut
de modica scintilla quandoque magnus fit ignis. qui
enim minima negligit paulatim defluit. 4º
ex progressu quia quando in surgit veniale si non prohibetur
possit progrediendo usque ad mortale non quippe veniale in
se fiat mortale sed quia ex corpore occasionaliter pro
grediendo fieri mortale. Istud patet in pruriginis mo
tibus qui inter venialia computantur. Sed quando de
lectatio qualescat in tantum quod consensus accedat iam peccatum
est mortale. Differentia est inter peccatum mortale et veniale
quia peccatum veniale est libido sive voluptas in tantum
ut dicitur. mortale non est libido sive voluptas semper
dicitur vel equaliter. Ratio non ordo est ut bonum incommutabile
preferatur bono commutabili. et bene fruatur voluntas
tas et [illegible] voluntati et ratio sensualitati. quando iste ordo
pervertitur tunc peccatum committitur. Utrum quod possit esse
sine peccato veniali vel omne dicitur est in hac vita vi
detur. Dicendum quod si loquimur de tota vita hominis
qui iam ad etatem pervenit adultam de ex
cellente ac speciali gratia est quod licet sine peccato veniali
potest. Sicut beatus Augustinus dicit de beata virgine. Sed alio
quin dicitur aliquid ex parte partis vite potest esse ab
sine peccato veniali. Istud patet per exemplum naute potest
singula foramina navis observare ne aqua

subintret sed non potest simul observare quod aqua in [illegible] intret
unde perfecta caritas et non facit quod peccatum veniale non adve
niat sed facit quod non durent. quemadmodum caminus igitur non
facit ut gutta aque scilicet non apponatur sed facit ut apposita
scilicet actius extinguatur. Perfecta non caritas statim informa
mat hominem ut dicitur peccato veniali doleat et peniteat quod
non facit caritas imperfecta unde imperfecta multa aggregatur
venialia per quod fit ad perpetrationem major dispositio.
De effectu venialis peccati. Effectus venialis peccati multiplex
est primus quia ad penam obligat non autem deitate et pre
se obligat ad penam eternam vel ad purgatorium vel penas
satisfactionis sed aliquas penarum quantum secundum formam cum
penas satisfactionis hic levis sed secundum formam purgatorii pu
niat gravius. secundum formam non inferni punietur per veniale gravis
sime. Si quia eternaliter si cum veniali et mortali decessit.
Exemplum dicitur quia mensura vini valet in uno loco 6 dena
rios. si ducatur ulterius valet unum solidum. si ducatur adhuc
ulterius valet duos solidos. Penam in inferno illata
per veniali incomparabiliter maior est quam illata in inferno per mor
tali unum solum dicitur quod pena illata in inferno pro mortali est sicut
solidus illata pro veniali in purgatorio sicut linea
illata pro veniali in penitentia est sicut punctus. unde sicut in tali est
sic proportionaliter ita inter penas peccatis est magna differentia.
2us effectus est quod peccatum veniale animam maculat et peccatum illa
exemplum aliquam enim denigrat aliquam ymago depicta ma
nu ut videri non possit. alia non sic obscurat ut vi
deri quidem possit sed non plene discerni. Et ideo pre
terea dicitur dicit Gregorius quod veniale obscurat. mortale ob
tenebrat de macula. ita dicitur quia in folietes etatem sanna
dicitur omne peccatum veniale deleatur in penitentia. gratia finali et hoc quantum
ad culpam et non quantum ad penas ymo in alia folietur in pur
gatorio. Delet autem gratia finalis peccatum veniale in ipsa dis
solutione corporis et anime ex virtute complexionis et per
status omnibus motus contritionis ad id dirigitur. Sed hoc intelligitur
ad dicitur quod in purgatorio fit absolutio a pena et non a culpa
hoc ab antiquis dicitur est. Sed communis tenetur quod peccatum veniale
quod deferatur ante et quantum ad culpam in purgatorio
purgantur. quia dicendum de confessio peccato quod non hic remit
titur neque in futuro quod si intelligatur quantum ad penam
tunc expositio Gregorii nulla est quia et mortalia quantum
ad penam purgantur quod soluta non est. 3us effectus est quod
minuit fervorem caritatis sicut aqua in igne proiecta
licet ignem non extinguat fervorem tamen minuat. 4us
est quod peccatis anime in omnibus operibus bonis laxat per se si
ponit pondus sicut equus minus est promptus ad ambu
landum. 5us est quod retardat ingressum quia homo quod deberet
et posset statim post mortem evolare cogitur per veni
alia ad tempus in purgatorio expectare. Augustinus non ab
aliquo faciet Deum videbit donec solvat penas mi
nimi quadrantem venialium peccatorum. Sed non est ita
maius meum esse ad introitum paradysi sicut fuit in morte a
baptismali. 6us effectus quod bonum celestis glorie dimi
nuit non quia in quantum huius ubi premia reportat sed
quia debebant si venialia non fierent quia medio tempore posset
aliqua bona fieri quando fiunt per tea post perpetrationem
venialium. Sed nos quod gentes ad solutionem [illegible].

debitorum per que nos dare certe cunctis [illegible]
9 ecclesie est quod venia sepe sit occasio peccatorum mortalium
et hec est mors de tempore vbi dicitur quod actus qui de veniali
peccato fit mortalis. Hoc est singulare adiutorium quod
2 sit ad venialia peccata mortis cogitare discretio actus
peccandi in voluntate postea absistendi hec quod peccatum
veniale in peccata non dimittit nisi actu et proposito deficit ¶ 3
De septem capitalibus viciis. Peccatorum actualium vero
in diuersum dum primo radix triplex fomitum septifor=
me caput. Primo triplex dicitur superbia. Unde ibi Initium
omnis peccati superbia. Dum primo radix est timor male
humilians et amor male accendens. In omnibus ortu hec
ab amore. Unus non timet ad perdere nisi qui amat. Igitur
Triplex peccati fomes est scilicet ea que sunt in mundo hec est
concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum et superbia vite.
Septiforme caput scilicet Ira, inuidia, superbia, auaricia,
gula, luxuria et accidia. Inter que sunt quinque spiritualia et duo
carnalia. Sufficientia horum septem viciorum sic potest colligi:
voluntas nostra sic deordinatur aut quod appetit non ap=
petendum aut quod refugit non fugiendum. Si primo aut est
interius et est vana gloria, aut potius et est auaricia, aut
inferius et tunc est delectabile. Si est delectabile aut est ad
conseruationem individui et est alimentum quod appetit
inordinate et gula, aut ad conseruationem speciei et est
1 coitus qui appetit et luxuria. Si vero voluntas de=
ordinata quod refugit non fugiendum et hec potest siue interius
2 explicat aut non fugit secundum prius instinctum rationis et
3 est inuidia, aut secundum instinctum naturalem et est ira. Ex horum
4 patet quod doctor sunt principia appetibilia et tres sunt vires
5 secundum quas instinctu et fuga. Isti sunt ista vii capitalia peccata
6 Ideo quod vicia sub specie boni palleata decipiunt. Peccata
quedam sunt que se publice ostendunt ut quedam directe
1 sunt, que non sunt quodam bono palleata decipiunt.
Unde superbia que dicit ad hoc volo preesse ut possim
prodesse. Ira dicit non dimittit illata mala tolleran=
1 ter ne consuescat inferri. Inuidia dicit aliis bonis non con=
2 ueniens consuescit. Sic clemencie. Accidia dicit ad hoc in la=
pidis non [illegible] elemencie. Accidia dicit ad hoc i la=
boribus in parco ne de indiscretione arguar. Aua=
3 ricia dicit ad hoc sunt multa congreganda ne per inopiam
committat furtum uel rapinam. Gula dicit ad hoc est corpus
cibis et potibus delectabilibus nutriendum ut
sit forcius ad seruiendum. Luxuria dicit quod sunt ad que
omne ad libitum et post ea forcius peniteret. ¶ Ideo septem
vicia comparantur septem bestiis. Vana gloria comparatur leo=
ni, inuidia cani, ira lupo, accidia asino, auaricia
ericio uel aranee, luxuria porco, gula urso. Adhuc
comparantur vii vicia vii infirmitatibus. Vana gloria
comparatur tumori, inuidia lepre, ira fre=
nesi, accidia letargie, auaricia ydropisi, luxuria
febri, gula epilensie. ¶ Sequitur de vii vi=
ciis in specie. Et primo de superbia que est initium origina=
superbia lium viciorum. Est autem superbia ut ait Augustinus peruerse
celsitudinis appetitus. Unde ponit idem Augustinus ait sup=
erbia inuidiam [illegible] superioribus que ille non equantur
notandum felicibus ne ei equentur paribus que ei equantur. Superbia dicitur tripliciter. Vnde primo Superbia quam
1 superbia dicitur vicium omnium peccatorum. Superbia uel velut in omni peccato que in omni peccato inuenitur contemptus dei
qui est quoddam peccatum. Sic autem contemptus est amor creatoris

que in omni peccato est vbi propter bonum commutabile bono
incommutabili que peccant sicut capitale alie virtutes nichil
sunt. Ita sine superbia alia peccata nichil sunt. Unde de
strage superbiam et habebis gratiam. Et superbis deus re=
sistit, humilibus autem dat gratiam. ¶ Secundo quod primum sunt
2 peccatorum hic non quere peccatum. Sic quod in celo et homo in paradiso
3 3o quod ex ea nascitur alia vicia sicut patres et patriarchas
hoc est mediate uel immediate. Pater hic. Sicut in c. Dicitur
viciorum. Est autem inter superbiam et vanam gloriam diuersa
quod licet vtrobique sit appetitus propria excellencia tamen
superbus appetit magis interius. Sed vana gloriosus appetit
in ore aliorum laudari ab eis. ¶ Item nota dum superbia
dum radices uel viciorum sicut cause aliorum viciorum de=
bis respectibus superbia non dicitur initium per tres causas
superius enarratas. Libido et dicitur causa omnis peccati sed
agit Augustinus et hoc per delectationem carnis que inordina=
te trahit animam et allicit a summo bono. Est enim
libido impetus voluntatis que mouet animam vt adhi
ad hoc quod delectetur in creata. Cupiditas et dicitur
radix omnium viciorum sicut dicitur apostolus et hoc per causam
tamen sicut libido. Est vero cupiditas ex amore
inordinato adherendum. Luxuria et dicitur radix omnis
peccati que carnales delectationes insunt nobis naturaliter
accidia ab primis principiis et difficilius vincuntur. ¶
Septem filie matris glorie. Inanis glorie vii sunt
1 filie. Prima est inobediencia que vane gloriosus in ullo
vult videri inferior quod sit ad mandatum. Secunda est
2 contencio que vult vinci in clamore et per hoc apparere.
3a est iactancia que quod enarrat bona sua ut lau=
3 dabilis appareat. 4a est ypocrisis qui querit hominibus
4 exteriora apparere. 5a est pertinacia que sententiam
5 suam defendit ne errasse videatur. 6a est
6 discordia que omnes concordiam assumunt quorum per vanam
gloriam. 7a est nouitatum presumpcio que quod noua dicit
1 uel inuenit ut laudetur. ¶ Item doctor sunt species superbie
quas assignat Gregorius superbos. Prima est quando quis aliquid
2 a se ipso existimat habere quod habet. 2a per de superbia dum
credit se precibus tamen meritis se accepisse putat.
3 3a cum iactat se id habere quod non habet. 4a quando ceteris
despectis vult videri singulariter. Secunda et 2a species
innitentur bona in se que prima ponit se hoc totum
tamen sine deo sicut in 2a ponit se cum preter deum in
3a non specie innititur hoc bonum in proprio. In 4a autem in
nititur hoc bonum in hoc quod non habet. ¶ Gradus superbie
secundum Bernardum sunt xii. Primus est animo scilicet curiositas, leui=
tas, inepta leticia, iactancia, singularitas, arroga=
ncia, presumpcio peccatorum, defensio, simulata confessio, re=
bellio, libertas, peccandi consuetudo. Nomen illorum
sic accipitur. Ho propter superbiam ei homo omnium est ca=
par et bonum omnium est inferior. Superbus primo quod deus debet
mutari secundum inuidiam quod est impar. Ex quibus [illegible] in=
uria qui sit homo superior. Duo vltimi dicuntur
ipse quidem adiumentum que non mentis sit hoc in diuersis
que superiores sedens in deum redundat secundum mediatim
proprio. Gradus autem vocantur quod sit animi progressus
ad maius peccatum non malus est et peior et a cre=
scendo iuuatur que vltimus est pessimus. Unde im=
na que est inferior pars minor est illa que est superior
maior est. Sic ea que est inferior et est magna per que
et ex ardiant ista gradus. ¶ Item superbia multa

inducat. Primo quia quod dei est sibi usurpat scilicet gloriam, Ysaie: gloriam meam alteri non dabo. Item bonis non operibus quae facimus domino sunt, scilicet honor et utilitas. Sed primum dominus sibi reservat, aliud nobis relinquit. Unde debemus sibi [illegible] relinquere, sed nos [illegible] nolumus. 2° personas [illegible] impugnat superbia, unde est [illegible] babilonis quae usque ad celos. Item ad celestes [illegible] debebat pertingere secundum Augustinum. Superbia et bonis operibus insidiatur ut pereant. Unde superbia [illegible] est sicut [illegible] in alto monte [illegible] 3° gradus hominis [illegible] petrus apostolus [illegible] et montes gelboe nec ros nec pluvia veniat super vos. Ideo homines [illegible] hugo de sancto victore: Superbia deo aufert [illegible] invidia proximum, ira meipsum. Superbia et deo est odibilis [illegible] pauperem superbum. Item deum impugnat [illegible] illum [illegible] sicut diabolus potest in castro suo et deponit [illegible] portare. Secundum id quod [illegible] debet ne [illegible] sed rex super omnes filios superbie. Unde sicut deus [illegible] In hoc cognoscitur [illegible] Ita [illegible] In hoc cognoscitur [illegible] Item hominem stultum [illegible] relinquit. Item magnum [illegible] vendit putans se in superbia illuc attingere ubi dyabolus [illegible] non potuit cum superbia remanere. Item superbia hominem decipit, quia scandentes in altum [illegible] cadunt. [illegible] qui se elevat sub hostio humili [illegible] capit ledit.

De invidia. Invidia ut ait Augustinus est odium felicitatis aliene vel secundum [illegible] Damianum invidia est tristicia de bono alterius [illegible] diminucionis proprii boni [illegible] et [illegible] non potest videre bona aliorum. Unde displicencia boni quod est invidia [illegible] non [illegible] sicut [illegible] Gen. [illegible] fugimus [illegible] oculis videmus. Augustinus filias habet invidia secundum Gregorium. Prima est odium quae est velle malum alterius et nolle bonum. 2a [illegible] proximi. 3a afflictio in prosperitate proximi. 4a susurracio quae est detractio latens. 5a detractio [illegible] ut melior appareat [illegible] Invidia multa mala facit [illegible] quia bona proximi videre non potest [illegible] Augustinus [illegible] Item [illegible] panis [illegible] parvulorum necat. Unde [illegible] bona [illegible] Augustinus [illegible] bonum efficiat. Item divina bonitas omnia sua [illegible] Item [illegible] bonum hominis ac malum [illegible] omnia [illegible]

[illegible] invidia [illegible] equinis [illegible] pariter acerba [illegible]

1 bonis et mala [illegible] in bonum. Ita invidus bona [illegible] in malum. Unde [illegible] in [illegible] in [illegible] in [illegible] in nocte gaudium in merore, balsamum in [illegible]
2 [illegible] in venenum. Item bono maledicit. Unde Ysaie: ve qui dicitis bonum malum et malum bonum. Item stultum efficit [illegible] qui vult [illegible] unum [illegible] alterum [illegible] invidus [illegible] sed [illegible] videt [illegible] nocet. Item auctorem
3 suum [illegible] ledit. Gen. [illegible] invidi [illegible] oculos et aures [illegible] torquent [illegible] fraudulenter decipit. Unde invidus [illegible] qui blanditur in facie et mordet a tergo [illegible]
4 [illegible] Item [illegible] qui eum nunquam molestavit. Sequitur de ira.
5 Ira est ut ait Augustinus ulciscendi libido secundum [illegible] Ira
6 [illegible] ad penam [illegible] ira [illegible] agendum. Ira [illegible] et [illegible] quia ira non est peccatum [illegible] passionis [illegible] quia [illegible] [illegible] vindictam [illegible]
7 [illegible] Ita [illegible] ira solet oriri [illegible] rancor in [illegible] in [illegible] iniuriam [illegible]
8 [illegible] remittere [illegible] facultatem suam [illegible] Si non [illegible] volumus [illegible] amiciciam querere [illegible] querere [illegible] corona [illegible] iniuria [illegible] prior rogavit. Nota [illegible] tres [illegible] ire [illegible] gehenne ignis [illegible] pena culpe [illegible] ira [illegible] gehenne ignis [illegible] Augustinus [illegible] ira [illegible] gehenna ignis [illegible] Ioab [illegible] Abner. Reddere malum pro bono [illegible] Reddere bonum pro malo [illegible] Stephanus [illegible] Reddere bonum pro bono [illegible] Mardocheo. Filie ire secundum Gregorium.
Prima est [illegible] voluntas vindicandi iniuriam [illegible] 2a timor [illegible] voluntas vindicandi [illegible] 3a [illegible] voluntas [illegible] 4a clamor quae est voluntas se vindicans

[illegible] mors [illegible] ira [illegible] [illegible] timor [illegible] blasphemia [illegible] [illegible]

Ira [illegible]

[illegible]

in exaltando se vel proximum ad aliorum amores pr-
veniens. 4a indignacio que est voluntas se vindicandi pro
proprium molestie ex eius declaratum. 6a blasphemia
que est vox se vindicantis per obprobrium sanctis vel collatum
Nota quod conveniunt multa mala. Hospitium spiritus sancti
erat sed dum ira animum pulsat spiritum sanctum hospitium
suum erat, non sancti in pace locus eius factus est. Ita
in discordia erat. Tales enim sunt incendiarii do-
mus dei, quia incendunt ignem scintillarum in ira
cum illi sunt similes draconi qui emittit ex ore ig-
nem. Item quod dei est usurpat sibi vindictam. Deut.
Michi vindictam et ego retribuam. Tales faciunt se iu-
dicem et deum esse tortorem. Sicut dicit Augustinus dicit
in malis in oracionibus suis: Domine occide malum inimi-
cum meum. Audi deus exaudi utrum audiam ambos cum
est malum. Immo talis vult esse actor et iudex in causa
sua. Item stultum se demittit quia ut percuciat mittit
gladium ut ledat tunicam inimici. Immo sibi perspiciet
fecit prius se deserere vindictam deberet. Nam
sub zelo adversus iram preciam assumendo se lima
purgacionis vertit in rubiginem depravacionis. Adversantes
enim qui ipsum decerant capto iudicant propter in patriam ing-
[illegible] Et fornax mutat eis aurum in aurum et
flagellum facit ex grano paleam. Item divina suam
in iudicio expectabat. Eum enim dominus in peccabit dicens
sancti nudus fui et non cooperuistis me. Et dicturus
est istis qui non solum nudos non vestierunt sed ve-
stitos spoliant. Item bellum mundi carnis et dyaboli
quod se mittunt propter maiora que imminet. Item mala
faciunt civitatem quia auferenti pallium bone fa-
me dat tunicam innocencie. Remedia contra iram
sunt plures. Obsecracio Prov. Cum defecerint ligna ex-
tinguetur ignis. Sicut et collisione duorum corpo-
rum efficitur ignis sic ex contencione verborum aliquorum ira.
Prov. Mollis responsio frangit iram. Sermo durus
suscitat furorem. Facit dimittere passiones consideracio Greg.
Si passio Christi ad memoriam reducatur et invocetur nichil
tam durum quod non equanimiter tolleret. Sic figura
Numeri ubi respicientes serpentem eneum sanabantur. Item
primum accidisse Greg. consideracio primi nimium vi flagelli
De accidia. Accidia est tedium boni vel ... tedium vel
ut sit hominis languida devocio. Item alia diffinicio acci-
dia est diffidencia ... et animo in plac-
ardua dum non videt sed gratia tristicia et acci-
dia hoc est nomen est quod ... est ac-
... bono quod ... remi-
nat oracionem et alia opera pietatis exercere. Et ...
... tristicia est et ibi ... ad ... ad
quietem que ... et ... accidia
... viam ... tristicia oppo-
nitur spirituali quod est in spirituali ... Potest accidia
accidia opponitur fortitudini que consistit in aggrediendis
arduis et sustinendis. Accidia ... accidia dici-
tur ab accidine ... omni
spirituali difficili. Accidia secundum Greg. habet 6 filias
prima vocatur malicia quod secundum Augustinum est vos machi-
nandi malum alicui. Sed enim quod in iniuriat aly
... tristatur. 2a desperacio
que diffidencia ... diffidencia ... ex
quo iterum ... 3a pusillanimitas que na-
scitur ex diffidencia ... propter
infirmitatem vel operis arduitate. 4a rancor que
est indignacio ... sicut enim ... sunt opera
bona ex quibus est ... Ita ex ira
est accidia ... non vetustas ... 5a
torpor ... i. quedam insensibilitas propter quod ho-
mo non potest movere ad execucionem mandatorum dei.
6a evagacio mentis ... ut evagacio
que est ... certam ... materiam ... con-
venit omnibus viciis ... tamen specialiter et ...
est evagacio accidie. Cum enim absorptus est
tristicia non habet in se ut delectetur evagat ad
omnia querens delectaciones. Contra accidia eveniunt
multa mala. Primo sicut negligit deum in pri-
... vult Quarto ... v. p. t. Item maledictionem incurrit ...
... maledictio qui ... facit
Item distrepat ... ceteris ... in cor-
poribus in ... sicut in sole et luna que cottidie
surgunt et perficiunt cursum suum. Item ... in corpori-
bus vegetabilibus ut sunt arbores et herbe quia
in yeme nuda sunt in estate sunt et
suo tempore ad ... Item ... in ... ibus
Prov. Vade piger ad formicam. Item propter
tempus perdit ... est quod brevi hora
possit quis obtinere veniam et graciam et gloriam
quia dicunt ... seducunt
tempus. Item spirituale lucrum negligit. Prov. Piger
noluit arare. Item inveniunt ... collig-
Prov. Per agrum pigri transivi et ecce totum reple-
verat urtica, cooperuerat superficiem eius spine.
Nota quod aqua corrumpitur quiete et ferrum contrahit
rubiginem et porcus mactandus nutritur in
quiete. Item locum dyabolo parat quia homo ociosus
est quasi pulvinar dyaboli. Olla non tepidam
libenter musce madunt, que ferventem fugiunt.
Item temptacionibus locum parat ... in collaci-
onibus patrum quod monachum operantem minus
demon temptat vel pulsat. Est enim homo accidi-
osus quasi ... ambitum quasi sig-
num positum in sagittam. Item mortem putat quia
vult mentem et non sentire. Sicut catus qui pisces
libenter comedit sed eos capere non vult ... catus ac
pisces sed non vult tendere flumine. Bernardus: incertum
est quo loco mors te expectat. Ideo tu illam
in omni loco expecta. Item fine fodiente pariete
non repellit quia mors fur est et cottidie tollit
nimium aspectum unum diem ... sic facit
... Item temptacionem por-
... se facit. Dum omni temptacione sectima est
... ipsum non est ... ... Scriptum est

eo tempore quo reges solent ad bellum &c. Item occasio
est iurgiorum. Valerius Atheniensis ad nullum vacabat &c.
Item est occasio otiositatis. Ovidius. Tunc demos &c.
Item stultitia ostenditur quia tonitrua audiens non surgit
committat Christus in cruce et in predicatione vocabit
et in die iudicii. Item stultus est qui inundationes
de celo non deitet. Glossa: stulte hac nocte &c.
Item ad celestia venire negligit quia vix ad locum
eum pervenit qui unum pedem movet hic et alium
post alium dicit quia et illi quorum motus est pes interius
et non astris eum tamen astra sit ambulans &c.
De avaricia. Avaricia autem Tullius est immo-
deratus amor habendi. Item avaricia secundum Gregorium
est quedam rerum insatiabilis et inhonesta cu-
piditas. Avaricia secundum apostolum dicitur ydolatria quia sicut
avarus exhibet creature quod debet creatori sic fidem
spem et dilectionem. Hic non avari exhibet pecunie.
Item hoc non per avarum reprehenduntur. Primo quia rei vilis-
sime amorem suum exhibet scilicet pecunie quod tamen
tollit quia nec in summum ordinavit. Unde dicitur Ecclesiastici
avaro nichil est scelestius. Et hoc est propter duas
primo quia omnia fere scelera per avariciam perpetrantur
ut furta homicidia periuria et huiusmodi. Primo quia est contra
legem naturalem. Lucas: quecumque vultis ut faciant vobis
&c. 3º quia contra legem scriptam unde Exodi: non con-
cupisces &c. 4º quia contra legem evangelii quia est contra eos
que compellit sedare avarus non captivos detineri
eos ne quietari possit. Licet autem nunc liceat
ac thesauros congere nondum est quia thesauri-
zare est proprium avaricie absque onere in ten-
tione utilitatis proprie vel aliene. Hoc modo thesaurizare
omnibus est prohibitum. Alio modo thesaurizare est in prudenci-
a et hoc prudencia nititur. 2º conceditur paren-
tibus secularibus ob necessitatem filiorum educandorum vel
filiarum in coniugium tradendarum thesaurizare non ad
domandam sed privato non et statu proprio. Tercio
est thesaurizare ex concessione propter utilitatem scilicet regni
defendendi vel cultus dei ampliandi. Sic concessum
summis regibus thesaurizare. Personis non ecclesiasticis
propter unum thesaurizare licet nisi et pecuniam tene-
re intentione servandi. Ambrosius: avarus habet
eam non ut servet sed ut eroget. Secundo quia
avaricia sequitur multa mala. Primo quia tibi adeo
maledicat Augustinus: maledictus dispensator avarus
cum largus est dominus. Item propter eget. Ieronimus: avaro
tam deest quod habet quam quod non habet. Item stultus mer-
cator est qui regnum celorum ymmo ipsum deum vendit
propter pauce denariis. Et in hoc sepe peyor est ava-
rus Iuda quam ipse Iudas qui pro xxx argenteis deum
vendidit. Iste autem vendit pro uno denario.
Corpus emisceat quia divitie acquiruntur cum labore
possidentur cum timore, amittuntur cum dolore.
Unde ipsi laborant et alii in labores eorum sepe
intrant scilicet fures vel raptores vel mali fi-
lii. Isti similes sunt aranee que faciendo telam

[illegible] malediction [illegible] opere tuo
[illegible] maledictus [illegible] 21

[illegible] Item metem
suffocat. Augustinus naufragium fugit et plumbum am-
plectitur. Unde potentes mersi animi piaculis in mare
dicunt: mergendo te ne mergar ante vel ne mergas
me. Item inquinat. Exodi xxix: iste inquinabat in luto
et lateribus. Item excecat. Exodi xxiii in Thobia quod sunt excecati
percussione yrundinum. Item cor dilatavit unde divicie
comparantur spinis. Item insatiabilis est unde comparantur
inferno qui numquam dicit sufficit, et mari tamen omnia
flumina influunt et tamen non redundat, et ydropico
qui et plus bibit et plus sitit. Filie avaricie
secundum Gregorium sunt septem. Prima est obduratio cordis et fit
obmittendo. Secunda filia vocatur inquietudo. 3a
violencia que fit notando aliquem palam vel
aliquid rapiendo. 4a inquietudo et hec est lucri appe-
titus. 5a periurium quod sepe accidit in emptione
et venditione. 6a fallacia que fit per verba decipientes
in occulto. 7a fraus que est deceptio persone que et
in precia illius qui decipit. Proditio que est idem
quod deceptio que fit in absencia decepti. De gula sequitur.
Gula est ut ait Augustinus immoderata cibi aviditas.
Item gula est voracitas edacitas nature finibus non contenta.
Secundo quinque modis peccatur in gula ut dicit Gregorius. Primo ut
cum quis horam prandendi vel comedendi prevenit
et hoc per impacienciam expectandi tempus debitum. 2º cum
quis querit cibaria preciosa et delicata. Luce xvi: quidam
homo erat dives qui induebatur purpura et bisso vel bonis
unde hoc fecit dives ille qui epulabatur cottidie
splendide. 3º cum quis in sumptibus excedit sic nimium
comedendo. Secundo dicitur quod id quod unum est medium et me-
sura debita, alterum est excessus. Unde in mensa non
consistit in cibo quantitate sed comedere quod tecum vexat
quod id est in nimium [illegible] recompensat prima nimie
superflua sed que est hoc ad quod dat duos oculos pro uno
denario. 4º cum quis comedit nimis ardenter ac
festine non in usus aliorum sed gravida in re est
5º cum quis nimis studiose cibaria sua preparat.
Unde Boetius: non sapores sed fames excitat appetitum.
In omnibus sed huius sumenda sunt non quia voluptas sed
quia necessitas. Contingit enim prius et ceteram diminu-
tionem abi spacium sufficienti. Secundo filie gule sunt
quinque scilicet scurrilitas quia gula movet ad verba scurrilia
sic admittit loquium detractiones vituperia et alia verba inania.
Inepta leticia, scilicet lascivia, mulier demirans. Immun-
dicia que solet provenire ex gula ut est vomitus et eruc-
tationes fetide ac luxuria. Hebetudo mentis, scilicet stupor
ruris. Gula duo complectitur scilicet comessationes et ebrietates
Et apostolus loquendo de parsimonia opposuit comessacioni sobri-
etatem non ebrietati. Secundo gula nociva multiplicat
de paradiso eiecit homines Genesis iii in Adam. Item primacia bo-
nis perdit Genesis xxv in Esau qui pro scutella vendidit primogenita.
Item dyabolo domum preparat. Luce xi: mitte nos in porcos.
Item Exodi xvi se arrivat. Ieronimus quod servum suum delicate nu-
trit senciet eum contumacem. Item luxuriam inducit Genesis xix
de Loth. Item homicidia perficit. Exodi xiv in Iohanne Baptista.

qui in convivio persistit. Item inducit mortem naturalem primo per crapulam multi perierunt. Eccl. 37 propter crapulam obierunt multi ex co-
micomedio. Item inducit mortem culpe. Apostolus vidua
vivens in deliciis mortua est. Item inducit mortem ge-
henne. Luc. 16 dives epulo sepultus est in inferno. Nota
verbus quod quinque modis peccat homo in gula. Versus: Certe est quod hec
modos gula dapnat edacem. Cum nimium comedit
vel edendo prevenit horam, querit delicias, parat
escas delicatas. Vel sumit cupide, quod notatur Deliciose
prepropere laute nimis ardenter studiose.
Nota remedia gule sunt 2^or. Primum est frugalitas cibo-
rum et frequens ieiunium. Cum mundus non in solo pane vivit homo
etc. Secundum futurorum carnis incendio consideratio. Job Desicca-
tur pinguedo (?) qui se cogitat mortuum. 3um eterne
cene meditatio. Luc. 14 Beatus qui comedet panem in regno Dei. 4um famis
Christi et suorum passio. Tren. Recordare paupertatis etc.

De luxuria Luxuria est immunda desideriis veniens
lubrica mentis et carnis constitucio. Item luxuria est libi-
dinose voluptatis appetitus. Et intelligas hic appetitum
qui est ex consensu racionis quia talis appetitus est mortale peccatum.
Et dicitur mortale peccatum quando racio non cohibet huiusmodi appeti-
tum cum possit. Nota differencie luxurie sunt 8. Prima
est fornicatio que est soluti cum soluta. 2^a est meretricium
quod fit dum quis cum pervaga libidine cum diversis peccatis
vel cum publica venali commiscetur. 3^a adulterium
quo coniugalis thorus violatur. 4^a stuprum quo virginalis
integritas corrumpitur. 5^a sacrilegium quo continencia
Deo sacrata leditur ut in religiosis et clericis in sacris
ordinibus et in hiis qui miserunt votum continencie. 6^a est
incestus quo virtus consanguinei corrumpitur vel affini-
tatis aut comprimitur. 7^a peccatum contra naturam seu sodomia quo
naturalis usus coeundi pervertitur. Item Origenes ad Romanos gene-
ralem speciem ad contra naturam genus primo est peccatum contra naturam
est peccatum mortale quod in ironali (?) culpa. 2um peccatum
sodomie contra naturam est quod non solum in homine sed et in brutis
diversi diversis sexus conveniunt in coitu. Unde et alio modo
fit contra naturam genus est. Octava est libidinosus cogi-
tatus coniugalis. Cum in coniugio accipit vir uxorem cogitatus
coniugalis aliquis est licitus, aliquis est fragilis, aliquis impe-
tuosus. Licitus tempore est ut quando fit cum prole ad
tollendum vel cum reddendi debitum vel cum for-
nicationis vitande non autem sed in coniuge prius est
prolis. 2us est iusticie. 3us est cautele. Et in hiis nullum
est peccatum. Fragilis est quando fit cum delectacione et
tunc distinguitur. Si amor illius delectationis prior esset
peccatum est, si non prius peccatum veniale. Impetuosus est quando
copula libidine pruriens metas honestatis et ra-
cionis transcedit, quod fit quinque modis. Primo cum stantem
de libidine per meretricias blandicias. 2° cum fit
contra naturalem modum. 3° tempore indebito. 4° cum fit loco
prohibito. 5° cum accedit ad pregnatem vicinam
partui vel que est in fluxu menstruoso. Filie
luxurie sunt octo secundum Gregorium. Prima est cecitas

mentis quia secundum Aug. in opere luxurie tota racio ab-
sorbetur. 2^a inconsideracio mortis vel inferni. 3^a
inconstantia sive ad cogitandum et considerandum ut
ita inconstans est. 4^a amor sui sive quo ab deprecatur
longam vitam et hoc ut expleat voluntatem suam.
5^a precipitatio sive qua ad precipitacionem mentis vel periculum
dum exponens se periculo mortis pro luxuria facienda. 6^a odium Dei quia fit quod Deus abstrahit
et punit eos qui sequuntur carnis delicias ad
quas inclinat luxuria. 7^a affectus presentis seculi scilicet
appetitus honoris divitiarum sanitatis fortitudinis et
per que luxuriosus conquirit sine pena. 8^a despe-
ratio futuri seculi que est diffidencia contra vel vere
consequende. Et hec est filia luxurie commune.
Nota luxuria nocet multis modis. Dei sanctuarium
quia templum eius inquinat. Item Dei cibus est placidus
Job Vehemoth dormit in locis humentibus. Item
corpus Christi nocet apostolus quia qui fornicatur in cor-
pus suum peccat. Item prolem (?) scandalizat. Osee fa-
cti estis laqueus speculatoris et rethe expansum su-
per montem Thabor. Item animam suam dapnat. 2 Re.
non recedet gladius meus de domo tua. Item vilis-
simo domino subicit sive carni et sensualitati. Gen.
quia obedisti voci uxoris tue plus quam mee maledicta
terra in opere tuo. Item mentem infatuat. Osee
vinum et mulieres ebrietatem auferunt cor.
Remedia luxurie sunt occasionis fuga. Job Pe-
pigi fedus cum oculis meis ut ne cogitarem quidem de
virgine. Abscondes ab ea. Eccles. Qui tenet eam quasi qui
apprehendit scorpionem. Item mortis continua co-
gitatio. Eccl. Fili memorare novissima tua et in
eternum non peccabis. Item Dei presencia quia
Deus reddit sapientissimus Salomonis sapientissimus super
omnes fortissimus. Item frequens occupatio. Jeronimus Semper
age aliquid operis facito ne te diabolus inveniat occiosum. Item
carnis domatio. In eius (?) hoc genus demoniorum non
eicitur nisi in ieiunio et oracione. Item temptatio in
principio resistere. Gen. Ipsa conteret caput tuum.

Quomodo septem vicia sunt mortalia vel venialia:
Ordinate peccata predicta communiter sunt peccata tamen non semper
sunt mortalia vel venialia est quando unumquodque sunt
mortale vel veniale. Vana gloria genere suo et quod est
veniale quia genus operis sumitur ex obiecto. Vana gloria
autem secundum se non est obiectum mortalis peccati sed venia-
lis. Cum autem bonum laus sit obiectum huius peccati patet quod
non semper est mortale peccatum. Est tamen vana gloria
mortale dupliciter sive racione finis propter laus appetitur
corpus namque vel est que est contra fidem quod appetitur.
Item racione operis in quo laus queritur et est peccatum
genere mortalis. Quod quis triplici fine laus appetitur primo
1 ad vitandum mala infamie, sicut sanctus
per laudantem ... 2° propter utilitatem aliquam spiritu-
2 alem ut est gloria Dei vel edificatio proximi sicut
timidantur. Sepe Paulus 2^a Cor. 3° propter lucrum
3 avaricie sicut pharisei qui devorabant

domos viduarum simulantes longam oracionem Matthei 23°. 2° propter aliquem actum veniale peccatum sicut quando quis laudatur et eo quod venatur in laude delectetur; per hoc est impru-dencie 2ª [illegible]; 3m est peccatum mortale cum intellectus est quando quis mortale peccatum ponit finem sui alicuius operis; 4m est veniale. Secundum cum quis bona gesta sua per peccatum mortale sive racione operis pro quo laus queritur. Hoc autem potest fieri tripliciter quia laus queritur quandoque propter opera illicita, quandoque propter opera que per se media, quandoque propter opera virtutis. Sed primo modo sit est peccatum quale illud illicitum sive mortale vel veniale. 2° modo sit est peccatum veniale ut est habere divicias vel vestes preciosas ad usum [illegible] in laudem [illegible], sed talia de se sunt ordinata ut sint occasio mortalis peccati sive quod mulier cum ornatu meretricio ad capiendas animas se paret vel se format, de illicitum [illegible] superiorum ut tornamenta et quedam talia excedunt propter [illegible] sunt peccata mortalia. Sed 3° modo scilicet laus queritur propter opera virtutis hoc est duplex quia vel appetitus laudis adiungitur operi virtutis tamquam accidens sicut contingit in cantu vel in predicacione et tunc est veniale, vel laus est finis principaliter prestitutus operi virtutis et operanti quod ibi constituit finem ultimum et tunc est mortale quia tunc inheret ei ut fini ultimo. Racio quod magis peccatur [illegible] de bonis spiritualibus quam de temporalibus quia magis sunt motum eo quod minus apparent [illegible] quam temporalia.

De invidia. Invidia proprio genere est peccatum mortale quia cum invidia [illegible] sicut dolor de alieno bono contrariatur dilectioni cuius non tamen est contrarium [illegible] in mortale peccatum [illegible] quod ex genere est mortale potest esse veniale in quantum [illegible] motu consistit vel [illegible]. Dolor quo de alieno bono est [illegible] quia vel est primus motus [illegible] sicut quedam naturalis sunt [illegible] et hoc non est peccatum cum non in parte [illegible] sit; vel est 2° primus motus sive cum appetitus sine completa deliberacione [illegible] passione afficitur et tunc est veniale peccatum; vel est actus voluntarius cum deliberacione et tunc est peccatum mortale. Vel [illegible] ut cum dolor de alieno bono surgit [illegible] bona sicut cum dolet quis de bono temporali alterius quia videtur redundare in detrimentum [illegible] et talis dolor bonus est quia magis [illegible] appetendum est. Racio [illegible] per dolorem boni [illegible] procedit gaudium de malo quod proximo accidit.

De ira. Ira proprio genere est peccatum mortale quia secundum Cass. ira est [illegible] ad penam proximo infendam. Talis autem motus [illegible] caritati que non [illegible] nec cogitat malum. [illegible] Ira [illegible] vel dicitur [illegible] zeli que est detestacio vicii et hoc non est peccatum [illegible] sicut dicit glossa [illegible] et voluntate peccare [illegible] penitens [illegible] sibi. Vel dicitur [illegible]

ideo non dolet de malo proximi nec gaudet de bono eius licet et non doleat de bono nec gaudeat de malo eius sed est indifferens et tunc non est mortale sed imperfectionis caritatis. Vel dicitur actualis in [illegible] absque appetitu vindicte et talis motus et deliberatus est veniale peccatum quia in completa [illegible] sicut patet in predicta differencia. Vel dicitur ira [illegible] cum appetitu vindicte et hoc est [illegible] quandoque non hoc est [illegible] in quo [illegible] movetur [illegible] et tunc non est peccatum [illegible] motus naturalis quandoque est ab appetitu in deliberato et tunc est veniale peccatum [illegible] motus quandoque est a voluntate deliberata et tunc est mortale peccatum.

De accidia. Accidia proprio genere est veniale peccatum secundum Aug. quia est tedium [illegible] hoc autem non opponitur caritati sed dicitur diminucionem [illegible] in quo consistit esse veniale. [illegible] quod tedium vel est motus naturalis et tunc non peccatum est; vel est motus appetitus [illegible] de opere spirituali laborioso et tunc est veniale [illegible] appetitus sine deliberacione quia [illegible] veniale non est in veniale [illegible] est [illegible] et per se est veniale. Vel hoc tedium redundat in obmissionem eorum que sunt de necessitate salutis et tunc est mortale. Sed autem tedium [illegible] omissione boni et difficultate agrediendi bonum ducit in desperacionem tunc iam accedit peccatum in spiritum sanctum. [illegible] tedium [illegible] ita constat quod [illegible] in tedium vite [illegible] mane [illegible] plus [illegible] laqueo se suspendit.

De avaricia que secundum [illegible] est immoderatus amor habendi [illegible] consistit in appetendo et acquirendo. Sed primo hoc est quinque modis: 1° quia appetit aliena appetitu completo quod procedit in opus si esset facultas sicut est mortale peccatum. 2° quia appetit illicita voluntate completa ut si ab indigenis appetat vel conetur [illegible] acquisita sive [illegible] est mortale. 3° si appetit talia [illegible] sine [illegible] alie[illegible] sive illicita cum voluntate condicionata si posset habere [illegible] offensa dei et proximi [illegible] et tunc vel [illegible] vel veniale est sive [illegible] actualiter sive habitualiter [illegible]. 4° si [illegible] appetit habere superflua et hoc appetitu suffocante [illegible] et [illegible] dominorum et hoc est peccatum mortale [illegible] superfluo amat [illegible] temporalibus [illegible] et hoc est veniale. Sed autem avaricia consistit in acquirendo hoc est tripliciter quia vel acquirit res [illegible] quocumque [illegible] et tunc est mortale; vel acquirit res per [illegible] opus [illegible] vel officium quod per se peccatum mortale est [illegible] et tunc est mortale; vel acquirit talia per operam illicitam que est peccatum veniale ut cum [illegible] ociosa [illegible] salva tamen honestate et hoc est veniale [illegible] delectacionem [illegible] totaliter [illegible] tunc [illegible] mortale. [illegible] delectacionem quia [illegible] per talia [illegible] acquirit [illegible] lucrosam [illegible] in statum dampnandorum. Sed autem avaricia consistit in retinendo hoc potest esse quinque modis: 1° quia retinet ea sciens que [illegible] ratio restituendi [illegible] est mortale peccatum. 2° quia retinet ea que ad necessitatem

[Right-margin glosses:] 1 [illegible] 2 3 ut [illegible] [illegible] 1° [illegible] 2° [illegible] 3° [illegible] 1 2

[Bottom-margin note:] [illegible] vel acquirit licita [illegible] licito 2° non est peccatum

pram pranet et suor vel ad gnatoez statz s̄iz
suor s̄m q̄ dez sua dignitatez hec no est pc̄m / 3o
quia retinet supfluia et vo intrinsecus ad deoz et
hec que cotinentatis alicuius et e pc̄m morle / 4o
qr retinz supflua et ab cotinua itatez cor sacrat
tnpidite stt e morle pc̄m / Prepnud ab regim / ille
cstis q ds poeus res pntres fiat apnt s̄e q̄
ntilis alys dispenset / 5o qr retinz supflua q sit
tordiato amoce tpalium / p q mostitr defict amo
largitatis cathohy statu d̄tuis sc̄ e veni pc̄m /
No q auaricia e cogitac pc̄m morle qr ab aplo
ydolatrie gpat no tu q sit d' spē ius pcū ocu
hceat actu ēē s̄ qr ad sile fuit ydolatrie simido
f poca cultr q oratori ¶ De gula q e cogitac
venle pc̄m qr appetit edendi cosua roe n so
iratet dno volu̇ ⁊ Gula ē imodeatz appetitz e-
dendi / qd pt ee 4or modis / Primo s e ibi solz appe-
titz cibi et hec mich e peccm iniqum ordinat ad
defcey d̄ dim que ēm pue sit naha i gbz n e
medu ut demedud / 2o s appetitu intatis ad-
ngit appetitz delectatis et voluptatis i cibo hec
e venle pc̄m / 3o s e tusgssio prcepti ut qua ās
sū intate solnit iemnium ecce / vel qu religiosz
comedit carnes cu hec in suo ordie e phibitu
sb precepto sit e morle pc̄m / 4o s appetitz ede-
di s̄e cu libidie ut qui nimie et sinali i hez
delectaco cibi et h̄ 2 e pc̄m morle / 5o pducat
i cupictum erez vita hois delectacoibz hz di de-
putari et h̄ ta vitina st pcū morli q ebrie-
tas ab aliquibz int mortalia gputat Ebri-
etas tu que e venle pc̄m ut qui ult itatez
qs accipit s̄m mesurz tu pceptaz et ubi q̄s
egredit ancs sua pceptibili s̄m roez tu ordiana
ad sustinendu et hec i tm iugsia euiat statz in
effrenate i libidie / quia hec do spo tm pecat
morlit Si quis ab elus inebrians s ivorias
eu ad potu ut tredat statu m̄ ēj eiudē et h̄
fiat in ej no temptabo / peccat mortr qr aufert ei
magis q q anfz ad tpale qr ipsu rois eidē tollr
¶ De luxuria que i gnc suo e pc̄m morle qr e q̄ d̄
preptu no mechaberis Ho gaupia luxurie distig-
uit in quinq modos / Primo e cu gaupia gsist i primo
motu tm et e venle pc̄m / 2o e cu st gsesz delecta-
coem lig no in opus pcedat et e morle pc̄m / 3o
cu st i op et e 2 e morle / 4o mo e cu gaupia
n sm te corde s pasat visi et rex e morle pc̄m
qr q videt mliez ad gaupiscedm eam ia mecha-
tus est eam ut d' ad gaupiscend eā. qr s hō videz
mliez ut re pulchram et ultz n pcedit tc̄ nl
nllu eet pc̄m vl pc̄m tm auopitais / 5o mo e
i stultalogo ut cu ās pcat mliez vl sp ultiume ge
cu ea sauand collaga et e pc̄m morle 6o mo ē
ab aplo turpitudo ut i oscl̄is et aplexibz et hec e
e morle pc̄m et tato gmiz pcedntibz q̄uto mgs
libido p ea accendit pxima gpacoez ad gne

Nomen no q tange mliez pt intencoez no
e pc̄m sꝫ tange cu itencoe et coactate / s tan-
ge sꝫ libidie vl oscl̄ari ad sp no pmetez s̄m
e morle / 7o mo e cu gaupia pcedit i op
et hec e gstat ee mortale peccatum ¶ Scz
De pcū in spiritum scm. Omnis cū pcm gnalit pt
d' dim tm et vm. Apparet tm d' pcm a d' esse
in pre a d' i filu a d' i spm s. In pre n pcat
compotencia In filiu p ignoranciam In spm s
p malicia hec e qui vos scit et pt resiste a
licui malo / et tn ex sola malicia eligit
pcm i spm s. et mere pcedit cotimpta volunte
liberi arbitrij et dure impugnat grām spc
sci et io n hz colorez excusacois qr quantum rediure
i pugna vl est medicine necz remedij p
qs sicut hceat rmissio pcū pcm i spm s d'
irremissibile et h̄ et i futo sclo / no qr dimitti
n possit s qr raro dimittit aut nuo i hoc sclo
qnm ad culpam Itz qr n h̄c remissio pp d' ir-
remissibile Sicut melchisedech d' sine pre
Itz qr adnsat fonti rmissiois sz spm scm
Itz pp impotenciam hois qui nuo pt sc pparare
ad graz q tanta mala pcā pmitit ¶ Secundo
q hec nom irremissibile accipit ex r sꝫ negative
ut q n oo pt rmitti hec in pcm angli et dap-
natoz e irremissibile Itz pruatiue ut q n
hzt gnueniencia cope qua rmitti deat hz
cx gsto sz modico omne pcm possit rmitti
hec in pcm morle e irremissibile Itz gvie
sm q alig culpa hz dispoicoez ad rmit-
tendu hec in pcm i spm s e irremissibile qr
derogat gre rmittenti pcm et hec e p de-
speracoez vl alias spes hz pcū qs rquie
alibi ¶ Nota pcā cordis sunt hec cogitaco
delectaco gsesz despdem mali vos pmitti i fide-
litas i denoco presumpcio desperacio timor male
humilians amor male accendens suspicio a vidia
ira odium timere simili contristaco i adustis
gaudiu gceptz pacpm vl peccatoz pfronacio acep-
co psona affectus pntu carnales tepida le-
ticia sclr tristicia i pacia auaricia supbia
pplexitas ob stinaco malicia tedium boi acci-
dia i gstancia i puria primere dolor qr n fecit
amplius mali ypotisis amor placendi timor
displicandi verecundia de bono ope amor pua
tus ppus singlaris ambicio dignitatis vana glia
de bois vl fortuu vl gre / verecundia de
paupibus aut / gtept amonitionu i mia
¶ Pecca oris sunt hec acerba increpacio pinnum
blasphemia nom dimittenti aptunc vel
i pugnat dm d' aura et ad mstrinere q
dm mnuare irrendet horas dice deto
co adulaco mdaciu vituppium maledicco i
famaco gtencio gmnaco impugnaco vir
agnite i pugnaco caritas frne scisco discor
gie pdico fcm testiom mala gsilia dclpo
gsto ebetie pulla fra i cetis plantac

ad iram hominem provocare, reprehendere in alio quod
ipse facit, vaniloquium, multiloquium, stultiloquium
proferre verba otiosa et scurrilia vel turpia, iactantia
verborum, pollutio, peccatorum defensio, contra ipsius
cachinnus, epilogium, lenocinium, cantare cantilenas
seculares in cantu divino, magis studere vocem fran-
gere quam devote psallere, immundare verba scurrilia
proferre in imperita, cum advocare. ¶ Peccata corporis sunt
gula, luxuria, ebrietas, simonia, sortilegia,
violatio dierum solempnium, sacrilegium, indigne
communicare, votorum fractio, apostasia,
dissolutio in officio divino, scandalizare, prebere exemplo
malo proximum, corripere, ledere hominem in rebus
vel in persona et in fama, furtum, rapina, usura, decep-
tio, ludus, iniuste contractus, ac thelonea iniusta, an-
fractus [illegible], iocatoribus dare, [illegible] pro-
pria sumere, ultra vires opera aggredi, contemptu
de peccando recidivatio, simulatio, tenere offi-
cium ad quod non sufficiat vel quod sine peccato non agitur,
visitare nomitates, invenire, maioribus rebel-
lare, minores opprimere, delinquere visu, audi-
tu, gustu, tactu, olfactu, osculis, amplexibus, im-
nuitibus, nutibus, mandatis, scriptis, turpia aggre-
ditates admittere, que sunt tempore, motus, locus, persona,
modus sive etas, temptationes provocare, se ipsum ad
peccatum cogere. ¶ Peccata obmissionis sunt hec:
de peccatis preteritis dolere, ut dignum, non dolere, ad gratiam
recipiendam se non preparare, gratiam acceptam non uti,
nec eam conservare, ad inspirationem divinam se non
convertere, voluntatem suam vocem non dare, non conformare,
ad orationes dictas non attendere, orationes debitas
obmittere, ea que tenetur ex voto, precepto vel officio
negligere, communionem et confessionem semel in anno non
expedire, parentes non honorare, se ipsum non reli-
giose et reprehende[re], conscientiam negligere, occasiones
peccati non fugere, temptationibus non resistere, pec-
catis minimis negligenter peragere, ea que statim
facienda sunt differre, bonis proximi non gaude-
re, mala eius non condolere, iniurias non remitte-
re, proximo non servare et beneficiis eius non videre,
delinquentes non corripere, lites non sedare, ig-
norantes non instruere, afflictos non consolari,
amonitionibus non acquiescere. Explicit finis.

Nota quod septem passione Christi curantur. In de-
capitatione inclinatio curat superbiam, oratio primi
iram, apertio lateris invidiam, portatio crucis
accidiam, traditio spiritus patri corporisque, minime
scapulo vestitum cum spinis avariciam, flagella-
tio luxuriam, potatio fellis gulam.

:. De humilitate :. X. Augustinus. X.

Superbia facit angelos demones, humilitas
facit homines angelos. Item Augustinus. Item Bernardus
Carnalem putas vitam esse hominem invenire qui
repudiat locum angeli sortiatur. Hoc magis
non fallit, eligit quod tamen molestius est, id est
melius id utilius id patiens eligendum et apertis

aliud doceat vel persuadeat absconditam a seductore
cavendum est. Fratres ex hoc promissis olim per Ysaiam parvulus
factus reprobare malum et eligere bonum. Malum ergo voluptas
corporis, bonum non afflictio est. Puer autem hac eligit et
illa reprobat, puer sapiens, vir mitis. ¶ Bernardus in quadam
valde speciali tractatu de Epiphania: Puer iste
omnium dominus et aliis sua vilia patere voluit, et nec pro
minus et pauper, sed magnis cunctis seipsum regibus et prophetis
quam pluribus, et in tali causa et tempore in quo multum timendum
erat, ne tamen illi viderent ut invenirent regem modernum
quam et dominum eum putabant, ne talibus de ipso visis viru-
tates se factos et delusos crederent in fide et de- (dubitare poterat)
notione. Sed non properea dominus sicut humilitatis amator dans nobis
exemplum ne quod super aliquis appareat, velle videamus ab
humilitate. Et quod discamus et in aliquorum oculis viles
et abiecti apparere velle. ¶ Item Bernardus in epistola ad Eugenium
cardinalem Ignatius: Humilitas ad quam utique ducit humiliatio,
totius est spiritualis fabrice fundamentum. Et quod humili-
atio via est ad humilitatem sicut patientia ad pacem, lectio ad
scientiam. Si virtutem appetis humilitatis, viam non refugias
humiliationis, nam si non poteris humiliari, non poteris ad hu-
militatem pervenire. ¶ Item Bernardus pro sermone epistole: Inter pluralita-
tes iste ad baptismum istius advenit, venit tamquam unus
ex populo qui solus erat sine peccato, quis eum crederet filium Dei,
quis putaret dominum maiestatis? Valde humiliaris domine,
nimis absconderis, sed istum latere non potes. Sed Bernardus
sermone in evangelio vox spiritum audite: Ecce domine diu ut
nunc loquaris? Quam semper siles, quam semper dissimulas, diu
tacuisti et valde diu ut iam nunc loquaris. Licentiam lo-
quendi habes a patre, quamdiu dominus virtutis et domine sapientia qui in finis
alios et insipiens lateres in populo quamdiu nobilis rex
et rex celi fabri filium te patris appellari patereris
et putari. Etenim Lucas evangelista testatur quod adhuc filius
Ioseph putabatur. O humilitas virtus Christi quantum confundis
superbiam mee vanitatis. Parum aliquid scio vel magis scire
mihi videor et iam silere non possum, impudenter et impudenter
ingeris, et ostentans prurientes ad loquendum, velox ad
docendum, tardus ad audiendum. Et Christus cum tanto tempore
silebat, tunc se ipsum abscondebat, numquid vanam gloriam
metuebat? Quid timeret ab ista vana gloria qui est vera gloria
patris? Numquid timebat, sed non sibi nobis timebat ab illa,
quibus noverat esse timendum, nobis cavebat, nobis
instruebat, tacebat ore et instruebat opere, et quod postea
docuit verbo iam clamabat exemplo. Discite a me quia
mitis sum et humilis corde. Nam de infantia domini pauca audio, postea
usque ad annum tricesimum ad tempus nihil in evangelio. Non enim iam
latere non potest, quod tam manifeste dominus miratur aperte. ¶ Idem
Sedeat anima sola esto ut soli omnium sponsus te reserves quam pre
omnibus tu elegisti, fuge publicum, fuge et ipsos domesticos,
secede ab amicis et intimis et ab illo qui tibi ministrat.
Secede ergo sed mente non corpore, sed intentione, sed devotione,
sed spiritu. Solus est si non communia cogites, si non affectes presen-
tia, si despicias quod multi suspiciunt, si fastidias
quod omnes desiderant, si iurgia devites, si dampna
non sentias, si non recorderis iniuriarum. Aliquin nec
si solus corpore es solus es. Hec ille.

Sermo de ascensione domini. Sn̄ precedente i discipula
q[uod] precepisset ut p[er] humilitatem ad sublimitatem ascendatis
q[ui]a z n[on] e[st] alia p[er] ipsam qui aliter vadit cadit p[ro]cul
q[ui] ascendit q[ui]a sola humilitas q[ue] ascendit z que
exaltat hec e[st] q[ue] sola ducit ad vitam. Et infra
O p[re]sumptas o abusio filiorum ade q[uod] tu ascendere
difficillimum sit ipsi z leuiter ascendunt z descendunt
difficalius / parati adhorres ad celsitudines quidem
creatoris ipsius et angeli eius formidabis
adprehendere at te domine vero i velit ut q[uod] tibi pateat
qui velit duci p[er] viam mandatorum tuorum. Dñica infra octa-
vas ad clerum. vel q[ui]s sit intrat si fieri posset
tam fideliter ministrare q[uam] fideliter se ingessit et diffi-
cile fortasse z i possibile e[st] ut potatia radice am-
bicionis fructus sit p[ro]cedat ... vel ... [illegible]
q[ui] vilipendat ut ... [illegible] ... e uti ... [illegible]
tissime magistro. Crisostomus ... q[uod] est uti honoribus at p[re]as
cum puella speciosissima ... z ... [illegible]
ne i ipsam oculos vinum i ... [illegible]

de petro et paulo
Sermo i sermone petri z pauli. Hy sunt magistri q[ui] amgro ...
omnium viam vite plenius didicerunt z docent nos
usq[ue] i hodiernum diem. Ecce g[ra]to docuerunt nos ut do-
cere apostoli solum n[on] piscatoria arte n[on] scenofactoriam
vel q[ue] ... n[on] platone lege n[on] aristotele ...
... n[on] ... disce z ... admirari ...
pervenire. Sed docuerunt me vivere. Pr[o]nceas ...
res sit scire vivere magnum ad ... [illegible]
Non vivit qui scientia inflat. q[ui] ... [illegible]
dat qui celis ... [illegible] ... n[on] ergo vivere
sed vitam ... z ... usq[ue] ad portas
mortis. Bona est vita e[st] p[ri]mo z mala pati
z bona facere z p[er]severare usq[ue] ad mortem. Sed
vulgo qui bene se pascit bene vivit / sed ... ci-
vitas ... q[ui]a n[on] bene vivit n[on] qui bonum facit ...
... qui in ... es bene vivis si
vivis ordinabiliter socialiter z humiliter ordinat
tibi ... humiliter deo. Ordinat ut ...
... tua solliciti sis observare vias tuas
z i ... z i ... tanes ... apco
z ... ascendalo. Socialiter ut studeas amari
z amare z blandum te z affabilem exhibere sup-
portare n[on] solum patienter sed z libenter infirmitates
fratrum tuorum tam morum q[uam] corporum. Humiliter ut cum
om[n]ia feceris ... studeas ...
... nasa ... z ... illud sentire nega-
... z i ... malum ... [illegible]
... te ... z adhibere p[ro]videntiam ... n[on] ...
... patis ... ... p[ri]mum ... [illegible]
... sed ... aliene malitie. Tertium flagellum
corrip[ientis] divine. In eo q[uod] ... patis ... voluta-
te suscipere ... patienter ferre ... [illegible]
... z ... ... sustinere.

Contra ieiunandum

Valde cavendum e[st] nobis ne forte dum ieiunemus sub
occasione ieiunii tria vicia committamus ... [illegible]

... [illegible] ... ne ... nimis repletus a laboribus
... [illegible] ... cibi ... [illegible]
quibus labores ... [illegible]

... ieiunat ... vana gloria / ... ... casa ... magna
quidem ... avaricia. Primi sunt ypocrite ieiunando
mendaces / secundi sunt gulosi ieiunando voraces / tercii
sunt cupidi ieiunando tenaces. Primi ieiunat ut
... ... quod sunt intus ... plant ...
sed ut ... Exterminant n[am] facies
suas ut appareant hominibus ieiunantes / z ut q[ui] hec vi-
derunt ... dico vobis receperunt
mercedem suam. Secundi ieiunat ut magis
comedat edentes ... ut edat ...
n[on] ad ... sed ad ... n[on] ut ...
... sed ut p[ro]vocet gulam. Sed ... ventres
... z ... destruet / ... gula ... ad in-
... ... z ad ... z ... [illegible]
... adhuc ... Per gulam ... filii
Job q[ui] cotidie convivia ... Per vanam
leticiam Baltazar rex babilonie q[ui] ...
... ad ... z ... i ...
... ... fecit. Filios Job ... primi
... ... in domo ... Balta-
zar ... deus ... in pariete ...
... fecit ... et ... z ... z
... ... Ieiunat g[ra]ciose debemus
... ut ... 2° ... 3° ...
... ut ... corrigamus. Item ad hoc
ieiunat ut ... appareat / z i ... pla-
... ut laudes hominum ... vos
... veter[um] ... in ... [illegible]
... ... Dico vobis ... ieiu-
nat ... z ... ei ... [illegible]
... ... ieiunas ... faciem
... i ... ... cognoscant ... ad ...
... ... confessionis lava ...
... ... lava ... cor tuum
ne recedat ... tua z caput tuum i cor
tuum unge oleo i ... ut dicas cum Job ...
comedi buccellam panis solus z vidua n[on]
comedit ... ieiunat ... ac-
ceptat ... qui ... Tercii ieiunat
ut q[uod] ... voluptati reponunt cupidita-
... ut ... impleant
... z ... de ... ca-
de ... ieiunantibus scriptum est. In die ieiunii
... voluptas ... Cum n[on] ... ieiu-
nas unge caput tuum oleo ... z faciem tuam
lava ... a ... cubile i ...
cordis tui. ... dominus ... intra
cubiculum tuum. Fuit n[am] p[ri]mum p[re]ceptum ade ...
ade preceptum in paradiso p[re]ceptum in ...
enim deus ad adam i paradiso de ligno scientie boni
z mali ne comedas ... die comederis
morte morieris. p[ri]mum g[ra]to preceptum q[uod] deus ...
dedit fuit ... abstinentia ...
... ... q[ui]a n[on] ...
... e ... corruit ... [illegible]

... [illegible] ... est ...
... ... demonum e[st] ... [illegible]

scire possemus quam utile et quam bonum sit ieiunium.
Eva quamdiu abstinuit virgo fuit in paradiso
mansit, sed comedendo preceptum ieiunii violavit li-
bidinis corruptionem sensit et a paradiso eiecta
est similiter et Adam. Qui a cibis carnalibus
abstinent et mala agere non desistunt, demones
imitantur quibus cibus non est, nequitia non deest.
Si enim omne ieiunium deo placeret, numquam diceret
sanctificate ieiunium, et non tale ieiunium elegi dicit
dominus. Ieiunant manichei et multi heretici, sed hoc
ieiunium saturitate et ebrietate plenum est. Deinde
primus homo de paradiso ventri magis quam deo obe-
diens in hanc lacrimarum valle proiectus est. Unde
sollicite providendum est ut quos de paradi-
so reducat esuries saturitas expulit.

Quando sit ieiunandum

Quando quis ieiunandum est in vigiliis aposto-
lorum preter quam philippi et iacobi et iohannis evangeliste propter nati-
vitatem christi. Unde illi versus [illegible]
Petrus et andreas paulus cum simone iudas
Ut ieiunemus nos admonet atque matheus.
Item in quadragesima ubi abstinendum est ab omni-
bus que sementina trahunt originem sicut lacte
caseo [illegible] ita bene [illegible]
ut si hoc infirmitatis solatium non [illegible] pa-
reat in tentatione. Item in septuagesima [illegible]
beluarum [illegible] ita
bibere permittit ut ebrietatem omnino fugiamus.
Item in sabbato ubi consuetudo est, preterea di. xii.
capitulo [illegible] ubi dicitur: cum rome vero ieiunio in
sabbato, tu mediolanum non ieiuno in sabbato
[illegible] et tu ad quamcumque ecclesiam veneris eius morem ser-
va. Sed non est ieiunandum die dominico vel quinta
feria in contemptum [illegible] di. xxx. si quis
et de con. di. iii. ieiunia. Ubi dicitur: Ieiunium
dominici diei et quinte ferie nemo celebrare
debet ut inter ieiunium paganorum et gentilium et
vedat [illegible] et infidelium atque hereticorum
vera et non ficta distantia habeatur. Et hoc non tenet
[illegible] quin si ieiunet quod [illegible]
[illegible] abstinencie di. lxxxiii. [illegible] ubi dicitur
vel [illegible] die ieiunare possemus quod in actibus
apostolorum die penthecostes et die dominico pau-
lum et eos cum eo credentes fecisse legimus.
Item in [illegible] temporibus sunt non tamen [illegible] voluntarii
[illegible] sit nobis tamen solempne agimus ieiunium
[illegible] feria sicut non die dominico [illegible]
Item in sexta feria venerationis crucis celebramus. Ita
feriam sextam propter passionem domini ieiunamus. In
sabbato autem propter [illegible] sepulture et quia apostoli in
[illegible] et merore fuerunt et pro timore iudeorum clausi
metu [illegible] occultarunt et ieiunaverunt. de con.
di. iii. In sabbato. Sed di. lxxvi. illa [illegible]
[illegible] in sabbato ieiunare [illegible]
[illegible] romanis [illegible]
Item feriis legittimis, id est in quarta et vi feria nisi

grandis [illegible] occurrerit quia in quarta feria iudas dominum vendi-
tore cogitavit. Et sexta feria crucifixus est christus. Vi-
detur quod qui in istis diebus solvit ieiunium vel contra-
dicit salvatorem [illegible] vel cum crucifigentibus crucifigere. Sed
tamen potest dici quod hoc sit de consilio et non de precepto quia ob
rogatum est propter [illegible] consuetudinem. Sed de ieiunio
sexte ferie credo quod servanda est consuetudo eorum inter
quos vivitur [illegible] [illegible] et [illegible] non sunt
in ieiunio. Unde feria vi ieiunare non est [illegible] quia
[illegible] et [illegible] non [illegible] solvit. Et ideo
[illegible] tenemur ieiunare quadragesimam
de con. di. iiii. non liceat et ca. [illegible]. Item [illegible] tempora
xvi di. statuimus. Item in vigilia natali [illegible] pentecostes
[illegible] et in omnibus vigiliis xii apostolorum preter phi-
lippi et iacobi que venit in tempore paschali et iohannis e-
vangeliste que venit infra octavas nativitatis. De festo autem bar-
tholomei consuetudo est servanda non est ieiunandum
quod [illegible] firma et [illegible] de die celebrandi festum.
Item [illegible] consuetudine preceptum est vigilia sancti
iohannis baptiste omnium sanctorum. Et in [illegible]
[illegible] de ieiuniis que episcopi in suis episcopatibus indicunt
de con. di. v. Ieiunia. Sunt et alia ieiunia non de pre-
cepto sed de consilio sicut de adventu, iiii et vi feria
et sabbato et in rogationibus de con. di. iii. rogationes

Quando non sit comedenda tempore ieiunii

Non abstinendum a carnibus in quarta et sexta feria
de con. di. iii. decrevit [illegible] feria [illegible]
In sabbato autem non magna [illegible] de con.
di. quinta. Sed hoc [illegible] consuetudo [illegible] servanda

[illegible] sit ieiunandum

Nos duobus modis [illegible] [illegible] et abstinere solet
alii ut [illegible] angeant xxxv. q. i. [illegible] qui
alii ut [illegible] vite [illegible] abstineat
a [illegible] qui liberi arbitrii consistit [illegible]

Quibus dicitur frangere ieiunium

Non quod ieiunium non frangunt sumentes ad mensas
Bernicantes nobilium qui coram domina [illegible]
si [illegible] [illegible] aliquantulum [illegible]
[illegible] vel [illegible] modicum [illegible] i. [illegible]
et servis qui sunt lege ad mensam [illegible]
Qui bibunt [illegible] bibant [illegible]
[illegible] medicina quia medicine [illegible] non
[illegible] nisi forte [illegible] medicinam ut [illegible] quia
[illegible] in magna quantitate [illegible]
[illegible] qui [illegible] gustant cibos an [illegible] dicant
[illegible] in quadragesima [illegible] isti fran-
gunt ieiunium quia [illegible] sunt audire missam et vesperas
et [illegible] et postea comedere de con. di. i. solet
[illegible] nisi [illegible] Sed numquam in cena domini licet frangere
ieiunium [illegible] non [illegible] non licet et ca. sequenti. Unde
qui comedunt oblatas in mandato frangunt ieiunium
nisi forte tam parva quantitas sit ut magis videatur
[illegible] quam comestio

Quare sit ieiunanda quadragesima

Nota quod ideo ieiunamus quadragesimam ut decimas deo

decima dierum que a prima dominica xl^e usque ad pascha sunt xlii dies computatis autem sex diebus dominicis subtractis remanent xxxvi qui sunt decima totius anni qui habet ccclxv dies. Sed ideo addunt quatuor ferie ut Christo ieiunanti quadragita dies conformemur. Et hec omnia habentur de con. di. v. ubi dicitur Quadragesima summa observatione est observanda, ut ieiunium in capite dierum dominicos qui de abstinencia subtracti sunt, nisi quem infirmitas impedierit nullatenus solvatur, quia ipsi dies decime sunt anni. A prima enim dominica xl^e usque in pascha domini sex ebdomade computantur quarum videlicet dies xl et duo fiunt. Ex quibus dum sex dies dominice abstinencie subtrahuntur non plus in abstinencia quam xxxvi dies remanent. Dum igitur per ccclxv dies annus volvitur et per xxxvi nos diebus affligimur quasi anni decimas deo damus. Sed ut sacratus numerus xl dierum adimpleatur quem salvator noster in suo sacro ieiunio consecravit quatuor dies prioris ebdomade ad supplementum xl dierum tollantur, i. quarta feria que caput ieiunii annotatur et v feria sequens et vi feria et sabbatum. Sed ita nisi istos dies quatuor superioribus xxxvi adiungimus xl dies in abstinencia non tenemus. Iubemus et ab operibus domini bonorum et malorum decimas dare. Hec in decreto supra eodem capitulo.

Qui non teneantur ad ieiunium

Non ad ieiunium non tenentur qui sunt supra sollempnitate ieiunii regularibus inveniebis et nominatim non ut non sollempnitate tenentur nisi per discretionem prelatorum suorum aut dispensationem que ipso facto adesse invenitur si timent perturbationes puerorum et senes debiles decrepiti suo pregravantur. Nec de i nto secum ut decrepitos adverba consuetudine et non solum possunt sed tenentur sollempne ieiunium viginti annis ut quidam summa posuerunt ubi minores dicitur quod quamdiu aliquis est in statu augmenti non tenetur sed usque ad finem tercii septenii i. xxi^mi anni conveniens tamen est ut et si in hoc tempore a die in diem ieiunent plus vel minus secundum modum facultatis et possibilitatis nominatim autem et infirmi et religiosi secundum vite sue sollempnitate ieiunium nisi discretionem prelatorum regerent hoc ibi. Tamen cum ieiunium in dictum fuit ab omnibus observandum est dicitur in summa confessionum quod nisi de illis qui sunt etatem adultam i. xx^ti annos et supra. Sed tamen infra etatem non credo esse cogendum aliquem ad huiusmodi ieiunium. Si adeo pauperes laborantes in vineis vel in agris sunt quod per se ipsos oportet colere vineas. Et adeo debiles quod non possunt laborare nisi frangant ieiunium non peccant mortaliter sollempne ieiunium. Secus si possent per alios colere. Nec tenentur tales medicare pro ieiunio observando cum aliquas non convenient indicare. Peregrini autem et viatores si pre gravatione corporis et labore commode possent differe aut diminuere absque detrimento non sunt propter hoc excusati ieiunia permittenda. Sed si coguntur peregrinationem vel iter in spatio ad propositum tempus vel mare et si tale iter iminet vel tas statim peregrinandi et magnas dietas faciendi vel et multum laborandi et similia hoc non sunt ieiunia observari non obligantur. Hoc ad ieiunium dicitur. Sed ceteris non tenetur ad huiusmodi via sponte peregrinat ad ieiunium.

Tercio decreto per tres distinguimus de-
prima celerina districto per tres et una
altera per causas sex cuius atque triginta.
Distinguntur denique per causas ultima tractans
de sacramentis sicut composuit Gratianus
Et sic dicta que decreto recitantur.

et credat quod propter laborem eos sollempne ieiunium quia ut dicitur di. v. de cons. c. xlviii Iniustum est primis suis quod quod a quod deus obtulerit conneglecto quod debes. Sed pauperes et mendici secundum Tho. 2 2^e q. 147 si possunt habere in tantum simul quod possent sufficere ad unam refectionem non omnino excusantur. Si vero non possunt tantum habere simul et quoniam propter paupertatem ieiunium non servare non possunt.

Utrum inter pascha et pentecosten sit ieiunandum

Non non ieiunamus in xl diebus post pascha quia nobiscum in his diebus sponsus commoratur. de di. lxxvi sane et c. sequenti. Sed quod dicitur de con. d. iii rogationes dicitur rogationes i. letanie ante ascensionem domini celebrande sunt. Ita quod in hiis diebus ieiunetur ante ascensionem in omnibus xl^{bus}. Dicunt enim quod ieiunium non potest his preiudicare. Una quidem consuetudo romana ecclesia videt in suo tempore lxxvi di. utrum. Et hic post pascha usque ad pentecosten non sit necessarium ieiunium. Quibus non est prohibendum ieiunium quod paulus et anthonius et alii heremite his diebus ieiunaverunt non tamen non dicitur dicto di. lxxvi nosse.

Utrum per prohibitionem viri uxor debeat frangere ieiunium

Non vir in omnibus est caput mulieris excepto debito coniugii. Ideo vota abstinencie sunt mulieris vovende viro permittente quantum permissa non potest implere eo prohibente propter conditionem servitutis quam viro debet in omnibus subesse xxxiii q. v manifestum et c. sequenti. Non tamen innocentius propter prohibitionem viri nec mulier sollempne ieiunium indicta sed votiva et voluntaria sollempniter.

Quare mensibus ieiunaverunt

Non quod lex imperavit mensibus ieiunii moyses quarti mensis i. Julii quia tunc descendit de monte et tabulas confregit et secundum Jeronimum Iuuini tunc urbs tunc primo rupta sunt a nabuchodonosor. Non secundum hebreos dicitur quartus mensis quia primus mensis aput eos est aprilis. Mensis i. augusti quia tunc propter exploratorum quinti totus orta fuit seditio et prohibiti sunt in monte ascendere et per xl annos oportebat circuire in deserto. Et nullus terram promissionis intravit nisi duo scilicet caleph et iosue. In hoc mense nabuchodonosor primo et postea a tyto et vespesiano templum succensum est. Septimi mensis quod aput nos dicitur october quia tunc occisus est godolias et propter hoc reliquie iudeorum disperse sunt. Mensis i. ianuarii quia eze in captivitate decimi positus et totus populus captivatus tunc audierunt quod quinto mense erat succensum templum ut dicitur in ezechiele et di. lxxvi ieiunium et quod sunt supra zachariam secundum dominum ut i ma dicta do dm Non nec ab sacia sed in equinimitate tollendi inopia et intemperancia secundum dicitur quod hec habundancia vii ipla sacio secundum ac sic inopie iniuria pati. di. xl v c. Ieiunium in pane Non si aliqui in victu dicitur ieiunii aqua et ipse non habeat panem leguminibus aut piscibus aut aliis cibariis si necessitas ipsum cogat sed ad sustentacionem

117

Tempora feriandi sunt hic annotanda:)

Primo autem sciendum est ut sciatur tempora feriandi per annum. i. ab dominica avespera usque ad vesperam ne aut dampnum incurrant feriandi non parantur. Ista sunt dies Natalis domini Sancti stephani Sancti Iohannis evangeliste Innocentum / Sancti silvestri Octave domini Theophanie purificatio sancte marie Sancti pascha cum tota ebdomada Rogaciones cum tribus diebus Ascensio domini Sancti dies penthecostes Sancti Iohannis baptiste Duodecim apostolorum et maxime petri et pauli qui mundum sua predicatione illustrarunt Sancti laurencii prothomartiris assumptio sancte marie Nativitas sancte marie vigilia Dedicatio sancti michaelis archangeli Dedicatio cuiuslibet oratorii Et omnium sanctorum Et sancti martini Et ille festivitates quas singuli episcopi in suis episcopiis cum populo collaudaverint que vicinis tantum intra manentibus sunt indicende non generaliter omnibus Religiosis festivitates non sunt cogendi ad feriandum nec prohibendi Indictum vero ieiunium quod fuit denuntiatum ab omnibus observetur [illegible] i decreto de consecratione di. iii. ca. Pronunciandum

Glosa huius Et nec festivitates sunt celebrande et quod omnibus hic et io. in summa tractat de sollempnitatibus vel quod in cimeterio loco habeant quod reputant passiones martirum quos fuit / ad vesperam hic dies quod incipiat dies

secundum canones sunt a vespera ad vesperam de feriis causa ... et nota ... apostolis aliud optinet secundum legem ... legis ... nocte non ... feriis / more ... et nota ... aprilis ... quo ad indictum in capitulo dies mane ... tunc erat ... in sic dici ... nocte ...

232b tenebras quo ad effectum et post mediam · dicitur · computavit · et in antiquis mediatis
precedentibus · coll. vij · Sed non quia in corpore ipsa non habet quo ad carnem vasis
hoc tempore comedimus carnes in die veneris (vij) dico quod ad plures fa-
ciendas · quo ad carnes comedendas dies incipit circa noctem
et durat in aliam mediam noctem et maxime quia hoc dicitur lex ecclesie quo
ad quo ad plures dispensat dicitur nec dicas et tantas quod non
appello · Preterea non quia dies cuiusque incipit a media et durat in aliam
et sic forte computatio et magis vera convenienter et certa et correspondet
quod dies cuiusque computatur de nocte admonitum est de minore
quorum sic dies cuiusque computatur de nocte ... demumque (?) minores · Sed quando ad festum computatur dies aurora ut infra
de cathedra · Theophanie i. epiphanie i. apparicio · theos i. deus · phanos
nos i. apparitio quia stella apparuit magis · prima
quia alio nomine dicitur ypapanti dum vel ypapanta de occursu Simeon
cum occurrit ei et suscepit eum in ulnis suis · nativitas secundum maiora
De festo conceptionis ut hic dicitur quod celebrandum non esse sicut in
multis regionibus fit et maxime in Anglia sed si de communi
quia ipsa non conceptionis ... sicut in hac (?) rati(one) ... ex parte una
persona ... de annunciacione marie ut ... alii festum
celebre festum sicut i. festivitas · Sed de aliis festivitatibus
quomodo intelligis quod sancta aut fuit canonizata aut non · Si intelligit
de non canonizatis quia dicitur quod ... ad sua diocese
sine prece sunt canonizate · Si non proibito ut quo de venatione
... audivimus · Sed quando de canonizatis non habent
vigilias ·

vtat xx d pe. xxv. li. Et quod non est licitum in lege veritas licitum facit. Unde sabbatum custodire preceptum est et machabei tamen sine culpa in sabbato pugnaverunt. Hec ibi. Et hoc ieiunium frangit egrotus vero non voti non licet. xx d regi. in se ad non est.

Nunquid possit quis redimere ieiunium cum denario dicitur quod sic boxxxi c. vel. Item ieiunio dando denaria pro ieiunio imposita vel ieiunium vel legendo psalterium ratione libeat quis a ieiunio. Et dicitur quod ieiunia quia incepta ut ieiunia imposita quia sunt voluntaria tum ad imponente et necessaria quoniam ad penitentem. Unde possunt redimi auctoritate imponentis si sponte imponentis si sponte non libeat auctoritate. In dicit quod ieiunia necessaria ut ea que sunt vota ab homine vel statuta ratione ut quatuor temporum et hiidi non possunt pecunia redimi sine necessitas vel causa subsit sine auctoritate superioris. Voluntaria possunt redimi et precipue sunt voluntaria incepta ut ieiunia imposita que quoniam ad imponente et necessaria quoniam ad penitentem. Unde possunt redimi auctoritate imponentis. Si in sponte feria venit possunt carnes. Non in nativitate domini carnes comedere licet qui nec voto nec regulari observantia sunt astricti. Non tamen reprehendi sunt hii qui ob devotione abstinent. xx de observantia ieiuniorum ca. ultimo.

Quod ieiunium sit laudabile

Non ieiunium sed venenum dicitur quod d. v. non mediocriter immoderatum vel videtur non mediocriter errat qui magis profert mediocre bonum. Unde venerabilis dignitatem amittit qui vel ieiunium vel vigilias profert sensuum integritati ut per immoderatam indiscretam quam psalmorum decantationem que amentiae et tristitiae nota in errat in quam vocem emittit flexa dicit ut hoc possit non canticum vox sed cordis orandus dicitur. Nempe melior est septem psalmorum decantatio cum cordis puritate et serenitate ac spirituali iocunditate quam totius psalterii modulatio cum anxietate cordis atque tristicia. Unde quis potest orationibus psalmum vel missa dicere nec minus quam si pro nono quolibet diceret accipit hoc referendum est ad celebrantem non ad eos pro quibus celebrantur. Et Io. In xxi dicitur quod non minus valet dicere cum cordis hylaritate pro omnibus una missa dicitur quam per singulas singulas cum anxietate. Unde ieiunia duo quotidiana et moderata dicitur quod di. v. sit bone vel dicit. Sint tibi cottidiana ieiunia et refectio saturitatem vel crapula fugiens. Nec enim prodest tibi biduo triduoque transmisso vacuum portare ventrem si pariter obstruatur et obruatur. Sint tibi ieiunia pura continuata et moderata i. cotidie esurire et cotidie prandere. Erat enim vehementer delinquentium curatoribus quod sufficiat ieiunium ...o hoc quod non dicitur quis per totum diem abstineat. Nota veritatem non faciat potest sic per celebratione ordinum quia si episcopus non potest perficere ordines in sabbato potest complere die dominica et continuato ieiunio magis mirabile ... sumat. Errat ergo qui

ieiunium vel vigilias profert sensuum integritati. Errat et qui ieiunium profert caritati vel plures non cum immoderato ieiunat et stacia mentem et discolia per que ab operibus pietatis retinentur. Unde apostolus ad Thimotheum qui sic in vigiliis et ieiuniis probebat et non fuit ad mentem operibus ... dicens. Exercitium adpietatis nam corporalis exercitatio ad modicum utilis est pietas autem ad omnia valet. Glosa. Que summa disciplinae xxx ... et pietate est quod abs sequens et pro libito carnis patiatur vapulabit quis i. in purgatorio punietur si non prohibet i. raro prohibet. Antidotum legimus in quodam a morbo moderatum articulari i. arthetica et podagra laborantes prosperior bonorum ad simplicitate mensam et pauperes cibos qualiusse ... cruerat in ... tudine dispensande domus et epularum largitate quia corpus frangunt et margaritas ... apetitus abo et qui conspicit relinquit primam dicitur d. v. legimus

Cum dispensatio sit necessaria ieiunio

Nota quando ...timis tamen est sufficiente peccatum ...

Constat ... necessarium sit ieiunium tunc non oportet petere dispensationem infirmo de sufficiente tamen et aliis non te

Constat si timet probabiliter scandalum aliorum debet repetere ...alias non tamen si ieiunium an tamen sit suffi

Dubitat vel qui solvere tres tunc petere debet dispensationem ab episcopo si haberi potest vel saltem a proprio sacerdote. Et ... ibi ipsa ab illo loco quando sit ieiunium usque hunc haberi in summa confessorum libro primo parte viii tytulo tertio

Quando hora sit competens comedendi

Et dicit Tho. iiii. vi q. iiii. a. quod conveniens hora comedendi est hora nona vel opus ipsam stricte concedere sed sufficit quod circa ... ... quod sit circa horam illam neque multum nos si quis aliquid ante illam horam aliquantulum preveniat vel si forte propter infirmitatem vel etate vel aliquod hujusmodi ut si ab tali hora quando ... velles forte ... aliquod ... aut ... vel ... Item ieiunia in morte ... ... valet contra ... ... licet non possunt contra ... ... primo ad obedientiam mandati ... ... secundo ... ad ... ... et ad quod ieiunium optime disponit. tertio quia magis fine gratia ... facit. Et in summa pysani ...

De choreis

Nondum quod choreas ducere sit magnum peccatum dicit Augustinus et est in diebus dominicis arare vel fodere quam choreas ducere. Legimus in ... quod propter hoc peccatum ... qui erat mitissimus ... in ... xxiiii milia hominum. Et quod refert Gregorius de quadam sorore in dialogo cui de nocte in visione beata virgo apparuit atque coevas i. eiusdem etatis in vestibus albis puellas ei ostendit quibus cum illa se admiscere appeteret sed se illis adiungere non auderet. Beata virgo voce requisita est an cum eis vellet esse et in obsequiis eius vivere. Cui cum puella diceret volo, mandatum ... accepit ut nil ultra leve vel puellare ageret et a risu et a iocis abstineret sciens quod in ...

quas viderat ad eius obsequium die tercio veniret
Quibus visis, in tantum moribus puella mutata est
et ore apud levitate puellarum vitare renovavit. Cumque
puella parentes eius ita mutatam mirarentur, causam
vite ergo inquirerent et quo die virgo esset ad eius
obsequium indicavit. Tunc post xxx dies febre cor-
repta est et die xxx in hora mortis sue ...
... genitricem cum puellis quas prius viderat
... ad se videre conspexit. Cui se vocat in-
dit et aperta voce clamare cepit Ecce domina venio
in qua voce reddidit spiritum et cum corpore virgineo beata
cum prius virginibus coniunxit[?]. In hoc patet quod puella processi-
onis beate virginis interesse volens mandatum accepit
ut coreas abstineret, patet per contrarium quod ingressus
processionis corearum prohibeat ab ingressu processionis
celestis. Unde in illa fugiende sunt processiones hominum[?].
Dicat non dicat[?]. In valle miserie sumus in qua multa fle-
ndum est ... in quo sine cantandum in celo
... Si enim ... cantare canticum domini in
terra aliena, quo cantabimus canticum dyaboli in val-
le miseriis plena ubi ... nos qui ad servi-
endum nobis creata sunt videlicet ut quedam animalia lupi
leones et serpentes volentes nos mordere. Et quia
non permittunt nos nocte neque die quiescere ut pulices
et similia. Si sursum respicimus videmus celestem patriam
de qua exules sumus ignorantes utrum ad eam venturi
sumus. Si deorsum videmus infernum quem intraturi
venimus[?]. Ad fletum monet nos dominus dicens Beati qui
nunc fletis quia ridebitis. Sed ve vobis qui nunc ridetis quia
flebitis. Consequenter ostendendum est de ornatibus qui pi-
ctulosi sunt coreas ducentes. Circa quod sciendum quod hic patet
ostendi primum est hoc quod in coreis non habet dyabolus unum
gladium sed tot quot sunt ibi persone pulchre et ornate
... Unde Ier[?] gladius igneus est species mulieris.
Unde non parum timendum est ubi tot gladii hostis con-
spiciuntur cum unicus gladius tantum timeatur. Gladius iste
ex omni parte perforat, ostenditur non solum ex omni parte ibi
sed ... et ... ad coreas non nove-
runt in ... Circa ornatum ... In
Apokalipsi Ubi ... similitudines locu-
starum similes equis paratis ad prelium. Locuste sunt salta-
trices et cantatrices incedentes inordinate ac
sicut bruta animalia ... similes equis paratis ad
prelium. Sunt enim ... ornatu mulierum est quasi preparatio
ad hoc ut dyabolus in eis incedat et in eis deum impug-
net. Et super capita earum tamquam corone similes auro. Hoc
pertinet ad ornatum quem portant ... in
capitibus suis scilicet serta de aurifrigio vel floribus. Et
facies earum sicut facies hominum ...
pingunt ... facies que ... sunt ... latet
facies naturales quas eis dominus dedit. ...
... unde Iob[?] Qua fiducia ... erigit ad celos
vultus quos conditor non agnoscat. Et habebant

capillos mulierum. Hoc dicitur propter illas que deferunt
crines a mortuis mulieribus abscisos et mirum
est quomodo audent hoc facere. Sed forte dyabolus habent
audaciam prebeat eis quod verisimile est quia nullus
auderet deferre camisiam vel aliam vestem mulie-
ris mortue de capillis non non timent. Et dentes
earum dentes leonum. Hoc pertinet ad rapacitatem
talium mulierum que tanta volunt habere ad ornatibus
suis quod mirum est, nunc mutatoria vestimen-
torum nunc corimullas nunc monilia armillas
anulos mitras et pepla cingulos de aurifri-
gio zona que excogitare possunt. Et habebant loricas
igneas sicut loricas ferreas. Hoc significat incor-
rigibilitas earum propter non lorica non potest una
... ab alia separari sic non potest eis persuaderi
ut unum de ornamentis suis dimittant. Et vox ala-
rum ipsarum sicut vox curruum et equorum multorum
currentium ad bellum. Sicut dicit magnus
solo tumultu hostes fugat ... et devincit
et clamore magno aves volantes cadere fa-
cit. Hoc spectat coream dyabolicarum ... in
... devincit bonos qui habebant pe-
nas virtutum et eos ... vite cadere facit.
Ex alis dicitur alarum pertinet ad velocitatem quam habent dis-
currendo ... dicitur curruum pertinet ad tumultum
quem faciunt. Et habebant caudas similes scorpio-
nibus et aculei erant in caudis earum. Hoc intelligen-
dum est ad hoc quod ad culpe mortem homines pertra-
hunt vel quia mors eterna est finis voluptatum
carnalium. Et potestas earum nocere hominibus mensi-
bus quinque. Hoc potest referri ad hoc quod a pascha
usque ad autumpnum precipue nocet coree ...
dei. Sicut non reges tempore quo solent ad bella procede-
re ut hostibus suis auferant quod in yeme et estate
labore acquisierunt sic dyabolus ... pasche
congregat ... corearum et aufert eis quod in adven-
tu et in xl fecerant. Et habebant super se regem angelum
abyssi dyabolum ... cui nomen hebraice
Abadon grece autem Appolion Et nomen latine
habet exterminans, dyabolus temptans homines per
mulieres se ornantes ... mittit.
Dyabolus non ibi non mittit una facula ibi ad ... ac-
cendendum ... quis posset esse ... qui
posset non calefieri ... facula una ... vel
sedes ... quo non calefieret ubi sunt tot facule
ardentes. Secundum est quod nulli festo vel sancto defert
qui coreas ducunt immo omnibus contumeliam faciunt
contra ... contumelia aliam festo qui peccat
in loco deo dedicato, sic qui peccat in tempore
ei dedicato. Unde cum in nullo festo timeant co-
reas ducere nulli sancto timent contumeliam inferre.
Item ... prohibitum sit eis labor in diebus festi-
vis ... ille qui esset ad honorem dei et ad utili-
tatem propriam vel proximi, ... est eis
labor qui sit in contumeliam dei et sanctorum et
ad dampnum proximi. Unde irridendus videtur esse
qui petit ... coreas quamvis ...

laborem

prima decesserint cum in vita sua requiem petere et nunc in diebus festivis quiescere voluerint ut sunt aliqui sancti qui pro eis intercedat contra omnibus contumeliam fecerunt. Item chorizantes choreas contra omnia faciunt contra omnia sacramenta ecclesie. Primo contra baptismum quia frangunt pactum. Professio enim diaboli est chorea. In qua qui ingressi se sunt diaboli, ille quo non intrant sancti sunt choreis, sed qui intrant tamquam mortales diaboli sunt. Secundo autem assistunt tamquam principes sive maiores qui ibi sunt, eodem modo ingressi sunt participes beneficiorum que sunt sororibus in choro cantantibus atque vigilantibus etc. Hec autem chorea sit processio diaboli patet quia tendit ad sinistram. Unde quod sit referri illud evangelii: Vias que a dextris sunt novit dominus, perverse non sunt que a sinistris sunt. Tertio contra sacramentum confirmationis faciunt quia choreas ducunt que in fronte in quo signum crucis susceperunt tamquam empte passione Christi. In choreis non signo crucis abiecto signum diaboli in capite preposuerint sicut signum venalitatis qui pro nummo emet eas. Quarto faciunt contra sacramentum altaris quia ad mensam domini celesti pane susceperunt et postmodum eius domini bravium igne infernali accendunt. Et tales sunt similes ipsi Iude qui cum comedisset ad mensam domini sui accepit cohortem a pontificibus et phariseis etc. ut dicitur Iohannis xviii. Quinto faciunt contra sacramentum penitentie quia quod de voluntate erat in vere et in parte illam frangunt cum in choream diaboli vadunt. Sexto faciunt contra sacramentum matrimonii quia ibi multa incitant contra matrimonii fidem. Septimo faciunt contra sacramentum ordinis nam quodam coruscantes sunt qui sunt clericorum. Offerunt enim sacrificium diabolo que est choreas, nam per cantus eorum tamquam communicatis contempnunt et negligunt quia non mittere deberent vesperas intersunt choreis. Septimo faciunt contra sacramentum extreme unctionis quia sicut qui sacramentum suscepturi faciunt contra id quod sancte accepta

[margin: in adds]

...sacro illo corpori dant et aliqui mala largiuntur. Tertium est multa de parte que continent per se choreas ducentes peccant non comparantur. Multum non passi faciunt qui non bene incedunt. Iob: Nonne ipse considerat vias meas et cunctos gressus meos dinumerat. Item ornatum quia inde sequitur cordis intuentium ad luxuriam accendunt, aliis que non sunt similes ornatus erubescentiam faciunt et dat eis occasionem concupiscendi similia. Reddunt et eas molestas et querulas maritis suis dicunt enim: Illa et illa sunt bene vestite, nos non etc. animus in vilibus pannis. Et si similia habere non poterunt procurant ea aliunde habere volunt. Item cantu quia attingunt corda aliarum personarum que non sunt inter se in ut sunt iuvencule recenter maritate vel filie patris familias quibus parentes prohibent ne eant ad choreas et cum audiunt attingunt corda earum. Statim vadunt et in reditu parentes vel mariti verberant eas. Item irritant et litigant et multa forte peiora supradictis circa choreas faciunt et eveniunt. Et tunc de choreis dictum sufficiat etc.

Incipiunt notabilia circa modum predicandi:

Notandum quod circa processum modum docendi multiplex est adhibenda cautela. Primo circa personam dicentis. Sunt enim multi quibus data est maior gratia loquendi per auctoritates vel rationes vel interpretationes vel alio modo quam per exempla circa que non sunt gratiosi narratores, et non expedit ipsis relinquere modum in quo sunt gratiosi pro illo in quo non sunt. Secundo circa verba quod docet non non conformate spirituali exempla sunt proponenda facile, non sic multum laudanda et relatione digna, sed aliis minoris intelligentie quibus parva competunt sicut lac pueris. Tertio circa temporis ... non potest dici ... sermo totus de exemplis sed moderate interserenda illa. Unde Gregorius qui in uno sermone unum vel duo interserebat, sicut in conviviis magnatorum apportantur aliqua nova fercula ad magis delectandum convivas. Quarto circa copiosa vel convenientia. Cavendum est enim quod sit aliqua auctoritas vel ratio efficax vel utraque adiungatur ad confirmationem maiorem. Quinto circa electionem eligendum est sive dicendum quod magis efficacia et utilitatem continentia et brevia, et si sit longa narratio resecanda sunt minus utilia et solum quod facit ad rem narrandum. Sexto circa veritatem unquam non narranda sunt incredibilia vel que probabilitatem non continent veritatis et si forte introducatur fabula aliqua propter significationem aliquam quod nunquam vel raro faciendum est, tamen sic est proponendum quod intelligatur non esse vera sed propter significationem introducatur. Septimo circa auctoritatem. Cavendum est enim ad referendum que non sint competentis auctoritatis sicut alicuius sufficiens auctoritas reputatur cum narrat ad quod dicunt viri famosi vel magni magistri in theologia vel episcopi vel cardinales et huiusmodi et cum invenit in aliquo libro dicti illius quod continetur circa licet non sit autentica ut sunt vitas patrum et legende sanctorum et huiusmodi. Et magis que inveniuntur in libris doctorum ecclesie autenticorum ut sunt Gregorius, Ieronimus vel compiles magistri. Et tunc in corpore Biblie sunt et competentis auctoritatis que in libris philosophorum notatorum et in libro de... et in ... et dictis huiusmodi que circa sunt ferre omnia que ... tractatu inserunt. Octavo quod tamen cavendum est nimis ... circa predicatoribus appareant ut ne aliqua falsitas misceatur cum hiis que certa reputantur. Item cautela est habenda multiplex in predicatione. Prima ut predicator non dicat hoc vel illud die bona est tempus ... vel ... [Cautele predicatoris]

Item ... possit inde multa possent habere per que eas predicatorum possent nocere quia non conveniunt dictis ... Secunda cautela est quod nulla medicina non detur infirmo specialiter abutitur vel que spectat in corpore consilio vel ... ab eo potest. Tertia cautela ut non dicat in manifesto et etiam sic artificialiter stat ... vel in futuro anno fiant bona tempora vel caristia pestilentia vel sterilitas quia per hoc divites possunt cavere et pauperes ... Quarta cautela ne cum sermonem odiosum vel suspectum audientibus vel personam proferat ubi non potest perfecte ... et ... Quinta cautela ne nimis aperte tangat peccata et ... in ... volunt ... vel ... vel vitam alicuius nostri parrochiani. Sexta cautela est ut caveat in ...

pt ne irato et furioso modo loquatur sed mansueto
et deuoto quod non tamen confundant homines quos sic alloquitur
quatur ipse ¶ 14a cautela est ut non dicat diuisio
pinnones vini mariae sed conclusionem magis credibi
lem interclundat ¶ 8a est ne opinionem affirmatiue et p
uocatiue vel vincens opinatiue proferat ¶ 9a cautela ne
mendacia faciens vel aliquas truffas deliberate
predicet cum dissolutiones et nimis risus conueniat sed
magistrum suppremam et fletus conueniant ¶ Item non
debet predicator sed corripe et increpare et reprobare pec
cata et negligencias hominum omnium tam clericorum quam la
ycorum pauperum et diuitum sine dra et acceptatione per
sonarum quarumcumque Et hoc sed commendato dicitur et auctoritate
ipsius primo n. dicit ei Ego dedi te hodie in ciuitate
munitam et in columpnam ferream et in murum ereum
super omnem terram regibus iuda principibus iuda sacerdoti
bus et omni populo terre et bellabunt aduersum te et non
preualebunt quia tecum ego sum ait dominus ut liberem te
Ieremie primo Item turpe presidio cum tamen sequentes vi
ri induti lineis et paritate non parcat oculus
vestri neque misereamini senem adolescentulum et vir
ginem paruulum et mulieres interficite usque ad internicionem
omnem autem super quem videritis thau glosa in
habitu sue professionis conueniente necessitatis et asci
ano me inapite in sacerdotibus primo et scanda
losis in populo Ezechiel 9o Item in ecclesiastico dicit Et ma
dauit deus unicuique de proximo suo Ecclesiastici 17o glosa
si vnicuique homini mandatum est ut corrigat proximum
suum multo magis predicatori dicit et in naturam ut
corrigat Et quia sic sunt homines dicat dominus eum peccato
mitto surgissimo es ut aduena nunquam ut iudices
Genesis 19o Aut garriant quod dicitur te confitetur iudice
et principe super nos Exodi 2o Item tibi omnes infestantibus
vim correpcionibus dicitur quod gens que non audiuit voce
domini dei sui et non recepit disciplinam Ieremie 7o sed quod
cum hec dictis corripere a ille incurrit eum in carce
lue 2o hoc primus quoque correptus in famat predica
torem predicationem sed audire obedire magis oportet deo quam
hominibus Actuum 4o Ergo predicando corrigendum est nec
in medio ultio in digeat clare et volubile veniat
quod tacui ysa 6o Et in ve mi si non euangelisa
uero 1 cor 9o sed heu dolens dominus dicit multi inueniuntur
prelati qui ordinem suum agentes qui non solum pec
catores non corripiunt sed correptores et zelatores
earum obloquuntur Iuxta id quod scriptum est Iniquitas e
gressa est a senioribus qui videbantur regere populum
Danielis 13o Et deus dicit Caput meum doleo caput meum
doleo 4o Regum 4o Vnde per caput significatur malum In
multis iam impletum est id Quod sit separati prelati et le
nite a populo eorum et de abhominationibus eorum 1 Regum 9o
Item speculatores eius ceci omnes nescierunt vniuersi
canes muti non valentes latrare videntes vana
dormientes et amantes sompnia Et canes in
pudentissimi nescierunt saturitatem Ipsi pastores ig
norauerunt intelligenciam ysa 46o Iam de talibus dicitur

Ipsi regnauerunt sed non ex me principes exsti
terunt et non cognoui glosa per approbacionem Osee
Ethosee 8o ysa 3o Et erit sicut populus sic et sacerdos
Super hoc dicit bernardus vt sicut populus et non peiores
Ideo dicitur in die iudicij Tolle cunctos principes
populi et suspende eos in patibulo contra solem ut a
uertatur furor meus ab israel numeri 24o Ideo prohibi
et penitentes sponte suo non ipsi sunt ea scriptum
est ergo atque correccio tenent spiritum prouerbiorum 29o Et
ecclesiastici Qui odit correpcionem vestigium est peccatoris
Ecclesiastici 21o quibus peius dicitur ad prioribus non
propheta in nomine domini et non morieris in manibus
meis Ieremie vndecimo etc ¶

Explicit cautele de modo predicandi :–

Notandum ubique in diuina scriptura secundum
prenominatos libros Dei . mors anime seu bona
na misera dicitur scilicet caput capilli / mo
tus anime / ira furor obliuio et recordacio et hys
storia vel carnales intellectus historiam intelligentibus
sunt sacrata. huiusmodi ambrosius et alia que cauta in
carnalibus sapientibus qui deum corporum atque loca
les opinantur sed spiritualiter omnia dicuntur intelligi et consi
deranda sunt. ambrosius n. deus mortalia vel membrorum hu
mana mortis humano more tandem per culdubio
in corde suo ydola fabricabit ¶ Caput
cum legimus ipsam concordiam dominum aliquo omnia precedentur
et cui omnia sunt subiecta intelligere debemus Capil
los uero sanctos angelos et omnes electos typice
accipere debemus et intelligere dicit quod in facio in libro da
nielis scriptum est aspiciebam donec throni positi
sunt et antiquus dierum sedit vestimentum eius candidum
sicut nix et capilli eius sicut lana alba et mun
da hoc enim significat puritatem eius candida et capil
los eius sanctos angelos uel multitudinem sanctorum de albatorum
a certe omnino capilli eius lane albe comparantur
ut per hoc antiquus dierum esse ostendatur Oculos dei
diuina gratia per eo quod omnia videt et ut in eum lumen intus / as
pectu n. omnia nuda et aperta sunt oculis eius ut
ait apostolus nulla creatura inuisibilis est Aliter non oculi eius
respectus gratie sunt ut dicitur ut in psalmo oculi domini super
iustos Vel oculi domini precepta eius quibus nos lumine
scientie committitur vnde in psalmo preceptum domini lucidum
Palpebre oculi domini occulta et incomprehensibilia
iudicia eius hoc est in diuinis eius libris inuenitur vnde
in psalmo palpebre eius interrogant filios hominum Aures dei dicitur
gratie quod omnia audit et ut non eum sunt secreta latent
vnde in libro sapientie Auris zeli omnia audit et tumultus
et murmuracio non abscondetur Nares dei inspi
racio in corda fidelium unde in libro Regum Ascendit fu
mus de naribus eius i. lacrimosa compunctio prime uel
inspiracio eius super nos dicit Facies eius cognicio eius diui
nitatis quoniam quisquis adorans petit de quo cognicio dicitur
in psalmo Ostende nobis domine faciem tuam et salui
erimus i. dona nobis cognicionem tuam que cognicio per
filium hominis hominibus innotuit vnde in libro Nemo
nouit patrem nisi filius et cui filius voluerit reuelare/

Alie faciebus dei figitur in vir[i]bus contra demones
filii dei de qua ipse dominus ad moysen pro angelum
procedens ait Posteriora mea videbis i. humanitatem
faciem autem meam i. deitatem non videbis **Os eius**
filius patris ut christus dominus noster unde ysaias propheta
mediorum ait quod os eius ad iracundiam provocasti
i. filium Aliud non os dominum primo prime visio ac-
cipitur de quo psalmus Os domini locutum est hoc unde
dicit propheta quod filius patris accipitur unde in psalmo verbo
domini celi firmati sunt et spiritu oris eius omnis virtus eorum
Et dicit misit unde sancti i. filium suum et sanavit eos
unde in libro primo unde cadat foras e vel superius cap. unde
lingua domini mistice designat spiritum sanctum quod psalmus dicit
per spiritum suum mirabilia omnibus fecit per lingua mani-
festavit spiritus **labia** domini mistica utriusque te-
stamenti concordantia mittit de quibus testamentum in quibus
scriptum est dingo i labiis eius et in medio non er-
ravit os eius **brachia** dei patris filius et spiritus sanctus
intelligitur unde in ysaia et brachia mea populos iudi-
cabunt per brachia dei patris significantur dei
filius accipitur unde in Jeremia ait ad principium Et
tu domine qui eduxisti populum tuum de terra egip-
ti in manu potenti et brachio extento Item
filius dei patris brachium dicitur quod omnia creata et omnia
elementa a se ipso continet **dextera** dei patris
unigenitus filius eius accipitur psalmus dextera domini
fecit virtutem, 2o dextera domini gloria dei patris et eterna
beatitudo significat unde in psalmo propria patris ad filium
Sede a dextris meis dicit i. dextera domini omnia
creata creata in celo et in terra **Et plenitudo**
eius mittitur omnis repleta creata, demones et
omnes iniqui quos adversa potestas eterna supplicia
pena sustinebunt de quibus in psalmo Nonne cor
ero noviter eorum per labia mea **Manus** dei
patris filius eius accipitur per eo quod per ipsum facta omnia unde
dicitur omnia i. manus mea fecit et facta sunt omnia vel
aliter manus dei patris potestas eius mittitur de qua potestate
in libro Jeremie scriptum est Sicut lutum in manu
figuli ita vos in manu mea domus israel Item
manus domini capitur pro flagello de quo pertinet
pone loquitur in Sophonia extendam manum meam
super iudam Et in Job dicit manus domini tetigit me
i. plagam vel flagellum **Digitus** domini sin-
gulariter dicitur spiritus sanctus a quo lex in tabulis la-
pideis in monte synay scripta narratur. Ipse
enim scribe dicitur qui scribenda dictavit de quo dominus
in ewangelio si ego in digito dei eicio demones et sic
enim digitus ad manum et brachio unum sunt in natura
Ita pater et filius et spiritus sanctus tres sunt persone una autem substantia dei vel
digiti dei per se quique intelliguntur per quos spiritus sanctus
libros legis et prophetarum suorum sua inspiratione de-
scripsit unde in psalmo videbo celos opera digito-
rum tuorum per celos enim libros legis et prophetarum in-
telliguntur scripta per digitos sancti intelliguntur **Ymago**
dei patris unigenitus filius eius est de quo apostolus ait
ymago dei invisibilis dicitur autem ymago dei patris
quia non aliunde sed in principio hoc est ex sua natura
pro se ipso simpliciter genuit et equalem vel aliter

ymago dei est anima hominis quia non ex se i. ex sua substantia sed
pleniter verum opinati sunt genuit sed ex nichilo
creavit Sicut alia est alia uterque ymago in filio
eius quod ex semetipso simpliciter genuit i. homo homini aliud
non dicitur in anulo sive in tertia cera ymago eius impressa
quia non est sed filius quam vero est quod pater eius **Cor dei** patris
archanum secrete eius mistice quod eructavit quod unde i. filium
suum impassibiliter ex se genuit dicente propheta
Eructavit cor meum verbum bonum **Alas** dicit dei gre-
ce pro eo quod avis electos suos tamquam pullos suos
sub se colligens ab insidiis diaboli et a nocumento ma-
lorum hominum protegit et defendit unde propheta sub umbra
alarum tuarum protege me **Scapulas** dicit dei gre-
ce in sinu interiore quod in scapulis suis portat
psalmus scapulis suis obumbrabit **Uterus** dei secreta sua eius
origo accipitur psalmus ex utero ante luciferum genui te vel
uterus sancte ecclesie dicitur uterus in qua renati neque
et post mistice unde propheta de utero egressus est et gratia-
rum et gabriel qui de celo venit **Posteriora dei**
i. filius dei incarnatus accipitur de qua filius in monte
synay per angelum ad moysen locutus est posteriora mea
videbis i. humanitatem et incarnationem faciem autem meam vi-
dere non poteris i. divinitatem **pedes** eius stabilimentum
virtutis eius eo quod ipse ubique presens est et omnia ei subiecta
sunt ipso dicente per ysaiam Celum mihi sedes est terra scabel-
lum pedum meorum vel pedes eius filius dei incarnatus
dicuntur quia subiecta est divinitati tamquam pedes capiti sicut per capit-
alitas apponitur ita per caput pedes humanitas de qua huma-
nitate in Exodo viderunt dominum sed moyses et aaron
et ceteri seniores populi et sub pedibus eius lapidem sa-
phiri et quasi celum ad serenum est Et sicut per lapidem sa-
phiri celestes creaturas et sanctos angelos Ita per celum serenum
ceterum statum electorum ex hominibus assumptorum figaliter
demonstrare voluit super quos creatas assumptus filius
dei in spectum ignat de quo in psalmo omnia subiecisti sub
aliter pedes vero sunt predicatores de quibus dicitur quod scriptum
est cum appropinquat pedibus eius accipiat doctrina
et designat ipsos predicatores **Vestimentum**
filii dei alia caro eius quod addit voluntate mistice
accipitur quod per fidem et dilectionem eius est iuncta de quo in psalmo
Confessionem et decorem induisti amictus lumine sicut
vestimento **pallium** iam dicta caro eius accipitur de quo
Genesis 49o lavit in vino stolam suam et in sanguine olive
pallium suum suum i. vino i. in passione stola i. carne
pallium i. carnem **Calciamenta** eius mistice
in carnatione significant quod ex mortalitate humanitatis
assumere dignatus est de qua incarnatione sua
loquitur in psalmo In ydumeam extendam calciamen-
tum meum psalmus 49 hoc est in plebe gentilium manife-
stabo incarnationem meam **Gressus** dei adventus
filii dei in mundum est **Regressus** eius ad patrem **Egressus**
eius a patre de quibus psalmus viderunt ingressus tuos deus in-
gressus dei mei regis psalmus 67o De celo venit in uterum
virginis deinde nasciturus processit et in presepio posi-
tus omnia implentur per quibus a patre missus veniat a pre-
sepio de ligno crucis ubi appensus descendit autem postquam est

corpus eius et sepultum est, spiritus autem non ad infernum descendit. Tertia autem die propria potentia sine deitatis carne sua de sepulchro resuscitavit et post diem xl videntibus apostolis assumptus est in celum et sedet ad dexteram patris. Hoc est quod equalis est ei, nam in gloria eius quiescit. Sicut [illegible] descensus eius et ascensus leguntur frequenter in sacris scripturis. **Ascendere** deus dicitur cum figuratione sua carnem assumptam in celum vexillum captivitatis erexit, unde in psalmo: Ascendens in altum cepit captivitatem, quia homines quos diabolus in mundo captivos retinebat tamquam captivos separavit. **Descendere** dicitur in mundum quando aliquid novum quod ante non fecerat in creatura humana operatur, sicut filius dei prius descendisse narratur quando carnem assumpsit. Propterea unde dicitur de Sodomis et Gomorra: clamor Sodomorum et Gomorre multiplicatus est et descendam et videbo, quia ipsi obstinati in malicia in carnalitate eius congressi non potuerunt neque adhuc possunt sicut modo heretici pagani et mali christiani. **Abscondere** deus faciem suam dicitur cum ad eius visionem eorum concupiscentibus culpis contrariis suam abscondit, sicut in psalmo: non est qui se abscondat [?] a calore eius [?] impletum esse videtur, quia negantes filium dei saltem dei nullo dei [illegible] perdiderunt ut [illegible] sicut gentilibus qui deum ignorant. **Ostendere** faciem suam dicitur cum per perspectivam gratie se clarus facit, obumbrata in splendore in cordibus eorum claruerit et ad intelligendum se sim[illegible] amorem infundit. **Sedere** deus dicitur non corporaliter humano more sed spiritualiter seu potencialiter omnem rerum machinam tamquam possidere, unde in psalmo: Regnabit deus super gentes, deus sedet super sedem sanctam suam. Sedere deus dicitur super cherubim, quod interpretatur plenitudo scientie, per quod significantur sancti angeli sive mentes spirituales hominum in quibus deus invisibiliter regnat. In illis enim deus regnat qui scientia et dilectione pleni sunt, unde in psalmo: Anima iusti sedes est sapientie. Sapiencia vero dei patris in animabus sanctorum dicitur sedere quando eas in contemplatione facit quiescere. **Stare deus** dicitur cum nos [illegible] ad patiendum per penitentiam patienter sustinet, unde Abacuk propheta: stetit et mensus est terram et dissolvit, stetit ad sustinendum et dissolvit tenentes ipse a vinculis peccatorum. **Tussire** deus dicitur cum de cordibus hominum quibus ante perfidiam et credidit per ea sive per picturam perfidiam per peccata delicto [illegible] redit et adiuvat [?] quod admovens de medio de heretico ad catholicos tamquam de [illegible] religiosi [illegible] vocat. Sed et ad alios tussire non vocaliter non visibiliter sed occulto motu. **Ambulare** deus dicitur non de loco ad locum transeundo, quia impossibile est credere, sed ambulatio eius in cordibus sanctorum delectatio, unde scriptum est: Inhabitabo in eis et inter eos ambulabo [?]. Deus eorum ut patuit ambulat et in suis [illegible] predicatoribus de loco ad locum transire. **Loqui deus** invisibiliter sine sono predicare, sicut in suis prophetis. **Videre** deus dicitur [illegible] probat, unde in Genesi: vidit deus cuncta que fecerat, id est intelligentibus bona esse demonstravit. Aliter videre dei est mala hominum faciendo reprehendere, unde in psalmo: vidit deus et malum apparuit in oculis. Item videre dei est nos videntes facere, unde: proba me deus et scito cor meum. **Cognoscere** est eius constantes facere sicut in Genesi ad Abraham dixit: nunc cognovi quod timeas deum. **Nescire** deus dicitur cum quosdam in presentibus reprobat, unde in evangelio: nescio vos. Per recedite a me omnes qui operamini iniquitatem. **Zelare** deus dicitur cum caritate sanctam quod non vult perire sepe castigat et flagellando ad se reducit, unde zelatur deus cum non permittit [illegible] animam quam vult relinquere in iniustitiam et omnes iniustitia in corde [illegible]. **Irasci** deus dicitur delinquentibus in omnibus impiis peccatoribus iustam inferendo ultionem. Sic enim reddens illis quod meruerunt et sic ultio divina furor eius seu ira dicitur, et omnia ista per deum intelliguntur. **Penitere deus** dicitur non pro amore hominum sed pro peccatis [illegible] operibus statum peccatorum in mutare, omnia non veniunt [illegible] fiat. Item quamvis fas sit penitere non potest sed propria dei status est immutabilis et a bono congenitus culpis in malum uti permittens. Unde dicitur deus sanctum penituisse deum eo quod constituisset eum in regem, ut sicut videmus in populo iudeorum quod cum fuisset populus dei per promissiones et electiones, ob impietatem suam facta est synagoga sathane, vel de malo ad bonum sicut accidit in populo gentilium qui fuit captivus dyaboli per ydolatriam, nunc autem per gratiam Christi factus est populus dei. Sed hoc quippe non occulto iudicio dei est factum. Iudas proditor de apostolatu suo lapsus in ignem baratri est demersus. Latro vero post crimen rapacitatis de cruce ad paradisum est translatus. Sed hoc per unam dicitur in libro Ionae [?]: Si penitentiam egerit gens illa a malo suo, agam et ego penitentiam quod cogitavi ut facerem ea. Item penitere dei est nullo modo statum mutare, unde in psalmo: Iuravit deus et non penitebit eum, id est non mutabit promissum: tu es sacerdos in eternum, quia tu decas [?] esse sacerdos in eternum. Sacerdos dei patris dictus est filius dei, non per divinitatem sed per humanitatem, in qua se per passiones suas et mortem acceptabile sacrificium deo patri obtulit, ut ipse esset sacerdos qui et sacrificium. **Oblivisci** deus dicitur cum quosdam impiis et peccatoribus non miseretur, quod utique non facit pro [illegible] quia in mundis non est sed pro occulto iudicio et secretissimo archano suo. **Indurare deus** dicitur corda malorum, sicut scriptum est in Pharaone, non quod opere deus propria potentia sua eorum corda induraverit, quod impium est credere, sed pro exigentibus eorum culpis eos iusto iudicio in duritia sinit, non in parte docens malicia sed non largiendo gratiam, unde apostolus: cuius vult miseretur et quem vult indurat. **Dormire** deus dicitur cum vigilanti [?] filius eius assumpta carne pro nobis mori dignatus est, cuius mors sopor eius recte dicitur, ipso dicente per prophetam: Ego dormivi et soporatus sum et resurrexi. Et iterum: Ecce non dormitabit neque dormiet qui custodit Israel [?]. **Vigilare dei est** in defensione electorum suorum stare et protectionem in nimicorum se manifestum demonstrare.

Expliciunt quedam notata quomodo intelligendum sit deum membra corporalia habere et cetera:

De interrogacionibus in confessione:

Nota interrogaciones faciende sunt de peccatis et de circumstanciis eorum. Circumstancie autem iste que sequuntur sacerdos attendere debet notantur in hiis versibus: Quis quid ubi per quos quociens cur quomodo quando. Quilibet observet anime medicamina dando. Quis utrum peccator sit masculus an femina, iuvenis an senex, nobilis vel ignobilis, liber aut servus, in dignitate vel officio constitutus an privatus, sanus mentis an insanus, sciens vel ignorans, solutus vel coniugatus aut claustralis. Quid scilicet dicit Augustinus hoc factum in facto cogitacio illicita quod in simplici layco adulterium (?), sicut clericus vel laicus, consanguineus vel affinis vel compater, christianus vel hereticus, iudeus aut paganus et similia. Quid scilicet commisit utrum adulterium fornicacionem vel homicidium et similia. Vel utrum peccatum perpetratum sit enorme, mediocre vel parvum, utrum sit manifestum vel occultum, utrum sit antiquum vel recens et similia. Ubi scilicet sit in loco sacro aut in domo dei vel alibi. Per quos id est cum quibus vel per quibus et de quo. Quociens debet peccator confiteri scilicet potest quociens fecit peccatum et sacerdos interroget non solum peccatum sed et vices et iteraciones ut dicat quociens commisit vel fornicatus est et utrum plures, quociens deierat per deum vel contumeliosa, quociens intulit iniurias et similia, quia velut racio tardius servatur. Cur scilicet quali temptacione hoc fecit, utrum preveniret ipsam temptacionem vel fuit preventus ab ea, utrum sponte vel coactus, quali coaccione condicionali an absoluta, utrum cupiditate an paupertate, utrum ludo an necessitate et similia. Quomodo scilicet de modo agendi et paciendi, quod melius actu quam locucione cognoscatur. Quando scilicet utrum in tempore sacro ut in festis et in quadragesima et aliis ieiuniis et noctibus sacris vel diebus. Item utrum ante vel post perceptam penitenciam an et fingendo ipsam penitenciam. Debet et dolere et confiteri peccator de bonis obmissis que potuit facere et non fecit, scilicet etiam ipse dominus delicta (?) deside[ria] (?). Item de tempore male expenso. Item quod mala peccatorum non solvendo cepit. Item quia fuit causa mali et non boni. Item de tepiditate quod intulit bonis operando et leccionem abstulit. Item non solum cogitet quod vel qualiter fecerit sed quod in iniuste deum offendit. Nota peccator non debet in iuris specificare personam cum qua peccavit vel circumstancias per quas intelligi posset, nisi forte esset notorium vel aliter non posset rite confiteri. Item sacerdos non debet specificare personam in interrogando sed utrum inspirat caute tam generaliter puta si sit cum virgine vel corrupta, vidua vel incesto coniugata, vel consanguinea vel sanctimoniali et similia. Item caveat quod non debet interrogare in genere de cunctis temptacionibus. Sed pone quod sacerdos habeat aliquos parrochianos surdos vel mutos certos filios (?) vel similes et sciat eos esse in mortali peccato, quid faciat si eum moveat surdum non audientem vel mutum non potest confiteri. Et si ad litteram est tercius non potest scriptura nec nutibus forte intelligit significaciones. Solucio. Debet sacerdos primum posse facere ut inducat eos ad penitenciam plenariam scilicet quod eis possibile scilicet per signa et nutibus vel aliis quibus potest modis. Et si non potest efficere oracionibus addimus et populum orare faciat ut deus illustret corda eorum ad penitenciam et tunc nil omisit de contingentibus, non imputabitur ei. Unde in Ezechiele: si cum tu annunciaveris populo meo iniquitatem suam et ipse non audierit nec converterit sanguinem eius de manu tua. Sed liberasti animam tuam a morte. Item qualiter facte sunt interrogaciones spectat de officio sacerdotis erga penitentem. Debet namque postea interrogare si sciat pater noster, credo et ave maria. Et si nescit instruat eum vel saltim moneat ut discat. Doceat etiam eum de forma confessionis et ut sedeat humiliter ad pedes confessoris quociens confitetur. Item si femina est doceat eam ut sedeat ex transverso sacerdotis ut non aspiciat faciem sacerdotis nec ipse eius. Respondeat debet pio ac suavi eloquio inducere ipsum ad contricionem et confessionem, proponens ei beneficia que deus contulit et passionem christi. Item quod non propter iustos sed propter peccatores descendit. Item si bene peniterent magis postea diligentur ut patet in Petro et Magdalena. Promittat veniam, proponat ei caritatem. Unde: O vos omnes qui transitis per viam. Et misericordia potest ... obliviscatur in saeculis. Item quod non verecundetur confiteri quia non homini sed deo confitetur. Sed nondum ut confiteri proponat ei terrorem iudicii et penas inferni. Postquam audiat simpliciter confessionem suam et tunc audita incipiat interrogare ordinate et discrete. Caveat tamen quod in interrogacionibus non descendat ad specialia peccata vel ad plures circumstancias que forte peccata in eas cadere ... et quibus modis et quibus capitibus et quod quis circa ... procedant scilicet continue et per ... confiteri ... alii impotentes timeat et quod sit timor ... ipse sacerdos detegat qualiter modum sed ita sub quodam velamine interroget et primo hoc potest procedere interrogando quolibet mortali peccato. Si ad stulti vel pueri confitentur caute agat cum eis quia alias peccata dicunt que audiunt in confessione. Item interroget si alii temptent et quis temptacio. Item qualiter resistat et quod tunc cogitet in resistendo. Item cum quibus sociis, de qua terra, ubi ortus, ubi nutritus, ubi morans vel studium fecit. Item cuius ordinis, professionis, etatis et sacerdotis. Item si habet aliquod officium. Item si sit homo vagus. Et specialiter de circumstanciis officii sui. Nota quod religiosi specialiter sunt interrogandi de certis peccatis scilicet de xii abusionibus claustri quibus religionis status corrumpitur. Sunt autem iste: prelatus negligens, discipulus inobediens, iuvenis ociosus, senex obstinatus, monachus curiosus, monachus secularis, causidicus, habitus preciosus, cibus exquisitus, rumor in claustro, lis in capitulo, dissolucio in choro, irreverencia circa altare. Item hiis debent interrogari religiosi in claustro. Item interrogentur de tribus substancialibus ordinis scilicet obediencia, proprio et castitate. Item de symonia et aliis pluribus. Item circa clericos seculares quod sit investiganda symonia, negociacio et alia que pertinent ad avariciam. Item dilapidacio si habet administracionem aliquam et si intendit sacerdotio officio, si portat coronam et habitum statui congruum. Item de usura, de venacione, de irregularitate

de continencia sit est in ordinibus patrum et fratrum / Item tota
principes de iusticia / tota milites de rapina / tota
mercatores nunc officiales et artes mechanicas
operantes de periurio dolo furto mendacio et fraudibus / Item tota
burgenses et cives / quia de usuris pignoribus / tota
rusticos de invidia furto mendacio / de mala decimacione
tota tempus tota tributa / licet tenenda sit forma generalis
que proposita est in hiis omnibus ¶ **Notandum autem**
quod secundum sit quod impedit hominem ne confiteatur primum est pu-
dor confitendi / secundum impedit ypocritas et superbos contra
quos dicit Iohannes quid agas peccator homo contra celo confusio / tu te
accusabunt demonia [illegible] contra te patebit prophetia [illegible]
allegabit / creature loquentur Et alibi quod propter
divicie quas homo in quibus [illegible] divicie ab
amorte non liberant nec honores a fetore quia ingloriosus
[illegible] in aula in [illegible] sepultus in tumba
recordare nomini illa tua et in eternum non peccabis
vel sicut apostolus ait omnia nuda et aperta sunt oculis domini
3m impedimentum est timor satisfactionis / De illo dicit Iohannes
O mors quam dulcis es hominibus quibus tua amara fuisti
solum te vehementer optabit / quem sola vehementer
odervit // 4m impedimentum est spes temporales divicias ac-
quirendi vel de dei misericordia de illo dicit vita mea vapor
est male operantibus in presentis / Item dicit Iohannes horreo mor-
tem minantem horreo vermem mordentem sed
horrendum est incidere in mortem [illegible] et nunquam moriatur
hoc est in infirmo quia torquebitur non fatigabitur nec qui
torquetur morietur / 5m impedimentum est desperacio [illegible]
de desperare quia dicit Dominus non veni vocare iustos sed pecca-
tores ad penitentiam ¶ **Notandum** quod septem sunt virtutes

De 4or virtutibus cardinalibus

morales quarum tres dicuntur theologice scilicet fides spes
et caritas Et quattuor cardinales scilicet iusticia temperancia
fortitudo et prudencia Et dicuntur pro tanto cardinales
quia ut hostium vertitur in cardine ita vita hominis vertitur
et regitur in hiis virtutibus quia sunt prudencia que rectificat ro-
nales / fortitudo rectificat irascibiles / temperancia rectificat
concupiscibiles / Iusticia rectificat omnes vires quia conplec-
titur sub se totam [illegible] rectitudinem [illegible] dicitur rectitu-
do voluntatis / Et dicit Augustinus quod prudencia [illegible] in eli-
gendis / fortitudo in tollerandis / temperancia in utendis /
iusticia in tribuendis / Idem in libro [illegible] prudencie
[illegible] contemplacio / fortitudini firma [illegible] tem-
perancie dilectionis mensura [illegible] / quia dilectio
sine mensura [illegible] ut dicit [illegible] in libro
de diligendo deo / Iusticie [illegible] ordinacio debita ad
deum et ad proximum ¶ **Nota** hugo in tractatu suo

Contra vii dona spiritus sancti opponuntur vii peccata mortalibus

de v. septenis dicit Sunt vii vicia capitalia si-
ve principalia [illegible] omnia mala oriuntur que
sunt fontes abyssi tenebrosi de quibus flumina ba-
bilonis [illegible] vastat [illegible]
et [illegible] languores / interiores hominis que
vastatores / Quorum quedam hominem spoliant / quedam
spoliatum flagellant / quedam flagellatum eiciunt / quedam
eiectum seducunt / quedam seductum servituti subiciunt Superbia
enim aufert homini deum / Invidia proximum / Ira seipsum
tristicia spoliatum flagellat / avaricia flagellatum
eicit / gula eiectum seducit / luxuria seductum servi-
tuti subicit / [illegible] carnis fine expellit /

Sed eciam infirmus spiritus tuo presidio clamet Ihesus
sit in limine [illegible] et non est sola Sed ecce spiritus sanctus qui
est fons aque salientis in vitam eternam ut dicit Dominus in evangelio
septem fluvia tam splendida vite [illegible] ignea karitate
et virida virtute effudit in orbe terrarum [illegible] septem
dona spiritus sancti quibus totum regnum anime [illegible] irrigat et fe-
cundat / et [illegible] mentis sanat ornat et confirmat
[illegible] fiat [illegible] fluvii aque
vive Septem [illegible] spiritus boni et vii mali / nam per do-
num timoris domini spiritus sanctus ab homine superbia expellit
et [illegible] humilitatem introducit / per donum pietatis invidia
[illegible] excludit et proximum ad [illegible] vocat
per donum sciencie ira totaliter sedat et totum hominem in-
tra se per [illegible] pacificat et quietat / per donum forti-
tudinis accidia [illegible] expellit et vigorem mentis
ad operandum vehementer impellit / per donum consilii a-
varicia [illegible] et thesauros celestes
sapientes conquirit / per donum intellectus gula vio-
lenter expellit / et celestibus deliciis mentem spiritualiter
reficit / per donum sapiencie luxuriam [illegible] dissipat et
totum hominem castitati et libertati totaliter restituit
Et hugo in fine prima libri concludit dicit spiritus sanctus
sapiencie [illegible] dulce [illegible] concupiscencie
ardorem temperat / et sopita concupiscencia mentis spiritualem cre-
at / quo [illegible] mens tota ad eternum gaudium colligitur
plane [illegible] ad ymaginem dei conformetur
sapiencia namque [illegible] mens interne dul-
cedinis gustum [illegible] mentis tollit [illegible]
[illegible] enormiter in carnis voluptate dissolutur
quia totum mentis [illegible] delectatur [illegible]
enim spiritu despicit omnis caro ¶ **Nota** spiritus sanctus [illegible]
[illegible] domum [illegible] materialem [illegible]
[illegible] parat templum Nam domum spiritus mentis domum
virtutibus edificat / domum intelligencie mentis domum con-
templacione illuminat / domum consilii mentis domum prudencia
gubernat / domum fortitudinis domum mentis stabilit
et defensat / domum sciencie domum mentis virtutibus omnibus
multiplicat ditat / domum pietatis mentis domum divino
cultui ornat / domum timoris domum mentis mundam conservat
et omne peccatum ab ea totaliter expellit et conservat
quia [illegible] purgat [illegible] ¶
Nota [illegible] omnis canonica scriptura et omnis libri cano-
nici quattuor modis intelliguntur / hystorice tropologice al-
legorice / anagogice / hystoria narracio / tropologia
morum exposicio allegoria figurata diccio / anago-
ge sensus superior vel ad superna conscensus / unde
nota quattuor [illegible] invenitur scilicet [illegible] secundum hystoriam civi-
tas est iudeorum / secundum tropologiam anima hominis / secundum alle-
goriam ecclesia secundum anagogiam civitas celestis Item
sabbatum quod secundum hystoriam est dies septimane / tro-
pologice [illegible] cessacionem a peccato / allegorice quietem
corporis christi in sepulchro / anagogice requies eterna in celo
Nota 4or sunt fines discendi et docendi / [illegible]
[illegible] / aliorum instruccio quorum duorum
[illegible] discere vel docere [illegible]
avaricia est / [illegible] superbia / ut [illegible]
[illegible] / ut alios instruas caritas est ¶
Sap. Intel. Con. For. Pi. Ti. Sci. colligere dona [illegible]

Incipit liber de domo conscientie
venerabilis hugonis de sancto
victore al(ias) intytulatur iste de
claustro anime aliquos dicunt :

Domus hec in qua
habitamus ex omni
parte sui ruinam nobis minatur et ideo
quia mihi conscientia est alia est edificanda
redeamus ergo ad nos et discuciamus
conscientias nostras. Nam sicut corpus nostrum
thabernaculum dicitur in quo militamus: Sic
conscientia nostra domus vocatur in qua post
miliciam requiescimus. Et ille recte mili-
tat qui per miliciam quam exercet in corde
domum edificat conscientie. Age diligenter
exerce agrum tuum dixit sapiens ut postea
edifices domum tuam. Ager iste corpus
nostrum est cuius sensibus et motibus si recte
intus imperio cum eos subicientes ad
usum virtutis diligenter informamus. Du-
corpus anime et anima deo subiciatur. Ex hys ni-
mirum melior edificatur conscientia quam interius
faciunt bonorum operum malorum condigna
satisfactio et instancium malorum vitatio
et proximi declinatio. Condigna satisfactio
est mala facta corrigere et correcta non
reiterare. Conscientia non perpetua est que
nunquam finitur. Sicut et anima que tamen
sit immortalis sicut non potest esse non anima
sic non potest esse sine conscientia. Conscientia
namque est inseparabilis est illa vel confusio
uniuscuiusque personaliter deputati. De
emundacione conscientie
hec ergo conscientia in qua anima perpetue man-
sura est edificanda est sed prius mundanda
et quis eam mundabit preter deus et ho-
homo per cogitationes et affectiones de-
pravam et curvam. Cogitationes et
affectiones nostre sunt in conscientie
emundacione. Cogitationes in vesti-
gatione veritatis affectiones in exercitatione
virtutis. Porro nostra debet primum modo
dat virtutem resistendi peccato. Inde secundum
tenet peccandi occasionem. Inde in
inserit amaritudinem plerumque sa-
nat affectionem carnalem adiuvat ad bonum
defendit contra malum. Erudit ad utrumque
discernendum. Homo ergo pravitatem con-
siderans ut peccata sua confiteatur deus
primam flexus confiteri nescit. Omnis
namque spes venie et vite est in confessione
vera. Nec potest iustificari a peccato nisi confessus
eum fuerit primum. Ex eo enim unusquisque
esse iustus incipit ex quo sui accusator
extiterit. O felix conscientia in qua misericordia et
veritas obviaverunt iusticia et pax oscu-
late sunt. Veritas confitetur et misericordia mise-
rentur obviaverunt. Sed quia non potest illi misericordia
deesse qui se cognoscit in veritate osculum
iusticie est inimicos diligere propter deum et ceteros
parentes et queque propria relinquere. Oblatam
iniuriam pacienter ferre. Oblatam gloriam
ubique declinare. Osculum pacis est odientes
revocare ad pacem discordes ad concordiam
ad inimicos pacificare et benigne docere mentes
clementer mulcere et cum omnibus pacem habe-
re. Beata est illa anima que in pace Christi est firmata
et dei amore solidata. Cum exterius bella
patitur intus pax non turbatur quecumque
moleste foris perstrepent usque ad silen-
tium interne quietis non irrumpunt. Cum gustu
interne dulcedinis cuncta que est prodesi-
derium mentis collecta nec foras iam exiens
in carnis voluptate dissolvitur. Quia totum
in intus possidet in quo delectatur atque
ita in semetipsa pacificata dum nichil est
quod foras appetat tota per amorem intus
requiescit et cum totam ad intimum gaudium
colligitur ad ymaginem dei reformatur quam
ipse veneratur. Talem namque frequenter
visitant et honorant sancti angeli et
archangeli ut primum dei templum et sa-
cratissimum. Esto ergo templum dei et deus
excelsus habitabit in te. Anima enim huius
dein ipse templum est dei et divina nu-
pcia in ea celebrantur. Porro anima que
non studet in se consistere nec in amore dei
desiderium figere per oculos et aures et alios
corporis sensus foras egreditur atque in hys
exterioribus delectatur. Sed cum tandem rede-
unt portas istas clausas et intus re-
diens ad se videns se nudam et solam
inestimabili et extimabili confusione
et horrore concutitur et quia exterius
consolacionem quesivit istam quam intus
ideo datur non habebit. Non solum deus eam
dedignabitur visitare sed nec ipsa qui-
dem male conscia sed seipsam potest
tolerare requiem quam ipse non po-
terit habere qui ipse illam dereliquit cum
habitare et requiescere debuit. Cogita
ergo in societate aliorum. Inde potius quam
non potes semper manere cum illis. Contine
elige solum illum qui omnia substracta
fuerint fidem servat dilectoribus suis
nec recedit in tempore angustie. Omnes ergo

cordis distractiones et mentis fluctuationes
in unum collige et in solo deo totum desiderium
tuum fige ut ibi sit cor tuum ubi the-
saurus tuus desiderabilis multumque
amabilis. Ipse enim libenter visitat et
frequenter inhabitat tranquillitate cordis et
veram quiete mentis quia pax est et in
pace locus eius. propterea ergo itemque te prepara
ut tecum assit deus. Sit in ore. sit in corde
tecum erit. tecum redeat in ... nec tu illum
prius por dimiseris numquam ipse dimittet
te ubicumque fueris numquam solus esse poteris
si deus tecum erit. Custodi ergo consciencia
tuam et semper paratus esto ut in quacumque
hora venit et visitare tecum voluit. parata
sit intus in veniat mansionem. Ipse namque
dixit efficiam in eam et habitabo in
medio vestri. Studeamus ergo templum e-
dificare deo in nobis primo quidem ut
in singulis nobis deinde ut in omnibus
simul habitet. quia nec singulos dedigna-
bitur nec universos primo studeat unusquisque
ne discedat a seipso. Quia omne regnum
in se divisum desolabitur et domus supra
domum cadet nec intrabit xpus ubi
pieres in clausi fuerint et marie de
pulse. Sed ut habere aia corporis sui domum
integram et nec expone eam nitatur ut
non sint a se invicem membra eius dispersa.
Videat ergo et ipsa si desiderat xpum
presidem habitare in corde suo id est in se ipsa
videat et sollicite caveat ne membra
eius a se invicem discrepent id est racio voluntas
et memoria dignum habitaculum preparatorio cuius nec
e racio decepta nec voluntas perversa nec
memoria inquinata. Felix anima que ita
domum cordis deinceps sordibus studeat
emundare et sanctis ac iustis operibus adim-
plere ut in ea non solum angelos verum
et dominum angelorum in habitare delectet mun-
data domo. cunctis malis ab ea exclusis
omnibus bonis impleat ne sit nobis
ad querere foris unde quia omnia foris
secta relinquimus. Sapientia ergo edificet sibi
domum **De vii columpnis erigendis consciencie**
Sapientia ergo edificet sibi domum erigat co-
lumpnas vii quibus tota fabrica in nitatur
domus et consciencia columpne sunt | bona
voluntas | memoria beneficiorum dei | cor
mundum | animus liber | spiritus rectus | mens
devota | racio illuminata | prima ergo prior
erigatur **prima consciencie columpna bona voluntas**
Nam inter omnia dei dona
que ad salutem hominis spectare videntur primum
et principale donum. Bona voluntas esse cognoscitur
propria in nobis similitudinis dei ymago
reparatur primum est quia a bona voluntate bonum
esse inchoat principaliter sed qui bona voluntate homo
nichil utilius datur quicumque homo fu-
erit bonum esse non potest nisi ex bona voluntate
procedit sine bona voluntate omnino salvari
nemo potest voluntas nec dari potest in
vito nec auferri a volente. vos homines sed petit
dei. Vos homines quia vestri operari in homines
voluntate et ymo totum in vestra bona voluntate sed
quantum vis tantum mereris quantum crescit voluntas
tua tantum crescit meritum tuum. Fac magnam
voluntatem tuam si vis habere magnum meritum.
Ita deus ut piissimus misericordissimus in eo
redempcionem nostram posuit in quo nullus
nisi velit agere potest **ii columpna**
Amare namque equaliter possunt divites et
pauperes et si pecuniam equaliter dare non
possunt. Vos tamen bona non sed si non
operatum quod potest. Recordatio ergo misericordie
dei ut sit accendatur in amore dei re-
ponemus ad memoriam bona que nobis
tribuit quo in periculis sepe constitutos
clementer eripuit. nec unquam peccatis nostris
quoniam misereri unum potuit oblitus
sui de se amonuit aversos a se revocavit
venientes autem ad se benigne suscepit
penitentibus indulsit. perseverantes in sustinentes
stantes tenuit. lapsos erexit. malas delectaciones
cogitationes in amaritudines convertit et
rursus salubriter amaritudinem consolationes
suas tribuit. postremo autem tribulacione
sit perfectis quietem et pacem perpetuam pro-
misit qui nec peccantibus unquam desinit
sed ut corrigerentur nec iustis ut custodiret. Re-
cogitemus quanta bona fecit nobis non
rogantibus ymo recusantibus et quam
multa peccata dimisit nobis et a quantis
periculis nos liberavit liberator deus
qua magna dignatio protectus fuit
quod in conversos et in multos cecos et a
tam multis peccatis nos custodivit
gratia dei in qua potuimus cadere. sicut
in alia multa cecidimus. Ideo sicut
nullum est momentum quo non uta-
mur vel fruamur dei pietate et
misericordia Sic nullum debet esse momentum
quo eum presentem non habemus in memoria
Sequitur nunc **iii cordis munditia**
cum a quo tanta beneficia accepimus

toto corde diligam^us^ h^t^ e tota cogitacoe
tota affcone sine defcone Sit cor eius
ut per omnia placeat deo sit rectum . vt in
dine i tencoins exclusione purse co
gitacoins : assidui^te^ contemplacoins
Sit pati i sequi volen dei i qualibet
ptem eius i clinal cognoscit . Sit sur
sum ad celestia contemplanda z desi
deranda Sit purum ut nichil intra
se mortu paciatur u^c^ modicum q offen
diculu tollerabile repiat . aut i cogita
sua . aut i aliena . Sit dulce dulci
rusione . suam amonicoe . benigna
reprehensione . moderata correccione :
Sit mundu ut corius i mundicie spun
cias respuens cogitacoum sicut ac
cionu pcta deploret z defleat pp^a^
iniqua z aliena lugeat no solu sua
delicta s z vim eo^r^ aliena corrigat
pnalis que comisit z bonis que
neglexit ~~l^a^ cordis medica de cas libr^e^~~
Animus sit liber amundi sollicitudib;
curarum volup^tatib^ . a prius cogitacoib;
ut possit cu voluit aut sibi inte
aut utili^ti^ fru intre . aut in co
templacone celestiu requiesce . Sit
firmus ut n^a^ repentina ptbacone co
cuciat . no cripiat illecebris . no fran
gat^ur^ molestiis . tribulacia . n^a^ i pacia
qua pacem z quietes a turbare possit
cm xpc pax e . z i pace requiescat
pacis amator e z i turbato habitare no
pt . Sit confirmatus i dei dileccone
hoc e diligere deum illa compare
amus . corripe fruende eius infrons
affconem . bre pcti odiu . mundi co
tempcu diligere ec^a^ proximum quem
ipe censuit diligendi ~~l^a^ spiritus nos~~
Spus aut sit rectus ab omnib; cruis
oppinionib; prsus alsius . z deo in
sepa^r^ inititus z i illius pya devocoe
ascendat visitet supinas etnas q se
des z milicias que i domo dei sunt
mansiones humilit pfrues se an sedem
dei z agni cernat plateas supne syon
audiat illos^tis^ melos angelicos z cu
reverencia supplicet cuncti ordinibus
beato^r^ spirituu singulis pse z sibi
omnib; se comendans tantu no grav
no inet^z^ accipe animus qui i sua
cognicione diu exercitatus z plene
eruditus no est . Prima eni oculu
cordis erigit ad videndu deum q
no ydoneus e . ad videndu se ipm
pus eni inte z ut cognoscas in

visibilia spc tui qua possis ee ydoneus
ad cognoscendu in visibilia dei z si no
potes cognosce te . no presumas apphede
ea que sunt supra te . Primu z pricipale speculu
est ad videndu deum animus racionalis in
veniens se ipm . Sed eni i visibilia dei
pea que fca sunt intellecta conspicuntur
ubi queso i eius ymagine cognicois
eius vestigia expressi^us^ impssa re
periuntur . Tergat ergo speculu suu . mundet
spm suum . Quisquis sicit vide deum
sinc^e^ hoc speculu venus penitens no cessat
cottidie in spice tege tene custodie . Inspice
si aliquid in eo videat quod deo displiceat .
tege no solu pcta accionu vir^tu^ eci^a^
z cogitacoum ut nichil in eo rema
neat quod deum offendat . Tene ne
deorsum currens z tre pauorem in
heat z ne i anim pulchre cogitacoum
sordescat . Custodire no^s^ isti ^ut ille^ cui^us^ chab
naculu e cum hominib; cui^us^ delicie sunt
ee cu filiis hominu Qui ad hostiu stat
z pulsat quatinus horreus intrare volunt
receptaculu mundu i veniat . deus n
qui mundicie amator est cor pollutu
inhitare no pt . Terso ergo speculo z diu
diligent i specto incipit quadam ei
lucis claritas inter lucere z i mensus
quidem insolite visionis radius oculis
cordis apparere : Hoc lumi^n^ lucis animus
visione i flamatus i cipit munda
cordis acie supna z intra conspicere
diu diligere z deo^r^ herere cuncta que
assunt tamqm no assunt considerare cuct
suis affconib; renunciat z totus soli
i cumbit amori . sciens solu istu
ee bonu qui deu amat . Porro ad
tantam graciam nunqm pervenerat mens
p pcm i distans dei e h^t^ domi
no hois mitti s absq dubio nunqm
habeit tantaq graciam iste accipit
qui deserit curam seculi z agit
curam sui qui studet i se frequenter
cogitare z diligenter cognoscere . Sed
ergo ad cor tuu z subtiliter discute te
ipm considera unde venis quo tendis
quo vivis quid agis q amittis
quatu corrupcionis pficis . vel qm desicis
quib; cogitacoib; magis i cusaris
q^us^ affectib; frequent tangeris . vel qs
temptacoum machinis a maligno
spu acrius i pugnaris z cu corro
ctior z exterior hois statum z habitu
t qm post^a^ est plenius agnoveris

no solum qualis sis hu[m] z qualis ee
debeas de cognicione tua poteris se le
uare ad cognicionem dei quanti nam cotti
i cognicione tua p[ro]ficis tanto ad altiora sp[e]
tendis cogente z deorsum conducente
corporis fuco spiritalis ad altiora conscedis
s[ed] forte iam ascendisti iam ad cor tuum
redisti ubi stare didicisti n[on] h[oc] sufficiat
tibi disce ibi habitare z masione ibi fa
cere z qualiterq[ue] mentis euagacione in
abstractus fueris semp[er] illuc redire festina
absq[ue] dubio p[ro]uentum usum quis ubi
interim in oblectamentum i tuum ut
absq[ue] ulla labor[is] difficultate possis ibi
assiduus ee qui ymo pena pocius
tibi sit alibi morari qu[am] ibi stare Si
ergo p[er]senseris desideria tua s[e]c[un]d[u]m exteriores
delectaciones affici z cogitaciones i eis
uagari compara tu magna sollicitudine
compellas eas ad cor tuum intrare et
ibi habitare 6a collacio mentis deuoto

Mens enim que adhuc co
consideracionem non sublenatur
s[ed] adhuc p[ro]pria desideria sp[ir]itus
z uariis cogitacionibus huc illucq[ue] dist[ra]
hitur no[n] p[otes]t seipsam i unum colligere
que n[on]dum nouit ad seipsam redire
si adhuc i uana z cogitacione no[n] p[otes]t
ad ea que sup[ra] ipsam sunt penitus con
templacionis euolare Discat ergo disp[er]
siones cordis cogitare studeat euaga
ciones mentis restringe[re] z exteriora cuncta
obliuisci Assuescat i intimis suis de
morari discat sola interiora bona amare
z ista sola frequencius cogitare qui ad
celestem contemplacionem anhelat qui in
diuinorum noticiam suspirat dum se dili
genter attendit z diucius quesierit
tu tandem inueniet qualis sit restat
ut ex diuina reuelacione cognoscat q[ua]l[is]
ee debeat z quale mentis edificium d[e]o p[re]parare
z quibus obsequiis eu[m] placare opteat
qui ita euagaciones mentis i unum
colligit z omnes cordis motus i uno
eterno desiderio figit p[ro]fecto iam ad cor
suum redijt s[ed] ubi iam libenter immoratur
ac inmobiliter delectatur z cum seipsum in
p[ro]fundio cape no[n] possit sup[ra] seipsum
ducitur z p[er] excessum mentis i supina
eleuatur dum ita p[er]semetipsum p[er] cogitacionem
sui ad cognicionem dei ascendit ubi discat
soli deum amare z ipsum solum in
desinenter cogitare z i eo delectabiliter
requiescere ¶ Cum sit amator xpi

to[tu]m absorbuit affectum hominis ut negligere
z immemor sui no[n] i ihu[m] xpm z ea q[ue]
sunt ihu xpi senciat tunc demum ut re
bitror p[er]fecta est in eo karitas hinc namq[ue]
quis sit effectus no[n] e[st] bonorosa paupertas
iste no[n] sentit i iniurias deridet obp[ro]bria
contempnit dampna mortem lucrum repu
tat ymo nec mori se putat cum magis
de morte ad uitam transire se sciat que sic
amor dei i[n]fusus liquitur et n[on] admi
dicium quid extra p[ro]uenit s[ed] intus
eius flagit desiderio multo amplius
quanto familiaris z eo uehemencius quanto
frequencius qui sic i amore dei ingr[editur]
delectatur frequentes mentis excessus pa[ti]tur
frequenter ab omnibus p[re]senti z terrenis rap
tus coram deo p[re]sentatur z du[m] eius pul
chritudine desiderat magnitudine pul
chritudinis attonitus i eius admiracionem
suspenditur uiriter regis eternam regni
q[ue] magnificenciam superne nobilitatis
ciuitatem z felicitatem ciuium contempla
gloriae decorem dei bonitatem interne sua
uitatis dulcedinem z tranquillitatem eterne
quietis meditatur patris potenciam fili[i]
sapienciam spiritus sancti benignitatem
z angelice nature beatitudinem delectatur
de deo i deum z dum eius pyetatem
miratur z decorem contemplatur O quam
iocundum si no[n] eet tam modicum
captiuum cupit sola celestia contempla
contemplando iocundatur Si tu ibi di
ucius stare conatur subito labitur redit
ad seipsum ubi p[otes]t i timare quod
uidit sup[ra] se s[ed] augmentacione suaui
illius gustare dulcedinis suauitatem z i
rete i suo leue spiritalis mentis semetip
sum reuoluit z i corde tacitus me[ditatur]
i corpe lucis claritate i tunc suaue
saporem z id interne quietis secretum
z sine tranquillitatis archanum subito
contemplacione contemplatoris dulcedine in
delectabiliter afficitur z inmobiliter delectatur
Volat ergo q[uia] z no[n] desinat Volet ergo
donec ad regem glorie p[er]ueniat ibi q[ue]
plorans z suspirans intret q[uia] se i lacrimis
deprecetur q[uia] ueniam postulet gratiam
ut in recedat quo ad usq[ue] deum q[ue]
nimium offendit placatum senciat
z ubi eo consolacionem p[re]paraat :

Alia columpna est illuminatio:

Deniq est pinnet excessum i contemplacionis
celsitudinem sublevata et i divine contemplacionis
archanum recepta atq ibi illuminata ad cognitionem
cognitionem veritatis i flammata ad desiderium
bonitatis. omnes affectiones illicitas. voluntates
et vagas memorie cogitationes. cordis
dispersiones animi fluctuationes. et ciuis
distractiones i unum colligit. atq i
isto felicit fonte totum desiderium suum
figit. Vocem superiorem est sibi obediat
nullus motus adversus eam sit rebellis
sed omnia ei obtemperet et ipsa obtemperet
deo: Si non aliquis motus ad id
ad quod non debet moveri senserit non consenciat
sed illicito resistat nam solus
consensus reos nos facit. Etiam si aliquis
impediat ne opera subsequatur. tunc
enim anima mori dicitur cum ipsa est ad
peccatum promissa consentit sicut scriptum
est anima que peccaverit ipsa morietur.
resistat ergo ne moriatur. pugnet ut
coronetur. molestat licet sed fructuosum
quia et sibi penam habebit et coronam
non nocet sensus ubi non est consensus
ymo quod resistentem fatigat. vincentem
coronat. Sit nimirum edificata bona consciencia bona est que preterita
punivit. punienda committere refugit que si peccatum senciat peccato
non consenciat quam si cogitatio inquinat
non lavat. Recta est cum peccatum suum displicet
et alieno non consentit nec propter hominem
peccatorem dimittit nec eius peccata
dissimulat. et tamen corripit non insultat.
tranquilla est. que i omnibus dulcedinem
intentam conservans animo ad quietem in
intimo cordis spacium tendit. ad ymmo tociens
quociens pro adventu ipsius dilectis domus anime
edificatur. Quod si forte ut fieri solet
fur ad hoc venit qui non venit nisi
ut furetur mactet et perdat. Si nunc fur
venit i. vel cordis elacio i tumescens
oriens vel appetitus humane laudis extrinsecus
adveniens seu alia quevis pestis que
domum istam machinatur perfodere ita quam
animus thezauri custos eius vigilet mordeat
et ingulet invictos hostes et
nemini pateat in intrare permittat. sed
clamet et excitet intus habitantes ad
arma capescenda: Sit denique vicium sine
clamor sine palam non se temptavit prius
istud arceat ut sit secura Consciencia secura
est quam accusacione non patitur vel pro corpore boni
vel pro proposito mali. unde et est bona sibi
consciencia nec despecto nec defuncto mute accusat
ut deputari i iuste delectabilis. quia est cum nec
deus sua patitur i putat quia non fecit
nec aliena quia non approbavit nec negligencia
quia i bonis permansit. Multi
quesierunt securam si non tam sollicitius et
studio quietam. consciencia quanto quietam
seculares et vana festa et cetera apprehendere
et nullius retinere cogitare nam desiderans
spiritus ornatus est et qui custodit istam
sibi securus est. Salva reverencia sapiencium
tamen et recte ad conscienciam quam ad sapienciam
ut sapiencia sit. que edificet conscienciam. tunc
ut se intellectus eius cum illustratur consciencia tunc
impletur cordis consciencia cum i se deum et in
deo omnia revolucione superna recipit
ymago tanta creatura ymago In ymagine
creata nec aliud est quam sapiencia in
anima nisi gloria in consciencia ut sanctificatio in
archa. O quam i effabilis est dei pietas
que tantam maiestatem inclinavit ad tantam
humilitatem. Si in tantum nos creavit
i nobis et quam pater eet nos deum prevenire
velit et nos sibi fieri mereamur denique i
quid fecit vos p. m. i. e. m. s. f. et innumerabilis
filius obediendo mirum piendo gaudendo
fiat prohibitiva participatio. mir pallior
i structurum. O fidelis anima dilata affectus
ne angustiis i visceribus tuis concipe quem
totus mundus non potuit comprehendere
Dominus virgo beata illum fide concepit fide
namque Christus concipitur. ibi predicatione nasci
facit devocione nutritur. amore tenetur
Sit ergo consciencia prima ut domum intendat
ad hospicium eius. Sit sollicita ita fidele
obsequium ne tanta maiestas recuset
cordis gremium. Sit devota ut soli deo
intendat nec recedat ab eo tunc consciencia letificat
animam et exhibet deo gratiam et
angelis et hominibus reverenciam et sibi ipsi
placiditatem et quietem. Consciencia est cordis
sciencia que dicitur intellectus vel ista que senonit
ipse vel preterea se scire aliud nota ex consciencia
cor eius et se nomine scilicet et multa alia qui
nomine se appellat consciencia Sed quod preterea
se alia nomine sciat et. Consciencia bona titulus
est religionis. templum Salomonis

Comendatio bone consciencie capitulum [illegible]

Aurea ... ortus deliciarum aureum reclinatorium gaudium angelorum archa federis thezaurus regis aula dei habitaculum spiritus sancti liber signatus et clausus in die iudicii aperiendus. Nichil iocundius nichil securius bona consciencia. Premat corpus, trahat mundus, terreat dyabolus, secura est. Secura enim corpus moriens secura, secura etiam utique in die iudicii ante tribunal iusti iudicis stabit. Secura enim ante conspectum dei presentabitur. Fine beatitudinis non est utilius remedium nec certius testimonium bona consciencia. Mundus cum voluptatibus suis ruit, corpus ploret, videat, ardeat, pereat, cruciat, nunquam marcescet consciencia. Unde insultat corpus in penam, ieiuniis maceretur, verberibus laniet, aculeo distendatur, gladio trucidetur, variis suppliciis affligatur, secura est consciencia. In speculo consciencie status exterioris et interioris hominis cognoscitur. Anima enim non novit se que sine speculo est consciencie. Speculum enim mundi et clarum et purum religionis est consciencia. Sicut enim nichil quod vivo vel amico placere appetit, nitentem speculi ymaginem opponam, reddentem decorem et pulchritudinem faciei sue componit. Sic anima ab ymagine veritatis discedit, vel vestigiis ymaginis recipiat in consciencia relegitur et intelligitur. Claram in vero consciencie speculo tam quod decens quam quod indecens in se est claro aspectu apprehende potest. Vitam

Vestigia

De operatoribus capitulum [illegible]

suam intus namque non cognoscat nisi consciencia, nec venitur ad bonam conscienciam nisi per cordis custodiam. Cor enim per se nunc arbitrii dominus suam aut vitam sortitur aut mortem. Velle namque peccare malum est, peccare peius, in peccato perseverare pessimum, nolle penitere mortale. Quandoque quod cor cogitat quod adnichilare sperat vel adnichilacionem priorum quo quam non pertineat respondendum est. Dedicit quam mundi partibus in quibus vagari et perfugium vane occupatur ad seipsum redeat et seipsum discuciat. Utrumque in veniat culpam, penam timeat, querendo aut culpam nunquam alias nisi reperiet, reperta aut culpa pene coram seipsum puniendo se ante se statuat. Se equidem culpa tamen ante se afflictum se reum ante se iudice seneros se impium ante se abinpiciente reatum ponat. Se ad se detinat quid a se faciendum sit, de se iuste insistat

in se in iustum iusta sententia loquatur. Et sit ad se quia pacem deseruisti, addidimus tibi bellum in christi ad teipsum sustinere patris ut te ipso condempneris quam patrem pacis inpulisti. Vis quod non vis et quod non vis vis ad teipsum torbatur volenda vis nolenda non vis. Ecce de ore tuo te iudico serve nequam. Affligamus itaque te et statuam contra faciem tuam ut aspicias spiritum tuum et recognites stulticiam tuam. Sic in miseris suis ad seipsum colligitur cor et suscitatur cor ad cor unus est qui sit de corde operatur et retinet cor suum et virum ne prosternat in abissum extrinsecum. Unus iste seu violencia rapit regnum celorum. Ipse dominus vim patitur et violencia rapitur. Et nobile regnum possidet qui cor suum possidet. Non regnat qui in corde addictus sentiriis viciorum possidet visibilibus et temporalibus. Solus hic regnat qui deponit corpus impio legem racionis ordinat et totam familiam motuum exteriorum et interiorum. Si consumat leonina rabies per (ext) paciam. Si petulancia hirci per abstinenciam. Si ferocitas apri per mansuetudinem. Si superbia unicornis per humilitatem. Ergo in ybernis aut nive temporis viae liberales, vires ista liberalis palys(?) qui teneatur cor quod omni mobili mobilius mole est. Quod omni lubrico lubricosius est. Mobilitas aut naturali in stabili est ut in puncto fixo recusat consistere. Agnita in motu est et motus est eius nata(?) ultatam monet molem tocius corporis humani tantillus et intus vinculis in corde motus et quia cohortetur arte ut aliquando movens ipsa non moneat. Forte mola asinaria si ei ad collum suspendetur non monetur ymo multo magis cum mola cogitacionem agendum itaque cum eo ut oneratur terram et perambulet eam si forte velociorem et mobiliorem se invenire queat. Si super terram silencium suum non invenit et gyrum celi circuiat et circuus cum dei ad consensum suum ad moneat. Quid tamen faciat pergat ad celos qui ambulat super pennas ventorum. Forte et cum illis intelligere potuit an et cum ista virtute erat. Que at

tingit a fine usque ad finem fortiter
et omnia disponit suaviter. cum et intellectus
apprehenderet de prima dicitur: Nobilior
est omnibus mobilibus / sapientia saltem
cum viderit tam speciosis saltibus cursi-
bus velocibus sua potentia potencie cre-
atoris sui subsistit et dimittit alas
suas retinens se et hinc notitiam
desistit operationis se ad se colligens
et cohibens se ne transgrediantur fines
suos. Sicut enim sancti animalia in visione
Ezechielis cum fieret vox super firmamentum
quod imminebat capiti eorum stabant
et submittebant alas suas quod
plane sancti faciunt cum perlustrant opera
et mirabilia dei super intellectibus abscon-
dita nichil se scire deprehendunt sed
momento stante omnia opera sua apprehe- Attende
ndunt. Tunc se non a se moveri cer-
nunt quia ipse immobile manet in
qui omnia movet quoque ut
omnia moveat. Animam igitur [illegible]
adeo motum suum ita non usurpet
ut proprium sed ut concessum seu commo-
datum: ad nobilitatem namque commoditas
commodantis est uti commodato / alio-
quin furtum factum fuit in re commodata.
Cum ergo monuit te deus vel moneri
te voluit: Cor humanum moveatur
alias non moveatur. quia non est
moveri sed commoveri. Sed qui monet
te deus in admonet anima sic vane
concupiscere. Cor sapiens et cor pro-
stratum prelectus in hiis que vanitates
vanitatum sunt homo te non decet
hiis subesse sed preesse te indiget enim
ut melius et commodius sibi sistat
cum hiis neque ad virtutes in divites
neque ad moralitatem. Virtutem quidem
immo tuo prestat in via. si ad men-
suram firmatur non ad superfluitatem.
Ex superfluitate quidem arborum alia
quam in plantis fundantur nimia
et in ventis nimiam effluxionem
resolvuntur. ita ut retentione deficiat.
Sic corpus tuum cuius princeps et dux
corporis si [illegible] excesserit [illegible]
[illegible] corrupit os aperuit [illegible]

perditionis sibi effodit. Et in hospitio reparationis
et de remedio operatur exitum de vehiculo
naufragium quod per superfluum sumptum tollit. Namque
Nunc superflua non deerunt nimia quia
desuper effluencia copia ciborum nascantur
unde extra membrorum infirmitas. Cum r. De [illegible]
et mala acta corrige tam in ordine
et officio famulantia membrorum corporis et
ac motum dispone tam et singulorum
negotia sibi competentiam assignantes
non sit in regno corporis tui qui leges
et iura instituerit in principe prevaricetur
oculus non manus non pes non
auris non conveniunt. Recordare de iniquitate
membrorum dum et plebeis sic rebellione
[illegible] lapidibus
obruantur [illegible] confodiatur
et noverint regem [illegible] sedere super
nimias res. in superfluitate corporis
Si [illegible] que [illegible] vocare
semper appellantur [illegible] et [illegible] libris
Si motu inordinato rem publicam in-
festaverint [illegible] abscidentur non solo sed
[illegible] non determinatione sed morti-
ficatione [illegible]
qui nos contristant: hiis persuasionibus
cor effrenatum in principe [illegible]
teneri potest. ut sit consciencia bona. Et
bona si habeat in corde puritatem in
ore veritatem in actione rectitudinem. Per
hiis namque [illegible] visione
O beata visio in qua sit est deus notum
atque perspicuus ut videat a singulis
nobis in singulis nobis videat in celo
novo in terra nova atque in omni [illegible]
Sunt [illegible] Humana consciencia [illegible] de libro sacre [illegible]
[illegible] ex tole [illegible] peccatorum confessio
et eorum satisfacto et exhibito bonorum
operum et custodia eorum. Unicuique est
liber sua conscientia et ad hunc librum
discutiendum et emendandum omnes alii libri
inventi sunt. Animi enim de corpore egre-
dientis nullum alium preter librum consciencie
sue secum portare poterit atque in illo
cognoscet quo debeat ire et quid debeat
recipere ex hiis que scripta erunt in
libris nostris iudicabimur. et ideo scribi
debuit secundum exemplar libri vite.

et si scripti non fuerint corrigendi sunt.
Conferamus ergo libros nostros cum
libro vite et si quid aliter fuerint cor-
rigamus ne in illa ultima collatione
si quidpiam aliter inventi fuerimus fo-
ras abiciamur. Beatus homo qui perfecte se
cognoscere et reprehendere probatur [illegible] qui
sibi displicet deo placet et qui sibi vilis
est deo carus est. Augustinus in sermone de
omnibus: valde stulto homini placet
qui sibi ipsi placet. Sequitur pars secunda de stu-
dio et custodia conscientie.

De cognitione sui et [illegible]

Multe sunt scientie hominum nulla
est melior illa qua homo
cognoscit seipsum. Ergo ob hoc
redeam ad cor meum et ibi stare
assuescam ut totam vitam meam pos-
sim discutere et meipsum cognoscere et
omnes miserias meas coram deo
effundere. Si forte illa magna pietas
moveat eum. Confitebor ei, cui omnia nuda sunt et aperta, quem
fallere non possum quia sapiens est,
nec effugere quia ubique est. Audi
ergo piissime deus confessionem
meam et respice ad penitentem tuam
et fac mecum secundum misericordiam tuam. Audi quam
sepe de memoria mea te expulit
turbines variarum cogitationum plurimarum
que velud plebs ad spectaculum
solet effluere in cor meum dum orare
vel cantare in monasterio volo. Ne-
scio quomodo stulta cogitatio cor meum
rapit et ducit per diversa loca. Cumque id
adhuc revoco tenere non possum, sed
illico elabitur et huc et illuc dispergitur
et in innumera effunditur. Ita tota terre-
narum cupiditatum illecebris et vanitatum
effusio ita cor meum occupat ut quod
divine studeam hoc cogitem. Atque re-
volvo: non enim est in potestate mea
cor meum et cogitationes mee, que
ex quadam effusione mentis mee. Atque
quod confunduntur atque alias [illegible] quam
ego proposueram ad secularia revocantur.
Mundana in seculi illecebrosa [illegible]
Propterea tempore quo levare mentem mea
ad te paro in huiusmodi cogitationibus

[illegible] adversa plerumque deicior [illegible]
perstrepentium cogitationum tumultus a
corde [illegible] amovere volo ut valeo
sed visa et audita dudum et sepe adhuc co-
ram revoco et in eadem [illegible] in potestate
perstrepentium cogitandi cogitationes
recogito et eadem iterum ac iterum repli-
care non cessant et tamen diu multumque
quidquam potero recogitavi sine co-
gitationibus esse non possum. Sed in-
trant et exeunt atque alie alias
introducunt et excludunt. Hec in-
vitus sustineo. Plerumque cum consentio
[illegible] que vidi [illegible] nichil feci
sine utilitate absque omni discretione
vaga mente discurro in mens mea
sic mobilis et numquam stabilis sic vaga
et vere eba per diversa discurrit. [illegible]

Graviter pecco etiam

cum cor meum delinquo
quando cogitatus inicium est quod per negligentiam
sit vanus pastor tunc id me deserit.
Confirma cor meum deus qui tu stare
in semetipso in te consentire aliquo
et dimittat ita peccandi consuetudine et cum
nescio per quod cor meum prosiliat de-
lectatum et in multa diducuntur desideria.
In nocte non cum dormire volo mentem
in imagines et fantasias clausis o-
culis video easque in visus tollere
quotidie absque acie mentis in cor
avertere tanto amplius et se in
incerniis et molestiis eorum cogi-
tationum cor meum maculant in-
est quod sepe in nocte mortifera
delectatio que ex recogitatione pre-
teritorum peccatorum nasci solet sed maxime
ex recordatione libidinis. Hec enim pestis
que preterit vitium est in familiaris
eo quod adhuc in pectore et adre-
pellendum difficilior. Nam cum eam
repellere volo, noluerit se in [illegible]
blande honerosa displicendo pla-
cens et placendo displicens. [illegible]

ius libidine numquam fugere potui sed semp-
er me persequitur et cum aliquam delectationis cogi-
tationem vel visus intentionem me com-
prehendere potuit non diebus neque noctibus
requiescere sinit. Subtiliter intrat et mentem
occupat et nisi subito repellatur allicit
et incendit et quasi virus pestilentie per totum
corpus paulatim se diffundit, cogi-
tationes pravas multiplicat, affectiones
malas generat, delectationem illicitam
menti efficit et ad consensum peccati
animum inflectit, omneque me intus cor-
rumpit. Hac peste cum assidue teneor
[illegible] ab ea vix possum quia stimulos
eius quos patior aut nescio aut erubesco, tam
subtiles sunt et tempus [illegible] diffi[cile]. Et
calidis incendia [illegible]. Impuberes
stimulat, iuvenes inflammat, viros
enervat, senes et decrepitos fatigat.
[illegible] tugurium non renuit, palacia
intima [illegible] cenobia [illegible]. Adiu-
va me domine deus meus ut huic tam
pestifero et mortifero vicio resistere pos-
sim. Vicium enim quod resistentem fatigat,
vincentem coronat. Scio et quod si men-
tem meam in cogitatione immunda
polluero, tibi qui munditie amator
es placere non valeo. Sequitur

Cor mundum crea in me

deus. Cum non sit vacuum vacat[?]
cogitationibus cor occupatur et tempus
inquinat vanum et amarum dissipat. Se-
pe namque aliquando in mea commotione diversarum
cogitationum tumultibus in corde [illegible]
sunt inde sollicitus et tempus orationis
vel [illegible] de acceptum in vana rumorum
consilia multiplico et nichil ad [illegible]
[illegible] quedam sunt in corde [illegible]
[illegible] non video absentibus contradico
[illegible] [illegible] [illegible] profero
et recipio et [illegible] diversis video [illegible]
[illegible] [illegible] assit rixas in corde
compono. In fidius in [illegible] [illegible]
et [illegible] me [illegible] [illegible] [illegible] peso[?]

et exquiro et video et cum rem nullam teneam
vagus [illegible] elaboro. Verumque diem
in [illegible] nocte in cogitationibus meis corpore ab
[illegible] [illegible] qui fatigatur illicita cogitatione
[illegible] meos intus pugnat [illegible] [illegible]
repugnat. [illegible] numquam [illegible] in corpe-
re[?] hoc [illegible] in optima cogitatione
[illegible] in [illegible] et [illegible] [illegible] cor[illegible]
in mente in recordatione qua [illegible] [illegible]
[illegible] in operis [illegible] sepe et ea
que numquam fecit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
cogito quod peniteat me ista non fecisse.
Ab occultis meis munda me domine. Et
cum nichil exterius ago intus [illegible]
pro [illegible] in [illegible] depicta que vidi
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] in corde
[illegible] non cesso et cum [illegible] [illegible]
cum comedo cum ieiunio [illegible] cum [illegible]
[illegible] cum tranquillus sum corpus re-
quiescit et [illegible] huc atque illuc discurrit.
[illegible] [illegible] sine culpa [illegible] numquam
potui [illegible] [illegible] quidem quod laudabiliter vixi
sine aliquo reatu est. Si [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] meis eripe me
domine. Crebro namque [illegible] [illegible] [illegible]
debui [illegible] voluptati [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in laqueum
voluptatis. [illegible] namque comedi et
bibi non ad [illegible] sed ad voluptatem
et quod [illegible] [illegible] erat voluptati [illegible]
erat cogitavi et [illegible] et potui quod non
debui et plusquam debui [illegible] de eis
[illegible] in cogitatione [illegible] die [illegible]
cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
que [illegible] sed que extollunt [illegible]
[illegible] [illegible] corporis non [illegible] quero
que [illegible] [illegible] sed que mulceant
[illegible] non [illegible] que [illegible]
[illegible] mulceant sed que per colorem
oculos seducant cum [illegible] [illegible]
[illegible] loquendi [illegible] [illegible] [illegible]
sum non [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] que ad me non pertinebat

[illegible] [illegible] [illegible] corporis

z deqnibz bcenciaz no hebaz i meis
me colloqys hom z loqiug sum
no soli ad edificacoz ꝗ z ad destruccoz
no quod decebat ꝗ licebat qꝫ loquuꝫ
sum vel vana z adrisum apta vel
ociosa z i utilia verbosus desinens
z detraccioni studens Os meu de
tractacione z mdaciis coinqinam. lin
gwa mea oim fallacia e plena
z nocuit in plurisqꝫ omia meb̄
mea. Aurea que vidi vel audiui
nuqꝫ eo m quo dei vel fra sunt
rectre posui ꝗ alia affuno palys
z sepe mlta mutis supflua atqꝫ
uā vel ni laudando vel vituperando
se quores loquor mentior. gutt
i sacii ardet i gluc. gula diuf sa
poribz saciai no pt. cor pmi dolo z ma
licia plenu pmiz cofers ꝑcare nuqꝫ
potui. Manus ad opus pmi sunt
pate z ad opandu̅ bonu̅ pigre. Sthomachus
z intestina nimis abo z potu sepe sunt
distenta z io dolore sunt plena. nec
vn gula delecta inde venit i firmi-
tas corpus i finiat z sepe mors sequitur. ꝑ crule
delectacionꝫ corrui i venes i glunien
z vn debui in pace salutem m ꝑtra
mi comedendo ꝑuicies. pedes velociꝰ
portauit me ad aquiz curiositatem
spectandaz qꝫ adeuctaz. oculi i aquo i
auiti me pruerit. omnesqꝫ motu
corpis mei ad i munda desideria ꝑtexuit
mes aciꝰ apperui vbis ociosis z va
nis qꝫ sancti. delectatꝰ e odoratus
vanis odoribz. gustus diuisarꝫ rerꝫ
diuf saporibz nunc singuli sensi-
bꝰ z illis iuxta qꝫ cuiqꝫ sinis sebat
appetitus Itadeus meis i omnibus
membris meis natiue modu excessi
omia membra mea vel consilio sera
i inimico meo de me dum tradidi
cu morte fedus i iere pactu pepegi
cu inferno. Quo consciencia accusat
z dampnat hominem de inuidia

Eripe me domine ab homi
ne malo i amicipo. a quo recedere
no possum. Nam quoqꝫ m
comitatu via mea me sequitur z vbi
cuqꝫ vado consciencia mea no me deserit sed
pus assistit z quidqꝫ facio scribit. Vero
quāqꝫ humana iudicia sb effugiaz. iu
dicium ꝓpe consciencie fugere no valeo
z si hominibz celo quod egi in tantum
qui nomi mali quod gessi celare
no valeo. ꝓpr reatus consciencia no
me requiescere sinit. ꝗ de die i die
me vehement torquet z de die i die
me vehement terret. Nam i die ulti-
mo cu dns ad iudicium venerit. vnius
cuiusqꝫ consciencia ad testimoniu adducetur
z aptio libro conscie. ois culpa ante
oculos reducetur atqꝫ ita cogente ꝑtra
vnus quisqꝫ erit accusator z iudex suus
ꝓpterea consciencia me an me z iudica
bo meipm. quia si nosmetipsos iu
dicaremus no utiqꝫ iudicaremur. Vnde
qui disponit sermones suos i cetiis co
monebitur ut istius ꝑme ruine
dici iudicium euadere possum. Sed cep
nat me consciencia mea. quāqꝫ dimi
iudicium no dum me deprimet. me ac-
cusat de homicidio. quod si ope no
feci. voluntate tn ac desiderio pegi.
Sepe accusat me de adulterio z eorum m
uideo. Accusat me de i nidia. z eo
consilio qui i vidia sepissime cor meum
laceravit. p i vidia naqꝫ sce vineam
mea mea feci i nidendo petii. Nam
bona queqꝫ ; abeis fieri vel dici au
diebam ea omo no credebam.
Ipas res vn gestas i malum male
iterpretando contebar. omne malum qꝫ
de illis mendax fama iactabat pro
tinuqꝫ si eo vidissem credebam omia
mala meis emulis fingebam
z ex psectu eorum deficiebam. Hec no
odia mit me abscondes z i meos

ciatus enitebar presentibus invidebam
peccantibus favebam de malis eorum
congaudebam et de prosperis eorum lugebam
contritus in inimicis ardebam et hanc
maliciam me prior deprehendi. ti-
mebam. Fuerunt eis amatus et numquam vere
et ita amicus eram dyaboli et inimicus dei.
Inter amicos discordias seminavi. Discordantes
in dissensione confirmavi opiniones eorum
mendaciis decolavi. Infernalibus car-
nalia ut spiritualia carnalia laudavi
ut spiritualia bona dixi esse eis persuadendo
malicias silui ut eos quicumque in tantum in
committebat quam possem recte decipe
odiorum in occasiones sinistris suspicionibus
coacervavi et ita demones quorum sum
sectabar secutabam non illis velud
amicus fui in obsequio hostis. In mo
eram corruptus in verbo turpis in facto
perdictus fui sectorum tenax malarum su-
spicionum ubique pressus. Et ita persecutus
sum inimicus animam meam. Heu in terribi-
lia mea pessime domine unde potero esse bonus
qui in bono fui malus. Ego peccabam
et tu dissimulabas prolongabam et non ulto
tempore in iniquitatem meam et tu expectare
tuam quia penitentiam et indulgentiam con-
cupiebas. Da ergo mihi misero qui tam
diu peccasti criminose. Credo namque quia
quidque mihi condignum debetur. Sic
erit quod numquam fuit. **De vanitate conscientie**
Non solum invidia cor meum afflixit
sed et vanitas et vanas delectationes
languentem anima mea nobilitate presumente
namque de operibus quorum mihi conscius
non eram. extollere me iactanti gestie-
bam et docere que nesciebam secundum cordi
deme sublimia volebam de laudibus
[illegible] imponebam excedebam vel que
non concupiscebam. appellationes meis
inimicis vicys imponebam et ita me
ipsum fallebam et similiter in decipie-
bam in presumptione in honestati fui

velox in exhibitione mendax a bono im-
mobilis mali tenax in verbo et fines [illegible] tempus
ubique fallax. Levis ad prospera fragilis
ad adversa. Iustitias ad obsequia [illegible]
ad opprobria et modicus ad gaudia se-
culis ad humana difficilis ad honesta.
Misericordissime deus iam defecerunt in va-
nitate dies mei magis debui flere
in iniquitate commissa. Extunc remissa
voluntate suspirare amissa bona celestis
aspirare ad promissam felicitatem pro-
pare ad augustiam societatis representare
tuam maiestatem. **3a pars lib. de confessione quantum sit confitendum**

Terret me tota vita
mea cum diligenter discutio. appa-
ret enim aut peccatum aut sterilitas. et
si quis in ea fructus videatur. Sic est aut
simulatus aut imperfectus aut aliquo corruptus
ut possit aut non placere aut displicere tibi.
Et tu nec una res sit. sic est mihi quod
non una sit quod est miseria super miseriam.
Sic comedo bibo et dormio securus
quasi iam evaserim diem mortis et
evasurus diem iudicii et tormenta in-
ferni. Sic ludo et video quasi iam regna-
rem in regno tuo. Vero multitudinem
iniquitatum mearum expavescens.
Sed de tua pietate confidens tibi creatori
et redemptori meo qui veniam et
indulgentiam per veram penitentiam et lau-
dabilem confessionem assequi
promisisti. Confiteor quod ego in peccatis non
conceptus sum et in peccatis multis
et per omne tempus vite mee usque ad
hanc diem in peccatis sum conversatus
[illegible] in venio peccatum [illegible] non sum
[illegible] in [illegible] per superbiam namque
precepta tua et seniorum meorum transgressus
sum. Silentium et taciturnitatem sicut decebat
[illegible] non tenui. quod in licitum
non fuit [illegible] dedi ac cachinnum cla-
morem pauperum et miserorum non
libenter ut misericordie audivi nec
eos in infirmitatibus suis visitavi. [illegible]
dentibus [illegible] in multis confessi [illegible]

multa in ymo quam verum in summo cogitacio.
Confidentius reprehendo aliorum vicia quam
mea: et quod in aliis reprehendo facere
non erubesco. facilius vero cuiusque vi-
cia quam virtutes attendo. cum aliorum de-
licta credo mea non aspicio in meis
delictis sum clemens in aliis rigorem
tenere volo. ad irrogandas contumelias
sum validus ad tollerandas infirmus. ad
obediendum piger ad lacessendos non [illegible]
importunus. ideo non que facere debeo et
valeo vagus: ideo non que nec fa-
cere debeo nec valeo paratus. Ita repletum
est malis anima mea. pro meis exigen-
tibus meritis me deteriorem reputo an-
te talia devote non supplico vasa sum
non renuere cito. Inchoavo nunc sum
tore et in alio negocio mente nunc in
terris maneo nunc foris exeo. tota
est levitas corporis mei intus et mens
aliud canto et aliud cogito. psallendo
dic verba profero et attentus sensum non
attendo. sed mente vagus. totum disso-
lutus. omnibus hinc et illinc prospiciens
quecumque in circuitu plus istis et prospicio
ve michi vel pro tibi potest emendare
deo non unquam nos in ipsis bonis que
ago addictus propriis. quia dum mente
levitatem premit et quidem sentio contingit
mens mea secum reddit et in ope-
re labitur. sepe et memetipsum ac opera
mea que feci laudavi et ab aliis
laudari volui. plerumque laus huma-
na quam non querebam. in oblata pla-
cuit et cum extra tantum extollere
subito multa que feceram ad memo-
riam venerunt ut amplius in elato
extollerent que subtiliter replicans
atque in viam tuam totatiores repi ma
gis magistris deceptus in tumescere
deus in mei elatione conpatiens
destiterunt in dans gloriam et non deo
a quo omnia accepimus omnium firmi-
tatem multa amisi atque ita didici.
Eum qui me laudabant ad distru-
ctionem me iniectito in quisque in semetipso
conflatum tanto adei amore disiunxit
ita deus meus in suo aspectu.
vita mea. Si me libabis heo vi-
tens tibi agam. Si non me li-

berabis non heo vindere reprehedam
qui iustus es. Heu michi qualem
vixi. quanta mala feci et dixi pudet
quod sic vixi et quod natus fuerim.
Vtinam quod non esse quam talis esse.
Nunc tamen et malum me feci neque
qui me sponte feci miserum iuste
est quod sim esse miserum. Consciencia mea
meretur dampnacionem. pena mea non sufficit
ad satisfactionem. Sed tamen scio quod misericordia
tua delet omnem offensam. dele ergo
pie domine iniquitatem meam secundum multi-
tudinem miseracionum tuarum. Ego non qui
usque ad hanc diem sic tamen vixi
tamen sic tamen vivere volo. Heu heu
michi quam tamen sepe sum confessus sumptes
eadem sum confessus repetendo con-
fitendo. consuevi miliciens promisi
ut me emendarem et nunquam tenui
sed semper ad peius mendicavi et pro omnibus
felicibus nova et deteriora commisi mo-
ut debui mores meos in melius
committi nec a malefactis recessi et plu-
rimos et me peiores peccare feci et multa
mala exempla dedi. Dies vite mee non
nulli subiecti sunt. Ecce peccata mea
misericordissime deus non abscondo
sed omnia coram me nec excuso. quoniam
iniquitatem meam ego cognosco. nec
dico iustus. Certum si alius me ita
accusaret sicut ego memetipsum accu-
saret sustinere non possem. desperare
neque potuissem propter mea mea peni-
tenciam et necessitates et miserias meas
quas egi et cotidie indesinenter ago
corde ore et opere et omnibus modis
quibus humana fragilitas peccare
potest et si unum tamen deus meus
facit et humanet in nobis. Sed desperare
non audeo quoniam subditum ille
ubi usque ad mortem mortem autem
ut tulit cyrographum peccatorum
nostrorum et affixit id est cum patiens in cruce
fixit et mortem. Gracias ago tibi
domine deus meus qui visitasti
me et audisti in peccata mea. Tunc
ymmo te inspirante didici ad cor meum
redire et memetipsum cognoscere. Adnuo
vero quod atque inimicus meus et ei [illegible]

delicta mea exponerem sicut michi
precepisti ut eius consilio et auxilio
a iniquitatibus meis possem liberari
et tibi reconciliari.

Confessio conscientie et lacrimosa

Audi ergo pater misericors
peccatorem, audi vocem lacrimantis et
penitentis, attende qui contempsi patrem
et creatorem meum offendi. Deo in-
bente ad cor meum redii et iam ex-
clusis omnibus preter deum et me ipsum
totam vitam meam discussi tuo dili-
gencius quanto familiarius et ut
verum fateor nichil aliud in ea inveni
nisi locum horroris et vaste solitudinis
consitam vel deum neglectum. Omnino
incultum spinis et tribulis obsitum
et omni horrore plenum. Nullum
in vanis vicium a quo non traxi
aliquod contagium. Conturbatur me
ira lacerauit, invidia inflauit,
superbia extulit, detraxi meis et constanciam
oris sanitatem, obprobria proximorum
scelerum detractionum, lascivie effrenacio
seniorum meorum impia non servaui
sed iudicium demeris negligencius
obviaui aut rebellis fui aut
remurmuraui pro me melioribus
in presencia affatim suppliciter fui spiritu-
alium invidens exagitaui meas
furias peccata iactaui obsequia
fratrum collata fastidiui negaui quod
fuit. Inimicos meos elatus de-
spexi non observaui in obsequio re-
verenciam. In sermone modestiam
in moribus disciplinam. Ut fui in
lectione pariter et in corde durior
in ... iactancia. In humi-
litate fui fallax, in odio pertinax,
in ... medius subiectionis ...
pacies potencie sectator. Ad opus
bonum piger ad vanitatem ... ad
obsequium dominum ad loquendum quod
nesciebam promptus ad supplantandum
patrum fraterne societatem. In vanis
temerarius in iudicando clamorosus
in loquendo fastidiosus in audiendo
prospiciendo effrenatus
deformiter in ... honestus

animi in sessibus quietis in claustralibus
exis in statu obsequio et imperiis
subiectis. Sepe iactaui me fecisse
quod non feceram iactaui me non
dixisse quod dixeram vidisse quod
non videram dixisse quod non dixeram
dissimulaui me et non fecisse quod feceram
iactaui me non dixisse quod di-
xeram non vidisse et audisse quod
videram et audieram et ita ex omni
parte sum reus: reus in seculo
reus in claustro. Sed in presumptione
hic negligencie et ... me
terret. Verum tamen multo amplius terret
me quod in monasterio in conspectu
dei deteriorem me invenio. Celo cecidit
me deus in loco voluptatis in domo
ubi tamquam in paradiso deliciarum. Ego non
misi et miserabilis inter mensas epu-
lancium filiorum pes ... fontem sicco
... igne algeo et adiutorium manus
extendere volo tamen piger sum et desidiosus
sicque tempus amitto. Quod deus
pietate sua ... in dulcedinem ad agendam
penitenciam ad optinendam veniam et ad
acquirendam graciam ad promerendam gloriam.
Ecce quod dedit nostris inter filios dei
... michi ... non ...
in magna corona et ampla ...
Sabbatum ... existo ...
arbor sterilis ... nescio in-
... inutilis plus consilio quam
quod professio ... loci teneo
et ... officium suppleo. Sed sum si-
tiens sine frondibus et fructibus et tamen
me pascunt de laboribus manuum suarum
sicut ... Ego autem ...
pauper et miser ut clerici ut laici
... cantare et legere nequeo. Labo-
rare nescio. Sed sit obprobrium hominum
peccatis vilior cadaveris ... peior vel
scabilior ... putredine fetens
hominibus ... peccatis deo ...
... tedet me vivere vivere erubesco
quia parum proficio mori timeo quia
non sum paratus. Volo tamen mori et
me deo committere et commendare

quia iudicans et misericors est quod
de mala mea commissione cum
scandalum facte tota namque die ve-
recundia mea contra me est et confusio
faciei mee cooperuit me. Considero
me sompnolentum ad vigilias, tar-
dum ad horas canonicas, et pigrum ad
opera manuum. Alios autem video ita
strenue et tam devote divinis inter-
esse laudibus, alios non tam reverenter
et alacriter coram deo assistere et eum laudare.
Ego autem compunctionis lacrimis nequeo
tanta est duricies cordis mei. Carne
non libet, orare non delectat, meditationes sanctas
non invenio tanta est siccitas ani-
me mee et devocionis in opera quod pater
[illegible] in omnibus in tantum visitat
deus. Ad me autem non appropinquat. Nam
alium quidem intueor singulari
abstinencia, alium admiranda pacie-
ntia, alium summe humilitatis et mansue-
tudinis. Alium multe misericordie et pietatis.
Alium in contemplacione frequenter excedere
hinc pulsare et penetrare celos summa
instancia, aliosque in aliis pene omnibus
virtutibus. Omnes perspicio et considero
fervientes, omnes devotos, omnes in
Christo unanimes, omnes donis
celestibus et gracia affluentes, tamquam
re vera spirituales homines quos deus
visitat et inhabitat. In me
non invenio horum in veris. Quin de-
clinavit deus in ira a servo suo.
Unde est quod cum alii vigilant ego
dormio, ut in monasterio ego hinc illincque
discurro. Cum alii in quo secreto
loco se furantur a collaciis hominum
ut loquantur cum rege angelorum
ego quero colloquia hominum. Cum
alii vacant lectionibus ego fabulis vobis
ociosis. Cum alii discutiunt et diiudi-
cant semetipsos ego diiudico
alios. Aliis placent omne virtutum
genus, disciplina et quietis studium;
et in placet angustia et divitiarum
et divisicia. Sic ex quo [illegible] po-
tui numquam apertis et criminalis operibus
cessavi peccatis peccata semper accu-

[illegible]

mulavi et peccata que aliquando operibus
adimplere non potui malis volup-
tatibus et malis desideriis numquam perficere
cessavi. Super omnia mala de-
lectatio carnis que ab ipsis cuna-
bulis sepissime crevit michi semper
adhesit ut adhuc in senectute
deficientibus membris me deserere
nolit. Namque et variis modis infeli-
cem meam carnem maculavi dis-
plicuit [illegible] et omni virtute
destitutam in carnem et debilem re-
didit. Fateor huius operis nefariis
inmundis recordacionibus me sepe
pollutum esse in consensum ardores
non modicos et inhonestos passum
et non solum in [illegible] delectationum malas
memorias et similes recordaciones
in nocte sed et aliorum maleficia in-
narrata et recordaciones sordidas
ad memoriam reducta cor meum
non prius [illegible] inquinat macula
et in hoc invisibili [illegible] su-
quia non tamen deleo quam [illegible]
me confusio sed sic serius torpo-
re [illegible] ac si quod pacior [illegible]
[illegible] michi est omnino infelicitatis [illegible]
quod in ea spe prius ore potui
corde inmundus ad altare accedo
et corpus Christi pertractare manibus
meis non pertimesco. Accedo elatus
ad humilem; iratus ad mitem;
ad misericordem crudelis; et im-
paciens humilis elatus [illegible]
ad lenem [illegible] misericors. Accedo frui
ad dominum non amore sed timore
non devocione sed usu. Accedo ad
dominum cuius precessi [illegible] ad pre[illegible]
accedo cuius occidi filium [illegible]
[illegible] occidi Christum. Ut eum pertimesco
dum [illegible] video [illegible] manus
in [illegible] [illegible] agnos et
ab agno [illegible] accedo ad
pontificem [illegible] et [illegible]
pater qui prius reconciliatus [illegible]
de [illegible] [illegible]
[illegible] me [illegible] et [illegible]

mea i[n]iquitas. pct[u]m meu[m] sepe
separauit me a deo. q[uan]do obsecro
te p[ate]r ut me i[n]stru[a]s quo possim
semp[er] stare cu[m] deo meo aut recede[n]-
te[m] ab eo pc[c]tis meis exigent[ibus] mag
fuero // de confessore et confessione (?)

Confessor / confessio

Q tua fili ad lacrimas me co-
mouit cu[m] p[ro]p[ter] te [con]spexit
me flens qui quo[n]da[m] dixi de re-
cede[n]s ke aut filia repio i[n] me
et mea admonicio[n]e reuocasti q[ui]a
oblitus fueram. p[ro]p[te]r te gaudio qui
visitauit nos oriens ex alto. no[n]
en[im] longe es a regno dei. nouerat
naq[ue] p[ec]c[a]ti a i[n]iu[m] e salut[is] co[n]fessio
et deuocio qui quide[m] ite[rum] e ming[it]
fluo[r] et boni op[er]is humilit[er] sup-
plebit pure co[n]fessionis. [Quacunque]
naq[ue] hora pecc[at]or co[n]uersus fuit et
i[n]gem[u]it saluus e[rit]. Cum cor. co[ntritum]
et hu[miliatum] deus no[n] despiciet medicu[m] sacer-
do[tem] vide[re]. Veniam pet[ere] dedisse q[uo]d
illi accepisse. Sit n[on] festinat mi-
sericors deus absolue[re] q[uan]to co[n]t[r]itio
co[n]fiteatur. Que q[uan]ti plus i[n]uat
misericordia[m] co[m]pa[ssi]o[nis] misi q[uam] ip-
misero[rum] pa[ssi]o sua. Veni en[im] ve-
niet qui vaci[ll]are valet. absq[ue]
dubio et absq[ue] mora et dulcedi[n]e
accipiet et q[uan]to quis desidio re-
ceat frequencius. et q[uan]to vehe-
mencius desiderio dolore [vehementius] intimo
dolore affici[tur]. tanto citior cito
securior de i[n]dul[gen]cie venia effici-
tur e q[uo]d au[te]m penie lacrimis
afflicta ca[m] frequenter libet
fuit patitur illa[m] frequenter
visitat. ipam libent[er] co[n]fortat
et ad venie fiducia[m] plene
refort[ur] que tam sole[bat] flendo
dapnat[ur] et dapna[n]do flere co[n]-
siderat. Incipit extunc q[ua]m fami-
liaritas mea dum cetera[m] fieri
eo q[uo]d h[ic] senciat se sepius ab

illo visitari et exe[m]plis adueniu[n]t no[n]
tam mi[h]i co[n]solari ymo abqu[a]m ac[c]e-
it ineffabili gaudio repleri. Sed ad hec
q[ua]m[vi]s y[do]neus p[er]fecto veris co[n]fitens
o[mn]ia n[on] i[n] co[n]fessione lauat. o[mn]ia
lauat mundit[ur] amaritudo tollit[ur]
p[ec]c[atu]m fugat[ur] tranquillitas redit
spes reminiscit. a[n]i[m]us hylarescit
p[os]t baptismu[m] n[on] ad co[n]stitutu[m] nobis
e[st] remediu[m] q[uam] co[n]fessionis refugiu[m]
Sit e[rgo] deuota cordis co[m]punctio. Va-
ria co[n]fessio discreta cordis mortificacio.
repentina viciorum extirpacio. [Ve]la
bonorum operu[m] exhibicio. no[n] eru-
bescas deo co[n]fiteri cui no[n] potes
abscondi. Ip[s]e n[on] no[n] abscondita cor-
dis. Cui o[mn]ia nuda sunt et ap[er]-
ta cui[us] co[n]spectu[m] o[mn]ia p[ec]c[a]ta m[a]n[ifesta]
sunt. s[er]pens. Sed q[uo]d i[n] s[er]p[en]s[it] cui[us]
co[n]fessio h[ic] debet co[n]fessio no[n] te g[loria]
pudeat. dice q[ui]a no[n] pudeat
facere q[uia] si forte pudor e[st] tibi sol[i]
sacerdoti et peccatori p[ec]c[a]ta tua expo-
ne. Quid facturus es i[n] die iudicij
ubi o[mn]ib[us] expo[n]i[t]ur tua app[ar]ebit
co[n]sc[ienti]a. Si cogit[ur] cora[m] mul[tis]
nudo corpe i[n]cede[re] no[n] posses no[n]
erubesce. Cur ergo mi[n]us co[n]funderis
qui i[n] nuda cogitacione i[n] mente
tua sordidaris. Cur mi[n]us eru-
besc[is] pudiciciam cordis q[uam] pudi-
ci[ti]a corporis. Cur magis dei [quam] aliq[uo]
hom[in]is q[uia] aliq[ui]s aucto[r] tal[is]
co[n]fusio separat a deo. Omnis spes
venie et mee est i[n] co[n]fessione
vera. Bilam naq[ue] co[n]fessio vero e[st] co[n]fessio
secundu[m] co[n]sci[enci]o. Exclusit n[on] misacio
nisi filiacio n[on] i[n] dignacio locu[m]
h[abe]t ubi fuit dignitat[is] p[re]sumpcio
puer n[on] co[m]paciens humilis misie
co[n]fessio n[on] a te e[st] mam [con]fusis expa-
que no[n] h[ab]eat venia[m] p[ro]fessione
vera i[n] cordis cui p[ro]nas cogita-
cio[n]es illico mata[n]tur. p[ec]c[atu]m cu[m] [perditum]
p[er]ditu[m] cito curat[ur] tamen ne co[n]-
tinendo amplia[tur] sicut separat

fit ex magno pusillum. Si autem fit
ex minimo maximum. Tam velox
confessio velocem et medicinam fiat
Melius est ut vices vitam quam
ut emendes ne forte cum reverti
temptare non possis. Quociens te sentis
impuris cogitationibus pulsari et ad
illicitam delectationem allici. Tunc
pone ante mentis oculos quomodo Christus
in cruce confixus est propter remedium ma-
larum cogitationum. Attende quomodo quidam
iudeis traditur et quomodo vilis per
creaturam blasphematur et colaphi-
zatur. Iudicatur et condempnatur. Expo-
liatur et flagellatur. Adultimum vero
contumeliis et opprobriis afficitur.
Inter duos latrones suspenditur. Con-
sputus derisus clavis cruci affixus
spinis coronatus. Lancea perforatus
ex omnibus partibus sanguine manat.
Et inclinato capite emisit spiritum.
Ita redemptor tuus moritur pro te et
tu nescis tuis mala cogitatione
sordida sordidari in mente. Sufficere
posset hec cogitatio ad excludendas omnes
illicitas cogitationes. Et ecce quando considera quomodo morieris cum agonia sum-
ma infirmitate vexatus et ad extrema de-
ductus et ibi arctatum pectus
inter longa suspiria et difficiles sin-
gultus inter diversos dolores et ti-
mores animam exspirabis. Tunc
veniet corpus in pallorem et
horrorem. In saniem et fetorem
erit vermis et cibus vermium. Animam
vero mox capient et rapient ille
carnales facies que eam in exitu
prestolantur ex omni parte irruent
eam demones terribiles et horri-
biles. Cogita quis eam defendet
amicis propriis adesse. Quis
consolabitur eam cum demonia vel
monstra deformia demonum occurrent
sibi circumdata tunc videbis. Aut
quis deducet te periculosam regio-
nem. Attende quia subito veniet
dies ultima. Subito veniet et for-
sitan hodie erit iam adest iam

presentabis ante tremendum iudicem
a quo nec multis et magnis offensis
nec uno sed multis nec paucis sed
innumeris criminibus nec primis sed in
mensis nec dubiis sed certis nec brevi
accusatione sed tam longa quam longa
est vita tua tota nec uno accusatore
sed tot quod erunt delicta. Ipse
iudex erit districtus accusator tuus.
Omnis autem spiritus boni et mali
coram deo te accusabunt. Boni
quia dominum contempsisti. Mali quia
eorum suasionem non abnegasti. Tot in-
dignis peccatis corpus astabis quot
te perfecerunt a spe bono. Tot
in figura et consimili confunderis et quot ipse prebue-
runt vitam vivendi exemplum. Tot
convinceris testibus quot te moni-
erunt bonis similibus et iustis ammoni-
tionibus. Omnibus peccatis videbuntur
iniquitates tue et erunt aspicientibus
patebunt universa scelera tua non
solum actuum verum et cogitationum
et locutionum. Multa et prava te
prevenerunt ex proposito quam ex inscidiis
que modo non vides et forsitan
peccata tenebrosa hiis que modo
vides. Undique erunt tibi angu-
stie. Hinc erunt accusantia peccata. In-
ferius iusticia. Super patens hor-
ridum chaos in fine desuper iratus
iudex. Intus urens conscientia. Foris
ardens mundus. Iustus vix salva-
bitur et peccator sic deprehensus in
qua partem se primet. Latere erit
impossibile. Apparere intollerabile. Iterato
districtius torquebit te conscientia
tua malis conscia. Circumibunt
cordis archana. Cogites et conscientia
tua tempore eris accusator tuus
et iudex. Conuictus propria conscientia teste
et testibus omnibus ipsius iudicis
fugere non potes. Sed tremens et
anxius stabis suspensus ad
sentenciam finalem in angusto periculo
et periculosa angustia usque illico
receptura quod in proprium anime

non potes. Index erit vehementer iratus
et turbabitur, discretus. Sententia eius semel
oblata erit immutabilis. Tortores
horribiles qui numquam misereri erunt
parati ut dum sententia de te dictata ad tor-
menta rapiant. Tormenta erunt sine
intervallo et sine temperamento. Timor
turbabit te, terra appetet contra
te et tu nudus et ardens in stagnum
sulphuris ardentis et fetentis. Ignis
exterius ornamentum tuum comburet,
vermis interius conscientiam tuam cor-
rodet. Ubi eris sine fine, sine
spe veniae et misericordiae. Omnia non cre-
denda supplicia superabit deum
non videre et bonis aeternis quae in
potestate Christi obtinere. Si vis cogitationes
malas a corde tuo
expellere, saepe cogita ibi namque est
cogitatio tua ubi est affectio tua, et
est cor tuum ubi est desiderium tuum.
Quod enim saepe in cogitatione volvi-
mus amore plus afficimus. In
cogitatione sua quisque cadit vel
stat. Si bona cogitatio, cogitatio
sancta custodiet te. Si mala co-
gitatio, spiritus sanctus effugiet statim et auferet
se a cogitationibus quae sunt sine in-
tellectu. Certumque templum dei spectaculum
diaboli. Quod enim deus deserit diabolus
arripit. Spiritus sanctus suggerit bona
et dulcia. Malignus spiritus mala
et amara, vana et immunda. Et
quandoque homo mala cogitatione
cor tuum tetigerit non consentias
illi nec sinas illam in corde tuo
manere sed illico repelle illam.
Initiis cogitationis resiste et fugi-
et a te. Nam ante oculos dei non
valent vanae cogitationes nostrae
et non momenta temporis in eam tran-
scendunt sine statu retributionis.
Cogitatio prima delectationem parit, de-
lectatio consensum, consensus actum, actus
consuetudinem, consuetudo necessi-
tatem, necessitas desperationem, desperatio mor-
tem. Sicut vipera filios suos
necem parit lacerata, [illegible] Ita
cogitationes nostrae nec nos mittere

[illegible] ostendunt aciem demonum. Et ma-
las cogitationes fugere nostrum est
illas illico repellere. Et tamen in ani-
mo eas iacere me attinet. Voti
et operis deputatur culpae. Voto sua
namque cadit qui cadit et voluntate
dei stat qui stat. Cogitatio tamen in-
munda mentem non coinquinat
cum pulsat nisi cum hac se per de-
lectationem submiserit. Nota

Superbia sicut est

origo omnium criminum, ita
ruina omnium virtutum. Ipsa
est in temptatione prima, ipsa in conflictu
postrema. Ipsa autem in exordio men-
tem prostravit, et in fine
de virtutibus deicit. Ideo est omnium
peccatorum maxima quia tam per virtu-
tes quam per vitia humanam mentem
extinguit. Cetera vitia solas eas
virtutes impediunt quibus ipsa
opponuntur, ut luxuria pudicitiam,
sola vero superbia contra omnes vir-
tutes se erigit et quasi generalis
ac pestifer morbus omnes
corrumpit. Ideo quia opera nostra
humilitas praecessit, conservat et
conservatum fuit propositum quod incaute
apposita tibi adhaereamus, postponimus
quia deprimamus totum demum ex-
torquet superbia. Quantumcumque sit operis celebris
iustitia apud iustum iudicem
non est si hanc elevat timor. Vir-
tus enim omne quod agit omnino
perdit si non solicitate in humilitate
custodit. Signa superbiae sunt
haec: clamor in locutione, amaritudo
in silentio, dissolutio in hilaritate,
furor in tristitia, honestas in imagine,
inhonestas in actione, rancor in
reprehensione. De invidia. Invidia
est ac tinea vel ruina spiritum co-
medit, praecordia urit, mentem affligit,
cor hominis tamquam quaedam pestis depascit,
cuncta bona ardore pestifero
devorat. Invidus alienum bo-

simulat in videndo peccata. Cum
peccatores quoslibet conspicimus non facile
eos iudicemus sed magis defleamus
quia in similibus aut lapsi sumus et
labi possumus. Si vis delinquentem
corripe aperte et increpa non occulte
mordeas. Quid enim prodest sine
nescientem aliis mala mea referas
ve illi qui suam reiciunt conscientiam
et corrigere vitam et aliorum non de-
sinunt detrahere. Si vis detrahere in ma-
nifesto peccata retorque non aliorum de-
licta sed propria tua reprehende enim aliis
detrahes si te bene inspexeris. Periculo
alieno os enim non coinquines
ne detrahes peccanti sed condole.
Quam frequens peccatum est detractio
detrahentes et audientes pariter reatum
detinet sicut in vitiis alii qui
detrahit tibi de te vel scias quia de te de-
trahet aliis. Detractio est mordax
quia ira reprehensio. Multos sedu-
xit curiositas. Modicum quisque confert
peccata sua quia diu curiose aliena
considerat. qui semetipsum ipsum non
querit quid in aliis frequenter re-
prehendat sed in semetipso quod lugeat.
Quid inde se loquitur homines
unusquisque suae desideris. Omne genus
peccati summopere fuge nec cum nec
studio loquaris falsum. Ex ore quod
mentitur occidit animam per illam
falsitatem vitam. Actumque deserens
fuge inhonesta verba vel vane vel que
non edificant audientes. Vanus in
sermo suo polluit mentem et facile
agitur quod libenter audit. Vanus
in sermone leve conscientie est index.
Malos homines lingua pandit et
qualis sermo ondit talis animus
comprobatur. Quia ex superhabundancia
cordis os loquitur. Sermo vanus non
erit absque iudicio quia ab omni
statu vanitatis deprimit et per vi-
tam delabitur. Qui in laude
non appetit non contumelias sentit. Dis-
cute te tuo iudicio non alieno
enim magis potest scire quis sis quam tu.

Qui conscius es tui: quid non prodest
dici malus es si bonus predicaris. Ex
hic vis talis esto. Si sapiens fueris te
semper habebis eundem. Stude loqui
non quod libet sed quod oportet. Qui conscium
non reprimit ad noxia cito currit.
Magna virtus est si non ledas eum
a quo lesus es. Magna gloria est
si cui nocere potuisti parcis. Et nobi-
lis vincendi genus est iniuriose bono. Ecce
et contingit adversum proximo peccato conting-
at tibi [illegible] dolorem tibi et dic
Iuxta modum delictorum pena est
[illegible] Mala aliorum bono tuo
supera vince maliciam bonitate
detrahentium errores dissimula. Ab
non sis pacis in vidius nec [illegible]
amicicia odientes ad pacem in vita
discordantes ad concordiam revoca.
Conscientia hominis abissus magna.
Sicut enim abissus exhauriri non
potest sic cor hominis evacuari non potest
a cogitacionibus suis sed continua volu-
bilitate voluitur. Et enim immensum
sinum est et spaciosum illic reptilia
quorum non est numerus. Sicut enim repti-
le latenter repit foraminosis an-
fractibus. Huc et illuc deambulat
ita conscientiam hominis venenate cogi-
taciones intrant et exeunt ut
nesciat homo unde veniant et
quo vadant. Hec bene cognoverat
qui dicebat. Pravum est cor hominis
et inscrutabile et quis cognoscet illud.
Qui [illegible] non recipit nec confiteri

Quomodo ordinanda sit pura consciencia

Nulla pena gravior est pena con-
sciencie. Mala conscientia semper agita-
tur. Si publica fama te non damp-
nat ipsa consciencia te condempnat.
Quia nemo potest seipsum effugere
Vis numquam esse tristis bene vive.
Bona vita semper gaudium habet. Conscientia
rei semper in pena est. Ita clemens
esto in alienis peccatis delictis sicut
tuis. Ex hoc quod districtus iudices

qua te sit alios iudica ut ipe
iudicari cupis lex tua te constringit
iudicium quod alijs i ponis ipe
portabis. nunquam condempnes ante
iudicium. Cum pba ac iudices
non n qui accusat sed qui convincit
reus est. Valde periculosum est de
suspicione quam pua iudicare. Quam
diu sufficiens diu suspectam habe sententiam
et eo cautius cum iudices ne
forte pccas cum qui iudicat accipe
Omnibus benefacere si potes quia i
certus es per quos plus placeas
deo quam maior sit benivolentia
quam quam datur. Cum tale erit opus
tuum quale erit intencio tua
Cum tu istricta manu porrigis
fructum remuneracionis amittis
Mors est ubi non est benivo
lencia. non aufert deus quam prius tribu
it alteri. Tam nichil perdet si
altera inventa reficias. Vid aliquid
inane fecisti de contemptu mundi
Absit ante quod bonum proposituum
impedire potest. Contempne dimes
quod post morte habere non po
tes. Difficile est ymo impossibile
et presentibus quis fruatur bonis
et eternis et ut hic ventrem
et illic mentem impleat ut
de delicijs ad delicias transeat
ut et in terra et in celo gloriosus
appareat. Si vis tu vere
divinus noli multa habere Istam
quisque finies vitam et quod
meruit in ipsa non potest habere post
ipsam. Tanto enim in finis delec
tantur tanto a superno dei amore
distinguitur. Nullus sit magis quam non
mediam tua prueniat. Et tamen
casus impatiu te ni veniat
pone nichil esse quam tibi accidere
non possit. Vita foueam in quam
vides alium coram te cecidisse
Alioquin predico tua sit cautio
dum nescias repente mors venit. nescis
enim quid nobis hodie contingat. Ignoramus
si hac nocte aut mane predicto
mors reposcat. Cotidie ad finem
tendimus et ad mortem properamus.
Predicto illi nos singulos monet
perempnis. predico tua istud tum in me
amicum tuum. quid dicet ut peccas
tuo merito. ut saltem mea amicus
magis ex penitere depostas habere se
curitatem. Tam si feceris negligens
periret neglectus aut sepe tamen
ad vicia consuetudo reducit. Non
solum conservat sed et venialia emendat si
pecta. Multa enim levia vnum
grave efficiunt sicut solent de pennis
et minimis guttis in mensa flumina
crescere. non est dubium quod qui casti et
virgines perseverant angeli dei ef
ficiuntur. **non de gula ventris quo
sit nociua** Nullus homini cru
delior exactor est. sicut ventris
hic cotidianus refectione coti
dianas exactor adimplet cum
ceteris vicijs et si interdum vastum
et i cedimus eis tamen eis non moniu
cum aut enim et vastum et moniu
multis creditoribus reliquit me
obnoxium preter mea sed ab omnibus
liberatus sum vnus super est a quo
liberari non possum. venter. venter
precepta non audit possit appellat
non est enim in molestijs creditor premo
dictus. Si modo dederis quod dedis
non potes. Quosdam percicus deus
nullum stare posse in salutem fla
gellat eos infirmitate corporis ne
pereat ut eis sit vtilius sub fi
languoribus ad salutem quam per
manere in colonies ad dampnacionem
Est periculosum saciatur que ad i
obediendum horis seducit. Est et sa
lubris infirmitas que per divinam
correpcionem ad diuina mentem
frangit et humiliat. Sicut qui ut
recipiat quam pua reputat prius mas

Vnigenitusque incendit et in deum se appli-
cat. Vnde hominem aptum ad peccandum
aspicit blandiens et lenibus monitis
Sepe blandiens aut vanam gloriam
proponit asperis uero inertibus iram su-
perbiam uel crudelitatem. Aduersarius noster
cum ab exteriori spiritualitate se videt
exclusum interiora collectis viribus aggre-
ditur. Sed spiritualis homo qui omnia
iudicat eius astucias non ignorans
reprimit quantum potest. quod reprimere non potest
tollerat. quasi latratum canis sustinet
morsum non timet. mordet tamen ad
consensum pertrahit latrat cum suggessit
si tamen non efficit quod suggessit, et
cum non voluit sed coronat qui et
si resistentem fatigat, obligat con-
sentientem. De oratione secunda

Oratio est mentis deuote
in conuersio in deum proprium et
humilem affectum. humilem ex
consideratione sui fragilitatis propie. proprium
ex consideratione diuine clementie
Verbo alio. deus adiuuat eius
affectus quasi animus deprecantis toto
deuocius affectu ad eum conuertatur
ut illum deum complectatur quadam (?)
purius mentis affectus. Ideo cum orare
volueris solus solitus cordis tui
ingredere et collecto spiritu tuo integra
mente et vacua puris orationibus
deum intrans et stans coram deo
cum vnum aliquo (?) vitalibus orationis
in eternam celos penetra et prostratus
choro celestium in ipsorum presencia mi-
seris et clamoribus quas patis (?) misa-
bilis deplora pro the ... (?) tuam
posce eorum potentem. Et ergo confide-
tes qui dixit Petite et accipietis
querite si pulsantes perseuerantis non
exibis in vacuus. Sic ora cum
orans quasi sis assumptus et presentatus
ante faciem maiestatis in excelso throno
vbi milia milium ministrant ei et
decies centena milia assistunt ei.
Tunc vaticinij oratione qui alimde (?)
non cogitamus sine intermissione
orare debemus. Oramus sicut nunquam
momentum quo homo non fruatur

aut vtitur dei pietate aut misericordia. Sic nullum
nullum debet esse momentum quo eum
presentem non habeat memoria. Felix anima
que omnes cogitationes mentis in
vnum studeat colligere et in illo uere
felicitatis fonte desiderium figere. Com-
mete oramus per ad nos vocamus
Oratio cordis est non labiorum. neque
enim deus verba deprecantis intendit
sed orantis cor aspicit. Vis intueri
tuas augere. parere nolis quod mare (?)
potes. amitte. metuendo custodi. Com-
vsquam enim concessum est tamen bo-
nagere et fructum boni operis non habere
quod ipsis auferunt per studium
humane uanitatis. Cum ad orationem mentem
erexero volo. Desideriorum carnalium
tibi tumultus cum viciorum cogitationibus
suis cogitatus mea dissipat et in-
tentionem cordis in oratione perturbant
et diu conatum ad deum post perpetua
mala studio et toto hoc eandem vincia (?)
que prauum exorire conor. occurrit
cordi fantasmata peccatorum que fecit
mens mea ante generabant con-
fundunt animam et deprecationes mee
vocem premunt. Ita mala que fecit
cogitatio mea suis ymaginationibus
in persona ipsa mea omne me gerebat
Ceterorum quippe fantasiis tumultibus
cogitationum carnalium prior mente
omni ardentius insiste deuoto et que
peccatorum meorum fantasmata in omne pelere (?)
sed pacior. nam nemo est ut in centro
cordis mei quo diuinis repellas
tanto omni valencius insistit. Ceteros
cogitationis illicite tumultus superet
atque ad preces aures diuinas iniuncte
sue importunitatis eum diu vrgebat
donec cogitationes malas ab ore
cordis sui desiderij manu abiciat
Impedimentum ne impetret. Sepe
enim exaudit deus multos aliquando ad uo-
luntatem ut exaudiat ad salutem
duobus enim modis oratio impeditur
ne impetret quis valeat postula-
ta. hoc est si ad mala quisque co-
mittit et in se delinquit debitum

no dimittit/ Octauo voc[?] ieiunantis
Vis uirtutes tuas augere precibus nolis
per manifestando posses amittere melius
custodi quibusdam non concessum e
tum bona agere et fructum boni operis
non habere quia ipsis aufertur per
studium vane iactancie ¶ Sepe
deus hic punire tollat quos ad
eternam salutem parat hec e ua
cinquacitas cum tota mentis cuspa
colligitur et in uno continetur desiderio
immobiliter figitur deberi cuius fluc
tuacio cordis restringitur et ad unius
vi gaudii desiderium cogitacionum
et affectuum motus colligitur et.
Sequitur de multiloquio:
Multum loqui stulticia
est. Cum in multiloquio peccatum
deesse non potest. lingwa dicitur quia
lingit. / lingit adulando labilis
est et teneri non potest. mordet detrahendo
vendit mendacio ligat et ligari non
potest labitur et fallitur. Labitur ut
anguilla. penetrat ut sagitta.
tollit amicos multiplicat inimicos
monet rixas seminat discordias.
uno ictu multos perimit et inficit
gladii est subdola lata et apta est
ad dampnanda bona et mittendum
mala. Qui custodit lingwam suam
custodit animam/ Quia mors et vita
in potestate lingwe est. Qui lingwam
suam et ventrem custodire non potest
monachus non est. cuius peccatum quasi
scilicet notum est ut eius pena sepius
lingenique tanto cito maior est
tantoque quanto plus qui nocet ma
ioris est uirtutis. per quod peccasti per hoc
et torqueris. Secunda est carnem
flagellaberis in carne. tunc non est
in rebus sed in usu agentis. Sepe per
longa verba cogitacionem in meditacionem
legentis obliquat. Res non sunt in
causa ut causa est in rebus sed in
usu agentis. Sunt quidam dissoluti
qui uoces sine modulacione discantu
cantu glatiunt ut tamen gaudeant
de dono carere sed et alios seruiunt sine
mentis elacione. Aliud cantant/
quam labia sonent. tanta est lenitas vocis
tanta est fortitudo et mentis caritas ut
placeat populo magis quam deo. Si sic
cantas ut ab aliis laudem queras uo
cem tuam vendis et facis eam non
tuam sed suam. Hoc est in potestate vocem
tuam habere et animam tuam frangere
vocem frange et voluntatem suam
consonanciam vocum sed magis consonanciam
morum ut per exemplum concordes proximo
proximo per similitudinem deo per obedien
ciam. magistro. time ne sicud de clara
altitudine vocis sic de celsitudine elacione
mentis nec diuini obsequii opes si
eis debite uel bene utatur. nec pauperis
egestas contemptibilem facit si inter
in opiam sordes peccati non teneat
quamquam arte vero quis inuet deus
qui conscie testis conscius est. ¶ Qui
hoc accipit sicut iste cui innat in
telligit ¶ Dupliciter reus est qui in
vanum nomen domini assumit et per
sonam dolo capit. semper deus hos
punit quos ad salutem eternam
parat ¶ Iocunditas cordis est vita
hominis ¶ Tace primum dabitur tibi per
tristiciam uel dabit iustitiam. omnis
boni impedimentum est iusticia. qui
lingwam et ventrem continere non
potest monachus non est. ¶ Tam ma
lum est post confessionem de
mia desperare quam pessimum de in
dulgencia sine confessione presumere
humilitas non ut ipsa irascatur nec
alios irasci permittit ¶ Humilitas
est. si quis peccauit in te frater
tuus antequam ipsum peccasse peniteat
si dimiseris illi. unusquisque clemens
in dulgenciam accepturus est a deo
qualem ipse dedit in se proximo
suo peccanti frustra est deum propici
ari querit qui cito placari proximo
negligit ¶ Numquam in finitu non te
despicias sed ora dominum et tribuit te.
Sepe deus multos non exaudit
ad uoluntatem ut exaudiat ad salutem
Oracio duobus modis impeditur ne
impetret quis valeat postulata
hoc est non fieri aut quia mala committit
aut si delicti est debitum non
dimittit/ ¶ Questiua confessio et prima

& no

condignam Vera confessio et vera penitencia est qui horum peniteat sic peccasse ut tamen non repetat. Credo enim peius est quam culpam cognoscere nec deflere. Unde est quod quando potens persona nobis iniuriam infert pacienter accipimus contra pauperem aut proximum nimio furore succendimur. Non quod est timemus hominem hic deum timere nolumus. Si vides aliquem persecutorem tuum ne senciere scito quod ab ascensore suo demone perurgetur. Anima in corpore peccat, prius ipse in corde persecucionem sustinet cognoscat. Non potest deum diligere qui nescit in eius amore errare. Christus deus et homo est. Totum ergo hominem odit qui Christum odit. Animam ambulat in caritate non errare potest non timere. Ipsa dirigit ipsa protegit ipsa perducit. Semper animus ad hoc quod sponte non appetit nullis exhortacionibus flectitur ad hoc non quod latenter desiderat queritur non cogatur et in tantum metuit ex suo desiderio vilescere quod optat in sua defensione vim tolerare. Semper ita sedet humilitas perfectio ut attendat homo quid fuit ante ortum quid est ab ortu usque ad occasum et quid erit post hanc vitam. Unde enim superbit homo rememorans quod fuit vile semen et sanguis coagulatus in utero post modum in desto huius vite miserys expositus et peccato. Tandem cinis et esca vermium futurus in tumulo. Unde superbit homo cuius conceptus culpa, nasci pena, vita labor, necesse mori. Quando quo vel ubi nescitur. Humilitatis testimonia sunt hec iniquitatem suam quamquam cognoscere et cognitam voce confessionis aperire. Hec autem sufficiant.

vel 2m quasdam Bulgi de domo conscientie

Explicit liber Hugonis venerabilis quomodo domus consciencie sit edificanda. Amen. Et cetera. Sumulinbmemsmengruzunianuais

Domino et patri H. humunsculum hoc dilectionis mee ea vos precor benignitate suscipite qua me illud studio devocioni obtulisse dicitur. Breve de virtute oracionis in electorum sermone conscriptum nisi caritatem vestre nunquam distitui heres quibus modis orant animus nitpamy verba prompcius attendit et mentem etiam cum ille aures sepcius que peticionis formam non habent sine aliorum salute postulantibus me orandi perseri de oracione ergo oracioni postulatus sepsi tuus dulcedinem quam iam longo pietatis studio presumus gustatis tanto liberius debemini accipe et deum impendere debetis. Et cetera. *debemus

Quo studio et quo affectu a nobis orandus sit deus ex una miseria simul et eius mia considerare possumus. Quando enim efficacius hominem adorandi studium excitaret quam miseria et calamitates tantorum malorum quibus addictus premitur. Et quid iocundius aut ad affectum orandi traheret quam mia conditoris qui mala sua tociens expetunt. Ecce ergo mens humana adorandum pigra sit huic sua necessitate compellit ne autem trepida et diffidens oret illinc pietate dei provocatur. Ipsius dicitur vulnerabilis miserum se. hominis et mia redemptoris dicto sublevatur. Quando mens aliena horum consideracione se ad devocionem incessanter excitat quodam spiritualis desiderii impetu sursum levata volat. Sic ergo oracioni sancta meditacio necessaria est ut perfecta oracio esse negatur si eam meditacio aut non comitetur aut precedat. Nam et hy qui mala sua considerare negligunt aut vel peccato a aliud
Prose dicitur ite

quam cum petendo facile presump-
cionem fallitur aut certe nimis
qua oportet digne petendo per desi-
diam tepescit. Primum igitur necesse est
ut si prudenter et veraciter deum orare
volumus nosmet in meditacione ani-
mi excitemus et in consideracione
miserie nostre discamus quid nobis
necesse sit petere. In consideracione miserie
vero nostre quo desiderio debeamus po-
stulare. Cogitemus quam sit brevis
vita nostra quam via lubrica quam
mors incerta. Cogitemus quod lugentes
in hanc vitam intravimus cum
dolore pervenimus cum luctu ex-
ituri sumus. Cogitemus quantum ama-
ritudinis admixtum sit si quid et
dulce aut iocundum in via vite
huius cursu suo nobis alludit
quam et fallax quam suspectum quam in-
stabile quam transitorium est quidquid huius
mundi amor promittit quidquid spes
et pulchritudo temporalis promittit.
Alia sunt mala cum quibus nascimur
et processu temporis sine consulta dei gracia
sed nostra industria liberamur. Alia
vero in hanc vitam nobiscum
veniunt et ante mortem
non recedunt. Alia vero sunt mala
que ex tempore nobis accidunt et in cursu
decursu temporis abeunt. Alia autem
post naturam [illegible] et ante mor-
tem non evacuantur. Et quis omnia ma-
la vite huius enumerare possit ut
in [illegible] ea mala vite huius
que omnes quidem homines sustinent
qualia estimamus esse secreta pe-
ricula singulorum quorum sibi quisque
conscius sit et cogitare quisque voluit
que animentibus mala fecit que
sustinuerit et sustinuat ante oculos
suos preterita tempora et dies vite sue
Consideretque diligenter quot in anxietates
labores tulit quociens [illegible]
vite huius frustra desudavit quociens
inter laboriosos conatibus fallaces
exitus invenit et post longos
discursus necdum nullam adeptus
est requiem tunc cognoscet quid
debeat vita iudicare possit. Cum
autem vite huius erumpnas considerat

et que sit patrie suavitas celestis atque
dulcedo attendat et perpendat quid
invenit quod perdidit ubi iacet unde
cecidit ut exulem nostrum quantum
sit in hoc exilio lugendum sit. Hinc
enim Salomon dicit. Qui addit scienciam
addit dolorem quia quanto magis
homo mala sua intelligit tanto
amplius suspirat et gemit. Postre-
mo super est ut in memoria malorum
morum et nunc deinde recordemur quam
fidelis amicus deus fuerit eius miseraciones
requirimus [illegible] misericordie
misertus sit. Cogitemus et recolamus
admirabiliter bona que tribuit et
quod in periculis sepe constitutos
clementer eripuit ut vix postea
nos quo minime miseret vinci
potuit oblitos sui de se admo-
nuit aversos a se revocavit ve-
nientes ad se benigne suscepit
penitentes indulsit perseverantes
custodit stantes tenuit lapsos
erexit. Malas delectaciones in ama-
ritudines commutavit et [illegible]
salubribus [illegible] consolaciones
suas tribuit postremo autem tribula-
cione peccatis quietem et pacem
prestare restituit qui ut peccantibus
vix defuit ut corrigeret ut iust-
ut custodiret. Quisquis huiusmodi
meditacionibus ante oracionis tempus animum suum
excitavit nec in prius forsan nec
tepidus ad oracionem venit. Ethe-
[illegible] magis assidua sciam [illegible]
[illegible] non [illegible] pellit
et compunctionem parit. Compunctio autem parit
desiderium fugat et devocionem
parit. Devocio vero oracionem perficit
[illegible] est quo homo ad [illegible]
sui illuminat. Compunctio est que
ex consideracione malorum suorum
cor intimo dolore tangit. Devo-
cio est pius et humilis affectus mentis
qui ex compunctione generat. Cervus
in magnitudine malorum suorum
[illegible] et diffidens de propriis viribus
[illegible] se committit et tanto ardencius
precari illius expetit quanto se

nichil ex deum relictum esse videt
in quo confidere possit. Devocio igitur
est conversio in deum pio et humili af-
fectu. humilis enim est ex consciencia
infirmitatis sue. pius est ex consideracione
divine clemencie. Hec in se
tres principales virtutes habet spem
fidem et karitatem. Credit enim homo
devotus se ad deum. et credit se ab
eo salvari posse et sperare eum mi-
serere velle. Postremo vero eum plus
quam mala sua diligeret nequaquam
illa fugiens refugium suum ipso eligeret.
Credit ergo sperat et diligit. Credit potenciam
sperat misericordiam amat custodiam. vel
ergo aliud est oracio quam mentis devocio
et conversio in deum pium et humilem
affectum fide spe et karitate subnixam.
Sed quia multis modis mens per devo-
cionem attendit diversimodeque ipsa
devocio mentis variis modis vocem
promit. debemus igitur aliquas significati-
onis species distinguere ut apcius
valeamus virtutem eius indicare.
Tres sunt species oracionis. supplicacio.
postulacio insinuacio. Supplicacio
est sine determinacione peticionis humilis
et devota precacio. Postulacio est deter-
minate peticioni insinuacio. In-
sinuacio est sine peticione per solam
narracionem voluntatis facta significacio.
Tria sunt genera supplicacionum. Cap-
tacio. exaccio. pura oracio. Captacio
est que fit ante postulacionem ad preparandum
et inclinandum animum auditoris. quod
tribus modis facimus. Primo cum aliquid
dicimus quod personam vel causam nostram
commendat. sive virtute vel sanctitate
sive aliud aliquid eminendo
quod admiracione tam vel personam
commendandam valeat apud eum
cui nostram peticionem offerimus. Secundus
modus captacionis est cum aliquid in
laudem eius proferimus quem oramus
per quod eum nobis ita eum et
acceptabilem esse significamus
ut nostra karitate dignissimum eius
dilectionem mereamur. Tercius modus
captacionis est cum ad dicimus per quod
apud animum auditoris commiseracionem
mereamur sive persona dampni ut ob
hoc pocius quam amore digna
videatur. Istis tribus modis fit

captacio hoc autem genere supplicacionis
frequentissime divina scriptura uti
solet. hoc vero agimus ubicumque lau-
des dei canimus. ubicumque infirmitatem
nostram ubicumque maliciam adversa-
riorum nostrorum recitamus et oracio quamvis
ei amicabiliter dicitur et nec ymaginari co-
gitur ante peticionis pronunciacionem
eloquium. Exaccio est quando fieri solet
post factam postulacionem cum auditorem
rem ne peticio nostra apud eum in
oblivione veniat quadam ut ita
dicam impozcunitate atque instancia
frequenter monemus facimusque me-
moria tribus modis renovari vi-
detur. vel cum aliquid vel de persona
eius vel de persona nostra vel de cau-
sa nostra iterato dicimus. unde vel nos
vel causam nostram atque peticionem
eius animo renovemus. Hoc genus
supplicandi quod apud homines in-
portunum videtur tamen apud deum
gratum atque laudabile est. Pura
oracio est cum ex habundancia devocionis
mens ita accenditur ut cum se ad
deum postulacionem convertit pre amoris
eius magnitudine. eciam peticionis sue
oblivisci vult et dum amore eius
quem videt plenum vehementer
concupiscit. totaque iam illi vacare
desiderat. eius eciam per quo venit
curam libenter postponat. Hoc
genus orandi uniforme est et omnium
pretatis unum altum apud deum pre-
ceteris omnibus preciosum. Sed ut sigitt
ea supplicacionum genera infimum
locum captacio medium exaccio. Su-
premum et excellentissimum pura oracio
obtinet. quia captacio timorem
exaccio fiduciam. pura oracio perfectum
amorem habet. Sciendum est eciam
quod supplicacio fit aliquando per sola no-
mina. sicut est illud nunc mea refu-
gium meum susceptor meus.
liberator meus. deus meus. ad-
iutor meus. Aliquando per sola verba
sicut est respice. miserere. placare.
attende et fac. Aliquando fit per nomina
et verba. sicut est illud. verba mea
auribus percipe domine intellige clamorem. Intende
voci oracionis mee. Est aliud genus
supplicacionis quod per sola nomi-

fit. quo magis est ferventis significatione in- [interius] pensum tanto interius est abundantia dilectionis plenius. Affectus enim hic [illegible] habet quanto maior intus est tanto minus foris per vocem explicari potest. Illud vero genus supplicationis quod per solam vocem exprimitur minorem quidem isto devotionem indicat, maiorem autem illo quod nominibus fit et verbis plena vero bene pronunciatur. Illud igitur quod solis nominibus fit ad puram orationem pertinere videtur, quod solis verbis ad oracionem, quod nominibus fit et verbis ad captationem. Ita ut pura oratio magis in iubilum mutatur et appropinquet deo, perveniat citius et efficacius optineat. Postulatio est determinate petitionis in sua narratione sicut est illud: Cor mundum crea in me deus. Hec tribus modis fit: obsecrando, rogando et simpliciter postulando. Obsecratio est quando vehementer [illegible] devocionem habens [illegible] agit. In mediocribus autem rogamus. In minimis simpliciter postulamus. Sunt igitur [illegible] tria [illegible] quia excellentissimum est obsecrare, medium rogare, minimum est simpliciter postulare. Insinuatio est sine petitione per solam narrationem voluntatis sue significatio. Hec quoque tribus modis fit: timore, fiducia, [illegible]. Timore fit quando vel tu magna es et qua agis vel magna res est quam rogas, sicut est illud: Domine si fuisses hic frater meus non fuisset mortuus. Rogare non voluit ut fratrem suum de morte suscitaret, sed quia pro magnitudine cause irreverentiam petitionis timuit, insinuare potius quam postulare elegit. Domine [illegible] si fuisses hic frater meus [illegible] voluntas intelligitur, sed temeritas non reprehenditur, vel ut non exaudita repulsam [illegible] vel exaudita voluntatis sue consequeretur effectum. Fiducia est quando de [illegible] vel de [illegible] cause vel de benivolentia per[illegible]. Sic [illegible] patrone [illegible] negligimus quod nos aperte possemus sola insinuatione speramus, sicut illud quod in nuptiis deficiente vino dixit mater domini: Vinum non habent. Non dixit precor ut deficientis poculi vinum creando aut commutando suppleas, sed hoc [illegible] [illegible] debere [illegible] et quid vel in medio se velle significaret pati [illegible] repulsam non debuit [illegible] si ille aliquid [illegible] ab eo petiisset quod ille facere posset. [illegible] quam alia [illegible] [illegible]. [illegible] autem [illegible]

mis reprehenditur quia aliena natura quod non dederat obedientiam in miraculo exigebat. Et dicitur ei: Quid mihi tibi est mulier? Quasi dicat: cum facere dei virtus est non hominis, video tu amare [illegible] homine nascitur. Idem non quasi homo sed quasi deus misericorditer non matris de presumptione causatur. [illegible] non quasi mater cogit [illegible] sed quasi mulier si necesse fuisset miraculum humiliter postulare debebat. Adeo contemptus sit in insinuatione qui vel tam vilis [illegible] vel persona quae rogatur humilis, quae omnino ab oratione dicta excludit. Sicut in supplicationis ordinem status tribus [illegible] invenimus insinuationem cum fiducia [illegible] conveniunt ex timore et [illegible] contemptu malis.

[Marginal note: capitulum [illegible] in maiore [illegible] [illegible] ma[illegible] [illegible] ponitur]

Decimo reliqua quae de oratione dicenda sunt [illegible] tractare. Et nos quidem [illegible] more solet cum orationibus nostris cum deum sive pro nostra sive aliorum salute petere volumus illos etiam nonnumquam psalmos qui vel petitionis verba non habent vel ad nostram petitionem non pertinent decantare solemus et aliis etiam sepius quas orationibus frequentamus etiam similiter subditas absurditatem [illegible] cum enim psalmi vel ut forma orandi non habent vel illi quod nos agimus cause non concordant. Quid enim aut prodest orationi illa verba dicere quibus inveniuntur vel magis vel aliud quam utile est a deo postulare. [illegible] orat sed [illegible] potius admiranda provocat deum qui cum ante conspectum eius quasi postulaturus venit subito se aliena quam mens adire premeditata videat replicanda convertat. Ecce [illegible] indulgentiam peccatorum nostrorum deprecari volumus quid nos [illegible] prodest si vel [illegible] [illegible] [illegible] nunc videtur est ut tria causas orare nos credamus. Illud fortasse aliqui dicunt et considerant nichil utilitatis quotiens talia nostris orationibus admiscemus. Sed quisquis [illegible] orans [illegible] diligenter perpenderit [illegible] orationibus dicta facile valeant [illegible]. Nam hoc genus orandi sepe ad impetrandum [illegible] efficacius quam id in quo etiam manifesta sit petitionis nostre modus orantes applicamus. Et hoc est ut [illegible] que [illegible] satis evidenter intelligi possit [illegible] demonstrare quid nisi amplius [illegible] patefit. Hoc modo est qui oramus hominem et qui oramus deum, quod homo [illegible] facere non potest nisi ab alio doctus fuit. Deus autem scit etiam antequam petatur quod nobis necesse sit. Homo igitur qui rogatur per narrationem nostram edocetur ut sciat quod velimus, per supplicationem vero pulsatur ut annuat quod petimus. [illegible] illa quae ad deum fit oratione per narrationem necessaria non est [illegible] homo ad deum narret ut ipse sua petitione melius intelligat ut per narrationem suam admonitus quid petat co-

sidere et prosperitatibus peticionis sine excitatus devocius oret. Sane quantum ad deum pertinet sola supplicacio sufficit quia ut divinus dicit non necesse habet doceri ut sciat sed supplicari ut annuat. sed nullo alio modo clamans deus ad annuendum flectitur quam si precantis animus toto devocionis affectu clamitat. Quecumque ergo sunt verba orantis superflua non sunt si tamen ad hoc competant conferri possit ut vel orantis affectum ad amorem excitet dei vel quod amplius est si iam amore eius fraglat excitatum demonstret. Non autem ut deum occulta nostra que nesciret doceant sed ut nos dum desiderium nostrum foris loquimur corporis nostris verbis amplius ad amorem inflamemur. Sola igitur cordis devocio quantum ad deum sufficere poterat nisi adhuc eciam in voce formaret oracio ut mentem orantis ad maiorem devocionem accenderet. Ita sicut divinus si peticioni interposita narracio est non deus docetur sed orans admonetur considerare quid petat ut devocius oret. Si vero sola supplicacio est quia devocionem animi inflamat. Reliqua illa igitur adoracionibus nostris verba concludere debemus quod ipsi modum peticionis nostre non explicant velamus tamen affectum animi ad amorem dei et ad devocionem pietatis inflamant. Sed quod duplex modis conamus affectus ad amorem dei provocari, libet nunc ipsos singillatim modos distinguere et distinctos per exempla demonstrare. Superiori prius quod sit omne hoc genus orandi quod [illegible] prius adoracionis usu concludendum videtur ad captacionem pertinere quod videlicet captacio quis superius dicitur speciem supplicacionis annumeravimus sed tamen quadam largiore consuetudine non solum supplicando sed eciam postulando et [illegible] captare solemus. In captacione autem benivolencia auditoris comparatur quod duobus modis fit sive quando deum miseria commemoramus vel eciam quando aliquid quod ad depressionem adversariorum nostrorum spectat in medium adducimus. Dicamus ergo omnes illas sentencias quas communis opinio adoracionis [illegible] visum non est assumendas constituit. Ideo non debere convenienter posse nunc vota precum nostrorum ab orantibus recitari quia in nos affectum pie devocionis excitant et cor nostrum vel narrando laudem dei ad eius amorem provocant vel nostram miseriam commemorando ad compassionem eius nos humiliant vel maliciam adversariorum nostrorum exaggerando et velle nos sollicitudine et fiduciam [illegible] ipso ampliore prestant laude dei in potencia et bonitate eius cognoscimus miseriam nostram et quod fragiles et peccatores simus maliciam adversariorum nostrorum quia et a deo recesserunt astuti et ad opprimendum impii sive

igitur laudem dei in bonitate eius et potencia sive miseriam nostram in infirmitate nostra et culpa nostra sive maliciam adversariorum nostrorum in tyrannide eorum et astucia ad excitacionem mentis et augmentum bone devocionis orantes commemoremus. Nichil [illegible] faciamus et pium affectum que ipsa in nobis verba excitant. Verbi gracia orantes sumus ut in brevi que cuncta complectar generaliter nunc laudem dei narramus quecumque sunt verba quantumcumque plura quod in hiis omnibus tamen intelligimus cor nostrum nisi hoc unum loquitur quod eum et admiratur amat et amando admiratur. Similiter cum devota miseria coram eo orantes agimus quecumque sunt verba quantumcumque plura. Quid in hiis omnibus cor nostrum dicat nisi hoc unum quod confitemur nos miseriam eius quem et ideo omnem fiduciam nostram collocare. Sine devocione quanto magis est humiliata pura tanto magis deo est accepta. Sed cum adversariorum nostrorum liberi maliciam in oracionibus nostris coram deo accusamus, quecumque sunt verba quantumcumque plura, quid tamen aliud prefert omnia quam iusto iudicio dei nostram liberacionem exposcimus ut eripiat nos ab hiis quorum tyrannide iniuste opprimimur et malicie iniuste adversantur. Et quod ultionem dimittamus nostris et iudicium cause nostre divino arbitrio liberum relinquimus. Quid est quod probat humilitatem et devocionem iuste adeo impetrare non debeamus. Quicumque ergo cum oracione vel precibus aliis quecumque sentencias decantat diligenter consideret cum affectum suum et ad illum affectum toto nisu cor suum excitat ad quem id quod loquitur magis pertinere videtur. Quia si ulterius quam loquitur affectum sentit per affectum ipse melius ulterius virtute cognoscet et intelligenciam capiat et ulterius intelligencia maiorem devocionis affectui accendat. Quanto autem affectus boni cordis placeat, quanta et nobis conveniens quamvis vicioso quadam tamen virtutis imitacione demonstrat. Ecce videmus adulatores qualiter si erga illos a quibus aliquid expetunt devocionem simulant. Sepe precedentibus obviant in terra consistentes pomposis salutacionibus honorant. Turpe volentibus viam per aut aliis loci dare iubent. Domibus advenientes preclamant. Catthedras medio constituunt, pulvinaria sternunt, pedibus provolvuntur, ex antiquis historiis magnalia replicant. Et si in eis non inveniunt quod laudent, per fas ad eorum laudem retorquent. Sed devotos se fideles non solum dicunt sed monstrant. Et quod volunt hoc omni studio videri laborant, tamquam putantes iniuste reprehendi posse si esse quod non sunt sed esse se fingunt. Si

Hoc malum esset ut tales quales tunc erant tanto periculo
tales. Studeant immo vero si tales essent quales
se fingunt et non sunt / vere laudabiles esse
valet ab alia causa eorum peccatis ab omnibus se
reprehendi. Nisi quia tales non esse quales se
fingunt esse sciuntur / ergo illi iuste temporibus peccatis
repelluntur. Quia sciuntur tales non esse quales
se fingunt sic et nos metuamus quod petimus a
deo propter quales illi se simulant tales studeamus
in veritate deo nos exhibere. Orantes fore a-
bis. Sive nos in te erga deum efficiamur devotos
et non solum orando sed quod oramus faciamus.
ne si solum orando non vero adoratores sed
adulatores simus. Et quia deum contractare
decipere non possumus nos ipsos peccatis de-
cipiamus. Preterea sicut adulatores simulata
devotione potentes afficiunt ut peccata illorum qui
deprecantur graviter comparare nolunt. Sic et nos
precibus nostris preveniamus faciem domini et vul-
tum eius optime quod petimus non simulatam
devotionem sed veram caritate offeramus. Beneficia
eius domini nostri et dignum inimicis eius
laudemus eius potentiam. Magnificemus pietatem
admiremur sapientiam. Extollamus generositatem. Exi-
beamus caritatem. Item narremus ei miseriam nostram
indicemus ei necessitatem nostram. Revelemus et
infirmitatem nostram. Confiteamur ei culpam nostram
dicamus et credamus alium non esse per quem possimus
eripi per quem speremus liberari. Item ostendamus ei
adversariorum nostrorum demoniorum et spirituum potentiam
maliciam crudelitatem iniquitatem tyrannidem
qui ei adversantur qui nos persequuntur. Quod nostri
hostes sunt qui ei contradicunt quod odimus quod
odit. Quod diligimus quod diligit. Malle quod nos pro
inimicorum eius odia perpeti quam cum eis habere
pacem eorum. Omnes igitur septem huius eiusdem
impetrationis faciendae cognitionem sive ipsa ex-
ceptatio per supplicationem sive per postulationem sive
per insinuationem fiat aliene ab orationis operi-
bus non sunt et sic aliqui illarum narra-
tiones petitionum non habeant. Sunt tamen omnes
affectus devotionis quos in nos accendunt per
quos orantes actus quam proces petitiones
impetrant. Omnia igitur in affectibus pietatis
et omnis actus orandi. Cumulemus aliquod
exemplis et exemplis demonstremus. Ut quia
omnes enumerare non possumus. Infiniti
enim sunt affectus quos tamen in omnibus laudabile
sit et in deo acceptos gratias. Est affectus
dilectionis cum forte mens vel videns velut
rapiens id quod amat. Subito amoris
igne corripitur. Est affectus admirationis
cum aliquid novum et admirabile contemp-

platur in tempore consideratur. Est affectus con-
gratulationis cum acceptabile aliquid et com-
placitum videns quadam hilaritate perfunditur. Est
affectus humilitatis qua ex consideratione infirmi
tatis sue aviolatione sua sponte conprimitur.
Est meroris affectus qua ex consideratione ma-
lorum suorum quodammodo contabescens infirmatur.
Est affectus timoris qua ex consideratione immi-
nentium penarum concutitur. Est affectus indigna
tionis qua eodem adversariorum culpa iniquitatis
eorum magnitudine inflammatur. Est affectus zeli qui
ex amore iustitie ad desiderium vindicationis accen-
ditur. Est affectus bone presumptionis qua ex
nova aliqua et singulari fiducia audien-
diendi plus solito contra animam. De ipsis
affectibus primi tres ad illud tempus genus
septuades pertinent in quo sit laudatio ex felicitatis
commemoratione bonitatis surgit. Affectus
tamen dilectionis ex commemoratione potentie et for-
titudinis surgit. Affectus congratulationis
ex commemoratione alicuius prosperi eventus et
sic felicis surgit. Affectus tres sequentes ad
illud genus pertinent in quo sit commemoratio in-
felicitatis et miserie ex ut affectus humilitatis surgit
ex commemoratione proprie infirmitatis. Affectus doloris
surgit ex commemoratione malorum presentium vel ex
recordatione preteritorum. Affectus timoris ex imminentium
futurorum. Tres ultimi affectus illi magis septimo
generi congruunt in quo sit invectio et accusatio in
adversarios ut contra nequitiam illorum indignatio
contra iniuriam zelus et contra maliciam maior dei
inimica presumptio. Exempla singulorum hec sunt
ex affectu dilectionis canitur. Ps. Diligam te domine
virtus mea et ex affectu admirationis canitur Ps.
Domine dominus noster. Ex affectu congratulationis canitur
Ps. Omnes gentes et in hiis omnibus est
laudatio. Ex affectu humilitatis canitur Ps. Inclina
domine aurem. Ex affectu doloris canitur Ps. Usque quo
domine oblivisceris. Ex affectu timoris canitur Ps.
Domine ne in furore tuo et in hiis omnibus
est mixta querele deprecatio. Ex affectu indignationis
canitur Ps. Quid gloriaris et ex affectu zeli canitur
Ps. Deus ultionum. Ex affectu bone presumptionis
canitur Ps. Iudica me domine quoniam ego in innocentia
et cetera. Tamen est. Hanc proprietatem in omnibus Ps. non
esse ut per tota serie unus affectus observetur
sed sepe de alio affectu transitur. Talium psalmorum quod
mentes orantium diversis modis affici solent
sicut ante quam psalmos Ps. cognoscere potest
vel possit explanari. Pluribus operis tractatu
competit. Volumus tamen hic in talibus exempli causa
demonstrare. Forte cogitare cepit quanta sit
felicitas esse cum deo. Quanta inde sit miseria
vivere in hoc seculo. Quanta deinde calamitas

semper cruciati in inferno. Et cogitat meditatione mea subito amore celestis patrie attactus ipso affectu ducente inseruit verba dicens. Beatus vir qui non abiit in consilio [illegible] impiorum et tunc eius per totam seriem. Si sim in tanti comparationis spiritum ingrimus. quid aliud nisi quod ubique dicente invenimus. Felices qui nunquam adeo recesserunt. Felices qui semper cum deo permanserunt. Felices qui tenus obsequio fideles et devoti perstiterunt. Nam infelices et miseri illi sunt qui ab illo elongaverunt et cum illo perseverare noluerunt. vel qui postquam discesserunt ad eum non redierunt. Gratias illi quoniam perstiti. confusio mihi quod discessi. Nunc autem quantum in me sum elongare nolo. quoniam longe sum redire cupio. Utinam ad illum perveniam ut ab illo nunquam discedam vel recedam. Adiuva me deus meus. Affectus igitur iste dilectionis est surgens ex laudatione. Iterum convertens cogitationem meam contra et potentiam divinam deinde admirari cepi vesaniam hominum qui mortales sunt et tamen voluntati eius obviare non pertimescunt. Cogitat itaque admiratione compulsus sum exclamare et dicere Quare sic geritur. Et est admiratio mixta indignationi qua vesaniam admiratur. Presumptioni indignatur vel certe in nobis metipsis dum sordes et [illegible] vitiorum crebros et importunos aspicimus. et in mentibus de dei adiutorio presumimus. ipsam tepiditatem nostram molestia cum quadam indignatione arguimus dicentes. Quare sic geritur. Et est sensus tocius per hoc adhuc tepidus ut per dei potentiam confirmati insolentes adversitates contempnamus et tanto nos adversariis nostris fortiores quanto deo viciniores sumus permaneamus. Illorum meritum summum attendamus dei magnificentiam contra eorum superbiam frangendam opponamus. Cum omni reverentia nos ipsos ad obsequium illius subiciamus. semper super nos admirantes eius potentiam. Iusta nos despicientes eorum impotentiam. Hic est affectus admirationis et indignationis mixtus collaudatione surgens. Sequitur [illegible]. non solum unum affectum texit. Sed sepe de affectu affectum surgit per gratiam. In angustiis constitutus quoniam sic in dei mea considerabam cogitare incipio cum tamen non me deo delictum. Video confessu doloris in hec verba prorumpo. Domine quid multiplicati sunt qui tribulant me. Ecce [illegible] ex affectu doloris et affectum bone presumptionis recipis animo. Tu autem domine susceptor meus es. ut

meliorem perfidiam relinquere. [illegible] et fiduciam per meliorem castigare. Et quibus omnibus utilitatibus [illegible] quibus illas congruitas compunctiones sanctorum affectuum excitare loquendo per eos mens in oratione accenditur et gratissimum deo sacrificium in ara cordis adoletur.

Explicit libellus venerabilis Hugonis De sancto Victore De virtute orandi

Loquar secreto anime mee et amica confabulatione exigam ab ea quod scire cupio. nec alius admittetur sed absque arbitris sola cum sola confabulabitur. Sic nec mihi erit timor occulta querere nec illi pudor vera respondere. Disputacio

Dic mihi quaeso anima mea quid est quod super omnia diligis. Ego scio quod vita tua dilectio est et scio quod vita tua sine dilectione esse non potest. Sed velim sine verecundia mihi confitearis quod te omnia diligendum elegeris. Dicam adhuc ut manifestius intelligas quid te interrogem. Aspice mundum et omnia que in eo sunt. multas ibi species pulchras et illecebrosas invenies que [illegible] illiciunt et [illegible] varias [illegible] delectationes ad fruendum se desideria accedunt. Habes aurum. habes lapides preciosos vigore suum. habes decorem carnis speciem suam. Picta tapeta et vestes fucate colore suo in summa sunt talia. ecce tu nosti omnia vidisti pene singula et recepte penitus tantum quod dico [illegible] probare posses. Dic mihi obsecro quid de his omnibus elegeris. quid singulariter amplecti quo semper frui velis. Certus sum enim quod aut horum que videntur aliquid amas. aut si post posuisti hec universa. aliud quiddam pro omnibus his diligas. Anima. Quid amare non possum quod nunquam vidi. post de his que videntur nihil adhuc amare potui. Et tamen de his omnibus quid super omnia candidum sit non dum inveni. Multis enim experimentis iam didici fallacem esse et fugacem amorem huius seculi. qui [illegible] vel cum [illegible] non [illegible] mihi [illegible] vel cum aliis aliud magis placeat. super venit cum corde cogor quoniam mutare. Sic adhuc desideriis [illegible] fluctuo. Dum nec sine amore esse possum nec verum amorem invenio.

Disputacio sive ratio. Gaudeo saltem quod in amore temporali non figeris. Sed doleo quod in amore eternorum non dum requiescis. Infelicior esses si de consilio primam faceres. Nunc vero quia in consilio erras. adhuc revocanda es. Te de consilio primam faceres

Digne confusum mihi accipe
Ratio qui id petit quod se non delectat

Si in ista vita singula querimus amorem
quem velles. Aut vis in consilio errans.
quia divinis electis pro corrupta temporalium amore
non inveneris errorem. Sed magnum salutis
principium esse potest quod amore tuum intrare
didicisti in melius. Quia sic ab omni temporalium
amore avelli poteris, si ad eo tibi pulchrior
sponsa fuit quam gravius amplecteris.
Anima. Si temporalia ista et visibilia ideo
amari debere existimas quia in illis quedam
sui generis decore in esse suspicaris. Cur
te ipsam potius non diligis que spe tua
omni visibilium decore et pulchritudine vincas
Si te ipsam inspicies. Si faciem tuam videres
agnosceres certe quanta reprehensione digna fue
ris tu ad extra te amore tuo dignum
estimabas. Primum igitur necesse est ut temet
ipsam consideres ut cum cognoveris dignitatem
tuam nec in imma facias amori tuo ab
iectiora te non ames. Illa vero que preter
considerata pulchra sunt pulchrioribus comparata
vilescunt. Scis quia amor est ardens fo
mentum ignis quod ut ardeat. Sed tamen
ne id in eas quod fumum potius aut feto
rem inspirat. Ea vis amoris est ut
talem te esse necesse sit quale illud est quod
amas et eum per affectum coniungeris in ipsius si
militudine ipsa quadam dilectionis societate
transformeris. Tua igitur anima pulchritudine
attende et intelliges qualem pulchritudinem
debeas diligere. Non est tibi in visibilibus
facies tua oculus tuus vel hoc videt
si se ipsum non videt. Et si forte interna illa
visio tua per negligentiam obstructa est ut
temetipsam ut decet et expedit contemplari
non sufficit. Cur saltem quid de te exi
stimare debeas ex iudicio alieno non perdis
Sponsum habes sed nescis. Pulcherrimus est omnium
sed faciem eius nunquam vidisti. Ille te vidit quia
nisi vidisset non diligeret. Noluit adhuc
seipsum tibi presentare sed munera misit arram
dedit, pignus amoris, signum dilectionis.
Si cognoscere illum posses, si speciem illius
videres, non amplius de tua pulchritudine ambi
geres. Scires namque quod tam pulcher, tam formo
sus, tam elegans, tam unicus tuo a
spectu captus non esset nisi eum sin
gularis decor et ultra ceteras admiranda
haberet. Quid ergo agere? Nunc videre
non potes illum quia absens est. Ideo
singulare eius amore contempnis ceteros
alicuius libidini turpiter et impudice pro
stitutus noli sic facere. Si adhuc facie
non potes qualis sit ille qui te diligit.
Considera saltem arram quam dedit forsitan
in ipso munere eius quod percepisti est po
tius cognoscere quo affectu illud diligere. Que
studio et diligentia te illi debeas conservare
Insigne est arra eius, nobile donum
eius quia non magnum decuit ut parva daret
nec tanto sapiens dedisset. Magnum ergo est
quod tibi dedit sed maius est quod in te diligit
Sed tamen o anima ne quod absit non sponsi
sed meretricis dicaris. Si munera dantis plus quam
affectum amantis diligeris. Maiorem ca
ritati eius facis iniuriam si certa dona
illius accepisses et tamen dilectionis vicissitudinem
non rependis. Sed quid dedit est omnia, ipsa omnia
tuus. Tu nosti quid nosti quid acceperis
et nescis quid habes. Adhuc melius nosse necesse
capias vel desideres que non accepisti, presumere
vel desideres quod accepisti gratias non desistere re
ferre. Et ipse ideo hec tibi dedit ut tu ea
eum in memoria habeas et nunquam alicuius a
more oblitus vel tepescas. Primum
cogita o anima mea quod aliquando non fuisti
et ut esse inciperes eius dono accepisti
Numquid aut amplius dedit quia dedit
non solum esse sed pulchrum esse formosum
esse. Adhuc aliquid plus dedit et magis
te ad similitudinem expressit. Voluit te adesse habere
participationem qua adesse habebat per dilectionem
Magno debito obligata es anima mea
multa accepisti et nichil a te habuisti. Pro
hiis omnibus non habes quid retribuas nisi
tamen diligas. Nam quod per dilectionem datum
est nec melius nec decentius quam per di
lectionem rependi potest. Dedit ergo tibi esse
et pulchrum esse dedit et vivere. Post vivere
datum est et sentire per eandem dilectionem ‡ sapere et discernere dedit
datum est quod nisi percepisses nichil a diligente
datum esset nichil a diligente acceptum
fuisses. Certa sollemnis et decora facta es
anima mea. Quid sibi ipse ornatus
tantus ac talis voluit nisi quia idem
ipse qui te induit sponsam suo thalamo
paravit. Novit enim apud te cohereret
novit qualis ornatus opus illud decet et
ideo dedit quod decuit ut et ipse hoc di
ligeret quod dedit. Sensibus foris decoravit
intus sapientia illustravit. Sensus dabis
quasi colore ornatum. Sapientiam quasi in
teriorem habitum. Sensus quasi quedam

Dia quomodo pt diligi qd videri n pt/ qd ac videri no pt quo pt diligi/ certe si in rebus creatis
et q videri pot verus et permanens amor n est aut ac n pt qd videri n pt/ eterna miseria est omnia que sequuntur
si est permanens amor n in verit. Nemo n sine amore pot esse bus/ necesse est q ut aut eorum q videntur
... aut si sunt ... alia q falsa ... atque ... amet ... distincte temporalia ubi supra

Fecit carne
cum utroque ...

gemmas fulgentes appendens optimas. Sa-
piens quod tali pulchritudine facies vultus tui &
decoris intus. Ecce ornatus tuus omnium
gemmarum superat decorem. Tale omino esse
decebat que ad celestis sponsi thalamum
introducenda fuerat. Multum dilecta es qui-
bus facta es. Multum gloriari potes & multum
custodire debueras ne tale donum perderes
ne tanta ornamenta fedares. ne tam deco-
rem corpus. ne eo amisso vel in minimo
amplius missa fieres. quam eo non acce-
pto. vel non perfecto missa fuisses. Recte
tamen dampno amisse pulchritudinis plus
torqueret corpus sed totus. & abiecta vilior
fieres. quam si recepta non fuisses. Sponsus ergo
custodiendum & illud tanquam fuerat. ut is-
tud custodita perfisset. & illud tamen dum
non eueniret. Sed vide quid fecisti anima
mea. dereliquisti sponsum tuum & cum alienis
prostituisti amorem tuum. corrupisti tuam
integritatem. fedasti pulchritudinem tuam. di-
spersisti ornatum tuum. Iam vilis. iam
turpis. iam nuda facta es quam talis sponsi
amplexibus amplius digna non esses
Probata es ergo sponsi tui renovantis
beneficiis. condignas grates non egisti me-
rito facta es. & primis fornicationibus tuis
deserta sunt verba tua. nigerrima facta est
facies tua. gene marcide. languentes
& turpentes oculi/ labia pallore obducta
& respersa crines/ vultus infracta. ipsis quoque
amatoribus tuis odiosa. Sed iam vide
tibi narrare incipiam. quantum iste sponsus
quam tam [illegible] cupivit cum te decet humiliatus
dignatus est ut te repararet. Illic tamen
similis hic tamen qualis. non tamen hic quam
illic minus amabilis quia nec hic
quam illic minus admirabilis. Illic potest
tibi magna contulit. hic misericorditer dura
pro te sustinuit. ut cum te relevaret illuc
unde cecideras. ipse dignatus est descende-
re huc ubi iacebas. & ut tibi iuste red-
deret quod perdideras. ipse dignatus est
pie pati quod tolerabas. ad mortalem
suscepit mortalitatem. descendit ergo susce-
pit sustinuit vicit restauravit. Descen-
dit ad mortalem suscepit mortalitatem
sustinuit passionem. Vicit mortem resta-

torquet

ravit hominem. Ecce anima mea de-
suspecte tanta miracula tanta beneficia
pro te exhibita. Pulchra facta fueras eius
mera munere. feda facta es tua iniquitate
Deinde mundata es & formosa facta es eius
pietate/ operante. olim cum non esses dile-
xit te ut esses/ postea cum feda esses
dilexit te ut pulchra fieres & redderet
tibi. Quantum te diligeret non [illegible] a morte
a morte te liberare voluit. Et non tam pi-
etatis inspexerit beneficium. verum etiam caritatis
monstraret affectum. Nunc autem tamen
sincera caritate te diligit ut si semper
cum eo perstitisses. nec exprobrat tibi re-
atum nec reputat est beneficium. Et si
deinceps cum eo fideliter permanere cupi-
as ut dextram tuam illi amore & tota
mente permanere volueris. maiora bo-
na tibus te daturum promittit. Post. Anima
Iam confiteor amare incipio culpam meam
quia ut video non parum male fecisse pe-
fuit quoniam eo magis in quo [illegible]
sperabam. Ecce clamans & noverit magis
tamen bene dilectionem eius agnoscerem si
tantis periculis ea comperta non fuissem. O
quam felix casus qui post lapsum
feliciter resurgere. nulla dilectio maior
nullus amor sincerior nulla caritas sanctior
nullus affectus ardentior. mortuus est pro me
& nichil in me quod amaret inve-
niens. Disputatio. Anima mea argue
te metipsam coram deo. quoque nunc usque
tantis beneficiis eius ingrata fuisti &
miserationes eius plurimas contempnere
voluisti sed ut agnoscas melius intelligere
possis. Quantum eum diligere debeas vel
reliqua eius beneficia per [illegible] ordine
prosequi volo. ut diligentius attendas.
Abieras & perieras & quia in peccatis tuis
defunctus eras venit ille post te
ut redimeret te. Iam descendit te ut
te sanguinem proprium pro te dedit tibi taliter
pacto reduxit te de exilio & redemit
de servitio. Anima Fateor quod tam diligit
me deus amplius michi esse vilis
non debeo quam deo placui. Ratio vel
Disputatio Et quod si cogitare cepis [illegible]
in comparatione tui abiecti sunt qui habent
que tibi data sunt gratiam consequi non po-
tuerunt. Ecce audisti anima mea usque ad

+ redemptor tuus

hac dicam quia multe generationes hominum pertranse-
runt que omnes sine cognitione et precio sue
redemptionis in interitum sempiternum dilapse sunt
omnibus illis te redemptor tuus + pre-
tulit qui tibi hanc gratiam largitus est quam nulla
persona meruit. Et quid dicis quid putas pre
tota collis omnibus nunquid fortior nunquid sa-
pientior nunquid dicior nunquid nobilior illis
omnibus fuisti et ideo hanc pre illis omnibus
gratiam sortiri meruisti. Certe fortes quot sa-
pientes quot nobiles quot divites vel fuerunt
et tamen dimissi relicti et abiecti perierunt. tu
sola pre omnibus illis assumpta es. Hec. Et que
hec inter ceteras sit illarum pre ceteris salvatori
tuo caritate tantam invenire potes elegit ergo
et preelegit te sponsus tuus amator tuus.
redemptor tuus elegit te in omnibus assumpsit
ex omnibus et amavit. pre omnibus nomine suo no-
tavit te ut in eternale eius semper esset apud
te noluit te pre aliis esse in nomine. preterea
in omnibus virtutibus qui unxit te illo quo et
ipse unctus erat oleo. oleo leticie et abluto
sis uncta quia corpore dicis. Vanitas. Anima
multum fateor collatum est michi sed quero te sponsam
asseris ego tamen assumpta sum quidadhuc di-
ffecior quam ad amplexus sponsi nec dum
pervenire possum. III Discretio. nescis ergo
anima nescis quia feda prius fuisti et pol-
luta quam deformis et squalida dissipata
et dissipata. et omni enormitate plena
et quo tamen casto in illum pudoris et castitatis
thalamum introduci appetis. nisi prius saltem
cura aliqua et studio occulta aspectum
decore reparaveris. Verum hec est quod nunc
expectas hec est quod ipse sponsus tuus adhuc
presentiam suam tibi subtrahit. et nec dum in
intimos amplexus et dulcia oscula te
admittit quia videlicet nunc polluta sed mundum ta-
men nec tempus decet pulchram videre. cum autem
preparata et decenter ornata fueris. tunc demum
in illum celestis sponsi thalamum. sine con-
fusione permansura introibis ut te pudeat
tunc preste turpitudinis cum nichil quod tempe te-
pudore dignum habebis. prius ergo stude forma
tua extollere faciem ornare habitum corporis
maculam tergere mundare mentem reparare
vitam. mores corrigere disciplinam servare
et omnibus tandem in melius compositis commu-
tatis digno sponso te dignam sponsam red-
dere. Aliquid dicere nunc volo de te.

tanta efficacia ut pro eo quod clara te audis
aut elata tumida aut negligenter reddat claro
dissoluta. Nunquid audisti quid rex assuerus
fecerit cum vasti reginam precepit in solacia eius
repudiavit ceteris in signum exemplo utile pro ceteris
quo ablata est ergo propter superbiam suam et tamen in
regis preceptum. ut decorum regno suo congrega-
rentur puelle speciose virgines. et adducerentur
ad civitatem susam et traderentur in domum femina-
rum manu aggei eunuchi. qui erat prepositus et custos fe-
mulierum regiarum. et acciperent mundum.
mulierum et acciperent ad usum necessaria. Et certe omnibus
gaudiant sum regia ambitione suppletis
extollentur et ornarentur per sex menses oleo
mirto ungerentur. Per alios sex diversa pre-
gmentis uterentur. Et ut composite et ornate de
tenebris suis ad regis cubiculum transirent
et que ex omnibus magis oculis regis placuisset
illa pre ceteris in regni solio sederet. Vide quod
multe electe sunt. ut una eligeretur. illa scilicet
que oculis regis et ornatior videretur ministri formosior
regis multas eligunt adolescentulas. Rex ipse
unam elegit ad thalamum suum. Prima multarum fuit electio
et sui preceptum sola electio summa facta est sponso regis
luminate. Consideremus ergo si forte quo hoc putas
de quo agimus negotio valeat adaptari. Rex
summi regis filius venit in hunc mundum quod
ipse creavit desponsare uxorem claram. uxorem
unicam uxorem imperiis regalibus dignam de
hoc mundo in quo contemptu fuerat de forma apparentiae re-
cipere comperit ablata est missi sunt ministri regis
videlicet apostoli predicatores in mundum congregare animas et
adducere ad civitatem id est ad statum ecclesiam in qua
domus est et unitas mulierum regnantium id est sanctarum
animarum que sedeant et regnant non adhuc
sed ad regnum filios quia non continue
sed caritate. Ideo fuerunt et in libertate bonorum
operum precepit eorum convenit multi ergo vocati in statu
professionem ecclesiam ibi sacramenta ut que quedam un-
genta et antidota accipiunt et adornatum
tam ciborum preparata accipiunt. Sed quia omnes
virtutis duce multi sunt vocati pauci vero
electi. non omnes qui adhuc euntes sunt missi
ad regnum sunt eligendi nisi tamen hii qui
se studeant se pre ista medicina extollere ut
tamen ad regis presenciam introducti fuerint electe
et inveniantur. quos ipse magis velit eligere
quam reprobare. vide igitur ubi posita es
et intelliges quod facere debeas. Posuit
in te sponsus tuus in tenebris. ubi mulieres
ornantur varia pigmenta et diversas species
reddit. cibos quos ingeris deinceps sua tibi

unguentum percepit. quicquid ad sanitatem corporis
ad refectionem. quicquid ad gaudium consolationis
valere poterit exhibuit. Cave ergo ne ad consolandum
temetipsam negligens sis. ne tu in novissimo
tuo conspectu tamquam sponsi reputata fueris indigna.
quod absit eius consorcio inveniaris. Ipsa te si-
cut decet sponsa regis sponsam regis celestis spe-
ciem sponsi et uxoris fac. Anima. Amaritu-
dine me et perculisti me pavore non modico nam
quantum verbis tuis datur intelligi. multum pro-
fectum sed non evasi periculum. quia sicut asseris
non me digna quomodo exhibere studuero. ad
fructum tamen dilectionis non attingo. Dic er-
go ut michi diligencius edisseras de hoc tri-
clinio in quo nubes vere aluntur et de cibo qui eis
datur et de ipsis unguentis quibus unguntur et
de ceteris omnibus que ad cultum sive decorem eis
exhibentur. Discrecio videt. Audi et discerne que
sit triclinium quid vero sit regis cubiculum
istas duas mansiones pone tibi. quia harum
1op9 tibi consideratione est. Est ergo triclinium est regis
cubiculum. In triclinio sponse ad nupcias parantur.
In cubiculo autem nuptie celebrantur. Domus
ecclesia quasi triclinium est in qua sponse dei ad
f. i. triclesia ietatis nupcias futuras parantur. In cubiculo autem nu-
ptie celebrantur. Post ista autem transierunt de
ornandi triclinio ad regis cubiculum quod post ista bona conpendii
venerunt ubi bonorum operis sui fructum perceperunt.
Domus vero ecclesie est triclinium. Item tres ordines
fidelium. coniugatorum continentium et virginum.
Videamus deinceps que sunt unguenta et
pigmentorum genera. quibus cibus que vestimenta
ad cultum sponsarum parata. Rex que preciosus
est que ipse sponsus sicut generata sponsas precipue
sponsas diligit. Ita et generatas eas adornare
amittit omne impendit. nunc quod quamque prosit
habet nisi ab alio accipiant. Tu illi placeat
ut etiam hoc ad dilectionem pertinere scias quod
habes tu ornare te possis. que utique per te
nichil habes nisi ab illo accipis. Primum est
fons baptismatis. hoc post [illegible] lavacrum regenerationis
in quo sordes peccatorum omnium ablueris. Deinde
crisma et oleum tamquam unctione [illegible] sancti linimento.
// Post que delibuta et unctione leticie perfusa
ad mensam venis et percipis ibi alimentum
corporis et sanguinis christi quo interius saginata
atque refecta [illegible] ieiuniorum
macie [illegible] repellis et [illegible] fortitudine
repleni [illegible] reparata rursus [illegible] reviviscis.
Deinde vestimentis bonorum operum indueris et fructu
bonarum elemosinarum cum ieiuniis et orationibus
cum sanctis vigiliis atque aliis operibus pietatis
quasi quodam vario ornatu decoraris. Adiuvet

seruntur aromata. unctio quasi odor suave
spirans omnem illum antiquorum sordium fetorem
fugat. Ita quod tibi quidam in invitum et in alia
transformat speciem. Videris magis leta magis
alacris. magis [illegible] efficaris. Datur
tibi speculum sacra scriptura. ut ibi videas
faciem tuam. neque unquam nequid aliud quam
deceat appareat. composito ornatus tui [illegible]
ergo dicis anima. Habes [illegible] ne aliquid horum
percipis. Certe in fonte abluta fuisti. Certe crisma-
tis unctione percepisti. Certe ad mensam regis
eiusdem cibum comedisti et eiusdem potum bibisti
sed forte iterum polluta es habes lacrimas quibus
te iterum abluas. Item unde [illegible] emane [illegible] em oi
bona et piam devotionem te iterum ungas. Item
ieiunio [illegible] confecta es. item lacrimis ab-
luta. et pie orationis devocione renovata
ad refectionem tua redeas. Vides qua pia dis-
pensatione tibi ubique occurrit. non [illegible] et da-
tibi perdidisti. et reparavit tibi delinquentis
numquam ut scias quantum ille te diligat. que
amare perdere non vult te perdere. et ideo tanta
pacientia [illegible] et [illegible] pie negligencius totiens
totiens amissa. iterum atque iterum si tu nolueris
reparare. [illegible] qui tecum
ista acceperunt. sed amissa iterum tecum recipe-
re non meruerunt. Plus ergo illis omnibus di-
lecta es quia tibi tam benigne amissum re-
dditur quod illis perditum tam districte nega-
batur. Numquid tibi gratia tui [illegible] data est
nulla tamen voluntatis bona ipsa largiente
negata non est. Si magna opera facis mi-
sericordie [illegible] Si non facis magna
opera fortasse [illegible] humilioris. Melius
novit ille quid tibi expediat quam tu et
[illegible] totum quod fit
[illegible] intellige. [illegible]
Sed dum [illegible]
in humilitate [illegible] redolet humilitas
in forma qua virtus elata. Nichil ergo dispo-
sicioni eius prejudicare audeas. Sed semper cum timore
et reverentia ora eum ut quemadmodum ipse
novit tibi subveniat. Si qua adhuc interi
mala [illegible] pie diluat. Si qua in-
choata sunt bona benigne perficiat. et ea
que ipsa noluit via adire perducat. Quid est
amplius dicam. Est ne adhuc aliquid
quod possimus dicere ad commendandam dilectionem
tibi loquere anima mea. Est ne aliquid. Quid
dicis si tua dicis aliena non pateris. Si aliena
tua non tantum anima. Omnis non omnia dicere pe-
r te sciens quod omnium origo caritatis est. Ecce
duo nati sunt eadem utrique nobilitas generis
eadem hora nati. Alter in paupertate [illegible]

Alte divicijs sublimatur. et utrosque caritas operatur
quia hunc pauperem humiliat et illum humiliatum
consolatur. Iste debilis est ille fortis. Ille
tenetur ne malum perficiat. iste roboratur ut
ad bonum opus convalescat. Utrosque caritas
probat. non reprobat. Alter per sapientiam illuminatur
alter insipiencie sui ipsius relinquitur. Iste ut
discat semetipsum despicere. ille ut studeat
creatorem suum agnoscere. utrosque tamen caritas vo-
luit ad esse. O anima mea quid faciemus
domino nostro a quo tot et tanta bona accepimus.
neque enim contentus fuit eadem que ceteris do-
nis tribuere. Sed in aliis quibus unus eum sen-
ciret dilectorem agnosceremus. ut cum tam
de bonis quam de malis unus omnibus singulariter
diligamus. Tu dedisti michi domine ut te agno-
scerem. et preteritis multis decretis secretis re-
uelata intelligerem. Alios quoque coetaneos mul-
tos in tenebris reliquisti ignorancie. Et
michi pre illis lumine tue infudisti sapiencie
Tu dedisti michi cognoscere verius. et purius di-
ligere te. sinceriusque credere. invenire. ardentiusque
sequi te. Tu dedisti michi sensum capacem
intellectum facilem. memoriam tenacem. linguam
disertam. sermonem gratum. doctrinam persuadibilem.
efficaciam in opere. gratiam in conversatione. profectum
in studijs. effectum in inceptis. solamen in ad-
versis. cautelam in prosperis. et quocumque ibam
me ubique gracia tua et misericordia precessit me. et
sepe cum michi consumptus viderer subito
liberasti me. quando errabam reduxisti me. quando
ignorabam docuisti me. quando peccabam
corripuisti me. quando contristabar consolatus
es me. quando desperabam confortasti me. quando
cecidi, confortasti me. quando cecidi erexisti
me. quando steti tenuisti me. quando ivi duxisti
me. quando veni suscepisti me. Hec omnia fe-
cisti michi domine deus meus. Et multa
alia de quibus dulce michi semper erat cogitare
semper loqui. semper gratias agere. ut te lau-
demus. pro omnibus beneficijs domine deus
meus. Ecce habes anima mea arram tuam
et in arra tua cognoscis sponsum tuum
Sponsa tu illi immaculata. sponsa incorrupta sponsa
integra. sponsa incontaminata. Si olim me-
retrix fuisti iam virgo facta es. quemadmodum illius
convenit corruptis integritatem reddere et in-
tegris castitatem conservare. Semper autem cogita
quanta tecum mirum fecit. et sic prevenderis
ab ipso diligeris quod eius beneficium numquam
tibi defuisse cognoscis. Anima Vere
fateor amor iste multum singularis dicitur.
De pulchris et unius boni quod commune est
omnium et totum singulorum. Hoc autem ultimum
interrogationis mee tu benigne suscipias
queso quid est illud dulce quod in eius re-
cordatione et in multos diffundat ita tamen omni te singulos
amplexatur de pulchris etc.

tamen preces singulos implens ubique presens et omnia circumdans totus ut singulis et omnibus presidens Hec est etc.

recordatione aliquando me tangere solet. et tam
vehementer et suaviter afficere. ut iam tota quodammodo
a me ipsa alienari. et nescio quo abstrahi
incipiam. subito enim innovor. et tota immutor
et bene michi esse incipit ultra quam dicere sufficiam
et exhilaratur consciencia et oblivioni venit
omnis preteritorum miseria. exultat animus. clare-
scit intellectus cor illuminatur. desideria iocundantur.
Iam quoque alibi nescio ubi me esse video et
quasi quiddam amplexibus amoris teneo
intus et nescio quid illud sit. et tamen illud semper
retinere et numquam perdere toto animi labore
luctatur. quodammodo delectabiliter animus ne re-
cedat ab eo quod semper amplecti desiderat. et
quasi in illo omnium desideriorum finem invenit. summe
et ineffabiliter exultat. nichil amplius querens
nichil ultra appetens semper esse sic vo-
lens. numquid ille est dilectus meus. quero dic
michi ut sciam. si ille est. ut si denuo advene-
rit obsecrem eum ne recedat. sed permanen-
ter permaneat. Discretio Vere ille est dil-
ectus tuus qui visitavit te. Sed venit in-
visibilis venit occultus. Venit incomprehen-
sibilis. Venit ut tangat te non ut videa-
tur. venit ut ammoneat te non ut compren-
datur. Venit non totus ut infundat se
sed ut gustandum prebeat se non ut impleat
desiderium sed ut trahat affectum. Primicias
quasdam porrigit sue dilectionis non plenitudine
consolationis perfecte suavitatis. Et hoc est quod maxime
ad arram tue desponsationis pertinet. quod
ille qui in futuro se tibi videndum. et perpetuo
possidendum dabit. Nunc aliquando ut quam
dulcis sit agnoscas se tibi ad gustandum
prebet. simul etiam sed absencia eius consoleris
quam eius visitatione ne deficias incessanter
reficeris. queso anima mea. multa iam diximus
post hec anima unum agnoscere. unum dili-
gere unum sequi. unum apprehendere. unum po-
ssidere. Anima Hoc opto hoc desidero hoc
totis precordijs concupisco.

Explicit libellus soliloquiorum Reve-
rendi magistri Hugonis Amen.

Vel de arra anime: Ubi nos oportet ...... et quemadmodum
debeamus corda nostra studio meditacionum spiritualium ad superna gaudia excitare

Prologus

Flecto genua mea ad patrem domini mei
Ihesu Christi. a quo omnis paternitas in
celo in terra nominatur. pro spiritum eius in interiori
homine nobis ut det secundum divicias glorie sue virtute
corroborari. per spiritum eius in interiori homine Christum
per fidem habitare in cordibus nostris in caritate
radicati et fundati. ut possitis comprehendere
cum omnibus sanctis. que sit longitudo latitudo

sublimitas. et profundum. Scire etiam supereminen-
tem scientie caritatem christi ut impleamini in omni ple-
nitudine dei. Paulus apostolus vas eterne electionis
sacrarium diuine sanctificationis speculum et conser-
Paulus — superne contemplationis. In hiis premissis ostendit
nobis mentalis contemplationis ortum et fructum
mentalis cum contemplatio si debet esse pia et
salutifera. oportet quod tangat patrem. superne confortatem
sapientiam regulantem. clemenciam consolantem.
Flectatur igitur anima deuota diuine contem-
plationis amore succensa genua mentis ante
thronum beatissime et incomprehensibilis trinitatis
pulset humiliter. postulet supplicter. dei patris
confortatricem potenciam ne labore depressa suc-
cumbat. dei filii regulatricem sapientiam ne errore
seducta auitate deuiet. dei spiritus sancti con-
solatricem pietatem et clemenciam ne thedio de-
Jaco — victa desperat. Omne enim datum optimum. et omne
donum perfectum desursum est descendens a patre luminum
Augus — Et secundum augustinum. Omne bonum vel est deus
aut ideo est. quia est ab eo in mito. et omni boni
operis inicio ille est nominandus a quo omne
bonum originaliter procedit. Postquam omne
bonum complacite perducitur. Ad quem omne bonum
finaliter redire. Hec est illa ineffabilis trinitas
pater et filius et spiritus sanctus. quam tangit apostolus
2o — cum dicit flecto genua mea ad patrem. Secundo
ostendit istius mentalis et salutifere contemplationis
obiectum. Obiectum vero contemplationis deuote mentis
dicitur esse interiora exteriora inferiora superiora
Debet enim deuota anima spiritale oculum con-
templationis radium deflectere ad interiora sua
ut videat qualiter sit creata per naturam. deformata
per culpam. Reformata per graciam. Debet secundo
conuertere radium contemplationis ad exteriora ut
recognoscat quam instabilis est humana opu-
lencia. quam mutabilis humana excellencia
quam miserabilis mundana magnificencia. Et
Debet tertio conuertere radium contemplationis ad
inferiora. ut intelligat humane mortalitatis
euitabilem mortis necessitatem. iudicii finalis for-
midabilem austeritatem. pene infernalis intole-
rabilem penalitatem. Debet quarto conuertere
radium contemplationis ad superiora ut conside-
ret et sapiat celestis gaudii inestimabilem
prosperitatem. ineffabilem delectabilitatem. et in-
cessabilem eternitatem. Hec est illa ciuitas
beata quatuor finibus terminata. In qua etiam
deuota cum tuo dulcissimo sponso ihesu christo
debes iugiter meditando pendere. Hic est ille
campus igneus. quatuor vocis terminatus in
quo debes tuum animam fidelissimum.

assidue contemplando aci... confice
quadrus regio. scilicet orientalis occiden-
talis et aquilonaris et meridionalis. quam
tu o anima cottidie dans quasi peragrando in-
cede. et tam spaciosissimum dilatum et ea speculando
circue. et inuestigare ut possis dicere cum
sponsa. In lectulo meo per noctes quesiui quem di-
ligit anima mea. Quatuor tangit apostolus. cum subiungit. ut
possitis comprehendere cum omnibus sanctis. que
sit longitudo latitudo sublimitas et profundi-
tas ostendit fructum salutifere mentalis contempla-
tionis. Fructus autem iste salutifere contemplationis
si digne et laudabiliter consequatur est felicitatis
eterne quod est quoddam optimum et pulcherrimum et
per se sufficientissimum nullo alio per se indigens
in qua videbimus et amabimus vocabimus et lau-
dabimus et eterne deum qui est benedictus super
omnia in secula. Hunc fructum premittit a-
postolus quando sermone concludit dicens ut im-
pleamini in omnem plenitudinem dei. Hanc
plenitudinem tunc inueniemus quando erit vo-
luntati multitudo pacis verum plenitudo
lucis successione continuatio eternitatis. Tunc
cum erit deus omnia in omnibus. cum ratione
omnis error. a voluntate omnis dolor. et
a memoria omnis timor recessit. et successit
qua speramus illa mira serenitas. et diuina
iocunditas. eterna securitas. Tunc terra-
rum et regnante gloria. Cum supplicatores
etc. Supplicabus vobis dilectores dilectas
compilaui premissum cuiusdam dyalogi in
quo anima deuota veritatis eterne discipli-
na meditando interrogat. et ipso interna
mentaliter videt loquendo. Sit autem ad
istius mentalis contemplationis inestimabilem
contemplationem qualiter et vocando accedamus
genua cordis deuote flectamus. ante
thronum eterne maiestatis. et ante solium
diuinitatis. trinitatis lacrimis et gemitibus
incessanter clamemus. ut deus pater
per filium suum in spiritu sancto. benedictum donet nobis
graciam contemplandi mentaliter. ut perueniamus
per longitudinem quod est omnis desiderii finis
et complementum. Deo gracias. Prima meditacio
Dic — Dic queso. O homo post
deuotam inuocationem diuine ma-
gnificencie et post humilem inplorationem
eterne sapiencie et deinde post flebilem sup-
plicationem eterne pietatis et clemencie gra-
tiam contemplandi eternam hanc contemplative mate-
riam longitudinis. latitudinis. pro-
funditatis et sublimitatis optimeque quo

ordine inspicere ne mihi quid consideracionis
amittam. si debito ordine ignoranter procedam
ordinis cum ignorancia secundum Bernardum perdat
formam meritorum nec reputatur secundum eundem
propter rei cognicio in nobis composite cum scitur
quid est faciendum et ignoramus quo ordine
sit procedendum. De anima secundum beatum Bernardum
ad Eugenium papam. Ante tua consideracio
incohoet. ne frustra extendaris ad alia te
neglecto. Item in meditacionibus multi multa
sciunt et seipsos nesciunt alios inspiciunt
et seipsos deserunt. Deum querentes per exteriora
deserentes interiora. Ideo ab exterioribus ad
interiora redeam. ab inferioribus ad superiora
consurgam. ut possim cognoscere unde venio
aut quo vado unde sum aut quid sum
et ita per cognicionem mei ascendam ad cognicionem
dei. Hec Bernardus. Item crisostomus super canticum dicit
Ideo anima pro parte est cognicio
sui. Item ambrosius in exameron. Cognosce te quam
pulchra sis attende tibi ut cognoscas quid intra
intrat in cognicione quid excedat terminos.
Vitam igitur tuam. O anima cottidiana
discussione examina. Attende diligenter
quantum proficias quantum deficias qualis sis
in moribus qualis in affectionibus. quam similis deo
quam dissimilis. quam prope quam longe.
Illud semper agnosce quod multo laudabilior
et melior es si te agnoscas quam
si te neglecto cursum siderum vires herbarum
complexiones hominum naturas animalium agnosceres
et scienciam omnium celestium et terrestrium
haberes. Redde ergo te tibi et si
non semper saltem interdum. rege tuos
affectus dirige actus corrige gressus
Igitur anima tene consilia sanctorum et pro
viribus contemplacionis tramite ad regionem
mentalem. Hoc est ad consideracionem tue con-
dicionis. Diligenter ergo considera quam gloriosa
a summo artifice facta es per creacionem. quam
propria ac tua voluntate deformata
es per culpam. quam gloriose a summa bonitate
reparata es per graciam. Primo
ergo considera quam gloriose formata es per naturam
voluntas tua consistit in hoc ut estimes ex
tibi naturaliter additum decorem impressa in
imago est beatissime trinitatis. Augustinus
in prologo soliloquiorum. Domine rex noster ago
tibi ex [illegible] me creasti ad ymaginem tuam

ut tui memor sim te cogitem te diligam
Bernardus in meditacionibus. Deum in interiore
homine tam in me quam in ceteris. per que deum
recolo conspicio et concupisco sicut et tria in memoria
intellectus et voluntas. Cum deum rememoror
in ipso delector. Intelligenciam in me reor quoniam
in se sit comprehensibilis ex parte et infinitis. quoniam
in angelis deprehendibilis ex dependentibus in
cum proprie spiritu in sanctis omnibus delectabilis
quia ideo assidue letantur. In
creaturis omnibus admirabilis. quia sua
potencia creat sapiencia gubernat benigne
dispensat. Cum deum per voluntatem diligo
memetipsum transformo. Hec Bernardus. Recog-
nosce anima mea quam mira et inestima-
bilis dignitas est esse non solum vestigium
creatoris. quod commune est omnibus creaturis sed
esse ymaginem quod est proprium creature racionalis.
Lauda igitur anima mea dominum lauda
deum tuum syon [illegible]. Et lauda conso-
lata et gaude quia in perpetua dei ymagine
decorata pulcritudine. particeps racionis
capax eterne beatitudinis. Secundo quia hic mo-
dica forte indicaveris si morte finieris. 2°
Sculpta igitur et lauda quia ei perdas decus
et nomen in mortem dico. quia formam in-
corruptibilem dedit et immutabilem vitam
perpetua ymago eius eterne trinitatis non esses
si terminis mortis concludi posses. Augustinus de
trinitate. O anima attende quid creator tuus
pro te dedit tibi spiritum et dedit tibi
vivere sentire discernere sensibus decoravit
te sapiencia illustravit. Tuam igitur pulcritudinem
attende ut intelligas quantum debeas pul-
critudinem diligere. quod si temetipsam in te con-
siderare non sufficis est saltem quod
decet estimare debeas concludere alieno
non prehendis. Proponam hec dicta ergo pul-
critudine si dubitaveris. Quia posses quod
tam pulchra tam formosa sponsa domini
dei filius tuo aspectu captus non esset
Si cum singularis decor tuus et multa
tibi admiranda non essent. Hec Augustinus
Et hec fortassis. O anima nimis magna
tibi videntur esse et modica [illegible] audi 3°
Item de dignitate admirabili quia tanta
simplicitatis es quod potest deum
mens tua in [illegible]. nichil ibi potest ma-
iore facere nisi simplicitas et puritas
claritatis eterne deus quid dicat [illegible]
ego et pater meus veniemus ad eum et

mansione capit cum filiaculo et alibi festi
nas descende quia in domo tua oportet me
manere. Illabi enim menti illi possibile est
soli deo qui illam creat. ipse enim est qui
dignior intimus tuo esse exhibet sicut
testatur augustinus. Gaude ergo o felix anima que
potes esse tanti hospitis hospita. Hugo. O
felix anima que cotidie corpus christi mandit ut
inhabitante deum suscipiunt. Cum illis hospes
non bono indiget quia auctore omnium bonorum
ipse habet. Ecce qua dicta anima apud quem deus
vederum invenit. quia potest dicere ego qui creavit
me requievit in tabernaculo meo negare si
quidem ei celi vere non potest quia sibi in quo
mita vere paravit haec. Hugo. O anima ni
mis es cara si non sufficit tibi hospitis
numen. qui cito convivat tibi de bonis
suis quia tam pius est quod ditabit te bonis
suis. nullo modo decet quapropter si dimitteret
hospitem primum indigentem. Adorna igitur thalamum
tuum et suscipe regem christum. presencia decoris eius exultabit
et letabitur tota familia tua. Quam mira
et multum amabilis sunt res cuius pulchritudine
sol et luna mirantur. Cuius magnitudinem
celum et terra reverentur. Cuius sapiencia cele
stium agminum spiritus illuminantur. Cuius cle
mencia omnium beatorum collegia saciantur. talis
tuus o anima desiderat hospicium tuum te
nacius plus quam celeste palacium appetit
et exoptat. Delicie enim sue sunt esse cum
filiis hominum. Sed si haec adhuc te non mo
vent ad laudandum creatorem tuum solita
contemplacionis radium ad quantum sufficiant re
cognosce quod tante capacitatis es quod nulla
creatura in fra deum sufficit saciare tuum de
siderium. Hugo de sancto victore. Omnis vani
tas. omnis suavitas omnis. omnis potencia
omnis opulencia creaturarum affluat cor
quantum possit saciare non potest. Anselmus
haec. Omnis creatura que deus non est nichil
est et ego requiro deum gloriam. In medio
anima humana quam ad deum appetens est
sed quicquid infra deum appetit minus est
illa et non sufficit. quod deus non est ita ut
estimo. Anima sufficit tibi. Vidisti tuam
nobilitatem que est valde laudabilis. solite
mentis radium contemplacionis. ad tua sup
terras creatas pertrahe. quam venerabilis
Hugo de arra anime. O anima mea quod

dedit tibi sponsus tuus respice mundum
istum omnis naturalis creatura adhuc
sine termino suum dirigit. ut tuis utilitatibus
deserviat. tuis oblectacionibus sui dispendio
tempore indesinenter occurrat. Vide iam an
ima. et diligenter considera quod creator
tuus rex tuus sponsus tuus et amicus
tuus tota machina mundialem ad tuum
usum ordinavit. Ecce angeli pur
gant et inflamant tuum affectum illuminant
et informant tuum intellectum perficiunt et
custodiunt totum statum tuum spiritualem. quasi
enim dignitas est habere tales doctores
tales consolatores. tales conservatores. Cerne
si vides posses quanto gaudio quanto ex
tripudio assistunt orantibus in te per sua
mediacionibus. quanto studio nos in bono
confirmant quanto desiderio nos ad eternam
salutem eternam exoptant. Celum tibi de
servit per suum motum. Luminaria celi per
suum influxum solatiatur tibi diem luna
illuminat tibi nocte. Ignis tibi temperat
aeris frigiditatem. Aer tibi mitigat
ignis in terra caliditatem. Aqua mundat
tibi fetorem mitigat tibi sitis ardorem
et temperat terre frigorem. Terra nos te
sustentat sua soliditate. Recreat sua
fertilitate. delectat sua amenitate. Ecce
o anima breviter distincxi per singula tibi
corpora ad superiora et incepisti. quod omnis
creata adhuc sine continua ordinacione
terminum suum dirigit. Tuis tuis utilitatibus ne
deserviat tuis quam oblectacionibus indesinenter
occurat. Sed tamen anima mea ne non pa
ra ad adulta diceris. si munera dantis
plus quam affectum diligis amantis. Augustinus
libro confessionum. Ve tibi anima si oberras
in vestigiis suis simulacris suos pro eo amas
. ut spalia luera recapias et non ad
illis quid inmat illa pulcherrima lux
que est purgatorum intelligencium
Cuius vestigia nimirum sunt omnium creatorum
decus. Adhuc si forte ignoras te. O
pulcherrima mulierum egredere et abi post
vestigia gregum. id est involuta creaturarum que
sunt vestigia creatoris. Tu vero speciem
beatissime trinitatis. Ergo omnibus dignior
et excellencior corporalibus. et pasce edos
tuos iuxta tabernacula pastorum. id est eri
vite cogitaciones tuas ad choros angelorum

quibus quedam similis est in ea recorda-
cionis in gloria. Anima iam satis superi-
ori cum tecum ita nunc cum verecundia compellor
dicere confiteri quod adhuc dignitatem modicam
addidi amorem meum. Heu ego infelix et misera
nimis et inveniens peccatrix. Vane et negligenter
vixi et ut verum fatear fere [illegible] Bernardus Cum
preclaras dignitatem meam aspicio tanto magis
vitium de quo eam dimisisse confundor et
erubesco. Timeo non quia tanto gravior sit culpa
quanto dignior et nobilior sit natura formido
quia tanto maior sit offensa quanto magis est
illius qui offendit excellencia. Pertimesco
quia tanto peior est iniuria quanto maiora fuerint
cui iniuria irrogatur beneficia. Heu heu domine
deus meus in condignitatem perpendo vilitatem
meam [illegible] speciositate ne cognosco
deformitatem [illegible] concordacione beneficiorum
acceptorum intelligo [illegible] ingratitudinem factorum
meorum. Heu domine deus meus verum misere
ita video ita agnosco quia quod quid assumo
datorem accepi adversum vite [illegible] misera-
bilem inflexi adversum [illegible] et culpe [illegible]
litate [illegible] adversum quem. Vane securitatem
[illegible] salute
[illegible] corporis [illegible] infinitatem misere
voluptatis. [illegible] non adne-
cessitatem corporis sed ad superfluitatem corporis.
[illegible] misere cupiditatis. Ipsa pena blan-
dimenta [illegible] nos [illegible] adamo-
rem breve delectacionis. Timeo et heu va-
[illegible] pertimesco ut simul omnia nos sit peni-
tendo debeant [illegible] meis male sub-
iecta fuerant. Hec [illegible] Homo
O anima [illegible] iam aliqualiter perpendo quod bona
[illegible] tua cognicio [illegible] quos non [illegible]
fuit mea amonicio [illegible] quod lumine d[illegible]
[illegible] illuminata [illegible] luminis
[illegible] quia [illegible] Gregorius in moralibus
[illegible] lumen illumina-
[illegible] ut inde cognoscat quid
sit iusticia [illegible] quid est culpa [illegible]
[illegible] Tu [illegible] quo [illegible] aput
[illegible] dignitatem [illegible] eo [illegible]
[illegible] indignos se esse deprehendunt quia
[illegible] fuit [illegible] quod [illegible]
[illegible] latebat invenit. Hec [illegible] igitur
[illegible] anima [illegible] dignitate tua
qua [illegible] attendisti agnoscis culpa
[illegible] qua creatorem tuum offendisti intelligis
[illegible] qua [illegible] formata sis [illegible]
[illegible] qua [illegible] deformata sis [illegible]

Redde igitur anima [illegible] et misera ad memoriam
errorem delictum [illegible] in celum in-
[illegible] tuum [illegible] cogita anima [illegible]
adultera Christi quid fecisti. Deliquisti in celo
[illegible] amatorem tuum [illegible] dominum tuum
[illegible] angelum [illegible] custodem tuum
[illegible] templum dei [illegible] sponsa Christi [illegible] sacrarium [illegible]
[illegible] ista subita [illegible] repentina mutacio
De dei [illegible] facta es [illegible] sathane
De sponsa Christi [illegible] Destitucio
[illegible] facta es [illegible] dyaboli. Anselmus
in libro de [illegible] dignitatis amisse. Recordare
o anima [illegible] quid vendideris decorem tuum
[illegible] quid abieceris honorem tuum. Pro quo tam
turpiter defedaris vultum tuum. [illegible] tanta
bona [illegible] vili precio vendidisti. Anima
Recognosco o homo quia verum loqueris et non
[illegible] me transgressione reprehendis. Homo
[illegible] anima quare te tot bonis spoliasti. Quare
frustra tot honoribus [illegible] te. Quare tot
bona neglexisti. Quare tot annos tot horas
tot dies sine fructu vixisti. Deus Bernardus
O domine deus [illegible] effluxerunt in quibus sine
fructu [illegible] vixi. Quo coram te [illegible]
quo [illegible] potero levare faciem meam
in illo magno terribili examine. quando [illegible]
[illegible] omnes dies [illegible] fructum meum
[illegible] memini ullo tempore te [illegible]
in corde meo te tota mente amplecti in tua
dulcedine delectari [illegible] interiora mea tibi
[illegible] erant [illegible] non erant [illegible]
[illegible] creatura [illegible] habet de
[illegible] laudabile et delectabile. Hec
Bernardus Heu domine nunc intelligo [illegible] confiteri e-
rubesco. Species videtur creature decepit oculos
meos [illegible] quod [illegible] creaturis [illegible]
[illegible] quibus tantum [illegible] guttam tue ine-
stimabilis pulchritudinis commentasti.
[illegible] ornat celum syderibus aerem volu-
cribus aquas piscibus terram plantis et
floribus. Nonne tu clementissime pater [illegible]
illa celestium spirituum agmina [illegible] bonis
[illegible] ornata nonne [illegible] ardent dileccione
cherubim lucent cognicione tuis donis in-
[illegible] thronum. Electus nunciolus [illegible]
dominaciones [illegible] Ex tua virtute [illegible]
principatus [illegible] tua potestate demones arcent potestates
[illegible] tua [illegible] potencia miracula faciunt vir-
tutes. [illegible] precepto archangeli magnis
nunciant maiora. Angeli vero minoribus nun-
ciant minora. Sed quid sunt hec omnia nisi
tue pulchritudinis modica scintilla [illegible]
[illegible] pulchritudinis. Ignosce michi
[illegible] quod tua pulchritudine tam sero co-
gnovi tam tarde amavi. [illegible] mirabiliter
aberravi. Dulcedo [illegible] decepit
gustum meum [illegible] quod melle dulcior es

Tu enim melli et omni creature dulcedinem
tuam commendasti. et non aliud est creatura
dulcedo vel delectatio vel delectamentum quecumque
nisi tue dulcedinis. quam abscondisti timen-
tibus te demonstrans. Unde dulcedo omnium
creaturarum. Si quis advertit misericordia tua nichil
aliud est nisi quod a tua eterna dulcedinis dul-
cedine invitat. O ihesu fons omnis dulce-
dinis et pietatis ignosce michi quia tuam in-
estimabilem dulcedinem et melliflua pietate
merearem non cognovi. Nec interne mentis
amore gustavi propterea miserabiliter aberravi
et ventrem meum usque modo siliquis porcorum
attendi. Sed heu timeo nunquam de pane filiorum
tuorum manducavi Sed nec micellas mensi ie-
iunia et famelica permansi. Gregorius. Anima
intus gustare volunt per fructum dulcedinem
propterea ieiunia et famelica anima nunc fame
moriar. Ergo dulcissime ihesu non cognosco
quam omnis dulcedo tibi contraria. fuit michi af-
flictio et miseria magna. Augustinus in libro confessionum

Tu enim misericordissime deus in peccatis meis
michi semper aderas. piissime sustines omnes
iniquas delectationes meas et malas. ama-
rissimis respergens amaritudinibus. Docens
quod per flagella si vellem sine amaritudinibus
delectari non posse nisi in te domine. Hec Augustinus
Sed heu hanc doctrina non intellexi propterea
erravi. Semper tamen in omnibus delitiis te-
nui. heu. persitore timui. accusatore for-
midavi. reprehensore aliquociens compavi
multociens infamia non numquam abhorrui gest-
(a) non tamen heu ego misera inter tot tormenta
non mutavi voluntatem meam. Decepit enim
odor odorum mentem creature. et ignoravi quod
odor tuus. O bone ihesu super omnia aromata
O bone ihesu fons odoris suavitatis. facit
in desperacione post te odore unguentorum tuorum
currere. Decepit sonus fallax auditum meum
et nescivi quam dulcia faucibus eloquia tuorum
eloquia tua. quam levia sint tuorum mandata
tua. O ihesu fons sapientie fac me saltem au-
dire vocem tuam. sonet in auribus meis et
quanta amaritudine recogitarem inspirit. quod fe-
fellit me illa vox misera cantantium et di-
centium venite fruamur bonis et coronemus
nos rosis. antequam marcescant. Ubique relinquamus
signa letitiae Hanc vocem audivi et non intellexi
et non adverti quam omnia vana sunt et placitu
digna. Omnia enim hec et hiis similia cito
transeunt et velud umbra evanescunt.
Nudus enim hec vana amatoribus suis prestant
Nudum ad hec stulta dilectoribus suis contulerunt
Nunc ad finem quem intelligis in quibus
nunc confundunt. et erubescunt. Sed ut

omnia tu amantissime deus semper michi ad-
fecisti vocem tuam frequenter audivi. sed non co-
audivi tuam inspirationem tuam salutiferam sepius
sed non consensi. Quotiens in illud salutiferum
consilium in prestasti. peccasti et feci. Deinde etiam
abesse. Atque ego nisi vana aliqua compun-
centia vidi. Nunc sine non paululum in vana-
nitate quievi. ac de malignitate erubescam
omnia vana et mundana delinquam. Sed heu
illud non habet medium et paululum in longum
ibat. Augustinus Eternaliter dampnatur et finaliter in
peccatis detinetur. qui se advocare domino non per-
mittunt. Voce quidem occulte in spiritalibus an-
nguunt. Voce corrigunt. dicentes. Cras
et nunc vita non corrigunt. et remanet
cras et subito hostium claudetur et remanet
pater foras. ad archa celestis patre cum
voce cornua quod peccatis gemine voluit co-
lumba. Augustinus heu quam multos in peccatis corpo-
ra felicitatis prestavit. multos divina pas-
sionis reddidit. eo quod illos mors maligna
hostis quo protulit ex longius quesivit
spiritu negligentes invenit. Item Gregorius. Crucis
enim ut conservat dominus tollat. non corpus
dominum sapuerat. Heu mundana malitia
non nimis miserabiliter detegebat. et igno-
rani quod tam suavis. O bone ihesu oct tam
plexus tuus tam honestus tactus tuus tam
delitiose tibi coniungi. Tuus dulcissime ihesu
amplexus non maculat sed mundat. et tuus tactus
non coinquinat sed sanctificat. O ihesu fons unice
dulcedinis et suavitatis quanta est delectationis
honestatis et iocunditatis. Quanta vena tue cen-
sapie recognitionis est. Sicut capite in fonte
et dextera tue divine clementie et dilectionis
amplexabitur me in voluntate. Heu me mi-
seram. quis unquam tam dulce tam suave tamque
delectabile cogitare potest quod inter brachia tanti
sponsi requiescere. inter oscula tanti regis. et anima
fideliter obdormire. Hanc dulcedinem gustat
anima devota. quod optabat dicens. Osculetur
me osculo oris sui quia tenui nec deserat te sponse
meum fugiente ab ea incurvus meae. ut in-
veniam te solum foras. et deosculer te et
adducam te in domum patris mei et in cubiculum
genitricis meae. ibi me docebis precepta domini
Sed o domine deus si hec tam dulcia sunt co-
gitanti. quam dulcia sunt esse degustanti. Si
tam suavia sunt legenti. quanta sunt per effectum sentienti
Augustinus. Fac me dulcissime ihesu interius gustare
per amorem quod sonus gusto per cognitionem. Fac me
sentire per affectum quod sentio per intellectum. Etiam dulci-
ssime ihesu transfige saluberrimo vulnere a-
moris tui medullas anime mee ut vere

immo valeas

ardeat langueat et liquefiat. ex solo tuo de
siderio deficiat cupiat dissolui et esse tecum
te solum semper esuriat panem vite celestis
qui de celo descendisti te siciat fontem vite fontem
eterni luminis torrentem vere voluptatis te semper
ambiat. te querat te inveniat in te dul-
citer requiescat. Anselmus. Et que dementia et
que infernalis furia tanto tempore anime prohibuit
tua mentis mee solacia tam diuina gaudia
tamque melliflua gaudia. Dic queso o domine
quanta malicia que tanti periculi racio que
tanti dampni occasio. Bernardus. Video o ani-
ma quam fatigata laboribus tam evacuata do-
loribus inveneris cum tam dampnum cepisti.
Peto ergo ut cum diligencia aspirans audias
Si tibi tanti mali causam demonstrauero. sicut
dampni tanti inimicum sciderio. Habes o anima
inimicum domesticum hostem amicum. aduersarium
propinquum. qui tibi malum pro bono reddit. et est
pre amicicie crudelior omnibus. inimicus hic est
omnibus et aliis infinitis bonis te privavit
Hic hostis salua reuerencia tua. est caro
tua impulso et misera. illam est tamen dulcis
et accepta. hanc tu pauisti inimicum pessimum
contra te erexisti hanc cum cruasti hostem
est te crudelissimum armasti. hanc tu sonis
variis et preciosis indumentis decorasti omnibus
ornatibus ornatus te spoliasti vestibus q
d. Bernardus super cantica. Cum caro adepta
fuerit finit. inde spiritus maximum torquebitur
et ingemiscet. recognoscit. Quanto plus caro pu
nit tanto magis de celesti spe amicus letatur
unde pro tanta iniuria nobis pre illata co
tinere me amplius non valeo quin tanto
malo quocumque plena pro posse puniendo
dirimus respondenda. Beato inquit. Bernardus
in meditacionibus. Cum plures annos tecum
vixit. Ad mensam tua torpedit. cibo demum
tua suppsit. et sompnum tuo dormiuit. cum volt
colloquium tecum habuit. hic inter hiberniciones
sumus tuus. Sed quod deliciis nimis mutrisit
eum. et vige peperisti leuavit calcaneum suum
super caput tuum. et te sibi in seruitute redegit.
O anima miserabilis et misera. quis te liberabit
de vinculis huius impii. Exurgat deus et co
ntra inimicus contemptor dei. amicus mundi
cultor dyaboli. Primo est vide de illo
in voce sentis. Puto quod meum dicis verus
est mortis mortificatur. noli ergo dissipare noli
differre noli pro mortifige crucifige eum
Sed magna cure in amore christi. in quo est virtus
tua. Hec Bernardus. Recolige ergo super Bernardum
in libro meditacionum. Primordia tua quod in
signita es dei ymagine decorata similitudine
desponsata fide decorata spe perfecta caritate

volupta fugiet. princeps voluptatis captans
eterne beatitudinis. Primus est cum carne. Bernardus
ista pateris. Si diligunt omnes condiciones
adhuc nunquam dilectus scripturam est. Bernardus dixi
Si enim misiam enarrare velis quod sis ho-
minis pars prurientis concupiscencie occu
pata illusionibus confusione plena ignominia
repleta. quid dicam hec aliud nisi cogitaciones
sordidas et immundas. Hec Bernardus. Et o anima
diuina erubesce ipsi homine pora communia euu
lesce Voluntari inferno quod es de celo. Idem
super cantica. O anima quod diu in carne es me
spinas aspiris. necesse est ut temptacionum tribu-
laciones et impugnacionum aculeos sustineant
spinalis. Ut tibi dicatur. sicut lilium inter spinas
sic amica mea inter filias. o candens lilium
et tener et delicate flos increduli et scorpiones
sunt tecum et cum scorpionibus habitas. vide quo
caute ambules. Caro et mundus pleni sunt
spinis. Conuersari in hiis et ledi ... potens
est. et non dentis ... Hec Bernardus. Est et
alius inimicus fortis et crudelis quod mira arte
crudelitate eum disrutit consuetudinem
vetillat cas saluta. assunt. et ubi semper quit
cum nocendi. ubi te viderit studiosius
occupat. Novit enim hic hostis antiquus
abiunias quem inhanam mitis cui illecebras
gule ingerat. cui virus inuidie infundat
cui blandimenta luxurie obiciat. cui va
nitatem superbie promittat. novit quo
dictu opprimat quo gaudio fallat. quo ani
maliacione seducat. Habet etiam aliquos sibi
obligatos. quorum ad alios decapiendos in
geniis utitur. et linguis. Arma fragilis ad
resistendum. fragilis ad ascendendum. Difficilis
ad fugiendum. Qualiter istius crudelis aduersarii
laqueos euadere poteris. que tantum subtilitatibus
preciosum agnoscis. Hec ille Anselmus. Nunc
video quod non facile ab illo peccatum cognoscitur
qui in eo punitur. Sed mox cum incipit se ab
illo alienari. tunc demum cognoscit in quanta
foeditate cognoscit iacuerit. Igitur cum iam
incipiam aliquatenus ab eo alienari incipio. et
sic me et peccatum meum cognosco. iam amplius
applaudere me continere non valeo. Domine deus
tu impressisti michi amabilem ymaginem tuam
ego superimposui odibilem ymaginem dyaboli.
Heu heu miser homicida qui demonis
ymaginem ~~sup~~ impressisti. super ymaginem
dei cum non odio eius inimicum eum ab
horreo nam ipsa nulla precedente iniuria
creauit ... suppliciis. Ego vero cum pena peccati
contempnens. Ille semel in innocencia constituto
Ego multociens restitutus. Ille contra eum quod fecit

se ego conte(m)p(s)i eu(m) qui me refecit. Ille
di(u) deliquit p(er)mittente. ego fugi di(u) p(er)
se(m)p(er) te(m)pus. Ille p(re)stat i(n) malicia deo reputate
ego curro deo miserorditer renouate
r(e) si ambo cont(empserunt) di(u). Ille q(uidem) cont(empsit) no(n) req(ui)-
rente se. ego vero cotra mouente p(er)me
b(ea)te aug(ustine) i(m)magine abhorreo. cu(m) tame(n)
i(n) multis i(n)ueniam me horribiliore(m). Ho-
mo fuge fuge igit(ur) horribile(m) (con)tra fu-
ge te ip(su)m. co(n)trita at(que) ipa no(n) igit(ur) i(n)ugitu(m)
fuit cordis tui horrore tuu(m) si no(n) tolleas
no(n) te agnoscis no(n) di(u) e(st) q(uod) fortitudo p(er)
mortis habitudo. no(n) e(st) s(an)ctitas p(er) abiecta
ul(tra) d(omi)natam — iniq(ui)tas. Si me video horror i(n)tollerabil(is)
e(st) si no(n) video mors ~~ul(tra) obdurata~~ i(n)euitabil(is)
e(st) qua i(n)felix q(uia) e(st) sibi horribilis. p(er) tame(n)
multo i(n)felicior e(st) cui mors e(st) ce(r)ta i(n)s(ensi)bilis
Anselmus in oracionibus. O pater pacientissime
creator clementissime. tace(re) no(n) valeo. coartari
re nequeo. r(e) tame(n) co(n)fiteri ne audiam
erubesco. Jam tam cautorum maloru(m) i(n) memo
ria q(uo)d p(ri)us male latuit agnosco. Hu(g)o
i(n) meditacio(n)ibus. Cor n(ost)r(u)m meu(m) miseru(m). du(m)
futuru(m) no(n) timuit gaudiu(m) nec diu(i)nu(m) q(uod)
sunt co(m)pleui. a seipso sum elongatum. r(e) in
amore terrenum occupatu(m). Heu elapsum
e(st) a bellis. at i(n)uolutu(m) istis. iuuentas de-
cepit. lu(x)uria polluit. cu(pi)ditas ad duxit.
torq(ue)ba(tur) / iracundia — cruciaba(tur) i(n)uidia. Vendeba(tur) auaricia
a(r)uolaba(tur) accidia. pig(ri)cia i(n)geba(tur) omnib(us)
viciis. q(uia) su(m)mu(m) bonu(m) q(uo)d sibi sufficere po-
terat deliquit. Idem Hugo. Habeat igit(ur)
i(n) obliuio(n)e cora(m) te deus mitissime male
co(n)su(m)pta mea t(em)p(or)a. r(e) co(n)cede ut q(uo)d t(em)p(o)r(i)s
mei reside(n)t forte nimis breue r(e) mo-
mentaneu(m) sit tibi honorificu(m) michi fru-
ctuosu(m) r(e) p(ro)ximo edificatoriu(m). Jam pi(ssi)me
deus p(ro)pter magnitudine(m) da(m)pni q(uo)d i(n)felix
r(e) misera irreparabilit(er) i(n)curri video r(e) reco-
gnosco. q(uo)d incipiam r(e) p(ro)prium meu(m) sufficiet
ut merui deplange(re) no(n) valeo si tanta
debe(re)t esse ut i(n) multo p(ro)pter detestacio(n)e(m) q(ua)nta
fuit i(n) miseria voluptat(is) delectatio. Homo
danna si p(ro)pter ut asseris delictu(m) tuu(m) no(n)
suffi(ci)as deplange(re). necesse habes tecu(m) alique(m)
sto(r)u(m) co(n)uoce(re) Anglas (?) Hugo Indu(?)
Beator(um) accesse h(a)bens ad d(omi)n(u)m. Ubi homo
matre(m) cu(m) filiu(m). filiu(m) cu(m) patre(m). Ma-
ter nobis ostendit filio pectus r(e) ubera. fi-
lius p(at)ri latus r(e) vulnera. Puto q(uod) nulla
ibi p(ote)rit e(ss)e repulsa. ubi tot s(un)t caritatis
indicia. Inp(er)fectis ergo i(n) angustiis i(n) rebus
dubiis. mariam i(n)uoca mariam cogita.
no(n) recedat a corde no(n) discedat ab ore. Ip(s)am
seque(n)s no(n) deuias. ip(s)am rogans no(n) desp(er)es
ip(s)a tenente no(n) corrues ip(s)a p(ro)tegente no(n)
metues. Ip(s)a duce no(n) fatigaris. Ip(s)a p(ro)picia
p(er)uenies ad uenia(m). Idem Hugo. Dic ergo
o anima cu(m) magna mentis fiducia. o d(omi)na
si filius tuus p(ro)pter frat(er) e(st) frat(er) meus.
nonne tu s(an)cta es p(ro)p(r)ia mat(er) mea.
Exultabor igit(ur) ia(m) r(e) letabor. quia quicq(ui)d
iudicabit(ur) de me pendet co(n)sentencia
matris mee. r(e) fr(atr)is mei. Idem anselmus
Anima. Cum peccaui i(n) filiu(m) irritaui
matre(m) matre(m) offende(re) no(n) potui sine in-
iuria filii. Quid igit(ur) o homo quis faciat
quis me reco(n)ciliabit irritato filio. Homo
anima no(n) dubites si ambo sunt offensi
ambo q(uidem) sunt clementes. ambo pi(ssi)mi
fugiat ergo reus miser de iram adp(ro)pia
matre(m). fugiat reus offensa matre ad
matre(m). fugiat reus offensa matre ad
benignu(m) filiu(m) r(e) dicat. O fratre(m) es filius
femine p(er) misericordia. femina q(uo)d facta es
femine p(er) misericordia. femina q(uo)d facta es
mat(er) dei p(er) mariam aut misericordia i(m)pie
r(e) misere p(ec)c(a)tori. aut ostendite mag(is) mi-
sericorde(m). ad q(ue)m ego misera fuge(re) valeam
Idem Anselmus. Anima. O homo qu(an)ta
sanu(m) e(st) gremiu(m) tuu(m) q(uo)d co(n)solacionu(m) e(st)
michi mis(er)e ubi(que) tuu(m) q(ui)a q(uan)do p(ec)c(a)t(u)m
meu(m) aspicio. ubi i(n)uenio tui agnosco
q(uo)d cela(n)t p(ec)c(at)is meis polluti. celu(m) co(n)tin-
quinam. astra celi obfuscam. Da(m)pnatos
inimic(i) aucia(m). stos malo p(ro)ctam
angelos michi datos ad custodia(m) mee
ui(ta)e ritani. Heu ab o(mn)ib(us) q(ui)b(us) auxiliu(m)
venit, reritani. Heu ab o(mn)ib(us) q(ui)b(us) auxiliu(m)
p(er)ce(re) p(er)timesco. r(e) quia ins(an)i i(n)digna(n)ti mi(hi)
sunt michi ~~i(n)u(ic)ta~~ (ideo) cedipos co(n)fuge(re) no(n)
p(re)sumo. Homo. anima nimia e(st) trepida-
tio. q(uo)d p(ro)p(ter) peccata sit h(u)milia(ti)o tua. s(e)d
i(g)noras q(uo)d multi de s(an)ctis peccauit q(ui)
tali(te)r nobis peccantib(us) misereri debeant. i(n)
suis magnis p(ec)c(at)is diriguerunt. Cogita
moysen p(ro)pheta(m) co(n)iunctu(m) dedimus potestat(e)
desperauerit. Cogita dauid rege(m) s(an)ctissi(mu)m
contra diuina(m) lege(m) adulterio r(e) homicidio
peccante(m). Agnosce salomone(m) sapientissi(mu)m
y(dol)a vana r(e) pessima adorasse. Agnosce
(†)(manas)se(n) rege(m) iniquissimu(m) qui plus q(uam) o(mn)es
reges ipse rex peccauit qui dicebat. peccaui s(upe)r
nu(merum) arene maris. r(e) no(n) sum vide(re) dignus
altitudine(m) celi p(re) multitudine p(re) multitudine
iniquitat(is) mee. hos semp(er) cogita veniam
impetrasse. Et quod plura de sanctis
veteris testamenti dicam. Cogita nu(n)c
† manassen

raduite de sanctis novi testamenti. Vide
matheum sedentem ad theoloneum peccatorem
et publicanum. et assumptum in discipulum. Vide
paulum lapidantem stephanum et clarum in
apostolum. Vide petrum christum negantem et
mox veniam impetrantem. Vide militem
crucifigentem et tamen divina unda perfusum
latronem in cruce pendentem et veniam in
perpetuam. Postremo quod mulier illa formo-
sa et inunda peccatis maria magdalena
facta est tam specialis christi amatrix omnes non
quot sunt modo cum deo regnant vel in
eius unde stant nos peccavimus vel saltem pecca-
re potuimus. si eos divina clementia a
peccato non preservasset quia utique donatum est
ut peccare penitus non possit non est hic
natura sed celestis gratie. Anselmus Iam
scientia mea scaturit per ipsas et reges in plu-
ra mea audacter apostolos et martires in
noctibus confessores viduas virgines et
omnes sanctos constanter interpello. Sed tu potius
cuius sanctissima virgine mater dei genitrix
consilium ams adorans invocabo. Bona non
specta dulcis tam pia et tam suavis est quod
nec nominari potest quin accendat nec cogi-
tari qui recreat affectum diligentium se. Hec
est cum illa quod salute omnibus impetravit
et coniugis quisque inde reparator optimuit
Vide Anselmum O femina mirabiliter
singularis et singulariter amabilis per quam e-
lementa renovantur inferni remediantur de-
mones conculcantur integrantur. O femina plena
gratia dei cuius plenitudinis (?) exundantia
respersa reviviscit omnis creatura. Vide
O benedicta in mentibus gratie genitrix vite
mater salutis per te accessum habemus ad fi-
lium ut per te suscipiat nos qui per te datus
est nobis. Excuset apud ipsum integritas
tua culpam nostre corruptionis humilitas
tua deo grata obtineat veniam mala ve-
niam importunam nostre vanitati. O benedicta
per gratiam quam invenisti per prerogativam quam
meruisti per misericordiam quam genuisti fac
ut qui te mediante dignatus est fieri
nostre infirmitatis et miserie particeps te in-
tercedente participes faciat glorie et beati-
tudinis sue. Bonaventura Jam nunc ut estimo
O anima aliqualiter contristi radium con-
templationis admissa (?) qualiter formata
es per naturam et quomodo deformata sis per
culpam et nunc radium contemplationis
admittendum qualiter reformata sis per

gratiam. Beatus tu dulcis (?) quanto perfectius per
contemplationis lavacrum mentis caligo dete-
gitur tanto luculentius divine reparationis
bonitatem speculatur. Hugo de sancto victore
Tenebra quam intellectus obtenditur
totus interior homo obtenebratur. Vide
necesse est ut tanto splendidius intellectus
oculi apta tenebris per contemplationis lac-
rimas columine purgentur quanto amplius
per hanc contemplationis radium obnubilatur.
Iam igitur o anima in affectionibus se renata
dirige radium contemplationis admissum in
quam profunda dei clementia et quam al-
ta sapientia quam mira potentia sis per
gratiam reformata. Considera primo qualiter per
beneficium redemptionis a te apostolo origi-
nali liberavit. In ignorantia quod per patrem
originale eras a bonis spiritualibus et na-
turalibus spoliata peccatis principibus tene-
brarum subiugata. et captiva tua repulsa
et estimata. Secundo figurat Bernardus. Singularis
illa maiestas mori voluit ut viveres
servire ut regnares exulari ut repatri-
ares et ad vilissima opera inclinatus est ut
nos constitueret super omnia opera sua
venit unde filius hominis salvum facere quod
perierat. Venit in quam humilis ut te super-
bum humiliaret. Gregorius in registro Adher
unigenitus dei filius formam humanitatis
accepit non solum rebellis sed et despicabilis
apparuit adhec contumelias ludibria il-
lusionum opprobria passionum tormenta
tolerans ut sit superbum non debere esse
hominem doceret humilis deus. Augustinus O
o anima bona terrena christus contempsit ut
contempnenda monstraret. et omnia terrena
bona mala sustinuit. ut sustinenda
doceret ut neque in illis quereretur felicitas
neque in istis timeretur adversitas. Gregorius O
omnia et inaudita primo (?) qui quietus
est sit creatura qui immensus est capitur qui
dives est omnes pauper efficitur suscepit
imaginem carnis nostre ut imaginem quam
fecerat repararet ut carnem in mortalem
immortalitate dotaret. Cogita igitur ergo nunc
anima et respice in faciem christi tui vide re-
demptorem quem fecit deus super terram deus
illuditur ut honoreris flagellatur ut con-
solaris crucifigitur ut liberaris. Agnus
immaculatus occiditur ut epuleris. Sanguis
et aqua de latere eius lancea emittitur
ut potaris respice igitur ad sponsum redemptoris

In spēc qoꝝ in formacōib[us] supplicie o aīa
tā p̄dca q[uod] xp̄us dn̄s et amic[us] tuus
afflegit. cum que p̄curas i om̄i ptes-
sua ab om̄i statu hom̄i rex illustris p̄p̄es
indicauit discipulus tradit. aplī reliquit
pontifices r[ector]es et phizei tradiderunt gen-
tiles flagellauit. hec totep[ro]ferunt milites
crucifixerunt Bndꝰ. Caput illud angelicis
venerabile spinis despitate spinarum p[ro]mit
Facies pulcra p[re] filijs sputo indecore de
turpat. Oculi suauiores sole caligabat
i morte. Aures q[ue] audiunt angelicos cant[us]
audiunt indecore i[n]sultus. Os quod docet
angelos felle et aceto potat. Manus que
formauit celos sunt in cruce extense corp[us]
verbat. Latus lancea p[er]foratur. et quid
plura non rep[er]itur remansit i eo nisi sola lingua
ut p[ro] tortorib[us] exoraret et matrem discipulo
commendaret Bndꝰ. O infidelis aīa
saluator in ulcis adeptatum gestu te
ptamen potuit aīe salus cura vero
tali q[uod] eius cives nobis ~~c[on]ditur~~ ostendit[ur] dile-
ccōis cumulacio. eo q[uam]uis nos si hāc
spueris dapnatis Amma. O homo
ia diu tacui q[uia] que p[ro]posuisti cu gau-
dio sit cu luctu deuota mente audiui
Gaudens gaudebo i dn̄o q[uia] me tm̄
dilexit q[uod] vnigenito filio p[ro] me nō
pepercit. O inestimabilis caritatis dilectio
et auellata nō ut nouitate auelle di-
gna redimeres filium tradidisti. O dn̄e
ih[es]u x[ist]e qui p[ro] me tu nō pepercisti cor meum
tuis vulnerib[us] sancia et mentem meam
tuo sanguine inebria ut quocu[m]q[ue] me vertā
semp videa te p[ro] me crucifixum quod
ip[s]is michi appareat tuo sanguine rubicatum
ut sim tot[us] intē intēdens nil valea
p[rae]t[er] te inuenire. Nil nisi tua vulnera
videa i tue hec mi c[on]solacio sit tecum
in dn̄e crucifigi. hec mi i tuna afflicco
sit aliq[ui]d p[rae]t[er] te meditari. Si heu quociens
hanc nuira ta nos dn̄e pietatis dig-
nacio abditio dem[en]cia mea i[n]gratitudie
nō madiciō erubescō dū quāta magna
beneficia maiora redempcōis tanto peñi
i[n]gratitudinis s[un]t deteriora Amma Dn̄e q[uod]
rontrita O aīa ne sis ingrata xp[ist]o nimia be-
neficia sit collata magnum est pecc[atu]m
ingratitudinis q[uia] Bndꝰ. Ingratitudo
est qui ventꝰ siccans riuulos diuine

i[n]gr[at]os
mie fontes q[uo]d fluenta clementissime grē
Attende ergo o aīa et frequēt volue et
reuolue i mente diligent illud vbum
horribile q[uo]d contra i[n]gr[at]os p[ro]fertur i p[er]sona sa-
lvatoris O hōmo vide quāta p[ro] te paciar
ad te clamo q[uia] p[ro] te morior vide penas
quib[us] afficior. vide clauos q[ui]b[us] con-
fodior. Audi improperia q[ui]b[us] confundor
Sz cū sit tantꝰ dolor exterior tamen interior
cruciat[us] ē grauior tam ingratu dum te
experior. Et alibi contra i[n]gr[at]os p[o]p[u]le meus
quid feci tibi. aut in quo contristaui te
responde m[ihi]. quid causa ē. q[uo]d inter meo
magnalibz si ml̄a qua michi. Attende ergo
o aīa et semp gratias age magis certa
vnigenitum dei filium p[ro] tantis bonis dn̄-
dicē et magnificare tota cū vita tua debes
Qui d[e] vita sua p[ro] te posuit et cruciat[us]
duros sustinuit. ne tu eternos cruciat[us]
sustineas. Ecce ergo ei donauis quid q[uod]
potes quicq[ui]d es nō est nisi stella ad
solē stilla ad flumē sic puluis ad
montē Bndꝰ. Et quia ia o aīa
de passione contemplacōis celo graciam diuine
redempcōis qua te a pecco originali
liberauit augustinꝰ nunc tibi qualit p[er]
diuinā miseracōnm a pecco actuali libdata
sis eiusdem consid[er]ac[i]a ignit[ur]. dnd dei tm̄
graciam q[uod] p[ro] me p[er] oculta i p[ro]pidatem te
a pecco actuali renouauit q[uo]d dulce q[uod]
amicabilit[er] alloquendo p[er] intrīorem allo-
cucōnez te renouauit dicens reuert[er]e
sunamitis i. aīa p[er]petu misca esse
adme q[uia] ego sum creator ~~pater~~ tuus reuerte
q[uia] ego sum redemptor tuus reuerte
q[uia] ego tā libalis remunator reuert[er]e
adme o aīa te cū magno desiderio
expectant sci reuerte adiuua ad i[n]uenti
exultant angeli reuerte te expectat tota
curia celestis paradisi. O aīa hec
sunt vox ~~fuit~~ dilecti i[n]uitantis ad vite
uiuī q[uo]d sunt loqauitas expectantes. O
q[uo]d quāto tp̄e tuum aduentū expectauit
Heu quāto tp̄e te i p[e]cc[at]is tollauit O
quot et quib[us] an tua corpora dapna
et te semp p[ro]stante expectauit. reuerte ad
q[uo]d o aīa i cruce te expectaus v[ide]
Habz caput suū i[n]clinatū ad te deos-
culandū. habz brachia expansa ad am-
plexandum manus aptas ad remittendum
corp[us] extensum ad se totum impendendum
pedes affixos ad remanendum. latus

apertum ad illud memiterendum. Esto ergo [perfecte] o anima columba nidificans in foraminibus petre in cauernis macerie parvola manus parvola pedes in nola lateri ibi tuta reges ibi secura quies. Hec Hugo. Anima per digne posses cogitare quam singles in tua comparacione abiecti sint qui datam gratiam consequi non meruerit. Elegit non et preelegit sponsus tuus elegit ex omnibus amauit pre omnibus. Hec Hugo. Anima indiget longanimitate expectante clemente miri contemplacionis adiuuante iustificantis. Cogita ergo diligens et considera tam inestimabile gratiam a tuo sponso tibi factam. Tribuit non est per gratiam ut sis socia iste socia regni socia thalami. Hugo in meditacionibus. Misericordias domini in eternum cantabo que septem modis in me factas inuenio per quas sua ineffabile pietate euidentissime cognosco. Primo quod a multis periculis me conservauit. Secundo quod me peccantem non statim dampnauit sed quod me prolongante miseratione ipse prolongauit pietate. Tercio quod cor meum mutauit ut fierent dulcia que ante fuerunt amara. Quarto quod me penitentem misericorditer suscepit. Quinto quod michi continendi et emendandi uirtute donauit. Sexto quod dedit gratiam promerendi. Septimo quod donauit spem obtinendi.

Anima. Heu mihi domine quantum ego infelix et misera diligere debeo deum meum qui me creauit cum non eram redemit cum perieram peccata mea quasi glacies afflatu diuine gracie resoluit. que errabam reduxit me. Quando ignorabam docuit me. qua peccabam corripuit me qua contristabar consolatus est me. Quando iam pene desperabam confortauit me qui steti tenuit me qui cadendi erexit me. Qui iui duxit me. qui ueni suscepit me. Deus non in custodiendo tam sit presidens singulos implens ubique per se tutorem curam agens. Et tam singulis quasi omnibus prouidens ita totum ad custodiam meam occupatum uideo. Quasi ergo super custodia mea stabo sicut omnium oblitus sit et michi soli intendere uelit. Nunc ergo o homo quod pre cunctis omnibus deum ut diximus diligere debeo. Dic queso quantum aut quomodo ipsum diligam quomodo sibi uicissitudine tante dilectionis rependam.

Homo. O anima quis ... Bernardus. Causa diligendi deum deus sit modus non sine modo. Possumus tamen aliquem modum ex ipsis sacre scripture locis inuestigare. ipse enim qui tibi dilectionem tribuit modum diligendi ostendit quando dixit. Diliges deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex tota fortitudine tua. Dilige igitur anima amore singulari deum patrem qui te tam nobiliter ex nichilo creauit. deum filium qui te tam inestimabiliter moriendo reformauit. Deum spiritum sanctum qui te tam misericorditer semper tuis consolando a peccato redemit et in bono confortauit. Dilige igitur deum patrem fortiter ut nullo alieno amore pellice vincaris. Dilige deum filium sapienter ut nullo alieno amore seducaris. Dilige deum spiritum sanctum dulciter ut nullo amore venenoso inficiaris. Dilige fortiter ut tua fragilitas omnia dura et aspera propter ipsum gaudenter sustineat ut dicas labor meus uix est unius hore et si amplius non est sentio pre amore et ita paruus propter amorem ipsius in quo delectat iugiter ut omnia propter ipsum diligat sustineat donec ad ipsum perueniat.

Anima. Dic ergo o homo salua reuerencia non ex curiositate sed ex simplicitate non ex presumptione sed pocius ex deuocione interrogo quid est quod amo cum deum meum amo.

Homo. Anima si tua questio esset presumptuosa tunc esset minus dicenda sed quia ex deuocione originaliter deuota responsione meretur. Audi quid dicat ille magnus amator dei Augustinus Decimo libro confessionum. Cum deum amo non amo speciem corporis aut decorem temporis non candorem lucis nec dulces melodias nec unguenta suauiter olencia nec manna aut mella nec membra carnis amplexibus atemptabilia non hec amo. Sed deum meum amo. Sed quid amo quandam lucem quandam uocem quendam odorem quendam cibum quendam amplexum interioris hominis mei ubi fulget anime quod non capit locus. ubi sonat quod non rapit tempus. ubi olet quod non spargit flatus ubi sapit quod non minuit edacitas. ubi heret quod non euellit sacietas.

Anima. Dic queso o homo uel paululum de caritatis uirtute qua cognita ad diligendum deum feruencius accendar.

Homo. Ecce o anima caritatis fructus est magnus sed occultus ipsa enim caritas. Augustinus. in aduersitatibus tollerat in prosperitatibus temperat in duris passionibus fortis in bonis operibus hilaris in temptacionibus tutissima in hospitalitate liberalissima inter ueros fratres letissima inter falsos pacientissima inter obprobria secura inter odia benefica inter iras placida inter insidias innocens iniquitate gemens in ueritate respirans. O felix dos ex qua nascitur sinceritas morum puritas affectuum subtilitas intellectuum suauitas desideriorum claritas operum fecunditas uirtutum dignitas meritorum sublimitas premiorum. O dulcedo amoris et amor dulcedinis

comedat cor te meum. et nectare tuo re
pleant. viscera mea. Hec Aug. soliloq.
Sed in amore caritatis quamvis quisque recte credat
ad beatitudinem pervenire non potest. quia tanta
est karitas ut eam prophecia et martirium sine
illa nichil est credatur. Nullum premium
caritati comparatur. Caritas enim virtutum
summum optinet principatum. Quam miser
est qui amat res temporales per amore ample
ctitur. quia cum labore acquiruntur. cum timore possi
dentur. cum dolore amittuntur. Sed beatus qui a
mat te deus meus et te et amicum in te
solus enim nullum carum amittit. cui omnes
in te cari sunt nisi qui te dimittit. qui
autem te amittit. quo ibit nisi a te placato
ad te irato. Aug. Minus te amat qui a
liquid tecum amat quod propter te non amat. caritas
est semper ardens et numquam extinguitur. caritas
attende me ut continentiam a concupiscentia
carnis a concupiscencia oculorum et ambicione
seculi. Unde super quarta in moralibus. Eterna felix
scilicet. Unde sunt quarta in moralibus. Eterna felix
regni beatus est. qui in solo eternitatis desiderio
per amore figitur. quia nec prosperitate atollitur
nec adversitate quassatur. Cum nichil habet
in mundo quod diligat nichil est in mundo quod pertime
scat. Paulus in epistola Caritas paciens est be
nigna. non emulatur. non inflatur. non agit
perperam non est ambiciosa non querit que sua
sunt non irritatur. non cogitat malum non gau
det super iniquitate. congaudet autem veritati. Quod
Gregorius quarto in moralibus exponit dicens
Paciens quippe est caritas quia illata ma
la equanimiter tollerat benigna est quia pro mal
bona largiter ministrat. Non emulatur quia
per hoc quod in presenti nil appetit in mundo terrenis
successibus nescit non inflatur. quia cum
premium interne retribucionis anxia desiderat
de bonis se exterioribus non exultat. non agit
perperam quia quo se in solum dei ac proximi
amore dilatat. Quicquid a rectitudine discre
pat ignorat non est ambiciosa quia ardenter
intus ad sua satagit foris nullatenus
aliena concupiscit. Non querit que sua sunt
quia cuncta que hic transitorie possidet velud
aliena negligit. cum nichil sibi esse proprium
nisi quod secum permaneat agnoscit non
irritatur. quia et in iniuriis lacessita ad nu
llos se ulcionis motus excitat. Dum ma
gnis laboribus maiora post premia exspectat non
cogitat malum in amore quia mundiciae me
tem solidavit. Dum omne odium radicitus
eruit ignorat in animo. quod inquinat nescit

non gaudet super iniquitate quia sola dile
ctione erga omnes inhiat. nec de perdi
cione adversancium exultat. congaudet autem
autem veritati quia ceteros diligens per rectitu
dinem in aliis conspicit quasi de augmento proprii
profectus hylarescat. Hec Gregorius in mo
ralibus. Beda meditacio. Secundum in

Omnia dampna mundi vadunt contemp
lacionis adeo que sunt nostra
te hoc est ad mundum istum respice
ut ipsa que sunt in mundo despicias ut eo
de spiritu amplius in amore ipsius tui ardescas
omnis enim eum amas si aliquid cum eo ama
tis quod non propter ipsum et non in ipso diligitur tanto
enim per gratiam. quippe ab illo superno amore dis
iungitur quanto plus inferius delectatur. et tanto
adeo compungitur. qui non habet in hoc solo ubi
delectetur. Ecce igitur creature est dilectat
ut creator tuus solus in corde tuo dulcescat
Aug. valete igitur et revolve non enim con
auditis habeat compositis non concretis
cum essentis. quia instabilis est mundana opu
lencia. quia mutabilis est mundana excelle
ncia. quia falsa et mutabilis mundana gloria
Amice id quod hic timent multo plus in
errore afficiatur. quia honore gaudeat. Ecce
ecce huius amatores mundanos huius seculi
perambulant. alii diviciis alii honores
alii gloriam querentes. Sed quid de diviciis
dicam. Audi que dico cum laboribus acquiruntur
cum timore possidentur cum dolore amittuntur.
Quid de honore referam in publicum locos positi
es numquam non eris iudicandus ab omnibus la
ceratus numquam in honore sine dolore et
placacione sine tribulacione. In sublimitate
sive sanitate esse quis potest. Quid
amplius audies de gloria nisi quia quedam
animi inflacio numquam et ipsa est sine iudicio
nequaquam. Seneca O homo si hec ita se
habent quid est quod nisi homines quasi dum
mundi sanitate appetunt. Quantum sunt
excecati qui mundi gloriam querunt. Boecius
Vero multi dum quondam gloriam tenent ma
gnum aliquid estimant. se quod tria meant
excoptaverunt. Cum autem eos morientes
apprehendunt. quam vana sit gloria deprehendunt
cum gemitu fatentur. et dicunt. Ecce quam
vana sunt omnia et quam nichil est honor et
omnis gloria eius. Mundana celsissima
quid sunt mundana omnia. nisi quedam va
na sompnia. et quid prosunt superbia ama
toribus suis. aut diviciarum iactancia transi
erunt enim omnia tamquam umbra et tamquam

nanis que pr̃uspit fluctuante aqua. ang
eo ẽ inuenire uestigiũ In malignitate
eni sua consupti sunt. 7 uictute. Heu
qua plurimi illiꝝ signũ reliquerunt. ubi
sunt principes gencium. 7 qui domi
nant super bestias que sunt super terram. 7
argentum thezaurizauit. 7 auro. qui ciuitates
7 castra construxerunt reges 7 regna bellando
deuicerunt. Ubi sapiens ubi scriba. ubi conquisitor huius
seculi. Ubi absolon speciosissimus. ubi assuerus
gloriosissimus. Ubi salomon sapientissimus. ubi
alexander potentissimus. ubi sampson for
tissimus. Ubi cesares potentissimi. ubi
cesares reges 7 principes mundi. Quid profuit
fuit tamen gloria. breuis leticia. mundana
potencia. magna familia. carnis volup
tas. diuiciarum falsitas. concupiscenciarum seruitus
Ubi risus ubi leticia. ubi iactancia. Ubi
arrogancia. ubi generositas sanguinis. pulchritudo
corporis. elegans forma. Iuuenilis decor.
prandia magna. palacia in mensa. mundi sa
pia. deinde sunt omnia hec 7 mundus quem sumus ẽ
diligit. Hec eciam omnia cum mundo dim
issa sapiuntur. mundus eciam transibit. 7 concupiscencia
eius. Tu ergo si vis esse sapiens 7 si tecum lu
ctare decorum ẽ. despice seculi. que consequi mi
serum ẽ. que possessa honerant. amata in
quinat. amissa cruciant. Tu ergo relinque hec
omnia propter illum. qui ẽ super omnia. Confuge
ergo o anima ad urbem refugii. hoc ẽ ad uitam
religiosam. ubi possis peccatis priorum agere
7 penitentia obtinere graciam. 7 feliciter perfrui fu
tura gloria. non tenetur de peccatorum consuetudine. quod
ubi abundauit iniquitas superabundare
conuenit 7 gracia. non pure auctoritas teneat
non eciam condigne sunt passiones huius temporis
ad pristina culpa. que remittitur. ad presentem
graciam que immittitur. ad futuram gloriam que
promittitur. Hec Bernardus. Anima mea falsitatem
7 instabilitatem mundi cognosco. sed eciam nescio
quo vinculo detenta. adhuc mentem a uite
nequeo. Bonaventura. Certe si diligit anima 7
prudenter pietatem tuam quod deinde in terris ad
uteris paruulis annis tuis asseri vanitatibus
cogiteres. Breuis eciam 7 mundana 7 mini
pretiosa sed est mundana consolacio. quia secundum Bernardum
pulsitur castitas indoliquo similitas mi
nisteriis piscatus in negotiis. vitas 7 multiplo
quiesitatis 7 tot nequam seculo. Anima de
bilis 7 infirma quare tam facilis es ad deci
piendum. tam prona ad cadendum. tam difficilis
ad resurgendum. an ignoras quod sicut difficilis
est arbore inuota sua porta fructus pul
cerimos nisi ad maturitatem perducere
Sic difficile ẽ honorem mixta felicitati vi
uentem iusticiam ad finem perducere. Augustinus
in epistola Omnia huius mundi habet cupiditatem
veram 7 iocunditatem falsam. certum dolorem
7 incertam voluptatem. durum laborem timidam
quietem. plena miserie rem / beatitudinis in
anem spem. Anima si hec in mente por
tares mundum 7 ea que in mundo sunt contemneres
quia ẽ cecissima quod diligis quod ẽ quod appetis
quid ẽ quod in mundo queris. Si plurimum diligis
quid aliud facis nisi quod vitam tuam confundis
An ignoras quod mortiuosa res ẽ honoribus
stimus. 7 tamen in fine sedes prima 7 suauita
summa. lingua magniloqua. manus scopa
primo multum. fructus nullus. Facit vultus grauis
actus leuis. ingens auctoritas 7 minima sta
bilitas. Hec Bernardus. Gregorius in cura
pastorali. Sciant hec prelati quod si peruerse aliquod
perpetrant. tot mortibus digni sunt. quod ad
perdicionis ad subditos transmittuntur. 7 forte
dicas plurimum quidem appeto. sed in ipsa sancte
7 bene viuere propono. laudo sed tamen quod lau
dare valeam. Inuenis / Quod semper timeo
Dicit s. Gregorius in registro ita sibi regimen
7 subditorum mihi committunt. ut sepe quod
culpa precedencium fiat deterior de vita subditorum
7 sepe commissio plebium delinquat vita pastorum
Si sapiam mundi queris. Consuetudo pierdo te com
mitis. Bernardus Heu quod tantos mundi maledicta
sapia decepit atque ita supplantauit. 7 ad dep
tum 7 eis spiritum diuinum contingit. que vehe
menter dominus voluit. An ignoras quod sapia mundi   attendi
terrena ẽ animalis diabolica. inimica salutis
suffocatrix vite 7 mater cupiditatis qui eciam constat
in scia. 7 non crescit in bona vita. elonga. ad eo
Dicit algazel. Tu non si sapiens ad discendas te
dixte mentis sapiam quem tecum perueniet in celis
Hec Ieronymus. Studeas quare ad eum peruenias
que semel uidisse hoc est omnia didicisse. Si
forte diuicias mundi. pompas seculi. delicias
carnis. Anima mea diligis attende quam
caduca quam quasi falsa sunt. Dic quero ubi
reges ubi principes. ubi omnium predictorum dile
ctores. tunc quod multi preciosis heu contemnati sunt
radicis inferioris descenderunt. Quid nunc
profuit superbia. quid confert iactancia. Quid non
plus diligit mundum. quod deum scilicet qua cla
ritas. gula qua abstinencia. luxuriam qua con
tinenciam. sequitur. diabolum ibit cum eo
in eternum supplicium. Augustinus. Omni florent felicitate
seculi. pereunt virtute dei florent ad tempus sed
cunt in eternum. florent falsis bonis. sed cunt
in tormentis. Idem Simul solo aliquid posside

nos delectet deum qui possidet omnia quo
perdita mente possideamus et ipso habemus
quo felicitatur iste desideramus. Difficile non
est per humana amicam non amare mens [margin: † Bern[ardus]]
cum ita adsimilis habitus effectus. Unde nota
est Bernardus quod aut in supremis aut in infimis
delectemur. Igitur secundum Gregorium in moralibus quia sunt [margin: aut in infimis]
non multi qui internam animam negligunt in
bono. Dolore non senciunt. Quando diligunt
et terrestate sua quasi in limo claritate conculcant
Econtra electorum mentes. cum tanta temporalia
quia nulla conspiciunt. ad quae sunt conditi requirunt
cum quod eorum affectum nichil extra deum sufficiat
in sola conditoris contemplatione requiescere
superius interesse omnibus appetunt. Idcirco
in mundo positi. quod in mundo respicit. Gregorius
idem super ezechielem. Dulce videtur esse in
rebus humanis eis qui de celestibus nullam
dulcedinem experti sunt. quia quanto ^mentes humana
minus eterna intelligunt. tanto dulcius in
temporalibus requiescunt. Sed si quis iam cordis lingua
gustavit quod sit illa dulcedo celestium premi-
orum quanto dulcius sit quod intus videt
tanto magis in claritudine utitur omne quod
foris sustinet. Anima. Hoc quero domine
proscribes michi aliqua de mundano et cele-
sti gaudio addisse quatenus utrumque natura per
fectius cognita sunt verius despiciam et alterum
adsequendum studiosius me extendam quia
puto quod sicut bonum non amatur nisi cognitum
fuerit. ita malum non evitatur nisi intelligatur.
Homo. Damna estimo quod mundana ga-
udia numquam perfecte cognoscuntur nisi cum perfecte
despiciuntur. Sed sicut apostolus mundi contempto
ribus etc. mundanum gaudium potissime
propter quatuor contemptibile est humanum. Primo quia
habet vilitatem et abiectionem. Unde in seculi le-
ticia Augustinus respondet. Impunita nequicia
luxuriari inebriari comessationibus vacare
vanitatibus intendere et nichil in hac vita
sustinere. Ista seculi leticia est. putant mali
cum secundos se esse in delicijs. cum non
corriguntur. perversis nequicijs et ignorant quia
secundum Augustinum. Nil infelicius felicitate pecca-
ncium. qua penalis impunitas nutritur et
mala voluntas roboratur. Beda. quia impunitate
insolencia. Anima non in ipsis peius deformata est
abiectum humanum gaudium. que letatur cum male
fecerit et exultat in rebus pessimis. Unde
Job dicit quod vident et gaudent cum quod seculo non
est homines sentiunt [?] sed frenetica. quia in mundo.

[margin: De mundano gaudio et celesti]

[margin: Mundanum contemptibile propter quatuor — 1]

[margin: 2]

[margin: 3]

coris [?] illis cum hoc seculo. Sed cum deo letitiam
et iocunditatem. Tercio habet brevitatem in
se ipso quia gaudium ypocrite adinstar
puncti Augustinus super Job. leticia seculi
vanitas est. que cum magno desiderio
optatur ut veniat et non potest teneri cum
venit. O anima quam brevis quam fragilis
quam caduca est humana leticia. Job. Breves
enim dies hominis sunt. Quarto habet in extrema [margin: 4]
luctus quia dicitur. Heu mihi in bonis dies
suos. et in puncto ad infernum descendet. Extrema
enim gaudij luctus occupat. Immo o anima
si hoc discutis habet frequenter tale gaudium
consciencia admixtam in actu suo. quia semper nota
est quod timeat penam peccati consciencia. Quinto [margin: 5]
habet miseriam magnam in effectu ipso. que
est spiritualis gaudij impedimentum. Cognosce
igitur o anima quam miser est hic mundus et
quam miserrimi qui secuntur eum. semper enim
^mundana gaudia humana voluptuosi homines abstracta vita [illegible]. Bernardus
Petre creature vilescant ut solus creator
in corde dulcescat. Anima. Homo iam
mundum despicio. iam falsam leticiam necdum
quia extra falsam dulcedinem necdum in
amaritudinem agnosco et tamen non multo
anima secundum tuum consilium contempno. Sed quia
sine affectus sine dilectione esse non valeo
quero ergo quid agam. quo me convertam
ubi delectationem convenientem inveniam. Homo.
O anima si te ipsam cognosceres mundum et
omnia que in mundo sunt sperneres. Si te celeste
intelligeres procul dubio terrena consolacionem
abhorreres. Erubesce igitur volutari in
ceno que es de celo. Erubesce infimis de-
lectari que non potes nisi in summis saciari
nam es ut puto celestis. Celestis consola-
cionem sicut estimo nullus in carnalis
insania permittet appetentes et requirentes. Bernardus
O quam dulce et delectabile esset admixto
divini amoris condimento semper manducare
Bene si ut dicam est carnalis insania nos
permittet qua statim sanata irrationabilia
careret. Anima. Et quid est humanum vivere
Homo. Nobilissime sunt nunc vivere et est
intra vitam celestem ducere ab exterio-
ribus ad interiora redire ab interioribus
ad superiora ascendere. In facie anima sunt
nobilissimum quod est in homine excellens quod
est sum intellectum per quod Decio et cetera.
Anima. Sed ne homo in tribus in hac
lacrimarum valle celestem vitam ducere

Homo. O anima si mens ubi tamen tuis
peccatis dubitas et miraris audi Augustinum
audi apostolum Paulum. Augustinus. Eo etenim ali-
quid mente pregustas et amoris rem capis
ca non in hoc mundo sumus. Eo Paulus
conversacio nostra est in celis. Puto anima mea
quod verius es ubi amas quam ubi animas
et quicquid diligis ipsa dilectionis vi in eius si-
militudinem transformaris. Si ergo celestia
contemplaris si celestia diligis quo iam
in malis non commoraris que celestibus
pietatibus in vita applaris. Anima. Scio me
miseram et miserabilem iam multo tempore con-
tractam que tanto tempore in temporalibus terrenis
rebus ab eterni mundanis et vilibus
me pro amore colligavi. Nec tamen pa-
rvas consolaciones et valde consilem sentio
sepe valam et magna cordis erecta
suspiri. Dic ergo queso o homo quid est cele-
stis consolacio et quo ad eam in hac lacrima-
rum valle et miserie possimus pertingere. Homo
O anima Bernardus hec consolacio nichil
aliud est quam gracia quedam devocionis ex
ardens de spe venie et quedam gustus boni-
tatis exiguus et suavissima quedam de-
lectacio qua benignus deus afflictam re-
creat animam qua eadem conuendum incitat
et ad divinum amorem vehementer accendit.
O anima quid putas tam dulce tam
et suave quod in recordacione dilecti devotas
animas solet tangere et ita dulciter afficere
ut iam totaliter a semetipsis alienari in-
cipiant. Exhilaratur consciencia in oblivi-
one venit omnium dolorum memoria con-
fidat animus clarescit intellectus cor illumi-
natur affectus iocundatur. Iam nesciunt ubi se
esse conspiciunt et quasi quibusdam amplex-
ibus amoris intus tenent et nesciunt
quid sit tam totis visceribus tenere
conspiciunt concupiscunt luctatur conscia de-
lectabiliter animus ne recedat ab eo quem
sine omni desideriorum invenit. O anima
dic hec est consolacio divina. Anima. O
homo quis michi tribuat ut hec tam
dulcis et incorrupta consolacio in cor meum
perveniat ut malorum meorum oblivisca-
mundanam consolacionem despiciam et tamen
ipsa feliciter alienari incipiam. Homo
O anima magnum est quod desideras ine-
stimabile donum est quod optas. Unde ut
estimo quanto studio non potest obtineri

quanto multo non potest perveniri si adeo
similibus parvus adigmentis divinis dispositis
consola pietatis divine condescendencia nisi
potent in patral. Omne enim aurum in
comparacione eius arena est exigua et
argentum illi comparatum tamquam inquilinum
tamen reputatur. Anima. O homo dic quibus
debet esse disposicio qua ordinari debet ad im-
petrandum orantis affectio. Homo. Multum
delectat materia dici posset ab experte sed
quia non expertum me recognosco tamen
me pauca dicere erubesco. Unde timeo
ne dicatur contra me quare tu denarios quos
non degustas quare tamen indignus lau-
das quod ignoras. Anima. O homo noli ti-
mere tuam verecundiam et humilitate quam audisti
et legisti propone multa cum devotus magnis
et credimus valite aliis proferunt que non
experta experiencia sed aliorum scripta didicerunt.
Homo. Iam cum aliquali audacia loquor
quod iam vires quas imperita denegat cari-
tas sumministrat. Eo pauc— sensus et vesus
puta salvo meliori iudicio si vis te ad
hanc celestem dulcedinem degustandam preparare
debes esse depurata exaltata et elevata. In
primo hec celestis dulcedo adoratur. In secundo
degustatur. In 3o aliquando usque ad ebrietatem
sumitur et portatur. Primo dico quod debet
esse mens depurata a puris affectibus
inordinatis a temporali consolacione a crea-
turarum inordinata dilectione. Unde Bernardus
Bernardus. Errat cuncta personis qui illam
dulcedinem huic cineri dimisit illud bal-
samum huic venenoso gaudio carismata
illa sancti spiritus huius seculi illecebris mi-
sceri arbitratur. Sed postquam actibus tua
fuit purgata et depurata lacrimosis pur-
gata gemitibus doloris depurata et candida
fletibus tunc dolor celestis dulcedinis odore
anima consolatur et reficitur. Secundo mens
debet esse exercitata in bonorum operacione
et malorum perpessione. Per quos amor vitans
efficiat bonorum operum exercitacio et malorum
perpessio numquam frangit. Unde vera in principio
inicio arta sit via que ducit ad vitam
processu tamen temporis inestimabilis delectacionis
dulcedine dilatatur. O igitur quam beata
et felix consolacio que divinitus infunditur
propositis laboribus. Tercio in quo anima
hac inebriatur dulcedine est mentis
alienacio. Qua feliciter animum alienus ab

sociabitur et quodam suppercilio humo super
omnes creaturas sublevatam dicit ut iam po-
ssit anima introduxit me rex in cellam
vinariam. Haec est cella vinaria in qua introdu-
cta anima ubi bibit de vino condito mestura
divinitatis dulcedine et delectatur ab illo altissimo
incommutabili suavitate. Anima hic bi-
bunt amici et inebriantur karissimi. O felix
ebrietas qua sequitur mentis et corporis sa-
cra et casta sobrietas hinc efficitur anima
more ebrii gaudens et letabunda et audax
fortis et secura in periculis prodiens et districta
in operibus liberalis et pia in tollerandis iniuriis
et laude quieta et sopnolenta recumbens
in amplexibus divinis cum leva sponsi sponsa
sub capite amicabiliter sustentatur et dextera
dilecti familiariter amplexatur. Anima
O homo confiteor cum humilitate et reverencia
quod accidit aliquando licet heu perraro quod cum
magna violencia extra confinia mee pre-
cordia cum acriter abstraxi et ad cele-
stia contemplanda cum conatu nimio ele-
vavi. Intravi cum tremore. aspexi cum
rubore. vidi choros angelorum pallacia et
gaudia patriarcharum et prophetarum ~~per humilitate et~~
~~fidei constancia~~. apostolorum aspexi thabernacula
nimia martirum solacia confessorum et virginum
et elemosinas aliarum consolacionis et singulis
petii. petii micas decidentes de mensa dominorum
deprecabar vel optinui sed quod audivi lamen-
tabile est quia mox ab omnibus ut peregrina et
incognita fui repulsa. Unde ergo profuit
michi laboriosa mentis elevacio quia nulla
fuit secuta consolacio. Homo. O anima
non fuit sine causa repulsio tam deso-
latoria puto quod sic fuit quia noluisti
esse socia consolacionis antequam fuisses so-
cia passionis. voluisti esse particeps re- + imitationis
muneracionis antequam fieres ~~[illegible]~~ laboris.
Satage igitur prius esse socia angelorum per
castitate et innocentia patriarcharum et prophetarum
per humilitate et fidei constanciam. Stude esse
filia apostolorum et martirum per caritate et paciencia
confessorum et virginum perfectione et continencia
et tunc audacter et sic exilio salve cum prodi-
go filio pii patris elemosinam obtinebis.
Anima. O homo quam vana et insipida sunt
omnia temporalia agnosco experiendo et ob-
mundum despicio consolacionem seculi vili-
pendo gaudia mundana sicut vena venena

mortifera fugio et contempno vitam preteritam
quasi mortuam plango mente mea
miseram gemitibus et fletibus abluo
et respurgo. si aliquando mihi lacrimas et
gemitus odore dulci suavitatis vel mo-
dicum sencio adhuc cum filiorum pane vi-
vens amicorum in felix lenima et prelibanda
non despicio. Hugo. Non decessit cor
meum ad multitudinem dulcedinis tue
quam abscondisti timentibus te. Sonis eius
odore ubicumque sustentor quod est mihi super
odorem balsami unctis quibus suavis
odoramenti. O dulce deus si tam nobilis
est quam dulcis est dulcedinis tue sapor
si tante virtutis est modica degustatio quantum
iocunditatis habet felix inebriacio. O quis
mihi det domine ut venientibus rebus cor- Aug.
meum et illud unum bonum amplecter te
deus meus. Homo. O anima devota
loquor salva reverencia nimis es avida
et utinam non es tam presumptuosa vires
tuas pende. mensura consideracionis virtutes
distincte et tunc si placeat et sufficiat.
magis in odore dominorum unguentorum cum
adolescentulis curre humiliter. quam presumptuose
super sumenta postulare. Anima. O homo
quam dulcis et generosus est aliquando vel
misericors consolator quam peccatis es si pietas pa
est dulce. dum bonitas dispensator
audacter dico tamen non valeo michi odor
non sufficit modicus gustus plenius non
reficiat sed efficiat ebrietatem. Affectus meus
appetit et requirit. Bernardus namque qui dicit
bibite amici mei et inebriamini karissimi
qui despicit indignitatis peccatis speram
tam exigit pietatis promittentis. O homo
quis dubitare valeo quin paratus sit dare
dona sua qui prius non dedignatus
est pati mala mea. Anima ignoras qui mul-
tos dedit bonitate docuisti quod alto August.
legisti. Erubescat humana pigricia plus
cum vult deus dare quam homo audeat
postulare. Idem de vera religione. Deus
dedit nobis pignus spiritus in quo sencias
eius dulcedinem et degustemus vite
fontem in quo sobria ebrietate in-
rigemur tamquam lignum quod plantatum est
secus decursus aquarum. Crisostomus vel
omnipotenciam dei clamore reddit quam
quod omnipotentes facit deum eos qui
se sperant tam deo prout sperum [illegible]

um nulla fraus nulla rapacitas potest
vel saltem debet vel durante super eo
exhibetur iam mutationem desperatus
maledicta sit pusillanimis trepidatio que
divitem et nimis liberalem in omnes
qui in vocant nomen eius estimat vel
qui perfectam spem ponunt in illum sua
posse bonitate denegare. Numquid non pe-
cunias aperit que nulla sunt tibi? Ex
sola libertate in mensura filium suum
tradidit; in quo misit totum quod habuit,
ergo posuit totum quod ipse fuit.
Si enim liberalitas sua saltem infinita
bonitatem diminueret forsitan non in-
merito nostra infinitas trepidaret.
Sed quia ex seipso et non ex alterius
dono bonus est, sic bonitas eius
nec diminuitur exactione nec
additione non augetur. Homo. O quam
magna est fides tua valde fortis
es in spe et confidentia. Omnis spes
que procedit ex miseria et divina
clementia multo laudabilior est.
Consilio tamen sane augustini
et scientia ebrietatem supra te ad
acquirendam ascendas seu reconsideracionem
cedas; ascendas sursum et descendas vel dis-
salubriter infra te descendas vel
cas tuam sponsam tenentem timentem ne
incipias sum secretum cubiculum. Intrare
que non sola timere debes cum iacet
blandimentis suavissime blandiens
Anima dicit: quero, o homo, breviter que
sunt illa inferiora ad que contendere
mea cogitacio ascendere festino ad ebri-
etatem divine consolationis que in
sionibus dispensatur non valeo. Iam
dilecta tabernacula domini desiderabili-
tate in atriis domini totis viscerib[us] con-
cupisco. Homo. ~~Secunda~~ meditacio 3a
Hec et inferiora sunt. O anima cogitas
et mediteris mortis incertitudinem, inni-
tatis, et inflexibilitatem domini iudicis inflexibilem
et inclementiam et contremiscas penarum
acerbitatem et continuitatem penarum
intollerabilium infernalium intollerabilem
asperitatem et eternitatem. Considera
igitur frequenter nobilis et revolve dili-
genter quod mors non potest declinari, hora
mortis non potest investigari, quod tempus a deo
predestinatum non potest mutari. Ysidorus
in Symbolo. Quid in rebus humanis certius
morte, quid hora mortis incertius? Non miseretur
inopie nec reveretur potencia, non respicit
mors autem genera excellenciam non parcit
innocentie vel etati senibus vel in foribus in
venibus in insidiis. Anima. Audio quoniam
divine nichil aliud est quam ad mortem
cursus. Cum multa diligunt que tam
multo tempore possidemus. Cur tanto tempore
vitam istam desideramus in qua quanto
amplius vivimus tanto plus peccamus?
Quanto enim vita longior tanto culpa
numerosior; cottidie namque crescunt mala
et subtrahuntur bona. Omnis enim consideracio
valeat quia mala pro momento temporis per-
trahimus et quia bona negligimus. Omnis
siquidem culpa est cum nec bonum facimus
nec bonum cogitamus sed mentem perversam et
in nulla nagari permittimus. Homo. Car-
nales mentes ideo sunt temporalia di-
ligunt qui vitam carnis quam fugitiva
sit minime perpendunt; nam si velocitatem
cursus eius aspicerent hanc in prosperitate
medium divitiam minime amarent. Gregorius
super in moralibus. Idem vita nita na-
turalia similis sine deinum sine nichilo
semper festinans vadis ad mortem. Omnia
prius quam multos decipis quedam fugitis
nichil es, dum videris umbra es, cum
exaltaris fumus es, dulcis es stultis amara
sapientibus; qui te amat non te cognoscit,
cum te fugiunt ipsi te intelligunt, aliis
te promittis longam ut decipias, aliis
brevem ut in desperacionem inducas. Augustinus
de spiritu et anima. Iuxta mendicitatem enim inviso ex-
ceamus et miserias nostras considerans cum Augus
dolore intravimus istam vitam cum labore
vivimus cum timore exituri sumus. Anima
Iam video quod nemo valet istud tempore vivere
nisi ad comparandum vitam quo in
eternum vivat; etiam si alicui ut bene
vivat concedat tamen ut diu vivat
ittemur quod nulli conceditur. Seneca Seneca
Ubi ergo vita secura, ubi constancia pu-
ra, ubi mors sine formidine expectatur
cum dulcedine adesse speratur et cum de-
votione acceptatur. Homo. O anima si
hec ita se habere intelligis audi meum
consilium et inhiat vita quia diu du-
rat tempora tibi vitam illam que sic
durat diu vivis in carne mori mundo

Bernardus

ut post deo vivere mereamur. Bernardus. Intellige quod vincentem mortem nullus beatior et felicior suscipit, nisi qui se adipisci dum vivebat bonis operibus curavit. Attende quod secundum Senecam insipiens id est peccator et iniquus moriens mortem incipit, sed sapiens et iustus moriendo mortem vincit. Anima. O homo video quod bonorum mors est beata, mors vero peccatorum infelix et misera. Homo. O anima sed audi. Bona est mors iusti propter requiem, melior propter novitatem, optima propter securitatem. Econtra peccatorum pessima mala est in amissione mundi, peior est in carnis et anime separatione, pessima in vermis et ignis contritione, et quod omnium pessima est in divine contemplationis privatione. Anima. Iam satis de morte dixisti, dic modo de statu finalis iudicii. Homo. O anima facio quod hortaris, sed rogo audi cum patientia. Scire debes quod quamvis de morte meditari sit horribile, de statu finalis iudicii cogitare ut estimo non minus est formidabile, quia tunc nullus poterit fallere sapientiam, flectere iusticiam, inclinare clementiam, declinare diem ultionis et iuste retributionis sentenciam. Considera igitur. O anima mea cum tremore quid erit dicere in novissimo contra te de cogitationibus, loquentes contra te de omnibus actionibus tuis accusabunt elementa qui contra te tunc portabunt in testimonium. Quid in loca quo te clamabunt, ubi vera allegabunt, clami loquentes, creature conquerentur. O quanta angustia hinc erunt peccata accusancia, inde terrens iusticia, ubique terrens, gratia subtus horridum chaos inferni, supra iudex iratus, iusti iudicii foris mundus ardens, intus iusticia iudicantis, terret et si iustus tunc vix salvabitur impius et peccator ubi parebunt? Inquam partem se peccator tunc latere cum impossibile apparere intollerabile. Bernardus de bec — Bernardus in libro de contemptu mundi. Bernardus in sermone de celo et in meditacionibus. O anima peccatrix, descendam in valle et aridum et cruciatum quid inde debes in illo igneo ex peccatorum quid exiges a te nisi radium totius omnis tui ubi expendisti qualiter sit a te ... O anima mea quid tunc erit de cogitationibus vanis et inutilibus et otiosis verbis levibus et iocosis et ridiculosis operibus inutilibus et infructuosis. Ambrosius super Lucam. Ve michi si peccata mea non defleverō. Ve michi si non in media nocte ad confitendum

nomen tuum surrexero. Iam ad radicem securis posita est. Fiat fructus penitentie qui possibilis est. O anima sine negligencia sine desidia semper in auribus tuis illa horribilis tuba resonet: Surgite mortui, venite ad iudicium. O anima numquam excidat a memoria tua: Ite maledicti in ignem eternum, venite benedicti percipite regnum. O anima quid potest lamentabilius et terribilius cogitari quam: Ite maledicti. Quid delectabilius exprimi quam: Venite benedicti. Due voces sunt quarum una nichil terribilius et altera qua nichil iocundius potest audiri. O anima, scopa te animo ut tunc possis manere cum Christo. Fuge modo mundum ut tunc sequaris Dominum. Declina modo prauorum consortia ut tunc sequi valeas beatorum agmina. Post hec omnia converte radium contemplacionis ad reproborum tormenta. Vide quam fuit vana inde quam aspera. Vide quam horribilia, vide quam intollerabilia. Bernardus ad Eugenium. Ego abhorreo vermem mordacem et mortem vivacem. O Gehennalis regio que fugienda ubi est ignis ardens, frigus urgens, vermis immortalis, fetor intollerabilis, mali percucientes, tenebre palpabiles, confusio peccatorum, in nodo vinculorum horribiles facies demonum. Augustinus in sermone de illis quibus ... patitur dolor omnium ardor flammarum sine potu, fletus et stridor dentium, lacrime oculorum, ubi mors optatur et non dabitur, ubi nullus ordo sed sempiternus horror inhabitat. Omnis plenitudo ibi est, merror, queritia, quibus luctus, quando separabuntur a consortio iustorum et tradentur potestati demonum et ibunt cum eis in supplicium eternum ubi semper erunt sine fine in luctu et gemitu. Vere ... ut parvissime guttam aque refrigerium possit ... tria milia annorum multa ... numquam ... heu misi liberandi ... ubi torquens et puniens non fatigabitur, ubi qui torquetur numquam moritur. Sic ignis ille consumet ut ... semper ... sic uetera tormenta patiet ut semper innovent, sic sine spe venie semper vivent, non moriantur, sic moriuntur ut tamen numquam consumantur. Anima. O homo quare in istis ut

dies mors queritur et non invenitur et
quae primus eternaliter quam committitur temporaliter.
Bernardus Omnia quibus in hoc seculo vita
offertur et noluit accipere in inferno que-
rent mortem et non poterunt invenire
Gregorius Idem in iniqui ideo sine fine no lu-
issent sine fine vivere ut potuissent
sine fine in iniquitatibus permanere ad
districti quoque iudicis iusticiam pertinet
ut numquam careant supplicio quorum mens
in hac vita noluit carere peccato O mors
quam dulcis esses quibus tam amara
fuisti desolium desiderant qui te
vehementer abhorrebant Iohannes
Quid ibi erit nomine tuum, fac memoriam
miam tuam obliviscere superbum pro-
cantem respice miserere humiliter in-
vocantem recognosco humillime
quod tuum absterse quod est alienum
misereri dignus opus est miserendi ne
dampnes me tempore iudicandi dignum
est quod consciencia mea meruit dam-
nacionem penitencia mea non sufficit ad
satisfactionem sed certum est quod tua
misericordia omnem superat offensionem
Anselmus in meditacionibus Considerans su-
egit cum angelo superbiente quid de
me erit terra et cinere Ille superbivit
in celesti palacio ego in sterquilinio
[illegible] intollerabilior indivite superbia
quam in paupere asserit de [illegible] si tam
dive indivite et potente superbia
est quoniam semper superbia divitibus et
potentibus sit cognata qualis in
me missa et paupercula et mendica
Quanta si hec vera videntur tibi ter-
ribilia audi que sint omnibus communia
Crisostomus super matheum Si mille gehe-
nas michi ponas non tantum [illegible]
sicut abiectus gloriose societatis civi-
tate expelli et exosum fieri Christo
Quia quia terribilis est gehenna
sed terribilior est facies iudicis irata
sed quod omnem vincit terrorem
est altissime et iocundissime visionis
contemplacionis elongacio eterna Crisostomus
Secundi a bonis eternis et alienum
effici ab hiis que paravit deus di-
ligentibus se tantum cruciat tormentum
ut si exterius nulla pena torqueret
sola sufficeret tamen et melius esset
mille milia fulminum sustinere quam
faciem Christi mansuetissima iratam

cere et abiqua eternaliter recedere Gregorius
in omelia Quis homo intelligere possit quam
ammiracionis habet esse sponsus ne sciat
quid dileccionis que pater erant
[illegible] cum eo accumpiens quid a-
maritudinis et clausit est ianua Quanta
quam plena cogita quanta malicio sit a
facie Christi separari ab illo gaudio divine
contemplacionis excludi beatissima sanctorum
omnium societate privari mori ante eterne
divine morte sempiterne [illegible]
[illegible] Iohannes in [illegible]
omnibus [illegible] fine
[illegible]
[illegible]
[illegible]
quod illuminat [illegible] Hec
posita in libro de vita contemplacionis Bernardus
Iam tremore contremisco iam hor-
rore desicio dic queso o homo ad
quid valet tam laudabilis medi-
tacio Bernardus Quia peto quam potest
continua et devota meditacio pec-
catorum iudicia et adque bona
agenda et mala fugienda salu-
tifera [illegible] Augustinus in epistola in-
[illegible] timeo magnum laborem
sed venia sunt hec mediantur flammas
eternas Recordacio tenebrarum facit
non horrore solicitudinem Confusio
[illegible] cogitans districcionem
non disputabit silencium Augustinus et
Bernardus in sermone Cenis humana inde
[illegible] et quamplurima [illegible]
vita fugit laborem expetit vo-
luptatem et nix ad hoc quis ut
[illegible] consuetudinem vite prave [illegible]
[illegible] sed cum incepit cogitare
futurum iudicii [illegible] penam
[illegible] voluntatem
[illegible] passionibus [illegible]
[illegible] prius ut timore supplicii
[illegible] desiderio et [illegible]
[illegible] concedit
Augustinus Iam ut o homo me [illegible]
[illegible] laciniarum nolle peccato
[illegible] sed non in fructuose docuisti

misere mei etiam michi misere et fac
me sicut iam dudum promisisti ipsone
parvulum desolatum pietatis si forte
ex hoc valeam capere aliquantula meis
solacia quia altius mihi delectabile est
quid Augustinus sine placendo sine condo-
lendo sine detergendo sine consolando
semper benefacit ut vita hominum corri-
gatur. Seneca generosus est animus hoc
et in pietate recalcitrans spiritus divi-
na illat attendendum est. Homo qua
generosius est homini animus sepe enim
spiritus ducatur lenibus et blandis qua
terribilibus et adversis sepe magis alliciatur
promissis consolatoriis quam cogatur minis
et terroribus. Unde soror mea sponsa tibi
cupiebat odore celestium unguentorum
sapore inestimatum amorum etc. cum sposo
currere et viam mandatorum non iam ex
timore sed ex amore delectabiliter adim-
plere. Bernardus Omnia nostra est confiteor
que loquimur. Sed heu multi sunt qui
diu multa volunt in psalmis unde
inde hic dicere in adversis multa et sunt
qui divina beneficia vel pietatem
non intelligunt vel preoccupatos vanis
occupationibus perdunt. Unde estimo
deus ex sue infinite bonitatis imme-
sitate semper paratus esset magis con-
solatoriis fovere quam asperitatibus de-
terrere si homines eque dispositi essent
ut suam divinam consolationem reciperent
que est adeo preciosa et delicata quod
nullo modo decet vel expediret ut indif-
ferenter omnibus tribueretur. Cum igitur si pro
hoc tibi preparata adhuc aspiras vi-
deas quod habeas purgatum intellectum
et bene dispositum affectum quia sicut
Augustinus summum bonum non nisi pur-
gatissimis mentibus intuetur et puto
quod multo minus non nisi valde
bene dispositis affectibus degustetur.
Ambulat cum intrat vita valde
limpida speculatur a quibus etiam
minime degustatur. Augustinus Fac me
precor domine gustare passionem quam
[illegible] promeritum. Fac me sentire
per amorem quod sentio per cognitionem.
[illegible] quero o homo que
debet dispositio affectus et intellectus pre-
cedere ut vel saltem admodicum
mentis ebrietatem valeam cele-
stem dulcedinem contemplando de-
gustare. Jam enim diudum in spe-
culatione mentem exercui et heu
adhuc nunquam ut timeo vel modi-
cam stillam illius dulcedinis
celestis sensi. Multa demum et con-
siderationem sanctorum legi multa de
nona de operationibus de ordinibus an-
gelorum non nullam etiam legi
de ineffabilis deitatis unitate et
incomprehensibili divinitatis trinitate
qua perfecta debeat homines omni in-
effabili felicitate et quid [illegible] dicam
totam mentem occupavi. Heu
adhuc ieiuna et famelica permansi
semper cum beato Augustino clamavi fac me
clementissime pater gustare passionem
quod sentio per intellectum et tamen non
profeci. Sepius ergo studio fatiga-
ta michi metipsi iratam clamavi
cum propheta Usquequo domine obli-
visceris me in finem usquequo
avertis faciem tuam a me. Omnia
et si me indignam ad mandicandum
panem filiorum iudicavi micas sal-
tem cadentes minutissimas
cum magno desiderio exspectavi
sed heu frequentius aperto ore in
vanum laboravi. Bernardus
Omnia perdita que lamentabili-
ter conquesta exemplificavi [illegible]
[illegible] aliquid valde expia et sa-
lutifera divine pietatis dispensatione.
Gregorius in moralibus dicit de sol[illegible]
pater piissimus ad tempus non [illegible]
[illegible] ut amplius desideria
crescant et eo magis exaudiantur
[illegible] quo citius non exaudiuntur
[illegible]. Idem in homelia Sancta
desideria ex dilatione crescunt. Si
autem ex dilatione deficiunt desideria
non fuerunt. Deus enim quamvis pietate
sit clementissimus tamen aliquando con-
tingit quod hoc libentissime tribuit
protrahit ut discas tu magna mul-
tum ardenter desiderare et adepta
solitarie cum gratiarum actione conservare
aliquando autem beneficium protrahit ex
postulantis inordinata dispositione.
Bernardus Errat omnino si quis esti-
mat illam celestem dulcedinem
huic cinerei [illegible] illud bal-
samum huic venenoso ceno com-
misceri [illegible] spiritus huius
seculi illecebris miscere arbitratur.

Sed iam [illegible] meditacio
S[illegible] ne divinus [illegible]

ne amplius te per expectacionem affli
gam pinguia celi amauis z in
vasculis suauissimatibus aromaticalibus
z calicibus ex omnibus ab externis z secula
ribus occupacionibus pinguia earum
affectum accipias tu ipse sequela
ipse oracione dilata expande affectum
z intra in gaudium domini tui quod nec
oculus perfecte vidit nec mens vidit nec
auris audiuit nec in cor hominis ascendit
Exardesce igitur O anima mea amore
z desiderio superne vite ubi accio non
est operosa requies non tediosa ubi
sine defectione laus diuina sine ces
sacione vices magna labori tui
tam magna quod non potest inuesti-
gari tam multa quod non potest numerari
tam preciosa quod non potest estimari
tam copiosa quod non potest minui Ber
nardus Anima O homo iam multa
dixisti in fine dic queso nunc sin
gularem speciem quia magis intelligitur
que nisi dicitur quam que generaliter
exprimuntur Homo O anima quid dicere
valeo cum futuri gaudii tanti aspicio
iam pene pausacione deficio quia
gaudium tantum erit intus z extra sub
tus z supra circum z ita gaudebis cum
in omnibus gaudebis de omnibus gau
dium tantum ut puto prefiguratum fuit
in apocalipsi per illam mulierem beatam
que amicta fuit sole z luna sub
pedibus eius z in capite eius corona
stellarum duodecim Ista mulier ut esti
mo est anima beata eterni regis filia per
creacionem sponsa per fidem adopcionem
Bern regina per collacionem Bernhardus
dicitur amicta sole quia decorata
splendore claritatis deifice corona
ta dignitate felicitatis eterne in
qua felicitate ob specialem decorem
sunt duodecim gaudia per duodecim
stellas prefigurata perque decorata et
ornata felicitas superna hec gaudia
debes tu O anima cottidie deuota
mente aspicere z in illis quasi
in specie z in celestibus consolacionem
querere z spe illius gaudii omnem
tribulacionem vite presentis equanimiter
z gaudenter sustinere O anima non te ter-
reat si mali in hoc mundo florent z tu
pateris ipsi gaudent z tu perturbaris
mali heu ultimum locum habebunt in
celesti gaudio ubi tu eris si nichil

haueris in hoc seculo sed spe illius gau
dii quo tendis quicquid in via aduersi
tatis occurrat affectus tuus pacienter
z gaudenter sustineat Ber Beda O Beda
anima si te aliqua delectant humana
gaudia falsa huius seculi ista bona
z caduca potencia illic intuens cunc
ta z omnia refutabis ut stercora
Jeronimus in epistola Curre igitur O anima Jeronimus
mea non passibus corporis sed affectibus
z desideriis quia non solum angeli z beata
sed angelorum z beatorum diues z multi-
tudo expectant Expectat deus pater te
tamquam filiam dilectissimam deus filius
tamquam sponsam dilectissimam deus
spiritus sanctus tamquam amicam carissimam
Expectat te pater ut heredem vniuersorum
bonorum te constituat filius ut te
fructum sue natiuitatis z precium sui dul
cissimi sanguinis deo patri offerat spiritus
sanctus ut sue eterne bonitatis z dul
cedinis participem te efficiat Exspec
tat te illa beatissima omnium celestium
spirituum eterni regis familia ut te in
suum collegium suscipiat Cum igitur
societatem ipsorum super omnia desideratu
magna cum beatitudine illum veniens
si eam intrare lacrimarum valle non
amasses quociens igitur huius seculi
vana ambicio delectat quociens
vides in hoc mundo aliquid gloriosum
statim ad celum mente transgredere
z incipe esse quod futura es Revoca
estimo o anima si hec celestia gaudia
iugiter in mente tenes de hoc mundo
z exilio quod deus subuertit ce
lestis regni construes in quo illa
eternam dulcedinem quasi cottidie
spiritualiter prelibando gustabis quia
tu aliquid eterni mente capis
iam non in hoc mundo sed in celis
habitamus Augustinus Tanta z tam Augustinus
virtus tue dileccionis quod ibi venis
habitas ubi amas quam ubi animas
Bernardus Hec est dignissima anima regni Bernardus
dei quod intra nos est nichil curi
osis foris querimus dicit heu
miserabiliter negligimus omni foris
ad inania z vana fusi sumus
Gregorius [illegible] foris z dere Gregorius
gno dei quod intra nos est nichil

amantes fontis quecumque consolacionem delecta-
bantur et in sanctis sua falsis itaque iam
religionis antique de nouorum amissimus
adeo quod nec speciem eius tenemus. Tu
ergo o anima eterni regis filia audi mente
deuota et inclina aurem tuam ad sua
et salutifera consilia nunc de protestacionem
celestis regni consolacionem obliuisce
per contemptum et detestacionem populum tuum
et domum patris tui. Habe enim iudicium
dyabolus et terram nunc igitur et deuota
mente perpenda qualiter illi sancti et ce-
lestes spiritus qui prius miserie peccatum
euaserunt quomodo illius eterni solis
splendore se ingerere possunt ante tamen
radium sue contemplacionis conuertunt ad
inferiora et superiora conuertunt inquam
ad inferiora et gaudent ex platea causa
primo quod tam horribiles et impios
et crudeles hostes per diuinam clemen-
ciam superauit. Secundo quod omnes defectus
et peccata uel per diuina uel per diuinam cleme-
nciam generauit uel iam diuinam
commissa correxerunt. Tercio quod
tam horrendum chaos et tam
lamentabiles et inevitabiles cruci-
atus eternos per diuinam clemenciam
euaserunt. O anima quanto putas gau-
dent gaudio quando tot uident a
carne mundo et dyabolo separari tot
causa diuine pietatis de quibus nunquam
nisi uenient ueniam in quinauit tot
eternaliter sine fine dampnari. quantum
putas tunc erit gaudium de triumpho
tunc post uictoriam nobilem sub ipso
pharaone cum exercitu suo in mari
rubro teneris omnes electi tym-
panum et choros cum maria psallentes
cantantes laudantes et bene-
dicentes dominum una uoce gemme
dicentes. Cantemus domino gloriose et
constituemus duo seraphim hoc
et duo chori angelorum electorum
innocentes et penitentes cla-
mantes alte ad altum. Sanctus sanctus
sanctus dominus deus sabaoth.
Sanctus deus pater qui nos a mundo carne
et dyabolo tam potente liberauit
Sanctus deus filius qui nos a pena
et a culpa tam sapienter liberauit
Sanctus deus spiritus sanctus qui
nos tam clementer ab eternis
tormentis preseruauit. plena est omnis
terra gloria eius qui nos de mundi

miseria ad celestis gaudia uocauit.
O anima qualis erit dies illa cum
adhuc feliciter coram sponso as-
supta et cum tu omne quod uitra pie
sustinuisti pie consortes incipient
iubilum. Tunc domine hys
laudabis dominum deum labiys
exultacionis dicens. Misericordias
domini in eternum cantabo. Quo circa
Sanctus Augustinus de ciuitate dei. Quod
tunc in gloriam dei xpi cuius sanguine
liberati sumus nichil erit iocundius
dei illi ciuitati nichil dulcius tu
igitur cum temptacionibus pulsaris cum
persecutoribus impugnaris cum
igitur seculo variis tribulacionibus in-
festaris tunc mente tacito euola
et cogita quod hec non sunt alia nisi
eterni gaudii obiectum et materia.
rent. Sanctus Gregorius. Consideracio-
nem minuunt uim flagelli si enim
considerantur quot et quanta sunt
que nobis promittuntur in celis ui-
lescunt animo omnia que habentur
in terris. Hec Gregorius. De nostra non
tamen bona que delectabiliter possidebimus
verum ecciam mala que aliquando
lamentabiliter sustinemus non enim sunt
condigne passiones huius temporis
ad preteritam culpam que dimittitur
ad presentem graciam que immittitur ad
futuram gloriam que promittitur. Augustinus.
O anima tunc gloriam tunc o anima cum gau-
dio possidebis quando perfecte intelliges
quod mundo cum tanto periculo quo plura
dampnantur uixisti quo demonis fal-
laces astucias quibus multi decipi-
untur deuicisti quod cruciatus eternos
quibus innumerabiles affliguntur eua-
sisti. Anima. O homo quam sana
et salubris est hec tua consolacio
quia cum hec que proposuisti ad uero
consolacionem expresse non modicam
recipio. Sed dic michi deus quid pu-
tas quid tunc erit cum hoc quod
modo spe uideo possidebo. Homo.
O anima modica sunt hec que
audisti ymmo comparatione quasi
nulla sunt que mente percepisti
per paruos poculos mentales exigua
et quanta sunt gaudia que de hys
percipies mox te sunt. deuota mente
frequencius uolue et reuolue. At-
tende igitur et considera locum primo

que tibi diuina sapiencia edificauit
Attende vicinum delectosum ornatum
curiosum thezaurum preciosum quem
tibi eterna potencia congregauit
Attende quam gloriosa est ciuitas celestis
mansio serena pacifica continens cor
quod delectatur Gaude Attende quam
luciosa quam splendida est mansio
illa celestis que non indiget sole
nec luna ut luceat in ea sed ipse
diuinus sol iusticie candor lucis
eterne lux eius est et lucerna O
quam gloriosa dicta sunt de te ciuitas
dei O simul quam magna est domus
dei et ingens locus possessionis
eius O quam magna … domus
… corpore esto illic mente
ubi erit requies sine labore vita
sine morte iuuentus sine senectute
lux sine tenebris pax inestimabilis
Gaudium reddet enim deus … plus
dicat deus inhabitantis fiducie
et requie opulenta et quis esse
potest … nisi ille agnus benedictissimus
uel beatissimus uel mundus im-
maculatus ihesus dei patris et matris
virginis filius de quo sancti spiri-
tibus ministrabunt ad omnem suffi-
cienciam … nobilissima ipsius
candida humanitate et excellentissima
diuinitate O quam beatissime qui
ad cenam agni nupciarum vocati
sunt semper erit sitis et sacietas et
… longe erit
… sacietate fa-
stidium Inebriabuntur enim ab ebri-
etate domus dei et torrente vo-
luptatis eius potabuntur Anima
Et quid hoc Estimo quod non
plus nisi quod ille pulcher deli-
ciosus illustrissimi regis filius splen-
dor eterne glorie candor lucis eterne
figura diuine substancie speculum sine
macula … deifice in quem desiderant
angeli prospicere quod celis ac terris
preminet se et faciet illos discumbere
et personaliter transiens ministrabit
eis O anima hec deuota mente
perpende quantum gaudium tunc
ibi beati spiritus concipient
ex tam stupenda dignitate ministra-

cionis ex tam inaudita humilitate …
sodalis … exultacionis delici-
osa opulencia et ministrorum … copiosa
frequencia … et …
et aliorum psallencium et laudancium
regem glorie dominum dei filium dulci-
sona resonancia In hoc celesti ma-
gno et stupendo conuiuio audies
angelos iubilantes apostolos psal-
lentes martires triumphantes con-
fessores et virgines laudantes patriar-
chas et prophetas iocundantes omnes
sanctos et electos dei unanimiter
patrem et filium et spiritum sanctum collaudantes
una voce dicentes Sanctus sanctus sanctus
dominus deus sabaoth plena est omnis
terra gloria tua O anima quam gloriosum est
regnum in quo cum christo regnant omnes
sancti amicti stolis albis sequuntur
agnum quocumque ierit O anima quomodo
ibi poterit esse aliquid boni carencia
cum ibi tam … sit … ma-
teria unde … omnium sanctorum col-
legium quod … omnibus
diuina clemencia congregauit quia
nullius boni sine fine … est
possessio eorum Gaude vide igitur — Gaude
que lingua dicere aut quis intellectus
sufficit capere illa supreme ciuitatis
quanta sunt gaudia angelorum choris
interesse cum beatissimis spiritibus
glorie conditoris assistere et ab illorum
beatissimorum societate numquam discedere
sed continue cum ipsis et de ipsorum
gaudio perpetue exultare Angelus — Angelus
Ibi enim a singulis omnes ibi ab
omnibus singuli cognoscentur nec
umquam latebit qua patria qua
gente qua stirpe quis …
Ibi enim tam beata tam perfecta
erit karitas … quod unusquisque
… diliget … …
ex quo illud ineffabile sequitur
bonum quod unusquisque …
gaudebit de alterius gaudio sicut
de proprio … quod …
sit … electorum quis …
… sufficit gaudium beatorum …
… erit tibi dies illa cum …
… domini tibi occurret.

hominis comitata ingrediens cui ipse sponsus
cum omnibus sanctis tibi occurret dicens Sur-
ge propera amica mea veni formosa
mea iam enim hyemps transiit ymber
abiit et recessit Tunc angeli cantabunt
de tua gloria dicentes Que est ista que
ascendit de deserto deliciis affluens in-
nixa super dilectum videbunt te filie
Syon et laudabunt Tunc illa centum
quadraginta quatuor milia in con-
spectu throni et seniorum tenebunt ci-
tharas et cantabunt canticum novum
Tunc securam amplexibus sponsi e-
volabis dicens Inveni quem diligit
anima mea tenui eum nec dimittam
Iob Recreacionis Tunc septem filii illius
magni Iob qui est magnus super in-
omnes qui in morantur illa beata
orientali regione facient convivia
singuli in die sua et invitabunt soro-
rem suam te consortem suam et dicet
tibi singuli bibe nunc et accumbe cum
iocunditate quia iam venisti et tam co-
ram summo principe Tunc tu videbis
cum gaudio dicens Bibam et hilarior
ero quia magnificata est hodie anima
mea pre omnibus diebus vite mee
o vere inaudita magnificencia ebrietatis
et iocunda excellencia qualis numquam
in hoc seculo audita est puto quod
omnis seculi pompa in comparacione
illius esset nisi modica gutta Anima
O homo diu tacui iam satis sitio
quia que proposuisti cum cantacione
et delectacione nimia audivi ne
queso pertranseas quin perfectius michi
aliqua adhuc celestium spirituum co-
nvivia exponas quia iam plus
aliquid de hoc tetigisti sed nimis
breviter pertransisti Homo O anima mal-
lem tecum quod petis sub silencio
pertransire quia nec modicum de hoc
celesti secreto misterio ore polluto
proferre vel eciam mente concipere
adhuc mundi aliis et supernis tuis
rebus bene se pernis impletor qui
bene adhuc siliquis porcorum
cum ceteris immundanis pastor dum
familiaribus divinorum spirituum opera-
cionibus loqui erubesco nimium
et confundor quia tam piis vocis
tuis contraire non valeo proponam

sponsa tamen breviter quod aliquid
spiritu instigante sancto licet indignus
mente percepto convivis enim in aula cele-
sti ubi omnis plenitudo boni in
omnibus perfectarum convivis ibi dona meritorum
quedam data fuit excellencie ni-
chil tamen ibi ex inestimabilibus
divine pietatis in necessitate sed vere
possidetur singulariter omnia enim
sunt omnibus omnia quia enim qui
in omnibus est omnia Ibi enim virgo
gaudebit de sancte viduitatis merito
Ibi vidua exultabit de caste virginis
privilegio Ibi confessor de martyrum
iocundabit triumpho Ibi martir
tripudiabit de confessorum tripudio
Ibi propheta laudabit de patriarcharum
pia conversacione Ibi patriarcha ex-
ultabit de prophetarum fide et speculacione
Ibi apostoli et angeli gaudebunt de merito
suorum inferiorum Ibi omnes inferiores
letabuntur de gloria et corona su-
periorum Excellens enim sancte et
perfecte karitatis merito fiet ut unus-
quisque beatus sit in alio quod non
fit in merito proprio Anima O homo
non adhuc sufficiunt michi vero
quietare vide queso ne pertranseas
michi aliqua de dicto convivio sigillatim
et distincte explicare Homo O
anima bene nosti quod balbucien-
tes possimus excelsa dei resonarum
nec mirum quia cum non simus in de-
nique adhuc intelligencium quo possimus
esse sufficientes ad loquendum de illa
supercelestia que oculis spiritualibus
contemplantes meliora sunt quam
intelligibilis et melius intelligi quam
velocibus vocibus exprimantur ne
te tamen diucius protraham audi
quod ymaginabiliter tibi vis adhuc
licet modicum degustet affectus
puto quod illi septem filii de quibus
supra memoravimus sunt omnes
sancti et electi patris altissimi
patris heredes et filii hii convivia
unusquisque in die sua faciunt
quando se in bonum suis celestibus
gaudiis ponunt in quo de donis
suis singula iuxta decentiam sibi
gloriam fercula sibi delicatissima
preparavit Prima igitur die primo

genitus hoc est ille celestium angelorum
cunis qui non in minto nomine primo
geniti intitulantur qui priores sunt
creacione et conuersione apud deum a
quo numquam recesserunt prima sed semper
in mobili karitate deo primi adheserunt
et illam beatam hereditatem celestis
regni omnibus priores possiderunt
Isti tibi o anima in suo conuiuio
diuersa fercula preciosa et delicatissima
apponunt illi summi spiritus cum
vnusquisque ordo eo quod excelle
tius recepit in munere gaudia spiri
tualia administrat. Iam cogita o
anima quale ferculum tibi apponat
ille summus spiritus seraphici ordinis
qui adeo illi eterno patri sunt vniti
quod inter ipsos et deum nulli alii
spiritus nec in ipsos sunt qui ipsum
immediate eius contemplantur et suis
bonis eternis perfruuntur perfruantur
Et quale putas apponat gaudium
de natura sue nobilitatis quale de
contemplacionis claritate quale de
dilectionis sinceritate hec gaudia hominis
Sic est illi qui seraphim nominantur
Istud cherubim ordinat ardore
diuine caritatis cherubim splendore
eterne claritatis throni equitate
diuine maiestatis dominaciones dominandi
super eos excellencia principatus
de principandi in fidelibus magnificencia
potestates de auctoritate malignos
spiritus coherendi virtutes de potestate
miracula faciendi archangeli
de dignitate superiora nunciandi an
geli de angelice minora diuine fac
secreta reuelandi. Ecce vides quod
liter singuli horum spiritum mentes
fidelium celestibus gaudiis pascunt
de hiis que ab illa summa celesti aula
specialis in munere receperunt nec
est mirandum quod hec predicta et
multa alia tibi illi spiritus in tantum
gaudium apponunt qui tam fideliter
in hac latrina nature nos custo
diunt et nos ad illam beatitudinis
patriam perducere totis viribus conan
tur. Ber. Bernardus O si quis cogno
sceret qua cura et sollicitudine
illi beati spiritus intersunt canta
tibus assunt orantibus insunt
meditantibus supersunt quiescentibus

presunt presidentibus. O anima si vel
vnam micam que cadit de mensa in
hoc conuiuio apto mentis ore sa
perceperes puto quod hanc peregrinacionem
extreme pacienter tolerares puto si vnam
guttam de vino potus eius degu
stares omnem seculi eius dulcedinem
fastidires. Gregorius in omelia mo
ralibus Si cor semel in celestibus peregri
nacione suspexerit mox qua obiecta
sunt intuetur que prius altera videbat Gregorius
O anima mea dilecta de conuiuiis pa
triarcharum prophetarum apostolorum martirum con
fessorum et virginum qui pabulos fercula
non in minto proficiunt quid dicam
vniusquisque enim horum in suo conuiuio
tot apponit fercula quod vna in hac
vita viuentium opera et quis enarrare
sufficiat quantum gaudium quelibet anima
suscipiat de sanctorum patriarcharum humilitate
et simplicitate prophetarum credulitate et
fidelitate apostolorum karitate et magna
diligencia de martirum stabilitate et
paciencia confessorum pietate et clemencia
virginum castitate et continencia. Certe
mea lingua et vox deficit quia
intellectus capere non sufficit quantum
sit gaudium angelorum choris interesse
cum beatissimis spiritibus glorie con
ditoris aspicere presentem dei vultum incircum
scriptum lumen videre nullo
metu mortis affici incorrupcionis
perpetuo munere letari. Hec Gregorius O Gregorius
anima felix erit tibi hec dies cum fu
eris ad hereditatem patrum tuorum
reuersa et cum omnibus hiis inestimabili
gaudio facie assumpta et ad tha
lamum summi regis feliciter intro
ducta tunc expertis. O anima
mea cum illa formosa regina
saba cum aromatibus virtutum
cum thesauris bonorum operum cum
magno apparatu celestium desideriorum
ascende in illam vrbem supernam
et contemplare diligenter singula
et videbis quod vitam vincit famam
gloria exsuperat omnem loquelam
et tunc incipies dicere cum beato pe
tro in magno cordis iubilo domine
nunc bonum est nos hic esse hic
patria hic pater hic soror hic sunt
O domine permitte nos hic esse et ab
hinc numquam recedere. Ambrosius

Suspiramus o anima in patriam velocissime
quia illic patria ad quam concedimus sumus
patria in qua cari sumus mansio se-
cura Jerusalem superna que est mater
nostra. Ambrosius O anima tantus debet
esse amor: tamen vilescat mortali vita
et desiderium perveniendi ad illud adq-
sitates et dolor quia nondum vi-
des et timor ne forte pervenias vel
nullam leticiam sentire valeas nisi
de hiis que tibi auxilium et spem con-
ferunt perveniendi. Corpus etiam
nunc ex quatuor elementis est composi-
tum quatuor dotibus communicandum terra
tunc habebit eternitatem et immortalitatem
aqua omnimodam impassibilitatem
aer velocitatem agilitatem ignis
splendidissimam claritatem. Susce-
pit patria corda beatorum sibi in-
vicem et claritate lucent et pulchritudine
distinguent. Ibi unius cuiusque vultus
conspicitur et conscientia penetratur.
Ibi oculus mentem ab alterius oculis
corpulentia non abscondit. Bernardus
Ibi et mox ubicumque volunt ani-
ma statim aderit corpus. Augustinus Sicut
anima tunc perfectissime obediet cre-
atori ita corpus perpetuissime ob-
temperabit suo motori. Ibi erunt
omnes sensus insaciabiles saciati. Ibi
enim visus videbit decorem spe-
ciosissimum gustus sapiet saporem
dulcissimum. Olfactus odorabit odo-
rem suavissimum. Tactus amplexabitur
objectum deliciosissimum
auditus innovabitur per sonum io-
cundissimum. Recedit quoque omnis cor-
ruptio mite. O anima et attendat
tedet mite advenientes. Ibi nulla
adversitas turbat nulla necessitas
angustiat nulla molestia in-
quietat sed perhennis leticia regnat.
Ibi esse nostrum non habebit mortem
nosse nostrum non habebit errorem
amare nostrum non habebit offen-
sionem. Ibi aberit deformitas
omnis infirmitas omnis tedium
omnis corruptio. Ibi celestis coronam
intra nova. Ibi similes erimus
angelis dei et si non etate tamen ta-
men felicitate. Ibi vita sine
morte iuventus sine senectute
Ibi gaudium sine tristicia pax si-

ne discordia voluntas sine iniu-
ria lux sine tenebris regnum eternum
expers commutacionis. Ibi quicquid
volueris erit et quod nolueris non
erit. Considera etiam quantum gau-
debat anima tunc cum resumpserit
tale corpus quale iam audisti
non tale quale cum miseriis et doloribus
sustinuisti et cum magno tedio
vicisti de quo sepius timens
et impaciens paciens et lasters
clamitasti dixisti Quis me
liberabit de morte corporis. Quia
non erit tale sed iam perfecte obe-
diens et spirituale tale quod tibi
erit in contemplacione solacium
et ad cumulum felicitatis augmentum.
Certum est enim quod ipsa anima
magis resumptorum corporis appeteret
si resumptionem eorum et quamquam
gloriosissimam divinam contemplacionem
impediret nunc aut sed sanam
Augustinum et doctrinam ipse anime
sancte desiderant eorum resurrec-
tionem et exspectant ipsius re-
ratam unionem quia ipsorum
sine eis non potest consummari fe-
licitas nec fieri iocundior et
ad eam vehementer desiderant
quod eadem aliqualiter earum con-
templacionem impedit et retardat
Ricardus O mira caro et fetida
unde tibi hec gloria quod anime
sancte quas deus sua insigni-
vit ymagine proprio redemit san-
guine te desiderant et expectant
et ipsarum sine te non potest consummari
felicitas nec fieri iocunditas.
Augustinus Cum anima glorificata corpus non
animale iam sed spirituale re-
ceperit perfectum habebit sue nature
modum obediens et imperans
vivificata et vivificans tam
inestimabili felicitate fiet ut
sit ei gloria quod sunt sarcine. O anima
cogita qualis tunc eris tibi gloria
cum induta fueris illa stola no-
na et splendida ornata omni
lapide precioso sed corpore glorificato
in quo tunc fulgebunt gemme
preciosissime quot non sunt virtutes
in merito dicimus enim enarrare sufficit

quantum gaudium quam stupendam gloriam
quam incomprehensibilem laudem
meruisti pro eo quod corpus proprium
tam viriliter per calcar castitatis
et continentie superasti pro eo quod
mundum tam potenter fugiendo et
despiciendo debellasti dyabolum
tam potenter per bellum resistencie
effugasti pro eo quod omnibus cogitacio-
nibus omnibus affectionibus singulis
inordinatis motibus tam viri-
liter restitisti quia pro tua de sin-
gulis cogitacionibus affectionibus
virtuosis specialem et eternam laudem
recipias. Istis consulo o anima
iam premissa tamquam excitata et
adhuc vitiata adtunc autorem
ac comites et quantum gaudium
ibidem illi beati spiritus recipiant
diligenter consideres et aduertas id
bonum quam sit delectabile quod
continet iocunditatem omnium bo-
norum ipse non quale in rebus
creatis experti sumus sed tam differente
quantum differt creator a creatura
qui hoc bono fruitur quicquid volet
erit et quod nolet non erit. Anselmus
Datum vitam consequi facilius
est quam enarrare cuius eius
fruitiuus usus sine fastidio re-
fectio sine aliqua subtractione perpe-
tuisque gaudijs semper noua io-
cunditas et sine amore amittendi
continuata felicitas ubi nullus
carnis aerumna dolor anxietas aut
omnis timor amencia in qua
senectas plena suauitas omnium
bonorum sine fastidio eterna socie-
tas. Bernardus O anima quantum
putas gaudent et letantur
qui illud eternitatis speculum
iugiter contemplantur in quo
omnia preterita presencia et futura que
sue beatitudini competunt ap-
tissime speculantur. Augustinus Omnem
ad illam supernam lucem pre-
terminum vehementius quod in
creatis est preter attingimus. Ansel-
mus Tunc iusti scient omnia
que deus fecit scienda et quid
est quod nescire possent qui scientem
omnia vident. Fulgentius.

Sicut nobis per speculum corporale visi-
bilia demonstratur quia videbit et
nos ipsos speciem et quid prius est
videmus sic per speculum diuine claritatis
ipsum deum nos metipsos et crea-
turas alias cognoscemus. O anima
que nichil scire desideras hoc Fulgentius
speculum inde desideria affectata in
isto studio et lege desideria qui hic
semel vidisse est omnia didicisse.
Ubi tenera stulticia reputabitur
platonis theorica aristotelis philosophia
ptolomei astronomia quin quod
sit deitatem attingimus minima pars
est eorum que ignoramus sed tunc
videbis et affluens et mirabitur et
dilatabitur cor tuum. Anima Et
quid videbo. Homo Regem celi
in decore suo. Beda Splendor eterne Beda
patrie est tante pulchritudinis tanteque
dulcedinis ut coram ipso angeli
qui sole sunt incomparabiliter
clariores. O satiari non possunt.
Tunc et affluens delicijs in stupenda
diuine claritatis visione mirabilis
mirum propius deliciosa consideratione
dilatabis in omni creaturas per-
fectam speculatione. O contemplacio
stupenda et amabilis O consideratio
deliciosa et delectabilis O spectaculum
gaudiosa et ineffabilis. O quam
digne dictum est dicere domine deus
meus. Melior est dies una in
atrijs tuis super milia quam mille
anni ante oculos tuos tamquam
dies hesterna que preteriit et sequitur.
Augustinus Tanta est pulchritudo super-
ne glorie tanta est iocunditas lucis
eterne ut etiam si non liceret in ea
amplius delectari quam unius hora
diei propter hoc solum innumerabiles
huius vite dies pleni delicijs et
circumfluencia bonorum temporalium
ratione merito quam despicerentur tam
enim pulchra est et suauis ut ea
visa non possit aliquid amplius
delectari. Omnem vincit dulcedinem
omnem exsuperat concupiscentiam.
Anima Est ne aliquid aliud
cuius visio delectet cuius contempla-
tio letificet. Homo O anima quamuis

hec sola sufficerent si nulla alia ad
essent est tamen adhuc unum ut
de alijs omnibus penitus mirabilium
iocunda visione taceam que mi
rabiliter omnium sanctorum mentes letifi
cat et modo quodam inestimabili
gaudio omnem beatam creaturam
debriat videlicet illius celestis regine
deificatam claritatem et suauissime
prolis glorificatam humanitatem.
Dic michi o anima cogitacionis sufficiat quantum
gaudium generat illa mater miseri
cordie regina pietatis et cleme
tie videns iam non recumbentem cum
paruulo nascente in presepio cum
bobus coram angelorum famulantium
ut dudum iam non timentem et que
rentem cum lacrimis filium cum
perdiderat eum triduo sed cum eo
in sempiterno gaudio
iam eum non turbabitur cum eo
fugiens in egiptum a facie hero
dis quia ipse ascendit in celum
et herodes descendit in infernum. Iam
non turbatam circa plurima que
fecerunt filio suo iudei quia omnia
subiecta sunt ei. Certe ita non
eiulantem vociferantem et clama
tem. Dic michi dicit ut ego mo
riar pro te fili mi cum staret iuxta
unigenitum filium suum morientem
et pendentem in patibulo iam
non lamentantem lacrimabiliter
cum sibi daretur discipulus pro ma
gistro seruus pro domino quasi alie
nus pro unigenito et dilectissimo
filio. Sed gaudentem quando eam per nos
iam tam miseram tot meroribus
plenam iam nunc inestimabiliter
super choros angelorum et omnem
creaturam exaltatam regnantem
cum Christo felici gloria in eternitatis
palacio. O anima mea deuota perpende
quanta sit plenum diuinis
sanitatis gaudium videre [illegible]
hominis conditorem seruam omnium
conditoris genitricem ihesum fra
trem nostrum quondam penitus
abiectum et despectum nunc in
[illegible] nunc regnum ymmo
regnantem nunc omnibus imperantem.
Dic michi dic te fratrem meum
sugentem ubera matris mee ut
inueniam te foris et deosculer

te labijs deuocionis amplecter
brachijs dilectionis et iam nemo
me despiciat cum [illegible] te
[illegible] tua dulcedine sua
uissime fruicionis. Hec [illegible]
nem desiderabat ille deuotus
Anselmus in meditacionibus suis
dicebat O dulcissime puer quando
te videbo quando ante faciem tuam
apparebo quando saciabor pulcritudine
tua quando videbo vultum tuum
desiderabilem in quem desiderant
angeli prospicere. Vere dic te non a
mati non quieti quia si mundum
diligit potius sunt michi est qui
eta [illegible] secura nichil que sum
sine te michi placeat nichil dul
cescat nichil preciosum nichil
preter te ardeat. Vilescant omnia
preter te quod est tibi aduersum in
sit molestum et tuum beneplacitum
sit meum indeficiens desiderium
ardeat gaudere sine te delectat gaudere
tecum et flere tecum. O
bone ihesu si tam dulce est flere
de te quam dulce erit gaudere de te.
Hec Anselmus. Anima. O homo
iam [illegible] videndi dominum deum
creatorem meum cupiendi ihesum
fratrem et redemptorem meum et
filio et iam desidero intuendi ma
trem virginem coronatam in
gaudio. O quando videbo gaudium
meum quod desidero quando apparebit
gloria quam esurio. O quando veniet
consolator meus quem expecto.
O si quando inebriabor ab uber
tate domus eius ad quem suspiro.
Iam sitis et michi [illegible]
[illegible] nimis
incomparabiliter super eminet eius
pulcritudo a quo processit. [illegible]
hec. Homo. O anima expecta tu
pacienter. Restant tua desideria
quia festinum est modicum et non
videbitis me et iterum modicum et
videbitis me. Anima. O mo
dicum longum modicum nimis
plenum quia et si media sunt
merita longa tamen sunt de
sideria. Homo. O anima si longa et
magna videntur tua desideria

poribus estuas ad eternam claritatem
contemplandam quando putas desi-
derio estuare debes de eternam boni-
tatem perfecte diligendam et sum-
mam maiestatem eternaliter pos-
sidendam festinare. Si enim hec sta-
tim non diliges quo derisione
gaudebis et si bene intendes et diliges
ex omni fortitudine mente non poss-
debis quo beata permanes. Ibi igi-
tur amabimus et videbimus et habebimus
ipse enim finis est desideriorum nostro-
rum qui sine fine videbitur sine fa-
stidio amabitur sine fatigacione
in summa felicitate in eternum
laudabitur. Audi quid de pre-
dictis omnibus celestibus gau-
diis devotus Anselmus dicit
in fine prosologii et attende quam de-
lectabile est illud bonum quod
continet iocunditatem omnium bo-
norum. Si est iocunda vita creata
quam iocunda creatrix essencia
si iocunda salus et facta quam
salus iocunda que fecit omnia
si amabilis sapiencia de creatis
quam delectabilis est illa que
est de rebus creatis. Cur
per multa vagaris homuncio
querendo bona tanta anime tue
in quo sunt omnia. Si delectat
pulchritudo fulgebunt iusti sicut
sol. Si libeas aut fortitudo fides
erunt angelis dei in celo. Si
longa et salubris vita ibi sa-
nitas eterna longitudo eter-
num. Si sacietas aut ebrietas
saciabuntur de gloria domini inebriabun-
tur ab ubertate domus dei. Si melo-
dia ibi canunt angeli. Si societas
et amicicie ibi beatorum societas
omnium voluntas una. Si honores
et divicie glorie. Item et divicie
in domo eius. Si securitas et
certitudo ibi omnium temporum eterna lon-
gitudo. O cor humanum cor indigens
cor expertum erumpnas immo ob-
rutum erumpnis quantum gau-
deres si hiis omnibus habundares
Interroga intima tua si cape-
re possint quantum gaudium suum de
tanta beatitudine sua floret.

Sed si homo de tanta beatitudine
vix capiet gaudium suum quomodo
capax erit tot gaudiorum nunc quan-
tus est numerus electorum ubi unus
quisque tantum diliget proximum quantum
semetipsum et tantum de suo gaudio gau-
debit quantum enim diligit unusquam-
quisque proximum plus absque estimacione
de deo quam de sua et omnium electorum
gaudet felicitate quia sicut deum
toto corde tota anima tota mente di-
ligit ita ad plenitudinem illius
gaudii totum cor tota anima
tota mens non sufficit. Quantum
gaudebunt quantum amabunt tantum
amabunt quantum videbunt. Certe
nec oculus vidit nec auris au-
divit nec in cor hominis ascendit
quantum te amabunt et cogno-
scent. Oro deus meus ut co-
gnoscam te amem te ut eternaliter
gaudeam de te. Et si non possum
ad plenum in hac vita crescat
interim noticia et amor ut ibi
sint plena gaudia hic sint in spe
ibi in re. Domine pater per filium
tuum hic consulis immo iubes
petere et promittis accipere ut gau-
dium meum plenum sit. Peto domine
quod per admirabilem consiliarium
consulis petere et promittis accipi-
endum ut gaudium meum plenum
sit. Meditetur de hoc mens
mea loquatur inde lingua
mea sermocinetur os meum e-
suriat anima mea sitiat
caro mea donec intrem in
gaudium dei mei qui est trinus
et unus benedictus in secula
seculorum Amen ......

Explicit liber meditacionum
sive oracionum domini Cardi-
nalis et doctoris bone venture
qui ymago vite eterne dicitur

Credimus unum esse deum
patrem et filium et spiritum sanctum
patrem eo quod habeat filium
filium eo quod habeat patrem spiritum sanctum
eo quod sit ex patre et filio. Pater
ergo est principium deitatis vel trinitatis
et sine ullo omnino principio qui sicut
fuit nunquam non deus ita nunquam fuit
non pater a quo filius inestimabiliter
natus a quo spiritus sanctus non natus
sed procedens quia non est filius neque
unigenitus quia non est pater nec quia
non est ex nichilo sed ex deo patre
et ex deo filio procedens. Pater eternus
eo quod eternum habeat filium cuius eternus
sit pater filius eternus eo quod
sit patri et spiritui sancto coeternus
spiritus sanctus eternus eo quod sit
patri et filio coeternus non confusa
in una persona trinitas ut Sabe-
lius dicit neque separata aut divi-
sa est in divinitate ut Arrius
blasfemat. Sed alter in persona
pater alter in persona filius alter
in persona spiritus sanctus. Unica natura in sancta
trinitate deus pater et filius et spiritus sanctus non
pater carnem sumpsit neque spiritus sanctus sed
filius tantum qui venit plenitudine
temporis ut qui erat in divinitate
dei filius fieret ipse in homine hominis
filius ne filii nomen ad alterum
transiret qui non esset nativitate
filius. Dei ergo filius factus est hominis
filius natus secundum veritatem nature ex
deo dei filius et secundum veritatem nature
ex homine hominis filius ut
veritas geniti non adoptatione non
appellatione sed in utraque nativitate
filii nomen nascendo haberet et
esset verus deus et verus homo
Unum unus filius. Non ergo duos
christos neque duos filios sicut Nestorius
et Celestius tradunt. Sed deum
et hominem unum filium quem
propterea et unigenitum dicimus ma-
nentem in duabus substantiis
sicut ei nature veritas contulit non
confusis naturis neque inmixtis
sicut Timotheani volunt sed
societate unitis. Deus ergo hominem
assumpsit homo in deum transivit
non nature versibilitate sicut heretici
Apollinariste dicunt. Sed dei di-
gnatione ut nec deus mutaretur
in humana substantia assu-
mendo hominem nec homo in divina
glorificatus in deo quia mutatio
vel versibilitas nature et diminutionem
et abolitionem substantie fa-
cit. Natus est ergo dei filius ex homine
id est ex maria virgine non per hominem
id est non ex viri coitu sicut Ebion
dicit sed carnem ex virginis cor-
pore trahens et non secum de celo
afferens sicut Marcion
Origenes et Eutices dicunt
neque in fantasia id est absque car-
ne sicut Valentinus neque oppressi
id est putative imaginatum corpus
habens non tamen carnem sicut
Marcianus. Sed verus deus ex
divinitate et verus homo ex carne
unus filius ex divinitate unum
patris et deus in homine cum carne
cum non absque sensu et ratione ut
Apollinaris. Neque caro absque
anima ut Anomeus. Sed anima
cum ratione sua et caro cum sensibus
suis per quos sensus veros in passione
et ante passionem carnis sue dolo-
res sustinuit. Neque sic natus
est ex virgine ut divinitas in utero
homo nascendo acceperit quasi
antequam ex virgine nasceretur deus
non fuit ut Artemo et Berillus
dixerunt. Sed eternus deus ho-
mo ex virgine natus est. Nichil creatum
aut serviens in trinitate credendum
est ut vult Dionisius fons Arrii
nichil inequale nichil gratia
equale ~~ut idem~~ nichil anteriore
posterius est aut prius ut Arrius
nichil extraneum aut officiale
alteri ut Macedonius. Nichil corpo- vel
reum ut Melito et Tertullianus
nichil corporaliter effigiatum ut
Antropomorphite et Vadianus. Nichil
sibi invisibile ut Origenes
nichil creaturis visibile ut Fortunatus
nichil moribus vel voluntate
diversum ut Marcion. Nichil
ex trinitatis essentia ad creaturarum
naturam deductum ut Plato et Tertul-
lianus. Nichil officio singulare
nec alteri communicabile ut Origenes

ut vult Arrius

nichil confusum ut Sabellius
sed totum perfectum quia totum
ex duobus et unum non tamen solita
rium ut presumit Silvanus
et Pistas Neapolitano. Dapnat
celeris ecclesia Omousios est
in trinitate patri filius omousios deo et ho
mine filius manens deus in homine
suo in gloria patris desiderabilis ange
lis videndi sicut pater et filius et
spiritus sanctus adoratur ab angelis
et ab omni creatura. Non homo pre
deum vel Christus in deo sicut Ne
storius blasfemat sed homo in deum
et in homine deus. Erit resurrectio mor
tuorum hominum sed una et insimul
non prima iustorum et secunda peccatorum ut
fabula sompniat sed una omnium. Et
si id resurgere dicitur quod cadit ca
ro ergo nostra in veritate resurget
sicut in veritate cadit. Non secundum
Origenem immutacio corporis erit
id est aliud novum corpus pro carne sed
eadem caro corruptibilis que cadit
resurget incorruptibilis tam iustorum
quam iniustorum. Caro incorruptibilis
resurget ut vel penam sufferre
possit pro meritis vel in gloria eterna ma
neat pro meritis. Omnium hominum erit
resurrectio. Si omnium erit ergo omnes
moriuntur ut mors ab Adam e
omnibus eius filiis dominetur et ma
neat illud privilegium in domino quod de
eo specialiter dicitur. Non dabis
sanctum tuum videre corruptionem
et caro eius non vidit corruptionem.
Hanc rationem maiorum patrum
turba tradente suscepimus. Verum
quia sunt et alii eque catholici
et eruditi viri qui credunt anima
in corpore manente immutandos
ad incorruptionem et immortalitatem
eos qui in adventu domini vivi
invenienda sunt et hoc eis reputari
pro resurrectione ex mortuis
quod mortalitatem immutatione
deponant non mortem. Quo libet
modo quis acquiescat non est hereticus
nisi contentione hereticus fiat.
Sufficit enim in ecclesie lege carnis re
surrectionem credere futuram de morte.
Quod autem dicimus in symbolo
in adventu domini vivos et mortuos

iudicandos non iustos et peccatores iudicari
sicut Diodorus significari putat
sed vivos eos qui in carne invenidi
sunt dicat quia adhuc morituri
credimus vel immutandi sicut alii
volunt ut suscitati continuo et reformati
cum ante mortuis iudicentur. Post
resurrectionem et iudicium non credamus
restitutionem futuram quam Origenes
delirat ut demones et impii homines
post tormenta suppliciis expurgati vel
illi in angelicam qua creati sunt re
deant dignitatem vel isti iustorum
societate deputentur et quod hoc
divine conveniat pietati ne quid de
rationabili pereat creatura. Sed
quibus modis fallentibus nos credamus
ipsi iudici deum et retributori iusto quod
dixit Ibunt impii in supplicium eternum
iusti autem in vitam eternam ut per
cipiant fructum operum suorum. In
principio creavit deus celum et terram
et aquam ex nichilo. Et cum adhuc
tenebre ipsam aquam occultarent
et aqua terram absconderet facti sunt
angeli et omnes virtutes celestes
ut non esset ociosa dei bonitas
sed haberet in quibus multo ante spacia
bonitatem suam ostenderet. Et
ex his visibilibus mundus ex his
que creata fuerant factus est et or
natus. Nichil incorporeum
et invisibile per naturam
esse credendum nisi solum deum
id est patrem et filium et spiritum sanctum
qui in eo incorporeus creditur
quia ubique est et omnia implet
atque constringit. Ideo invisibilis
omnibus creaturis quia incorpo
reus est. Creatura omnis corporea
angeli et omnes celestes virtutes licet
non carne subsistant.
Ex eo autem corporeas esse credimus
et intellectuales naturas quia localiter
circumscribuntur sicut et anima humana que
carne clauditur et demones qui
per substantiam angelice nature sunt. In
mortales esse credimus intellectua
les naturas quia carne carent ut non
habeant quo cadant ut resurrectione

exeant post mortem. Animas hominum non
dicimus ab initio inter ceteras intel-
lectuales naturas nec simul creatas
sicut Origenes fingit neque cum cor-
poribus per coitum seminatas sicut
Luciferiani et Cirillus et aliqui Latinorum
presumentes affirmant quasi nature con-
sequentiam servientes. Sed dicimus corpus
tantum per coniugii copulam seminari dei
iudicio non coagulari in vulva et con-
pingi atque formari formato iam
corpore animam creari et infundi ut vi-
vat in utero homo constans ex anima
et corpore et egrediatur vivus ex utero
plenus humana substantia. Creatorem
non anime solum omnium creatorem
nosse dicimus. Neque duas animas esse
dicimus in uno homine sicut Ia-
cobus et Syrorum disputatores scribunt
unam animalem qua animetur corpus et
immixta sit sanguini et alteram spiritalem
que rationem ministret. Sed dicimus
esse eandem quam animam in homine
que et corpus sua societate vivi-
ficet et semetipsam sua ratione dispo-
nat habens in se libertatem arbitrii
ut in sua substantia eligat cogitationem
quam vult. Solum hominem credimus
habere animam substantivam que et
exuta corpore vivit et sensus suos
atque ingenia vivaciter tenet. Neque
enim cum corpore moritur sicut Arabs
asserit et neque quod post modicum
intervallum sicut Zeno quia substan-
tialiter vivit. Animalium vero anime non sunt
substantive sed cum carne ipsa carnis vi-
vacitate nascuntur et cum carnis morte
finiuntur. Et ideo nec ratione reguntur
sicut Plato et Alexander pu-
tabant sed ad omnia nature incitamento
ducuntur. Animam humanam non cum
carne moritur quia nec cum
carne ut supra diximus seminatur
sed formato in ventre matris corpore
dei iudicio creari et infundi ut vi-
vat homo intus in utero et sic
procedat nativitate in mundum. Ex
duabus substantiis constat homo
anima tantum et carne. Anima cum ratione
sua et caro cum sensibus suis. Que
tamen sensus sine anime societate

non movet carnem. Anima vero
et sine carne rationale suum tenet.
Non est tertius in substantia hominis
spiritus ut Didimus contendit
semper sed spiritus ipse est anima et
pro spiritali natura vel pro eo quod in spiret
in corpore spiritus appellatur. Anima
vero ex eo quia ad vivendum et
ad vivificandum animet cor-
pus. Tertium vero quod ab apostolo cum
anima et corpore inducitur spiritum gratiam
spiritus sancti intelligendum esse
quam orat apostolus ut integra
perseveret in nobis nec nostro vi-
tio aut minuatur aut fugiat
a nobis quia spiritus effugiet
fictum. Libertate arbitrii sui commissus
est homo statim in prima condi-
conditione ut sola subsistentia
mentis ad incentivum et precepti cu-
stodia perseveraret si vellet et
in eo quod creatus fuerat permaneret.
Postquam vero seductione ser-
pentis penam cadit nature bonum
perdidit pariter et vigorem arbitrii
non tamen electionem ne non esset
quod emendaret peccatum nec merito
indulgeretur quod non arbitrio
deliquisset. Manet itaque ad que-
rendam salutem arbitrii libertas
non tamen ad perficiendam sine deo
qui querentes facit invenire qui
pulsantibus aperit qui petentibus
donat. Initium salutis
nostre deo miserante et spirante habere
nos credimus. Ut ergo arbitrium na-
ture nostre sequi excitante domino in
inspirationibus libere confitemur. Credimus
autem non laborare a bono ... ne-
mo nisi ... et nostra ... nisi
et celestis pietatis adiutorium ut laborantem
protegat. Unum est et ecclesie baptis-
mum est sed in ecclesia ubi una fi-
des est ubi in nomine patris et
filii et spiritus sancti datur. Et ideo
si qui apud illos hereticos baptizati
sunt qui in sancte trinitatis confes-
sione baptizant et veniunt ad
nos recipiantur quidem quia
baptizati ne sancte trinitatis in vo-
catione confessio annulletur. Sed doceantur
et instruantur quo sensu sancte

trinitatis misterium in ecclesia tene-
atur. Et si consentiunt crede-
re vel acquiescunt confiteri purgati
fidei integritate confirmentur
manus impositione. Si vero par-
vuli sunt vel hebetes qui doctri-
nam non capiant, respondeant pro
illis qui eos offerunt iuxta mo-
rem baptizandi et sic manus im-
positione communiti eucharistie
misteriis admittantur. Illos
autem qui non in sancte Trinitatis
invocatione apud hereticos bapti-
zati sunt et veniunt ad nos baptizari
debere pronunciamus non rebaptizari. Neque
enim credendum est eos baptizatos
fuisse qui in nomine Patris et
Filii et Spiritus sancti iuxta regulam
a Domino positam tincti sunt,
paulonite, proclianite, barbarite, fri-
gii, fortinate, montani et ma-
nichei, [illegible] [illegible],
vel cetere istorum originis sive ordinis
pestes que duo principia sibi
ignota inducunt ut Cerdo
et Marcion vel contraria ut Manicheus
vel tria ut Barbalo ut Sethiani
et Theodorus vel multa ut Va-
lentinus vel Christum hominem fuisse
absque Deo ut Cherinthus et Ebion,
Artemon et Fotinus. Ex istis ergo
si qui ad nos venerint non requi-
rendum ab eis utrum baptizati
sint aut non, sed hoc tantum si cre-
dant in ecclesie fidem et baptizentur
ecclesiastico baptismate. Cotidie eucharistie
communionem percipere nec laudo
nec vitupero. Omnibus tamen
dominicis diebus ad communicandum
exhortor, si tamen mens in
affectu peccandi non sit. Nam
habentem adhuc voluntatem peccandi
gravari magis dico eucharistie percep-
tione quam purificari. Et ideo
quamvis peccato quis mordeatur,
peccandi de cetero non habeat vo-
luntatem. Et communicaturus satis-
faciat lacrimis et orationibus et
confidens de Domini miseratione
qui peccata pie confessionis do-
nare consuevit accedat ad eucharistiam
intrepidus et securus.

Sed hoc de illo dico quem capitalia
et mortalia peccata non gravant. Nam
quem mortalia crimina post baptismum
commissa premunt hortor prius publica
penitentia satisfacere et ita sacerdotis iudicio
reconciliatum communioni sociari.
Si vult non ad iudicium et condempnacionem
sui eucharistiam percipere. Sed et secreta sa-
tisfactione solvi mortalia crimina
non negamus. Sed mutato prius
seculari habitu et confesso religionis
studio per vite correctionem et iugi
immo perpetuo luctu miserante Deo.
Ita dumtaxat ut contraria pro his que
penitet agat et eucharistiam omnibus
dominicis diebus supplex et submissus
usque ad mortem percipiat. Penitentia vera
est penitenda non admittere et ad-
missa deflere. Satisfactio penitentie est
peccatorum causas excidere nec earum suggestionibus
aditum indulgere. In divinis repromissio-
nibus nichil terrenum et transitorium
expectemus sicut Meliciani sperant,
non nuptiarum copulam sicut Cherinthus
et Marcion delirant, non quod ad cibum
vel ad potum pertinet sicut Papias
auctor et Hireneus et Tertullianus
et Lactancius acquiescunt. Neque per
mille annos post resurrectionem regnum
Christi in terra futurum et sanctos cum ipso
in deliciis regnaturos sicut [illegible]
Nepos docuit, qui primam iustorum
et secundam impiorum confinxit et inter
has duas mortuorum resurrectiones
gentes ignorantes Deum in angulis angulis
terrarum in carne reservandas, que
post mille annos regni iustorum
iustorum instigante dyabolo movendi
sint ad pugnam contra iustos regnan-
tes et Deo pro iustis pugnante ymbre
igneo consumendos atque ita mor-
tuos cum ceteris impiis ad mortis
ad eterna supplicia in incorruptibili
carne resuscitandos. Nullum credimus
ad salutem nisi Deo invitante
venire. Nullum invitatum salutem
suam nisi Deo auxiliante operari.
Nullum nisi orantem auxilium promereri.
[illegible] dei [illegible] [illegible].
pelecatione arbitrii [illegible] [illegible] ptas
~~tas [illegible]~~ [illegible] hominum attributa
ad similem cogitatus [illegible]. Malum
vel malitiam non esse a Deo creatam

Sed a dyabolo inventam, qui ipse bonus a deo creatus est, sed libero arbitrio, ut pote rationalis creatura, et conversionis et conversioni accepit facultatem, spretam boni virtute ad malum conversus. Conversus scilicet est inventor mali, quod eum ipse produxerit et subdidit in alios ut consentirent; solus sic suasit alys ut qui cet sue malicie inventor fieret et aliorum auctor et exco(?) malum vel malitia pervenit in ceteris rationales creaturas. ¶ Nihil cognoscimus immutabile esse natura incommutabile nisi solum deum patrem et filium et spiritum sanctum, qui mutari non potest a bono, quia natura possidet bonum, ut pote a se siquidem esse quia bonus est. ¶ Angeli vero qui in illa qua creati sunt beatitudine perseverant non natura possident ut non mutentur cum ceteris, sed arbitrii per naturales boni conditionis voluntatem bona et fidem domino suo deo et unito ab ipso deo facti angeli vocantur, qui tenuerunt arbitrii libertatem, ut ceterorum exemplo deviarunt (abeyso). ¶ Donec fuit (aut) impetie si tamen filiorum et compesce fornicationes obtentu. ¶ Melior est autem continentia sed non sibi ad beatitudinem si pro solo amore pudicitie retinetur, sed si cum hoc affectu castitatis vacandi deo eligatur. Aliquin divortium magis coniugii videtur esse quam castitas. ¶ Virginitas utrisque preciosior est quia et naturam vincit et pugnam: naturam corporis integritate, pugnam castimonie pace. ¶ Bonum est cibos carnis actione sumere quidque deus edendum est propter precepit aut abstinere ab aliquibus non quia mala, sed quia non necessaria. ¶ Non est malum manducare carnem: moderari vero carnium usum parcitate et tempore [struck] christianorum est. ¶ Malas dicere nuptias vel fornicationi comparandas aut stuprum: cibos non credere malos vel mali causa creare putantibus non est christianorum sed proprie encratitarum et manicheorum sacrilegio digni. Nuptias coequare aut

cibos non

pro amore castificandi corporis abstinebus vino vel carnibus nihil credere merito accedit non est christiani sed Joviniani. ¶ Integra fide credenda beatam mariam matrem christi dei et virginem concepisse et post partum virginem permansisse. ¶ Nec blasphemie Helvidii acquiescendum qui dixit virgo ante partum, non virgo post partum. ¶ Elementa id est celum et terram non credamus abolenda per ignem sed in melius commutanda. Figuram mundi id est imaginem non substantiam transituram. ¶ Bonum est facultates cum dispensatione pauperibus erogare: melius est tamen pro intentione sequendi dominum insimul donare et absolutum sollicitudine cum christo egere. ¶ Maritum duarum post baptismum matronarum clericum non ordinandum, neque enim qui unam quidem sed concubinam non matronam habuit, nec illum qui viduam aut repudiatam vel meretricem in matrimonium sumpsit: neque enim qui semetipsum quolibet corporis sui membro in indignatione aliqua vel iusto vel iniusto ne timore superatus ~~timore~~ truncavit. ¶ Neque illum qui usuras accepisse convincatur: aut in scena lusisse noscitur. ¶ Neque illum qui publicam penitentiam morbida tamen deflect(?). ¶ Nec illum qui quamvis vel aliquando in furiam versus insanivit vel affectatione dyaboli vexatus est. ¶ Nec eum qui per ambitionem ad imitationem Simonis magi pecuniam offert. ¶ Sanctorum corpora et precipue martirum reliquias ac si christi membra sincerissime sint honoranda et basilicas eorum nomine appellatas vel loco divino cultui mancipatas affectuosissimo et devotione fidelissima adeundas. ¶ Si quis contra hanc sententiam venit non christianus sed eunomianus et vigilancianus credatur. ¶ Baptizatos tantum iter esse salutis. Nec catechumenos quamvis cum bonis operibus defunctum vitam

etiam hec credimus excepto mar-
tirio sibi tota baptismi sacra com-
plent. Et baptizandus confitetur
fidem suam coram sacerdote et in-
terrogatus videt. Et ille post con-
fessionem aspergatur aqua sic vel
aspergitur sanguine vel tingitur igne
ille manus impositione ponti-
ficis accepit spiritum sanctum. Sed
spiritualem efficit spiritus sancti: dic-
tio est ipse qui loquitur: sed spiritus
patris qui loquitur in illo. Et ille
communicat eukaristie in commemoratione
mortis domini: sic pro Christo commoritur
Et ille confitetur se mundi actibus
renunciaturum: sic ipse renun-
ciat vite: illi peccata omnia re-
mittuntur et in isto extinguuntur
Et in eukaristia non debet aqua pura offerri
ut quidam sobrietatis ymagine
falluntur: sed vinum cum aqua mixtum
quia et vinum fuit in redemptionis
nostre misterio cum dixit: Non bibam
amodo de hoc genimine vitis. Et aqua
mixtum quod post cenam
dabatur. Sed et de latere eius quod
lancea perfossum est aqua cum
sanguine egressa. Vinum de va-
carnis eius vite expressum cum
aqua ondit. Et bona est creatura
et valde bona ut potest a bono
et a solo deo condita et non est ma-
la ut voluit Seleucianus et
Manicheus et Priscilianus. Et nichil ma-
li ut docuit Florinus nec ex
malo et bono comparata ut ma- comparata
nicheus blasphemat. Et sed cum
sit creatione bona: arbitrio
tamen efficitur nobis vel bona vel
mala non immutatione substantie
sed executionis meriti. Et spa-
tium est quod stabit ante tribunal
Christi in quo perfecit anima propria cor-
poris perfecit sive bonum sive
malum. Et in resurrectione ex
mortuis sexus forma non muta-
bitur sed vir mortuus resurget
in forma viri et femina in forma
femine carens sexu tamen: vanus
vite conditione non operie vali-
ne non sit in viro si non id re-
surgit quod cadit. Et ante pas-

sionem domini omnes sanctorum anime
in inferno sub debito prevaricationis ade
tenebantur donec per domini indebitam eius
mortem de simili conditione libe-
rarentur. Et post ascensionem domini
ad celos omnes sanctorum anime cum
Christo sunt et exeuntes de corpore ad
Christum vadunt expectantes resurrectionem
corporis sui ut ad eternam et perpetuam
beatitudinem cum ipso pariter immutentur.
Sicut peccatorum anime in inferno sub timo-
re reposite etiam expectant resur-
rectionem sui corporis ut cum ipso ad
penam conmutantur eternam. Et penitentia
abolere peccata indubitanter credimus
etiam si in ultimo vite spiritu admissa
peniteat et publica lamentatione peccata
prodantur quia propositum dei quo decrevit
salvare quod perierat stat immobile.
Et ideo quia voluntas eius in ipso ipso
mutatur sive cum satisfactione vite si
ei tempus concedit sive publica con-
fessione si continuo vita excedit
venia peccatorum fidelis presumitur ab illo
qui non vult mortem peccatorum sed ut
magis convertatur a perditione penitendo
et salvetur miseratione domini sanat.
Et si quis de iustissima dei pietate
aliter sentit non christianus sed novatianus
est. Et humanas animas cogitationes
cogitationes diabolus non videt sed certissime
sed eas motibus corporis ab illo et affectionum in-
diciis colligit experimento vidicimus.
Et secreta autem cordis solus ille
novit ad quem dicitur: Tu solus
nosti corda filiorum hominum. Et non
omnes male cogitationes nostre
semper diaboli instinctu excitantur
sed aliquociens ex nostri arbitrii motu
emergunt. Et bone autem cogitationes
semper a deo sunt. Et demones per
energiam non credimus substantialiter
illabi anime sed applicatione et oppressione
uniri. Illabi autem menti soli illi
possibile est qui creavit: qui natura
subsistens incorporea capabilis
est sue facture. Et signa et prodigia et
sanitates et peccatores in nomine domini
faciunt ab ipso deo vidimus hac
presumptione inbeneres sibi aspernantes
ambitione volent quia

clam̄, in dato sto i no debito mit
bifruis z pdictis clarā posse fiei
dam no, tn̄ stn̄ sit capale. et
asp̄is moib; agat. caxtis aut z
placidis moib; z absq̄ siḡuo⁊
efficacia z stn̄ z pstn̄ dei hoiem
fiei xxc credim̄ ⁊ franl⁊us sanctn̄
z iustus arret pud n. tn̄ ex⁊gi. d
sinit ee iustus ne stus. cū asso
beneat studiem ⁊ Eron eni ne
bibus ꝑ ꝓpon adiuuiueno pdt
cfraxy acqrim̄ sanctitatem ⁊
t. d' ubit se oms sancti pmai
aut pcores quia in veritate sut
quod plangant. z si no repre
hensione cunstic ite mobilit
z mutabilitate pnauitas ne z

Salomon inq̄ vir ante sa
piens tunq̄ nam credibile
est illum i simulacra culen a'q̄
utilitatē credidisse non. ⁊ mu
liez amoi adhac malū trahen
resiste no valuit faciens quod
sciebat no ee faciendū ne suas
quib; depcit contristaret. de quo
Salomon pcauit z offendit dm̄
ꝑ pgea egit pniam scribens pu
bia inquib; ait. Nouissime
ego egi pniam z respexi ut
acciperem disciplinam ⁊ Salom
ille mirabilis qui meruit assisti
sapie copulari z alienaz mlie
r tuit amplexione z in vinculo
libidinis illaqueat⁊ etia sacrilegii
errore se polluit. cū tham de
ydolo moabitaz simulacra fa
bricauit. Sed quia postea p
pphetam culpam agnouit. inq̄
medicine celest. cōsors est. ac
forsitan inq̄ cū i canone lego
peccauisse nec veniam ꝯsecutū
fuisse ⁊ Audi pniam eius que
no sc̄bit pubz legib; fecisse
id accepi lc. aliq̄ dicam quia
no ad faciem ppli ꝑ in secreto
conscie deo teste peccauit venia
aut exegit. consecutus est quia cū
solutus eet a corpe sepultū
eū int reges corpa sp tua com
mendat quod tn̄ alibi pctoib;
regib; abnegatū fuisse co
gnoscim⁊ qui nisi p mortē
vite sue in ꝓpria puersitate ma
serit ⁊ Et io qui int iustos

reges meruit sepeliri alienus a ve
nia no fuit veniam aut ipam
sine pnia no potuit pmeruisse

Explicit tractatulus augustini
de dogmatibus fidei. Amen

Licet multi z pbabiliss
viri diuso quidem sa
lo ꝑ no diusa fide pe
ne in innumabilia opu
scula ediderint ut diffi
cit coz omia legere z ea que
legunt ꝓpt eloquii venustatem
p difficultates ꝯoim pplexitates
mīme intelligere Venia du cogu
ppt altitudinē septimē dīne soilati
viam carpe pnt^{ti} inc ambiguit
no minimam relinquunt ⁊ Sunt
eciā plane spuales viri qui co
assequunt eloquiū z penetrāt in
tellectū quos nos dū dicaꝫ con
cupiscencias sentm̄ pclare co
scie no equauit ut eas sicut ille
intelligere valeam⁊ ⁊ Unā ppter
ego quesiere ut ponerem mich
iudicas z que obscuritate facunt
elucidare digneris ⁊ Inp̄mis
quē ate uitz deus trinus sit
z quibus testimoniis apbas
nosse cupio ⁊ Augus. zn̄ ꝯsene
secos enidit. ondit. Ait enim
Inp̄ncipio creauit deus celum
z terram. ⁊ Quidabud intelligeri
putam⁊ pncm nisi filium ipse
eni deseipso iudeis fatentibus in deo
quis eet rudit pncipiū qui
z loquor vobis ⁊ⁿ pnc^{ty} filius
est ⁊ ꝑ filiū eius deus fecit ce
lū z terram. Omia eni pipm
facta sunt sicut eloquenti testatur
Johannes z sine ipo factum
est nichil ⁊ Sed dubio sine
nomine dei pr̄ ipm̄ nomē filius
intelligendus est ⁊ Hic cū
dixisset Inp̄nc^{o} fecit deus celū
z terram subiungit. Et spc dm̄
ferebatur sup aquas qui e tra
tenet. psona ⁊ Itē si trinas
no eet inq̄ dominus ihus xp̄c
dixisset discipulis suis. Ite bap
tizate gentes in noie pris et

filij z spus sancti e ut bapto dno a
Johanne i Jordane fiet vox de
celo dicens hic e filius meus di
lectus etc c ut spus sanctus i colu
be spe descendisse sup eum et
mansisse dicetur c Error i felice
sabelliana heresim nicon pedaia
nam qui sunt uete ead ut eam
pedaia tamqz apta testimonia
no attendunt c Ipi em asserut
vna ee psona i ipm filiu ee
qui pr z s s c Sed nos ecatate
ipoz relinquentes tres psonas
pspetitas sanctas intelligimus c
aliu ee prem qui genuit aliu
filiu qui vnigenitus e a pre et
aliu spm sanctu no aliud. eo
q sba vnu sunt c psonas dis
tinguimus no dicatem sepamus
c q filius dei no est filius ad
optione c Sic em scptu est ex
utero an luciferu genui te c
no quod deus pr uteru heat
sicut z nos. aut corporeus ee
credendus e c Sz pbter sbam
intelligi volunt de qua natus
est filius quod est pater c
hic genuit deus deu lux lucem
c Igit sic homo genuit cua
tuus tane uniq vis e ut ho
genuat catut aut plus no de
mto de qua sba Sed de ipo
genuit filium etc

Orosius dicit de psonarum dis
tinctione ut de gne filij z
psona satissim michi de
bitoris c Tamen quid quid credendu
est de spu sancto vtz z ipe ingenitus
aut genitus sit c Augus spm scm
neqz ingenitu neqz genitu fides
ma declarat quia dixim ingenitu
duos pres affirmare videbimur.
Si aut genitu duos filios dice
copellimur Sed quod fides ita tz
nec genitus est nec ingenitus
sz ab vtiqz procedens i a pre z filio
Et hoc ut testimonijs approbemus
ipm dnm ihm xpm discipulos
suos audi docentem Cum venit
paraclitus que ego mittam vobis
a pre spm veritatis qui a pre procedit
ille testimoniu phibebit de me c
Et rursum post resurrectoz ipe dns
nr ihus ut ondat z a se procedere
spm scm sicut a pre i sufflans in
discipulos suos ait Accipite spm
sanctu c Unus g e spus pris et
filij vnus amborum c Igit q pris
sit spus ipe dns z saluator nr
discipulis suis ait c Non em vos
estis qui loquimini sz spus pris vri
qui loquitur in vobis c Et quod idem
z filij sit spus attestatur aplus dicens
Si quis aut spm xpi no het hic
no eius discipulus etc Orosius

De singulis psonis quod
alius sit pr. alius filius
alius spus sanctus ut q
filius genitus z spus scus procedens
sit sepatus sbas aduersus c Quam
illud stic impio sicuus est filius
aut spus scus ut utiqz sit vna
sba ut eadem quod vsyon dicunt
greci Intende ad c Augus z vere
qui nones libencius demostro
c Paulus aplus quod filius sit
deus ad romanos scribens ait Quorum
pres ex quibus xpe scdm
carnem qui est sup omnia deus
benedictus in secula c Et item in
euangelio scdm Johem hec e vita eterna
ut cognoscant me te vnu deum
solu z quem misisti ihm xpm
vnu deum c Et rursus alia scrip
tura dicat nisi ut filius in vero filio eius ihu xpo c Ipe est verus
deus z vita eterna z ut equalitatem
suam ondat ipe dns ait c Ego
z pater vnu sumus vnu sunt
vnum no psona c Et item p9 mo
c Querebant eum interficere iudei
quia no solu soluebat sabbatum
sz z patrem suum dicebat deum
se deo equalem faciens c Et rursus
vbi Paulus aplus cum in
forma dei eet no rapinam ar
bitratus est se ee equalem deo c
no em potuit ee rapina quia
erat equalitas natura que no erat
usurpata sz nata no rapuit q
genuit c z talia z innumerabilia
que ad monimentu no occurrunt
c Spm no scm vnu deum atqz
aplorum apparere docet Ananias

mq̄ petrus cum corpore. Nathanaes
cor eum mutui sp[iritu] s[an]c[t]o q[uia] z unum
no z multis h[oc] d[i]co ut in ebrid[e]
sim. Johannes inq[uit] deus sp[iritu]s est q[uia]
Paulus ap[osto]lus ad Cor[inthios] xx testa-
m[en]t[o] quia corpora v[est]ra templum sp[irit]us
s[an]c[t]i sunt qui in vobis est quem habe-
tis a deo q[uia] z non estis v[est]ri. Empti enim
estis p[re]cio magno. glorificate et
portate deu[m] in corde v[est]ro. ip[s]e i[d]e[m]
pr deus filius deus sp[iritu]s sanctus
d[icitu]r tamen non tres dii h[oc] unus
est deus q[uia] tam[en] si p[ate]r maior
e[st] filius minor sp[iritu]s sanctus p[ro]p[ter]
quod minor h[ere]tici p[ro]iiciunt assit-
tam[en] no[n] est unus d[e]i h[oc] tres d[i]i
q[ui]no d[e] nephas est credere. nal[ia] cos
r[e]s[?] ... d[iv]ina scriptura. Audis
ista ... deus tamen unus e[st]
... sicut non dicas tres d[e]os
non tres ... Augustinus [?] ...
... sp[iritu]s sanctus q[uia]
tam[en] interrogati de p[er]sonis sin-
gulis. Si p[ate]r sit sapiens vel sp[iritu]s
sanctus q[uia] Judeum p[ate]r sapiens filius
sapiens sp[iritu]s sanctus sapiens non
tres sapientes non tres sp[iritu]s h[oc] una
sapientia z unus sp[iritu]s e[st] sicut una
... contra ...
sit ee quod sapientem ee vel sp[iritu]m
ee q[uia] Orosius Si equales sunt p[ate]r
z filius quo[modo] filius ip[s]e dicit p[ate]r
maior me est z non veni facere vo-
luntatem meam h[oc] eius qui mi-
sit me p[at]ris q[uia] z ... p[ate]r si ...
... cum ... Et
mea doctrina non z mea h[oc] eius
qui misit me ...

Augustinus ista omnia z alia
que ad ... non sunt ...
... quam assumpsit ...
sunt ... homo ...
... libero arbitrio ...
... Si custodisset
que ... de morte non corporis
... Sed ...
... obediens mandato dei ...
... suasioni ...
obediens dei precepta contempsit
... mortis
... z ab illo ...
omnis ... tam
... obnoxia mortalis
... q[uia] Ap[osto]lus p[er] unum hominem

mq̄ p[e]cc[a]t[u]m intravit in mundum z p[er]
p[e]cc[a]t[u]m mors z ita i[n] omnes p[er]transijt
mors in quo om[ne]s p[ec]caverunt. Et
iam sicut p[er] unum hominem om[ne]s
homines i[n] iustificacione vite. Et
item p[ri]mus homo de terra terrenus
q[uia] Secundus de celo celestis. Et inq[uit]
homo celestis celestem itaq[ue]
dico: quia non ex humano conceptu
est homine semine Sed ex ... in ...
... p[ro]pter salutem assumptus a
filio dei. Sicut Jo[hannis] ... narrat
q[uia] Et verbum caro f[ac]tum e[st] et
habitavit in nobis q[uia] Verbum caro
f[ac]tum est non i[n] carnem mutatum
z non desijt ee quod erat Sed
cepit ee quod non erat q[uia] Assumpsit
enim carnem non se convertit in car-
nem q[uia] Carnem ... totum
hominem intelligendo i[d est] carnem z
animam racionalem. Et sicut primus
homo in carne z an[im]a mortuus
fuerat Ita eciam oportuit ut p[er]
mediatorem dei z hominum i[esu]m
xp[istu]m carne z an[im]a vivificaret
q[uia] ... ut sup[ra] ... assump-
cionis formam dictum est: P[ate]r
maior est me q[uia]

Orosius ... deo
de uno filio i[n] ... duo
... filios voluisse
ut dicas filium dei z filium hominis
q[uia] Augustinus non sunt duo filij
h[oc] unus filius: quia idem qui
d[icitu]r filius dei est filius
hominis i[n] unitate p[er]sone quia sicut
anima z caro unus e[st] homo
Ita vir z homo unus x[ristu]s q[uia] ...
... accepimus i[n] uno filio
dei ... alium ...
non duas p[er]sonas. ... si ...
duas p[er]sonas introducimus duos
filios dei et tam[en] non erit trinitas
h[oc] quaternitas q[uia] Iste enim ...
deus e[st] equalis semper cum ...
h[oc] p[at]re est z in celo totus est
z in terra totus z i[n] nullo ...
loco q[uia] P[ro]p[ter] illud quod homo
z passus z mortuus e[st] et re-
surrexit z ascendit in celum
sedet ad dexteram dei p[at]ris z
veniet ad iudicandum vivos
z mortuos quemadmodum visus

est ut in alium Incarnem in forma carnis atque sub ea tamen persona in morte [struck word] dedit naturam et non abstulit. Orosius: Una substantia cum esset patris et filii et spiritus sancti quomodo filius sine patre et spiritu sancto carnem suscepit? Augustinus: Neque persona patris neque persona spiritus sancti sed sola filii persona suscepit carnem. Et ne hoc intelligas creaturam esse trinitatem: sicut enim aliud anima agit, aliud ratio, cum una anima sit ratione sapimus. Ita pater et filius et spiritus sanctus cum sint una substantia, tamen tota operata est hominem quem non tota trinitas assumpsit sed sola filii persona. Orosius: Voluntate pater genuit filium an necessitate? Augustinus: Nec voluntate nec necessitate, quia necessitas in deo non est et praeire sapientiam voluntas non potest quae est filius. Ergo prius est rationabiliter sapere quam rationabiliter velle. Tamen quidam cum interrogasset haereticus: Nec nolens aut volens genuit pater filium? laudabiliter respondisse fertur: Sic neque tu haereticus, deus pater natura est an voluntate? Quod si dixisset natura, sequebatur grandis absurditas; si voluntate, videbatur illi ergo deus esse voluntate non natura; et in laqueum quem voluit alius opponere ille cecidit et vidit se sapienter convictum obmutuit. Orosius: Quomodo intelligendum est illud quod legitur: Sicut pater habet vitam in semetipso sic et filius habet vitam in semetipso? Augustinus: Cum igitur filium dei a semetipso non esse sed a patre genitum esse praedicamus, non ambiguo generatum esse et ambiguo vitam accepisse. Dedit pater filio vitam gignendo: non quod prius filius fuit sine vita et post accepit vitam, sicut nos qui prius amisimus vitam et per gratiam salvatoris accepimus. Et ideo de ipso dicitur accepit vitam quia non est a seipso genitus, ut ostenderet dedit se significando. Et Orosius: Qui ratione et testimoniis persuasisti ut de subiectione filii

qui non sit sibi subiectum minor sed sibi formam sibi quam assumpsit. Et ideo quaero quid de missione spiritus sancti sentias, cum neque ipse hominem assumpsit, ut et missus esse dicatur. Augustinus: Sicut ut subiectum dicatur sine minor sine missus, ita et spiritus postmodum: sicut iste per hominem minor atque missus, ita iste per columbam vel ignem dicatur missus. Sed quia non in ea substantia qua aequalis est patri apparuit, sed ut dictum est per subiectam creaturam. Non enim sicut filius hominem assumpsit ita ut in aeternum permaneat, sic spiritus sanctus columbam vel ignem, sed factae illae visiones ad tempus in flore ad manifestandum spiritum sanctum esse, postea destiterunt, neque illa in prophetibus, et in mutabilis divinitus quod et trinus deus ab oculis carnalibus videri non potest nisi per id quod est per subiectam creaturam. Orosius: Filius autem dicitur est de patre quia natus non quod datus; spiritus non sanctus sit est de patre et filio quia datus et non quia natus. Itaque quid distat inter nativitatem filii et processionem spiritus sancti? Augustinus: Filius solius patris non spiritus sancti; spiritus sanctus amborum, id est patris et filii. Quia si spiritus sanctus deberet esse filius utriusque, autem est filius duorum nisi patris et matris, quod absit, quod inter deum patrem et filium tale quid suspicetur. Quia neque filius hominis simul ex patre procedit et matre, et cum procedit ex matre in hanc lucem non tunc procedit ex patre. Spiritus non sanctus non de patre procedit in filium et de filio procedit ad sanctificandam creaturam, sed simul de utroque procedit. Orosius: Quomodo intelligendum est illud quod dicit Iohannes evangelista de spiritu sancto quod non loquitur a semetipso? Sic enim ait: Non enim loquetur a semetipso sed quaecumque audiet loquetur. Augustinus: Non loquitur a semetipso quia non est a semetipso. Pater enim a nullo est natus; filius est a patre genitus; spiritus a patre filioque procedens. Ideo non loquitur a semetipso sed quaecumque audiet loquetur. Orosius: Quomodo sit dicit

paulus apostolus ad romanos scribens ua
quid oremus nescimus sicut oportet ne-
scimus. Sed spiritus sanctus ipse postulat
pro nobis gemitibus inenarrabilibus qui
autem scrutatur corda quid sit desideret
spiritus quia secundum deum postulat pro sanctis.
Augustinus. Modus iste locucionis frequenter
in scripturis invenitur sicut dicit dominus
deus ad abraham. Nunc cognovi
quod times deum. Sed hoc est cognoscere
te feci sicut dicit apostolus. Nunc cogno-
uistis deum ymmo cogniti estis a deo
nempe omnia antequam fierent deo sunt
sicut presencia sunt nichil futura
iam facta sunt. Quando enim dicunt co-
gnosti a deo nisi faciente deo ut
cognoscamus deum. Sic et hic scribitur
spiritus sanctus gemere pro nobis
i. gementes nos facere infundendo
nobis karitatem in deum et proximum
sicut dicimus letus dies quod letos
facit aut tristis quod tristes facit
aut leta epistola quod letos facit et
ita gemere dicitur spiritus sanctus quod geme-
tes facit. Orosius. Cum iudei signum
peterent a domino ihesu christo. Audiunt illi
generacio hec signum querit et signum
non dabitur ei nisi signum jone
prophete. Sicut enim jonas fuit in ventre
ceti tribus diebus et tribus noctibus
approbatur quod fuit in inferno tribus
diebus et tribus noctibus cum sexta
sabbati que est parasceue hora nona
emiserit spiritum et prima sabbati an-
telucem que est dominica resurrexit. Ecce
non sunt tres dies pleni et noctes
tres. Augustinus. Antiqui patres senserunt
ut primus dies qui est parasceue
a parte ultima totus et dies resurrec-
tionis a parte prima totus cum noctibus
suis debeat computari. Orosius.
Cum representaret dominus in monte ipse
suis speciem quod in resurrectione ful-
gebat sicut sol. Cur in resurrectione
ipse dominus non refulsit. Augustinus. Cla-
rificacione utique carne resurrexit sed
noluit dominus in illa clarificacione
apparere discipulis suis quia non
poterant oculis carnalibus claritatem
illam perspicere. Sic antequam moreretur
pro nobis et resurgeret cum transfiguratus
est in monte discipuli eius. Eum
cu videre non poterant sed pre timore in
terram ceciderunt quanto magis

glorificata iam carne deum eam
videre non poterant. Orosius. Mar-
cus euangelista narrat dominum hora
tercia crucifixum. Johannes sexta.
Cui potius est credendum ex hijs
duobus. Augustinus. Et ille verum
dixit et ille similiter. Hora tercia cla-
mauerunt iudei crucifige crucifige eum
milites autem hora sexta crucifixerunt
eum. Marcus enim ponit horam
terciam quia non tunc illi ordiuerunt
quod milites impleuerunt. Sed tamen
illi occiderunt qui clamauerunt cru-
cifige crucifige eum. Completum
est in eis quod ait propheta psalmi
graphus. Filii hominum dentes eorum arma
et sagitte et lingua eorum machera
acuta. Vides qualem gladium habuerunt
unde dominum hora tercia occiderunt. Oro-
sius. Cum deus omnia bona creauit
nichil sit quod ab illo creatum non
sit unde est malum. Augustinus. Malum
in illo non est sed priuacio boni hoc
nomine accepit. Denique bonum potest
esse sine malo. malum non potest esse sine
bono ut potest esse malum ubi non fuit
bonum. Hic potes et angelum bonum
et angelum malum et hominem bonum
quod angelus malus quod viciosum
bonum quod homo malus quod
viciosum. Hoc qui dicimus bonum
naturam laudamus qui dicimus malum
non naturam sed vicium quo non
est bonum reprehendimus. Orosius.
Omnes angeli equales aut in-
equales sunt creati et si equales
cur non omnes firmi et stabiles sunt
Si non inequales quo merito alii
per superbiam suam ceciderunt atque me-
ruerunt et alii semper cum deo sunt
casum. minime pandere possunt
Augustinus. Omnes quidem angeli
equales quidem creati sunt. Sed ce-
cidentibus illis per superbiam ceteri
domino per obedienciam coherentes
accipientes certam scienciam sue stabilitatis
quam illi nunquam habuerunt et sic sunt
in omnibus [illegible] dei [illegible]
nunquam possint ab ea cum inde qua
fruuntur domino coherentes. Orosius.
Quomodo intelligendum est quod dicit
dominus in genesi. Faciamus hominem
ad ymaginem et similitudinem nostram

Augustinus In mente ratione intelligencia
itaque per quam mens cogitat ea que e-
terna sunt tunc ymago vocatur dei dicenda
19q est cogitatio eterna dum sicut dicit beatus
paulus apostolus non debet velare ca-
put suum cum sit ymago et gloria dei
et quantumque se magis extendit in id
quod eternum est tantum contineat
aut temperet cum vero inde se agit
vel cogitat que sunt temporalia
mulier appellatur et tunc non est yma-
go et ideo debet velare caput suum
ne nimium ad inferiora sit eius
progressio et cum licita agit illi-
cita concupiscat. ¶

Orosius Primus homo mor-
talis an immortalis est factus
Augustinus Et est mortalis secundum
unam naturam et immortalis secundum
aliam. tale itaque corpus habebat
primus homo quale et nos sed
sine peccato non enim habebat legem
in membris suis repugnantem legi
mentis sue. Sed neque hoc preme-
ruit post peccatum quod quale
corpus habuit adam. Sed non ut
senesceret aut deficeret pollens ligni
vitam quam sustentabat quod
in paradiso nomine vite acceperat qua-
propter si dei preceptum servans fuisset
obediens merito in illud spirituale p
mansisset quale sanctis in resurrectione
promittitur post modum commutandum
et potuit non mori si dei precep-
tis obedientia cohesisset non enim
sic factus fuerat ut non posset mori
sicut et cetere creature que omnino
non mori non possunt. Sed ita ut obe-
dientia in mortem statum primi
hominis et inobedientia mortalem
faceret. Orosius Quid est quod
dicit paulus Caro et sanguis re-
gnum dei non possidebunt. Augustinus
Hoc testimonio multi minus
intelligentes atque per hoc heretici asse-
runt hominem non posse in eadem
qua defunctus est carne resurgere. Sed
tollentes veram carnem nescio
quale corpus aereum quod

nunquam habuit homo post resurrectionem
accipient quod valde absurdum
considerantibus ipsam sententiam apostoli ait:
Caro et sanguis regnum dei
non possidebunt. Et hoc idem paulus
exponens quidem modo subse-
quentibus adiunxit neque corruptio
incorruptionem possidebit quibus
scribit apostolus nempe eis dicimus
qui dicebant manducemus et bi-
bamus Cras enim moriemur. hos
enim redarguens beatus paulus
inquit Carnem et sanguinem id est
opera carnis et sanguinis non posse
adipisci regnum dei. Etiam et si appe-
hic verba accipienda est quod
dicimus de hijs quibus scribit idem
apostolus vos autem in carne non estis
sed in spiritu nunquam et non habebant carne
homines quibus scribebat apostolus. Sed
neque in carne non estis id est non estis
carnales non facitis opera carnis
que inimica sunt christo que legi
dei non subiciuntur. Qui autem in car-
ne sunt placere deo non possunt. Sicut
quales regnum dei possidere non
possunt Ceterum quod homo in eadem
carne qua moritur resurget
dominus noster ihesus christus post resurrectionem
dubitantibus et putantibus se spiritum
videre. Et vidit palpate et videte
quia spiritus carnem et ossa non habet
sicut videtis me habere. Ac per hoc
credimus hominem non tantum cum car-
ne et ossibus Sed etiam cum
sanguine vel quidquid ad naturam eius
pertinet resurgere. Sed sine ulla
corruptione erit illi semper vita
eterna et eterna felicitate contemplando
trinitatem dei. Igitur sicut iusti
cum sua carne ad eternam felicitatem
Ita impij ad eternam resurgent
miseriam sed quod homines resur-
gunt. Orosius Item Exordium
est In principio fecit deus celum
et terram. Si primo omnium factum est
celum et terra Sed postmodum dum
angeli facti sunt non primo homines
omnium fecit deus celum et terram

Augustinus. Quando facta sunt sydera
sic ait scriptura laudauerunt me voce
magna omnes angeli mei. Orosius. Eo
die facta sunt sidera et iam erant
angeli neque enim die tercia neque secunda
facta sunt. Iudeus enim apparet que
facta sunt. Si tercia die arida ab
aquis discreta est. Beda. Eo die
creatum est firmamentum ubi sol et lu-
na discurrunt et sydera. Porro primus
dies est angelica natura. Que primo
nomine celi nuncupata est. Videtur
euidenter ostendi prima die creaturam
spiritualem scilicet angelicam naturam
non hoc celum quod oculis cernimus
creatum. Quod autem in principio fecit deus
celum et terram non primo omnium sic
intelligendum in principio id est in filio. Tunc principium
fecit deus hoc est spiritualem et cor-
poralem creaturam que celi et terre
nomine nuncupata est. Vnde Ieronimus
et quod ipse sit principium de se interroga-
antibus iudeis quid esset. Respondit
principium qui et loquor vobis.
Primo ergo voluit celum et terram id est
quandam spiritualem corporalemque
naturam dicere et sic quemadmodum singil-
latim facte sunt ordine exponere. Quando
enim dixit celum fiat in [illegible]
dixisse aquarum abyssum tenebro-
sam [illegible] quandam informitatem
intimam ut conuertantur ad creatorem
et fiat lux ostenditur contemplacione formi-
ce deum. Non enim dicimus priora ut
ipsa materia precedat suam formam
sicut precedit lignum archam et
sicut verbum vox neque enim tempore
sed origine. Igitur prima creatura
lux non ista est que die quarta facta
est sed spiritualis id est angelica natura.
Orosius. Spiritus dei ferebatur super
aquas. Non localiter ferebatur sicut
sol et luna aut alie. Augustinus.
Spiritus sanctus deus est qui de
loco non continetur neque dependet
neque tempore mortalibus subiacet
sed est ubique presens totus quod
sane nouerit creaturam cum sit
secundum. Dicitur spiritus sanctus non
localiter sed potencia. Dicitur deus
enim nec ex indigencia fecit opera

sua sed ex beneficencia neque habere
dicitur que fecit. Quippe autem egens
amore subiaceat rebus quas diligit.
Ideo dictum est spiritus sanctus super
creaturas quia non indigencia operatus
est ipsam creaturam. Orosius.
Dixit deus fiat lux et facta est lux.
Aut in die dixit aut ante omnem
diem. Si in die dixit temporaliter dixit.
Si temporaliter dixit per aliquam creaturam.
Ergo non est prima creatura lux. Augustinus.
Non in die dixit non temporaliter dixit sed
ante omnem creaturam per filium verbum
suum genuit et per verbum omnem cre-
aturam creauit. Dies itaque dei verbum
est dei sed diuina scriptura pro rudibus
condescendens et condescendens eos tractans
ut proficiant et verbum spirituale ca-
piant voluit semper ponere creature
formatorum dictionem dei ... nun-
ciare ut verbum. Si queras quomodo
facta est lux audies in verbo dei aut
ut fieret. Sic enim dixit deus fiat
lux. Neque enim corporalibus modis
loquitur diuina natura. Quociens
dixit tociens verba formauit
sed cum verbum genuit coeter-
num et consubstanciale sibi in quo ineffabiliter
et intemporaliter dixit. Orosius. Si in-
uicto uidit deus lucem quod esset
bona ante eam nesciuit et visio
cumulauit ei scientiam. Augustinus. Cum
opus precedit voluntas et scien-
cia dum cogitamus quid operari
debemus. Nemo enim ignorans
aliquid operis facit sed prius cogitat
qualiter fiat que facere cogitauit
disponit. Et cum hoc in homine
cadere non possit ut aliquid ignorans
faciat quanto magis in
deum qui omnia eterno et stabili
consilio suo que voluit fecit
non aliter sed aliter facienda esse
vidit eo itaque modo vidit facta
quo viderat facienda. Orosius.
Et diuisit inquit scriptura sancta lucem
a tenebris. Omne enim quod diui-
ditur et esse potest sicut ergo est certa
lux ita est et certa tenebrarum.
Cur ergo non dixit sancta scriptura
vidit deus tenebras quod esset bone

sicut dictum est. Augustinus Deus bona et incommutabili voluntate creavit omnes bonos angelos et quia ex hiis quosdam per superbiam cadere videbat iustus propter mutabilitatem per se sue divisit inter bonos et malos. Malos de appellans tenebras et bonos appellans lucem. In hiis dicens vidit deus quia boni sunt in illis et illatenus dixit ne putaretur que sunt tenebre approbare videretur. Orosius primum diem spiritualem asseris esse creaturam et quod habuit vesperum et mane. Augustinus Omnis creatura angelica tempore sua fieret in ipso dei verbo prius erat ab angelis cognoscenda et sic suo tempore facienda. Cognitio ipsa creature cognita in semetipsa vespera erat. In deo autem mane quia plus creatura ipsa in deo videtur quam in seipsa videtur, plus enim videtur creatura in arte qua est facta quam ipsa in seipsa que facta est propter hoc ut ait ewangelista Johannes quod factum est in ipso vita erat. Omnia igitur que facta sunt et vitam non habent in ipso verbo dei vita sunt in seipsis vita non sunt. Celum et terra et lapis vitam non habent et tamen in deo vita sunt. Sunt ergo in deo sine initio atque incommutabiliter. Omnes itaque creaturas aut hoc plus viderunt ab angelis sanctis in verbo dei ubi sunt vita quam in semetipsis. Que notitia angelorum in comparatione dei quodammodo vespera est. Orig. in cognitione firmamenti secundus dies in cognitione discretionis terre atque maris tertius. Quartus in cognitione luminarium solis et lune ceterarumque stellarum. Quintus in cognitione reptilium et volatilium. Sextus in cognitione iumentorum et ferarum ut ipsius hominis. Sextus atque septimus hii dies solares intelligendi sunt. Sed illi dies quia intelligimus spiritualium

creaturarum id est angelicarum scientie facta cognitio. Sex dies fecit per senarium numeri perfectionem. Sed ut de uno et de numero senario perfectione aliquid tibi describens colligam sanctis liberis adesto et totus ad audiendum prepara. Unus id est unitas dividi non potest ab ipso tamen surgit omnis numerus. Ergo dividi potest. Sed cum pars eius minus est et malo vero pars in toto est. Ergo divisio duorum est in unum scilicet divisio enim est in unum. Quid aliud hic innuendo ostendit nisi trinitatem que deus est que cum tres sunt persone in una tamen creduntur unitate. Nec Mathematicaliter vocans hic tertia eius unum est media eius duo unum videlicet et duo tria sunt. Iste partes sunt que ulterius excrescent complent et ideo inperfectus est numerus. Quaternarius non non habet nisi unum. Senarius autem numerus perfectus est quia partibus suis completur. Habet enim unum quod est sex pars eius duo quod est tertia sex faciunt. Idcirco propter hunc numeri perfectionem sex diebus operatus est deus et omnem creaturam produxit. Tres ergo partes numeri senarii demonstrant nobis trinitatem deum in trinitate numeri mensure et ponderis fecisse omnem creaturam perennem valet. Senarium numeri perfectione in scripturis sanctis frequenter repperimus prestitum in morte domini simpla et in resurrectione simpla. Mors itaque domini nostri ihesu xpi non fuit in anima sed in carne sola. Mors vero nostra non solum in carne sed etiam in anima quia anima propter peccatum in carne propter peccati penam. Ille non qui peccatum non habuit in anima non est mortuus nisi tantum in carne et propter similitudinem carnis nostre quam ab adam traxit. Igitur simpla eius mors profuit duple nostre et simpla eius resurrectio profuit duple nostre mortis carnis et resurrectio eius mors autem nostre et resurrectio due mortes nostre

z due resurrectiones due z due que
sunt scilicet mortem dni z duas
resurrectionem eius ad se adinuicem sex
erunt quo simpla dni z dupla
nostra tres sunt z partes partes sex
senarius primus quod diximus supra
ra am z triginta sex hore quibus
dns in sepulcro fuit hunc duplo
z simplo consistunt duodecim enim
hore fuerunt diurne z 24 noc
turne Item quatuordecim ad du
plam mortem conueniunt z ille
duodecim hore ad simplam vero
Etenim natiuis senarius numerus habet
xlvj annos quibus ce edificatum te
plum asserunt iudei quod intelligitur
de corpore dni xl z sex annis p
diebus pacta sunt quia xl sex
diebus dicunt infantem in utero
formari z subinde usque in diem
parturitionis augmentari z xl sex
seni sunt ducenti lxxvi qui fa
ciunt menses nouem z dies [illegible]
sex · computatur ergo ab octauo klas
aprilis · uel a die qua passus est
dns · tunc enim creditur fuisse con
ceptus usque in diem klas Ja
nuarii z repies ll z 66 qui constat
per sex numerum David dicta mulier
in elbno qua 18 annis curuauat
quam sathanas quam sanauit dns
decimus quod ipsi anni senarium
numerum ter seni z decem z octo per
illam utique mulierem intelligitur
genus humanum quod sexta etate
seculi liberauit prima etas est ab
adam usque ad noe 2a est a noe
usque ad abraham 3a ab abraham
usque ad dauid 4a etas a dauid
usque ad transmigracionem babilonis
quinta a transmigracione babilonis usque
ad aduentum dni nostri ihesu
christi 6a que nunc agitur quousque
ueniet excelsus ad iudicium
6a ergo etate reformatur genus humanum
ad ymaginem dei · pro eo enim an
18 non solum sex etates significant
ca tota dei inuat cui dicit dum
f. ante legem altum f. sub lege
3m sub gratia Sexta z ipse annus sex

Uno continetur habet enim dies 300 sex
dies sexagies sexageni trecenta xl
remanent quinque dies et z quadrans
in dies Sex enim sunt menses
tum z si illud quadrantis per dies pe
nas apte totum faciunt sex l.
Etate quoque sexta dns aduenit ad se
niam nostri perfectionem: et si non sequi
voluit tamen creatum potius redde
di conuenit Orosius ordo elementorum
z pondus non sinunt ut aquas ista
sit sup celos: aqua enim cedit terre
z aer cedit aque · z ignis cedit
aeri · nullo enim modo potest esse supra celum
quod est quod aqua sit quasi tu
sit ignis quod dictum est · fiat firma
mentum in medio aquarum z diuidat
aquas ab aquis Augustinus: ter z glo
sunt aque ille quas scriptura dicat
sup celos esse easdem tamen et
nunc dubitamus Sicut enim
nubes iste que utique aque sus
ferunt sup aerem quod est supra celum
tum Ita sici arbitror posse in
aque tenues z subtiles sup celum
ferantur nam ex hoc pondere elementorum
multi resurrectionem carnis eli
dentes inquiunt fieri non posse ut
homo utique quia ex terra est sine
sit in celo Sed uirtus hoc [illegible]
que facit multa animalia terrena uo
litare in aere Aquam esse sup
aerem z ignem quod est utique
est contra celum esse in terra Ergo diuina
potencia que hoc facere approbat
facit ut z homo qui ex terra sum
est sit supra celum Orosius
Si totam terram aqua tegebat
non erat locus ubi aque congre
garentur · Non totam terram tegebat
Et quod scriptura dicit Congregentur
aque que sub celo sunt in unum lo
cum z appareat arida Augustinus
Totam terram aqua tegebat
sicut rarissima nebula que
postea in unum redacta atque col
lecta est ut possit terre species appa
rere quamquam z terra late longeque
subsidens potuit concauas pre
bere que confluentes aquas su[illegible]

serpens ut arida appareret. Moraliter. Rursus cum dominus omnia bona creavit dicente scriptura et erant omnia que fecerat valde bona. Cum dominus in ewangelio dicit nemo bonus nisi solus deus. Rursus quod homo bonus. Item dominus dicit homo bonus de thezauro bono sui cordis profert bona. Sed hic quod dixit nemo bonus nisi deus sed illi videbat qui abeo vitam eternam querebat. Illi qui eum tamquam hominem arbitrabantur dicens magister bone et cetera. Unde sic dicens quid me dicis bonum nemo bonus nisi solus deus id est ista forma assumpta carnis qua videbunt impii et pii bonum et malum non est eis in bonum quia videbunt quem male agunt et illi quem eum in pena confirmaverunt. Est alia forma qua non videbunt impii quam non videbunt nisi soli iusti per hanc formam bonus sine eis. Item ipse dominus in ewangelio dicit bonus qui digni fuerint me videre. Moraliter. Fons in principio sed scriptura descendebat de terra irrigans universam faciem terre. Sed universam faciem irrigabat quia et montes irrigabat quia montes utique terra sunt. Si montes irrigabat diluvium erat et quo terra confirmavit omnem herbam virentem et facientem semen ante quam haberet homo in terra. Si universam terram aqua tegebat. Moraliter. Fons est sinceritas per plus anno at si sollicite requiris in scripturis sacris reperies. Hec nec pe impius iniusti reos iniustitiam

iniuriam ut comederet eos acrium et exterminavit eos. An utique non una musca non una rana fuit. Et alibi in uno psalmo dixit et venit locusta non ait locuste sed locusta hus singularem numerum pro plurali sicut id quod ait nobilissimus quidam poeta armato milite complent. Porro autem. Aut propter unitatem hic dictum est unus fons ut os intelligamus quia quodammodo ex uno omnes abyssi natura manant. Namque navigabant universam faciem terre non totam terram irrigabat sed a toto eam partem significat quod dicimus ad deum quod mortuus est propter nos resurrexit cum non mortuus fuerit et resurrexit nisi secundum carnem. Moraliter. Tulit dominus deus ait scriptura hominem et posuit eum in paradyso voluptatis ut operaretur et custodiret illum. Quid ergo operaretur et quid custodiret paradisum. An aliud. Moraliter. Suam duplicem parat intelligentiam. Sive enim operaretur homo paradisum id est in paradyso aliquid operaret non utique necessitatis sed delectatione operabatur. Adhuc non peccaverat ut et terra tribulos et spinas germinavit ut in sudore faciei sue ederet panem suum. Hec nempe meruit post peccatum. Ante peccatum ergo non indigentia necessitatis sed sola ut diximus voluntate operabatur paradysum pasticulturam et custodiebat per disciplinam non contra bestias non contra aliena aliqua paradysum custodiebat. Sed ut sibi ne admitteret peccatum quod custodire poterat obediendo. Sive ipsum hominem posuit in paradysum pasticulturam ut custodiret ut quibusdam istorum dicantur sive homo operaretur pasticulturam ut custodiret per disciplinam sive ipsum

hominem comparare deus .i. ut bonus esset
et custodiret et tutus esset quelibet
hora ratione utique actualis cognicionis
Orosius. quid tamen deus innuit
homini mortem die quo arborem
vetitum tetigit cum eo die non
mortuus est dicat enim septima
In quacumque die comederis ex eo
morte morieris. Augustinus. Dicit
esse mortes septima sancta eiusdem
audit. Prima mors est anime
que sunt deserit creatorem. Cum
enim deserit peccator creatorem tunc anima
moritur. Unde inquit dominus in ewangelio
mortuos in corpore sepelire mortuos
suos in anima. Ecce hec sepelien-
tes mortuos secundum animam et quos
sepeliunt in corpore mortuos. Hec
utique prima manifeste docet du-
as esse mortes unam anime et
alteram corporis. Secunda solius est anime
que tamen exuta fuit a corpore patitur
unde hic quod in ewangelio de divite
legimus. Pater inquit abraham
mitte lazarum ut intingat extre-
mum digiti sui in aquam et refri-
geret linguam meam quia crucior
in hac flamma. Tertia est mors cum
anima recepit corpus ut in ignem
mittatur eternum ut illud quod in
ewangelio dominus de futuro iudicio dicat
Ite in ignem eternum qui paratus est
dyabolo et angelis eius. Die utique
quo peccavit adam secundum animam
mortuus est. Sicut enim corpus
exanima vivit Ita anima ut bene vi-
vat vivit ex deo. Quando anima deserit
eam deo inde redditur mortua. Ex
qua tres postea sunt secute
mortes et tamen ea subsequentur.
Primo premisit dei secundum quod ea die
qua peccavit mortuus est adam.
Orosius. quo pacto mortem
tunc adam qui nullatenus
sciebat. Augustinus. Sicut nos scimus
resurrectionem quam nunquam experti sumus
nec vidimus Ita et ille sciebat
mortem. Secundum eius quidem quod
anima exuta a corpore facit mortem
et dum recusa fuit scilicet in corpore

suo facit resurrectionem. Et sicut nos vivos
quam nunquam experti sumus. Sic et
ille sciebat mortem et non solum per
privationem vite. Sciebat utique mor-
tem sicut sunt tenebre privatio-
lucis et sicut scimus silentium
privationem vocis sicut vacuum privationem
corporis. Ita et ille scie-
bat mortem privationem vite.
Orosius. adduxit deus ad adam
omnia animalia et volatilia que
videns nomina eis imposuit
et de muliere paulo post dixit
videns quod mulier quod bonum esset
lignum ad vescendum. Ibi autem
audit ambos oculos apertos fu-
isse. Creat enim probatus est primos
homines cecos factos. et cum
paulum lignum vetitum tactum capite
septima dicit. Aperti sunt oculi
amborum nisi enim oculos haberent
apertos. Et et adam animalibus
nomina imponeret nec mulier
vidit lignum pulchritudinem.
Augustinus. Hoc quippe verum est quod
apertos oculos habebant et tamen non
ad aliquid erant clausi nullatenus
dicet. Septima aperti sunt oculi
eorum non ad aliud nisi ad in-
vicem concupiscendum et cer-
tos in membris repugnans
legi mentis et enim esset in
viris ipsis non voluntariis motus
secundum mensuram dei vindictam scilicet ut homo
qui noluit esse subditus deo
non haberet subditum corpus. Et
id quod sunt aperti oculi amborum
ut moveantur concupiscibilia
membra. Orosius. Cum audi-
sent adam et eva vocem domini
dei deambulantis in paradiso
absconderunt se. Et sicut quem
est deambulatio. Augustinus. Absit
ut deus qui est totus ex
quem deus deambulatio corporea
aut localis esse credatur. Omne
enim corpus locale est et omne
locale est utique corpus. Deus vero
unus est incorporea res nec corporalis.

motus hoc loco continue ut de
loco ad locum transferat Eius
namque deambulacio intelligenda
est per aliquam creaturam sicut
quando creaturam hominem su-
isse corporis substancia septue
amaioribus [illegible] in sacculo Oro-
sius Cum unus sit deus di-
cente scriptura Audi israel dominus
deus tuus unus est Quo-
modo ipse dominus ait Ecce adam factus
sicut unus ex nobis pluralitatem
nobis significans Augustinus deus
quamvis sit unus tamen trinus
pater et filius et spiritus sanctus
unus ideo ex nobis dixit est
propter pluralitatem personarum Orosius
multa namque animalia videmus
ex corrupcione corporum maxime
mortuorum nasci numquid tunc
creata sunt cum ipsa corpora Augustinus
Absit ut non dicantur creata cum
ipsa corpora quia corporibus insita sunt
et quodammodo ea que suo tempore
oritura sicut semine [illegible] ar-
boribus quidam [illegible] ut tunc ob-
rupcium sunt [illegible] oriatur
et insultum oriatur producitur de
inde crescens nichilominus con-
stipata et frondibus et eisdem
floribus decorata fructificet
Ita est in corpore et ita dicam quod-
dam seminarium Unde suo tempore
curante providencia divina aliqua
sunt animalia oriantur Orosius
Cum deus dixit germinet terra
herbam virentem et afferentem
semen et ligna fructifera vel
spinas vel tribulos cum fecit
Augustinus Sicut deus omnia fecit
dicente scriptura Qui vivit in
eternum Creavit omnia simul
nullatenus dicenda sunt infructu-
osa ligna que aliquo modo habent
afferunt adiumenta quia et
si non in [illegible] aliquid
ad edendum tamen ad medica-
mentum inveniuntur apta omnium
creaturarum quante utilitatis inveniuntur
in ea cum ipse considerat [illegible]

quia a fructu [illegible] fructus et ab omni
ligno possimus habere aliquod ad
victoriam vite nullum lignum dicam
infructuosum Spine vero et tribuli
quamvis post peccatum hominis nascuntur
ad laborem dicente scriptura Spinas
et tribulos germinet tibi tamen non est
dicendum tunc ea aliquibus primo ori-
ri in terra quia iam erant namque
ad pastus pecorum vel volatilium
sunt non ad augendum hominis penam
producta est

Orosius Sed omnia deus in
numero et mensura et pondere dis-
posuit sicut sancta testatur
scriptura Omnia in mensuram et
pondere ubi disposuit Augustinus
deus et mensura et pondus ipse
deus est et ipse numerus sine numero a
quo est omnis numerus ipse est men-
sura sine aliquo omnis mensura
ipse est pondus sine pondere aliquo
est omne pondus Omnia igitur in
numero pondere et mensura disposuit
tamquam si diceret omnia in se dispo-
suit Non enim creaturam extra
se alicubi vidit ut eas sicut homines
memoria retineret que faceret Omnes
igitur creature voluntas est cre-
atoris Hoc ibi est voluntas quod
natura Non enim hanc accidit
[illegible] aliqua nova cogitacio ad for-
mandam creaturam Eterna enim
est voluntas sicut eterna natura
sua Omnia in se deus eternaliter dis-
posuit que in se cuncta fuit que
fecit Intelligitur illud aliter omnia
in numero [illegible] omnia que fecit in
et pondere sunt et mensuratum Oro-
sius [illegible] ad dixit deus ad adam
cuncta animalia terre et universa vo-
latilia celi quo adducunt aucu-
pantes vel venantes ad retia vel
forsitan vox de nube facta est quam
intelligerent tamquam racionales aut
et ea audita nichilominus obedi-
rent [illegible] audita obediret
Augustinus Non hoc acceperunt animalia
vel volatilia celi ut sint racione
capaces per quod obedire possit creatori.

suo iussio tamen quae serviant deo
non rationalis voluntas arbitrio.
Sed sicut movet ille omnia corporibus
corporalibus de tempore temporaliter motus mo-
vet itaque seipsum sine tempore et loco mo-
vet creatum spiritum temporaliter sine loco,
movet creaturam corpoream temporaliter
et localiter; procedit ergo substantia quae
in temporaliter movetur illam quae temporaliter
et localiter movetur; procedit itaque substantia
quae non localiter nec temporaliter illam
quae tantum temporaliter et non localiter movet
i. spiritus conditus movet seipsum
movet per tempus et sine loco movet
corpus per tempus et locum. Spiritus non
creator movet: movet seipsum
sine tempore et loco. Item spiritus rationalis
qui est in hominibus seu irrationalis
qui est in pecoribus, eius motus mo-
vetur. Sed rationalis habet iudicium
per quod possit iudicare utrum visis
consentiat aut non consentiat:
Animalia vero et volatilia non care-
rent hoc iudicium. proprio cum
sue atque visa: visu aliquo acta
pellimur vide angelica visa missa
dei percipiens movet nisi omne
genus animantium. Decens illud quod
vestimus. Si enim homines prius non
nulla animalium creatura mansueta face-
rent, ut quaedam voluntates face-
rent/ audito magis hic angeli
prius. Orosius: Quaero facit ut
deus quae astris movet non mo-
veat in tempore: aut spiritus creatus
qui movet non moveat in lo-
co. Augustinus: Deus qui in se est temporaliter et est
an tempore nichil in eo praeteritum et futurum
nullum conatum novum nulla cogi-
tatio nova ei accedit ideo non mo-
vetur in tempore. Spiritus non conditus sicut
est angelorum quamquam sine tempore con-
templetur dei aeternitatem videntem
et viventem, in quantum ex tempore in infe-
rioribus missa dei percipiunt inde cre-
dunt moveri in tempore corpora vero
sua movet in loco dum de-
scendunt de caelo et ascendunt in
caelum. Spiritus itaque hominum mo-
vetur in tempore reminiscendo praete-

rita, expectando futura aliqua nova
discendo. Neque enim dum recor-
dor alicuius locutionis vel cog-
itationis sicut motus est spiritus
meus ad cogitandum ut hoc re-
cordarer corpore. Itaque motus
est et loco quippe si in loco mo-
vetur aut in caelo aut in terra
movetur: quia sine caelo et terra
nullus est locus ubi enim sit
ipse spiritus in caelo aut in terra vi-
det ipsam locutionem vel ipsam
cogitationem. Ergo si in nullo loco
ea videt nec recordatur/ ipse
ipso videt et quia mentem habet
cogitatio. Hinc enim quod mini-
me habet/ habet tempus/ ergo spiritum deum mo-
veri spiritus creatus per tempus mo-
vet non per locum/ sine tempore et
loco/ corpus autem in tempore et loco tra-

Orosius: Cum requies non
est nisi post laborem.
Cur deus requievisse dici-
tur in septimo opere fatigatus. Augustinus:
non in aliqua creatura tamquam bo-
no eius requievit deus, sed in seipso.
Quod autem dicat septima requie-
visse deum die septima ab omnibus
operibus suis quae fecit, hunc
intelligi posse arbitror quod non
in ipso die tamquam bono eius
indigens requievit, sed in seipso
deum non in aliquo dicens. Sed
post sexti diei opera requievisse
dicitur. Cum ergo ... apparet non
creaturam deum prius indigens
fecisse in nulla creatura requievis-
se. Tamen hoc quod dicit septimum
requievisse deum die septima
ab omnibus suis quae fecit et ...
intelligi arbitror quod non in ipso
die tamquam bono eius indigens
quod absit beatior requievit
sed ipsam diem septimam
i. angelicam naturam ad duxisse
ad requiem suam ut videret
sic in deo sic omnem formatam
creaturam. Item illam videret
quod nullam creaturam praedixerit

sola bonitate scas. hoc enim ar-
bitror posse intelligi requiem dei
Intelligitur et aliter requies . cum nos
per bona opera requiescere facit secundum
illum modum quo dixit deus
ad abraham Nunc cognovi
quia times deum et intelligitur quod co-
gnoscere te fecit Ita et hic intelligitur re-
quiescere deus cum sanctis suis .
requiem prestat Item aliter re-
quiescere deus dicitur a condendis
novis creaturis quia post conditionem
operum sex dierum ullam deinceps
novam condidit creaturam .
Et tamen quod ait pater meus usque
modo operatur et ego operor non
novam creaturam condens
intelligitur sed quam condidit ministrando
Questio quod serpens poterat
loqui in paradyso cum loqui de-
appareat irrationale esse animal
Augustinus Serpens ipse loqui non
poterat quia hoc a creatore non
acceperat . Assumpsit autem illum
in instrumentum dyabolus utens eo
velud organo per quod articu-
latum sonum emitteret per illum ve-
ro verba sonabat et cum hoc eam
ipse informabat ut ad igitur coris
corporis coris toti creature . Sed tamen
non tamen quemadmodum videtur ex eo ubi
eo fecit . Sed quam a creatore acceperat .
Questio et si non intelligunt
serpentes et quo intelligunt verba
magorum ut ad incantationes
eorum de speluncis exeant suis
Augustinus licet intellectum non habeant
tamen sensum corporis multitudinem
habent enim visum auditum gu-
stum odoratum et tactum et ideo cum
audiunt verba magorum quamvis
tamen intelligunt . Non enim
intelligendo obediunt sed ut demonstratur
ad verba magorum exeant per-
mittente deo cogente dyabolo
cum dat testimonium de illo primo
facto quo primum hominem per serpentem
dyabolus decepit in paradyso Questio
Augustinus quia opus erat ade ut

ei coniunx fieret non aliter potuit fieri ni-
si de dormientis costa de qua traheretur
et qua coniunx edificaretur Augustinus
poterat aliter facere Sed congruentiam
indicavit ut sic faceret unde ali-
quid significaret sicut eo dormienti
ade costa detrahitur ut coniunx
efficeretur Ita et in christo moriente
de latere effunditur sanguis unde
ecclesia construatur Namque communicantes
corpori et sanguini christi efficimur ecclesia
christi coniunx etc.

Questio quo intelligendum est quod
dicit adam quod ob rem re-
linquet homo patrem et matrem
et adhebit uxori sue et erunt duo
in carne una Augustinus Beatus apostolus
paulus hoc capitulum exponens expo-
suit dicens hoc sacramentum magnum
est Ego autem dico in christo et ecclesia
Sed quo christus reliquerit patrem cum
unius substantie sit cum patre autem ubi
potuit esse pater sine filio cum
dicatur de ipso qui est sapientia que
attingit a fine usque ad finem
fortiter et disponit omnia suaviter
Ideo si ibi est filius ubi est pater
et non esse potest pater sine filio et ne-
que filius sine patre . quia sicut in-
separabiles sunt in natura Ita et in-
separabiles in personis Dicit enim pater
de filio dicit in evangelio Qui me
misit mecum est . quo ergo dereliquit
patrem aut adhesit uxori sue id est
ecclesie sue nisi illo modo quo apostolus
ait Qui cum in forma dei esset non
rapinam arbitratus est se esse
equalem deo sed semetipsum ex-
inanivit formam servi accipiens
Ipsa igitur forme similis acceptio
est exinanitio quia non sit di-
vinitatis ablatio aut vel
amissio Hec ergo dicit apostolus
patrem reliquisse dereliquit et
matrem scilicet synagogam veteris te-
stamenti carnaliter inherentem
et adhesit uxori sue id est ecclesie sic
ut pote novi testamenti ut essent
duo in carne una Questio
Cum caym e terre fructibus munera

reprobavit et abel de adipibus gregis
munera suscepit. Augustinus. Cayn ty-
pum iudeorum gerebat quod illa cor-
poralia sacramenta gerebat quia ipsius
corporalia sacrificia veteris testamenti
supplementum novi testamenti fide
et innocencia deum laudantis
quod significabat / abel sacrificium
accipit munera non cayn non acce-
pit deus. dicit enim psalmista oblaciones
et holocausta noluisti et cetera. Orosius
Quid significat quod cayn fratrem
suum abel in agro interfecit. Augustinus
Cayn supradiximus Cayn signi-
ficat iudeos qui christum occiderunt. occiderunt
christum itaque abel minor natu a
fratre maiori natu occiditur. christus
caput minoris populi a populo iudeorum
maiore natu id est in agro id est in calvarie
loco. Orosius quid intelligitur
quod sanguis abel significat
sanguinem christi. quem universa eccle-
sia accipiens dicit quem iam qualem
clamorem faciat universa eccle-
sia et portat sanguinem quoniam
in primo tu si potes in primis primi
considera iudeum qui in persona
cayn intelligitur qui non credentes
in christum non potuerunt sanguine christi
redempti maledicti sunt super terram
et super illam scilicet terram que aperuit
os suum per confessionem et bibit
sanguinem fratris sui id est christi quem
quia iudei non bibunt ideo male-
dicti sunt. Orosius quid signi-
ficat quod enoch et unus adam
cum deo ambulavit et non appa-
ruit. Augustinus enoch unus adam
ad deum transfertur et vij requies
primitus sancte in sexto die secula
reformantur in resurrectione dei ut
transferat ad requiem. Orosius
quid est quod noe paganum
et lignum liberatum. Augustinus aqua
est baptismum lignum significant crucem
sicut noe per aquam et lignum liberatur
ita per baptismum et passionis christi
signaculum liberatum ecclesiam. Orosius
quid significat quod archa ex
lignis quadratis constructa sit undique
et per circuitum bitumine linitur. Augustinus

sicut archa de lignis quadratis
edificatur ita ecclesia de sanctis con-
struitur. quadratum enim in quacumque
parte posuerit semper stat et sancti in quibus
licet temptationibus stabiles perma-
nent ut adversitatibus ut prosperi-
tatibus cedunt. Bitumine enim
significat unitatem per quam sancti
scandalis que sunt ab his que
foris sunt ut ab his que intus
sunt cedunt sed servant unitatem
in vinculo pacis tollerantes ma-
los fratres qui sunt in ecclesia sicut et eos
qui sunt foris et cetera. Orosius
Orosius quid significat
quod archa in longitudine
habuit trecentos cubitos
in latitudine 50 et in altitu-
dine 30. Augustinus ideo enim ut
faciat mandata dei admonet
spiritum dei dicente psalmista ad
viam mandatorum tuorum cucurri
quasi dicat Cor meum nisi cor-
rexisses viam dum inimicus cu-
curri et cum dilatatur cor misi
per karitatem spiritualem unde et
beatus paulus apostolus similiter
psalmiste voce consonat
os nostrum patet ad nos cor nostrum
dilatatum est unde quesso dila-
tatum est gratia magis dei diffusa
est in cordibus nostris per spiritum sanctum
qui datus est nobis ergo spiritu
sancto accepto / operatur gratia dei
cum dilectione mandatum dei quia
sine gratia spiritus nequaquam potest
operari / unde enim spiritum septiformem
septima scilicet quinquagesima septies
septem faciunt xl ix unde
addito quod complicavit 50. Unde
et deus ascendens in celum 50 di-
misit spiritum sanctum unde corda
fidelium credencium dilataret. 300
non cubiti sunt ideo propter legem
decalogum 30. 300 sunt decem
habet preceptum non potest impleri
nisi karitate sanctificate id est spiritu
sancto enim significatur in latitudine
50 cubitorum. Dicto archa ...

inhibet xam z ipa bona opi
se iungunt, septem facit etiam quod
significare compunta cubitos in
altitudine erat nam altitudo vera
ipse trinarius doctrinam cum etc
consecravit. Ipse enim primus finis
ad quem omnia bona opera in
bonitate ecclesie refert. Orosius quid
significat quod post dies septem
ex quo ingressus est Noe in
archam pluit dominus super
terram, hic significat quod omnes
qui baptizarentur xl diebus
et xl noctibus. Augustinus quod
post dies tot pluit dominus
super terram, hic significat quod
omnes qui baptizarentur in
spe future quietis que propter
diem sabbati est baptizentur et
omnis reatus peccatorum qui bi-
pertitus preceptis admittitur per uni-
versum orbem terrarum qui quatuor
partibus continetur bis x qua-
ter ducti xl fiunt. Hanc ille
reatus qui ad dies pertinet
corporis prosperitate, sive qui ad
noctes corporis adversitate tantum
sit lavacro baptismi celesti
abluit. Orosius quid est
quod sexcenti erant anni cum dilu-
vium aque inundaverunt super
terram. Augustinus sexcenti anni
significat sex mundi etates.
Prima etas est ab Adam usque
ad Noe, 2a a Noe usque ad Abra-
ham, 3a ab Abraham usque
ad David, 4a a David usque
ad transmigrationem Babilonis,
5a a transmigratione Babilonis usque
ad adventum domini nostri Ihesu Christi,
6a que nunc agitur. Sicut tempore
Noe bis terra facta est diluvii,
ita sexta etate reformatur homo
in agnitione dei per baptismum.
Orosius quid significat
quod omne genus animalium atque vo-
latilium in mundi bina et bina
adducuntur in archam et munda
septena. Augustinus per hos homines

significantur qui a facinora sunt finales
munda a non homines sanctos significant
qui spiritum septiformem capiunt
ex fide. Bini sunt qui duas poe-
na aut inito de [illegible]
Orosius quid significat quod xv
excelsos montes excrevit aqua xv
cubitis. Augustinus octo et septem faciunt xv,
octo nempe sunt resurrectionis et septem
quidem sit quietem [illegible] resur-
rectionis et quietis. Orosius quare
cum ingrederetur in archam Noe et dixit
ei Deus et filii tui, uxor tua et uxores
filiorum tuorum tecum, egressi quinti di-
cuntur. Augustinus eorum quippe ingressio vi-
tam istam significat ubi caro adversus
spiritum concupiscit et spiritus adversus
carnem et non quecunque volumus
illa faciunt. Egressio autem illam
vitam significat ubi caro ullam iam
habebit concupiscentiam adversus spiritum,
nichilque erit ex nobis quod re-
pugnet in nobis. Orosius quid
significat quod emissus corvus ex archa
non est reversus. Augustinus corvus enim ut
non reverteretur aut aquis interceptus
est aut aliquo cadavere illectus in-
sedit et significat illos homines qui corpora-
libus rebus dediti dei precepta
contempserunt ut et nullatenus penitentie
satisfecerunt qui prava opera
recesserunt. Vel etiam si quis ille cor-
vus interceptus erit illos significat qui
de ecclesie exeunt et hereticorum baptismate
polluuntur. Quamvis enim sit unum
baptisma hereticorum et eorum qui in nomine
patris et filii et spiritus sancti baptizantur
in ecclesia katholica, tamen quia foris
ecclesiam baptizantur non sumunt bap-
tismum ad salutem. Sed eos priorem
hereticorum communionem sacramenta
retinentur autem eius adversitates
[illegible] spirituales itemque non bap-
tes et ideo ecclesia eos non rebap-
tizat qui in nomine trinitatis bap-
tizati sunt. Ipsa enim personam sor-
sacramenta. Ideo demum reversi fue-
runt accipiunt [illegible] spiritus
sancti quod hii qui foris ecclesiam bap

tzanit non dum sunt. Orosius quid
significat quod Noe vir iustus pla-
tavit vineam bibens vinum inebriatus
est et nudatus est in tabernaculo
suo. Augustinus Deus plantavit quando
gentem iudeorum segregavit eam ad
invit gentibus vinea et mansionis si-
cum vidit legem dedit sacrificia i-
seruit semper in carne venturum in lege
predixit cum non credentes vinum sue
vino i. malicia populi sui passus e
crucifixionis sepultus illius est vere hic
passus est in tabernaculo suo i. in
gente sua. Orosius quid significat
quod Cham pater eius videns verenda
patris sui exiit foras et nunciavit fratribus
suis. Augustinus Judeus filiis maioris
et minus populi figurati sunt vina
vestem atque portantes sacramenta
s. pricte atque cursate dum passione
nuditate patris ut invenies qui
in christi necem vel passionem con-
senserunt et tum honorarent velamento
ratumque secretes vina nati sunt / ne-
dum autem filius i. populus iudeorum
Jo medius quia ut prima apostolos
contempnit ut Elias i gentibus cre-
didit vidit nuditatem patris quia
consensit i necem christi et insultat
fratribus i. primum nuntii et quod a
ut publicatum quod erat in prophe-
ciis secretum. Iapheth sit primus fratrum
suorum / Sem enim ... ipsa ...
populus sanorum portans vestem
et prophetas ad testimonium ... omnis
erat ut nos honorem prestatum
quod mittat illi plantam ...
Orosius quid significat quod
dominus dixit ad Abraham
Exi de terra tua et de
cognatione tua et de domo patris
tui. Augustinus Abraham portabat
personam christi. Sicut enim Abra-
ham dimisit terram et cognatos
suos et domum patris sui et venit
in terram quam ignorabat. Sic
etiam christus dimisit gentem suam
p in deo et venit ad populum gentium
Ideo mentalis corporalis hoc sit
Honing terra qui divinitas ...

atque facultates eius concupiscimus
et de cognatione tua i. de viciis
pro...bus que ante nativitatem nobis
cohoerent nobis affinitate adam
et consanguinitate iuncta sunt et de
domo patris tui i. de omni me-
moria mundi huius quod oculis
obtentibus. Orosius que sunt
genera visionum. Augustinus tria prima
corporale secunda spirituale tertia intellectuale
Corporalis igitur visio est que fit per
corpus. Spiritualis cum imagines eorum
que videmus in memoria recondimus
Intellectualis nempe cum ea que
videmus corporaliter et imaginabiliter
in memoria retinemus intellectu discernimus
quid illud sit corporis. Illud siquidem
corpus sunt quod intellectum bestie et
pecora cetera omnia volatilia
intellectum habent videnter et ipsa per
corpus et ea que vident imagi-
nante et eorum que viderunt ymagi-
nem conformantur. Unde et corpora
pecora presepia recognoscunt et
aves nidos suos redeunt. Sed
non seipsa intelligunt que sunt vel
illa que oculis cernunt. Possumus
corporalis visio sine spirituali esse
per Sicut cum ut aspicimus oculos
abiens que videmus in memoria re-
tinemus. Spiritualis quoque visio sine
corporali esse non potest unde absentes
homines recordamur et intelleges
ea que cernimus imaginabiliter
intellectuali nempe ut corporali visus
ut spirituali. Intelligentiam ut corpore
videmus ut imaginem corporis per
hunc quippe modum intellectualiter
ipse deus ipsa mens hominis que
nullum corpus sunt nullam similitudinem
corporis ob id enim scriptum est raptus
Paulus apostolus in tertium celum
i. ad intellectualem visionem ut
deum non per corpus non per similitudinem
corporis sed sicut est ipsa veritas
cerneret. Tres i. celi tria sunt
visionum de quibus locutum genera
ob hoc per istos Paulus perveniat
ut deum sicut i ipsam vidit vera sicut

sancti post hanc vitam videbunt
Orosius Quot sunt genera a
postolatus vel singule nomē
ꝫ apl̄us cognoscere volo Aug
aplus interpretat missus aplorū
genera sunt quatuor a deo pꝫ hōīez
hōiem pꝫ hōiem Est tn̄ vt ex
se a deo Eni missus est moyses
a deo pꝫ hōiem sicut pꝫ hōiem tm̄
sicut mis tpibꝫ mlti surro ē
rlsi sacerdotū subrogati sunt
ex se sicut p̄send p̄be Orosius
quo possit sciri qui mittit
a deo Aug illum cognoscere
missum a deo que no paucorū
hoīum laudacio vel potius
adulacio elegit Sed illū que
ꝫ vita ꝫ mores optimi aplorū
ex agro comendat sacerdotem vel
etiam qui vniuersorum aplorū
iudicio conpꝫbat Qui non
appetat pee qui pecuniam
no dat vt episcopatus honorez
accipiat Item de eis qui p
esse festinant quidam elegāt
expressio Scit se no ee epm q
pee desiderat ꝫ no p desse Amē
Non solum sermone vt alia
dicens sex opa ꝫ consilio
trinitatis sancte ꝫ opa ma
iestatis diuine creatus est homo
vt ex p̄mio condicionis hōre
intelligeret quantum sue debiti
debet vt tanto ardencius ama
ret conditorem quanto mirabilius
se ab eo intelligeret vt obhot
solum ꝫ consilio sancte trinitatis
condicius est ꝫ ꝫ ꝫ ad ymaginez
ꝫ similitudinez suam ipe creator
omnium eum creauit quod nulli alij
creature donauit que ymago
diligencius interioris hōīs
nobilitate considerandum primo q̄
sicut deus semper vbique totus est
omnia viuificans mouens gub
nans aplus confirmat in eo vi
uimus mouemur ꝫ sumus Sic aīa
in corpe suo vbique tota viget
viuificans illud mouens ꝫ gu
bernans sicut in maioribus suis corporis
membris maior ꝫ minoribus minor

ꝫ in minimis tota ꝫ in maioribus tota
ꝫ hec est ymago omnipotentis deitatis
dei quam aīa hēt in se que eciam ymagine
beat scē trinitatis similitudinez primo
in eo quod sit deus in me sapit ista
aīa pꝫ suum modum viuit ꝫ sapit
Est ꝫ alia similitudo trinitatis in ea
que ad ymaginem sui quia licet
illa sit vnus tres tn̄ hēt differencie
in se intellectum voluntatem ꝫ memo
riam ꝫ quidem sub alijs verbis
in euangelio designatur cum dicat diliges
dominum deum tuum ex toto corde tuo
ex toto intellectu tuo ex tota volunta
tua ex tota memoria tua Item
sicut ex patre generatur filius ꝫ ex
patre filio ꝫ procedit spūs sanctus
Ita intellectum generat voluntas et
ex hijs duobus procedit memoria
ꝫ sicut deus pater deus filius deus
spūs sanctus est non tn̄ tres dij ꝫ
vnus deus hūs tres psonas Ita
aīa intellectus aīa voluntas aīa
memoria non tamen tres anime
in vno corpe ꝫ vna aīa hūs tres
dignitates atque in hijs tribus y
maginem eius gerit Interior homo
viuit dissimilitudine domini est
que in moribus seruanda est Sicut
enim deus qui ad similitudinez hōiez
creauit karitas bonus est iustu
ita ꝫ homo creatus vt diuinam
hēret karitatem vt bonus eet vt
iustus ꝫ tn̄ quas virtutes quis
plus quisque in se ipso hēt maiorez
sui conditoris similitudinem Si autem quod
absit per debita viciorum ab hac
nobilissima sui condicionis simili
degeneret Ita fiet ꝫ de eo quod scriptum
est homo cum in honore eet non
intellexit comparatus est Quis ma
ior honor potuit ee homini quod
ad similitudinem sui conditoris crearetur
ꝫ eisdem virtutum vestimentis orna
retur quibus ꝫ conditor vel quod
miraris decernit pꝫ ee homini aut
in felicior miseria quam vt hac
similitudine gloria amissa ꝫ ad in
formium ac irracionabilem iu
torum iumentorum labatur similitudinem
Quapropter quisque diligencius

attendat primo sue condicionis ex
cellenciam et secundariam / scilicet
trinitatis ymaginem ac nostrat ho
norem et similitudinis divine ad quam
creatus est mox nobilitate ex
ciao virtutum / dignitate nutorum
bene torendat / qui apparuit. tunc
talis ei appareat / qui enim mirabi
liter ad similitudinem suam
in primo adam condidit mirabilius
in se reformavit / etc. etc. etc. etc.
Explicit libellus Augustini ad Orsinum

Locutus est ad nos sermo dei
et promptus ad exhortacionem
nostram dicente scriptura acci
pite disciplinam in domo
discipline / disciplina a discendo dicta
est. discipline domus est ecclesia christi.
Quid ergo hic discitur vel quare dis
citur et qui discunt a quo discunt.
Discitur bene vivere et propter hoc discitur
bene vivere ut perveniatur ad bene vivere.
christiani discunt docet christus. Primo
quid sit bene vivere. Secundo quid
sit merces bone vite. Et tercio qui
sint veri christiani et quis sit verus
magister. Pauca loquemur vobis sicut
dominus donare audire dignetur enim
quia in domo discipline sumus
sed multi nolunt habere disciplinam
et quod est perversius nec in domo
discipline habere disciplinam. cum
propterea debeant in domo discipline
accipere disciplinam ut ferant in
domibus suis. Isti econtra non solum
in domibus suis disciplinam habere
nolunt sed ferre illam secum ad do
mum discipline. Illi ergo apud quos
non vacat verbum dei qui cor an
gustum habent qui non sunt via ubi se
men cadit et ab avibus colligitur
qui non sunt petrosa loca ubi se
men altam radicem habere non potest
et ad horam exit et in estu arescit
qui non sunt ager spinosus ubi
semen cum germinaverit et in auras
surgere cepit spinarum densitate suf
focatur. Sed qui sunt terra bona
parata semen accipere et fructum reddere
vel centenum vel sexagenum vel
tricenum. Recordamini enim qui non
sunt in ecclesia domo discipline

Semen

terra bona

atque stolam: Has me similitudines
in evangelio commemorasse recognoscitis
sunt tales et accipiant quod dominus
per me dicere dignatur qui ille seminat
quid ergo sumus nisi cophinum seminan
tis i. me ponere dignatur quod vobis
proficiet: erogate ergo. attendite ad vil
tatem sed ad karitatem seminatoris.
Quid est ergo bene vivere nisi quod
precepta multa sunt / in lege quibus
ipsa vita bona continetur. Fuerunt
enim ibi et dicuntur. multa omnino pre
cepta sunt et innumerabilia ipsorum
preceptorum paginas vix unusquisque
enumerat. Quanto magis ipsa que dicere
noluit propter eos qui se possent
excusare vel quia eos non vacat
legere vel quia non possunt facile in
telligere ut excusacionem nemo
habeat in die iudicii. Voluit igitur
dominus sicut scriptum est consummans
et brevians verbum super terram de
quo propheta predixerat verbum enim
consummans et brevians faciet
dominus super terram / hoc ipsum verbum
et breviatum nec obscurum voluit
esse dominus. Ideo breve ne vacaret
legere, ideo apertum ne diceret: michi
non licuit intelligere / thezaurus
enim magnus est ipsa divina scrip
tura in se mirabilia precepta et
multa tamquam gemmas et preciosa
monilia et ingencia vasa et ma
teria metalla continens: Sed quis
potest scrutari thezaurum istum et per
venire ad omnia que ibi sunt quam
habent similitudinem. Dedit in evange
lio et dixit Simile est regnum celorum
thezauro in vento in agro ne quis
se in hoc ydoneum diceret dedit illam
similitudinem Simile est regnum
celorum homini negociatori querenti
bonas margaritas qui in
venit unam preciosam margaritam
vendidit omnia que habebat et
emit eam ut si piger esset ad
perscrutandum thezaurum non sis pi
ger unam margaritam sub lingua
ferre ut quo vis securus ambula
verbum ergo verbum consummans et
brevians: diliges dominum deum tu
um ex toto corde tuo et ex tota
anima tua, et diliges proximum tuum
sicut te ipsum. In his duobus precep[tis]

tota lex pendet et prophete. Cre quod
dicat in domo discipline dilige
deum et dilige proximum, deum tamquam
deum, proximum tamquam se. Non enim in-
venis parem deo ut dicas dilige
deum sicut illum. De proximo in-
venta est tibi regula quia inventus
es proximo tuo par. Tu ipse queris
quomodo diligas proximum tuum. Attende
teipsum et quomodo diligis sic dilige
proximum, non es ubi erres. Volo
ergo tibi committere proximum tuum ut
diligas eum sicut teipsum. Volo
sed adhuc timeo. Volo tibi dicere
dilige proximum sicut diligis teipsum
et timeo. Adhuc enim discutere
volo quomodo diliges teipsum. Noli ergo
egre ferre, non es tu ipse dimittendus
facile tibi est proximus committendus. Tu
unus homo es, proximi tui multi
sunt. Non enim proximo sic debes
intelligere patrem vel fratrem vel cogna-
tum vel affinem. Proximus est omni
homini, i. omnes homines proximi
dicuntur, pater et filius, socer et gener;
nichil tam proximum quam homo et
homo. Sed si putamus non esse pro-
ximos nisi qui de eisdem parentibus
nascuntur, Adam et Evam intendamus
et omnes fratres sumus. Et
quidam fratres sumus quod homines
sumus et quanto magis sumus quod christiani
sumus. Ad id quod homo es unus
pater Adam fuit et una mater
Eva, et ad id quod christianus es unus
pater est deus et una mater ecclesia.
Videte ergo quantos proximos habeat unus
homo. Omnes homines quos in-
venit et quibus iungi potuit proximi
eius sunt. Quomodo ergo discuciendus est
ut diligat se cui committendi sunt
tot proximi ut eos sic diligat tamquam
se. Non ergo irascatur unusquisque. Dis-
cucio quomodo se diligat. Erit ergo
discucio quia inventus sum. Ergo
video. Discucio ut ipse se in-
terroget, ipse sibi aperiat, ipse se
non lateat, et ipse sibi se non abscon-
dat, ipse sibi loquenti faciat hom-
inem nescientem faciat. Hoc. Quomodo
te diligis quisquis me audis:
perspecto enim te in me corpore utrum
diligas te vides quia diligis? O
Quis enim se odit? Hoc dictus es

quis enim se odit ergo non diligit iniqui-
tatem. Non ego dico sed psalmus. Audi: Qui
diligit iniquitatem odit animam
suam. Ergo si diligis iniquitatem veri-
tatem non templatem sed apte dicentem
odisti te. Quanto magis dicis ho magis
dicas quia amas te odisti te. Qui
enim diligit iniquitatem odit animam
suam. Quid dicam de carne et que
pars inferior est hominis. Si odit ani-
mam, quomodo diligit. Denique qui
amat iniquitatem odit animam suam,
omnem turpitudinem exercet de car-
ne sua. Iam ergo qui te non diligis quomodo
tibi volebas committi proximum ut
diligeres eum tamquam te. Ho(c) qui perfecto
perditus et eum quem diligis sicut te
et nolo ergo ut quemquam diligas sed
solus peri aut corrige dilectionem
aut respue societatem. Dictus in-
es: diligo proximum sicut meipsum. Au-
dio plane, audio in ebrietatem bis
cum illo quem diligis tamquam teipsum.
Bene enim nobis faciamus hodie quantum
possumus bibamus. Vide quia si te
diligis et illum ad te trahis et ad
quod amas, iuste est ut quod
diligis tamquam teipsum illuc ipsum
trahas ad quod et tu amas. Unquam
es homo, ymo beluinus amando
talia qualia belue. Belias enim deus
prostratas in faciem fecit et pastum
querentes de terra, et te in duos pedes
erexit de terra. Tuam faciem sursum
attendere voluit. Non discordet cor
tuum a facie tua. Non habeas faciem
sursum et cor deorsum. Ymo verum
audi et verum fac. Sursum cor habe-
re mentiaris in domo discipline
quando enim audis rudes sed sit verum quod
rudes. Sic te dilige et proximum tuum
dilige sicut temetipsum. Quid
est enim sursum habere cor nisi quod Cor sursum habere
prius dictum est diliges dominum deum
tuum ex toto corde tuo et ex tota men-
te tua et ex tota anima tua. Quia
ergo duo precepta sunt si unum dicere-
tur sufficeret. Sufficeret et unum si in-
telligeretur. Nam loquitur scriptura
alicubi sic sicut Paulus apostolus: Non
adulterabis, non homicidium facies, non

15

concupisces et si quod est aliud mandatum in hoc verbo recapitulatur diliges proximum tuum sicut teipsum. Ecce videte duo sunt in quibus preceptis lex pendet et prophete. Videte quam plus breviatum est et adhuc prolixissimus. Ecce que duo erant unum fecimus prolixius proximum diligere et sufficiat. Sed dilige quod teipsum diligis non quod teipsum odisti. dilige proximum tuum tamquam teipsum. Sed prius est ut diligas teipsum et audire habes diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima et ex tota mente tua. homo enim quo ad se fieri non potuit sic ad se ut fieri beatus potest. alia res fecit ipsum hominem quod non est ipse homo: alia res factura est eum beatum quod non est ipse homo: Denique errans videt quia per se non potest esse beatus et amat aliud unde sit beatus unde se fieri putat beatum hoc amat quod putamus amat et unde putat fieri beatum pecuniam aurum et argentum possessiones breviter dico pecuniam totum enim quicquid possident homines homines in terra omnia quorum domini sunt pecunia vocatur servus sit vas ager arbor pecus quicquid horum est pecunia dicitur et unde sit pecunia vocata primum ideo quia antiqui totum quod habebant in pecoribus a pecore pecunia vocatur. Legimus antiquos fuisse pastores. Ergo pecuniam diligis. O homo unde te putas fieri beatum pecunia est et multum eam diligis. volebas diligere proximum tamquam teipsum. divide cum illo pecuniam tuam. quid est distrahebas in benevolus es. appetisti tibi vidisti te considerasti te non es paratus cum illo dividere pecuniam tuam sed proximo. Sed quid michi videtur benigna avaricia quid michi videtur. Si dimisero cum illo minus erit et michi et illi minuitur quodammodo non totum ille habebit non totum habebo ego. diligo enim tamquam meipsum. opto illi ut tantum habeat ut non meum minuatur et ipse in eo equetur optas unde michi prius atque

hoc bonum dicam ut optes times enim ne videas. Nemo enim scalat est felicitas tua quem torquet felicitas aliena nonne cepit dicere vicinus tuus et incipere et quasi surgere et ire post te timens ne sequatur times ne transeat te certe diliges proximum tamquam teipsum. Sed non loquar de invidis. Avertat deus hanc pestem dyabolicam quia solus dyabolus reus est et inexpiabiliter reus. non enim dicitur ut dyabolus condempnetur: adulterium commisisti. furtum fecisti. villam alienam rapuisti. sed homini stanti lapsus invidisti. Invidia enim dyabolum. Sed habebat matrem suam. que superbia vocatur. mater invidie superbia. Superbia invidos facit. Suffocat matrem et non erit filia. ideo humilitatem docuit Christus. Non ergo loquar in invidos bene optantibus loquar illis loquar qui optant bene amicis ut habeant tantum quantum habent et ipsi optant bene agentibus ut habeant tamquam et ipsi. sed nolunt eis dare ex eo quod habent. Unde te iactas o homo avare quia optas bene. Melior est te mendicus qui plura tibi optat. Et michi bene vis optare nichil accipienti da aliquid bene optanti. Si bonum est optare reddere mendicus optat tibi bene pauper et quod increpidas ad te aliquid vel domino displices ad te aliquid. Dominus dixit da bene optanti. Christus est ipse qui accepit quod tibi dedit. Cum habes pauper esse voluit ut haberes pauperes quibus dares. da aliquid fratri tuo et da proximo tuo et da aliquid comiti tuo. Tu dives ille pauper est. Via ista similis ambulanti. Sed forte dicis ego dives ille pauper sarcinam tuam commemoras pondus tuum laudas. eo quod constrinxisti sarcinam tuam ad te. ideo non potes porrigere manum onerati ligati quid inutilis te laudas solve vincula tua minue sarcinam tuam. da

comiti z illum admirare te re-
uela mr has voces laudat sacr-
cuna tuam adhuc xpc petit z no
accipit offendis nomine pietatis
crudelibus voabris z diuis z qr
sbus filiis meis xpm illis oppone
filios facis michi proponi cesario
magna est ut habeat vnde nutri-
retur filius tuus z ut esuriat
dns tuus. Ecce enim vni ex minimis
meis fecisti michi fecisti. no le-
gisti z no timuisti. Ecce qui ego
z filios tuos numeras pone vno
tuos filios numera z adde vnum
xpm illos dnum tuum habebis vnum
sit ille secundus duos habebis
sit ille tercius tres habebis. sit
quartus nichil horum vis. Ecce
quo diligis proximum tuum quem
tibi facias fratrem coheredem p
dicionem quid tibi dicitur sic
diliges proximum tuum / quid illi
in aures susurrabis homo a-
vare. nisi filii aut frater aut pr-
ximi est nobis ut cuius hic
hominis habitat quem habebis tanto
eius / frange lunam fac fortunam
Ista susurrabis proximo tuo
qui non didicisti in domo dis-
ciplinae non audisti hoc nolo
ut diligas sit proximum tuum
O si possimus facere ut nulli
nigilis. Corrumpunt enim mores
colloquia prava. Sed non si pos-
simus facere ut nemini nigilis
En mala ista que non vis di-
ce in susurres. Et non solum
nolis docere sed assiduus doceri ...
Volo ymo nolo sed non possu-
possum distringere te ab auribus
illorum alios amoneat ad horum
aurem auribus quorum aurem
penetrare mollis ad quorum cor-
da pravem intrare disponis
O qui accepit verbum sanum
in domo disciplinae sepe aures
tuas spinis corrumpit ei mores
bonos colloquia mala. Sepe
aures tuas spinis sepi et sepis
sepi ut ille qui intrare in
portas ausus fuit non solum
repellatur sed etiam compungatur

repelle illum a te dicat sanna es
sannas sanne non hic didicimus in illa
scola quo intravimus non hoc
didicimus ab illo magistro cuius est
kathedra in celo nobis ita dice-
bat noli attendere hoc enim sepi
aures tuas spinis conuitabis me
ad illum avarum es pecuniam amas
bonus esse vis. Ecce tum ama pe-
cunia tua non te faciat bonum tu illam
facis ornatam non illa te bonum.
Sed quia multum amas pecuniam
z video quia prius quo intrasit cu-
piditas. prius quo caritas intra-
respice z vide quia multum me
sit me pecuniam tuam z ecce tum
pulchrior est iste sol quam pecunia
tua quanto est pulchrior qui
fecit hanc lucem. An forte vis com-
parare pecuniam tuam luci. Ecce oc-
cidit sol unde michi pecuniam
tuam mittet z nocte subtrahebit
tuam. Certe dives es. unde michi
pecuniam tuam ita subito prueris
non habebis vn quod habes videas ubi
sunt divicie tue z si tam horreta
praefundiorum avaricie non per oculos
z sancti non vidimus z cecos avaros
Hii sunt avari ceci qui non vident
quod habeant nec habent z tamen
avarum est cecus quare quod non cre-
dit se habere / amorum est fides cum
divitem facit credendo dives e
non videndo quanto melius quod
ad deum. Non quod vides possi-
des z ecce sicut tibi predico non
vides amas pecuniam. Ecce quam
magis videbis. ama z vides certe
possides certus mortuus es quod
possides. Hic relictus es. non
tenebas z quod videbas. quia non
videbas quod habebas. Ecce quid tibi
dicat. Ecce hic tibi dicat ipsa sapientia
Amate illam tamquam pecuniam
Audistis et in ... est ut
sapientia pecunie comparetur sed amor
amoris par video enim hic si vos
amare pecuniam inveniri amorem
pecunie labores eciam sustinetis
ieiunia tolleratis z mare transitis
ventis fluctibus vos committitis. Ecce
enim eligitis quod ametis.

Sed non video quod accedam ad amorem
qui amat. Sit amare plus volo
vel amari? At dicis in pectoribus loquar
amare, loquar pecuniam. Dilexisti
tu me, dilexisti. Certe melior sum
incomparabiliter. Nolo a nobis amplio-
rem amorem quam pecuniae dile-
xistis tu me amare. Erubescamus
saltem, confiteamur et pectora nostra
tundamus, non insuper peccata nostra ut
pavimentum solidemus. Nam qui tun-
dit pectus et non corrigit, solidat
peccata, non tollit. Tundamus pectus et
cedamus et corrigamur, ne ille in nobis
ne ille nos postea cedat qui miseri-
cordiae. Diximus enim quid hic dicat.
Quare isti in scola et vapulabas et a
primariis ductus et flagitatus quaesitus
et inventus attractus es et adductus
extensus es vapulatus es. Quare
tanta mala et pericula pertulisti ut
disceres quid disceres? Litteras. Quare ut
habeat pecuniam aut compararet aut teneat
sublimitatis dignitatem. Vide quia
pectus pretium rem tu tanto la-
bore didicisti in tantis poenis et
amabat te qui te ad poenas trahebat
ut vapulareris amando faciebat
ut disceres quid litteras. Bone sunt
hae non victus es michi. Quare
et vos qui litteras legistis. Quare di-
ximus sapientias in ipsa litteratura
tractatis. Ita non sed non adhuc di-
dicimus litteras. Non enim putes hu-
iusmodi vos in scolam mittebant
eas vobis dicebant, dicebant
discite litteras ut habeat hunc codices
divitos legere possit vel ipsi sani
dicunt filiis suis: Discite litteras, quae-
re ut sis homo. Quid enim non dicis
pectus suum? Quid dico ut sis ho-
minibus ut homines sunt et id pe-
rierit. Quantum habes tantum eris, ut
habeas quantum certi aut quantum pauci
aut tu plus certi aut plus quam
pauci habes inde honorem habes
inde dignitatem. Et ubi erunt ista
omnia cum mors venerit, quo
simulat et quo intrepidat metus
iste et quo nomine ipsum autem co-
memoratum omnium corda per-
cussit et quo timorem vanum teste

gemitu declarastis. Mortem timu-
istis. Quid timetis? Ventura, timeas,
non timeam, ventura est. Si time-
as, non efficias id ut sit id quod
timeas illud. Potius time quod
si nobis non erit quid patiare, time
quod si amaveris peccata in aliam mor-
tem iruas, quo posses non ve-
nire si non amares peccata. Quid ergo
aut prius plus amas mortem
quam vitam? Absit, ne quis dicat
qui plus amat mortem quam
vitam. Forte convinco te nunc quia
plus amas mortem quam vitam.
Ecce vide te convinco. Amas tu-
nicam tuam bonam quia eam
vis, amas filium tuum bonum quia
eum vis; amas domum tuam bonam
quia eam vis. Quid etiam vis?
quod etiam vis bonam habere mor-
tem. Cottidie enim rogas ut quia
mors ventura est, bonam mortem
michi det deus. Deus avertat a
me malam mortem. Quam vitam
tuam. Mori male times, vivere
male non times. Corrige male
vivere, time male mori. Sed noli
timere, non potest male mori qui bene
vixit. Iam tu dicas, nonne multi
iusti naufragio perierunt, certe non
potest male mori qui bene vixit.
Nonne multos iustos gladius per-
emit hostilis. Certe non potest male
mori qui bene vixit. Nonne multos
iustos latrones occiderunt, bestie
laniaverunt. Ego tibi respondeo.
Hic tibi videtur mors mala nau-
fragio perire, gladio percuti et
a bestiis laniari. Mors mala? Quid?
nonne istas mortes martires subi-
erunt quorum natalicia celebramus.
Quod genus mortis non subierunt
et tamen karissimi fratres in domo dis-
ciplinae nos esse meminimus. Videamus
hic sumus vel cum hic audimus. Si
existentes hic non obliviscamur.
Si meminimus hic quod hic audi-
mus nonne martires iustificamus. Quare
mortes martirum oculos carnis in-
terroga male mortui sunt, oculos
fidei interroga preciosa in conspectu
domini mors sanctorum eius. Quid ergo
est quod exhorres in morte omo non

exhorreas si eos imitatus id agere
vitam bonam habeas. quecumque ora-
tio fuit ut exeas ex hoc corpo-
re ad beatitudinem que non
habet timorem nec finem. Nota
bona mors divitis misera pauperis (margin: divitis filio)
mala mors sitientis et tormen-
tum aque desiderantis quam mala
iacentis pauperis cui ianuam di-
vitis ut lingerent canes in fame
et siti micas de mensa divitis desi-
derantis. mala mors adversa mors
finem respice vanus es. fidei
oculum intende contingit mori
inopem illum et offerri ab angelis
in sinum abrahe. Quid profuit diviti
sepulchro marmoreo sitienti
apud inferos. quid obfuerant pan-
ni pauperi cum in fame ulcera eius
requiescenti in sinu abrahe. Lon-
ge vidit requiescentem cum quem
contempserat iacentem. Quod
eliges mortem. Dic modo michi
qui modo mortuus est qui male
vixit quia hoc eliges dixisti
ergo bene mori si disceres bene vive-
re. merces enim bone vite est eterna vita.
Qui discunt vani sunt si sunt
qui audiunt et non discunt. Quid
ad seminantem seminantis in omni
non erit via non erunt lapides
non erunt spine iactat ille quod
suum est quo timueris ne cadat
in terram malam non pervenit
ad terram bonam et nos dicamus
iacentem semina spargamus semina.
sunt qui contempserint sunt qui re-
prehenderint sunt qui irriserint
ista. Si nos timemus nichil
habemus seminare in messe habe-
bimus. ergo venit semen ad terram
bonam. Scio quia qui audit
et bene audit deficiat et proficiat. deficiat
seculo proficiat deo deficiat
iniquitati et proficiat veritati. Unus
est enim magister qui docebit non
qualiscumque homo sed apostolus. plane
non apostolus sed non ipse apostolus. an vultis
experimentum eius accipere qui in
me loquitur christus. christus qui docet
cathedram in celo habet ut
paulo ante dixit. Scola eius in ter-
ra est et scola ipsius corpus

ipsius est. Caput docet et membra
sua et lingua loquitur pedibus suis.
Ipsius est qui docet audiamus
timeamus audientes et ne contempnamus
ipsum xpm quia propter te in carne natus
est pannis mortalitatis fundatus
propter te lassatus sedet ad puteum
propter te fatigatus in navi dormi-
vit propter te contumelias indi-
gnationis audivit propter te alapas
sua sponte bonum propter te sputa
in faciem accepit propter te in ligno
pependit et animam effudit propter
te in sepulchro positus est. Hec
omnia forte contempnis in xpo. vis
nosse quid sit. recole eloquium. ego
et pater unum sumus. convertimini ad
dominum etc. etc. etc. etc. etc.

Explicit liber beati Augustini de
disciplina christiana. Amen.

Incipit tractatus sancti Augustini de con-
flictu virtutum et viciorum ... etc.

Apostolica vox clamat per orbem
atque in procinctu fidei positis
ne satietate torpeant et dicat
Omnes qui volunt pie vive-
re in xpo ihesu persecutionem paciuntur. Et
ecce quod pravitas suis principibus (margin: ecce tres)
iam religiosa namque fidelis et desunt
pie viventibus in xpo ihesu vincula
verbera flagella carceres aculei cruces
et si qua sunt alia tormentorum diversorum
quomodo ergo verum erit quod paulus promisit
ut omnes pie viventes
persecutionem paciantur. an forte nemo
pater vult pie vivere in
xpo ihesu et ideo desunt ista. (margin: si hoc vel tepiet despicit)
hoc velit quod si velis despicies
dixerit. iubat ergo apostoli sententia non
specialis quorundam sed generalis omnium
persecutio debet intelligi. Et quidam
sunt nulla intra sinum matris ecclesie
constituti qui pie viventes in
xpo contumeliis afficiunt ob-
probriis iniuriis derisionibus la-
cessunt. Ista ne est generalis persecucio
quam apostolus omnes pie viventes
pati descripsit. Non facile dixerim
cum sint quidam religiosi quibus

nemo prudentior audeat misericordiam derogare.
Alia non intelligenda est que in maiori
et maiori non dico est quamquam non maio-
ribus intorquet senectus. Sed maiores
conficit adversitas. Dum enim contra
humilitatem superbia / contra domini
timorem vanitas elata / contra veram
religionem simulatio / contra subiectionem
obpugnat contemptus dei / contra
fraternam congratulationem invidia
contra dilectionem odium / contra lib-
ertatem iusticie detractionis detractio /
contra pacem ira / contra man-
suetudinem protervitas / contra sanctum
timorem / contra spirituale gaudium
seculi tristicia / contra virtutis exercitium
torpor vel accidia / contra firmam
stabilitatem dissoluta vagacio
contra spei fiduciam desperacio / contra
mundi contemptum cupiditas / contra
misericordiam obduracio / contra innocenciam
fraus et furtum / contra veritatem
fallacia atque mendacium / contra ci-
borum parsimoniam ventris in-
gluvies / contra moderatam merorem
tempera(ta) leticia / contra seriam
taciturnitatem multiloquium / contra
carnis integritatem inmundicia
contra castitatem illibatam luxu-
ria / contra munditiam cordis spiritualis
fornicatio / contra amorem celestis
patrie amor seculi / oppugnatores
se in vigilat quid aliud contra ani-
mas suas pie vincere [illegible] ad
virtutes conflicebantur inimici acies
deprimit. Superbia divinas copias
amara est superbie congressio que
angelos de celo precipitat homines
de paradyso minavit. Cuius contra
atque amaritudo confictum dicta sunt
que bene conpescenda tenaciter
sed videamus quemadmodum
castra celi et in fine domini tene-
amus et dyaboli conflicta
potenter. Superbia dicit.

Certe melius ymo penitus omnibus
melior es verbo sermone divicijs
honoribus et virtutis que vel cun-
ctis fratribus vel simulatoribus superemi-
nent fratribus. Cui contra despicien-
tiam tenet ymmo superbire atte(ndit) superbie
dicit. Humilitas respondet.

Memento quia pulvis es et
cinis es et putredo vermis es

quis et si aliquid es nisi timeo te
humiles quo magis es potens te
non est. Numquid tu altior quam
primus angelus. numquid splendidior in
terra quam lucifer in celo. Et non
si ille de tanta sublimitate per
superbiam cecidit. Quomodo tu ad alta
tam resipiscenti superbiens
derunis (?) consteterit qui illa
qua domini humiles conditionem te-
neris in perpetuum sapientem
dicit. Corpus quod corrumpitur
aggravat animam et deprimit terrena
inhabitacio sensum multa cogi-
tantem qua dudum superius profunda
infra superbie tenebris luman
in nubis si potuit in celo stella
que mane oriebatur lucis sue
globos amittere. Audi quoque pro-
fetam humilitatis dicentem. Domine
sequimini me usque non ambulat
in tenebris sed habebit lumen vite
inquid auctor esse sequenda alibi
premonuit dicens. Discite a me
quia mitis sum et humilis corde
et in venietis requiem animabus
vestris. Audi timor superbie
dicentem ab humilitate
magistri. Omnis qui se exaltat
humiliabitur. Et illud super quem
requiescit spiritus meus nisi
super humilem et quietum et trementem
sermones meos. Audi etiam
quid de illa apostolus dicat qui
te adhuc ad humilitatem sec-
tandam in ... ait enim. Qui
cum in forma dei esset non rapinam
arbitratus est esse se equalem
deo sed semetipsum exinanivit
formam servi accipiens in similitu-
dinem hominum factus et habitu in-
ventus ut homo humiliavit
semetipsum factus obediens usque
ad mortem mortem autem cru-
cis. Ergo tanta humilitate se de-
primit divina maiestas su-
perbis in aliquo dei humana in-
firmitas. Inanis gloria dicit.

Age bonum quod vales omnibus an-
nunciat bonum quod agis / ut bonus
ab omnibus dicaris / ut sanctus et vene-
rabilis ab omnibus predicaris.

ut dei electus voceris ut nemo
te contempnet nemo te despiciat
sed vniusi debitu tibi honorem
persoluant. Timor respondet:
Si quid boni agis no p. ui
storijs sed etiam hominibus
age occulta quantum incipiemus
vales quod si ex toto no valeas
sit i acto occultadi voluntas
ut no erit ostentacio ulla te
merens ut timeris dicit aliquid
maiestatis quod semper celestium despi
derius habere dicit deniqz duas
recepciones suas fieri quod girans
vidderis adimplemisse quibus
dicamus. Faciente te elemosinam ne
sciat sinistra tua quod faciat dex
tera tua sed sit elemosina tua i
abscondito et pater tuus qui videt
i abscondito reddet tibi et videat
vestra bona opera et glorificent
patrem vestrum qui in celis est. Caue
presumas ne te ulla sua gloria trahat
quia de ypocritis dicitur. Omnia opera
sua faciunt ut videantur ab
hominibus. Amen dico vobis rece
perunt mercedem suam. Attende
tibi i cunctis que agis ne cla
rioris pulsatus cum hijs qui
demoniacorum signis gloriabantur
audias videbam sathanam sicut
fulgur de celo cadentem.
Simulacio dicit
Omnia nichil boni i abscondito
facias ne actutum cognitus
de celestis finge te foris esse quod
intus no appareris. Vera religio videt
Timuo magis sathanas esse
quod no es tenaciter omnis
hominibus quod no es quam
aliud qua dampnacio est. the
mor esto itaqz quod dicitur: Ve vobis
scribe et pharisei ypocrite qui
mundatis quod deforis est calicis et
parapsidis intus autem estis pleni
rapina et i mundicia pharisee
ceci munda prius quod intus
est calicis et parapsidis ut fiat
et id quod foris est mundum. Itaqz
illud quod in alteriori repetitur
Ve vobis scribe et pharisei ypocrite
quia similes estis sepulchris de
albatis que afforis hominibus parent

speciosa intus vero plena sunt ossibus
mortuorum et omni spurcicia. Sic et
vos aforis quidem paretis hominibus
iusti intus autem estis pleni ypo
crisi et iniquitate. Inuenio et illud quod
de talibus scriptum legitur. Veniunt
ad vos i vestimentis ouium intrinsecus
autem lupi rapaces sunt.
Inobediencia dicit
Quis tu ut peioribus obtemperes
deterioribus famulatum exhibeas
te magis qui illos decuerat im
perare qui tibi no possunt ingenio
uel i dustria coequari. Obtempera
igitur magis domino et no tibi sit
cure de quo. Beata subiectio dicit
Sed dum obtemperandum e impio
humano subito nate e ma
gistro Ipse enim dicit Qui vos
audit me audit et qui vos sper
nit me spernit. An vtique oportet
sed scelus qui imperat esse no est
talis preceptum domini imperet. Sed apostolus
econtra dicit Non est potestas nisi
a deo qui autem a deo sunt ordinata
sunt. Itaqz qui resistit potestati dei
ordinatoni resistit. Quales enim esse de
beant hij qui imperant no est a
subditis discuciendum. Et quidem
summis etiam pastoribus dominus dicit
Vacuis quia reges gencium dominan
tur eorum et qui potestatem habent benefici
vocantur. Vos autem no sic. Sed qui
vult inter vos esse maior erit om
nium sicut enim filius hominis
no venit ministrari sed ministrare Verum
tamen quia no omnes tales fu
turos preuidit subiectorum omnium perso
ne discipulis assumens premonuit
dicens Super kathedram moysi
sederunt scribe et pharisei omnia que
dicunt facite que autem faciunt
facere nolite. Imponunt enim in
humeros hominum onera grauia et
importabilia digito autem suo
nolunt ea mouere. Inuidia dicit
In quo illo uel isto minor es
tu ergo eris uel equalis uel
superior no es quia uales que
ipsi no valent no est e a superiores
esse autem etiam equales debent.
Congratulacio fraterni affectus dicit.

Si ceteros virtutibus antecellis tuens
in loco infimo quam in summo tenz teniz
ipsum conservas. Semper enim de alto
peior fit ruina quam si tibi ut asser-
quidam superiores vel equales sit
quod te ledit quod te nocet. Cave pro-
ne dum aliis locum celsitudinis
tenuatur videbis illum de quo sepe timere
times. Invidia dyaboli mors in-
troivit in orbem terrarum imitantur
autem illum qui sunt ex parte illius.

Odium dicit:

Absit ut illum amem quam in verbis
contrarium habes qui tibi de-
rogat qui tibi insultat qui te
conviciis exasperat qui tibi peccata
tua improperat qui te dictis verbis
atque honoribus semper prevenire festinat
Ipse enim tuum in videt nequaquam
sed iam preferet. Vera caritas tu dic

Numquam quam hec narras odia que
habenda sunt in homine quia propterea non
est amanda dei ymago in homine
sicut Christus qui inter penas in-
imicos suos dilexit ante omnia
tormenta admonuit dicens
Diligite inimicos vestros benefacite
hiis qui vos oderunt et orate pro persequentibus
et calumpniantibus vos ut
sitis filii patris vestri qui in celis
est. Sicut ipse alibi dicit. Et apostolus
Si esurierit inimicus tuus ciba illum
si sitit potum da illi. hoc enim
faciens carbones ignis congeres
super caput eius. Tunc sequitur idem
apostolus ex proprio submonuit dicens
Noli vinci a malo sed vince in
bono malum. Unde et de hiis qui
fratres odisse noscuntur per Johannem
dicitur Qui odit fratrem suum homi-
cida est et scitis quia omnis ho-
micida non habet in semetipso vi-
tam eternam manentem. Et
rursum Qui odit fratrem suum
in tenebris ambulat et in tenebris
est usque adhuc et nescit quo eat
quia tenebre excecaverunt oculos
eius. At numquam sufficit michi
quod amatores meos diligo. Sed deus
econtra Si enim diligitis qui vos
diligunt quam mercedem habebitis
nonne et publicani hoc faciunt
Unde tu quoque ad hoc oblivione valeb
Certe qui odit fratrem suum in morte

et qui diligit in deo manet et deus
in eo. Omnem ergo amaritudinem
fellis evome et quo quo pacto dul-
cis caritatis dulcedinem
sume. Nichil enim suavius vel
illa beatius deus in quo Joh.
caritas est et egregius predicator
karitas dei diffusa est in cordibus
nostris per spiritum sanctum qui datus est
nobis. Unde non immerito dilectio
[illegible] recte dicitur sicut scriptum
est universa delicta operit karitas.

Detractio dicit:

Quis sustineat ut quis silendo
tegere quod ille vel ille prava
committit nisi forte qui consen-
tit. Libertas iuste correctionis dicit

Nec tacenda sunt mala proximorum
nec consentienda sed karitate
fraterna in faciem proximi redar-
guendus non autem occulte de-
trahendus quam si obiciatur ideo
fratrem coram oculis increpare
nolle ne ex asperitatis increpatione
non proficiat sed magis ex correptione
scandalum sumat. Audiat scriptura
dominantem ipsa dicente habet magis
scandalum esse denuntiat dicens
Sedens adversus fratrem tuum de-
trahebas et adversus filium matris
tue ponebas scandalum. Ad magis
enim scandalum sumit qui se de-
trahentem intelligit quam qui cor-
ripientem sustinet et quia non-
numquam errata delinquentium ad
tempus silencio reticenda sunt ut
aptiore tempore corrigantur propterea
subiungitur: Hec fecisti et tacui
Ire autem ex hoc dixit silencio
detractores sibi applaudunt quod
dum per occulte derogare malunt
numquam in apertam increpationem
prosiliunt. Adhuc subiungitur
Existimasti inique quod ero tui
similis ut si dicat Iniquum est eo
tenere ut nulle detractori similem
appeam unde adiecit veracius
ut de rogas loquitur aperte correc-
cionis ex proprio Dum enim proximum
subditum arguam te et statuam
contra faciem tuam velut
dicit non in occulto ut est tua

consuetudo secundum magistro ut est ma
gnitudo (?) sollicitudo attente corripiendi
ipsi consecratus peccatorem argu
endi et eius delicta contra fra
trem illius statuit ac magis
secundum anno quod ista mag
scondit vindicans reprehen
sione magis huic odis et non
diligis non detrahis et non cor
ripis quod sic aut ob caritatis de
testandi proximi periculum in locis
eloquia divina testantur. Sic
est illud detrahentem adversus
proximum suum occulte hunc per
sequebar. Et illud Qui detrahit
fratri detrahit legi. Illud qui
qui detrahit sibi eradicabitur
unum et illud apostoli Nolite non
damni et vicem maledicti ab in
vicem consummamini. Jacobus dicit
Que erga te aguntur equanimiter
feri non potest immo hec pa
tienter tollerare peccatum est quia
si non eis cum mansueta compassi
one resistis contra te delicti
caps sine mensura cumulantur
Paciencia respondet etc.
Si passio redemptoris ad me
tem reducitur nichil tam
durum quod non equo animo tollerem
Christus enim ut ait Petrus passus
est pro nobis relinquens nobis
exemplum ut sequamini vestigia
eius. Ipse autem dixit Si patrem
familias Beelzebub voca
verunt quanto magis domesticos
eius. Si me persecuti sunt et vos
persequentur. Sed ista sunt in
comparatione passionum quas
passus est. Ille enim obprobria
irrisiones contumelias alap
pas sputa flagella spineam
coronam crucemque sustinuit
et nos nisi ad nostram confusionem
uno sermone fatigamur uno
verbo deicimur et quasi asinus
dico quod dicitur Si non com
patimur non regnabimus. Qua
propter retundendi sunt ne sti
mulus et eius incitura dap
nacio. Sed secundum legem Qui in
iusticie sic suo reus erit iu
dicio. Qui autem dixerit fratri suo

racha reus erit concilio. Qui non
dixerit fatue reus erit gehenne
ignis. Ubi cum remedium invenit
ex eo quod subdit Si offers munus
tuum ad altare et ibi recordatus
fueris quod frater tuus habet aliquid ad
versum te relinque ibi munus tu
um ante altare et vade prius reconciliari
fratri tuo et tunc veniens offeres munus
tuum. Ac si diceret Prius corde ma
tutinam precem effundas vel prius
offenso proximo satisfacias et ad
lenitatem mansuetudinem perducito
Munus enim nostrum est oracio nostra
altare nostrum est cor. Ille autem
qui hoc facere quociens inter duos
ira sine causa fuit excommunicata stu
duerit promissam dampnacionem ne
quaquam incurrit. Sed sunt multi
qui petenti sibi veniam delicta
non remittunt contra quos illa sen
tencia venit que dicitur Si non
remiseritis hominibus peccata eorum de
cordibus vestris nec pater vester celestis
remittet vobis peccata vestra. Peccata
sunt inquit que committit et me
sepius offendunt. Ad hoc non ego
sed dominus dixit Petro cum Petrus
eundem diceret quociens peccabit
in me frater meus dimittam
ei usque septies et ille ad eum Non
dico tibi inquit usque septies sed
usque ad septuagesies septies. Quam
multi autem sunt qui suas iniurias
mer de relaxat dei non timens in
dulgenter sicut non mirum de illis
dicendum qui furore decreti sunt ut
occasione dicunt in iniurias vindictam
suas vindicant verum quoque de
illa dicendum qui furore decreti
usque ad verba prorumpunt maledic
cionis. Nisi hoc quod apostolus ait
neque maledici regnum dei possi
debunt. Quod Jacobus exaggerando
detestans ait lingwam nullus
hominum domare potest inquietum
malum plena veneno morti
fero. In ipsa benedicimus deum et patrem
et maledicimus homines qui ad similitudinem
dei facti sunt. Ex ipsa procedit be
nedictio et maledictio. Non oportet

fratres mei hec ita fieri numquid fons
de eodem foramine manat dulcem
et amaram aquam hac de causa
alibi aut dicit. Mors et vita in
manibus lingue. Proverbia dicit
Numquam stultus numquam mensat
Nec bonus malibus lenia uba
et ira magis asperiora ut detrec-
tibus dum delinquunt obiurganda
sunt et mansuetudo respondet
Non enim in hiis persuasio sancti apostoli
sequenda est precepto qui di-
cit suum dilectum discipulum thimo-
theum Seniorem ne increpaveris
sed obsecrans patrem iuvenes ut
fratres anus ut matres iuvenculas
ut sorores in omni castitate et rursus
servum autem domini non oportet litigare
sed mansuetum esse ad omnes docibilem
pacientem cum modestia corripientem
eos qui resistunt. Et rursus argue
obsecra increpa in omni paciencia
et doctrina. Nos vero nichil melius pe-
nitencia deterius adhuc subditis sepe
placare nocet. Sepe enim contingit
ut leniat ac tu kairatis dulcedine
placatam correptionem spernat et que
humilitatis uba desperationis e-
mittat iacula unde scriptum est
Qui arguit derisorem ipse sibi
iniuriam facit. Et non contra de
illo qui increpacionem perficit dicit
Argue sapientem et amabit te.
Timor dicit etc.
Vestem hec dominus increpas non
tibi sit cure quidquid te sufficit
aut hoc nitris. Humilis
satisfactio respondet.
Non est danda detrahendi occa-
sio nec suspicandi suspicio sed
si autem sunt que contingunt ma-
nifestanda aut certe si desunt
humili presumptione necessaria quia
et apostolus nomen nullam occasionem
dare dyabolo maledicendi contra
penitenciam in illis detestatum est qui
fide paulisper convenientes in ydolo ad
comedendum recumbebat et quamquam
ipsi ydolum pronichilo ducerent sunt
in ecclesiam et in noxios cibos sa-
tientur infirmos tamen suum conscientias
pro forum ad idolatriam ydolorum
vitus trahebant. Tristicia se-
culi dicit etc.
Quid hec vides gaudeas cum
tanta mala in deprimis po-
tius prendere cum quo merore dece-
rueriendi sunt qui tanto gra-
te amaritudinis felle inficiuntur
Spirituale gaudium respondet.
Convenit esse tristiciam non qui
duas ee tristicias novi unam
que salutem alteram nec pru-
operatur unam que ad penitenciam tenuit
alteram que ad desperacionem perducat
Cum quibus uno existens confu-
sorius sed unio que mortem operatur
non est rationem a hiis construendum
que suadet sed econtra magis gau-
dendum a hiis que nunc dum relegio
centra dolor gaudium perhennis dicit
Cum persecuti vos fuerint homines
et dixerint omne malum adversum
vos mentientes propter nomen meum
gaudete in illa die et exultate
ecce merces vestra multa est in celo
exemplo quia ine religione
ibant apostoli gaudentes a conspectu
concilii qui digni habiti sunt pro
nomine ihesu contumeliam pati
et nullus quoque merore inutiliter lo-
cus debet ubi tamen gaudendi
letitia. Corporis vel animi dicit
Ut cum ommi diligencia studio
semper insistas ocio inimico
tunc mitteres Ubi indefinenter
lacrimas fundis ipsos etiam
oculos amittas Si pre latis
vigilijs psalmorum sensum psalme
inscitus capitis aspicis Si tot
cotidiano labore corporis ad
opus spirituale non consurgis
Veritatis exitatur respondet
Quid tibi adhuc persuada tam
longa quam promisse spacium
numquam sis certissimo unius quod
si vel unam horam in hac
vita facias Cum forte mortem
exceptis quod salvator in evangelio
dicat Vigilate quia nescitis diem
neque horam. Dissolute corporis in
herciam sepes memento quia
regnum celorum non tepidi nonul-
les non desides sed violenti rapiunt
faciendis diripiunt. Dissoluta
vestificio dicit

// addita religio sancti

Si deum esse ubique credis cur
solum singulariter locum
quo tanta mala perpetrantur custo
dis et non potius fugis. Firma
stabilitas respondet.
Ita est ut asseris quia ubique
deum esse fateris nec iste locus
desendus est quem singule apparens quod
in ipso deus est at inquis melio
rem inveni meliorem in veniens
Si videas nunquam meliorem aut
etiam talem invenies qualem Adam
et Eva paradisum cognoscitis
Te timor esto ille quia primum
angelus de celo ruit et primus homo
de paradiso expulsus ad erumpnarum
huius seculi pervenit. Attende quod
Loth extra melior probatus
nec sodomitas fuit in morte
non servitute corpus deliberatus
cum filiabus peccavit quod videlicet
videlicet vagacionis ac hoc te
diu aliam spem reddidit. Cum
quosdam etiam in uno loco perseve
rantes ab spiritualibus retrahens
vel terrenis negociis implicare
vel rebus vilissimis satagit
occupare contra dicta apostoli quod
ait Nemo militans deo implicat
se negociis secularibus ut ei pla
ceat cui se probavit et cursum
sine intermissione orare sollicite
eam agite. Desperacio dicit
Domine et quia commisisti quam
multa tanta quam ponderosa
delicta et pone in melius nec
diu vitam mutasti nec dum
confessionem veraciter correxisti ecce
enim ut cunctis mala sua consuetudine
obligatus tenuerit, tamquam ex
singula peccatorum omnibus pessimis
relabens et nisi quia agendum est
quod de peccatis ita dampnatus in unuet
de peccatibus nulla emendacio sit
erit nisi ut non committat
rex quam talem voluptates dum co
sequi nequeunt sunt sub obser
vaciones. Fiducia spei respondit.
Si de criminibus et delictis agitur
ecce David adulterii simul et
homicidii reus de inferni fauci
bus diu vita describitur liberatus
ecce manasses omnium peccatorum

nephandissimus impurissimus sordidissi
mus celeberrissimus quoque et scelestissimus
primam de morte ad vitam redyt
ecce maria magdalena in unis
fornicacionum sordibus tanquam ad
fontem pietatis currens decens diu
quod fastigia latentis rigans amplius
de terris desolans quod et lambens
unguentoque perungens ab illo me
ruit. Ecce petrus negaturus sic
divinitas astricta amarissimis la
crimis in fidelitate non desistit.
Ecce sedicione sit et effusione sui
sanguinis latro obnoxius veniens
hora momento uno quod confessione
nocte de cruce ad paradysum transit
Ecce saulus etiam dei persequens
nutrix parvulos christi intimens
ut ita dixim madidus cruore
totum se infitiens apostolus suis i
vas electionis est commutatus ubi
quod tot tantaque precedunt exempla
non deut locum desperationis ma
la tenoquia. Cum etiam septimum
sit dominique die petrus confessus
fuit infirmitatisque salvus erit et
cursum celo mortem impii di
cit suus de conversacione in melius
nequaquam minuenta quid aliud
respondeam nisi quod heri quisque
non esset agat hodie diu adhuc
vivere licet ne differat de die in
diem diu nescit si vel una hora
habeat correctionis vel diem spacium
primiciis de superacceptis prave co
suetudini resistens dicit ma
ne et vespere petit cepi hec mu
tacio dextere excelsi. Cupiditas dicit
Valde sine culpa est quod que dare
abunda concupisti quod non mala
pecunia appetens si esse pauper nescit
et quod male alius retinet ipse
melius expendes. Mundi con
temptus respondet.
Ista vel aput homines seculares
sine periculo vel offensione pro
veniret quod quanto quisque amplius
habere cepit tanto amplius habere
concupiscit, sicque nisi modum in
concupiscendo non habeat cum in
nimis huius seculi curis desipue
festinat, ut enim ait scriptura

Exquen

Avarus pecuniis non implebitur. Et ne nimium quam sit detestanda paulus insinuat dicens Avaricia que est ydolorum servitus quod sit non uni Item exponens ait Qui uolunt divites fieri incidunt in temptationem et in laqueum diaboli et desideria multa et nociva que mergunt homines in interitum et perditionem. Hec vero detestanda quidam sapiens denunciat cum dicat Avaro nichil est scelestius qui sit noxia. Jacobus clamat dicens Agite nunc divites plorate ululantes in miseriis que advenient vobis divitie vestre putrefacte sunt vestimenta a tineis comesta sunt Aurum et argentum vestrum eruginavit et erugo eorum in testimonium erit vobis et manducabit carnes vestras sicut ignis. Sed nunc recede prior in precipere noluit cupiditatis malum quod malum esset ait Quam difficile qui pecunias habent regnum celorum intrabunt et rursum facilius est camelum per foramen acus transire quam divitem in regnum celorum intrare. Si ergo secularibus bonis ita est periculosa cupiditatis industria quanto magis periculosior illis qui habitu et conversatione iam seculares esse defecerunt quique tam quod bonum divitis esse deposuerunt ad quos specialiter redemptoris verba clamat quibus destitui possit morbus avaricie Nolite solliciti esse quid manducetis aut quid bibatis aut quo operimini Hec enim omnia gentes inquirunt Querite autem primum regnum dei et iusticiam eius et hec omnia adicientur vobis. O quam beatum quamque securum quam amplectanda sunt nullus inhiat mira ita securus est ut est ille qui nichil preter xpm appetit possidet cuncta que sunt mira sibi habet sponsione probat. Hec sicut paulus ditissimus pauper dicebat tamquam nichil habentes et omnia possidentes omnia namque non superfluam tamen vitam ipso confirmante ait Habentes victum et amictum hiis contenti simus. Dicas forte ego assis religiosos bonis plura habundasse ut melius abiicis quam applaudis erogentur xpi pauperibus Et ego consentio sed placeas non avertam subiciendo quod inspice illud mulieris loth exemplum Venit que dum post tergum a sodomis exiens respexit in statuam salis conversa statim effecta est Unde et xpc ait quid paucedum de inciat dicens Nemo mittens manum suam ad aratrum et respiciens retro aptus est regno celorum. Unde petrus ait Melius erat illis non cognoscere viam iusticie quam post agnitionem retrorsum converti ab eo a quo traditum est illis sanctum mandatum Contingit enim eis illud verum proverbium Canis conversus ad suum vomitum et sus lota in volutabro luti. Hanc nimirum avaricie morbus numquam melius compescitur nisi cum dies mortis sine oblivione meditatur. Cum qualis post modicum in sepulchro futurus sit homo considerat hoc verte firmum manebit. Illius memoria qui dicebat homo putredo et filius hominis vermis. Hec ab illius ore non recesserunt qui dicebat In omnibus operibus tuis memorare novissima tua et in eternum non peccabis. Quid tu rogo quid tu divicias congregare pretendis audi quod nudus egressus sum de utero matris mee et nudus revertar illuc. Audi quod nichil intulimus in hunc mundum sed nec auferre quid possumus.

Obiectio respondet Dicat

Si ea que possides egentibus tribuas unde subiectos sine penuria nutrio Misericordia respondet

Si ipsi modum inhiat preterneis utraque perficere valebis habent enim item ipse ad Corinthios ait Si voluntas prompta est ex eo quod habet accepta et non secundum quod habet non enim ut aliis sit remissio vobis autem tribulacio sed equalitate in presenti tempore vestra habundancia illorum inopiam suppleat ut et illorum

habundancia vestra sit inopie supplementum
ut fiat equalitas sicut scriptum est
Qui multum habet non habundabit et
cui modicum non minorabit hinc
quidem iustus plenus admonet
dicens Si multum tibi fuerit habundanter
tribue si autem exiguum
et hoc ipsum libenter impertiri stude
quod in carnali vitis dicat quod sup
est date elemosinam et ecce omnia
munda sunt vobis Audient ob
duraci precordiis iudicium sine misericordia
ei qui non facit misericordiam Ideo non tot
per prophetam amonet dicens Frange
esurienti panem tuum et egenos va-
gos induc in domum tuam Cum videris
nudum operi eum et carnem tuam ne despexeris
Ex eo enim quid propriato
diuina contingit qui non ideo dampnatus
est quod aliena tulit sed quod
egenti propria sua non tribuit et
in inferno positus ad sperandam minima
iniuriam peruenit qui hic pena
necessaria Prudenciam ad sinistram
positus in die celi dicturus
est Ite in ignem eternum qui
paratus est dyabolo et angelis eius
Esuriui enim et non dedistis michi
manducare et cetera que ibi in
biblia nominantur Furantur saltim
quos cruciatus beati Salomonis
cumque bonum est quod dicunt
Furtum dic ... ut et cetera
Si aliena non tollis ex proprio uel
diuites uel sufficiens esse non
vales Furtus dicit
Si cuncta que tibi placent sua
da quisit et ne modicum
quod suaudum estimas unde iu-
dicat perpetuis utilitatibus consiliis
uel amittis et conmilitonibus
placeas Innocencia respondet ad utrumque
Melius est pauperem et insufficientem
esse multisque ex dato
placere quam aliquid fere furto uel
fraude qui et aliena quoque male
iniustitie percipit ipse sibi regni
celestis aditum claudit Unde et
predicator egregius quosdam
redarguit dicens Omnino delictum
est in vobis quod iudicia habetis
inter vos quare non magis iniuriam accipitis

quia non fraude patimini sed vos iniuriam
facitis et fraudatis et hoc fratribus
An nescitis quia iniqui regnum
dei non possidebunt atque ut ceteri
subiungit neque fures neque rapa-
ces regnum dei possidebunt Falla-
ciam et mendacium unum dicit fallacia
aut sit ingenio Mendacium
simplici verbo Fallacia dicit
Fallacia ipsius dicit ut exultas
Amen peccamus non tamen idcirco
aliquem illudere quis sed impetendo
mores inuectiis non habeo quod
tibi tribuere possim celans uerum in
corde quod habet uel quod sibi conuenit
uel quod alius si voluntas inest tribuat
Mendacium dicit et cetera
Omnino quod possibilitas non habeo
si non artificioso ingenio sicut
fallacia sed simplici negacionis verbo
frustrans poscentem Veritas
ad utrumque respondet
Nec artificioso ingenio nec simplici
verbo oportet decipere quemquam
quia quolibet iniuste modo mencias
es quod mentitur occidit animam et omnes
mendaces per illorum in stagno ignis
ardentis sulphure Venacis in
gluttonie dic ut
Adesum deus omnia munda con-
didit et qui saciatur cibo re-
spuit quod aliud quod nimium concesso
contradicit Ciborum parsimonia ruidet
Tamen horum que dicis verum est
Deus enim homo fame moreret
omnia deus ad esum munda cre-
auit sed ne concedendi nescerat
exceedet abstinenciam impleuit
atque ut cecum sua mala satiuntur
in abore panis sodoma periisse
nisi attestare qui ad illum per
prophetam loquitur dicens hec est iniquitas
Sodomis tue sodome saturitas panis
et nappe sicut aeger ad medicinam
sit ad sumendas dapes debet accessus
accedere nequaquam sed voluptatem
illis appetens sed nature succurens
hinc in carnacionis verbis precursorum ait
Attendite ne grauentur corda vestra in
crapula et ebrietate Ideo contra
de insaciabili in deorum voracitate
apostolus dicit Multi ambulant
quos sepe dicebam vobis nunc autem

z flens dico inicos tuas xpi qui
dns venter z qua imprudentes
eos qui terrena sapiunt z infirmi
esca vent z venit eris dns et
z hunc z hanc destruet / ille
unit hoc vicium supat qui in
sumendis cibis non solum p
symoniaz tenet ut s. superfectas
esuries impetet vin etiam amica
cories sunt z splendidas epulas
excepta corpis infirmitate z ho
spicii suscepcoe contempnit.
Inepta leticia dicit

vera

Et aliud animi gaudium meg
abscondas Estre᷑ impub
licum letus dic aliq foris vn
ul tu ul proximi indeatur fac
eos letos tua leticia Moderi
tus meror respondet

Unde tibi inest tanta leticia
Unq iam dyabolu vicisti
unq iam infini penas euasi
sti unq iam de exilio ad priaz
venisti unq iam de tua electe
securitatem accepisti an forte
inoblivionem venit qd dns
dicit Amundus gaudebit vos
aut contristabimini s tristicia vra
vertet in gaudium an forte me
moriam excessit qd idem alibi
dicit ve vobis qui nunc ridetis
qr plorabitis z flebitis quod
psalomonem dicit Risus do
lori miscebit z extrema gau
dii luctus occupat z ecclesiastici
pelbim Beati qui lugent
qm ipi consolabuntur Insu
p salomone testatur homo utz
amore ul odio dignus s oia
in futurum reservantur incerta
Compesce ergo inane leticiaz
qr nondum euasisti penalem
eruptivam (?) racione apud omnes
ul homines i sumus iudicans
nec qui auctoribus tenebris re
clusus gaudere conaris Mul

(illos)

tiloquium dicit
Non ille qui dem reus tene
bitur qui plura quidez s
bona loquitur s ille qui saltem
vana s mala dicere pbatur.

(taciturnitas)

Veritas dicit
Verum est quod dicis s cu
multa bona pferri videt

sepe contingit ut a bonis loqucio
inchoans ad aliq pravam declinet
hoc ipm sca sceptura p
muniante qr in multiloquio peccatum
non deerit ac forte nec inmunia
verba declinare timiosa vero nunq
declinari possunt i ociosa atqz
ociosa de quibus in futuro racio
erit reddenda Teneatur igitur
modus in loquendo z labiis non
nunq nalibz verbis prendu sit
Unus psalmista lecti flasse dicit
eum humiliatus sum z silui a bo
nis Iniuidicia dicit.

Non est gaudere facium sine
concubitu maris z femine
ul pris ul alterius ingenuitati
mutulibz Integritas carnis resp.

Non sit ait apostolus de nid q
sic nec q in mundi regimine sed i pos
sidebunt Luxuria dicit

Cur te i voluptate tua modo
quo dilatas cu quid te se
quatur ignoras accepta qr in
desideriis pdere non debes quia
qua cicius pcusseas nescis si
cut misericors dns cum hoiem
i voluptate coitus nollet in
ipo huani generis exordio mas
culum z feminam non fecisset
Illibata castitas respondet:

Volo ignorare te fugias qr
post hanc vitam recipias
si cut pie z caste vixeris sine
fine gaudebis Si vero impie
z luxuriose egeris incendiis
subiacebis unde aut iniaste
caste vivere debes unde qd accep
tum acceptum pcuseas ignorare
te dicas quod qr i exordio
generis huani ad hoc masculum
z feminam deum creasse p
fiteris ut invicem se amplexi
bus miscere deberent omo verum
sine dicas s quia nubendi
licencia quibusdaz tribuitur

(illos)

hec est que ignitatem sucium
z castimoniam induales ne
quaqz pfessi sunt quibusdaz aut
non attribuit illis viz qui ignes
aut continentes esse decreverunt
Q fornicacio nulli imprimis
concedit non attendis atque rep
ucedu p̄uras qd apostolus liberus

dicit ffugite fornicacionem. Omne enim peccatum quodcumque fecerit homo extra corpus est. Qui autem fornicatur in corpus suum peccat. Ex hoc propendendum existimas audiens quod postea in sempiternum deplores et gemas neque adulteri neque fornicarii neque masculorum concubitores regnum dei possidebunt. O quam pura est concubitus hora quam perdit vitam futuram que nullum emolimentum affert corpori quod ne ibi vivit luctu quis lucrum tam cito diam ducat ad tartara.

Spiritualis fornicacio dicit:

Numquam dampnandus aliquis agit hiis qui interdum libidini consentit et ad opus concubitus libidinis non pertransit.

Mundicia cordis respondet.

Omnino delinquit qui auctoritatem non custodit virginitatis cum et auctor mundicie in evangelio dicit: Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam iam mechatus est eam in corde suo. Quo contra Iob dicit: pepigi fedus cum oculis meis ut ne cogitarem quidem de virgine. Quam enim partem in me deus desuper et hereditatem omnipotens de excelsis. Quasi diceret non auctor mee cogitacionis sum consensus displiceret nequaquam desperatam diceret. Auferte malum cogitacionum vestrarum ab oculis meis et mecum. Phariseis quid cogitatis mala in cordibus vestris. Unde Paulus apostolus dicit: cogitacionum inter se accusancium aut defendencium in die quo iudicabit deus occulta hominum secundum evangelium meum.

Amor seculi dicit.

Quid pulchrius quid honestius quid venustius quid ve potest esse delectabilius quam ea que in propria vita cottidie cernimus. O quam mirabilis celi camera in aere iocundo in lumine solis in circuitu solis lune atque decorata in varietate stellarum et cum quam oblectabilis terra in nemorum floribus infinitum suavitatibus in pratorum virentibus amenitatibus in profectu culturis humidis in vineis foliis et botris plenis palmitibus in silvarum umbris et planis exitibus aequorum et fluminum cursibus in cervorum et capreolorum saltibus in auctipitum volatibus in pavonum et columbarum turturum que pennis et coloribus et dominorum preciosis muris et laquearibus marmorum omnique musicorum tinnulis cantibus in mulierum venustis aspectibus earum que superaliis et crinibus oculis et genis et nasis et manibus et labiis nasis et manibus atque eorum ceteris adhibitis amo et generis distinctis monilibus et si qua sunt alia que modo non recolit sensus.

Amor celestis patrie respondet:

Si te ista delectant que sub celo sunt cur non magis delectarent ea que super celos sunt. Si enim ita pulcher est patria carnalis et domus qualis est si talia sunt que tolerat pessimi qualia sunt ea que possident filii sui tales et nisi in hac vita illi sunt remunerati in meliores et beati quam sunt in illa vita dicenti. Ergo nunquam recedat amor patrie celestis in quo nullus ita iuvenescit ut non senescat et succedat amor sui. Celestis in quo sunt omnes beatificantur ut deinceps nemo moriatur ubi nulla adversitas turbat nec necessitas angustiat nulla molestia inquietat sed perhennis leticia regnat. Si queris quid ibi sit ubi tantum et talis beatitudo persistit aliter dici non potest nisi quicquid bonum est ibi est et quicquid mali est numquam ibi est. Et in quantum illud bonum est quid me interrogas. Propheta et apostolo diffinitum est. Quod oculus numquam non vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit que preparavit deus hiis qui diligunt eum. Ad hanc felicitatem nulla seculi tempestate conparatum honoribus David anhelabat cum diceret: Quid michi restat in celo et a te quid volui super terram. Multis refertum dapibus hiis dapibus dicebat: Saciabor dum manifestabitur gloria tua. Et in se ipsum sitivit anima mea ad deum fontem

342.

vnum quando veniam et apparebo an-
faciem dei. cum sim heu michi
quia incolatus meus prolongatus
est. Hinc et paulus cupio dissolui
et esse cum xpo. Multo autem melius
est mihi diligentibus quam hunc

ultimum cap[itulum] (margin)

His itaque et deinceps *ultimum cap[itulum]*
Hec inquam inter plurima
etiamque ut dixi michi quia
hostis uir forcia castra nostri
quibus pie viuentes in xpo ihesu
non desinit impugnare. Et ut hys
contentus ad alia conuertit argumenta
dum quibusdam in sompnijs sepius
verum pronunciat ut eos quos ad
stolliditatem pertrahat cum decipi-
entes aut horam vel tempus
ex suscitat ut eos vigilantes ipe
sepius grauissimo deprimat cum
psallentes atque orantes sibilis
stridoribus latratibus diuersis et
incognitis vocibus interdum etiam
lapidibus vel stercoribus deturbat
ut eos quoquo pacto a spirituali opere
retrahens inanes efficiat. Cu-
erat homo dei insignitati studio
attende quid dico et me adhuc
magis stupenda narrare sicut
probato. Cuiusdam relacione inter-
cognoui quod dico vir quidam
religiosus atque monachico habitu
constitutus quod mirum ipse antiquo
hoste cum maxima temptacione
pulsatus ita ut idem mali-
gnus spiritus vestimentorum eius
particulas ex terra illi carnem opponens
inmunda collinione sordaret
que in tantum erat horrida sor-
da et noxia ut per vestium con-
tagiosis nullo deinceps esset usui
apta quamquam fuisset abluta. Deque
cum interrogatus fuissem cum

Simile (margin)

opus deus etiam usum spen-
stantem in cenderit puritas ut
cordis eius in mundiciam sordis
verteret quod numquam inexpiando hum-
secasset nisi interiorem animo
corrupisset. Si aut infidelitate
et blasphemia aut ire inani
et vana gloria sames qui deus
intus incorde foras vestimentum
maculauit. Ecce quam longe potius

erat ergo quidem non vidi sed tamen ut
arbitror hoc in illo verum prudi-
quod si non est ita inquam cum stirp-
putat sine causa deprecia gesti
ut in eo mundiciam cordis se-
tas illa siue vene habunt in...
hostis interius esse macula fe-
ret sicut paulus esse magni-
tudine reuelacionem tunc et
stimulum carnis accepit. Sic
itaque vero quorum certe si non
fuit unquam ante quod ab expertum
positum sum nescio non erit vere
est omnino verum quod dico non esse
collinionem illam extrinsecam no-
noxiam sed ipsa sine studeat
intus cordis mundiciam. Preterea
sicut cum ipse in diebus cuiusdam au-
dio quosdam apud nos dicere
non posse aliquem in patria sue
natiuitatis perfectum esse illud in
argumentum assumentes quod deus
dixit. Nemo propheta acceptus
est in patria sua. Et nos primum
oportet racione dicere refelli et
sit deinde intelligenda sit per ali-
ima demonstrari. Audiant igitur
pacientes qui hic dicunt quod dic-
tum siue scripture prudenter non
considerauerunt pene omnes sanctos
contempnunt. Si cum ita est ut asse-
runt ergo quicumque ex romanis
conuersi apud romanos degunt
quicumque ex grecis apud grecos quicumque
ex ytalis apud ytalos quicumque
ex hybreis apud hybreos quicumque
ex germanis apud germanicos
quicumque ex britanis apud brita-
nos quicumque ex anglis apud an-
glos religione viuunt imperfe-
cti viuunt et erunt. Ecce paulus
et anthonius ex thebeis apud
thebeos perfecti sunt. Ecce hylia-
rion ex palestinis apud pa-
lestinos perfectus est. Ecce ma-
charius ex egiptijs apud
egyptios. Ecce cirinus ex cypris
ciuibus totum perfectus est. Ecce ut
ad vicinos nos veniam
prothasius et geruasius yppa-
hat mediolanensi ciuitate

ipsi in domo manentes ac perditam
vivunt monachorum vitam ex-
ercentes ita pessimi sunt, ut maxi-
me fiunt aut forte sola in pro-
vincia extra hanc regularem
est, excepta ut non de ipsis sed tan-
tum de extraneis habeat monachos
constituendum cum magis ut nisi
quis fuerit, iuxta patrum regulam
vivat, non potentia non propinquo-
rum illecebris anima pastoris declinet.
Hi certe iuxta salvatoris sententiam
patri matrique fratribus sororibus
uxoribus filiis domibus agris
et cunctis que possidet renun-
tiare valebit. Hoc autem dico
non quo celsiores qui de regno
ad regnum de publico ad heremum
transierint summa laude non
dictavi, sed quo illos et qui magis
affectibus priviam fugiunt qua
cessibus felices atque perfectos
ducam. Obsecro itaque illos qui
apud nos fieri decreverint, ut
vigilanti animo studio considerent
cum dixit dominus Nemo propheta
acceptus est in patria sua, sed
nisi quid aliud intelligendum
nisi quod non acceptum dixit, ne-
quaquam receptum quod de antiquis
prophetis et se ipso intelligi voluit
qui apud incredulos iudeos
non fuerunt accepti sed magis sancti
Stephano ad eos dicente Quem
prophetarum non sunt persecuti patres
vestri qui prenuntiabant de adven-
tu iusti cuius nunc homicide et
proditores fuistis. Quis autem non
videat quante temeritatis quantumque
sit presumptionis aliquem sibi no-
men prophete assumere. Cum igitur
tu karitatis affectione clericos re-
darguere et iuxta regulam
patrum vivere semper studeas ma-
xime sancto patris confessoris
Vedasti non declines ab eo quoque
ut illi addas que propria ne-
minimas. Totum enim quod
sufficit habet et nusquam minus
habet. Cuius verba atque imperia sec-
tato esse suos perducunt ad celi

prudentia. Ecce frater meus karissime
inter ceteras meas occupationes
habes tibi meum sermone noc-
turnis horis licet inculta brevi-
tate dictatum atque conscriptum quem
epistolarem modum excedere cogno-
vi libellum potius de conflictu
viciorum atque virtutum nuncupare
malui in quo si edificationis aliquid
reperies hunc legendum et
aliis tradere debes. Etc. Etc.

Explicit liber Augustini de conflictu viciorum et virtutum. Incipit ysidori prohemiorum.

In testimonie Incipit liber pro-
hemiorum sancti ysidori episcopi de libris
novi ac veteris testamenti. Plenitudo
quam in canone catholica recipit
ecclesia iuxta vetustam priorum
traditionem ista est. In principio biblie v libri
Moysi Geneseos Exodus Leviticus
Numeri seu Deuteronomium i. secunda legis et quasi
lex hinc succedunt libri Ihesu Nave vel
Iudicum sive libellus cuius est titulus
Ruth qui non ad hystoriam iudicum sibi
Hebrei assuunt, sed magis ad principium regum
pertinere videtur. Hinc sequuntur iiii libri re-
gum quorum quidem paralipomenon li-
bri duo a latere annectuntur quia eadem
gestarum rerum continent causas que in
libris regum esse noscuntur. Quamquam et
alia sunt opuscula et volumina que
in gentibus diversorum temporum texunt
hystorias ut liber Job ut Thobie Hester
sive Judith necnon et Esdre seu Ma-
chabeorum libri duo. Sed hi omnes preter
librum Job regum scripserunt hystoriam et
principes Iudeorum annales suos qui-
busque temporibus persequuntur continentes ista
sive leta que post excidium urbem
Iudaico populo gesserunt. Ex quibus
Thobie et Judith sive Machabeorum
Hebrei non recipiunt, ecclesia tamen eos inter
canonicas scripturas enumerat.
Occurrunt exhinc prophete in quibus est
psalmorum liber unus et Salomonis
libri tres Proverbiorum, Ecclesiastes et Can-
ticum Canticorum. Duo quoque illi egregii
et sancte institutionis libelli Sapientie
et alius qui Ecclesiasticus qui dum
dicantur a Ihesu filio Syrach editi
propter quandam eloquii similitudinem

Salomonis tytulo sunt prenotati qui
tamen in tercia parte cum reliquis libris
continentur veteris testamenti autem. In secundo
sunt libri 16 prophetarum ex quibus quattuor sunt
qui maiora volumina condiderunt id est
ysaias Jeremias Ezechiel Daniel.
Reliqui vero 12 breves sunt et coniuncti
et ab hebreis uno volumine continentur quorum
nomina hec sunt: Osee Johel Amos
Abdias Jonas Mycheas Naum
Abacuk Sophonias Aggeus Zacharias
Malachias. Quidam autem
Jeremie lamenta segregantes de volumine
eius scribunt. Sicque 22 vel 24 libros ve-
teris testamenti suscipiunt. De novo t[estamento].

Hinc omne testamentum novum cuius
primi ewangeliorum libri sunt quattuor: Ma-
theus quoque et Marcus Lucas
atque Johannes. Sequuntur deinde episto-
le Pauli apostoli 14: ad Romanos 1, ad Corinthios 2,
ad Galathas 1, ad Ephesios 1, ad Phi-
lippenses 1, ad Thessalonicenses 2, ad Co-
locenses 1, ad Thimotheum 2, ad Thytum
1, ad Phylemonem 1, ad Hebreos una.
Jacobi apostoli 1, Petri 2, Johannis 3, Jude 1.
Actus apostolorum a Luca ewangelista conscripti.
Apocalipsis Johannis apostoli. Isti sunt qui in ordine
veteris testamenti libri. Ac hec sunt enim
nova et vetera que de thezauro dei proferuntur
et cuncti quibus sacramentorum mi-
steria revelantur. Hii sunt duo seraphin
qui in conspectu sedis tronique insistentes clamantes
agyos agyos agyos dicentes ympnum
erumpunt. Hec littere sacre hystorie
integrum corpus. Nichil aliud cum istis
nichil expandis. Quicquid extra
hos fuit inter sancta hec et divina nullatenus
est recipiendum.

Disposito igitur veteris ac novi te-
stamenti ordine librorum ultimo
nunc cursim breviter eorum
prima prohemia narrationi subiciamus.
Genesis mundi fidem hystorie describit
fabricam mundi et hominis conditionem cata-
clismum et divisionem terre confusio-
nem quoque linguarum gestaque omnium
patriarcharum usque ad ingressionem
Israel in Egyptum. Exodus continet
Hebreorum servitutem ac decem pla-
gas Egypti egressum populi et nubem
protegentem visum etiam rubi mare
mersumque cum curribus Pharaonem et
legis datum, ingressumque heremi
cibum manna et fluenta i dabit

edimenta victa pugna Amalech man-
data etiam decalogi et archam testamenti
dedicationesque tabernaculi et oblationum.
Leviticus autem leges sacrificiorum hostiarum-
que diversitates indumentaque pontificum
et levitarum ministeria describit ciborum
discretionem et diversitates peccatorum purificationes
vel hostie mutantur. Numerus numero egres-
sos de Egypto tribus enumerat quadraginta
quoque et duarum per heremum mansionum
sacra significantia. Deuteronomium
autem que est secunda lex narrat ea que
sunt per Amorreos et Seon et Og et Basan. et
Aseroth usque ad Cades barne fiunt precepta
data amorose mandata vero atque pro-
missa maledictiones peccatorum et pro-
missiones benedictis. Ibi canit canticum
Moyses ibi dat benedictione filiis Israel
ibique terra repromissionis conspecta mo-
ritur ac sepelitur. Primo nulli autem Hebreorum
quinque libros conputant legis id est Ge-
nesim Exodum Leviticum seu Nume-
rum Deuteronomium aut repetitionem eorundem
librorum et quidam legis meditationem
dicunt ea dumtaxat ratione pro eo quod illi
quinque ipse rerum gestarum continent. Iste
autem omnem quam ita narrando continet. In ibi
quoque hic filii Israel duce Jhesu Jorda-
ne transeunt ac sexto invadunt, subru-
unt cananeorum et genealogias divisionum
terre eorum hereditates sorte suscipiunt.
Judicum quoque Judicum continens peccata
et servitutes Israel exclamationesque
populi et miserationes dei. Liber Ruth
eiusdem moabitidis texit hystoriam
de cuius stirpe et familia descendit
David. Hunc Hebrei libellum ad Judicum
librum subiungunt pro eo quod in diebus
Judicum gesta ea commemorantur
que in eo scripta sunt. Ac quod Latini
pro eo quod genus regis David retexit
ortum ex eadem Ruth moa-
bitide ad corpus regum patenter in-
prime contendunt. Regum liber quattuor apud
Latinos propter prolixitatem sui in quattuor
partibus sit distinctus apud Hebreos
tamen in duobus libris divisus est. Quorum
primus Samuel describit archam domini
a Judeis cessisse ad gentes. Heli
quoque sacerdotium in Samuel ministerio
fuisse translatum et in David similiter
regem inpium. Malachim vero regum
initia et ystoriam continet gestaque eorum

per ordinem lectis temporum ipsum quoque ... thil obertorem ydolatrie narrat in assiriis [illegible] advenisse eidem venisse nabuchodonosor urbem captivamque duxisse principem ac populum et subvertisse urbem et templum. Paralipomenon apud hebreos sub uno libri volumine continetur appellaturque ab eis dibreiamin id est verba dierum; apud nos propter prolixitatem in duabus divisus est partibus. Est autem hic ordo continuationis et temporum continens in qua scilicet non parva scripturarum eruditio continetur. Nam quecumque hystoriarum veteris testamenti in libris regum aut omnino omissa sunt aut fortasse non plene digesta in isto summatim ac breviter explicata sunt. Unus quidem seriem et late legis sive regnorum ad initium perducit pervenientes ad usque tempus quo et regnum [illegible] finitum. Iob sub continet eiusdem sancti viri dampna simul et flagella et consolationem divina laude quoque eius magistratus mundi deplorat miseriam consolationesque eciam dei ad ea in plebem eiusque duplici bonorum in fine remuneratio. Hic autem ex suis passionibus et verbis Christi expressit ymaginem. Cuius uxor eius carnalium typum tenet qui intra ecclesiam positi vitam spiritualium moribus suis scandalizant. Amici vero eius speciem pretendunt hereticorum sub specie consilii seductorum. Porro Helui qui adversus Iob cum exprobracione in multis surgit eos qui intra sinum ecclesie arroganter predicant et pravitatem cordis ac sic fastu quodam proferunt superbie exemplis ostendunt. Liber psalmorum quamquam uno concludatur volumine non est tamen editus uno eodemque auctore. Decem enim prophete sunt qui eos diverso tempore scripserunt id est Moyses David Salomon Asaph Eman Ethan Idithum et filii Chore, Assir et Abiazab. Sunt Esdras, non nulli eciam Aggei et Zacharie esse estimant. Ab hys autem qui sine tytulis sunt tradicio veterum talis est ut cuius auctoris precedens psalmus est eius et qui sine tytulo sequuntur ipsius esse credantur. Est autem hic liber allegoriis ac typis sacramentorum signatus. Specialiter autem quia natum, quia passum,

quia resurrexit Christus pene hic omnium psalmorum resonat organis. Sciendum tamen quod apud hebreos omnes psalmi permixti fuerunt et inordinati quos quidem postmodum Esdras in unum volumine collegit et in ordinem unumquemque disposuit ac pro multitudine sacramentorum misticorum alios atque alios pretulit ordinem. Dum posteriores videantur in tempore. Nam secundum hystorie tenorem 29 psalmus quarto prior est et interpositum in ordine prior est. Sic enim [illegible] eos perordinavit ut voluit. Salomon tria volumina edidit, primus ex hys proverbiorum liber est, secundus qui appellatur ecclesiastes, tercius cuius tytulus est Canticum canticorum. Quibus quid tribus libris trium generum disciplinas composuit quibus ad rerum scientiam pervenitur. Primus namque ethicam id est moralis, secundus phisicam comprehendit id est naturalem, tercius theoricam id est contemplativam. In proverbiis namque moralia docens primum quendam usum loquendi altiorem intellectus edidit. Comparatione [illegible] celestis institutionis sententias usibus brevibusque sensibus coaptavit. Sunt autem proverbia sub verbis alys res alias explicantia que aliter quam dicuntur intelliguntur. In [illegible] qui in sermone verborum que greci parabolas vocant. In ecclesiaste vero rerum naturam discuciens cuncta in mundo caduca et vana esse reprehendit, rebusque omnem seculi conspectum renunciandum admonuit. In canticis autem canticorum supergressus visibilia atque contemplans ea que sunt celestia ut divina sub specie sponsi et sponse ecclesie Christique unitatem declarat atque animam ad amorem celestium excitans provehendam ad consortium dei provocat. Illud et non est obmittendum quod a doctoribus nostris traditur apud hebreos servatum fuisse observationem ut nemini liceat hunc legere permittant nisi iam perfecte scientie et roboratae fidei ne forte per inbecillitatem sciencie et fidei imperitiam non tam erudiretur cognicione virtutis mentes quam potius ad concupiscentias carnales provocentur. Omnem scripturam [illegible] a doctoribus solemniter traditum est eam et eas quas deuterosin vocant

quia tum ista adulterium reservat. Idest principium
geneseos de mundi creatione Ezechielis
quoque principia in quibus de cherubin
scribitur et finem eius in quo templi e-
dificatio continetur. Et Cantica Canticorum. Liber
Sapientie qui vocatur panarethon christi
adventum qui est sapientia dei patris passi-
onemque eius aperte manifestat. Ecclesiasti-
cus. Ecclesiasticus vero morum pene omnium discip-
linam et sancte conversationis religionis ef-
ficacem compositam conscripsit. Dictus est autem
ecclesiasticus pro eo quod in medio ecclesie id est coram
ecclesia fuit lectus. Hunc enim propter nimiam
eius similitudinem et eloquii parilitatem
Salomonis titulo prenotant. Constat autem
hunc librum Ihesu filio Sirach editum fuisse
et inter reliquos sancte scripture libros
pari habitum veneratione. Ysaias propheta qui
in tempore salutis domini fuit postquam misso
de altari calculo labia eius purgavit
dignum effecit spiritus sancti prophetia spe-
culatorem duorum seraphin in singulare
duorum testamentorum cum .12. aliis id est apostolis
qui predicatione sua totum mundi volumen
celeritate discurrunt tegentes faciem
et pedes sedentis in throno dei id est secreta
dei ea sive que ante secula fuerunt
exordia sive que post consummationem huius
mundi futura sunt. Hic tamen post
visionem Iudee et Iherusalem ad universas terras
gentes que in circuitu eius sunt prophe-
cie convertit sermonem et iuxta qualitatem
locorum et vite diversitate quemque eventu-
ris mala ventura denunciat post
captivitatem quoque ruinam Babilonie
minatur de Iudea necem philistim
vastationem Moab extremum Damasci
Egypti commotionem et solitudinem maris
deserti obsidionem Ydumee quoque Cedar fugam
et interitum Arabie et eiusdem vallis
Syon subversionem eiectionem Sobna sive
Eliachim prepositi. Sed figuraliter in visione
Iudee synagoga figuratur reatu duplici
copulat. In ruina Babilonie
confusio totius mundi superbiaque re-
gnum et finis eius monstratur. In va-
stitate Moab error fidei secularis
et silentium litterarum innuit. In incisi-
one Egypti totius mundi ydolatria
destructio templique domini edificatio
copulata predicatur. In mortibus phi-
listim vastitas eorum monstratur qui
abierunt contra Christi et ecclesiam se-
contra fidem dei. Porro predicationem
predicato gentium et ruina civitatis
ipsius Iudeorum. Phonius maris

de Babilonis facta reparatio declaratur et que
illi ventura sunt ostendit. Per Ydumeam
sicut sol iustitie gentibus et tenebre
venerunt populo Iudeorum. Per Arabiam per
aquam baptismatis prebendam hys qui
sitierunt gentium erroris vel corru-
blasphemias per vallem Syon predicto
populi Iudei et doctorum qui de sub-
limitate ceciderunt. Per Tyrum gentibus
primi vel seculi errore deposito ad deum
converti. Reliqua vero eius vel de
Christo vel de ecclesia gentium sunt sive de
consummatione mundi. Prophetavit autem
annis fere 40 sub regibus quatuor
Iuda ordine atque sibimet continue
succedentibus id est Ozia Ioathan Achaz
adulterio Ezechia sub quo post magnum
volumen eius usque ad talem
prophecie. Ieremias propheta ex celsitus simplex
in eloquendo et ad intelligendum facilis qui
in omnibus yn dictis et passionibus suis
redemptoris nostri ymaginem prenotavit. Hic
postque in typo Christi regna destruxit
dyabolique mistica vel fidei edificavit
nuper imbere prophetie super omnes gentes
Egyptum videlicet et palestinos Moab
et Ammon Edom et Damasci et Cedar
et super regna Asur Ninive super Elam
et Babilonie. Vidit autem virgam vi-
gilantem vel flatorem divine correctionis
et ollam succensam quoque succensam in
iudicium plebem igne carnalium
desideriorum ardentem. Abscondit et duos
cophinos ficorum in prefiguratione duorum
populorum descendit in domum figuli et vidit
diminutionem vasis fictilis et novi
in renovationem ad designandum destru-
ctionis populi et successione futuri. In-
venit calicem supplicii atque vini
universis gentibus porrexit accepit et
lumbare sub ... populi Iudeorum quondam
putrefactum vidit ad indicationem infidelium
gentium ostendit et calicem aureum Babi-
lonis per quem inebriatos et indi-
lethifero vinolenti hausto. Iubetur etiam
ecce monstravit volumine lapide alli-
gatum ad demergendum in mari Babilo-
nis vel figuraliter totius mundi
increpat ecclesie derelinquentes et ad con-
versationem provocat. Adulterium plangit
ruinam Iherusalem templique eius
eiusdem et dispersionem gentis. Prophetavit
autem 13o anno regni Iosie regis
Iuda prophetaque eius per 40 reges ex-
tensa est id est sub Iosia et Eliachim
et Ioachim et Sedechia sub quo e

visa est Jerusalem a(d)uersariis annis et ebus me
sibi prophetauit excepto illo tempore quod
post euersam Jerusalem in egipto tum
populo fuit. Ezechiel qui in latino dicitur
fortitudo dei. hic figuratus typice
xpm stans iuxta flumen seculi
et Chobar et pectora gerens mistica
dicit similitudinem glorie dei et quatuor
animalia mistica euangelistarum et rotas
se inuicem continentes in typo testa
mentorum. Vidit et cernens in typo xpm
dominum sedentem in iudicio sursum, elec
tri in diuinitatis fulgore radiantem.
Comedit quoque librum dumque legitur in quo
scriptum est lamentum penitencium et
carmen iustorum et ve eorum qui post
peccata primam non egerunt. Tunc
accepit laterem in quo obsessam Jerusalem
pictura describit vel magis sub typo de
eiusdem urbem id est totius ecclesie que
e(st) in latere xpi formata mistica de
scribuntur. Capit et hic propheta sopori
sinistri lateris in typo mortis peccatorum
qui ad leuam positi eterna supplicia
sustinebunt ac deinde a sinistro
in dextro latere dormiens iubetur propter
spem eorum qui per imitationem mortis
resurrectionis gloriam obtinebunt.
Aspicit interea et duas aquilas sibi
met copulatas in similitudinem ba
bilonis et egipti siue aquilam
sub nabuchodonosor rege vel antixpi
figuram magnis alis volucri ce
leritate totius mundi imperia oc
cupantem. Plangit preterea sub
specie principis tyri beatitudinem quam ali
quando amisit et ruinam eius ma
gnam cum lamentatione deplorat.
Adulterium arundinem vel funiculum
gestans mensuratur sub specie fratrum misti
ce urbem. Inde hec mistica subiecit
quedam moralia scilicet quia nunc
prophetis atque speculatoribus precipit
ne reticeant malitiam eternam et
ultionum penas peccatoribus predicent. Anime
credere ad corpora sua prophetat.
Ostendit quoque unum quemque per operationem
suo redditum ne impenitentie proposse vel
defendi labem patris dilecti
obnunciat. Nunc hec subolla et

zorobabel omnem quandam similitudinem sinaie et
Jerusalem nationis quod obiat quam tuebiosam
sepe et ad primam captiuos producit populos
et post prophetationem ad monet redire quem
uisos. Hic autem post xxxv etatis sue a
nnis et captiuitates v in caldea existens
prophetauit ibique vaticinium consummat.
Ezechiel Daniel et Jeremias ex ma
gna parte volumus sunt. Daniel qui
interpretatur iudicium dei quamquam ceterorum
de xpo manifestior auctor prophetarum
e(st) Denique iste non solum venturum predicat
ut ceteri sed etiam et tempore incarnationis
vel passionis ordinem regum vel numero
diffinit annorum ita ut potius non
videatur futura predicere sed quasi iam facta
narrare. Hic autem ceterorum regnorum cunctis
frequentius visiones eorumque diuersas
sub diuersis ymaginibus intimat de
antixpo quoque ostendit quod ipse sit cornu
pusillum. De primo tempore regnaturus et
de consummatione Jerusalem vel mundi prophetia
scripsit. Sine de die iudicii et regno
sanctorum in fine autem voluminis prophetie
sue susanne hystoriam et belem
draconisque fabulam ponit. Hic
autem liber non habetur apud ebreos he
braicis quidem litteris sed Caldaico ser
mone scriptus est. Prophetauit in babilo
ne quando ezechiel. Osee propheta qui
interpretatur saluator in xii prius pro
sudior. Reliquis in suis et copio
sior in ultimo. Iste ad eas tribus
que vocantur effraym et Samaria
domus Joseph et israel loquitur. Et
per effraym hereticos arguit qui re
cedentes quales quales ab
ecclesie unitate principes facti sunt
idolorum per Samariam autem eorum deum
hereticorum demonstrat figuram qui
preceptorum dei legem custodisse se
mentiuntur et sub preceptum vitiis ne
dictum colunt. Hic hystorialiter
in xpo ultimo tempore credituros pro
nunciauit et quoque resurrectionis
dominice diem predixit. Prophetauit
autem in diebus Osie regis Juda sive
Jerobam regis Israel qui et ysa
ias. Johel propheta qui interpretatur
incipiens. Iste ad iudeam et
Jerusalem vaticinando presens in prima

3 pe de ...

sub volumine p(ro)voluptuosa (con)buina ad
ventu p(ro)ior urbem excidiumq(ue) eius p(ro)
nunciat. p(re)dicat (et) vocacionem gencium
(et) sup(er) (con)gregatos credentes sup(er) venire
sp(iritu)m sanctu(m). p(ro)ph(et)avit aut(em) sub Jon
atham rege iuda qui (et) micheas.
Amos qui int(er)p(re)tat(ur) onus vatici
navit in samariam (et) urbem tria (et)
qua(tu)or scelera gencium subiungens (sub)
figura describens (con)sum(m)i usq(ue) scelus
quia omnes mandatum p(re)verteru(n)t.
Quia in situ n(ost)ram legis i(n) me
mores non [illegible]. Decem
quoq(ue) eorum qui duce legis non obe
dierunt dei preceptis decalogi inexpiabile
eorum qui non crediderunt in (christ)o p(ro)
quibus sceleribus intonat d(omi)n(u)m i(n) igne
i(n) suam e(ti)am iudicij in [illegible] hic et
adventum (christ)i sub d(omi)nica noce [illegible]
p(re)dicat. Ego firmans tonitruum (et) cre
ans sp(iritu)m (et) annuncians hominib(us) (christ)um.
Reliqua aut(em) que de amasia (et) de ie
roboam sunt [illegible] tropice ad hereticos
referenda sunt. p(ro)ph(et)avit aut(em) sub
rege ozia eo t(em)p(or)e quo osee (et) ysaias.
Abdias i(d est) s(er)vus d(omi)ni int(er) om(ne)s p(ro)phe
tas brevior uno libro s(ed) gr(aci)a
mister(i)or(um) equalis. Iste aut(em) ydume
am loquens increpans iniustic(iam)
sup(er)biam eiusdem p(ro)p(ter) b(ea)t(u)m p(o)p(u)li [illegible]
[illegible] quod (christ)um occidit. i(n) monte
syon que est urbem futuram salu
tem (et) s(an)c(tu)m qui est (christ)us annunciat
atq(ue) i(n) monte esau p(er)petue significat
[illegible] gencium [illegible] tonat d(omi)n(u)s
regnum. p(ro)ph(et)avit aut(em) sub iosia
rege Juda qui micheas. Jonas
qui int(er)p(re)tat(ur) columba [illegible] suo
ne qua naufragio suo passi
onem (et) mortemq(ue) [illegible]
figurat sive quod devoratus i(n) mare
quasi de [illegible] pretendit
est. sive quod i(n) ventre ceti exceptus
tamq(ue) i(n) sepulturam t(er)re tribus
diebus (et) tribus noctib(us) recon
ditus est ut quod insignia nimie
penitencia mund(i) p(re)dixit. Insu
p(er) [illegible] aut(em) typum gerit iudeor(um)
qui salutem gencium non tam ad
[illegible] noluerunt s(ed) [illegible]
Nunc quoq(ue) gencium s(ed) spem
Jonas non i(n) hoc loco iudeor(um) [illegible]
quadraginta [illegible] ninivitas salus
ad [illegible] p(ro)vocavit Jonam.

Ita redempcio gencium scandalum ex
titit iudeor(um). Naum (et) contra civi
tatem Ninive sedisse legit(ur) sub um
bra [illegible] Nam eadem plebs separans
se a salute eciam de lore [illegible]
(con)tra (christ)um i(n) orientem [illegible]
[illegible] suam in monte [illegible]
sub umbra legis que [illegible]
factum est (con)tra Niniven (christ)o [illegible]
[illegible] (et) cetera nova. omnia su(n)t.
P(ro)ph(et)avit aut(em) sub ozya rege Ju
da qui ysaias (et) osee (et) amos p(ro)
ph(et)avit. Micheas p(ro)ph(et)a qui
int(er)p(re)tat(ur) quis est (con)tinuat
[illegible] d(omi)ni [illegible] simu
lacrorum [illegible] ipso [illegible]
denunciat locum eciam in quo (christus)
nasceret(ur) demonstrat. p(ro)ph(et)avit aut(em)
sub yosia qui (et) sophonias. Naum
qui (et) consolator simulacra
gencium extinguenda p(ro)nunciat
Niniven (et) urbem sanguinum [illegible]
[illegible] pedes annunciantis
pacem salvatoris adventum p(re)di
cat. Abacuc amplexans sive
luctator fortis. Impius [illegible]
sui describit [illegible] in [illegible]
[illegible] suis in fine [illegible] p(ro)nun
ciat adventum passionemq(ue) sal
vatoris. Sophonias speculator
misterior(um) dei (et) absconditus [illegible]
captivitatis urbis [illegible]
futuram [illegible] clamorem [illegible]
in piscinis (et) [illegible]
montis syon qui est collis [illegible]
[illegible] (et) aliarum gencium [illegible]
p(re)dicat [illegible] d(omi)ni iudicij
intonat. Loquitur e(ti)am (con)tra moab
(et) amon [illegible]
[illegible] catholice sacra
menta [illegible] hic [illegible]
[illegible] (christ)i p(ro)ph(et)at. atq(ue)
i(n) adventu (christ)i totum orbem
sub uno iugo d(omi)no s(er)vituru(m) annun
ciat. p(ro)ph(et)avit aut(em) sub Josya qu(an)do
(et) ieremias. Aggeus qui interp(re)tat(ur)
solempnis hic [illegible] suis
[illegible] templum d(omi)ni restituendum
p(re)cepit [illegible] p(re)dicat gencium
vel convocacione totius mundi p(re)
dicat ac sub figura zorobabel (christ)i
adventum Septuagesimo anno [illegible]

anno captiuitatis prophetauit du-
obus tamen mensibus zachariam va-
ticinio suo precedens. Zachari-
as qui nominatur memoria domini
postquam varijs diuinis prophetauit
Vidit et virum sedentem super equum
rufum insinuantem corporis christi
roseum sanguinem passionis. Su-
mitica gentium populum significantia
Aspicit et cornua quatuor siue fabros
insignantem gentium que iudam
et israel dispergentes grauique pondere
depresserunt. Intuetur filium et ihesum
sordibus vestitum et moraliter vestitum
pro figura sacerdotes quibus ablatis in-
duitur id est moraliter et cetera. Videt et
lapidem qui est christus septem habentem
oculos id est septiformis spiritus plenitu-
dinem. In ibi vero intuetur et trem
et tiaronem extinctam id est dyadema candela-
brum vero insignantem christi cum lucernis
septem que sunt ecclesie nitorem
et duas olivas ad dexteram et
ad sinistram candelabri positas
duorum testamentorum typum significantes.
Aspicit quoque duas virgas fu-
niculi et decoris in typum iudeorum
et gentium. Aspicit denique duas
mulieres id est hereticorum plebis siue
iudeorum manibus suis leuantes
amphoram id est diabolica doctrina
massamque plumbi quod est pondus
peccati grauissimum sub nomine (?)
volans in quo peccati homini et
supplicium designatur. Videt et qua-
drigas quatuor euangelii predicatione e-
uangelice mundo currentes. Post hec aspi-
cit equos missos ad predicationem
mundi primum rufum passione
martirum secundum nigrum squalore penitencie
Tercium album candore baptis-
matis. Cernit quoque et tubas stel-
larum gestantes significantes perpetuas dies
mundi canit. Angelum ing-
dno (?) conditionis populi coniungit su-
per altare signaliter christum in spiritu
in cordibus populorum. Describit namque
et pastorem antichristum opus et
intencione sinistris habentem
equum quoque in figura plebis iudeorum

et ascensorem eiusdem zabulum predicat eciam
et fontem in domo beati dauid patentem in
lauacro regeneracionis. Alia que eciam fu-
tura sunt ad aduentum domini aut de eius pas-
sione sunt aut de seculi fine siue iudicio
prophetauit. Aggeus (?) anno dary regis
medorum secundo temporibus quibus et aggeus anno
lxx° desolacionis templi et captiuitatis populi.
Malachias qui interpretatur angelus dei
In principio vaticinij sui denunciat odium
iudeorum in esau et dilectione misericordie populi
in iacob. In sequentibus autem necas (?) sacerdotum
victimas reprobat et sacrificium transferri
ad gentes annunciat in fine non nomi-
natim aduentum domini diem quoque
iudicij. In iustorum premia et impiorum pe-
nas. Iohannem eciam predicat qui primum
aduentum domini nunciauit et helyam qui
secundum aduentum annunciat esse mittendum.
Continet hec non nulla moralia et discipli-
nis congruencia explicat. In quibus cor-
ripit populum siue sacerdotes despicientes
nomen domini atque eius sacra polluentes
oblacionibus et sacrificijs violantes. Pre-
monet eciam episcopos doctos et sine ma-
cula esse debere et absque personarum accep-
cione populos viuere instruit. Discordes
compescit decimas et primicias redden-
das per ecclesie preceptum ab inquinat et
eos qui coniuges suas despiciunt et aliarum
amore necantur. Similiter et illos qui
iniusticiam suam dolentes felicitatem
laudant eorum qui huius mundi prosperis
perfruuntur. Prophetauit autem nouissimus
in babilone cum aggeus et zacharias
et hesdras scripsit post lxx explecto cap-
tiuitatis tempore imperante Cyro rege per-
sarum in iherusalem fuisse reuersum ac sub
zorobabel et ihesu filio iosedech sa-
cerdote magno siue neemia muros
iherusalem templumque et altare renouatum
iusque sacerdocij restitutum et sancte
religionis cultum in idemque operibus
gentium principumque persarum muneribus
perornatum. Machabeorum libri licet
non habeantur in canone hebreorum tamen
ab ecclesia inter diuinorum voluminum ve-
nerantur hystorias. Prenotant autem pra-
lia inter hebreorum duces gentesque persarum
pugnasque sabbatorum et nobiles macha-
bei triumphos sedeus quoque canunt
et donorum ducibus actaque legacionum.
Explicit liber prohemiorum

Incipit prefacio de libris novi testamenti

Evangeliorum predicacio quamvis quadrifaria sit, una tamen est, quia ex uno eodemque ore divinitatis processit. Hec sunt enim quatuor flumina de uno paradisi fonte manancia, que quadruplicacione decurrunt ac per totum mundi porciones misticos fluenta gracie ac fidei virorem effundunt. Hec est illa in Zacharia quadriga domini in qua per omnem orbem evectus leni iugo colla sibi cunctarum gencium subiecit. Hii sunt eciam quos sub quatuor animalium specie visio prophetalis scripsit, id est hominis, leonis, bovis et aquile. Nam primus ut homo ordinem humane nativitatis designat. Secundus instar rugientis leonis statim in principio sui divine potestatis fortitudinem intonat. Tercius vitulinam sacerdotis premittens quasi vitulum mortem consummat. Quartus more aquile affectans celum et terram transcendens transvolat atque nativitatem verbi oculis mistice intelligencie penetrat. Ex hiis tamen illa animalia que in terra gradiuntur actualem vitam sequentes ea tantum prosequti sunt que homo Christus in vita temporali gessit. Quartum animal contemplacionis acie celestia inspicit et palam operum plena divinitatis sacra disseruit. Ex hiis primus et ultimus ea predicaverunt que ex ore Christi audierunt vel que ab illo facta vel gesta viderunt. Reliqui medii duo ea tantum que ab apostolis cognoverunt expresserunt. Matheus enim evangelium in Iudea primus scripsit, deinde Marcus in Ytalia, tercius Lucas in Achaia, ultimus Iohannes in Asia. Ex quibus solus tamen Matheus predicacionis sue tamen historiam hebraico construxit stilo, reliqui vero greci sermonis eloquio ediderunt. Epistolas Paulus apostolus vero ie predicacionis sue stilo construxit. Ex quibus aliquas per typum septiformis ecclesie septem scripsit ecclesiis, consignans potius ne ex eadem numero sacramenti per septiformem spiritus sancti efficaciam. Scripsit autem ad Romanos, ad Corinthios, ad Galathas, ad Ephesios, ad Philippenses, ad Thessalonicenses, ad Colossenses, ad Hebreos. Reliquas vero prius modum singularibus edidit personis ut tamen ipsum septenarium numerum ad sacram unitatis conterat. Argumenta autem earundem epistolarum hec sunt. In primis Romanorum plebis fidem collaudat. Corinthios gemina doctrina castigat. Apud Galathas perversam fidei excludit opera legis. Ephesios magnificat in fidem quam acceperunt. Collaudat Colocenses pro eo quod in fide steterunt. Philippenses evangelium custodisse gratulatur. Thessalonicenses in prima epistola fide crevisse et operibus, in secunda persecuciones tollerasse fortiter commendat. Instruit quoque Thimotheum et Tytum ecclesias. Philemonem de emendato servo Onesimo rogat. Ad Hebreos qui in Christo crediderant et postmodum persecucionibus Iudeorum territi a fide recesserant exortatur atque ad graciam evangelii revocat. Petrus scripsit duas epistolas que canonice nominantur. Scripsit autem eas hiis qui ex circumcisione credentes in dispersione gencium erant, que quidem videntur quibusdam esse planiores, dum tamen profundius sunt replete sensibus, ut per eas qui presunt perscrutare divine sacre scripture q. pbrene quoddam receptaculum magna sibi misteria revelare contueantur. Iacobus frater domini scripsit unam epistolam ad edificacionem ecclesie pertinentem, cuius sine in mestam fide caritatem desertam videtur insudere. Iohannes apostolus tres scripsit epistolas, quarum prima officium caritatis commendans tota in amore dei et fraterna dileccione consistit. Secunda quoque que electe scribitur studium dileccionis hortatur, denotat seductores et ab hereticis commonet declinandum. Tercia autem Gaio scripsit, in qua collaudat eum in studio veritatis et opere misericordie, deinde denotat propter vitam cuiusdam Dyotrepi et Demetrio testimonium perhibet veritatis. Iude epistola increpat blasphematores in Christo et quosdam impudicos qui sub exemplo malorum superbiam et luxuriam sempiternis ardoribus traditi sunt, pro quibus ammonet ecclesiam ut eos arguant et coherceant ad penitenciam. Actus apostolorum historiam nascentis ecclesie fidem

operisque describit. Cum quidem scriptores
sacros eloquiorum misteria continet tam
ea que in Iudea vel gentibus per eorum
sancti spiritus tam aperto quam in verbis
apostolis operata vel gesta sunt. Apocalipsis
Io. post scribere septem iubetur ecclesiis a
spiritu filium hominis sedentem in thro-
no et xxiiii^or seniores et quatuor animalia
pandentia ante thronum mare vitreum
in quo sedentis librum septem sigillis
signatum in quo bellorum et gesta
mors clamor interfectorum finis quoque
mundi notatur et seculi. Describit deinde
duodena milia servorum dei qui signati
in frontibus. Ubi septem angeli tube
canunt sequente grandine et igne cum
sanguine mixta. Tercia quoque pars terre
ubi comburitur igne et tercia pars maris
sanguinis efficitur. Astrorumque ipsa tercia
pars etiam fulgoris partem amittunt.
Ubi locus de fumo putei producitur
demoniorum accipientes potestatem le-
dendi eos qui non sunt agni nomine
signati. Postea comedit evangelii librum
testatur ore predicacione suavissimum
et operis difficultate amarum. Metiturque
celeste templum describitque ibi et
quatuor seniorum et archam testamenti
ac mulierem amictam sole pugnamque
Michaelis cum dracone ruinamque
draconis. Conspicit postea et aliud
signum bestiam cuiusque regni septem
cornua portantem et numerum nominis nar-
rat. Iubet edificium testamenti novum
speculaturque angelos gestantes pa-
teras. Cernitque scilicet initium bestie
vel beatitudinem eorum qui vestimenta
sui corporis servaverunt. Exequitur deinde
et interitum meretricis Babilonie
et nuptias agni et adventum iudicii
interitusque antichristi vel sempiternam
punicionem diaboli. Adnectit incorruptam
resurrectionem mortuorum felicisque no-
vissime terre descriptionisque celestem flu-
men eciam baptismi mundi et
lignum vite dominum ihesum christum.

Hii sunt autem libri veteris testamenti
quos ob antiquitatem doctrine le-
gendos recipiendosque ecclesias
principes tradiderunt. Primumque lecti
i. Moysi libri quinque sunt Genesis Exodus

Leviticus Numeri Deuteronomium. Hos sequuntur hy-
storici libri xvi. Ihesu Nave scilicet et Iudicum
libri singuli. Sive Ruth Regum quatuor libri
quatuor Paralipomenon duo Esdre duo Thobie
quoque et Hester et Iudith singuli et duo
Machabeorum. Super hos prophetarum libri
xvi sunt Ysaias Ieremias Ezechiel
Daniel libri singuli xii quoque prophetarum libri
singuli. Et hii quidem ~~prophetarum~~ sunt. Post // prophetarum
hos vero octo libri habentur qui di-
verso apud hebreos metro scribuntur
i. Iob liber et liber psalmorum et proverbiorum
Ecclesiastes et Cantica canticorum sive sapiencie
et carmina Lamentaciones quoque Ieremie. Hec
quoque complent libri veteris testamenti
xlv. Novi testamenti primum quatuor evangelia
sunt Mathei Marci Luce Iohannis. Hi-
ie Pauli apostoli epistole sequuntur quibus
etiam subiuncte sunt vii Canonice
epistole Iacobi Petri Iohannis et Iude.
Actus quoque xii apostolorum omnium signa-
culum est Apocalipsis Io. quod est revela-
cio ihesu christi qui omnes libros et pre-
cedunt et ordine. Hii sunt libri cano-
nici ~~[illegible]~~ septuaginta duo
et ob hoc Moyses lxx elegit presbyteros qui
prophetarent. Ob hoc et lxx dominus in-
discipulis predicare mandavit et quia
lxx lingue in hoc mundo erant diffuse
congrue providit spiritus sanctus ut tot libri
essent quot naciones quibus populi et
gentes ad percipiendum fidei gratiam
edificarentur. Veteris autem testamenti scrip-
tores sunt hebreorum tradicione primus
Moyses scripsit pentateucum. Ihesus Nave
edidit librum suum. Iudicum autem et Ruth
et Samuel usque ad [illegible] scripsit. Da-
vid Malachiam totum edidit Ieremias
nam antea sparsus erat per singulorum
in hystoriis. Hebrei Moysen scripsisse
putant alii vero et prophete. Psalteri-
um scripserunt decem prophete i. Moyses
David Salomon Asaph Eman
Ethan Iditum et filii Chore i. Asser
Elcana et Abiazap sunt qui et Esdram
Aggeum et Zachariam scripsisse dicunt
Salomon scripsit parabolas ecclesiasten
et canticum canticorum. Ysaias scripsit librum
suum. Ieremias librum suum cum lamentacionibus

Auctores libri Biblie

[illegible] scripsit
samuel regum
ca samuel

Hic docet cur hebrei librum sapiencie repudiant

sius viri synagoge sapientes scripserunt ezechielem xii prophetas danielem et paralipomenon et hester. Esdras scripsit librum suum. Omnes autem hos libros idem esdras propheta scripsit post incensam legem a caldeis dum iudei in ierusalem fuissent reversi divino afflatus spiritu reparavit. Cunctaque prophetarum volumina que fuerunt a gentibus corrupta correxit. Totumque testamentum in xxii libros constituit ut tot libri essent in lege quot habentur et littere. Porro post esdram medio tempore de hebreo hos interpretes ediderunt sub ptolomeo egipciorum rege successore alexandri qui in legendo studiosior fuit omnesque libros gentium congregavit. Iste ab eleazaro qui erat princeps sacerdotum multa dona mittens ad templum petiit ut senes de duodecim tribubus constitueret qui interpretarentur omnes libros. Hec fuit prima interpretacio. Alia autem divina hos libros in edicione gentium omnium ecclesie primum receperunt eosque de greco in latinum interpretantes primi ecclesiarum ~~precessores~~ tradiderunt. Porro secunda editione ~~origenes reperit et cum ceteris supradictis~~ aquila tertiam et quintam theodocion et symachus ediderunt ambo iudei proseliti. Quintam vero et sextam editione origenes reperit et cum ceteris supradictis editionibus comparavit. Hii sunt itaque tantum qui scripturas sacras de hebreo in grecum interpretati sunt qui etiam enumerantur. Nam latinorum interpretum qui de greco in nostrum eloquium transtulerunt ut meminit sanctus augustinus infinitus numerus est. Sic enim in primis fidei temporibus ut cuique venit codex grecus atque aliquantulum sibi utriusque lingue peritiam sensit ausus est statim interpretari atque inde accepit tam innumerabiles apud latinos extitisse interpretes. Porro de hebreo in latinum eloquium tantummodo ieronimus presbiter scripturas sacras convertit. Cuius editione generaliter omnes ecclesie usquequaque utuntur pro eo quod veracior sit in sententiis et clarior in verbis. Libros sapientie salomon scripsisse probant testimonia illius quibus dicit: Tu me inquit elegisti regem in populo tuo et iudicem filiorum tuorum et filiarum. Hoc opus hebrei ut quidam sapientum meminerunt inter canonicas scripturas recipiebant. Sed postquam comprehendentes christum interfecerunt, meminentes in eodem libro evidentissima de christo testimonia quibus dicitur: Dixerunt impii conprehendamus iustum quia inutilis est nobis et contrarius est operibus nostris et promittit scientiam dei se habere et filium dei se nominat et infra: si est verus filius dei suscipiat illum et liberabit eum de manibus contrariorum. Et deinde: morte turpissima condempnemus eum. Collatione facta ne nostri eos tam aperto sacrilegio derogarent a prophetis excluserunt legendumque suis prohibuerunt. Librum autem ecclesiasticum composuit ihesus filius sirach ierosolimitanus nepos ihesu sacerdotis de quo meminit zacharias. Qui liber apud latinos propter eloquii similitudinem salomonis titulo prenotatur. Porro Iudith et thobie sive machabeorum libri qui autores scripserint minime constat. In novo autem testamento quattuor libros evangeliorum quattuor evangeliste scripserunt. Quorum solus matheus hebreo scripsisse perhibetur eloquio ceteri greco. Paulus suas scripsit epistolas ex quibus novem viii ecclesiis scripsit reliquas discipulis suis thimoteo tyto et philemoni. Ad hebreos autem epistola apostoli plerique eius esse incerta propter dissonanciam sermonis eandemque alii barnabam conscripsisse alii clementem scriptam fuisse suspicantur. Petrus scripsit duas nominis sui epistolas que canonice nominantur quarum secunda a quibusdam esse eius non creditur propter stili sermonisque distanciam. Iacobus epistolam scripsit que et ipsa a nonnullis eius esse negatur sed sub nomine eius ab alio edita estimatur. Tres epistolas idem Iohannes edidit quarum tantum prima a quibusdam eius esse asseritur. Reliquas duas Iohannis cuiusdam presbiteri estimant cuius monstratur iuxta aliud sepulchrum apud ephesum demonstrantur. Iudas frater edidit epistolam. Actus apostolorum lucas composuit sicut audivit vel vidit.

vide xxiii folium et p^a i 2° apokalipsi

Nota de lxx interpretibus

precessores

Adam prothoplastus et colonus paradisi, princeps generis et delicti, ad ymaginem Dei factus, universitatis plasmatus, qui animantibus nomina dedit, atque in eis dominandi potestatem accepit. Hic namque in deliciis floretis paradisi constitutus, inter redolentes aromatum silvas ac gratia floribus amena virentia, temptator nove vite gaudia pascebat. Ubi tellus fecunda virens perpetuo viret, ubi fons decurrens conspicuus atque perlucidus labitur. Sed postquam precepti Dei lege pollutus fecit preceptum ligni boni benedictum contempsit, paradyso pulsus mortis sepulchre sententia conpatiens(?) incolitur. Amissaque inmortalitatis gloria, vitam ... superfluit ... Quadringentis nongentis xxx annorum reddit. Hunc in positivis terminis ... paradisi ... labor ... subactum genuit. Sepultus est autem in loco Arbee, qui locus est nunc ... ibidemque sepulti sunt et Adam. Distat autem locus non procul ab Hebron metropoli urbe, olim allophilorum ... ubi et David post ... regnavit. Est autem ... Iude ... ad australem plagam milibus xxii procul ...

Abel filius Adam et pastor ovium, innocens et morte paciens, post mortem non silens. In munio (?) primus et obediencia, primus in sacrificiis Deo placens, in muneribus ... displicens. ... Cayn impius ... simulate et ... pro ... sanguine mactato ... ad hunc ... Sagnitur(?) ... innocentum.

Enoch filius Jareth, vii ab Adam, complacens Deo, malorum nescius ... Qui ... hominum ... Augustinas ac ... mundi ... meruit ... translatus ... protoplastus expulsus. Sublatus autem annorum ... trecentos lxv. Manet autem ... corpore et ... mundi ... vite ...

Noe filius Lamech, x ab Adam, ... reparator orbis atque iusticie ... in spe sapiens ... archam ... diluvii fluctus ... victorque ... expavit ... per ... ingressus ... nictit(?) ... bestias(?) ... cum ... colla submittunt. Alites famulantur. Magna avis ... redeunti ... sed ... corvi ... columbe ... ramum pacifice arboris ... ferens ... arche bestias ... armenia (?) ... abire premittens. Ipse post modum egressus ... libera ... dum colaudat ac letus victimas inmolat. Cuius archa ... sedisse ... in armenia super montes Ararath. Hic nongentesimo quinquagesimo anno mortuus est.

Melchisedech rex Salem, sacerdos altissimi primus ... sacrificii. Cuius originem secretam hunc esse aiunt Hebrei Sem primogenitum Noe ... Abrahe. Ipse est cum pater patrum ... apostolorum ... Ipse est qui ... benedictus ... duobus fratribus suis Sem et Japheth ... genuerunt. ... in medio ... figura ... Christi ... ut pater et rex ... filius ... ut ... veniens ... ab altari ... in lege ... mediatores ... Abraham ... post victoriam benedixit ... in typo ... sacrificii ... sanguinis ... primus per ... et vinum Deo sacrificium obtulit, quia sacerdotium et regnum ... Aaron sacerdocio ... Hic et ... post diluvium urbem Salem condidit ... que postea ... Jebus ... Jerosolima ... dicta ... Vixit autem annos ... usque ad septuagesimum annum Ysaac. Mortuus est et sepultus in civitate sua Salem.

Abraham pater gencium, filius Thare, de stirpe Sem, natione Caldeus, fide primus, exul sponte, obediens in preceptis, ... pauper in patria, peregrinus locuples ... in victoria ... reges ... spoliis ... captivitate ... Ecce ... in typo ... et ... in mistice ... Ecce fidelis ut promissum ... speciem ... et ... iustus atque devotus ut ... amici ... parens ad immolandum filium ... gladio ... Deo ... filium in victimam oblatus ... filium eius in sacrificium ob

pallestina quod est ... vade
... propologia qui ... sacerdos ...

tulit z arietem p filio immolat. ¶ Obijt
aut c lxx v annoz. Sepultus e i mag
efron in spelunca duplici in qua et ioi
pte sepultus ferunt adam / in ex adv io
abraham. Distat aut hic locus a
Jeroso. Iosephus refert septimo abrahe ebro
stadio ubi q abraham assert et filius
heli monimentum hic pulcherrimum ex
tructum marmore ope elegantissimo
ibi et terebinthus magna arbor
a constitucione mundi fuisse asserit
hanc yeonis ut usque ad tempora
regis iniquum pdidisse sibi. Ipsa eni
querc in mambre amorrei qui fuit
amicus abrahe que apud gentiles
in tanta extitit veneratione ut eam
in ambitu terebintho solemni sac
tione colerent ¶

Ysaac filius abrahe ex pmissione
natus in chanaan genuit / senecu
tem vocatus. quia fuit vite ostenta
clarus / pmpcius ad ferum / ad agnoscendum
patris qui excludentes nec armis
expulit. Sed patria supat. Aui peni
tentes cu benigne recepit / qui primo
rem dei eo usque detulit honore puti
ut ad arimam sponte sacrificandus accederet
atque in figuram xpi mortem non recusaret.
Obijt c. lxxx annoz. Sepultus e in ma
prim suum ¶

Jacob filius ysaac natus in tra ca
naan dilectus matri supplantator
fris. Simplex quoque et simplex et in
nocens homines domum qui post p
fectus deo consortem fugere. Homo co
mitatum meruit angeloz. Hic cum post
primogenita benedictionem pripuit matri
obediuit / et sicut uiuendo paciens
esse pnamque et patris relinquens
exul effectus. Patiente longam susti
nuit laborem famis et frigoris paulus
fuit socio ut pastor in aequanimes
panis tergens experimus non de misero
se desperans lucro. In adem c hic aut
deo colluctatus prevaluit. Hic facie
ad faciem deum vidit. Hic famis i
opia pulsus cum pelanta fame in
grediens e egypto. Cinctus e cum xl
vij anns in ydolo debitum sepultus
cum patribus suis ¶

Leuith filius gartum grassiciens
abrahe pr moab et amon /
apud caldeos natus homo iustus
et hospitalis / in sodomis pie custodit
nec nephanda ginuiens consensit

Qui prt solum hospitalis officium est
susceptor fuis e angeloz. Subsequente
exicio ac sodomitum euasit necem
suis. Causisque per in mode in urbe segor
que e nostra mare mortuum ubi bal
samum gignitur et opposita poma pal

Joseph princeps egipti
Josephi filius jacob et rachel /
ortus in terra chanaan huius est p
mogenito abiit / et accepit ruben
dilectus pri et solus pceris p here
prie hedit. Hic zelo subductus a
fris ismaelita venditur. Obmendicans
vendit fris suis usque ad finem
patris usque ad eternum / pudicus usque
ad pacem / fuit in i in ptincione suspicie
insomnio suo pdeus in egipto pri
ceps / i scilicet ordinator prudens
infame dispensator iustus / adire de
primalo bone retributor etiam pro mp
dicio iniura sibi non repeditur / seius
famis depulsa necessitate subsidium
genuit. princeps e in egipto anns
lxxx / Exactus e enim c x annoz
longe qui eterne diebus ubi / clau
sit. Sepultus e in egipto cuius ossa
transtulerunt filij isrl in sychem ciui
tatis sui jacob / Quod nunc de latinis
post ceteri sycymum vocant. Ipsa e au
tem vocata nunc neapolis est urbs
civitas samaritanoz ubi et sepul
crum eius usque in hodie ceruit ¶

Judas regalis successionis in fi
lius psapia / cui ducatus belli
et ipsi tradit regnum / qui nomine
genti ex suo nomine dedit. Fortis
ut leo, in regnum inuite / reclamans i
splendide potentie / Cuius quidem in
pij pens non cessauit quo adusque
xpc qui catulus leonis ex germi
nis ortus accessit / atque spes gen
tium conligunali pcedens in eo co
nsistret. Sequitur

Ruben primus et sic usque
capitula in sequent folij sola
columpna i vertice et

Notandum et in corpore biblie i veniuntur par et
aqua ibi grauiter sperauit intelligunt sua cora sola
p aque non sua possibilia ¶

Apocalipsim Johannes ewangelista scripsit eodem tempore quo ob eius verbi predicacionem in insula pathmos traditur relegatus. Ubi sunt scriptores sacrorum librorum divina inspiratione loquentes atque eruditione magna precepta celestia dispensantes. Auctor autem eorum scripturarum spiritus sanctus esse creditur. Ipse enim qui prophetas suos scribendo dictavit. Quorum tibi post pauca origine atque interpretatione [illegible] eorum libros minime exponam, sola sequentia prenotabo etc.

Incipit prefacio brevis

Quorundam sanctorum nobilissimorum et virorum ortus vel gesta cum genelogiis suis in hoc libello indicata sunt, dignitas quoque et mors eorum atque insepultura sententiali brevitate notata, que quamvis omnibus nota sint qui amplius scripturarum revoluit, studiosus tamen ad memoriam reducitur dum brevi sermone legitur.

Explicit prefacio

				Incipiunt nomina	
1	Adam	33	David	Elizabeth	
2	Abel	34	Salomon	Johannes baptista	
3	Enoch	35	Helyas	Maria	
4	Noe	36	Heliseus	Symon petrus	1
5	Melchisedech	37	Ysaias	Paulus	
6	Abraham	38	Jeremias	Andreas	2
7	Ysaac	39	Ezechiel	Jacobus	3
8	Jacob	40	Daniel	Johannes	4
9	Loth	41	Osee	Philippus	5
10	Joseph	42	Johel	Thomas	6
11	Judas	43	Amos	Bartholomeus	7
12	Ruben	44	Abdias	Matheus	8
13	Simeon	45	Micheas	Jacobus	9
14	Levi	46	Jonas	Alphei	
15	Zabulon	47	Naum	Judas Jacobi	10
16	Ysachar	48	Abacuc	Mathyas	11
17	Dan	49	Sophonias	Symon zelotes	12
18	Gad	50	Aggeus	Lucas ewangelista	
19	Aser	51	Zacharias	Marcus ewangelista	
20	Neptalim	52	Malachias	Barnabas	
21	Beniamin	53	Nathan	Thimotheus	
22	Effraim	54	Abyas	Tytus	
23	Manasses	55	Addo		
24	Job	56	Azarias	Incipit ordo	
25	Moyses	57	Achaias	vite vel obitus	
26	Aaron	58	Thobias	sanctorum	
27	Josue	59	Tres pueri	patrum qui	
28	Phinees	60	Esdras	in scripturarum	
29	Gedeon	61	Zorobabel	laudibus	
30	Jepte	62	Hester	efferuntur	
31	Sampson	63	Judith	Sequitur	
32	Samuel	64	Zacharias et	primo de	
				adam	

Require quere alia parte precedentis folij

Ruben primogenitus filius israhel etate fratribus maior, sed posteritatis merito minor, patrium thorum polluit atque ordinem primogeniture dignitatis amisit. Symeon princeps Sichimorum et violate pudicicie vindex, non habens hereditatem sed manens in tribu Jude. Princeps in possessione. Levi sacerdotalis auctor originis et tribu Jude permixtione generis mixtus, sed in israhel totus dimissus, carens propria sorte, funiculo et hereditate in universis sceptris [illegible] fratrum.

Zabulon possessor maris magni et litorum [illegible] urbibus Sydoniorum. Ysachar studiosus in laboribus terre possidens galileam et benedictionibus suis fructus dona porrigens regibus. Dan qui ex stirpe Sampson sceptrum tenuit in israhel fortis nazareus et triumphator in hostibus obsidens in more serpentis philistinorum semitas et equitatum eius sicut regulus spiritu oris sui depopulans. Gad qui in partis plus expeditus pro fratribus transiordanem relictus ad universas gentes hospites dimicat et forti brachio victor triumphat. Aser diviciis insignis replens deliciis principes. Neptalim impinguens terre ubertatem et doctrina legis habundans. Beniamin minor fratrum [illegible] posterior [illegible] cuius nativitate pressus matri dedit occubitum. Ipse lupus rapax et sagittarius qui super fortes suos mane hostie sanguine fudit et ad vesperum escas principibus et sacerdotibus dividit.

Effraim semen Joseph electum et adoptivus filius israhel in numero patriarcharum benedictione testatur electus minor etate fratris sed plenus gracia benedictionis in [illegible] tribubus fortior et inter fratres dominator in bello, hic pre multis tribubus [illegible] accepit. Manasses dilatatus in milibus una cum fratre suo Joseph in sorte possessionem [illegible]. Hy sunt fratres auctores et principes populi maiorum tribus Jacob et preclara progenies israhel quibus premoriens primiciarum [illegible] sanctificacione

cham dereliquit. Cuius regnante
Joseph in egipto regnavit ibique
per longum vitam et quietem ob-
tinuerit atque sepultus fuit.
Iob filius zare de Bosra rex ydume
ter(tius) a(b) esau post esau successor bale
filii beor homo gentilis fide stabilis
humilitate summus hospitalitate precipuus in
disciplina mansuetus in elemosinis
largus divus inclitus ex(tunc) factus
egenus locuples in liberis repente
orbatus temptacioni traditur. Sed contra
temptacione fide religionis armatus
fuit gloriosus invictus. Asinorum(?)
in dolore dampna rerum pertulit. Similia
plagarum corporisque vulnera patienter
excepit in suppliciis semper deum
glorificavit. Cumque a leviathan(?) insuper
sapientium sustinuit convicia verba amicorum
rorum(?) tolerantiam superavit. Pertinacia virtute
paciencie duplici in fine sublevatus
remuneracione recipiens prius rerum
casum multiplicem claritatem denuo
post noctem cum estuae diem cernit
prius fetores ulcerum. Cassie vel casie fra-
grantiam edidit prius abiectionem cinerum
in bonorum regni pervenit et tybiam
in antecum laudis assumpsit. Vixit autem
post plagam c. lxx annis et fuerunt
omnes dies vite eius cc. plenum. Et
mortuus est atque sepultus in regio-
ne sua. Hunc multi asserunt non fu-
isse de genere esau. Sed de nachor fratre
abraham descendisse stirpe et fuisse
se cum quibus patriarcharum. Nachorem
cognoscimus huius decimus stirpe creditur
generatus fuisse quia in exordio voluminis
eius notitur. Vir erat in terra hus
nomine Iob.
Moyses filius ab Amram ex tribu
Levi dux et propheta in israel regis
filie adoptivus dei amicus
pharaonis domitor in rubo flammante
et non urente vocatus angelicis eloquiis
quem ut ex(pectare) sederet deus misimi eius
manum misit ex eo vero at(tamen) in sinus re-
tracta in priorem motus reddidit et
colorem. Cuius facies specie futurae glorie
illuminatus virtutibus in recipiendo ministerio
subditus in sustinendo in spe nadab
rebellis inexpugnans perrugit in regendo
populo vigilans corrigendo vehemens
increpans(?) ardens insistendo pacies
omnibus per subiectus deo se interposuit
consilium opposuit irascenti pro populi
libertate. Propterea abicat salutem recu-
savit non minas non tela tre-
pidavit. Cuius extulit contradic-
tiones eius regnum ac paciunt dei
oppugnatoris decem plagis eius
impium liberavit. Primum marinorum
vertit fontes et flumina. Deinde ranarum
multitudine urbes inmistarum nubibus
aera complevit morte intulit in-
nictorum. Percussit ulcere homines. Va-
stavit grandine terram obduxit
tenebris celum. Postea spoliatam
egyptum eduxit quos populos hebrei pads
iter flammea precedente columpna
ruber mora mare transiens dividit
refrenatque quoque hinc inde aquarum
tumultus pergentium populo viam sicco
vestigio prebuit hostes destruit
operuit fluctibus atque amaras aquas
per cantu ligni mitigavit quantum
in ther carnem vivit celeste per
lunt pabulum eorumque quod estis re-
plevit l(ege) castrorum. Percussit in
sup(er) petram atque extemplo dulci
saxorum copiosa fluenta manavit.
Ascendit quoque uterum montem
synai faciem dei contemplatus ibi
xl dierum ieiunia pertulit descendens
legem acceptam a deo populo tradi-
dit ritusque religionis instituit.
Inuther(?) quoque bella gessit victoriis
clarumt virgam in manum tenens
hostes quos non vincit superavit.
Leprosos aspidis morsus erei serpen-
tis aspectu sanavit. Dathan et abyron
terre compagibus ruptis profundi hyatu
deicat ad extremum descendit mo-
tem nebo. Terram quam repromissionis
cernentem duo asseriat mortuus
quod e iubente domino in monte aba-
rim sepultusque ideo in valle
moab quod est in arabia. Rexit
autem populum dei in heremo xl annis
obiitque annorum c. xx. Quidam cum
viri testantur pro eo quod sepulchrum eius
non reperitur et quod apparuit cum domino in mo
te cum helia. Christum autem ut illum 26

esse non inpetum iustissime sacerdotes testa-
tur scriptura ¶
Aaron frater moysi insignis in-
terpretator sanctus atque integer sa-
cerdos dei primus cuius virga sorte
electa frondes genuit floruit amig-
dalum in dextra gestans fumiga-
te flamme opposuit atque stans inter
vivos et mortuos obiectu sui cor-
poris turibuli igne adustione vinc-
tam non permisit. hic per hostiam
victimarum et sacrificium sanguinis futuram
christi passionem expressit. hic ius
et principatum sacerdotum per ordinem
generis et successionis sue instituit.
Anno autem quadragesimo egres-
sionis filiorum israel de terra egipti
cum esset annorum c xxiii mortuus
est iuxta preceptum dei in monte
or qui est iuxta petram in fi-
nibus arabie in bery. Ibi et sepul-
ta iacet soror eius maria ubi
est et nunc ostenditur rubus qua
percussa moyses aquas sicienti
populo prebuit. Est autem hic locus
in extremis finibus ydumee-
orum. Iosue filius nun ex tribu
effraim in egipto natus mo-
ysi discipulus et post eum successor
nominis plebis triumphator qui
quondam ex precibus victoriarum ut
sol staret celo imperavit. Ior-
danis etiam cursum transitu sicco sta-
re fecit. Iericho inexpugnabi-
les muros clangore tubarum
solo deiecit. Cananeorum xxxi
regna et reges extinxit ac populum
dei solus introitum repromissionis
induxit eamque sorte distribuit.
Viginti vii annis prefuit in israel
occubuit autem c x annorum atque se-
pultus est in thamnasara tribu
sue que sita est in latere montis
gaas contra aquilonem ibique usque
hodie insigne monumentum ostenditur
cultri ibidem ¶

Phinees sacerdos filius eleazari zelum
dei agens coeuntem impudicum
simul cum madianitide telo perculit ac
pectus sacrilegorum infixus primusque vi-
ctimarum ingratorum israel meruit p-
ceps zelo dei amoris accensus in
deum fervens placavit ¶
Gedeon filius ioas ex tribu manas-
ses genitus in solitudine liberator
populi et multorum filiorum pater extitit ma-
nu fortis consilio strenuus signis ex-
plorans futurum eventum victorie
potentiamque dei in bello agnovit.
hic cum trecentis viris aqua lingua la-
bentibus non tela dextris sed tubas no-
tena clipeum sed ydrias preferentibus ho-
stes terrore prostravit ac victor de ama-
lech sorte triumphavit. Iudicavit
israel annis xl mortuusque est senex
et sepultus in sepulcro ioas patris
sui in effrata de familia ezri ¶
Iepte ortus ex tribu galaad felix
in preliis fidelis in promissis infortu-
natus ex sponsione tollerata miser
hic vovens ut si quid illi post victo-
riam primum occurret immolaret. Nam
rediens ex hostibus ammanitarum tri-
umphator ne pollueret et labem peri-
urii pollicitam sponsionem complevit
ac filiam que prima post victoriam
occurrerat immolavit. Iudicavit israel
annis vi et mortuus est sepultus-
que in civitate sua galaad que est in
divisione tribu manasse ¶
Sampson filius promissionis ge-
nitus apte dictus ex tribu
dan nazareus vocatus liberator israel
et omnium fortissimus. Iste fugientem
necavit leonem faucesque ab ore
mortui tulit. Fores quoque portarum
in noctis tollens in verticem mon-
tis posuit. vulpium quoque caudis ignes
vinctis segetes regionesque philisti-
norum succendit. victis eos et cesis fi-
nibus in maxilla asine mille vi-
ros peremit. Intexta vero crinis vin-
cla ut lanea fila disrupit. Post
hunc illecebrose mulieris
deceptus detonsus crinibus viribus sue

fortitudinis amisit. Rex mora effossis
oculis columpnas templi quatiens ru-
ina depressus plures cum hoste defecit. Iudi-
cavit Israel annis xx et positus est in
sepulchro patris sui in civitate Saraa que
est in tribu Iuda decimo passu lapide
ab eleutheropoleos contra septentrionis
plagam in octavo viam que ducit ni-
copolim. ¶

Samuel propheta filius helchana
de ramatha de tribu effraym con-
minatus moysi in sacerdotibus dei ab
ipsis incunabulis deo consecratus sedulus
in ministerio incessanter princeps in templo
vates. Cuius verbo obtemperavit celi ac
dederunt nubila effusi sunt imbres
hic turbavit ex hostibus adiutorii lapi-
dem posuit hic primus princeps in re-
gno unxit. Sepultus est autem in tumulo
suo in ramatha qui est secus bethleem.
Cuius ossa archadius augustus in tria
de Iudea transtulit et super tumulum eius
xpi aram erexit. ¶

David idem rex et propheta ortus de
tribu Iuda filius yesse natus
in bethleem puer pastor ovium iuni-
or fratribus etate iunior mente provectior
a deo in regno vocatus. propheta in re-
gem unctus bellicosus in acie militarie
singularis in triumpho gloriosus vincendo
beatus patiens in adversis. prudens
in periculis in peccato suo dolens in alie-
no funere lugens prime ad priam
velox ad veniam. In nobilitate mitis
ad iniuriam facilis. Qui summi regem
nil inimico regi dimisit possit non voluit
nec tum regnavit tradidit Rex et vindicat.
fortissimum hic leone et ursum sine gla-
dio interfecit. Cythare suavitate inmundi
spiritum depulit. Gigantes expugnavit.
Regni xlmo regni ac lxxmo etatis anno
diem vite sue supremum consummavit.
Sepultusque est in civitate sua bethleem
que alio vocabulo dicitur effrata. Ubi
et dominus noster ihesus xpistus carne est genitus
ubi et rachel cum beniamyn pepererit
occubuit. Ibi est et sepulchrum yesse pa-
tris david ostenditur. Est autem hic locus
in tribu Iuda sexto ab ierusalem miliario
positus contra meridiem in itinere
quo pergitur hebron. ¶

Salomon filius david editus
ex bersabee in ierusalem antequam nasceretur
vocatus sapientissimus omnium divina de
dictator templi felix imperio pacatus
in tempore imperii dilectus adeo sapiens
in iudicio. In sententia iustus paci-
ficus in regno qui poposcit sapientiam
et impetravit ut sciret disposicionem orbis
terrarum et virtutes elementorum naturas
animalium et cogitaciones hominum. Hic etiam
composuit indices regum namque recepit sa-
cramenta xpi ecclesie revelavit. Cuius
principia bona fuerunt novissima ma-
la namque post nimiam virtutum gloriam
amore depravatus femineo et accep-
tam sapientiam perdidit et in profundum
ydolatrie flenda ruina decidit.
xl annis regnavit. L et duobus vitam
peregit. Dehinc finem imperio et vite
dedit. Sepultusque est in civitate patris
sui bethleem sequitur.

Helyas thesbites sacerdos magnus
atque propheta habitator solitudinis
fide plenus devocione summus in labo-
ribus fortis in industria solers excel-
lenti ingenio preditus in exercitacione
discipline strenuus. in sua medita-
cione assiduus. metuque mortis in-
trepidus. in veritate tyrannos facie
quos inflexit multisque signis virtutum
effulsit. aereum ... claustris
imbribus celum oravit ... et
celum dedit pluvias. mortuum in vi-
tam suscitavit. Cuius virtute ydria fa-
rine non defecit vas olei proprio
fonte manavit. Cuius verbo super
sacrificium ignis de celo descendit.
Hic duos quinquagenarios cum mi-
litibus celesti igne combussit. Iordanem
transiens tactu melote abrupit. Post
hec igne curru in celum raptus asce-
dit. Venturus per malachiam prophetam
in fine mundi precessurus xpistum et nun-
ciaturus ultimum eius adventum cum
magnis virtutibus prodigiis et signis
ita ut contra bellum gerat antixpisti
adversus eum vel qui in eo venit
fuerint et occidet eos. Cadavera quoque
eorum in plateis insepulta iacebunt.
Dehinc suscitati a deo regnum
antixpisti plaga magna percucient.
Post hec veniet dominus et interficiet an-
tixpistum gladio oris sui et eos qui

adorauit eum et rechuabit dns
in sanctis suis insigni sepultura
Heliseus helye discipulus ex
amcloth oppido extitit iuben
cius ortu aurea vitula ingalga
las mugitum edidit cuius vox in
Jerosolima personuit. Tunc quidem
sacerdos vates predixit hodie nobis
natus est propheta qui sculptilia eorum et
idola destruet. Hic geminato helye spi
ritus spiritu plurimus atque magnus
virtutibus signis emicuit. Jordanem
tactu suo diuisum refrenat unde
retro conuertit. Aquas jericho steriles
diuiso vasculo ad fecunditatem perduxit.
pueros insultantes sibi urso tradi
dit bestijs. Sanguineas aquas in
necem hostium verti fecit. Sunamitem
sterilem conceptione vero fecundauit
eiusque filium mortuum suscitauit. Ab
olle potum amaritudinem. Denique
ex decem panibus plebe refecta
reliquias collegit. Et naaman le
pre stigmatibus lauacro Jordanis
purificauit. Lepra quoque maledictum
aspersit discipulum suum. Securim in
jordanem iniectam ligno magnus
iusso super natare fecit. Hostem syrie
cecitate percussit. mortem incredulo
predixit. Fragore quadrigarum fugatis
hostem obsidionem dissipat. fame
repulit. Postremo post mortem
exanimi cadaueri vitam dedit. Cuius
sepulcrum hodieque in sebastia cum re
uerentia honore satis digno et mag
num veneracione.

Isaias filius amos non illius prophe
talis qui simili nuncupatus
est nomine. Ille enim ex minimo pas
tor fuit de oppido thecue. Hic autem
ex stirpe nobili ortus in urbem quem
eciam nunc hebrei socerum fuisse
manasse. In quo tanta fuit sancti
tas et vite excellencia ut unam
tantum dicatur habuisse tunicam aliam
quamque eciam post modicum pro velamento
ipse abiecit ut sacco membra coope
riret. Sed et hoc ad extremum deposito
nudo impio domini. nudo corpore
nudisque vestigiis in [illegible] ipsorum
conspectus est. Cuius sponsorem eciam

venis pruinas atque imbrium tempestates
sustinuit ut et dei precepto obediret et populi
deploraret delicta. Hic decem gradibus
recedentem umbram retro ascendere
iussit. Huius colloquio Rex ezechias
mortis dilacionem promeruit. Quem ma
nasses extensum antice per medium
secuit. atrocique supplicio excruciatum
extinxit. Tradunt hebrei duabus
ex causis interfectum fuisse ysaiam. vna
quod eos appellauit principes sodomorum et
gomorreorum populos. Secunda quod testante dno
ad moysen non poteris videre faciem
meam. Iste ausus est exclamare vidi
dominum sedentem super thronum excelsum
non arbitrantes ceci nimirum inde
quod insequentibus faciem et pedes dni
seraphym texisse narrabat. ac
media tantum eius vidisse asserebat. Iuxta
subterraneum Rogel iuxta decursus
aquarum quas ezechias Rex Iuda
mole obstructo erat expositus.

Jeremias ex tribu sacerdotali ortus i
vico anathot qui est tribus miliaris
ab Jerusalem. sacerdos in Juda pontus
propheta ingentibus. Consecratus antequam
nasceretur. agnitus antequam procederet
sanctificatus et ut virgo permaneret
admonitus. Hic predicare puer cepit
arguens et sepius corripiens populum
a delictis ad penitentiam. Sed plebis psi
desiuiente crudelitate afficitur sepe atque
lesus macerari eciam mittitur pena
initiatum adultus apud thaphnas
in egipto a populo lapidatur. Sepultus
est in eo loco ubi pharao Rex egipti
habitauit habitaue quia suis pabulis
precibus ab eo loco fugatas anno xvj
aspidum morsibus egiptum eripuit
insignem ei veneracionem amplissimo
que honore eidem egipcij colunt se
pulcrumque eius insigni cultu ac
venerantur.

Ezechiel sacerdos filius buzi ge
nitus in terra sarira in typo xpi
filius hominis nuncupatus. Hic
captiuus cum joachim in babilo
niam ductus ad captiuos propheta
corripiens eorum offensiones et
zelo dei motus cuncta eorum crimina
tam prudenter arguens quedam

phi israel infecerat pro eo quod seniores ut autem
pontificali corrumperetur ab eo ob im
pietatem sacrilegii Sepultus est
autem a populo in agro maurum in se
pulcro sem et arfaxat :

Daniel de tribu Juda ex genere nobilis
sacerdotum rex filius psalteria et flores
per nobilitate hic sub Joachim rege
Juda post excidium urbem cum tribus
pueris in babilone translatus est
et princeps caldeorum effectus ut glo
rie et aspectu decoris mente humil
corpore castus preciatus in fide con
stantissimus in ope In iuventute summum
in prodigiis clarus cognitor secretorum
prestinus futurorum visionum interpres
cuius continuatis ieiuniis et orationibus
instancia ancta prudencie incon
it sacramenta hic inter certa visionum
misteria his circumgestis atque signis
effulsit principum scelerator seniorum
Judicia reprehendens castitatem
femine revelavit Tribus ebdomada
bus dierum exoravit propter ieiunant
Simulacrum bel divine aspiracionis
argumento elisit draconem babilonie
numen eius contentis offa pice adipe
capillis confecta divine mentis in
stinctu incredibili admiracione
disrupit In lacum missus rabiem
mitigavit ferarum atque inter eam
cum ferarum inter frementes secure epu
latur Leones huc clarus postquam
babilonum subiicit in principi honore
maximo vitam secum tulit et in
mediam abduxit Hic etiam
fertur dedisse signa in montibus super
babiloniam dicens dum montes
ab orea fumarent finem instare
babilonie dum nisi fuerint
dies consumacionis finis erit totius
mundi Item dum ad septentrionem
defluxit tygris regressio erit populi
ad Jerusalem vixit autem usque ad tempus
darii regis persarum annis cx Se
pultusque in senex in spelunca regia
solus in captivitate cum gloria :

Osee de tribu ysachar ortus in
bethlemoth hic pronunciavit de
dit signum veniet dominus in terram
si quercus que est in silo ex semetipsa
xii divisa fuit partes tandemque
compertus effecit hic in terra sua
sepultus placida quiete dormivit

Johel hic fuit de tribu ruben natus
in agro bethoron ubi etiam
mortuus est in pace atque sepultus

Amos pastor et rusticus et rubos
amorum distringens propheta no
scitur [illegible] Bonacione [illegible]
ex oppido thecue quod distat a Jeru
salem plagam sex milibus citra
bethleem ultra autem nulla est
habitacio [illegible] sola heremi diffusa va
stitas patens usque ad mare rube
et indorum fines solis cum pastoribus
consita late vagantium pecorum Ex
hac itaque pastorali regione fuit
Amos hunc denuo pastorum quem
dominus ablatum inde misit ad populum
israel precipiens ei ut samariam perge
ret et ibi que ventura erant propha
ret Hunc amasias rex frequenter
plagis affecit novissime ozias
filius eius vecte perimpia cuspide
crudeli morte necavit Post hec
semivivus evectus in terram
suam post aliquos dies dolore in
nimio dolore vulneris animam cum etiam
efflavit Sepultusque est cum patri
bus suis

Abdias de terra sichem ortus in
agro bethacharam Iste est
ille qui sub achab rege samario
centum pavit prophetas Iste est tam
ille dux cui preparat helyas quin
modum relicto ochozie regis
ministerio helye fuit discipulus propheta
Cuius etiam morte propria obiit
Sepultusque est cum patribus suis
Sebastia civitate ubi et helyseus
propheta et baptista Johannes vene
rabiliter requiescunt :

Micheas de tribu effraym in
morasti de natus est Hic pro
pria prauitatem achab arguens ac
sub Zebonum filio Jonas de papini
malle precatus occubuit Sepultus
que est in terra sua que est hatim [illegible]

Jonas columba et dolens filius
amachi qui fuit de geth que
est in opher ad gentem predicandam
ninivitis missus contempnit cum prop
hecie fugit fugiens dormivit
in tempore pietatis navis [illegible]

12 bns

latentem repit retus abiectus de mortuis orantem renouauit reiectus predicauit subversione ... ostendit in pena urbis et saluti gentium uidit gaudet etiam hedera uirens umbraculo et dolet subito arescere. Credunt hebrei hunc esse filium uidue quem a mortuis resuscitauit helias cuius sepulcrum in quadam urbe geth uicinio demonstratur que est in suburbano sephorym itinere quo pergitur tyberiadim. ¶ Micheas propheta de tribu symeon in helkessim trans bethabarym natus et ibique mortuus in suo monumento iacet. ¶

Abakuc de tribu symeon bethazachar ortus est et hic post biennium reuersionis filiorum israel de captiuitate in agro suo uita decessit. ¶

Sophonias de tribu symeon filius cusi in agro sarraba ortus et glosa maiorum suorum stirpe progenitus prophetauit mortuusque est et sepultus in agro suo. ¶ Aggeus in babilonia natus et iuuenculus ierusalem uenit edificatione templi ex parte aspexit hic iuxta sacerdotum monimenta glose sepultus quiescit. ¶ Zacharias de regione caldeorum ualde senex reuersus est in terram suam in qua et mortuus est et iuxta aggeum sepultus est. ¶

Malachias post reuersionem populi in sopha genitus uir nitens et decorus aspectu quem iudei malachiam id est angelum domini esse asserunt uocatum quia cuncta que predicauit confestim angelo de celis adueniente confirmabant hic autem admodum iuuenis moritur atque in agro proprio sepelitur. ¶

Nathan propheta ex gabaonitis dauid regem legem dei docuit et peccatum quod in bersabee preuaricatus manifestauit hic etiam quod edificaturus dauid templum domino predixit hic salomone uirgine in principe conseruit obiit autem senex in terra sua sepultus est cum dignitate. ¶

Abias silonites de ciuitate heli sacerdotis salomoni regi predixit quod preuaricatus aduersus dei declinaret mortuus est et sepultus iuxta quercum in sylo. ¶

Addo in samaria natus hic erat ad ierobeam missus in samarie domini immolante ydolis et increpauit eum et arguit eum in molinitem hunc ad propria reuersum leo in uia exstrangulauit sepultus que tenet bethel loth et propheta qui illum seduxit. ¶ Azarias in terra oue subata mortuus et sepultus est in agello suo. ¶ Zacharias filius iude sacerdotis cum xxx annorum agens uitam congregatis in atrijs domus domini prophetis ioas regis imperio missis in eum lapidibus extinctus est hunc sublevatum totum sacerdotes iuxta patrem suum sepelierunt. ¶

Thobias filius ananiel ex tribu neptalim de ciuitate cubbel que est in regione galilee hic captiuus ductus est a salmanasar rege assiriorum in niniue hic in timore dei senis inope magnificus in misericordia gloriosus in exequiarum cultu deuotus qui dum mortuos sepeliret et inopes pasceret occulorum lumine caruit et postmodum restauratis oculis lumine claritatis peruenit iam niniue sepultus in pace. ¶

Tres pueri stirpe regia clari in media glosa scientia erudiuntur et pares ... incorrupti corpore sobrij mente iudices perfecti ... regio ingenio principes ... patriarum memores legum ... aetibus gentilium ... immolati nequaquam polluti sunt ... uitam degentes et ... lebus hij rigore ... contempserunt mortem ... non adorauerunt regem seuissimum ... uenere uicerunt ... restrinxerunt ... flammantis incendium ... horredus ... religiosus flammis ... meruerunt ... iacent in babilonia

pariter sub uno specu positi et ma-
trina tamen veneratione sepulti.

Hesdras sacerdos dei qui appellatus est
Malachias id est angelus dei vir doc-
tus sacre scripture extitit hystorie atque
alter lator legis post moysen. hic post
captivitatem legem incensam a gen-
tibus renovavit hebreorumque ele-
menta literarum invenit. hic reduxit
israel et reedificationem fecit ierusalem mor-
tuus est autem atque sepultus cum
patribus suis humatus in ierusalem.
Zorobabel et neemias ex tribu
iuda sub dario rege templum
domini edificaverunt muros ierusalem ex-
truxerunt atque israel in pristinum statum
reduxerunt cultum quoque religionis
necnon ad sacerdotum levitarum restituerunt
ordinem. ipsi in ierusalem sepulti quie-
scunt. Sequitur.

Hester regina filia fratris abia-
hel mardochei de stirpe beniamin
captiva de ierusalem in urbem babilonis
translata atque ob aspectum forme
et perspicua ingenuitate excellenti
regis persarum connubio copulata
hec ut populum suum salvaret periculo
morti se obtulit. Amanque regis
consiliarium populi dei nefaria persuadentem
cruci tradendum persuasit gentemque
liberam ab exidio reddidit atque a servi-
tute eripuit. iacet sepulta in su-
sis urbe medorum in qua [illegible]
et regnavit.

Judith filia merari de tribu sy-
meon magnanimus in gla-
dio hostium persecutor hec pro salute
populi morti se obtulit ut respi-
raret furorem regum caldeorum de-
nitum necavit principem sal-
voque pudore suis omnibus triumphalem
victoriam reportavit. vixit annos
c v sepultaque est in spelunca sui
viri manasse in bethulia civitate
que est in tribu iuda inter dothaim
et balmon.

Zacharias et elizabeth ante deum
iusti steriles in iuventute fe-
cundi in senectute requiescunt in
ierusalem.

Iohannes baptista filius zacharie
ex tribu levi in utero ortus an-
gelo denunciante conceptus preco
christi precursor iudicis propheta domini lucerna
luminis tamen propheta baptismatis
initium qui annunciatus patris vo-
cem abstulit genitoris officium
lingue resolvit. Iste in utero vene-
editus christum prophetavit salvatorem
ex utero in columba cognovit
in deserto intravit cuius vestimentum
lanugo camelorum fuit habitaculo
heremus victus mellis et locusta-
rum cibus. hic dum herodi prohibet fra-
tris thalamum violare connubio carcera-
libus tenebris mancipatur. cuius ca-
put regis filia saltans a patre
premio postulat. At ille defectum
male poscenti filie ebrius in
poculo dedit. sepultusque est in sebas-
te civitate palestine que olim
samaria vocabatur quam herodes
rex iudeorum antipatris filius ob
honorem cesaris augusti greco
sermone augustam vocavit.

Maria que interpretatur domina
sive illuminatrix clara stirpe
david virga iesse orta conce-
pcione signata in domini templo
dei sacrarium spiritus sancti. virgo fe-
cunda virgo sancta virgo ante partum virgo post
partum salutationem ab angelo acce-
pit et mysterio conceptionis co-
gnoscit partus qualitatem ut
et contra legem nature ortum
fidem non temeret. quam dominus in cruce
pendens per supremum testamentum vir-
gini commendavit discipulo ut
ipsum iam habet vice commentum
quem filius noverat integritatis
esse custodem. hanc quidam
corporalis necis passione asse-
runt ab hac vita migrasse. pro eo quod
iustus symeon complectens bra-
chiis suis christum prophetavit dicens
et tuam ipsius animam pertransiet
gladius quod quidem incertum est
utrum materiali gladio dixerit an
verbo dei valido et acuto omni gladio

183 363.

accipiunt specialiter tamen nulla docet hysto-
riam Mariam gladii in adhisione peremptam
quia nec obitus eius uspiam legitur.
Dum tamen reperiatur sepulchrum eius.

Symon Petrus filius Iohannis
frater Andree ortus vico Beth-
saida provincie Galilee que est iux-
ta stagnum Genesareth cuius prima vo-
catio nominis Bariona legitur dicta
generacio est. Petrus in xpo cause
fundamentum est. Cephas corporis
xpi principatus et caput est. Symon
Iohannis interpretatur generacio incorrupta
est. Eundem dominus circa Iohannem beat-
tus in xpo apostolus electus primus ut in-
merito quia apostolorum princeps est.
et confessor primus filii dei et discipulus
pastor humani gregis. petra ecclesie
clavicularius regni amator domini
atque negator. Confitendo laudatus
presumendo elatus. negando lapsus
lacrimando purificatus. confessione
probatus. passione coronatus. Cui
nomen ex opere datur. Titulus ex
merito potestatis imponitur. Hic Ga-
lacia Ponti Capadocia. Bithinia
Asia. atque Ytalia evangelium predicavit
atque horum intuitu signis effulsit.
pedibus ingressum fremidum mare
calcavit. Act. 9. pertransiens umbra
infirmos curavit sensu sanavit. Act.
11. claudis gressum reddere fecit
officium. Act. 3. paralitica solida
membra in pristinum reparavit statum.
Act. 10. Tabitham defunctam vitam
restituit. Ananiam et Saphiram
reos perfidie mortis animadversione
dampnavit. Symonem ex magicis
artibus celum conscendentem
ad terram elisit. Hic postquam
Anthiocena fundavit ecclesiam
sub Claudio cesare contra eundem
Symonem magum Romam pergit
ibique predicans evangelium xxv annis
eiusdem urbis tenuit pontificatum.
sexto autem et tricesimo anno post
passionem domini a Nerone cesare
in urbe Romana capite deorsum

ut ipse voluit crucifixus est. Sicque
per apostolicum meritum etiam martirio coronatus
sepultus Rome in Vaticano secus
viam triumphalem tercio lapide ab
urbe ad orientalem plagam.

Paulus qui ante Saulus apostolus
persecutor advocatus iudeorum a
xpo de celo vocatus in terram pro-
stratus. qui oculatus cecidit. ce-
cus surrexit. ex persecutore effec-
tus est vas electionis. extremo omnes
inter apostolos vocatione novissimus
sed predicatione primus. in lege Gama-
lielis discipulus. In evangelio xpi
primus. cuius patria Tharsis fuit. ge-
nitus de tribu Beniamin. hic
secundo post ascensionem domini anno
baptizatus dignitatem meruit
apostolatus. atque plus omnibus la-
borans multo latius inter ceteros
ubi evangelium seminavit. atque doctrina
evangelica sua predicatione complevit.
Incipiens enim ab Iherusalem usque
ad Illiricum et Ytaliam Hyspaniasque
processit ac nomen xpi multarum
manifestavit gencium populis quibus
non fuerat declaratum. Cuius mira-
cula ista esse noscuntur. Raptus
sursum tercium celum conscendit.
demersus deorsum nocte et die
in profundo fuit. seducente phytonis
spiritum imperata discessione dampnavit.
Adolescentem mortuum vita-
lem redintegravit spiritum. Cecitate
percutit magum. Claudum ipse re-
formavit incessu. Dum serpentis
nec sensit nec horruit morsum
sed igni dedit cremandum. patrem ex
publii a febribus sanavit. cerebro
ob amorem quoque xpi multas
passiones plurimasque sustinuit
corporis tormenta. In primis inda-
vit persecutiones et gencium in-
sidias. et laborem. famem. sitim.
frigus et nuditatem. dici noctisque
profundo. naufragium et mille
pericula. rabiem ferarum. verbera
carceres tenebras tormenta

Kathenas synagoges z vincula multis
sepius tradidit generibus lapidatus
adnecem suspensus primus christe
iugis sedis pene meruit martirium
vinctus. Ex motu facto resolvitur.
Ultimum a nerone gladio ceditur
eo die quo z petrus crucifixus est
Sic enim oportebat ut qui simul
confessi sunt uno die coronarentur
Sepultus Rome via ostiensi anno
domini post passionem tricesimo VI tercio
ab urbe Roma miliario contra occi-
dentalem plagam

Andreas qui interpretatur decorus
A sine bilis frater petri fratrum Johan
primus magister christi a primo fuit in
sorte predicationis Scithiam atque
Achaiam accepit ingua Civitate z
cruci suspensus occubuit

Jacobus filius zebedei frater
Johannis quartus in ordine xii
tribubus que sunt in dispersione ge-
cium scripsit atque hyspanie z occiden-
talium locorum evangelium predicavit et
in occasum mundi lucem predicationis
infudit hic ab herode tetrarcha
gladio cesus occubuit Sepultus
est in marmarica marmorica.

Johannes apostolus z evangelista filius
zebedei frater Jacobi virgo
electus a deo atque inter ceteros
magis dilectus qui eciam super pectus
domini recumbens evangelium suum eluci-
davit de ipso sacro dominici pectoris fonte
potavit z quasi unus de paradisi flu-
minibus ibi dei graciam in toto
terrarum orbe diffundit qui eciam in loco de
christo iubente successit domini susci-
piens matrem virginem discipulus
alter quodam modo deliciosus est filius
hic dum evangelium christi in asia predicaret
a domiciano cesare in pathmos
insula in metallo relegatus ubi eciam
positus apocalypsim scripsit Interfecto at-
que cesare ipso domiciano ab exilio re-
solutus recessit ephesum ibique ob
hereticorum refutandas infamias
efflagitatus ab asye episcopis evangelium
novissimus edidit Cum quidem

miracula innumeres magnificas signorum
hec sunt Commutavit in aurum silve-
stres frondium virgas litoreaque sa-
xa in gemmas et gemmarum fragmina
in propriam reformavit naturam viduam
quoque prece ipsius suscitavit z redi-
vivum iuvenis corpus re-
vocata anima reparavit bibens le-
talem haustum non solum evasit pe-
riculum sed z eodem prostratos pocu-
lo in vitam reparavit statim hic autem
anno LXVII post passionem domini sal-
vatoris sub traiano principe lon-
gevi vetustatis senio fessus cum
diem transmigracionis sue in mi-
nentem sibi sentiret iussisse fertur
effodi sibi sepulchrum atque inde va-
ledicens fratribus facta oracione vivus
tumulum intravit Unde inveo
tamquam in lecto requievit. Un-
de accidit ut quidam eum vivere asse-
rant nec mortuum in sepulchro
sed dormientem iacere contendunt
maxime pro eo quod terra sensim illo
anhelo (?) suscitante ad superficiem
sepulchri conscendat z ipsum statim
quiescentes de corpore ad superiora
pulvis ebulliat Quiescit autem
apud ephesum VI kl Januarij

Philippus a bethsaida Civitate
unde z petrus hic gallis pre-
dicavit christum barbarisque gen-
tes vicinasque tenebras z tume-
ti occeano coniunctas ad sciencie lucem
fideique portum deduxit Deinde ~~in phr-~~
~~igia~~ in Jerapoli frigie provin-
cie urbe crucifixus lapidatusque
obiit rectoque sepultus iacuit
simul cum filiabus suis ibidem
requiescit.

Thomas christi discipulus didimus
nominatus z iuxta latinam li-
nguam christi geminus ac similis
salvatori audiendo incredulus
videndo fidelis hic predicavit
evangelium parthis medis z persis
hyrcanisque bactrianis z indis
tenens orientalem plagam
z intima gentium penetrans ibique

predicacionem suam usque ad tythy-
nie passionis perdurans licinius
eum crucifixus ostenditur in cala-
mina Indie Civitate ubi et sepultus
est in honore

Bartholomeus apostolus nomine
ex syria lingue syrus licao-
niam in sorte predicacionis accepit
atque ewangelium iuxta mathei apud
indos in illorum lingwa convertit ad
ultimum in albano maiore arme-
nie urbe vivens a barbaris de-
collatus statim terre conditus est

Matheus apostolus et ewangelista qui
et leviam ex thelonio sumpsit vo-
cacionem ex publicano apostolus elec-
tus ebraice translatus est primum
quidem in Iudea ewangelizat
post modum in macedonia predicat
et requiescit in montibus parthorum

Iacobus alphei episcopus fratris iero-
solimorum primus cognomento iusti
sororis matris domini filius dei et s-
dum vocatus homo lucis reputa-
bitatis tanteque eciam sanctitatis
ut fimbriam vestimenti eius cer-
tatim cuperent contingere ipsi hic
dum in urbem christum dei filium pre-
dicaret de templo invidis precipi-
tatus lapidibus oppressus iter ibique
iuxta templum humatus Et renum
Josephus tante sanctitatis in iudeis
perhibet extitisse ut propter eius inter-
fectionem urbem crederent esse di-

Iudas Iacobi [illegible]
frater in mesopotamia atque
in interioribus ponti ewangelizans
feras et indomitas gentes quasi
beluarum vias suo confringere mi-
tigat et fidei domini subiugat
sepultus est in berito armenie

Mathias de lxx [illegible]
unus discipulis unus et pro iuda
scarioth duodecimus inter apostolos
subrogatum electus est sorte et solus
sine cognomine Cui datum est
pre ewangelium in Iudea

Symon zelotes qui prius dictus
est chananeus zelo domini fer-
vens par in cognomento petri

similis in honore accepit egypti prin-
cipatum et post Iacobum iustum cathe-
dram tenuit Ierosolimorum post annos
autem vite c xx meruit sub traiano
per crucem martyrii sustinere passione
Iacet in bostforo civitate Hii fuerunt
christi discipuli predicatores fidei et docto-
res gencium quorum omnes cum
sint singuli tamen eorum propriis certis
locis in mundo ad predicandum sor-
tes proprias acceperunt Petrus namque
Romam accepit Andreas acha-
iam Iacobus hyspaniam Tho-
mas Indiam Iohannes asiam
matheus macedoniam philippus
galliam Bartholomeus licaoniam
Symon zelotes egyptum Mathias
Iudeam Iacobus frater domini Iero-
solimam Iudas frater Iacobi me-
sopotamiam Paulo autem apostolo cum
ceteris apostolis nulla sors propria traditur quia
omnibus gentibus magister et predicator
eligitur nam sicut petro et reliquis
circumcisionis datus est apostolatus ita
paulo preputii in gentibus Hic autem
cum ceteris et duobus ewangelistis di-
scipulis

Lucas ewangelista et apostolice scriptor
hystorie natione syrus arte me-
dicus greco eloquio eruditus quem
plerique tradunt proselitum fuisse et
hebreas litteras ignorasse Hic tamen
fuit pauli discipulus et individuus
comes peregrinacionis eius Et neque
habens pudicicia castissimus fuit
et ewangelice predicacionis opus exercuit
obyt lxxxiiii° anno vite sue anno
Sepultus in bethania Cuius qui- in Bythinia
dem ossa regnante constantino
in constantinopoli sunt translata

Marcus ewangelista sancti petri discipulus
et in baptismate filius cuius
quidem ewangelium nonnulli a petro
rome dictatum fuerunt Hic ne ad
sacerdotium admoneretur abscidisse
sibi pollicem fertur Primus etiam
alexandrie kathedram tenuit primus-
que ecclesias egypti fundavit Cuius

doctrine et continencie uernabat flores
ut omnes discipuli christi eius inmi
tacionem sequerentur. Mortuus est ebin
nerenis anno placita quiete se
pultus.

Barnabas qui Joseph natione
cyprie ciuitatis [illegible]
condite cum paulo gentium apostolatum
adeptus est. Deinde propter Iohannem
discipulum qui etiam cognomento mar
cus appellatus separatus a paulo ni
chilominus euangelice predicacionis
iniunctum sibi opus exercuit.

Tymotheus ephesiorum episcopus de civitate
lustrensium patre gentili id est ethni
co matre uero iudea ut refert ap
postolus dicens que habitauit fides
in auia tua loyde et matre eunice
certum autem quod et in te. Hic autem
fuit discipulus pauli eiusque spiritu
alis filius quem puerum ipse scilicet
idem paulus assumpsit qui iudicus et
iugiter permansit. Quique apud ephesum
in monte qui vocatur pion cum magno
honore sepultus quiescit.

Titus pauli discipulus in baptismo
filius natione grecus et ex genti
bus solus a paulo post electus cretas
que ad instruendas in crete ecclesias
iussit prefatus apostolus ibique in pace
sepultus est.

Domino sancto ac reveren
dissimo fratri Orosio Ysidorus
salutem. Quedam notissima
nomina legis et euangeliorum
que sub allegoria figuram obtegunt
et interpretacione aliqua egent bre
uiter defflorata contraxi celeriter ut
plana atque apta lectoribus redderem.
Que quamvis in explicate sunt ad nota
breuiter stilo scribenda decreui que
nec libelli modum prouisit efficere ut
plenissime figurarum misteria explica
re haberet quidem spacium. Ita ut ex eis
que posita sunt et precedencia et subse
quencia intelligantur. Hec itaque cogni

cioni tue tractanda atque probanda
offerimus ut quidquid in eorum libro
in sensu meo indicio dependit emen
dandi sollicitudine tuae. Ergo enim in
hunc libellus operis reprehensionem
excusabilem me ipsum estimabo quia
hec non meo confirmari arbitrio sed
tuo magis corrigenda iudicio.

Adam figuram christi gestavit. Nam
ille sexta die formatus est ad
ymaginem dei. Iste sexta mundi etate
filius dei formam carnis induit ut
reformaret hominem ad similitudinem
dei. Eva designavit ecclesiam sanctam
primi sancti lavacri que de latere mo
rientis christi profluxit. Abel pastor
ovium christi tenuit typum qui est
verus pastor animam suam pones
pro ovibus suis et rector fidelium populorum.
Caym frater etate maior qui eundem
abel occidit in campo populum sig
nificat iudeorum qui interfecit christum in
calvarie loco. Enoch filius caym
cuius in nomine primus condidit civitatem
significat impios in hac tantum
vita esse fundatos. Seth qui
interpretatur de puncto christi [illegible]
inquo est via vita et via fidelium.
Enos filius eius qui speravit
invocare nomen domini declarat
in spe viventem ecclesiam que domini
ad benedictionem promisse felicitatis per
venit. Lamech seculi huius fi
guram tenet cuius peccatum christus per
sanguinis sui effusionem post lxxvii
mundi generationes absolvit iuxta
quod eas euangelista lucas scribit.
Enoch qui fuit vii ab adam et
translatus est significat vii requi
em futuram iustis qui transferuntur
sancti in vitam perpetue immor
talitatis.
Noe qui interpretatur requies
similitudinem prefert domini
in cuius ecclesia requieverunt gentes
ab huius seculi excidio liberantur

sicut in archa ¶ Sem vero prophetarum et apostolorum
tenet typum qui ex eius stirpe na
sunt ¶ Japhet significat populum gentium
qui usque [illegible] ¶ Cham
iudeorum designat ymaginem qui Christi
carnem atque mortem deriserunt ¶
Chanaan filius eius qui paterno
delicto maledictione dampnatur
posteritatem indicat iudeorum qui in
passione domini dampnacionis sentenciam
acceperunt clamantibus sanguis
eius super nos et super filios nostros
¶ Nemrod gygas dyaboli typum
expressit qui superbie appetitu cul
men divine celsitudinis appetivit
dicens ascendam super altitudinem nu
bium et ero similis altissimo ¶ Heber
in cuius domo prima loquela remansit
eius [illegible] redemptorem nostrum
insinuat cuius ecclesia unitas fidei
sanitate perseverat ¶ Melchisedech
qui de primiciis terre sacrificium deo
obtulit regnum Christi vel sacerdotium
significavit cuius corporis et sanguinis
sacrificium idem panis ac vini obla
cio in toto orbe terrarum offertur ¶

Abraham dei patris gestavit
typum qui filium suum dilectum
pro mundi salute tradidit ymolandum
Tres angeli ad eum venientes
dominum in speciali insinuat tri
nitatem. duas autem uxores quas
habuit abraham i. liberam et ancillam
apte duo testamenta designat
ysaac et ysmahel duos populos ex
utroque testamento procedentes signifi
cant. ¶ Puer abrahe ymaginem
presentis legis designat per quem spiritualiter
domino nostro ihesu Christo sponsa ecclesia
data est ¶ Esau hyspidus atque
ruffus populus est prius iudeorum et
peccatis impia persecucione sanguineus
et iudicum pilose cutis tegmine
peccatorum horribilis ¶ Jacob [illegible]
devincit sive populum gentium qui

dei patris benedictione prelatus est priori
populo iudeorum ¶ Laban vel legis vel
dyaboli habuit typum ex cuius corpore
assumpsit Christus coniuges plebes
scilicet circumcisionis et gentium ¶ Lya
synagoge figuram habuit que infirmis
oculis cordis faciem dei speculari non
potuit ¶ Rachel non clara aspectu
ecclesie typum tenuit que contemplacionis
acie Christi mistica cernit ¶ Vir qui cum
Jacob luctatione certavit Christum cum
populo israel presentem significavit Nam sicut
Jacob claudicavit in natura vel
claudicavit fide in domini passione
¶ Loth typum habuit sanctorum qui in
fine seculi ab impiorum incendio
liberabuntur. Uxor loth eorum tenuit
typum qui per graciam dei vocati per
modum retro respiciunt ¶ Sequens ipse loth
legis gestavit personam de qua in
fidelitatis opera parit qui ea car
nali intellectu utuntur ¶ Filie eius
due samaria significat ierusalemque
que fornicant in lege per adulterium
illicite devie ¶ Ruben primoge
nitus populum significavit qui violat
cubile dei patris qui carnem quam
sibi Christus assumpserat confixit in
patibulo crucis ¶ Symeon scribas
designat iudeorum qui in furore suo
occiderunt prophetas et in voluntate sua suf
foderunt fundamenta murorum Christum firmis
simi muri in quo credentes sta
bili robore muniuntur ¶ Levi auctor
et signum est principum sacerdotum qui dominum
crucifixerunt ¶ Judas significat Christum
qui in cubile sepulcri quasi leo securus
quodam corporis sompno quievit
de victoria mortis imperio post tri
duum surrexit ¶ Ysachar ecclesie
tenet typum que subicit humerum
suum ad crucis onus portandum ¶
Zabulon eandem significat ecclesiam
que secus fluctus huius seculi
positus omnes temptaciones et tumores

fecuii portat ¶ Neptalim exprimit
omnes scos predicatores qui instar
cervi transilientes ad superna se erigunt
cunctis qz credentibus doctrine eloquia
conferunt ¶ Dan antixpm significat
qui in via vite huius vngulas equi
i extreme scilz supplantare nitit9 mor
su pestifere predicacionis ut deiciat
eos qui extolluntur in huius mundi de
liciis ¶ Gad xpm designat qui cu
po adventu suo contra antixpm
accinctus utrumque iudicium pli cuius se
iniciat ¶ Asser designat dnm ihm
xpm cuius pinguis est panis in
ore credencium ¶ Joseph qui venditus
a fratribus egypto sublimatur redemptorem
nrm significat a pplo iudeorum in manibus
persequencium traditum et nunc in gentibus
exaltatum ¶ Beniamin pauli apostoli
ymaginem pretulit qz et minimus apostolorum
fuit et de tribu eius descendit Ipse e
lupus rapax mane persecutor divi
ciens vespe doctor pascens ¶ Manas
ses populi ipsi figuram gestavit ¶ Effray
aut gentium qui per benedictionem patriarche
positus est maiori pplo iudeorum
¶ Thamar ecce virgine gestat que in
xpo perambulum fidei et virginem omnis
concepcione meruit ubertatis ¶ Duo
gemini iudea thamar duos pplos fi
gurant quorum posterior natus ma
num prior extendit qz gentem
pplo antea quidem e per prophetas oste
sus sed postea revelatus cuius obste
trix velamen decorum coccus qz deum
pplo perfigures per crucem notus est si
gnum ¶ Dyna filia Jacob synagogam
vel animam significat que inexplic
abiliter secuti cuius reptam sychem
principes terre obprimunt id e dyab
ui concupiscencie carnis corrupit ¶
Bala concubina Jacob quam Ruben
in cesti crimine polluit sicut lex pri
veteris testamenti quam pplo israel
prevaricando contaminavit ¶ Job i
factus dictus qz suis persona expri
mit redemptoris vpor eius q enim
ad maledicendum provocat carnalium
primus designat ¶ Tres autem Job
typum tenuerunt hereticorum qui
sub spe consulendi studium sedu
cendi gerunt ¶ Elyu vero doctorem
superbum et arrogante demonstrat
quem divinis increpacione sua fideles
intra statum ecclesiam revocat ¶
Pharao significat dyabolum huius
huius scilz captivitate ppla dei p
dere et terrenis vicorum operibus pre
mere temptavit ¶ Filia pharaonis
que moysen expositum ad fluminis
ripam collegit ecclesia gentium
que xpm ad flumine salutaris
lavacri recepit ¶
Moyses typum gestavit qui
pplo dei a iugo dyabolice servi
tutis eripuit et ipm dyabolum
eterna pena dampnavit ¶ Aaron
sacerdos qui cruore victimarum pplo
expiabat significat xpm qui sacrifica
sanguinis sui peccata diluit mundi ¶
Maria soror aaron synagoge
speciem pretulit: Vxor moysi ethyo
pissa significat ecclesiam ex gentibus
xpo copulatam cuius ob causam et ec
synagoga obtrectatur ad iesus
xpm illico contagio lepre p
funditur ¶ Amalech designat
dyabolum qui obvius dei pplo ad
signum crucis enervatur ¶ Seon q
rex amorreorum qui interpretatur elaci
ceptacio stolorum eundem dyabolum significat
qui mendacio fallendi se ne
angelum lucis transfigurat Ipse e
et rex basan qui interpretatur con
clusio qui in recluditur mollit
difficultate viciorum viam fidei
ne pateat nobis transitus
ad regnum promissi vite eterne ¶
Septuaginta viri seniores sup
quos cecidit spus sanctus lxx gen
cium linguas inde modo diffi...

ostendunt ex quibus multi credentes
gratiam spiritus sancti acceperunt. ¶
Dathan et Abiron et ceteri qui se
a Moyse et Aaron segregaverunt sa-
cerdotium usurpare conati sunt, he-
reticorum pravitatem designant per quam
qui se a sacerdotibus Christi et a consortio
ecclesie dividunt et sacrificia prophana
assumunt. ¶ Balaam qui cadens
apertos oculos habuit typum eorum te-
nuit qui per fidem cognitionem dei
habentes, sed obscuratis operibus corru-
unt. ¶ Finees qui Zambri et Scortum
in adulterio coeuntes pugione interemit
significationem tenuit sanctorum doctorum
qui iudeos et hereticos spirituali mu-
crone ubi dei in amplexu false
doctrine concubitum interfecerunt
ille qui in sabbato ligna collegit
significat eum quem cum pro dies
iudicii invenit. ¶

Duodecim exploratores significa-
nt phariseorum ymaginem
tenuerunt qui infelicem populum ab-
terruit ne confiderent gratiam divine
promissionis adipisci posse per Christum
¶ Duo portitores qui de terra promis-
sionis botrum in ligno gestantes ge-
staverunt duorum populorum significationem
expresserunt quorum prior iudaicus
gradiens adversus terga dat Christo
posterior christianus eum quem vehit
inspicit et sequitur Christum ¶ Ihesu
nave ymaginem salvatoris ex-
pressit qui nos in terram promissi-
onis induxit et in regnum celestis
glorie collocavit. ¶ Raab significat
hic ecclesiam que per coccinum id est passionis
divine signum ab interitu mundi
salvatur. Duo exploratores missi
ab ihesu in Iericho quos suscepit
Raab duo intelliguntur testamenta
in mundo missa que suscepit ecclesia
ex gentibus congregata. ¶ Achan qui
de Iericho anathemate concupivit
significat neophitum qui post accep-
tam fidem seculares mores et
illecebras mundi appetit. ¶ Gedeon
qui cum trecentis prevaluit amplius
typum Christi gestavit qui in signum
crucis de mundo victoriam reportavit
trecentorum enim numerus thau littera continet
que speciem crucis ostendit. ¶ Sysara ty-
pum diaboli significat. Iahel autem que
ligno tympora eius transfodit ecclesie
triumphum expressit que vexillo
crucis diaboli imperium interficit. ¶
Delbora quoque ipsa eiusdem ecclesie
typum portat que devicto Sysara
id est diabolo canticum celestis glorie precla-
mat. ¶ Iepte qui post victoriam filiam
immolavit redemptionis ostendit
significationem qui ex mundo triumphans
carnem propriam in sacrificium ob-
tulit. ¶ Sampson salvatoris
nostri mortem et victoriam significat.
sive quod de faucibus diaboli gentes
quasi favum ab ore perempti leonis
abstraxit. sive qui post mortem
plures victus est plurimos quam
moriens quam vivens extinxit.
¶ Dalida que Sampsonem interemit
decalvavit synagogam significat
que Christum in loco calvarie crucifixit.
¶ Ruth alienigena que israhelito viro
nupsit etiam ex gentibus ad Christum
venientem ostendit. ¶ Booz autem
Christum virum ecclesie sponsum expressit
¶ Anna que sterilis fuit et post mortem
fecunda effecta est ecclesiam ostendit
que prius in gentibus erat sterilis nunc
largiter pollet per universum terrarum prole
in mundo fecunditatis ¶ Hely sacerdos
reprobatus abiectione sacerdotii veteris
testamenti prefiguravit. ¶ Samuel
vero qui reprobato Hely in ministerio sa-
cerdotali successit novi sacerdotii suc-
cessione abiecto sacerdotio veteri pre

inciant ¶ Duo filii hely sacerdotis qui capta agentibus archa a pempi sunt significant posticatem sacerdotum pontificisse extinctam et legis testamentum ac cum illum adultum tenerum ¶ Saul rex iudaici populi insinuat reprobacionem eiusdem populi emulacionem qua Dauid i. xpm inuisto odio conatus est perdere ¶

Dauid filius dei et saluatoris nostri expressit ymaginem sine quasi persecucionem iudeorum iniusta persecucionem sustinuit sine quod idem xpc eius de stirpe processit ¶ Urias etheus typum expressit dyaboli cuius coniugio prius erat copulata ecclesia quam xpc conciperunt laudem i. semet ipsum a sordibus secuti planauit Iudaicam per unificationem ¶ Salomon xpi primarie figuram qui edificauit domum dei in ecclesia vicem non de lignis et lapidibus sed de sanctis hominibus ¶ Regina austri que venit ad videndam sapienciam salomonis ecclesia est que ad verbum dei audiendum de finibus congregatur ¶ Roboam salomonis filius et Ieroboam seruus sub quibus israhel in duas partes diuisus est significant dissensionem illam iudeorum ad ventum factam in qua pars credencium ex iudeis regnat cum xpo qui ex dauid genere ortus est pars non sequitur est antixpm cuius cultum nefandum fruitur errore constricta sunt ¶ Goliad designat dyabolum cuius elacionis superbiam xpi prostrauit humilitas ¶ Helias xpm demonstrat quia sicut igneo curru ad supera sublatus est Ita xpi carnem sunt in qua natus est et passus et resurrexit et assumpsit in celum ¶ Vidua ad quam mittitur helias pascendus ecclesia est ad quam post adventum xpi venisse legitur cuius farinam et oleum videat et non deficit i. gratia corporis xpi et crismatis vnccio que non minus cottidie impendit et numquam minuit ¶ Helizeus eius redemptorem nostrum significat qui de nobis altissimi celorum descendens sublimitate humiliauit semet ipsum a forma dei vsque ad formam hominis ac mortue membris sua membra composuit et in mortalitate suo corpore in diuina aptauit ¶ Pueri qui insultantes helyseum clamabant ascende calue ascende calue et in nasi abestys perierunt indicant iudaicum populum qui puerili insipiencia irriserunt xpm in loco caluarie crucifixum et capti a duobus ursis tyto et vespeziano interierunt ¶ Puer helysei cum qui baculo ad resuscitandum mulieris est filium missus typum preste legis ondit que quamuis humano cum missa nichil proficit nisi quod in ligna sola austere seueritatis ondit ¶ Sunamitis filius mortuus humanum genus significant tenet super que xpc se pacis oscianit spm septiformis gracie aspirat per que a morte peccatorum reminiscat ¶ Septem milia virorum de quibus dictum est helye qui non curuauerunt genua ante baal significat numerum electorum qui spm septiformis gracie ad implenti dyabolo remanserunt ¶ Naaman syrus significat ex gentibus populum maculis delictorum pollutum atque in xpo per sacramentum baptismatis purificatum ¶ Ozias rex qui obumbrati scelerum suorum in sordide contagione lepre perfunditur regnum indicat iudeorum qui de decus et maculas peccatorum in fronte gerunt ubi signum crucis portare debuerunt ¶ Ezechias rex cuius pro bono opere xv annis ad vitam additur sanctos quos obsequendam vitam eternam vel libri legis cum xv libris de caelecti dati sunt in proplementum legis et preceptorum regni celestis plenitudinem consequantur ¶ Iosias rex qui celebrauit pascha et de templo

dum ydola multa depulit, sicut Christus
qui pro nobis passionem suscepit, in quo
omnia execrabilia gentium de tem-
plis corporis mei deiciens igne
amoris sue exustionis consumunt atque
in huius seculi torrente proiciunt. ¶
Sedechias cuius oculos in Rebla-
tha rex Babilonis eruisset, re-
gnata sedentem in luctum multa-
ber Iosephus significabat eos qui in
huius mundi multa actione in-
voluerunt, itaque adventu Christi interiores
oculos perdiderunt. ¶ Ysaias secundum
evangelistam et apostolorum expressit qui
verius sancta Christi non quam futura
sed nec presencia predicaverunt. ¶ Jeremias
autem in libris et passionibus suis
mortem et passionem significavit
domini salvatoris. ¶ Ezechiel ymagi-
nem Christi gestavit qui populum
iudaicum temporum perseverantie sue sub sa-
cerdotibus precepit instituit. ¶ Dani-
el qui vitam celibem tenuit si-
militer habuit. Continentium sive castorum
qui sunt modo sancto et trans
rerum corporis abutuntur. ¶ Osee Christi do-
minum figuram qui ex fornicatione
gentium assumpsit in corpore suo
ecclesiam. ¶ Iohel qui interpretatur
incipiens, indicat typice eos
qui pro fidei hostium dive sciencie
incipiunt cognoscere sacramen-
tum. ¶ Amos et pastor et rusticus
Christi est typus qui ab officio pa-
storali peccatorum id est ab hebreorum re-
gimine translatus nunc alienum
gregem pascit nescientibus. ¶
Abdias qui in similitudine venientium
paravit prophetas significabat omnes
fidei predicatores qui in hoc mundo
ultimo sanctorum spiritum omnes
credentes reficiunt. ¶ Ionas Christi
mortem significavit qui tribus
diebus et noctibus in corde terre
quasi in ventre ceti quievit. ¶
Abacuk luctator fortis ipse est
fidelis qui super excelsa elevatus
mente dominum contemplatur dicens.

Omnia in manibus eius illic
confirmata est sicut gloria eius.
¶ Sophonias qui interpretatur
speculator vel absconditum domini
significat eos qui pro contemplacione
archanum ad prestandum pervenerunt
interiorum. ¶ Aggeus et Zacharias
figuram gestaverunt sanctorum qui nobis
in huius peregrinacionis vita futuri
temporis liberationis denunciant. ¶ Ma-
lachias qui angelus interpretatur
typum salvatoris mei tenuit
qui angelus magni consilii
dicitur. ¶ Ihesus sacerdos magnus
figuram gerebat Christi per quem ex
peregrinacione seculi huius ad celestem
patriam nobis fuisse regressus
videtur. ¶ Zorobabel sacerdos ty-
pus est domini salvatoris qui re-
duxit de captivitate populum et de
vivis lapidibus construxit templum
domini. ¶ Iudich et Hester typum ge-
stavit ecclesie hostes fidei puniunt
ut populum dei absconditum eripiunt
¶ Tobias pater sic legitur quod senex tenetur eius
oculos passeres excecant, dum eos
sine sacramento male intelligentes
obstruunt. ¶ Thobias filius eius
domini nostri Ihesu Christi ymaginem
tenuit qui venit ut absconditum
ob cecitatem figurarum antiquis me
legem claritatis sue lumine illu-
minaret. ¶ Tres pueri figuram
preferunt sanctorum qui corpus suum
in persecutione pro Christi nomine obtu-
lerunt. ¶ Susanna significavit
ecclesiam quam falsi testes iude-
orum adulterium legis arguunt. ¶
Nabuchodonosor rex typus
dyaboli fuit qui hereticorum plebem
eorum captivatam de civitate domini
id est ecclesiam in Babiloniam id est
ignorancie confusione abduxit.
¶ Princeps cocorum qui muros
ierusalem subvertit. Hic est sicut
omnis qui viciis desidio fuit
fuit virtutes anime destruit.
¶ Machabei vii quos sub Anthiocho

acerbissima perpessi tormenta gloriosissime
coronati sunt. significat etiam septi-
formes que ab inicio xpi uictam mar-
tirum stragem pertulit et glorie coronam
celestis accepit ¶ Quatuor ewangeliste dominum
ihesum xpm sub quatuor animalium similitu-
dine figuraliter exprimunt ¶ Matheus en-
dem redemptorem nostrum natum et pas-
sum annuncians in similitudine hominis
computat ¶ Marcus in similitudine
exorsus leonis figuram induit et
xpi regnum invictum potenciamque
predicat ¶ Lucas quoque vituli
misticum vultum xpm pro nobis predicat
immolatum ¶ Johannes autem per figuram
aquile eundem dominum per gressus sublimes
carnis demonstrat renouasse in celis
¶ Petrus personam ecclesie gestat que
habet potestatem dimittendi peccata atque
retinendi ab infidelis homines ad cele-
stia regna ¶ Apostoli quoque omnes to-
cius ecclesie tenent typum quia eandem
dignitatem paris potestatem similem acce-
perunt habentes quidem ecclesie formam
patriarcharum quia predicatione verbi
in toto orbe terrarum dei populum spiritualiter
genuerunt ¶ Septuaginta duo
discipuli significant illustratione tocius
orbis per ewangelium trinitatis unige-
nite maiorum enim hominis mundus con-
pagitur qui unius complicatus per ter-
narium trinitate in septuaginta
duobus deducatur ¶ [illegible] autem mittuntur
bini propter predicandi dei amorem
et proximi uel misticorum geminata te-
stamenta ¶ Joseph typice xpi ge-
stavit speciem ¶ Maria autem
ecclesiam significat que cum sit
desponsata xpo virgo nos de spiritu
sancto concepit virgo et parit ¶
Zacharias sacerdos qui angelo iubente
ommutuit silencium legis et prophetarum
adveniente xpo ostendit ¶ Johannes
finis legis ipsum xpm nunciat
et remissione peccatorum plurimam
gratiam predicavit ¶ Magi significant

gentium populos sincerum fidei confiten-
tes indicantes sacrorum muneribus
xpm per thus esse deum per mirram
hominem passum atque sepultum per aurum
regem omnium seculorum ¶ Herodes qui
infancium necem intulit diabo-
lorum expressit uel gentium qui in-
cipientes extinguere nomen xpi
domini id est necare virorum martirum
senserunt ¶ Muti inventi si-
gnificant qui fidem xpi non
confitentur ¶ Ceci qui fidem quam
credunt nequaquam intelligunt ¶
Surdi qui exhibent obedienciam
preceptorum ¶ Claudi qui implere
precepta salutaria negligunt ¶
Homo prudens qui edificat do-
mum suam super petram significat
doctorem fidelem qui xpo doctri-
ne sue ac vite stabilimentum
ponit ¶ Ille vero qui edificat
domum super arenam hereticorum doctri-
na designat qui sic edificat
ut ruina faciat magnam
¶ Leprosus quem xpc descendens
de monte primum curavit humanum
indicat genus delicti contagio
maculosum. hunc redemptor noster
de celorum altitudine quasi de monte
descendit · varia demonum cul-
tu detersit · atque in sanitate fidei
reparavit ¶ Centurio fidem gentium
significat ¶ Puer autem centurio-
nis et filia chananee mulieris
quos xpc non veniens ad eos
verbo salvat easdem gentes si-
gnat quas deus non corporali pre-
sencia visitavit sed per fidem verbi
salvavit ¶ Ipsa quoque mulier
chananea etiam ex gentibus
significat quod reliquias canis que
rebat micas dominorum id est sacrarum
doctrinas apostolorum et prophetarum ¶
Socrus petri febricitans significat
synagogam estu carnalium desi-

deiorum avensam cuius filia est per
illa credentium que data est
petro regenda ¶ Scriba repu-
diatus qui ipsum questu dum
sequebatur significat eos qui christi
fidem non ipsum deum sed propter lucrum
seculi appetunt ¶ Demoniacus
quem dominus in regione gerasenorum
a legione curavit significat gentilem
populum multorum cultibus demoniorum ob-
noxium ¶ Pastores fugientes qui
ea que gesta sunt nunciant in civitatem
significant principes impiorum qui dum
fidem christi fugiunt virtutes tamen
eius stupentes mirantur et predicant
¶ Paraliticus iacens in lecto via
est viribus dissoluta corpore suo que
dum fuit gratia christi premissione
peccatorum sanata confestim pristino
robore recepto surgit et lectum
carnis sine in quo debilis ante
iacebat ad domum venturus deportavit
ut se intra conscientie secreta con-
stringat et nequaquam in exterioribus
ultra voluptatibus dissoluta des-
cent ¶ Archisynagogi filia ad quam
dum tendit dominus ipse pergeret pressus
turbe qua ad eam veniret tetigit
eum in itinere mulier que profluvio san-
guinis laborabat et curata est filia
quidem archisynagogi mortem
corporis tenuit. Hec autem que pro-
fluvio sanguinis laborabat significat
hic ecclesiam venientem ex gentibus ¶ que
dum post predicationem post passionem
post ascensionem credidit quasi
in itinere dominum tetigit et ante acci-
pe salutem quam synagoga pervenit.
¶ Duo ceci iuxta viam sedentes
significant utrosque populos iudeorum atque
gentilium et per fidem christi appropinqua-
ntes qui dixit Ego sum via ¶ Demoniacus
surdus cecus et mutus ~~...~~ qui
stbit a salvatore curatus indicat
eos qui ex idolatria gentium ad

fidem christianam convertuntur quibus ex-
pulsis a corde demonum cultu
dum primum lucem perceperunt fidei
postea ad laudandum deum eorum lingua
resolvitur ut confiteantur eum quem
antea negaverunt ¶ Homo manum
habens aridam significat manum infecun-
de operibus misericordiosis cui di-
citur extende manum tuam anno-
net semper porrigendam elemosinam
pauperi ¶ Homo de quo immundus
spiritus exiens rursum eum occupat
significat hominem penitentem cui per
subsecutam negligentiam acrius me-
te occupat carnis voluptas
admittit scilicet vii alios viciorum
spiritus id est iracundia avaricia in-
vidia ingluvies inanis gloria
atque superbia et homicidio ¶
Paterfamilias proferens de thesau-
ro suo nova et vetera christus est
proferens de impenetrabili sapientia
sua gemina testamenta vetus
namque felicitas terrena promittit
novum per quod regnum celorum
spirat ¶ Homo qui seminavit in
agro suo ~~sapio~~ sinapis granum
christus est qui fidem in mundo in quo
volucres celi id est spirituales anime
requiescunt ¶ Mulier que fer-
mentum abscondit in satis tribus
significat scientiam spiritualem doctrina fluctu
in civitatis amore ¶ Homo qui
abscondit thesaurum in agro
repertum ille est qui in isto mundo ven-
dit omnibus propriis vitamque eternam
acquirit ¶ Quinque milia viri
qui de quinque panibus et duobus
piscibus pasti sunt christiani sunt
populi qui per quinque sensus corporis
alimento legis spiritualis a christo
reficiuntur et duplici testamento quasi
geminatis piscibus saturantur
¶ Quatuor milia autem viri
qui aliis vii panibus aluntur.

eadem generum etiam e que inglutor
mundi pub dissidio atque ubitate
separandis esse recreatum. Ille
qui sepe nunc i igne nunc i aqua
cadebat mundum significat. Igni
unt iam inflammante. aqua crimis
volup tate demittat. In quibus arrep
tus cottidiano accessu lapsu pa
patitur. Moyses z helyas qui ap
paruerunt cum dno i monte. lex
z pphia intelligunt quorum vocibus
passio z resurrectio z gla dni de
clarat. Homo hns c. oues et
relict. 99. oue pditam querit, ac re
pertam hueris reuehit figuram xpi
expssit qui relictis nuilibus angelorum
intelli oue que piecat mundum ut
bonus pastor quesitam inuentamque
repit atque crucis sue humeris padiso
reportauit. Mulier que pditam
repit dragmam eccla est que aiaz
dyabli laqueis abstractam. dum inve
nerit p pniam z angelorum z hom
facit leticiam. Debitor x. milium
talentorum. sunt omnes qui deo sunt
obnoxii p transgressione x. preceptorum
Sz sicut nos postulantibus ut no
stri vincula relaxentur ita vnusquisque
dimittat. exemplo dni ne dum minima
debita in nobis patiamur no con
cedimus maiora nui exsolue oi
//costum usque penarum. Dues qui amicto
operitur psonis indicat iudeorum qui
delegit potencia gloriam quia quia
ppe terrena colunt no hunt regna ce
lorum. Ubi facilius gentilis pples oi
nibus tortuosus z saucius pctorum
grauatus ingredir p foramen
acus qm paucasvias p passionum
z pnarum doloribus:

Paterfamilias qui operarios ad
vineam conducit z denarium in
tedam pmittat xpus e qui nos omnes
ad cultum fidei pmittens ei pnuni
pfecte beatitudis operarum hora fa
conducti: hy sunt q arridimentes
infancie cultu fidei consecuti sunt
Terui aut hora tria qui abadolescenti
ad fidem accesserunt. Tercia vero hora
vs adulti sunt hy sunt qui i iuuent
etate crediderunt. Terui non ix. hora
accesserunt illi sunt qui iam ann
tute inseuectute declinates ad
pfectum pcepuunt. Terui no ulti
hora illi qui iam decrepita et
extremo vite sue tpe non ad xpm
venerunt q ii ut priores parem
mercedem eterne beatudis accipiunt.
Iu ille consumans tpc iusticia
qui pma hora natiuitatis opati s
ut istis impendentes media qui b
vite hora laborauerunt. Dno fili
missi ad opandum vineam duorum
pplorum typum denuntiant. Primus e
missus vocatus ples. pnge intelligentia
ad opus diuini cultuam. quem
spuens contumax exstitit z se se
itum negauit: Adueniente aute
xpo priorem contumaciam sequens
emendauit obediencia. Scdus
aut missus iudeus plebs agnuo
uidit. Omnia quecumque dixit dns
faciemus. Sed id no dapnuit quia
no solu impfessione lege pmal
cauit. Hinc ipm dnm vince pa
nedales manus excauit. Homo
qui vineam plantauit deus est
qui condidit ielem in qua
edificauit turrem z torcular fo
dit. Sz templum z altare z vn
itudit id e angelorum munitione
uallauit. Coloni aut quibus
vineam locauit pples e ysrl q
sub dnino cultu possedit relu
Serui aut qui tpe fructuum
missi interfecti sunt a colonis
pphe intelliguntur quorum sanguis
effusus est a iudeis dum ab eis
quererent iusticie fructum et
legis. Filius aut nouissime
missus que eiectum coloni extra
vinea occiderunt. xpc est quem
crucifixerunt iudei eicientes eum
extra portas ielem. Coloni
quoque quos dns vince pdidit

idem ppli iudeor intelligunt qui hodie
dispsi atqz perempti sunt ¶ Illi aut
agricole ad quos vinea transferi
precipit signant aplos vel successores
aplorum ¶ Rex qui fecit nuptias
filio suo deus pater intelligitur qui
copulavit coniugio carnis assumpte ecclesie
xpo: Servi vero qui missi sunt
vocare invitatos apli sunt atqz prophe
qui iudeos plegem redditum quod
noverunt Sed illi mox carnis volup
tatibus magis carnis z legis onere pressi
solempnitate adventus dni q reperierunt
ex quo quod z indignos estimarent
vite eterne gentes introisse
manifestant ¶ Rex iratus qui
misit exercitibus suis pdidit ho
micidas illos z civitatem illorum incen
dit deus pater est qui suscitavit
vespasianum cesarem romanorum qui
z ipsum gladio vastavit z Civita
tem funditus cum suis universis
evertit ita ut ultimus belligerare
non possit ¶ Homine aut non
habente vestem nuptialem intro
ductum qui loquente rege obmu
tuit quem iubet suis suis alliga
tum mitti membris exteriores
ille est qui in fide quidem in cetus
requiescit sed si videritis fuit i
die iudicii vestem opibus carnis
bre pollutam confestim iubetur
ab angelis tolli et ligari gehenne
ignis eterni ¶ Duo debitores ex quibus
unus debebat feneratori denarios
quingentos alter quinquaginta
denarios signant utrumqz ppulum iude
orum et gentium ex quibus ille qui
debuit quinquaginta denarios in
deorum typum habuit Ille vero qui
quingentos gentilium signum ex
pressit qui ab inicio mundi de
bitor semper extitit cyrographi p
catum primum non absolvit ¶
Adveniente itaqz xpo tamen credidit

itaqz pubeciorem inde fructum accepit
venie quia plus est illi concessum
ideo amplius diligit xpm sicut
scriptum est Cui plus dimittitur plus
diligit ¶ Septem fratres qui uni
mulieri nupserunt z sine filys mor
tui sunt homines infideles in
telliguntur qui per vii mundi etates
inhac terra tota vitam suam sine
fructu iusticie consumpserunt ¶
Duo in lecto illi signant qui re
moti a turbis modo quodam vite
vacare videntur due molentes
qui negocium secularium rerum insistunt
tur ¶ Duo in agro qui in mini
sterio ecclesie tamquam in agro dominico
cooperantur Ex quibus adveniente
nocte i. seculi adversitate quidam
permanent in fide z assumuntur
ad vitam quidam decadunt z re
linquuntur ad penam ¶ Quinqz virgi
nes sapientes omnes anime sancte
intelliguntur que qui per v. sensus
corporis nullam admittunt cordis
corruptione ideo quinario nu
mero comprehenduntur ¶ Quinqz aut fatue que
non habent in vasis oleum ille anime
sunt que habent quidem castitatem
corporum sed non servant intus conscienciam
boni operis testimonium dum in sua
ac glantur apud homines z non
in corde apud deum Ideo in vasis
pectorum suorum lucernas splendoris non
gerunt adveniente dno a regni
eius gaudiis secluduntur ¶ Homo
qui pegre proficiscitur qui servis
suis tradidit bona sua xpus qui
post resurrectionem ad celum regrediens tra
didit ecclesie gratiam evangelii ne
gociatoribus fenerandam sed primus
servus mirificus talentis quod datur quinqz
libros legis accepit quos doctrina
vel ope x preceptorum amplificavit
Alter vero in duobus talentis duo remunera
promeruit caritate morali ac mi
stico sensu pie dispensando duplicatur

Tercius sub ÿmo figura talenti gre
dom accepti in terrenis voluptatibus
obstruxerunt. coque peccatus est in infirm
qui nullum inde operatus est fructum ¶ Alii in primo suo sensus cordis ac cor
pus acceptos ingr. intelligentiam et opere
initio eorum intellexerunt ¶ Inveniens filius
vidue quem dominus mortuum extra ur
bis portam suscitavit. signat eum qui
palam quodlibet mortifera crimen ad
mittit. qui que audito verbo dei amore
patris resurgit et principium in ipso bene
incipit reddit et viduae matri sue i
gremium sancte ecclesie ¶ Homo qui
descendebat ab ihrlm in iericho et in
cidit in latrones ipse adam significat
in genere suo qui cum descendit de parad
iso terrestri in mundi. occidit in angelos
tenebrarum ¶ Samaritanus descendens
qui vulnera eius curavit. xpc est cu
stos in qui de celo descendit. genus
humanum a vulneribus peccatorum curavit ¶
Stabularius apostoli sunt vel successores
eorum qui infinitam in eorum predicatione
curiam receperunt ¶ Martha que
excepit xpm in domo sua et minist
rabat. signat ecclesiam in hac vita xpm
in corde suo excipientem et inope
iusticie laborantem ¶ Maria soror
eius que sedebat secus pedes xpi
et audiebat verbum eius signat eandem
eandem in futuro seculo ab omni ope
cessante et in sola sapie xpi conte
platione requiescentem ¶ Homo qui
media nocte postulabat ab amico
tres panes filiorum exprimit eum qui
in media tribulacione dominum postulat
ut det ei sciam trinitatis ¶ Cuius cuius
uberes fructus ager attulit signat
hominem luxorie deditum et habundantem
pecuniis que in moderato fluxu amplius
parare desiderantem arguit deus
dicens Stulte hac nocte auferu
atur anima tua que autem parasti cuius
erunt ¶ Quinque illi in domo una
id est pater et mater filius et filia nurus
quibus duo in tres et tres in duo di
vidunt signat humanum genus fide et
religione in viciis separatum. primum in

discessione scismatis ex duo signum:
primum in uno civitatis quod in domini
divisus est cum filius adversus pa
trem i. populus ex gentibus veniens
adversus deum eius. cum ipso ut fuerat
sociatus. divisa est et filia advers
matrem suam i. plebe ex iudeis cre
dens adversus matrem synagoga
divisa est et nurus adversus socru
suam i. ecclesia scilicet ex gentibus adversus
matrem sponsi sui synagogam de qua
sumptam carnem xpc fuerat parata
qui omnes separantur sibi inviceum
renunciantes alii terrena alii celesti
stium appetentes ¶

Galilei xviii supra quos ce
cidit turris in siloa et occidit
eos mediam plebis iudeorum insinu
ant. decem cum octo apud ge
ntes ex nochia et theca leuis exprimunt
quibus significans nomen ihesu subiciune
in quo illi crederent nolentes pariter
a Romanis cum sua urbe prostrati
sunt ¶ Homo qui arborem fici in
vineam suam plantavit xpc est qui
synagogam commendatio proprio condidit
quia cum deus quod in ea fructum non invenit iussit
abscidi sic illi accolonis apostoli
fossa humilitatis adhibetur et stercus
in confessio peccatorum sicut in novissimo
credenda convertabit in melius da
bitque fructus iusticie copiosos ¶
Mulier que xviii annis fuit
in infirmitate adeo erecta est catho
lica eius est que insinue tempus salutis
fidei consecuta est ¶ Lex enim certaliter
mundi ista complectur cuius tamen
quibus habet spiritum discretionem
humanam ante legem alteram in lege
terrarum sub gratia. Sexies ergo tria x
et octo efficiunt quo in uno tempore hoc
nunc salutis insinuatur quasi adha
ne vincula quibus curvabant erecti
domini salutis et spem superne con
templacionis acceperunt ¶ Ydropicus
quem dominus curavit demonstrat eos qui
fluxus carnalium voluptatum ex
uberans incessanter ¶ Homo
habens duos filios deus est intelligendus

hus duos populos quorum maior significat
uenit iudeorum qui permansit in dei cul
tu. Alter minor gencium qui conditorem
deserens primus sitis est ydolorum
que per confessionem fidei reuertentem
clemencia suscepit deus pater et pro
fessione eius sub uituli typo filium
immolauit unicum. Induit etiam
anulo fidei et stola inmortalitatis.
Induit enim quamquam uidens frater
liuore torqueatur in iudeis pro salute
tamen eius gaudium concinit an
gelorum symphonia.
Dispensator prodigus qui domini
uillicatum remouendus perspicit
et fraudem faciens domino suo rela
xauit debitorum partem ut haberet in
posterum unde uiueret. Hec comparacio
ad exemplum nobis posita est. Nam
si ille a domino suo laudatur prudenter
hunc qui fraudem ei faciens in
posterum sibi de alienis rebus prouidit
quanto magis christo placere possimus si
ex propriis nostris misericordiam indigentibus
faciamus a quibus recipi in eterna tha
bernacula possimus. Diues qui
induebatur purpura et bysso significat iudeorum
superbiam florentem quondam in prosperitate
diuitiarum uel honoris excellencia.
Mendicus ulcerosus designat gentilem
populum confessionibus peccatorum humiliatum.
Quinque fratres diuitis illius qui apud
inferos torquebatur iudei intelliguntur
qui sub quinque libris legis positi sunt.
Decem leprosi qui mundantur a domino
heretici significantur qui in uarietate
colorum diuersitatem habent scismatum
quique ideo ad sacerdotem mittuntur
ut detersa omni uarietate errorum
unitatis percipiant sacramentum.
Iudex iniquus qui deum non ti
mebat assidue tamen deprecantem
uiduam exaudiuit. Significatur est
qua designatur quantam spem habere
debet qui deum indesinenter expo
stulat cum etiam apud aures iniqui
iudicis ualuerit frequens instancia

uidue deprecantis. Ipsa autem uidua si
gnificare potest ecclesiam perseuerancia
sui petentem ultionem de inimicis suis
uel hereticis. Phariseus orans in
templo iudeorum est populus qui ex iu
stificationibus legis extulit merita
sua. Publicanus uero gentilis est
qui longe a deo positus confitetur
peccata sua quorum unus superbiendo
recessit humiliatus alter confitendo
appropinquare meruit exaltatus.
Cecus sedens secus uiam populum
designat gentilem qui propter gra
ciam fidei meruit claritatem.
Zacheus gentilis est populus gre
nitorum pusillus qui tamen
arboreis actibus subleuatus peregrini
diuine crucis christi misterium con
templatur. Homo nobilis qui in
longinquam habiit regionem accipere
regnum redemptor noster significatur
qui usque ad fines terre peruenit ac
cipere regnum in populis gencium. Ciues
qui noluerunt eum regnare iudei in
telliguntur qui christum regem spreue
runt. Seruus qui mnam unam
accipiens x acquisiuit significat
doctores qui accepta gratia
euangelii in decem libros predicantes
bene usi sunt et docendo multos ipsi
acquisierunt. Ideo adueniente domino
laudabuntur quia lucrati sunt.
Cum uero exbna v acquisiuit eos
designat qui mandatum dei obseruantes
qui secundum legem in quinque libris moysi
spiritualiter eamque docendo adiecisse
salutem narium fenerauit. Cum uero
unam ipsam in sudario consignat
ostendit eum qui creditum sibi gre
dem delicate ociose que tractat. Unde
et ei minuitur collatam gratiam
qui per negligenciam predicare contempsit
ut ei augeatur qui inde laborauit.
Vidua que in gazophilacium
duo misit minuta caritatem
fidelem designat que in thezauro
cordis sui fructum dilectionis dei

z pximi suu · Sponsus xpc est cui9 nupcie cu ecclia celebrantur · Inicium conuiuacionis aqua i vinum mutat · quia credentes plauaci consumit transierunt ad passiones conuiuacionem · Archi triclinus moyses intelligitur qui minor meliorem ptm z sanctiore prius i ewu congregacionem quia illi prorem ab egipto eductum simul cum vinum ondit sublatam de gentium sponsus sti iudeis z populos nigrorum gentium · Mulier samaritana insticie in telligitur synagoga · v · libris legis q · b · vir ... sm carnis subiecta qua misericordie dnus puod hauire a qua vina lauaci sz pcipe gentium nl secretam legis intelligenciaz · Mulier adultera que offert iudeis dno lapidanda ecclia e que prius re licta deo in ydolis fiet fornicata hac uolebat synagoga zelaus inficere xpi saluat premissione delictis sunt enim pure qui bonis paruulis veniam condonare · Symon leprosus gentilis e qui e a redemptore mundatus : Mulier que vigento vel vnguento caput dni vnxit ecclia est que fructum sui opis fidei odore ad laudem dei z xp gloriam refert · Angelus ille ad cuius descensum mouebatur aqua v porticibus cincta xpus est mens adiectum lbacus est iudeor pplus v libris legis conclusus descendente eum angelo commouebatur aqua z sabbat insistens descendente de celis xpo quatus est impassione eius iude pplus z sanatus est in iudeis · Cecus a natiuitate quem dnus vnctis oculis ad piscinam syloam misit lauandum significat genus humanum a natiuitate quod est a primo homine errore tenebris vicia tur cuius oculos dnus desputo luto sto liniuit quia uerbum caro factum est z lauari oclos in piscina misit ut baptizatus in xpo acciperet lucem fidei z credere inuenit qui visibiliter mundo apparuit · Lazarus que dns quatriduanum fetentem de monumento resuscitauit significat mundum que grauissima peccati consuetudo corrupit qui tamen sta

die mortis resuscitatus · Prima enim dies mortis transacta · adaz post peccato · Alia dies mortis e transgressio legis naturalis · Tercia dies mortis est preuaricacio date legis · Quarta dies mortis est contemptus ewu predicacionis in qua die dnus opus suum respiciens misericordie resuscitare dignatus e · Seruus principis sacerdotum cuius dexteram amputauit significat est plebs incredulitatis siue esse hic dextram aurem amittit · ... ad sinistram pinculum te transit cui dnus mihi que credit auditu restituit fidei z obediente fiat ewu mandati · Princeps sacerdotum qui scidit uestimentum sum in dm passione indicat hebreum pplum in datum sacerdocio z euacuatum regno scisso · Barrabas qui iudeis dimittitur significat antixpum quem illi errantes suscipere meruerunt pro xpo · Herodes z pylatus qui cum essent discordes in passione dni amicicia federati indicant prius diuisos fuisse uel sicut pplos circumcisionis z gencium qui tamen passione dni in fide con cordauerunt · Symon cyreneus cui gestandam crucem imposuerunt pplus gencium intelligitur qui peregrinus in lege obediens effectus ewu crucis ipo x uector z fidei baiulus fac tus · Duo latrones pplm exprimunt iudeor ac gencium quorum vnus i credulus blasphemans xpm in cruce pendentem alter fidelis iudeos in crepat blasphemantes · Quatuor milites qui quatuor ptes sibi de ihu vestimentis fecerunt psignauerunt quatuor ptes mundi qui diuiserunt sibi eloquia xpi sicut scriptum est letabor ego sup eloquia sicut qui i venit spolia multa · Mulieres que aplis dni resurrectionem nunciauerunt lex z pphia intelligunt que gloriam resurrectionis xpi antequam reuelaret quasi pre cursores predicauerunt · Septem

discipuli cum quibus dominus post resur-
rectionem conversatus esse describitur
septimam indicat requiem in qua
omnes sancti cum Christo eterne beatitu-
dinis refectione saciabuntur
Amen Deo gracias ... [illegible]

Explicit libellus prohemiorum
bibliae venerabilis Ysidori Episcopi

Incipit libellus augustini de vita
christiana

Ego augustinus primus peccator et ul-
timus insipientior ceteris imperitior
universis te ut sanctitatis et iusticie viam
persequaris crebrioribus audeam litteris amo-
nere Non hoc presumptionis fiducia non superbie
presumptione non sui gloria sed sola que circa te devo-
cio ac mente concepta karitatis tue causa
compellit Non parem et ignarum ad dicen-
dum ita hortatur et provocat ut cum loqui
nesciam tacere non possim Velle itaque
et libet oportet te eorum habere noticiam
quorum et sapientiam affluentia et
facundia maior et scientia uberior et con-
sciencia ab omni peccatorum contagione liberior
qui iuste et vobis instruerent et exemplis
Nos enim peccatorum merito ita stulticie
et ignorancie caligo circumdat ut dum
aliquid negat sentire vel dicere Alius qui in se
et omnium redarguit contraria predicare et
si quid levius habere possit abscondere Et
ita fit ut peccatum quod dicere habemus non fi-
ducialiter proferre contraria prohibente possimus
Tamen tibi dum peccator apparere possem
melior nudis admonitoribus nostris
esto contenta et karitati da veniam cum est
non concedere quod offert nec gratis libet
imperare Viduam non tamen munus primi
mihi ... voluntatem diligentem
diligentem adulter qui et in negare poterit quod
totum tamen dare potuit quod habebat ob-
tulisse et quod non habebat si possideret
quod totum quod potuit offerebat Erit
itaque hec sed pars qui de torrente rivum aque
non potest exhaurire ducatur ad fontem
uberiorem puriorem perveniat Tu etiam illum
esuriens panis credo qui tibi panes ci-
barios hic nitidos opperitur et candidos

Ita et tu dilectissima soror que et certus
sum esuries minimum et sperne celestia
Cibarios interim manduca panes do-
nec perfectiorem condentes invenias Sorbeas
et fluentem rivuli aque potum nisi quo
affluencius haurias puriorem nec
tibi interim parvus ut cum vis rusticus vi-
deatur esse despiciatur Rusticus non parvi
meliorem vir est sed fortior et celeriores
esurientem stomachum faciat fessum que
corroborat quod pro fragmentis fecit videtur
velut nitidus Quid sit christianum esse queratur

Nomen hoc dicam sermone quam valeo
Christianum esse queratur ut potuero
explicabo Cuius rei et omni pressior-
dium primam instans non invenio Cum ut
primum de christiano ipso vocabulo disputem et cur
quis christianus nominetur exponam Christum
unctum interpretari sapientum et fidelium non
ignorat non ignorat unctionis non
non solos miros et deo sanctos dignos esse sinis-
se manifestum est nunc alios quam prophetas sacerdotes
et reges unctos invenimus Et tam magnum
fuit ipsius unctionis misterium ut in iudeam populo
non omnes sed singulari dei pluribus acci-
pe merentur Et usque ad adventum domini
ihesu christi qui vere oleo leticie id est spiritu sancto pre
ceteris consortibus suis unctus est Quo tempore credentes
tes illi et baptismatis eius sacramento celestis participati
non aliquis sancti solutarie prius fuerat
sed omnes in prophetas in sacerdotes unguntur et reges
Cuius unctionis consequentes nomen inter quos ut in
quibus deus tam sancta est unctio sic et in
cunctis nominis gratia Et postea conventus hominibus
et christianorum cuius vi id est vocabulum
dependit et nomen Sed nomen id est non portat
qui christum minime imitatur Quid non tibi prodest
vocari quod non es et nomen usurpare alienum
Sed si christianum te esse delectat que christiane gere
et merito nomen assume christianum aut scripta
non esse sed vocari desideras Hic sanctus fidem
et miserum est te velle vocari quod non sis
nemo in vita dixit ad christum ut christianus appel-
letur et non sit Cum christianus dicitur christum hic se
dum confitetur et vult hic si ei in omnibus obse-
quatur et similet Sic vocatur christus id est non sa-
mulus sed salvator et imitator quem esse
fortem dicit cum sumit despiciat Sine quo
gemina medicum fuerat pro dei sapientia

quod in causa appellacionis et querele patria sed
pleros quod maledulos et imprudentes et
perfidos inimica de longa patiencia peccare
faciat intrepidos ut postquam peccatorum suorum
diu non attenderent ultorem qui non statim
velit punire peccantes miseri et ingrati
sine fructu impendi quod ergo hec de [illegible] imputant
quod eorum differatur interitus ignorantes
quod dei providencia amplius vos servari
et ut humano generi longa eius paciencia consu-
latur et ne in eo iudicetur impaciens si illico
voluit dampnare peccantes. Nec si tam
paciens non esset, iam diu humanum genus de-
fecisset. Nec iustos de peccatoribus conversos
si confestim deus vellet punire quando peccarent
nos nullos [illegible] et legimus quia cum ignoran-
ciae cecitate aut in perfidie aut adole-
scencie vanitate decepti multiplicia vicio-
rum peccatorum tenebant obnoxii et perseve-
rantes dei clementissima paciencia post modum
aberrore conversi magis omnes adhuc operas
fecisse iustos quam cum peccando [illegible]
deus non vult peccatum sed differt. Nec perse-
verantes peccatores a morte liberat sed ut
vel sero convertantur et vivant patienter
supportat. Sicut beatus petrus apostolus dicit Non
tardat dominus promissis sed patienter supportat
propter nos nolens perire aliquos sed omnes ad
penitenciam revocari. Ille non te quia peccas elegit
et clemens illico ulcione non punit, ut tu
sentias quanta erga tuam salutem pietas quanta
clementia sit et cognoscas. Vel te peccantem
imperium supportare et conversionem confirmat quod pri-
mo peccantem [illegible] ipse dominus
[illegible] et quantum velit hodie nunc pictate (?) [illegible]
largiri et ipse benignius voce deprimit dominus
[illegible] si [illegible] convertat se ab [illegible]
suis quas fecit et custodiat omnia mandata
mea et faciat iudicium et iusticiam et vita
vita vivet et non morietur omnia delicta eius
quamque fecit non erunt in memoria in [illegible] in iusti-
cia quam fecit vivet. Et iterum Nolo mortem
impii dicit adonai dominus quam ut avertat se
ab iniquitate sua mala et vivat. Cum facta est
aliqua [illegible] umquam non morietur [illegible] quamque
ab die se abiniquitate sua averterit [illegible]
[illegible] contra [illegible] convertere et [illegible]

[illegible] dicte quod te deus a peccatis tuis vel sero
conversus [illegible] esse posse monet et provocat [illegible]
te qui mori vult [illegible] ut vivat [illegible]
tat quod clemens quod clamat vocavit ut et
peccatores non penitentes filios appellet quos
prius deum peccando prodiderunt [illegible]
dixisse se peccatores alio in loco cum voce
flebili et miserabili quondam lamentare re-
fert dominus Filios [illegible] peccata
me [illegible] peccatorum eorum [illegible] [illegible]
qui te deus diligit quam magis vult ut vivas
quod pereas et tamen tu contempnis et despicis quod
te amplius diligit quam te ipsum quod te mo-
ri [illegible] vult vivere. Nolo inquit dominus
mortem morientem tu [illegible] ut vivat
[illegible] modo [illegible] peccando [illegible] te vi-
ue [illegible] [illegible]
te qui [illegible] quod [illegible] vult [illegible]
[illegible] te magis vult [illegible]
te quam tu [illegible] peccando Nemo [illegible]
blandiatur Nemo se stulta et vana suspi-
cione decipiat Nec [illegible] peccare delin-
quat et liber [illegible] si peccatores confestim
ira dei iudicium quod non venit ut per hoc
[illegible] se impune peccasse quod non illico
[illegible] sed hoc magis differre diu quod diss-
imulare cognoscat et ira eius peccatoribus
[illegible] et repente esse ventura. Dicit scriptura
et ne dixeris peccavi et quid accidit mihi triste
[illegible] altissimus [illegible] paciens [illegible]
[illegible] ne tardes converti ad dominum neque differ-
ras de die in diem subito enim veniet ira
eius [illegible] in pluribus impletur [illegible] omnia
[illegible] et in puncto [illegible] suspendit et in fu-
[illegible] [illegible] nec intelligunt neque [illegible]
[illegible] ne [illegible] adversa sustinens [illegible]
estimet [illegible] sed si [illegible]
[illegible] putat esse quod [illegible]
deus non [illegible] in puncto puniens peccantes [illegible]
[illegible] punit agnoscat [illegible] qui
[illegible] peccatorum suorum [illegible]
dicerem in puncto et [illegible] hoc dicat se
[illegible] sacrilegum [illegible] rapacem [illegible]
[illegible] fures fraudulentos a-
dulteros ceteros quod [illegible] in puncto tempore
vidisse longevos [illegible] plurimorum
[illegible] exempla [illegible] [illegible]
et [illegible] peccatorum suorum [illegible] et [illegible]
in tempore [illegible] et [illegible] eius vita [illegible]
non minus quod [illegible] sed hoc [illegible] intelligere

facilius potest qui per diversa tempora diversorum
iudicum impie scelerate quam unice cum co-
spectu mitium iudicum quo possibilitas sub-
timor est ad peccandum maior auda-
cia. Cum tamen se credit licere quod potest.
Et deinde alii quamvis iudicium non timent quam alios
iudicant contra ad peccandum precipites sibi
preterea contingit ut qui hominis non timent
in delinquendo iudicium dei iudicium
senciat et ultorem. Ex quibus alii qui ipsorum
cum aliorum sanguinem frequenter effuderant
ita manum dei iudicem senciunt ut ipsi
post mortem sanguinem effundere torrentem sanguinem quem
fundebat libenter alienum. Alii vero qui
sepulturam quesierat per dei indignationem pro-
stratus sit ut insepultus iaceret et bestiis
ferisque volucribus fieret. Alii autem qui in multis
multitudinem hominum iniuste perimerat membra-
tim precisarum rege contriti non ut unior sunt
compage membrorum quia quos interfecerat minus
punitorum. Et quod mendicos multos iniuste per-
emptos multe vidue effecte multi orphani
suis patribus derelicti quibus post orbitatem
mendicitas inferebatur et nuditas. Nam
addebat impietati quod de erat crudelitati
ut eorum interfecerunt occisos spoliarent
et liberos dimitteret non ipsorum coniuges vidue
et filii orphani alienis cottidie essent
panibus. Donec vindicta in testimonium in ipsos ce
comparatum comminatur deus et dicitur viduam et
orphanos non vexabitis quod si vos laseritis
eos et vociferaverint perclamaverint ad me et ego au-
diam vociferationes eorum et irascetur furor meus et per-
mam vos gladio et erunt coniuges vestre vi-
due et filii vestri orphani. O indignum nephas
o scelestie facinus o amara et non ferenda cru-
delitas. Dum sevissima et atrocissima vino per-
petrantur in tempore homicidium sicut rapi-
na succedat. Occiduntur patres occiduntur
mariti quo facilius vidue spolientur et orphani
et ita quasi alter contra morti contendunt quod non sit
et ipse quoque moliturus. Merito quoque de hominibus
mundi crudelitatibus et impietatibus commo-
vetur Christo iudicium suum in quibusdam et cum
tempore ostendit Christo tamen non presens nec futura vi-
ta concedit quorum nos nec scelera nec ipsum
in presenti et dei iudicii non evadere posse esti-
memus admonemur. Sed hoc magis seccare
nos queritur tam diu vivique deus parca
persisteri quod deinde peccatorum suorum terminum fieri
quod non compleverunt. Nec quanto cum illico per-
dit nec illi iam ulla vindicta vispinat esse
ut tamen peccatorum morum atque mensura dei in
testimonio deleatur. Et quod unus asperius sceleri

nil tardius punit peccatorum suorum mensuram comple-
vit iudicatur evidentissime declaratur quis so-
domorum atque gomorreorum initium atque medio
qui sua iam compleverat peccata ad Abraham lo-
quebatur dicens: Clamor sodomorum et gomor-
reorum impletus est et peccata eorum vehementer ma-
gna impleta sunt. De amorreis vero quod dicitur
qui sua peccata non definierat quos post multos
annos quo suppedite cum iterum germanitate sit compar
esse deletos. Non dum impleta sunt peccata amor-
reorum usque adhuc hoc modo manifestissime instrui-
mur et docemur singulos secundum peccatorum suorum pleni-
tudinem consummari et tamen diu ut gentes persisteri
quod deinde cumulus suorum non habuerit delictorum.
Et eo se magis fallat et eo decipiat malos
deus non amat neque diligit peccatores rapaces
crudeles et impios sed amat bonos iustos pios
et humiles innocentes et mites sicut scriptum est
Deum deus nolens iniquitatem tu es neque habitabit iuxta
te malignus. Et vero dixit omnis qui operatur iniquitatem veniet super eum et de eo
Sed dicet deus et quod videmus bonos et pure
cum malis. Illi non pereunt sed vadunt quod dema-
lorum consorcio et oppressionibus liberantur et ad eternam
requiem transferuntur. Illi plane moriuntur et pe-
reunt quod de hoc mundo procedentes maiores
adhuc iudicii supplicium compotant et sic do-
cent cum tempore iusti ac boni ne diuinius
vexentur angustiis mali non et impii tollentur
ne bonos diutius persequantur. Iusti de pressuris
tribulationibus et angustiis vocantur ad requiem
iniqui non deliciarum opibus et deliciis rapiuntur
ad penam. Illi enim vadunt ut iudicentur isti
non ut iudicentur et in eis vindicte celebrentur
Dicitur scriptum est iustus si morte preoccupatus
fuerit in refrigerio erit. Et omnes ut pauces
translatus est. Et iterum placita erat deo anima
eius et ideo properavit educere illum de medio iniquitatis. Et iterum
Cum impiis itur ad mortem illi autem sunt in
pace. Videbis quod hoc sollicitus corporis iusti
et dei ut tollens requiem esse non penam et cum
dissolvuntur liberari eos potius quam perire. Et
ideo non solliciti qui fideles sunt nec me-
tuunt nec verentur sed vadere magis desiderant
et desiderant per quod se requiem intelligunt con-
sequi non penam. Iniqui non et impii et suorum
scelerum conscii eam multo nolunt providentia pertime-
scunt per quod se non nesciunt iudicandos. Et magis per
hac voce reddita et accepta non et omnibus pec-
catis prosperum tamen non quomodo peccatoribus iu-
dicium et impunitatem esse et in futuro servari. Et hoc
nobis nomine cum quod parum dictum blandiuntur
sed apostolus hoc et credentes iudicaturos nos

credamus si nomen nobis frustra vendicemus alienum. Aut si Iudeus tam incredulus et tam infidelis tam protervus tam obstinatus tam durus ut quamquam quod vetitum est a dei iudicis ira indignationeque non metuat saltem humanam conscientie erubescat et videat quod brutus quod inspicis ille quod stultus ab ipsis et gentibus iudicetur cum tanta est vanitas tanta quod dementia ut se nomen usurpet alienum. Quis enim tam vanus et miser est qui advocatum se cum literas nesciat audeat profiteri. Quis tam ignavus et rusticus ut se profiteatur militem cum nesciat arma gestare. Nec enim quisquam nomen sine causa portat. Si pictor dicitur necesse est ut talia arte fiat ab eo vocetur quod faber aut artifex artis propria facit ut negotiatores suo nomine interpretet. Quid enim in corpore agnoscimus nullus sine actu nomen sine re nomen portatu. Cum ergo quid christianus dicetur quod christiani nullus apparet affectus christianus iustitie bonitatis integritatis pudicitie humilitatis innocentie pietatis et nomen. Et tu quomodo usurpas et vendicas cum de tam plurimis rebus nec unam possides. Christianus ille est qui non nomine tamen sed et opere christianus ille est qui exemplo suo nec inimicos novit odire sed magis adversantibus benefacere et persecutoribus suis et hostibus orare. Nam et qui libet aliquem ledere aut nocere paratus est ille christianum se esse mentitur. Christianus ille est qui potest in sua ipsa voce dicere Domine nocui neminem iuste vixi cum omnibus. Sed ne me consensi proposito loquor quod arbitretur et credat aut putet se facile dei regnum recipi quia sua potius voluntate quod legis auctoritate loquitur. Iam nunc illius legis cuius preceptis nos mitte adicitur aperit tam veteris quam nove incipiam principia et onde et de abicio mundi humano generi observare precept in quo ille placatus fuit vel offensus. Lego enim post Adam qui ab eo primitus formatus est Deo cum ea inde dominus unde in primordio mundi Cayn et Abel fratres fuisse germanos et quibus unus Deo placuit eo quod innocens erat et iustus. Alter non quia nocens et iniustus Deo placere non potuit. Deinde in ea etate tempore Enoch sanctus iustum fuisse scriptura designat. Cum tum iustitia contulit ut nec pateretur mortem sed ab mortalitate deinceps cum mortalium raperetur. Cum in multa tempore ceterum Deo iustum placuit plurimis. Noe quoque et ille iustus cum iustitie merito quod perierit nominum cum ipsis cum suis tum vita donatur toto mundo dampnato. Habraham quoque fidelis et iustitie merito conservatus sicut scriptura testatur ut illo in tempore solus civis Dei esset ideus qui solus iustus fuerat inventus. Loth vero

ut peremptibus cunctis Sodomitarum libera est incendio quod et quod iustitie meritum fuit. Longum est nos iure prosequi et omnium nomina recensere singulorum iudicium quod a se Deo placuit quod spes Habraham pro cuius generibus sustinere reportavit quod erudierit quod cum ut Deo placeret facere et quod observare precepit facere. Nos quoque presertim loco quod dilecta vigore in quo servare ille comprehendat et optaverat patriam desertam in alienam peregrinam in Egyptum fecit ille Deo... nonne solum causa ut sum prudencia Dei fuisse credo. Sed hanc puto fuisse rationem quod Deo populum suum elegerat ipsum iure in iustitia pietate certis quoque bonis operibus cupiebat erudire. Voluit enim in continea patria esse prope peregrinum et captivum ut captivitatis miseriam disceret et laboris seu peregrinationis quo facilius per commodum miseri peregrinatibus nosset sibi compati per peregrinationis miseriam didicisset. Nec enim [illegible] tam liberter peregrino misereri et advenire in quem peregrinationis cum eo novit. Nec potest hospitem et sub tecto suo introducat hospitio in quem alicui indiguit alieno. Nec nam esurienti cibat et sicienti potum dat nisi qui sitim esuriem quod expressus est. Nec tam facile nudis opus vestimentis nisi qui nuditatis et frigiditatis novit iniuriam. Nec sic misero dolenti et laboranti succurrit nisi ut qui dolorum et miseriarum causas experti et laborum. Cum ergo sit Deus et misericordie et pietatis magister qui legem eam per commodum erudiverit per exemplo suo misericordie et pietatis omnium bonorum operum precepta tradidit, cum voluit enim prius omnes per suos et tribulationes et angustias in terra peregrini aliena quo facilius possit per commodum ea presentibus misereri et suis obtemperare mandatis. Ut putes enim bonum fuisse affectum qui numquam ferme mutat tractaturus et domat vastus ne quod ille tradidit cum ferme pereat. Ita et Deus populum suum diu ante maceravit et domat quod ei salutarium mandatorum ferme imperat denique ut observarent. Eum perturbasse evidentius clareat. Ubi ipsius intueamur mandata dicit: Sed advena non vexabis ut tribulaberis eum. Fuistis enim et vos advene in terra Egypti. Et iterum: Dominus Deus vester ipse est Deus magnus qui non accipit personas sed nec accipit munera faciens iudicium proselito et orphano et vidue. Dat pane et vestimentum. Diligite et ipse fuistis peregrini in terra Egypti et alibi. Si advenerit peregrinus tuis in agro tuo et obliviscaris manipulum tuum et intueris capere illum proselito

orphano et vidue erit ut benedicat tibi dominus deus in operibus manuum tuarum et memor eris quod famulus fuisti in terra egypti ideo ego precipio tibi hoc verum hoc verum facile providetur atque prenoscatur cum populum obstante cum tunc afflicti in miseriis fuisse ut miseri alteri docerentur. Secundo dicitur scriptum est de transitu enim populum tunc pertinacia quod oportet iustos esse christianos Qualem populum suum velit esse dominus late ut arbitror per quibus post captivis preemineri plurimis probatur exemplis Sed ne admiraris considerandam eius voluntatem prius videat ecce quod omnium legis et prophetarum precepta in genum et quod deus placeat sibi quod placuerit et quod crebrius fiet observare precepit tam veteris quam nove legis diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex omnibus viribus tuis Et diliges proximum tuum sicut teipsum legis et prophetarum proximum ecce mandatum domini et salvatoris testimonio comprobatur dicentis In hiis duobus mandatis tota lex pendet et prophete Ecce respondit non potest ut mutatur in istis duobus mandatis omne tam legis quam prophetarum continere preceptum et illam legem implesse qui hec poterit adimplere nichil enim aliud in lege veteri querit quam ut deum diligas et proximum Et novi legis consummator factus est qui ut deum et proximum prestat sed quod deum et quod proximum sit diligere potius ac discutere minime queritur Deum diligit qui se penitus in omnibus mandatis obtemperat Deum diligit qui legis eius et precepta custodit Deum diligit qui se ut ipse sanctus est et ipse sanctificat sicut scriptum est Sancti estote quia ego sanctus sum dominus deus vester Deum diligit qui et in de prohibitum implet eloquium Qui diligit dominum odite malum Deum diligit qui non aliud quam celestia cogitat et divina Deus enim non nisi sanctitatis et iusticie et pietatis auctor est Et idem diligit qui non aliud quam quod deus amat operari vult Et sit enim Deum diligere dominum et salvatoris doctrina declarat dicens Qui audit verba mea et facit ea hic est qui diligit me Si igitur ille Deum diligit qui quod precepit efficit ergo qui non facit ille non diligit. Vides non quod non diligit odit vero Clara et manifesta est a beis deum odire qui sua mandata non servant de quibus per prophetam dixisse puto Nonne qui oderunt te domine oderam Odit ergo iniustos potentes et iniustos et adulteros et divina mandata spernentes sicut alio loco dicitur Odisti operantes iniquitatem Et iterum Iniquos odio habui Et vide ergo quam iusti quam integri esse debeamus et sanctitatibus peccati male conversari non licet sed nec male conversantes agnoscere Hoc beatus apostolus

ostendit dicens Qui non penitus flagitiis presentibus precepit Si quis frater nominatur inter vos fornicator aut avarus aut ydolis serviens aut maledicus aut ebriosus aut rapax cum eiusmodi nec cibum quidem sumere Suum — populum deus voluit et ab omni contagione immunditie segregari talem eum esse voluit tam iustum tam pium tam immaculatum tam simplices ut nichil quod in eo redarguere gentes possent invenirent sed quod admirarentur et dicerent Beata gens cuius est dominus deus eorum populus quem elegit in hereditatem sibi Electos quoque esse oportet eos innocentes et sanctos mansuetos humiles prudentes pios innocentes pudicos immaculatos intactos ut quisquis eos videret stupeat et admiretur et dicat Vere hii homines dei sunt quorum talis est conversacio ita se toto ergo conservent et agant ut nemo sit qui eum non videre velit qui non audire desideret omnis enim qui videt dei filium esse credat ut te in eo compleatur illud propheticum Frauces eius dulcedinis et totus desiderium nam si se talem exhibeat deus sanctos ut eis qui demoniis ydolis que deserviunt conversacio efficiatur eorum incipiet penderi blasphemari et dici Christianum dei servum cuius tam nequam conversacio est cuius tam mali actus tam turpis operatio cuius vita tam impia tam scelerata tam horrida opera tam sordida et erit in prophetie completione eum deus propter blasphematur inter gentes sed veniet propter quos nomen domini fuit blasphematum Deus enim non amor magis desiderat et requirit quam ut factus vestros nomen domini magnificetur ab omnibus sicut scriptum est Sacrificium laudis honorificabit me hoc enim est sacrificium quod deus a nobis requirit et diligit ut iusticie nostre opera nomen suum ubique laudetur et deus vere esse servorum suorum actu et opere comprobetur Ille ne deum diligit qui non quod deus vult unde nomen eius glorificetur operatur Quomodo deus diligi debeat ut potuimus exposuimus Et nunc quod sit proximum ut se ipsum diligere ut possimus explicemus quod et ipse tamen ego proposito alio loco breviter dixisse dixerat cum dixit Quod tibi non vis alii ne feceris Dominus quoque et salvator noster dicit Omnia quecumque vultis ut faciant vobis homines sic et vos facite illis Nemo est enim qui sibi malum optet malum ab alio fieri Ille ergo proximum suum sicut se ipsum diligit qui ei non malum quod non sibi vult fieri sed si quod boni sperat sibi ab omnibus optat et quod libenter impertitur Quia non solum a malo quis ut malo careat sed ut gaudeat bono Qui ergo sibi non mali fecit nec boni tamen adeptus vite premium non admittit sed vehementius magis incipiat Sic in enim

dum dixisse legimus de illis qui non mali fa-
ciunt nec boni tamen operantur discedite a me
maledicti in ignem eternum qui paratus est dyabolo et
angelis eius Esurivi enim et non dedistis michi man-
ducare sitivi et non etc hospes fui et non collegistis me etc
q̄r 24° Ipsi autem dampnavit eos deus non quia ma-
la gesserunt sed quia bona non fecerunt dampnantur
Hoc est non solum prudens et sapiens est si tu consideres
quam spem illi habere possunt qui operantur mala
cum et illis vita negatur qui mala non fecerunt
nec quia aliqua bona non gesserunt Neque enim deus hoc tantum
requirit a nobis ut mali non simus sed ut effi-
ciamur boni Homines enim operibus vocantur mali
contra e contrario ex bonis appellantur boni Et dicendo
sunt quibus videntur erudiri boni et mali
Bonus de cui omnes bonos conparatos desperant
dyabolus autem malus cui omnes qui male operantur
est similis Non enim a nobis solum hoc poscitur ut
non aliquid male faciamus esse dyaboli despiciamus
sed ut aliquid boni de fine videamus Ita quoque
ut mali operantur ut ut boni cum vis bonum vi-
deatur ignoro vel quid adiuncta possit precedere
precia quia bonitatem non meruit Neque ipse
se sensit ipso decipiat et illudat Neque va-
na estimacione seducatur Et quoque bonus non fuit vi-
tam non habet Et quoque non iusticie et nunc opera
non fecit non potest regnare cum christo Et quoque non fuit
humanus pius hospitalis benignus clemens videlicet esse-
ne non evadet incendium Et quoque malos non amat
non diligit proximos Et quoque mali fecit inimicus
est dei Et quoque sine dolo non fuit potest habere cum christo
non potest Nichil est enim amplius querendum nec
de pre[illegible] magis nec plus tociens vobis affirman-
dum quia ut quis malicia sua a corde excludat quia
ut nequiciam nec preteritis sui consciam non admittat
qui ut bonitatem teneat iusticiam servet puritate
mentis custodiat Estote innocentes si vis esse divi-
ni Estote simplices si vis regnare cum christo Et quoque de
malicia que in morte hominis est nequicia que prohibet
regnare cum christo que se hominem portat sicut scriptum
est et ceteris non neque dispiciet esse hec Si vis vivere
audi apostolum qui dicit Si regnum vis diligere audi quod
de meam adipisci Et que vita corrupta
dies videre bonos cohibe linguam tuam a malo
amalo et labia tua ne loquantur dolum et diligit
malum nescivit qui metum non noverunt quorum
labia loquuntur dolum sunt quibus non vel bonitas esse
vite et puritas Innocencia est quos gaudet
deus Simplicitas est que facit nos regnare cum
christo Nullo autem deus non innocentes diligat
et se velit esse quietos testimoniis plurimis de-
claratur Sicut in psalmo dicitur Innocentes et recti ad-
heserunt michi et Et alibi Custodi innocenciam
et vide equitatem quoniam sunt reliquie homini pacifico

Ruri innocencia preter sine confideat homini
et si vero fuerit propheta testamento approbatur
Ruri cum venit ante professus et postea in dictam
se non timet Ego nunc in innocencia mea in-
gressus sum dicebat quod desideria non meruerunt
esse in dictum quia innocencia vel vero congruat
Et alio in loco dicitur Ascribat per innocenciam suscitatur
suscepit primo maius per innocenciam deus quia precipit
maliciam cum repulerat Insontes vero ac
confundi cordis deus possessionem eam et cum de eam
eternum innocentes custodierint iusticiam
non confundentur Nichil enim deus dignius est
esse potest quam ut innocencia tota observancie
teneatur Licet quis in aliis operibus devotus appa-
reat si innocenciam non habuerit frustra se blanditur
Si in mediis et sub veteri lege degentibus qui
adhuc nec inimicum licebat odire observa-
re preceptum est cum tu nunc agentes gencium
qui inimicos tuos in bene amare Nunc enim
innocentes nominamur vel tam esse potuit malus quam
inimicus parcis esse bonus Sed tu forsitan et
proximum odisti tamen ut proximum odisse credit
et frater perpetuus qui amare parcis inimicum
et parvum te esse credis qui nec novum nec
veteris testamenti precepta custodis Sed nec tu
parvum te estimes et de solo te non blan-
diaris Et malum esse oportet aptum
dicit dominus Qui studebat nam non sumeret ma-
gis ut laboret operando manibus suis quod
bonum est ut habeat unde tribuere possit ne-
cessitatem patientibus Omnis sermo malus non
procedat de ore vestro sed si quis bonus ad edifi-
cacionem fidei ut det graciam audientibus Et
nolite contristari spiritum sanctum dei in quo signati
estis in die redempcionis Omnis amaritudo
et ira et indignacio clamor et blasphemia
auferatur a nobis Estote autem invicem miseri-
cordes benigni donantes invicem sicut
deus donavit nobis Estote imitatores dei
sicut filii karissimi et ambulate in dileccione
qua christus dilexit vos et tradidit se ipsum
pro nobis oblacionem et hostiam deo in odorem
suavitatis Impudicicia autem et omnis immun-
dicia et avaricia nec nominetur in vobis sicut
decet sanctos aut turpitudo aut stultiloquium
aut scurrilitas que ad rem non pertinent
sed magis graciarum accio Hoc enim scitote quod omnis
impudicus aut immundus aut avarus quod
est ydolorum servitus non est heres in regno
et dei Ille se multo parvum indicat qui preceptum
tam custodit qui sermo suo et similiter puditi-
cie et iniustus est Cum tunc et iniusticie opi-
bus [illegible] cum parvum putas in quo non habe-
[illegible] est actus [illegible] quod comparato non iusti-
cie sed nequicie et impietatis et sceleris [illegible]

cum damni pietas qui opprimit miserorum pau-
perum gemitum / qui res concupiscit alienas
qui ut se ditem faciat plures efficit
indigentes. Cum in thesauris gaudet iniustis
qui de alienis laboribus alitur captus enim
miseriorum ditatur. Item Cuius os assidue men-
dacio violatur. Cuius labia usque ad indignacionem
obscena et scelesta loquuntur et tempora vim cum
iubeatur abstinere propria invadit aliena. Et
ad ecclesiam illas audent accedere et tamen et im-
portune manus expandit impias illicito
raptu et insontium cruore violatas. Et cum
ore sacrilego atque polluto quo fuerat pauperibus
falsa locutus et tempora. Preces ad deum quas
ut mali et consciis sit fundit. O vos agis
impudens et miser quo te maiorum peccatorum honere
gravas ex deo per contemptum et iniuria iro-
gas ex ad provocanda celi ira testimonium pene
tue scelestas ad deum porrigis manus illas
quas iste non respiciat qui non vult scias et maculatas
dicit iussit offerri ex oculo deum rogas quo
pauperibus male locutus es et male cum quos
nis multiplicetur abhominatur preces. Sic scriptum
est Cum extenderitis manus vestras auertam faciem
meam a vobis. Et si multiplicaveritis preces non exau-
diam. Manus enim vestre plene sanguine sunt. Lava-
mini et mundi estote auferte nequicias a cordi-
bus vestris. Unde ille qui ad deum confusus esse debet et certus
et pie et innocencie fidens qui ad deum manus
extendit et porrigit. Unde apostolus dicit Volo
ut vos orare in omni loco levantes sanctas manus.
Ille ergo ad deum iuste extollit manus id est preces
bonas ore fundit qui potest dicere Tu nosti domine
quod sancte quod innocentes quod pure sunt ab omni fraude
et iniuria et rapina quas ad te expando manus
et iusta quod immaculata labia et ab omni men-
dacio libera qui te deprecor ut misearis
preces fundo. Hic potest impetrare que postulat
deo cum cum quos ita nequicie et avaricie pro-
funda caligo cecavit ut cum illis prospere successit
quod aut pauperem potencia oppresserit aut
innocentes testimoniis falsis aut inferiorum
vite insidiaverit aut furtum fecerit aut ra-
pinam deo gratias agit quo auxiliante illa
perpetrasse se credunt et tam iniquum deum in-
ducit ut putet eum suorum scelerum fuisse parti-
cipem stulti et miseri usque adeo suis iniquitatibus
excecati ut non intelligant deo non posse pla-
cere quod displicet. Et quasi vim domino inferret
sit non adiuvet male cum faciendo de hoc ad dandum
aut ad reliquum. Alii vero pro hoc iustificari se pu-
tant quod de sua pauperum exigua elemosinam
faciunt et de eo quod pluribus abstulerunt
uni cuidam minimum largiuntur. Cibant unum
unde plures esuriunt et de multorum spoliis
unum pauperem tegunt. Nec talem elemosinam deus quia-

ne vult pietatem cum de aliquibus crudeliter
patrare scelus est enim te non facere elemosinam quam
plurimos denudare et unum vestire. Illam
elemosinam deus approbat que de iustis laboribus
ministratur. Sicut scriptum est Honora deum de tuis
iustis laboribus et de liba ei de tuis iusticie
fructibus. Contra vero abhominatur et reprobat quam de la-
trociniis prestatur alienis. Ex eo enim prodest ut te
benedicat unus unde plurimi maledicant
Vel quod gratum est illa elemosina que de sua pro-
stat aliis. Revera sacerdos qui deus non habeat cum
suos pauperes pascat de tua aliena diripias
alios ut nomen tuum ita nequicie et impudencie te-
nebrosa ignorancia fallit ac decipit ut
fide sola credunt se salvari sine iusticie operibus
apud deum consequuntur per futuram teneat. Et
hic error quem sine metu divina nephan-
da committunt eo credunt deum non criminum
sed perfidie tantum ultorem et ergo non solum se
ipsos perisse contenti sunt sed et alios in quibus
nullum diuine fidei lumen est suis mutuum la-
queis implicare. Et implet in illis salvatoris
nostri sententia dicentis Cecus si ceco ducatum
prestet ambo cadunt in foveam. Ita si nullum
crimen sed sola perfidia dampnatur quod secundum peca-
mus et libere. Et quod tanta deus dedit mandata iusticie
si sola sine iusticie operibus fides prodest. Cum hoc
tantum impius tam celestis tam perfide ignorancie error
obrepserit satis non possumus. Hic forte in intelligimus
in lege veteri populum seducebat et secundum spiritum sic ea nu-
trit morti et perpetuo tradebat interitui. De quibus
scriptum est Nolite audire sermones quos prophetant
vobis quam vani ipsi sunt et visiones cordis
sui loquuntur et non ab ore domini. Dicunt hiis qui
respiciunt verum dominum pax erit vobis et omnibus qui
vadunt in vanitatibus suis. Omnes qui vadunt
in errore cordis sui dicunt non veniet super te
mala cuncta que nobis ymmo tota ergo legis
testimonia adeunt quibus pernicosum erroris
destruere ac sepelire poterimus. Sine le-
gente diuinis sanguinem sufficiat pauca
de pluribus. Videat in primo tunc ille homo Adam
Adam ad quod factus est homo in primo statu mundi
deum perfidie aut peccati causa dampnatus sit. In
quo non fuisse incredulitas invenio sed
solam inobedienciam causam dampnatus est et
omnes suo dampnantur. Secundo Cayn quod non perfi-
die causa sed fratris interemit condempnatur. Deinde
pro preterita diluvio hic mundus ut diluvio
interit non perfidie tantum lego sed criminum Sodo-
ma et gomorra ut repentino consumerentur
incendio nullam eorum incredulitatem invenio sed peccato-
rum et scelerum eorum scriptura evidentissime demonstrat
et dicit homines sodomite mali et peccatores coram domino
valde erant nec de perfidia ipse inducit ut tamen

Lucifer

De elemosina

frequenter intrare videbatur et corripi. Nonne pro-
pter ea quod prostrabat. Sed dicit Deus: Verbis legis tuis testi-
monium non accipio vel non et nomen testamenti quod
protuleris. Accipe zaphiram et anna quos
apostolica sententia non perfidie sed furti et mendacii
causa dampnavit. Scriptum dictum est. Cum ergo
apostolus dicit: Arbitramur iustificari hominem per
fidem sine operibus legis. Ipsum qui hic dicit lego
hominem absentem et dampnasse qui uxorem
patris acceperat. Intelligenda scriptura quod sic eius
convenire videtur in omnibus et non in solis actibus
nimie inter discrepare. Iustificari namque hominem
per fidem sine operibus legis dicit apostolus. Sed non sine
illis operibus de quibus alium apostolum audio
dicentem fides sine operibus mortua est. Paulus
enim apostolus de operibus legis loquitur quod hic est
de circumcisione carnali et neomenia et sab-
bato et huiusmodi ceteris que in hoc fieri precipiebat
quod ad tempus non erat necessaria. Iacobus vero de operibus
iusticie alloquitur. Sic qui non facit mortuus
est. Hominis se putat esse fidelis. Sed dicit quis de
apostoli dicitur: Corde creditur ad iusticiam, ore autem
confessio fit ad salutem. Ostendit hic baptis-
mi compleri in tempore quod baptizetur sola confes-
sio desideratur et fides, nam quod tempus baptismi
lavacrum prodesset si sola sine iusticia fides
queritur. Baptismo enim peccata abluit fides omnium
tenet si deinceps peccaverit et abluisse
quid prodest. Audi quod dicat Dominus homini semel
sanato: Ecce sanus es, iam noli peccare, neque
tibi deterius contingat. Hoc et beatus Petrus apostolus
maxime docet cum dicit: Melius erat illis non cognoscere viam
iusticie quam post agnitam
retrorsum converti. Et dicitur: Si enim
refugientes coinquinationes mundi in cognitione
Domini nostri et salvatoris Ihesu Christi hiis rursum implicati
superantur facta sunt eis posteriora deteriora prioribus.
Melius enim erat non cognoscere viam iusticie quam
post agnitionem retrorsum converti ab eo quod illis
traditum est sancto mandato. Contigit enim eis illud veri
proverbii: Canis reversus ad vomitum suum
et sus lota in volutabro luti. Hec et beatus Paulus
apostolus testatur et loquitur hominibus post baptismi sancti-
ficationem pessimo errore peccantem non sine inge-
nti pena consequi dicens: Impossibile est enim eos
qui semel sunt illuminati gustaverunt et donum celeste
et participes facti sunt spiritus sancti et gustaverunt
nichilominus bonum dei verbum virtutesque seculi ve-
nturi et prolapsi sunt renovari per penitenciam rursum
crucifigentes sibimetipsis filium dei. Nec credas
non salvatorem accessisse et quod fraudem vi-
tam eternam propter interrogasse cum testa-
rei ita responsum est a domino: Si vis ad vitam ingredi serva
mandata. Non dixit serva tantum fidem
nam si sola fides queritur superfluum videtur man-
data servari. Sunt enim Domini et Christi quod dicam
precepisse pessimum absit. Sed dicant illi qui

peccando iam filii perditionis effecti sunt. Cuius-
cumque solam quem credunt si alios facere
poterint morum pretium manifestat. Nam
si quos peccatorem non puniunt ubi est quod scriptura:
Si iustus vix salvus erit peccator et impius
ubi parebunt quod peccatores peribunt. Et iterum:
Deficiat peccatores a terra et iniqui ita ut non
sint. Et rursum: Sicut deficit fumus defi-
ciant, et sicut fluit cera a facie ignis
sic pereant peccatores a facie dei. Nullum sed
cum incredulum et infidelem sed peccatores ac
audio condempnari. Et salvatorem nostrum in
quodam loco dixisse lego: Non omnis qui di-
cit michi Domine Domine intrabit in regnum meum sed qui
in celis est faciunt voluntatem patris mei. Nichil
domini credebant qui eum et Dominum nuncu-
pabant. Nec ideo illis celestis regni
ianua pandit quod in ore quod fides abun-
dant confitentur. Negat autem Dominum actus non
minus quam verbis apostolus dixit Dominum confite-
tur se nosse, factis autem negat. Et Dominus
in ewangelio: Multi michi dicent in die illa: Domine Domine
nonne in nomine tuo demonia eiecimus et in
nomine tuo virtutes multas fecimus. Et dicam illis:
Nunquam novi vos, discedite a me
qui operamini iniquitatem. Ipsi credere dixit et et verbis
in nomine Domini operatum non eis fides profuit
quia iusticie opera non fecerunt. Itaque si pre-
sta fides prodest, cur illi cum sathana et
angelis suis in perpetuum gehenne ignibus man-
cipantur. Enim non perfidie sed quod boni
nil fecerunt iudicantur. Dicitur sepiens est
et dicitur eis rex qui ad sinistram sunt: Discedite
a me maledicti in ignem eternum qui paratus est
dyabolo et angelis eius. Esurivi et dedistis
non dixit quia non credidistis in me, non in-
telligi dicitur, in credulitate sed propter bonorum o-
perum sterilitatem esse dampnandos. Nec quis
alter decipiat nec se deliciis quis
iustus sunt vita non sed nisi quis in hiis
suis mandata servaverit peccatores non potest habere vi-
tam. Nisi quis in omnibus tribula de speculo di-
vina non capiet. Nisi humana penitentia sunt
non potest possidere celestia. Non quisque se
beatum iudicet vel qui ex te doctrina se
et imitatione nostri. Sed tu in hiis beatum putas
cuius numquam saturavit esuries, cuius po-
tum nullus sitis contigit. Cuius nunquam ianuam
neque cognovit advena, cuius tectum non ad-
venam nec peregrinus alium suscepit. Cuius
neque nudus tegitur veste. Cuius pauper
numquam fovetur auxilio. Cuius bonum neque sen-
tit. Cuius numquam neque cognoscit. Et in illo
imitatur bonorum fuerit et pericia et subscrivat.
Absit ut hoc dicas. Sicut absit ut di

filius possit apellari qui talis est. Chri-
stianus est qui viam Christi sequitur, qui Christum in omnibus
imitatur, sicut scriptum est: Qui dicit se in Christo ma-
nere debet sicut ille ambulavit et ipse am-
bulare. Christianus est qui nulli facit, qui omnium
movetur iniuria. Qui oppressum pauperem
se presente non patitur. Qui miseris subvenit.
Qui indigentibus sepe succurrit. Qui cum
merentibus meret, qui dolorem alterius quasi pro-
prium sentit. Qui ad fletum fletibus provocatur
alienis. Cuius domus ianua nemini clauditur.
Cuius mensam pauper nullus ignorat. Cuius
bona cunctis offeruntur. Cuius bonum omnes
norunt et nemo sentit iniuriam. Qui
Deo noctuque deservit. Qui indesinenter eius
precepta meditatur et cogitat. Qui pauper
huic seculo efficitur ut Deo locuples fiat. Qui
inter homines hic humilis ut coram Deo et an-
gelis eius gloriosus appareat. Qui in corde suo
nichil simulatum habere videtur nec fictum. Cuius simplex
et immaculata anima. Cuius conscientia fidelis et pura
est. Cuius tota in Deo mens est. Cuius omnis
spes in Christo est. Qui celestia potius quam
terrena desiderat. Qui humana spernit
ut possit habere divina. [illegible] hoc
seculum diligunt et qui in presenti tempore gaudent
et complacent. Audi quod dicit Iacobus: quia ami-
citia huius mundi inimica est Dei. Et quicumque vo-
luerit esse amicus huius seculi inimicus Dei consti-
tuetur. Habes soror dulcissima quod pro parte
agere cupiebam pro tui potius compositione. Si
quod vos qui vani dicitur esse [illegible]
tue prudencie est estimare quantum te
in viduitate habeas prohibere quod cunctis bonis
gradibus [illegible] esse [illegible] De viduis

Veram autem esse viduam quam te esse ig-
norare credo. Omnium quod perfectissimum
et celesti premio destinatum [illegible]
[illegible] vidue que orationibus et ieiu-
niis die noctuque deserviunt. Alendi non
quod filiorum curam ut habere et Deo nichilominus
acceptum vel dignum [illegible] obnoxium.
[illegible] autem genus est in epistola et dominicis
quod [illegible] morti [illegible] et pene [illegible]
et viduas honora que vere vidue sunt. [illegible]
[illegible] vere vidue quas iubet [illegible]
ad Thimotheo honorari. [illegible] honorare
non iubet [illegible] vita negat [illegible]
[illegible] ac filios habet et nepotes [illegible]
domum suam tractare et parentibus [illegible]
pauperibus. Ille vero que sunt [illegible] scriptum
est: Vidua autem que in deliciis est vivens
mortua est. [illegible] viduas

esse equales nec eas Deo placere que
corpore tantum vidue videntur non opere. Qualis
autem esse debeat vera vidua dicit apostolus: Que autem vere vidua
est speravit in Deum et instet orationibus die ac
nocte. [illegible] volo quod quas veras vidu-
as apostolus vocat esse demonstrat et falsas [illegible] est
[illegible] in corpore. Et alibi vi-
due vere [illegible] describit
[illegible] dicens: Vidua eligatur que fuit unius viri, in operibus
bonis testimonium habens, si filios educavit, si ho-
spitio recepit, si hospites recepit, si sanctorum pe-
des lavit, si tribulationem patientibus subministravit,
si opus bonum subsecuta est. Hec est vere vidua
[illegible] sunt opera. Illa non [illegible]
se viduam dicit que [illegible] optata est. Sed
sunt alique vidue divites nobiles et po-
tentes quibus [illegible] indignum [illegible]
aut filios Deo et non seculo educet vel hospi-
tio recipiat advenam [illegible] sanctorum pedes labor-
osos [illegible] et horridos delicatis et ni-
tidis manibus tangat. Sed non digne erunt [illegible]
[illegible] tempore sanctorum esse consortes [illegible]
habere cum eis [illegible] et quos suscipere no-
luerunt et quorum plantas [illegible] manibus contractare hor-
ruerunt [illegible] quicumque eius famulos spernit.
Sicut ipse dicit: Qui vos spernit me spernit. Maria mag-
dalene ut Christi pedes lavaret lacrimis [illegible]
manarat [illegible] feminis et viduis ut
pauperum pedes lavet [illegible]
[illegible] et [illegible] femina ne vel minima
[illegible] faciunt [illegible] facie
erubescunt. Et confundantur [illegible] que
non sunt [illegible] et [illegible] morti ultimo ultro
obtulerunt [illegible] vita [illegible]
homines magis [illegible] et fabulas
[illegible] carius est miseris hominibus
placere quam Christo. Sed esto talis quantum te Deus esse
precepit, quantum apostolus iubet [illegible] vidua.
Esto sancta humilis et quieta [illegible]
[illegible] indesinenter [illegible] obrobrium
[illegible] sub[illegible]
[illegible] placeas et quo[illegible] Ante omnia
[illegible] medita[illegible]
orationibus et psalmis incumbe ut si possibile
est nemo te aliquando nisi aut legentem in-
veniat aut orantem. Et cum [illegible]
memento qui tam te diligimus ut quod tibi
presentes prestare non possumus conferamus
absentes. Deo gratias. Amen

Explicit libellus beati Augustini
yponinensis episcopi de vita christiana ad
peticionem cuiusdam vidue compositus

Incipit prologus pastoralis gregorii

Reverendissimo et sanctissimo fratri Iohanni coepiscopo Gregorius. Pastoralis cure me pondera fugere delitescendo voluisse benigna frater karissime atque humillima intentione reprehendis que ne quibusdam levia esse videantur presentis libri stilo exprimo de eorum gravedine omne quod penso ut et hec qui vacat incaute non expetat et qui incaute expetiit adeptum se esse pertimescat. Quadripartita vero disputatione liber iste distinguitur ut ad lectoris sui animum ordinata allegationibus quasi quibusdam passibus gradiatur. Nam cum rerum necessitas exposcit pensandum valde est ad culmen quisque regiminis qualiter veniat atque ad hoc rite perveniens qualiter vivat et bene vivens qualiter doceat et recte docens infirmitatem suam cotidie quanta consideratione cognoscat ne aut humilitas accessum fugiat aut pervenienti vita contradicat aut vitam doctrina destituat aut doctrinam presumptio extollat. Prius ergo appetitum temperet timor, post autem magisterium quod a non querente susceptum est vita commendet. Ac deinde necesse est ut pastoris bonum quod vivendo ostenditur etiam loquendo propagetur. Ad extremum vero superest ut perfecta queque opera consideratio proprie infirmitatis deprimat ne hec ante occulti arbitri oculos tumor elationis extinguat. Sed quia sunt plerique mihi imperito similes qui dum metiri se nesciunt que non didicerunt docere concupiscunt qui pondus magisterii tanto levius estimant quanto vim magnitudinis illius ignorant ab ipso libri huius reprehendantur exordio ut quia indocti ac precipites doctrine arcem tenere appetunt a precipitationis sue ausibus in ipsa locutionis nostre ianua repellantur.

Ne venire imperiti ad magisterium audeant. Capitulum primum.

Nulla ars doceri presumitur nisi intenta prius meditatione discatur. Ab imperitis ergo pastorale magisterium qua temeritate suscipitur quando ars est artium regimen animarum. Quis autem cogitationum vulnera occultiora esse nesciat vulneribus viscerum. Et tamen sepe qui nequaquam spiritualia precepta cognoverunt cordis se medicos profiteri non metuunt dum pigmentorum vim nesciunt videri medici carnis erubescunt. Sed quia auctore deo ad religionis reverentiam omne iam presentis seculi culmen inclinatur sunt nonnulli qui intra sanctam ecclesiam per speciem regiminis gloriam affectant honoris videri doctores appetunt transcendere ceteros concupiscunt atque attestante veritate primas salutationes in foro primos in cenis recubitus primas in conventibus kathedras querunt qui susceptum cure pastoralis officium ministrare digne tanto magis nequeunt quanto ad humilitatis magisterium ex sola elatione pervenerunt. Ipsa quippe in magisterio lingua confunditur quando aliud discitur et aliud docetur. Quos contra dominus per prophetam queritur dicens Ipsi regnaverunt et non ex me principes extiterunt et ego non cognovi. Ex se namque et non ex arbitrio summi rectoris regnant qui nullis fulti virtutibus nequaquam divinitus vocati sed sua cupidine accensi culmen regiminis rapiunt potius quam assequuntur. Quos tamen internus iudex et provehit et nescit quia quos permittendo tolerat profecto per iudicium reprobationis ignorat. Unde ad se quibusdam et post miracula venientibus dicit Recedite a me operarii iniquitatis nescio qui estis. Pastorum imperitia veritatis voce increpatur cum per prophetam dicitur Ipsi pastores ignoraverunt intelligentiam. Quos rursum dominus detestatur dicens Et tenentes legem nescierunt me. Et nescire ergo se eos et nesciri se queritur veritas quia eos profecto qui ea que sunt domini nesciunt a domino nesciuntur, Paulo attestante qui ait Si quis autem ignorat ignorabitur. Que nimirum pastorum sepe imperitia meritis congruit subiectorum quia quamvis lumen scientie sua culpa exigente non habeant districto tamen iudicio agitur ut per eorum ignorantiam hi etiam qui sequuntur offendant. Hinc namque in evangelio per semetipsam veritas dicit Si cecus ceco ducatum prebeat ambo in foveam cadunt. Hinc psalmista non optantis animo sed ministerio prophetantis denuntiat dicens Obscurentur oculi eorum ne videant et dorsa illorum semper incurva. Oculi quippe sunt qui in ipsa honoris summi facie positi providendi itineris officium susceperunt quibus hi nimirum qui subsequenter inherent dorsa vocantur. Obscuratis ergo oculis dorsum flectitur quia cum lumen scientie perdunt qui precedunt profecto ad portanda peccatorum onera incurvantur qui sequuntur.

Ne locum regiminis subeant qui vivendo non perficiunt quod meditando didicerunt. Capitulum secundum.

In matheo
In luca
Ieremias
Ieremia
Ad chorin
In matheo
In psalmo

416

Et sunt nonnulli qui sollerti cura spiritalia praecepta scrutantur, sed quae intellectu penetrant vivendo calcant. Repente docent quae non opere sed meditatione didicerunt. Et quod verbis praedicant moribus impugnant. Unde fit ut cum pastor per abrupta graditur, ad praecipitium grex sequatur. Hinc namque per prophetam Dominus contemptibilem pastorum scientiam queritur dicens: Cum ipsi limpidissimam aquam biberetis, reliquam pedibus vestris turbabatis; et oves meae quae conculcata pedibus vestris fuerant pascebantur, et quae pedes vestri turbaverant haec bibebant. Aquam quippe limpidissimam pastores bibunt, cum fluenta veritatis recte intelligentes hauriunt. Sed eandem aquam pedibus perturbare est sanctae meditationis studia male vivendo corrumpere. Aquam scilicet eorum turbatam pedibus oves bibunt, cum subiecti quique non sectantur verba quae audiunt, sed sola quae aspiciunt exempla pravitatis imitantur. Qui cum dicta sitiunt, quia per opera pervertuntur, quasi corruptis fontibus in potibus lutum sumunt. Hinc quoque scriptum est per prophetam: Laqueus ruinae populi mei sacerdotes mali. Hinc rursum de sacerdotibus Dominus per prophetam dicit: Facti sunt domui Israel in offendiculum iniquitatis. Nemo quippe amplius in ecclesia nocet quam qui perverse agens nomen vel ordinem sanctitatis habet. Delinquentem namque hunc redarguere nullus praesumit, et in exemplum culpa vehementer extenditur, quando pro reverentia ordinis peccator honoratur. Indigni autem quique tanti reatus pondera fugerent, si veritatis sententiam sollicita cordis aure pensarent, qua ait: Qui scandalizaverit unum de pusillis istis qui in me credunt, expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo eius et demergatur in profundum maris. Per molam quippe asinariam saecularis vitae circuitus ac labor exprimitur, et per profundum maris extrema [?] vel eterna dampnacio designatur. Qui ergo ad sanctitatis speciem deductus vel verbo ceteros destruit vel exemplo, melius profecto ei fuerat ut hunc ad mortem sub exteriori habitu terrena acta constringerent, quam sacra officia in culpa ceteris imitabilia demonstrarent; quia nimirum si solus caderet, utcumque hunc tolerabilior inferni poena cruciaret.

De pondere regiminis et quod adversa quaeque despicienda sint, prospera formidanda. Capitulum tercium.

Haec itaque breviter diximus ut quantum sit pondus regiminis monstraremus, ne quis temerarie sacra regimina quisquis his impar est audeat, et per cupiditatem culminis ducatum suscipiat perditionis. Hinc enim pie Iacobus prohibens dicit: Nolite plures magistri fieri fratres mei. Hinc ipse Dei hominumque mediator regnum percipere vitavit in terris, qui supernorum quoque spirituum scientiam sensumque transcendens ante saecula regnat in caelis. Scriptum quippe est: Iesus cum cognovisset quia venturi essent ut raperent eum et facerent eum regem, fugit iterum in montem ipse et abscondit se. Quis enim principari hominibus tam sine culpa potuisset quam is qui hos nimirum regeret quos ipse creaverat? Sed quia idcirco in carne apparuit ut non solum nos per passionem redimeret, verum etiam per conversationem doceret, exemplum se sequentibus praebens rex fieri noluit, ad crucis vero patibulum sponte convenit. Oblatam gloriam culminis fugit, poenam probrosae mortis appetiit, ut membra eius videlicet discerent favores mundi fugere, terrores minime timere, pro veritate adversa diligere, prospera formidando declinare. Quia et ista saepe per tumorem cor inquinant, et illa vero adversa per dolorem purgant. In istis se animus erigit, in illis autem et si quando se erexit [?]. In istis se se homo obliviscitur, in illis vero ad sui memoriam nolens etiam coactusque revocatur. In istis saepe et ante acta bona depereunt, in illis autem longi quoque temporis admissa terguntur. Nam plerumque adversitatis magisterio sub disciplina cor premitur, quod si ad regiminis culmen eruperit, in elationem protinus usu gloriae permutatur. Hinc Saul qui indignum se prius considerans fugerat, mox ut regni gubernacula percepit intumuit. Honorari namque coram populo cupiens, dum reprehendi publice noluit, ipsum qui in regnum se unxerat scidit. Sic David auctoris iudicio pene in cunctis actibus placens, mox ut pressurae pondere caruit, in tumorem vulneris erupit, seque in morte viri crudeliter rigidus, qui in appetitu feminae fuit enerviter fluxus. Et qui malis ante noverat pie parcere, in bonorum quoque nece post didicit sine obstaculo retractationis anhelare. Prius quippe ferire

osee

ezechiele

deprehensum persecutorem noluit, et post eum
damno desidantis exaltatus, devotum
militem extinxit. Quis perfecto a beatorum
numero culpa longius raperet, nisi hunc ad me-
moriam flagella revocassent? Quod plerumque
occupatio regiminis soliditatem dissipat
mentis. Capitulum quartum.

Saepe suscepta cura regiminis cor per diver-
sa diverberat, et impar quisque invenitur
ad singula, dum confusa mente dividitur ad mul-
ta. Unde quidam sapiens provide prohibet dicens:
Fili mi, ne in multis sint actus tui. Quia
videlicet nequaquam plene in uniuscuiusque operis ratione
colligitur, dum mens per diversa partitur. Cumque foras
per insolentem curam trahitur, a timoris intimi
soliditate vacuatur. Fit in exteriorum dispositione
sollicita, et sui solummodo ignara, scit multa co-
gitare, se nesciens. Nam cum plus quam necesse est se
exterioribus implicat, quasi occupata in itinere
obliviscitur quo tendebat, ita ut a studio
sui inquisitionis aliena, ne ipsa quidem quae
patitur damna consideret, et per quanta delinquat
ignoret. Neque enim peccare se Ezechias credidit,
cum venientibus ad se alienigenis cellas aro-
matum ostendit, sed in damnatione sequentis
prolis ex eo iram iudicis pertulit, quod se facere
licenter aestimavit. Saepe dum multa suppetunt,
dum quae agi possint, quae subditi, quia acta sunt,
admirantur, in cogitatione se animus elevat,
et plene in se iram iudicis provocat, quamvis
in qua foris opera non erumpat. Intus
quippe est qui iudicat, intus quod iudicatur. Cum
ergo in corde delinquimus, latet homines quod
agimus, sed tamen ipso iudice teste peccamus.
Neque enim rex Babiloniae tunc reus elationis
exstitit, cum ad elationis verba prorupit, quippe
qui ore prophetico et ante ab elatione ta-
cuit sententiam reprobationis audivit. Culpam
namque perpetratae superbiae iam ante detersit, qui om-
nipotentem Deum, quem se offendisse reperit, cunctis
se gentibus praedicavit. Sed post haec successu
sui potentatus elevatus, dum magna se fecisse
gaudet, cunctis prius in cogitatione se
praetulit, et post adhuc tumidus dixit, vel

prius apud se tacitus dixit: Nonne haec est Ba-
bilon magna, quam ego aedificavi in domum
regni, et in robore fortitudinis meae, et in gloria
decoris mei? Quam tamen tacite elationis vocem occulte
iudex non tacitus audivit, qui hanc protinus
flendo reprehendit. Vel quae videlicet illius irae
vindictam aperte protulit, quam occulta elatio accendit.
Nam districtus iudex prius invisibiliter vidit,
quod post publice feriendo reprehendit. Unde et in irrationale
animal hunc vertit, ab humana societate separavit,
et agri bestiis mutata mente coniunxit, ut dis-
tricto iustoque videlicet iudicio ipse quoque a se perderet,
qui magnum se ultra homines aestimasset. Haec
itaque proferentes non potestatem reprehendimus, sed ab
appetitu illius cordis infirmitatem munimus,
ne imperfecti quique culmen arripere regiminis au-
deant, et qui in planis stantes titubant, in
praecipitio pedem ponant. De his qui in regimine
virtutibus pollere possunt, sed quietem propriam
sectando refugiunt. Capitulum quintum.

Nam sunt nonnulli qui eximia virtutum
dona perceperunt, et pro exercitatione ceterorum
magnis muneribus exaltantur, qui studio
castitatis mundi, abstinentiae robore validi,
doctrinae dapibus referti, patientiae longanimitate
humiles, auctoritatis fortitudine erecti, pietatis
gratia benigni, iustitiae severitate districti sunt.
Qui nimirum culminis regimina si vocati suscipere
renuunt, ipsa sibi plerumque dona adimunt, quae
non pro se tantummodo, sed etiam pro aliis acceperunt. Cumque sua
et non aliorum lucra cogitant, ipsis se quae privata habere
appetunt bonis privant. Hinc namque ad disci-
pulos veritas dicit: Non potest civitas abscondi
super montem posita. Nemo accendit lucernam et
ponit eam sub modio, sed super candelabrum, ut
luceat omnibus qui in domo sunt. Hinc Petro
ait: Symon Iohannis, amas me? Qui cum se
amare protinus respondisset, audivit: Si diligis
me, pasce oves meas. Si ergo dilectionis
testimonium cura pastoris est, quisquis virtutibus
pollens gregem Dei renuit pascere, pasto-
rem summum convincitur non amare. Hinc Paulus dicit

Si unus pro omnibus mortuus est ergo omnes mortui sunt. Et pro omnibus mortuus est Christus ut et qui vivunt iam non sibi vivant sed ei qui pro ipsis mortuus est et resurrexit. Hinc Moyses ait

in deuteronomio

ut uxorem fratris sine filiis defuncti superstes frater accipiat atque ad nomen fratris filios gignat quam si accipere forte renuit huic in faciem mulier exspuat unumque ei pedem discalciet eiusque habitaculum domus discalciati vocet. Frater quippe defunctus ille est qui post resurrectionis apparens gloriam dixit Ite nuntiate vel dicite fratribus meis. Qui quasi sine filiis obiit quia adhuc electorum suorum numerum non implevit. Huius videlicet uxorem superstes frater sortiri precipitur quia dignum profecto est ut cura sancte ecclesie ei qui hanc bene regere prevalet imponatur. Cui nolenti in faciem mulier exspuet quia quisquis ex muneribus que percepit prodesse aliis non curat bonis quoque eius sancta ecclesia exprobrans ei quasi in faciem salivam iacit. Cui ex uno pede calciamentum tollitur ut discalciati domus eius vocetur. Scriptum quippe est Calciati pedes in preparatione evangelii pacis. Si ergo ut nostram sic curam proximorum gerimus utrumque pedem per calciamentum munimus. Qui vero suam cogitans utilitatem proximorum negligit quasi unius pedis calciamentum cum dedecore amittit. Sunt itaque nonnulli qui magnis ut diximus muneribus ditati dum solius contemplationis studiis inardescunt parere utilitati proximorum in predicatione refugiunt. secretum quietis diligunt secessum speculationis appetunt. De quo si districte iudicentur ex tantis procul dubio rei sunt quantis venientes ad publicum prodesse potuerunt. Qua enim mente is qui proximis profuturus enitesceret utilitati ceterorum secretum preponit suum quando ipse summi patris unigenitus ut multis prodesset de sinu patris egressus est ad publicum nostrum.

Quod hii qui pondus regiminis per humilitatem fugiunt tunc vere sunt humiles cum divinis iudiciis non reluctantur. Capitulum sextum

Sunt nonnulli qui ex sola humilitate refugiunt ne eis quibus se impares estimant preferantur. Quorum profecto humilitas si ceteris quoque virtutibus cingitur tunc ante dei oculos vera est cum ad respuendum hoc quod utiliter subire precipitur pertinax non est. Neque enim vere humilis est qui superni nutus arbitrio ut debeat preesse intelligit et tamen preesse contempnit. Sed divinis dispositionibus subditus atque a vitio obstinationis alienus cum sibi regiminis culmen imperatur si iam donis preventus est quibus et aliis prosit et ex corde debet fugere et invitus obedire.

Quod nonnumquam predicationis officium et nonnulli laudabiliter appetunt et ad hoc nonnulli laudabiliter coacti pertrahuntur. Capitulum vii

Quamvis nonnumquam predicationis officium et nonnulli laudabiliter appetunt et ad hoc nonnulli laudabiliter coacti pertrahuntur. Quod liquide agnoscimus si duorum prophetarum facta pensamus quorum unus ut ad predicandum mitti debuisset sponte se prebuit et tamen alter pergere cum pavore recusavit. Ysaias quippe domino querenti quem mitteret

ysaias

ultro se obtulit dicens Ecce ego mitte me. Ieremias autem mittitur et tamen ne mitti debeat humiliter reluctatur dicens A a a domine deus ecce nescio loqui quia puer ego sum. Ecce ab utrisque diversa vox prodiit sed non a diverso fonte dilectionis emanavit. Duo quippe sunt precepta caritatis dei videlicet amor et proximi. Per activam igitur vitam prodesse cupiens proximis ysaias officium predicationis appetit. Per contemplativam vero Ieremias amori conditoris sedulo inherere desiderans ne mitti ad predicandum debeat contradicit. Quod ergo laudabiliter alter appetiit hoc laudabiliter alter expavit. Iste ne tacite contemplationis lucra loquendo perderet ille ne dampna studiosi operis tacendo sentiret. Sed hoc in utrisque est subtiliter intuendum quia et is qui recusavit plene non restitit et is qui mitti voluit ante se per altaris calculum purgatum vidit ne aut non purgatus adire quisquam sacra ministeria audeat aut quem superna gratia elegit sub humilitatis specie superbe non contradicat. Quia ergo valde difficile est purgatum se quemlibet posse agnoscere predicationis officium tutius declinatur nec tamen declinari ut diximus pertinaciter debet cum ad suscipiendum hoc superna voluntas agnoscitur. Quod utrumque Moyses ...

minis opere explevit. qui preesse tante multitudini noluit et obedivit. Superbus enim fortasse esset si ducatum plebis in mente sine trepidatione susciperet et rursum superbus existeret si auctoris imperio obedire recusasset. Utrobique ergo humilis utrobique subditus et preesse populis semetipsum metiendo noluit et tamen de imperantis viribus presumendo consensit. Hinc ergo hinc quique preesse precipites colligant cum quanta culpa ex appetitu proprio ceteris preferri non metuunt si sancti viri plebium ducatum suscipere deo iubente timuerunt. Moyses suadente domino trepidat et infirmus quisque ut honoris onus percipiat anhelat. Et qui ad casum valde urgetur propriis humeris libenter opprimendum ponderibus submittit alienis cumque ferre non valet et auget quod portat.

De his qui preesse concupiscunt et ad usum sue libidinis instrumentum apostolici sermonis arripiunt. Capitulum octavum

Plerumque vero qui preesse concupiscunt ad usum sue libidinis instrumentum apostolici sermonis arripiunt quo ait. Si quis episcopatum desiderat bonum opus desiderat. Qui tamen desiderium quod laudavit in pavorem protinus vertit cum repente subiungit. Oportet autem episcopum irreprehensibilem esse. Cumque virtutum necessaria subsequenter enumerat que sit irreprehensibilitas ipsa manifestat. Et favet ergo ~~desiderio~~ desiderio et terret ex precepto. Ac si aperte dicat laudo quod queritis sed prius discite quid queritis ne dum vosmetipsos metiri negligitis tanto fedior vestra reprehensibilitas pareat quanto et a cunctis conspici in honoris arce festinat. Magnus namque regendi artifex favoribus impellit terroribus retrahit. Ut auditores suos et descripto reprehensibilitatis culmine restringat a superbia et officium laudando quod queritur componat ad vitam. Quamvis notandum quod illo in tempore dicitur quo quisquis plebibus preerat primus ad martyrii tormenta ducebatur. Tunc ergo fuit laudabile episcopatum querere quando per hunc quemque dubium non erat ad supplicia graviora pervenire. Inde ipsum quoque episcopatus officium boni operis expressione definitur cum dicitur. Si quis episcopatum desiderat bonum opus desiderat. Ipse ergo sibi testis est quia episcopatum non appetit qui non per hunc boni operis ministerium sed honoris gloriam querit. Sacrum quippe officium non solum non diligit sed omnino nescit qui ad culmen regiminis anhelans in occulta meditatione cogitationis ceterorum subiectione pascitur laude propria letatur. ad honorem cor levat rerum affluentium habundantia exultat. Mundi ergo lucrum queritur sub eius honoris specie quo mundi destrui lucra ~~meditatur~~ debuerunt. Cumque mens humilitatis culmen arripere ad elationem cogitat quod foris appetit intus immutat.

Quod mens preesse volentium plerumque sub ficta bonorum operum promissione blanditur. Capitulum nonum

Sed plerumque hii qui subire magisterium pastorale cupiunt nonnulla quoque bona opera animo proponunt. Et quamvis hoc elationis intentione appetant operaturos tamen se magna pertractant. Fitque ut aliud in imis intentio supprimat aliud tractantis animo superficies cogitationis ostendat. Nam sepe sibi de se mens ipsa mentitur et fingit se de bono opere amare quod non amat. De mundi autem gloria non amare quod amat. Que principari appetens fit ad hoc pavida cum querit audax cum pervenit. Timens enim ne non perveniat trepidat sed repente perveniens iure sibi hoc debitum ad quod pervenit putat. Cumque percepti principatus officio perfrui seculariter ceperit libenter obliviscitur quidquid religiose cogitavit. Unde necesse est ut cum cogitatio extra usum ducitur protinus mentis oculus ad opera transacta revocetur. Ac pensat quisque quid subditus egit et repente cognoscit si prelatus bona agere que proposuit possit. Quia nequaquam valet in culmine humilitatem discere qui in imis positus non desiit superbire. Nec scit laudem cum suppetit fugere qui ad hanc cum deesset didicit anhelare. Nequaquam avaritiam vincere potest qui ad multorum sustentationem tenditur is cui sufficere propria nec soli potuerunt. Ex anteacta ergo vita se quisque inveniat ne in appetitu se culminis ymago cogitationis illudat. Quamvis plerumque in occupatione regiminis ipse quoque boni operis usus perditur qui in tranquillitate tenebatur.

Quia quieto mari recte navim et imperitus gubernator vel nauta dirigit. turbatis autem in tempestatis fluctibus et peritus se nauta confundit. Quid namque est potestas culminis nisi tempestas mentis. In qua cogitationum semper procellis navis cordis quatitur huc illucque incessanter impellitur. ut per repentinos excessus oris et operis quasi per obviantia saxa frangatur. Inter hec itaque quid sequendum et quid tenendum nisi ut virtutibus pollens coactus ad regimen veniat virtutibus vacuus nec coactus accedat. Ille si omnino renititur caveat ne acceptam pecuniam in sudarium ligans de eius occultatione iudicetur.

In lucam

Pecuniam quippe in sudario ligare est percepta dona sub ocio lenti torporis abscondere. At contra iste cum regimen appetit attendat ne per exemplum pravi operis phariseorum more ad ingressum regni tendentibus obstaculum fiat. Qui iuxta magistri vocem nec ipsi intrant nec alios intrare permittunt.

In math

Cui considerandum quoque est quia cum causam populi electus presul suscipit quasi medicus ad egrum accedit. Si ergo adhuc eius in opere passiones vivunt qua presumptione percussum mederi properat qui in facie vulnus portat.

Qualis quisque ad regimen venire debeat Capitulum decimum

Ille igitur ille modis omnibus debet ad exemplum vivendi pertrahi qui cunctis carnis passionibus moriens iam spiritaliter vivit qui prospera mundi postposuit qui nulla adversa pertimescit qui sola interna desiderat cuius intentioni bene congruens nec omnino per imbecillitatem corpus nec valde per contumaciam repugnat spiritus. Ipse incli- [illegible] ad dignitatem pastoralis officii debet provehi qui ad aliena cupienda non ducitur sed propria largitur. qui per pietatis viscera citius ad ignoscendum flectitur sed numquam plus quam deceat ignoscens ab arce rectitudinis non inclinatur. Qui nulla illicita perpetrat sed perpetrata ab aliis ut propria deplorat. Qui ex affectu cordis aliene infirmitati compatitur sicque in bonis proximi sicut in suis profectibus letatur. Qui ita se imitabilem ceteris in cunctis que agit insinuat ut inter eos non habeat quod saltem de transactis erubescat. Qui sic studet vivere ut proximorum quoque corda arentia doctrine valeat fluentis irrigare. Qui orationis usu et experimento iam didicit quod optinere a domino que poposcerit possit cui per prophetie vocem iam quasi specialiter dicitur Adhuc loquente te dicam ecce assum. Si enim fortasse quis veniat ut pro se ad intercedendum nos apud potentem quempiam virum qui sibi iratus est nobis vero incognitus ducat protinus respondemus ad intercedendum venire non possumus quia familiaritatis eius notitiam non habemus. Si igitur apud homo apud hominem de quo minime presumit fieri intercessor erubescit qua mente apud deum intercessionis locum pro populo arripit qui familiaritatem se eius gratie esse per vite meritum nescit. Aut ab eo quomodo veniam aliis postulat qui utrum sibi sit placatus ignorat. Qua in re adhuc est aliud sollicitius formidandum. ne qui placare posse iram creditur hanc ipse ex proprio reatu mereatur. Cuncti enim liquido novimus quia cum is qui displicet ad intercedendum mittitur irati animus ad deteriora provocatur. Qui ergo adhuc desideriis terrenis astringitur. caveat ne districti iudicis iram gravius accendens dum loco delectatur glorie fiat subditis auctor ruine. Sollerter ergo se quisque metiatur ne locum regiminis assumere audeat si adhuc in se vitium dampnabiliter regnat. et ne is quem crimen depravat proprium intercessor fieri appetat pro culpis aliorum.

Qualis quisque ad regimen venire non debeat Capitulum xi.

Hinc etenim ad moysen superna voce dicitur loquere ad aaron. Homo de semine tuo per familias qui habuerit maculam non offeret panes domino deo suo nec accedat ad ministerium eius ubi et repente subiungitur Si cecus fuerit si claudus si vel parvo vel grandi et torto naso vel fracto pede si manu si gibbus si lippus si albuginem habens in oculo si iugem scabiem si impetiginem in corpore vel ponderosus. Cecus quippe est qui superne lumen contemplationis ignorat. qui presentis vite tenebris pressus dum venturam lucem nequaquam diligendo conspicit quo gressum operis porrigat nescit. Hinc etenim prophetante anna dicitur. pedes

pedes sanctorum suorum servabit et impii in tenebris contice-
scent. Claudus vero est qui quidem quo pergere
debeat aspicit sed per infirmitatem mentis viam
vite perfecte non valet tenere quam videt, quia
ad virtutis statum vel studium dum fluxa consue-
tudo non erigitur, quo desiderium innititur,
illuc gressus operis efficaciter non sequuntur.
Hinc etenim Paulus dicit: Remissas manus
et dissoluta genua erigite et gressus rectos
facite pedibus vestris ut non claudicans
quis erret magis autem sanetur. Parvo
autem naso est qui ad tenendam mensuram
discretionis ydoneus non est. Naso quippe
odores fetoresque discernimus. Recte ergo per nasum
discretio exprimitur, per quam virtutes eligimus,
delicta reprobamus. Unde et in laude sponse
dicitur: Nasus tuus sicut turris que est in Li-
bano; quia nimirum sancta ecclesia que ex causis sin-
gulis temptamenta prodeant per discretionem
aspicit et ventura viciorum bella ex alto depre-
hendit. Sed sunt nonnulli qui dum estimari
hebetes nolunt, sepe se in quibusdam inquisi-
tionibus plusquam necesse est exercentes, ex nimia
subtilitate falluntur. Unde hic quoque subditur: vel
grandi et torto naso. Nasus etenim grandis
et tortus est discretionis subtilitas inmoderata,
que dum plusquam decet excreverit, actionis sue
rectitudinem ipsa confundit. Fracto autem pede
vel manu est qui viam dei pergere omnino non
valet atque a bonis actibus funditus exsors
et alienus vacat; quatenus hec non ut claudus
cum infirmitate teneat sed ab his omnimodo ali-
enus existat. Gibbus vero est quem terrene
sollicitudinis pondus deprimit ne umquam
ad superna respiciat sed solis his que in infimis
calcantur intendat. Qui et si quando aliquid
de bono patrie celestis audierit, ad hoc nimirum
perverse consuetudinis pondere pregravatus cordis fa-
ciem non attollit, quia cogitationis statum erigere
non valet quem terrene usus sollicitudinis curvum
tenet. Ex horum quippe specie psalmista dicit:
Incurvatus et humiliatus sum usquequaque. Quorum

culpam quoque per semetipsam veritas reprobans ait:
Semen autem quod in spinis cecidit, hii sunt qui [illegible]
audiunt et a sollicitudinibus et divitiis et vo-
luptatibus vite euntes suffocantur et non refe-
runt fructum. Lippus vero est cuius quidem ingenium
ad cognitionem veritatis emicat sed tamen hoc carnalia
opera obscurant. In lippis quippe oculis pupille
sane sunt sed humore defluente infirmate pal-
pebre grossescunt; quarum quia infusione crebro
atteruntur, etiam acies pupille viciatur. Et sunt non-
nulli quorum sensum carnalis vite operatio
sauciat, qui videre recta subtiliter per ingenium pote-
rant, sed usu pravorum actuum caligant. Lippus itaque
est cuius sensum natura exacuit sed conversationis
pravitas confundit. Cui bene per angelum dicitur: Col-
lirio inunge oculos tuos ut videas. Collirio
quippe oculos ut videamus inungimus, cum ad
cognoscendam veri luminis claritatem intellectus
nostri aciem medicamine bone operationis ad-
iuvamus. Albuginem vero habet in oculo qui
veritatis lumen videre non sinitur, quia arrogan-
cia sapientie seu iusticie cecatur. Pupilla namque
oculi nigra videt, albuginem tolerans nichil
videt; quia videlicet sensus humane cogitationis
si stultum se peccatoremque intelligit, cognitionem intime
claritatis apprehendit. Si autem candorem sibi iusticie
seu sapientie tribuit, a luce se superne cognitionis
excludit; et eo claritatem veri luminis nequaquam
penetrat quo se apud se per arroganciam exaltat,
sicut de quibusdam dicitur: Dicentes enim se esse sa-
pientes stulti facti sunt. Iugem vero habet scabiem
cui carnis petulancia sine cessatione dominatur.
In scabie etenim furor viscerum ad cutem trahitur,
per quam recte luxuria designatur; quia si cordis
temptatio usque ad operationem prosilit, nimirum
furor intimus usque ad cutis scabiem prorumpit
et foris iam corpus sauciat, quia dum in cogi-
tatione voluntas vel voluptas non reprimitur,
etiam in actione dominatur. Quasi enim cutis pruriginem
Paulus curabat abstergere, cum dicebat: Temp-
tatio vos non apprehendat nisi humana; ac si

aperte dicitur: Humanum quidem est in corde temptari, sed demoniacum est in temptationis certamine et in operatione superari. Impetiginem vero habet in corpore quisquis avaritia vastatur in mente, que si in parvis non compescitur, nimirum sine mensura dilatatur. Impetigo quippe sine dolore corpus occupat et absque occupati tedio excrescens membrorum decorem fedat, quia et avaritia capti animum dum quasi delectat exulcerat; dum adipiscenda queque cogitationi obicit, ad inimicitias attendit, et dolorem in vulnere non facit, quia estuanti animo ex culpa habundantiam promittit. Sed decor membrorum perditur, quia aliarum quoque virtutum per hanc pulchritudo depravatur. Et quasi totum corpus exasperat, quia per universa vitia animum supplantat, Paulo attestante qui ait: Radix omnium malorum est cupiditas. Ponderosus vero est qui turpitudinem non exercet opere, sed tamen ab hac cogitatione continua sine moderatione gravatur in mente; qui nequaquam quidem usque ad opus nepharium rapitur, sed eius animus luxurie voluptate sine ullo repugnationis stimulo delectatur. Vitium quippe est ponderis cum humor viscerum ad virilia labitur, que profecto cum molestia dedecoris intumescit. Ponderosus quippe est qui totis cogitationibus ad lasciviam defluens pondus turpitudinis gestat in corde. Et quamvis prava non exerceat opera, ab his tamen non evellitur mente, nec ad usum boni operis in aperto valet assurgere, quia gravat hunc in abdito pondus turpe. Quisquis ergo quolibet horum vitio subigitur, panes domino offerre prohibetur, ne vel ut profecto diluere aliena delicta non valeat is quem adhuc propria devastant. Quia igitur paucis verbis ad pastorale magisterium dignus qualiter veniat atque hoc indignus qualiter vereri pertimescat ostendimus, nunc is qui ad illud digne pervenerit in eo qualiter vivere debeat demonstremus.

Is qui ad regimen ordinate pervenit qualem se in ipso regimine debeat exhibere. Capitulum xij.

Tantum debet actionem populi actio transcendere presulis, quantum distare solet a grege vita pastoris. Oportet namque ut metiri sollicite studeat quanta tenende rectitudinis necessitate constringitur, sub cuius estimatione ipsis grex vocatur. Sit ergo necesse est cogitatione mundus, actione precipuus, discretus in silentio, utilis in verbo, singulis compassione proximus, pre cunctis contemplatione suspensus, bene agentibus per humilitatem socius, contra delinquentium vitia per zelum iustitie erectus, internorum curam in exteriorum occupatione non minuens, exteriorum providentiam in interiorum sollicitudine non relinquens. Sed et hec que breviter enumerando perstrinximus paulo latius replicando disseramus.

Ut rector semper cogitatione sit mundus. Capitulum xiij.

Rector semper cogitatione mundus sit, quatinus nulla hunc immunditia polluat qui hoc suscepit officii, ut in alienis quoque cordibus pollutionis maculas tergat; quia necesse est ut esse munda studeat manus que diluere sordes curat, ne tacta queque deterius inquinet si sordida insequens lutum tenet. Hinc namque per prophetam dicitur: Mundamini qui fertis vasa domini. Domini etenim vasa ferunt qui proximorum animas ad interna sacraria perducendas in sue conversationis fide suscipiunt. Apud semetipsos ergo quantum debeant mundari conspiciant qui ad eternitatis templum vasa viventia in sinu proprie sponsionis portant. Hinc divina voce precipitur ut in Aaron pectore rationale iudicii vittis ligantibus imprimatur, quatinus sacerdotale cor nequaquam cogitationes fluxe possideant, sed ratio sola constringat. Nec indiscretum quid vel inutile cogitet qui ad exemplum aliis constitutus ex gravitate vite semper debet ostendere quantam in pectore rationem portet. In quo etiam rationali vigilanter adiungitur ut xij patriarcharum nomina describantur. Ascriptos etenim patres semper in pectore ferre est antiquorum vitam sine intermissione cogitare. Nam tunc

sacerdos irreprehensibilis fiat. cum exempla patrum
precedentium indesinenter intuetur. cum sanctorum vestigia sine
cessatione considerat et cogitationes illicitas de-
primit ne extra ordinis limitem operis pedem
tendat quod et bene rationale iudicii vocatur. quia scilicet
rector semper subtili examine bona malaque
discernere. et que quibus. quando vel qualiter congruant
studiose cogitare nichilque proprium querere sed sua
commoda proximorum bona deputare. Unde illic
scriptum est. Pones autem in rationali iudicio doctrinam
et veritatem que erunt in pectore Aaron quando ingredietur
coram domino et gestabit iudicium filiorum Israel in
pectore suo in conspectu domini semper. Sacerdotis quippe
iudicium filiorum Israel in pectore coram domini conspectu
gestare est ~~sub~~ subditorum causas pro sola interni iu-
dicis intentione discutere ut nichil se ei humanitatis
admisceat in hoc quod divina positus vice dis-
pensat. ne correctionis studia privatus dolor
exasperet. Cumque contra aliena vitia emu-
lator ostenditur que sua sunt non exequatur. ne
tranquillitatem iudicii aut latens invidia
maculet aut preceps ira perturbet. Sed dum
consideratur terror eius qui super omnia presidet videlicet
iudicis interni id est non sine magno regantur
timore subditi. Qui nimirum timor dum
mentem ~~rectoris~~ rectoris humiliat purgat
ne hanc aut presumptionis spiritus elevet aut car-
nis delectatio inquinet aut per terrenorum
cupidinem importunitas pulveree cogi-
tationis obscuret. Que tamen non pulsare
rectoris animum nequeunt sed festinare necesse
est ut repugnatione vincantur ne vitium quod
per suggestionem temptat mollicie delectationis
subiugat. Cumque hoc ab animo tarde
repellitur id vero ne consensus mucrone
occidat. ¶ Ut sit rector operatione precipuus

Sit rector semper | capitulum quartumdecimum
operatione precipuus ut vite viam
subditis vivendo denuntiet. Et grex qui
pastoris vocem moresque sequitur per exempla
melius quam per verba gradiatur. Qui enim loci sui
necessitate exigitur summa dicere. hac eadem necessitate
compellitur summa monstrare. Illa namque vox li-
bentius auditorum cor penetrat quam dicentis vita
commendat quia quod loquendo imperat ostendendo
adiuvat ut fiat. Hinc etenim per prophetam dicitur
Super montem excelsum ascende tu qui evangelizas
Syon. ut videlicet qui celesti predicatione utitur
yma iam terrenorum operum deserens in rerum culmine
stare videatur. Tantoque facilius subditos ad me-
liora pertrahat quanto per vite meritum de supernis
clamat. Hinc divina lege armum sacerdos
in sacrificio dextrum accipit et separatum. Ut non
solum sit eius operatio utilis sed etiam singularis
nec inter malos tantummodo quod rectum est faciat sed bene
quoque operantes subditos sicut honore ordinis
superat ita etiam morum virtute transcendat. Cui in
esum quoque pectusculum cum armo tribuitur ut quod
de sacrificio precipitur sumere hoc de semetipso auctori
discat ymolare. Et non solum pectore que recta
sunt cogitet sed spectatores suos ad sublimia
armo operis invitet. Nulla prospera presentis
vite appetat nulla pertimescat. Blandimenta
mundi respectu intimo timore despiciat terrores
autem considerato interne dulcedinis blandi-
mento contempnat. Unde superne quoque vocis imperio
in utroque humero sacerdos velamine superhumeralis
astringitur ut contra adversa ac prospera virtutum
semper ornamento muniatur. Quatinus iuxta vocem
Pauli per arma iustitie a dextris et sinistris
gradiens cum ad sola que interiora sunt innititur
in nullo delectationis infime latere flectatur.
Non hunc prospera elevent. non adversa perturbent
non blanda usque ad voluptatem demulceant
non aspera usque ad desperationem deprimant ut dum
nullis passionibus ~~mi~~ intentionem mentis humi-
liat quanta in utroque humero superhumeralis pul-
chritudine tegatur ostendat. Quod recte quoque super-
humerale ex auro iacincto purpura bis tincto
cocco et torta fieri bysso precipitur ut quanta
sacerdos clarescere virtutum diversitate debeat.

Ex luca
Unde plus valet operis quam vocis documentum
Ysaia
In levitico
In exo[do]

Demonstrat. In sacerdotis quippe habitu ante omnia aurum fulget, ut in eo intellectus sapientiae principaliter emicet. Cui iacinthus qui aereo colore resplendet adiungitur, ut per omne quod intelligendo penetrat non ad favores infimos sed ad amorem caelestium surgat, ne dum suis incautus laudibus capitur, ipso etiam veritatis intellectu vacuetur. Auro quoque atque iacintho purpura permiscetur, ut videlicet sacerdotale cor, cum summa quae praedicat sperat, in semetipso etiam suggestiones vitiorum reprimat, eisque velut ex regia potestate contradicat, quatenus nobilitatem semper intimae regenerationis aspiciat, et caelestis regni sibi habitum moribus defendat. De hac quippe et nobilitate spiritus per Petrum dicitur: Vos autem genus electum, regale sacerdotium. De hac et potestate qua vitia subigimus, Iohannis voce roboramur, qui ait: Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri. Hanc dignitatem fortitudinis psalmista considerat, dicens: Mihi autem nimis honorificati sunt amici tui, Deus; nimis confortatus est principatus eorum. Quasi enim mens principaliter in summis erigitur, et cum exterius potestati abiecta cernitur. Auro autem iacintho ac purpurae bis tinctus coccus adiungitur, ut ante interni iudicis oculos omnia virtutum bona ex caritate decorentur, et cuncta quae coram hominibus rutilant, haec in conspectu occulti arbitri flamma intimi amoris accendant. Quae scilicet caritas, quia Deum simul ac proximum diligit, quasi ex duplici tinctura fulgescit. Qui igitur sic ad auctoris speciem anhelat, ut proximorum curam negligat, vel sic proximorum curam exsequitur, ut a divino amore torpescat, quia unum horum quodlibet negligit, in superhumeralis ornamento habere coccum bis tinctum nescit. Sed cum mens ad praecepta caritatis tenditur, restat procul dubio ut per abstinentiam caro maceretur. Unde et bis tincto cocco torta byssus adiungitur. De terra etenim byssus nitente specie oritur. Et quid per byssum nisi candens decore munditiae corporalis castitas designatur? Quae videlicet torta pulchritudini superhumeralis innectitur, quia tunc castimonia ad perfectum munditiae candorem ducitur, cum per abstinentiam caro fatigatur. Cumque inter virtutes ceteras etiam afflictae carnis meritum proficit, quasi in diversa superhumeralis specie byssus torta candescit.

In epistolis petri et pauli et Johannis

Ut sit rector discretus in silencio utilis in verbo. Cap. xv.

Sit rector discretus in silentio, utilis in verbo, ne aut tacenda proferat aut proferenda reticescat. Nam sicut incauta locutio in errorem pertrahit, ita indiscretum silentium hos qui erudiri poterant in errore derelinquit. Saepe namque rectores improvidi humanam amittere gratiam formidantes, loqui libere recta pertimescunt, et iuxta veritatis vocem nequaquam iam gregis custodiae pastorum studio sed mercenariorum vice deserviunt, quia veniente lupo fugiunt, dum se sub silentio abscondunt. Hinc namque eos per prophetam Dominus increpat, dicens: Canes muti non valentes latrare. Hinc rursum queritur, dicens: Non ascendistis ex adverso, neque opposuistis murum pro domo Israel, ut staretis in proelio in die Domini. Ex adverso quippe ascendere est pro defensione gregis voce libera huius mundi potestatibus contraire, et in die Domini in proelio stare est pravis decertantibus ex iustitiae amore resistere. Pastori enim recta timuisse dicere, quid est aliud quam tacendo terga praebuisse? Qui nimirum si pro grege se obicit, murum pro domo Israel hostibus opponit. Hinc rursum delinquenti populo dicitur: Prophetae tui viderunt tibi falsa et stulta, nec aperiebant iniquitatem tuam, ut te ad paenitentiam provocarent. Prophetae quippe in sacro eloquio nonnumquam doctores vocantur, qui dum fugienda esse praesentia indicant, quae sunt futura manifestant. Quos divinus sermo falsa videre redarguit, quia dum corripere culpas metuunt, incassum delinquentibus promissa securitate blandiuntur. Qui iniquitatem peccantium nequaquam aperiunt, quia ab increpationis voce conticescunt. Clavis quippe apertionis est sermo correptionis, quia increpando culpam detegit quam saepe nescit ipse etiam

qui perierunt. Hinc Paulus ait: Ut potens sit et exhortari in doctrina sana, et eos qui contradicunt redarguere. Hinc per Malachiam dicitur: Labia sacerdotis custodiunt scientiam, et legem requirunt ex ore eius, quia angelus Domini exercituum est. Hinc per Isaiam Dominus admonet dicens: Clama, ne cesses, sicut tuba exalta vocem tuam. Praeconis quippe officium suscipit quisquis ad sacerdotium accedit, ut ante adventum iudicis qui terribiliter sequitur, ipse scilicet clamando gradiatur. Sacerdos ergo si praedicationis est nescius, quam clamoris vocem daturus est praeco mutus? Hinc est enim quod super pastores primos in linguarum specie Spiritus sanctus descendit vel insedit, quia nimirum quos repleverit, de se protinus loquentes facit. Hinc Moysi praecipitur ut tabernaculum sacerdos ingrediens tintinnabulis ambiatur, ut videlicet voces praedicationis habeat, ne superni inspectoris iudicium ex silentio offendat. Scriptum quippe est: Ut audiatur sonitus quando ingreditur et egreditur sanctuarium in conspectu Domini, et non moriatur. Sacerdos namque ingrediens et egrediens moritur, si de eo sonitus non auditur, quia iram contra se occulti iudicis exigit, si sine praedicationis sonitu incedit. Apte autem tintinnabula vestimentis illius describuntur inserta. Vestimenta etenim sacerdotis quid aliud quam recta opera debemus accipere, propheta attestante qui ait: Sacerdotes tui induantur iustitia. Vestimentis itaque illius tintinnabula inhaerent, ut vitae viam cum linguae sonitu ipsa quoque opera sacerdotis clament. Sed cum rector se ad loquendum praeparat, sub quanto cautelae studio loquatur attendat, ne si inordinate rapitur, erroris vulnere audientium corda feriantur, et cum fortasse sapiens videri desiderat, unitatis compagem insipienter abscidat. Hinc namque Veritas dicit: Habete in vobis sal, et pacem habete inter vos. Per sal quippe verbi sapientia designatur. Qui igitur loqui sapienter nititur, magnopere metuat ne eius eloquio audientium unitas confundatur. Hinc Paulus ait: Non plus sapere quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem. Hinc in sacerdotis veste iuxta divinam vocem tintinnabulis mala punica coniunguntur. Quid enim per mala punica nisi fidei unitas designatur? Nam sicut in malo punico uno exterius cortice multa interius grana muniuntur, sic innumeros sanctae Ecclesiae populos unitas fidei contegit, quos intus diversitas meritorum tenet. Ne ergo rector incautus ad loquendum prorumpat, hoc quod iam praemisimus per semetipsam discipulis Veritas clamat: Habete sal in vobis, et pacem habete inter vos. Ac si figurate per habitum sacerdotis dicat: Mala punica tintinnabulis iungite, ut per omne quod dicitis unitatem fidei cauta observatione teneatis. Providendum quoque est sollicita intentione rectoribus, ut ab eis non solum prava nullomodo, sed nec recta quidem nimie et inordinate proferantur, quia saepe dictorum vel doctorum virtus perditur, cum apud corda audientium loquacitatis incauta importunitate levigatur. Et auctorem suum haec eadem loquacitas inquinat, quae fieri auditoribus ad usum provectus ignorat. Unde bene per Moysen dicitur: Vir qui fluxum seminis patitur, immundus erit. In mente quippe audientium semen sequentis cogitationis est auditae qualitas locutionis, quia dum per aurem sermo concipitur, cogitatio in mente generatur. Unde et ab huius mundi sapientibus praedicator egregius seminiverbius est vocatus. Qui ergo fluxum seminis sustinet, immundus asseritur, quia multiloquio subditus ex eo se inquinat, quod si ordinate promeret, prolem rectae cogitationis edere in audientium corde potuisset; dumque incautus per loquacitatem defluit, non ad usum generis, sed ad immunditiam semen fundit. Unde Paulus quoque cum discipulum de instantia praedicationis admonet, dicens: Testificor coram Deo et Christo Iesu qui iudicaturus est

In seruitio

et uiuos et mortuos et aduentum ipsius et
regnum eius. Praedica uerbum, insta oportune
importune. Dicturus importune, praemisit oportune,
quia scilicet apud auditoris mentem ipsa sua se
uilitate destruit, si habere importunitas op-
portunitatem nescit. Ut sit rector singulis
compassione proximus, prae cunctis contemplatione
suspensus. Capitulum xvi.

Sit rector singulis compassione proximus,
prae cunctis contemplatione suspensus, ut et per
pietatis uiscera in se infirmitatem ceterorum transferat,
et per speculationis altitudinem semetipsum quoque
inuisibilia appetendo transcendat. Ne aut
alta petens proximorum infirma despiciat, aut
infirmitatibus uel infirmantibus proximis proximorum
congruens appetere alta delinquat. Hinc est
Nota namque quod Paulus in paradysum ducitur, caelique tertii
secreta rimatur, et tamen illa inuisibilium contemplatione
suspensus ad cubile carnalium mentis aciem
reuocat, atque in occultis suis qualiter debeant
Nota conuersari dispensat dicens: Propter fornicationem
autem unusquisque suam uxorem habeat, et unaquaeque
suum uirum habeat. Uxori uir debitum reddat,
similiter autem et uxor uiro. Et paulo post:
Nolite fraudare inuicem, nisi forte ex consensu
ad tempus, ut uacetis orationi; et iterum reuertimini
in idipsum. Ecce iam caelestibus secretis in-
ponitur, et tamen per condescensionis uiscera carnalium
cubile perscrutatur. Et quem sublevatus ad in-
uisibilia erigit, huc miseratus ad secreta
infirmantium oculum cordis flectit. Caelum con-
templatione transcendit, nec tamen stratum carnalium
sollicitudine deserit, quia compage caritatis
summis simul et infimis unitus, et in semet-
ipso uirtute spiritus ad alta ualenter rapitur,
Nota et pietate in aliis aequanimiter infirmatur. Hinc
etenim dicit: Quis infirmatur, et ego non infirmor?
Quis scandalizatur, et ego non uror? Hinc rur-
sus ait: Factus sum Iudaeis tamquam Iudaeus. Quod
uidelicet exhibebat non amittendo fidem, sed
extendendo pietatem, ut in se personam infidelium

transfigurans ex semetipso disceret qualiter aliis
misereri debuisset, quatinus hoc illis impen-
deret quod sibi ipsi, si ita esset, impendi recte
uoluisset. Hinc iterum dicit: Siue mente excedimus
Deo, siue sobrii sumus uobis. Quia et semet-
ipsum nouerat contemplando transcendere, et eundem
se auditoribus condescendo temperare. Hinc
Iacob Domino desuper innitente et uncto
deorsum lapide ascendentes et descendentes
angelos uidit, quia scilicet praedicatores recti non solum
sursum sanctum caput ecclesiae, uidelicet Dominum, contem-
plando appetunt, sed deorsum quoque ad membra
illius miserando descendunt. Hinc Moyses
crebro tabernaculum intrat et exit, ut qui
intus per contemplationem rapitur, foris infirman-
tium negotiis urgeatur. Intus Dei archana
considerat, foris onera carnalium portat.
Qui de rebus quoque dubiis semper ad tabernaculum
recurrit, coram testamenti archa Dominum con-
sulit, exemplum procul dubio rectoribus praebens,
ut cum foris ambigunt quid disponant,
ad mentem semper quasi ad tabernaculum redeant, et ue-
lut coram testamenti archa Dominum consulant,
si de his in quibus dubitant apud semetipsos
intus sacri eloquii paginas requirant.
Hinc ipsa ueritas per susceptionem nobis nostrae
humanitatis ostensa in monte orationi inhaeret,
miracula in urbibus exercet, imitationis ui-
delicet uiam bonis rectoribus sternens, ut
et si iam summa contemplando appetunt, neces-
sitatibus tamen infirmantium compatiendo misceantur.
Quia tunc ad alta caritas mirabiliter consurgit,
cum ad ima proximorum se misericorditer attrahit;
et quo benigne descendit ad infima,
ualenter recurrit ad summa. Tales autem
esse qui praesunt exhibeant, quibus subiecti oc-
culta quoque sua prodere non erubescant, uel tolerent,
ut cum temptationum fluctus paruuli tolerant,
ad pastoris mentem quasi ad matris sinum re-
currant, et hoc quod se inquinari pulsantis
culpae sordibus praeuident, exhortationis eius

solatio. Hinc est quod ante
fores templi ad abluendas ingredientium ma-
nus mare eneum, id est luterem, duodecim boves
portant quorum quidem facies extrinsecus eminent
deut°. sed ex posterioribus latent. Quid namque duodecim bobus
nisi universus pastorum ordo designatur? De quibus
Paulo disserente lex dixit: Non obturabis
os bovi trituranti. Quorum quidem nos aperta
opera cernimus, sed apud districtum iudicem que
illis postmodum maneant in occulta retributione
nescimus. Qui tamen cum condescensionis sue pa-
cientiam diluendis proximorum confessionibus
preparant, velut ante fores templi luterem
portant. Ut quisquis intrare eternitatis ia-
nuam nititur temptationes suas menti
pastoris indicet et quasi in bovum lutere co-
gitationis vel operis manus lavet. Et
fit plerumque ut dum rectoris animus aliena tem-
tamenta condescendendo cognoscit auditis tem-
tationibus etiam ipse pulsetur. Quia et hec
eadem per quam populi multitudo diluitur aqua
procul dubio luteris inquinatur. Nam dum
sordes diluentium suscipit quasi sue mundi-
tie serenitatem perdit. Sed hec nequaquam pastori
timenda sunt. Quia deo subtiliter cuncta
pensante tanto facilius a sua eripitur quanto
misericordius ex aliena temptatione fatigatur.

Ut sit rector bene agentibus per humilitatem socius
contra delinquentium vicia per zelum iusticie erectus. Capitulum vii.

Sit rector bene agentibus per humilitatem socius
contra delinquentium vicia per zelum iusticie erectus
ut et bonis in nullo se preferat et cum pravorum culpa
exigit potestatem protinus sui prioratus agnos-
cat, quatinus et honore suppresso equalem se
subditis bene viventibus deputet et erga
perversos iura rectitudinis exercere non formidet.
Nam sicut in libris moralibus dixisse me-
memini, liquet quod omnes homines natura equales ge-
nuit, sed variante meritorum ordine alios
aliis culpa postponit. Ipsa autem diversitas
que accessit ex vitio divino iudicio dispensatur,
ut quia omnis homo eque stare non valet, alter ab altero
regatur. Unde cuncti qui presunt non in se
potestatem debent ordinis sed equalitatem
pensare conditionis. Nec preesse se hominibus
se hominibus gaudeat sed prodesse. Antiqui etenim
patres nostri non reges hominum sed pastores pecorum
fuisse memorantur. Et cum Noe dominus filiisque
eius diceret: Crescite et multiplicamini et replete
terram, protinus adiunxit: Et terror vester ac tremor
sit super cuncta animalia terre. Quorum videlicet
terror ac tremor quia esse super animalia terre precipitur,
profecto esse super homines prohibetur. Homo quippe
brutis animalibus non autem hominibus ceteris natura
prelatus est. Et ideo ei dicitur ut ab animalibus et non
ab hominibus timeatur. Quia contra naturam superbire est
ab equali velle timeri. Et tamen necesse est ut
rectores a subditis timeantur quando ab eis deum
minime timeri deprehendunt, ut humana saltem
formidine peccare metuant qui divina iudicia
non formidant. Nequaquam namque prepositi ex hoc
quesito timore superbiunt, in quo non suam gloriam
sed subditorum iusticiam querunt. In eo enim quod metum
sibi a perverse viventibus exigunt quasi non hominibus
sed animalibus dominantur, quia videlicet ex qua parte
bestiales sunt subditi ex ea debent etiam for-
midini iacere substrati. Sed plerumque rector eo
ipso quo ceteris preeminet elatione cogitationis
intumescit. Et dum ad usum cuncta subiacent,
dum ad votum velociter vel cuncta iussa complentur,
dum omnes subditi si qua bene gesta sunt laudibus
efferunt, male gestis autem nulla auctoritate
contradicunt, dum plerumque laudant etiam quod
reprobare debuerunt, seductus ab his que
infra suppetunt super se animus extollitur.
Et dum foris immenso favore circumdatur,
intus veritate vacuatur, atque oblitus sui
in voces se spargit alienas talemque se
credit qualem foris audit, non qualem
intus discernere debuit. Subditos despicit
eosque equales sibi nature ordine non agnoscit.
Et quos sorte potestatis excesserit transcendisse
etiam se credit meritis vite. Cunctis se estimat
amplius sapere quibus se videt amplius posse.
In quodam quippe se constituit culmine apud
semetipsum. Et qui equa ceteris nature conditione
constringitur ex equo respicere ceteros dedignatur.

atque usque ad eius similitudinem ducitur de quo scriptum est: Omne sublime videt, et ipse est rex super universos filios superbie. Qui singulare culmen appetens et socialem angelorum vitam despiciens ait: Ponam sedem meam ad aquilonem et ero similis altissimo. Miro ergo iudicio intus foveam deiectionis invenit, dum foris se in culmine potestatis extollit. Apostate quippe angelo similis efficitur, dum homo hominibus esse similis dedignatur. Sic Saul post humilitatis meritum in tumorem superbie culmine potestatis excrevit. Per humilitatem quippe prelatus est, per superbiam reprobatur, Domino attestante qui ait: Nonne cum esses parvulus in oculis tuis caput te constitui in tribubus Israel? Parvulum se in suis prius oculis viderat, sed fultus temporali potentia iam se parvulum non videbat. Ceteris namque comparatione se preferens, quia plus cunctis poterat, magnum se pre omnibus estimabat. Miro autem modo cum apud se parvulus, apud Dominum magnus; cum vero apud se magnus apparuit, apud Dominum parvulus fuit. Plerumque ergo dum ex subditorum affluentia animus inflatur, in fluxum superbie ipso potentie fastigio lenocinante corrumpitur. Quam videlicet potentiam bene regit qui et tenere illam noverit et impugnare. Bene hanc regit qui scit per illam super culpas erigi, scit cum illa ceteris equalitate componi. Humana etenim mens plerumque extollitur etiam cum nulla potestate vel potentia fulcitur; quanto magis in altum se erigit cum se ei et potestas adiungit. Quam tamen potestatem recte dispensat qui sollicite noverit sumere ex illa quod adiuvat et expugnare quod temptat, et equalem se cum illa ceteris cernere et tamen se peccantibus zelo ultionis anteferre. Sed hanc discretionem plenius agnoscimus, si pastoris primi exempla cernamus. Petrus namque auctore Deo sancte ecclesie principatum tenens, a bene agente Cornelio et sese ei humiliter prosternente immoderatius venerari recusavit, seque illi similem recognovit dicens: Surge, ne feceris, et ego ipse homo sum. Sed cum Ananie et Saphire culpam reperit, mox quanta potentia super ceteros excrevisset ostendit. Verbo namque eorum vitam perculit, quam spiritu perscrutante deprehendit, et summum se inter ecclesiam contra peccata recoluit, quod honore sibi vehementer impenso coram bene agentibus fratribus non agnovit. Illic communionem equalitatis meruit sanctitatis actio, hic zelus ultionis ius aperuit potestatis. Paulus bene agentibus prelatum se esse nesciebat, cum diceret: Non quia dominamur fidei vestre, sed adiutores sumus gaudii vestri. Atque illico adiunxit: Fide enim statis. Ac si id quod protulit aperiret dicens: Ideo non dominamur fidei vestre, quia fide statis; equales enim vobis sumus in quo vos stare agnoscimus. Quasi prelatum se fratribus esse nesciebat, cum diceret: Facti sumus parvuli in medio vestrum. Et rursum: Nos autem servos vestros per Ihesum. Sed cum culpam que corrigi debuisset invenit, illico magistrum se esse recoluit dicens: Quid vultis? In virga veniam ad vos? Summus itaque locus bene regitur, cum is qui preest vitiis potius quam fratribus dominatur. Sed cum delinquentes subditos prepositi corrigunt, restat necesse est ut sollicite attendant quatenus per disciplinae debitum culpas iure potestatis feriant, sed per humilitatis custodiam equales se ipsis fratribus qui corriguntur agnoscant. Quamvis plerumque et dignum est ut eosdem quos corrigimus tacita nobis cogitatione preferamus. Illorum namque per nos vitia discipline vigore feriuntur; in his vero que ipsi committimus, ne verbi quidem ab aliquo invectione laceramur. Tanto ergo apud Dominum obligatiores sumus, quanto apud homines inulte peccamus. Disciplina autem nostra subditos divino iudicio tanto liberiores reddit, quanto hic eorum culpas sine vindicta non deserit. Servanda itaque est et in corde humilitas et in opere disciplina. Atque inter hec sollerter intuendum est, ne dum immoderatius custoditur virtus humilitatis, solvantur iura regiminis; et dum prelatus quisque plus se quam decet deicit, subditorum vitam restringere sub disciplinae vinculo non possit. Teneant ergo rectores exterius quod pro aliorum utilitate suscipiunt, servent interius quod de sua estimatione pertimescunt. Sed tamen quibusdam signis erumpentibus eos apud se esse humiles subditi deprehendant, quatinus

miraculis apostolorum

et in auctoritate eos qui formident videant
et de humilitate qua intus agnoscant stu-
deant quoque in intermissione qui presunt ut
eos potentia quanto magna exterius eminet
tanto apud eos intus deprimatur ne cogitationem
vincat ne in delectatione sui animum rapi-
at ne iam sub se mens eam regere non
possit cui se libidini dominandi supponit
Ne enim presidentis animus ad elationem potestatis
sue delectatione rapiatur recte per quemdam sapien-
tem dicitur Ducem te constituerunt noli ex-
tolli sed esto in illis quasi unus ex illis.
Hinc et petrus ait Non dominantes in clero
sed forma facti gregi. Hinc per semetipsam
veritas ad altiora nos virtutum merita provo-
cans dicit Scitis quia principes gentium dominan-
tur eorum et qui maiores sunt potestatem exercent in eos
Non ita erit inter vos sed quicumque voluerit
inter vos maior fieri sit vester minister Et qui
voluerit inter vos primus esse erit vester servus sicut
filius hominis non venit ministrari sed ministrare
Hinc est quod servum ex suscepto regimine
elatumque que post supplicia maneant
indicat dicens Quod si dixerit malus
ille servus in corde suo moram facit
dominus meus venire et ceperit percutere
conservos suos manducet autem et bibat
cum ebriis veniet dominus servi illius
in die qua non sperat et hora qua ignorat
et dividet eum partemque eius ponet cum
ypocritis Inter ypocritas enim iure de-
putatur qui ex simulatione discipline
ministerium regiminis vertit in usum dominationis
Et tamen non nunquam gravius delinquitur
si inter perversos plus equalitas quam
disciplina custoditur. Nam quia heli falsa
pietate superatus ferire delinquen-
tes filios noluit apud districtum iudicem
semetipsum cum filiis crudeli dampnatione

perculit. Hinc namque ei divina voce dicitur Hono-
rasti filios tuos magis quam me. Hinc pastores
increpat per prophetam dicens Quod fractum est non
alligastis et quod abiectum non reduxistis. Abiectum
in reducitur cum quisque in culpa lapsus ad statum
iustitie ex pastoralis sollicitudinis vigore re-
vocatur. Fracturam vero ligamen astringit cum culpam
disciplina deprimit ne plaga usque ad interitum
defluat si hanc districtionis severitas non coar-
tet. Sed sepe deterius frangitur cum fractura
in caute colligatur ita ut gravius scissuram
sentiat si hanc immoderatius ligamenta constrin-
gant. Unde necesse est ut cum peccati vulnus in subditis
corrigendo restringitur magna sollicitudine
se etiam districtio ipsa moderetur. Quatenus sic
iura discipline contra delinquentes exerceat
ut pietatis viscera non amittat. Curandum
quippe est ut rectorem subditis et matrem pie-
tas et patrem exhibeat disciplina. Atque
inter hec sollicita circumspectione providendum ne
aut districtio rigida aut pietas sit re-
missa. Nam sicut in libris moralibus iam diximus
Disciplina vel misericordia multum destituitur
si una sine altera teneatur. Sed erga subditos
suos inesse rectoribus debet et iuste consulens
misericordia et pie seviens disciplina. Hinc namque
est quod docente veritate per samaritani studium
semivivus in stabulum ducitur et vinum atque
oleum vulneribus eius adhibetur ut per vinum
scilicet mordeantur vulnera et per oleum foveantur.
Necesse est ut quisquis sanandis vulneribus preest
in vino morsum doloris adhibeat in oleo
mollitiem pietatis quatenus per vinum mundentur
putrida per oleum sananda foveantur. Miscen-
da ergo est lenitas cum severitate faciendum quod-
dam ex utraque temperamentum ut neque multa
asperitate exulcerentur subditi neque nimia
benignitate solvantur. quod modo pauli voce bene
illa tabernaculi archa significat in qua
cum tabulis virga simul et manna est quia
cum scripture sacre scientia in boni rectoris pectore
si est virga districtionis sit et manna

dulcedinis. Hinc David ait Virga tua et baculus tuus ipsa me consolata sunt. Virga enim percutimur baculo sustentamur. Si ergo est districtio virge que feriat sit et consolatio baculi qui sustentet. Sit itaque amor sed non molliens. sit rigor sed non exasperans. sit zelus sed non immoderate seviens sit pietas sed non plus quam expediat parcens. ut dum se in arce regiminis iusticia clementiaque permiscet. is qui preest corda subditorum et terrendo demulceat et tamen ad terroris reverenciam demulcendo constringat.

Cap. xviii. Ut sit rector internorum curam in exteriorum occupatione non minuens exteriorum providenciam in internorum sollicitudine non relinquens

Sit rector internorum curam in exteriorum occupatione non minuens exteriorum providenciam in internorum sollicitudine non relinquens. Ne aut exterioribus deditus ab intimis corruat. aut solis interioribus occupatus. et que foris debet proximis non impendat. Sepe namque nonnulli velut obliti quod fratribus animarum causa prelati sunt toto cordis admisu secularibus curis inserviunt. Has cum adsunt se agere exultant. ad has et dum desunt diebus et noctibus cogitationis turbide estibus anhelant. Cumque ab his cessante forsitan opportunitate quieti sunt. ipsi deterius sua quiete fatigantur. voluptatem namque censent si actionibus deprimuntur. laborem deputant si in terrenis negociis non laborant. Sicque fit ut dum se urgeri mundanis tumultibus gaudent interna que docere alios debuerant ignorent. Unde subditorum quoque procul dubio vita torpescit. quia cum profectum spiritualiter appetit in exemplo eius qui sibi prelatus est quasi in obstaculo itineris offendit. Languente enim capite membra incassum vigent. Et in exploratione hostium frustra exercitus velociter sequitur. si ab ipso duce itineris erratur. Nulla subditorum mentes exhortatio sublevat. eorumque culpas increpatio nulla castigat. quia dum per curam presulem terreni curatoris officium indicitur a gregis custodia vacuatur. Curam pastoris et subiecti intuitus luminis apprehendere nequeunt. quia dum pastoris sensus terrena studia occupant vento temptationis impulsus cecat oculos pulvis.

Quod contra humani generis redemptor cum nos a ventris voracitate compesceret dicens Attendite autem vobis ut non graventur corda vestra in crapula et ebrietate. illico adiunxit. aut in curis huius vite. Ubi pavorem quoque protinus interne adiciens Ne forte inquit superveniat repentina dies illa. Cuius adventus et qualitatem denunciat dicens. Tamquam laqueus enim veniet super omnes qui habitant super faciem orbis terre. Hinc iterum dicit. Nemo potest duobus dominis servire. Hinc Paulus religiosorum mentes a mundi consortio contestando ac potius conveniendo suspendit dicens Nemo militans deo implicat se negociis secularibus ut ei placeat cui se probavit. Hinc ecclesie rectoribus et vacandi studia precipit et consolandi remedia ostendit dicens. Secularia igitur iudicia si habueritis contemptibiles qui sunt in ecclesia illos constituite ad iudicandum. Ut ipsi videlicet dispensationibus terrenis inserviant quos dona spiritualia non exornant. Ac si apercius dicat. Quia penetrare intima nequeunt saltem necessaria foras operentur. Hinc Moyses qui cum deo loquitur. et Iethro alienigene reprehensione iudicatur. quod terrenis populorum negociis stulto labore deserviat. Cui et consilium mox prebetur. ut pro se alios ad iurgia dirimenda constituat. et ipse liberius ad erudiendos populos secreta spiritualium archana cognoscat. A subditis ergo inferiora gerenda sunt a rectoribus summa cogitanda. Ut scilicet oculum qui providendis gressibus preminet cura pulveris non obscuret. Caput namque subditorum sunt cuncti qui presunt. et ut recta pedes valeant itinera carpere. hoc procul dubio caput debet ex alto providere. Ne a profectu sui itineris pedes torpeant. cum curvata rectitudine corporis caput sese ad terram declinat. Qua autem mente animarum presul honore pastorali inter ceteros utitur. si in terrena negocia que reprehendere in aliis debuit et ipse versatur. Quod videlicet ex ira iuste retribucionis per prophetam dominus minatur dicens. Et erit sicut populus sic sacerdos. Sacerdos quippe est ut populus. quando ea agit is qui spirituali officio fungitur. que illi nimirum faciunt qui adhuc de studiis carnalibus iudicantur. Quod cum magno scilicet dolore caritatis Ieremias propheta conspiciens quasi sub destructione templi deplorat dicens. Quomodo obscuratum est aurum mutatum est color optimus. dispersi sunt lapides sanctuarii in

capite omnium platearum. Quid namque auro quod metallis ceteris preeminet nisi excellentia sanctitatis quid colore optimo nisi cunctis amabilis reuerentia religionis exprimitur. Quid sanctuarii lapidibus nisi sacrorum ordinum persone signantur. Quid platearum nomine nisi presentis uite latitudo figuratur quia enim greco eloquio platos latitudo dicitur profecto a latitudine platee nominate per semetipsam uero ueritas dicit lata et spaciosa uia est que ducit ad perditionem. Aurum ergo obscuratur cum terrenis actibus sanctitatis uita polluitur. Color optimus commutatur cum quorundam qui agere religiose credebantur estimatio anteacta minuitur. Nam cum quilibet post sanctitatis habitum terrenis se actibus inserit quasi colore permutato ante humanos oculos eius reuerentia despecta pallescit. Sanctuarii quoque lapides in plateas disperguntur cum ad usus secularium foras lata itinera expetunt hii qui ad ornamentum ecclesie intus in mysteriis quasi in secretis sanctuarii uacare debuerunt. Hii quippe sanctuarii lapides fiebant ut intra sancta sanctorum in ueste summi sacerdotis apparerent. Cum uero ministri religionis a subditis honorem redemptoris sui exemplo uite non exigunt sanctuarii lapides in ornamento pontificis non sunt. Qui nimirum sanctuarii lapides dispersi per plateas iacent cum persone sacrorum ordinum uoluptatum suarum latitudini dedite terrenis negociis inherent. Et notandum quod non hos dispersos in plateis sed in capite platearum dicit. Quia et cum terrena agunt summi uideri appetunt ut et lata itinera teneant ex uoluptate delectationis et tamen in plateis sint capite ex honore sanctitatis. Nil quippe obstat si sanctuarii lapides eosdem ipsos quibus constructum sanctuarium extitebat accipimus. Qui dispersi in capite platearum iacent quando sacrorum ordinum uiri terrenis actibus ex desiderio inseruiunt. Ex quorum prius officio sanctitatis gloria stare uidebatur. Secularia itaque negocia aliquando ex compassione toleranda sunt numquam uero ex amore requirenda. Ne cum mentem diligentis aggrauant hanc suo uicta pondere ad yma de celestibus mergant. Et contra non nulli gregis quidem curam suscipiunt sed sic sibimet uacare ad spiritualia appetunt ut rebus exterioribus nullatenus occupentur. Qui cum curare corporalia funditus negligunt subditorum necessitatibus minime concurrunt. Quorum nimirum predicatio plerumque despicitur quia dum delinquentium facta corripiunt sed tamen eis necessaria presentis uite non tribuunt neque libenter audiuntur. Egentis etenim mentem doctrine sermo non penetrat si hunc apud eius animum manus misericordie non commendat. Tunc autem ubi semen sermonis germinat quando hoc in audientis pectore pietas predicantis rigat. Unde rectores necesse est ut interiora possint infundere cogitatione et noxia et exteriora prouidere. Sic itaque pastores erga interiora studia subditorum suorum ferueant quatenus in eis exterioris uite prouidentiam non relinquant. Nam quasi iure ut diximus a perceptione predicationis gregis animus frangitur si cura exterioris subsidii a pastore negligitur. Unde primus pastor sollicite ammonet dicens Seniores qui in uobis sunt obsecro consenior et testis Christi passionum qui et eius que in futuro reuelanda est glorie communicator pascite qui in uobis est gregem dei. Qui hoc in loco passione cordis an corporis suadet aperuit cum protinus adiunxit prouidentes non coacte sed spontanee secundum deum neque turpis lucri gratia sed uoluntarie. Quibus profecto uerbis pastoribus pie precauetur ne dum subditorum inopiam satiant se mucrone ambitionis occidant ne cum per eos carnis subsidiis reficiuntur proximi ipsi remaneant a iustitie pane ieiuni. Hanc pastorum sollicitudinem paulus excitat dicens Si quis suorum et maxime domesticorum curam non habet fidem negauit et est infideli deterior. Inter hec itaque metuendum semper est et uigilanter intuendum ne dum cura ab eis exterior agitur ab intima intentione mergantur. Plerumque enim ut prediximus corda rectorum dum temporali sollicitudini incaute deseruiunt ab intimo amore frigescunt et foris fusa obliuisci non metuunt quod animarum regimina susceperunt. Sollicitudo ergo que subditis exterius impenditur subiecta necesse est mensura teneatur. Unde bene ad ezechielem dicitur Sacerdotes caput suum non radent neque comam nutrient sed tondentes attondeant capita sua. Sacerdotes namque iure uocati sunt qui ut sacrum ducatum prebeant fidelibus presunt. Capilli uero in capite exteriores sunt cogitationes in mente. Qui dum super cerebrum insensibiliter oriuntur curas uite presentis designant. que ex sensu negligenti quia importune

Epistola petri

Ad thymotheum

In ezechiel

aliquid procedit quod nobis non sentientibus prodit. Quia ergo cunctos qui praesunt habere quidem exteriores curas oportet, nec tamen eis vehementer incumbere, sacerdotes recte et caput radere et comam nutrire prohibentur, ut cogitationes carnis de vita subditorum nec a se funditus amputent, nec rursus ad crescendum nimis relaxent. Ubi et bene dicitur: Tondentes tondeant capita sua. Ut videlicet curae temporalis sollicitudinis et quantum necesse est prodeant, et tamen recidantur citius ne immoderatius excrescant. Dum igitur per administratam exteriorem providentiam corporum vita protegitur, et rursus per moderatam cordis intentionem non impeditur, capilli in capite sacerdotis et servantur ut cutem cooperiant, et reciduntur ne oculos claudant.

Ut rector sollicite invigilet ne hunc cupido placendi hominibus pulset. Capitulum decimumnonum

Inter haec necesse est ut rector invigilet solerter, ne hunc cupido placendi hominibus pulset, ne cum studiose interiora penetrat, cum provide exteriora subministrat, se magis a subditis diligi quam veritatem quaerat, ne cum bonis actibus fultus a mundo videlicet alienus, hunc auctori reddat extraneum amor suus. Hostis namque redemptoris est qui per recta opera quae facit, eius vice ab ecclesia amari concupiscit, quia adulterinae cogitationis reus est, si placere puer sponsae oculis appetit, per quem sponsus dona transmisit. Cui nimirum amor proprius cum rectoris mentem ceperit, aliquando hunc in inordinatam admollit lenitatem, aliquando ad asperitatem rapit. Ex amore etenim suo mens rectoris in mollitiem vertitur, qui cum peccantes subditos conspicit, ne erga hunc eorum dilectio torpeat, corripere non praesumit. Nonnunquam vero errata subditorum quae increpare debuerat adulationibus demulcet. Unde bene per prophetam dicitur: Vae his qui consuunt pulvillos sub omni cubito manus et faciunt cervicalia sub capite universae aetatis ad capiendas animas. Pulvillos quippe sub omni cubito manus ponere est cadentes a sua rectitudine animas atque in huius mundi se delectatione inclinantes blanda adulatione refovere. Quasi enim pulvillo cubitus vel cervicalibus caput iacentis excipitur, cum correptionis duritia peccanti subtrahitur, eique mollities favoris adhibetur, ut in errore molliter iaceat, quem nulla asperitas contradictionis impulsat. Sed haec rectores qui semetipsos diligunt his procul dubio exhibent a quibus se nocere posse in studio gloriae temporalis timent. Nam quos nil contra se valere conspiciunt, hos nimirum asperitate semper rigidae invectionis premunt, nunquam clementer ammonent, sed pastoralis mansuetudinis obliti iure dominationis terrent. Quos recte per prophetam divina vox increpat dicens: Vos autem cum austeritate imperabatis eis et cum potentia. Plus enim se suo auctore diligentes iactanter erga subditos erigunt, nec quid agere debeant, sed quid valeant attendunt. Nil de subsequenti iudicio metuunt, improbe de temporali potestate gloriantur. Libet ut licenter et illicita faciant, subditorum nemo contradicat. Qui ergo et prava studet agere et tamen ad haec ceteros tacere, ipse sibimet testis est, quia plus veritate se appetit diligi, qui se non vult defendi. Nemo quippe est qui ita vivat ut aliquando non delinquat. Ille ergo se ipso amplius veritatem desiderat amari, qui sibi a nullo vult contra veritatem parci. Hinc etenim Petrus Pauli increpationem libenter accepit. Hinc David correptionem subditi humiliter audivit, quia rectores boni dum privato diligere amore se nesciunt, liberae puritatis verbum a subditis obsequium humilitatis credunt. Sed inter haec necesse est ut cura regiminis tanta moderaminis arte temperetur, quatinus subditorum mens cum quaedam recte sentire potuerit, sic in vocis libertatem prodeat, ut tamen libertas in superbiam non erumpat, ne dum fortasse immoderatius linguae eis libertas conceditur, vitae ab eis humilitas amittatur. Sciendum quoque est quod oportet ut rectores boni placere hominibus appetant, sed ut sui aestimationis dulcedine proximos in affectum veritatis trahant, non ut se amari desiderent, sed ut dilectionem suam quasi quandam viam faciant, per quam corda audientium ad amorem conditoris inducant. Difficile quippe est ut quamlibet recta denuntians praedicator qui non diligitur libenter audiatur. Debet ergo qui praeest et studere se diligi quatenus possit audiri, et tamen amorem suum pro semetipso non quaerere, ne inveniatur ei cui servire per officium cernitur occulta cogitationis tyrannide resultare. Quod bene Paulus insinuat, cum sui nobis studii occulta manifestat dicens: Sicut et ego per omnia omnibus placeo. Qui tamen rursus dicit: Si adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem. Placet

s(cilicet) Paulus et non placet quia mentes quas placere ap-
petit non se sed per se hominibus placere veritatem querit

Quod scire sollicite rector debet quia plerumque vicia vir-
tutes se esse mentiuntur. Capitulum vigesimum

Scire etiam rector debet quod plerumque vicia virtutes
se esse mentiuntur. Nam sepe parsimonie
nomine se tenacia palliat, contraque se effusio
sub appellatione largitatis occultat. Sepe inor-
dinata remissio pietas creditur, et effrenata ira
spiritualis zeli virtus estimatur. Sepe precipitata
actio velocitatis efficacia, atque agendi tardi-
tas gravitatis consilium putatur. Unde necesse est ut rector
animarum virtutes ac vicia vigilanti cura dis-
cernat, ne aut cor tenacia occupet et parcum
se videri in dispensationibus exultet, aut cum
effuse quid perditur largum se quasi miserando glorietur,
aut remittendo quod ferire debuit ad eterna
supplicia subditos pertrahat, aut inmaniter feriendo
quod delinquitur ipse gravius delinquat, aut hoc
quod agi recte ac graviter potuit inmature preveniens
leviget, aut bone actionis meritum differendo
ad deteriora permutet.

Quod debet esse rectori discretio
correptionis et dissimulationis. Capitulum xxi

Sciendum quoque est quod aliquando subiectorum vicia
prudenter dissimulanda sunt, sed quia dissimulantur
indicanda. Aliquando et aperte cognita mature
toleranda, aliquando vero subtiliter et occulte perscru-
tanda, aliquando autem leniter arguenda, aliquando autem
vehementer increpanda. Nonnulla quippe ut
diximus prudenter dissimulanda sunt, sed quia dissi-
mulantur indicanda, ut cum delinquens et depre-
hendi se agnoscit et perpeti has quas in se
tacite tolerari considerat augere culpas erubes-
cat. Seque se iudice puniat, qui sibi apud se recto-
ris pacientia clementer excusat. Qua scilicet dissimulatione
bene Iudeam Dominus corripit, cum per prophetam dicit: Mentita
es et mei non es recordata, neque cogitasti in
corde tuo, quia ego tacens et quasi non videns.
Et dissimulavit ergo culpas et innotuit,
qui et erga peccantem tacuit et hoc ipsum tamen quia tacuit
dixit. Nonnulla autem vel aperte cognita ma-
ture toleranda sunt, cum videlicet rerum minime opportuni-
tas congruit ut aperte corrigantur. Nam secta
in maturitate vel inmature vulnera deterius in-
fervescunt. Et nisi cum tempore medicamenta conve-
niant, constat procul dubio quod medendi officium
amittant. Sed cum tempus subditis ad correptionem
queritur, sub ipso culparum pondere pacientia prelatorum
exercetur. Unde bene per psalmistam dicitur: Supra dorsum
meum fabricaverunt peccatores. In dorso quippe honera
sustinemus. Supra dorsum ergo suum fabricasse peccatores
queritur, ac si aperte dicat: Quos corrigere nequeo
quasi superimpositum honus porto. Nonnulla autem sunt
subtiliter occulta perscrutanda, ut quibusdam signis
erumpentibus rector in subditorum mente omne quod
clausum latet inveniat, et intercedente correptionis
articulo ex minimis maiora cognoscat. Unde recte
ad Ezechielem dicitur: Fili hominis, fode parietem. Ubi mox 8 c
idem propheta subiungit: Et cum fodissem parietem apparuit
hostium unum. Et dixit ad me: Ingredere et vide
abhominationes pessimas quas isti faciunt hic. Et
ingressus vidi, et ecce omnis similitudo reptilium
et animalium abhominatio, et universa ydola domus Israel
depicta erant in pariete. Per Ezechielem quippe
prepositorum persona signatur, per parietem duricia sub-
ditorum. Et quid est parietem fodere nisi acutis
inquisitionibus duriciam cordis aperire? Quem
cum perfodisset apparuit hostium, quia cum cordis
duricia vel studiosis percunctationibus vel maturis
correptionibus scinditur, quasi quedam ianua ostenditur
ex qua omnia illius qui corripitur cogitationum in-
teriora videantur. Unde et bene illic sequitur: Ingredere
et vide abhominationes pessimas quas isti faciunt hic.
Quasi ingreditur ut abhominationes aspiciat
qui discussis quibusdam signis exterius appa-
rentibus ita corda subditorum penetrat ut
cuncta ei que illicite cogitantur innotescant.
Unde et subditur: Et ingressus vidi, et ecce omnis
similitudo reptilium et animalium abhominatio. In
reptilibus cogitationes omnino terrene signantur,
in animalibus vero iam quidem aliquantulum a terra sus-
pense, sed adhuc terrene mercedis premia requirentes.
Nam reptilia toto corpore terre inherent, animalia
autem mole corporis a terra suspensa sunt, appetitu
tamen gule ad terram semper inclinantur. Reptilia itaque
sunt intra parietem quando cogitationes volvuntur in mente
que a terrenis desideriis numquam levantur. Animalia
quoque sunt intra parietem quando etsi que iam iusta, si qua
honesta cogitantur, appetendis tamen lucris temporalibus
honoribusque deserviunt. Et per semetipsa quidem iam
quasi a terra suspensa sunt, sed adhuc per ambitionem
quasi per gule desiderium sese ad yma submittunt.
Unde et bene subditur: Et universa ydola domus Israel

Depicta erant in pariete. Depictum quippe est Et
avaricia que est ydolorum servitus Recte ergo post cuncta
ydola describitur. Quia et si honesta actione
non nulli quasi alta se erigunt ambicione tamen inho-
nesta semetipsos adima deponunt. Bene autem dicitur
Depicta erant. Quia dum exteriorum rerum intrinsecus
species attrahuntur quasi in corde depingitur quicquid fictis
ymaginibus deliberando cogitatur. Notandum itaque
est quod prius foramen in pariete ac deinde hostium cernitur
et tunc demum occulta abhominacio demonstratur quia
nimirum uniuscuiusque peccati prius signa forinsecus de-
inde ianua aperte iniquitatis ostenditur Et tunc demum
omne malum quod intus latet aperitur. Non nulla autem
sunt leniter arguenda. Non nulla peccata leniter corri-
genda sunt. Nam cum non malicia sed sola igno-
rancia vel infirmitate delinquitur. profecto magna mo-
deramine ipsa delicti correptio temperetur. Cuncti
quippe quousque in hac mortali carne subsistimus
corrupcionis nostre infirmitatibus subiacemus. Ex se
ergo debet quisque colligere qualiter aliene debeat optare
inbecillitati misereri Ne contra infirmitatem proximi
si ad increpacionis vocem fervencius rapitur oblitus sui
esse videatur. Unde bene paulus ammonet dicens Et si
preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto vos qui spirituales
estis instruite in huiusmodi in spiritu mansuetudinis consi-
derans temetipsum ne et tu tempteris Ac si aperte
dicat Cum displicet ex aliena infirmitate quod conspicis
pensa quod es. ut in increpacionis zelo se spiritus temperet
dum sibi quoque quod increpat timet Non nulla autem sunt
vehementer increpanda ut cum culpa ab auctore non
cognoscitur. quanti sit ponderis ab increpantis ore
senciatur. Et cum sibi quis malum quod perpetravit leni-
gat. hoc contra se gravius ex correpcionis asperitate
pertimescat. Debitum quippe rectoris est superne patrie
gloriam per vocem predicacionis ostendere. quanta in huius vite itinere
temptamenta antiqui hostis lateant aperire et subditorum
mala que tolerari leniter non debent cum magna zeli
asperitate corrigere Ne si minus contra culpas accenditur
culparum omnium ipse reus teneatur. Unde bene ad ezechielem
dicitur Sume tibi laterem et pones eum coram te et
describes in eo civitatem iherusalem Statimque subiungitur.
Et ordinabis adversus eam obsidionem et edificabis
municiones et comportabis aggerem et dabis contra eam
castra et pones arietes in gyro eius ad munimen
sui protinus subinfertur. Et tu sume tibi sartaginem
ferream et pones eam murum ferreum inter te et inter
civitatem. Cuius enim ezechiel propheta nisi magistrorum speciem
tenet Cui dicitur Sume tibi laterem et pones eum
coram te et describes in eo civitatem iherusalem Doctores quippe
doctores sibi laterem sumunt quando terrenum auditorum
cor ut doceant apprehendunt. Quem scilicet laterem co-
ram se ponunt quia totam intencionis mentis custodiunt
In quo et civitatem iherusalem iubentur describere quia predicantes
terrenis cordibus curant summopere quid sit superne
visio demonstrare. Ut quia in magno gloria pacis ce-
lestis agnoscatur. nisi et quanta hic irruat hostis
callidi temptamenta nostram. Apte subiungitur. Et or-
dinabis adversus eam obsidionem et edificabis
municiones. Sancti quippe predicatores obsidionem
circa laterem in quo iherusalem civitas descripta est or-
dinant quando terrene menti sed iam superna patria re-
querenti. quanto eam in huius vite tempore viciorum
impugnet adversitas demonstrant Nam cum unumquodque
peccatum quomodo proficientibus insidietur ostenditur. quasi obsidio
contra civitatem iherusalem voce predicatoris ordinatur
Sed quia non solum debent innotescere qualiter vicia
impugnent. verum et quomodo custodite virtutes nos
roborent recte subiungitur. Et edificabis municiones
Municiones quippe sanctus predicator edificat
quando virtutes quibus resistat viciis demonstrat
Et quia crescente virtute plerumque bella temp-
tacionis augentur. recte adhuc additur. Et comportabis
aggerem et dabis contra eam castra et pones arietes
in gyro Aggerem namque comportat quando predicator
quisque molem crescentis temptacionis enunciat Et contra
iherusalem castra erigit quando recte intencioni auditorum
hostis callidi circumspectas et quasi incomprehensibiles
insidias predicit atque in gyro arietes ponit cum
temptacionum aculeos in hac vita nos undique
circumdantes et virtutum murum perforantes innote-
scit Sed cuncta hec licet subtiliter rector insinuet
nisi contra delicta singulorum emulacionis spiritu fervescat
nullam sibi in perpetuum absolucionem parat. Unde
illic adhuc recte subiungitur Et tu sume tibi
sartaginem ferream et pones eam murum ferreum
inter te et inter civitatem. Per sartaginem quippe
frixura mentis. per ferrum vero increpacionis fortitudo
signatur. Quid vero acrius doctoris mentem quam
zelus dei frigit et excruciat. Unde paulus
huius sartaginis urebatur. frixura cum diceret
Quis infirmatur et ego non infirmor Quis scanda-
lizatur et ego non uror Et quia quisquis zelo
dei accenditur. ne dampnari ex negligencia debeat
forti in perpetuum custodia munitur. Recte dicitur
Pones eam murum ferreum inter te et inter civitatem
Sartago vero ferrea murus ferreus inter prophetam

et civitate proximi quia cum nunc forte zeli rectoris
exsiliat eidem zeli post modum mense et auditores
suos forte multum tenet. Ne tunc eo vindictam
destituti sint si nunc fuerint increpati dissoluti.
Sed inter hec saepe difficultas increpationis rectoris
doctoris conspicitur difficile valde est ut non aliquid
et ad aliquid quod dicat non debet excedat. Et plerumque
contingit ut dum culpa subditorum cum magna
invectione corripitur magistri lingua usque ad verba excessus
pertrahatur. Cumque increpatio immoderate accenditur
corda delinquentium in desperatione deprimuntur. Unde necesse
est ut cum rector subditorum mentem plus se
quam debuit percussisse conspicit apud semetipsum ad paenitentiam
recurrat ut per lamenta veniam in conspectu veritatis
obtineat etiam quod per zelum eius studium peccat. Quod
Deut. figurate Dominus per Moysen praecipit dicens: Si quis
abierit cum amico suo simpliciter in silvam ad ligna
caedenda et lignum securis fugerit manu ferrumque
lapsum de manubrio amicum eius percusserit et occiderit
hic ad unam supradictarum urbium fugiet et
vivet ne forte proximus eius cuius effusus est sanguis
dolore stimulatus persequatur et apprehendat
eum et percutiat animam eius. Ad silvam quippe cum
amico imus quoties ad intuenda subditorum delicta
convertimur et simpliciter ligna succidimus
cum delinquentium vitia pia intentione resecamus.
Sed securis manu fugit cum sese increpatio
plus quam necesse est in asperitatem pertrahit. Ferrumque
de manubrio prosilit cum de correptione sermo
durior excedit et amicum percutit et occidit
quia auditorem suum prolata contumelia a spiritu dilectionis
interficit. Correpti namque mens repente
ad odium proruit si hanc immoderata increpatio
plus quam debuit addicit. Sed is qui incaute
ligna percutit et proximum exstinguit ad tres
necesse est urbes fugiat ut in una earum defensus
vivat quia si ad paenitentiae lamenta conversus in unitate
sacramenti sub spe fide et caritate absconditur
reus perpetrati homicidii non tenetur. Eumque exstincti
proximus cum invenerit non occidit quia cum
districtus iudex venerit qui sese nobis per naturae
nostrae consortium iunxit ab eo procul dubio culpae
reatum non expetit quem sub eius venia fides spes
et caritas abscondit. Qualiter rector sacrae legis
meditationibus debeat esse intentus. Capitulum XI.

Sed omne hoc rite a rectore agitur si superni
timoris et dilectionis spiritu afflatus
studiose cotidie sacri eloquii praecepta me-
ditetur ut in eo vim sollicitudinis et erga
caelestem vitam providae circumspectionis quam humana
conversatio usus indesinenter destruit divinae
admonitionis verba restituant. Et qui ad ve-
tustatem vitae per saecularem societatem ducitur
ad amorem semper spiritalis patriae compunctionis aspiratione
renovetur. Valde namque inter humana
verba cor defluit cumque indubitanter constet quod
externis occupationum tumultibus impulsum a
semetipso corruat studere incessabiliter debet
ut per eruditionis studium resurgat. Hinc est
enim quod praelatum gregi discipulum Paulus admo-
net dicens: Dum venio attende lectioni. Hinc
David ait: Quomodo dilexi legem tuam Domine
tota die meditatio mea est. Hinc Moysi Dominus
de portanda arca praecipit dicens: Facies quatuor
circulos aureos quos pones per quatuor ar-
cae angulos faciesque vectes de lignis setim
et operies eos auro inducesque per circulos qui sunt in
arcae lateribus ut portetur in eis qui semper
erunt in circulis nec umquam extrahentur ab eis. Quid
per archam nisi sancta Dei ecclesia figuratur?
Cui quatuor circuli aurei per quatuor
angulos adiungi iubentur quia in eo quod per quatuor
mundi partes tendendo dilatatur procul dubio
quatuor sancti evangelii libris accincta praedi-
catur. Vectes quoque de lignis setim
fiunt qui eisdem ad portandum circulis inseruntur
quia fortes perseverantesque doctores velut i-
mputribilia ligna quaerenda sunt qui instructioni
sacrorum voluminum semper inhaerentes sanctae ecclesiae u-
nitatem denuntiant et quasi intromissi circulis
archam portent. Vectibus quippe archam por-
tare est bonis doctoribus sanctam ecclesiam ad
rudes infidelium mentes praedicando deducere. Qui
auro quoque iubentur operiri ut cum sermone aliis
insonant ipsi etiam vitae splendore fulgescant.
De quibus apte subditur: Qui semper erunt in circulis nec
unquam extrahentur ab eis. Quia nimirum necesse
est ut qui ad officium praedicationis excubant a
sacrae lectionis studio non recedant. Ad hoc namque
vectes esse in circulis semper iubentur ut cum portari
archam opportunitas exigit de intromittendis

verbis percutiendi nulla tarditas relinquitur. Cum vero districtum spirituale ad subditos pastor iniungit, ignominiosum valde est si tunc querat discere cum questionem debet enodare. Hinc talis verbis inserat ut doctores sp[iritus] in suis cordibus eloquia sacra meditatione assidua custodiant, archam sine mora eliciant si quid quod necesse est communis doceant. Unde bene pastor cunctis pastoribus ceteris admonens dicit: Parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea que in vobis est spe. Ac si aperte dicat: ut pectoris archam mora nulla preveniat, verbis sacris numquam vacet.

xxij c.

quanta debet esse diversitas in arte predicationis

Quia ergo qualis esse debeat pastor ostendimus, nunc qualiter doceat demonstremus. Ut enim longe ante nos reverende memorie Gregorius Nazarenus edocuit, non una eademque cunctis exhortatio congruit, quia nec cunctos par morum qualitas astringit. Sepe namque aliis officiunt que aliis prosunt. Nam et plerumque herbe que hec animalia nutriunt alia occidunt. Et lenis sibilus equos mitigat, catulos instigat. Et medicamentum quod hunc morbum imminuit, alteri vires iungit. Et panis qui vitam fortium roborat, infantium necat. Pro qualitate igitur audientium formari debet sermo doctorum, ut et ad sua singulis congruat, et tamen a communis edificationis arte numquam recedat. Quid enim sunt intente mentes auditorum nisi, ut ita dixerim, quedam in cythara tensiones stantes cordarum? Quas tangendi artifex ut non sibimet ipsi dissimile canticum faciat, dissimiliter pulsat. Et idcirco corde consonam modulationem reddunt, quia uno quidem plectro sed non uno impulsu feriuntur. Unde et doctor quisque ut in una cunctos virtute caritatis edificet, ex una doctrina non una eademque exhortatione tangere corda audientium debet. Aliter namque viri aliter admonendi sunt femine. Aliter iuvenes, aliter senes. Aliter inopes, aliter locupletes. Aliter leti, aliter tristes. Aliter subditi, aliter prelati. Aliter servi, aliter domini. Aliter huius mundi sapientes, aliter hebetes. Aliter impudentes, aliter verecundi. Aliter protervi, aliter pusillanimes. Aliter impatientes, aliter patientes. Aliter benivoli, aliter invidi. Aliter simplices, aliter impuri. Aliter incolumes, aliter egri. Aliter qui plagas metuunt et propterea innocenter vivunt, aliter qui sic in iniquitate duruerunt ut nec per plagas corrigantur. Aliter nimis taciti, aliter multiloquio vacantes. Aliter pigri, aliter precipites. Aliter mansueti, aliter iracundi. Aliter humiles, aliter elati. Aliter pertinaces, aliter inconstantes. Aliter gule dediti, aliter abstinentes. Aliter qui sua misericorditer tribuunt, aliter qui aliena rapere contendunt. Aliter qui nec aliena rapiunt nec sua largiuntur, aliter qui et sua que habent tribuunt et aliena rapere non desistunt. Aliter discordes, aliter pacati. Aliter seminantes iurgia, aliter pacifici. Aliter admonendi sunt qui sacre legis verba non recte intelligunt, aliter qui recte quidem intelligunt sed humiliter non loquuntur. Aliter qui cum predicare digne valeant pre nimia humilitate formidant, aliter quos a predicatione imperfectio vel etas prohibet et tamen precipitatio impellit. Aliter qui in hoc quod temporaliter appetunt prosperantur, aliter qui ea quidem que mundi sunt concupiscunt sed tamen adversitatis labore fatigantur. Aliter coniugiis obligati, aliter a coniugii nexibus liberi. Aliter commixtione carnis experti, aliter ignorantes. Aliter qui peccata deplorant operum, aliter qui cogitationum. Aliter qui commissa plangunt nec tamen deserunt, aliter qui deserunt nec tamen plangunt. Aliter qui illicita que faciunt laudant, aliter qui accusant prava nec tamen devitant. Aliter qui repentina concupiscentia superantur, aliter qui in culpa ex consilio ligantur. Aliter qui licet minima crebro tamen illicita faciunt, aliter qui se a parvis custodiunt sed aliquando in gravibus demerguntur. Aliter qui bona nec inchoant, aliter qui inchoata minime consummant. Aliter qui mala occulte agunt et bona publice, aliter qui bona que faciunt abscondunt et quibusdam factis tamen in publico mala de se opinari permittunt. Sed quid nobis utiliter ista cuncta collecta enumeramus, si non etiam admonitionis modos per singula quanta possumus brevitate pandamus?

Quod aliter admonendi sunt viri atque aliter mulieres. Capitulum xxiiij.

Aliter ergo admonendi sunt viri atque aliter femine

Unde illis gravia istis vero iniungenda sunt leviora ut illos magna exerceant istas vero leviter demulcendo convertant.

Aliter admonendi sunt iuvenes atque aliter senes quia illos plerumque severitas admonitionis ad provectum dirigit istos vero ad meliora opera deprecatio blanda componit. Scriptum quippe est: Seniorem ne increpaveris sed obsecra ut patrem.

Aliter inopes aliter locupletes. Illis namque offerre consolationis solatium contra tribulationem, istis vero inferre metum contra elationem debemus. Inopi quippe a domino per prophetam dicitur: Noli timere quia non confunderis. Cui non longe post blandiens dicit: Paupercula tempestate convulsa. Cui rursum consolatur dicens: Elegi te in camino paupertatis. At contra Paulus discipulo de divitibus dicit: Divitibus huius saeculi praecipe non superbe sapere neque sperare in incerto divitiarum suarum. Ubi notandum valde est quod humilitatis doctor memoriam divitum faciens non ait roga sed praecipe. Quia sic impendenda est pietas infirmitati ut honor tamen non debeatur elationi. Talibus ergo rectum quod dicitur tanto rectius imperatur quanto et in rebus transitoriis altitudine cogitationis intumescunt. De his in evangelio Dominus dicit: Vae vobis divitibus qui habetis consolationem vestram. Quia enim quae sint aeterna gaudia nesciunt ex praesentis vitae abundantia consolantur. Offerenda est ergo eis consolatio quos caminus paupertatis coquit. Atque illis inferendus est timor quos consolatio gloriae temporalis extollit ut et illi discant quia divitias quas non conspiciunt possident et illi cognoscant quia eas quas conspiciunt nequaquam tenere possunt. Plerumque tamen personarum ordinem permutat qualitas morum ut sit dives humilis sit pauper elatus. Unde mox praedicantis lingua cum audientis debet vita componi ut tanto districtius in paupere elationem feriat quanto eam nec illata paupertas inclinat. Et tanto levius humilitatem mulceat divitum quanto eos nec abundantia quae sublevat exaltat. Nonnunquam tamen etiam superbus dives exhortationis blandimento placandus est. Quia et plerumque dura vulnera per lenia fomenta mollescunt. Et furor insanorum saepe ad salutem medico blandiente reducitur. Cumque eis in dulcedine condescenditur languor insaniae mitigatur. Neque enim negligenter intuendum est quod cum Saulem spiritus adversus invaderet apprehensa David cithara eius vesaniam sedabat. Quid enim per Saulem nisi elatio potentium? Et quid per David innuitur nisi humilis vita sanctorum? Cum ergo Saul ab immundo spiritu arripitur David canente eius vesania temperatur. Quia cum sensus potentium per elationem in furorem vertitur dignum est ut ad salutem mentis quasi dulcedine citharae locutionis nostrae tranquillitate revocetur. Nam cum huius saeculi potentes arguuntur prius per quasdam similitudines velut de alieno negotio requirendi sunt. Et cum rectam sententiam quasi in alterum protulerint tunc modis congruentibus de proprio reatu feriendi sunt. Ut mens temporali potentia tumida contra corripientem nequaquam se erigat quae suo sibi iudicio superbiae cervicem calcat. Et in nulla sui defensione se obiciat quae sententia oris proprii ligatur. Hinc est enim quod Nathan propheta arguere regem David venerat et quasi de causa pauperis contra divitem iudicium quaerebat ut prius rex sententiam diceret et reatum suum postmodum audiret quatenus nequaquam iustitiae contradiceret quam in se ipso protulisset. Vir itaque sanctus et peccatorem considerans et regem miro ordine audacem reum prius per confessionem ligare studuit et postmodum per increpationem secare. Celavit paululum quem quaesivit sed percussit repente quem tenuit. Gravius enim fortasse incideret si ab ipso sermonis exordio aperte culpam ferire voluisset. Sed praemissa similitudine eam quam occultabat acuebat increpationem. Ad aegrum medicus venerat secandum vulnus videbat sed de patientia aegri dubitabat. Abscondit ergo ferrum medicinale sub veste quod educens subito

subito fiat in vel ut siccatum se et
egere antequam eluceat et sentire recuperet

Aliter admonendi sunt leti atque aliter tristes letis videlicet in-
ferenda sunt tristia que sequuntur ex supplicio
tristibus vero inferenda sunt leta que promittuntur ex
regno. Discant leti ex comminationis asperitate
quod timeant. Audiant tristes premiorum gaudia
de quibus presumant. Illis quippe dicitur. Ve vobis
qui ridetis nunc quia flebitis. Ista vero dicitur
magistro dicente audiunt. Iterum videbo vos
et gaudebit cor vestrum et gaudium vestrum nemo
tollet a vobis. Non nulli autem leti vel tristes non
rebus fiunt sed conspersionibus existunt quibus
profecto intimandum est quod quedam vitia quibusdam
conspersionibus propinqua sunt. Habent enim leti ex
propinquo luxuriam tristes iram. Unde necesse
est ut non quisque solum consideret quod ex conspersione
sustinet sed etiam quod deterius premat
ne dum nequaquam pugnat contra hoc quod tolerat
ei quo se liberum estimat vitio succumbat

Aliter admonendi sunt subditi atque
aliter prelati. Illos ne subiectio conterat
istos ne locus superior extollat. Illi ne
minus quam iubentur impleant. Isti ne plus iusto
iubeant quam compleantur. Illi ut humiliter sub-
iaceant. Isti ut temperanter presint. Nam
et hoc quod intelligi et figuraliter potest illis dicitur
Filii obedite parentibus vestris in domino. Istis
vero precipitur et patres nolite ad iracundiam
provocare filios vestros. Illi discant quomodo ante occul-
ti arbitri oculos sua interiora componant.
Isti quomodo et commissis sibi exempla bene vivendi
prebeant. Scire etenim debent prelati
quod si perversa umquam perpetrant tot mortibus
digni sunt quot ad subditos suos exempla
perditionis transmittunt. Unde necesse est ut tanto
se cautius a culpa custodiant quanto per prava
que faciunt non soli moriuntur. Admo-
nendi sunt illi ne districtius puniantur si
absoluti reperiri nequiverint. Isti ne de se
ipsi ne de subditorum erratibus iudicentur
et erroribus

etiam si de se securos inveniunt. Illi
ut tanto se sollicitius vivant quanto eos
aliena cura non implicat. Ista vero ut
aliorum curas sic compleant quatenus et suas
agere non desistant et sic in propria sollicitudine
ferveant ut a commissorum custodia minime
torpescant. Illi namque sibimet vacanti dicitur
Vade ad formicam o piger et considera vias
eius et disce sapientiam. Istis vero terribiliter admo-
netur cum dicitur. Fili mi si spoponderis pro amico
tuo defixisti apud extraneum manum tuam
et laqueatus es verbis oris tui et captus
propriis sermonibus. Spondere namque pro amico
est alienam animam in periculo sue conversa-
tionis accipere. Unde et apud extraneum manus
defigitur quia apud curam sollicitudinis
que ante deerat mens ligatur. Verbis
vero oris sui illaqueatus est et propriis ser-
monibus captus quia dum commissis sibi
cogitur bona dicere ipse prius necesse est
que dixerit custodire. Illaqueatur verbis oris
sui dum rationis exigente consortio cogitur ne
eius vita ad aliud quam admonet relaxe-
tur. Unde et apud districtum iudicem cogitur
tanta in opere exsolvere quanta eum constat
aliis voce precepisse. Ubi et bene mox exhor-
tatio subditur ut dicitur. Fac ergo quod
dico fili mi et temetipsum libera quia
incidisti in manum proximi tui. Discurre
festina suscita amicum tuum ne dederis
sompnum oculis tuis nec dormitent pal-
pebre tue. Quisquis enim ad vivendum aliis
in exemplo preponitur non solum ut ipse e-
vigilet sed et ut amicum suscitet admo-
netur. Ei namque vigilanti bene vivendo
non sufficit si non et illum cui preest a
peccati torpore disiungit. Bene namque dicitur
ne dederis sompnum oculis tuis nec dor-
mitent palpebre tue. Sompnum quippe
oculis dare est intentione cessante subditorum
curam omnino negligere. Palpebre vero dormi-
tant cum cogitationes nostre ea que in subditis
arguenda cognoscunt pigredine de-
primente dissimulant. Plene enim dormi-

Hinc ei dicitur: ne dederis somnum oculis tuis
nec dormitent palpebrae tuae. Somnum quippe
oculis dare est intentione cessante subditorum
curam omnino negligere. Palpebrae vero dormitant
cum cogitationes nostrae ea quae in subditis argu-
enda cognoscunt pigritia deprimente dissi-
mulant. Plene enim dormire est commissorum
acta nescire nec corrigere. Non autem dormi-
re sed dormitare est quae quidem reprehendenda sunt
cognoscere sed tamen propter mentis taedium digna
ea increpationibus non emendare. Dormi-
tando enim oculus ad plenissimum soporem ducitur
quia plerumque qui praeest malum quod cognoscit
non resecat ad hoc quandoque negligentiae suae merito
pervenit ut quod a subditis delinquitur nec
cognoscat. Admonendi itaque sunt qui praesunt
ut per circumspectionis studium vel animalia caeli
contendant. Esse ostensa quippe
caeli animalia intus et in circuitu oculis ple-
na describuntur. Dignum quippe est ut cuncti qui
praesunt intus atque in circuitu oculos habeant
quatenus et interni iudicii in semetipsis
placere studeant et exempla vitae
praebentes ea etiam quae in aliis sunt corri-
genda deprehendant. Admonendi sunt sub-
diti ne praepositorum suorum vitam temere iudi-
cent. Si quid eos forte agere reprehensibiliter
viderint ne unde recte mala redarguunt
inde per elationis impulsum in profundiora mer-
gantur. Admonendi sunt ne cum culpas
praepositorum considerant contra eos audaciores fi-
ant. Sed sic si qua valde sunt eorum prava
apud semetipsos diiudicent ut tamen divino
timore constricti ferre sub eis iugum reverentiae
non recusent. Quod melius ostendimus si
David factum ad medium deducamus.
Saul quippe persecutor cum ad purgandum
ventrem speluncam fuisset ingressus illic cum
viris suis David inerat qui iam tam longo
tempore persecutionis eius mala tolerabat.
Cumque hunc viri sui ad feriendum Saul accen-
derent fregit eos responsionibus suis quia
manum mittere in christum domini non deberet.
Qui tamen occulte surrexit et oram chlami-
dis eius abscidit. Quid enim per Saul nisi
mali rectores, quid per David nisi boni sub-
diti designantur. Saulem vero purgare ventrem
est praepositos conceptam in corde ma-
litiam usque ad opera miseri odoris ex-
tendere et cogitata apud se noxia factis ex-
terioribus consequendo ostendere. Quem tamen
David ferire metuit quia piae subditorum
mentes ab omni peste obtrectationis se
abstinentes praepositorum vitam nullo gla-
dio linguae percutiunt et cum de imperfectione re-
prehendunt. Quia et si quando pro infirmitate se
se abstinere vix possunt ut extrema quae-
dam atque exteriora praepositorum mala sed tamen
humiliter loquantur quasi horam chla-
midis silenter incidunt. Quia videlicet
dum praelatae dignitati salvo innoxie et
latenter derogant quasi regis super-
positi vestem foedant. Sed et tamen ad se re-
redeunt seque vehementissime vel de tenu-
issima verbi laceratione reprehendunt. Unde
bene et illic scriptum est: post haec David per- In libro Regum
cussit cor suum eo quod abscidisset oram chlami-
dis Saul. Facta quippe praepositorum oris gla-
dio ferienda non sunt etiam cum recte reprehen-
denda iudicantur. Si quando vero contra eos vel
in minimis lingua labitur necesse est ut per
afflictionem paenitentiae cor prematur quatenus
ad semetipsum redeat et cum praepositae potestati
deliquerit eius contra se iudicium a quo sibi
praelata est pertimescat. Nam cum praepositis de-
linquimus eius ordini qui eos nobis praetulit ob-
viamus. Unde Moyses quoque cum contra se
et Aaron conqueri populum cognovisset
ait: Nos enim quid sumus? murmurium
contra nos, nec contra nos est murmur vestrum sed
contra dominum etc. ¶ Aliter admonendi
sunt servi aliter domini capitulum V.

Aliter admonendi sunt servi atque aliter domini.
Servi scilicet ut in se semper humilitatem
conditionis aspiciant, domini vero ut na-
turae suae qua aequaliter sunt cum servis condi-
ti memoriam non amittant. Servi admo-
nendi sunt ne dominum despiciant si ordinationi
eius superbiendo contradicunt Deum. Quoque admo-
nendi sunt quia contra Deum de munere eius
superbiunt si eos quos per conditionem tenent

subditos equales sibi per naturam consortii non agnoscunt. Isti amonendi sunt ut agnoscant quales fiant se servos esse dominorum. Illi amonendi sunt ut agnoscant se conservos esse servorum. Istis namque dicitur: Servi, obedite dominis carnalibus. Et rursum: Quicumque sunt sub iugo servi, dominos suos dignos omni honore arbitrentur. Illis autem dicitur: Et vos domini eadem facite illis, remittentes minas, scientes quia et illorum et vester dominus est in celis. Aliter amonendi sunt sapientes huius seculi atque aliter hebetes. ~~Capitulum~~

Aliter amonendi sunt sapientes huius seculi vel mundi atque aliter hebetes. Sapientes quippe amonendi sunt ut amittant scire que sciunt; hebetes quoque amonendi sunt ut appetant scire que nesciunt. In illis hoc primum destruendum est quod se sapientes arbitrantur; in istis autem edificandum est quicquid de superna sapientia cognoscitur, quia enim minime superbiunt quasi ad suscipiendum edificium corda paraverunt. Cum illis laborandum est ut sapientius stulti fiant, stultam sapientiam deserant et sapientem Dei stultitiam discant; istis vero predicandum est ut ab ea que putatur stultitia ad veram sapientiam vicinius transeant. Illis namque dicitur: Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc seculo, stultus fiat ut sit sapiens. Istis quoque dicitur: Non multi sapientes secundum carnem. Et rursum: Que stulta sunt mundi elegit Deus ut confundat sapientes. Illos plerumque rationis argumenta, istos nonnumquam melius exempla convertunt. Illis nimirum prodest ut in suis allegationibus victi iaceant; istis vero aliquando sufficit ut laudabilia aliorum facta cognoscant. Unde magister egregius sapientibus et insipientibus debitor cum Hebreorum quosdam sapientes, quosdam vero tardiores amoneret, illis de expletione testamenti veteris loquens eorum sapientiam argumento superavit, dicens: Quod antiquatur et senescit prope interitum est. Sed cum solis exemplis quosdam trahendos cerneret, in eadem epistola adiunxit: Sancti ludibria et verbera experti, insuper vincula et carceres; lapidati sunt, secti sunt, temptati sunt, insuper ~~vincula et carceres~~. Et rursum: Mementote prepositorum

[illegible]

vestrorum qui vobis locuti sunt verbum Dei, quorum intuentes exitum conversationis imitamini fidem; ut quos illos vincens ratio frangeret, istos ad maiora conscendere imitationis blanda suaderet. Capitulum. Aliter amonendi sunt impudentes atque aliter verecundi. Capitulum ~~…~~

Aliter amonendi sunt impudentes atque aliter verecundi. Illos namque ab impudentie vitio non nisi increpatio dura compescit; istos namque ad melius exhortatio modesta componit. Illi se delinquere nesciunt nisi et a pluribus increpentur; istis plerumque ad conversationem sufficit quod eis doctor mala sua saltem leniter ad memoriam reducat. Illos melius corrigit qui invehendo reprehendit; istis autem maior profectus adducitur si hoc quod in eis reprehenditur quasi ex latere tangatur. Impudentem quippe Iudeorum plebem Dominus aperte increpans ait: Frons meretricis facta est tibi, noluisti erubescere. Et rursum verecundiam refovet dicens: Confusionis adolescentie tue oblivisceris et opprobrii viduitatis tue non recordaberis, quia dominabitur tui qui fecit te. Impudenter quoque delinquentes Galathas aperte Paulus increpat dicens: O insensati Galathe, quis vos fascinavit? Et rursum: Sic stulti estis ut cum spiritu ceperitis nunc carne consummemini. Culpas vero verecundium quasi compatiens reprehendit dicens: Gavisus sum in Domino vehementer quoniam tandem aliquando refloruistis pro me sentire, sicut et sentiebatis; occupati enim eratis; ut et illorum culpas increpatio detegeret et horum negligentiam sermo mollior velaret. Capitulum. Aliter amonendi sunt protervi atque aliter pusillanimes. ~~Capitulum~~ IX

Aliter amonendi sunt protervi atque aliter pusillanimes. Illi enim dum valde de se presumunt exprobrantes ceteros dedignantur; isti autem dum nimis infirmitatis sue sunt conscii plerumque in desperationem cadunt. Illi singularia sua estimant cuncta que agunt; isti despecta vehementer putant esse que faciunt, et idcirco in desperationem ~~…~~ franguntur. Subtiliter igitur ab arguente discutienda sunt opera protervorum, ut in quo sibi placent ostendatur quia Deo displicent.

Tunc namque protervos melius corrigimus cum
ea que bene gessisse sciunt nulla gesta mon-
stramus ut unde adepta gloria creditur in
verbis confusio subsequatur. Aliquando vero cum
se vitium protervie minime perpetrare cognoscunt
compendiosius ad correctionem veniunt si alterius
culpe manifestioris ex latere requisite
confundantur ut ex eo quod defendere nequeunt
cognoscant se tenere improbe quod defendunt.
Unde cum protervire Paulus Corinthios ad-
versum se invicem cerneret et alius
alius Pauli alius Apollo alius Cephe
alius Christi se esse diceret incestus culpam
in medium deduxit que apud eos et per-
petrata fuerat et incorrecta remanebat
dicens: Auditur inter vos fornicatio et talis for-
nicatio qualis nec inter gentes ita ut uxo-
rem patris quis habeat et vos inflati estis
et non magis luctum habuistis ut tolleretur de
medio vestrum qui hoc opus fecit. Ac si
aperte dicat: Quid vos per protervitatem alte-
rius illius esse dicitis qui per dissolutionem negligencie
nullius vos esse monstratis. At contra pusil-
lanimes aptius ad iter bene agenda
reducimus si quedam illorum bona collateraliter
requiramus ut dum in eis alia reprehendendo
corripimus alia amplectendo laudamus
eorum teneritudinem laus audita
nutriat quam culpa increpata castigat. Plerum-
que vero utilius apud illos proficimus si et illorum
bene gesta memoramus et si qua ab
eis inordinate gesta sunt non iam tamquam
perpetrata corripimus sed quasi adhuc ne perpe-
trentur debeant prohibemus ut et illa que probamus
applaudentes illatus favor augeat et contra ea
que reprehendimus magis apud pusillanimes
exhortatio verecunda convalescat. Unde idem
Paulus cum Thessalonicenses in accepta predica-
tione quadam vicini finis formidine cognosceret
pusillanimitate turbatos prius in eis que
fortia perspicit laudat et caute monendo
postmodum que infirma sunt roborat. Ait
enim: Gratias agere debemus semper Deo pro vobis fratres
ita ut dignum est quoniam supercrescit et habundat
caritas uniuscuiusque vestrum in invicem ita
ut et nos ipsi in vobis gloriemur in ecclesiis
Dei pro patientia vestra et fide. Qui tamen blanda
hec vite eorum preconia premittens paulo post

subdit dicens: Rogamus autem vos fratres per ad-
ventum Domini nostri Jesu Christi et congregationis nostre in
ipsum ut non cito moveamini a vestro sensu
neque terreamini neque per spiritum neque per sermonem neque
per epistolam tamquam per nos missam quasi instet
dies Domini. Egit namque verus doctor ut prius
audirent laudati quod recognoscerent et post quod
exhortati sequerentur quatenus eorum mentem ne admo-
nitio subiuncta concuteret laus premissa solidaret.
Et quos commotos esse vicini finis suspicione
cognoverat iam non redarguebat motos sed quasi
transacta nescientes adhuc commoveri prohibebat
ut dum de ipsa levitate motionis predicatori
suo se incognitos esse crederent tanto reprehensibile
quanto et cognosci ab illo formidarent fugerent.

Quomodo aliter admonendi sunt impatientes atque ali-
ter patientes. Capitulum nonum.

Aliter admonendi sunt impatientes atque aliter pa-
tientes. Dicendum namque est impatientibus
quia dum frenare spiritum negligunt
per multa etiam que non appetunt abrupta iniqui-
tatis rapiuntur, quia videlicet mentem impellit fu-
ror quo non trahit desiderium et agit commota velud
nesciens unde post doleat sciens. Dicendum
quoque est impatientibus quod dum motionis im-
pulsu precipites quedam velut alienati pe-
ragunt vix mala sua postquam fecerint perpetrata
cognoscunt. Cumque perturbationi sue minime
obsistunt et si qua a se tranquilla mente fuerant
bene gesta confundunt et improviso impulsu que
forsitan diu labore provido construxerunt
ipsa namque que mater est omnium custosque virtutum per
impatientie vitium virtus caritatis amittitur.
Scriptum quippe est: Caritas patiens est.
Igitur cum minime patiens est caritas non
est. Per hoc quoque impatientie vitium ipsa virtutum
nutrix doctrina dissipatur. Scriptum namque est:
Doctrina viri per patientiam noscitur. Tanto ergo
quisque minus ostenditur doctus quanto minus inve-
nitur patiens. Neque enim potest veraciter bo-
na docendo impendere si vivendo nescit equa-
nimiter aliena mala tolerare. Per hoc quoque
impatientie vitium plerumque mentem arrogancie
culpa transfigit quia dum despici in mundo
hoc quisque non patitur bona si qua sibi occulta
sunt ostentare conatur atque sic per

per impatientiam venit usque ad arrogantiam
dicitur. Dicitur quia per desperationem non potest dili-
gentis semetipsum in ostentatione gloriatur.
Unde Ecclesiastici est melior est patiens arrogante
quia videlicet eligit patiens quaslibet mala perpeti
quam per ostentationem virtutum bona sua occulta vel gloriosa.
Et contra eligit arrogans bona de se etiam
falsa iactari ne mala possit vel minima perpeti.
Quinta igitur cum patientia vel longanimitate etiam bona
reliqua que nimis congesta sunt et destruuntur.
Unde legitur apud Ezechielem de maceria. Dicitur
fossa perforabit. Et in ea videlicet supposita fuerat
arca [illegible] fuerint. Si enim in altari fossa non esset
fiet superveniens aura destrueret [illegible] de quo
quod in eo sacrificium imponitur. Quid vero est altare
dei nisi anima iusti? Quia quod bona egerit tot
super se ante oculos sacrificia imponit. Quid
vero est altaris fossa nisi humilitas patientia que dum mentem
ad adversa tolleranda humiliat quasi mens
sinus habet ymo potentiam demonstrat. Fossa
ergo in altari fiat ne suppositum sacrificium
aura dispergat. Quia et electorum mentes patientiam
custodiat ne commota vento impatientie et hoc
quod bene operata est amittat. Unde et hec etiam
fossa unius cubiti et mensuratum quia ni-
mirum si patientia deseritur unitatis mensura
perditur. Unde et Paulus ait: Invicem onera
vestra portate et sic adimplebitis legem
Christi. Lex vero Christi est karitas, unitas quam solam
perficiunt qui nec tunc excedunt. Audiat
impatientes quod scriptum est: Melior est patiens
viro forti et qui dominatur animo suo expugna-
tore urbium. Minor est enim victoria urbium
quia quos sibi subiungitur. Valde autem maius est
quod per patientiam vincitur quia ipse a se animus superatur
et semetipsum sibimetipsi subiicit. Qui cum
patientia mentis fruatur [illegible] [illegible]. Audiant
patientes quod electis suis veritas dicit: In
patientia vestra possidebitis animas vestras. Qui
enim credunt [illegible] sumus nos etiam et
anima possidebat corpus suum vos autem [illegible]
possessione repelli [illegible] non prius animas
nos possidemus. Custodiam quoque [illegible]
patientiam dum ex nostrum quod in ipsa nos
possidet nos in ipsos docuit. Quinta quoque
sic impatientie culpa cognoscamus per quam et hoc
ipsum amittimus quod sumus. Audiant et

impatientes quod per Salomonem dicitur: Totum
spiritum suum profert stultus, sapiens
autem differt et reservat in posterum. Impatientie quippe
impellente agitur ut totus spiritus foras
feratur. Quem inde citius perturbatio
eicit quod nulla intus disciplina sapientie
circumcludit. Sapiens autem differt et reservat in
posterum. Laesus enim impetus se ulcisci non
desiderat quia et tolerans parcit, optat tamen
ut iuste vindicari omnia quoniam iudicio non
ignorat. Et sic contra admonendi sunt patien-
tes ne in eo quod exterius portant interius
doleant ne tante virtutis sacrificium quod
integre foras ymmolant intus malicie
peste corrumpant et cum ab hominibus non ag-
noscitur sed cum sub divina examinatione patet
tamen doloris culpa doloris fiat quo sibi
ante homines virtutis speciem vendicat. Dicendum
itaque est patientibus ut studeant diligere
quos sibi necesse est tolerare ne si patientiam
dilectio non sequatur in deteriorem culpam eciam
virtus ostensa vertatur. Unde Paulus cum
dicit: Caritas patiens est, illico adiunxit
benigna est. Videlicet ostendens quia quos ex patientia
tolerat amare etiam ex benignitate non cesset.
Unde idem doctor egregius cum patientiam
discipulis suaderet dicens: Omnis amaritudo
et ira et indignatio et clamor et blasphemia
tollatur a vobis. Quasi cunctis exterius iam bene
positis ad interiora convertitur dicens: Cum
omni malicia quia nimirum frustra indignatio
clamor et blasphemia ab exterioribus tollitur
si in interioribus vitiorum mater malicia dominatur
et incassum foras nequitia ex ramis inciditur
si in radice pravitatis interius inveta
servatur. Unde et per se semetipsam veritas
dicit: Diligite inimicos vestros, benefacite
hiis qui vos oderunt, orate pro persequentibus
et calumpniantibus vos. Virtus itaque est
coram hominibus adversarios tolerare sed virtutem
coram deo diligere. Quia hoc ipsum solum
sacrificium deus accipit quod ante eius oculos
in altari boni operis flamma karitatis incen-
ditur. Quinta que rursum quibusdam patientibus
nec tamen diligentibus dicit: Quid autem vides
festucam in oculo fratris tui et trabem in oculo
tuo non vides? Perturbatio quippe impatientie

festinat [illegible] Malicia vero [illegible] turbas mo-
tio quam illam nam animi tempestatis agitatio-
[illegible] quod consuetudo magna pene in multitu-
portat. Dicti vero aliter subiungit ypocrita
eice primum trabem de oculo tuo et tunc vide-
bis eicere festucam de oculo fratris tui. Sic si
dicatur quieti in iniquitatibus dolentis et saniem
si compatiens per pacientiam demonstrata comportabat
molem malicie cordis et tunc alios de impa-
ciencie levitate reprehendit. Sic est dicendum non sin-
des [illegible] bona [illegible] est sic aliena pu-
[illegible] alienum. Sciendum in pluribus pacientibus
solet ut eo quidem tempore quo vel adversa pa-
ciuntur vel contumelias audiunt nullo dolore
pulsentur et sic pacienciam exhibeant ut custo-
dire et cordis innocenciam non amittant.
Sed cum post paululum hec ipsa que pertu-
lerint ad memoriam revocant igne
se doloris inflammant argumenta ultionis
inquirunt. Et mansuetudinem quam tolle-
rando habuerunt retractando in maliciam
vertunt. Quibus citius a predicante succurritur
si que sit huius permutationis causa pandatur. Calli-
dus namque adversarius bellum contra duos mo-
vet unum videlicet inflammans ut contumelias
prior inferat alterum provocans ut contumeliis
lesus reddat. Sed plerumque dum huius iam
victor est qui iniuriam persuasus
irrogat ab illo vincitur qui illatam sibi
equanimiter portat. Unde ergo victor eius
quem concitando subiugavit tota contra alterum
virtute se erigit eique se fortiter
resistere et vincentem dolet. Et quem commovere
in ipsa contumeliarum illatione non potuit ab
aperto certamine interim cessans et secreta sug-
gestione cogitationes lacessens aptum de-
cipiendi tempus inquirit. Quia enim publico
bello perdidit ad exercendas occultas insi-
dias exardescit. Quietis namque iam
tempore ad victoris animum redit et vel rerum
dampna vel iacula contumeliarum ad memo-
riam reducit. Cunctaque que sibi illata
sunt vehementer exaggerans intolerabi-
lia valde ostendit tantoque merore mentem
conturbat ut plerumque vir paciens illa
se equanimiter tollerasse post victo-
riam captivus erubescat. Et quod non

non reddidisse contumeliam doleat et deteriora repen-
dere si occasio prebeatur exquirit. Quibus ergo isti
sunt similes nisi hiis qui per fortitudinem
in campo victores sunt sed per negligenciam
postmodum intra urbis claustra capiuntur. Qui-
bus sunt similes nisi hiis quos irruens
gravis languor a vita non subtrahit sed
levis veniens recidiva febris occidit. Ammo-
nendi sunt ergo pacientes ut cor post victo-
riam muniant ut hostem publico bello
superatum insidiari menibus mentis intendant
ut languorem plus serpentem timeant ne
hostis callidus in deceptione postmodum
maiore exultatione glorietur quo illa diu
contra se rigida colla victoris calcat.

Aliter ammonendi sunt benivoli atque aliter invidi — Ca. 37

Aliter ammonendi sunt benivoli atque ali-
ter invidi. Ammonendi namque sunt benivoli
ut sic alienis bonis congaudeant
quatenus hec et propria concupiscant sic et pro-
ximorum facta diligendo laudent ut ea etiam
imitando multiplicent. Ne si in huius vite
stadio ad certamen alienum
devoti fautores sed pigri spectatores assi-
stunt eo post certamen sine bravio remaneant
quo nunc in certamine non laborant. Et eo-
rum tunc palmas afflicti respiciant in quorum nunc
laboribus ociosi perdurant. Valde quippe
peccamus si aliena bene gesta non diligimus
sed nichil mercedis agimus si ea que dili-
gimus in quantum possumus non imitamur. Dicendum
namque est benivolis quia si imitari bona minime
festinant que laudantes approbant sic eis
virtutum sanctitas sicut stultis spectatoribus
ludicrarum artium vanitas placet.
Illi namque aurigarum atque histrionum gesta
favoribus efferunt nec tamen esse
desiderant quales illos conspiciunt
quos laudant. Mirantur eos placita egisse
sed tamen similiter devitant placere. Dicendum
benivolis est ut cum facta proximorum conspiciunt
ad suum cor redeant et de alienis actibus
non presumant ne bona laudent et agere
recusent. Gravius quippe ultima dampnatione
feriendi sunt quibus placuit quod imitari
noluerunt. Ammonendi sunt invidi ut
perpendant quante cecitatis sunt qui de alieno

profectu proficiunt aliena exaltatione contabescunt.
Quam infelicitatis sunt qui melioratione proximi
deteriores fiunt. Dumque augmenta crescentis alienae
prosperitatis aspiciunt apud semetipsos afflicti
cordis sui peste moriuntur. Quid istis infeli-
cius quos dum conspectu felicitatis afficit pena
nequiores reddit. Aliorum vero bona quae habere
non possunt si diligerent sua fecissent. Sic
quippe sunt universi consistentes in fide quasi
multa membra in uno corpore quae per officium
quidem diversa sunt, sed quo sibi vicissim
congruunt unum fiunt. Unde fit ut pes per
oculum videat et oculi per pedes gradiuntur.
Ut auditus aurium serviat et ad usum suum
auribus oris lingua concurrat, suffragetur
manibus venter, nonne operentur manus.
In ipsa igitur corporis positione accipimus quod in actione
servemus. Nimis ergo turpe est non imitari
quod sumus. Nostra sunt nimirum quae et si imitari
non possumus amamus in aliis, et amantium
sunt quae amantur in nobis. Hinc ergo pensent
invidi. Caritatis quanta virtus est quae ali-
eni laboris opera nostra sine labore facit.
Dicendum itaque est invidis quia dum se a livore
minime custodiunt in antiquam versuti hostis
nequitiam dimerguntur. De illo namque
scriptum est: Invidia diaboli mors introivit in
orbem terrarum. Quia enim ipse caelum perdidit
conditum hoc homini invidit, et damnationem
suam perditus cumulat alios perdendo cu-
mulat. Admonendi sunt invidi ut conspiciant
quantis lapsibus succrescentis ruinae subiaceant
quia dum livorem a corde non proiciunt ad
apertas operum nequitias devolvuntur. Nisi enim
Cain invidisset acceptam fratris hostiam
minime pervenisset ad extinguendam
vitam. Unde scriptum est: Et respexit dominus ad
Abel et ad munera eius, ad Cain vero et ad mu-
nera eius non respexit. Iratusque est Cain
vehementer et concidit vultus eius. Livor sacri-
ficii fratricidii seminarium fuit. Nam quem me-
liorem se esse doluit ne utcumque esset ampu-
tavit. Dicendum est invidis quia dum se ista
intrinsecus peste consumunt et quicquid in se boni
videntur habere interimunt. Unde scriptum est: Vi-
ta carnium sanitas cordis, putredo ossium in-
vidia. Quid enim per carnem nisi infirma quaedam ac te-
nera, et quid per ossa nisi fortia acta
signantur? Et plerumque contingit ut quidam
cum cordis innocentia in nonnullis suis actibus

infirmi videantur. Quidam vero iam coram
humanis oculis robusta exerceant, sed
tamen erga aliorum bona intus invidiae pesti-
lentia tabescant. Bene ergo dicitur: Vita car-
nium sanitas cordis, quia si mentis innocentia
custoditur, etiam si qua foris infirma sunt quandoque
roborantur. Et recte illic subditur: Putredo ossium
invidia, quia per livoris vitium ante dei oculos pereunt
etiam quae humanis oculis fortia videntur. Ossa quippe
per invidiam putrescere est quaedam etiam robusta
perire. C. XI. Quod aliter amonendi sunt simplices
atque aliter impuri. Capitulum

Aliter amonendi sunt simplices atque ali-
ter impuri. Laudandi sunt simplices
quod student numquam falsa dicere, sed
amonendi sunt ut noverint nonnumquam vera reti-
cere. Sicut enim semper dicere falsa obest, Ita non-
numquam quibusdam auditu vera nocuerunt.
Unde coram discipulis dominus locutionem suam
silentio temperans ait: Multa habeo vobis
dicere, sed nunc non potestis illa portare modo.
Amonendi sunt igitur simplices ut sicut fallaciam
semper utiliter vitant, ita veritatem semper utiliter profe-
rant. Amonendi sunt ut simplicitatis bono pru-
dentiam adiungant. Quatenus sic secu-
ritatem de simplicitate possideant ut
circumspectionem prudentiae non amittant. Hinc
per doctorem gentium dicitur: Volo vos sapientes
esse in bono, simplices in malo. Hinc electos
sibi veritas per semetipsam amonet dicens:
Estote prudentes sicut serpentes et sim-
plices sicut columbae. Quia videlicet in electorum
cordibus et simplicitatem columbae astutia
serpentis acuat, et serpentis astutiam columbae
simplicitas temperet. Quatenus nec
seducti per prudentiam calleant, nec
ab intellectus studio ex simplicitate torpescant.
Contra vero amonendi sunt impuri ut quam gravis
sit quem cum culpa sustinent duplicitatis
labor agnoscant. Dum enim deprehendi
metuunt semper improbas defensiones querunt,
semper pavidis suspicionibus agitantur. Nihil
vero est ad defendendum sinceritate tutius,
nihil ad dicendum facilius. Nam dum falla-
ciam suam tueri cogitur duro cor
labore fatigatur. Hinc namque scriptum
est: Labor labiorum ipsorum operiet eos. Qui
enim nunc implet, tunc operit. Quia
cuius nunc animum per blandam inquietudi-
nem erigit, tunc per asperam retributionem

[illegible] habent per Ieremiam dicitur: Docuerunt linguam suam loqui mendacium, ut inique agerent laboraverunt. Ac si aperte diceretur: Qui amici esse veritatis sine labore poterant, ut peccent laborant; cumque vivere simpliciter renuunt, laboribus exigunt ut moriantur. Nam plerumque in culpa deprehensi, dum quales sint cognosci refugiunt, sese sub fallacie velamine abscondunt, et hoc quod peccant, quod iam aperte cernitur, excusare moliuntur; ita ut sepe is qui eorum culpas corripere studet, assertae falsitatis nebulis seductus, pene amisisse videatur quod de eis iam certum tenebat. Unde recte sub Iudee specie per prophetam contra peccantem animam excusantemque se dicitur: Ibi habuit foveam hericius. Ericii quippe nomine impura mentis sese callide defendentis duplicitas designatur, quia videlicet ericius cum apprehenditur, et caput eius cernitur et pedes videntur et corpus omne conspicitur; sed mox ut apprehensus fuerit, semetipsum in speram colligit, pedes introrsus subtrahit, caput abscondit, et intra tenentis manus totum simul amittitur quod totum simul ante videbatur. Sic nimirum sic impure mentes, cum in suis excessibus comprehenduntur. Caput namque ericii cernitur, quia quo initio peccator ad culpam accesserit videtur; pedes ericii conspiciuntur, quia quibus vestigiis nequicia sit perpetrata cognoscitur; et tamen adductis repente excusationibus impura mens intrinsecus pedes colligit, quia cuncta iniquitatis sue vestigia abscondit. Caput subtrahit, quia miris defensionibus nec inchoasse se aliquid mali ostendit. Et quasi spera in manu tenentis remanet, quia is qui corripit cuncta que iam cognoverat subito amittens involutum intra conscientiam peccatorem tenet; et qui totum iam deprehendendo viderat, tortuose prave defensionis illusus totum pariter ignorat. Foveam ergo ericius in reprobis habet, quia malicia se mens duplicis intra semetipsam colligens abscondit in tenebris defensionis. Audiant duplices quod scriptum est: Qui ambulat simpliciter, ambulat confidenter. Fiducia quippe magne securitatis est simplicitas actionis. Audiant quod per sapientis os dicitur: Spiritus sanctus discipline effugiet fictum. Audiant quod rursum scriptura teste perhibetur: Et cum simplicibus sermocinatio eius. Deo namque sermocinari est per illustrationem sue presentie humanis mentibus archana revelare. Cum simplicibus ergo sermocinari dicitur, quia de supernis misteriis illorum mentes radio sue visitationis illuminat, quos nulla umbra duplicitatis obscurat. Est autem speciale duplicium malum, quod dum per perversam atque duplicem actionem ceteros fallunt, quasi prudentes se esse gloriantur; et quia districtionem retributionis non considerant, dampnis suis miseri congaudent. Audiant autem quomodo super illos propheta Sophonias vim divine animadversionis intentat, dicens: Ecce dies Domini venit magnus et horribilis, dies ire dies illa, dies tenebrarum et caliginis, dies nebule et turbinis, dies tube et clangoris super omnes civitates munitas et super omnes angulos excelsos. Quid enim in civitatibus munitis nisi suspecte mentes et fallaci semper defensione circumdate? que quotiens earum culpa corripitur, veritatis ad se iacula venire non sinunt. Et quid per excelsos angulos (duplex quippe semper in angulis paries est) nisi duplicia corda signantur? que dum simplicitatis veritatem fugiunt, ad semetipsa quodammodo duplicitatis perversitate replicantur; et quod est deterius, apud cogitationes suas ex ipsa se culpa prudentie fastu extollunt. Dies ergo Domini vindicte atque animadversionis plena super civitates munitas et super angulos excelsos venit, quia et humana corda contra veritatem defensionibus clausa ira extremi iudicii destruit, et duplicitatibus involuta dissolvit. Tunc enim munite civitates cadunt, quia mentes Deo impenetrabiles dampnabuntur. Tunc excelsi anguli corruunt, quia corda que se per prudentie duplicitatem erigunt, per iusticie sententiam sternuntur. (fictum)

Quomodo aliter ammonendi sunt incolumes atque aliter egri. Capitulum xxxiij (Capitulum 36; Capitulum 36)

Aliter ammonendi sunt incolumes atque aliter egri. Ammonendi sunt incolumes ut salutem corporis exerceant ad

ad salutem mereri non si accepte medicine
tactus gravem adversum nequaquam inclinamus
sermo dictus fiant et ea postmodum supp
licia generis moriantur quoniam largito
ribus bonis dei malo non metuunt Quomo
modi sunt medicines non oportunitate salutis
impetrande pinguedine conspiciunt Scriptum namque
est Vocat mentem spiritus a corpore exeuntes dicens
salutes Quemadmodum sicut non placet deo si tamen
possint non volunt et cum volunt sanare non
possunt hinc est enim quod post sapientia dicit
quos prius dimarum renuentes vocavit
dicens vocavi et renuistis extendi manum
meam et non fuit qui aspiceret despexistis
omne consilium meum et increpationes meas
neglexistis Ego quoque in interitu vestro
ridebo et subsannabo cum vobis quod timebatis
advenerit et cetera Tunc invocabunt
me et non exaudiam consurgent et
non invenient me Salus vero corporis
quam ad bene operandum accepta conspicitur
quam sic inimicis amissa sentitur Et infirmi
tas si ad utilitatem quae quo ergo non cassa
tempore utili non habetur Unde bene per Sa
lomonem dicitur Ne des alienis honorem
tuum et annos tuos crudeli ne forte impleantur extranei
viribus tuis et labores tui sint in domo a
liena et gemas in novissimis quando consumpseris carnes et corpus
tuum Quem namque nobis alieni sunt nisi ma
ligni spiritus qui a celesti patria separati
quid honor noster est nisi quod in luteis
corporibus conditi Ad conditoris tamen
nostri sumus ymaginem et similitudinem conditi
nec quis alius crudelis est nisi ille apostaticus
angelus qui et semetipsum pena mortis
et superbiendo perculit et inferre mortem
humano generi et perditus non pepercit Ho
norem igitur suum alienis dant qui ad
dei ymaginem ac similitudinem conditi vite
sue tempora malignorum spirituum volup
tatibus amministrant annos suos crudeli
tradunt qui ad voluntatem male dominantis
adversarii accepta vivendi spacia ex
pendunt Ubi bene subditur ne forte im

pleantur extranei viribus tuis et labores tui
sint in domo aliena Qui enim per acceptam
valitudinem corporis per virtutem sibi sapientiam
non operantur virtutibus sed pravi
tatibus viciis et laborem nequaquam suis
viribus suam domum sed extraneos habitacula
id est immundorum spirituum facta complent videlicet
vel luxuriando vel superbiendo agentes ut
etiam se addita perditorum numeris crescat Unde
et subditur et gemas in novissimis quando consumpseris
carnes et corpus tuum Plerumque enim accepta
salus carnis per vicia expenditur sed cum
repente subtrahitur cum molestiis caro affi
citur cum iam egredi anima urgetur diu male
habita quasi ad bene vivendum salus amissa
requiritur et tunc gemunt homines quod deo
servire noluerunt quando dampna sua ne
gligencie reparare nequaquam serviendo
possunt Unde alias dicitur Cum occideret eos tunc
inquirebant eum Admonendi
sunt egri ut eo se filios dei sentiant
quo illos discipline flagella castigant
Nisi enim correctis hereditatem dare dis
poneret erudire eos per molestias non cu
raret Hinc namque ad Iohannem per
angelum dicit quos amo arguo et castigo
Hinc rursum scriptum est Fili mi noli
negligere disciplinam domini neque fatigeris dum
ab eo argueris Quem enim diligit dominus
castigat et flagellat autem omnem filium
quem recipit Hinc psalmista ait
Multe tribulaciones iustorum Hinc beatus quoque Iob
in dolore clamans ait Si iustus fuero
non levabo caput saturatus afflictione et
miseria Admonendi sunt egri ut si cele
stem patriam suam credunt necesse est ut in hac
velut alienam penas paciantur Hinc est
enim quod lapides foris tunsi sunt ut in structuram
templi domini absque mallei sonitu po
nerentur Quia videlicet nunc foris per
flagella tundimur ut intus in templum dei
postmodum sine discipline percussione dis
ponamur Considerandum quod in nobis
superfluum est percussio resecat et solida
mentis structura concordia ligat Admonendi
sunt egri ut considerent pro percipiendis
carnis hereditatibus quam duris car
nales filios discipline flagella castigant

Hinc ergo nobis divine correptionis pena
gravis est quia per quam et in(?) magis amicicia(?) hec
tus pervenitur et in(?) fr(atr)es iudicii supplicia evitantur
sunt et cum paulus ait: patres quidem
carnis nostre habuimus eruditores et reverebamur eos non
multo magis obtemperabimus patri spirituum et vi-
vemus et illi quidem in tempore paucorum dierum
secundum voluntatem suam erudiebant nos hic
autem ad id quod utile est in recipiendo sancti-
ficationis eius. Alio modo sunt egri ut considerent
quanta salus cordis sit molestia corporalis
corporalis que ad cognitionem sui mentem re-
vocat. Et quam plerumque salus salus abiciat(?)
infirmitatis memoria(?) reformat ut tu(?) animus
extra se in elationem ducitur cui sit cedendum flagel-
lis(?) expertus(?) quam sustinet carnis
memoretur. Quod recte per Balaam si tamen ver-
bum dei sub sequi obediendo voluisset in itine-
ris sui(?) mora designatur. Balaam
namque ad propositum tendere sed eius
votum animal cui presidebat prohibebat. Quod ubi
quippe inmota asina angelum videt que
humana mens non videbat. Quia plerumque caro
per molestias tarda flagellis suis indicat menti
deum quam mens ipsa que carni presidebat non
videbat. Ita ut anxietatem spiritus proficere in hoc
mundo cupientis velud iter tendentis impediat
donec ei invisibilem que sibi obviat innotes-
cat. Unde et bene per Petrum dicitur: Correptionem
habuit sue vesanie subiugale mutum quod
in hominis voce loquens prohibuit prophete insipi-
enciam. Insanus quippe homo a subiugali
muto corripitur quando elata mens humilitatis bonum
quod tenere debet ab afflicta carne memoratur. Sed
huius correptionis donum idcirco balaam non
obtinuit quia ad maledictionem pergens vocem
non mentem mutavit. Alio modo sunt egri
ut considerent quanta sit magnis molestia
corporis. Quia enim admissa peccata diluunt
et ea que potuerunt admitti compescunt
que sumpta ab exterioribus plagis percussionibus mentem
penitencie vulnera infligunt. Unde scriptum est: Li-
vor vulneris absterget mala et plage in
secretioribus ventris. Livor namque vul-
neris abstergit quia flagellorum dolor et cogi-
tacionis vel perverse nequicias diluit. Ven-
tris nomine appellatione mens accipi solet
venter consumit escas ita mens pertractas

corrigit curas. Quia enim mens ventris dicitur ex
sententia docetur qua scriptum est: Lucerna domini spiraculum
hominis que investigat omnia secreta ventris ac
si dicatur: divini afflatus illuminatio cum in men-
tem hominis venit eam sibimetipsi illuminans
ostendit que ante spiritus sancti adventum cogitationes
pravas et portare poterat et pensare nesciebat.
Livor ergo vulneris abstergit mala et plage in
secretioribus ventris quia cum exterius percutimur ad
peccatorum nostrorum memoriam taciti afflictique re-
vocamur. Ante oculos nostros cuncta que
a nobis sunt male gesta reducimus et per hoc
quod foris patimur magis intus quod fecimus dole-
mus. Unde fit quod inter aperta vulnera corporis
amplius nos abluat plaga secreta ventris.
Quia sanat nequicias pravi operis occultum
vulneris doloris. Alio modo sunt egri quod pacienciam
servantes fuerint ut mereantur quatinus recep-
tor in abiectis quos cernit pertulit mali
considerent quod tot obiectu dierum exprobria
sustinuit quod de manu antiqui hostis capti-
vorum occidere animas rapiens insultantium
alapas accepit. Quia nos aqua nos salutis
diluens(?) expuitorum(?) spuitos faciem non ab-
scondit. Quia advocatus suo nos ab eternis
suppliciis liberans tacitus flagella
Quia nobis inter angelorum choros perhennes
honores tribuens colaphos pertulit. Quia
nos a punctionibus peccatorum salvans spinis caput
subponere non recusavit. Quia eterna nos dulcedine
inebrians in siti sua fellis amaritudine
accepit. Quia qui pro nobis patrem cum divini-
tate esset equalis adoravit sub irrisione
adoratus tacuit. Quia vitam mortuis preparans
usque ad mortem ipsa vita pervenit. Cur ergo
asperum creditur ut a deo homo toleret fla-
gella pro malis si tanta deus ab hominibus
pertulit mala pro bonis. Aut quis sana in-
telligentia de percussione sua ingratus existit
si ipse hinc sine flagellis non exiit qui hic
sine peccato vixit.

Alii nonnulli sunt qui flagella me-
tuunt et saltem correpti innocenter vivunt. Atque
alii nonnulli sunt qui tanta iniquitate duruerunt
ut neque per flagella corrigantur. Alii vero neque
flagella timentibus ut a bonis actibus neque
pro indigno desiderant que ad ea que prius viderant

et mala potius nequaquam velut intolerabilia
fugiant quibus hic plerosque et bonos affici
non ignorant. Admonendi sunt ut si malis iudicii
carere desiderant, eterna supplicia perhorrescant,
nec in hoc suppliciorum timore remaneant,
sed ad amoris gratiam nutrimento caritatis excrescant.
Scriptum quippe est: Perfecta caritas foras mittit ti-
morem. Et rursum scriptum est: Non accepistis spiritum
servitutis iterum in timore, sed accepistis spiritum ad-
optionis filiorum in quo clamamus Abba pater.
Unde idem doctor iterum dicit: Ubi spiritus Domini ibi
libertas. Si igitur adhuc a pravitatis actione formi-
data pena prohibet, profecto formidantis animum
nulla spiritus libertas tenet. Nam si penam non me-
tueret, culpam procul dubio perpetraret. Ignorat
itaque mens gratiam libertatis quam ligat servitus
timoris. Bona enim per semetipsa amanda sunt,
et non penis compellentibus consequenda. Nam
qui propterea bona facit quia tormentorum mala
metuit, vellet non esse quod metuat ut audenter
illicita committat. Unde luce clarius constat quod
coram Deo innocentia amittitur, cuius oculis
desiderio peccatur. At contra hii quos ab iniquitatibus
nec flagella compescunt tanto acriori invectione
feriendi sunt quanto maiori insensibilitate du-
ruerunt. Plerumque enim sine dedignatione dedignandi
sunt, sine desperatione desperandi, ita duntaxat
ut ostensa desperatio formidinem incutiat et sub-
iuncta admonitio ad spem reducat. Districte
itaque contra illos divine sententie proferende sunt ut ad
cognitionem sui consideratione eterni iudicii re-
vocentur. Audiant enim in se impletum esse quod scriptum
est: Si contuderis stultum in pila quasi tipsanas feriente
desuper pilo non auferetur ab eo stultitia eius. Con-
tra hos per prophetam Dominus queritur dicens: Attrivisti
eos et renuerunt accipere disciplinam. Hinc est
quod Dominus dicit: Interfeci et perdidi populum istum et
tamen a viis suis non sunt reversi. Hinc rursus ait:
Populus non est reversus ad percutientem se. Hinc voce
flagellantium propheta: Curavimus Babilonem et non
est sanata. Babilon quippe curatur nec tamen ad sani-
tatem reducitur, quando mens in prava actione confusa
verba correptionis audit, flagella correptionis per-
cipit, et tamen ad recta salutis itinera redire
contempnit. Hinc captivo israelitico populo nec tamen
ab iniquitate converso Dominus exprobrat dicens:
Versa est michi domus israel in scoriam; omnes isti
es et stagnum et ferrum et plumbum in medio fornacis.
Ac si aperte dicat: Purgare eos igne tribulationis
volui, et argentum illos vel aurum fieri quesivi,
sed in fornace michi in es, stagnum, ferrum
et plumbum versi sunt, quia non ad virtutem sed ad vicia
etiam in tribulatione proruperunt. Es quippe percutitur

amplius metallis ceteris sonitum reddit. Qui
ergo in percussione positus erumpit ad sonitum
murmurationis, in ere versus est in medio fornacis.
Stagnum vero cum ex arte componitur argenti
speciem mentitur. Qui igitur simulationis vitio non caret
in tribulatione, stagnum factus est in fornace. Ferro
autem utitur qui vite proximi insidiatur. Ferrum
itaque in fornace est qui nocendi maliciam
non amittit in tribulatione. Plumbum quoque ceteris me-
tallis est gravius. In fornace igitur plumbum invenitur
qui aptius sui pondere premitur ut etiam in tribulatione
positus a terrenis desideriis non levetur. Hinc
rursum scriptum est: Multo labore sudatum est
et non exivit de ea nimia rubigo eius
neque per ignem. Ignem quippe nobis tribulationis
admovet ut in nobis rubiginem viciorum purget,
sed nec per ignem rubiginem amittimus quando et inter
flagella vitio non caremus. Hinc propheta iterum
dicit: Frustra conflavit conflator, malitie eorum
non sunt consumpte. Sciendum vero est quod nonnumquam
cum inter flagellorum duriciam remanent
incorrecti, dulci sunt admonitione mulcendi.
Quos enim cruciamenta non corrigunt nonnumquam
ab iniquis actibus levia blandimenta compes-
cunt. Nam et plerumque egros quos fortis pigmentorum
potio curare non valuit ad salutem pristinam
tepens aqua revocavit, et nonnulla
vulnera que curari incisione nequeunt fomentis
olei sanantur, et durus adamas incisionem
ferri minime recipit, sed levi hircorum sanguine
mollescit. Aliter admonendi sunt
taciti atque aliter multiloquio va-
cantes. Capitulum 38.

a Aliter admonendi sunt nimis taciti, atque
aliter multiloquio vacantes. Insinuandum
namque est nimis tacitis quod dum quedam vicia
incaute fugiunt occulte deterioribus implicantur.
Nam sepe linguam quia immoderatius fre-
nant, in corde gravius multiloquium tolerant,
ut eo plus cogitationes in mente ferveant
quo illas violenta custodia indiscreti
silentii angustat. Que plerumque tanto
latius defluunt quanto se esse securius
estimant, quia foris a reprehensoribus non videntur.
Unde nonnumquam mens in superbiam tollitur
et quos loquentes audit quasi infirmos despicit.
Cumque os corporis claudit, quantum se vitiis
superbiendo aperiat non agnoscit. Linguam
enim premit, mentem levat, et cum sua
nequitiam minime considerat, tanto apud
se cunctos liberius quanto et secretius accusat.
Admonendi sunt igitur nimis taciti ut scire

prudentia

iustitia

sollicite studeant non solum quales foris ostendere sed eciam quales se debeant intus exhibere ut plus ex cogitationibus occultum iudicium quam ex sermonibus reprehensionem metuant proximorum. Scriptum namque est fili mi attende sapienciam meam et prudencie mee inclina aurem tuam ut custodias cogitaciones. Nichil quippe in nobis est corde fugacius quod a nobis tociens recedit quociens per pravas cogitaciones defluit. Hinc etenim psalmista dicit cor meum dereliquit me. Hinc ad semetipsum rediens dicit invenit servus tuus cor suum ut oraret te. Cum ergo cogitacio per custodiam restringitur cor quod fugere consueverat invenitur. Plerumque autem nimis taciti cum nonnulla iniusta paciuntur eo in acriorem dolorem prodeunt quo ea que sustinent non loquuntur. Nam si illatas molestias tranquilla lingua diceret a consciencia dolor emanaret. Vulnera enim clausa plus cruciant. Nam cum putredo que interius fervet eicitur ad salutem dolor aperitur. Scire ergo debent qui plus quam expedit tacent ne inter molestias que tolerant dum linguam tenent vim doloris exaggerent. Admonendi namque sunt ut si proximos sicut se diligunt minime illis taceant unde eos iuste reprehendunt. Vocis enim medicamine utrorumque saluti concurritur dum et ab illo qui infert actio prava compescitur et ab hoc qui sustinet doloris fervor vulnere aperto temperatur. Qui enim proximorum mala respiciunt et tamen in silencio linguam premunt quasi conspectis vulneribus usum medicaminis subtrahunt et eo mortis auctores fiunt quo virus quod poterant curare noluerunt. Lingua itaque discrete frenanda est non insolubiliter obliganda. Scriptum namque est sapiens tacebit usque ad tempus ut nimirum cum oportunum considerat postposita censura silencii loquendo que congruunt in usum se utilitatis impendat. Et rursum scriptum est tempus loquendi et tempus tacendi. Discrete quippe vicissitudinum pensanda sunt tempora ne aut cum restringi lingua debet per verba inutiliter defluat aut cum loqui utiliter potest semetipsam pigre restringat. Quod bene psalmista considerans ait pone domine custodiam ori meo et hostium circumstancie labiis meis. Non enim ori suo poni parietem sed hostium petit quod videlicet aperitur et clauditur. Unde et nobis caute discendum est quatinus os discretum et congruo tempore vox aperiat et rursum congruo tempore taciturnitas claudat. At contra admonendi sunt multiloquio vacantes ut vigilanter aspiciant a quanto rectitudinis statu depereunt dum per multiplicia verba dilabuntur. Humana etenim mens aque more circumclusa ad superiora colligitur quia illud repetit unde descendit et relaxata deperit quia se per infima inutiliter spargit. Quot enim superfluis verbis a silencii sui censura dissipatur quasi tot rivis extra se ducitur. Unde et redire interius ad sui cognicionem non sufficit quia per multiloquium sparsa a secreto se intime consideracionis excludit. Totum vero se insidiantis hostis vulneribus detegit quia nulla custodie munitione circumcludit. Unde scriptum est sicut urbs patens et absque murorum ambitu ita vir qui non potest in loquendo cohibere spiritum suum. Quia enim murum silencii non habet patet inimici iaculis civitas mentis et cum se per verba extra semetipsam eicit apertam se adversario ostendit. Quam tanto ille sine labore superat quanto et ipsa que vincitur contra semetipsam per multiloquium pugnat. Plerumque autem quia per quosdam gradus desidiosa mens in lapsum casus impellitur dum ociosa verba cavere negligimus ad noxia pervenimus ut prius libeat aliena loqui postmodum detractionibus eorum vitam de quibus loquitur mordeat quandoque vero usque ad apertas lingue contumelias erumpat. Hinc enim seminantur stimuli oriuntur rixe accenduntur faces odiorum pax extinguitur cordium. Unde bene per Salomonem dicitur qui dimittit aquam caput est iurgiorum. Aquam quippe dimittere est linguam in fluxum eloquii relaxare. Quod contra in bonam partem asserit dicens aqua profunda verba ex ore viri. Qui ergo dimittit aquam caput est iurgiorum quia qui linguam non refrenat concordiam dissipat. Unde e diverso scriptum est qui imponit stulto silencium iras mitigat. Quia autem multiloquio quisque serviens rectitudinis linguam frenare neglexerit ut rectitudinem iusticie tenere non possit testatur propheta qui ait vir linguosus non dirigetur super terram. Hinc Salomon iterum dicit in multiloquio peccatum non deerit. Hinc Ysaias dicit cultus iusticie silencium. Videlicet indicans quod mentis iusticia desolatur que ab immoderata locucione non parcit. Hinc Iacobus dicit si quis putat se religiosum esse non refrenans linguam suam sed seducens cor suum huius vana est religio. Hinc rursus ait sit omnis homo velox ad audiendum tardus autem ad loquendum. Hinc vim lingue rursum diffiniens adiungit inquietum malum plena veneno mortifero. Hinc per semetipsam veritas nos admonet dicens omne verbum ociosum quod locuti fuerint homines reddent de eo racionem in die iudicii. Ociosum quippe verbum est quod aut racione iuste necessitatis aut intencione pie utilitatis caret. Si ergo de ocioso sermone exigitur racio pensemus quanta pena multiloquium maneat in quo eciam per noxia verba peccatur.

aliter admonendi sunt pigri atque aliter precipites

Aliter admonendi sunt pigri atque aliter precipites. Illi namque suadendi sunt ne agenda bona

dum differre amittant. Isti vero admonendi sunt
ne dum bonorum tempus incaute festinando
preveniunt eorum meritum immutent. Pigris itaque
intimandum est quod sepe dum oportune agere que
possumus nolumus, paulopost cum volumus non
valemus. Ipsa quippe mentis desidia dum con-
gruo fervore non accenditur, a bonorum desi-
derio funditus quadam crescente furtim torpore
necatur. Unde aperte per Salomonem dicitur: Pigredo
immittit soporem. Piger namque recte senciendo quasi
vigilat, quamvis nichil operando torpescat. Sed
pigredo soporem immittere dicitur, quia paulatim et
recte senciendi vigilantia amittitur, dum ab
operandi studio cessatur. Ubi recte subiungitur: Et
anima dissoluta esuriet. Non enim quia se ad superi-
ora stringendo non dirigit, neglecta se in inferius
per desideria expandit, et dum studiorum sublimium
vigore non constringitur, cupiditatis infime fame
sauciatur; ut quo se per disciplinam ligare dissi-
mulat, eo se esuriens per voluptatem ad desideria
spargat. Hinc ab eodem rursus Salomone scribitur:
In desideriis est omnis ociosus. Hinc ipsa veritate
predicante, uno quidem exeunte spiritu munda domus
dicitur, sed multiplicius redeunte dum vacat occu-
patur. Plerumque piger dum necessaria agere negli-
git, quedam sibi difficilia opponit, quedam vero
incaute formidat, et dum quasi invenerit quod
velut iuste metuat, ostendit quasi non ocio quasi non
iniuste torpescat. Cui recte per Salomonem dicitur:
Propter frigus piger arare noluit; mendicabit
ergo estate et non dabitur ei. Propter frigus
quippe piger non arat, dum desidie torpore constrictus
agere que debet bona dissimulat. Propter frigus piger
non arat, dum parva et adversa mala metuit
et operari maxima pretermittit. Bene autem dici-
tur: Mendicabit in estate et non dabitur ei. Qui
enim nunc in bonis operibus non exsudat, cum sol
iusticie fervencior apparuerit, quia frustra regni
aditum postulat, nil accipiens, estate men-
dicat. Quibus bene per eundem Salomonem rursus di-
citur: Qui observat ventum non seminat et qui considerat
nubes numquam metit. Quid enim per ventum nisi
malignorum spirituum temptacio exprimitur? Et quid per
nubes que moventur, nisi adversitates pravorum
hominum designantur? Venti videlicet impellunt
nubes, quia immundorum spirituum afflatu pravi ex-
citantur homines. Qui ergo observat ventum non se-
minat, et qui considerat nubes numquam metit, quia
quisquis temptacionem malignorum spirituum, quisquis persecucionem
pravorum hominum metuit, neque nunc granum boni
operis seminat neque tunc manipulos sancte retribu-
cionis secat. At contra precipites dum bonorum actionum
tempus preveniunt meritum pervertunt et sepe in malis
corruunt dum bona minime discernunt. Qui neque

quid quando agant inspiciunt, sed plerumque acta, quia
ita non debuerint agi, cognoscunt. Quibus sub
auditoris specie recte per Salomonem dicitur: Fili, sine
consilio nichil facias et post factum non penitebis.
Et rursum: Palpebre tue precedant gressus
tuos. Palpebre quippe gressus precedunt, cum
opera nostra recta consilia preveniunt. Qui enim
negligit considerando providere quod facit, gressus
tendit, oculos claudit, pergendo iter conficit,
sed providendo sibimetipsi non antecedit. Atque ideo
citius corruit, quia quo pede operis poni
debeat per palpebram consilii non attendit.

Aliter admonendi sunt mansueti atque aliter iracundi.
Nam mansueti cum presunt sub-
iectis, et quasi in mora positi torpore desidie
paciuntur; et plerumque nimia dissolucione lenitatis
vel quam decet ultra, vigore districtionis emolliunt.
At contra iracundi cum regiminis locum perci-
piunt, quo impellente ira in mentis vesaniam
devolvuntur, eo et subditorum vitam dissipata
tranquillitate confundunt. Quos cum furor agit
in preceps, ignorant quod iracundi faciunt, ignorant
quod semetipsis paciuntur. Aliquando vero, quod est
gravius, ire sue stimulum iusticie zelum putant.
Et cum vicium virtus creditur, sine metu culpa
cumulatur. Sepe ergo mansueti dissolucionis tor-
pescunt ocio, sepe iracundi rectitudinis fal-
luntur zelo. Illorum itaque virtuti vicium latenter
adiungitur, istis autem suum vicium quasi fervens
virtus videtur. Admonendi ergo sunt illi ut fugiant
quod iuxta ipsos est, isti quod in ipsis est attendant;
illi quod non habent discernant, isti quod habent eam
pertractent. Mansueti sollicitudinem amplectantur,
iracundi perturbacionem damnent. Admonendi sunt mansueti
ut habere eciam emulacionem iusticie studeant; admo-
nendi sunt iracundi ut emulacioni quam se habere
estimant mansuetudinem subiungant. Propter-
ea namque Spiritus Sanctus in columba nobis est et in
igne monstratus, quia nimirum omnes quos implet et
columbe simplicitate mansuetos et igne zeli
ardentes exhibet. Nequaquam ergo Sancto Spiritu plenus
est qui aut tranquillitate mansuetudinis fervorem
emulacionis deserit, aut rursum emulacionis ardore
virtutem mansuetudinis amittit. Quod fortasse
melius ostendimus, si in medio Pauli magisterium pro-
feramus, qui in duobus discipulis et non diversa
caritate preditis diversa tamen admonicionis predicamenta
impendit. Tymotheum namque admonens ait:
Argue, obsecra, increpa in omni paciencia
et doctrina. Titumque admonens dicit: Hec lo-
quere et exhortare et argue cum omni im-
perio. Quid est quod in tanta arte doctrinam
suam dispensat, ut in exhibenda hanc alii
imperium atque alii pacienciam proponat, nisi
quod mansuetioris spiritus Titum et paulo ferven-

cionis vidit et Timotheum alium per emulacionis spiritum ad studium inflammat. Sic plenitatis pacie temperat alii quod deest ingerit. Hunc quod super est subtrahit, illum stimulo compellere nititur, hunc freno moderatur. Magnus quippe susceptae ecclesiae colonus alios palmites ut crescere debeant rigat, alios cum plus iusto crescere conspicit resecat, ut vel non crescendo fructus non ferant, vel immoderate crescendo quos protulerint amittant. Sed longe alia est ira que sub emulacionis specie subripit, alia que perturbatum cor sine iusticie pretextu confundit. Illa enim in hiis que debet inordinate extenditur, hec autem semper in hiis que non debet inflammatur. Sciendum quippe est quod ab impatientibus iracundi differunt quod illi ab aliis illata non tolerant, isti autem et que tolerantur important. Nam iracundi sepe etiam se declinantes insequuntur, rixe occasionem commovent, labore contencionis gaudent. Quos tamen melius corrigimus, si in ipsa ire sue commotione declinamus. Perturbati quippe quod audiunt ignorant, sed ad se reducti eo libentius exhortacionis verba recipiunt quo se tranquillius toleratos erubescunt. Menti autem furore ebrie omne quod dicitur perversum videtur. Unde et Nabal ebrio culpam suam Abigail laudabiliter tacuit, quam digesto vino laudabiliter dixit. Ideo enim malum quod fecerat cognoscere potuit, quia hoc ebrius non audivit. Cum vero iracundi ita alios impetunt ut declinari omnino non possint, non aperta exprobracione, sed sub quadam sunt cautela reverencie parcendo feriendi. Quod melius ostendimus, si Abner factum ad medium deducamus. Sicut enim cum Asahel in temeritate precipitacionis impelleret, scriptum est: Locutus est Abner ad Asahel dicens: Recede, noli me sequi, ne compellar confodere te in terram. Qui audire contempsit et noluit declinare. Percussit eum ergo Abner aversa hasta in inguine et transfodit eum, et mortuus est. Cuius enim Asahel typum tenuit, nisi eorum quos vehemens arripiens furor in preceps ducit? Qui in eodem furoris impetu tanto caute declinandi sunt, quanto et dementer rapiuntur. Unde et Abner, qui sermone nostro patris lucerna dicitur, fugit. Quia doctorum lingua que supernum Dei lumen indicat, cum per abrupta furoris mentem cuiuspiam ferri conspicit, cumque contra irascentem dissimulat verborum tela reddere, quasi persequentem non vult ferire. Sed cum iracundi nulla consideracione se mitigant, et quasi Asahel persequi et insanire non cessant, necesse est ut hii qui furentes reprimere conantur, nequaquam se in furore erigant, sed quod tranquillitatis est ostendant. Quedam vero subtiliter proferant, in quibus ex obliquo furentis animum pungant. Unde et Abner cum contra persequentem subsistit, non eum recta, sed aversa hasta transfodit. Ex mucrone quippe percutere et impetu aperte increpacionis obviare. Aversa vero hasta persequentem ferire est furentem tranquille ex quibusdam tangere et quasi parcendo superare. Asahel autem protinus occumbit, quia commote mentes dum parci sibi senciunt, et tamen responsorum racione in intimis sub tranquillitate tanguntur, ab eo quo se erexerant statim cadunt. Qui ergo furoris sui impetu sublevitatis percussione resiliunt, sine ferro moriuntur.

Aliter admonendi sunt humiles, aliter elati. Illis insinuandum est quam sit vera excellencia quam sperando tenent, istis intimandum est quam sit nulla temporalis gloria, quam et amplectendo non tenent. Audiant humiles quam sint eterna que appetunt, quam transitoria que contempnunt; audiant elati quam sint transitoria que ambiunt, quam eterna que perdunt. Audiant humiles ex magistra veritatis voce: Omnis qui se humiliat exaltabitur. Audiant elati: Omnis qui se exaltat humiliabitur. Audiant humiles: Gloriam precedit humilitas. Audiant elati: Ante ruinam exaltatur spiritus. Audiant humiles: Ad quem respiciam nisi ad humilem et quietum et trementem sermones meos? Audiant elati: Quid superbit terra et cinis? Audiant humiles: Deus humilia respicit. Audiant elati: Et alta a longe cognoscit. Audiant humiles quia Filius hominis non venit ministrari sed ministrare. Audiant elati quia initium omnis peccati superbia. Audiant humiles quia redemptor noster humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem. Audiant elati quid de eorum capite scriptum est: Ipse est rex super universos filios superbie. Occasio igitur perdicionis nostre facta est superbia diaboli, et argumentum nostre redempcionis inventa est humilitas Dei. Hostis namque noster inter omnia conditus videri super omnia voluit elatus; redemptor autem noster magnus manens super omnia fieri inter omnia dignatus est parvus. Dicatur igitur humilibus quia dum se deiciunt, ad Dei similitudinem ascendunt. Dicatur elatis quia dum se erigunt, in apostate angeli imitacionem cadunt. Quid itaque elacione deterius, que dum super se tendit, ab altitudine veritatis elongatur? Et quid humilitate sublimius, que dum se in ima deprimit, auctori suo in medio superpositi coniungitur? Est tamen aliud quod in eis debeat caute pensari. Quia sepe quidam humilitatis decipiuntur specie, quidam non elacionis sue ignorancia falluntur. Nam plerumque nonnulli qui se humiles videri, quod hominibus deferri non debet, quod [illegible] metus est timor. Plerumque vero elatos

conuiciari solo libere uocis assertio. Et cum quedam increpanda sunt uicia, illi reticent, et tamen tacite se existimant ex humilitate. Isti loquuntur precipitatione elationis, et tamen loqui se credunt per libertatem rectitudinis. Illos ut peruersa non increpent sub specie humilitatis premit culpa formidinis; istos ad increpandum que non debent aut inpacientes increpanda que debent sub ymagine libertatis effrenatio compellit temeritatis. Unde et elati admonendi sunt ne plus quam decet sint liberi, et humiles admonendi sunt ne plus quam expedit sint subiecti, ne aut illi defensionem iusticie uertant in exercitium superbie, aut isti cum student plus quam necesse est hominibus subici compellantur eorum uicia uenerari. Considerandum uero est quod plerumque elatos utilius corripimus si eorum ~~eorum~~ correptionibus quedam laudum fomenta misceamus. Inferenda namque illis sunt uel alia bona que in ipsis sunt, aut dicendum certe que potuerint esse si non sunt; et tunc demum resecanda sunt mala que nobis displicent, cum prius ad audiendum placabilem eorum mentem fecerint premissa bona que placent. Nam et equos indomitos blanda prius manu tangimus, ut eos nobis plenius postmodum et flagellis subigamus. Et amaro medicaminis poculo mellis dulcedo adiungitur, ne ea que saluti profutura est in ipso gustu asperitas amaritudinis sentiatur; sed dum gustus per dulcedinem fallitur, humor mortifer per amaritudinem uacuatur. In elatis ergo correptionis exordia permixta sunt laude temperanda, ut dum fauores quos diligunt admittunt, et correptiones recipiant quas oderunt. Plerumque autem persuadere elatis utilius melius possumus, si profectum eorum nobis potius quam illis profuturum dicamus, si eorum meliorationem nobis magis quam sibi impendi postulemus. Facile enim ad bonum elatio inflectitur, si eius inflexio et aliis prodesse credatur. Unde Moyses qui Deo se regente deserti iter duce columpna nubis pergebat, cum Obab cognatum suum a conuersatione gentilitatis abstrahere et omnipotentis Dei dominio subiugare uellet, dixit: Proficiscimur ad locum quem Dominus daturus est nobis; ueni nobiscum ut bene faciamus tibi, quia Dominus bona promisit Israheli. Cumque ille responderet: Non uadam tecum, sed reuertar in terram meam in qua natus sum, illico adiunxit: Noli nos relinquere; tu enim nosti in quibus locis per desertum castra ponere debeamus, et eris ductor noster. Neque enim Moysi mentem ignorantia itineris angustabat, quem ad prophetie scienciam cognitio diuinitatis dilatauerat, quem columpna exterius preibat, quem interius de cunctis familiaris locutio Dei sedulitatis instruebat. Sed uidelicet uir prouidus elato auditori colloquens solacium petiit ut daret, ducem requirebat in uia ut ducere ei possit ad uitam. Egit namque ut superbus auditor uoci ad meliora suadenti eo magis fieret deuotus quo putaretur necessarius. Et unde se exhortatorem sui precedere crederet, inde se uerbis exhortatoris inclinaret.

Aliter admonendi sunt pertinaces atque aliter inconstantes. Illis dicendum est quod plus de se senciunt quam sunt, et ideo alienis consiliis non acquiescunt; istis uero intimandum est quod ualde se despicientes negligunt, et leuitate cogitationum a suo iudicio per momenta singula flectuntur. Illis dicendum est quod nisi meliores se ceteris existimarent, nequaquam cunctorum consilia sue deliberationi postponerent; illis dicendum est quod si hoc quod sunt utcumque attenderent, nequaquam eos per tot uarietatis latera mutabilitatis aura uersaret. Illis per Paulum dicitur: Nolite prudentes esse apud uosmetipsos. Contra isti audiunt: Non circumferamini omni uento doctrine. De illis per Salomonem dicitur: Comedent fructus uie sue, suisque consiliis saturabuntur. De istis autem ab eo rursum scribitur: Cor stultorum dissimile erit. Cor quippe sapientum sibi semper simile est, quia dum rectis persuasionibus acquiescit, operationem se in bono opere dirigit. Cor stultorum dissimile est, quia dum mutabilitate se uariam exhibet, nunquam quod fuit manet. Et quedam uicia sicut ex semetipsis gignunt alia, ita ex aliis oriuntur. Sciendum tamen est quod tunc ea corrigendo melius tergimus, cum ab ipso ea amaritudinis fonte siccamus. Pertinacia quippe ex superbia, inconstantia autem ex leuitate generatur. Admonendi itaque sunt pertinaces ut elationem sue cogitationis agnoscant et semetipsos uincere studeant, ne dum rectis aliorum suasionibus foris superari despiciunt, intus a superbia captiui teneantur. Admonendi sunt ut sollerter aspiciant quod Filius hominis, cuius una semper cum Patre uoluntas est, ut exemplum nobis frangende nostre uoluntatis prebeat, dicit: Non quero uoluntatem meam, sed uoluntatem eius qui misit me Patris. Qui ut uirtutem adhuc eiusdem gracie commendaret, se hoc in extremo iudicio seruaturum premisit, dicens: Non possum a meipso facere quicquam, sed sicut audio iudico. Qua igitur consciencia alienae uoluntati acquiescere homo dedignatur, quando Dei et hominis Filius cum uenit gloriam sue uirtutis ostendere, se non a semetipso iudicare testatur? At contra admonendi sunt inconstantes ut mentem grauitate roborent. Tunc enim in se germina mutabilitatis arefaciunt, cum corde prius radicem leuitatis abscidunt; quia et tunc fabrica robusta construitur, cum prius locus solidus

cum quod ponit fundamentum videat providere. Nisi ergo pru-
denter mentis levitas caveatur cogitationum
instantia minime vincitur. A quibus alienum Paulus
se fuisse perhibuit cum dicit: Numquid levitate usus
sum? aut quae cogito secundum carnem cogito ut
sit apud me est et non? Ac si aperte diceret: Ideo
mutabilitatis aura non moveor, quia levitatis
vitio non succumbo.

Aliter admonendi sunt gulae dediti atque aliter
abstinentes. Illos namque semper superfluitas
locutionis, levitas operis atque luxuria; istos
vero saepe impatientiae, saepe vero superbiae culpa
comitatur. Nisi enim gulae deditos immoderata
loquacitas raperet, dives ille qui epulatus
quotidie splendide dicitur in lingua gravius
arderet, dicens: Pater Abraham, miserere mei
et mitte Lazarum ut intingat extremum digiti
sui in aquam ut refrigeret linguam meam, quia
crucior in hac flamma. Quibus verbis
ostenditur quia epulando quotidie crebrius
in lingua peccaverat, qui cum totus arderet refri-
gerari se praecipue in lingua requirebat. Rursum
quia gulae deditos levitas protinus operis sequitur,
auctoritas sacra testatur: Sedit populus manducare
et bibere et surrexerunt ludere. Plerumque
autem edacitas usque ad luxuriam pertrahit, quia
dum satietate venter extenditur aculei
libidinis excitantur. Unde et hosti callido
qui primi hominis sensum concupiscentia pomi
aperuit, sed in peccati laqueos stringit, divina
voce dicitur: Pectore et ventre repes. Ac si
aperte diceretur: Cogitatione et ingluvie sup-
per humana corda dominaberis. Quia gulae deditos
luxuria sequitur, propheta testatur, dum aperta
narrat, occulta denuntiat, dicens: Princeps
coquorum destruxit muros Ierusalem. Prin-
ceps vero coquorum venter est, cui magna
cura obsequium a coquis impenditur, ut ipse
delectabiliter cibis impleatur. Muri autem Ierusalem
virtutes sunt animae ad desiderium supernae pacis
elevatae. Coquorum igitur princeps muros Ierusalem de-
icit, quia dum venter ingluvie
tenditur, virtutes animae per luxuriam destruuntur.
Quo igitur nisi mentes plerumque plerorumque ab-
stinentium a sinu etc. Quo contra nisi mentes ab-
stinentium plerorumque impatientia a sinu tranquil-
litatis excuteret, nequaquam Petrus cum diceret:
Ministrate in fide vestra virtutem, in virtute autem
scientiam, in scientia autem abstinentiam, vigilanter
adiungeret dicens: In abstinentia autem pati-
entiam. Deesse quippe abstinentibus patientiam
praevidit, quam eis ut adesset admonuit.
Rursum nisi cogitationes abstinentium nonnumquam
superbiae culpa transfigeret, Paulus cum dixisset:
Qui non manducat, manducantem non iudicet,
qui rursus ad illos loquens, dum de ab-
stinentiae virtute gloriantium praecepta per-
stringeret, adiunxit: Quae sunt rationem quidem habentia
sapientiae in superstitione et humilitate, non ad parcendum corpori,
non in honore aliquo ad saturitatem carnis. Ubi
notandum est quod in disputatione sua praedicator egregius
superstitioni speciem humilitatis iungit, quia dum plus
iusto per abstinentiam caro atteritur, humilitas
foris ostenditur, sed de hac ipsa humilitate graviter intus
superbitur. Et nisi aliquando mens ex abstinentiae virtute
intumesceret, nequaquam hanc velud inter magna merita
pharisaeus arrogans studiose commendaret, dicens:
Ieiuno bis in sabbato. Admonendi sunt gulae dediti, ut
in eo quod escarum delectationi inhiant, luxuriae se
mucrone non transfigant, et quanta sibi per esum
loquacitas, quanta mentis levitas insidietur
aspiciant; ne dum ventri molliter serviunt, vitiorum
laqueis crudeliter astringantur. Tanto enim longius
a secundo parente recidimus, quanto per immoderatum usum,
dum manus ad cibum tendimus, parentis primi lapsus
iteramus. At contra admonendi sunt abstinentes, ut
sollicite semper aspiciant ne cum gulae vitium
fugiunt, deteriora sibi vitia ex virtute
generentur; ne dum carnem macerant, ad impa-
tientiam spiritus erumpant, et iam virtus non sit quod
caro vincitur, si spiritus ab ira superatur. Aliquando
autem dum mens abstinentium ab ira se deprimit,
quasi peregrina veniens laetitia corrumpit, et
eo abstinentiae bonum deperit, quo se se a spiritualibus
vitiis minime custodit. Unde recte per prophetam dicitur: In
diebus ieiuniorum vestrorum inveniuntur voluntates
vestrae. Et paulopost: Ad iudicia et rixas ie-
iunatis et percutitis pugnis. Voluntas quippe
ad laetitiam pertinet, pugnus ad iracundiam. Incassum
ergo per abstinentiam corpus atteritur, si voluptatibus inordinatis
dimissa motibus mens vitiis dissipatur.
Rursumque admonendi sunt, ut abstinentiam suam
et semper imminutam custodiant, et numquam
hanc apud occultum iudicem eximiae virtutis
credant, ne si fortasse magni meriti
creditur, cor in elationem sublevetur. Hinc
namque per prophetam dicitur: Numquid tale est ieiu-
nium quod elegi? Sed frange esurienti panem tuum,
et egenos vagosque induc in domum tuam. Qua in
re pensandum est quam parva virtus abstinentiae
pensatur, quae non nisi ex aliis virtutibus
commendatur. Hinc Iohel ait: Sanctificate ie-
iunium. Ieiunium quippe sanctificare est, adiunctis
bonis aliis dignam Deo abstinentiam carnis
ostendere. Admonendi sunt abstinentes ut noverint
quia tunc placitam Deo abstinentiam offerunt,
cum ea quae sibi de alimentis subtrahunt in
indigentibus largiuntur. Sollerter quippe au-
diendum est quod per prophetam Dominus redarguit
dicens: Cum ieiunaretis et plangeretis in quinto
et in septimo mense per hos septuaginta annos,
numquid ieiunium ieiunastis mihi? Et cum comederitis
et biberitis, numquid non vobis comeditis et vobismet

bibitis. Non enim deo sed sibi esse ieiunat si ea que ventri ad tempus subtrahit non inopibus tribuit sed ventri postmodum offerenda custodit. Itaque ne aut illos appetitus gule a rigore status deiciat aut istos afflicta caro ex elatione supplantet. Audiant illi ex ore veritatis: Attendite autem vobis ne forte graventur corda vestra in crapula et ebrietate et curis huius mundi. Ubi utilis quoque pavor adiungitur: Et superveniat in vos repentina dies illa tamquam laqueus. Superveniet enim in omnes qui sedent super faciem omnis terre. Audiant isti: Non quod intrat in os coinquinat hominem sed quod procedit ex ore hoc coinquinat hominem. Audiant illi: Esca ventri et venter escis, deus autem et hunc et has destruet. Et rursum: Non in comessacionibus et ebrietatibus. Et rursum: Esca nos non commendat deo. Audiant isti quia omnia munda mundis, coinquinatis autem et infidelibus nichil est mundum. Audiant illi quorum deus venter est et gloria in confusione eorum. Audiant isti: Discedent quidam a fide, et paulo post: prohibentium nubere, abstinere a cibis quos deus creavit ad percipiendum cum graciarum actione fidelibus et hiis qui cognoverunt veritatem. Audiant illi: Bonum est non manducare carnem neque bibere vinum neque in quo frater tuus scandalizatur. Audiant isti: Modico vino utere propter stomachum et frequentes tuas infirmitates. Quatinus et illi discant cibos carnis inordinate non appetere et isti escam creaturam dei quam non appetunt non audeant contempnere.

Aliter admonendi sunt qui iam sua misericorditer tribuunt atque aliter qui adhuc aliena rapere contendunt. Admonendi namque sunt qui sua misericorditer tribuunt ne cogitacione tumida super eos se quibus terrena largiuntur extollant. Ne idcirco se meliores estiment quia continere ceteros vident. Aliter namque terrene domus dominus familiarum ordines ministeriaque disponens hos ut regant illos vero statuit ut ab aliis regantur. Istos iubet ut congrua necessaria ceteris prebeant, illos ut accepta ab aliis sumant. Et tamen plerumque offendunt qui regunt et in patrisfamilias gracia permanent qui reguntur. Iram merentur qui dispensatores sunt, sine offensione perdurant qui ex aliena dispensacione subsistunt. Admonendi itaque sunt qui iam que possident misericorditer tribuunt ut celesti domino dispensatores se positos subsidiorum temporalium agnoscant et tanto humiliter prebeant quanto et aliena esse intelligunt que dispensant. Cumque in illorum ministerio quibus accepta largiuntur constitutos se esse considerant nequaquam eorum mentes tumor sublevet sed timor premat. Unde et necesse est ut sollicite perpendant ne commissa indigne distribuant, ne quedam quibus nulla, ne nulla quibus quedam, ne multa quibus pauca, ne pauca prebeant quibus impendere multa debuerunt, vel precipitacione hoc quod tribuunt inutiliter spargant, ne tarditate petentes noxie cruciant, ne recipiende hic gracie intencio subrepat, ne dationis lumen laudis transitorie appetitio extinguat, ne oblatum munus comitata tristicia obsideat, ne in bene oblato munere animus plus quam decet hilarescat, ne sibi quicquam cum totum rite impleverint tribuant et simul omnia postquam peregerint perdant. Ne enim sibi virtutem sue liberalitatis ut liberalitatis deputent, audiant quod scriptum est: Si quis administrat tamquam ex virtute quam administrat deus. Ne in benefactis inmoderacius gaudeant, audiant quod scriptum est: Cum feceritis omnia que precepta sunt vobis dicite: Servi inutiles sumus, quod debuimus facere fecimus. Ne largitatem tristicia corrumpat, audiant quod scriptum est: Hylarem enim datorem diligit deus. Ne ex impenso munere transitoriam laudem querant, audiant quod scriptum est: Nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua, id est pie dispensacioni nequaquam se gloria vite presentis admisceat sed opus rectitudinis appeticio ignoret favoris. Ne ex impense gracie vicissitudinem requirant, audiant quod scriptum est: Cum facis prandium aut cenam noli vocare amicos tuos neque fratres tuos neque cognatos tuos neque vicinos divites ne forte et ipsi te reinvitent et fiat tibi retributio. Sed cum facis convivium voca pauperes debiles claudos cecos et beatus eris quia non habent unde retribuere tibi. Ne que prebenda sunt citius serius prebeant, audiant quod scriptum est: Ne dicas amico tuo: vade et revertere, cras dabo tibi, cum statim possis dare. Ne sub obtentu largitatis ea que possident inutiliter spargant, audiant quod scriptum est: Sudet elemosina in manu tua. Ne cum multa necessaria sunt pauca largiantur, audiant quod scriptum est: Qui parce seminat parce et metet. Ne cum pauca oportet plura prebeant et qui postmodum minus inopiam tolerant ad impacienciam erumpant, audiant quod scriptum est: Non ut aliis sit remissio vobis autem tribulacio, sed ut ex equalitate vestra habundancia illorum inopiam suppleat ut et illorum habundancia vestre inopie sit supplementum. Cum enim dantis mens ferre inopiam nescit si multa sibi subtrahit occasionem contra se inpaciencie exquirit. Prius quippe parandus est paciencie animus et tunc aut multa sunt aut cuncta largienda, ne dum minus equanimiter inopia irruens fertur et prioris largitatis merces pereat et adhuc mentem deterius murmuratio subsequens perdat. Ne omnino nichil eis prebeant quibus conferre aliquid parum debent, audiant quod scriptum est: Omni petenti te tribue. Ne vel aliquid prebeant quibus omnino conferre nichil debent, audiant quod scriptum est: Da bono et non receperis peccatorem. Benefac humili et non dederis impio. Et rursum: Panem tuum et vinum tuum super sepulturam iusti constitue et

noli ergo mendacitate et dolo cum peccato componere
.i. et veniam sum peccatoribus pro his qui viguis
subsidiis pro eo quod iniqui sunt comparavit. Sunt
et non nulli huius mundi divites cum
fame deficiunt Christi pauperes effusis lar-
gitatibus nutriunt histriones. Qui non in
digenti et peccatori panem suum non quia peccator
sed quia homo est tribuit nimirum non peccatorem
sed pauperem iustum nutrit quia videlicet in illo
non culpam sed naturam diligit. Admonendi
et sunt qui iam sua misericorditer largiuntur
ut sollicite custodire studeant ne cum commissa
peccata elemosinis redimunt adhuc redime-
da committant ne venalem dei iusticiam
estiment. Si cum curant pro peccatis nummos e-
rogare arbitrentur se posse inulte peccare. Quia
plus est namque anima quam esca et corpus quam
vestimentum. Qui ergo escam atque vestimentum
largitur pauperibus sed cum anima vel corpus iniqui-
tate polluitur quod minus est iusticie obtulit
et quod maius est culpe sue cum deo dedit
et se diabolo. Hec igitur admonendi sunt qui adhuc
aliena rapere credunt ut sollicite audiant
quid veniens in iudicio dominus dicat. Esurivi namque
esurivi enim et non dedistis mihi manducare
sitivi et non dedistis mihi potum. Hospes
eram et non collegistis me. Nudus et
non operuistis me. Infirmus et in carcere
et non visitastis me. Quibus et premittit di-
cens: Discedite a me maledicti in ignem
eternum qui paratus est diabolo et angelis
eius. Ecce audiant qui neque rapinas
vel quibus alia violenter commiserunt et tamen eter-
nis iehenne ignis mancipantur. Hinc ergo
colligendum est quanta dampnatione plectendi
sunt qui aliena rapiunt si tanta anima-
dversione feriuntur qui sua indiscrete tenuerunt.
Perpendant quo eos obliget reatu res
rapta si talis subiicit pene non erogata. Per-
pendant quid mereantur iniusta ablata si tan-
ta perditione digna est pietas non impensa.
Qui aliena rapere intendunt audiant
quid scriptum est: Ve ei qui multiplicat non
sua usquequo et aggravat contra se densum lutum.
Avaro quippe densum lutum contra se aggravare
est terrena lucra cum pondere peccati cumulare.
Qui multiplicare largiter habitationis spatia
cupiunt audiant quid scriptum est: Ve qui
coniungitis domum ad domum et agrum agro
copulatis usque ad terminum loci. Numquid habi-
tabitis soli vos in medio terre. Ac si aperte
dicat: Quousque vos extenditis qui non habere
in communi mundo consortes minime potestis. Con-

iunctos quidem premitis sed contra quos valeatis
extendere semper invenitis. Qui augendis pecu-
niis inhiant audiant quod scriptum est: Avarus
non implebitur pecunia et qui amat divitias
fructus non capiet ex eis. Fructus quippe
ex illis caperet si eas bene spargere non amando
voluisset. Quia vero eas diligendo retinet
hic utique sine fructu derelinquit. Cum re-
pleri cunctis simul opibus inardescunt audiant
quod scriptum est: Qui festinat ditari non erit in-
nocens. Profecto enim innocens non est quia cum augeri
opes ambit vitare peccatum negligit et more
avium captus cum escam terrene rei avidius
conspicit quo strangulatur peccati laqueo non
agnoscit. Cum quibuslibet presentis mundi lucra de-
siderant et que de futuro dampna patiuntur igno-
rant audiant quod scriptum est: Hereditas ad quam
festinatur in principio in novissimo benedictione
carebit. Ex hac quippe vita initium ducimus
ut ad benedictionis sortem in novissimo veniamus.
Qui ergo in principio hereditati festinat
sortem sibi in novissimo benedictionis amputat
quia dum per avaritie nequitiam hic multi-
plicari opes appetunt illic eterno patrimo-
nio exheredes fiunt. Cum vel plura ambiunt
vel obtinere cuncta que ambierunt possunt
audiant quod scriptum est: Quid prodest homini
si totum mundum lucretur anime vero sue detri-
mentum patiatur. Ac si aperte veritas dicat:
Quid prodest homini totum quod extra se est
congregat si hoc solum quod ipse est dampnet.
Plerumque autem citius raptorum avaritia cor-
rigitur si mentibus admonentis quam fugitiva
sit presens vita monstretur. Si eorum ad mediam
memoriam deducatur qui ditari in hoc mundo
diu conati sunt et tamen in adeptis divitiis
diu manere nequiverunt. Quibus festina
mors repente et simul abstulit quicquid eorum
nequitia non simul nec repente congregavit.
Qui non solum hic rapta reliquerunt
sed secum ad iudicium causas rapine de-
tulerunt. Horum itaque exempla audiant
quos in mentibus suis procul dubio et ipsi con-
dempnant ut cum post illa ad cor redeunt
imitari saltem quos iudicant erubescant.

Aliter admonendi sunt qui nec aliena appe-
tunt nec sua largiuntur. Atque aliter
qui et ea que habent tribuunt et cum aliena
rapere non desistunt. Admonendi namque sunt
qui nec aliena appetunt nec sua largiuntur
ut sollicite sciant quod ea de qua sumpti
sunt cunctis hominibus terra communis est. Et ideo

alimenta quoque omnibus communiter profert. Incassum ergo se innocentes putant qui commune Dei munus sibi privatum vendicant qui cum accepta non tribuunt in proximorum nece grassantur quia tot pene cotidie perimunt quot morientium pauperum apud se subsidia abscondunt. Nam cum qualibet necessaria indigentibus ministramus sua illis reddimus non nostra largimur iusticie potius debitum solvimus quam misericordie opera implemus. Unde et ipsa veritas cum de misericordia caute exhibenda loqueretur ait Attendite ne iusticiam vestram faciatis coram hominibus. Cui sententie et psalmista concinens dicit Dispersit dedit pauperibus iusticia eius manet in seculum seculi. Nam cum largitatem impensam pauperibus premisisset non hanc vocare misericordiam sed iusticiam maluit. Quia quod a communi Domino tribuitur iustum profecto est ut quicumque accipiunt eo communiter utantur. Hinc et Salomon ait Qui iustus est tribuet et non cessabit. Admonendi sunt ut sollicite attendant quod de ficulnea que fructum non habuit districtus agricola queritur Ut quid et terram occupat. Terram quippe ficulnea sine fructu occupat cum mens tenentium hoc quod prodesse multis poterat invidendo servat. Terram ficulnea sine fructu occupat quando locum quem alius per solem boni operis excolere valuit stulti presidii umbra premit. Sed hii plerumque dicere solent Concessis utimur aliena non querimus et si digna misericordie retribucione non agimus nulla tamen perversa perpetramus. Quod ideo sentiunt quia videlicet aurem cordis a celestibus verbis claudunt. Dives namque in evangelio qui induebatur purpura et bysso qui epulabatur cotidie splendide non aliena rapuisse sed infructuose propriis usus fuisse perhibetur eumque post hanc vitam ultrix gehenna suscepit non quia aliquid illicitum gessit sed quia immoderato usu totum se licitis tradidit. Admonendi sunt tenaces ut noverint quod hanc primam Deo iniuriam faciunt quia danti sibi omnia nullam misericordie hostiam reddunt. Hinc etenim psalmista ait Non dabit Deo propiciacionem suam et precium redempcionis anime sue. Precium namque redempcionis dare est bonam operacionem prevenienti nos gracie reddere. Hinc Iohannes exclamabat dicens Iam securis ad radicem arborum posita est. Omnis arbor que non facit fructum bonum excidetur et in ignem

mittetur. Quia ergo se innoxios quia aliena non rapiunt estimant ictum securis vicine prospiciant et torporem improvide securitatis amittant ne cum fructum boni operis negligunt a presenti vita funditus quasi a viriditate radicis exsecentur. At contra admonendi sunt qui et ea que habent tribuunt et aliena rapere non desistunt ne dum valde munifici videri appetunt et de bonis specie deteriores fiant. Hii etenim ipsa indiscrete tribuentes non ut superius diximus ad impaciencie murmuracionem prorumpunt sed cogente se inopia usque ad avariciam devolvuntur. Quid ergo eorum mentibus infelicius quibus de largitate avaricia nascitur et quasi ex virtute seges peccatorum seminatur. Prius itaque admonendi sunt ut racionabiliter sciant sua tenere et tunc demum ut aliena non ambiant. Si enim radix culpe in ipsa effusione non exuritur numquam per ramos exuberans avaricie spina siccatur. Occasio ergo rapiendi subtrahitur si bene prius ius possidendi disponatur. Tunc autem admoniti audiant quomodo que habent misericorditer tribuant cum nimirum didicerint ut ut bona misericordie rapine nequitia non confundant. Violenter enim exigunt quod misericorditer largiuntur. Sed aliud est pro peccatis misericordiam facere aliud misericordiam facienda peccare que iam nec misericordia vocari potest quia ad dulcem fructum non proficit quia per virus pestifere radicis amarescit. Hinc est enim quod ipsa etiam sacrificia per prophetam reprobat Dominus dicens Ego Dominus diligens iudicium et odio habens rapinam in holocausto. Hinc item dicit Hostie impiorum abhominabiles que offeruntur ex scelere. Qui sepe etiam et indigentibus subtrahunt quod Deo largiuntur. Sed quanta eos animadversione renuat quidam sapiens Dominus demonstrat dicens Qui offert sacrificium ex substancia pauperis quasi qui victimat filium in conspectu patris sui. Quid namque esse intolerabilius potest quam mors filii ante oculos patris. Hoc itaque sacrificium quanta ira aspiciatur ostenditur quod orbati patris dolori comparatur. Et tamen plerique quanta tribuunt pensant quanta autem rapiunt considerare dissimulant quasi mercedem numerant et pensare culpas recusant. Audiant itaque quod scriptum est Qui mercedes congregavit misit eas in sacculum pertusum. In sacculo quippe pertuso videtur cum pecunia mittitur sed cum amittitur non videtur. Qui ergo quanta largiuntur aspiciunt sed quanta rapiunt non appendunt in pertuso sacculo mercedes mittunt quia eas in spem sue fiducie intuentes congerunt sed non intuentes perdunt etc.

Aliter ammonendi sunt discordes atque aliter
pacati. Discordes namque ammonendi sunt
ut certissime sciant quod quantislibet virtutibus
polleant spirituales fieri nullatenus possunt si
uniri per concordiam proximis negligunt. Scriptum
quippe est: Fructus spiritus est caritas gaudium pax. Qui
ergo pacem servare non curat ferre fructum
spiritus recusat. Hinc Paulus ait: Cum sit
inter vos zelus et contentio nonne carnales
estis. Hinc iterum dicit: Pacem sequimini cum
omnibus et sanctimoniam sine qua nemo videbit
Deum. Hinc rursum ammonet dicens: Solliciti
servare unitatem spiritus in vinculo pacis. Unum
corpus et unus spiritus sicut vocati estis in una spe
vocationis vestre. Ad unam igitur vocationis spem
nequaquam pertingitur si non ad eam unita cum
proximis mente curratur. Sed sepe nonnulli quo
dum quedam specialiter dona percipiunt superbiendo
donum concordie cum proximis amittunt
ut si fortasse pre ceteris carnem gule refre-
nantes domant concordare eis quos su-
perant abstinendo contempnunt. Sed qui absti-
nentiam a concordia separat quid ammoneat
psalmista perpendat qui ait: Laudate
eum in tympano et choro. In tympano namque
sicca et percussa pellis resonat, in choro
autem voces societate concordant. Quisquis ergo
corpus affligit sed concordiam deserit
Deum quidem laudat in tympano sed non lau-
dat in choro. Sepe vero dum quosdam
maior scientia erigit a ceterorum societate dis-
iungit et quasi quo plus sapiunt eo a concor-
die dissipant virtute. Hii eo a concordia
virtute desipiunt. Hii itaque audiant
quod per semetipsam Veritas dicit: Habete
sal in vobis et pacem habete inter vos.
Sal quippe sine pace non virtutis est donum
sed dampnationis argumentum. Quo enim quisque
melius sapit eo deterius delinquit et in-
excusabiliter meretur supplicium quia
prudens si voluisset potuit vitare peccatum.
Quibus recte per Iacobum dicitur: Quod si zelum
amarum habetis et contentiones sunt in cordibus
vestris nolite gloriari et mendaces esse
adversus veritatem. Non est ista sapientia de-
sursum descendens sed terrena animalis
diabolica. Que autem desursum est sapientia
primum quidem pudica est deinde pacifica.
Pudica videlicet quia caste intelligit,
pacifica autem quia per elationem se minime
a proximorum societate disiungit. Am-
monendi discordes ut
noverint quia Deo nullum bonum opus de

sacrificium si violant quamdiu a proximorum
caritate discordant. Scriptum namque est:
Si offero munus tuum ad altare et vade
prius reconciliari fratri tuo et tunc veniens
offeres munus tuum. Ex qua scilicet preceptione
pensandum est quorum hostia repellitur
quam intolerabilis culpa monstratur. Nam
cum mala cuncta bonis sequentibus diluantur
pensemus quanta sint mala discordie que
nisi extincta funditus sequi bonum ob-
sequi non permittunt. Ammonendi sunt discordes
ut si aures a mandatis celestibus
declinant mentis oculos ad consideranda ea
que in infimis versantur aperiant, quia sepe
aves unius eiusdem generis sese socialiter
volando non deserunt et gregatim
animalia bruta pascuntur. Quia si sollerter
aspicimus concordando sibi irrationalis na-
tura indicat quantum malum per discordiam
rationalis natura committit. Que hec rationis in-
tentione perdit quod illa motu naturali cus-
todit. Et contra ammonendi sunt pacati ne dum
plus quam necesse est pacem quam possident amant
ad perpetuam pervenire non appetant. Plerosque
namque gravius intentiones mentium tranquillitas
temptat ut quo non sunt molesta que tenent
eo minus amabilia fiant que vocant et quo de-
lectant presentia eo non requirantur eterna. Unde
et per semetipsam Veritas loquens cum terrenam
pacem a superna distingueret atque ad venturam
discipulos a presenti provocaret ait: Pacem re-
linquo vobis pacem meam do vobis. Re-
linquo scilicet transitoriam do mansuram.
Si ergo in eam cor figitur que relicta est
numquam ad illam que danda est pervenitur.
Pax ergo et tenenda est ut diligi
debeat et contempni ne si immoderate diligitur
diligentis animus in culpa capiatur. Un-
de et ammonendi sunt pacati ne dum nimis humanam
pacem desiderant pravos hominum mores nequaquam
redarguant et consentiendo perversis ab auc-
toris sui se pace disiungant ne dum foras
humana iurgia metuunt interni federis dis-
cussione feriantur. Quid est enim pax transitoria
nisi quoddam vestigium pacis eterne? Quid
ergo dementius quam vestigia in
pulvere impressa diligere sed ipsum a quo im-
pressa sunt non amare. Hinc David dum se totum
ad federa pacis interne constringeret testatur
se cum malis concordiam non tenuisse dicens
Nonne qui oderunt te Deus oderam et
super inimicos tuos tabescebam? Perfecto

odio oderam illos et super inimicos tuos tabescebam. Perfecto odio oderam illos, inimici facti sunt michi. Inimicos autem Dei perfecto odio odisse est, et quod fuerunt diligere, et quod faciunt increpare; mores pravorum premere, vite prodesse. Pensandum ergo est quod ab increpacione quiescere quanta culpa est cum pessimis pacem tenere, si propheta tantus hoc velud in sacrificium Deo obtulit quod contra se pro Domino pravorum inimicicias excitavit. Hinc est quod Levi tribus assumptis gladiis per castrorum media transiens, quia ferire peccantibus noluit parcere, Deo manus dicta est consecrasse. Hinc Phinees peccancium civium graciam spernens, coeuntes cum Madianitis perculit, et iram Domini ira sua placavit. Hinc per semetipsam Veritas dicit: Nolite arbitrari quia venerim pacem mittere in terram; non veni pacem mittere, sed gladium. Malorum namque cum incaute amiciciis iungimur, culpis ligamur. Unde Iosaphat, qui tot de anteacta vita preconiis attollitur, de Achab regis amiciciis pene periturus increpatur. Cui a Domino per prophetam dicitur: Impio prebes auxilium, et hiis qui oderunt Dominum amicicia iungeris, et ideo iram quidem Domini merebaris; sed bona opera inventa sunt in te, eo quod abstuleris lucos de terra Iuda. Ab illo enim qui summe rectus est, eo ipso iam discrepat quo pravorum amiciciis vita nostra concordat. Ammonendi sunt pacati ne si ad correpcionis verba prosiliant, eandem pacem sibi per hoc formident rumpi. Rursumque ammonendi sunt ut eandem pacem dilectionis integre interius teneant, quam provenientes vocis sibi exhibent. Quod utrumque David provide se custodisse innotuit cum dicit: Cum hiis qui oderunt pacem eram pacificus; cum loquebar illis, impugnabant me gratis. Ecce et loquens impugnabatur, et tamen impugnatus erat pacificus, quia nec insanientes cessabat reprehendere, nec reprehensos negligebat amare. Hinc etiam Paulus ait: Si fieri potest quod ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes. Hortaturus namque discipulos ut pacem cum omnibus haberent, premisit dicens: Si fieri potest, atque subiunxit: quod ex vobis est. Difficile quippe erat ut si male acta corriperent, habere pacem cum omnibus possent. Sed cum temporalis pax in pravorum cordibus correpcione nostra confunditur, necesse est ut in nostro corde inviolata teneatur. Quod recte idem dicit: quod ex vobis est. Ac si aperte nimirum dicat: Quia pax ex

duorum consensu subsistit, si ab eis qui corripiuntur expellitur, integra tamen in mente eius qui corripit servetur. Unde idem rursum discipulos ammonet dicens: Si quis non obedit verbo nostro per epistolam, hunc notate, et non commisceamini cum illo ut confundatur. Atque illico adiunxit: Et nolite quasi inimicum existimare illum, sed corripite ut fratrem. Ac si dicat: Pacem cum eo exteriorem solvite, sed internam de illo in medullis custodite cordis pacem, ut vestra discordia feriat vel peccantis mentes, quatinus pax a vestris cordibus nec negata discedat.

Aliter ammonendi sunt seminantes iurgia, atque aliter pacifici. Ammonendi namque sunt seminantes iurgia ut sentiant cuius sint sequaces. De apostata quippe angelo scriptum est: Cum bona messis zizania superseminata est, Inimicus homo hoc fecit. De cuius etiam membro per Salomonem dicitur: Homo apostata vir inutilis graditur ore perverso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur, pravo corde machinatur malum, et in omni tempore iurgia seminat. Ecce quem seminantem iurgia dicere voluit, prius apostatam nominavit, quia nisi more superbientis angeli a conspectu conditoris prius interius per elacionem mentis caderet, foras postmodum usque ad seminanda iurgia non veniret. Qui recte etiam describitur quod annuit oculis, digito loquitur, terit pede. Interior namque est custodia que ordinate exterius membra continet. Qui ergo statum mentis perdidit, subsequenter foras in inconstanciam motionis fluit, atque exteriori mobilitate indicat quod nulla interius radice subsistat. Audiant seminatores iurgiorum quod scriptum est: Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur. Atque ex diverso colligant quia si Dei vocantur filii qui pacem faciunt, procul dubio sathane sunt filii qui confundunt. Omnes autem qui per discordiam a viriditate dilectionis arescunt, quia etsi boni operis fructus in suis actionibus proferunt, profecto nulli sunt, quia non ex unitate caritatis oriuntur. Hinc ergo perpendant seminantes iurgia quam multipliciter peccant, qui dum unam nequiciam perpetrant, ab humanis cordibus cuncta simul virtutis germina eradicant. In uno namque malo innumera peragunt, quia seminando discordiam caritatem, que virtutum mater est, extinguunt. Quia autem nichil est preciosius Deo

virtute dilectionis. Ita nichil desiderabilius est diabolo quam mentes karitate vinculo compositas separando disiungere. Nam quos compunctio humilitatis hosti dei familiarius iunguntur, eo illius contra se nequitia acrius excitatur. Hanc iste bonis vocatis cordibus et subtrahens eis interiore affectionis abscidit. Est quoque amor deitatis propriae nequitiae actionis pondus lenigare. Si memoriam quos fundare patris agnouerant, illam sibi instanti nocent. Si unitatis desit bonis, ita videlicet deo nocentem est. Si non desit malis. Ut quod per eorum nequitiam impleat, impetum prestes cor malis actibus robore angetur. Unde quo sibi in malicia conveniunt congruum eos se robustius bonorum applicationibus alludunt. Hunc namque est quod dampnati illius vasis bene aut per penitentes una voce beati Job diabolus membra corporum eius cohererent sibi sunt sub squamarum species de eius sancttatibus per scelere veteri consentire. Et ne [illegible] patientie videlicet per eas deignantes quippe illius quos ulla mente se discordie adversitate divisit, et in bonorum semel mente glutinarunt. Unde et iniquos pace fovet iniquitati vires administrat quia bonos de lucis destruit quos et unanimitate persequitur. Unde conciliatur eis quando semel phariseorum saduceorum que personarum deprehensus intersecaret ipsos dividere studuit quos contra se bonos sententiis videlicet tu clamavit dicens: Viri fratres ego phariseus sum filius phariseorum de spe et resurrectione mortuorum ego iudicor. Cumque saducei spem resurrectionis mortuorum cum denegarent, phariseis quippe sacri eloquii precepta credentibus per inpsetentiam unanimitatem dissensione divisa turba allisus Paulus exit quem unita hunc prius unanimitate pressit. Ad monendi namque sunt qui faciunt pacis studiis occupantur, ut prius interius pure amore diligeant, intrare pacis firmas. Et tunc eis postmodum valeat exterior pax prodesse, ut dum cor eorum in illius conexione suspenditur, nequaquam ad nequitiam exterius precepte rapiatur. Dumque supernam prudenter eternam intuitu ad usum deterior actionis inclinet. Quam videlicet pacem si que queque talis sunt, ut nocere bonis nequeant, etiam si concupiscant, in hac in minore debet eterna pax consistit et primus

quam ab eis valeat superna pax confessi. Ut si quos contra dilectione dei malicia sue impietatis excessum saltem et proximi amore mansuetatem et que emitiuo ad melius transeant ut ad illam que ascendit longe pacis conditoris ascendant et quasi emitiuo ad melius transeant. ¶¶¶¶¶¶¶

Unde aliter ammodi sunt qui sacre legis verba non recte intelligunt atque aliter qui recte intelligunt sed hec humiliter non loquuntur. Et enim aliter.

Admonendi sunt enim qui sacre legis verba non recte intelligunt ut attendant quod sacra saluberrimum divini potus venenum sibi poculum vertunt atque per medicamentum sibi vulnus letale mortalem fecerunt. Unde per hoc unde sanari poterant per quod salubriter abscidere sanciata debuerunt. Admonendi sunt ut perpendant quod scriptura sacra in nocte vite presentis quasi quedam lucerna nobis sit posita. Cum in mirum verba dum non recte intelligunt de lumine tenebrescunt. Quos videlicet ad intellectum pravum intencio perversa non raperet nisi prius superbia inflaret. Dum enim se pre ceteris sapientes arbitratur, sequi aliosque ad melius intellectus desperant. Atque ut apud imperitum vulgus sacre nomine sibi extorqueant student et summopere et ab aliis recte intellecta destruere et sua perversa roborare. Unde bene per prophetam dicitur: Secuerunt pregnantes Galaad ad dilatandum terminum suum. Galaad namque acervus testimonii interpretatur. Et quia cuncta simul congregatio ecclesie per confessionem sui testimonio veritatis non deserit, expresse per Galaad ecclesia que ore cunctorum fidelium de deo quod sit vera testatur. Pregnantes autem dicuntur anime quod intellectum sibi ex divino amore suscipiunt. Si ad perfectum tempus veniant, conceptum opus intelligentiae ostensione pariunt. Terminum vero suum dilatare est opinionis sue nomen extendere. Secuerunt ergo pregnantes Galaad ad dilatandum terminum suum. Quia nimirum heretici mentes fidelium que iam aliquid de veritate intellectu conceperant perversa predicatione perimunt et sacre sibi nomen extendunt perversorum iam de verbi conceptione gravida scindunt erroris gladio et quasi doctrine sibi opinionem faciunt. Hos ergo cum corrigere nitimur, ne perversa sentiat ammonendum prius necesse est

Rem ancem gloriam quaerant. Hinc enim recto
corde abscinditur, consequenter iram primi negligen-
tis arcentur. Admonendi sunt igitur ne erroris
discordias generando legem Dei quae ideo da-
ta est ut sacrificia Sathanae prohibeat, eandem
ipsam in Sathanae sacrificia vertant. Unde
per prophetam Dominus conqueritur dicens: Dedi eis
frumentum, vinum et oleum, et argentum mul-
tiplicavi eis et aurum, quae fecerunt Baal. Fru-
mentum quippe a Domino accipimus cum in dictis
obscurioribus sublato tegmine litterae per
medullam spiritus legis interna sententia cernimus.
Vinum suum nobis Dominus praestat cum Scripturae
suae alta praedicatione nos inebriat. Oleum
quoque suum nobis tribuit cum per praecepta apertioribus
vitam nostram blandiori lenitate disponit.
Argentum multiplicat cum nobis lucis veritate
plena eloquia subministrat. Auro quoque
nos ditat cum cor nostrum intellectu summi
summi splendoris irradiat. Quae cuncta haeretici
Baal offerunt, quia apud auditorum
suorum corda accepta omnia intelligendo per-
vertunt, et de frumento Dei, vino atque oleo,
argento pariter et auro Sathanae sacrificium
immolant, quia ad erroris discordiae verba
pacis inflectunt. Unde admonendi sunt ut per-
pendant quod cum perversa mente de praeceptis pacis
discordiam faciunt, iusto Dei examine ipsi
de verbis vitae moriuntur. At contra admonendi
sunt qui recte quidem verba legis intelligunt, sed
hoc humiliter non loquuntur, ut in divinis sermo-
nibus prius quam eos aliis proferant
semetipsos requirant, ne insequentes aliorum
facta deserant, et cum recte cuncta de sacra Scriptura
sentiunt, hoc solum quod per illam dicitur
non attendant. Imperitus et imperitus
medicus est qui alienum mederi appetit
et ipse vulnus quod patitur nescit. Qui ergo
verba Dei humiliter non loquuntur profecto
admonendi sunt ut cum medicamina aegris
apponunt, prius virus sui pestis aspici-
ant, ne alios medendo ipsi moriantur.
Admonendi debent ut considerent ne a virtute
dicti dicendi qualitate discordent, ne
loquendo aliud et ostendendo aliud praedicent.
Audiant quod scriptum est: Si quis loquitur
quasi sermones Dei. Cur ergo verba quae proferunt
propria non sunt, cur quasi de propriis
tumet? Audiant quod scriptum est: Sicut
ex Deo coram Deo in Christo loquimur. Ex Deo
coram Deo loquitur qui praedicationis verbum et quod
a Deo accepit intelligit et placere per illud Deo
non hominibus quaerit. Audiant quod scriptum est
per prophetam: Abhominatio Domini est omnis arrogans.
Quia videlicet dum in verbo Dei propriam gloriam quaerit
ius dantis invadit, eumque laudi suae post-
ponere nequaquam metuit a quo hoc ipsum quod
laudatur accepit. Audiant quod praedicatori
per Salomonem dicitur: Bibe aquam de cisterna tua
et fluenta putei tui, deriventur fontes tui
foras et in plateis aquas divide. Habeto eas
solus nec sint alieni participes tui. Ipse
quippe praedicator de cisterna sua bibit cum ad
cor suum rediens prius audit ipse quod dicit.
Bibit sui fluenta putei si suo irrigatur
infunditur verbi. Unde bene subiungitur: De-
riventur fontes tui foras et in plateis aquas
divide. Recte quippe cum non prius ipse bibat
et tunc praedicando aliis influat, fontes namque
foras derivare est exterius aliis vim praedicationis
infundere. In plateis vero aquas dividere est in
magna audientium amplitudine iuxta uniuscuius-
cumque qualitatem divina eloquia dispensare.
Et quia plerumque inanis gloriae appetitus sur-
ripit, cum sermo Dei ad multorum notitiam currit,
postquam dictum est: In plateis aquas divide,
recte subiungitur: Habeto eas solus nec sint
alieni participes tui. Alienos quippe malignos
spiritus vocat, de quibus per prophetam temptati voce
boni dicitur: Alieni insurrexerunt in me
et fortes quaesierunt animam meam. Ait ergo:
Aquas in plateis divide et tamen solus habe.
Ac si aperte dicat: Sic necesse est ut praedicationem
exterius ministres, ad cor suum rediens prius audiat
ipse quod dicit. Bibit sui fluenta putei quatenus per
elationem te immundis spiritibus tu non coniungas,
ne divini verbi ministerio hostes tuos ad te
participes admittas. Aquas ergo in plateis
dividimus et tamen soli habemus, cum et exterius
late praedicationem fundimus et tamen per eam humanas
laudes assequi minime ambimus.

Quod aliter admonendi sunt qui cum praedicare digne
valeant prae nimia humilitate formidant,
et aliter quos a praedicatione imperfectio vel aetas prohibet,
et tamen praecipitatio impellit. Capitulum [illegible]

Admonendi sunt namque qui cum praedicare bene possint
immoderata tamen humilitate refugiunt, ut
ex minoris consideratione intelligant quantum
in maioribus rebus delinquant. Si enim
indigentibus proximis ipsi quas haberent pecunias

absconderent ad mortes procul dubio accusati
reatu essent. Cum vero isti conspiciant quod
sua iam quod in parvulis silentio verbum
praedicationis subtrahunt, morientibus vitae vitam?
suam absconderunt. Unde bene quidam sapiens
dicit Eccli. xx.: Sapientia absconsa et the-
saurus invisus, quae utilitas in utrisque? Si
populos fames acriter invaderet et occulta ipsi fru-
menta servarent, auctores procul dubio mortis
existerent. Quali igitur plectendi sunt
poena considerent qui cum fame verbi ani-
mae pereant, ipsi panem perceptae gratiae non ministrant.
Unde bene per Salomonem dicitur Prov. xi.: Qui abscon-
dit frumenta maledicetur in populis. Fru-
menta quippe abscondere est praedicationis sanctae
apud se verba retinere. In populis autem ta-
lis quisque maledicitur, quia in solius culpa sile-
ntii pro multorum quos corrigere potuit poena
damnatur. Si medicinalis artis igna-
ri minime secanda vulnera cernerent et tamen secare
recusarent, profecto peccatum fraternae mortis ex
solo torpore committerent. Quanta ergo culpa
involvantur aspiciant qui dum cognoscunt vulnera mentium curare ea
negligunt secare verborum. Unde bene per prophetam
dicitur Ierem. xlviii.: Maledictus qui prohibet gla-
dium suum a sanguine. Gladium quippe a sangui-
ne prohibere est praedicationis verbum a car-
nalis vitae interfectione retinere. De quo rursum
dicitur: Et gladius meus manducabit
carnes. Hi itaque cum apud se sermones prae-
dicationis occultant, divinas contra se sententias terribiliter
audiant, quatenus ab eorum cordibus timore timorem
depellant. Audiant quod talentum qui ero-
gare noluit, cum sententia damnationis amisit.
Audiant quod Paulus eo se a proximorum sangui-
ne mundum credidit, quo ferendis eorum vitiis
non pepercit, dicens Act. xx.: Contestor
vos hodierna die quia mundus sum a sangui-
ne omnium. Non enim subterfugi quominus an-
nuntiarem omne consilium Dei vobis. Audiant
quod voce angelica Iohannes admonetur, cum dicitur:
Qui audit, dicat: Veni, ut cui
se vox interna insinuat, illuc et clamando
alios quo ipse rapitur trahat, ne clausas
fores etiam vocatus inveniat, si vocanti va-
cuus appropinquat. Audiant quod Ysaias, quia
a verbi ministerio tacuit, illustratus superno lumine
magna voce paenitentiae se ipsum reprehendit
dicens: Vae mihi quia tacui. Audiant quod

per Salomonem in illum praedicationis scientia mul-
tiplicanda promittitur, qui eo quo iam obtinet
torporis vitio non tenetur. Ait namque:
Anima quae benedicit impinguabitur,
et qui inebriat ipse quoque inebriabitur. Qui enim
exterius praedicando benedicit interni aug-
menti pinguedinem recipit, et dum vinum
eloquii auditorum mentem inebriare non
desinit, potu multiplicati muneris ebrius
excrescit. Audiant quod David hoc in mu-
nere obtulit, quod praedicationis gratiam quam
acceperat non abscondit, dicens: Ecce labia
mea non prohibebo, Domine, tu cognovisti; iusti-
tiam tuam non abscondi in corde meo,
veritatem tuam et salutare tuum dixi.
Audiant quod sponsi colloquio ad sponsam
dicitur Cant. viii.: Quae habitas in hortis,
amici auscultant, fac me audire vocem
tuam. Ecclesia quippe in hortis habitat, quae
ad viriditatem intimam exculta plant-
aria virtutum servat. Cuius vocem amicos au-
scultare est electos quosque verbum prae-
dicationis illius desiderare. Quam videlicet vocem
sponsus audire desiderat, quia ad praedicationem
illius per electorum suorum animas anhelat. Audiant
quod Moyses cum irascentem Dominum populo cerneret
et assumi ad ulciscendum gladios iuberet,
illos esse ex parte Dei denuntiavit, qui scelera
delinquentium incunctanter feri-
rent, dicens Exod. xxxii.: Si quis est Domini, iungatur
michi; ponat vir gladium super femur suum,
et ite et redite de porta usque ad portam
per medium castrorum, et occidat unusquisque fratrem
suum et amicum et proximum. Gladium quippe
super femur ponere est praedicationis stu-
dium voluptatibus carnis anteferre, ut cum
sancta studet dicere, curet necesse est illicitas
suggestiones edomare. De porta usque ad
portam ire est a vitio usque ad vitium
per quod ad mortem mors ingreditur increpando
discurrere. Per medium vero castrorum transire
est tanta aequalitate intra Ecclesiam vivere, ut
qui delinquentium culpas redarguit in nullo se
debet favore declinare. Unde et recte subiungitur:
Occidat unusquisque fratrem et amicum et proximum
suum. Fratrem scilicet et amicum et proximum interficit,
qui cum punienda invenerit, ab increpationis
gladio nec eis quos per cognationem dili-
git parcit. Si ergo ille Dei dicitur qui ad ferienda vitia
zelo divini amoris excitatur, esse se Dei
se esse denegat qui in quantum sufficit increpare vitam
carnalium recusat. Sed ecce cum admonentur, hi quos

et predicacionis officio vel ocius vel imperfecto prosilire et tamen precursus impellit ne dum talentum sumus sibi officium preripiat arrogant dum sibi subsequentes melioraque abscindant ut dum arripiunt intempestive quod non valent perdant tunc quod implere quandoque intempestive tempestive potuissent atque sciam quia magis conantur ostendere misere cadant ammissio. Admonendi sunt ut considerent quod pulli avium si ante pennarum perfectionem volare appetunt unde ire in alta cupiunt inde in yma merguntur. Admonendi sunt ut considerent quod structuris recentibus necdum solidatis si lignorum pondus supponitur non habitaculum sed ruina fabricatur. Admonendi sunt ut considerent quod conceptas soboles femine si prius quam plene formentur pariunt neque domos sed tumulos replent. Hinc est enim quod ipsa veritas repente quos vellet roborare potuisset ut exemplum sequentibus daret ne imperfecti predicare presumerent prius quam plene discipulos de virtute predicacionis instruxit. Illico admonet dicens: Vos autem sedete in civitate quousque induamini virtute ex alto. In civitate quippe sedemus si intra mentium nostrarum claustra nos constringimus ne loquendo exterius evagemur ut cum virtute perfecte divina induimur tunc quasi a nobis metipsis foras et alios instruentes exeamus. Hinc per quemdam sapientem dicitur: Adolescens loquere in tua causa vix. Si bis interrogatus fueris habeat inicium responsio tua. Hinc est quod idem redemptor noster cum in celis sit conditor et ostensione sue potencie semper doctor angelorum ante tricennale tempus in terra magister fieri noluit hominum ut precipitatis vigorem saluberrimum timorem infunderet. Cumque ipse etatem qui labi non posset perfecte vite graciam non nisi perfecta etate predicavit. Scriptum quippe est: Cum factus esset annorum xii remansit puer Ihesus in Ierusalem, de quo a parentibus requisito paulo post subditur: Invenerunt illum in templo sedentem in medio doctorum audientem illos et interrogantem. Vigilanti namque consideracione pensandum est quod cum Ihesus annorum xii dicitur in medio doctorum sedens non docens sed interrogans invenitur. Quo exemplo videlicet ostenditur ne infirmus docere quis audeat si ille puer interrogando doceri voluit qui per divinitatis potenciam verbum scientie ipsis doctoribus ministrat suis. Cum vero per Paulum discipulo dicitur: Precipe hec et doce, nemo adolescenciam tuam contempnat. Advertendum nobis est quia in sacro eloquio aliquando adolescencia iuventus vocatur. Quod mox ostenditur si Salomonis verba proferantur qui ait: Letare iuvenis in adolescencia tua. Si nisi enim esse utrumque non diceret quem monebat in adolescencia iuvenem non vocaret.

Aliter admonendi sunt qui in hoc quod temporaliter appetunt prosperantur atque aliter qui quidem ea que mundi sunt concupiscunt sed tamen adversitatis labore fatigantur.

Admonendi sunt namque qui in hoc quod cupiunt appetunt prosperantur ne cum ad votum cuncta suppetunt dantem querere negligant, ne in his que dantur animum figant, ne peregrinacionem pro patria diligant, ne subsidia itineris in obstacula perventionis vertant, ne nocturno lunari lumine delectati claritatem solis videre refugiant. Admonendi itaque sunt ut que in hoc mundo sequuntur calamitates solacia non autem premia retribucionis credant sed contra favores mundi mentem erigant ne in eis toto cordis desiderio succumbant. Quisquis enim prosperitatem qua utitur apud iudicium cordis meliore vite amore non reprimit favorem vite transeuntis in mortis perpetue occasionem vertit. Hinc est enim quod sub Idumeorum specie qui vincendo se prosperitati sue relinquunt reliquiarum nimium mundi successibus letantes increpantur cum dicitur: Dederunt terram meam in hereditatem sibi cum gaudio et toto corde et ex animo. Quibus verbis perpenditur quod non solum quia gaudebant sed quia toto corde et ex animo gaudebant districta reprehensione feriuntur. Hinc Salomon ait: Aversio parvulorum interficiet eos et prosperitas stultorum perdet eos. Hinc Paulus admonet dicens: Qui ementes tamquam non possidentes et qui utuntur hoc mundo tamquam non utantur, ut ea scilicet nobis suppetunt exterius serviant quatenus a superne delectacionis studio animum non inflectant ut hec nobis in ... peregrinacionis tempore ea que in exilio posita subsidium prebent et quasi felices nos in tristitia gaudeamus quod ab eternis nos interim miseros cernimus. Hinc namque est quod electorum voce sancta ecclesia dicit: Leva eius sub capite meo et dextera illius amplexabitur me. Sinistram dei prosperitatem scilicet presentis vite quasi sub capite posuit quam intencione summi amoris premit. Dexteram vero dei eam amplexabatur quia sub eterna eius beatitudine tota devocione continetur. Hinc rursum per Salomonem dicitur: Longitudo dierum in dextera eius et in sinistra eius divicie et gloria. Divicias itaque et gloriam quali sint habendas docuit que posita in sinistra memorat. Hinc psalmista ait

Salvum me fac in dextera tua. Precedens enim ait
manum scilicet dexteram, sed tamen dexteram dicit quia eter-
nam salutem querens intelligit. Hinc rursum scri-
ptum est: Dextera manus tua Domine confregit inimicos.
Hostes enim Dei et in sinistra eius proficiant, dextera
confringuntur, quia plerumque pravos presens vita elevat,
sed adventus eterne beatitudinis damnat. Admonendi
sunt qui in hoc mundo prosperantur ut sollerter consi-
derent quia prosperitas vite presentis aliquando datur
ut ad meliorem vitam provocet, aliquando vero ut
in eternum plenius damnet. Hinc est enim quod
Israelitice plebi terra Chanaan promittitur, ut aliquando ad
eterna speranda provocetur. Neque enim rudis ille
populus promissionibus Dei in longinquum crederet, si
a promissore suo non etiam e vicino aliquid perce-
pisset. Ut ergo ad eternorum fidem certius roboretur,
nequaquam solummodo spe ad res, sed rebus quoque ad
spem trahitur. Quod liquido psalmista testatur dicens:
Dedit eis regiones gentium et labores populorum
possederunt, ut custodiant iustificationes eius
et legem eius exquirant. Sed cum largiente
Deo humana mens bonis acceptis non respondet, unde
pie educatur, inde iustius damnatur.
Hinc enim per psalmistam rursum dicitur: Deiecisti
eos dum allevarentur. Quia reprobi cum recta opera
divinis muneribus non rependunt, cum totos de-
serunt scilicet et affluentibus prosperitatibus de-
mittunt, unde exterius proficiunt, inde ab intimis
cadunt. Hinc est quod in inferno cruciato diviti dicitur:
Recepisti bona in vita tua. Idcirco enim bonus hic re-
cipit et malus, ut illic plenius mala reciperet
qui hic fuerat nec per bona conversus. At contra
admonendi sunt qui ea quidem que mundi sunt non con-
cupiscunt, sed tamen adversitatis labore fatigantur,
ut sollicite considerent quanta pietate creator et dispo-
sitor rerum quanta super eos vigilat quos
in mundi desideria non relaxat. Eger quippe quem
medicus desperat concedit ut cuncta que appetit
accipiat, illum vero qui sanari posse creditur a mul-
tis que appetit prohibet. Et pueris nummos sub-
trahimus, quibus tota servamus heredibus patrimonia
reservamus. Hinc ergo de spe eterne beatitudinis
gaudium sumant quos adversitas vite temporalis
humiliat, quia nisi salvandos in perpetuum duceret,
erudiendos sub disciplinae regimine divina dispo-
sitio non restringeret. Admonendi sunt itaque qui nihil
que temporalia concupiscunt adversitatis labore
fatigantur ut sollicite considerent quia plerumque et
iustos cum temporalis potentia extollit, velut
in laqueum culpe reprehendit. Nam sicut
in prioribus voluminis prelibavimus, Nam David
David Deo amabilis rectior fuit in servitio quam
cum pervenit ad regnum. Servus namque amore
iustitie deprehensum adversarium ferire
timuit. Rex vero persuasione luxurie devoti
militis etiam studio fraudis extinxit. Quis
ergo opes, quis potentiam, quis gloriam querit
innoxie, si et illi extitere noxia qui hec
non quesivit? Quis inter hec sine magno discri-
mine salvabitur labore, si in his culpa interve-
niente mutatus est qui ad hec eligendus
preparatus? Admonendi sunt ut considerent quod Salomon, qui
post tantam sapientiam usque ad ydolatriam
cecidisse describitur, nil in hoc mundo prius quam ei
de adversitatibus habuisse memoratur, sed concessa
sapientia penitus cor deseruit, quam nulla vel
minima tribulationis disciplina ~~custodivit~~ custo-
divit.

Aliter admonendi sunt coniugiis obligati atque
aliter a coniugiis liberi. Cm xxvij

Admonendi sunt namque coniugiis obligati
ut cum vicissim que sunt alterius cogitant,
sic coniugi quisque placere studeat ut
non displiceat conditori. Sic ea que huius mundi sunt
agant ut tamen appetere que Dei sunt non omittant.
Sic de bonis presentibus gaudeant ut tamen per ti-
morem sollicita mala pertimescant eterna. Sic de malis
temporalibus lugeant ut cum consolatione eterna spe
in bonis et perhennibus figant, quatenus dum transire
cognoscunt esse quod agunt, et in mansione faciant
quod appetunt, nec mala mundi cor frangant
cum spem celestium bonorum roborat, nec bona
presentis vite decipiant cum suspectum sequentis
iudicii mala contristant. Unde Christianorum coniu-
gum et infirmus et stabilis, quia plene cuncta
temporalia despicere non valet, et tamen eternis se per
desiderium coniungere valet. Quamvis in delectatione
carnis interim iaceat, superne spei refectione
convalescat, et si ea que mundi sunt in usu itineris
habet, que Dei sunt in fructu perventionis sperat, nec totum
se ad hoc quod agit conferat, ne ab eo quod robuste
sperare debuit funditus cadat. Quod bene ac
breviter Paulus exprimit dicens: Qui habent
uxores tanquam non habentes sint, et qui flent tanquam
non flentes, et qui gaudent tanquam non gau-
dentes. Uxorem quippe tanquam non habendo
habet, qui sic per illam carnali consolatione utitur, ut ~~nec~~
et tamen numquam ad prava opera a melioris intentionis
rectitudine eius amore flectatur. Uxorem quod non
habendo habet, qui transitoria cuncta esse conspiciens, curam
carnis necessitate tolerat, sed eterna gaudia spe
spiritualis desiderio conspectat. Non flendo autem fle-
re est sic exteriora adversa plangere, ut
tamen noverit eterne spei consolatione gaudere.

et tamquam non gaudentes gaudeant, et sic de istius vite actione ut tamen numquam desinant formidine summa. Ubi aperte et paulo post subdidit: Preterit enim figura huius mundi. Ac si aperte diceret: Nolite constanter mundum diligere, quando non potest ipse quem diligitis stare. In cassum cor quasi manentes figitis, dum fugit ipse quem amatis. Admonendi sunt coniuges, ut ea in quibus sibi displicent alterutrum et patienter invicem tollerent et exhortantes invicem salvent. Scriptum namque est: Invicem onera vestra portate, et sic adimplebitis legem Christi. Lex quippe Christi caritas est, quia ipsa nobis et largiter sua bona contulit et equanimiter mala nostra portavit. Unde et nos secundum legem Christi imitando complemus, quando et bona nostra benigne conferimus et nostrorum mala pie sustinemus. Admonendi sunt quorum ut horum quisque non tam quid ab alio tolleret quam quid ab ipso tolleratur attendat. Qui enim sua que portantur considerat, ea que ab alio sustinet levius portat. Admonendi sunt coniuges ut suscipiende se prolis meminerint causa coniunctos, et cum inmoderate admixtioni servientes propagationis articulum in usum transferunt voluptatis, considerent quod licet extra non exeant, in ipso tamen coniugio coniugii iura transcendunt. Unde necesse est ut crebris orationibus deleant quod pulchram copule speciem admixtis voluptatibus fedant. Hinc est enim quod peritus medicine celestis apostolus non tam sanos instituit quam infirmis medicamenta monstravit, dicens: De quibus autem scripsistis, bonum est homini mulierem non tangere; propter fornicationem autem unusquisque suam uxorem habeat, et unaquaque suum virum habeat. Qui enim fornicationis metum premisit, non profecto stantibus preceptum consilio, sed ne fortasse in terram ruerent lectum cadentibus ostendit. Unde adhuc infirmantibus adiunxit: Uxori vir debitum reddat, similiter et uxor viro. Cui dum in magna honestate coniugii aliquid de voluptate largiretur, paulo post adiunxit: Hoc autem dico secundum indulgentiam, non secundum imperium. Culpa quippe esse innuitur quod indulgeri perhibetur, sed que tanto citius relaxatur quanto non per hanc illicitum quid, sed hoc quod est licitum sub moderamine non tenetur. Quod bene Loth in semetipso exprimit, qui ardentem Sodomam fugit, sed tamen Segor inveniens nequaquam mox montana conscendit. Ardentem quippe Sodomam fugere est carnis

incendia declinare. Altitudo vero montium munditia est continentium. Vel certe quasi in monte sunt qui etiam carnali copule inherent, sed tamen suscipiende prolis admixtionem debitam nulla carnis voluptate solvunt. In monte quippe stare est nisi fructum propaginis in carne non querere. In monte quippe stare est carni carnaliter non adherere. Sed quia multi sunt qui scelera quidem carnis deserunt, nec tamen in coniugio positi usus solummodo debiti iura conservant, exiit quidem Loth Sodomam, sed tamen mox ad montana non pervenit, quia iam dampnabilis vita relinquitur, sed adhuc celsitudo coniugalis continentie subtiliter non tenetur. Est vero in medio Segor civitas que fugientem salvat infirmum, quia videlicet cum per incontinentiam miscentur coniuges, et lapsus scelerum fugiunt et tamen venia salvantur. Quasi parvam quippe civitatem inveniunt, in qua ab ignibus defendantur, quia coniugalis hec vita non quidem in virtutibus mira est, sed tamen a suppliciis secura. Unde idem Loth ad angelum dixit: Est civitas hec iuxta, ad quam possum fugere, parva, et salvabor in ea. Numquid non modica est, et vivet in ea anima mea? Iuxta ergo dicitur et tamen ad salutem tuta perhibetur, quia coniugalis vita nec a mundo longe divisa est, nec tamen a gaudio salutis aliena. Sed tunc in hac actione vitam coniuges quasi in parva civitate custodiunt, cum se assiduis intercessionibus deprecationibus. Unde et recte per angelum ad eundem Loth dicitur: Ecce etiam in hoc suscepi preces tuas, ut non subvertam urbem pro qua locutus es. Quia videlicet cum Deo deprecatio funditur, nequaquam talis coniugii vita dampnatur. De qua deprecatione etiam Paulus admonet dicens: Nolite fraudare invicem, nisi forte ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi. Admonendi sunt qui ligati coniugiis non sunt, ut preceptis celestibus eo rectius serviant, quo eos ad curas mundi nequaquam iugum copule carnalis inclinat, ut quos onus licitum coniugii non gravat, nequaquam pondus illicitum terrene sollicitudinis premat, sed eo eos paratiores dies ultimus quo et expeditiores invenit, ne quo meliora agere vacantes possunt, sed tamen negligunt, eo supplicia deteriora mereantur. Audiant quod Paulus cum quosdam ad celibatus gratiam instrueret, non coniugium sprevit, sed curas mundi ex coniugio nascentes repulit, dicens: Hoc autem ad utilitatem vestram dico, non ut laqueum vobis iniciam, sed ad id quod honestum est, et quod facultatem prebeat sine impedimento Dominum obsecrandi.

dus. Ad coniugatos quippe bene sollicitandos
potenti et ideo iugiter gaudeat auditores suos
ad meliora persuasisse ne sollicitudine devinctum
suggerentur. Ad quod celibem curare seculorum in-
pedimentum expedit et coniugio si nequaquam possit
tamen coniugii onera non evasit. Admonendi sunt
celibes ut non sine dampnacionis iudicio mi-
sceri se feminis valeant prout enim eis
paulus fornicationis vicium tot criminibus con-
iunctis inserunt eius sit reatus indicat
dicens: neque fornicatores neque ydolis ser-
vientes neque adulteri neque molles neque
masculorum concubitores neque fures neque a-
vari neque ebriosi neque maledici neque rapa-
ces regnum dei possidebunt. Et rursum for-
nicatores et adulteros iudicabit deus.
Admonendi sunt itaque ut si temptacionum procellas
cum difficultate salutis tollerant coniugii por-
tum petant. Scriptum quippe est melius est nubere
quam uri. Sine culpa quippe ad coniugium ve-
niunt si tamen necdum meliora devoverint.
Alias quisquis bonum maius subire proposuit bonum
minus quod licuit illicitum fecit. Scriptum quippe
est nemo mittens manum suam super aratrum
et respiciens retro aptus est regno celorum. Qui
ergo forcior studio intenderat retro respicit con-
victus si relictis bonis amplioribus ad minora
retorquetur.

Quod aliter admonendi sunt peccatorum carnis conscii aliter
ignari. Capitulum xij.

c. 42

Admonendi sunt nimirum peccatorum carnis
experti ut mare saltem post naufra-
gium metuant et perditionis sue discri-
mina vel cognita perhorrescant ne qui pro-
mali perpetrati servati sunt hec impie
repetentes moriantur. Unde peccanti anime
atque in peccato desinenti dicitur: frons mulieris meretricis facta
est tibi noluisti erubescere. Admonendi itaque sunt
ut studeant quatenus si accepta nature bona
integra servare noluerunt saltem scissa resarciant
quibus nimirum necesse est ut perpendant in tam
magno fidelium numero quam multi se illibatos
custodiunt et alios ab errore convertunt. Quid
ergo isti dicturi sunt si aliis in integritate stan-
tibus ipsi nec post dampnum resipiscant. Quid
dicturi sunt si cum multi se et alios secum ad
regnum deferunt hi expectantem dominum nec se
metipsos reducunt. Admonendi sunt ut perpetrata
commissa considerent et imminentia devitent.
Unde sub iudee specie per prophetam dominus in hoc mundo
corruptis mentibus in flagitia lapsas ad
memoriam reducit culpas dicens: fornicate sunt in
egypto in adolescencia sua fornicate sunt. Ibi subacta
sunt ubera earum et fracte sunt mamme pubertatis
earum. In egypto quippe ubera subiguntur
cum turpi huius mundi desiderio humane mentis
voluntas prosternitur. In egypto pubertatis
mamme franguntur cum naturales sensus adhuc in
semetipsis integri pulsantis concupiscencie corrup-
tione viciantur. Admonendi sunt peccata carnis experti ut
vigilanti cura conspiciant post delicta ad
se redeuntibus deus quanta benivolencia si-
num sue pietatis expandat cum per prophetam
dicat: si dimiserit vir uxorem suam et illa
recedens duxerit virum alium numquid re-
vertetur ad eum ultra numquid non polluta
et contaminata erit illa mulier. Tu autem fornicata
es cum amatoribus multis tamen revertere ad
me dicit dominus. Ecce de fornicante et relicta muliere
argumentum iusticie proponitur et tamen post lapsum
nobis redeuntibus non iusticia sed pietas exhibe-
tur ut hinc nimirum colligamus si nobis delinquen-
tibus tanta pietate parcitur a nobis post delictum
redeuntibus quanta improbitate peccatur vel que ab illo
erit super improbos venia qui non cessat vocare
post culpam. Quod nimirum per prophetam post delictum
vocationis opportunitas aversis hominibus dicitur:
Et erunt oculi tui videntes preceptorem tuum
et aures tue audient verba post tergum monentis.
Humanum quippe genus dominus in faciem monuit
cum in paradiso condito homini atque in libero arbitrio
stanti quid facere quidve facere non deberet indixit.
Sed homo mox faciei terga dedit cum superbi-
ens eius iussa contempsit. Nec tamen super-
bientem deus deseruit quia ad revocandum
hominem legem dedit exhortantes angelos
misit incarnatione ipse mortalitatis apparuit ergo
post tergum stans nos admonuit quia ad reparationem
nos gratie et contemptus vocavit. Quod ergo generali-
ter potuit dici de cunctis hoc necesse est speciali-
ter sentiri de singulis. Quasi enim coram deo
positus eius verba monitionis percipit
cum prius quam peccata perpetret voluntatem
eius agnoscit. Adhuc enim ante
eius faciem stare est necdum eum peccando
contempnere. Cum vero relicto bono innocencie
iniquitatem eligens appetit terga in eius
faciem mittit. Sed ecce adhuc post tergum
deus subsequens monet quia et post culpam
ad se redire persuadet. Aversum vocat
commissa non respicit redeunti sinum pietatis

expandit. Vocem quoque post signum monet audi-
mus ut ad mundi amorem nos dum valde
post peccati ruinam videamus, quoque perpetrata
carnis erubescere flagitia, volumus erubescere
formident quod tanto horrori implicata exterminii
tum. Contra continentes adhuc valde non
deciderunt. Admoniendi sunt peccata carnis igno-
rantes ut tanto sollicitius praecipitem ruinam
metuant, quanto altius stant. Admonendi
sunt ut sciant quia quo magis stant, eo crebri-
oribus insidiantis sagittis
insidiantis impetuntur. Quia tanto ardentius
solet erigi hostis, quanto se robustius conspicit vinci.
Quanto quod malesuadis dedignatur vinci, quanto
se videt per mentis infirmae carnis claustra
perrupta. Admonendi sunt ut incessanter praemia
sua aspiciant, et libenter procul dubio
temptationum quas tolerant labores calcant.
Si enim attenditur felicitas quae
sine transitu adipiscitur, levis fit quod transeundo
laboratur. Audiant quod per prophetam dicitur: Haec
dicit Dominus eunuchis qui custodierint
sabbata mea, et elegerint quae volui, et te-
nuerint foedus meum, dabo eis in domo
mea et in muris meis locum et nomen melius
a filiis et filiabus. Eunuchi quippe
sunt qui compressis motibus carnis affectum
in se pravi operis abscidunt. Quo autem loco apud
patrem habeantur ostenditur, quia in do-
mo patris, id est in aeterna mansione, et filiis praeferuntur.
Audiant quod per Iohannem dicitur: Hi sunt qui
cum mulieribus non sunt coinquinati; virgi-
nes enim sunt; hi sequuntur agnum quocumque ierit, et
cantant canticum quod nemo poterat dicere
nisi illa centum quadraginta quatuor
milia. Singulariter quippe canticum cum
agno cantare est cum eo in perpetuum prae cunctis
fidelibus etiam de incorruptione carnis gau-
dere. Quod tamen canticum electi ceteri audire
possunt, licet dicere nequeunt, et per caritatem quidem
in illorum celsitudine laeti sunt, quamvis ad illorum
praemia non assurgant. Audiant peccata
carnis ignorantes quod per semetipsam de hac integritate
testatur Veritas, quae dicit: Non omnes capiunt
verbum hoc. Quod in eo in summo innotuit
quod cunctis denegavit, et dum praeconat quod
difficile capiatur, audientibus innuit
capitur cum qua cautela teneatur. Admonendi

sunt itaque peccata carnis ignorantes
ut praeeminere virginitatem coniugiis sciant,
et tamen se super coniuges non extollant, ut
dum et virginitatem praeferant et se postpo-
nant, et illud non deserant quod esse melius aestimant,
et se custodiant quod se inaniter non exaltant.
Admonendi sunt ut considerent quod plerumque actio
carnalium saeculum vitam confundit continen-
tium, cum et illi ultra habitum assumunt opera,
et isti in suo ordine praecipitia non excitant corda.
Unde bene per prophetam dicitur: Erubesce Sidon,
ait mare. Quasi enim per vocem maris
ad verecundiam Sidon adducitur, quando per compa-
rationem vitae saecularium atque in hoc mundo flu-
ctuantium eius qui munitus et quasi
stabilis cernitur vita reprobatur. Saepe enim
nonnulli ad Dominum post carnis peccata re-
deuntes tanto ardentius se in bonis operibus
exhibent, quanto damnabiliores se de malis
vident. Et saepe quidam in carnis integritate
perdurantes, cum minus in se respiciunt
quod defleant, plene sibi sufficere vitae
suae innocentiam putant, et nullos ad fervorem
spiritus ardoris stimulis se in-
flammant. Et sic plerumque Deo gratior
amore ardens vita post culpam quam securitate
torpens innocentia. Unde et voce iudicis
dicitur: Remittuntur ei peccata multa quia dilexit
multum. Et: Gaudium erit in caelo super uno
peccatore paenitentiam agente quam super nonaginta
novem iustos qui non indigent paenitentia.
Quam rem citius ex ipso usu colligimus, si mentis
nostrae iudicia pensamus. Plus namque
eam diligimus quae post spinas exorta
fructus uberes producit quam quae nullas
spinas habuit et tamen sterilem segetem
gignit. Admonendi sunt peccata carnis ignorantes
ne superioris ordinis celsitudine se ceteris
praeferant, cum ab inferioribus quanta se
melius agant ignorant. In examine namque
veritatis meritum mutat actionum qualita-
tis ordinum. Quis enim conspectis rerum
imaginibus nesciat quod in natura gemmarum car-
bunculus praefertur hyacintho? Sed tamen caeru-
lei coloris hyacinthus praefertur pallenti car-
bunculo, quia et illi quod ordo naturae subtrahit
species decoris adiungit, et hunc quem naturalis ordo
praetulerat, coloris qualitas foedat. Sic ergo
in humano genere et quidam in meliori

ordine doctoris sunt et quidam medicos meliores, quia et isti peccatorum comminus vulnera bene vincendo trucidant, et illi superioris loci multum morbus non consequendo diminuunt. [illegible]

Aliter admonendi sunt qui peccata deplorant operum, atque aliter qui cogitationum. [illegible] Capitulum [illegible]

Admonendi sunt qui peccata deplorant operum, ut considerata mala perpetrata diluant lamenta, ne plus adstringantur nexibus perpetrati operis et minimis solvant in fletibus satisfactionis. Scriptum quippe est: Potum dedit nobis in lacrimis in mensura, ut videlicet mens unaquaeque tantum paenitendo compunctionis suae bibat lacrimas, quantum se a Deo meminit aruisse per culpam. Admonendi sunt ut incessanter ante oculos commissa reducant, atque haec ut districtus iudex non videat, videre non desinant. Unde David cum peteret dicens: Averte faciem tuam a peccatis meis, paulo superius intulit: Delictum meum coram me est semper. Ac si diceret: Peccatum meum ne respicias, postulo, quia hoc respicere ipse non cesso. Unde et per prophetam Dominus dicit: Peccatorum tuorum memor non ero, tu autem memor esto. Admonendi sunt ut singula quaeque commissa considerent, et dum per unumquodque errorum suorum inquinationem deflent, simul ad se totos lacrimis mundent. Unde bene per Ieremiam dicitur, cum singula Iudaeae delicta pensarentur: Divisiones aquarum deduxit oculus meus. Divisiones quippe aquarum oculis deducimus, cum peccatis singulis dispertitas lacrimas damus. Neque enim uno eodemque tempore aeque mens de omnibus dolet, sed dum nunc huius, nunc illius culpae memoria acrius tangitur, simul de omnibus in singulis commota purgatur. Admonendi sunt ut de misericordia quam postulant praesumant, ne vi immoderatae afflictionis intereant. Neque enim pie Dominus ante oculos delinquentium flenda peccata opponeret, si per semetipsum ea districte ferire voluisset. Constat enim quia a iudicio abscondere voluit quos miserando praeveniens semetipsos iudices fecit. Hinc namque scriptum est: Praeveniamus faciem eius in confessione. Hinc per Paulum dicitur: Si nos ipsos diiudicaremus, non utique iudicaremur. Et rursum admonendi sunt ut sic spei fiduciam habeant, ne tamen incauta securitate torpescant. Plerumque enim hostis callidus mentem quam peccando supplantat, cum de ruina sua affligentem respicit, securitatis perniciosae blandimentis seducit. Quod figuraliter exprimitur cum Dinae historia memoratur. Scriptum quippe est: Egressa est Dina ut videret mulieres regionis illius. Quam cum vidisset Sichem filius Emor Evaei, princeps terrae illius, adamavit et rapuit et dormivit cum illa, vi opprimens virginem, et conglutinata est anima eius cum ea, tristemque blanditiis delinivit. Dina quippe ut mulieres videat regionis externae egreditur, quando quaelibet mens sua studia negligens, actiones alienas curans, extra habitum atque extra ordinem proprium vagatur. Quam Sichem princeps terrae opprimit, quia inventam in curis exterioribus diabolus corrumpit. Et conglutinata est anima eius cum ea, quia unitam sibi per iniquitatem respicit. Et quia cum mens a culpa resipiscit, admissa flere conatur, corruptor autem ante oculos vacuas spes securitatesque revocat, ut utilitatem tristitiae subtrahat, recte illic adiungitur: Tristemque blanditiis delinivit. Modo enim aliorum graviora facta, modo nil esse quod perpetratum est, modo misericordem Deum loquitur, modo adhuc tempus subsequens ad paenitentiam pollicetur, ut dum per haec mens decepta ducitur, ab intentione paenitentiae suspendatur, quatenus tunc bona nulla percipiat, quam nunc mala nulla contristant, et tunc plenius obruatur suppliciis, quae nunc et gaudet in delictis.

Admonendi sunt qui peccata cogitationum deflent, ut sollicite considerent intra mentis arcana vel delectatione tantummodo an et consensu deliquerunt. Plerumque enim temptatur cor et carnis nequitia delectatur, et tamen eidem nequitiae consensu renititur, ut in secreto cogitationis et contristet quod libet et libeat quod contristet. Nonnunquam vero ita mens barathro temptationis absorbetur, ut nullatenus renitatur, sed quod delectatione sequitur, unde quod delectatione pulsatur et si facultas exterior suppetat, vero mox effectibus intus vota consummat. Quae videlicet si iusta animadversione districti iudicis respicitur, non iam cogitationis culpa sed operis est, quia etsi iam vero causas foris peccatum distulit, intus hoc consensionis opere voluntas implevit. In primo autem parente didicimus quia tribus modis omne culpae negotium peragimus: suggestione, delectatione et consensu. Primum vero per hostem, secundum vero per carnem, tertium vero per spiritum perpetratur. Insidiator enim prava suggerit, caro se delectationi subicit, atque ad extremum spiritus victus delectationi consentit. Unde et illic serpens prava suggessit, Eva

animam quasi carnis se delectatione pollueret scilicet
ut quia per suggestionem vel delectationem superati
assensit. Suggestionem namque peccatum agnoscant
delectationem consensum et reatum. Admonendi sunt isti qui
cunctis cogitationis defleant ut sollicite
considerent quanta per mentem ceciderint
etiam in ruinis interius quamvis in se intimis
iniquitatis senciant et interna lamentationis
exigant ne si cogitata mala minime curant
usque ad perpetranda mala opera perducantur.
Hic ita flendi sunt ut tamen minime frangantur.
Saepe enim misericors Deus eo citius peccata cordis
abluit quo hec opere ad opera non permittit
et cogitata nequitia citius solvitur quo effectu
operis arcius non ligatur. Unde recte per psalmistam
dicitur: Dixi pronunciabo adversum me iniusticiam meam Domino et tu remisisti impietatem
cordis mei. Quia enim impietatem cordis prodidit
per cogitationem et iniusticias pronunciare velle
indicavit dummodo ait: Dixi pronunciabo illico
adiunxit et tu remisisti. Qui super hec sic sequitur
venia ondit qui dum se adhuc permittit
petere hoc quod se petere permittebat obtinuit
quod quia usque ad opus non venerat culpa usque
ad cruciatum non venerat pena. Sed et cogitata
afflicta mentem tegit quia nimirum cum
non cogitata iniquitas inquinavit. Capitulum xxx

Aliter admonendi sunt qui admissa plangunt
nec tamen deserunt et aliter qui deserunt nec tamen
plangunt. Capitulum xxx, xxxi (?) Capitulum liiij

Admonendi sunt enim qui admissa plangunt
nec tamen deserunt ut considerare sollicite
sciant quod flendo inaniter
mundant qui vivendo se nequiter inquinant
cum idcirco se lacrimis mundant ut mundi
ad sordes redeant. Hinc enim scriptum est:
Canis reversus ad vomitum suum et sus
lota in volutabro luti. Canis quippe dum vo
mit profecto cibum qui pectus gravabat p
icit, sed cum ad vomitum revertitur, unde
levigatus fuerat rursus oneratur.
Et qui admissa plangunt profecto ne
quiciam de qua male saciati fuerant
et que mentis intima deprimebat confitendo
proiciunt quam post confessionem dum repetunt
resumunt. Sus vero ~~in volutabro~~ in volutabro
~~luti cum lavatur~~ luti cum lavatur sordidior
redditur et qui admissum plangit nec tamen
deserit pene gravioris culpe se subicit
qui et ipsam quam flendo impetrare po
tuit veniam contempnit et quasi in

lutosa aqua semetipsum volvit quia
dum fletibus suis vite munditiam
subtrahit ante Dei oculos sordidas ipse et
lacrimas facit. Hinc rursum scriptum est:
Ne iteres verbum in oratione tua. Verbum
namque in oratione iterare est post fletum committere
quod rursum necesse est flere. Hinc per Ysayam
dicitur: Lavamini, mundi estote. Post lavacrum
etenim mundus esse negligit quisquis post lacri
mas vite innocentiam non custodit. Et
lavantur ergo et nequaquam mundi sunt qui commissa
flere non desinunt sed rursus flenda com
mittunt. Hinc per quendam sapientem dicitur:
Qui baptizatur a mortuo et iterum tangit
mortuum quid proficit lavatio eius? Baptizatur
quippe a mortuo qui mundatur fletibus a peccato,
sed post baptisma mortuum tangit qui culpas
post lacrimas repetit. Admonendi sunt qui
admissa plangunt nec tamen deserunt ut
ante districti iudicis oculos eis se esse similes
agnoscant qui venientes ad faciem quorundam
hominum magna eis submissione blandiuntur,
recedentes autem inimicicias ac dampna que va
lent atrociter inferunt. Quid est enim culpam
flere nisi humilitatem Deo sue devotionis ostendere?
Et quid est post fletum prava agere nisi superbas
inimicicias contra eum quem rogaverat exercere? Iaco
bo attestante qui ait: Quicumque voluerit esse amicus
huius seculi inimicus Dei constituitur. Admonendi
sunt qui admissa plangunt nec tamen deserunt ut
sollicite considerent ~~quod~~ quod plerumque mali
inutiliter compunguntur ad iusticiam sicut
plerumque boni innoxie temptantur ad culpam.
Fit quippe mira compensationis mensura dispositionis
interna mensura ut et illi dum de bono aliquid
agunt quod tamen non perficiunt superbe in mente
et plenissime perpetrant mala que considerent et
isti dum de malo temptantur cui nequa
quam consenciunt quo pro infirmitate titubant
eo gressus cordis ad iusticiam per humilitatem
~~[illegible]~~ verius figunt. Balaam quippe tabernacula
iustorum respiciens ait: Moriatur
anima mea morte iustorum et fiant novissima
mea horum similia. Sed cum conpunctionis tempus accessit
contra eorum vitam quibus se similem fieri
momento postulaverat consilium prebuit et cum
occasionem avaritie reperit oblitus est
quod sibi de innocentia optavit. Paulus
vero ait: Video legem aliam in membris
meis repugnantem legi mentis mee et

et captivum me ducentem in lege peccati quod in
membris meis. Ex perfecto facto tempori
in mbono robustius corpora infirmantur
cogitare solent. Unde est quod ille con-
gruum et tamen inscitiae non appropinquat. Iste
tempori et tamen cum culpa non inhaeret. Ut
hoc quod apte ordinatur quia nec malos bona in
perfectum innuant nec bonos mala infirmant
corrumpunt. Aliter admonendi sunt qui admissa
deserunt nec tamen plangunt, ne ~~estimen~~-
tas iam relaxatas estiment culpas quas
et si agendo non multiplicant nullis tamen
fletibus mundant. Neque enim scriptor si
a scriptione cessaverit quia alia non addidit et illa
quae scripserat delevit. Neque contumelias irro-
gans si solummodo taceat satisfacit, cum pro-
fecto necesse sit ut verba praemissae superbiae
verbis subsequentis humilitatis impugnet. Nec
debitor absolutus est quia alia non multipli-
cat nisi et illa quae ligaverat solvat. Ita
et cum Deo delinquimus nequaquam satisfacimus si
ab iniquitate cessamus nisi voluptates
quas quoque dileximus e contrario ~~in~~appositis lamentis
insequamur. Si enim nulla in hac vita opera
culpa nos tetigisset, nequaquam nobis hic degen-
tibus adhuc ipsa ad securitatem inno-
centia nobis sufficeret quia illicita multa
cum pulsarent. Unde constat quod securus non est
qui perpetratis iniquitatibus ipse sibi testis est quia
innocens non est. Neque enim Deus nostris cru-
ciatibus pascitur, sed delictorum morbos me-
dicamentis curis medetur ut qui dulcedine vo-
luptatibus discessimus fletibus amaritudinis
redeamus. Et qui per illicita fluendo cecidimus
etiam a licitis nosmetipsos restringentes surga-
mus et cor quod vana laetitia infuderat salu-
bris tristitia comburat. Et quod vulneraverat
elatio superbiae curat abiectio humilis
vitae. Hinc enim scriptum est: Dixi iniquis
nolite inique agere et delinquentibus nolite
exaltare cornu. Cornu quippe delinquen-
tes exaltant si nequaquam se ad poenitentiam ex
cognitione suae humilitatis humiliant. Hinc
rursum dicitur: Cor contritum et humiliatum Deus
non despicies. Quisquis enim peccata plangit
nec tamen deserit cor quidem conterit sed
humiliare contemnit. Quisquis vero peccata iam
deserit nec tamen plangit iam quidem
humiliat sed tamen conterere cor recusat. Hinc

Paulus ait: Et haec quidem fuistis sed abluti
estis sed sanctificati estis, quia nimirum illos ~~sanctifica~~-
~~vit~~ emendatior vita sanctificat quos [illegible]
absolvens afflictio fletuum mundat. Hinc
Petrus cum quosdam terrore malorum suorum con-
[illegible] conspiceret admonuit dicens: Poenitentiam
agite et baptizetur unusquisque vestrum. Baptiza-
turus enim baptismum praemisit primo lamenta ut
prius se aqua suae afflictionis infunderent et
postmodum sacramento baptismatis lavarent. Qua
ratione ergo qui transactas culpas flere ne-
gligunt fiant securi de venia, quando ipse
summus pastor ecclesiae huic et sacro addenda
praemia credidit quae peccata prius compunxerit.
Aliter admonendi sunt qui illicita quae faciunt et
laudant atque aliter qui accusant prava nec
tamen devitant. [illegible] [illegible]

Admonendi sunt qui illicita quae faciunt et lau-
dant ut considerent quod plerumque plus
ore quam opere delinquunt. Opere
namque per semetipsos soli prava perpetrant
ore autem per tot personas operantur quot audientium
mentes iniqua laudantes docent. Admonendi
sunt igitur ut si evellere mala dissimulant sal-
tem seminare pertimescant. Admonendi sunt ut
eis propria perditio sufficiat. Rursumque admo-
nendi sunt ut si mali esse non metuunt erubescant
saltem videri quod sunt. Nam saepe
culpa dum absconditur effugatur
quia dum mens erubescit videri quod tamen esse
non metuit erubescat quandoque esse quod fugit
videri. At cum pravus quisque ~~impudenter~~ in publico
noscitur, quo liberius omne facinus perpetrat
eo et licitum putat, et quod licitum suspicatur
in hoc procul dubio multiplicatus immergitur. Peccatum
suum sicut Sodoma praedicaverunt nec
absconderunt. Si enim Sodoma absconderet adhuc sub
timore peccaret. Sed frena timoris
admiserat quae ad culpas nec tenebras
requirebat. Unde rursum scriptum est: Clamor Sodo-
morum et Gomorrae multiplicatus est. Peccatum
quippe voce est culpa in actione. Peccatum vero
cum clamore est culpa cum libertate. Aliter admonendi
sunt qui accusant prava nec tamen devitant ut
provide pensent quid in districto Dei iudicio
pro sua excusatione dicturi sunt qui de reatu
suorum criminum et sibi iudices
non excusantur. Hi itaque quid aliud quam
praecones sui sunt? Vocem contra culpas proferunt

et secum ipsos operibus nos ... exhibent. Admonendi sunt ut videant quod deceptam iam rebellare est mentem, quod cor mens malum quod perpetrat illuminatur ut videat, sed non conatur ut vincat, vel quo melius videt eo deterius perit, quod et intelligentie lumen percipit et tamen perversa opera tenebras non derelinquit, claritatem tamen acceptam ad adiutorium suum negligunt, habent quod sic in argumentum trahunt dum sibi intelligentie augent supplicium, quod perfecto acceperant ut possent delere peccata. Vere nimirum nequitia cum malum agit quod diiudicat, venturam districtionem degustat, ut cum eternis suppliciis servatur in nequicia sua hic interim examine non sit absoluta, tantoque illic graviora tormenta percipiat quanto hic malum non deseruit et ipsa condempnavit. Hinc enim veritas dicit: Servus sciens voluntatem domini sui et non preparans et non faciens secundum voluntatem eius vapulabit multis. Hinc psalmista ait: Descendant in infernum viventes. Viventes quippe quod circa se aguntur sciunt et sentiunt, mortui autem sentire nichil possunt. Mortui enim in infernum descenderent si mala nescientes perpetrarent. Cum vero sciunt mala et tamen faciunt, in infernum viventes miseri sentientesque descendunt.

Aliter admonendi sunt quos repentina concupiscentia superat, atque aliter qui in culpa consulto ligantur. Capitulum ...

Admonendi quippe sunt quos repentina concupiscentia superat in bello presentis vite, ut se cotidie positos attendant, et cor quod previdere vulnera non potest scuto sollicitudinis tegant, ut occulta insidiantis hostis iacula perhorrescant, et in tam caliginoso certamine intentione continua mentis castra se muniant. Quia et si a sollicitudine circumspectionis corda destituuntur, vulneribus aperiuntur, quod hostis callidus tanto liberius percutit quanto nudum a lorica providentie deprehendit. Admonendi sunt qui repentina concupiscentia superantur, ne curam nimis terrenam desiderare(?) fatigent, quia intentionem suam, dum rebus transitoriis immoderatius implicant, cordibus eterne iaculis transfigantur(?) ... noverunt unde psalmista vox per Salomonem (?) et dormientes exprimit cum per Salomonem (?) dicit: Verberaverunt me et non dolui, traxerunt me et non sensi. Quando evigilabo et rursus vina reperiam? Mens quippe a cura sue sollicitudinis dormiens verberatur et non dolet, quia sicut imminentia mala non prospicit, sic nec que perpetravit agnoscit. Trahitur et neququam sentit, quia per illecebras viciorum ducitur nec tamen ad sui custodiam suscitatur. Quae quidem evigilare optat ut rursum vina reperiat, quia quamvis somno torporis a sui custodia premitur, vigilare tamen ad curas seculi nititur, ut semper voluptatibus debrietur. Et cum ad illud dormiat in quo sollerter vigilare debuerat, ad illud vigilare appetit ad quod laudabiliter dormire potuisset. Hinc superius scriptum est: Et eris sicut dormiens in medio mari et quasi sopitus gubernator amisso clavo. In medio namque mari dormit qui inter huius mundi temptationes positus providere motus irruentium viciorum quasi imminentes undarum cumulos negligit. Et quasi gubernator clavum amittit, quando mens ad regendam navem corporis studium sollicitudinis perdit. Clavum quippe in mari amittere est in temptatione positum intentionem providam non tenere. Si enim gubernator clavum sollicite stringens, modo in fluctibus ex adverso dirigit navem, modo ventorum impetus per obliquum scindit, sic cum mens vigilanter animum regit, modo alia superecans calcat, modo alia providens declinat, ut presentia elaborando superet et futura contra certamina convalescat prospiciendo. Hinc rursum de fortibus superne patrie bellatoribus dicitur: Uniuscuiusque ensis super femur suum propter timores nocturnos. Ensis enim super femur ponitur quando acumine sancte predicationis prava carnis suggestio edomatur. Per noctem vero cecitas nostre infirmitatis exprimitur, quia quicquid adversitatis in nocte imminet non videtur. Uniuscuiusque ergo ensis super femur suum propter timores nocturnos ponitur, quia videlicet sancti viri dum ea que non vident metuunt, ad intentionem certaminis parati semper assistunt. Hinc sponse dicitur: Nasus tuus sicut turris que in Libano est. Quia quam sepe rem quam oculis non cernimus per odorem previdemus. Per nasum

quod doctores sanctos discernimus. Admonendi sunt quod
nascitur etiam nisi sola precipitatio discretionis de-
signatur. Rursum e contra similia quoque in subli-
bane quia eorum discretio praeveniunt ita sicut
est malo ut temptatio in elatione et
primus quod dicunt videtur et quod iam dum
venerint immutata sepe sunt. Qui enim
facta praeveniunt tamen praevia fuerint mori
venerunt sunt quod dum quod ultimum per actum desp
redderent hostes qui scito in operatione credidit
eo ipso quo praescius est enervatur. Et
quod admonendi sunt. Rursum qui ex consilio delinquunt
quod praeviam considerationem perpendant quod dum mala
consiliando fuerant faciunt distinctius quod sunt in
districtione accendunt ut tanto eos durior sententia
feriat quanto eos in culpa artius vincula deli-
berationis ligant. Sicut forte delicta per actum
abluerent si in hiis sola precipitatione cecidis-
sent. Nam tardius peccatum peccant, solli-
cite et per consilium solidatum. Nisi enim mens omnino
eterna despiceret in culpa ex consilio non periret.
Hinc enim a precipitatione lapsis per consilium pereun-
tes defectu differunt quod cum a statu iusti-
tie peccando cadunt, plerumque simul in laqueum
desperationis cadunt. Hinc est quod per prophetam
dominus non tam precipitationem peccatorum, quam de-
liberationis studia reprehendit dicens. Jere-
mias: Egrediatur mulierem studiorum vestrorum scit hoc
vobis et rursum ne forte egrediatur
ut ignis indignatio mea et succendatur
et non sit qui extinguat. Hinc rursum iratus
dicit: Visitabo super vos malitiam studiorum
vestrorum. Quia ergo a precipitatione aliis differentia peccata que ex
deliberatione perpetrantur non tam peccata sunt quam
studia putantur, unde Psalmus: In psalmis sepe in iniquitate
meditatur, sepe negligentia in studiis vero ma-
licias et auctore peccatum. Rursum quod ... beati
... propheta dicit: Beatus vir qui ... in cathedra
pestilentie non sedit. In cathedra quippe
cum deliberatione peccatum committitur ... considerat
... solet. In cathedra pestilentie sedere est et
... mala discernit et tamen ex deliberatione perpetrare
quod ... cathedra sedet qui tanta iniquitatis
elatione attollitur ut implere malum et per consilium
conetur et quod assistentibus tale plati
sunt qui cathedre honore fulciuntur. Ita delicta eorum
qui perpetrata ... conquisita per studium
peccata descendunt. Admonendi sunt quod ut hinc

colligant quod in culpa sunt et per consilium ligant
quam ... fecerunt sit qui nunc peccatores
non socii sed principes sunt.

Aliter admonendi sunt qui licet minima crebro
tamen illicita faciunt atque aliter qui se a minimis custo-
diunt sed aliquando in gravibus demerguntur. Capitulum xxxiiii.

Admonendi sunt qui licet minima sed fre-
quenter excedunt ut nequaquam considerant
qualia sed quanta committunt. Sua enim facta si
despiciunt cum pensant debent formi-
dare cum numerant. Altos quippe gurgites
fluminum parve sed innumere guttae implent. Plu-
raque et sentina latenter crescens
quod patenter procella minime facit
quod erumpunt membris per scabiem vulnera sed tam
multitudo eorum in vitalia occupat sic vitam
corporis sicut unius gravis inflictum pectore
vulnus necat. Qui enim peccata minima flere
ac devitare neglegunt ab statu iustitie
non quidem repente sed paulatim tota
cadunt. Admonendi sunt qui in minimis frequenter ex-
cedunt ut sollicite considerent quod non nunquam
in parva lectionis quam in maiori culpa peccatur.
Maior enim quotiens quia sit culpa agnosci-
tur eo et celerius emendatur. Unde dominus
... peccatum quo securius in usu
retinetur. Unde fit plerumque quod mens assueta
malis levibus nec gravia perhorrescat
atque ad quandam auctoritatem nequitie
per culpas nutrita perveniat. Et tanto in ma-
ioribus contemnat pertimescere quanto in mi-
nimis didicit non timendo peccare. At contra
admonendi qui se a minimis custodiunt sed aliquando
in gravibus demerguntur ut sollicite semetipsos
deprehendant quod dum cor eorum de custodita
minimis ad [illegible] ipso tumore ela-
tionis sue latius devoratur et dum foris per
minima ... sed per maiora gloriam
mentis pertimescere pertimescunt lagene
superbie intrinsecus victum interius et foris
per mala maiora prosternit. Admonendi igitur
sunt qui se a minimis custodiunt et apud ingentibus
demerguntur ne ubi se stare existimant
estimant intrinsecus cadunt. Et ex mi-
nimis ... nedum ... elatio ... iusti-
cia fiat ad foveam gravioris culpe. Qui
est tamen elati minima bene custodiunt
sibi viribus tribuunt iuste derelicti
culpis maioribus obruuntur et cadendo discant
non fuisse proprium quod steterunt ut mala

in mensa cor reprimit quod bona nunc expellit
Quomodo sunt ut considerent quod multis criminibus
alio reatu se obligant et tamen plerique imperitos
qui custodiunt dictis predicant quia et multis iniqui-
tatibus et peccatis se habens qui iugum sit tegunt
Unde fit quod cum maiora mala perpetrant
omnem Deo apte iniquitates sunt et cum parva bona
custodiunt coram hominibus similiter sanctitates
Hinc est enim quod pharisaeos Dominus hypocritas vocat
dicens qui culicem liquantes at scriptum dicit
Minima mala despiciunt maiora devorant
Hinc est quod rursum ore veritatis increpat
cum audiunt decimas mentae et aneti et cimi-
ni et relinquunt quae graviora sunt legis iudicium
et misericordiam et fidem Neque enim neglegenter
audiendum est quod cum decimam mentae dicit
mentae quidem decimas de olentibus minimis
sed bene cum olentia memorat ut perfecte ostendat
quod similitudines cum parva custodiunt odore
de se opinionis sanctae opinionis gerunt Omnino in
ple... magna pretermittunt et tamen minima observant
qui hominum iudicio longe lateque redolent
Quomodo aliter admonendi sunt qui bona non inchoant
et aliter qui inchoata nunc consummant Admonitio
Qui cum bona nec inchoant ad-
sunt eis prius edificanda quod salubriter di-
ligunt nec sunt eis sed destruenda cum magis
[illegible] versant neque enim se
quod imperita audiunt nisi prius quod prius
sunt ea quae sibi sunt opprima deprehendunt quod
quod nec bonum appetit quod ei ipsum quod occidit
nescit et qui dolorem vulneris non sentit
salutis remedia non querit Prius ergo ostenden-
dum est quod sunt vana quae diligunt et tunc demum
vigilanter intimanda quod sunt utilia quae pre-
mittunt Prius videant fugienda quae
amant et sine difficultate postmodum cognoscunt
amanda esse quae fugiunt Facilius enim
incognita recipiunt si de cognitis quae disputa-
tionis audiunt vera recognoscunt Tunc ergo
pleno voto discunt vera bona querere cum
prius deprehendunt falsa se vacua tenuisse
Audiunt ergo quia bona presentia et delectatio-
nem cursum transitura sunt et tamen cursus eam sunt tamen
sententia permansura quia nunc quod libet in deos
sublatum et tunc quod dolet in deos insuppliciis
infuerint Quaeque eisdem rebus decantur
salubriter quibus nocent delectantur ut
perculsa mens alta ruinae sue damna
conspiciens sese in proprium precipicium

deprehendit contrarium post tergum invocat et
[illegible] quam amaverat despicit eaque
contemplabitur Hinc est quod Hieremiae misso ad prae-
dicationem dicitur Ecce constitui te hodie super
gentes et regna ut evellas et destruas et
disperdas et dissipes et edifices et plantes
quia nisi prius perversa destruxerit edificare utili-
ter non posset nisi ab audientium suorum cor-
dibus spinas vani amoris evellerit Nimirum
frustra in eis verbum sancte predicationis plantaret
Hinc est quod Petrus prius evertit ut postmodum
construat cum nequaquam iudeos monebat
quod iam facerent sed de hiis quae fecerant increpa-
bat dicens Ihesum Nazarenum virum approbatum
a Deo in vobis et prodigiis et signis quae fecit
per illum Deus in medio vestri sicut vos scitis
Hunc definito consilio et prescientia Dei traditum per
manus iniquorum interemistis affligentes
quem Deus suscitavit solutis doloribus in-
ferni ut hoc videlicet sue contritionis destructi
edificationem sancte predicationis quam ampli
quererent tanto utilius audirent Unde
et illi viderunt Quid ergo faciemus viri
fratres Quibus mox dicitur Agite penitentiam
et baptizetur unusquisque vestrum Quam edifica-
tionis verba profecto contempnerent nisi prius
salubriter ruinam sue destructionis inve-
nissent Hinc est quod Paulus cum super eum
caelitus lux emissa splenduit non tamen
quid recte deberet facere sed quod fecisset prius audi-
vit Nam cum prostratus requireret dicens Quis
es Domine quem persequeris respondebatur Ego sum
Ihesus Nazarenus quem tu persequeris Et cum
repente subiungeret Domine quid me vis facere
illico adiungitur Surge et ingredere civi-
tatem et dicetur tibi quid te oporteat facere Ecce de celo
Dominus loquens persecutoris sui facta corripuit
et tamen illico quae esset facienda monstrat Ecce ela-
tionis omnis fabrica iam tota corruit et
post ruinam suam humilis edificari re-
quirebat et cum superba destruitur edificationis tamen
verba reticentur ut hoc persecutor immani
immanius diu destructus iaceret et tanto
post in bonis figeret solidius quanto prius
fidelis eversus abstractius errore cecidisset
Qui ergo nulla adhuc bona agere ceperunt
arguendi ante sunt prius ut pravitatis correp-
tionis manu evertendi sunt ut ad
statum postmodum recte operationis erigan-
tur quia et eidem alterius plenius legant

fructudinem ac hic edificii erigunt sed leuentur sed cum non operentur instabilitati ponuntur ut nimirum per transversa eius videatis consideratur cum quo plus in infirmis bonorum expergunt ea ad summa soliditatis bonam. Item quod Admonendi sunt qui bona inchoata minime confirmant ut tamen circumspectione considerent quod dum proposita non perficiunt et que fuerant cepta convellunt. Si enim quod videtur gerendum sollicita intentione non crescit et quod fuerat bene gestum decrescit. In hoc quippe mundo anima humana quasi more navis contra ictum fluminis conscendentis uno loco stare nequaquam permittitur quia ad ima relabitur nisi ad summa conatur. Item quod inchoata bona fortes amatores operantis manus ad perfectionem non sublevat ipsa operandi intermissio contra hoc quod operatum est pugnat. Hinc est enim quod per Salomonem dicitur: Qui mollis et dissolutus est in opere suo frater est sua opera dissipantis quia scilicet qui cepta districte non exsequitur consummationis negligentia manum destruentis imitatur. Hinc Sardis ecclesie angelo dicitur: Esto vigilans et confirma cetera que moritura erant; non enim invenio opera tua plena coram deo meo. Quia ergo plena coram deo eius opera inventa non fuerant, moritura reliqua et que erant gesta predicebat. Si enim quod mortuum in nobis est ad vitam non accenditur, hoc etiam extinguitur quod quasi vivum adhuc tenetur. Admonendi sunt ut perpendant quod tolerabilius fortasse potuissent rectitudinis viam non arripere quam arreptam postmodum retro redire. Nisi enim retro respicerent, erga arreptum studium nullo torpore languerent. Audiant quod scriptum est: Utinam frigidus esses aut calidus; sed quia tepidus es, et nec frigidus nec calidus, incipiam te evomere ex ore meo. Calidus quippe est qui bona studia arripit et consummat; frigidus vero qui nec inchoat. Et sicut a frigore per teporem transitur ad calorem, ita a calore per teporem transitur ad frigus. Quisquis enim amisso infidelitatis frigore vivit, sed nequaquam tepore superato excrescit ut ferveat, procul dubio calore desperato, dum in noxio tepore demoratur, agit ut frigescat. Sed sicut ante teporem frigidus sub spe est, ita post frigus tepor in desperatione. Qui enim adhuc in peccatis est conversionis fiduciam non amittit; qui vero post conversionem tepuit, et spem que esse potuit de peccatore subtraxit. Aut calidus ergo quisque esse aut frigidus queritur, ne tepidus evomatur, ut scilicet aut necdum conversus adhuc de se conversionis spem prebeat, aut iam conversus in virtutibus ardescat, ne evomatur tepidus qui a calore quem proposuit torpendo ad noxium frigus redit.

Admonendi sunt qui mala occulte agunt et bona publice. Item quod qui bona que faciunt abscondunt et de quibusdam factis publicis mala de se opinari permittunt.

Capitulum

Admonendi sunt qui mala occulte agunt et bona publice ut pensent humana iudicia quam velociter evolant, divina autem quam immobiliter perdurant. Admonendi sunt ut in rerum fine mentes figant, quia et humane laudis attestatio pertransit, et superna sententia que et abscondita penetrat ad retributionem perpetuam convalescit. Dum igitur occulta mala sua divinis iudiciis et bona humanis oculis apponunt, et sine teste est bonum quod publice faciunt, et non sine eterno teste quod latenter delinquunt. Opera ergo sua occultando hominibus, virtutes pandendo, et unde debeant abscondere detegunt, et unde remunerari poterant detegentes abscondunt. Quos recte veritas sepulcra dealbata speciosa exterius, mortuorum ossibus plena describit, quod vitiorum mala intus contegunt, humanis vero oculis quorundam demonstratione operum de solo superficie instar coloris blandiunt. Admonendi sunt itaque ne que agunt vel despiciant sed meliora ea [illegible] credant, valde namque bona sua damnant cum quod ad cor mercedem sufficere favores humanos putant. Cum enim per ea que operantur laudis transitoria querunt, eterna retributione res digna vendunt. De quo videlicet precio pro [illegible] veritas dicit: Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. Admonendi

474.

sunt ut considerent quod dum vivos se in
occultis exhibent sed tamen exempla de se prave
in bonis operibus praebent ondunt sequentia
fragmo clamat amandum quod odiunt vivunt
postremo aliis et sibi moriuntur. Sed quod ad
modum sunt qui bona occulte faciunt et tamen quibus-
dam factis publice de se male opinari per-
mittunt. Ac tamen se in magnos actus vir-
tute vivificant nisi alios per opinionem
suae existimationis occidant. Non minus quia
se proximos diligunt et ac ipsi salubriter
potum vini sorbeant venenum infusum
mentibus pestiferum veneni poculum
fundant. Hii nimirum in uno proximorum
vitam minus adiuvant in alio vitam
contemnunt dum student recte occulte agere
et quibusdam factis ad opus suum de se prava
seriant. Nam quisquis cum laudis concupiscen-
tiam calcat iam sufficit ut si laudem
spiritu appetunt si bona quae agit
occultat et quae occulta sunt commendandi
radicem subtrahit quod opus bonum ...
mitabunt est non cui dicit. Hinc in
evangelio veritas dicit: Sic luceat lux vestra
coram hominibus ut videant opera vestra
bona et glorificent patrem vestrum
qui in caelis est. Ubi illa sententia praemittitur
longe aliud praecepisse videatur dicens:
Attendite ne iustitiam vestram faciatis
coram hominibus ut videamini ab eis. Quid
est ergo quod opus nostrum et videri faciendum est
ne videatur et tamen non debeat videri
praecipitur nisi quod ea quae agimus et occultanda
sunt ne ipsi laudemur et tamen ostendenda sunt ut
laudem caelestis patris augeamus. Nam
cum nos iustitiam coram hominibus
facere dominus prohiberet illico adiunxit ut
videamini ab eis. Et cum rursum videnda
ab hominibus bona opera nostra praeciperet
protinus addidit ut glorificent patrem vestrum qui
in caelis est. Qualiter ergo videnda erant et
qualiter non videnda exposuit cum sine mo
fierent qualiter operantis mens opus
suum et propter se videri non quaereret et
tamen hoc propter caelestis patris gloriam non
celaret. Unde fit plerumque ut bonum opus

et in occulto sit cum fit publice et rursum
in publico cum fit in occulto. Qui enim in publico
bono opere non suam sed superni patris gloriam
quaerit quod fecit abscondit quia illum solum testem
habuit cui placere curavit. Et qui in secreto suo
bono opere deprehendi ac laudari concupiscit
et nullus fortasse vidit quod exhibuit et tamen
hoc coram hominibus fecit quia tot testes
in bono opere secum duxit quot humanas lau-
des in corde requisivit. Cum vero prava existimatio
in quantum sine peccato valet ab audientium mente non
tergitur cunctis male non credentibus per
operis culpa propinatur. Unde et plerumque contingit
ut qui negligenter de se male opinari
permittunt per semetipsos quidem nulla
iniqua faciunt sed tamen per eos qui eos imi-
tati fuerint multiplicius delinquunt. Hinc
est quod Paulus in munda quaedam sine pollu-
tione comedentibus sed per imperitos tempera-
tus scandalum sua haec concessa non
inveniens dicit: Videte ne forte haec licentia
vestra offendiculum fiat infirmis. Et rursum:
Et peribit infirmus in tua conscientia frater
propter quem Christus mortuus est. Sic autem peccantes in
fratres et percutientes conscientiam eorum infirmam
in Christum peccatis. Hinc est quod Moyses cum dicit
Non maledices surdo protinus adiunxit:
Coram caeco non pones offendiculum. Surdo
quippe maledicere est absenti ac non audienti
detrahere. Coram caeco vero offendiculum po-
nere est discrete quidem agere sed tamen
ei qui lumen discretionis non habet scandali
occasionem praebere.

De exhortatione multis facienda ne sic singulorum
virtutes adiuvet quod per hanc virtutibus vicia
contraria non existant.

Haec sunt quae praesul animarum in praedicationis
officio diversitate custodiat ut
sollicite congrua singulorum vulneribus me-
dicamina apponat. Sed cum magni sit stu-
dii ut exhortandis singulis serviatur ad
singula tamen valde laboriosum est unumquemque
de propriis per singula dispensatione debita
instruere. Longe tamen est laboriosius audientes
innumeros ac diversis passionibus laborantes
uno eodemque tempore voce unica et communis exhortationis

admonere. Ibi quippe tanta arte vox
temperanda est ut cum diversa sint auditorum
vicia et singulis inveniatur congrua
et tamen sibimet ipsi non sit diversa ut inter passio-
nes medias uno quidem ductu transeat
sed more bicipitis gladii ~~tor~~ tumores
cogitationum carnalium ex diverso latere sec-
tat quatenus sic superbis predicetur humilitas ut
timidis non augeatur metus sic ti-
midis infundatur auctoritas ut tamen ti-
superbis midis non crescat effrenatio. Sic oci-
osis ac torpentibus predicetur sollicitudo
boni operis ut tamen inquietis immoderata li-
cencia non augeatur actionis. Sic in-
quietis ponatur modus ut tamen ociosis
non fiat torpor securus. Sic ab impacientibus ex-
tinguatur ira ut remissis tamen ac lenibus non
crescat negligencia. Sic lenes accendantur
ad zelum ut tamen iracundis non addatur incendium
Sic tenacibus tribuendi largitas infundatur
ut tamen prodigis effusionis frena minime lax-
entur. Sic prodigis predicetur parcitas ut
tamen tenacibus periturarum rerum custodia non
augeatur. Sic incontinentibus laudetur
coniugium ut tamen continentes non revocentur
ad luxum. Sic continentibus laudetur virgini-
tas corporis ut tamen in coniugibus non fiat des-
pecta fecunditas carnis. Sic predicanda sunt
bona ne ex latere iuventur et mala. Sic
laudanda sunt bona summa ne desperentur
ultima. Sic nutrienda sunt ultima ne dum
creduntur sufficere nequaquam tendatur ad sum-
ma. Et magnus quidem predicatori labor est
in communibus predicationibus ad occultos singulorum
motus causasque vigilare et palestre more
in diversi lateris arte se vertere multo ma-
iori labore fatigatur cum unum quemlibet
ex viciis sibimet contrariis predicare compellitur. Plerumque
quis lete nimis complexionis existit sed tamen
cum repente aborta tristicia immaniter
deprimitur. Curandum itaque est predicatori
quatenus sic tergatur tristicia que venit ex tempore
ut non augeatur leticia que ex complexione
suppetit et sic demum frenetur leticia que ex
complexione est ut tamen non crescat tristicia que
venit ex tempore. Iste gravatur usu immoderate
precipitationis et alius tamen ab eo quod festine agendum

est cum eius impedit fronte nulla formidi-
nis. Ille moderatur usu immoderate for-
midinis et aliquando cum metu quod appetit temeritate
impellitur precipitationis. Sic itaque reprima-
tur in isto subito ~~abortatoris~~ ab orta formi-
do ut tamen non excrescat inveterata diu
~~precipitatio~~ precipitatio. Sic in illo reprimatur
repente aborta precipitatio ut tamen non
convalescat impressa complexione formido.
Quid autem mirum si mentium medici ista custo-
diunt si tanta discretione arte se temperant
qui non corda sed corpora medentur. Plerumque
enim debile corpus opprimit languor ingens
cui nimirum languori obviari
adiutoriis fortibus debet sed tamen cor-
pus debile adiutorium forte non sustinet.
Studet ergo is qui medetur quatenus sic super ex-
istentem morbum subtrahat ut nequaquam
suppositam corporis debilitatem augeat ne
fortasse languor cum vita deficiat. Tanta
ergo adiutorium distinctione componit ut uno
et eodem tempore et languori obviet et de-
bilitati. Sic enim medicina corporis
indivisa corpori adhibita servire divi-
sim potest. Unde cur non est me-
dicina que sic pro causa vicio superponi-
tur ut eciam supposite contrarii
sanentur. Cur ergo medicina mentis una
eademque predicacione apposita mor-
bis diverso ordine obviare non va-
leat. Que tanto subtilior agitur
quanto de invisibilibus tractatur. Sed
quia plerumque dum duorum viciorum languor
irruit hoc levius illud gravius per-
cusse premitur convenienter vicio citius
subveniendum convenit per quod festine
ad interitum ~~[illegible]~~ tendatur. Et si hoc a
vicina morte restringi non potest
nisi aliud et quod contrarium contrarium
crescat tollerandum predicatori est ut
per exhortacionis suam artificiose mode-
ramen paciatur ex parte quatenus proximo ad vi-
cina morte retrahat. Qui cum agit
non morbum exaggerat sed custodiat
sui cui medicamentum adhibeat vita
servat ut opportunum saluti congruum
tempus inveniat. Sepe enim quis a
cibo se ingluviei non temperans

Jam pene superantes luxurie stimulis per initium quibus pugnare incepit victus diu se per abstinenciam stringere nititur in maximis agone temptacionis fatigatur. Quippe nimirum verum bonum illucescens exurgere nisi aliud imitatum. Nam contra pestes ardenciores insequenda est nisi prelosius premit. Tollens nimirum est ut per virtutem abstinencie interim carnis generis est vincente crescit ne cum per ingluviem a bona studiis luxuria exurgat. Unde est quod paulus cum infirmum auditorem suum perpenderet ait sicut adhuc velle agere ac de acere vna humane laudis retributione gaudere ait vigilantes potest bonum fuit et thebis laudem ex illo. Neque enim in bona agenda sic ut per eos humani iudicii nullo timeatur. At per hoc gloria custodie laudis speratur. Sed cum infirma mentem adhuc robur assequi non posse perpendit ut et pietate simul vincit et laudem praedicator congruens ei admodum aliquid obtulit et aliquid tulit. Concedendo enim laudem subtrahit actionem ut quod ad defendendum tutum sibi non assurgeret dum ingerendam sibi bonum animum familiaris aliquantum aliquantulum sine labore suo tolleretur.

Quod infirmis incitationibus non debet alta praedicari

Sciendum vero praedicatori est ut auditorum sui animum ultra vires non trahat ne ut ita dicam dum plus quam valet tenditur mentis corda rumpatur. Et ideo et cum quaeque debent incitatos auditoribus congregi et vix pauci aperiri. Unde in nostro per semetipsam veritas dicit. Quis putas est fidelis dispensator et prudens quem constituit dominus super familiam suam et det illis in tempore tritici mensuram. Per mensuram quippe tritici exprimitur ne verbi ne cum angustie cordi aliquid incapabile tribuitur extra fundatur. Unde paulus ait Non potui vobis loqui quasi spiritualibus sed quasi carnalibus tamquam parvulis in Christo lac vobis potum dedi non escam. Unde moyses a secreto dei egrediens coruscantem coram populo faciem velat quia nimirum turbis claritatis intime archana non indicat. Unde per eum divina voce precipitur ut si quis cisternam foderit et operire neglexerit corruerit in ea bos vel asinus pretium reddat quia ad alta scientie fluenta perveniens cum hoc apud brutta audiencium corda non contegit pene reus addicitur si per verba eius inscandalum sive munda sive immunda mens capiatur. Unde ad beatum Job dicitur. Quis dedit gallo intelligenciam. Predicator enim sanctus dum caliginoso mundo hic clamat in tempore quasi gallus cantat in nocte. Unde dicit. Hora est iam nos de sompno surgere. Et rursus evigilate iusti et nolite peccare. Gallus autem profundioribus horis noctis altos edere cantus solet. Cum vero matutinum tempus iam in proprio est minutas ac tenues voces sonitus formet quia nimirum qui recte praedicat obscuris adhuc cordibus aperta clamat nil de occultis misteriis indicat ut tunc subtiliora que de celestibus audiant cum luci veritas appropinquat.

De opere praedicatoris et voce

Sed inter hec et ea que iam superius diximus caritatis studio recurrimus ut praedicator quisque plus actibus quam vocibus insonet et bene vivendo sequendo vestigia sequentibus imprimat ut potius agendo quam loquendo quo gradiantur ostendat. Quia et gallus iste quem per expressionem boni praedicatoris speciem in locutione sua dominus assumit cum iam edere cantus parat prius alas excutit et semetipsum feriens vigilantiorem reddit quia nimirum necesse est ut hii qui verba praedicationis faciunt monent prius studio bone actionis evigilent ne in semetipsis torpentes opere alios excitent voce. Prius se per sublimia facta excitant et tunc ad bene vivendum alios sollicitos reddant. Prius cogitationis alis semetipsos feriant et quicquid in se inutile torpet sollicita investigatione deprehendant, districta animadversione corrigant et tunc demum aliorum vitam componant loquendo. Prius punire propria fletibus curent et tunc que aliorum sunt punienda denuncient. Et antequam verba exhortationis insonent omne quod locuturi sunt operibus clament.

Quod actibus vite omnibus quandoque praedicator ad semetipsum redeat ne hunc vel vita vel praedicatio extollat.

Sed quia saepe dum praedicatio modis congruentibus ubertim funditur apud semetipsum de ostensione sui occulta

letitia loquentes animum resolutum exhilarat
amica vero est ut boni lucratores [illegible]
dat ne quod alter deberet mediando ad
salutem revocat aspere per negligentiam sue
salutis intabescat ne proprios innados se
desperet ne alios erigendo cadat. Flam
quibusdam sepe magni meriti viris
occasio peccandi sunt ut cum de confiden-
tium in ordinate securi sunt per negligentia
in optimate moveantur. Virtus magis cum de
eius inimica quadam delectatione eius amor
sibi ipsi blandiatur sicque ut bene agentes
mens mentem sue circumspectionis abiciat atque
nisi confidentia secura requiescat. Cum
iam torpenti subducitur callidus hostis qui bene
gesserit enumerat eamque per ceteris prepollentem
amore cogitationis exaltat. Unde agitur ut
ante iniusti iudicis oculos fovea mentis sit
memoria virtutis quia respiciendo quod gesse-
rit sese apud se erigit apud humilitatis auctorem
cadit. Hinc magis supplicanti dicit: Quare pul-
chrior es? Descende et dormi cum incircumcisis
ac si diceretur: Quia ex positione decoris te
elevas ipsa tua pulchritudine impelleris ut
cadas. Hinc sub voce specie de virtute sup-
bientis civitatis reprehenditur cum dicitur per prophetam: Eo
medicine meo quem posueram super te dicit
Dominus. Et hiis fiduciam impletudine tua for-
nicata es in nomine tuo fiducia compositionis sue
pulchritudinis animum attollit cum de virtutum
meritorum leta apud se securitate gloriatur.
Sed per hanc eandem quod fiducia ad for-
nicationem ducitur quod cum intercepta mentem co-
gitationes sue decipiunt hanc maligni
spiritus per innumera vicia seductam corrumpunt.
Notandum vero quod dicitur fornicata es in nomine
tuo quia cum respectum mentis superni rectoris
deserit laudem privatam protinus querit
et sibi arrogare incipit omne bonum quod
largitoris percepit munere. Attrahit opinionis
sue gloriam dilatare desiderat. Satagit
ut mirabilis cunctis innotescat. In suo ergo
nomine fornicatur quia legalis thori connubium
deserens corruptori spiritui in laudis appetitu
pl(ura) remit[?] substernitur. Hinc David ait: Virtutem [?] ad te custodiam. Incipit
mentis virtutem cor et pulchritudine cordis in via
mus inimici inopportunitate et cum virtus

pulchritudo in manus inimici traditur cum de
ea per mentis amaginus [?] hostis ex boni operis
elatione ducitur. Quam virtutem eluctans quibus
plene non superat ut aliquando tamen et elatio solo
animum temptat. Sed cum sublevatus dispicitur
despiciens ad fortitudinem innotescit. Item David
David. Ego dixi in habundantia mea non mo-
vebor in eternum. Sed quia de confidentia virtutis
intumuit paulo quid ammisit indicavit. Sta- p^p f^e
tim cum avertisti faciem tuam a me et factus sum conturbatus.
Ac si aperte diceret: Fortes me inter virtutes
credidi sed quantum infirmitatis sum derelictus
agnovi. Hinc rursum dicitur: Juravi et statui
custodire iudicia iusticie tue. Sed
quia eius virtutem non erat manere in ista custodia
quod iurabat debilitate sua protinus turbatus
invenit. Unde et ad precis opem re-
pente se contulit dicens: Humiliatus sum usquequaque
vivifica me secundum verbum tuum. Non numquam vero su-
perna moderatio prius quam per munera
provehat infirmitatis memoriam ad mentem
revocat ne de acceptis virtutibus in-
tumescat. Unde Ezechiel propheta cum ad
ad contemplanda celestia ducitur prius
filius hominis vocatur. Ac si hunc aperte
Dominus admoneat dicens: Ne de hiis quod vides
mente elatus ascendas, per pende
quid eris cum summa penetras esse te
hominem recognoscas quatenus dum ultra te
rapis ad temet ipsum sollicitus infirmitatis
tue freno revoceris. Unde necesse est ut cum
virtutum nobis copia blanditur ad infirma
sua oculus mentis redeat seseque salubriter
deorsum premat. Nec ea que agit sed
que agere neglexit aspiciat ut cor
dum commemorat infirmitates attenuatur
apud humilitatis auctorem robustius in
virtute solidetur. Quia et plerumque
omnipotens Deus idcirco viros mentes quamvis
ex magna parte perficiat imperfectas tamen ex
aliqua parte perire delinquit ut cum mirifi-
cis virtutibus rutilant imperfectionis tedio sui
tabescant et nequaquam se de magnis
erigunt cum adhuc contra minima inimicitias
laborent. Sed quia extrema non valent
vincere de propriis actibus non audeant
superbire.

Conclusio libri cum excusationis occasione

insinuatus sed ipsum Guillelmus ad se-
cundum cui liber scribitur orationi v[...]
[...]

Ecce domine ... comprehensionis
mee ... ... quam
qualis esse debeat pastor in
... ...
... ad ... ...
qui adhuc ... fluctibus ...
... ...
... ...
quem pondus ... ... tui
... ...

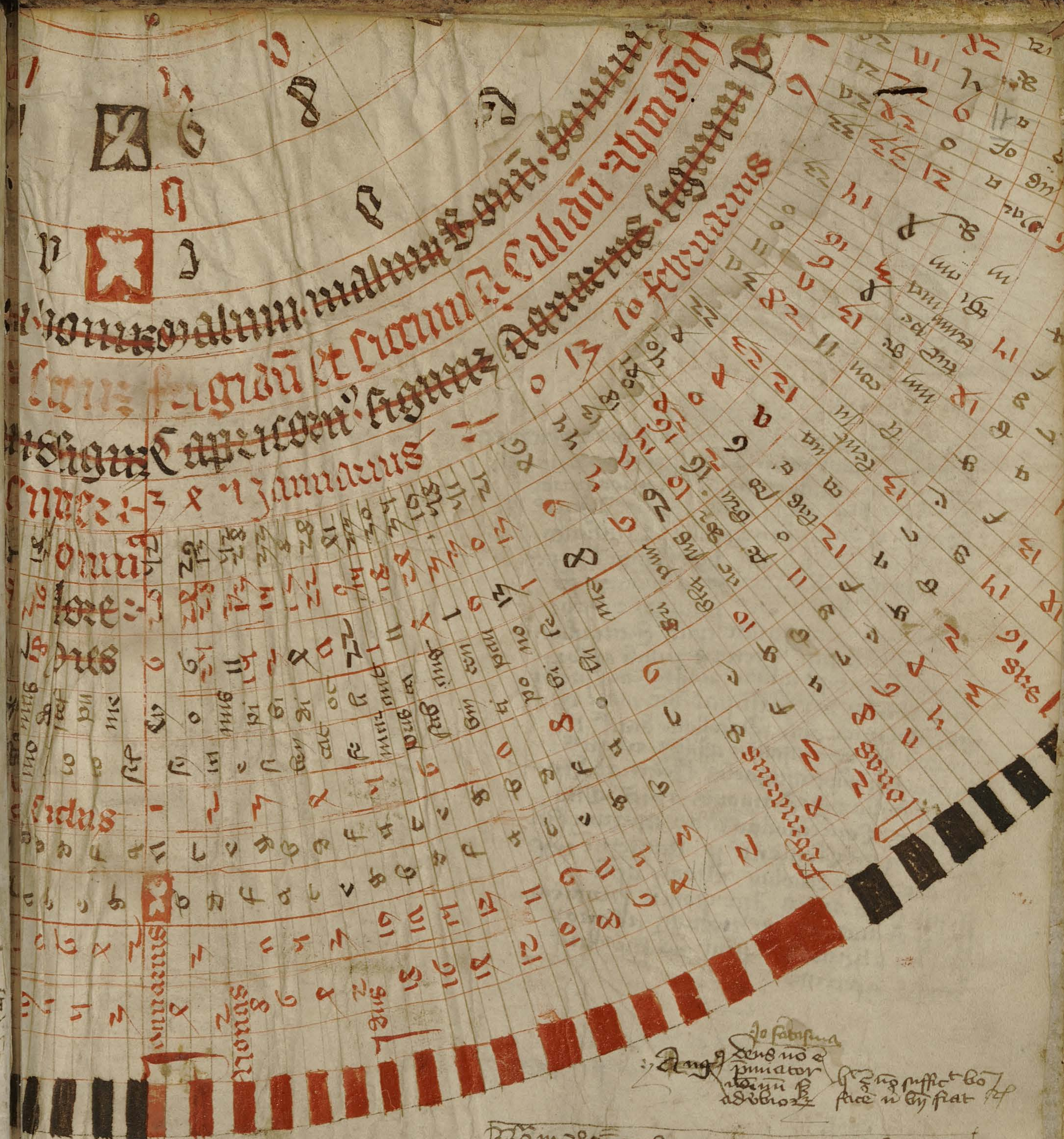
Osculetur me osculo oris sui. Quia
meliora sunt ubera tua vino fra-
grantia unguentis optimis. Oleum effusum
nomen tuum. ideo adolescentule di-
lexerunt te. Trahe me post te curremus
in odorem unguentorum tuorum. Ado-
lescentule sponse respondentes ...
Introduxit me rex in cellaria sua. Sponsa
narrat adolescentulis. Exultabimus
et letabimur in te memores uberum
tuorum super vinum. Recti diligunt te. Ado-
lescentule sponse clamant ...
Vox synagoge. Nigra sum sed
formosa filie Ierusalem sicut tabernacula
Cedar. sicut pelles Salomonis. Noli-
te me considerare quod fusca sim
quia decoloravit me sol. Filii matris
mee pugnaverunt contra me. posu-
erunt me custodem in vineis. Vine-
am meam non custodivi. Vox ecclesie
ad sponsum. Indica mihi quem
diligit anima mea. Ubi pascas. ubi cu-
bes in meridie. ne vagari incipiam post
greges sodalium tuorum. Vox Christi ad ecclesiam.
Si ignoras te o pulcherrima inter mulieres egre-
dere et abi post vestigia gregum tuorum et pasce
hedos tuos iuxta tabernacula pastorum. Equi-
tatui meo in curribus Pharaonis assimila-
vi te amica mea. Vox adolescentularum ad
sponsum. Pulchre sunt gene tue sicut
turturis. collum tuum sicut monilia. Vox
amicorum. Murenulas aureas faciemus
tibi vermiculatas argento. Vox ecclesie.
Dum esset rex in accubitu suo nardus mea
dedit odorem suum. Fasciculus mirre dilectus
meus mihi inter ubera mea commorabitur. Botrus
cypri dilectus meus mihi in vineis Engaddi.
Vox Christi. Ecce tu pulchra es. ecce tu pulchra es
amica mea. ecce tu pulchra. oculi tui
columbarum. Vox ecclesie. Ecce tu pulcher
es dilecte mi et decorus. lectulus noster floridus.
Tigna domorum nostrarum cedrina. laquearia no-
stra cypressina. Vox Christi.
Ego flos campi et lilium convallium. Sicut
lilium inter spinas sic amica mea inter
filias. Vox ecclesie. Sicut malus inter
ligna silvarum sic dilectus meus inter fili-
os. Sub umbra illius quem desideraveram

sedi et fructus eius dulcis gutturi meo. Introduxit me rex in cellam vinariam, ordinavit in me caritatem. Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo. Leva eius sub capite meo, et dextera illius amplexabitur me. Vox christi. Adiuro vos filie ierusalem per capreas cervosque camporum ne suscitetis neque evigilare faciatis dilectam quoadusque ipsa velit. Vox ecclesie. Vox dilecti mei. Ecce iste venit saliens in montibus transiliens colles. Similis est dilectus meus capree hinnuloque cervorum. En ipse stat post parietem nostrum respiciens per fenestras prospiciens per cancellos. Et dilectus meus loquitur michi. Surge propera amica mea columba mea formosa mea et veni. Iam enim hiemps transiit, imber abiit et recessit. Flores apparuerunt in terra, tempus putationis advenit. Vox turturis audita est in terra nostra. Ficus protulit grossos suos. Vinee florentes odorem dederunt. Vox christi. Surge propera amica mea speciosa mea et veni columba mea in foraminibus petre in caverna macerie. Ostende michi faciem

tuam, sonet vox tua in auribus meis. Vox enim tua dulcis et facies tua decora. Vox ad ... Capite nobis vulpes parvulas que demoliuntur vineas, nam vinea nostra floruit. Vox ecclesie. Dilectus meus michi et ego illi qui pascitur inter lilia donec aspiret dies et inclinentur umbre. Revertere; similis esto dilecte mi capree hinnuloque cervorum super montes bethel. Vox ecclesie de gentibus. In lectulo meo per noctes quesivi quem diligit anima mea; quesivi illum et non inveni. Surgam et circuibo civitatem per vicos et plateas queram quem diligit anima mea. Quesivi illum et non inveni. Invenerunt me vigiles qui custodiunt civitatem. Num quem diligit anima mea vidistis? Paululum cum pertransissem eos inveni quem diligit anima mea. Tenui eum nec dimittam donec introducam illum in domum matris mee et in cubiculum genitricis mee. Vox christi. Adiuro vos filie ierusalem per capreas cervosque camporum ne suscitetis neque evigilare faciatis dilectam donec ipsa velit. Vox synagoge de christo. Que est ista

plenissima. Gene illius ~~sicut elate~~
~~palmarum~~ nigre quasi corvus. Oculi eius
sicut columbe tue sicut areole aro-
matum consite a pigmentariis. Labia eius
lilia distillancia mirram primam. Ma-
nus illius tornatiles auree plene
iacinctis. Venter eius eburneus distinc-
tus saphiris. Crura illius columpne
marmoree que fundate sunt super
bases. Species eius ut lybani electus
ut cedri. Guttur illius suavissimum
et totus desiderabilis. Talis est dilectus
meus et iste est amicus meus filie
ierusalem. Vox synagoge ad ecclesiam. Quo
abiit dilectus tuus o pulcherrima
mulierum quo declinavit dilectus
tuus et queremus eum tecum. Vox ecclesie
Dilectus meus descendit in ortum
suum ad areolam aromatis ut
ibi pascatur in ortis et lylia colligat.
Ego dilecto meo et dilectus meus mihi
qui pascitur inter lylia. Vox Christi ad
ecclesiam. Pulcra es amica mea
suavis et decora sicut ierusalem. Terribilis
ut castrorum acies ordinata. Averte o-
culos tuos a me quia ipsi me avolare
fecerunt. Capilli tui sicut grex caprarum

que apparuerunt de galaad. Dentes tui
sicut grex ovium que ascenderunt de
lavacro. Omnes gemellis fetibus et sterilis
non est in eis. Sicut vitta coccinea
sicut cortex mali punici sic gene tue
absque occultis tuis. Sexaginta sunt
regine et octoginta concubine et adu-
lescentularum non est numerus. Una est columba
mea perfecta mea. Una matris sue electa
genitrici sue. Viderunt eam filie syon
et beatissimam predicaverunt regine et concu-
bine et laudaverunt eam. Que est ista
que progreditur quasi aurora consurgens
pulchra ut luna electa ut sol terribilis
ut castrorum acies ordinata. Vox ecclesie
ad synagogam. Descendi in ortum nucum
ut viderem poma convallium et ut inspicerem
si floruissent vinee et germinassent
mala punica.
Nescivi. Anima mea conturbavit me propter
quadrigas aminadab. Vox consolantis
ecclesie ad synagogam. Revertere ut intueamur
te. Quid videbis in sunamite
choros castrorum. Vox ecclesie. Quam pulchri
sunt gressus tui in calciamentis filia
principis. Iuncture feminum tuorum
monilia que fabricata sunt manu arti-
ficis. Umbilicus tuus crater tornatilis

Jo satisfacio

Aug deus non est punitor ... ad volūtatem

hec ... sufficit ... fiat

Rō in 3° sentēr di xxiij a° p° q° fidi sit ...
aplos phicos argumentis e libertz viij ambrosius aufer
argumentum ubi fides querit̄ i ipsis gignasiis suis iam
dialectica taceat piscatoribus creditur z non dyalecticis

Hec ibi

Mgr in 3° pronunciat z quis capax est ne beatitudinis

Hys certis signis moriens cognoscitur eger
fronte rubet p° pedibus frigescit ab ymo
... post alium depo[nit] ...
decagit z venter nasus summotenus albet :

IV

Omni[illegible] q sunt in voce / eam q sit in aia passionu note / pss j [illegible]

Nemo te[illegible] ppis stipendiis militat q 2 [illegible]

[illegible] no mediat [illegible] ut [illegible] erubescunt

[illegible] i melodiam [illegible] ut [illegible] inns estote

Ro c [illegible] salutis ut

[illegible] sufficiat

[illegible] q in Omnia pastori sive iusta sive iniusta tenenda est

N[illegible] malis [illegible] p[illegible]mit ee malis ut [illegible] mistice

Mutuum date nichil inde sperantes Luce 6

[illegible] 18° [illegible] no portabit [illegible] glo [illegible] quo ad pena eternam

Jnueniuntur Festa Gnezn[illegible]

Hec sunt festa que celebrantur in Archiepiscopatu Gneznen[si]: Primo nativitas domini Scti Stephani pro[to]thomartiris Johannis ewangeliste Innocentum Circumcisio domini Epyphania domini Agnetis virginis Conversio sancti pauli Purificacio sancte marie Agathe virginis Kathedra petri Mathie apostoli Gregorii pape Annunciacio sancte marie Adalberti martiris Philippi et Jacobi apostolorum Inventio sancte crucis Stanislai martiris Johannis baptiste Petri et pauli apostolorum Margarethe virginis Marie magdalene Jacobi apostoli Laurencii martiris Assumpcio beate marie virginis Bartholomei apostoli Decollacio baptiste Nativitas beate virginis Mathei apostoli et ewangeliste Michaelis Hedwigis vidue Wenceslai martiris [illegible] milia virginum Simonis et Jude Omnium sanctorum Commemoracio animarum Martini episcopi Cecilie virginis Clementis pape Katherine virginis Andree apostoli Nicolay Thome apostoli [illegible] Festa domini [illegible] Ascensionis Penthecostes Festum Sancte trinitatis necnon ad quorum [illegible] gloriam et honorem sunt vel fuerint ecclesie consecrate

[illegible] quis apud se [illegible] illam [illegible] pss 123 [illegible]

Aspiciis ~~[illegible]~~ [illegible] quas [illegible]

Aufert [illegible] vetat [illegible] dat

Quod super est date elemosinam Luce XI

[illegible] pois [illegible] in passione [illegible] [illegible] [illegible]

plebanus eccl[es]ie s[an]c[t]i laurencij | b[er]nolte petrus ... han in ...

It magister Vitus fe[r]ia s[ecun]da ante festu[m] katherine v[idelicet] g[u]ardi[anus] suo domino ...
p[ro] iij g[rossis] p[ro] ... It p[ri]mus ... fe[r]ia ... in f[er]ia[s] dies rogacionu[m] v[idelicet] ix ul[nas] pan[n]i
plasseri p[ro] vij g[rossis] summa ... iiij g[rossis] ... dedi ... g[rossis].
It p[re]dictus mag[iste]r commisit quedam mulier v[idelicet] in vigilia sancti nicolai viij ul[nas] ... p[ro] iij g[rossis]
... It p[ri]mus mag[iste]r Vitus f[er]ia
f[er]ia s[ecun]da p[ost] dominica[m] Judica v[idelicet] xij ul[nas] pan[n]i ... p[ro] vij g[rossis] ... in festo ...
... It clericus mag[ist]ri Viti p[ro]xima q[ua]rta p[ost] festu[m]
sancti stanislai sup[er] debito suo dedit mediam sexagenam gross[orum] et manet
xl. v gross[i] It p[ri]mus mag[iste]r Vitus proxima feria secunda ante festum s[an]c[t]i
Urbani recepit sibi protinus x ul[nas] cu[m] ... p[ro] v grossis ...
... l. gross[i] ... ij gross[i] It p[ri]mus mag[iste]r Vitus p[ro]xima
feria t[er]cia an[te] assu[m]pcionem ... sup[er] debito suo dedit mediam
sexagenam gross[orum] It vicarius d[omi]ni Viti cu[m] clerico suo dedit sup[er] debito
suo mediam sexagenam gross[orum] p[ro]xima feria sexta in die sancti Viti
... mag[ist]ri Viti v[idelicet] ... pauperi ... pan[n]i ... p[ro] vj
... f[er]ia ... p[ost] festum s[an]c[t]i Galli p[ro] ij
It dom[inus] Wenceslaus ... f[er]ia s[ecun]da p[ost] Judica v[idelicet] vj ul[nas]
... pan[n]i plasseri p[ro] vij g[rossis] It ... pano albo ... p[ro] iij g[rossis] ... ad festu[m] georgij
It p[ri]mus d[omin]us ... p[ro] quodam ... ij ul[nas] ...
... mag[iste]r Vitus sup[er] debito suo dedit mediam ... p[ro]xima
f[er]ia quarta ante festum Symonis et Jude ... manet xxxiiij gross[i]

Ab domino Ambrosio de Gradu ... xvij ul[nas] pan[n]i ... p[er] x g[rossos] f[er]ia
sexta post dominicam Letare

Item Wenceslaus ... anno ... a[n]te s[an]c[t]o nicolao f[er]ia s[ex]ta ante d[omi]ne ne longe v[idelicet] ... pastoribus xiiij ul[nas] p[ro] ij g[rossis]
... in festo georgij It ... f[er]ia s[ecun]da p[ost] die palmar[um] Thomas ... d[omi]ni ... p[ri]mus
... v[idelicet] xij ul[nas] p[ro] ij g[rossis] ... ad fest[um] georij It f[er]ia s[ecun]da in f[er]ia dies rogacionu[m] ... xij ul[nas] p[ro] ij g[rossis] ...
a It ... p[ost] festu[m] ... v[idelicet] ix ul[nas] p[ro] iij g[rossis] It ... p[ost] galli ... ij g[rossis]
It d[omi]na ... f[er]ia ... in vigilia ... ancilla ...
... v[idelicet] iij ul[nas] ... p[ro] x g[rossis] ... ad festu[m] s[an]c[t]e marie assu[m]p[cionis]

Servos ... miles
Clericos equales / monachus ... imperiales

... xviij ...
... debeo ... iiij ... xviij

Bo[nus] / Jo[hannes] ... libet ... ego dabo ei ... ce[n]tu[m] ...
... dabo / fiet in eo fons aq[ue] salientis in vitam eternam
mala ... bibit ... aq[ua] ... mea
bonus ... in ... sicut ... igne ...
malus ... flammas ...

No[ta] iste liber co[n]stat in toto ... alligatore ...
co[n]stant 16 g[rossos] / sequitur ... 16 / sequitur ... 21
... ultimum ...
... bonus ... malus ...
... malus ...
... bonus ... malus ...

